Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0001-9

DFG

D 800
12-73

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0002-5

DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0003-1

DFG

Bd 2/3 mit 26 Kb

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0004-7
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0005-3

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0006-8

ALBERTI HALLERI
STIRPIUM INDIGENARUM
HELVETIÆ
ENUMERATIO
METHODICA
BERNÆ
TYPIS SOCIETATIS TYPOGRAPHICÆ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0008-0

ALBERTI V. HALLER

HISTORIA

STIRPIUM INDIGENARUM HELVETIÆ

INCHOATA.

TOMUS SECUNDUS.

POLYSTEMONES. LILIACEÆ. GRAMINEÆ.

APETALÆ.

BERNÆ,

Sumptibus SOCIETATIS TYPOGRAPHICÆ.

M. D. CC. LXVIII.

T
2035
DB
V 1813

Rara
Dv 990 (2°)

UNIVERSITÄTSBIBLIOTHEK
– Medizinische Abt. –
DÜSSELDORF
V 1883

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0010-9
DFG

PRÆFATIO.

I. DE PLANTIS HELVETICIS.

HELVETIAM vocamus, quæ fœderibus tredecim pagorum, Rhætiæ, Valeſiæ, aliiſque fœderatis civitatibus, & liberarum civitatum ſubditis continetur. Modica huic toti regioni eſt amplitudo, quam quatuor fere gradus longitudinis metiaris, quae vero a ſeptentrione ad meridiem tantum habeat intervalli, quantum eſt inter 48. gradum, & 46.

Univerſæ Helvetiæ duas partes facias, quarum altera eſt cisalpina major, qua principes civitates continentur; transalpina altera, ab Inſubria avulſa, tota ſubditorum.

Verior Helvetia ad ſeptentrionem alpium ponitur, inter ipſa alpium juga. Fines in univerſum habet, ad meridiem longiſſimum alpium jugum, quod a lacu Lemano inter Valeſiam, vallemque Prætoriam, Seſſiam, Antigoriam, aliaſque ad Furcam uſque montem; inde a Gotthardo, per montem Lucumonium & Adulam, inter Rhætiam liberam & ſubjectorum ejus Reipublicæ valles, ad Septimum montem; hinc per Prægallienſium orientalia juga, & inter vallem Tellinam atque Oeni vallem, & ad juga uſque Burmienſia producitur. Hæc tota alpium longitudo paſſim quidem aliquantum deprimitur, ut vias præſtet in Italiam tranſituris: ſed & eæ valles peraltæ ſunt, & aſperæ veræque alpes, neque uſquam rota ex Helvetia ad Italos acceſſum invenit. *Soleo hoc alpium dorſum, quod centum leucis non multo brevius eſt, meridionale* vocare.

Non ſimplex dorſum eſt, quod diximus, alia ei parallela, aut varie certe connexa, pene ad eamdem altitudinem adſcendentia, ab Occidente ad Orientem decurrunt.

A lacus Lemani utique vicinia, & potiſſimum a clauſtris Valeſiæ, quæ ſunt e regione Agauni, in Bernatium ditione alpium dorſum boreale incipit, quod ad meridiem primum, inde rectius ad orientem ſolem excurrit, a Bernatibus Valeſios dividit, & cum dorſo meridionali in Furca monte coaleſcit. Sed ex monte Gotthardo cum Furca, per alias alpes connexo, aliud dorſum fere ejuſdem ductus incipit, *Criſpalti* cum nomine, Uraniosque, deinde Glaronenſes, a Rhætis longe dividit. Id tamen dorſum in Sarunetibus ſubſidet, mediocreſque in montes deprimitur. Inde iterum adſurgit, aſperrimiſque jugis inter Abbatiscellanos & atque Toggios, mitioribus inter illos Rhenumque ad lacum uſque Bodamicum continuatur.

Deinde ex præcipuo utroque dorſo, boreali & meridionali, alia juga breviora, ſæpe tamen prealta, mutato ductu, hinc ad Eurum fere & ad Auſtrum, inde ad Occaſum & Septentrionem ſe propagant.

Ab Auſtrali dorſo principes quidem alpes verſus auſtrum mareque inferum, inter Sabaudos & Prætorios, & Pedemontanos, denique ad Vari oſtia pergunt, admiranda paſſim altitudine.

Aliud dorſum, idemque brevius, ad meridiem deſcendit, vallemque Prætoriam ab alia Auguſtanorum valle diſtinguit. Ejuſmodi porro numeroſa dorſa Prætorienſes valles diſſepiunt, & princeps aliud a Furca monte, inde ſecundum Lepontios, hinc Oſcellanos, in Inſubriæ planitiem uſque deſcendit.

Ad boream idem excelſum dorſum multa juga, breviora tamen, in præcipuam uſque Valeſiæ vallem emittit, quæ juga tamquam ramos majoris vallis intercipiunt, a qua univerſa regio nomen habet. Inter eas valles ſunt val-

lis Entremont, de Bagnes, vallis St. Nicolai ſæpe nobis dicta, vallis Erinia, *das Binnenthal*, aliæ.

Ultra Furcam, in Rhætis, adeo multiplicia ſunt juga, quæ ex magno alpium dorſo exeunt, ut vix ullo ſermone poſſint deſcribi. Breve eſt, quod Rhenum inter poſteriorem & medium, aliudque quod inter iſtum & anteriorem Rhenum ad Diſentiſium porrigitur; alia vallem Miſaucam & Calancam, Brenniam, & Lepontiam, continent, ad meridiem emiſſa. Deinde in Averſanis in altiſſimum quaſi cumulum alpes congeruntur. Dorſum boreale verſus Bodamicum lacum Rhætiæ principem vallem comitatur. Aliud ex oppoſito ad meridiem emiſſum Prægallienſes ad occidentem continet.

Duo alia feriſſima & altiſſima dorſo inde ad orientem pergunt, meridionale a Burnienſi jugo quidem inter Tellinam vallem & Venetos: aliud pariter ad orientem, ſed boreæ propius continuatur, & cum priori præcipuo dorſo vallis Oeni initia intercipit. Ab eo ipſo boreali jugo, ad boream, multa non ſatis mihi nota alia dorſa educuntur, inter quæ Rhæticus eſt mons, & inter ea dorſa *decem jurisdictionum* fœdus per valles altiſſimas diſpergitur.

Boreale alpium jugum, quod ab occidente ſole aque Agauno repeto, verſus Bernenſes numeroſa brachia exporrigit, ad Aquilejenſes primum, & breve, quod valli *Ormond* ad meridiem adjacet; alterum, ad ſeptentrionem eidem valli objectum, ad meridiem vallis *les Moſſes*; tertium inter *Etivaz* & *les Moſſes*; quartum inter *Gesteig Etivaz* & Sanenſem vallem; quintum inter *Gesteig* & *Lauwenen*; ſextum inter *Lauwenen* & vallem *Simmiam*: idem inflexum ad orientem longe inter hanc vallem & *Adelboden* porrigitur; ſeptimum inter *Adelboden* & *Canderſteg*; octavum inter *Lauterbrunnen* & *Canderſteg* montes vallis *Kienthal* educit: aliud per *Scheidek* vallem *Grindelwald* a lacu *Brienz* diſſepit; majus aliud a Furca longe inter Bernenſes & Uranios & ſubſylvanos porro, hinc inter *Lucernenſes* & *Subſylvanos* ad orientem, inde ad boream inter vallem Emmiam & lacum Thunenſem productum, in ſylva *Graubolz* prope Bernam denique planitiem adtingit. Ejus rami valles *Subſylvanorum* diſtinguunt, & ad eos Pilatus mons pertinet. Aliud dorſum tribus vallibus diſtinctum inter *Uranios* & *Glaronenſes* altiſſimum ſe interponit, deinde ad *Switenſes* continuatum *Albium* montem generat, qui *Tigurinum* inter lacum & *Switenſes* & *Tugenos* jacet. Iterum *Glaronenſes* aliud jugum a *Toggiis* diſtinguit, idemque *Toggios* a *Tigurinis* & a *Thurgovia* ſeparat, & verſus lacum Bodamicum ſenſim evaneſcit.

Aliquæ alpes ex ſe ipſis exſtant, undique profundis vallibus interceptæ. Ejuſmodi dorſum eſt, quod a montibus ſupra clauſtra vallis Simmiæ longiſſime verſus occidentem Bernenſium valles Simmiam & Sanenſem a Friburgenſibus diſtinguit.

Ejuſmodi eſt mons *Rigi* Switenſium, undique lacubus circumdatus, cumque alpibus nuſquam continuus. Ejuſmodi etiam eſt dorſum, quod *Abbatis cellanos* a *Toggiis* & *Rhætis*, aque valle Rhenana dividit.

Hæ alpes ſunt; Jura mons ad boream & occidentem ſolem Helvetiam a *Sequanis* & *Alſatis* ſeparat, multo humilior, montiumque aliarum regionum ſimilior, paſſim tamen in plura juga ſibi parallela, aut ad ſe invicem inclinata disjectus, inter quæ valles *Neocomenſis Comitatus*, & *Biennenſium*, & *Baſileenſis Epiſcopatus* interjiciuntur.

Quod inter alpes Juramque montem medium eſt, hactenus planitiei propius, collibus & humilioribus montium jugis paſſim tamen exaſperatur, qualis eſt mons *Legerberg* Badenſium. Neque uſquam lata in Helvetia planaque & campeſtris eſt regio, a qua nullos montes proſpicias. Planior eſt tamen pars aliqua Tigurionorum, tum valles ſubalpinæ majores.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0012-1

Alpium faciem parum recte notam esse video, liceat ergo breviter aliqua eorum adspergere, quæ tot per eas itineribus vidi.

Alpium natura tota scopulosa est, plerisque locis superne nuda, ut medium cingulum pascuum sit, imum pedem abiegnæ sylvæ vestiant. Etsi eminus pyramides videntur, longe undique a vicinis montibus separatæ, vera tamen dorsa sunt, quorum pars aliqua passim altius in aerem surgit. Altitudinem nemo recte definivit; solum montem *Dent de Midi* ad 8161. pedes supra Rhodanum elevari J. *Gamaliel* de *Roverea* reperit, olim apud Salinas Bernenses machinarum magister [Ingenieur]. Iste vero mons nives pene omnes æstate dejicit, & est extremus dorsi australis atque humilior finis. Montem *la Montagne maudite* Sabaudiæ ad 13440. pedes supra lacum Lemanum elevari Cl. Loys experimentum est, & ea fere, aut paulo sublimior, M. *Schrekhorn*, *Sylvio*, montium supra Gotthardum, *Septimi*, jugorum *Rhæticorum* supra *Burmium* altitudo fuerit. Nam quæ infelix ille J. B. Micheli olim de 2760. perticis montis *Gotthardi* scripsit, non certa basi inter Arburgum & Alpes intercepta nituntur. Quare Alpes ad 16000. supra mare pedes Parisinos fere in aerem surgunt; nam lacus Lemanus 1000. aut 1200. pedibus supra mare elevatur.

Magna pars alpium nive tecta videtur, in multis jugis æterna. Non tamen nix est, quæ videtur. Æterna glacies crustam efficit, quæ declivia culmina alpium tamquam lorica tegit. Ei demum nix insidet. Quare recte accolæ *Gletscher* vocant, quos Germanice montes nivosos dicimus. Mille & ultra passim perticarum latitudinem, hæc glacies tegit. Subtus eadem, qua rupibus, arenæve respondet, fere cava est, & ex eo fornice undique guttæ aqueæ depluunt, calida æstate uberiores, ut ex quaque glaciali mole rivus prodeat. *Non* alia *origo Rheni est*, aut Rhodani, ex qua scaturigine *sitim olim levavi*, & *Arolæ*, & *Ursæ*. *Ei fluviis generandis* destinatæ aquæ auxiliares accedunt copiæ, quando a calidi aeris contactu, solisve tepore nives colliquescunt; quas potissimum subita vis tempestatum cum tonitru conjunctarum, aut Favonius ventus cogit contabescère, cum summo accolarum & terrore & periculo.

Tertia fluviorum causa pluvia est, de nubibus stillans, quoties eæ ex medio dorso alpium subito sursum rapiuntur, superque montium culmina in pluviam roridam solvuntur, quod phænomenon decies sum expertus. Ea aqua ut in rivos confluat, adjuvatur propria alpium fabrica. Rupes, quæ in sublime surgunt, innumerabilibus effodiuntur incilibus, quæ plana inclinata sunt, ad angulum varium conjuncta. Per ea, scopuloso alveo confirmata, delabentes aquæ cælestes, infra culmina alpium aut in lacum aliquem conjunguntur; quos innumeros alpium convalles recondunt, aut in rivum uniuntur, qui porro similibus copiis auctus, per supremas valles quidem haud profundo in alveo labitur, paulo inferius, ubi nunc terrea magis montis natura est, fere inter præcipitia supercilia profundum sibi nidum effodit, per quem repetitis cataractis, sæpe in pollinem aqueum diffipatus torrens, denique vallem adtingit; in eam lapides de montibus avulsos defert, eamque late glareosa crusta obducit, donec aut in alium majorem lacum recipiatur, aut in fluvio majori evanescat. Hæc communis est alpium fabrica, qua flumina generant, conjunctis glaciei liquatæ, nivis contabescentis, pluviæque & nebularum aquis.

Lacus alpini suos per torrentes aquas suas plerumque effundunt; sunt quorum aquæ inconspicuas per rimas se subducunt. Ejusmodi est Juratensis lacus, non ille exiguus, neque tribus leucis brevior, quem cominus vidi, nullum per vorticem aquas suas amittere, sed per rimas saxosi alvei tacite se subducere. In aliis lacubus vortices dari non negavero; vidi certe, proxime *Rupem*, aquas torrentis *l'Eau froide* conspicuo gurgite sub saxa se subducere, & longe sub pedibus ambulantis murmurare: & cum sæpe fluvios compararem cum se ipsis,

magnam partem aquarum de iis diſperire, dum ad planitiem deſcendunt, mihi ex comparata aquarum copia perſuaſi, quæ in planitie multo minor eſt, quam ex conjunctis torrentibus ſperaſſes, minor etiam, quam ſupra tot alios rivos fuerit, quorum aquas fluvius recepit. Si Arolam prope Interlacum cum Arola ſub urbe Berna compares, qua tota vadari poteſt, ſub veteri Noſodochio, multo plus aquæ in eo fluvio fuiſſe adgnoſces, antequam *Canderæ*, & *Simmæ*, & *Rotachæ*, & *Sullæ*, & *Gurbæ*, non modicorum torrentium, aquas receperit.

Id tamen non diſſimulare oportet, duplicem lacuum ſubalpinorum utilitatem eſſe; earumque evidentiſſimam exhalare partem aquæ, quæ ex alpibus defluit: alteram deſtruere ſummam illam celeritatem, cum qua a culminibus, tot pedum millia altis, lapſu præcipite ruit. Arola enim ex lacu Thunenſi verſus Bernam non majori cum celeritate properat, quam properaret, ſi in lacu ſuam haberet ſcaturiginem. Utroque modo violentia alpinorum fluminum frangitur: quæ eorum vicinis multo periculoſior eſt, quando nullo lacu ſuſcipiuntur, ut *Emma*, *Sarina*.

Dixi de thorace glaciali alpium, univerſam partem culminibus ſubjectam late tenente: ſed aliæ moles glaciales valles longe replent, quæ ad meridiem altiſſima montium juga objecta habent, ſoliſque radiis his molibus interjectis orbantur, etſi neque in auſtrali alpium facie nulli ſunt glaciales tractus. Eæ valles ſæpe per aliquot leucas, per unius alteriuſve demum diei iter, glacie replentur, quæ petris & arenæ ſubjectis inſternitur, aque illis quaſi nucleis figuratur, ut irritati maris cum ſuis undis congelati ſimilis horreat. Ejuſmodi vallis ab alpibus ſuper vallem *Lauterbrunnen* ad uſque vallem, quæ *Arolam* ad *Hoſpitale Grimſulæ* emittit, per quatuordecim fere leucas continuatur: talis a valle de *Bagnes* verſus *Viége* pari longitudine inter alpium meridionalium duo dorſa intercipitur: & plures ejuſmodi glaciali lacu repletæ valles paſſim inter alpium dorſa interjiciuntur, non quidem in unum *mare glaciale* conjunctæ, ut amici olim noſtri CHRISTIANUS medicus, & *J. Georgius* ALTMANN Græcarum Literarum Profeſſor, ſcriptum reliquerunt. Nam cis *Grimſulam* quidem prior ille lacus terminatur, & ſi longiſſime ajas produci, certe per alpes *Gemmias* interpolatur.

Ex lacubus illis glacialibus, inter ſcopulos alpinos, qua paſſim laxata montium compages vallecula diſtinguitur, continui glaciales clivi inhabitatam planitiem deſcendunt: eoſque fere quaſi fluvios glaciales exteri ſolent adire, quos in valle *Grindelia* duos, tertium proxime videas, quando jugum *Scheidek* ſuperaſti. Ex ejuſmodi declivibus lacuum glacialium appendicibus fluvii etiam prodeunt, ut *Lütſchina* quidem *Grindelienſis* [a].

Alpium dorſa plerumque multiplicibus jugis fiunt, quorum media altiſſima, inde verſus planitiem, utrinque humiliora, alia fere præcipuo dorſo parallela incedunt. Ita illæ valles fiunt, in quas glacies effunditur.

Scopulos alpinos nondum altiſſimos paſſim, & ad occidentem potiſſimum, Schiſti ſpecies conſtituit; ſumma culmina ſaxum compoſitum, ex mica, quarzo, & molliori materie, quod vocant *Geisberger* [b]. Humiliora lapidis calcarii & marmora omnis generis, aliſque duriores lapides veſtiunt, qui rivis ſuos rotundos calcarios pariter lapides volvendos tradunt. Admiſcentur coagula ſilicum, prædura materie conferruminatorum [c]. Cos fere collium eſt. Arenam valles alpinæ habent, tamen ut nuſquam in ſummis alpibus reperias, eamque videatur aqua ex comminutis petris ſibi paraſſe. Cryſtalli fere quarzo continentur, & ſummarum ſunt alpium.

Terra

[a] In titulo.
[b] Conf. etiam CAPPELER *pilat.* p. 175.
[c] IDEM ibid. p. 174.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0014-2 DFG

Terra alpina tenax, nigra, pileo adfinis (*Filz*), cum exiguis micis arenosis & lapideis, in Valesia sæpe mica argentea adspergitur. Cæterum paluſtris terræ non dissimilis est, quæ tamen tenacior, pure terrea, absque lapillis esse solet. Et omnino magna pars alpium & montium paludosa est.

Valles subalpinæ, frequenter, qua planæ sunt, argillam subcæruleam pro terra habent, quæ causa est, ut fere paludescant. Aquarum enim ab acclivibus delabentium scaturigines huic argillæ innatantes stagnant, & ejusmodi stirpes alunt, quæ aqua perpetuo amant irrigari. Super eam argillam torrentes aut lapidem stratum, glareasque effundunt, aut tenues arenas, has rarius. Multiplices autem, antiquissimis temporibus, fuisse torrentum eluviones, magna & rotunda saxa demonstrant, quæ in effossis cellis puteisque passim reperiuntur. Paludosa prata olim sylvestria fuisse, ex arboribus credas, quæ in terra paluſtri passim reperiuntur. Super lacus ubique, ut puto, aliquot leucarum planities est, per quam parens ejus lacus fluvius, media per paluſtria plana decurrit.

Humus in Helvetia rarior esset, nisi trium seculorum perpetua industria ex ingesto simo sensim terram vegetabilem fabricasset, quæ glareas nunc temperat, aut argillas. Fertilia tamen passim arva reperias, qualia circa Paterniacum multiplici seminis restitutione excellunt.

Nusquam in alpibus montium ignivomorum inveni vestigia; nusquam pumicem, aut quidquam scoriæ simile, aut quod ignis violentia calcinatum videretur. Et tamen sulfur passim abundat. *Infundibula* etiam sive scrobes jugeri, aut ultra, capaces in subalpinis passim reperias; sed eas ruinas gypseos lapides putes dedisse, quos aqua consumat.

Metalla nostri non sunt loci, sed pleraque Helvetia habet, ut tamen pauciſſima aliqua ubertate generet, aut cum quæstu suppeditet. Aurum plerique torrentes volvunt, *Emma* potissimum, rivusque in *Emmam* defluens *Goldbach*, deinde *Arola* & *Rhodanus*. Mineram auri nescio num quis viderit, nisi in Valesia, ubi circa *Sempronii* montem in argillosa terra flava, aliqua vis auri a florente Burginerorum familia argenti vivi ope eluitur. Argenti minera passim in Bernensi agro, etiam in altioribus alpibus circa lacum *Engstlanum* reperta est, nullo cum fructu. Cuprum in Valesia circa *Ochodurum* effoditur. Plumbi dives minera est supra *Morcle*, Bernensium: olim etiam circa *Sichellauinen* in valle *Lauterbrunnen* coquebatur. Ferri benigna copia est; pauciſſimis tamen locis fodinæ sunt, quæ fructum reddant. Ditissima minera, subrotunda, silicum similis subluteorum, in Jura monte abundat, mollis ea, & bonæ notæ, in solis tamen fere Episcopatus Basileensis montibus cum emolumento coquitur, ex nostris temporum errore alienigenis permittitur. In monte *Wetterhorn* nobilis, ponderosa, ferro jam suo similis minera reperitur, ustrinæ tamen interciderunt, in quibus coquebatur. In Sarunetum comitatu chalybem coquebant, circa *Flims*; audio etiam istam fabricam cessare. Sulfur apud Bernates frequens est in monte *Lohner*, ex quo in pago *Canderſteg* sulfur & vitriolum coqui vidi; deinde circa *Sublins* supra *le Bevieux*, ubi virgineum de petris efflorescit: sed etiam graves sulfure fontes in fodinis salinarum aquarum manant, & aquæ subsalsæ non sine emolumento excoquuntur sulfureo vapore divites, qui ab admissa candela ignem concipit. Supra *Lauvenen* etiam terra sulfure dives reperitur. Nusquam tamen etiam ista naturæ dona in usum vertuntur. Petroleum passim scaturit, non longe supra Bernam ad *Arolam*, & in arenario lapide Chavornacensi abunde immistum reperitur.

Crystalli aliqua copia & pretium nonnullum est; solent majores ejus lapidis pyramides in cavernis reperiri, quas accolæ ex eminente rupium gibbo adgnoscunt. Ad Arolæ ex valle feriſſima, versus Hospitium Grimsulæ properantis, ripas circa annum 1727. maximæ glebæ centenarum, ducentarum, etiam plurium librarum effossæ sunt, quas annis 1728. & 1733. cominus vidi. Erat inter eas moles ex duabus pyramidibus coalescens 697. librarum. In Va-

lesia suprema etiam majores massas repertas fuisse proceres aliqui ejus regionis narraverunt. Uraniorum ditio & ipsa crystallos fert, & multi ubique homines, aut effodiendis crystallis vitam sustentant, aut vendendis.

Aquarum mineralium ampla in Helvetia copia est, thermarum verarum Badæ & prope Leucam, tum aquarum tepidarum, quales Fabarienses sunt & Weissenburgenses, aquarum demum frigidarum tenui bolo, aut terra lixiviosa prægnantium, quibus ovorum putridorum fœtor inest. Acidulæ raræ sunt, sola fere in summa valle *Oeni* circa St. *Mauritii* fanum.

Muriæ seu aquæ salsæ parcus in Helvetia proventus est, inque solo angulo ditionis Bernensis, qui hinc torrente *Avanson* terminatur, inde torrente la *Grande Eau*. Ea regio gypsi crustam sibi instratam habet, quod passim ad usus architectonicos exuritur, vicinum etiam sulfur. Tenues sunt muriæ venæ, aliquanto meracior, quæ in monte *les Fondemens* scaturit, & in qua octava fere salis marini portio est: debilior altera vicina, sulfureo vapore plena, vix supra centesimam salis datura: debiles etiam, sed uberioris aquæ, quæ ad duas inde leucas, prope pagulum *Panex*, ex glareoso monte prodeunt: parcissimæ denique, quæ in eadem regione sub rupe excelsa *Chamosiére* pariter ex terræ superficie prodeunt. Memorabile est, plerisque locis margam cæruleam compactam in montis centro destillantem aquam salsam percolare, quam circumjectus ei margæ durissimæ & micosæ cotis saxum coercet.

Alius sal & sponte de scopulis, etiam in vicinia fontium salsorum efflorescit, & in terra nigra passim per alpes latet, aque nonnullis accolis in purgantem *Salem* perficitur, cum nomine *Gletscher Salz*. Nativo sali Glauberi adfinis, refrigerans & amarus, glacialis, & figura destitutus, in ferro candente spumans, in rimis rupium sub *Chamosiére* repertum est.

Vulgaribus aquis *Helvetia* super omnes fere Europæ regiones excellit. Nusquam limpidas illas aquas & crystalli similimas se mihi obtulisse memini, postquam ex Helvetia excessi. Ex scopulis enim nostræ per puros silices percolatæ nulla terra vitiantur. Est etiam aliud non paucarum aquarum privilegium, ut neque ipsae ab ullo gelu in glaciem vertantur, neque vulgares aquas sinant congelari, ad quas admiscentur. Ejusmodi rivus ex pago *Fontanai* se praecipitat, & Aquilegiam per tubulos ducitur, aquasque torrentis *Grande Eau* adversus omnem hiemis violentiam admistus munit. Ejusmodi etiam fontes in praedio dominii Rupensis scaturiunt, quod ad Praefectum pertinet, & quae solae per rigidissimas hiemes toti pago suffecerunt, cum vehemens gelu reliquos fontes constrinxisset. Causam phaenomeni ignoramus: puriſſimae sunt aquae, & gustui placent. Credas in profundo lacu subterraneo non longe a scaturigine colligi; ut in eo naturali castello quidem nunquam frigus conglacians sentiant, inque brevi itinere non possint subito a 53. gradubus ingeniti caloris ad 32. deprimi.

Caeterum Helvetiorum aquae non continuo in faetorem vertuntur, neque confervas producunt, ut nostrae Gottingenses solebant.

Helvetia pro universa Europa aquas generat, rationem, qua generat, diximus. Eae aquae paratas ubique sibi declives valles reperiunt, perque eas in maximas valles descendunt, Valesiam, Tellinam, Lepontiam, Rhaetiam, &c. inque lacus sibi paratos subalpinos se effundunt, quibus Helvetia universa abundat. Nunquam tamen feritatem suam totam deponunt: Rheni enim Scaphusiam inter & Basileam duae sunt cataractae, & rapidissimus alveus tum Scaphusiae, tum inter *Lauffenburg* & *Rheinfelden*. Arola sexaginta a scaturigine leucis periculosum supra civitatem *Brugg* rapidumque alveum percurrit. Rhodanus sub Lemano lacu terris conditur, saxis submersus. Oenus, quem Rhaetia in Euxinum Pontem mittit, totus praeceps ruit. Sola *Tela* & supra lacum Neocomensem, & infra eum lacum, placido flumine navium patiens labitur.

Nulla in Helvetia vallis est, quae suo rivo careat, nullus fere pagus, quem vivi aquarum fontes non reddant laetiorem. Vix noti putei, nisi pauciſſimis

locis,

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0016-4 DFG

locis, ubi nulla declivitas eſt. Quare neque credo ab aquarum vitio ſtrumas naſci. Etſi enim in Valeſia incolae lutoſas aquas bibunt, Bernae tamen puriſſimae ſunt, neque ideo ſtrumae in utroque ſexu infrequentes.

Sequitur, ut de montibus dicam. Eorum ab alpibus magnum eſt diſcrimen. Princeps Jura eſt, qui hinc ultra Genevam verſus Lugdunum continuatur, inde per 50. fere leucas ad Arolae cum Rheno confluentem, quà finem ſui facit. Parum ſcopuloſus eſt, plurimis locis mitis, ſylveſtris, etiam aratri infra ſumma juga patiens. Longae in eo monte planities, dorſaque ſui ſimilia, pyramides nullae: nuda tamen juga arborum non ſunt feracia. Magna pars montis ſaxo fit ſimilari, ſubluteo, praeduro, ad aedificia utili, non ſatis patiente ſcalpri. Ferro, & optimo, Jura abundat. Siccior eſt, quam alpes, & paſſim inaquoſus, etiam in vallibus, ut nivis contabeſcentis glacieique rivos deſideres.

Sunt etiam in *Emmia* valle montes ex alpibus, ſed eminus, continuati, quos ipſi ruſtici proprio nomine a ſcopulosis alpibus diſtinguunt, toti ex glarea congeſti, aut certe abſconſis ſub multa terra rupibus concamerati, ſere ut in Hercynia valle.

Ab iis montibus colles innumeri propagantur, rivulentis valleculis diſtincti, abſque ullo certo ordine, qualis fere tuberoſa terrae facies in *Nuitonia* eſt. In collibus cos dominatur, quem lapidem hinc a pago *Lutry* ad *Burgdorf* ubique reperias, aut nudum, & ſcopuloſum, aut pauca terra ſepultum, cujuſmodi etiam arenario monti urbs Berna inſidet.

Non reperio tamen, ullam in tractubus Helvetiae variis lapidis ſpecierum conſtantiam eſſe. Circa *Lutry* cos effoditur. Inde ſuccedit durus lapis, calcarius, ex alpibus continuatus. *Huic inmiſcentur coagula lapidea, ſilicum*, quos dura materies conferruminavit, & quos paſſim ad viam inter *Cuilly* & St. *Saphorin* reperias. Durae iterum calcariae petrae ultra *Chillon* ſequuntur, & marmor verum varii coloris, quod valli principi Aquilejenſium undique imminet. Et tamen idem marmor paſſim rubente cote interrumpitur, cis *Ivorne*: & multo gypſo trans torrentem la *Grande Eau*. Proxima ſcopuloſa Valeſia marmore deſtituitur. Vicimus Schiſtus ad usque *Bex* deſcendit, ſupra eum pagum ad tegulas aptus, inde in alpes adſcendit.

Ita, cum collis pro via regia munienda perfoderetur, proxime Bernam, trans Arolam, miſtum vidi lapidem micaceum & quarzeum alpinum, cum calcario lapide rotundo, cotisque arenariae lapicidina confuſum. Argilla etiam totum montem *Jorat* tegit, cujus rupes ex cote conſtant.

Liceat addere, marmora Helvetica omnia varii *eſſe coloris*, alba *nulla* innotuiſſe, ut neſcias, quibus ex montibus *Romani inmenſas* albi marmoris glebas intulerint, quae *Aventici in* aedificiis & ſtatuis reperiuntur. In altiora marmor ſcandit, cum ex roſeo & viridi varium circa rupes glaciales vallis *Grindelwald* frequens reperiatur, deciduum, neque integris in rupibus. Nigrum, perpulchrum circa St. *Tryphon* effoditur, ex luteo, cinereo, & rufeſcente ſanguineo varium circa *Roche*, & proxime cinereum, etiam maculoſum: circa *Spiez* nigrum cum venis albis, cui vulgo Bernae aedes ſuperaedificantur. Cos ſubcaerulea Bernae praepulchra eſt: caeterum is lapis hoc vitium patitur, quod humorem trahat ut, omnino, terram ſi contigerit, ſe ipſum conſumat. Silices jaſpini, albi, rubri, virides, nigri, ubique in Helvetiae rivis abundant, eorumque, qui nigri ſunt, aliquid dicuntur habere auri. Arenae ex contrito quarzo, ex lapillis granatorum ſimilibus, aliisque cryſtallis conſtant: alvei fluviorum fere planiſſimis ovatisque lapidibus arenariae indolis ſternuntur, ad SPALLANZANI, Viri Cl. pericula aptiſſimis.

Cretam Helvetia ignorat, cum calcariis lapidibus abundet. Nusquam etiam magnos arenoſos tractus reperias; qui adſunt, ii fere aut circa lacum ripas, aut fluviorum littora reperiuntur.

Vides, amice Lector, quo haec omnia ſpectent. Dicere nunc oportet de plantarum varietate, quas Helvetica tellus generat. Ea varietas cum ſitu locorum, cumque aquis connexa eſt, ſed etiam, & potiſſimum, cum aere.

Helvetia pene omnes Europae regiones repraeſentat, ab ultima Laponia, etiam a Spizbergia, ad ipſam usque Hiſpaniam. Et merito. Circa glaciales ſcopulos, in altiſſimis alpium vallibus, eadem aeris, quae in *Spizbergia*, temperies eſt, ut nempe breviſſima aeſtas, vix quadraginta dierum ſit, & ipſa nivibus interrupta, hiems ſevera reliquum annum regat. Quare pleraeque a *Friderico* MARTENS in Spizbergia repertae plantae circa glacialia alpium proveniunt [*d*]. Cum eae plantae ad mare Spizbergiae & Grönlandiae naſcantur, apparet cauſam, quae facit, ut plantae in alpibus propriae proveniant, non in levitate aeris eſſe, ſed in frigore: id enim cum ultimo ſeptentrione commune alpes habent, aeris pondus diverſiſſimum.

Inde, ut ab aeterna glacie receditur, paſcua ſuccedunt, macilenta prima, ſcopuloſa, & ſolis ovibus acceſſa: in quibus humillimae plantae, perennes omnes, pleraeque albis floribus conſpicuae, breves ceſpites faciunt [*e*]. Duriores ſunt in univerſum, colorum in ſiccando tenaciores, & magis aromaticae, ut etiam vulgares Ranunculi grato ſint odore [*f*].

Et magis atque magis paſcua laetiora vaccis ſufficiunt, in quibus quadraginta diebus armenta morantur, quibus nempe ſolis, neque ſatis cetro, nivibus vacant. In ea regione plantae numeroſae prodeunt, quae vulgo alpinae dicuntur, & quarum non paucae, quas enumerare non adtinet, etiam in *Laponia*, *Sibiria* & *Kamtſchatka* proveniunt; aliquae etiam in Aſiae altiſſimis montibus [*g*]; ſummi montes harum plantarum plerasque proferunt.

In his paſcuis arbores *incipiunt pullulare*, priores Sabinae, & Pini eduli fructu, cum Rhododendris, Vacciniis, Salicibus Myrtillinis, Serpyllifoliis, aliisque.

Inferius paulo ſylvae ſuccedunt abiegnae, & in alpium, & in montium declivitate. Earum aliquae ad ſeptentrionem ſpectantes boreales plantas Laponiae & Sibiriae generant, ſylvae exemplo, quae inter montem *Pontdenant* ad pagum *les Plans* deſcendit [*h*]. Caeterae ſylvae hujus generis fere Hercynicas, Suecicasque plantas alunt, non quidem omnes, aliasque ſuas, & Helvetiae proprias.

Inter ſylvas paſſim prata intercipiuntur, quae ambuſtis arboribus ſucceſſerunt, laetiſſima pleraque & optimi foeni fecundiſſima. In iis Gentianae luteae, Veratra, campanulae Drabae folio, & Anchuſae, Stachys fuſca, aliaeque plantae montanae dominantur.

Et nunc ſubmontanae & ſubalpinae regiones ſequuntur, agris, pratis & ſylvis variae; qualis eſt *Nuitonia*, & *Friburgenſis* ditio, aliaeque ſubjectae humilioribus nunc montibus inaequales, non planities, ſed ex collibus vallumque acervis conpoſitae regiones. Hae ſeptentrionali Germaniae propiores ſunt, ut tamen & arenoſa abſint, & torfeta aliqua ſint, ſed minus ampla. Cum vulgaribus plantis tamen alpinae aliquae intercedunt, quas fere a torrentibus devectas eſſe putes [*i*].

Et

[*d*] Spizbergicae Ranunculus calyce villoſo; Myoſotis uniflora; Saxifragia Ericoides; Biſtorta vivipara; Salix Ulmi folia.

[*e*] Salix Ulmi folio; Alchemilla quinquefolia; Gramen avenaceum *Cat. rar.* 258; Avena aurea; Avena arundinacea; Cyperoides rar. 272. 273; Juncus triflorus, ſquamoſus; Bulbocodium DILL.; Ranunculus Rutae folio. Radix Rhodia. Sedum teretifolium 446. rar.; Saxifraga ſerpylli folia 461; Alſine 494. 502; Campanula 606; Vitaliana; Aretiae 636. 637. 640; Viola 661; Cardamine Bellidis folio, Reſedae folio; Siſymbrium caeruleum; Pediculares 824. 829; Spica Celtica; Abſinthium alpinum candidum humile; Filago 909. 110; Erigeron 939; Hieracium 989.

[*f*] CAPPELER *Pilat.* p. 77.

[*g*] Aſtragalus floribus ſeſſilibus congeſtis.

[*h*] Epipogum Sibiricum; Ophrys minima Hercynica; Pirola uniflora, Hercynica; Orchioides MICHELI Hercynica; Corallorhiza borealis.

[*i*] Bellidaſtrum MICHELI; Lychnis multiflora perampla radice; Saxifraga ciliata CLUSIANA; Campanula alpina minima; Phalangium alpinum paluſtre, hae Bernae vicinae.

Et nunc planities succedit vitifera, Basileensis, Tigurina, Turgovienſis, Paterniacensis, Vaudensis, Genevensis, vallium alpinarum. Calidior ista, Jenensem regionem fere imitatur, aut Germaniam mediam. Apricae autem vitiferae Lemani, & Neocomensis lacus ripae, & Valesiae pars media, & vinorum generositate superant, & plantarum. Multae hic reperiuntur Austriae [*k*], Galliae calidioris [*l*] stirpes, & Italiae [*m*]; aliquae etiam Hispanicae [*n*] in vallibus calidissimis, & austro expositis, Tellina & Valesiaca. In iisdem vina aromatica, nativo spiritu plenissima, & violentissima nascuntur.

Calor aeris in his vallibus est ejusmodi, ut apud exteros fidem vix inveniat. Vidi, cum caelum tempestatem minaretur, in thermometro *Rupe* soli opposito ad 117. gradus Fahr. argentum vivum adscendisse, vidi multo altius anno 1762. & ad 140. gradus, cum in horti muro adfixissem, quo & a borea & ab Euro defendebatur. Id thermometrum Cl. de TREYTORRENS, Lausannensis Physices Professor, ipse paraverat.

Calidissimae demum regiones sunt in Tellina valle, & in transalpina Helvetia circa Luganum, Chiavennam. Ibi plantae parum plene hactenus cognitae proveniunt, sed omnino Italicae [*o*], inque Germania ignotae, si Carniolam & Istriam noles cum Germania numerare.

Ita factum est, ut Helvetia in exigua amplitudine tamen numerosiores plantas educat, quam ea regna, quorum hactenus catalogos herbarios possidemus. Non quod negemus in Sabaudiae & Pedemontii alpibus, vallibus, & planitie, eadem divitias repertum iri, si *Caroli* ALLIONII tabulae stirpesque prodibunt. Si vero *Antonius* GOUAN in flora Monspelienſi ad 1865. species numeravit, quarum 1600. fere sunt conspicuo flore, si nostra Enumeratio pene 2500. species, & 1714. *praeter Lichenes, Muscos & Fungos* plantas continet, merito tamen credo superare nostras, cum Cl. Vir plurimas hortenses suis accensuerit, nos ne unicam, quae non sit in incultis reperta: ut vix sint supra viginti, de quibus suspiceris, ex horto elapsas esse.

Mirum vero est, quam exiguo tractu tanta stirpium varietas contineatur. Si Seduno Valesiae in montem *Sanetsch* iter feceris, quod est fere septem horarum, relinques Seduni Ephedram, Gramen echinatum, Punicas per rupes montis Valeriae florentes, relinques Castaneas, laetissimas Juglandes, quas plurimae cicadae perstrepunt; & vites optimi vini feraces; deinde agros, eximio tritico fecundos; & paulatim Fagi evanescent, & Quercus, deinde etiam Abietes Te deferent, paulo post Pini edules, inde universum arborum genus, & poteris inter Saxifragas ericoides, aliasque Spizbergiae plantas prandere; uniusque dimidii diei spatio plantas legere, quae hinc sub gradu latitudinis 80mo, inde sub 40. nascuntur.

Et tamen magna pars *Helvetiae* nondum divitias suas aperuit. Lectae fere sunt plantae alpium occidentalium, & mediarum, ut tamen, in tanto numero jugorum, plurima adhuc in australi dorso nondum tacta sint, aliqua in

[*k*] Scorzonera angustifolia; Xeranthemum; Leucojum angustifolium; Cyclamen; Androsace; Siler Aquilegiae folio; Limodorum; Botrys; Rhamnus minor.

[*l*] Hieracium montanum tomentosum; Rhagadiolus *Hist.* Millefolium luteum; Calcitrapa lutea; Atractylis; Valeriana rubra; Lavandula; Hyssopus; Rosmarinus; Melissa; Cataria tomentosa; Betonica Hyssopifolia; Odontites odorata; Linaria Bellidis folio; Orobanche purpurea; Vicia Onobrychidis folio; Lathyrus &c GOUANI; Coronilla minima; Alysson Leucoji folio viridi; Astragalus Monspeliacus; Myagrum 979 *var.* Pervinca latifolia; Viscago Gallica; Coris; Helianthemuum Ericae folio; Helleborus unifolius; Reseda alba; Fritillaria; Narcissi duo; Muscari maximum; Gramen paniculis elegantissimis; Polycnemum; Hyacinthus racemosus maximus.

[*m*] Aster luteus; Filago electrina; Carpesium; Echinopus; Rhaponticum *var.* 891. & 892; Cytisus Ruv. Anonis flore luteo parvo; Dorycnium; Eruca Tanaceti folio; Sinapi *var.* 707. *β.*; Eruca sativa; Iberis MARTHIOL. Campanula Bononiensis; Galium nigro purpureum; Galium tetraphyllon; Cicutaria fœtidissima; Cotinus; Telephium; Myosotis tomentosa; Lychnis coronaria; Geranium Romanum; Cistus femina Salviae folio; Pentaphyllon rectum; Anemone latifolia; Clematis recta alba; Allium umbella pendula; Erythronium; Asphodelus luteus; Orchis lingua; Scirpus maritimus; Gramen echinatum; Arundo sativa; Blitum; Ficus.

[*n*] Herba alba; Cataria Hispanica; Lepidium Thymbrae folio; Muscipula Hispanica; Tuna; Ephedra; Gelseminum.

[*o*] Scabiosa argentea; Mandragora; Phytolacca; Erica Coridis folio I; Tunacetum balsamita; Aloe vulgaris; Abutilon; Celtis; Phœnix Ægilops; Acrostichum Marantae.

in boreali. Sed etiam alpes inter Uranienſes & Rhaetos, alpes Rhaeticae, quae ſunt inter Rhenum & Oenum, alpes in ſumma valle Tellina & circa Abduae fluvii ſcaturigines, alpes inter eam vallem & Venetos, alpes provinciae Helvetiorum tranſalpinae, alpes vallium *Palanca*, *Breunia*, *Lepontiae* vix ſparſim unico itinere ſunt defloratae. Ab alpibus tamen ad Italiam ſpectantibus ego quidem plurimum boni ſpero.

Ita tota Helvetia Inſubrica, congener & limitanea Italiae, vix leviter eſt percurſa, plurimumque ſperatur fructus, ſi circa lacus tranſalpinos, ut *Lugani*, idoneus homo aeſtatem viveret, inque ſtirpibus legendis inſtructus. Nunquam autem mihi fortuna favit, ut etiam ſumtibus erogatis, ejusmodi iter procurare potuerim.

Thurgovia, *Ager Solodorenſis*, *Friburgenſis* pene novae ſunt regiones. Et illa tamen ſtirpes vicinae Sueviae permittit, Scorzoneram humilem, Peucedanum, Quinquefolium TRAGI, quae nondum in cenſum noſtrum redactae ſunt.

Jura mons paſſim perreptatus fuit, ager *Genevenſis*, *Baſileenſis*, *Tigurinus*, *Bernenſis* equidem oculos botanices peritos paſſi ſunt, tamen ut pleriſque locis, certe in plantis minoribus, Fungis & Muſcis, ſpicilegium poſſit ſupereſſe.

Deficient autem etiam poſt importunos gnarorum virorum labores, plantae marinae, quae circa noſtros fontes ſalſos nullae naſcuntur: deficient ſegetalium planitiei aliquae, & arenoſae, & magnorum ericetorum ſtirpes, quales tractus nobis nulli ſunt.

II. DE STIRPIBUS HELVETICIS AUCTORES.

TAnta cum ſit Helvetiae in producendis plantis felicitas, dudum paſſim aliqui exſtiterunt viri, qui in haec naturae dona inquiſiverint: etſi, praeter ea, quae in *J. Jacobum* SCHEUCHZERUM reſpublica Tigurina contulit, nunquam publica liberalitas, aut ulla remuneratio ſtirpium amicos adjuvit.

Otho BRUNFELS aliquo certe tempore, poliater fuit Bernenſis. Idem primus tolerabiles dedit ſtirpium icones, quarum non pauciſſimas FUCHSIUS ſuas fecit, ſolas autem vulgares & in officinis notas plantulas delineatas dedit, & ad compilandos ſcriptores animum deflexit.

Johannes FRICCIUS, *Conradi* GESNERI avunculus magnus, ſtirpes amavit, & hortulum coluit [*a*], caeterum nihil ſcriptum reliquit, multum tamen ei debemus, quod C. GESNERUM ad plantas amandas pellexerit [*b*].

Johannes RHELLICANUS iter alpinum primus omnium deſcriptum dedit, latinis verſibus, & Gentianam atque nigram Orchidem deſcripſit, circa annum *1536*.

Hieronymus TRAGUS, Hornbacenſis Bipontinus, aliquam Rhaetiae partem adiit, ut ex hiſtoria Cyclamini adparet [*c*].

Botanicorum facile principem paulo poſt TRAGUM Tigurum protulit, *Conradum* GESNERUM humaniorum literarum peritiſſimum, primum inter nuperos, qui theſauros naturales collegerit & ſervaverit. Sed in plantis potiſſimum viri induſtria eminuit [*d*]. In agros & alpes plurimis itineribus excurrit, ut plantas legeret, Lauſannae [*e*], Badae [*f*], Monſpelii, Baſileae [*g*], ut etiam provectiori aetate, cum debili eſſet corpuſculo, tamen in lacu nataverit, quo aquaticas aliquas ſtirpes corraderet [*h*]. In alpes plura itinera ſuſcepit, qui ab ipſo anno **1543**. ſecum decreverit, unum, ubi minimum, montem quotannis adire [*i*], neque ei conſilio eventum defuiſſe, ex alio Cl. Viri opere adparet [*k*]. Non potui omnia ſummi Viri itinera perveſtigare. Glaronenſes alpes adiiſſe video, & anno **1555**. montem *Fractum*, anno

[*a*] GESNER *Ind. quadrupart. Praef.*
[*b*] *Praef.* ad *Ind. Quadrupart.*
[*c*] p. 905. editionis KYBERIANAE.
[*d*] In eas ſe infanire vir ſummus *Epiſt. Wolfian.* p. 117. 118. b.
[*e*] Ubi Graecas literas docuit SIMLER *Vit.* p. 5. 6.
[*f*] Anno 1560. *Epiſt.* ad J. B. p. 88.
[*g*] SIMLER *Vit.* p. 6. b. 14. b.
[*h*] Anno 1563. *Epiſt.* ad J. B. p. 118.
[*i*] *De lactar. oper. praef.*
[*k*] *Praef. ad iter montis Fracti.*

anno 1561. in *vallem Tellinam*, & ipſum montem *Braulium*; anno 1563. in montem *Bokmatt* Switenſium adſcendiſſe. Multa ab amicis habuit, *Benedicto* ARETIO, PIPERINO, *Theodor.* ZWINGERO, L. RAUWOLFIO, *Thaddæo* DUNO, COLLINO Sedunenſi, & a juvene, qui proxime ad GESNERI famam ſuo tempore acceſſit *Johanne* BAUHINO. Hortum [*l*] etiam ab anno 1560. coluit, pictores, & ſculptores aluit, & omni molimine ad magnum opus herbarium ſe comparavit, quod pene perfectum reliquit [*m*]. Ipſe picturae non imperitus lineas ſubtiliſſimas ad ipſam naturam [*n*] ducentem pictorem adjuvit, neque facile meliores ſtirpium figuras [*o*] invenias, quarum ad millenas in CAMERARIANAM epitomen tranſierunt, ultra ducentas nunc poſthumas liberalitati ILL. TREWII debemus, qui totos multo ditiores, theſauros GESNERIANOS a CAMERARII [*p*] & THOMASII heredibus coemtos poſſidet.

Ante nuperos omnes, ipſumque *Andream* CÆSALPINUM, GESNERUS perſpicax vidit, eſſe in plantis alias partes aliis digniores, & poſſe ex iſtis ſolis adfinitates [*q*] naturales [*r*] erui, quibus ducibus ſimiles ſpecies in unum ejuſmodi nominis genus colligantur. Eos characteres in flore inque ſemine [*s*] ſagax poſuit; quare & ſtudium ſuum in iis partibus recte exprimendis maximum eſſe, & ipſe adſervavit [*t*], & res ipſa demonſtrat. Ita ſenſit Lamium cum Molucca flore convenire [*u*], a ſemine diſtingui; Staphiſagriam [*x*] cum Aconito adfinitate connecti: tum Tragopogonem & Scorzoneram [*y*], Dulcamaram & Solanum [*z*], Calceolum & Orchides [*a*]. Calycis etiam a petalo diſcrimen pervidit, & Hellebori calycem, ut perſiſtentem, male pro flore haberi monuit [*b*].

Idem in viribus plantarum medicis ſcrutandis per experimenta progreſſus eſt, ut odorem primum & ſaporem exploraret [*c*]; deinde deglutitae plantae periculum faceret, ut ſenſim doſin augeret, etiam in venenis, amicis fruſtra reclamantibus. Ita mire profecit in viribus ſtirpium ex odore definiendis, ut etiam vim purgantem ex olfactu ſagiret. Quare vires Hellebori, ad incidendos craſſos humores in aſthmate, arthritide, apoplexia, menſibus ſuppreſſis, aptas perſpexit; oxymel etiam elleboratum ex Veratro duplex ad eos fines utiliter paravit [*d*], & aquam Veratri [*e*] cum aceto ſtillantem, ipſumque Veratrum cum melle [*f*] & aceto coctum, & utrumque nigrum & album [*g*] Helleborum aegris exhibuit. Porro Eupatorii cannabini [*g**], Gratiolae [*h*], Polygalae [*i*] efficaciam, & Antithorae [*k*], foliorum Tabaci [*l*], Impatientis [*m*], Gentianellae [*n*], Lycoperſici [*o*], Thorae Valeſienſium [*p*], Doronici ſagax detexit. Eclegma de Spina cervina [*q*] primus paravit.

In canibus vires venenatas [*q**] nucis vomicae, *Balſamitae impatientis* [*r*], & Paridis [*s*] exploravit, neque ruſticorum de viribus medicatis experimenta contemſit [*t*].

Quare

[*l*] *Epiſt.* p. 115. aut duos *Præf.* ad l. *de Hort. Germ.*
[*m*] *Epiſt.* p. 58. *Epiſt.* ad J. B. n. 26.
[*n*] *Epiſt.* p. 27 b.
[*o*] Mille paratas habebat anno 1555. & quingentarum nemini cognitarum figuras moriens reliquit *hiſt. vit.* p. 15. WOLF *pollicit.* p. 43. b.
[*p*] Qui a WOLFIO redemerat CRATO *Epiſt. III.* p. 263.
[*q*] *Epiſt.* WOLF. p. 39. b.
[*r*] Multas claſſes naturales in libro *de collect. plant.* expreſſit.
[*s*] *Epiſt.* WOLF. p. 65. b. 107. 113. b.
[*t*] *Epiſt.* p. 113. &c.
[*u*] p. 65. b.
[*x*] p. 113.
[*y*] p. 3. b.
[*z*] p. 84 b.
[*a*] p. 96. b.
[*b*] *Epiſt.* ad KENTMANNUM p. 83. b.
[*c*] *Hiſt. vit.* p. 14. b. *Epiſt.* WOLF. p. 75. b.
[*d*] *Epiſt.* p. 9. 12. b. 20. b.
[*e*] p. 11. 25.
[*f*] Vel infuſum vinoſum p. 12. 13.
[*g*] p. 68. b. 83.
[*g**] p. 121.
[*h*] p. 22. 71. b. *Epiſt.* ad J. B. p. 33.
[*i*] p. 121.
[*k*] *Epiſt.* ad J. B. n. 30. *Epiſt.* WOLF. p. 66.
[*l*] *Epiſt.* WOLF. p. 79. b.
[*m*] p. 109.
[*n*] Ad febres p. 58. 63. 97.
[*o*] Pomum integrum abſque noxa deglutivit. p. 107.
[*p*] *De Aconit.* p. 18. b.
[*q*] *Epiſt.* WOLF. p. 166.
[*q**] p. 14. b. *Epiſt.* ad J. B. n. 31. 33.
[*r*] p. 109.
[*s*] Conf. T. hujus operis I. p. 429.
[*t*] *Hiſt. vit.* p. 14. b.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0021-1

Quare princeps omnino auctor eſt ſtirpium Helveticarum, neque multa poſteris addenda reliquiſſet, neque GLUSIUS unquam tot alpinarum ſtirpium detectarum gloria inclaruiſſet, niſi GESNERI codices intercidiſſent. Primum certe catalogum ſtirpium Helveticarum ipſe dedit, quem ex poſterioribus itineribus, & anni quidem potiſſimum 1561. ditavit [u]. Ejus operis aliquam partem, ex liberalitate ILL. TREWII, Clar. SCHMIEDELIUS edidit, pluresque promiſit.

Benedictus ARETIUS [x] Theologus civiſque Bernenſis, GESNERI amicus, montes *Nieſen* & *Stokhorn* in ſummi viri gratiam conſcendit, & quadraginta fere plantas alpinas primus breviter deſcripſit, hortumque pulchrioribus plantis alpinis inſtructum coluit. Ejus nomini ARETIAM inſcribere GESNERUS ſuſceperat, ut etiam civi noſtro optionem plantæ offerret, quo voto duobus a ſummi viri morte ſeculis elapſis rem herbariam ſolvi

Chriſtophorus PIPERINUS, & ipſe in Bernenſi agro V. D. M. plantas circa *Sigriswyl* [y], & in valle *Simmia* collegit, pulcherrimis pratis ditiſſima, quarum nomina meo exemplo *Hortum Germaniæ* adſcripſit.

Caſpar COLLIN in Valeſia, niſi fallor, pharmacopola, plantas aliquas ad GESNERUM miſit, ipſamque, rixarum cauſam Thoram Valdenſium [z].

Ita *Galandam* montem J. FABRICIUS [a] adiit, ejuſque viri frequens in GESNERIANIS *Epiſtolis* eſt memoria.

Joſias SIMLER, brevis hiſtoriæ Helveticæ compilator, plantarum quidem alpinarum aliquam enumerationem edidit; ſed ea ex ARETIO & ex GESNERIANA montis *Fracti* hiſtoria tranſcripta eſt.

Petrum Andream MATTHIOLUM putes aliquam partem *vallis Tellinæ* [b] adiiſſe, niſi etiam hæc per alios vidit.

Johannes BAUHINUS multis poſt GESNERUM annis poſthumi operis laude inclaruit, cum ſummo tamen viro literarum commercium aluit, & ad eum paſſim plantas miſit. Alpes Rhæticas *jugumque Burmienſe* & montem *Braulium* inviſit, ipſius omnino GESNERI [c] comes. Deinde per montem *Gotthardum* iter fecit [d]. Patavium & Venetias adiit, anno 1563. in Helvetiam redux [e]. Ab eo tempore Galliam Narbonenſem adiiſſe videtur: deinde Ebroduni vixit, & Genevæ & Baſileæ, & agros earum civitatum perveſtigavit; montes etiam varios adiit *Falconarium*, *Suchet*, *Thuiri*, *Saleva*, *Waſſerfall*: denique *monte Beligardi* conſenuit, in montis *Juræ* cum *Vogeſo* conjunctione. A prima juventute in *Hiſtoria herbaria* elaboranda verſatus eſt, annis ſupra quinquaginta, ab ipſo candidiſſimo GESNERO ad magnum opus excitatus, quod ſui æmulum fore vir ſummus prævidere potuerat [f]. Id opus perfectum reliquit, in eo infelicior, quod malo ſculptori ſtirpium figuras, maloque editori *Dominico* CHABRÆO, *Socii Caldoriani* opus limandum permiſerint. Is enim homo & ignariſſimas figurarum tranſpoſitiones in ipſo opere admiſit, & in ſua propria *Sciagraphia* adeo non correxit, ut etiam auxerit. In J. BAUHINO magna fuit ſtirpium peritia, cum ſcriptorum botanicorum critica cognitione conjuncta. Vix ullam plantam bis poſuit, niſi forte aliena, neque accurata deſcriptio, ipſi ſubinde, & raro, impoſuit. Confuſas MATTHIOLI, TABERNÆMONTANI aliorumque ejus ſeculi ſcriptorum plantas ſagax evolvit, ſummaque fide eorum deſcriptiones ſeparavit a ſuis, quas accuratiſſimas dedit. Dubias plantas THALII & CÆSALPINI non cum veris certiſque ſtirpibus numeravit, dubiaſque reliquit, neque iisdem coloribus deſcripſit, quos ad certas plantas ſolebat adhibere. Multas novas plantas invenit & deſcripſit, ut in quatuor libris XVII. XXI. XXII. & XXIX. [g] proprias

[u] *Hort. German. in append.*
[x] A ſolo ARETIO ſe in ſtirpibus diſcere poſſe GESNERI vox eſt p. 118. b.
[y] GESNER *Hort. Germ.* p. 243. b.
[z] GESNER *Aconit. I. Dioſcorid.* p. 5.
[a] Exſtat cum libr. *de hortis Germaniæ.*
[b] *De Pino Cembro* p. 105.
[c] Conf. loca a me citata hujus operis T. II. p. 110.
[d] *Epiſt.* ad GESNERUM p. 119.
[e] *Epiſt.* GESNERI *Wolfiana* p. 50.
[f] *Epiſt.* ad J. B. p. 158.
[g] Male ergo BORRICHIUS, J. BAUHINUM non ſupra 26. plantas novas habere *Præf.* ad *Hiſt. Oxon.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0022-7
DFG

propriâs triginta ſpecies habeat, CHERLERIANAS octodecim. Multas etiam plantas alpinas ante annum 1565. in Rhætia legerat, quo anno CLUSIUS ex Hiſpania rediit [b], ut priora BAUHINI, quam aut CLUSII, aut LOBELII jura ſint. Adfinitates naturales minime prætervidit. Quare non abs re Editores CALDORIANI [i] ad *Johannis* opus præfati ſunt, nihil ſimile hactenus prodiiſſe, nihil ſimile facile poſteros viſuros. RAJUS ubique BAUHINI labores in ſuam hiſtoriam tranſtulit.

Coævus *Johanni* BAUHINO *Carolus* de l'ECLUSE, vulgo CLUSIUS, Atrebas, Helvetiam equidem vix adtigit: cæterum hinc in Pannonia & alpibus Auſtriacis & Stiriacis alpinarum plantarum plurimas deſcripſit, multas etiam, & accurate delineatas dedit: inde in Hiſpania calidiores Helveticas legit, & nitidiſſime depinxit.

Quæ *Petri* PENÆ, quæ *Matthiæ* de LOBEL in communi opere portio ſit, difficile fuerit diſtinguere: cum in Anglica editione LOBELIUS PENÆ nomen totum omittat. Eorum alteruter, & de PENA magis probabile videtur, Helvetiam adiit, *Chavennam*, Rhætiæque partem, Genevam, vicinos aliquos montes, Badam denique [k], & aliquot [l] pulcherrimas plantas primus deſcripſit. Ad LOBELIUM etiam alpinæ plantæ pertinent, quæ in *Johannis* PARKINSON [m] opere occurrunt.

BELLONIUS aliquam partem Helvetiæ adtigiſſe videtur [l*].

In opere DALECHAMPIANO, quod a MOLINO editum *Hiſtoriæ plantarum Lugdunenſis* nomine citari ſolet, paſſim aliquæ novæ Genevenſium montium cives [n] habentur. Potuerunt a J. BAUHINO profectæ eſſe, qui Lugduni [o] aliquamdiu in ea hiſtoria laboraverit, multas etiam plantas & icones ad eam contulerit, quas omnes addit, etiam ad LOBELIUM perveniſſe. Pro civibus tamen ISTE aliquas recenſet, quæ non ſunt in J. BAUHINI hiſtoria [p].

Deinde & ipſe DALECHAMPIUS videtur montes Genevenſes [q], & monti *Dolæ* vicinos [r] ſalutaſſe.

Felix PLATERUS, Clinicus celeberrimus, per plurimos annos Profeſſor Baſileenſis, quod aureum ejus Academiæ ævum fuit, plantas alpium Valeſiæ & *Pilati* perpulchras in hortum ſuum ſiccum contulit, quem olim apud ultimam PLATERORUM ſobolem, *Helenam* D. *Claudii* PASSAVANT hoſpitis mei uxorem vidi. Inter eas ſunt aliquæ non prius pro civibus adgnitæ [s].

J. *Henricus* CHERLER, *Johannis* BAUHINI gener, præter Narbonenſem Provinciam, in qua pulcherrimas ſtirpes legit, etiam montem St. *Gotthardi*, agrumque *Genevenſem*, *Baſileenſem*, *Ebrodunenſem* percurrit. Eæ plantæ in magnum opus tranſierunt, quod a Socero inceptum ipſe erat editurus, niſi mors ejus ſtudium prævertiſſet. Ad icones LOBELIANAS idem ſua manu varias notas adſcripſit; ex quibus de nonnullis Helvetiæ civibus primum didici, cum eum codicem Clar. J. GESNER mecum communicaſſet. Viri nomen ex merito in propria planta dedicavi.

Caſparus BAUHINUS, *Johannis* frater, ſed multis annis junior, æmulum fraterni operis eſt molitus. Anno 1577. per *Fabarias Thermas*, & *Spelugam* montem, in Italiam penetravit, *Baldum* montem Romamque petiit, & Patavii

[b] GESNER *Epiſt.* p. 122.
[i] Anno 1619. in *Præf.* ad *prodromum operis* J. B. & CHERLERI.
[k] *Adverſ.* p. 105. in capite de Paride.
[l] Eryngium cæruleum Dipſaci capitulo, Myrrhis minor, Typha minor clava duplici, Anemone, quæ Caryophyllata pentaphyllæa.
[l*] Aceris magnas arbores ad *Lutry de negl. ſtirp. cult.*
[m] Bupleuri alpina ſpecies: Cherleria, Fragaria nana.
[n] Orchis rotunda, Vulneraria pinnata.
[o] De Erica Chryſanthema T. II. p. 18.
[p] Paeonia, Erythronium.
[q] p. 1152.
[r] p. 1298.
[s] Pirola uniflora, Odontites odorata, Ranunculus calyce villoſo, qui a celebri Viro nomen habet.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0023-2

tavii medicinæ operam dedit, ubique pulcherrimas plantas legit: ſic in Gallia Narbonenſi anno 1579. poſt quem annum 45. annis ſuperfuit. In patriam redux agrum ſuæ civitatis, monteſque celeberrimos reddidit, qui prius nemini innotuiſſent. Cum ad ſenium perveniſſet, in florentiſſima Academiæ ſuæ conditione multos egregios diſcipulos habuit, qui &ipſi varias alpium Helveticarum & Valeſiacarum partes inviſerunt, & quorum plantæ in theſauros C. BAUHINI tranſierunt, *Joachimum* BURSER, FLEISSERUM, HAGENBACHIUM, SPOERLINUM. Plantarum circa Baſileam naſcentium fidelem & locupletem catalogum edidit. Rariores ſtirpes in *Prodromo* non paucas deſcriptas & depictas dedit. In *Pinace* ſub unum nomen ſynonyma, jam eo ævo numeroſa, aliorum ſcriptorum in ordinem redegit: ut ex BAUHINI opere, in difficilibus etiam auctoribus, ut in CÆSALPINO, plantas facile adgnoſcas. Denique maximum opus molitus, in eo elaborando occubuit. In eo & icones proprias, pleraſque elegantes, ſtirpium daturus erat, & collatitiam ex omnibus ſcriptoribus, brevemque hiſtoriam. Tria audio volumina pene perfecta reliquiſſe, quorum unicum prodiit, in quo potiſſimum Gramina continentur, nimis difficilis claſſis, & quæ ante characteres inventos omnino non potuit perfecta dari. Cæterum vulgo notum eſt, hunc Clar. virum varietatibus indulſiſſe, quæ a ſtatura, aliiſque intima characteris non ſubeuntibus plantarum qualitatibus repetuntur; ſæpiuſcule etiam eamdem ſtirpem bis vel ter recenſuiſſe, ſicuti & ipſe eam repeririſſet, & ex aliis ſcriptoribus recepiſſet.

Diſcipuli varias regiones Helvetiæ adierunt, HAGENBACHIUS glacialibus ſcopulis celebres valles *Grindelwald* & *Lauterbrunn*; FLEISSERUS *Gemmium* & *Bernhardi* montem; BURSERUS *Badam*, *Fabarias Thermas*, *vallem Diſentiam*, *Gotthardum*, *Gemmium*, montem *Gletſcherberg*, *Bernhardum* montem, & *Fractum* adiit. Herbæ ſiccæ BURSERI *Soram* ab auctore delatæ, a victoribus Suecis *Upſaliam* avectæ ſunt. Brevem catalogum plantarum BURSERI *Petrus* MARTIN in *Actis Literarum Suecicarum* anno 1724. p. 497. & 530. edidit, & recenſuit in propria diſputatione LINNÆUS. Earum plurimæ rarae, aliquæ etiam novæ ſunt.

J. Caſpar BAUHINUS *agrum Lucernenſem*, *Thermas Fabarias*, & *Lunæ* montem percurrit, patriſque Theatrum edidit.

Johannis PONÆ iter montis *Baldi*, jam inter CLUSII opera, prodiit, inde potiſſimum Italice anno 1617. 4°. recuſum, multo ditius, plurimas plantas alpium orientalium continet, quarum pleraeque noſtrae ſunt, & bonas icones addittas habet.

Nicolaus CLAVENNA, pharmacopola Rhaetus, Abſinthii ſpeciem in proprio libello deſcriptam & depictam dedit, ex quo *confectionem* privilegio munitam præparabat. A CLUSIANO diverſum eſſe, non bene docuit. Libello nomen eſt *de Abſinthio umbellifero & Scorzonera Italica* Venet. ann. 1610. 4°.

Pompejus SPRECCHUS, pariter Rhætus, in *antabſinthio Clavennæ* Venet. 1611. 4°. recte oſtendit, idem eſſe cum CLUSIANO, & pridem amarius.

Daniel RHAGOR, Bernenſis, Thorbergæ Præfectus, edidit *den Pflanzgarten* Bernæ anno 1639. 8°. Moguntiæ anno 1651. 8°. & alias excuſum, in quo hortenſia opera, pomorum, vitiumque curam docet.

Gamaliel a TURRE Bernenſis cum STROBELBERGERO [t] Germano, circa Genevam ſtirpes aliquas legerat, ſed iſte quidem fere LOBELIUM exſcripſit: de illo nihil mihi innotuit.

Cum a Bauhinorum obitu ad SCHEUCHZEROS parciſſimi Helvetiorum in re herbaria labores fuiſſent, ſucceſſit operi *Johannes* RAY, vir perinde in libris legendis, inque plantis decerpendis ſolers. Anno primum 1663. alieno anni tempore Rhætiam, Baſileam, Scaphuſiam inviſit. Deinde anno 1664. per

[t] *Deſcript. Gall.* p. 100.
[u] *Topograph. obſervat.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0024-8 DFG

per montem *Bufalora Rhætiæ Glaronam* repetiit, & *Tigurum Genevamque* venit. In ea urbe per tres æſtivos menſes moratus, montes *Saleva*, *Thuiri* & *Dolaz agrumque Genevenſem* tanta felicitate peragravit, ut raras plantas plurimas, novas non paucas, in catalogum civium noſtrarum retulerit [*u*].

Illuſtris Vir *Guilielmus* SHERARD exiguum numerum, ſed perpulchrarum ſtirpium, in *agro Genevenſi* & circa *Dolam* montem reperit, adque *ſynopſin ſtirpium exterarum* [*y*] RAJI coroliarii loco addidit.

J. Jacobus WAGNER fere ex BAUHINIS ſuum catalogum ſtirpium Helveticarum habet.

Johannes MURALTUS, nobili Inſubrica ſtirpe natus, anatomen, chirurgiam, & medicinam coluit, artemque obtetriciam; neque tamen plantas undique neglexit, quarum pluſculae in *agro Scaphuſino*, & in *Toggicis* atque *Abbatiscellanis* alpibus lectae, tum in *Lucumonio* Rhætiæ monte, inque *Gotthardo* [*y*], aliquæ etiam perraræ, per nuperos noſtros labores confirmantur, ut *Paeonia*, & *Polygonatum perfoliatum*.

J. Henricus STÆHELIN in agro *Baſileenſi* non paucas ſtirpes detexit; Gramina cum J. SCHEUCHZERO communicavit, & ad novam *plantarum circa Baſileam naſcentium enumerationem* edendam ſe paravit, quæ tamen intercidit.

Theodorus ZWINGER clinica laude claruit, plantaſque in agro patrio inquiſivit; VERZASCHÆ etiam opus botanicum auctius reddidit.

Jacobus CONSTANT, cujus familia ad ſummos honores evecta eſt, pulchras plantas in Alpibus Valeſiacis, & in monte *Dolaz* legit, aliquas etiam *Lauſannæ* in horto coluit. Enumerationem earum ſtirpium edidit, in qua aliquæ, nondum ab alio *detectæ continentur*, ut *Adiantum verum*.

Sub initia hujus, quod nunc vergit, ſeculi prior *J. Jacobus* SCHEUCHZER ad curam univerſæ hiſtoriæ naturalis, ſed etiam potiſſimum rei herbariæ rediit. Itinera inſignia eo fine ſuſcepit: primo montes *Hacken*, *Surenen* & *Ioch*, montesque *Coenobio Angelimontano* vicinos, *Fractumque* adiit. Altero *Rhætiam*, & montes *Gunggels*, *Spelugam*, *Malojam*, *Julium*, *Septimum* & *Segnes*. Tertio *Fabarias Thermas*. Quarto *Glaronenſem* pagum, montes *Gunggels*, *Freyberg*, *Bärenboden* & *Fiſmatt*, hos *Uriorum*: inde *Gotthardum*, *Lucumonium*, *Criſpaltum*, *Furcam*; denique *Gemmium* longiſſimo itinere ſuperavit: tum altiſſimas valles *Urſariam*, *Medels*, *Rheinwald*, & *Lepontiæ Valeſiæque* ſuprema. Quinto *Fractum* montem, *Jugum* & partem agri Bernenſis paragravit. Sexto, ex quo omnium rariſſimas ſtirpes reportavit, Rhætiam repetiit, & *Spelugam*, *Furculam*, *Malojam*, *Albulam*, altiſſima juga, conſcendit. Denique ſeptimo itinere montes *Brünig*, *Grindelwald*, *Gemmium*, *Valeſiam inferiorem* & *Vaudenſem* agrum percurrit. His laboribus, aliiſque publice non celebratis, maximam penum ſtirpium *Helveticarum* collegit, earumque hiſtoriam molitus eſt. Id conſilium anno 1721. aperuit [*z*]; idemque cum obiret, anno fere 1733. ad umbilicum produxerat, ut per epiſtolam Clar. viri mihi conſtat. Icones FUCHSIANAS addere conſtituerat, & ſuas aliquas, ſed ea omnia moriens inedita reliquit. Neque tamen aut ſcripta undique interciderunt, aut plantæ ſiccæ, quas mihi [*a*] conſulere datum eſt. Hic interim princeps de ſtirpibus Helveticis auctor eſt [*b*].

Minor frater *Johannes* SCHEUCHZER, patris mei Succeſſor in Cancellarii (*Landſchreiber*) Comitatus Badenſis officio, vir fuit ſolers & laboris patientiſſimus. Anno 1709. vallem *Sexamniam* (Schams) Rhætorum petiit, inque ea æſtivos menſes vixit. Ita opportunitas ei nata eſt, montium *Aviculæ*, *Surſees*, *Tſchieræ*

[*] p. 398. 399. 400.
[*y*] *Præf.* ad *Paradiſum Helveticum* anno 1710. Tiguri editum.
[*z*] *Phil. Tranſ.* n. 421.
[*a*] Beneficio D. J. SCHEUCHZERI *Johannis* filii.
[*b*] In *Itineribus alpinis* Leidæ editis.

Tſchieræ & *Spelugæ*, altiſſimorum culminum, conſcendendorum. Neque abſque jactura publica hujus itineris hiſtoria intercidit, quam ad *Academiam Regiam Gallicam* Vir ILL. miſerat. Alio itinere Italiam per *Gotthardum* montem adiit; *Regium* etiam *Switenſium* montem conſcendit. Finis laborum *hiſtoria* erit *Graminum*, ad quam SHERARDUS, BREYNIUS, PETIVERUS & *Antonius* de JUSSIEU Smyrnenſes, Madraſenſes, & Gallicas plantas addiderunt. Ita opus incredibilis laboris natum eſt, neque enim unquam ullus mortalium adeo minute tot plantas difficillimas deſcripſit: icones etiam addidit fideles. Majora autem meditabatur, & a MICHELIO, a DILLENIO plurimis raris ſpeciebus ditatus, aliis propriis laboribus collectis Graminum ſiccorum immenſam & pulcherrimam collectionem reliquit. Plurimas novas ſpecies invenit, & plures obſcuras ita conſtituit, ut adgnoſci poſſint. Denique cum arborem in altiſſimæ Rhætiæ monte depoſitam, certum Diluvii monumentum, in præcipitibus ſcopulis quæreret, pulmoni ſuo tantam violentiam intulit, ut porro ne in turrim quidem adſcendere valeret, verus ſuæ curioſitatis martyr.

Hos junior viros ipſe vidi, qui ſequentur, mei ſunt coætanei.

Antonius Mauritius CAPPELER catalogum ſtirpium montis *Pilati* edidit, qui poſthumus cum reliqua ejus montis naturali hiſtoria nuper prodiit [*c*]. In eo ſtirpes rariores variæ, & potiſſimum *Ruta tenuifolia* continentur.

Et nunc nunquam abſque triſti recordatione memorandus *Benedictus* STÆHELINUS dicendus eſt, candidiſſima anima, ſui commodi negligens, totus inquirendis rei naturalis theſauris addictus. In ſtirpibus per patriam ſuam detegendis adeo felix ejus induſtria fuit, ut a VAILLANTIO, gnaro judice, pro prodigio ſit habitus [*d*]. Potiſſimum autem plantis minimis, Fungis, Muſcis & adfinibus *definiendis incubuit, quorum icones* a perito artifice paratas *collegit. Quæ ipſi* debeam, non poſſum paucis comprehendere, neque tamen licet longum opus multo ſermone protrahere. Omnia ſua mecum communicavit, ſtirpes ſiccas, icones, Muſcos, juvenemque me ſenior non minori modeſtia ſuſpexit, quam ſeni pene puer debuiſſem.

Emanuel KOENIG, Collega STÆHELINI, noſterque olim amicus, in monte *Belchen* (qui J. BAUHINO *Ballon* dicitur) raras aliquas ſtirpes collegit, mecumque communicavit, ſociuſque non paucarum excurſionum per Baſileenſem agrum fuit.

Johannes GESNERUS, ſupra quadrageſimum annum intima mihi devinctus amicitia, ex magni GESNERI fratre ortus, a prima juventute ingenii, induſtriæ, laboris & modeſtiæ ſpecimina edidit. Vix ſeptemdecim annos natus anno 1726. per *Albulam* Rhæticam Clavennam petiit, & per *Spelugam* montem, & *Elmenſes* alpes in *Glaronenſem* pagum rediit. Inde poſt Belgicum iter mecum magnam partem Helvetiæ & alpium occidentalium peragravit. Deinde anno 1729. per Glaronenſes alpes iter fecit: anno 1731. in *Abbatiscellanas*, montem *Gamor* alioſque: anno 1734. in *Fractum* montem, & *Regium*: anno 1735. in montem *Brünig*, & *Gemmium*, vicinaſque *balneo Leucenſi moles glaciales*. Porro agrum Tigurinum ſtudioſe percurrit, Muſcoſque & Gramina, & quidquid eſt difficilium plantarum curioſe collegit. Inde cum Societas Phyſica Tigurina hortum curæ ſui Præſidis commiſiſſet, ad magnum opus acceſſit, & characteres plantarum pulcherrime æri incidendos curavit, quod eximium opus fini & perfectioni proximum eſt. Plurimas etiam mecum rariores plantas, & potiſſimum Muſcos, communicavit.

Cl. le CLERC, præmatura morte abreptus, *Dolam* alioſque montes Genevæ vicinos inviſit, ejuſque herbæ ſiccæ mecum communicatæ fuerunt.

J. An-

[*c*] *Baſil.* anno 1767.
[*d*] *Mémoir. de l'Acad.* ann. 1719.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0026-0 DFG

J. Antonius DIVERNOI montes *Falconarium*, *Chafferon*, *Tête de Rang* felici induſtria peragravit, & inventa pariter mecum communicavit.

J. Jacobus HUBERUS & in agro Baſileenſi cum STÆHELINO & KOENIGIO plantas legit: & Baſilea per Rhætiæ montes *Lunæ*, *Albulam*, *Maiojam*, iterumque per *Gotthardum*, *Furcam*, & *Grimſulam*, longo itinere ſuſcepto, multas egregias ſtirpes collegit, quæ in meam collectionem tranſierunt.

Cl. Vir J. HOFERUS Graminum [e] in compendium contractam hiſtoriam edidit, & paſſim circa patriam Mülhuſiam ſtirpes planitiei, in reliqua Helvetia vix notas, civibus noſtris addidit.

Abrahamus GAGNEBIN, Medicus & Chirurgus in *Ferrariis vallis Erguel officinis*, juvenis in alpibus Delphinatus inque *Ruſcinonenſi Comitatu* pulcherrimas calidarum regionum plantas decerpſit. Inde in montibus *Neocomenſibus* & *Rauracis*, *Epiſcopo* Baſileenſi ſubjectis, plurimas raras & in Helvetia prius non viſas ſtirpes eruit. Propriis etiam itineribus montes *Fractum*, *Grimſulam*, *Scheidek*, *Wetterhorn* & glacialia vallis *Grindelwald* & *Lauterbrunn* multo cum fructu adiit. Plurimas etiam mecum ſtirpes ſiccas communicavit, plantarumque a ſe viſarum catalogos.

In amœniſſimo Clar. BRUKERI *memorabilium Baſileenſium* opere, plantæ ſponte naſcentes, poſt priorum induſtriam, *Friderici* ZWINGERI, J. *Rud.* STÆHELINI, *Achillis* MIEGII opera auctæ recenſentur. Et iſte, quem ultimo loco dixi Vir Cl. plurima Gramina aliaſque patrias ſtirpes ad me miſit.

Vir *Generoſiſſ.* H. B. De SAUSSURE Profeſſor Genevenſis per alpes *Sabaudicas*, per glacialia juga ſupra *Chamouny*, per vicinas alpes *Valeſiacas*, montes *Mole*, *Dolaz*, aliaque *Juræ* juga, perque agrum patrium multa itinera ſuſcepit, remque herbariam Helvetiæ, meoſque theſauros ditavit.

Cl. D. WARNERUS de la CHENAL mira ſolertia & felicitate ſtirpes patrias conquiſivit, meque rogante, cum D. CHATELAIN, longo itinere trans *Gotthardum* montem, in Inſubriam Helveticam, montemque *Generoſum*, olim GESNERO laudatum, penetravit, perque *Spelugam* montem & Rhætiam Baſileam rediit. Ejus viri ſpolia in meam collectionem tranſierunt, aque ejus induſtria pleniorem plantarum circa Baſileam naſcentium catalogum exſpectamus.

Cl. SCHINZIUS, GESNERI noſtri nepos, alpes Rhæticas, & inter eas montem *Scalettam* & *Beverin*, & *Schein Schweitzenſium*, alioſque non abſque fructu peragravit.

Sic D. *Jacobus* DICK V. D. M. pariter me curante, cum *Abrahamo* THOMAS ſylvarum cuſtode, *Curiam*, *Spelugam*, *Clavennam*, *vallem Tellinam*, *juga Burmienſia*, monteſque *Trone* & *Fröla*, *Berninam*, altiſſimum montem *Septimum* adiit, inde per *Furculam*, *Miſaucum*, *Bellitionem*, alpeſque *Grajas* & Valeſiam *Rupem* rediit, multis rariſſimis plantis ditatus. Porro alpes Valeſiacas *Salanſe*, *Herbagere*, *Combe de Martigny* & *Valorſin* montem. Inde alpes vallis *Gaſtern*, aliaſque impoſitas valli *Kienthal*, & regionem ſubalpinam circa *Spiez* utiliter peragravit.

Incredibile eſt, quantum montium Vir venerabilis *Abrahamus Ludovicus* de COPPET emenſus ſit. Paucos ex multis montes numero, Montes *Fouly*, hunc ditiſſimum, præcipitia *Grandvire*, Montes *Jeman*, *Darbon*, *Chaud Commun*, *Ovannaz*, *Aleſſe*, *Javernaz*, *Martinets*, *Richard*, *la Varaz*, *Enzeindaz*, *Arpille*, *Taveyannaz*, *la Paraz*, *Iſenau*, *Pillon*, *Lioſon deſſus*, *Audon*, *Prapioz*, *Naye*, *Chaude*, *Ai*, *les Troués*.

D. CLARET Medicus Octodurenſis, ex monte *Fouly*, monte St. *Bernhardi*, ex vicinis alpibus ad ſuam civitatem pertinentibus, ex beato denique agro Octodurtenſi, plurimas & pulcherrimas plantas detexit, mihique miſit.

[e] *Alt. Helvet.* T. II.

Clar. J. *Fridericus* NEUHAUS ex montibus *Neocomenſium* & *Biennenſium*: & D. D. TRIBOLET ex agro Bernenſi mihi non vulgares ſtirpes collegerunt.

D. POTT in montibus *Lambela*, *Reveneuſe*, & *Tanieres*, Valeſiorum plantas, me rogante, legit.

Cl. Chirurgus RICOU iteratis itineribus Valeſiæ partem non exiguam bis & ter, montes vallis St. *Nicolai* altiſſimos & plantis rarioribus beatiſſimos *Schœnbühl*, *Oberſtafel*, *Stok*; alio itinere montes *Sempronium*, *Rosboden*, *Stafelberg*; alio montes vallis *de Bagnes*, *le Bau*, *Mille*, *Grand Lœs*, *St. Bernhard*; denuo montes vallis *de Lie*, & repetito montes *Nombrieux*, *Roſſelenaz*, *Aleſſe*, *Fouly*, *Martinets*, *Prapioz* multo cum fructu adiit.

Hæc omnia operi meo inſervierunt.

Sed neque illa datos relinquo ſylvarum cuſtodes, qui ſuo labore magnam partem alpium occidentalium, altiſſimarum, & aſperrimarum ſuperarunt.

Ita *Petrus* THOMAS vicinos montes *la Grandvire*, *Fouly*, *Jeman*, *Outre-Rhone*, *Martinets*, *la Varaz*, *Darbon*, *sion*, *Serin*, *Vareſay*, *Larzes*, *Sion*: ſed etiam Valeſiam planiorem in alpes uſque *griſeas*: iterum St. *bernhardi* alpes & *Col de Ferry*, vallem *D. Nicolai* adiit: iterum ampliſſimo itinere per montem *Sylvium* in vallis *Auguſtæ* partem *Ternanche*, inde per montem *D. Bernhardi*: alio itinere denuo in vallem *D. Nicolai*, ejuſque montes *Findela*, *Stafel*, *Montemor*, *Triſt*, *Auſſées* excurrit.

Clemens CHERI montes *Ovanna*, *Surchamp*, *Richard*, *la Varaz*, *les Martinets*, *la Grandvire*, *Jeman*, *Fouly*, *Darbon*. HURNERUS M. *Col de Ferry*. JORDAN montes vallis *Ormond deſſus*, *Audon*, *Prapioz*, *Culand*, *la Paraz*, *Dunggel*. MOREROD montes *Fouly*, *Aleſſe*, *Arbignon*, *Jeman*, *Val de Bagnes*, *Dent de midi*, & vallem *Eiriniam*. MOTTIER montes altiſſimos & glaciales *Chermontana*, & glacialia inter *Viége* & *Val de Bagnes* peragrarunt. C. JAUSSI in *Col de Ferry*, St. *Bernhardo*, *valle Auguſta*, & circa *Courmajor*; deindein mont. *Pierre Platte* & vicinis alpibus ultimis ſtirpes eruit.

Denique *Abraham* THOMAS per *Val de Trient* ad *Chamouny* iter fecit; alio patrem in *vallem Nicolai* comitatus eſt; alio Clar. DICKIUM, jugumque *Burmienſe*, & montes *Septimum* & *Berninam* conſcendit; alio per *vallem Matten* & *Saas*, in montes *Angrogne*, *vallem Antigoriam*, montes *Griſeos*, *Grimſulam*, ad *Arolæ* fontes. Alio in vallem *Eirin*, montem *Ferpelo*, *l'Arola*, *Pragard*, *Rouxel*, *la Cretaz*, &c. inde in vallem *Ternanche* emerſit, & per alpes interpoſitas in *Val de Bagnes*. Denuo per *Sylvium* montem, in vallem *Ternanche*, & montem St. *Bernhard* rediit; & iterato demum idem iter relegit.

Ita factum eſt, ut alpes occidentales, Valeſiam inter & Italiæ valles, plurimis locis ſuperatæ ſint & percurſæ: & quod imprimis quærebam, loca hominibus litteratis inacceſſa, ſummæque rupes ſint ſpoliatæ, quas inſolens eorum periculorum homo ne cogitatione quidem ſperaret adiri poſſe.

Facile dedero, non fuiſſe peritos Botanicos. Fuerant tamen mei in multis itineribus comites, & hactenus didicerant, quæ vulgaria eſſent, quæ rariora. Neque abſque eorum opera unquam plurimæ & pulcherrimæ plantæ erutæ forent, quas paſſim laudavi [*f*].

Denique non in Helvetia quidem natas, multas tamen perinde certas cives ab amicis exteris habui. Ex Anglia a DILLENIO olim, Muſcos imprimis: nuper ab optimo HUDSONO. Ex Gallia a Clar. Viris COMMERSON, GERARD, GOUAN, Du CHESNE. Ex Germania a D. GRIMMIO Medico Eiſenacenſi, Muſcos etiam imprimis numeroſos & pulchros; alias plantas a D. WALBAUMIO, MARTINIO, WILLICHIO habui. Ex Ruſſia a GMELINO. Ex Suecia dono REGINÆ LOUISÆ UDALRICÆ collectionem

[*f*] Aſtragalus ſeſſilis, Lychnis Globulariæ folio, Viola laciniata, Primula longiſſimo tubo, Gentiana lanuginoſa fauce longe petiolata, Sempervivum luteum &c.

nem ſtirpium ejus regni poſſideo. Ex Italia a *Julio* PONDERA, *Ferdinando* BASSIO, Cl. ALLIONIO, & BELLARDO plantas ſiccas habeo. Ex Auſtria & Hungaria uberrima copia, etiam rariorum plantarum, a Clar. JACQUINO miſſa eſt.

Supereſt, ut de me ipſo dicam, deque iis laboribus, per quos hactenus ſtudui, non imperfectiſſimum opus colligere.

Vere anni 1728. *Baſileæ* prima ejus initia nata ſunt. Videbam me ſeveriſſimæ artium medicæ deſtinari, amabam libros, vitamque ſedentariam. Intelligebam male meæ valetudini conſultum fore, ſi perpetuis ſtudiis impalleſcerem. Circumſpexi, ut literariam eam pigritiam excuterem, non aliud inveni remedium, præter rei herbariæ ſtudium. Ab eo ipſo ad ambulandum, ad exercendum corpus, videbam me iri adactum. Myops natus eram, obnoxius ſanguinis jacturis, ſperavi ea incommoda pertinacia laboris me ſuperaturum. Incepi vicinos nobis Baſileæ agros, non eos ingratos perreptare. Inde menſe Julio & Auguſto ejus anni, comite ſuaviſſimo GESNERO, per montana Epiſcopatus Baſileenſis *Biennam*; hinc *Lauſannam*, *Genevam*, in montem *Salevam*, iterum per Valeſiam in *Gemmium*, eo ſuperato in vallem *Weisland*, perque *Jugum* montem altiſſimum in monaſterium *Engelberg* adſcendi, porroque per *Tigurum* & *Bernam Baſileam* repetii. Ita prima ſtipendia longo, fere pedeſtri, neque infecundo itinere merui.

Eas plantas, quas legebam, nullo ordine, totas cum charactere naturali deſcribebam, qualem nos BOERHAAVIUS docuerat, ſiccas plantas colligebam, legebam libros ad explicanda nomina utiles, ſed tum demum & nomina addebam, & ordinem, a BOERHAAVIO ſumtum, & ſynonyma, quando aliquot annorum labore mea penus increverat.

Anno 1729. ad magnum iter *Rhæticum* me paraveram, quando ſevera febris me in itinere & invaſit, & diu detinuit; montem tamen *Vocetium*, & Juræ partem adii, quæ dicitur *Hauenſtein*.

Anno 1730. cum aquas *Weiſſenburgenſes* potarem, ea opportunitate uſus vicinas rupes, & horrida ſæpe præcipitia perreptavi, juga etiam *Waach* & *Gemſchengrad* conſcendi. Circa ea enim tempora abſque omni vertiginis metu rupes difficillimas adibam.

Anno 1731. plurimum otium plantis dedi. Eo enim anno montem *Chaſſerale*: deinde montes *Neunenen* & *Leitern*, tum *Stokhorn*, per inacceſſas pene ſemitas, & montem *Gemmium* iterato ſuperavi. Iterum ſub autumnum in montem *Chaſſeralle* adſcendi, & paludoſa Moratenſia percurri.

Anno 1732. in ILL. etiam olim Viri *Auguſti Johannis* de HUGO gratiam glacialia montis *Grindelwald*, tum montem *Scheidek* ſuperavi, *Valeſiam* aditurus, niſi turbæ ejus Reipublicæ populares me abſterruiſſent, montem tamen *Rohtenhorn*, ſupra *Brienz*, conſcendi; & in villa SOCERI *Mathod* longiuſcule ruſticatus, montem *Suchet*, *Juræ* altius culmen, & montes *valli Juratenſi* impoſitos peragravi.

Anno 1733. per montem *Nieſen* (*Neſſum*) in vallem *Frutingenſem*, per *Gemmium* montem in *Valeſiam* excurri, ex ea per montana *les Moſſes* in vallem *Simmiam* urbem patriam repetii.

Anno 1734. montana *Deſſica* & montem *Chaſſeralle* denuo adii.

Anno 1735. præter labores potiſſimum in Fungos impenſos, non potui urbem relinquere, cum peſſimæ variolæ omnium medicorum præſentiam requirerent.

Cum anno 1736. Gottingam vocatus me a Patria porro viderem abfuturum, ejus anni nullam partem negligendam eſſe putavi. Ergo vere vergente Baſileam adii, cumque agrum, montes *Mutenz* & *Münchenſtein*, & montem *Waſſerfalle* STÆHELINO, KOENIGIO aliiſque comitibus percurri. Inde cum nobiliſſimis viris, qui ab eo tempore ad primas in

patria dignitates evecti fuerunt, valles *Lauterbrunn* & *Grindelwald*, & montem *Scheidek* peragravi. Porro Genevam profectus montem *Dolaz*, & nobilem per suas stirpes montem *Thuiri* conscendi. Iterum, longo itinere, solus, per Tigurum & *Altdorfium* in *Gotthardum* montem, inde per *Furcam* & *Grimsulam*, culmina alpium, iter feci. Plantas etiam Rhenanas legi, quas inter aliquæ sunt minime vulgares.

Cum Gottingæ nunc hortum conderem, plantas exoticas & indigenas colui, per agrum vicinum excurri, Fungos & adfines plantulas sollicite legi, characteres, ut eos auditoribus demonstrabam, in adversaria retuli.

Anno 1738 sylvam Hercyniam adii, montemque *Bructerum*, inde *Wernigerodam* & Specum *Baumannianam* [*g*].

Anno 1739. in patriam iter suscepi: in ea bis *Falconarium* montem & vallem *Dessiam* superavi: & montes *Arni* & *Hengst* Emmiæ vallis, denique montes *Obergurnigel* & *Neunenen* [*b*].

Anno 1741. iter in *Hercyniam* sylvam & *Bructerum* montem, paulo diversum a priori, absolvi.

Anno 1742. Jenæ abfui, & eum minime sterilem agrum, sylvam *Welmesen*, montes *Kuniz* & *Sulzenses* salinas, & montana versus *Bolwerk* & *Schlefreisen* adii.

Anno 1743. Hercyniæ sylvæ partem anteriorem percurri, montes supra *Ilefeld*, *Walkenried*, & *Altenstolberg*.

Anno 1744. denuo *Hercyniam* sylvam emensus, porro per *Wernigerodam*, mediamque *Hercyniam* sylvam, in montes *Auerberg*, *Kifhaüser* & *Altenstolberg* adscendi.

Anno 1745. patriam invisi, & *Suevia* prata, *Franconiæ* agros, montesque inter *Coburg* & *Wizenhausen* varios percurri.

Anno 1746. utiliter in *Cellensia* fabuleta, inque villam sapientis rustici supra *Schelplau* excurri, quo itinere multas fabulosas, & septentrionales stirpes collegi.

Anno 1747. denuo Hercyniæ sylvæ bonam partem vidi, & per *Wernigerodam* & *Quedlinburg* *Eislebiam* duosque lacus salsos adii, perque Thuringiæ campestria montemque *Altenstolberg* Gottingam redii.

Inde aucti labores non siverunt me porro longe ab Academia abesse: sed in patriam redux, paulum confirmata valetudine, anno 1753. in vallis *Emmiæ* intima, & ex ea, per altissima & fecunda prata montemque *Nollen*, Interlacum tendi.

Anno 1754. publica auctoritate *Rupem* missus, per prata montana, sub *Chamoseire*, in vallem *Ormond dessus*, & per montem *Dansex* gypseasque rupes, secundum torrentem *Gryonne*, in beatam vallem Aquilejensium redii; Vaudensemque agrum percurri.

Anno 1755. paludosa *Biennensia* & *Moratensia* petii, inde in villa *Mathod* rusticatione facta, in vallem *Juratensem* ejusque montes *la Dent* & *Montendre* adscendi.

Anno 1756. iterum novos salsos fontes petii, partemque finitimæ Valesiæ inferioris. Eodem anno vallem *Lauterbrunn*; ad ultimas usque glaciales rupes *Steinenberg* invisi: quae non totis 24. horis post meam lentam & sollicitam rhizotomiam ruinam dederunt, lateque collem saxis glacieique scopulis texerunt.

Anno 1757. denuo ad fontes salsos redii, inde per *Chamoseire* in *Ormond dessus*, perque montem *Dansex*, vallemque *En Goufin*, *Agaunum*, & *Octodurum* iter repetii, adusque divitem raris plantis pagum *Branson*.

Anno

(*g*) Id est *Iter Hercynicum*, cujus exstat historia Gotting. anno 1738. 4°. recusa in *Opusculis botanicis*.
(*b*) Id *Iter Helveticum* anno 1740. Gottingæ prodiit.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0030-1 DFG

Anno 1759. montes *Luan*, *Tompey*, *Forclettaz*, *Chapuiſe*, *Enzeindaz*, *Anſex*, & *Percive* adii; & ſex annis, quibus ſalinis Reipublicae praefui, duobus, quibus etiam *Aquilejenſe* Gubernium rexi, in felici & calida regione frequenter per agros, pauludes & colles excurri.

Anno 1760. adii montes *Javernaz*, *Ovannaz*, *Pont de Nant*, *Richard*, *la Varaz*, *Boulaire*, *Enzeindaz*, *Panez Roſſaz*, *Solaley*.

Anno 1761. vallem praealtam *les Moſſes* & montem *Liozon deſſus* petii, & in eo ipſo monte expertus, neque equos mihi ſufficere, neque proprias vires, ad adclivia ſuperanda, mihi ſupereſſe; ita porro ab itineribus alpinis deſtiti, perque agrum humiliorem *Aquilejenſem*, tum circa *Goumoens*, *Payerne*, *Bernam* & alibi, ut per alia officia licuit, in plantas inquiſivi.

Quae ipſe non potui, per alios praeſtare ſum conatus. Itineribus, quae ultimo loco indicavi pleriſque, etiam Cl. HUBERO, la CHENAL, CHATELAIN & DICKIO ſumtus ſubpeditavi: ex qua quidem inpenſa nihil velim decedere aut gratiae, quam Cl. viris pro emenſo labore debeo, aut eorum in publica commoda meritis.

Deinde ex humanitate Clar. Virorum factum eſt, ut *Auguſti Johannis* de HUGO, Viri ILL. & *Benedicti* STÆHELINI totas ſtirpium collectiones per otium evolvere datum fuerit; tum id quod de herbis ſiccis Cl. BAUHINI circa annum 1735. ſupererat. Nuper etiam officiis Cl. GESNERI & comitati *Johannis* SCHEUCHZERI debeo, quod & gramina *Johannis* SCHEUCHZERI, & ſtirpes J. JACOBI per otium cum meis comparare datum ſit: magna certe cum mea utilitate, cum graminum conſpectus plurima mea dubia ſolverit, & non paucas *ſpecies deſcribere datum ſit*, quas nondum videram.

Ita ſtirpium ſiccarum non exiguus numerus paulatim natus eſt, quas omnes aut recentes, ſi omnino id fieri potuit, aut ſiccas incidi, lentem vitream adhibui, characteres in adverſaria retuli.

Fungorum icones curavi ad vivum delineandas, tabulaſque pictas habeo ſupra quadringentas. Eo enim ſolo modo hae adeo brevis aevi plantulae hactenus ſervari poſſunt.

Libros legi pleroſque & cum meis comparavi, LINNÆANOS etiam potiſſimum, tum ad genera, tum ad ſpecies.

Prius opus ante annos viginti & ſex edidi, cum non ſperarem, me in Patriam reverſurum. Multa nunc in eo menda ipſe adgnovi, in magnis generibus, Aſtragalo, Hieracio, Allio, Orchide, Carice magis conſpicua. Saepe etiam, cum de ſtirpibus a me *nunquam viſis dicendum eſſet*, & cum ſtirpes a ſummis artificibus lectas non auderem in catalogo civium Helveticarum omittere, factum eſt, ut ad mala exempla, aut nulla, non bonas darem hiſtorias. Multum duo homines diffident, quorum alter peculiares adnotationes edit, ad eas ſolas & paucas plantas, in quibus peculiare aliquid detexit: alter omnes alicujus regionis ſtirpes enumerare tenetur, quas, per naturam fere hujus ſtudii, vix unquam omnes vidiſſe potuerit.

Ab eo tempore tanta contentione in ſupplendis ſtirpibus Helvetiae indigenis, neque a me viſis, laboravi, ut per propria alienave itinera pene omnes viderim, praeter paucas aliquas [*b*], quas neque nunc vidi.

Quare characteres emendare, genera majora in ordinem redigere, nomina ſpecifica perficere licuit. Species etiam praeter priores omnino circa trecentas quinquaginta in hac editione acceſſerunt, vere viſae, praeter pauciſſimas, in quibus dubia earum ad civitatem Helveticam jura eſſe ipſe adgnovi.

[*b*] Aquilegia montana, flore parvo, Thalictri folio C. B; Enneaphyllos hirſuta, Quinquefolio ſimilis C. B. Chamaeceraſus montis *Generoſi* C. GESNER.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0031-6

Ita numerus civium natus eſt non minimus, neque ulla Flora, ut nunc amant vocare, ullius regionis aeque dives prodiit.

Non ideo aut patriam meam aliis regionibus velim praeferre, aut opus meum pro pleno & perfecto venditare: ab ea jactatione longe remotus ſum.

In hac Helvetica ſtirpium hiſtoria plurima ubique deſiderantur: ad minimas conſtantius ſtudium, quas GESNERUS, STÆHELINUS, Clar. la CHENAL, GAGNEBIN & ego ſoli neque plurimis annis perſecuti ſimus. Requiritur ad earum cognitionem & otium, & firma valetudo, quae exeuntis Autumni pluvias non metuat, neque hiberna frigora. Lichenes etiam potiſſimum alpinos minime exhauſtos puto, ſed neque Fungos, neque plantas Fungis adfines. Suſpicor etiam campeſtres plantas & ſabuloſas circa Baſileam & *Mulhuſium*, & in Valeſia latere: Germanicas Scaphuſii & in *Turgovia*, calidarum regionum bene multas *Lugani*, *Locarni*, in valle *Tellina*, *Chiavennae*; porro alpium orientalium & *Baldi* plantas in alpibus vallis *Tellinae* reperiri poſſe. In ipſis interioribus alpibus aliquas excelſiſſimi ſoli amantes ſtirpes detegi poſſe ſperarem, ſi ſtudioſus homo & gnarus per aliquot menſes prope acidulas *Mauritianas*, aut in altiſſimo aliquo pago Rhaetiae, aut in *Tavernetta* montis *Sempronii*, commoraretur. Ita non curſim & inter moleſtos anhelitus ſumma culmina obiter ſalutaret: ſed jugis vicinus per otium eorum divitias ſpoliaret.

Pari modo plurimum fructum ſperarem, ſi *Leucae*, aut *Seduni*, aut *Brigae Valeſiacae*: aut *Lugani* in Helvetica Inſubria, aut in vallis *Tellinae* vinetis, æſtatem homo gnarus impenderet.

Utut ſit, noſtra tamen enumeratio hactenus terminum aliquem figit, ultra quem cum voluptate poſteri excurrent, noſtræque penui ſuas addere divitias gaudebunt. Et ego deſidero ſuperari, ſatiſque puto mihi decoris fore, ſi fundamentum ædificio ſtraverim.

Supereſt, ut rationem reddam mei laboris primumque de methodo dicam.

LINNÆANAM potuiſſem ſequi, mihique multi laboris, facere compendium; nunquam tamen potui a me obtinere, ut Gramina divellerem, ut ex ſexus ratione ſimillimas plantas ſepararem, aliaſve claſſes naturales lacerarem.

Quaeſivi, ut quam plurimos ordines naturales in opus meum referrem, & puto eſſe non paucos. In eo hactenus perfectionem methodi pono, ut ſimiles plantae cum ſimilibus ponantur, diſſimiles ſeparentur. Ita diſcrimen ſimilium ſtirpium longe facilius obtinetur, qui ſtudii herbarii princeps finis eſt. Quare priora mea cogitata in eo tueor, ut ob unicam aliquam notam plantas caetera ſimiles non divellam: ut Alſinen mediam ab ea, quae eſt Hyperici folio, ut Geranium Cicutae folio ab aliis Geraniis decaſtemonibus, ut Seda iſoſtemona a diploſtemonibus. Sed neque LINNÆUS ſevere ſuas leges obſervat, quoties habitui renituntur.

Cur ad ordines conſtituendos numero proportionem praeferam, alibi oſtendi, neque conſilii me poenitet, neque deſunt, qui conſentiant, Clariſſimi Viri.

Genera magis & magis ſentio plurima artificialia eſſe, neque ullam legem dari, ex qua definias, quantum diſcriminis ad duo genera ſeparanda ſufficiat. In iis ergo aliquam judicii mediocritatem ſum ſervavi, ut LINNÆUM ſaepe ſecutus, deſererem, ſi quando non ſatis certae notae mihi ſe offerrent, ex quibus adfines ſpecies ſepararem. Minutiis, nectariis, punctis, ſetis minus tribui.

In

In *ſpeciebus* magis laboravi: in iis enim experientia docet, difficulter ſaepe aut cum certa ratione conjungi, aut ſeparari vicinas ſtirpes, quae per intermedios quaſi colores aliae in alias diffluant. Anxie ergo per omnes partes floris plantaeve quaeſivi, ut dilucidas diſcriminis notas detegerem. Numeroſa adeo exempla ejuſdem ſtirpis, quoties licebat, conſului, ut & mutationes detegerem, quas aetas adfert, & quae uni exemplo deeſſent, id alia ſupplerent. Colores non undique rejeci, qui non videam, cur in avibus & inſectis notas ſpecificas ingredi mereantur, non perinde in plantis. Satis vero facile eſt paulo peritiori botanico, diſtinguere, qui colores nominari mereantur, qui incerti ſint, & variabiles. Raro flavus fallit, rarius ochroleucus, frequenter caeruleus & purpureus: & tamen caeruleum Ranunculum, flavum Geranium, ex ſolo colore ſatis adgnoſceres. Notas plantarum in nomine, quantum potui, dilucide & latine collegi, ut barbara, dubiique ſenſus, vocabula vitarem.

Ita factum eſt, tum ob alia a me conſtituta genera, ut rarius, quam maluiſſem, Cl. LINNÆI nomina retinere potuerim. Trivialia, quae olim ipſe Vir Clar. proſcripſerat, & RIVINUS ſatis bona dederat, nova creare nolui, cum neſcio quid leviuſculi in plurimis mihi videatur, & difficillimum ſit, characteriſticum aliquid in unam vocem ſtipare.

Synonyma in priori opere plurima congeſſi: & habeo in adverſaria relatum numerum immenſum, ex quo Pinacem ampliſſimum compilare liceret. Cum vero ob novas ſtirpes, quae huic editioni acceſſerunt, viderem opus alioquin in juſti voluminis molem increſcere, & cum virium medicarum compendium multo *uberius haberem*, *multa ſynonyma delevi*, & fere aliquot *nominibus bonarum iconum mihi ſatisfeci*, *DIOSCORIDIS & PLINII* loca, in ſummam brevitatem contracta, inter notas recepi, ne veterum de plantis opiniones totae interirent, quas nuperi fere negligant. Plurimas plantas tamquam veras ſpecies recenſui, quas LINNÆUS aut omiſit, aut certe pro varietatibus habuit. Non improbo Viri ILL. conſilium, qui nullam plantam inter ſuas ſpecies retulerit, quam non ipſe vidiſſet. Id volo, non debere quidquam veritati ſtirpium decedere, quas IPSI videre non contigit, dum a gnaris hominibus lectae fuerint, & ita deſcriptae, ut artis magiſtri adgnoſcant, ad naturam eſſe deſcriptas. Quare iis ſpeciebus, quibus LINNÆANUM opus deſtituitur, notam † adjeci, uti aſteriſcum iis, quae poſt BAUHINORUM & SCHEUCHZERORUM labores primum a nobis in Helvetia lectae ſunt.

In deſcriptione mediocritatem aliquam ſecutus ſum, ut eas potiſſimum notas deſignarem, ex quibus quaeque planta dignoſcitur. Breves deſcriptiones non ſufficiunt, longiſſimae neque ſine taedio leguntur, neque fere abſque iconum auxilio vividas ideas in mente excitant. Vitium in multis ſupereſt, ſeminum manca deſcriptio: nempe ſemina alpina raro matura leguntur, quae praecocibus fere nivibus tegantur. Siccas ſtirpes paucas deſcripſi, cum pene omnes recentes viderim. Lente ubique vitrea duplici uſus ſum, non acriori microſcopio, neque anatomen ſubtiliorem adgreſſus ſum.

Figuras paucas dedi, cum plurimas & pulcherrimas plantas *Rupe* collegerim, pictoris auxilio deſtitutus. Orchides fere omnes depictas exhibeo, quod in iis a LINNÆO veriſſimae ſpecies expungantur, & auctoritas ſummi Viri, quae merito maxima eſt, etiam peritos homines eo abducat, ut eas plantas inter varietates ablegent, quae vere diſtinctae ſunt ſpecies. Ita de quatuor ultimis Epipactidibus ſentio, & de Orchide muſciflora, atque fuciflora: nam multas alias, quas Vir Cl. conjunxerat, poſt maturiora conſilia

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0033-8 DFG

ſponte IPSE ſeparavit, qui plurimas calidiorum ſtirpes non potuerit recentes vidiſſe, cum in ſeptentrione, & pene ſub 60. gradu, degat.

Ter mutatum paginarum numerum, & tres tomos neceſſitas dividere coegit, cum duabus in civitatibus hoc opus ederetur, neque poſſent paginae primi tomi praevideri, cum eodem tempore cum primo ſecundus ederetur. Plantarum tamen numeri continui decurrunt, & ad citationes ſufficiunt.

Titulum libri mutavi, ut novum opus a priori facilius diſtingueretur.

Itaque, LECTOR BENEVOLE, quae laboribus meis, & amicorum, ſumptibuſque meis, bona collegi, iis benigne utere, & quae provecta aetas, & alieni labores non ſiverunt perficere, ea humaniter excuſa.

BERNÆ *d. 7. Mart. anno* 1768.

AUCTORUM

AUCTORUM NOMINA, ET EDITIONES LIBRORUM, QUI AD HOC OPUS SCRIBENDUM INSERVIERUNT.

ΘΕΟΦΡΑΣΤΟΥ *ἅπαντα*, nempe *historiæ stirpium* L. IX. & *de causis plantarum* L. VI. Latine Paris. ann. 1529. 8°. Græce & latine ex Editione HEINSII Leid. 1613. fol. Deinde *Historia* potissimum ex editione *Johannis Bodæi a* STAPEL Amstelod. ann. 1642. fol. *De causis* vero *plantarum* cum SCALIGERI *commentariis* Lugduni 1566. fol.

ARISTOTELIS L. II. *de plantis* Basil. 1539. 8°. & Marburgi ann. 1598. 8°. & in cum Commentarius *Jul. C.* SCALIGERI Paris ann. 1556. 4°.

ΝΙΚΑΝΔΡΟΥ *κολοφωνίου θηριακὰ* & *ἀλεξιφάρμακα* apud ALDOS anno 1523. 8°. & Colon. ann. 1530. 4°. Deinde cum latina & Italica versione nuper Florentiæ ann. 1764 8° cura Cl. BANDINI.

P. VIRGILII MARONIS *Georgicorum* L. IV. cum notis *Johannis* MARTYN Londin. ann. 1746. 8°.

EJUSDEM *Bucolica per* EUMDEM ibid. anno 1749. 4o.

AUCTORES *de re rustica* conjuncti prodierunt apud COMMELINOS ann. 1595. 8°. tum plerique Parisiis ann. 1543. 8°. & cum doctissimis J. M. GESNERI ILL. olim nostri collegæ Commentariis Lipsiæ anno 1735. 4°. Adde *Julii* PONTEDERÆ *Antiquitates Græcas & Latinas*, quas alias laudabimus, & potissimum Epistolas III. ad VII.

Seorsim *Marcus Porcius* CATO Francf. ann. 1620. 8°.

M. *Terentius* VARRO. Ejus *de re rustica* L. I. & III. huc pertinet, nam II. agit fere *de animalibus*.

L. *Junii Moderati* COLUMELLÆ *de re rustica* L. X. cum prioribus.

Palladius Rutilius TAURUS cum prioribus.

ΑΡΕΤΑΙΟΥ *ἅπαντα* Leid. ann. 1731. fol. &c.

Pedacii DIOSCORIDIS *de materia medica* L. VI. Græce & Latine ex editione J. SARACENI Franc. ann. 1598. fol. Tum ex editione *Marcelli* VERGILII Græce Colon. ann. 1529. fol. latine Florent. ann. 1523. fol. Ex editione *Jani* CORNARII Græce ann. 1529. 4°. Latine Basileæ ann. 1537. fol. Ex editione LONICERI & GUALTHERI RIVII Latine Francof. ann. 1543. fol. & cum *additamentis* CORDI ann. 1549. fol Ex versione RUELLII Lugdun. ann. 1512. 4°. Germanice per P. v. UFFENBACH ann. 1614. fol.

De MATTHIOLI editionibus alias agetur.

C. PLINII SECUNDI *Historiæ naturalis* Venet. ann. 1497. fol. & cum notis DALECHAMPII Francof. ann. 1608. Ex editione HARDUINI Paris ann. 1723. fol. Libri 13. ad 27. toti ad plantas pertinent.

PLINII SECUNDI *de re medica* L. V. Basil. ann. 1528. fol.

Claudii GALENI *de simplicium medicamentorum facultate* L. XI. Argent. ann. 1651. 8°. *de theriaca*, & alia opera.

Ἀθηναίου δειπνοσοφιστῶν β ιε. Basil. anno 1598. & Latine Lugduni ann. 1583. fol. & cum notis J. CASAUBONI ibidem anno 1621. fol.

Lucii APULEII *de herbarum virtutibus Historia* Paris. ann. 1528. fol. Tiguri anno 1537. 4°. cum *Antonii* MUSÆ Libro *de Betonica*.

Flavii VEGETII *de mulo medicina* Basil. ann. 1528. 4°.

Marcelli EMPIRICI *medicina* Basil. ann. 1536. fol.

Pauli ÆGINETÆ *pharmaca simplicia* ab O. BRUNFELSIO edita Argentor anno 1531. 8°.

Caroli MAGNI *Capitularia* ex editione *Herm.* CONRINGII Helmstätt ann. 1647. 4°.

Cassiani BASSI *Geoponicorum* L. XX. Cantabrig. ann. 1704. 8°.

AVICENNÆ *Opera* Venetiis ann. 1555. fol. & *Canon* edente PLEMPIO Lovanii anno 1658. fol.

SERAPIONIS Liber *simplicium* Venetiis ann. 1550. fol. Argentorat. anno 1531. fol. cum AVERRHOIS & RHAZIS *de iisdem plantis libris*.

Johannes MESUE ex editione J. SYLVII Paris ann. 1561. & in SYLVII *Operibus omnibus* Genev. ann 1635. fol.

EJUSD. JOHANNIS *Opera omnia* Venet. ann. 1602. fol.

Ebn. BITAR. *de Limonibus* ex editione Cl. VALCARENGHI Cremon. ann. 1758. 4°.

Simeon SETHI *de alimentorum facultatibus* edit. *Mart.* BOGDAN. Paris ann. 1658. 8°.

ACTUARIUS *de medic. compos.* RUELLIO *interpreta* Paris anno 1539. 8°.

Æmilius MACER Basileæ ann. 1528. 8°. & ex editione RANZOVII ann. 1590. 8°.

STRABI *hortus* Basil. ann. 1528. 8°. & Francof. ann. 1556. 8°.

Petri de CRESCENTIIS *ruralium commodorum Liber* Lovanii anno 1474. fol. ex

dono viri olim MILCOLUMBI FLEMYNG; Basil. ann. 1538. 4°.

Petri de ABANO Liber *de venenis* Marburg ann. 1537. 8°.

EJUSDEM *de tuenda valetudine* Francf. ann. 1556. 8°.

Herbarius Moguntiæ impressus Mogunt. anno 1485. 4°. primum exemplum iconum botanicarum.

Herbarius Patavii impressus ann. 1485. 4°.

J. CUBA *Ortus sanitatis de herbis, plantis, animalibus & lapidibus* absque anno fol. tum Mogunt. ann. 1491. fol.

Gaarde der Sonthеit Lubek ann. 1492. fol.

Pierre CARON *le grand Herbier Francois* fol.

Herbarium singulorum signorum Zodiaci demonstratio Paris anno 1528. fol.

Symphoriani CHAMPIER (CAMPEGII) *Hortus Gallicus* Lugdun. ann. 1533. 8°. & *Campus Elysius Gallicus* Lugdun ann. 1533. 8°.

Nicolai LEONICENI *de Plinii erroribus Ferrar.* ann. 1509. 4°. Basil. ann. 1528. 4°.

Pandulphi COLLENUTII *Plinianæ defensio* Ferrar. ann. 1509. 4°.

Hieronymi SALER (vulgo BRUNSCHWIG) *Medicinarius seu de arte destillandi* Argent. anno 1505. fol. & alia editio absque anno.

EJUSDEM *apodixis* cum BRUNFELSIO prodiit.

Hermolai BARBARI *Scholia in Dioscoridem* Colon. ann. 1530. fol.

Cornelii PETRI Leidensis in IV. Lib. DIOSCORID. *Commentarii* Anteverp. anno 1533. 4°.

* *Othonis* BRUNFELS *novæ herbarum icones* III. Tomi, Argentorati variis annis 1532. 1536. 1540. etiam totum opus ann. 1539. fol.

Hermanni Comitis de NEUENAAR *censuræ herbarum*, cum BRUNFELSIO.

Euricii CORDI (sive potius *Henrici* URBANI) *Botanologicum* Colon. ann. 1534. 8°.

Johannis MANARDI *Epistolarum medicinalium* L. XX. Basil. ann. 1549. fol.

Johannis RUELLII *de natura stirpium* L. III. Paris. ann. 1536. fol. Basil. ann. 1537. fol.

Caroli STEPHANI *de re hortensi libellus* Paris ann. 1539. 8°.

EJUSDEM *Seminarium & de conserendis arboribus* ibid. ann. 1540. 8°.

EJUSDEM *Arbustum, fonticulus, spinetum* Paris ann. 1532. 8°.

EJUSDEM *Pratum, lacus, arundinetum* Paris ann. 1543. 8°.

EJUSDEM *de nutrimentis* Paris ann. 1550. 8°.

EJUSDEM *Domus rusticæ (vom Feldbaue)* L. XV. Argentor. ann. 1588. fol.

Theodori DORSTENII *Botanicon* Francof. ann. 1540. fol.

Antonii Musæ BRASSAVOLÆ *Examen medicamentorum catharticorum simplicium* Tigur. ann. 1555. 8°.

EJUSDEM *Examen Simplicium* Lugdun. anno 1556. 8°.

EJUSDEM *Examen omnium Syruporum* Lugdun. ann. 1540. 8°.

Adami LONICERI *Kräuterbuch und künstliche Contrafaytungen der Bäume, Stauden, Hecken, Kräuter* ex editione Cl. EHRHARD Ulm anno 1738. fol.

EJUSDEM *Naturalis Historiæ opus novum* Francf. ann. 1551. fol.

Johannis AGRICOLÆ AMMONII *medicinæ herbariæ* L. II. Basil. ann. 1539. 8°.

Benedicti TEXTORIS *florum differentiæ ex Dioscoride* Venet. ann. 1537. 16.

** *Hieronymi* BOCK (vulgo TRAGI) *Herbarum aliquot dissertationes & censuræ* in collectionis BRUNFELSIANÆ T. II.

EJUSDEM *Historia plantarum. Germanice* Argentor. anno 1539. fol. & porro anno 1556. fol. anno 1572. fol. Latine a *Davide* KYBER versa ibid. ann. 1550. 4°.

Conradi GESNER *apparatus & delectus simplicium* Lugdun. ann. 1542. 8°.

EJUSDEM *Historia plantarum* ex THEOPHRASTO collecta Tigur. ann. 1541. 8°.

EJUSDEM *Index plantarum quadrupartitus* Tigur. ann. 1542. 4°.

* EJUSDEM *Iter Montis Fracti & de herbis noctu lucentibus* Tigur. ann. 1559. 4°.

* EJUSDEM *de hortis Germaniæ* cum CORDO & *Appendix* ibid.

* EJUSDEM *Epistolarum* L. III. Tigur. anno 1573. 4°. & L. IV. Witteberg. anno 1584. 4°.

* EJUSDEM *Epistolæ* ad J. BAUHINUM Basil. ann. 1591. 8°.

* EJUSDEM *de Aconito adseveratio.*

* EJUSDEM aliquot icones in vita a *Josia* SIMLERO scripta Tigur. ann. 1566. 4°.

** EJUSDEM *Icones botanicæ* plurimæ transierunt in *Joachimi* CAMERARII Epitomen, quam dicemus, MATTHIOLI. Deinde *posthumæ* plurimæ] denique in ILL. Viri *Christophori Jacobi* TREW manus venerunt; qui earum partem cura ILLUST. *C. Christophori* SCHMIEDELII edidit. Titulus est: *Gesneri Opera botanica* Nuremberg. ann. 1752. fol. **. Deinde *Historiæ plantarum fasciculus I.* ibid. ann. 1759. fol. **.

Leonhardi FUCHS *adnotationes aliquæ de simplicibus perperam intellectis exstant* in BRUNFELSII T. II.

* EJUSDEM *Historia plantarum Germanice* Basil. ann. 1543. fol. Latine Basil. ann. 1542. fol. & Lugdun. ann. 1549. 8°. Paris ann. 1546. 8°.

EJUSDEM *Paradoxa* Tubing. ann. 1540. 8°.

Aloysii MUNDELLÆ *Epistolarum* L. I. & *Adnotationes* in *Brassavolæ examen simplicium* Tigur. ann. 1540. 4°.

** *Valerii* CORDI *Scholia in Dioscoridem* & L. IV. *Historiæ plantarum* curante GESNERO prodierunt Tigur. ann. 1561. & L. V. ibid. ann. 1563. fol.

Guilielmi TURNER *new herbal* Lond. anno 1551. fol. L. II. Colon. ann. 1562. fol.

Hugonis SOLIER *in II. Priores* AETII *libros scholia* Lugdun. ann. 1549. fol.

* *Petrus*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0036-5 DFG

* *Petrus Andreas* MATTHIOLUS Dioſcoridis editionem cum ſuis commentariis edidit, ſæpiſſime recuſam, Venetiis anno 1554. fol. italice cum parvis iconibus; cum magnis vero figg. Bohemice Prag. ann. 1562. fol. Latine Venet. ann. 1565. fol. Idem opus prodiit cum minoribus figuris Germanice anno 1587. fol. & anno 1626. fol.

EJUSDEM *Epiſtolæ* Prag. ann. 1565. fol. Utrumque opus C. BAUHINUS recudi fecit ann. 1598. fol. Icones ſolæ Lugdun. 1561. 16.

EJUSDEM *Plantarum Epitome* Venet. anno 1571. 4°.

EJUSDEM *Apologia adverſus* AMATUM Venet. ann. 1558. 8°.

Luigi ALEMANNI *Coltivazione* ſplendide nuper recuſum poema Patav. anno 1718. 4°. Paris anno 1546.

Remberti DODONÆI *Frugum hiſtoria* Antverp. anno 1552. 8°.

EJUSDEM *de ſtirpium hiſtoria commentariorum imagines* ibid. ann. 1552. 8°. & pars altera ann. 1559. 8°.

* EJUSDEM *Frumentorum, Leguminum, paluſtrium herbarum hiſtoria* Antverp. anno 1566. 8°.

* EJUSDEM *Florum & cornariarum herbarum hiſtoria* anno 1569. 8°.

* EJUSDEM *purgantium & deleteriarum herbarum hiſtoriæ* L. III. ibid. ann. 1574. 4°.

EJUSDEM *Hiſtoria vitis vinique* Colon. anno 1580. 8°.

* EJUSDEM *ſtirpium hiſtoriæ pemptades VI.* Antverp. ann. 1583. fol. ann. 1616. fol. paulo auctius, Belgice ann. 1644. fol. Gallice vertente CLUSIO Antverpiæ ann. 1557. fol. Anglice per *Henr.* LYTE Lond. ann. 1619 fol.

Jacobus DALECHAMP ad DIOSCORIDIS editionem Lugdunenſem ann. 1552. 8°. triginta icones addidit.

EJUSDEM *Hiſtoria generalis plantarum* Lugdun. ann. 1587. fol. 2. Vol. edente MOULINO.

Tarquinii OCYORI (SCHNELLENBERG) *Experiment von 20. Peſtilenzwurzeln und Kräutern* Trefurt. 1552. 8°.

Petri BELLONII *de arboribus coniferis* Paris ann. 1553. 4°.

* EJUSDEM *Obſervations & ſingularités trouvées en Gréce* Paris ann. 1555. & Latine inter opera Cluſiana.

EJUSDEM *de neglecto cultu ſtirpium*, etiam a CLUSIO recuſus.

Davidis KYBER *Lexicon botanicum trilingue* Argent. ann. 1553. 8°.

Johannis Du CHOUL *deſcriptio montis Pilati* a GESNERO ann. 1555. edita.

EJUSDEM *varia Quercus hiſtoria* Lyon anno 1555. 4°.

Eob. HESSI *de tuenda bona valetudine* Francof. anno 1556. 8°. & 1568. 8°.

J. B FIERÆ *de herbarum virtutibus* ibid. eod. anno.

Bartholomæi MARANTÆ *methodi cognoſcendorum ſimplicium* L. III. Venet. ann. 1559. 4°.

Johannis BACCHANELLI *de conſenſu medicorum in cognoſcendis ſimplicibus* Venet. anno 1553. 8°.

Gonzalo Hernandez OVIEDO *Hiſtoria Hiſpaniolæ* Italice Venet. ann. 1556. fol.

Bernhardi DESSENII *de compoſitione medicamentorum* L. X. ann. 1556. 8°.

Hieronymi CARDANI *de venenis* L. III. Patav. ann. 1653. 4°.

EJUSDEM *de Cina & Saſſaparill.* Antverp. anno 1564. 8°.

EJUSDEM etiam Libri *de varietate rerum, de ſubtilitate rerum*, & *de venenis* huc pertinent.

Amati LUSITANI *in Dioſcoridis Enarrationes* L. V. Venet. anno 1557. 4°.

Melchioris GUILANDINI *de ſtirpibus* aliquot Epiſtolæ Venet. ann. 1558. 4°.

EJUSDEM *Collectanea Synonymiæ plantarum* apud de BRY anno 1608.

EJUSDEM *Papyrus & aſſertio ſententiæ in Galenum* Venet. ann. 1552. 4°.

EJUSDEM *Commentarius in aliquot Plinii capita* Lauſann. ann. 1576. 4°.

J. CURIONIS *conſervandæ ſanitatis præcepta* Francf. ann. 1559. 8°.

Antonii MIZAULD *hortenſium* L. IV. Colon. ann. 1557. 8°.

EJUSDEM *Enchiridion ſecretorum agri* Paris anno 1560. 8°.

EJUSDEM *de hortenſium arborum inſitione* ibid. ann. 1560. 8°.

EJUSDEM *Nova artificia comparandorum fructuum, olerum* ibid. ann. 1565. 8o.

EJUSDEM *Alexicepus* ibid. ann. 1565. 8°.

EJUSDEM *de Senna* Paris ann. 1572. 8°.

* *Aloyſii* ANGUILLARA Lib. *degli ſemplici* Venet. ann. 1561. 8°.

Pauli HESSI *Defenſio XX. problematum* GUILANDINI. Patav. ann. 1562. 8°.

Donati ANTONII DE ALTO MARI *de Mannæ differentiis ac viribus* Venet. ann. 1562. 4o.

Santis ANDOYNI & *Ferdinandi* PONZETTI *de venenis* Baſil. ann. 1562. fol°.

Quinti APOLLINARIS *Handbüchlein vieler Arzneyen* Franckfort ann. 1563. 8°.

Gabrielis FALLOPII *Commentarius* in L. I. DIOSCORIDIS Venet. ann. 1566. 4°.

EJUSDEM Liber *de medicamentis purgantibus & de Aſparagis* in T. II. Operum omnium.

Antonii PINÆI *hiſtoria plantarum* Lion ann. 1561. 12. v. MATTHIOLUM.

J. LANGII *Epiſtolarum medicinalium* L. III. Francf ann. 1605. 8°.

Alphonſi CICCARELLI *de tuberibus* Patav. ann. 1564. 4°.

Leonhardi BOTALLI *Fungus ſtrangulatorius* Lion ann. 1565. 16. & Leid. ann. 1660. 8°.

Franciſci ALEXANDRI *Apollo compoſitorum & ſimplicium normam ſuo fulgore irradians* Venet. ann 1565. fol.

Henrici CROLACH *de Iſatide* Tigur. anno 1565. Recuſus cum SCHREBERI libro *vom Waidt.*

Guilielmi GRATAROLI *de vini natura, energia, & temperatura* Baſil. ann. 1565. 8°.

GARCIÆ ab ORTA *Coloquios das Simples e droguas da India.* Hanc editionem non habeo, sed *Aromatum & simplicium medicamentorum apud Indos nascentium historiam*, a *Carolo* CLUSIO *e litam* Antverp. anno 1567. 8°. 1579. 8°. 1593. 8°.

Nicolai MONARDI *de Rosa & de malis citriis & Limoniis* Antverp. ann. 1564. 8°.

EJUSDEM *Medicamentorum ex novo Orbe historia* a CLUSIO versa Antverp. ann. 1582.

EJUSDEM *de Scorzonera, cum* CLUSII *exoticis.*

Marcelli DONATI *de mechoacanna* Mantua ann. 1568. 4°.

Levini LEMNII *Similitudinum, quæ in Bibliis ex herbis & arboribus desumuntur exploratio* Antverp. ann. 1569. 8°.

Francisci CALCEOLARII *Iter montis Baldi* Venet. ann. 1566. 4°. Sed habeo editionem cum MATTHIOLI Epitome conjunctam.

Conradi HERESBACH *de re rustica* L. IV. Heidelberg anno 1603. 8°. Sed prodiit anno 1570.

Nicolai WINKLER *Chronica herbarum* Augusst. ann. 1571. 8°.

Johannis FRAGOSI *de aromatibus Liber* Argent. anno 1601. 8°. Hispanice Madrit anno 1572. *de las cosas aromaticas arboles* &c.

Philippi FLORENTINI *Compendio della facolta de simplici* Firenz ann. 1572. 8°.

Jodoc. HARCHIUS *de simplicibus* Basil. anno 1573. 8°.

Nicolas HOVEL *de la composition du Mitridat* Paris ann. 1573. 8°.

Josiæ SIMLER *Descriptio Valesiæ & Alpium* Tigur. ann. 1574. 8o. sed non habeo eam editionem. Recusa est Amstelodami anno 1633. 12.

** *Caroli* CLUSII *Rariorum stirpium per Hispaniam observatar.* L. II. Antverp. anno 1576. 8°.

** EJUSDEM *Rariorum plantarum per Austriam & Pannoniam observatarum* L. IV. Antverp. ann. 1583. 8°.

** EJUSDEM *Stirpium rariorum historiæ* L. VI. Antverp. anno 1601. fol. & Appendix IBID.

EJUSDEM *Exoticorum* L. X. Leid. anno 1605. fol. Hac collectione G. ab ORTA. *Christ.* a COSTA, P. BELLONII *Itinera, & de neglecto stirpium cultu*, MONARDEZ *de Scorzonera* cum CLUSII auctariis continentur.

** EJUSDEM *Curæ posteriores* Leid. anno 1611. fol.

* *Petri* PENÆ & *Matthiæ* de LOBEL *Nova stirpium adversaria* Antverp. anno 1576. fol. auctius Londin. anno 1605. fol.

* EJUSDEM LOBELII *Plantarum historia* Antverp. anno 1576. fol. Belgice ann. 1581. fol.

* EJUSDEM *Stirpium icones* anno 1581. 4°. form. long.

* EJUSDEM *Stirpium illustrationes* Londin. anno 1655. 4°.

Bartholomæi CARRICHTER *Kräuterbuch*, &c. auctius prodiit cum nomine *Kräuterbuch durch Philomusum* anonymum, *in Druck gegeben durch* D. TOXITEN Strasburg anno 1576. fol. anno 1589. fol.

Christoval a COSTA *de las Drogbas das Indias* Burgos ann. 1578. 4°. a CLUSIO versus & excusus Antverp. ann. 1582. 8°. & in operibus.

Leonardi THURNEISER zum THURN *Descriptio plantarum omnium* Berolin. anno 1576. fol.

Johannis COSTÆI *de stirpium natura* L. II. Turin ann. 1578. 4°.

**Leonardi* RAUWOLF *Morgenländische Reys* L. III. Francof. ann. 1582. 4°. Libri IV. Lauingen ann. 1583 4°.

EJUSDEM *Flora orientalis* a J. F. GRONOVIO edita Leid. ann. 1755. 8°.

J. Baptistæ PORTÆ *Villa* Francof. anno 1592. 4o. & prius Neapoli ann. 1583. 4°.

EJUSDEM *Phytognomonica* Neapol. anno 1588. fol. Francof. ann. 1591. 8°.

EJUSD. *Mag. natur.* Leid. anno 1644. 12.

** *Andreæ* CÆSALPINI *de plantis* L. XVI. Florent. ann. 1583. 4°.

Julii ALEXANDRINI *de sanitate tuenda* L. XXXIII. ann. 1575. fol.

EJUSDEM *Epistola apologetica* ad R. DODONÆUM Francof. ann. 1584. 8°.

Bartholomei PISANELLI *de natura cibi & potus* Herborn. anno 1614. 8°. Sed prius Italice Venet. anno 1584. 4°.

Salomonis ALBERTI *Oratio de cognitione herbarum* Witteberg. ann. 1585. 8°.

Castor DURANTE *Herbario nuovo* Rom. ann. 1585. fol.

** *Joachimi* CAMERARII *de plantis Epitome* Francof. ann. 1586. 4°.

** EJUSDEM *Hortus medicus & philosophicus* IBID. ann. 1588. 4°.

* *Johannis* THALII *Sylva Hercynica*, cum eo opere prodiit.

Ægidii EVERARDI *de herba panacea, quam Tabacum vocant* Antverp. ann. 1587. 16.

Joh. HORST *de vite vinifera* Helmst. anno 1587. 8°.

EJUSDEM *von den wunderbaren Geheimnissen der Natur* Leipz. anno 1588. 4°.

EJUSDEM *Herbarium Horstianum* Marburg. ann. 1630. 8°.

Laurentii SCHOLZII *Catalogus horti medici* ann. 1587. ann. 1594. 4°.

Marsigli CAGNATI *Observationum variarum* L. IV. Rom. ann. 1587. 8°.

Zachariæ ROSENBACH *Paradiesgärtlein, darinn die edelsten Kräuter beschrieben sind.* Francof. ann. 1588. 12.

* *Jacobi* THEODORI, quem a patria TABERNÆMONTANUM dicunt, *Kräuterbuch* Francof. anno 1588. fol. inde repetito Basil. anno 1664. 1731.

* EJUSDEM *Icones* in forma longa Francof. ann. 1590. 4°.

Johannis WIGANDI *vera historia de Succino Borussico.* — *De Herbis in Borussia nascentibus* Jen. anno 1590. 8°.

* *Prosperi* ALPINI *de balsamo* Venet. anno 1591. 4°.

EJUS-

EJUSDEM *de Rhapontico* Leidæ ann. 1718. 4°. recuſ.

*EJUSDEM *de plantis Ægypti* Venet. anno 1592. 4o. Patav. ann. 1648. 4o. & *Hiſtoria naturalis Ægypti* Leid. ann. 1736. 4o.

*EJUSDEM *Stirpium exoticarum* L. II. Venet. ann. 1627. 4o.

Jac. Antonii CORTUSI *Catalogus horti Patavini* Venet. ann. 1591. 8o. Francf. ann. 1618 8o.

Antonii PASINI *Adnotationes & Emendationes in verſionem Dioſcoridis a* MATTHIOLO *propoſitam* Bergam. ann. 1591. 4°.

Johannis BAUHINI *de plantis a Divis nomen habentibus* Baſil. ann. 1591. 8o.

EJUSDEM *de plantis Abſinthii nomen habentibus* & Lib. *Claudii* ROCCARDI *de Abſinthiis.* Montbelig. ann. 1593. 8o.

*EJUSDEM *Hiſtoria admirabilis fontis Bollenſis* Montbelig. ann. 1598. 4o.

EJUSDEM *Hiſtoriæ plantarum prodromus* ann. 1619. 4o.

**EJUSDEM *Hiſtoria plantarum* T. III. Ebroduni ann. 1650. 1651. 1652.

& *Compendium Sciagraphiæ ſtirpium Dominici* CHABRÆI Genev. ann. 1666. & 1667. fol.

Johannis WITTICH *Bericht vom Bezoarſtein vom L. Guajaco* &c. Lipſ. ann. 1592. 4o.

** *Fabii* COLUMNÆ Φυτοβασανος Neapol. ann. 1592. 4o. recuſus a Cl. *Jano* PLANCO Florent. ann. 1744. 4o.

**EJUSDEM *Ecphraſis ſtirpium minus cognitarum I.* Rom. ann. 1606. & II. 1616. 4o.

EJUSDEM *de plantis obſſ. cum opere Franciſci* HERNANDEZ Rom. anno 1627. fol. & anno 1651. fol.

Adami ZALUZIANI *Methodi herbariæ* L. III. Prag. ann. 1592. 4o. Francof. ann. 1604. 4o.

Caſpari BAUHINI Φυτοπιναξ Baſil. anno 1596. 4o.

EJUSDEM *Editio operis* MATTHIOLI anno 1598. fol.

EJUSDEM *in hiſtoriam plantarum Lugdunenſem animadverſiones* ann. 1601. 4o.

*EJUSDEM *Prodromus theatri botanici* Francof. ann. 1621. 4o. Baſil. ann. 1671. 4o.

*EJUSDEM *Catalogus plantarum circa Baſileam naſcentium* Baſil. ann. 1622. 8o.

*EJUSDEM *Pinax theatri botanici* Baſil. ann. 1623 4o. 1671. 4o.

*EJUSDEM *Theatri botanici* Pars I. anno 1650. fol.

Philippi Stephani SPRENGER *Horti medici Heidelbergenſis catalogus arborum fruticum* &c. Francof. ann. 1597. 4o.

John GERARD *Herbal.* Lond. ann. 1591. fol. recuſum a JOHNSTONO.

Petri PION *Phytologia ſeu theſes de plantis* Horbipol. ann. 1598. Editio mea eſt ann. 1619. 4°.

Richier de BELLEVAL — Opera non poſſideo, præter icones poſthumas plantarum rariorum, quas Cl. GOUAN ad prelum parat, & mecum communicavit.

Joh. COLER *Hausbuch* Witteberg. anno 1599. 4o. & Mogunt. ann. 1645. fol.

Ferrante IMPERATI *Hiſtoriæ naturalis* L. XXVIII. primum Neapoli ann. 1599. fol. inde Venetiis excuſi anno 1672. fol. & Bremæ anno 1695. 4o.

Jacobi PONS in *hiſtoriam plantarum generalem Lugdunenſem obſervationes breves* Lugdun. anno 1600. 4o.

Caſpari SCHWENKFELD *Catalogus ſtirpium & foſſilium Sileſiæ* Lipſ. ann. 1600. 4o.

EJUSDEM *des Hirſchbergiſchen warmen Bades in Schleſien Beſchreibung* Görliz ann. 1619. 8°. recuſ. ann. 1708. 8o. Ob catalogum plantarum Sileſiæ.

Johannis BRUYERINI *de re cibaria* Francof. ann. 1600. 8o.

Adriani TURNEBI Liber *de vino* Paris anno 1600. 8o. Helmſt. anno 1608. 4o.

Olivier de SERRES du PRADEL *Theatre d'agriculture & maiſon des champs* Paris anno 1600. fol. Sed mea editio eſt anni 1611. 8o.

* *Johannis* PONÆ *Iter montis Baldi* exſtat cum CLUSII hiſtoria ann. 1601. fol. & Baſileæ ann. 1608. 4. Auctius vero Italice * *Il monte Baldo deſcritto* Venet. ann. 1617. 4o.

Demetrii CANEVARII *de ligno ſanctо Commentar.* Rom. ann. 1602. 8o.

Ulyſſis ALDROVANDI *Dendrologia* Bonon. ann. 1668. fol. Francof. ann. 1690. fol.

Vincent TEXTOR *de la nature du vin* ann. 1604. 8o.

Johannis TALENTONII *Theſaurus rerum reconditarum* Francof. ann. 1605. 8o.

Andreæ SPIGELII *Iſagoge ad rem herbariam* Leid. ann. 1633. 16. Sed prodiit anno 1606.

Joh. FABRI *de Nardo & Epithymo* Rom. anno 1607. fol.

Pierre VALLET *le Jardin du Roi Louis XIII.* Paris ann. 1623. fol. qui idem eſt *Le Jardin du Roi Henri IV. par Jean* ROBIN Paris anno 1608. fol.

Nicolai CLAVENNÆ *de Abſinthio umbellifero & Scorzonera Italica* Venet. ann. 1610. 4o.

Pompeii SPRECCHI *Antabſinthium Clavennæ* Venet. ann. 1611. 4o.

Baptiſtæ CODRONCHI Liber *de Elleboro* Francof. ann. 1610. 8o.

Adam BODENSTEIN *Beſchreibung der Kräuter ſo ſich den zwölf Zeichen vergleichen* Amberg ann. 1611. 8o.

Caſpari PILLETERII *Plantarum exoticarum & patriarum Walachriæ Synonyma* Middelburg. anno 1611. 8o.

* *Pauli* RENEAULME *Specimen hiſtoriæ plantarum* Paris ann. 1611. 4o. cum iconibus.

Emanuelis SWEERT *Florilegium* Francf. P. I. ann. 1612. fol. P. II. ann. 1614. fol. & conjunctim ann. 1635. & 1654. fol.

Joh. Theodori de BRY *Florilegium novum* anno 1613. fol. anno 1641. fol.

* *Baſilii* BESLERI *Hortus Aichſtettenſis* Nuremb. anno 1613. fol. & anno 1640. fol.

* *Criſpini* PASSÆI (Du PAS) *Hortus floridus ſecundum quatuor anni tempora. Ver* Arnheim. anno 1614. 4o. long. *autumnus* anno 1616. *æſtas* anno 1617.

Pars altera Horti floridi.

EJUSDEM iconum pars fere media edita eſt ab *Anſelmo* BOETIO de BOOT Bruxell. an. 1640 4°

Melchioris REUDENII *de novo gummi purgante* Lipſ. ann. 1614. 8°.

Caſpari HOFMANNI *Catalogus plantarum circa Altdorfium naſcentium Ludovici* JUNGERMANNI Altdorf. anno 1615. 8°.

EJUSDEM *de medicamentorum facultatibus* L. II. Paris anno 1646. 4°.

Petri PAVII *Hortus publicus Acad. Lugdun. Batavæ* Leid. anno 1617. 8°.

Joh. FRANKEN *Signatur oder gründliche Beſchreibung der Gewächſe* Roſtoch anno 1618. 4°. anno 1645. 4°.

EJUSDEM *Speculum botanicum renovatum* Upſal anno 1659. 4°.

Alberti MENZELII *Synonyma plantarum circa Ingolſtadium naſcentium* Ingolſtatt. anno 1618. 8°.

Johannis Stephani STROBELBERGER *Coccus baſphica* Jen. ann. 1620.

EJUSDEM *Galliæ deſcriptio* anno 1616. 16.

EJUSDEM *Maſtichologia* Lipſ. ann. 1628. 8°.

Michaelis DOERING *de opobalſamo, balſamo Judaico, Ægyptio, Peruviano* Jena anno 1620. 8°.

EJUSDEM *de Opii uſu, qualitate calefaciente & corrigendi modo* Jen. anno 1620. 8°.

Dominici VIGNA de PROSPERIS *Animadverſiones in Theophraſtum* Piſan. ann. 1625. 4°.

Johannis CHESNEPHORI *Diſputationes de plantis* 19. Upſal. ab anno 1620. ad 1626. 4°.

Petri CASTELLI *de nomine Hellebori ſimpliciter prolato* Rom. ann. 1622. 4°.

EJUSDEM *de qualitatibus frumenti cujusdam Meſſanam delati* Neapoli anno 1637. 4°.

EJUSDEM *Chryſopus* Meſſan. ann. 1638. 4°.

EJUSDEM *Opobalſamum examinatum* Meſſan. anno 1640. 4°. & *triumphans* ann. 1640. 4°.

EJUSDEM *Hortus Meſſanenſis* Baſil. anno 1640. 4.

* EJUSD. ſub *Tobiæ* ALDINI nomine *Deſcriptio variorum herbarum, quæ continentur in horto Farneſino* Rom. anno 1625. fol.

Joſephi de AROMATARIIS *de generatione plantarum epiſtola* Venet. anno 1621. 4o. Francf. anno 1626. 4°. Coburgi nuper recuſa.

Johannis NEANDRI *Tabacologia* Leid. anno 1626. 4°.

Guilielmi LAUREMBERG *Botanotheca, ſeu modus conficiendi herbarium vivum* Roſtock anno 1626. 12. & cum S. PAULI *Quadrupartito.*

Alexandri PECCANA *de Chondro & Alica* L. II. Veron. ann. 1627. 4°.

Arnoldi GISLENII *Hortus* Caſſell. anno 1627. 4°.

Johannis Caroli ROSENBERG *Rhodologia* Argent. anno 1628. 8°. Francf. ann. 1631. 8°.

Georgii FUIRENII *Plantæ itineris Gothici Blekingenſis & Norwegici* BARTHOLINI Hafn. anno 1662. 8°.

GUI de la BROSSE *de la nature des plantes, & deſſein d'un Jardin de médecine* Paris. anno 1628. 8°.

EJUSDEM *Déſcription du Jardin Royal* Paris anno 1636. 4°.

EJUSDEM *Tabulæ æneæ poſthumæ* 50. Penes me exemplum exſtat imperfectum.

Auguſtino GALLO *Vinte giornati d'agricultura* Vener. ann. 1629. 4o.

John PARKINSON *Paradiſus terreſtris* Lond. anno 1629. fol.

EJUSDEM *Theatrum botanicum* Lond. anno 1640. fol.

Erneſti Abraham von DEHN *Weinbau* a J. B. von ROHR recuſ. Lipſ. ann. 1730. 8°. Prodierat Lipſ. ann. 1629. 8°.

Mauritii TIRELLI *Hiſtoria vini* Venet. anno 1630. 4°.

* *Antonii* DONATI *Trattato de' ſimplici che naſcono nelli lidi Veneti* Venez. ann. 1631. 4°.

Antonii COLMENERII de LEDESMA *de Chocolata* Noriberg. anno 1644. ſed prodierat anno 1631. 4°.

Martini BLOCHWIZ *Anatomia Sambuci* Lipſ. anno 1631. 12.

Petri LAUREMBERG *Horti culturæ & apparatus plantarum* L. II. Francof. ann. 1632. 4o.

Joh. MOUSIN *Hortus jatrophyſicus* Nanceii anno 1632. 8°.

Joh. JOHNSTON *Thaumatographia* Amſterd. ann. 1632. 12.

EJUSDEM *Hiſtoria naturalis de fruticibus & arboribus* L. X. Francf. ann. 1662. fol.

EJUSDEM *Notitia regni vegetabilis* Lipſ. anno 1661. 12.

* *J. Baptiſtæ* FERRARII *de florum cultura* L. IV. Rom. anno 1633. 4°.

* EJUSDEM *Heſperides ſeu de Malorum aureorum cultura & uſu* Rom. anno 1646. fol.

Adolphi VORSTII *Catalogus plantarum horti Leidenſis* Leid. anno 1633. 16. & anno 1649. 8°.

Joh. de LAET *Deſcriptio Americæ* Leid. anno 1633. fol.

Thomas JOHNSON *Herbal or general hiſtory of plants* Lond. anno 1633. fol.

EJUSDEM *Mercurius botanicus, ſeu itinerà anni* 1634. *deſcriptio* Lond. anno 1634. 8°. & *pars altera* anno 1641. 8°.

Augerii CLUTII *de nuce medica* Amſterd. anno 1634. 4°.

* *Jacobi* CORNUTI *Canadenſium plantarum hiſtoria & Enchiridion botanicum Pariſienſe* Paris ann. 1635. 4°.

Pietro della CHENA *Delle rare virtù del balſamo di Roriſmarino* Rom. anno 1636. 8°.

Simonis PAULI *Quadrupartitum botanicum* Roſtok ann. 1639. 4°. Argentorat. ann. 1667. Francf. ann. 1708. 4°.

EJUSDEM *Flora Danica* Hafn. anno 1648. 4°.

EJUSDEM *Viridaria varia* Hafn. anno 1653. 12.

EJUSDEM *de abuſu Theæ & Tabaci* Roſtok. anno 1661. 4°. Argent. anno 1665. 4°.

Daniel RHAGOR *Pflanzgarten* Mogunt anno 1650. 8°. & prius Bernæ anno 1634. 8°.

Stephani de GASPARIS *Liquoris artificialis pro opobalſamo Romæ adhibita oppugnatio* Rom. anno 1642. 12.

Franciſci PERLÆ *de orientali balſamo in theriaca adhibito* Rom. anno 1641. 12.

Jacobi BONTII *de medicina Indorum*, cum G. PISONIS opere Amſterd. anno 1658. fol. & prius Leid. anno 1642. 12.

Michaelis

Michaelis Ruperti BESLER *Gazophylacium rerum naturalium ex regno vegetabili, animali & minerali* Nuremberg. anno 1642. fol.

Ottonis SPERLING *Catalogus ſtirpium Daniæ indigenarum, quas in horto aluit* anno 1645. In *Ciſta medica* BARTHOLINI.

Dominici PANAROLI *Plantarum amphitheatralium catalogus* Hanov. anno 1654. 4°. & prius Rom. anno 1643. 8°.

Nicolai OELHAFEN *Elenchus plantarum circa Dantiſcum naſcentium* Gedan. anno 1643. 8°. nobis anno 1656. 8°.

EJUSDEM *Eerſte in tweede tzamen ſpraak nevens den opkomſt in in ondergang von flora* Amſterd. anno 1643. 12.

Ludovici NONNII *de re cibaria* Antverp. anno 1644. 4°.

Johannis VESLINGII *Opobalſami veteribus cogniti vindiciæ, & paræneſis ad rem herbariam* Patav. anno 1644. 4°.

EJUSDEM *ad* P. ALPINUM *de plantis Ægypti obſervationes* Patav. anno 1648. 4°.

EJUSDEM *Opobalſami orientalis examen & ſinceritas* Roriberg anno 1644. 12.

Baldi BALDI *del vero Opobalſamo Orientale diſſertatio apologetica* Rom. anno 1646. 4°.

Levini FISCHER *Methodus nova herbaria plantarum ad ſeptem ſumma genera redactarum* Brunſvic. anno 1646. 4°.

Ludovicus JUNGERMANN *Catalogus plantarum horti Altdorfini* Altdorf. anno 1646. 8°.

Henrici MUNTING *Hortus & gazophylacium materiæ medicæ* Groning. anno 1646. 12.

Guilielmi Du VAL *Phytologia ſeu Philoſophia plantarum* Paris anno 1647. 8°.

Caroli STENGELII *Hortenſius & dea flora* Amſterd. anno 1647. 8°.

Johannis ROYER *Beſchreibung des fürſtlichen Gartens zu Heſſem* Brunſvic. anno 1651. 4°. & prius Halberſtatt. anno 1648. 4°.

Catalogus plantarum horti medici Oxonienſis Oxford. anno 1648. 8° & duplo auctior cura *Philippi* STEPHANI ibid. anno 1658. 8°.

Jacobi Antonii CLAVENNÆ *Clavis ſeu Theſaurus naturæ de plantis* Tarvis. anno 1648. fol.

Guilielmi PISONIS & *Georgii* MARCGRAF *Hiſtoriæ naturalis Indiæ* L. VIII. Amſterd. anno 1648. fol. & mutatum opus anno 1658. fol.

EJUSDEM *Iter Braſilicum* Cliv. anno 1661. 8°.

J. Chryſoſtomi MAGNENI *de Tabaco Exercitationes XIV.* Ticin. anno 1648. 4°. recuſ. Amſterd. anno 1669. 12.

EJUSDEM *de Manna* Ticin. anno 1658. 12.

Caroli Avantii RHODIGINI *Notæ in* J. B. FIERÆ *Cœnam* Patav. anno 1649. 4°.

M. A. SEVERINI *de lapide fungifero, & de lapide fungimappa Epiſtolæ* una prodierunt, recuſæ Guelferbyti anno 1728. 4°.

Henrici REGII *Hortus Academicus* Utrecht anno 1650. 4°.

Chriſtiani MENZEL. *Centuria plantarum circa Gedanum* Dantiſc. anno 1650. 4°. Cl. RAYGER recuſa.

Laurentii EICHSTÆTT *de Camphora* Gedan. anno 1650. 4°.

Melchioris SEBIZ *de alimentis* Argentor. anno 1650. 4°.

Guilielmi HOW *Phytologia Britannica* Lond. anno 1650. 8°.

Franciſci HERNANDEZ *Nova plantarum, animalium & mineralium Mexicanorum hiſtoria* Rom. anno 1651. fol. dicitur Mexici prodiiſſe anno 1615. 4°. Acceſſerunt *Nardi Antonii* RECCHI, & *J. Terentii* & *F.* COLUMNÆ notæ & *Friderici* CÆSII *Tabulæ phytoſcopicæ.*

Samuel HARTLIB *Legacy* London. anno 1655. 4°. & prius 1651. 4°.

Johannis CHEMNIZ *Index plantarum circa Brunſvigam naſcentium* Brunſvic. anno 1652. 4°.

Martini BERNHARDT a BERNITZ *Catalogus ſtirpium in horto Regio Warſovienſi* Dantiſc. anno 1652. 12. & inter S. PAULI viridaria.

J. Jac. CHIFLET *Pulvis febrifugus Orbis Americani ventilatus* anno 1653. 4°.

Claudii SALMASII, [qui anno 1652. obiit] *de Manna & Saccharo* Paris anno 1663. 8°. & cum majori opere.

EJUSDEM *Exercitationes Plinianæ* Utrecht. anno 1689. fol.

& EJUSDEM *Homonymia hyles jatrices* ibid. una edita fol.

Michaelis & Balthaſaris CAMPI *Spicilegio botanico* Luec. anno 1654. 4°.

* *Johannis* LOESEL *Flora Pruſſica* Regiomont. anno 1654. 4°. & auctius anno 1703. 4°.

Thomæ PANCOV *Herbarium auctum a Bartholomæo* ZORN Colon ad Spream anno 1673. & prius Ulm. anno 1654. 4°.

J. Daniel HORST *Malvæ arboreſcens lutea* Gieſſ. anno 1654. 4°.

Honorati FABRI [*S. Antimi* CONYGII] *Pulvis Peruvianus febrifugus vindicatus* Rom. anno 1655. 4°.

EJUSDEM *de plantis* Paris anno 1656. 4°. Noriberg. anno 1677. 4°.

Joh. PFAUZ *Deſcriptio Graminis medici* Ulm. anno 1656. 4°.

Antimi CONYGII *Pulvis peruvianus repulſus a Melippo* PROTIMO anno 1655. 4°.

Joh. OLORINI *Anatomia herbarum mirabilium, oder hundert Wunderkräuter* Magdeburg. anno 1656. 8°.

Johannis TRADESCANT *Muſæum Tradeſcantianum* London. anno 1656. 12.

William COLE *Introduction to the knowledge of plants* Lond. anno 1656. 12.

Robert AUSTEN *On fruittrees and ſome obſervations on* BACON *natural hiſtory* Lond. anno 1657. 4°.

J. Chriſt. THURENII *Diſſ. de arboribus* Berlin. anno 1657. 4°.

Hyacinthi AMBROSINI *Hortus Studioſorum* Bonon. anno 1657. 4°.

EJUSDEM *Phytographiæ* T. I. P. I. Bononanno 1666. fol.

Joachimi JUNGII *Iſagoge Phytoſcopica* recenſente J. VAGETIO Hamburg. anno 1679. 4°. ſed obiit ann. 1657. Recuſ. Coburg. ann. 1747. 4°.

* EJUSDEM *Praecipuae opiniones phyſicae.* Edidit *Martinus* VOGEL Hamburg. anno 1679. 4°.

Ovidii MONTALBANI *Bibliotheca botanica* Bonon. anno 1657. 24.

EJUSDEM *Hortus botanographicus* Bonon. anno 1660. 8°.

Richard LIGON *Natural hiſtory of Barbados* Lond. anno 1657. fol.

FLACOURT *Deſcription de Madagaſcar* Paris anno 1658. 4°.

Dionyſii JONQUET *Hortus ſeu Index plantarum*, quas colebat anno 1658. 1659. Acceſſit *ſtirpium obſcurius denominatarum per* C. BAUHINUM *explicatio* Paris. anno 1659. 4°.

Rolandi STURM *Corticis Chinae deſcriptio* Antverp. anno 1659. 12.

Joh. EVELYN *French gardener* Lond. anno 1658. 12. 1676. 12.

EJUSDEM *Flora & Pomona* Lond. anno 1664. fol. 1679. fol. 1705. fol. 1729. fol. quae mea eſt editio.

EJUSDEM *Kalendarium hortenſe* Lond. anno 1664. 8°.

EJUSDEM *Terra or a philoſophical diſcourſe on earth* Lond. anno 1675. fol.

EJUSDEM *Acetaria* Lond. anno 1699.

Robert LOWELL *Compleat Herbal* Oxford. anno 1659. 8°.

* *Joh.* RAY *Catalogus plantarum circa Cantabrigiam naſcentium* Cantabrig. anno 1660. 8°.

* EJUSDEM *Catalogus plantarum Anglice* Lond. anno 1677. 8°. & *appendix* anno 1688. 8°.

* EJUSDEM *Synopſis ſtirpium Britannicarum* Lond. anno 1690. 8°. & Edit. II. anno 1696. 4°.

* & Editio III. a DILLENIO *aucta* Lond. ** anno 1724. 4°.

* EJUSDEM *Topographical obſervations* Lond. anno 1673. 8°.

EJUSDEM *Methodus plantarum* Lond. anno 1682. 8°. emendata & aucta Lond. anno 1703. 8°.

** EJUSDEM *Hiſtoria plantarum* P. I. II. London. anno 1693. fol. & T. III. ſeu *Supplementum* anno 1703.

* EJUSD. *Sylloge plantarum extra Britanniam naſcentium* Lond. anno 1694. 8°.

EJUSDEM *Epiſtola ad Rivinum & Tournefortium* Lond. anno 1696. 8°.

EJUSDEM *Philoſophical letters* Lond. anno 1718. 8°.

EJUSDEM *Select remains* Lond. anno 1760. 8°.

Antonii DEUSING *Faſciculus diſputationum de Manna, de Saccharo, de Mandragorae pomis, & Mangoniis, de Agno vegetabili* Groning. anno 1660. 12.

Thomae BARTHOLINI *Medicina Danorum domeſtica* Hafn. anno 1660. 8°.

EJUSDEM *Ciſta medica* ibid. anno 1662. 8°.

Tobiae WHITAKER *de ſanguine uvae* Hag. anno 1660. 8°.

Gabrielis GRISLEY *Viridarium Luſitanicum* Ulyſſip. anno 1660. 8°. Veron. anno 1749. 8°.

J. Frid. HELVETII *Xiſtus herbarum* Heidelberg. anno 1661. 8°.

EJUSDEM *Berillus medicus* ibid. eodem anno.

EJUSDEM *Amphitheatrum phyſiognomonicomedicum* ibid. anno 1660. 8°.

Philippi Jacobi SACHS *Ampelographia* Lipſ. anno 1661. 8°.

Kenelm DIGBY *Diſcourſe concerning the vegetation of plants* Lond. anno 1661. 12. Amſterd. anno 1663. 12.

J. SCHROEDER *Theſauri pharmaceutici* L. V. Ulm. ann. 1662. 4°. anno 1685. 4°. Germanice Nuremberg. anno 1746. fol.

HOBII *vander* WORM *Atriplex ſalſum, vulgo Soutenelle primum deſcriptum* Amſterdam. anno 1661. 12.

Gaudentii BRUNACLI *de China China & pulvere ad febres* Venet. anno 1661. 8°.

Mauritii HOFMANNI *Florae Altdorfinae deliciae ſylveſtres & hortenſes* Altdorf. anno 1662. 4°. & *hortenſes* anno 1660. 4°. & *deliciae ſylveſtres* Altdorf. anno 1677.

Georgii a TURRE *Catalogus horti Patavini, novo incremento locupletior* Patav. anno 1662. 12.

EJUSDEM *Catalogus plantarum horti Mauritiani* ibid. anno 1694. 4°.

EJUSDEM *Tabula locorum & temporum* anno 1676. 4°.

EJUSDEM *Methodus faciendi herbaria viva* anno 1693. 4°.

EJUSDEM *Dryadum & hamadryadum triumphus* Patav. anno 1685. fol.

EJUSDEM *Junonis & Neſtis vires* Patav. ann. 1668. 4°.

Caroli SCHAEFFER *Deliciae botanicae Hallenſes* Hall. anno 1663. 12.

J. Joachim BECCHER *Parnaſſus medicinalis* Ulm. ann. 1663. fol.

* *Sebaſtiani* BADI *Anaſtaſis Corticis Peruviani contra Chifletum & Plempium* Genua anno 1663. 8°.

J. Sigismundi ELSHOLZ *Flora Marchica* Berlin. anno 1663. 4°.

EJUSDEM *Neuangelegter Gartenbau* ibid. anno 1664. 4°.

EJUSDEM *Neues Tiſchbuch* Berolin anno anno 1682. 4°.

Adriani COCQUII *Hiſtoria ſacra arborum & fruticum* Vliſſing. anno 1664. 4°.

* *Hortus Regius Pariſinus* Paris. anno 1665. fol.

Rutgeri HERMANNIDAE *Hortulus Velavicus* Harderv. anno 1665. 8°.

Joh. REA *Flora, Ceres & Pomona* Londin. anno 1665. fol.

Philoſophicae Tranſactiones huc refero, cum anno 1665. prodire ceperunt. Earum numeri 497. & LVI. nunc volumen prodiit. In iis multa ſunt botanici argumenti, quorum pauciſſima citabo.

BANISTER *Catalogus plantarum Virginicarum* n. 198.

SPOTSWOOD *Phytologia Tingitana* n. 220.

J. SMITH *Catalogus plantarum in Guinea lectarum* n. 232.

Hugh JONES *Animalia & plantae Marylandicae* n. 246.

R. SIBBALD *de plantis quibusdam ſcoticis* n. 266.

Samuel

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0042-8 DFG

Samuel BROWN *Plantarum circa Madras repertarum Catalogus, cum notis* PETIVERII n. 244. 264. 267. 271. 276. 277. 282. 287.

CAMELLI *Plantæ Scandentes Insularum Philippinarum* n. 293. 294. 295. 296.

J. P. BREYNE *Plantarum in Hispania repertarum catalogus* n. 301.

LLWHYD *Plantæ rariæ Walliæ* n. 333. 334.

Catalogi plantarum in horto CHESSEYANO ex H. SLOANE instituto cultarum, n. 376. seqq.

Renati RAPIN *Hortorum* L. IV. prima editio Paris. anno 1661. 4°.

Robert HOOKE *Micrographia* Lond. anno 1665. & 1745. fol.

Petri BORELLI *Hortus sive armamentarium* Castris anno 1666. 8°.

Olai RUDBEK *Senioris deliciæ vallis Jacobæ* Upsal. anno 1666. 12.

EJUSDEM *Hortus Upsaliensis* anno 1685. 8°.

J. Michael FEHR *Anchora sacra vel Scorzonera* Jen. anno 1666. 8°. Lipsi. anno 1664.

EJUSDEM *de Absinthio* Lipsi. anno 1668. 8°.

Francisci REDI *Notizie intorno alle Palme* Florent. anno 1666. & in *Diario Veneto*; & alia.

P. du TERTRE *Histoire generale des Iles Antilles* Paris. anno 1667. 4°.

Guerneri ROLFINK *de purgantibus vegetabilibus* Jen. anno 1667. 4°.

EJUSDEM *de vegetabilibus in genere* L. II. Jen. anno 1670. 4°.

Ab anno retro 1666. inceperunt *Memoires de l'Academie des Sciences de Paris* avant 1699. quorum XI. Volumina Parisiis ab anno 1730. ad 1734. recusa sunt. Ea varia botanica argumenta continent, TOURNEFORTII, DODARTI, MARCHANTII.

P. van ENGELN *der verständige Gartenmeister* Wolfenbüttel. anno 1667. 12. Hanover. anno 1695. 8°. Peinæ anno 1734. 8°.

Christophori MERRET *Pinax rerum Britannicarum* Lond. anno 1667. 8°.

Abrahami COWLEY *Poema de plantis* Lond. anno 1668. 8°.

Florentii SCHUYL *Catalogus plantarum horti Lugdunobatavi* Leid. anno 1668. 8°. Heidelberg. anno 1672. 12.

Hermanni GRUBE *Analysis mali citrei* Hafn. anno 1668. 8°.

J. vander GROEN *Nederlandzen hovenier* Amsterd. anno 1668. 4°.

Henrici MEIBOM *de cerevisia* Helmst. anno 1668. 4°.

Robert MORISON *Hortus Blesensis, seu præludiorum botanicorum* Pars I. Lond. anno 1669. 8°.

EJUSDEM *Plantarum umbelliferarum distributio nova* Lond. anno 1672. fol. anno 1715. fol.

EJUSDEM *Plantarum historia universalis* T. II. anno 1678. fol. & anno 1715. fol. & T. III. anno 1699. fol. Primus nunquam prodiit.

Johannis Ludovici GANS *Coralliorum historia* Francf. anno 1669. 8°.

J. Daniel MAJOR *de planta monstrosa Gottorpiensi* Kiel. anno 1669. 4°.

EJUSDEM *Rei herbariæ cupidis* Kiel. anno 1667. fol.

EJUSDEM *Aloe Americana* Sleswig. anno 1668.

Timothei a ROLL *Neues Blumenbuchlein* Constantiæ anno 1669. 12. anno 1687. 12.

Georg Christoph PETRI *de carduo benedicto* Jen. anno 1669. 8°.

Benedict. STELLA *Il tabaco* Rom. anno 1669. 8°.

J. SPERLING *Carpologia physica posthuma* Witteberg. anno 1669. 8°.

Petri NYLANDZ *Nederlands Kruytboeck* Amsterd. anno 1670. 4°.

J. Arn. FRIDERICI *de Aloe* Jen. anno 1670. 4°.

Cum anno 1670. edi ceperunt *Ephemeroides naturæ curiosorum*, quarum prodierunt *Decades* voluminum *tres*. *Centuriæ decem*, volumina decem, & *nova volumina* tria. In eo immenso diario multa botanica continentur.

Præstat autem in tanta abundantia præcipua capita sequi, quæ cum suis auctoribus citabo.

Joh. Ferdinandi HERTODT *Crocologia* Jen. anno 1671. 8°.

ACTA HAFNIENSIA, quorum quinque volumina Hafniæ ab anno 1671. prodierunt, & ipsa botanica varia continent.

Abrahami MUNTING *Waare Oeffning der Planten* Amsterd. anno 1672. 4°. Leeuwaard. anno 1682. 4°.

EJUSDEM *Phytographia curiosa* Amsterd. anno 1727. fol.

EJUSDEM *de vera herba Britannica accessit Aloidarium* Amsterd. anno 1698. 4°. Sed auctor obiit anno 1683.

William HUGHES *the American physician* Lond. ann. 1672. 12.

* *Jacobi* BARRELIER *Plantæ per Hispaniam, Italiam & Galliam observatæ*, cura *Antonii* de JUSSIEU Paris. anno 1714. fol. Sed obiit anno 1671.

John. JOSSELYN *New England rarities* Lond. anno 1672. 12.

J. David PORTZII *Vini Rhenani, inprimis Baccharacensis, anatomia chymica* Heidelberg. anno 1673. 12.

Henrich von OOSTEN *Niederländischer Gärtner* anno 1728. 8°. prodiit autem anno 1672. 8°.

Georg. Sebast. JUNG *κυδωμηλον S. de cydonii util.* &c. Wien anno 1673. 8°.

Valentini Andreæ MOELLENBROECK *Cochlearia curiosa* Lipsi. anno 1746. 8°. Sed prodiit anno 1674. 8°.

* *Pauli* BOCCONE *Icones & descriptiones plantarum variorum Siciliæ, Melitæ, Galliæ & Italiæ* Oxon. anno 1674. 4°.

EJUSDEM *Recherches & observations naturelles* Amsterd. anno 1674. 12.

EJUSDEM *Osservazioni naturali* Bologn. anno 1684. 12.

* EJUSDEM *Museo di fisica* Venet. anno 1697. 4°.

** EJUSDEM *Museo di piante* ibid.

EJUSDEM *Index iconum plantarum variorum* ibid.

Petri NATI *Phytologica Observatio de Malo Limonio vulgo Bizarria* Florent. anno 1674. 4°.

* *Friderich* MARTENS *Spitzbergische Reisebeschreibung* Hamburg. anno 1675. 4°. Sæpe recusa,

cusa, Anglice a RAJO, Gallice in collectione itinerum borealium.

Franciſci van STERREBEEK *Tooneel der Campernoeljen* Antverp. anno 1675. 4°. & 1712. 4°.

EJUSDEM *Citri cultura ofte regeering der sytheemſche boomen* Antverp. an. 1712. 4°. & prius anno 1682. 4°.

* *Giacomo* ZANONI *Iſtoria botanica* Bonon. anno 1675. fol. & aucta a *Cajetano* MONTIO anno 1742. fol.

Caſpari BARTHOLINI *Exercitationes miſcellaneæ* Leid. ann. 1675. 8°.

Pauli AMMAN *Stuppellex botanica & manuductio ad materiam medicam* Lipſ. anno 1675. 8°.

EJUSDEM *Character plantarum naturalis* Lipſ. anno 1685. 12. 1700. 12.

EJUSDEM *Hortus Boſianus* Lipſ. anno 1686. 4°.

** *Dionyſii* DODART *Memoires pour ſervir à l'hiſtoire des plantes* Paris. anno 1679. 12. & cum tabulis Paris. anno 1676. fol.

** J. SWAMMERDAM *Biblia naturæ* Leid. anno 1736. fol. 2. Vol. Ob fructus Filicum.

**Marcelli* MALPIGHII *Anatome plantarum* Londin. anno 1675. fol. T. II. anno 1679. fol.

EJUSDEM *Poſthuma* Londin. anno 1692. fol. Venet. anno 1743. fol.

Roberti PLOT *Natural hiſtory of Oxfordshire* Oxford. anno 1676. fol. & anno 1705. fol.

EJUSDEM *Natural hiſtory of Stafordshire* Oxon. anno 1686. fol.

Nouveau traité des Oeillets & de la façon de les cultiver Paris anno 1676. 12.

Vincentii MENEGOTI *Poſtilla ad alcuni capi del Zanoni* Patav. anno 1676. 12.

Joh. Jac. WALDSCHMID *Inventa circa Opium* Marburg. anno 1676. 4°.

EJUSDEM *de Thea* anno 1685. 4°.

* *Jan.* COMMELYN *Nederlandze Heſperides* Amſterd. anno 1676. fol.

EJUSDEM *Catalogus plantarum indigenarum Hollandiæ* Amſterd. anno 1683. 12.

EJUSDEM *Catalogus plantarum horti Amſtelodamenſis* Amſterd. anno 1689. 8°. 1702. 8°.

* EJUSDEM & *J. Caſſar* COMMELYN *Hortus Amſtelodamenſis* Amſterd. T. I. ann. 1697. fol. T. II. anno 1701. fol.

H. H. CAUSE *Koniglike Hovenier* Amſterd. anno 1676. fol.

Lucas Jacobſon DEBES *Feroe Reſerata* Lond. anno 1676. 12. & nuper Germanice 1757. 8°.

Edme MARIOTTE *Eſſay phyſique ſur la végetation des plantes* Paris 1676. 12. & inter opera omnia.

J. G. MULLER *Blumen-Arzney-Küchen- und Baumgarten* Stuttgard. anno 1745. 8°. & prius Stuttgard anno 1676. 12.

J. Mariæ CIASSI *Meditationes de natura plantarum* Venet. anno 1677. 12.

Giov. Giacomo ROGGIERI *Catalogo dell herbe native del ſuolo Romano* in DONZELLI theſauro pharmaceutico Rom. anno 1677. fol.

J. Ludov. HANNEMAN *Nova methodus cognoſcendi vegetabilia* Kiel. anno 1677. 4°.

J. Matthiæ FABRI *Strychnomania* Auguſt. anno 1679. 4°.

* *Jacobi* BREYNII *Exoticarum & minus cognitarum ſtirpium Centuria I.* Gedan. anno 1678. fol.

* EJUSDEM *duo prodromi plantarum* Gedan. & 1739. 4°.

Bernardi VERZASCHA *Neu vollkommnes Kraeuterbuch* Baſil. anno 1678. fol.

Simon d. MOLINARIIS *de virtute Theæ* Genuæ anno 1678. 12.

P. MORIN *Remarques ſur la culture des fleurs* Paris anno 1678. 12.

Claude MOLLET *Théatre du Jardinage* Paris. anno 1678. 12.

* *J. Jacob* WEPFER *de Cicuta aquatica* Baſil. anno 1679. 4°. Leid. ann. 1733. 8°.

Matthiæ TILING *Rhabarbarologia curioſa* Francf. anno 1679. 4°

EJUSDEM *Lilium curioſum* Francf. anno 1682. 4°.

EJUSDEM *Opiologia nova* Francf. anno 1697. 8°.

J. Conradi AXT *de arboribus coniferis* Jen. anno 1679. 12.

Benjamini SCHARF *Juniperi deſcriptio curioſa* Jen. anno 1679. 8°.

L'art du bon Jardinier Bruxell. ann. 167... 8°.

Bartholomæi PIELAT *Inſulæ Ceylaniæ theſaurus medicus* Amſterd. anno 1679. 12.

Henrici MUNDII *de aere vitali eſculentis & potulentis* Oxon. anno 1680. 8°. Francf. anno 1685. 8°.

Emanuel KOENIG *Regnum vegetabile* Baſil. anno 1708. 4°. Sed prodierat anno 1680. 4°.

J. Jac. WAGNER *Hiſtoria naturalis Helvetiæ curioſa* Tigur. anno 1680. 12.

Jac. Auguſt. HUNERWOLF *Anatome Pæoniæ* Arnſtatt. anno 1680. 8°.

Hiſtoire des plantes de l'Europe &c. Lyon anno 1726. & prius anno 1680. 12. Ionnes Matthioli.

Ehrenfried HAGEDORN *Cynosbatologia* Jen. anno 1681. 8°.

EJUSDEM *de terra Catechu* Jenenſ. anno 1679. 8°.

* *Nehemiæ* GREW *Anatomy of plants and an idea of a philoſophical hiſtory of plants*, &c. Lond. anno 1682. fol.

EJUSDEM *Anatomy of plants begun* anno 1671. 8°.

EJUSDEM *Natural hiſtory of roots* ibid. anno 1673. 8°.

EJUSDEM *Comparative anatomy of trunks* anno 1675. 8°.

Hæc in editione in fol. redeunt.

J. F. BAYLE' *Diſſertationum phyſicarum* P. II. Toloſæ anno 1681. 12.

Wolfgang Helmhart de HOCHBERG *Adeliches Landleben* Nuremberg. anno 1715. 1716. fol. 3. Vol. & primum anno 1682. fol.

Acta eruditorum Lipſienſia ab anno 1682. orta aliqua botanica propria habent.

Chriſtiani MENZEL *Index plantarum univerſalis polyglottus*, acceſſit * pugillus plantarum rariorum Berolin. anno 1682. fol. anno 1715. fol.

Georg Wolfgang WEDEL *Opiologia* Jen. anno 1682. 4°.

EJUSDEM

EJUSDEM *de sale volatili plantarum* ibid. anno 1682. 12.

EJUSDEM *Amoenitates materiæ medicæ* Jen. anno 1684. 4°.

EJUSDEM *Exercitationes philologicæ* Jen. anno 1702. & 1720. 4°. 2. Vol. in quibus plurima programmata botanica redeunt.

EJUSDEM *Disputationes* plurimæ. *De Jalapa* anno 1678.

EJUSDEM *de Amello* anno 1686. 4°.

EJUSDEM *de Sinapi* anno 1690.

EJUSDEM *de radice amara Homeri* anno 1692. 4°.

EJUSDEM *de Nepenthe* anno 1692. 4°.

EJUSDEM *de Corchoro Theophrasti* anno 1695. 4°.

EJUSDEM *de Camphora* anno 1694. 4°.

EJUSDEM *de Oenanthe* anno 1699. 4°.

EJUSDEM *de Ramo aureo Virgilii* anno 1700. 4°.

EJUSDEM *de Bulbo veterum* anno 1700. 4°.

EJUSDEM *de Cirsio* ibid.

EJUSDEM *de Aro* ibid. anno 1701.

EJUSDEM *de Terebinthina* ibid. anno 1701.

EJUSDEM *de ligno thyino Theophrasti* anno 1701.

EJUSDEM *de Musco terrestri clavato* anno 1702.

EJUSDEM *de Maro* anno 1703.

EJUSDEM *de Hypecacoanha Germanica & Americana* anno 1705.

EJUSDEM *de Cubebis* anno 1707.

EJUSDEM *de Thea* anno 1707.

EJUSDEM *de Thesio* anno 1708.

EJUSDEM *de Salvia* anno 1707.

EJUSDEM *de Cinnamomo* anno 1707.

EJUSDEM *de Serpentaria Virginiana* anno 1710.

EJUSDEM *de resina Ægyptia* ann. 1750.

EJUSDEM *de Contrayerva* anno 1712.

EJUSDEM *de Plantagine* anno 1712.

EJUSDEM *de Centaurio minori* anno 1713.

EJUSDEM *de Sabina* anno 1713.

EJUSDEM *de Cuscuta* anno 1715.

EJUSDEM *de Hyoscyamo* anno 1715.

EJUSDEM *de Scordio* anno 1716.

EJUSDEM *de Glycyrhiza* anno 1717.

EJUSDEM *de Viola martia purpurea* anno 1717.

EJUSDEM *de Rhabarbari origine* anno 1718 4°.

EJUSDEM *de Allio* anno 1718.

EJUSDEM *de Colchico* anno 1719.

EJUSDEM *de Sambuco* anno. 1720.

EJUSDEM *de Verbena* anno 1721.

EJUSDEM *de Polypodio* anno 1721.

Michaelis ETTMULLER *de virtute Opii diaphoretica* Jen. anno 1682. 4°.

EJUSDEM SCHROEDERI *dilucidati Phytologia sæpe edita.*

& In *Operibus* Francf. anno 1688. fol.

George WHEELER *Journy to Greece* Lond. anno 1682. 8°. Sed Gallice versum legi Amsterd. anno 1723. 2. Vol. 8°.

DEDU *de l'ame des plantes* Paris. anno 1682. 12.

Jacobi SUTHERLAND *Hortus medicus Edinburgensis* Edimburg. anno 1683. 8°.

Eliæ TILLANDS *Catalogus plantarum, quæ circa Aboam inventæ sunt* Abo. anno 1683. 8°.

De la RIVIE'RE du MOULIN *de la culture des arbres* Paris anno 1680. 8°. Utrecht. anno 1738. & 1739. 8°.

Roberti SIBBALD *Scotia illustrata* Edimburg. anno 1684. fol.

EJUSDEM *Natural history of the County of Fife and Kinross* Edimburg. anno 1710. fol.

PERRAULT *Essays de physique* Paris. anno 1684. 8°.

Guntheri Christophori SCHELHAMMER *Catalogus plantarum horti Academici* Helmstatt. anno 1684 4°.

EJUSDEM *Epistola* ad RAJUM Hamburg anno 1694. 4°.

J. Nicolai PECHLINI *Theophilus bibaculus* Francf. anno 1684. 4°.

Phil. BONANNI *Recreationes mentis & oculi* Rom. anno 1684. 4°.

Paul Sylvestre du FOUR *de l'usage du Thé, Caffé & Chocolat* Lion. 1684. 12. 1688. 12. Haag anno 1693. 12. Latine a SPONIO versus Paris anno 1685. 12. & Genevæ recusus ann. 1705. 12.

Rudolph. Jacob CAMERAR & *Balthasar* MEZGER *de Helleboro* Tubing. anno 1684. 4°.

EJUSDEM CAMER. *de Cichorio* I. & II. ann. 1690. 4°. 1691. 4°.

EJUSDEM *de Frumenti semente* anno 1695. 4°.

EJUSDEM *de sexu plantarum Epistola* Tubing. anno 1694. recus. Helmstatt. anno 1750. 8°. Add. *Eph. Nat. Cur. Dec. III.* ann. 2. & 5.

EJUSDEM *de Convenientia plantarum & animalium* anno 1699. 4°.

EJUSDEM *de Scordio* anno 1706. 4°.

EJUSDEM *de ustilagine frumenti* ibid. anno 1709. 4°.

EJUSDEM *de Fumaria* anno 1710. 16.

EJUSDEM *de Cervaria nigra & Pini comi* ibid. anno 1712. 4°.

EJUSDEM *de Ulmaria* anno 1717. 4°.

EJUSDEM *de Rubo idæo* ibid. anno 1721. 4°.

J. Baptistæ TRIUMPHETTI *Observationes de ortu & vegetatione plantarum* Rom. anno 1685. 4°.

* EJUSDEM *Vindiciæ veritatis* Rom. anno 1703. 4°.

J. Henrici URSINI *Arboretum biblicum* Noriberg. anno 1685. 8°.

EJUSDEM *Phytologia Sacra ibid.*

Georgii FRANCI (de FRANKENAU) *Flora Francica* Argentor anno 1685. 12. & a filio *Georgio Friderico* aucta anno 1698. 12.

EJUSDEM *Ambarvalia Heidelbergensia* ibid. anno 1687. 4°.

Petri PETIT *Carmen de Thea* Lipf. anno 1685. 4°. cum aliis poematibus.

EJUSDEM *Nepenthes* Utrecht. ann. 1689. 8°.

Moyse CHARAS *de la Thériaque d'Andromache* Paris anno 1685. 12.

Cornelii BONTEKOE *van Thé, Coffy en Chocolate* Haag. anno 1685. 8°. & in Operibus omnibus Amſterd. anno 1689. 4°.

* *Petri* MAGNOL *Botanicum Monſpelienſe* Monſpel. anno 1686. cum appendice.

* EJUSDEM *Hortus Regius Monſpelienſis* Monſpel. anno 1697. 8°.

EJUSDEM *Novus plantarum character* Monſpel. anno 1720. 4°.

Olai RUDBEK *Filii de propagatione plantarum* Upſal. anno 1686. 8°.

EJUSDEM *de fundamentali plantarum notitia* Aug. Vind. anno 1691. 12.

* EJUSDEM *Camporum Elyſiorum* L. II. Upſal anno 1701. fol.

* EJUSDEM *Laponia illuſtrata* Upſal anno 1702. 4°.

EJUSDEM *de Hedera* Upſal. anno 1707. 8°.

EJUSDEM *de Mandragora* Upſal. anno 1710. 8°.

* EJUSDEM *Index plantarum itineris Laponici Act. Suec.* anno 1720.

* EJUSDEM *Sceptrum carolinum* Upſal. anno 1731. 4°.

EJUSDEM *de Dudaim* Upſal. ann. 1733. 4°.

EJUSDEM *Rubus humilis Fragariæ folio* Upſal. anno 1716. 8°.

Johannis MURALTI *Beſchreibung der vornehmſten Kräuter* Nuremberg. anno 1687. 8°.

EJUSDEM *Paradiſus Helvetiæ* Tigur. anno 1710. 8°.

EJUSDEM *Eidgenoſſiſcher Luſtgarten* Tigur. anno 1715. 8°.

Joh. Daniel GEYER *Dictamnologia* Francof. anno 1687. 4°.

EJUSDEM *Thargelus Apollini ſacer.* Francf. anno 1687. 4°.

Johannis FLOYER *Pharmacobaſanos* Londin. anno 1687. 8°.

J. GRIENDEL ab EYCHA *Micrographia nova* Norib. anno 1687. 4°.

Oeffening der vrugtboomen door le GENDRE *vertaalt en met aanmerkingen verrykt* Amſterd. anno 1687. 12. Notæ ſunt COMMELYNI.

Nicolas BLEGNY *Du bon uſage du Thé, du Caffé & du Chocolat* Lyon. anno 1687. 12.

* *Pauli* HERMANN *Hortus Lugdunobatavus* Leid. anno 1687. 8°.

** EJUSDEM *Paradiſus Batavus* Amſterd. anno 1698. 4°.

EJUSDEM *Materia medica* Argent. anno 1710. 4°. recuſa Argent 4°. 3. Vol. anno 1726. 1729. 1731.

EJUSDEM *Muſæum Ceylanicum* Leid. anno 1717. 8°.

J. Baptiſtæ SCARELLA *Lettera apologetica intorno ad una pianta anonyma* Padova. anno 1687. 4°.

EJUSDEM *Ragguaglio intorno il fiore dell' Aloe* Padova anno 1710. 12.

Chriſtophori KNAUT *Enumeratio plantarum circa Halam naſcentium* Lipſ. anno 1687. 8°.

Petri KYLLING *Viridarium Danicum* Haſniæ anno 1688. 4° Exemplar cum auctariis M. S. auctoris poſſideo.

Olai BORRICHII *de uſu plantarum indigenarum* Haſn. anno 1688. 8°.

EJUSDEM *Deſcriptiones plantarum in Actis Haſnienſibus.*

Samuel POLLICH *Mythologia* Noriberg. anno 1688. 4°.

Chriſtiani Franciſci PAULINI *Nobilis Salvia* Auguſt. Vindel. anno 1688. 8°.

EJUSDEM *de Nuce moſchata* anno 1704. 8°.

S. W. *Schola botanica, ſeu Catalogus plantarum, quas* TOURNEFORTIUS *in horto Pariſino demonſtrat* Amſtelod. anno 1689. 12.

Petri CAVALLINI *Pugillus meliteus* Rom. anno 1689. recuſus in Centuria II. Epiſtolarum BRUKMANNI.

Georgii GRAV *Panacea vegetabilis calida ſeu Majorana* Jen. anno 1689. 12.

Lothavii ZUMBACH *Horti Lugdunobatavi flores* Leid. anno 1690. 8°.

Joſephi LANZONI *Citrologia* Ferrar. anno 1690. 12.

Jacobi SINIBALDI *Apollo bifrons* Rom anno 1690. 4°.

Laurentii ROBERG *Vegetabilium cum mineralibus comparatio* Upſal. anno 1690. 4°.

EJUSDEM *de Picea* Upſal. anno 1714. 4°.

EJUSDEM *de ſuccedaneis Acaciæ &c.* anno 1737. 4°.

EJUSDEM *de plantarum degeneratione* anno 1738.

Friderici SCHRADER *de nova methodo botanica* Helmſtatt. anno 1690. 4°.

Auguſti Quirini RIVINI *Introductio ad rem herbariam* Lipſ. anno 1690. fol. & anno 1696. 12. anno 1720. 12.

** EJUSDEM *Ordo plantarum flore monopetalo irregulari* Lipſ. anno 1690. fol. In ultimis tabulis aliquæ figuræ acceſſerunt.

Sic ** in ordine *plantarum, quæ ſunt flore tetrapetalo irregulari* Lipſ. anno 1691. fol.

EJUSDEM Ad J. RAJUM *Epiſtola* Lipſ. anno 1694. 4°.

** Ordo *plantarum, quæ ſunt flore pentapetalo irregulari* Lipſ. anno 1699. fol.

EJUSDEM *Cenſura medicamentorum officinalium* Lipſ. anno 1703. 4°.

** Icones *poſthumæ plantarum flore hexapetalo irregulari* nuper ab ILL. LUDWIGIO editæ ſunt.

J. Ignat. Worp. BEINTEMA von BEIMA *Lob des Tabaks* Lipſ. anno 1691. 12.

Marci MAPPI *Catalogus plantarum horti Argentinenſis* Argent. anno 1691. 12.

EJUSDEM *Catalogus plantarum Alſaticarum*, editore Clar. EHRMANNO Argentor. anno 1740. 4°.

EJUSD. *de Thea Diſſert.* Argentor. ann. 1691. 4°.

EJUSDEM *de Coffea* ibid. anno 1693. 4°.

EJUSDEM *de Chocolata* ibid. anno 1695. 4°.

EJUSDEM *Roſa de Jericho* anno 1700. 4°.

Pauli Gottlieb MANITII *de ætatibus Zedoariæ* Dreſd. anno 1691. 12.

Matthæi SEUTER *de Nuce vomica* Leid. anno 1691. 4°.

EMANUELIS *de la culture des fleurs* Lourg. anno 1692. 12.

Theodor

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0046-1 DFG

Theodori SCHOON *waare ontleeding die planten* Haag. anno 1692. 8°.

Henrich. HESSENS *Deutſcher Gärtner* Lipſ. anno 1740. 4°. & prius anno 1692. 4°.

EJUSDEM *Neue Gartenluſt* Lipſ. anno 1714. 4°.

Georg MEISTER *Oſtindianiſcher Kunſt- und Luſtgärtner* Dreſd. anno 1692. 4°.

** HORTI INDICI MALABARICI Tomi XII. fol. Amſterd. ab an. 1680. ad 1703. Auctor præcipuus fuit *Matthæus* de S. JOSEPHO: corrector *Johannes* CASEARIUS; notas & Synonyma addiderunt *Johannes* COMMELYN, *Arnoldus* SYEN, Gulielmus ten RHYNE, *Theodorus* ab ALMELOVEEN. *Fridericus* RUYSCH, & alii.

Samuel DALE *Pharmacologia* Lond. anno 1693. 8°. Bremæ ann. 1713. 12. Leidæ anno 1739. 4°.

** *Caroli* PLUMIER *Deſcription des plantes de l'Amérique* Paris anno 1693. fol.

** EJUSDEM *Deſcription des Fougéres de l'Amérique* Paris. anno 1705. fol.

** EJUSDEM *Nova genera plantarum Americanarum* Paris. anno 1705. 4°.

** EJUSDEM *Plantarum Americanarum Faſciculi X.* editore J. BURMANNO Amſterd. anno 1755. fol. & ſeqq. annis.

* *Joſephi* vulgo PITTON de TOURNEFORT *Elémens de botanique, ou méthode de connoitre les plantes* Paris. anno 1694. 8°. tria volumina.

** EJUSDEM *Inſtitutiones rei herbariæ* Paris anno 1700. 4°. 3. Vol.

** EJUSDEM *Corollarium inſtitutionum rei herbariæ* Paris anno 1703. 4°.

Ad novam editionem *Inſtitutionum* Lugdunenſi anni 1719. 4°. Corollaria acceſſerunt, & aliqua auctaria *Antonii* de JUSSIEU.

** EJUSDEM *Voyage au Levant* Lion anno 1717. 8°. 3. Vol.

** EJUSDEM *Hiſtoire des plantes autour de Paris* Paris anno 1698. 12. & anno 1728. 12.

EJUSDEM *de optima methodo* Paris anno 1697. 8°.

EJUSDEM *Matiére médicale* Paris anno 1717. 8°.

*EJUSDEM *Deſcriptio Tamarindi in Mém. de l'Acad. des Sciences* anno 1699.

*EJUSDEM *Plantæ marinæ* anno 1700.

*EJUSDEM *Perſicaria folio Nicotianæ* anno 1703.

*EJUSDEM *Chamærhododendros orientalis* anno 1704.

EJUSDEM *Caryophyllus Sinenſis* anno 1705.

*EJUSDEM *Nova plantarum genera* ibid.

EJUSDEM *de Aloe* anno 1706.

Olai BROMEL *Chloris Gothica ſeu Catalogus plantarum circa Gothoburgum naſcentium* Gothenburg. anno 1693. 8o.

J. Mauritii HOFMAN *Catalogus plantarum horti Altdorfini* Altdorf. anno 1694. 4°.

EJUSDEM *Appendix horti Altdorfini* anno 1703. 4°.

Samuel LEDEL *Centaurium minus* Görliz. anno 1694. 4°.

Daniel NEBEL *de novis incrementis botanicis hujus ſeculi* Marburg. anno 1694. 4°.

EJUSDEM *de plantis verno tempore efflorescentibus* Marburg. anno 1706. 4°.

EJUSDEM *de plantis æſtate efflorescentibus* ibid. anno 1707. 4°.

EJUSDEM *de plantis vergente æſtate efflorescentibus* Heidelberg. anno 1712. 4°.

EJUSDEM *de Rore marino* ibid. anno 1710. 4°.

Samuel MULLER *Vademecum botanicum* Francof. Lipſ. anno 1695. 8°.

Petri POMET *Hiſtoire generale des Drogues* Paris anno 1694. fol. & anno 1735. 4°.

Friderici HOFMAN *de infuſo Veronicæ* Hall. anno 1694 4°.

EJUSDEM *de Terebinthina* Hall. anno 1699. 4°.

EJUSDEM *Sacchari hiſtoria naturalis* anno 1701.

EJUSDEM *de Caryophyllis aromaticis* Hall. anno 1701. 4°.

EJUSDEM *Natura & præſtantia vini Rhenani* anno 1703.

EJUSDEM *de præſtantia Malorum citrinorum* anno 1715. 4°.

EJUSDEM *de vini Hungarici natura* anno 1721.

EJUSDEM *de Mannæ uſu in medicina* anno 1725. 4°.

EJUSDEM *de cortice Caſcarillæ* anno 1738. 4°.

EJUSDEM *Opuſcula medica* anno 1739. 4°.

EJUSDEM *Opuſcula chymica* &c.

Michaelis Bernhardi VALENTINI *de China China* Gieſſ. anno 1695. 4°.

EJUSDEM *de Hypecacoanha* anno 1698. 4°.

EJUSDEM *Polychreſta exotica* Francf. anno 1700. 4°.

EJUSDEM *Muſæum muſcorum* Francf. T. I. anno 1704. T. II. & III. anno 1714. cum commercio epiſtolico *Herberti* de JAGER, *Andreæ* CLEYER, *Wilhelmi* ten RHYNE & *Everhardi* RUMPFII. Recuſum eſt primum volumen cum titulo *Hiſtoriæ ſimplicium reformatæ* Francf. anno 1716. fol. & *aurifodinæ medicæ* Gieſſ. anno 1723. fol.

EJUSDEM *Viridarium, reformatum* Francf. anno 1719. fol.

EJUSDEM *de Macis* Gieſſ. anno 1719. 4°.

J. Adriani SLEVOGT *de Nuce Methel Avicennæ* Jena anno 1695. 4°.

EJUSDEM *de balſamo vero* ibid. anno 1705. 4°.

EJUSDEM *de Pyrethro* anno 1700. 4°.

EJUSDEM *de Acmella Ceylanica* ann. 1703. 4°.

EJUSDEM *de Urtica* anno 1707. 4°.

EJUSDEM *de Lino carthartico* anno 1713. ?

EJUSDEM *de Ruta* anno 1715. 4°.

EJUSDEM *de Opobalſamo* anno 1717. 4°.

EJUSDEM *de Momordica* anno 1719.

EJUSDEM *de Bandura Ceylanenſium* anno 1719. 4°.

EJUSDEM *de Gentiana* anno 1720. 4°.

EJUSDEM *de Aſtrantia* anno 1721. 4°.

Berardi ALBINI *de Tabaco* Francf. vidr. anno 1695. 4°.

Jacobi PETIVER *Muſæum* cepit anno 1695. prodire. Ejus Centuriæ *decem* prodierunt ad annum uſque 1703.

Deinde *Gazophylacium naturæ & artis* Dec. X. Lond anno 1702. 8°.

EJUSDEM *Peruvian plants* anno 1702. fol.

EJUSDEM *English herbal.* anno 1713. fol.

EJUSDEM *Plantæ Italicæ* anno 1715. fol.

EJUSDEM *Pterigraphia Americana* anno 1715. fol.

EJUSDEM *Aquaticæ Amboinenſia* anno 1713. fol.

EJUSDEM *Graminum, Muſcorum, Fungorum concordia* anno 1716. fol.

EJUSDEM *Plantarum Ægypti icones* anno 1717.

Petri HOTTON *de fatis rei herbariæ* Leid. anno 1695. 4°.

Rudolphi EYSSON *de arboribus glandiferis* Groning. anno 1695. 12.

* *Leonhardi* PLUKNET *Almageſtum botanicum* Lond. anno 1696. 4°.

* EJUSDEM *Mantiſſa* Lond. anno 1700. 4°.

EJUSDEM *Amaltheum* Lond. anno 1705. fol.

* *Theodori* ZWINGER *Neu- vollkommnes Kräuterbuch* Baſil. anno 1696. 4°. anno 1745. fol.

EJUSDEM *Faſciculus Diſſertationum* anno 1710. 8°.

EJUSDEM *Cymbalaria* ibid. anno 1716. 4°.

EJUSDEM *Faſciculus plantarum naſturcinarum* anno 1716. 4°.

Caſpar COMMELYN *Flora Malabarica* Amſterd. anno 1696. 8°.

* EJUSDEM *Præludia* Amſterd. ann. 1715. 4°.

* EJUSDEM *Icones plantarum præſertim ex Indiis collectarum* ibid. eodem anno.

EJUSDEM *Horti Amſtelodamenſis plantæ uſuales* Amſterd. anno 1724. 8°.

Georg. Guilielmi LEIBNIZ *de antidyſenterico novo* Hannover. anno 1696. 8°.

Franciſci CUPANI *Hortus catholicus Principis Catholici* Neapoli anno 1696. 4°.

& *Supplementum* I. ibid. II. Panorm. anno 1697.

Hans SLOANE *Catalogus plantarum, quæ in Inſula Jamaïca ſponte proveniunt, cum aliis, quæ in Madera, Barbados, Nevis & Inſula S. Chriſtophori naſcuntur* Londin. anno 1696. 8°.

* EJUSDEM *Journy to Jamaica* fol. 2. Vol. Lond. anno 1707. 1725.

Johannis de la QUINTINIE *Inſtruction pour les Jardins fruitiers & potagers* Amſterd. anno 1697. 4°. Sed prodierat Paris. anno 1690. & 1695. 4°.

René DAHURON *Nouveau traité de la taille des arbres fruitiers* Liége anno 1699. 8°.

& *Neu vollſtändiges Gartenbuch* Weimar. anno 1743. 8°. prius Paris. anno 1696. 12.

Joh. Andreæ STISSER *Botanica curioſa* Helmſtatt. anno 1697. 8°.

EJUSDEM *Horti Helmſtadienſis Catalogus* Helmſtatt. anno 1699. 8°.

William DAMPIER *Travels* Lond. anno 1697. 8°. Sed mea editio eſt Lond. 1729. 4.

Chriſtian Ludovici WELSCH *Baſis botanica* Lipſ. anno 1697. 12.

Virgilii FALUGII *Proſopopoeja botanica, ſeu nomenclator botanicus ad methodum* RIVINI Florent. anno 1697. 12.

EJUSDEM *Proſopopoeja botanica, methodo Tournefortiana diſpoſita* Florent. anno 1707. 12.

Nicolai LEMERY *Dictionaire univerſel des drogues ſimples* Roterd. anno 1727. 4°. & prius Paris anno 1698. 4°.

HUNAULD *Diſſertation phyſique ſur les proprietés de la Sauge* Paris anno 1695. 12.

Guidonis Creſcentii FAGON *an ex Tabaci frequente uſu vita brevior?* Paris. anno 1699. mea editio eſt ann. 1711. fol.

Ab anno 1699. ad annum 1764. continua ſerie prodierunt *Hiſtoire & Mémoires de l'Academie Royale des Sciences* 4°. In hac vaſta collectione plurima & utilia continentur. Citabo aliqua.

DODART *de ſitu perpendiculari arborum* ann. 1699. 1700. 12.

EJUSDEM *de fecunditate plantarum* anno 1700. 1701.

EJUSDEM *de circulatione Succi* anno 1709.

BOULDUC *Analyſis Hypecacoanhæ.*

EJUSDEM *Analyſes Colocynthidis, Jalapæ, Hellebori nigri, Gummi guttæ* anno 1701.

EJUSDEM *Analyſis Veratri & Scamonii* anno 1702.

EJUSDEM *Analyſis Gratiolæ* anno 1705.

EJUSDEM *de Aloe* anno 1708.

MARCHAND *de Scrophularia aquatica* anno 1701.

EJUSDEM *de viribus Valerianæ ad epilepſiam* anno 1706.

EJUSDEM *Roſa monſtroſa* anno 1707.

EJUSDEM *de plantarum partibus monſtroſis* anno 1709.

EJUSDEM *de Catechu* anno 1709.

EJUSDEM *de Rheo* anno 1710.

EJUSDEM *de Mechoacanna* anno 1711.

EJUSDEM *Deſcriptio Lichenagarici* anno 1711.

EJUSDEM *de fructu Papaveris* anno 1712.

EJUSDEM *Marchantia* anno 1713.

EJUSDEM *de Agarico* anno 1714.

EJUSDEM *de floribus Perſicæ* ibid.

EJUSDEM *de Chacrilla* ibid.

EJUSDEM *Deſcriptio Indici* anno 1718.

EJUSDEM *de Elatine* anno 1719.

EJUSDEM *Novæ ſpecies Mercurialis* anno 1719.

EJUSDEM *Ricinokarpi genus* anno 1723.

EJUSDEM *Mucilago in polline coriario efflorescens* anno 1727.

EJUSDEM *Bicucullata* anno 1733.

HOMBERGII *de analyſibus plantarum* anno 1701.

EJUSDEM *de Melle aurantiorum* anno 1708.

EJUSDEM *de plantis hybridibus* anno 1711. 1712.

Aug. LIPPI *Fungus melitenſis* anno 1705.

RENEAULME *de ſucco nutritio plantarum* anno 1707.

EJUSDEM *de vegetatione* anno 1711.

EJUSD.

EJUSDEM *Spongia fluviatilis ramosa* anno 1714.
EJUSDEM *de methodo botanica* ann. 1718.
Ant. F. de REAUMUR *de Algis marinis* anno 1711.
EJUSD. *de floribus & granis Fuci* anno 1712.
EJUSDEM *de Cortice Peruviano* anno 1713.
EJUSDEM *Boletus ramosus* anno 1713.
EJUSDEM *Nostoc* anno 1722.
EJUSDEM *de Corallio* anno 1727.
EJUSDEM *de Lichenibus muralibus* anno 1729.
De la HIRE *Stamina Ficuum* anno 1712.
Antonii de JUSSIEU *Genus Coriospermi* anno 1712.
EJUSDEM *Descriptio Coffeæ* anno 1714.
EJUSDEM *duo Gallia* anno 1714.
EJUSDEM *Cerei* anno 1715.
EJUSDEM *Kali alonense* anno 1717.
EJUSDEM *Catechu* anno 1720.
EJUSDEM *Vanilla* anno 1722.
EJUSDEM *de Chrysanthemo Segetum* anno 1724.
EJUSDEM *de genere Fungorum* anno 1728.
EJUSDEM *de Simaruba* anno 1729.
NISSOLE *Ricinoides, & Alypum* anno 1712.
EJUSDEM *Arachidnoides* anno 1723.
EJUSDEM *Phaseolus peregrinus & Luffa* anno 1732.
ISNARD *Evonymoides* anno 1716.
EJUSDEM *duo Lamia* anno 1717.
EJUSDEM *duæ Cynoglossoidis species* anno 1718.
EJUSDEM *Calcitrapoides & Amberboi* anno 1719.
EJUSDEM *Euphorbium* anno 1720.
EJUSDEM *Monospermalthea* anno 1721.
EJUSDEM *Erucæ species* anno 1724.
Cl. TRANT *Cardiospermum* anno 1724.
De MAIRAN *de mimosa* anno 1729.
Ben. STÆHELIN *de annulo elastico Filicis corniculatæ: & de vi elastica Equiseti* anno 1730.
SARAZIN *de Acere Saccharifero* anno 1730.
GARCIN *Mangostan* anno 1730.
De la CONDAMINE *Descriptio Cinchonæ* anno 1738.
Bernhardi de JUSSIEU *Historia Pilulariæ* anno 1739.
EJUSDEM *Historia Lemnæ* anno 1740.
EJUSDEM *Historia Plantaginis palustris monantha* anno 1742.
EJUSDEM *de Coralliorum ortu ex polypis* anno 1742.
Ludovici LEMERY *Analysis Nasturtii aquatici* anno 1702.
EJUSDEM *de analysibus plantarum* &c. anno 1702.
EJUSDEM *Analysis Grossulariæ* anno 1703.
EJUSDEM *Analysis Camphoræ* anno 1705.
EJUSDEM *Analysis Mannæ* anno 1708.
EJUSDEM *Analysis Laccæ* anno 1710.
EJUSDEM *Analysis Coralliorum* anno 1711.
John OVINGTON *Essay upon the nature and qualities of Tea* London. anno 1699. 12.
Caroli LEIGH *Natural history of Lancashire, Cheshire and Derbyshire* Lond. anno 1700. fol.
J. Georg VOLCAMER *Flora Noribergensis* Noriberg. anno 1700. 4°.

* EJUSDEM *Hesperides Noricæ* fol. 2. Vol. Noriberg. anno 1713. 1714. fol.
EJUSDEM *de Acmella Eph. Nat. Cur. Dec.* III. ann. VII. VIII.
John. WALLACE *Description of the Orkneys* Lond. anno 1700 8°.
J. Philip. BREYNE *de Acmella & Ginseng* Leid. anno 1700. 4°.
EJUSDEM *de Fungis officinalibus* Leid. anno 1702. 4°. recus. Gedan. anno 1739. 4°.
* EJUSDEM *de Ribe Arabum Eph. Nat. Cur. Cent. VII. VIII.*
EJUSDEM *de Alcyonio* Gedan. anno 1717. 4°.
EJUSDEM *Historia Cocci radicum* Gedan. anno 1731. 4°.
Joh. FRANCI *Veronica theizans* Coburg. anno 1700. 12.
EJUSDEM *Herba Alleluja* Ulm. anno 1709.
EJUSDEM *de Euphrasia* Francf. an. 1717. 8°.
EJUSDEM *Erhöbetes Flachsseidenkraut* Ulm. anno 1718. 8°.
EJUSDEM *de Urtica urente* Dilling anno 1723. 8°.
Theodor. a ZELST *de Tartaro* Leid. anno 1700. 4°.
Georg DEXBACH *de Cassia cinnamomea & Malabathro* Giess. anno 1700. 4°.
J. Christ. SCHROER *Beschreibung des Eschbaumes* Francof. ad viadr. anno 1700. 8°.
Melchioris FRICCII *de virtute venenorum medica* Ulm anno 1701. 8°.
Petri COLET *Catalogue des plantes, qui croissent autour de Dijon* Dijon anno 1701. 12.
Deliciæ & arcana florum Amsterdam anno 1701. 8°.
Christ. Frider. RICHTER *von der Cochenille* Lipsi. anno 1703. 8°. & latine Lipsi. anno 1701. 4°.
Louis LEMERY *Traité des alimens* Paris anno 1702. 8°. anno 1755. 8°.
* *J. Henrici* BURKHARD *de charactere plantarum natural* Helmstatt. anno 1752. 4°. & prius anno 1702. 4°.
Olai CELSII *de malo hierichuntino* Upsal anno 1702. 12.
EJUSDEM *Hierobotanicon* Upsal anno 1747. 1748. 8°. 2. Vol.
EJUSDEM *Flora Upsaliensis in Act. Lit. Suec.* anno 1732.
Ægidii de KOKER *Catalogus plantarum horti Haarlemensis* Haarlem anno 1702. 12.
J. Ulrich HEGNER *Analysis fructuum amygdalarum* Basil. anno 1703. 4°.
J. Jac. MANGET *Bibliotheca medico pharmaceutica* Genev. anno 1704. fol.
Jacob GOTTSCHALK *Verzeichnüs des Gartens zu Leiden* Ploen. anno 1704. 12.
Le Jardinier solitaire Paris anno 1704. 12.
Louis LIGER *Jardinier fleuriste & historiographe* Paris. anno 1704. 12°. 1708. 8°.
J. Sigismund HENNINGER *de Anisо* Argent. anno 1704. 4°.
EJUSD *de Viola martia purpurea* an. 1718. 4°.
EJUSDEM *de Millefolio* ibidem anno 1718. 4°.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0049-1 DFG

* *Sibylle* MERIAN *Metamorphoses insectorum Surinamensium* Amsterd. anno 1726. fol. & olim anno 1705. fol.

EJUSDEM *Insectorum Europæorum metamorphoses* Amsterd. anno 1731. fol.

J. Gottfried GRUHLMANN *de remedio contra caligines oculorum* (*Herniaria*) Jen. anno 1706. 4°.

Rud. Christ. WAGNER *de gyris convolvulorum* Helmstatt. anno 1705. 4°.

Petri de VALLEMONT *Curiosités de la nature & de l'art sur la végétation* Paris. anno 1734. 12. & prius anno 1705. 12.

J. Michaelis LANGII *de herba borith* Altdorf. anno 1705. 4°.

J. Frider. MENTZ *de plantis ad rem magicam pertinentibus* Lipf. anno 1705. 4°.

J. SIRICII *Beschreibung dreyer blühender Americanischen Aloen* Schleswig anno 1705. 4°.

Wilhelm Ulrich WALDSCHMIDT *Beschreibung der Aloen insgemein, und insbesondere der Americanischen* Kiel anno 1705. 4°.

EJUSDEM *de sexu ejusdem plantæ gemino* Kiel anno 1705. 4°.

EJUSD. *Excursiones botanicæ* ibid. an. 1712. 4°.

Jacobi VANIER *Prædium rusticum* Paris. anno 1746. 12. & primum Tolosæ anno 1706. 12.

J. Jacob BAIER *de Visco* Altdorf ann. 1706. 4°.

EJUSDEM *Problemata medica* (*de viribus Theæ*) ibid. anno 1704. 4°.

EJUSDEM *de Iride* anno 1710. 4°.

EJUSDEM *de sanguine draconis* ibid. anno 1712. 4°.

EJUSDEM *de Millefolio* anno 1714. 4°.

EJUSDEM *de Asparago* anno 1715. 4°.

EJUSDEM *de Scilla* anno 1715. 4°.

EJUSDEM *de Lupulo* anno 1718. 4°.

EJUSDEM *de Lilio convallium* anno 1718. 4°.

EJUSDEM *de Artemisia* anno 1720. 4°.

EJUSDEM *Historia medica horti Altdorfini* ibid. anno 1726. 4°.

EJUSDEM *de hortis celebribus Germaniæ* ibid. anno 1726. 4°.

Alexandri Christ GAKENHOLZ *de vegetabilium indole explorandâ* Helmstatt. anno 1706. 4°.

EJUSDEM *de emendandâ & rite instituendâ medicinâ* (*cum methodo plantarum a radicibus desumta*).

In GALERIA di MINERVA *varia botanica* exstant. *Catalogus plantarum circa Liburnum.*

Hyacinthi CESTONI *de Sarsaparilla*, &c.

J. Melchior VERDRIES *de succi nutritii in plantis circuitu* Giess. anno 1707. 4°.

EJUSDEM *Pulvisculi staminum* in *Act. Erudit.* anni 1724.

J. Christiani LEHMAN *de balsamo peruviano nigro* Lipf. anno 1727. 4°.

EJUSDEM *Blumengarten im Winter* Lipf. anno 1719. 4°. & anno 1750. 4°.

* *J. Jac.* SCHEUCHZER *Itinera alpina tria* Londin. anno 1708. 4°.

** EJUSDEM *Itinera alpina IX.* Leid. anno 1723. 4°. 2. Vol.

EJUSDEM *Herbarium diluvianum* Tigur. anno 1709. fol. Leid. anno 1725. fol.

* *Joh.* SCHEUCHZER *Prodromus agrostographiæ* Tigur. anno 1708. fol.

* EJUSDEM *Methodus Graminum & affinium* Tigur. anno 1719. 8°.

** EJUSDEM *Agrostographia* ibidem anno 1719. 4°.

Joh. Poli LECAAN *Advice to the gentlemen in the army of her majesty* Lond. anno 1708. 8°.

Christophori HELWICH *de Cicuta*, &c. Gryphiswald. anno 1708.

EJUS D. *de ligno Brasiliensi* ibid. ann. 1709. 4°.

EJUSDEM *de Chærophyllo* ibid. ann. 1711. 4°.

EJUSDEM *de Quinquina Europæorum* anno 1712. 4°.

Natalis CHOMEL *Dictionaire œconomique* Amsterdam anno 1732. fol. & prius Lion anno 1709. fol.

Thom. ROBINSON *Essay toward a natural history of Cumberland and Westmorland* Lond. anno 1709. 8°.

Christoph. Ludwig GOELLER *de Cinnamomo* Utrecht anno 1709 4°.

La théorie & la pratique du Jardinage la Haye anno 1739. 4°. & prius Paris anno 1709 4°.

William SALMON *English herbal* Lond. anno 1710. fol.

Jacobi CONSTANT *Essay de la Pharmacie des Suisses* Lausann. anno 1709. 8°.

Hermanni BOERHAAVE *Index plantarum horti Lugduno batavi* Leid. ann. 1710. 8°.

* EJUSDEM *Index alter plantarum horti Lugduno batavi* Leid. anno 1720.

EJUSDEM *Historia plantarum* (*spuria*) Rom. anno 1727. 8o.

**François* PETIT *Létre d'un medecin des Armées du Roi à ses amis* Namur ann. 1710. 4o.

David SCHWERIN *Nahmenregister der ausländischen Bäume, Pflanzen* &c. *in seinem Garten vor Hamburg.* Hamburg anno 1710. 8o.

Hoc anno 1710. cepit prodire *il Giornale de' letterati d'Italia*, in quo varia botanica, ut FANTASTI *de Colocasia* T. 17. *Ubertini* LANDI *de Fungis* Supplem. 3. &c.

Sic etiam *Miscellaneorum Berolinensium* Tomi VII. ab anno 1710. edi ceperunt.

Joh. Augusti de HUGO *de variis plantarum methodis* Leid. anno 1711. 4o.

Antonii VALISNERI etsi non is princeps Cl. Viri labor fuit, varia botanici sunt argumenti, in operibus omnibus recusa.

EJUSDEM *Flores Lenticulæ aquaticæ* in *Cent. I. II. Eph. Nat. Cur.*

J. Henrici HEUCHER *Index plantarum horti medici Wittebergensis* Witteberg anno 1711. 4o.

EJUSDEM *Novi proventus horti* anno 1711. 4o. & alii *novi proventus* anno 1713. 4o.

EJUSDEM *de historia plantarum fabulari* ibid. ann. 1713. 4°.

EJUSDEM *Opera omnia* Lipf. anno 1744-1745. 4o. 2. Vol.

Ludovici Ferdinandi MARSIGLI *Osservazioni intorno al mare, ed alle grane di Kermes* Venet. anno 1711. 4o. Sed posterior Diss. cum GARIDELLI opere exstat recusa.

EJUSDEM *de generatione Fungorum* Rom. anno 1714. fol.

* EJUSDEM *Histoire physique de la mer* Amsterd. anno 1729.

EJUS-

EJUSDEM *Danubius Pannonico Moeficus* fol. Haag. anno 1720. fol 2. Vol.

J. Rudolf SILTEMAN *de cortice Winterano* Erfort anno 1711. 4°.

Lucæ WOLLEB *de methodo herbas luſtrandi, cum corollariis anatomicis* Baſil. anno 1711. 4°.

** *Engelberti* KÆMPFER *Amœnitates exoticæ* Lemgov. anno 1712. 4°.

Georgii Andreæ HELWING *Flora Pruſſica quaſi modo genita* Gedan. anno 1712. 4°.

*EJUSDEM *Floræ Campana ſeu Pulſatilla* Lipſ. anno 1719. 4°.

EJUSDEM *Supplementum floræ Pruſſicæ* Gedan. anno 1726. 4°.

J. *Baptiſtæ* CHOMEL *Hiſtoire des plantes uſuelles* Paris anno 1712. 12. & an 1736. 12. 3. Vol.

Franciſci Eulalii SAVASTANI *Botanicorum ſeu inſtitutionum rei herbariæ* L. IV. Venet. anno 1749. & prius Neapoli anno 1712.

Angrand de RIVIE'RE *Obſervations ſur l'agriculture & ſur le Jardinage* Paris anno 1712. 12. 2. Vol.

J. Chriſtoph. WEISS *de Malo punico* Altdorf. anno 1712. 4°.

J. Philippi EYSEL multæ ſunt *Diſputationes botanicæ.*

EJUSDEM *de Agallocho* anno 1712.

EJUSDEM *Bellidographia* Erfurt. anno 1714. 4°.

EJUSD. *de fuga dæmonum* ibidem an. 1714 4°.

EJUSDEM *de bono Henrico* ibid. ann. 1714 4°.

EJUSDEM *de Tuſſilagine* anno 1714

EJUSDEM *de Filio ante patrem* ibid. anno 1714. 4°.

EJUSDEM *de Rore ſolis* anno 1715. 4°.

EJUSDEM *de Aquilegia* anno 1716. 4°.

EJUSDEM *de Betonica* anno 1716 4o.

EJUSDEM *de Trifolio fibrino* anno 1716. 4°.

EJUSDEM *de Veronica* anno 1717. 4°.

EJUSDEM *de Agallocho* anno 1717. 4°.

J. Caroli v. CARLOWIZ *Anweiſung zur wilden Baumzucht* Lipſ. anno 1732. fol. & prius anno 1713. fol.

EJUSDEM *Geſchichte der Bäume und Stauden in Deutſchland.* Una editum.

Antonii TITÆ *Catalogus plantarum horti Mauſouni* Patav. anno 1713. 8°.

Michael. Friderich. LOCHNER *Papaver ex omni antiquitate erutum* Noribeig anno 1713. 4°.

EJUSDEM *Mungos animalculum & radix* ibid. anno 1715. 4°.

EJUSDEM *de Ananas* anno 1716. 4°.

EJUSDEM *Nerium* anno 1716. 4°.

EJUSDEM *Rariora Muſæi Besleriani* anno 1716. fol.

EJUSDEM *Belilli Indicum* anno 1717. 4°.

EJUSD. *Nova Theæ ſuccedanea* an. 1717. 4°.

EJUSDEM *de acri Viola* ibid.

IDEM *de herba Paragai* ſcripſit in Centur. V. VI. & *de Orobanche* Cent. VII. VIII.

EJUSDEM *Heptas Diſputationum ad hiſtoriam naturalem pertinentium.*

EJUSDEM *de Pareira brava* anno 1719. 4°. & in *Eph. Nat. Cur. Cent. I. II.*

A. Maria LANCISIUS *de Fungis*, & *de*

plantis in villæ Plinianæ ruderibus repertis Rom. anno 1714. fol.

* *J. Hieronymi* ZANICHELLI *de Myriophyllo pelagico* Venet. ann. 1714. 8°.

EJUSDEM *Dell' Ipocaſtano* Venet. anno 1733. 4°.

EJUSDEM *Piante delli Lidi Veneti* Venet. anno 1735. fol.

EJUSDEM *Opera botanica poſthuma* Venet. anno 1730. 4°.

EJUSDEM *de Ruſco* Venet. anno 1727. 8°.

Bartholomæi ZORN *Botanologia medica* Berol. ann. 1714. 4°.

**Louis* FEUILLE'E *Journal d'un voyage de Paris* anno 1714. 4°. Quæ ad rem naturalem faciunt, excerpta habentur Germanice Noriberg. anno & 1757. 4°.

& * *Suite du Journal* ibid. anno 1725. 4°.

John. LAURENCE *Gardening* prodiit Lond. anno 1714. 8°.

& *Fruit gardeners Kalender.* ibid. anno 1718. 8°.

EJUSDEM *New ſyſtem of agriculture* Lond. anno 1726. 4°.

* *Pierre* GARIDEL *Hiſtoire des plantes, qui naiſſent autour d'Aix* Aix anno 1715. fol.

J. Franc. Nicol. FABER *de Thea Helvetica* Baſil. ann. 1715. 4°.

Bernhardini ZENDRINI *Della China China* Venet. anno 1715. 8°.

Chriſtian Bernhard VALENTINI TOURNEFORTIUS *contractus* Francof. ann. 1715. fol.

J Frid. GRONOVII *de Camphora* Leid. anno 1715. 4°.

EJUSDEM *Flora orientalis* Leid. ann. 1755. 8°.

EJUSDEM *Flora Virginica* Leid. anno 1743. 8°. & 1762 4°.

J. Adolph WEDEL *de Viola* Jena. anno 1716.

EJUSDEM *de Calamo aromatico* Jen. anno 1718. 4°.

EJUSDEM *de Vincetoxico* ibid. anno 1719.

EJUSDEM *de Helenio* ibid. anno 1719. 4°.

EJUSDEM *de Rore marino* ibidem anno 1725. 4°.

Georgii Andreæ AGRICOLÆ *Verſuch der Univerſal Vermehrung* 2. Tom. Ratisbon. anno 1716. fol. anno 1717. fol.

MARTIN *Deſcription of the Weſtern islands* Lond. anno 1716. 8°.

Chriſtian KNAUT *Methodus plantarum genuina* Hall. anno 1716. 8°.

J. Mich. SCHWIMMER *Phyſicaliſche Ergözlichkeiten* Francf. & Lipſ. anno 1716. 8°.

De la ROQUE *Voyage de l'Arabie heureuſe, & mémoire ſur le Caffé* Paris. anno 1716. 8°.

Chriſtian Henrich ERNDL. *Flora Japonica* Dresden. anno 1719. 4°.

EJUSDEM *Viridarium Warſovienſe* Dresden anno 1730. 4°.

EJUSDEM *Catalogus plantarum circa thermas Carolinas naſcentium Eph. Nat. Cur.* Vol. III.

Daniel Wilhelm TRILLER *de Moly Homerico* Lipſ. anno 1716. 4°.

EJUSDEM *Diſpenſatorium pharmaceuticum univerſale* Francof. anno 1764. fol.

EJUSDEM *de morte subita ex nimio Violarum odore* Witteberg. anno 1762. 4°.

EJUSDEM *de planta venenata* M. ANTONII *copiis exiliali* anno 1765.

EJUSDEM *Opuscula medica* Lipſ. anno 1765. 1766. 4°. Hic primus Clarorum Virorum ſupereſt, quorum opera recenſemus.

Georg H. SIEGESBEK *de Rorella* Jen. anno 1716. 4°.

EJUSDEM *Primitiæ Floræ Petropolitanæ* Riga anno 1736. 4°.

EJUSDEM *Idea botanoſophiæ verioris* Petropol. anno 1737. 4°.

EJUSDEM *de tetragono Hippocratis* ibid. eodem anno.

EJUSDEM *Vaniloquentiæ Gleditſchianæ ſpecimen* ibid. anno 1741. 4°.

Alexandri CAMERARII *de botanica* Tubing. anno 1717. 4°.

J. KANOLD *Samlungen von Naturgeſchichten* Breslau ab anno 1717. ad 1727.

Bernardi JOHRENII *Vademecum botanicum* Francf. ad Oder anno 1717. 8°.

Abrahami REHFELD *Hodegus botanicus menſtrus* Hall. 1717. 8°.

* *Caroli Nicolai* LANGE *Beſchreibung des ſchädlichen Genuſſes der Kornzapfen* Lucern anno 1717. 8°.

* *Julii* PONTEDERÆ *Compendium tabularum botanicarum* Patav. anno 1718. 4°.

* EJUSDEM *Anthologia* anno 1720. 4°.

* EJUSDEM *Diſſertationes botanicæ XI.* ibid. anno 1721. 4°.

* EJUSDEM *Antiquitates Græcæ & Latinæ* Patav. anno 1740. 4°.

Ludovici a RIPA *Hiſtoriæ univerſalis plantarum propoſitum* Patav. anno 1718. 4°.

* *Sebaſtiani* VAILLANT *Sermo de ſtructura floris* Leid. anno 1718. Lat. Gall.

* EJUSDEM *duo plantarum novarum genera* ibid.

** EJUSDEM *Botanicon Pariſienſe* Leid. anno 1723. 8°. & Amſterd. ann. 1727. fol.

In Commentariis Academiæ Pariſinæ IDEM edidit

De Araliaſtro Ginſeng. anno 1718.

* *Claſſis plantarum cinarocephalarum* ibid.

** *Quatuordecim genera plantarum aquaticarum* anno 1719.

* *Claſſis plantarum diſciflorarum* ibid.

* *Claſſis plantarum radiatarum* anno 1720.

* *Claſſis plantarum planipetalarum* anno 1721.

* *Claſſis plantarum dipſacearum* anno 1722.

* *Henrici Bernhardi* RUPP *Flora Jenenſis* Jenæ anno 1718. 8°. 1726. 8°. & 1744. 8°. me edente.

R. BRADLEY *The Gentleman and gardeners Kalendar* Paris anno 1750. 8°. Gallice.

EJUSDEM *The virtues of Coffea* an. 1721. 8°.

EJUSDEM *Philoſophical account of the Works of nature* Lond. anno 1721. 4°.

* EJUSDEM *Hiſtory of ſucculent plants* Lond. ab anno 1717. ad 1727. 1728. 4°.

EJUSDEM *of ancient husbandry and gardening* anno 1725. 8°.

EJUSDEM *Practical diſcourſe on the elements* anno 1727. 8°. 1750. 8°.

EJUSDEM *Compleat body of husbandry* anno 1727. 8°.

EJUSDEM *General diſcourſe on husbandry and gardening* anno 1726. 8°.

EJUSDEM *The country ladies director* anno 1732. 8°.

EJUSDEM *New improvements of gardening* anno 1724 8°.

EJUSDEM *Country farmers monthly director* anno 1736. 8°.

EJUSDEM *The country gentlemans director* anno 1736. 4°

J. Caroli SPIES *Roriſmarini coronarii hiſtoria medica* Helmſtatt. anno 1718. 4°.

EJUSDEM *de Avellana Mexicana* anno 1721. 4°.

EJUSDEM *de Vanigliis* ann. 1721. 4°.

EJUSDEM *de radicibus antinephriticis* anno 1722. 4°.

EJUSDEM *de fruticibus & arboribus antinephriticis* anno 1722. 4°.

EJUSDEM *de herbis & floribus antinephriticis* anno 1722. 4°.

EJUSDEM *de Valeriana* anno 1724. 4°.

* *Patrik* BLAIR *Miſcellaneous obſervations in phyſik anat ſurgery and botanics.*

* EJUSDEM *Botanical eſſays* Lond. anno 1720. 8°.

EJUSDEM *Pharmacobotanologia* Lond. anno 1723. 4°.

Antonii de JUSSIEU *Diſcours ſur les progrés de la botanique* Paris. anno 1718. 4°.

Cornelii de BRUYN *Voyage de Moſcovie, de Perſe & des Indes orientales* Amſterdam. anno 1718. fol.

Chriſtian Henrich HOLSTEIN *de Rhabarbaro* Leid. anno 1718. 4°.

J. F. BOKELMANN *de Trifolio paludoſo ſeu fibrino* Leid. anno 1718. 4°.

J. HADLEY *de Balſamo Peruviano* Leid. anno 1718. 4°.

Wilhelm Emanuel FORSTER *de Ariſtolochia* Altdorf. anno 1718. 4°.

J. Andreæ FISCHER *de Dirdar Avicennæ ſeu Ulmo arbore* Erfort anno 1718. 4°.

EJUSDEM *de papavere* ibid. anno 1718. 4°.

EJUSDEM *de Ricino Americano* Erfort anno 1719. 4°.

EJUSDEM *de Coffeæ uſu & abuſu* ibid. anno 1735.

Michaelis ALBERTI *de Rore marino* Hall. anno 1718. 4°.

EJUSDEM *de vero Arnicæ uſu* ibidem anno 1719. 4°.

EJUSDEM *de Squilla* ibid. anno 1722. 4°.

EJUSDEM *de Valerianis officinalibus* ibid. ann. 1724. 4°.

EJUSDEM *de Belladonna ſpecifico in cancro* ibid. anno 1739. 4°.

* *Joſephi* MONTI *Catalogi ſtirpium agri Bononienſis prodromus* Bonon. anno 1729. 4°.

EJUSDEM *Varii plantarum indices* Bonon. anno 1721. 4°.

EJUS-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0052-4

EJUSDEM *Indices botanici & materiæ medicæ* ibid. anno 1753. 4°.

Joh. Jacobi DILLENII ſummi botanici, ** *Catalogus plantarum circa Gieſſam naſcentium* Francf. anno 1719. 8°.

& *Appendix* ibid.

& *Supplementum* ibid.

** EJUSDEM *Hortus Elthamenſis* Londin. anno 1732. fol.

** EJUSDEM *Hiſtoria Muſcorum* Oxon. anno 1741. 4o.

* EJUSDEM obſervationes *de propagatione plantarum Eph. Nat. Cur. Cent. V. VI.*

J. Henrici COHAUSEN *Theetafel* anno 1728. 8o. & prius Belgice Amſterd. anno 1719. 8o.

Chriſtoph Henrici PETSCHE *de Millefolio* Hall. anno 1719. 4o.

M. LIEBENTANZ *de Rachelis deliciis Dudaim* Witteberg. anno 1719. 4°.

J. de BUCHWALD *Specimen medico practicum botanicum* Haſniæ anno 1720. 4°. & 1721. 8o.

Hiſtoire naturelle du Cacao & du Sucre Amſterd. anno 1720. 8o. Pariſiis, ni fallor, ann. 1719. 8o.

J. Fridrici du PRÉ *de Arundine Saccharifera* Erfort. anno 1719. 4o.

Bernardi Siegfried ALBINI *Oratio de anatome comparata* Leid. anno 1719. 4o.

Conrad. Michael VALENTINI *de Macis* Gieſſ. ann. 1719. 4o.

Johan. LINDER *Swenska Fargakonſt* Stokholm. anno 1720. 8o.

EJUSDEM *Flora Wiksbergenſis* Stockholm. anno 1728. 8o.

EJUSDEM *de venenis* Lipſ. ann. 1739. 8o.

J. Jacob KLEINKNECHII *de Scordio* Ulm. anno 1720. 8o.

Franciſci Erneſti BRUKMAN *Tubera terræ* anno 1720. 4o.

EJUSDEM *de lapide violaceo* Wolfenbüttel anno 1725. 4o.

EJUSDEM *de frutice Coſzodrewino* Brunſvic. ann. 1727. 4o.

EJUSDEM *de arbore limbowe drewo* ibid. anno 1727. 4o.

EJUSDEM *Sendſchreiben an Hrn.* KNIPHOF Erfort. anno 1733. 4o.

EJUSDEM *Ocymaſtrum* anno 1733. fol.

EJUSDEM *Centuria epiſtolarum I.* Brunſvic. anno 1741. 4o. *II.* & *III.*

Georgii KRUMP *de Arundine Saccharifera* Leid. anno 1720. 4o.

David KELLNER *Beſchreibung des Millefolii* Northauſen anno 1720. 4o.

Abraham VATER *de Balſamo de Meccha* Witteberg. anno 1720. 4o.

EJUSD. *de Coralliorum natura* an. 1720. 4o.

EJUSDEM *Catalogus horti Wittebergenſis* ibid. anno 1722. 4o. & 1738. 8o.

EJUSDEM *Ipecacoanhæ vis febrifuga & antidyſenterica* anno 1732.

EJUSDEM *de Laurocerafi indole venenata* anno 1731. 4o.

Julii Bernhardi de ROHR *Einleitung zu der allgemeinen Land- und Feldwirthſchaft der Teutſchen* Lipſ. anno 1720. 8o.

EJUSDEM *Geſchichte der Bäume in Deutſchland* Lipſ. anno 1732. fol. cum opere CARLOWITZII.

EJUSDEM *vom Nutzen und Benennung der Gewächſe* Lipſ. anno 1736. 8.

EJUSDEM *Phytotheologia* Lipſ. ann. 1745. 8o.

EJUSDEM *Viti cultura Germaniæ* Lipſ. anno 1750. 8o.

J. Friderich HENKEL *Flora Saturnizans oder Verwandtſchaft der Pflanzen mit dem Mineralreiche* Lipſ. anno 1721. 4o.

Matthæi Erneſti BORETII *de Hieraciis Pruſſicis* Regiomont anno 1720. 4o.

EJUSDEM *de analogia animalium & plantarum anatome* ibid. anno 1727. 4o.

In *Actis Societatis litterariæ Suecicæ* multa huc faciunt.

Ut MARTINI *Plantæ burſerianæ* anno 1724.

LINNÆI *Orchides* &c.

* *J. Chriſtian* BUXBAUM *Enumeratio plantarum circa Halam naſcentium* Hall. anno 1721. 8o.

* EJUSDEM *Plantarum minus cognitarum Centuriæ V.* Petrop. ab anno 1728. ad 1740.

* EJUSDEM *Varia botanica in Commentariis Academiæ Scientiarum Petropolitanæ.*

& In *novis Actis naturæ curioſorum* Vol. I.

Chriſtophori HELWIG *Monatliche Kräuterluſt* Zittau anno 1721. 8o.

EJUSDEM *Exotica curioſa* Lipſ. anno 1719. 8o.

Valentini KRÆUTERMANN (HELWIGII) *Blumen- und Kräuterbuch* Lipſ. anno 1733. 8o.

Gabriel RZASCZYNSKI *Hiſtoria naturalis Poloniæ* T. I. Sendomir anno 1721. 4. T. II. Gedan. anno 1736. 4o.

Acta medicorum Berolinenſium T. I. Berolin. anno 1721. & porro.

Leonhard Fridrich MEISNER *de Thea, Coffea, Chocolata* Noriberg anno 1721. 8o.

Chriſt. Lud. WILHELMI *Colchicum alexipharmacum & venenum* Lipſ. anno 1721. 4o.

Lud Philip THUMMIG *de arboribus ex foliis educandis* Hall. anno 1721. 4o.

EJUSDEM *Meletemata varii argumenti* Brunſvic. anno 1721. 4o.

EJUSDEM *Verſuch einer gründlichen Erläuterung* &c. Hall. anno 1723. 8o.

Wilh. Bernh. NEBEL *de Helleboro nigro* Baſil. anno 1721. 4o.

EJUSDEM *de plantis doriferis* Heidelberg anno 1721. 4o.

EJUSDEM *de Acanthi palatina* Heidelberg anno 1739. 4o.

Antonius van LEEUWENHOECK. In *Philoſophicis tranſactionibus* plurima botanicia argumenta habet. n. 136. 148. 205. 213. 235. 287. 296. 297. 312. 316. 367. 369.

Tum in *Operibus*, quæ hoc anno prodierunt.

P. SEMMEDI *Hiſtoria ſimplicium rariorum* Witteberg. anno 1722. 4o.

J. Bartholomæi Adami BERINGER *Plantarum perennium exoticarum catalogus* Würzburg. anno 1722. fol.

LABAT *Voyage aux Iſles de l'Amerique* Paris anno 1722. 12. 6. Vol. &c.

EJUSD. *Voy. de Guinée* Paris ann. 1730. 3. Vol.

EJUSDEM *Afrique Occidentale* Paris anno 1728. 5. Vol.

EJUSD. *Voyage en Italie & en Eſpagne* Amſterd. anno 1737. 12. 8. Vol.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0053-9

J. Georgii DUVERNOI *Deſignatio plantarum circa arcem Tubingenſem naſcentium* Tubing anno 1722. 8.

* *Michaelis Angeli* TILLI *Hortus Piſanus* Florent. anno 1723. fol.

Laurentii HEISTER *de collectione & utilitate ſimplicium* Helmſtatt. anno 1722. 4°.

EJUSDEM *de Manna* Helmſtatt an. 1725 4°.

EJUSDEM *Catalogus platnarum horti Academiæ* Juliæ annis 1730. 1731. 1732. 1733. 1734.

EJUSDEM *de medicamentis Germaniæ indigenis* Helmſtatt. anno 1730. 4°.

EJUSDEM *de foliorum utilitate in conſtituendis generibus* ibid. anno 1732. 4°.

EJUSDEM *Animadverſiones in methodum Linnæanam* ibid. anno 1741. 4°.

EJUSDEM *de nominum mutatione noxia* ibid. anno 1741. 4°.

EJUSDEM *de Aurantiis* ibid. anno 1741. 4°.

EJUSDEM *de Cydoniis* anno 1744. 4°.

EJUSDEM *de Simaruba* Helmſtatt. anno 1746. 4°.

EJUSDEM *Syſtema plantarum generale* Helmſtatt anno 1748. 8°.

EJUSDEM *de nuce* Helmſtat. anno 1750. 4°.

EJUSDEM *de generibus plantarum potius augendis* anno 1751. 4°.

EJUSDEM *Præfatio ad* BURCHARDIANÆ *Epiſtolæ novam editionem* anno 1750. 8°.

* EJUSDEM *Brunſvigia* anno 1753. fol.

* *Petri Antonii* MICHELI *de herba Orobanche* Florent. anno 1723. 8°. anno 1752. 8°.

** EJUSDEM *Nova plantarum genera* Florent. anno 1729. 4°.

* EJUSDEM *Hortus Florentinus* an. 1748. fol.

Ernſt. Juſt. HEIMREICH *de Pimpinella alba* Altdorf. anno 1723. 4°.

Thomæ DALE *de Pareira brava* Leid. anno 1723. 4°.

J. Henrici SCHULZE *de Elaterio* Altdorf. anno 1722. 4°.

EJUSDEM *de Aloe* Altdorf. anno 1723. 4°.

EJUSDEM *de Colocynthide* Hall. anno 1734.

EJUSDEM *de Perſicariæ acida* JUNGERMANNI anno 1735. 4°.

EJUSDEM *de Ruta* anno 1735. 4°.

EJUSDEM *de fructibus horeis* anno 1737. 4°.

EJUSDEM *de radice Scillæ* ibid. anno 1739. 4°.

EJUSDEM *de Meliſſa* anno 1739. 4°.

EJUSDEM *de Aſaro* anno 1739. 4°.

EJUSDEM *de radice Iridis* anno 1739. 4°.

EJUSDEM *de Chamæmelo* anno 1739 4°.

EJUSDEM *de oleo olivarum* anno 1740. 4°.

EJUSDEM *de Lilio convallium* anno 1742. 4°.

EJUSDEM *de convenientia Kermes & Cochenillæ* anno 1743. 4°.

EJUSDEM *de Hypecacoanha Americana* anno 1744. 4°.

EJUSDEM *de Rubo Idæo officinali* anno 1744 4°.

J. Albertus GESNER *de Zingibere* Altdorf. anno 1723. 4°.

J. Henrich TIEMROHT *de planta & fructu Ananas* Erfurt anno 1723. 4°.

Chriſtian Sigmund EYSFAHRT *de morbis plantarum* Lipſ. anno 1723. 4°.

Chriſtian Gottfried STENZEL *de Salvia in infuſo adhibenda* Witteberg. anno 1723. 4°.

J. Caſpari GEMEINHART *Catalogus plantarum circa Laubam naſcentium* Budiſſin. anno 1724 8°.

J. Chriſtoph LISCHWIZ *de veterum in botanica diligentia* Lipſ. anno 1724 4°.

EJUSDEM *de virgis aureis genuinis & ſpuriis* Lipſ. anno 1731. 4°.

EJUSDEM *de plantis anthelminticis* Kiel. anno 1742 4°.

Chriſtophori Conradi SICELII *de Belladonna* Jen. anno 1724. 8°.

Hieronym LUDOLF *de Fabis Coffeæ* Erfurt. anno 1724. 8°.

Index materiæ medicæ Lond. anno 1724. 8°.

Der edle Scharbockskraut Görlitz anno 1724. 8°.

R. CHAMBERS *de Rheas Arabum & Ligno Rhodio* Leid. anno 1724. 4°.

* *Benedicti* STÆHELINI noſtri *Specimen anatomico botanicum* Baſil. anno 1724 4°.

* EJUSDEM *aliud Specimen* anno 1731. 4°.

* *Jacobi* DOUGLAS *Lilium ſarnienſe* Lond. anno. 1725. fol.

* EJUSDEM *Deſcription of the coffeetree* Lond. ann. 1727. fol.

* EJUSDEM *Of the coffybean* Lond. anno. 1725. fol.

* EJUSDEM *Croci hiſtoria* Phil. Tranſ. n. 380. & 405.

* EJUSDEM *Hypecacoanha.* n. 410.

* *Chriſtian* WOLF *Entdekung der wahren urſache der vermehrung des getreides* Hall. anno. 1725. 4°.

EJUSDEM *Erklärung der Entdekung* Lips. anno. 1730. 4°.

EJUSDEM *De Malo pomifera abſque floribus* Marburg. anno. 1727.

EJUSDEM *Gebrauch der theile in thieren und pflanzen* Hall. anno 1737. 8°.

Matthæi HILLER *Hierophyticon* Utrecht. ann. 1725. 4°.

Pauli Bartholomæi CLARICI *Iſtoria e cultura delle piante piu rigardevole per gli fiori* Venet. anno. 1726. 4°.

J. BOECLER *Commentarius in* HERMANNI *cynoſuram materiæ medicæ* Argent. anno. 1728. ſeqq. 4°. 3. vol.

EJUSDEM *De Fœniculo* anno. 1732. 4°.

EJUSDEM *De neglecto uſu vegetabilium circa Argentoratum naſcentium* anno. 1732.

EJUSDEM *De Coriandro* anno. 1739.

Coſma TRINCI *l'agricoltura ſpecimentale* Lucca anno. 1726. 8°. anno. 1730. 8°.

David. WIPACHER *Flora Lipſienſis* Lips. anno. 1726. 8°.

Batty LANGLY *Pomona* London. anno. 1727. fol.

EJUSDEM *Method of mending eſtates by plantations of Oak* &c. anno. 1728. 8°.

Matth. Gotthelf LOESCHER *De Balſamo de Mecca* Witteberg. anno. 1726. 4°.

J. Erneſti HEBENSTREIT *De continuanda Rerum industria* Lips. anno. 1726. 4°.

EJUSDEM *Definitiones plantarum* Lips. anno. 1731. 4°.

EJUSDE

EJUSDEM *De methodo ex fructu optima* anno. 1740. 4°.

EJUSDEM *De cultura plantarum* anno. 1741. 4°.

EJUSDEM *De fetu vegetabili* Lips. anno. 1747. 4°.

* * *Stephen* HALES *Vegetable ſtatiks* Lond. anno 1727. 8°. Gallice vertente BUFFONIO Paris anno 1735. 4°.

Caſimir HERTIUS *De Pimpinella ſaxifraga* Gieſſ. anno 1726. 4°.

Caleb. THRELKELD *ſynopſis ſtirpium Hibernicarum* Dublen. anno 1727. 8°.

Mart. Anaſtaſii ORTH *Montes Franconiæ vitibus fertiliſſimi* WÜRZBURG. anno 1727. 4°.

J. MARTYN *Methodus plantarum circa Cantabrigiam naſcentium* Lond. anno 1727. 12.

* EJUSDEM *Hiſtoria plantarum rariorum* Lond. anno 1728. fol. Nurembeg. anno 1752. fol.

EJUSDEM *Firſt lecture of a courſe of botanics* anno 1729. 8°.

EJUSDEM *In Bucolica* VIRGILII *commentarii* Lond anno 1749. 4°.

EJUSDEM *In Georgica* ibid. anno 1746. 8°.

J. BOUILLET *Létre écrite au ſujet de la Rubarbe* Beziers. anno 1727. 4o. & in operibus Beziers anno 1734. 4°.

Petri HAMNERIN *De viribus plantarum indigenarum* Upſal. anno 1727. 4°.

* *Chriſtophori Jacobi* TREW *Beſchreibung der groſſen Americaniſchen Aloë* Nuremberg. anno 1727. 4o. long.

EJUSDEM *cerei hiſtoria Eph. Nat. Cur.* vol. IX.

EJUSDEM *Cedri hiſtoria* Nuremberg. anno 1757. & in *Eph. Nat. Cur.*

EJUSDEM *Lauri hiſtoria* in *Eph. Nat. Cur. Noric.* vol. II.

EJUSDEM *de Pini ſpeciebus* ibid. Noric. vol. II. III.

EJUSDEM *Decades plantarum* VII.

EJUSDEM plantæ numeroſæ depictæ & ſculptæ in *Commercio Literario Norico.*

El. CAMERARII *De Betula* Tubing. anno 1727. 4o.

J. Dietrici LEOPOLD *Deliciæ ſylveſtres Floræ Ulmenſis* Ulm. anno 1728. 8o.

Jean François GEMELLI CARRERI *Voyages autour du monde* Paris anno 1728. 12. 6. vol. Primam editionem ignoro.

J. Georg. Henric. CRAMER *Tentamen botanicum, ſeu methodus Tourneforziano Riviniana* Dreſd. anno 1728. 8o. & auctius anno 1744 fol.

Caſpar BOJE De *motu plantarum ſenſus æmulo* Lips. anno 1728.

* *Franc. Balthaſar* v. LINDERN *Hortus Alſaticus* Argent. anno 1728. 8o.

EJUSDEM *Tournefortius Alſaticus* ibid. anno 1747. 8o.

Georg. Erneſt STAHL *Materia medica* Dreſd. anno 1728. 8o.

In *Actis Petropolitanis* multa botanici ſunt argumenti. Prodierunt antiquorum Tomi XIV. novorum Tomi X. Plantas in iis deſcripſerunt Cl. BUXBAUM, HEBENSTREIT, N. T. V. & alii.

J. Baptiſtæ FELICI *Parere intorno all uſo della Cioccolatta* Firenz. anno 1728. 4°.

Laurentii SERAFINI *Lettera in cui ſi eſamina le ragioni* del D. FELICI &c. ibid. anno 1728. 4°.

F. C. C. S. J. *Altero parere intorno all uſo della Cioccolatta* ibid. anno 1734. 4°.

Guiſeppe Avanzini Lezzione Accademia in lode della Cioccolatta ibid. anno 1728. 4°.

Der neu angekommene holländiſche garner Nuremb anno 1729. 12.

John. COLBATCH. *of miſletoe* Annus non eſt adſcriptus.

Adriani van ROYEN *Oratio, qua commendatur res botanica* Leid anno 1729. 4°.

* EJUSDEM *Flora Leidenſis prodromus* Leid. anno 1740. 8°.

EJUSDEM *De utilitate botanices* Leid. anno 1729. 4°.

EJUSDEM *De amoribus plantarum carmen* Leid. anno 1732. 4°.

J. v. LEAUE' *Ergo Sagou phthiſicis prodeſt* Paris anno 1729. 4°. & anno 1734. 4°.

* *Philippi* MILLER *Gardeners dictionary* Lond. anno 1737. fol. anno 1752. fol. Germanice anno 1751. 1758. fol.

* EJUSDEM *Set of figures of plants.*

* EJUSDEM *Method of cultivating Madder* Lond. anno 1758.

EJUSDEM *Gardeners calendar* Lond. anno 1732. 8°. & variis annis. Germanice Gotting. anno 1750. 8°.

Thomæ SHORT *Diſſ. of Tea* Lond. anno 1730. 4°.

EJUSDEM *On tea, ſugar, milk, made wines* Lond. anno 1750. 8°.

EJUSDEM *Medicina Britannica* Lond. anno 1747. 8°.

Samuel DALE *Hiſtory and antiquities of Harwich & Dowercourt* Lond. anno 1730. 4°.

Thomæ COWELL *Curious and profitable gardener* Lond. anno 1730. 8°.

Theodori KLEIN *An Tithymaloides nec Cacaliaſtrum* Gedan. anno 1730. 4o.

ELVEBEMES *Grundwal til plantekenningen* Upſal. anno. 1730. 16.

Herman. Frid. TEICHMEYER *De Caapeba* Jen. anno 1730. 4o.

EJUSDEM *Inſtitutiones botanicæ* Jen. anno 1738. 8o.

Catalogus plantarum, quæ in hortis circa Londinum propagantur Lond. anno 1730. fol.

In *Commentariis Academiæ Bononienſis* plurima utilia ad rem herbariam reperiuntur. Inceperunt anno 1731. & ſex volumina prodierunt.

Caſpar NEUMANN De *Opio & Caryophyllis aromaticis* Berlin. anno 1730. 4o.

EJUSDEM *Vom bier, wein, thee, coffee* ibid. anno 1735. 4o.

EJUSDEM *Chymia medica dogmatico experimentalis* Tom. IV. vol. 7. ab anno. 1749. ad 1755. 4o. Berlin.

Isaaci RAND *Index plantarum officinalium horti Chelseyani Lond.* anno 1730. 8°.

* *Marci* CATESBY *Natural history of Carolina* T. I. Lond. anno 1731. T. II. anno 1743. T. III. 20. tabulæ additæ sunt. anno 1748.

Jethro TULL *New horse houghing husbandry* Lond. anno 1731. 4°. anno 1750. 4°. & *Supplement to the horse hoing husbandry* ibid. anno 1739. Inde Gallice prodiit *Traité de la culture des terres suivant les principes* de M. TULL: auctore cl. du HAMEL *du* MONCEAU Paris anno 1750. 12. cujus paulatim VI. volumina cum eo titulo secuta sunt.

EJUSDEM *Fr.* Du HAMEL *L'art de la corderie* anno 1747. 4°. cum Cannabis descriptione.

* EJUSDEM *Traité des arbres & des arbustes* Paris anno 1755. 4°. 2. vol.

* EJUSDEM *Traité de la Garance* Paris anno 1757. 4°.

* EJUSDEM *Physique des arbres* Paris anno 1758. 4°. 2. vol.

* EJUSDEM *Des semis & plantations des arbres* anno 1760. 4°.

* EJUSDEM *Traité de l'exploitation des bois* Paris anno 1764. 4°. 2. vol.

* EJUSDEM *Elémens d'agriculture* an. 1762. 8°. Germanice Stutgard. anno 1747. 8°.

In *Mémoires de l'Académie des sciences* plurima inseruit

Huc *Descriptio Tuberoidis Croci* anno 1728.

EJUSDEM *De multiplicatione specierum fructuum* ibid.

De augmento, quod plantæ a pluvia accipiunt ibid. anno 1729.

Anatome piri anno 1729. 1731. 1732.

Mimosæ phænomena anno 1736.

Utilitas medica Polygalæ anno 1739.

Visci historia anno 1740.

De insitione anno 1746.

De venulis & incrementis ligni. anno 1751.

Stephanus Henricus GEOFROI obiit anno 1731. EJUS *materiam medicam* posthumam *Ant.* JUSSIEU tribus in 8. voluminibus edidit Paris anno 1741. 8°.

IDEM *in Mémoires de l'Academie des sciences* multa edidit.

Eo *Spongiæ analysis* anno 1706.

Et *Coralliorum* anno 1708.

Et *Nostoch.*

Et *Pareiræ bravæ* anno 1710.

De tuberibus terræ anno 1711.

Experimentum in Mayz factum ad demonstrandum plantarum sexum anno 1712.

De lacca anno 1714.

De vesicis Ulmi anno 1724.

Stephani SWITZER *Diss. on the cytisus of the antients* Lond. anno 1731. 8°. redit cum sequente.

EJUSDEM *Compendius method for raising broccoli, cardon, Celeri, Finocchi,* &c. Lond. anno 1735. 8°. Germanice Leipzig. anno 1755. 8°.

G. Battista CIVININI *Storia del caffè* Turin anno 1731. 4°.

EJUSDEM *Storia degli agrumi* Florent. anno 1734. 4°.

J. Gottfried UNGER *De papiro frutice* Lips. anno 1731. 4°.

Melchior SCHERB *De loco & situ plantarum* Basil. anno 1731. 4°.

Commercium Literarium Noricum, quod ab anno 1731. Noribergæ prodire cepit, & ad annum 1745. continuatum est, plurima habet botanici argumenti, potissimum ILL. TREVIRI.

J. Friderici SCHREIBER *Frutex ad suum verum genus redactus Act. Erudit.* anno 1731.

J. Gerhard WAGNER *Arboreti sacri specimen sistens laurum* Helmstätt. anno 1737. 8°.

Aug. Frid. COELER *de Ustnea seu Musco cranii humani* Leid. anno 1732. 4°.

Bernhard FELDMAN *Comparatio plantarum & animalium* Leid. anno 1732. 4°.

G. P. MULLER *Samlung Russischer Geschichte* Tomi IX. Petropoli 8. ab anno 1732, ad 1764.

De la BAISSE *de la circulation de la Séve des plantes* Bourdeaux anno 1732. 12.

Ivonis Joh. STAHL *de Tabaci effectibus salutaribus & noxiis* Erfort. anno 1732. 4°.

J. Philipp. BURGGRAV *Lexicon medicum* Francf. anno 1733. fol.

James ALLEYNE *English dispensatory* Londin. anno 1733. 8°.

EICHROHT & THRAN *Horti Carlsruhensis catalogus* anno 1733. 8o.

Leonhard David HERMAN *Anmerkungen über* BRUKMANS *Ocymastrum* Mansla. anno 1733.

J. Friderich KORONZAY *de erroribus ex ignorantia botanices ortis* Hall. anno 1733. 4°.

Caspar BOSE *de calyce Tournefortiano* Lipsi. anno 1733. 4°.

Anton Wilhelm PLAZ *Historia radicum* Lipsi. anno 1733. 4°.

EJUSDEM *Historia florum* ibid. anno 1740. 4°.

EJUSDEM *Caulis plantarum* anno 1745.

EJUSDEM *de flore plantarum* anno 1749.

EJUSDEM *Historia partium organicarum plantarum* anno 1751. 4°.

EJUSDEM *de plethora plantarum* anno 1754. 4°.

EJUSDEM *de natura plantas muniente* anno 1761. 4°.

EJUSDEM *de plantarum facultatibus ex characture neutiquam cognoscendis* Diss. I. II. III. anno 1762. 1763.

EJUSDEM *de Saccharo* anno 1763.

EJUSDEM *de plantarum sub diverso solo nascentium cultura* anno 1764. 4°.

Herman Paul JUCH *de genuino amygdalarum usu medico* Erfort. anno 1733. 4°.

EJUSDEM *de Coronopo saluberrimo cathacorum acetario* anno 1739. 4°.

EJUSDEM *de Ebulo* anno 1745. 4°.

EJUSDEM *Analysis Rhabarbari* ann. 1745. 4°.

J. Hieronymi KNIPHOF *Antwort auf* BRUKMANNIS *Schreiben* Erfort. anno 1733. 4°.

EJUSDEM *Botanica in originali* ibid. anno 1734. fol.

EJUSDEM *de Succedaneis corticis Peruviani* Erfort. anno 1747. 4°.

EJUSDEM

EJUSDEM *de Gramine* ibid. anno 1747. 4°.
EJUSDEM *vom Pelze auf einigen Wiesen* ibid. anno 1752. 4°.
J. Rudolf TIDEMANN *Hiſtoria Sambuci vulgaris* Groning. anno 1733. 4°.
Gottlob Carl BACHOV *de Helleboro nigro* Altdorf. anno 1733. 4°.
Alberti SEBA *Theſaurus rerum naturalium* Amſterd. T. IV. anno 1734. 1735. &c.
Henrici CANNEGIETER *de herba Britannica a Procopio memorata* Haag. anno 1734 4°. *cum notis* ad MUNTINGII *lib. de Britannica.*
The Flowergarden diſplayd Leid. anno 1734 4°.
J. Jul. HECKER *Einleitung zur Botanik* Hall. anno 1734 8°.
J. Baptiſt KARCHER *de Anetho* Argent. anno 1734. 8°.
Auguſtini Friderici WALTHER *Deſignatio plantarum horti ſui* Lipſ. anno 1732. & 1735. 8°.
EJUSDEM *de plantarum ſtructura* anno 1740.
EJUSDEM *de Silphio* Lipſ. anno 1746. 4°.
Chriſtian Ernſt KUHNHOLDS *dem tractate hrn Ziegers engegengeſezte œconomia experimentalis* Erfurt. anno 1735. 4°.
Wolfgang Adolph SCHRÖDER *Syntagma de rebus ruſticis* Erfurt. anno 1735. 8°.
Burchard David MAUCHART *de butyro Cacao* Tubing. anno 1735. 4°.
Caroli LINNÆI *Syſtema naturæ* Leid. anno 1735. fol. inde ſæpe repetitum opus, Paris anno 1744. Holm. anno 1748. & 1759. 8°. nunc maxime 1767. recuſum ſerius vero acceptum.
*EJUSDEM *Muſa Cliffortiana* Leid. anno 1736. 4°.
EJUSDEM *Bibliotheca botanica, & fundamenta botanica aphoriſtica* Amſterd. ann. 1736. 12.
**EJUSDEM *Genera plantarum & characteres naturales* Leid. anno 1737. 8°. & cum *corollario* Leid. anno 1742. Recuſ. Holm. anno 1754. 8°. anno 1765. 8°.
*EJUSDEM *Flora Laponica* Amſterd. anno 1737. 4°.
EJUSDEM *Critica botanica* anno 1737. 8°.
EJUSDEM *Claſſes & Syſtemata plantarum* Leid. anno 1738. 8°.
EJUSDEM *Syſtema naturæ & fundamenta botanica* Holm. anno 1740. 8°.
*EJUSDEM *de Betula nana* anno 1743.
EJUSDEM *de utilitate peregrinationis per patriam* Leid. anno 1743. 8°.
*EJUSDEM *de Peloria* Upſal. anno 1744. 4°.
*EJUSDEM *Oelandska och Gothländska reſa* Stokolm. anno 1745. 8°.
*EJUSDEM *Flora Suecica* Upſal. anno 1745. 8°. & 1755. 8°.
*EJUSDEM *Corallia Balthica* Upſal. anno 1745. 4°.
EJUSDEM *de Ficu & ejus fecundatione* anno 1745. 4°.
*EJUSDEM *Hortus Upſalienſis* anno 1745. 4°.
*EJUSDEM *Paſſiflora* anno 1745. 4°.
*EJUSDEM *Acroſtichum* anno 1745. 4°.
*EJUSDEM *Anandria* anno 1745. 4°.
EJUSDEM *Sponſalia plantarum* Upſal. anno 1746. 4°.
EJUSDEM *Flora Ceylanica* ibidem anno 1747. 8°.
*EJUSDEM *Nova plantarum genera* ibid. anno 1747. 4°.
*EJUSDEM *Wäſtgöta reſa* Stokholm. anno 1747. 8°.
EJUSDEM *Vires plantarum* Upſal. anno 1747. 4°.
EJUSDEM *Flora œconomica* Upſal. anno 1748. 4°.
*EJUSDEM *Hortus Upſalienſis* ibidem anno 1748. 8°.
*EJUSDEM *Amœnitates Academicæ* Stokholm anno 1749. 8°.
EJUSDEM T. II. ibid. anno 1751. 8°.
EJUSDEM T. III. ibid. anno 1756.
EJUSDEM T. IV. ibid. anno 1759.
EJUSDEM T. V. ibid. anno 1760.
EJUSDEM T. VI. ibid. anno 1763.
EJUSDEM & MONTIN *Splachnum.* anno 1749. 4°.
EJUSDEM *Materia medica* Holm. anno 1749. 8°.
*EJUSDEM *Gemma arborum* anno 1749 4°.
EJUSDEM *Pan Suethicus* Upſal. anno 1749 4°.
*EJUSDEM *Lignum colubrinum* Upſal. anno 1749. 4°.
*EJUSDEM *Radix Senega* ibid. anno 1749. 4°.
EJUSDEM *Semina Muſcorum* Upſal. anno 1750. 4°.
*EJUSDEM *Plantæ Kamtchatkenſes* an. 1750.
*EJUSDEM *Nova genera plantarum* anno 1751.
*EJUSDEM *Plantæ hybridæ* anno 1751.
EJUSDEM *Philoſophia botanica* Stokholm. anno 1751. 8°.
*EJUSDEM *Rhabarbarum* anno 1752. 4°.
EJUSDEM *Obſtacula medicinæ* anno 1752.
EJUSDEM *Plantæ eſculentæ patriæ* anno 1752.
*EJUSDEM *Euphorbia* anno 1752.
EJUSDEM *Arborum vernatio* anno 1753. 4°.
EJUSDEM *Incrementa botanices* ibid. anno 1753.
EJUSDEM *demonſtrationes plantarum* ibid. anno 1753.
EJUSDEM *Herbariones Upſalienſes* ibid. anno 1753.
*EJUSDEM *Species plantarum* Holm. anno 1753. 8°. 2. Vol. & recuſ. anno 1762. 8°. 2. Vol.
EJUSDEM *Plantæ officinales* anno 1753. 4°.
EJUSDEM *Cenſura ſimplicium* anno 1753.
EJUSDEM *Stationes plantarum* anno 1754.
EJUSDEM *Flora Anglica* anno 1754.
EJUSDEM *Herbarium Amboinenſe* anno 1754.
EJUSDEM *Horticultura Academica* anno 1754. 4°.
*EJUSDEM *Centuria plantarum I.* an. 1755. 4o.
*EJUSDEM *II.* anno 1756. 4°.
EJUSDEM *Fungus Melitenſis* Upſal. anno 1755.
EJUSDEM *Somnus Plantarum* Upſal. anno 1755.

EJUSDEM *Metamorphoſes plantarum* Holm. anno 1755.
EJUSDEM *Calendarium floræ* anno 1756.
EJUSDEM *For. Monſpel.* anno 1756.
EJUSDEM *de Acetariis* ibid. ann. 1756.
EJUSDEM *Specifica Canadenſium* ibid. anno 1756.
EJUSDEM *Flora Paleſtina* ibid. anno 1756.
EJUSDEM *Flora alpina* ibid. anno 1756.
EJUSDEM *Calendarium floræ* ibid. ann. 1756.
EJUSDEM *Plantæ officinales* anno 1757.
EJUSDEM *Cenſura medicamentorum ſimplicium* ibid. anno 1757.
EJUSDEM *Culina mutata* ibid. anno 1757.
EJUSDEM *Flora Danica* anno 1757.
EJUSDEM *Panis dieteticus* anno 1757.
*EJUSDEM *Buxbaumia* anno 1557.
*EJUSDEM *Spigelia anthelmintica* an. 1758.
EJUSDEM *Frutetum Suecicum.*
EJUSDEM *Auctores botanici* anno 1759.
EJUSDEM *Plantæ tinctoriæ* ibid. 1759.
EJUSDEM *Flora Capenſis* ibid. 1759.
EJUSDEM *Arboretum Suecicum* ibid. 1759.
*EJUSDEM *Pugillus plantarum Jamaicenſium* ibid. 1759.
EJUSDEM *Flora Jamaicenſis* ibid. 1759.
EJUSDEM *Nomenclator botanicus* ibid. 1759.
EJUSDEM *Tranſmutatio frumentorum* anno 1759.
EJUSDEM *Flora Belgica* anno 1760.
EJUSDEM *Macellum olitorium* anno 1760.
*EJUSDEM *Plantæ Africanæ* anno 1760.
*EJUSDEM *Prolepſis plantarum* anno 1760.
EJUSDEM *Potus Coffeæ* anno 1761.
EJUSDEM *Termini botanici* anno 1762.
EJUSDEM *Fundamentum fructificationis* anno 1762.
*EJUSDEM *Planta* ALSTROMERIA ibid. 1762.
EJUSDEM *Acetaria florum* ibid. 1762.
EJUSDEM *Reformatio botanica* anno 1762.
*EJUSDEM *Lignum quaſſiæ* ibid. 1762.
EJUSDEM *Prolepſis plantarum* anno 1763. 4°.
EJUSDEM *Fructus eſculenti* ibid. 1763.
EJUSDEM *Raphania* ibidem 1763.
EJUSDEM *Hortus culinaris* ibid. 1763.
*EJUSDEM *Opobalſamum declaratum* anno 1764.
*EJUSDEM *Potus Theæ* anno 1765.
EJUSDEM *Uſus hiſtoriæ naturalis in vita communi* anno 1766. 4°.
EJUSDEM *Purgantia indigena* anno 1766. 4°.
EJUSDEM *Neceſſitas procurandæ hiſtoriæ naturalis in Ruſſia* anno 1766. 4°.
EJUSDEM varia in *Actis Upſalienſibus* ab anno 1740. ad annum 1750.
Des LANDES *Recueil de differens traités de phyſique* Paris anno 1736. inde auctius anno 1748. & 1753. 12.
William ELLIS *Modern husbandman or the practice of farming* Lond. anno 1732. 8°.
EJUSDEM *Agriculture improved.* Lond. anno 1736. 8°.
EJUSDEM *The timbertree improved.* Lond. anno 1742. 1747. 8°. Germanice Lipſ. anno 1752. 8°.

EJUSDEM *Chiltern and vale farming explaind* Lond. anno 1747. 8°.
J. Wilhelm WEINMANN *phytanthozaiconographia* Ratisbon. ab anno 1736. ad 1745. fol.
In P. du HALDE *Deſcriptione Chinæ aliquæ plantæ, & herbarium Chinenſe* exponitur cum iconibus. Prodiit 4. Vol. Paris. anno 1736. & Roſtoch. anno 1750. Germanice.
Gottfried Heinrich BURGHARDS *Reiſe auf den Zotenberg* Breslau. ann. 1734. 8°.
Chriſtian Gottlieb LUDWIG *de vegetatione plantarum marinarum* Lipſ. anno 1736. 4°.
EJUSDEM *de ſexu plantarum* anno 1737. 4°.
EJUSDEM *Genera & tabulæ plantarum* anno 1737. 8°.
EJUSDEM *de methodo ſexuali* anno 1739. 4°.
EJUSDEM *Definitiones plantarum* Lipſ. anno 1747. 8°. 1760. 8°.
EJUSDEM *de minuendis ſpeciebus plantarum* ibid. anno 1740. 4°.
*EJUSDEM *Inſtitutiones vegetabiles* ibid. anno 1742. & 1757. 8°.
EJUSD. *de colore florum mutabili* ann. 1758. 4°.
EJUSDEM *de colore plantarum ſpecies diſtinguente* anno 1759. 4°.
Jacob Franc. VANDERMONDE & de St. VAST *Ergo infirmis a morbo viribus reparandis Ginſeng* Paris. anno 1736. 4°.
J. Jacob KIRSTEN *de Styrace* Altdorf. anno 1736. 4°.
EJUSD. *de Areca Indorum* ibid. an. 1739. 4°.
EJUSD. *Alba Ligustra cadunt* anno 1764. 4°.
Chriſtoph Andreæ HEDER *Hedera terreſtris* Altdorf. anno 1736. 4°.
Frider Daniel BRUCH *Obſervationes practicæ de radicis Juniperi decocto* Argent. anno 1636. 4°.
J. BLAKSTONE *Faſciculus plantarum circa Harefield ſponte naſcentium* Lond. anno 1737. 12.
EJUSDEM *Specimen botanicum* Lond. anno 1746. 12.
J. Chriſt. KUNDMAN *Rariora naturæ & artis* Bresl. anno 1737. fol.
J. Franc. le FE'VRE *de natura, uſu & abuſu Theæ, Coffeæ, Chocolatæ* Veſcent. anno 1737. 4°.
Balthaſar EHRHARD *Zugabe zu Lonicers Kräuterbuche* Ulm. anno 1737. fol.
EJUSDEM *Oeconomiſche Pflanzenhiſtorie XII.* Vol. 8°. incepta Ulm. anno 1753.
BAZIN *Obſervations ſur les plantes & ſur leur analogie avec les Inſectes* Strasbourg an. 1737. 8°.
* *Joh.* BURMANNI *Theſaurus Ceylanicus* Amſtelod. anno 1737. 4°.
*EJUSDEM *Plantarum Africanarum Decades X.* ibid. anno 1738. 4°.
* EJUSDEM *opera* PLUMERII *plantæ Americanæ* & RUMPFII *plantæ Amboinenſes* prodierunt.
J. Gottlieb GLEDITSCH *Catalogus plantarum, quæ ſunt in horto* D. de ZIETEN, &c. Lipſ. anno 1737. 8°.
EJUSDEM *de fundamentis methodi botanicæ* Francf. ad viadr. anno 1742. 4°. Lipſ. anno 1742. 4°.

* EJUS-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0058-8
DFG

*EJUSDEM *de Fuco ſubgloboſo molli* Berlin. anno 1743. 4°.

EJUSDEM *Conſideratio epicriſeos Siegesbeckianæ* anno 1743. 8°.

EJUSDEM *Saccharum dauci & ſiſari Act. Berol.* anno 1747.

EJUSDEM *De ſemine & flore fungorum* ibid. anno 1748.

EJUSDEM *De ſexu plantarum* ibid. T. X.

De *Uſtilagine* Mém. *de l'Ann.* 1756.

*EJUSDEM *Thyrſine* ibid. anno 1764.

* *Methodus Fungorum* Berlin. anno 1753. 8°.

Syſtema plantarum a ſtaminum ſitu Berlin. anno 1762. 8°.

* EJUSDEM *Phyſicaliſche abhandlungen.* T. I. II. III. Berlin anno 1765. 1766. 1767. 8°.

EJUSDEM *Althandlung von roben arzneymitteln* Berlin anno 1767. 8°.

EJUSDEM *de Ægolethro* &c.

Caroli Franciſci EICHROHT *de herba tertianaria* Baſil. anno 1737. 4°.

Rudolph. Chriſtoph TRACHT *de ſuccedaneis.* Upſal. anno 1737. 4°.

Henrici SENKENBERG *de Lilio convallium* Gotting. anno 1737. 4°.

J. Jac. WOYT *Gazophylacium* Königsberg. anno 1737. 4°.

Pauli Henrici MOEHRING *Primæ lineæ horti privati* Oldenburg. anno 1737. 4°.

EJUSDEM *Obſervationes botanicæ Eph. Nat. Cur.* Vol. VI. & *Phil. Tranſ.* n. 455.

**Thomæ* SHAW *Travels to Barbary, Paleſtina,* &c. Oxon. anno 1738. fol.

EJUSDEM *Supplementum* anno 1746. fol.

& *Nova Editio* Oxon. anno 1757. 4°.

Richard MEAD *de Venenis* Lond. anno 1738. 8°. & alias, & Gottingæ anno 1749. 8°.

Johannis ASTRUC *Hiſtoire naturelle du Languedoc* Paris anno 1738. 4°.

J. Ernſt PROBST *Verzeichniß der ausländiſchen Bäume und Staudengewächſe des Boſiſchen Gartens* Leipzig. anno 1738. 8°. anno 1747. 8°.

EJUSDEM *Gärtner Wörterbuch* Lipſ. anno 1747. 8°.

Franc. Jacob SACHS *de Ulmo* Argent. anno 1738. 4°.

Georg Auguſt LANGGUTH *Antiquitates plantarum feralium* Lipſ. anno 1738. 4°.

Joh. ENGSTRÖM *de Quercu* Lond. anno 1738. 4°.

Philip Adolph BOEHMER *de Ciſcarilla* Hall. anno 1838. 4°.

Eliſabeth BLAKWELL *Curious Herbal.* Lond. anno 1739. fol. 2. Vol. & * auctius meliuſque cura *Ch. Jac.* TREW Noriberg. anno 1741. ſeqq. fol. 5. Vol.

**Joh.* AMMAN *Icones & deſcriptiones ſtirpium variorum Ruthenicarum* Petrop. anno 1739. 4°.

* EJUSDEM *Lapathum orientale pulchrum* Comment. Petrop. T. XIII.

Samuel TROWELL *of husbandry and gardening* London. anno 1739 8°. & Germanice Lipſ. ann. 1750. 8°.

Joh. Eberhard FERBER *Hortus Agerumenſis* Holm. anno 1739. 8°.

C. Frid. LOEUW *ad floram Pannonicam invitatio Sempronii* anno 1739. 4° & in Eph. Nat. Cur Vol. V.

Arthur. Conrad ERNSTING *de Phellandrio* Brunſvic. anno 1739. 4°.

EJUSDEM *Anfangsgründe der Kräuterwiſſenſchaft* Wolfenbüttel. anno 1748. 8°.

Caſpar Frid. KRAZ *de Onopordo* Francf. Viadr. anno 1739. 4°.

Chriſtian Henric. HÆNEL *de Camphora* Leid. anno 1739. 4°.

Salomon de MONCHY *de Opio* Leid. anno 1739. 4°.

Matthieu FABREGOU *Deſcription des plantes, qui naiſſent autour de Paris* Paris anno 1740. 12. VI. Vol.

J. Franc. SEGUIER *Bibliotheca botanica* Haag. anno 1740. 4°.

* EJUSDEM *Plantæ Veronenſes* Veron. anno 1745. 8°. 2. Vol.

* EJUSDEM *Supplementum* ibidem anno 1754 8°.

J. Chriſtian BENEMANN *Gedanken über das Reich der Blumen* Dreſd. anno 1740. 8°.

EJUSDEM *die Tulpe zum Ruhme des Schöpfers beſchrieben* ibid. anno 1741. 8°.

EJUSDEM *die Roſe zum Ruhme des Schöpfers beſchrieben* Lipſ. anno 1743. 8°.

Paul. Franc. de SAILLY *de Manna* Leid. anno 1740. 4°.

J. H. KULBEL *Sur la fécondité des terres* Dresd. anno 1740. 4°.

Ernſt Ehrenfried GEYER *Veſtigia potus Coffeæ apud Hebræos* Witteberg. anno 1740. 4°.

Benjamin Gottlieb ALBRECHT *de præſtantia aromatum indigenarum* Erfort. anno 1740. 4°.

J. Caſpar FEISTL *Vegetabilia recentia ſiccis præferenda* Altdorf. anno 1740. 4°.

J. Ludwig MILHAU *de Carvi* Argent. anno 1740. 4°.

Quéſtion de médecine, ſi la connoiſſance des plantes eſt néceſſaire? Narbonne. anno 1740.

Sendſchreiben an Hrn. Kretſchmar, betreffend die Kunſt ein dürres Feld fruchtbar zu machen Berlin. anno 1740. 4°.

* *Georgii Everardi* RUMPF *Herbarium Amboinenſe*, cura J. BURMANNI prodiit Amſterdam. anno 1741. & ſeqq. 6. Vol. fol. tum auctarium.

Pauli BARRERE *Eſſai ſur l'hiſtoire naturelle de la France Equinoxiale* Paris. anno 1741. 12.

Magni Olai NORDENBERG *Kort anlädning huru graswäxten och mulbetet kan förbätras* Stokholm. anno 1741. 4°.

Lars KULLIN *owäldige tankor öfwer* A. B. (BLAKWELL) *försök till Landbrukets för bättring* Upſal. anno 8°.

Carl Wilhelm CEDERNHIELM *von wilda träs plantering* Lond. anno 1740. 4°.

Ludwig Philip KRAUSE *kluger und ſorgfältiger Gärtner* Langenſalze anno 1741. 8°.

* *Johannis* GESNER Diſſ. I. & II. *de vegetabilibus* Tigur. anno 1740. & 1741. 4°. Leid. anno 1741. 8°.

* EJUSDEM *de Ranunculo Pellidifloro* Tigur. ann. 1753.

EJUSDEM *Phytologiæ Sacræ* plures partes Tigori prodierunt.

**IDEM Characterum plantarum octoginta tabulas paratas habet, quod opus summa cum impatientia gnarorum virorum expectatur.

J. Andreæ UNGEBAUER *de cultura plantarum* Lipſ. anno 1741. 4°.

J. *Ernſt* STIEF *de nuptiis plantarum* ibidem anno 1741. 4°.

Andreæ Eliæ BUCHNER *Diſſ. de Arnica* Erfort. anno 1741. 4°.

EJUSDEM *De Nuce juglande* anno 1741. 4°.

EJUSDEM *De Fraxinella* ibid. anno 1742. 4°.

EJUSDEM *De Pareira brava* anno 1744 8°.

EJUSDEM *De Ipecacoanha* anno 1745. 4°.

EJUSDEM *De genuinis viribus tabaci* anno 1746. 4°.

EJUSDEM De *Curcuma officinarum* Hall. anno 1748. 4°.

EJUSDEM *De genuinis opii in corpus humanum effectibus* ibid. anno 1748. 4°.

EJUSDEM *De Pinaſtro & Pino* anno 1754. 4°.

EJUSDEM *Fundamenta materiæ medicæ* anno 1754. 8°.

EJUSDEM *De Iride Germanica* anno 1756 4°.

EJUSDEM *De Kikunemalo Look & Galda* anno 1764. 4°.

Dictionaire univerſel du commerce Genev. anno 1742. fol. 4. vol. Habet *plantas indicas communicatas a D. GARCIN.*

*EJUSD. GARCINI *Oxyoides* Phil. trans. n. 415.

*EJUSDEM *Mangoſtan* ibid. n. 431.

*EJUSDEM *Alhenna* n. 489

Hans EGEDE *Gamle Grönlands nye perluſtration* Hafniæ anno 1741. 4°. Germanice ibid. anno 1742. 4°.

Pierre KOLBE *Hiſtoire du cap. de la bonne Eſpérance* Amſterd. anno 1741. 12. 3. vol. Prodiit autem, Germanice anno 1719. fol.

John. TENNENT *Epiſtle* to D. MEAD *concerning the efficacy of ſeneca ſnakeroot* Lond. anno 1742. 8°.

EJUSDEM *Phyſical diſquiſitions &c.* Lond. anno 1745. 8°.

Samuel Friderich KOENIG *de Lamio Plinii* Argentor. anno 1742. 4°.

Laurent. Anton. DERCUM *Fundamenta rei herbariæ* Würzburg. anno 1742. 4°.

Franc. Jos. v. OVERKAMP *De remediis ſpecificis, imprimis de ſimaruba* ibid. anno 1742. 4°.

* *Philippi Conradi* FABRICII *Primitiæ floræ Butiſbacenſis* WEZLAR. anno 1743. 8°.

*EJUSDEM *Enumeratio plantarum horti Helmſtadienſis* anno 1759. & 1762.

EJUSDEM *De præcipuis Germanorum in rem herbariam meritis* Helmſtatt. anno 1753.

Vincentii LAGUSI *Erbario Italo Siciliano* Panorm. anno 1743. 4°.

Johannis BROWAL *Epicriſeos Siegesbeckianæ examen* Leid. anno 1743. 8°.

J. *Gottbold* KRUGER *Traité du Thée, du Caffé & du Tabac* Hall. anno 1743. 8o.

Bernard de JUSSIEU & PERSON Ergo, *ut in America, ſic in hac regione Apalachines potus ſalubris* Paris anno 1743. 4°.

IDEM anno 1728. auctam reddidit TOURNEF. *hiſtoriam plantarum circa Pariſios naſcentium.*

Cadwallader COLDEN *Plantæ Coldinghamiæ* in Actis Upſalienſibus anni 1743.

Franciſci PRINCE *De vino Neocomenſi* Baſil. anno 1743. 4°.

J. Baptiſtæ MORANDI *Hiſtoria botanographica ſtirpium & herbarum* Mediolan. anno 1744. fol.

J. Chriſtiani RIEGER *Hiſtoria naturalium & arte factorum* Haag. anno 1744. 2. vol.

D. Le MONNIER *Obſervationes botanicæ editæ* cum CASSINI *Méridienne de l'Obſervatoire de Paris* Paris anno 1744. 4°.

P. François Xavier CHARLEVOIX *Plantæ Canadenſes in I. Tomo hiſtoriæ Americæ Septentrionalis* Paris. anno 1744. 4°.

John. WILSON *Synopſis of British plants* Newcaſtle. anno 1744. 8°.

Caroli Auguſti a BERGEN *Catalogus ſtirpium horti Academiæ Viadrinæ* Francf. Viadr. anno 1744. 4°.

EJUSDEM *Lapis lydius medicamentor. vegetabilium I. II.* ibid. anno 1744. 4°. 1746. 4°.

EJUSDEM *Utrum ſyſtema Tournefortii, num Linnæi præferendum?* anno 1742. 4°.

EJUSDEM *de Alchimilla ſupina ejuſque cocco* anno 1748. 4°.

EJUSDEM *Flora Francofurtenſis* ibid. anno 1750. 8°.

EJUSDEM *de Aloide* anno 1753. 4°.

Charles SMITH *Ancient and preſent ſtate of the country of Down* anno 1744. 4°.

EJUSDEM *Anc. and preſent ſtate of the country of Cork* Dublin. anno 1750. 4°.

EJUSDEM *Anc. and preſent ſtate of the country of Waterford* ibid. anno 1746.

Johannis LECHE *Primitiæ floræ Scanicæ* Lond. anno 1744. 4°.

EJUSDEM *Underrättelſe om wilde träs plantering* Stokholm. anno 1764. 8°.

Eberhardi ROSEN *de cortice Peruviano* Lond. Scan. anno 1744. 4°.

*EJUSDEM *Obſervationes botanicæ circa plantas Sueciæ* Lund. anno 1749. 8°.

Erdman Chriſtian SEYFFERT *de Fungis* Jen. anno 1744. 4°.

Liberati SABBATI *Synopſis plantarum, quæ in ſolo Romano luxuriantur* Rom. anno 1745. 4°.

DECOMBE *Traité de la culture des pêches* Paris. anno 1745. 8°.

EJUSDEM *Ecole du Jardin potager* Paris. anno 1750. 12. 2. Vol.

Jacob PARSONS *Microſcopical theatre of Seeds.* Lond. anno 1745. 4°.

Arnold Friderich ab HARTENFELS (KASERBERG) *Gartenſaal* Francof. anno 1745. 8°.

Julii Herculis MULLER *Catalogus plantarum horti ſui* Ulm 1745. 8°.

Rich. POCOKS *Iter orientale* Lond. anno 1745. fol. & Germanice Erlangen anno 1754. 1755. 4°.

Guſtav. WESTBECK *Ytterligare underrättelſe om en poſtunnen tvänne Slags Bomull ſom ymneſt wäxer öfwer ſinea rikes* Stokholm. anno 1745. 4°.

David

David de GORTER *Flora Gelro Zulphanica* Hardervic. anno 1745. 8°.

EJUSDEM *Elementa botanica* Hardervic. anno 1749. 8°.

EJUSDEM *Flora Belgica* Utrecht. anno 1767. 8°.

Muſei Petropolitani Vol. I. Petrop. anno 1745. 8°.

Chriſtian Carl SCHARMER *Gedanken über die Conſervation der alten, und Anlegung der neuen Holzungen* Francf. anno 1745. 8°.

J. Fridr. CARTHEUSER *de Caſſia aromatica* Francf. viadr. anno 1745. 4°.

EJUSDEM *de eximia Myrrhæ virtute medica* ibid. anno 1746. 4°.

EJUSDEM *de geminis plantarum principiis* ibid. anno 1754. 8°. 1764. 8°.

* EJUSDEM *Fundamenta materiæ medicæ* Francf. viadr. anno 1749. 1750. & iterum anno 1767. 2. Vol.

EJUSDEM *de Marrubio albo & Camomilla* anno 1753. 4°.

EJUSDEM *de cortice Culilawan* an. 1753. 4o.

EJUSDEM *de oleo Cajeput* anno 1754. 4°.

EJUSDEM *de Cardamindo* anno 1755. 4°.

EJUSDEM *de Chenopodio ambroſioide* anno 1757. 4°.

Chriſtian REICHART *Nachricht von den drey Brünnen bey Erfurt* Erfurt anno 1745. 8°.

EJUSDEM *Abhandlung von allerley Saamenwerk* Erfurt anno 1751. 8°.

EJUSDEM *Einleitung in den Garten- und Ackerbau* ibid. anno 1758. 1759. 2. Vol.

* EJUSDEM *Gartenſchatz* 8°. VI. Vol. Erfurt. anno 1753. ſeqq.

Gualther van LIS *de Aloe* Ultraject. anno 1745. 4°.

PLUCHE *Spectacle de la nature* VIII. Tom. 12. Paris anno 1745. & ſeqq.

In *Mémoires de l'Academie des Sciences de Berlin*, qui Commentarii ab anno 1745. prodierunt, varia botanici argumenti reperiuntur.

De MILHAU *Trois Diſſertations* Monſpel. anno 1746. de Cacao.

D'ARDENNES *Traité des Renoncules* Paris anno 1746. 8°. 1750. 8°.

EJUSDEM *Traité des oeillets* Avignon. anno 1762. 8°.

EJUSDEM *Traité des Jacinthes* Avignon anno 1759. 8°.

EJUSDEM *Traité des Tulipes* anno 1760. 8o.

Unterſuchung des Kornregens Zurich. anno 1746. 4°.

Bernard de MONTFAUCON *Sopra la pianta dinominata papiro* Venet. anno 1746. 4°.

Dietrich WESSEL. LINDEN *Gründliche chymiſche Anmerkungen* Lipſ. anno 1746. 8°. de Viſco.

Petri KRETSCHMAR *Oeconomiſche Vorſchläge wie das Holz zu vermehren* Lipſ. anno 1746. 8°.

Henrich Wilhelm DOEBEL *Jäger-Practica* Lipſ. anno 1746. fol.

Car. Frid. MENANDER *de foliis plantarum* Abo anno 1747.

EJUSDEM *Tiar tilwärkningen i Oſterboln.* anno 1747. 4°.

EJUSDEM *de radicibus plantarum* ibid. anno 1748. 4°.

EJUSDEM *Ängs och aker Skötſeln i Oſterbotne* anno 1751. 4°.

EJUSDEM *Semina plantarum* anno 1752. 4o.

* *Pehr* KALM *Wäſtgötha och Bahuſländska reſa* Holm. anno 1746. 8°.

EJUSDEM *Om Skötſeln af Nordamericaniſka wäxter* Stokholm. anno 1751. 8°.

EJUSDEM *Reſa til Nordamerica* T. III. Stokholm. anno 1753. 1756. 1761. & Germanice in mea collectione.

EJUSDEM *Nytten af inländska wäxter* anno 1753. 4°.

EJUSDEM *Anmerkningar wed en Kryddgarten* anno 1754.

EJUSDEM *Nytten af Kryddgartens anläggning* anno 1754. 4°.

EJUSDEM *de poſſibilitate vegetabilia in Finlandia colendi* anno 1754.

EJUSDEM *Adumbratio floræ* anno 1754. 4o.

EJUSDEM *de Erica & Pteride aquilina* anno 1754. 4°.

EJUSDEM *Om Coffé* anno 1755. 4o.

EJUSDEM *de plantis ſponteneis Finlandiæ in bellariis* anno 1756.

* EJUSDEM *Gröne linets plantering* anno 1757. 4°.

EJUSDEM *Botanices fata in Finlandia* anno 1758. 4°.

*EJUSDEM *Biörkens egenſkaper och nytta* anno 1759. 4°.

*EJUSDEM *Norramericanſk färgaörter* anno 1763. 4°.

EJUSDEM *Floræ Finlandicæ* Pars I. anno 1765. 4°.

Chriſtoph Gottlob GRUNDIG *Sammlung zur Natur- und Kunſtgeſchichte* Schneeberg anno 1746. ſeq.

JAMES *Dictionaire de médecine* Paris. anno 1746. ſeqq. fol. 6. Vol.

Michaelis Matthiæ LUDOLF *Catalogus plantarum Berolini demonſtratarum* Berlin. anno 1746. 8°.

J. C. W. MOEHSEN *Epiſtola I. & II.* de M. S. *medicis* Bibliothecæ Berolinenſis. Berlin anno 1746. 4°. 1747. 4°.

** *J. Georg* GMELIN *Flora Sibirica* T. I. Petrop. anno 1747. 4°. T. II. ibid. anno 1749.

EJUSDEM *de novorum vegetabilium exortu* Tubing. anno 1749. 8o.

EJUSDEM *de Rhabarbaro officinarum* anno 1752. 4°.

EJUSDEM *de Coffea* anno 1752. 4°.

James WHEELER *Modern druid or Inſtructions for the better culture of young Oaks* Lond. anno 1747. 8°.

Chriſtian Lud. ROLOF *Index plantarum, quæ continentur in horti Krauſiano* Berlin. anno 1747. 8°.

* *Chriſtian Ludwig* WILLIG *Obſervationes botanico medicæ* Gotting. anno 1747. 4°.

* EJUSDEM *de plantis* Obſ. I. anno 1762. 8°.

* EJUSDEM *II. Pars* anno 1766.

Franc. RONCALLI PAROLINI *Europa medica* Brix. anno 1747. 4°. Ob *catalogum plantarum indigenarum agri Brixienſis.*

J. Georg HEINZE *de Muſcorum notis & ſalubritate* Gotting. anno 1747. 4°.

EJUSDEM *Incrementa botanica ex conſideratione Muſcorum* ibid. anno 1747. 4°.

J. Wolfgang WEDEL *Tentamen botanicum* Jen. anno 1747. 4°. 1749. 4°.

Tobiæ Conrad HOPPE *Bericht von den Erdäpfeln* Wolfenbuttel anno 1747. 4°.

EJUSDEM *Bericht von den Weiden und Dornroſen* Gera. anno 1748. 4°.

EJUSDEM *Antwort auf Schreibers Zweifel von den Weidenroſen* Gera. anno 1748. 4°.

EJUSDEM *vom groſſen Nutzen der Linagroſtis* Berlin. anno 1750. 4°.

Ever. Jac. van WACHENDORF *Horti Utrajectini index* Utraject. anno 1747. 8°.

Guſtav. Daniel HANDTWIG *de Orchide* Roſtoch anno 1747. 4°.

* *J. Georg* KOELDERER *de Viſco* Argent. anno 1747. 4°.

J. Paul HILSCHER *de Gramine dactylo ſeu Manna* Jen. anno 1747. 4°.

Ernſt Gottlob BOSE *de nodis plantarum* Lipſ. anno 1747. 4°.

EJUSDEM *de radicum uſu & directione* anno 1754. 4°.

J. STENIUS *Tägte jordskötſel [eller ſätt at bruka Aker och äng* Stokholm. anno 1747. 8°.

EJUSDEM *Tankar om orſaken til moſſan* ibid. anno 1762. 8°.

James LOGHAN *Experimenta & meditamenta de generatione plantarum* Lond. anno 1747. 8°.

J. RISLER *Hortus Carlsruhanus* Lörach. anno 1747. 8°.

GUETTARD *Obſervations ſur les plantes d'autour d'Eſtampes* Paris. anno 1747. 12. 2. Vol.

EJUSDEM *de perſpiratione plantarum* Mém. de l'Acad. anno 1748. 1749.

EJUSDEM *de glandulis & pilis plantarum* Mém. de l'Acad. anno 1747. 1748. 1749. 1750. 1751. 1756. 1759.

* EJUSDEM *des plantes paraſites* Mém. de l'Acad. anno 1746.

EJUSDEM *de plantarum ſtellatarum vi tinctoria* ibid.

*EJUSDEM *de plantis hederaceis* Mém. de l'Acad. anno 1756.

* EJUSDEM *Character Salviniæ* anno 1763.

Memorie della Societa Columbaria Firenze. anno 1747. 4°.

** *Caſimir Chriſtoph* SCHMIEDEL *Icones plantarum & analyſes aeri inciſæ* Noriberg. anno 1748. fol. quarum 19. tabula prodiit.

*EJUSDEM *Buxbaumia* anno 1758.

*EJUSDEM *de Blaſia* anno 1759.

*EJUSDEM *Jungermannia* anno 1761.

* *J. Michael* SELIGMAN *Nahrungsgefäſſe an den Blättern der Bäume* Noriberg. anno 1748. fol.

BRUCKER *Beſchreibung hiſtoriſcher und natürlicher Merkwürdigkeiten der Landſchaft* Baſel. 3. Tom. 8°. Cepit edi anno 1748. 8°.

Caroli DAHLMAN *Inledning tel Swenska Inmlegards Skogs och aengs Skötſel* Holm anno 1748. 8°.

Dictionaire botanique & pharmaceutique Paris. anno 1748. 8°.

Petri GERIKE *de uſu medico Camphoræ* Helmſtatt. anno 1748. 4°.

Georg Samuel KECHELEN *de geneſi & rafinatione Camphoræ* Argent. anno 1748. 4°.

Herman Frid. PAULSEN *vom Akerbau der Morgenländer* Helmſtatt. anno 1748. 4°.

Xaverii MANETTI *Catalogi varii plantarum horti Florentini* ab anno 1747. ceperunt prodire.

EJUSDEM *Regnum vegetabile* Florent. anno 1756. 8°.

EJUSDEM *Viridarium Florentinum* anno 1751. 8°.

Samuel ENGEL *vom Roſte im Getreide* Tigur. anno 1748. 8°.

Theodor. ELLER *de incrementis plantarum ex aqua* Mém. de l'Acad. de Berlin anno 1748. 4°.

Catalogus plantarum horti Munchhauſiani anno 1748. fol.

Ulrici RUDENSCHIOLD *Tal om Skogarnas nyttjande och word* Holm. anno 1748. 8°.

Nogra Forsök om Skogs planteringen och Skotſel anno 1749. 4°.

Alb. RITTER *Iter Hercynicum* Helmſtatt. anno 1749. 4°.

Caroli SWEDENSTIERNA *Medel och at wäger til Rikts uphialpande genom landbrukets upodling* Stokholm. anno 1749. 4°.

Hamburgiſches Magazin Hamburgi prodire cepit.

Oeconomiſche Nachrichten Lipſ. anno 1749. 8°

Oeconomiſche Samlungen Stuttgard. anno 1749. 8°. &c.

Bioerne PAULI *Specimen obſervationum circa plantas maris Islandici & Algam Sacchariferam* Hafn. anno 1749. 4°.

Dionyſii Georg. EHRET *Tabulæ 16. plantarum rariorum* Lond. anno 1749. fol.

Abrégé des Elemens de botanique Avignon. anno 1749. 12.

DALIBARD *Flora Pariſienſis prodromus* Paris. anno 1749. 8°.

Georgii SUECI *Colloquium oeconomicum* Stokholm. anno 1749. 8°.

Kurze Anweiſung, wie die weiſſen Maulbeerbäume von dem Saamen gezogen &c. Stuttgard. anno 1749. 8°.

J. A. HERZOG *neue Aker-Theorie* Magdeburg. anno 1749. 4°.

J. Frideric. NEUMAN *Beweis von dem ungemein ſchlechten Kornbaue* Berlin, anno 1748. 4°.

EJUSDEM *Beweiß über ſeinen Diſcours* ibid. anno 1748. 4°.

EJUSDEM *Vorſchlag der möglichen Verbeſſerung des Akerbaues* anno 1749. 4o.

EJUSDEM *von der wilden Erde und dem Miſtmachen* anno 1751. 4°.

* *Hughes* GRIFFITH *Natural hiſtory of Barbados* Lond. anno 1750. fol.

* *Vitaliani* DONATI *Storia naturale del mare Adriatico* Venet. anno 1750. 4o.

* *Leonhardi* SESLER *Vitaliana* ibid.

Rich. RUSSEL *de tabe glandulari* Lond. anno 1750. 8o.

J. Chriſtian und *Bernh. Ludwig* BECMAN *Beſchreibung der Chur und Mark Brandenburg* Berlin anno 1750. 1753. fol.

J. Bapt.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0062-9 DFG

J. Bapt. SCHIERA *de plantarum ſexu* Mediolan. anno 1750. 8°.

Franciſci GRISELINI *ſur la Baillouviana* Venez. anno 1750. 8°.

Phil. Sylv. LURSENIUS *de Cortice Peruviano* Upſal. anno 1750.

Henrich Otto BOSSEK *Antheræ florum* Lipſ. anno 1750.

MARTINI *Oleum Witnebianum vulgo Cajeput* Brunſvic. anno 1750. 4°.

HELLOT *L'art de la teinture des draps* Paris. ann. 1750. 4°.

J. Jac. BURKHART *de radice Seneca* Argent. anno 1750. 4°.

P. STRANGE *Om näßlors planterande och bärgning* Stokholm. anno 1750. 4°.

Mémoires préſentés à l'Académie des Sciences Paris ab anno 1750. 4. 4. Vol.

Suite de la matiére medicale de GEOFROI Paris anno 1750. 12.

Georg Rudolf BOEHMER *Flora Lipſiæ indigena* Lipſ. anno 1750. 8°.

EJUSDEM *de plantis caule bulbifero* Lipſ. anno 1749. 4°.

EJUSDEM *de plantis faſciatis* Witteberg. anno 1752. 4°.

EJUSDEM *de celluloſo textu plantarum* anno 1755. 4°.

EJUSDEM *Nectaria florum* anno 1758. 4°.

EJUSDEM *de ornamentis plantarum præter nectarium* anno 1758.

EJUSDEM *de melocacto* anno 1759. 4°.

EJUSDEM *de natura loci natalis in plantis* anno 1761.

EJUSDEM *de vegetabilium ſeminibus* Witteberg. anno 1761.

J. Georg LEOPOLD *Einleitung zur Landwirthſchaft* Soran anno 1704. 4°.

J. Sigismund Valentin POPOWITSCH *Unterſuchung vom Meere* Noriberg. anno 1750. 4°.

David Siegmund Auguſt BUTTNER *Enumeratio plantarum horti* CUNONIS Amſterdam anno 1750. 8°.

J. Auguſt GROTIAN *Phyſicaliſche Winterbeluſtigung* Nordhauſen. anno 1750. 8°. 1751. 8°.

EJUSDEM *vom Baue der Leucojen* anno 1758. 8°.

EJUSDEM *Sommerbeluſtigungen* 2. Vol. Northauſ. anno 1759. 1764. 8°.

Les agrémens de la campagne Leid. anno 1750. 4°.

Peters von HOHENTHAL *Oeconomiſche Nachrichten* Lipſ. anno 1750. 8°. & ſeqq.

J. BARTRAM *Travels from Penſilvania to Oſwego* &c. anno 1751. 8°.

J. Gottlob LEIDENFROST *de ſuccis herbarum recentium* Duisburg. anno 1751. 4°.

Hanoveriſche Verordnung wider die Wucherblume Hanover. anno 1751. 4°.

Georg Daniel THEBESIUS *vom Rauch- und Schnupftoback* Hall. ann. 1751.

Carl Guſtav LOWENHIELM *om Landskötſeln* Stokholm anno 1751. 8°.

J. B. BOEHMER *de radicum Rubiæ tinctoriæ effectibus* &c. Lipſ. anno 1751. 4°.

EJUSDEM *Callum oſſium ex radice Rubiæ inſici* anno 1752. 4°.

**John.* HILL *Hiſtory of the materia medica* Lond. anno 1751. 4°.

EJUSDEM *Hiſt of plants* Lond. anno 1751. fol.

EJUSDEM *The garden of Eden* Lond. anno 1757. fol.

EJUSDEM *On the Sleep of the plants* anno 1757. 8°.

EJUSDEM *British herbary* Lond. anno 1758. fol.

EJUSDEM *Outlines of vegetable generation* anno 1758. 8°.

EJUSDEM *Valerian* anno 1758. 8°.

EJUSDEM *Account of a Stone who produces muhrooms* Lond. anno 1758. 8°.

EJUSDEM *Of the uſefulneſs of the Knowledge of plants.* anno 1759. 8°.

EJUSDEM *Exotic botany* Lond. anno 1759. fol.

EJUSDEM *Method of producing double flowers from Single* ibid. anno 1759. 8°.

EJUSDEM *Origine and production of proliferous flowers* ibid. anno 1759. 8°.

* EJUSDEM *Vegetable Syſtem.* T. I. ad VIII. Lond. fol. ab anno 1759.

EJUSDEM *Flora Britannica* anno 1760. 8°.

In *Actis Helveticis phyſico mathematicis*, quorum Tomus I. anno 1751. Tomus VI. anno 1767. prodiit, pluſcula botanica Cl. la CHENAL, GAGNEBINII & aliorum exſtant.

* *Giov. Targioni* TOZZETTI *Rilazioni di alcuni viaggi* T. 6. Firenz. anno 1751. 8°.

EJUSDEM *Prodromo della corographia Toſcana* anno 1754. 8°.

EJUSDEM *Raggionamenti ſulla agricultura Toſcana* Lucca anno 1759. 8°.

Journal Oeconomique Paris anno 1751. 8°. & ſeqq.

Anweiſung zur Säung der weiſſen Maulbeerbäume Berlin. anno 1751. 8°.

Phyſicaliſche Beluſtigungen T. III. Berolin. anno 1750. 1751. & 1752. 8°.

Oeconomiſch phyſicaliſche Abhandlungen Lipſ. anno 1751. 8°.

**Jac. Chriſtoph* RAMSPEK *Specimen agoniſticum I.* Baſil. anno 1751. 4°. & II. 1754. 4°.

Urban Bernhard BRUKMAN *vom Sago* Brunſchweig. anno 1751. 4°.

Petri Adriani GADD *Oeconomiſche Beskrifning öfwer Satacunda Härad* Abo anno 1751. 8°.

EJUSDEM *Underrättelſer i trä och skogs skötſeln* anno 1759. 4°.

EJUSDEM *Om bränne torf* anno 1759. 4°.

EJUSDEM *Om färgaſtoffens plantering i Finland.* anno 1760. 4°.

EJUSDEM *Upmuntrande til nyttiga plantagernes widtagande i Finland* anno 1763. ſeqq. IV. Diſſertationes.

J. Gotſchalk WALLERIUS *Principia vegetationis* Holm. anno 1751. 4°.

EJUSDEM *de artificioſa fecundatione per immerſionem* anno 1752. 4°.

EJUSDEM *de vegetatione ſeminum vegetabilium per mortem* anno 1767. 4°.

Theophili Emanuel HALLER *Dubia circa fundamenta botanica* Gotting. anno 1751. 4°.

Eadem illuſtrata ibidem anno 1752.

EJUSDEM *Dubiorum Faſcic. I. & II.* anno 1753. 4°.

Michael Gottlieb AGNETHLER *de Lauro* Helmſtatt ann. 1751. 4°.

Franc. BOISSIER de SAUVAGES *Methodus foliorum* Monſpel. anno 1751. 8°.

GIOV. della BONA *L'uſo e l'abuſo del Coffee* Veron. anno 1751. 8°.

* *Daniel Gottfried* SCHREBER *Beſchreibung des Waidtes* Hall. anno 1752. 4°.

*EJUSDEM *vom Sibiriſchen Leine* anno 1754. 4°.

EJUSDEM *wie dem Flugſande zu wehren* Leipz. anno 1764. 8o.

EJUSDEM *Samlung von Schriften zur Cameral Wiſſenſchaft* T. XII. Hall. ab anno 1755.

Erici PONTOPPIDAN *Förſta förſog paa Norges natural hiſtorie kiobenhavn* anno 1752. 4°. & Germanice P. I. ibid. anno 1753. 8°. P. II. anno 1754. 8o.

EJUSDEM *Däniſcher Atlas* T. I. ibid. anno 1745. 4o.

Mauric. Wilhelm. SCHWENKE *Plantarum officinalium horti medici Haagienſis cat.* Haag. anno 1752. 8o.

EJUSDEM *Gewaſſen welcke in gebruyk zyn* Haag. anno 1766. 8o.

*EJUSDEM *Verhandling over de Cicuta aquatica* GESNERI Haag. anno 1756. 8o.

J. Daniel DENSO *Monatliche Beyträge zur Naturkunde* Berlin. anno 1752. 4°.

Ubaldi MONTELATICI *Raggionamenti ſopra i mezzi di far fioris l'agricultura* Firenz. anno 1752. 8o.

James NEWTON *Compleat herbal* Lond. anno 1752. 8°.

G. C. S. (SCHMIDT) *wahre Eigenſchaften des Rheinweins* anno 1752. 8o.

CHEVALIER *ſur les plantes de St. Domingue* Paris. anno 1752. 8o.

Joh. BRAUNER *Tankar och förſök om aker och äng* Stokholm. anno 1752. 8°.

Car. AURIVILLII *Pars Ibn* ALWARDI *latine verſa* Upſal. anno 1752. 4°.

J. Chriſtoph RIEDELS *Garten-Lexicon* Northauſen. 1752. 8o.

BIDEI *de la culture de la vigne*, &c. Paris. anno 1752. 12. 2. Vol.

G. Chriſtoph REICHEL *de ſuccis plantarum* Lipſ. anno 1752. 4o.

EJUSDEM *de vaſis plantarum ſpiralibus* anno 1758. 4o.

Caroli ALSTON *Tirocinium botanicum* Edinburg. anno 1753. 8o.

IDEM *contra ſexum plantarum obſervationes phyſical and Letter* T. I.

Georg Wilhelm van ZOMPEL *Abhandlung von den Hyacinthen* Nuremberg ann. 1753. 8°.

J. Bernhard von FISCHER *Liefländiſches Landwirthſchaftsbuch.* Hall. anno 1753. 4°.

Avis pour tranſporter les arbres Paris anno 1753. 12.

Chriſtian David KRAUSE *Catalogus arborum fruticum & herbarum, quarum ſemina condiuntur* Berlin. anno 1753. 8o.

Du MONT *Mémoires hiſtoriques ſur la Louiſiane* Paris. anno 1753. 12.

Edward YOUNGE *Treatiſe on Opium* Lond. anno 1753. 8o.

Reginaldi SELLARI *Diſcorſo ditto nella Academia di Cortona. An* anno 1753. 4o. annus incertus.

Olai TERNSTRÖM *Nätraſokens linsäde* Upſal. anno 1753. 4o.

Chriſtian Jacob SCHRECK *de Cynogloſſo* Altdorf. anno 1753.

Henric. Nicolai HERBERT *de Caſſavæ amaræ radice* Marburg. anno 1753. 4o.

* *J. Gottlieb* ZINN *Obſervationes quædam botanicæ* Gotting. anno 1753. 4o.

* EJUSDEM *de generibus plantarum* prælegit anno 1753.

EJUSDEM *Catalogus plantarum horti & agri Gottingenſis* Gotting. ann. 1757. 8o.

* *Charles* BONNET *Recherches ſur l'uſage des feuilles* Leid. anno 1754. 4o.

EJUSDEM *de plantarum in muſco proventu Mémoir. préſentés* T. I.

Carol. GIANELLA *Ipecacoanhæ virtus febrifuga* Patav. anno 1754. 4°.

L'art de cultiver les Meuriers blancs & des vers à ſoie Paris anno 1754. 8o.

* *Tiberii* LAMBERGEN *Encomium botanices* Groning. anno 1754. 4o.

EJUSDEM *Ephemerides perſanati carcinomatis ope Bella donnæ* ibid. anno 1754. 4o.

Jacob RISLER *de verbaſco* Strasburg. anno 1754. 4o.

J. Frider. DELIUS *de Taraxaco* Erlang. anno 1754.

EJUSDEM *de Peucedano* anno 1753. 4o.

EJUSDEM *Fränkiſche Anmerkungen* Erlang. anno 1756. ſeqq. 8o.

David v. ROYEN *de hortis publicis* Leid. anno 1754.

Samuel CHYDENIUS *Beskrifn af gamle Carleby* Abo anno 1754. 2. Diſput. 4o.

Erich. Guſtav. LIDBEK *Om Skonska plantagerne* Stokholm anno 1755. 8o.

EJUSDEM *de re herbaria* anno 1754. 4o.

EJUSDEM *Sylvicultura Scaniæ* Lund. anno 1757. 4o.

EJUSDEM *om planteringer* anno 1765. 8o.

J. Andr. SCOPOLI *Methodus plantarum* Vienn. anno 1759.

*EJUSDEM *Flora Carniolica* Vienn. anno 1760. 8o.

Giuſeppe ZINANNI *Opera poſthuma* Venez. anno 1755. fol.

EJUSDEM *Malattie del grano in herba* Peſaro anno 1759. 4o.

J. L. Leberecht LOESECKE *auserleſene Arzneymittel* Berlin. anno 1755. 8o. & 1757. 8o.

**Anton* BATARRA *Fungorum agri Ariminenſis hiſtoria* Favent. anno 1755. 4°.

J. Hen-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0064-1 DFG

J. Henrich DENFER *von der Urſache der Fruchtbarkeit* Hall. anno 1755. 8°.

Joſeph Gottl. KOELREUTER *de inſectis coleopteris & plantis varioribus* Tubing. anno 1755. 4o.

** EJUSDEM *Nachricht von einigen das Geſchlecht der Kräuter betreffenden Verſuchen* Lipſ. anno 1761. 8°.

** EJUSDEM *Fortſezung der Verſuche* ibid. anno 1763. 8o.

** EJUSDEM *Zweyte Fortſezung* ibid. anno 1764. 8°.

** EJUSDEM *Dritte Fortſezung* ibid. anno 1766. 8°.

GARSAULT *le parfait Maréchal* Paris. anno 1755. 4°.

** *Caroli* ALLIONE *Spec. I. Stirpium rariorum Pedemontii* Turin. anno 1755. 4°.

EJUSDEM *Catalogus plantarum agri Niceni* Paris. anno 1757. 8°. & varia in Miſcell. Taurinenſibus.

* TILLET *ſur la cauſe, qui noircit les grains de blé* Bordeaux. anno 1755. 4°.

Suite des expériences phyſiques Paris. anno 1755. 4°.

Précis des experiences faites à Trianon Paris. anno 1756. 8°.

Thomas HITT *Treatiſe on fruit trees* Lond. anno 1755. 8°.

J. Baptiſt. BOHADSCH *Beſchreibung einiger nüzlichen Kräuter* Prag. anno 1755. 8o

EJUSDEM *Vorſchlag wie dem Konigreich Böhmen ein Vortheil* &c. ibid. anno 1758. 8o.

EJUSDEM *vom Gebrauche des Wadtes in der Haushaltung* anno 17 . 4o.

Eſſay ſur l'agriculture moderne Paris. anno 1755. 12.

MEYER v. KNONAU *Entwurf die Stadt Zürich mit Holz zu verſehen* Tigur. anno 1765. 8o.

Olai DECKBERG *om en hälſamt Win* &c. Stokholm. anno 1755. 12.

* *Patrik* BROWN *Natural hiſtory of Jamaica* Lond. anno 1756. fol.

* *Alexander* RUSSEL *Natural hiſtory of Aleppo* Lond. anno 1756. 4°.

Guil. Henrich KRAMER *Elenchus vegetabilium & animalium Auſtriæ inferioris* Vienn. anno 1756. 8°.

Abhandlung vom Baue des Mayz Berlin. anno 1756. 8°.

Vollſtändiger Unterricht von Küchengewächſen Leipz. anno 1756. 8°.

Carl Guſtav BOYE *den förfarnen Swenska landhusbälluaren* Stokholm. anno 1756. 12.

Journal de médecine, de pharmacie &c. T. XXVI. prodierunt ab anno 1756. Paris 12.

Carl. EVELYN *Nuzen und Vergnügen der Gärtnerey* Lipſ. anno 1756. 8°.

Daniel SOLANDER *Elementa botanica* Upſal. anno 1756. 4°.

* *J. Gotthelf* MULLER *Species plantarum* Decad. I. Berlin. anno 1757. fol.

J. Anton. de MONTEPIGATI *nova ad praxin botanicam elementa* Padova. anno 1757. 8°.

Edward L'ISLE *Obſervations on husbandry* Lond. anno 1757. 8°. 2. Vol.

VERGIN *Rön och försök om en underbar Sädes förwandling* Stokholm. anno 1757. 8°.

Onderrättelſe om jordpären ibid. anno 1757. 8°.

Abhandlung von der geſchwinden Beförderung der Maulbeerbäume Plantagen Berlin. an. 1757. 8°.

**P. Ehr.* OSBEK *Dagbok ofver en oſtindisk reſa* Stokholm.. anno 1757. 8°.

* *Frideric.* HASSELQUIST *Reſa til heligo landet* Stokholm. anno 1757. 8°.

Acta Academiæ Moguntinæ ſcienciarum utilium Erfort. T. I. anno 1757. T. II. anno 1761. 8°.

* *Abraham* STEK *de Sagu* Argent. anno 1757. 4o.

William BROMFIELD *Account of the English nightshades* Lond. anno 1757. 8°.

Anton HEINS *vernünftiger Gebrauch auserleſener Arzneymittel* Lipſ. anno 1757. 4°.

J. P. BERGIUS *Om Spannmåls briſten sär sättjandemedelſt Quikrot* Stokholm. 1757. 8o.

EJUSD. *Plantæ Capenſes* 1765. 8o. ſero acceptæ.

Thomæ GATAKER *Obſſ on the internal uſe of Solanum with a Supplement* Lond. an. 1757. 8o. & *In Operibus* anno 1764. 8o.

* *Petri* LOEFLING *Iter Hiſpanicum* Stokholm. anno 1758. 8°.

MARCANDIER *Traité du Chanvre* Paris anno 1758. 8°.

La SALLE *Prairies artificielles* Paris. an. 1758. 8°.

William BORLASE *Natural hiſtory of Cornwall* Lond. anno 1758. fol.

Carl Ludwig BRUCH *de Anagallide* Argent anno 1758. 4°.

Dominici VANDELLI *de Aponi thermis* Padova anno 1758. 4°.

EJUSDEM *de thermis agri Patavini* Patav. anno 1760. 4°.

Le PAGE dit PRATZ *Hiſtoire de la Louiſiane* Paris. anno 1758. 12. 3. Vol.

JAUSSIN *Mémoires du Royaume de Corſe* Lauſann. anno 1758. 12.

Michael VENEGAS *Natural and civil hiſtory of California* Madrit. anno 1758. anglice legi Lond. anno 1759. 2. Vol.

Marin Jacob Clar. ROBERT *ergo rachitidi Rubia tinctoria* Paris. anno 1758. 4°.

Rudolf Auguſtin VOGEL *Hiſtoria materiæ medicæ* Gotting. anno 1758. 8°.

EJUSDEM *de veris balſami Meccani notis* ibid. anno 1763. 4°.

CAYLUS *ſur la plante nommée Papirus* Paris. anno 1758.

Om hafraſäningen och förwandlingen Holm. anno 1758. 8°.

* *Petri* ARDUINI *Obſervationum botanicarum Specimen I.* Patav. anno 1759. 4°. & *II.* ibid. anno 1764. 4°.

* EJUSDEM *Mémorie diſſertationi & deſcrizzioni* ibid. anno 1766. 4°.

Franc. HOME *Principles of agriculture and vegetation* London. anno 1759. 8°.

Jac. Chriſtian SCHÆFFER *Iſagoge botanicæ expeditoris* Ratisbon. anno 1759. 4°.

EJUSDEM *Erleichterte Arzneywiſſenſchaft* ibid. anno 1759. 4°.

EJUSD. *Botanica expeditior, & genera plantarum* ibid. anno 1760. 4°.

*EJUSDEM *Fungorum circa Ratisbonam nascentium* Centuriæ II. ibidem anno 1762. 1763. 4°.

*EJUSDEM *Gichtschwamm mit grünschleimigem Hute.*

*EJUSDEM *Versuch und Muster das Pflanzenveich zum Papiermachen zu tractiren* anno 1766. T. I. & II.

Corps d'observations de la Societé d'agriculture de Bretagne T. I. Paris. anno 1759. 8°. T. II. anno 1762. 8°.

*WALTER de la CHENAL *Specimen observationum medicarum* Basil. anno 1759. 4°.

*EJUSDEM *Observationes in* Actis Helveticis T. IV. &c.

**Nic. Laurent.* BURMAN *de Geraniis* Leid. anno 1759. 4°. cum Epistola Cel. SCHMIEDELII.

Nicolai Joseph JACQUIN *Enumeratio plantarum Insularum Caribearum* Leid. anno 1760. 8°.

*EJUSDEM *Enumeratio stirpium in agro Vindobonensis sponte nascentium* Vindobon anno 1762. 8°.

**EJUSDEM *Selectarum stirpium Americanarum historia* Vindobon. anno 1763. 2. Vol.

**EJUSDEM *Observationum botanicarum* P. I. Vienn. anno 1764. fol. P. II. anno 1767. fol.

Thomæ KNAPE *Beschreibung der Aepfel* Nuremberg. anno 1760. fol.

David MEEZE *Flora Frisica* Francker anno 1760. 8°.

EJUSDEM *Eerste Beginselen der Planten* St. I. Leeuwaardef anno 1763. 4°. St. II..... ibid.

EJUSDEM XIX. Class. &c. ibid. anno 1761. 8°.

Joh. le FRANQ van BERKHEY *Expositio characteristica florum, qui dicuntur compositi* Leid. anno 1760. 4°.

Thomæ PERFECT *Practice of gardening* Lond. anno 1760. 8°.

**Antonii* STÖRK *de Cicuta libellus* Vienn. anno 1760. 8°.

*EJUSDEM *Libellus, in quo confirmatur, Cicutam esse medicamentum valde utile* ibid. anno 1761. 8°.

*EJUSDEM *Supplementum necessarium de Cicuta* anno 1761. 8°.

*EJUSDEM *Libellus, quo demonstratur, radicem Colchici autumnalis curare morbos difficiles* anno 1763. 8°. & Germanice Tiguri anno 1764. 8°.

*EJUSDEM *Libellus, in quo demonstratur, Hyoscyamum, Aconitum, Stramonium esse remedia salutaria* anno 1762 8°. & Germanice Tigur. anno 1763. 8°.

GAUTHIER *Introduction à la connoissance des plantes* Avignon. anno 1760. 8°.

J. Francisci MARATTII *de florum existentia & vegetatione in plantis dorsiferis* Rom. anno 1760. 12.

MIROUDOT *vom Raygrase* Carlsruh. anno 1762. 8°.

Mémoires de la Societé d'Agriculture de Berne, ab anno 1760. edi cepit, & hactenus continuatur.

J. Jac. CHATELAIN *de Corallorrhiza* Basil. anno 1760. 4°.

Carl HILLEFELD *Experimenta quædam circa venena* Gotting. anno 1760. 4°.

Martin Froben. LEDERMULLER *Versuch das Microscopium nüzlich anzuwenden* Nuremberg. anno 1764. fol.

EJUSDEM *Microscopische Augen Ergezungen* ibid. anno 1760. 4°. T. I. II.

** *Georg Christian* OEDER *Floræ Danicæ* P. I. Hafn. anno 1761. & reliqui Tomi ad VI.

*EJUSDEM *Elementa botanica* Hafn. anno 1764. 1766. 8°. & Germanice ibid.

EJUSDEM *Index plantarum* &c. anno 1761. 16.

Stephani KRASCHENINNIKOF *Flora Ingrica* Petersb. anno 1761. 8°. edidit Cl. *David* de GORTER.

EJUSDEM *Natural history of Kamtschatka* Lond. anno 1764. 4°.

**Ludovici* GERARD *Flora Galloprovincialis* Paris. anno 1761. 8°.

Friderich Wilhelm LEYSER *Flora Halensis* Hall. anno 1761. 4°.

Abhandlung von der naturforschenden Gesellschaft zu Zurich. T. I. ibid. anno 1761. 8°. T. II. anno 1764. T. III. anno 1766.

Job BASTER *Opera subcisiva* T. I. Harlem anno 1761. 4o. T. II. nondum absolutus.

J. ANDREE *Observations upon the virtues of Hemlok* Leid. anno 1761. 8o.

J. Phil. Benedict SCHELLER *de Jalapa* Argentor. anno 1764. 4o.

Jacob Reimbold SPIELMANN *Cardamomi historia & vindiciæ* Argent anno 1762. 4o.

Joseph QUER *Flora Española* Madrit. T. I. II. III. IV. à 1762. ad ann. 1763.

Antonii GOUAN *Hortus Regius Monspelliensis* Monspel. anno 1762. 8°.

*EJUSDEM *Flora Monspeliaca* Lyon anno 1765. 8°.

J. HERMAN *De Rosa* Argent. an. 1762. 4°.

**Caroli* LINNÆI filii *Rariorum plantarum* Decas I. Upsal. anno 1762. fol.

* Decas II. anno 1763. fol.

Antonio MATANI *Delle naturale produzioni del territorio Pistojese* Pistoja anno 1762. 4°.

Petri ROSSI *De nonnullis plantis, quæ pro venenatis habentur* Pisa anno 1762. 4°.

A. E. von LENGEFELD *von der Tanne, Fichte, und dem Künbaume* Nuremberg. anno 1762. 4o.

**Gulielmi* HUDSON *Flora Anglica* Lond. anno 1762. 8o.

Benjamin STILLINGFLEET *Miscellaneous tracts* Lond. anno 1762. 8°.

**Henrici Joh. Nepomuceni* CRANZ *Stirpium Austriacarum Fasciculus I.* Vienn. anno 1762. 8o.

**Fasciculus II.* ibid. anno 1763. 8°.

**Fasciculus III.* ibid. anno 1767. 8o.

EJUSDEM *Classis umbelliferarum emendata* ibid. anno 1767. 8o.

EJUSDEM *Institutiones rei herbariæ* ibidem anno 1766. 2. Vol. 8o.

EJUSDEM *Materia medica* Vienn. anno 1762. 8.° 3. Vol. & 1765. 3. Vol. 8°.

Georg

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0066-2
DFG

Georg. Frid. STEINMEYER *De Rubia tinctoria* Argent anno 1762. 4°.

Petri Joh. BUCHODZ *Description historique des plantes, qui croissent en Lorraine & dans les trois Evêchés* Nancy VI. vol. 12. anno 1762. & sqq.

EJUSDEM *Tournefortius Lotharingicus* ibid. anno 1766. 12.

* H. B. De SAUSSURE *De l'écorce des arbres* Genev. anno 1766. 12.

Libri oeconomici, argumenti nostro seculo frequentissimi, hactenus ad botanicen pertinent, sic *Déliberations & Mémoires de la Societé d'agriculture de Rouen*, Rouen anno 1763. 8°. & T. II. 1767. 8°.

Mémoires & observations de la Societé de Tours, Tours anno 1763. 8°.

William LEWIS *Materia medica* Lond. anno 1763. 4°.

James LEE *Introduction to botany* Lond. anno 1763. 8°.

Philip. Frideric. GMELIN *Otia botanica* Tubing. anno 1763 4°.

EJUSDEM *Analeptica nobiliora Cinnamomum, asa foetida & Muscus* anno 1763. 4°.

EJUSDEM *Fasciculus plantarum patriæ nobis vicinarum* ibid. anno 1764. 4°.

Atti Della Academia delle Scienze di Siena T II. ibid. anno 1763. 4°.

Thomæ MARTIN *Plantæ Cantabrigienses* Lond. anno 1763. 8°.

* ADANSON *Familles de plantes* Paris anno 1763. 8°. 2. vol.

**EJUSDEM *Baobab Mem. de* anno 1761.

Johan. OTT *Dendrologia Europæ mediæ* Tigur. anno 1763. 8°.

Israel LYONS *Fasciculus plantarum circa Cantabrigiam lectarum* Lond. anno 1763. 8°.

BOISSIER de la CROIX *De la culture des Mauriers* anno 1763. 8°.

THOMÉ' *Mémoire sur la culture des Mauriers* Lion anno 1763. 8°.

J. Christian SCHREBER *Abhandlung vom Gras bau* Leipz. anno 1763. 8°.

** EJUSDEM *Geschichte der gräser* P. I. II. III. anno 1766. 1767. fol.

* EJUSDEM *Icones & descriptiones plantarum minus cognitarum* Hall. anno 1766. fol.

* *Carl. Abrah.* GERHARD *von der Bärentraube* Berlin. anno 1763. 8°.

Gottfried REYGER *Tentamen Floræ Gedanensis* Gedan. anno 1764. & 1766. 8°.

Car Ludwic. Franc. ANDRY *Ergo cancer ulceratus Cicutam eludit* Paris anno 1763. 4°.

Friderici C. de ALTHAN *Della somiglianza che passa tre il R. vegetabile ed il regno animale* Venez. anno 1763 8°.

**Projecti Joseph* EHRHART *De Cicuta* Argent. anno 1763. 4°.

J. Car. GEHLER. *De usu macerationis seminum in vegetatione* Lipf. anno 1763. 4°.

* *Ferdinandi* BASSI *Ambrosina* Bonon. anno 1763. 4°.

*EJUSDEM *Iter alpinum Comm. Bonon.* T. IV.

Walter HART. *Essay on husbandry* Lond. anno 1764. 8°.

CAVOLO *Dell irritabilita d'alcuni fiori* Firenz. anno 1764. 8°.

Jean BERTRAND *De l'eau par raport à l'oeconomie rustique* Avignon. anno 1764. 8°.

Jacobi WERNISCHEK *Genera plantarum, secundum numerum laciniarum floris disposita* Vien. anno 1764. 8°.

Caroli CRATOCHWILL *De Colchico* Francf. viadr. anno 1764. 8°.

* *Michael* GIRARDI *De Uva ursi & ejus vi lithontriptica* Patav. anno 1764 8°.

Zuverlässige Nachricht von den Stücken aus dem Pflanzenreiche die in Apotheken aufbehalten werden Dresd. anno 1764. 8°.

J. Valentin KOLB *Landbetrachtung* anno 1764. 8°.

Du CHESNE *Manuel de botanique* Paris anno 1764. 8°.

*EJUSDEM *Histoire naturelle des Fraiziers* ibid. anno 1766. 12.

DEJEAN *Traité des odeurs*, Paris. anno 1764. 12.

Musæum rusticum & commerciale, ab anno 1764. Londini prodit, totum fere botanicum.

Henrici Car. WILKE *de usu Systematis sexualis* Gryphswald. anno 1764. 4°.

J. Gustav WILKE *Flora Gryphica* Gryphswald. anno 1765. 8°.

Car. Ludw. BELLARDI *Specimen inaugurale* Turin. anno 1764. 4°.

Guid. Andr. GARNER & QUERENET *Ergo condimentum medicamentum Sinapi* Paris. anno 1764. 4°.

Richard PULTENEY *de Cinchona officinali* Edimburg. anno 1764. 8°.

Alex. Bernhard. KOLPIN *de stylo* Gryphswald. anno 1764. 4o.

EJUSDEM *de historiæ naturalis & botanices præstantia & dignitate* anno 1765. 4°.

J. Henr. LANGE *Dubia Cicutæ vexata* Helmstatt. anno 1764. 4o.

EJUSDEM *de remediis Brunsvicensium* Brunsvic. anno 1765. 8°.

System der natuurlyken historie na de vier Ryken T. I. P. I. II. Haag. anno 1765. fol.

Robert BILLING *Account of the culture of Carrots* Lond. anno 1765. 8°.

Franc. Jos. LIPP *Enchiridium botanicum* Vienn. anno 1765 8°.

Christoph WULFF *Flora Borussica denuo efflorescens* Regiomont. anno 1765. 8°.

La MARRE *Défense de plusieurs ouvrages sur l'agriculture* Paris. anno 1765. 8°.

Der Rheingauer Weinbau nach selbst eigner Erfahrung beschrieben Francf. anno 1765. 8°.

J. Christoph BERNHARD *Abhandlung vom Wiesenbau* Francf. & Lipf. anno 1765. 8.

David CRANZ *Historie von Grönland* Barby. anno 1765. 8° 2. Vol.

Der Drontheimischen Gesellschaft Schriften T. I. Kroppenhag. anno 1765. 8o. T. II. ibid. T. III. ibid. anno 1766. 8°.

FLACHAT *Observations sur le commerce & les arts* Lion. anno 1765. 8°. 2. Vol.

Theodor Gerhard TIMMERMAN *de Belladonna* Rinteln. anno 1765. 4°.

* *J. Andreæ* MURRAY *Uva ursi* Gotting. anno 1765. 4o.

Adolph. Julii BOSE *Character plantarum essentialis singularis* Lipf. anno 1765. 4°.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0067-8 DFG

ALLEON du LAC *Mémoires pour ſervir à l'hiſtoire naturelle du Lionnois* Lion. an. 1765. 8o.

Leon Elias HIRSCHEL *über den Gebrauch des Schierlings* Berlin. anno 1765. 8°.

EJUSDEM *Beytrag* anno 1766. 8o.

BOURGELAT *Matiére medicale véterinaire* Lion. anno 1765. 8o.

Der Ch. Braunſchweig Lüneburgiſchen Geſellſchaft zur Verbeſſerung der Landwirthſchaft I Stück. Cell. anno 1765. 8o.

Wilhelm Friderich v. GLEICHEN *das neueſte aus dem Reiche der Pflanzen* Nuremberg. anno 1766. fol.

J. Erneſt GUNNERI *Floræ Norvegicæ* P. I. Nidros. anno 1766. fol.

J. Andreæ CRAMER *Anleitung zum Forſtweſen* Brunſvic. anno 1766. fol.

Joh. MARSILII *Fungi Carrarienſis hiſtoria* Patav. anno 1766. 4o.

ROSIER *Démonſtrations élémentaires de botanique* Lyon. anno 1766. 8o. 2. Vol.

* *Caroli* CRAPF *Experimenta de Ranunculorum venenata qualitate* Vienn. anno 1766. 8o.

Abhandlung vom Baume Acacia Carlsruh. anno 1766. 8°.

Floræ Argentoratenſis prodromus Argent. anno 1766. 8°.

BOLET *ſur la culture du Meurier blanc & du Peuplier d'Italie* anno 1766. 8o.

J. Conrad NAST *vollſtandige Abhandlung vom Weinbaue* Stuttgard. anno 1766. 8o. & T. II. anno 1767. 8o.

PENNIER de LONGCHAMP *Obſervations ſur les Truffes & ſur les Champignons* Aviguon. anno 1766. 12.

GUERIN *Vegetabilia venenata Alſatiæ* Argent. anno 1766. 4o.

LIEUTAUD *précis de la matiére médicale* Paris. anno 1766. 8o.

* *Otto Friderich* MULLER *Flora Fridrichsdalina* Hafn. anno 1767. 8o.

EJUSDEM *Horologium in Phalangio ramoſo Mémoir. de la Societé oeconomique de Berne* anno 1766. T. IV.

* EJUSDEM *Sphagnum acaulon* &c. *Swensk. Wetensk. Handl.* 1764. Trim. I.

* *Daniel* de la ROCHE *Deſcriptio aliquot plantarum novarum* Leid. anno 1766. 4o.

Mauritii Antonii CAPPELER *Deſcriptio montis Pilati* Baſil. anno 1767. 4o.

J. BECKMANN *Anfangsgründe der Naturgeſchichte* Gotting. anno 1767. 8o.

Deſcription abrégé des plantes ujuelles Paris. anno 1767. 12.

J. Dan. TITII *Syſtema plantarum Sexuale* Witteberg. 1767. 4o.

Omiſi innumeras levioris notæ diſputationes Academicas, Chemica opera & pharmaceutica, Itinera, Opera phyſica, & varii argumenti, ne catalogus in infinitum creſceret.

AUCTORIS OPERA BOTANICA.

ITer *Helveticum I.* Tigur. anno 1735. 8. in *Tempe Helvetici*, recuſum in *Opuſculis.*

Methodus ſtudii botanici Gotting. anno 1736. 4o. & in Opuſculis.

De Veronicis alpinis I. & II. Programma Gotting. anno 1737. 4o.

De Pedicularibus Helveticis ibid. anno 1737. 8o.

Iter Hercynicum ibid. anno 1738. 4o. & *in Opuſculis.*

Itur Helveticum II. Gotting. anno 1740. 4o. & in *Opuſculis botanicis.*

Enumeratio ſtirpium Helvetiæ indigenarum Gotting. anno 1742. fol. quod opus huic quaſi fundamenti loco fuit.

Enumeratio plantarum horti Gottingenſis Gotting. anno 1743. 8o. & 1753. 8o.

Editio nova RUPPIANÆ *Floræ* aucta & emendata, adjectis ſex tabulis æneis meis.

De Allii genere naturali ibid. anno 1745. 4o. & in *Opuſculis.*

Opuſcula botanica recuſa & aucta Gotting. anno 1749. 8°.

Catalogus ſtirpium rariorum Helvetiæ Lauſann. anno 1760. 8o.

Plantæ rariores deſcriptæ & pictæ in Commercio Literario Norico annis 1731. 1732. 1733. 1734. 1735. 1736. 1744.

Cyanus depictus Phil. Tranſ. n. 472.

Ametbyſtina Act. Upſal. anno 1742.

Ad Opus Weinmannianum *Præfatio* Noriberg. anno 1745. fol.

Obſervationes botanicæ Commentar. Societat. Gotting. T. I. & II. anno 1751. & 1752.

Orchidum genus conſtitutum in Actis Helveticis Baſil. anno 1760.

Sic *Emendationes & auctaria ad Enumerationem ſtirpium Helveticarum I. anni* 1759. Bern. anno 1760. 8o. Baſil. anno 1765. 4o.

II. Eodem anno etiam Turini, anno 1762. recuſæ in Miſcellaneis T. I. & Baſil. anno 1765.

III. Baſil. anno 1761. 4°.

IV. Bern. anno 1762. 8o. & Baſil. anno 1765. 4o.

V. Baſil. anno 1763. 4o.

VI. Ibidem anno 1765. 4o.

Verzeichniis der Bäume und Stauden die in Helvetien wild wachſen in Actis Soc. Oeconom. Bern. anno 1763.

Ruralia Opera ad emendandum agrum Præfecti ſuſcepta *Rupenſis* ibid. anno 1764.

Ad Agroſtographiam Supplementa Gottingam miſſa anno 1767.

TABU-

TABULA CLASSIUM ET GENERUM.

CLASSIS I.

I. PLANTÆ STAMINIBUS
I. PETALIS PRÆDITÆ.
I. FLORE SEMINI UNICO INSIDENTE
I. FLORIBUS COMPOSITIS,
I. STAMINIBUS CONNATIS
I. PLANIPETALÆ
I. PLACENTA SQUAMIS DISTINCTA
I. SEMINIBUS NUDIS
Cichorium 1
II. SEMINIBUS PAPPO CORONATIS
Hypochoeris 4
II. PLACENTA SQUAMIS NUDA
I. SEMINIBUS NUDIS
Lapsana 3
II. SEMINIBUS PARTIM NUDIS, PARTIM CORONATIS.
* Rhagadiolus 1
III. SEMINIBUS CORONATIS
Tragopogon 2
Scorzonera 3
Lactuca 4
Chondrilla 1
Prenanthes 2
Sonchus 4
Picris 5
Crepis 5
Hieracium 23
Taraxacum 2

I. I. I. I. II. RADIATÆ
I. PLACENTA NUDA
I. SEMINIBUS CORONATIS
Senecio 12
Solidago 3
After 10
Erigeron 4
Doronicum 1
Arnica 4
II. SEMINIBUS NUDIS
Bellis 1
* Pyrethrum 3
Matricaria 4
II. PLACENTA SQUAMIS DISTINCTA
I. SEMINIBUS NUDIS
Chamæmelum 4
Achillea 12
II. SEMINIBUS CORONATIS
Buphthalmum 2
Bidens 2
I. I. I. I. III. FLOSCULOSÆ
I. PLACENTA SQUAMIS DISTINCTA
I. SEMINE CORONATO.
Xeranthemum 1
II. SEMINE NUDO
Santolina 1
Apsinthium 3
* Artemisia 4
Tanacetum 2
Carpesium 1
II. PLACENTA NUDA
II. SEMINE PAPPO CORONATO
Conyza 1
Eupatorium 1
Cacalia 1
Petasites 6
Chrysocome 1
Filago 13
I. I. I. I. IV. CAPITATÆ
I. CALYCE PROPRIO
Echinops 1
II. CALYCE PROPRIO NULLO
I. FLOSCULIS OMNIBUS ANDROGYNIS
Onopordon 1
Centaurium 1
Lappa 1
Carduus 6
Cirsium 13
Silybum 1
Carlina 2
* Jacea 1
II. FLOSCULIS IN AMBITU STERILIBUS
Cyanus 7
Atractylis 1
Calcitrapa 2
Rhaponticum 3
* Serratula 1
I. I. I. I. V. COMPOSITÆ
II. STAMINIBUS LIBERIS
I. DIPSACEÆ (a)
Dipsacus 3
Succisa 3
Scabiosa 4
II. NULLO COMMUNI DISCO
Valeriana 6
Valerianella 2
I. I. I. I. VI. FLORE COMPOSITO
III. SEMINE INTRA FLOREM
Globularia (b). 3

CLASSIS II.

I. STAMINIBUS PRÆDITÆ
I. ET PETALIS
II. DIDYNAMIÆ
FLORE DIFFORMI.
STAMINIBUS QUATUOR INÆQUALIBUS
I. SEMINIBUS QUATUOR NUDIS
ORDO I. FLORE PARUM DIFFORMI
Verbena 1
Lycopus (c) 1
Mentha 10
Trixago 1
ORDO II. FLORE BILABIATO
I. GALEA EMARGINATA AUT BIFIDA
Lavandula 1

(a) Possunt etiam ad Didynamias referri.
(b) Potest etiam ad Didynamias referri, & per eam a Scabiosis ad Didynamias transitur.
(c) Duo tantum stamina. Mejostemon.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0069-2

Origanum 2
Thymus 2
Clinopodium 3
Meliſſa 3
Horminum 1
Meliſſophyllum 1
Chamæclema 1
Cataria 3
Hyſſopus 1
Rosmarinus (*d*) 2
Salvia (*e*) 3
Dracocephalus 2
Stachys 3
Marrubium 1

ORDO II. GALEA SERRATA

Ballote 1
Betonica 6
Galeopſis 4
Lamium 4

ORDO III. GALEA INTEGRA

Cardiaca 3
Brunella 3
Caſſida 2

ORDO III. GALEA NULLA

Bugula 3
Chamædrys 5

I. I. II. II. ANGIOSPERMÆ

I. MONANGIÆ

Utricularia (*f*) 2
Pinguicula (*g*) 2
Orobanche 3
Squamaria 1
Tozzia 1
Linnæa 2
Limoſella 1
Montia (*h*) 1

II. DIANGIÆ

Erinus 1
Euphraſia 1
Odontites 3
Melampyrum 5
Stæhelina 2
Alectorolophus 2
Pedicularis 10
Scrophularia 4
Gratiola 1
Digitalis 3
Antirrhinum 10

CLASSIS III.

I. PLANTÆ STAMINIBUS PRÆDITÆ

I. & PETALIS

III. STAMINIBUS CONNATIS INÆQUALIBUS

I. OCTOSTEMONES

Polygala 2
Polygaloides 1

II. HEXASTEMONES

Fumaria 4

III. DECASTEMONES PAPILIONACEÆ.

ORDO I. FOLIIS SIMPLICIBUS AUT TERNIS

Geniſta 4
Spartium 2
Anonis 4

II. FOLIIS TERNATIS

Cytiſus 2
Melilotus 1
Trifolium 16
Medica 4
* Buceras 1

III. FOLIIS QUINIS

Dorycnium 1
Lotus 2

IV. FOLIIS NUMEROSIS. PINNATIS.

I. CAULE NON VOLUBILI

Coronilla 4
Ferrum equinum 2
Ornithopodium 2
Galega 1
Hedyſarum 1
Onobrychis 1
Vulneraria 2
Cicer 1
Colutea 1
Aſtragalus 15
Orobus 4
Galega 1
Ervum 1

II. CAULE SCANDENTE

Ervum 1
Vicia 9
Lathyrus 12

CLASSIS IV.

I. PLANTÆ STAMINIBUS I. & PETALIS PRÆDITÆ

IV. STAMINIBUS SENIS QUORUM DUO BREVIORA CRUCIFERÆ

I. SILIQUOSÆ

Leucojum 5
Heſperis 3
Arabis 3
Turritis 3
Eruca 6
Sinapi 5
Raphanus 1
Dentaria 2
Cardamine 7
Eryſimum 4
Siſymbrium 5
Radicula 2

I. SILICULOSÆ

I. SILICULÆ SEPTO VALVIS PARALLELO

Alyſſum 8
Draba 4
Lunaria 1

II. SILICULIS GEMELLIS

Biſcutella 1

III. SEPTO AD VALVAS NORMALI

Coronopus 1
Naſturtium 13
Lepidium 4

IV. FLORE DIFFORMI

Iberis 2

V. SILIQUA UNILOCULARI

Rapiſtrum 1
Iſatis 1

VI. SILIQUA IRREGULARI

Myagrum 2

Bunias

(*d*) Duo tantum ſtamina. Mejoſtemon.
(*e*) Semitetraſtemon.
(*f*) Stamina tantum duo.
(*g*) Semitetraſtemon.
(*h*) Stamina tria. Mejoſtemon, planta difficulter ad ordinem ſuum reducenda, ab Alſine differt flore monopetalo.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0070-3 DFG

Bunias 1
Trapa 1

CLASSIS V.

I. PLANTÆ STAMINIBUS I. & PETALIS PRÆDITÆ

V. MEIOSTEMONES

I. TETRAPETALÆ DISTEMONES

Fraxinus 1

II. MONOPETALÆ DISTEMONES

Jasminum 1
Ligustrum 1
Lilac 1
Veronica 21

III. MONOSTEMONES

Stellaria 3
Najas 1
Huc ex Didynamiis pertinent Rosmarinus, Lycopus, Lentibularia, Pinguicula, Montia huc cum Najade referri posset.

CLASSIS VI.

I. PLANTÆ STAMINIBUS I. PETALIS PRÆDITÆ

VI. ISOSTEMONES.

I. FLORE DIFFORMI

Impatiens 1
Viola 13

II. DICARPÆ

Asclepias 1
Vinca 2

III. CUCURBITACEÆ

Bryonia 1

IV. SOLANACEÆ

Solanum 2
Physalis 1
Mandragora 1
Belladonna 1
Hyoscyamus 1
Verbascum 5
Stramonium 1

V. ASPERIFOLIÆ

Cynoglossum 3
Scorpiurus 3
Heliotropium 2
Lithospermum 2
Pulmonaria 2
Buglossum 1
Symphytum 2
Cerinthe 1
Echium 2
Lycopsis 1
Asperugo 1
Borrago 1

VI. VASCULIFERÆ

I. UNILOCULARES

Primula 8
* Aretia 9
Androsace 1
Anagallis 2
Centunculus 1
Lysimachia 4
Hottonia 1
Menyanthes 1
Soldanella 1
Cyclaminus 1
Gentiana 18

II. BILOCULARES

Cuscuta 1
Plantago 8

III. TRILOCULARES

Convolvulus 2
Polemonium 1

IV. QUINQUELOCULARES

Azalea 1

V. FRUCTU MOLLI

Aquifolium 1

ORDO VII. CORONATÆ

Opulus 1
Viburnum 1
Sambucus 2
Caprifolium 5
Rapunculus 7
Campanula 20
Pimpinella 2
Samolus 1

ORDO VIII. STELLATÆ

Rubia 1
Galium 19
Asperula 6
Sherardia 1

ORDO IX. UMBELLIFERÆ

I. RECEPTACULO COMMUNI

Eryngium 2

II. NULLO RECEPTACULO COMMUNI

I. SEMINIBUS ACULEATIS

Sanicula 1
Caucalis 5
Libanotis 2
Daucus 1

II. SEMINIBUS ROSTRATIS

Chærophyllum 3
Myrrhis 5

III. SEMINIBUS CONVEXIS OVATIS AUT ACUTIS

Oenanthe 2
Phellandryum 1
Ligusticum 1
Podagraria 1
Foeniculum 1
Meum 1
Seseli 2
Coriandrum 1
Aethusa 1
Cicuta 2
Bupleurum 8
Sium 5
Bulbocastanum 1
Apium 1
Tragoselinum 4
Carum 1

IV. SEMINE ALATO

I. ALIS QUINQUE

Astrantia 2

II. ALIS QUATUOR

Laserpitium 5
Peucedanum 1

III. ALIS DUABUS

Selinum 7
Imperatoria 1
Angelica 2

V. SEMINIBUS PLANIS

Pastinaca 1
Sphondylium 2
Tordylium 1
Hydrocotyle 1

ORDO X. EPICARPIÆ

I. FLORE DIPETALO

Circæa 2

II. FLORE TETRAPETALO

Ribes 4

ORDO XI. PERICARPIÆ
II. POLYPETALÆ
I. FRUCTU MOLLI
Rhamnus 4
Vitis 1
Hedera 1
Rhus 1
Berberis 1
Evonymus 2
II. FRUCTU SICCO
Staphylea 1
Parnassia 1
Rorella 2
Statice 1
Linum 5
Telephium 1
Corrigiola 1
Potamogeton 11
ORDO XII. CALYCIFLORÆ
Salicaria (i) 2
Peplis (k) 1
I. PLANTÆ STAMINIBUS
I. & PETALIS PRÆDITÆ
CLASIS VII. DIPLOSTEMONES
I. CARYOPHYLLÆ
Elatine 2
* Cherleria 1
Alsine 26
Myosotis 10
Tunica 7
Saponaria 7
Viscago 11
Lychnis 7
Oxys 2
Geranium 17
Tribulus 1
Tamariscus 1
II. SUCCULENTÆ
Sedum 19
Portulaca 1
Saxifraga 22
III. EPICARPIÆ
Agrimonia 1
Pentapteris 2
Oenothera 1
Epilobium 7
IV. PETALORUM NUMERO IN EADEM PLANTA DIVERSO
Hypopitys 1
Ruta 2
Moschatellina 1
V. BACCIFERÆ
Paris 1
Phytolacca 1
VI. CORNICULATÆ
Pirola 4
Erica 3
Rhododendron 2
Andromeda 1
Arbutus 2
Vaccinium 4
VII. FLORIBUS TUBULOSIS
Thymelæa 4
Stellera 1
VIII. FLORE DIFFORMI
I. MONOPETALÆ
Aristolochia 2
II POLYPETALÆ
Fraxinella 1
IX. TRICOLOBÆ
Hippocastanum 1
X. DICOLOBÆ
Acer 3
Accedit ex Isostemonibus.
Salicaria 1
I. PLANTÆ STAMINIBUS
I. & PETALIS PRÆDITÆ
CLASSIS VIII. POLYSTEMONES
I. VASCULIFERÆ
Tilia 1
Cistus 5
Hypericum 7
II. NECTARIFERÆ
Tithymalus 12
Reseda 3
III. RHOEADES
Chelidonium 1
Glaucium 1
Papaver 5
Nymphæa 2
Hydrocharis 1
IV. COLUMNIFERÆ
Malva 4
Althæa 2
Abutilon 1
V. BACCIFERÆ
I. FLORE FRUCTUI CIRCUMNATO.
Actæa 1
Capparis 1
Amygdalus 1
Prunus 3
Cerasus 3
Padus 1
II. FLORE FRUCTUI INNATO.
Mespilus 8
Pirus 2
Punica 1
Opuntia 7
Philadelphus 1
Rosa 8
VI. CALYCIFLORÆ
Rubus 2
Fragaria 19
Geum 4
Dryas 1
Filipendula 3
VII. THALAMIFLORÆ
I. GYMNOPOLYSPERMÆ
Thalictrum 5
Clematis 3
Atragene 1
Anemone 10
Hepatica 1
Adonis 1
Myosurus 1
Ficaria 1
Ranunculus 23
Damasonium 1
Sagitta 2
II. MULTISILIQUÆ
I. FLORE UNIFORMI
Butomus 1
Pæonia 1
Caltha 1
Trollius 1
Isopyrum 1
Helleborus 4
Nigella 1
Aquilegia 2
II. FLORE DIFFORMI
Aconitum 4
Delphinium 3

I. PLAN

(i) Species ejus inter diplostemones.
(k) Accedunt aliquæ species Alsines, Myosotidis & Geranii ex Diplostemonibus. Ex polystemonibus Hydrocharis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0072-5

I. PLANTÆ STAMINIBUS.
I. ET PETALIS PRÆDITÆ
CLASSIS IX. LILIACEÆ
I. TRISILIQUÆ
Veratrum 1
Anthericum 1
II. UNISILIQUÆ
I. FRUCTU INTRA FLOREM
I. FLORE PATULO SOLITARIO
Asphodelus 1
Phalangium 8
Ornithogalum 2
II. FLORE CONGREGATO
Allium 13
III. FLORE CAMPANIFORMI
Hemerocallis 2
Lilium 3
Erythronium 1
Fritillaria 1
Tulipa 1
IV. BACCIFERÆ
Uvularia 1
Ruscus 1
Asparagus 1
Unifolium 1
Polygonatum 4
V. FLORE TUBULOSO
Hyacinthus 4
VI. FLORE *FRUCTUI INNATO*
I. *HEXASTEMONES*
Agave 1
Narcissus 3
Galanthus 2
Colchicum 2
II. TRISTEMONES
Crocus 1
Iris 3
VII. FLORE DIFFORMI
Gladiolus 1
I. PLANTÆ STAMINIBUS
I. ET PETALIS DONATÆ
CLASSIS X. SATYRIA
Orchis 26
Epipactis 12
Calceolus 1
Corallorhiza 1
I. PLANTÆ STAMINIBUS
II. ET SPATHIS PRÆDITÆ
CLASSIS XI. PIPERITÆ
Arum 1
I. PLANTÆ STAMINIBUS PRÆDITÆ
II. PETALIS NULLIS
CLASSIS XII. GRAMINEÆ
I. TRIGLUMES
Sparganium 2
Typha 2
II. SEXGLUMES
Acorus 1
Triglochin 1
Valisneria 1
Scheuchzeria 1
Juncus 20
I. UNIGLUMES
Eriophorus 3
Scirpus 9
Marisicus 4
Carex 60

IV. BIGLUMES
GRAMINA
I. CALYCE NULLO
Nardus 1
Homalocenchrus 1
* Phoenix 1
II. CALYCE UNIGLUMI
* Tragus 1
Lolium 1
III. CALYCE BIGLUMI
Secale 1
Triticum 11
Festuca 17
Sesleria 2
Poa 29
Avena 25
Bromus 11
Stipa 2
Arundo 10
Milium 1
Digitaria 2
Phleum 5
IV. CALYCE BIGLUMI, SETIS CORONATO
Hordeum 6
V. CALYCE BIGLUMI FOLLICULO UNIGLUMI
Alopecurus 3
VI. CALYCE TRIGLUMI
Panicum 3
VII. CALYCE PINNATO
Cynosurus 2
CLASSIS XIII.
I. *SEXUBUS CONJUNCTIS*
II. PETALIS NULLIS
I. VASCULIFERÆ POLYSPERMÆ
I. POLYSTEMONES
Asarum 1
II. DIPLOSTEMONES
Chrysosplenium 2
II. MONOSPERMÆ
I. DIPLOSTEMONES
Scleranthus 2
II. ANOMALOSTEMONES
Herniaria 2
Polygonum (a) 12
III. MEIOSTEMONES
Alchemilla 4
Polycnemon 1
Blitum 1
IV. ISOSTEMONES
Limnopeuce 1
Thesium 2
Chenopodium 1
Ulmus 1
Lapathum (b) 12
II. SEXUBUS SEPARATIS
I. POLYSTEMONES
Ceratophyllum 1
Mercurialis 2
Laurus 1
Empetrum 1
II. DIPLOSTEMONES
Hippophäe 1
III. MEIOSTEMONES
Zanichellia 1
Empetrum 1
IV. ISOSTEMONES
Amaranthus 1
Ficus 1
Lemna 1
Viscum 1
Buxus 1

(a) Polygonum natans est Hostemon.
(b) Duo ultima Lapatha sex ubus sunt separatis.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0073-1 DFG

Morus	1
Parietaria	2
Urtica	2
Cannabis	1
Lupulus	1
Atriplex	2
Celtis	1
Tamus	1

V. FLORE COMPOSITO

Xanthium	1

VI. JULIFERÆ

Fagus	1
Caſtanea	1
Juglans	1
Corylus	1
Quercus	1
Carpinus	1
Betula	2
Alnus	2
Populus	3
Salix	21

VII. CONIFERÆ

Pinus	5
Juniperus	2
Taxus	1
Ephedra	1

II. PLANTÆ STAMINIBUS NULLIS

CLASSIS XIV. CAULIFOLIÆ

Equiſetum	6
Hippuris	1

II. PLANTÆ STAMINIBUS NULLIS

CLAS. XV. *EPIPHYLLOSPERMÆ*

Ophioglossum	1
Osmunda	1
Struthiopteris	1
Filix	2
Aſplenium	6
Polypodium	17
Adiantum	1
Acroſtichum	2

II. PLANTÆ STAMINIBUS NULLIS

CLASSIS XVI. MUSCI.

Lycopodium	8
Sphagnum	4
Buxbaumia	1
Hypnum	69
Bryum	37
Mnium	22
Blaſia	1
Jungermannia	30
Marchantia	5
Anthoceros	2
Riccia	3
Hydrophace	4

II. PLANTÆ STAMINIBUS NULLIS

CLASSIS XVII. LICHENES

1. Corniculati	50
2. Coralloidei	14
3. Uſneæ	8
4. Cyprii	14
5. Antilyſii	37
6. Pulmonarii	26
7. Pſoræ	11
8. Gelatinoſi	10
9 Herpetes	39
10. Lepræ	20

II. PLANTÆ STAMINIBUS NULLIS

CLAS. XVIII. FILAMENTACEÆ

Byſſus	8
Conferva	16
Tremella	3
Ulva	1

II. PLANTÆ STAMINIBUS NULLIS

CLASSIS XIX. FUNGI

Mucilago	4
*Fuligo	3
*Embolus	3
Botrytis	3
Lycogala	5
Mucor	5
Aſpergillus	6
*Trichia	12
Lycoperdum	9
*Sphæria	26
Clavaria	13
Puccinia	4
Ceratoſpermum	2
Cyathus	2
Peziza	30
Boletus	2
Phallus	1
Agaricum	25
Polyporus	44
Echinus	10
Merulius	4
Amanita	159

PLANTÆ

PLANTÆ PETALODEÆ.

CLASSIS VIII.

POLYSTEMONES (*a*).

CLaſſis iſta multos naturales ordines comprehendit. Ei nomen eſt a Staminum numero, qui petalorum numerum ter, quater, demum ſeptuageſies quinquies ſuperat. Omnibus flores ſunt polypetali, paucis difformes.

I. VASCULIFERÆ.

His unicum ſeminum eſt conceptaculum, in cujus uno, pluribusve loculis ſemina continentur. Petala præterea roſaceo more in circulum diſpoſita ſunt.

I. ASCYROIDEÆ.

TILIA (*b*) TOURNEFORT. t. 381. LINN. *gener.* n. 660.

Calyx coloratus, deciduus, ejus foliola firmula, cava, ovata, obtuſa, quina (*c*). Petala totidem elliptica (*d*). Stamina circa fructus baſin, quaſi triginta (*e*). Fructus ovatus (*f*), ſi perfectus fuerit pentaſpermos (*g*), ut etiam ſex ſemina maturaſſe viſus ſit: plerumque vero eorum ſeminum aliqua abortant (*h*), & ſæpe unicum (*i*) maturatur. Americana ſpecies habet nectaria quinque (*k*).

1030. TILIA foliis cordato *lanceolatis*, *ſpongiolis* ad nervorum folii angulos ſeſſilibus.

α Varietas foliis amplioribus mollioribus, ſubhirſutis, *Sativa.*

Tilleul ſpectacle de la Nature II. p. 461.
Tilia BLAKWELL t. 469.
Tilia vulgaris platyphyllos J. B. I. P. II. p. 133.
& *Tilia maximo folio* EJUSDEM ibid. p. 137.
Tilia foliis molliter hirſutis, viminibus rubris, fructu tetragono RAI *Synops* P. III. p. 473. (tetraſpermo).

β Folio exiguo, glabro, firmulo, *ſylvatica.*

Tilia ſylveſtris TRAG. p. 1111.
Tilia Turcenſis foliis glabris, ſed majoribus J. B. l. c. p. 137.
Tilia Bohemica foliis minoribus glabris, fructu oblongo, utrinque articulato, minime coſtulato (monoſperma) MICHELI apud TILLI *hort. Piſan.* t. 49. p. 165.
& *Tilia Ulmi folio, ſemine hexagono* MERRET &c. (hexaſperma).

α β *Tilia floribus nectario deſtitutis* LINN. p. 733.

Varietas α circa *Kōnitz* & in monte *Muteto*. Fructu pentacocco circa Aquilejiam legi. Varietas β in ſylvis noſtris, quam borealibus, rarior. *A la Combe de Beaufond* GAGNEBIN.

Ex proceriſſimis arboribus, non tamen longæviſſimis. Noſtræ enim in altiſſimo illo penſili horto ante templum majus conſitæ, circa annum 1410. decrepitæ erant anno 1720 excavatæ, etſi frondebant hactenus, & 36. pedum erant ambitu. Ob gratam umbram antiqui Germani ad templa & in foris eam arborem colebant, ut celebratæ (*l*) Tiliæ paſſim ſuperſint: nunc parum poſterorum ſtudioſi, Hippocaſtanum præferimus, ſub cujus umbra conſideat, qui plantavit.

Folia

(*a*) Staminoſi flores JUNG. c. 22.
(*b*) Tilia femina craſſior, materie candida, foliorum, & corticis, ſucco dulci, fructu nulli bruto eduli. Hujus Philyræ ſunt membranæ inter corticem & lignum PLIN. L. XVI. c. 14. Enaries tiliæ (φλοιος) fronde vaticinantur HERODOTUS IV. p. 242. Philyra eſt Tilia J. B. contra CORNARUM.
(*c*) TOURNEFORT. D.
(*d*) A. B.
(*e*) A.
(*f*) E. F. Quinquevalvis LINN.
(*g*) Conf. TOURNEF. E.
(*h*) Duo pingit TOURNEFORT.
(*i*) LINN.
(*k*) KALM. *berättelſe.* p. 5.
(*l*) *Breſl. Samml.* &c. In Inſula Co Tilia eſt, ſub qua 1500. homines ſteterunt MYLLER. *Iter. Paleſt.* p. 322.

Folia prima laciniata, reliqua cordata, mucrone longiori, ſerrata, dentibus ariſtatis, nervis ſubtus villoſis, cum fulvis ad nervorum (*m*) diviſiones ſpongiolis. Hæc ſterilia. Sed alia florifera folia, ſeu ſtipulæ, petiolo ſuo naſcuntur (*n*) ex nervo foliorum ſterilium, nervoſa ipſa, caduca, elliptica, & ligulata. Medius eorum nervus ſolet aut unum triflorum petiolum, aut tres petiolos trifloros edere, aut unum novem florum. Flos albidus, grati odoris.

Undique utilis eſt. Flores placent apibus, ut ex Tiliis in Polonia frequentibus (*o*) eximium mel parent, cujus melicratum (Liepiz) pretium habet. Odoratæ particulæ aquam dant ſubacidam, blande odoram, quæ medicamentorum cephalicorum frequens vehiculum eſt. Sic ſpiritus per fermentationem paratus, qui aromaticis plantis pro menſtruo eſt. Extractum florum gummoſum, mucilagineum eſt & ſubſalſum, ſpirituoſum amarius, & ſtypticum (*p*). Dant etiam ſalem volatilem ſiccum. Aquam, ut ex Betula, de terebrata arbore in Pruſſia educunt (*q*). Folia blanda, viſcoſa, cataplaſma dant ad inflammationes, ad teneſmum utile. Fructus dulces, aliquantum adſtringentes, ad dyſenteriam laudantur.

Lignum album, leve, ad opera torneatorum, adque ſcrinia minora, eorumque diviſiones utile (*q**). In Belgio lignum deterius (*r*) eſt. Ex cortice Tiliæ vincula ad firmandas vites fiunt, deinde telæ rudes, ad merces tuendas (*s*). Etiam funes ex macerato cortice fabrefiunt (*t*).

CISTUS (*a*) LINN. n. 673.
CISTUS TOURNEFORT. t. 136.
& HELIANTHEMUM TOURNEFORT. t. 128.

Calycis tria folia (*b*) *ex ovatis lanceolata*, cava, venoſa, *quibus duo* (*c*) minora folia accedunt. *Petala quinque* (*d*) rotunda, tenera, flaccida, expanſa. *Stamina* numeroſiſſima, longis filamentis. Fructus in Ciſtis multilocularis, quinque ad 10. loculorum (*e*): in Helianthemo TOURNEF. triangularis (*f*), trivalvis (*g*), unilocularis, tribus receptaculis (*h*), ad quæ numeroſa ſemina. Tuba ſimplex, fine globoſo (*i*).

* 1031. CISTUS fruticoſus, foliis petiolatis, ovatis, rugoſis, ſerratis.
Ciſtus femina CLUS. *hiſp.* p. 140. 141. bene.
Ciſtus femina, ſalviæ folio C. B.
Ciſtus arboreſcens exſtipulatus, foliis ovatis, petiolatis, utrinque hirſutis LINN. I. p. 738.
Cavernæ in rupibus, & circa *Ripam*.
Frutex humilis, cortice puniceo, hirſuto. Rami, folia, & flores, per paria opponuntur. Folia ovata, rugoſa, ſuperne hirſuta, inferne pene incana, ſubtiliter ſerrata (*a*), fere Salviæ. *Petioli florigeri*, præter duo parva folia, nudi, prælongi, quatuor unciarum, & ultra. Calycis foliola tria exteriora, duo interiora fere æqualia. Flos flavus in noſtris, & in Hiſpania, alias albus, ut in Gallia (*b*).
Vis ſtyptica.

1032. CISTUS foliis duris, confertis, linearibus, petiolis unifloris, calicibus glabris.
Chamæciſtus I. *anguſtifolius* CLUS. *Pannon.* p. 59.
Herba fumaria BARTHOL. *miſcell med.* p. 93. *Act. Hafn.* III. *obſ.* 63. *Gal. di Minerv.* VI. p. 61.

Ciſtus

(*m*) SEBA *theſaur* I. t. 5. f. 4.
(*n*) Du HAMEL *arbres* II. p. 333.
(*o*) Et Lithuania NEUMAN edit. ZIMMERMAN p. 940.
(*p*) CARTHEUZER. *mater. medic.* II. p. 466.
(*q*) FISCHER *von der Natur* n. 664.
(*q**) Du HAMEL *arbr.* p. 334.
(*r*) IDEM *exploitat.* II. p. 538.
(*s*) Des SERRES du PRADEL. p. 594.
(*t*) Du HAMEL *arbres.* l. c.
(*a*) Ciſtus ramoſus frutex non procerus, foliоſus, foliis rotundis, acutis, hirſutis. Flos maſculo, ut punicæ, feminæ, albus: vis adſtringens DIOSCORID. I. c. 109.

Panaces Chironium folio amaraci ſimili; flore aureo DIOSCORID. L. III. c. 50. Addit THEOPHRASTUS L. IX c. 12. folia Lapathi eſſe. Sic PLINIUS L. XXV. c. 13. Id putatur eſſe Helianthemum.
(*b*) TOURNEFORT, t. 128. C. t. 136.
(*c*) Tria non bene TOURNEFORT t. 128. C. t. 136.
(*d*) T. 128. 136. A. B.
(*e*) Decem loculi t. 136. H. Quinque J.
(*f*) D.
(*g*) F.
(*h*) F.
(*i*) t. 136. D.
(*a*) CLUS. integra.
(*b*) IDEM.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0076-8
DFG

Ciſtus minor, brevi vermiculatoque folio Hiſpanicus BARRELIER *ic.* 286.
Ciſtus &c. LINN. *Oelanska reſa* p. 177.
Ciſtus ſuffruticoſus, procumbens, exſtipulatus, foliis alternis, linearibus, margine ſcabris, pedunculis unifloris LINN. p. 740.

Locis calidis & lapidoſis vulgaris. Circa *Montcharan*, *Fontaney*, *Tombey*, *Bex*, *Ivorne*, *Bonneville*. Genevæ circa *Champé*.

Fruticulus humilis, lignoſus tamen, ſen..ſubrectus, ramoſus, pedalis. Radix prædura reptans. Folia craſſa, carinata, ſicca, alterna, ſæpe in unum latus conjecta, & curva, minute punctata. Flores in petiolis unifloris, cernuis, brevibus. Calyx conicus, glaber, aut leviter hirſutus, foliis acceſſoriis longis, lanceolatis, venis purpureis amat variari. Petala ſulfurea, exigua, raro expanſa, calyce majora. Tuba de more globoſo apice. Fructus trilocularis, (*c*), manifeſtis ſeptis diviſus.

In hoc Helianthemo autumnali tempore multas plantas totas roſis foliolis tectas vidi, alieno quodam Sedi habitu, ut aliam ſtirpem eſſe putares.

Elatiorem Ciſtum, cætera ſimilem, Cl. FABRICIUS (*d*) ſeparat & LINNÆUS (*e*).

1033. CISTUS foliis conjugatis, ellipticis, hirſutis, integerrimis, petiolis unifloris, ſubhirſutis.

Icon GESNERI lignea 143.
Hyſſopus campeſtris TRAG. p. 221.
Flos ſolis, ſeu Panaces Chirnium MATTHIOL. p. 744. CAMERAR. *Epit.* p. 501. cum charactere.
Helianthemum Germanicum TABERNÆMONT. p. 1062.
Chamæciſtus vulgaris, flore luteo LOESEL. *ic.* p. 43. *ic.* 8.
Ciſtus ſuffruticoſus, procumbens, ſtipulis lanceolatis, foliis oblongis, revolutis, ſubpiloſis LINN. *Spec.* I. p. 744.
OEDER. *Flor. Danic. ic.* 101.

β Flore pleno SCHEUCHZER *Bresl. Saml.* ann. 1726. m. *Jul.*

γ Foliis latioribus, in Gemmio a nobis lecta, SEGVIER. *Supplem.* p. 193. t. 6. f. 1.
An *Helianthemum venetum erectum, elatius & fere glabrum, foliis oblongis, atroviridibus, quaſi lucidis, flore luteo minori* MICHELI *hort. Flor.* p. 48. t. 6.

Vulgo ad viarum oras.

Cauliculi decumbentes, pedales, ex radice ramoſi, geniculati. Folia coniugata, petiolata, elliptica, aut longo & obtuſo acumine, aut brevia lata, & ovata, ſicca, ſubhirſuta, aliquando tota hirta. In foliorum alis duo folia minora, anguſta, initia novi rami. Calyces lineati, duobus foliolis acceſſoriis perexiguis. Flores patuli, ſplendentes, aurei, petalis anguſtatis, ſubrotundis, in petiolis brevibus, unifloris, numeroſis, in plantæ ſummitate confertis. Nutant, antequam explicentur. Fructus unilocularis, cum ſeptorum levibus veſtigiis.

1034. CISTUS caulibus duris, procumbentibus, foliis ſubhirſutis, ellipticis, conjugatis, petiolis unifloris, confertis, calycibus tomentoſis.

Chamæciſtus ſerpyllifolius CLUS *Pannon.* p. 62. 63. non vero JACQUIN. *obſſ.* n. 45.
Chamæciſtus ſerpylli folio nigricante & hirſuto, flore aureo & odorato J. B. II. p. 17. add. SCHEUCHZER *It.* VII. p. 503. An SEGUIER *Suppl.* p. 195. t. 6. f. 2. folio valde rotundo.
Non eſt *Ciſtus ſuffruticoſus, ſtipulatus, foliis oblongis, calycibus levibus* LINN. p. 743.
An *Ciſtus ſerpyllifolius* CRANZ p. 70 t. 6. f. 3 ?

In omnibus Alpibus & montanis altioribus. Im *Siſgaü* (*a*).

A præcedente Ciſto modice differt. Minor eſt, vix dodrantalis, radicibus lignoſis, ramoſis, caulibus lignoſis, ramoſis, proſtratis. Rami vetuſti lignei, novi molles, lanuginoſi. Folia conjugata, inferiora elliptica; ſuperiora ovata, juniora tota hirſuta, per ætatem calva & laurina, non perinde minoribus foliis comitata, neque ſubtus alba. Flores in petiolis unifloris per ſummam plantam, ut in prioribus, diſpoſiti, ſubumbellati. Calyx ſericeo villo tectus: minoribus foliolis oblongis, peranguſtis, ægre apparentibus. Flos minor, luteus, ſemuncialis, & fructus, ut in vulgari.

Annon

(*c*) Sexlocularis CRANZ.
(*d*) *Hort. Heimſt.* II. p. 196. 197.
(*e*) *Spec.* p. 739.
(*a*) *Basler Merkwürd.*

Annon etiam *Ciſtus alpeſtris* CRANZ p. 73. t. VI. f. 1.?
An *Ciſtus Oelandicus* LINN. *ölanſk. reſ.* p. 66. 71. *Flor. Suec.* n. 473. Huc refert Cl. GERARD. p. 397. & GOUAN p. 263. Negat LINNÆUS, cum glaber ſit: ſed calveſcere adnotavi.

1035. CISTUS caulibus duris, procumbentibus, foliis ellipticis, hirſutis, inferne tomentoſis, petiolis confertis, unifloris, calycibus tomentoſis.
Helianthemum alpinum, folio Piloſellæ minoris Fuchſii J. B. II. p. 18. RAI *ſyllog. exter.* p. 101. SEGUIER *Suppl.* p. 196.
An *Ciſtus oleæ folio villoſus, Italicus* BARRELIER *ic.* 365.?
Ciſtus ſuffruticoſus, exſtipulatus, foliis oppoſitis, oblongis, petiolatis, planis, ſubtus incanis.
In montoſis Juræ, *la dent de Vaulion, Dolaz, Falconario, Thuiri.* RAJUS in *Salevaz.*
An haut de la Charriére neuve du coté du droit de Renan; à Pertuis GAGNEBIN.
Habitus idem, durus, fruticoſus, ramoſus, nodoſus. Folia ex ellipticis brevius acuminata, ad caulem pauca & exigua, ad terram conferta, hinc viridia cum longiuſculis pilis, ut in Piloſella ſolent; inde pene tomento albicantia. Flores in petiolis brevibus, tomentoſis, confertis, exigui, flavi; omnia ut in vulgari ſpecie. Calyx tomentoſus, ut in priori.
In catalogo SCHEUCHZERI M. S. duo alia Helianthema reperiuntur, *folio ſampſuchi, capitulis valde hirſutis* J. B. & *alpinum myrtifolium hirſutum*, quorum neutrum mihi notum eſt.

* 1036. CISTUS foliis craſſii, tomentoſis, ellipticis, linea exaratis.
Helianthemum montanum Polii folio incano, flore candido Hort. Eltham. t. 145.
Ciſtus humilis II. CLUS. *hiſp.* p. 152.
Ciſtus humilis alpinus durior, Polii noſtratis flore candicante PLUKNET. p. 107. t. 23. f. 6.
Conf. GERARD. p. 396.
Circa *Leucam* abſque flore reperi, certam tamen civem. Etiam inter plantas montis *Pilati* eſt, a M. CAPPELER lectus, cum nomine *H. Saxatilis, foliis & caulibus incanis, floribus albis* MENZEL *pugill.* t. 8.
Radix lignoſa maxima, multicaulis. Caules lignoſi, proſtrati, folioſi: folia tota tomento albo obducta, inferne magis albida, oris contractis, nervo inferne eminente. Florentem non legi, ſed ex Gallia & Italia habui, caule pedali, tomentoſo, floribus rarioribus in petiolis unifloris, magnis albiſque, calycis foliis lineatis, minoribus, peranguſtis, fructu tomentoſo.

HYPPERICUM (*a*). TOURNEF t. 131. LINN. n. 902.

Calyx expanſus, profundiſſime quinquefidus (*b*). Petala quinque patula, elliptica (*c*). Stamina (*c**) quamplurima (*d*), filamentis longis, latiuſculis, in noſtris ægre connata. Fructus conicus (*e*), in noſtris trilocularis (*f*), polyſpermos, in aliis quinquelocularis. Tubæ tres in noſtris.

perforatum — 1037. HYPRICUM caule terete, alato, ramoſiſſimo, foliis ovatis, perforatis.
Hypericum BLAKWELL. t. 15.
Hypericon DODON. p. 76.
Hypericum floribus trigynis, caule ancipiti, foliis obtuſis, pellucide punctatis LINN. II. p. 1105.
β Foliis latioribus, in ſubalpinis, inque montanis.
γ Guttis ſanguineis BOCCONE *mus di piant.* p. 25. t. 11.
δ *Hypericum alpinum humilius, magno flore punctato Ferdinandi* BASSI *Comm. Acad. Bonon.* T. IV. p. 293. 294. t. 3.
An *Hypericum maculatum* CRANZ p. 65 Foliorum ora ſericea, ſed negat ei puncta eſſe pellucida.
Nihil frequentius in agris, ſylvis parum frondoſis, arvis requietis.
Caulis quidem teres, ſed duabus alis eminentibus punctatis percurſus. Folia (& rami), ut in plantis verticillatis conjugata & cruciata, varia illa, ſed perpetuo quaſi

(*a*) Hypericum frutice ſurculoſo, rubeſcente, dodrantali, folio ovato, flore luteo, Leucoji ſimili, qui digitis adtritus ſanguineum ſuccum fundit. Siliqua ſubhirſuta, in rotundo oblonga, ſemine intus nigro racemoſo DIOSCORID. III. c. 153. Videtur noſtrum, ut recte MATTHIOLUS p. 45. Neque ei albus flos, ut ait BRASSAVOLA *exam.* p. 222. ſed μηλινος tribuitur.
(*b*) TOURNEFORT C.
(*c*) A.
(*c**) GREW t. 57.
(*d*) TOURNEF. A.
(*e*) E.
(*f*) G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0078-0 DFG

quaſi perforata, numeroſis nempe pallidis veſiculis (*g*) punctata, per oram vero punctis nigris adſperſa: ſummi rami nigris glandulis ornati. Flores in umbellas, quæ ramos terminant Calyx non maculatus. Petala flava, parte extrema nigris punctis adſperſa, ut alias etiam margo punctatus ſit, alias univerſa ſuperficies. In ſingulo antherarum ſepto punctum nigrum ſeu glandula (*g**). Tubarum apex purpureus.

Tritæ ſummitates rubrum colorem (*h*) exhibent, qui totus ex reſina fit odorata, quæ ipſa de floribus ad ignem ſtillat, terebinthinæ ſimilis, ex gummi tamen & reſinæ natura miſtum (*i*). In ea reſina vis eſt, quæ contra aliarum plantarum morem aquoſi extracti copiam ſuperat (*k*). Oleum de floribus abunde ſtillat (*l*), ad unciam ex libra, & ipſum terebinthinæ ſimile. Sal cinerum alcalinus eſt (*m*). Ex radicibus acidus ſpiritus, quaſi melleus, prodit (*n*).

Pro remedio vulnerario eximio paſſim habetur, quo fine potiſſimum oleum adhibetur cui flores infuſi (*o*), dum purum & a ranciditate liberum ſit, ad ambuſta perinde utile (*p*). Mihi quidem ſuccus expreſſus, ex tuſo Hyperico (*q*), in vino infuſo, præſtare videtur. Balſamum ex ſucco & expreſſo oleo M. Dux Hetruriæ parabat (*r*). Ob eamdem vim vulnerariam florum theiforme infuſum laudant, ad vaſa, poſt dyſenteriam, conſolidanda, poſtque menſes nimios (*s*). Ad ulcera interna renum decoctum in uſu eſt. Morbis etiam nervorum vi adſtringente hactenus medetur, & hypochondriacis (*t*). Vires febrifugas in eſſentia ſummitatum alii ponunt Veteres aperientes (*u*) vires & diureticas (*x*) Hyperico tribuebant, iſtas ob reſinoſam naturam non inprobabiles. Fauces inde rauceſcere BOERHAAVIUS, ut a balſamis ſumtis ſolent.

Siccum cum lana, in alumine macerata, coctum, ſatis pulchro flavo colore tingit (*y*).

1038. HYPERICUM *caule quadrangulari, foliis ovatis, perforatis, punctatis.* — *quadrangulare*

Androſæmum CAMERAR. *Epit.* p. 677.
Hypericum minus, caule quadrangulo, foliis non perforatis C. B.
β *Flore minore, perforatum* VAILLANT.
γ *Non perforatum alpinum, caule tereti* PONTEDER *Compend.* tabb. p. 114.
Hypericum floribus trigynis, caule quadrato, herbaceo LINN. p. 1104.

In foſſis & paluſtribus, & in alpes adſcendit.

A præcedente modice differt. Alæ caulis altiores, ut evidentius quadrangularis videatur, idemque minus, niſi ex radice ramoſus eſt. Folia majora, ovata, breviter ad verticem contracta, aliqua cum varietate, perforata, ſed obſcurius, per oram nigris punctis adſperſa. Flores minores, pro foliorum ratione; petala ochrea, raro punctata, ut tamen ſubinde unum propius apicem punctum ſit, duo etiam rarius (*z*).

1039. HYPERICUM caule proſtrato, foliis ovatis, calycibus ſerratis, punctatis. — *humifusum*

Hypericum minus DODON. p. 76.
Hypericum minimum ſupinum J. B. III. p. 384.
Hypericum floribus trigynis axillaribus, ſolitariis, caulibus ancipitibus proſtratis, filiformibus, foliis glabris LINN. II. p. 1005.

Inter ſtipulas. Bernæ *um den Buchsacker.* Baſileæ prope *novam domum* C. B. *Basler Merkw.* p. 707. Mülhuſiæ.

Noſtratium

(*g*) De glandulis Hyperici GUETTARD *mémoir.* p. 1745. LISTER in LOWTHORP *abridgm.* T. II. p. 696.
(*g**) SCOPOLI p. 311.
(*b*) De immaturis tantum BUCHNER *Miſcell.* ann. 1730. p. 1141. Cum oleo vitrioli lateritium colorem fieri, cum ſpiritu nitri clarefcere GADD.
(*i*) GADD. *K. Swensk. wetensk. handl.* 1762. Trim. 2. Hinc & aqua & ſpiritus ſuccum florum extrahit.
(*k*) NEUMAN T. II. P. 3. p. 136.
(*l*) HILL. *mater. medic.* p. 446. GEOFROI III. p. 607.
(*m*) GMELIN *Comm. Petrop.* T. V. p. 205.
(*n*) WEDEL.
(*o*) LOBEL. *adverſ.* p. 172. 173.
(*p*) AGRICOLA AMMON. p. 146. 147.
(*q*) FALLOP *vulner.* p. 284. Sic LUDOVICI.
(*r*) PENICHER *embaum.* p. 298. Conf. ſi placet, oleum Venetianum rubrum NEUMAN l. c. p. 140.
(*s*) RUDOLPHI p. 102.
(*t*) *Angelus* SALA.
(*u*) RHAZES ad *Manſor.* III. c. 32.
(*x*) PLATEAR in NICOLAUM p. 179.
(*y*) *K. Swensk. wetensk Acad.* 1745. p. 250.
(*z*) Conf. CRANZ *Faſc.* II. p. 66.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0079-8 DFG

Noſtratium minimum, proſtratum, vix dodrantale, teres. Folia ovata, obſcure perforata, per oram punctis nigris adſperſa, in lineam diſpoſitis, aliquando tota punctata. Petala prope apicem nigris punctis adſperſa; ſic antheræ tubaque; ſed calyx ſerratus, punctis nigris paſſim adſperſus, potiſſimum per oram. Flores non umbellati, in petiolis unifloris, ex alis foliorum, tamen verſus ſummam plantam congeſti.

— coris —

* 1040. HYPERICUM foliis linearibus quaternis, calyce ſerrato, dentibus glanduligeris.

Coris (*a*) MATTHIOL. CAMERAR. *epit.* p. 678. MATTHIOLI LOBEL. p. 402. *Hypericum floribus trigynis, calycibus ſerrato glandulosis floribus ſubverticillatis.* LINN. II. p. 1007.

Nova civis, quam Clar. FUESLI reperit abunde in rupeſtri via ad paſcuum alpinum Montis *Wiggis* Glaronenſium, & mecum ILL. GESNERUS communicavit.

Planta durior, dodrantalis, caule tereti, foliis glaucis, linearibus, anguſtis, quaſi Linariæ, quaternis, quibus duo alia perminuta, non perpetua accedunt. Flores in ſpica laxa per ſummos ramos, in petiolis unifloris. Et petioli, & exigua folia, petiolis ſubjecta, plena magnis glandulis nigris. Calyx evidentius ſerratus, ſerrarum dentibus maximas nigras glandulas ſuſtinentibus. Petala pro plantæ portione multo majora, lineata, ut in ſiccis plantis video, vix punctata, ſed antheræ utique.

— pulchrum —

* 1041. HYPERICUM foliis amplexicaulibus, cordatis, calycibus ovatis, ſerratis, glanduligeris.

Hypericum pulchrum TRAG. p. 74.
Flor. Danic. ic: 75.
Hypericum floribus trigynis, calycibus ſerrato glandulosis, caule terete, foliis perfoliatis, cordatis, glabris LINN. II. p. 1106.

In Helvetia rarius. In nemore Wylenſi STÆHELINUS. In ſylva *Kirchholz* prope Mülhuſiam Cl. HOFER. Cl. DIVERNOI habuit inter plantas ex *Creux du vent* relatas.

Caules erecti, teretes: in ſummitate ramoſi, ſed non brachiati, foliis etiam diſtantibus, & paucis foliis floralibus. Folia quaſi triangularia, cordata, oris contractis, caulem lata baſi amplexa, dura, perforata, non punctata, glauca. Flores in paniculas ſpicatas, pene nudas, rariores. Calycis folia ovata, ſubtiliter ſerrata, dentibus nigras glandulas ſuſtinentibus. Petala ſaturati coloris, pene aurantia, ad apicem frequentius punctata; antheræ miniatæ, & tubæ puræ.

— montanum —

1042. HYPERICUM foliis ovatis, per oram punctatis, calycibus lanceolatis, ſerratis, globuligeris.

Androſæmum FUCHS p. 76. *Campoclarenſium* COLUMN. *ecphras.* p. 73. 74.
Pinxit Cl. HILL. in *hiſt. natural.* T. II. t. 19.
Icon Flor. Danic. t. 173.
Hypericum floribus trigynis, calycibus ſerrato glandulosis, caule tereti, erecto, glabro, foliis ovatis LINN. II. p. 1105.

β Varietas trifolia *in der Hardt* Baſileæ (*b*).

Abunde in dumetis Helvetiæ. In Gubernio Aquilejenſi fere ubique. Sic in Neocomenſi, & in vicina ditione Epiſcopi Baſileenſis. Bernæ *im Oſtermundiger Grosholz* circa lapicidinam, *in der Hundziker Au*; in ſylvis montis *Belbperg*. Circa antrum prope *la Mottaz*. Baſileæ paſſim in montoſis.

Caulis ſub floribus longe nudus, minus ramoſus, erectus, teres, cubitalis. Folia rariora, venoſa, maxima inter noſtratia Hyperica, ovata, non perforata, ſed grandibus glandulis nigris per purpuream oram inſignita (*c*). Flores pauciores, in ſpicam brevem diſpoſiti. Calycis folia lanceolata, ſerrata, ut cuique denti glandula reſinifera inſideat: ſub quavis etiam anthera globulus niger. Petala rarius (*d*) punctata, & verſus apicem.

1031.

(*a*) Corion frutice oleraceo, tenui, cubitali, flore Rutæ, odore acri, ſemine in ſiliqua nigro. PLIN. L. XXVII. n. 53.

(*b*) *Merkwürd.* III. p. 270.
(*c*) Conf Cel. WILLICH *diſp.* p. 1.
(*d*) Nunquam Cl. CRANZ.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0080-9
DFG

1043. HYPERICUM foliis ovatis, hirſutis, calycibus lanceolatis, ſerratis, glanduliferis. — hirsutum ?

Androſæmum alterum, hirſutum COLUM. p. 745.
Hypericum androſæmum dictum J. B. III. p. 382.
Hypericum floribus trigynis, calycibus ſerrato glandulosis, caule tereti, erecto, foliis ovatis, ſubpubeſcentibus LINN. II. p. 1105.

Vulgare, in ſepibus, & dumetis.

Habitus magis ramoſus, quam priori. Caulis hirſutus. Folia perforata, non punctata (*a*), ovata, tota mollia & villoſa, viridia. Paniculæ florigeræ multo magis multifloræ. Calyx lanceolatus, ſerratus, dentibus glanduligeris. Petala pura, niſi quod ad apicem unicum punctum nigrum ſit. Stamina pura; tubæ purpureæ, per maturitatem nigræ. A præcedente abunde differt.

II. NECTARIFERÆ.

TITHYMALUS (*b*) TOURNEFORT. t. 18.
EUPHORBIA LINN. n. 609.

In noſtris calyx campaniformis (*c*), plerumque quadrifidus, cui in ſegmentorum ſeceſſu adſident, in ſegmentorum intervallis, petala paulum ſucculenta, totidem, ovata, aut ſemilunaria (*c**): in Africanis ſpeciebus manifeſtiora, magis colorata, etiam tridentata. Stamina ex calyce nata, per plures ſe conſequentes ordines, ut alia aliis ſuccedant. Numerus in univerſum ter & quater petala ſuperat. Apices gemelli. Fructus trilocularis tricoccos (*d*), emittit tres tubas bicornes, & ex petiolo de flore exit, atque dependet adultior (*e*). Omnibus natura ſucculenta & lacteſcens ſtipulæque noſtris bivalves, latæ, ex quibus petiolus floralis (*f*) erumpit. *Nomen, cur novetur, non video.*

I. PETALIS BICORNIBUS.

* 1044. TITHYMALUS foliis ellipticis, ſtipulis umbellaribus quaternis, petalis bicornibus ſucciferis.

Lathyris (*f†*) MATTHIOL. p. 1259. CAMERAR. *Epit.* p. 968. cum charactere DODON. *purg.* p. 162. bene.
Eſula major RIVIN. *tetrap. irreg.* t. 114.
Euphorbia umbella quadrifida, dichotoma, foliis oppoſitis integerrimis LINN. p. 655.

In Helvetia tranſalpina. Inter *Bellitionem* & *Oſſogne* ad viam. Circa *Crivola*. Etiam *Rupe* legi.

Speciosiſſimus noſtratium, totus levis, & glaucus. Caulis fiſtuloſus, bipedalis, ex ſummo brachiatus & ramoſus. Folia ſeſſilia, longe elliptica, obtuſa, nervo conſpicuo, in ariſtam educto. Stipulæ ſub umbella terminatrice quaternæ, ex ovatis lanceolatæ, magnæ. *Sic omnia folia floralia, conjugata.* Ex ala earum ſtipularum quatuor rami florigeri prodeunt, quintus flos ſolitarius ex ſuo petiolo erigitur: ejuſmodi diviſiones in noſtris Tithymalis frequentes ſunt. In ramis ſtipulæ duæ ſunt, ramuli florigeri duo, cum flore ſolitario. Calyx floralis albus, purpuraſcens, quinquefidus, & quadrifidus. Petala bicornia, corniculis obtuſis. Stamina numeroſa, ut omnino triginta & octo numeraverim. Fructus levis. Si accurate requiſiveris, reperies, petala hac in ſpecie vera eſſe nectaria cava, ſuccum continentia, quæ utrinque corniculum exſerunt.

Vis purgans in pleriſque Tithymalis valida; in iſta ſpecie ad flagitium uſque intenſa. Infelices mulierculæ ſolent, ad fetum abigendum, ſemina adhibere, fruſtraneo fere conatu. Et tamen tutum ad vomitum movendum medicamentum eſſe ab aliis proditum eſt, ſi grana duo, vel tria deglutiantur (*g*). Eadem Lathyride *Hieronymus* BOVIUS (*h*) utebatur, empirico propior, ut alvum ſurſum & deorſum moveret.

(*a*) Nec Cl. CRANZIO p. 61.
(*b*) Tithymali genera ſe tem DIOSCOR. IV. C. 149.
(*c*) TOURNEFORT C. A.
(*c**) C.
(*d*) H.
(*e*) C.
(*f*) E. D.
(*f†*) Lactucæ ſimilis PLIN. L. XXVII. n. 71.
(*g*) *Theodor.* MAYERNE *cur. gravid.* c. 3 etiam HORIUS *atripl.* p. 93. Decem Lathyridis grana RUFUS *purg.* p. 18.
(*h*) FLAGELL. *med. method.* p. 27.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0081-5

ret. Succum in aere ficcatum, ad grana triginta in diem ſumtum, luem veneream tollere IDEM (*i*) auctor eſt. Etiam panis purgat, in furno coctus, qui hoc Tithymalo incenſo calefactus fuerit (*k*). Mihi omnino ejuſmodi remedia diſplicent, cum tutioribus non deſtituamur. Nam etiam animalia, plerumque homine robuſtiora, ſemen Cataputiæ vehementer (*l*) ſeorſum deorſumque cum magna ægrimonia purgat. Ex Tithymali floribus nimis avide paſtas apes interire olim PALLADIUS (*m*). Externo uſu ſuccus in plumbeo mortario cum mercurio dulci præcipitato (*n*) & plumbo nigro intritus ad cancrum laudatur (*o*).

1045. TITHYMALUS foliis ellipticis, hirſutis, ſtipulis umbellaribus obſcuris, floralibus connatis, petalis lunatis.

Tithymalus lunato flore COLUMN. *Ecphraſ.* II. p. 56. 57.
Tithymalus Characias CAMERAR. *Epit.* p. 960. cum GESNERUS characiam in Helvetia naſci dicat *hort.* p. 284. b.
Tithymalus Characias II. DODON. *purg.* p. 140.
Euphorbia umbella quinquefida, bifida, involucellis perfoliatis, ſubcordatis, acutiuſculis, foliis lanceolatis, integerrimis LINN. p. 663.

Plures alii tithymali huc pertinent, ſed nolo hic me litibus inmergere.

Noſter ubique in ſylvis, & in ſepibus lociſque lapidoſis provenit.

Foliorum ad radicem copioſus ceſpes: obtuſa ea, elliptica, ſubtus modice, etiam evidentius, lanuginoſa, ad caulem ſimilia. Ad ſingulas alas ramus unus alterve. Cymba duarum ſtipularum triflora. Summus caulis in umbellam ramoſam dividitur, verum ſub ea diviſione ſtipulæ obſcuræ ſunt. Stipulæ ſub floribus cordatæ, obverſæ, connatæ, ut levis nota diviſionis ſuperſit. Flos profunde quadrifidus, petalis acute lunatis; per dorſa ſibi obverſis. Stamina circiter quindena. Fructus levis. Odor plantæ fætidus.

Adfinis huic Tithymalus *hibernicus Macamboy* adeo acris eſſe dicitur, ut etiam manu comprehenſus alvum ducat (*a*).

1046. TITHYMALUS foliis linearibus, petalis emarginatis *Cat. hort. Gotting.* p. 35.

Aenea icon GESNERI n. 132.
Eſula minor DODON. *purg.* p. 159.
Tithymalo Cypariſſiæ ſimilis pityuſa multis J. B. III. p. 665. RAJ.
Accedit *Euphorbia foliis oblonge ellipticis, obtuſis, glabris, ramis alternis, ſupra interdum umbellatis, petalis florum lunatis* GMELIN. *Flor.* II. p. 231. t. 95. f. 2.
Euphorbia umbella multifida, bifida, involucellis ſubcordatis, petalis ſubbicornibus, ramis ſterilibus, foliis uniformibus LINN. p. 660. ut videtur.

J. B. ad Rhenum prope *Haltingen* haud longe Baſilea. Ego meum circa *Tilleda*, & *Langenſalza* in Thuringia reperi, in Helvetia nondum.

Planta, quam volo, caule eſt pedali, ex una radice multiplici, ramoſo, foliis anguſtis, cis finem lateſcentibus, ad decem lineas, fine lanceolato, obtuſo. Undique ex totius caulis alis rami florigeri prodeunt, ut ſæpe ſtipulas & umbellas non diſtinguas: alias tamen, & in plantis junioribus, ſtipulæ numeroſæ, aliquanto latiores, reflexæ, ſub umbella octonæ. Umbella laxa. Stipulæ florales latæ, cordatæ, ariſtatæ. Petala obſcuri coloris emarginata, corniculis brevibus, qua nota a ſequente, cæterum ſatis ſimili, plantam diſtinguas.

Video nunc Cl. la CHENAL circa *Haltingen* Tithymalum paralium reperiſſe, ut probabile ſit, hanc plantam non veram civem eſſe: Nolui tamen delere, cum auctoritatem I. BAUHINI elevare nolim.

Ex Tithymalo Linariæ folio, ad ignem ſiccato, remedium ad febres paratur, quod SENACO viro ſummo non diſplicuit.

1047. TITHYMALUS foliis linearibus, ſtipulis numeroſis, floralibus cordiformibus, petalis lunatis.

Icon

(*i*) p. 43.
(*k*) Ibid. p. 44.
(*l*) SPROEGEL *venen.* p. 12.
(*m*) L. IV. c. 15. Etiam PURCHAS p. 122.
(*n*) Ex dulci mercurio, cum duodecupla aqua calcis miſto, ut ſponte ſubſideat.
(*o*) Conf. CRANZ *mater. medic.* III. p. 41.
(*a*) BIRCH III. p. 423.
(*a*) *Febr. intermitt.* p. 181.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0082-1
DFG

Icon aurea GESNERI 130.
Tithymalus cyparissias (*a*). FUCHS p. 812. CAMERAR. *epit.* p. 964. DODON. *purg.* p. 146.
Esula RIVIN. t. 113.
β Scabiosus ob insectorum morsus GESNER. *tabull. coll.* p. 76.
Esula degener RIVIN. ibid.
γ Ex eadem causa folia breviora, & rotunda vidi in floris rosacei speciem coaluisse (*b*).
α-γ *Euphorbia umbella, multifida, dichotoma, involucellis subcordatis, ramis sterilibus, foliis setaceis, caulinis lanceolatis* LINN. p. 661.
Ad vias ubique, inque pascuis macilentis.
Radix multicaulis; caules pedales, folioſi, foliis Linariæ obtusis, subtus carinatis Umbella obscura. Stipulæ sub ea numerosæ, ad denas Florales stipulæ cordiformes, trifloræ. Petala lunata, cornubus brevibus. Fructus levis. Stamina pauca, ad decem.
Hæc, ut vulgatior, in medicinam cum nomine Esulæ minoris recipitur, radix potissimum, lacte plena, cujus cortex ad viginti grana (*c*) in hydrope exhibetur, tanto futurus mitior, quo vetustior. Aceto aut vino incoctus etiam mitescit; neque a BOERHAAVIO repudiabatur, dum viscera integra essent. Succus cum sale tartari digestus, & spissatus, scammonio a CHOMELIO (*d*) præfertur, & extractum ad 12. grana dabat HILDANUS (*e*). Feli succus intrusus non nocuit (*f*). Sed in homine ab ejus remedii usu delapsa & renovata cutis faciei (*g*), & oculus inflammatus, cæcitasque secuta est, cum ad clausi oculi palpebram succus admotus fuisset (*h*); & femina a sumta radice intra triginta minuta occisa (*i*).
Ad febrem ab ægrotis (*k*) passim propinatur, damnosum pharmacum, & ad integram drachmam radix (*l*). *Unguentum facilius ferres, quod cum sulfure aliisque medicamentis* CARDANUS *ad scabiem adhibebat* (*m*). *Et tamen tritus & abdomini impositus* Tithymalus *tumorem & sphacelum produxit, inque alio exemplo enormem scroti tumorem* (*n*).

1048. TITHYMALUS foliis linearibus, stipulis lanceolatis, aristatis.
Esula exigua TRAG. p. 296.
β Foliis *obtusis* C. B. *Prodr.* p. 133.
γ *Tithymalus exiguus, saxatili* MAGNOL. *botan. Monspel.* p. 359.
α β γ *Euphorbia umbella trifida, dichotoma, involucellis lanceolatis, foliis linearibus* LINN I. p. 654.
In agris & hortis, exeunte æstate abunde.
Minimus & humillimus nostratium, caule brachiato, ramosissimo. Folia ad caulem alias rara, obtusa, quasi resecta, etiam tridentata, alias conferta, & acuta, ut duas plantas esse putares, *nisi summæ stirpis partes consentirent* In junioribus umbella conspicua, in adultis plantis ob longos ramos obscura Stipulæ tres, longe lanceolatæ, argute mucronatæ. Stipulæ florales cordatæ, sed longe mucronatæ & acutæ. Petala argutissimis corniculis lunata. Fructus levis.

1049. TITHYMALUS foliis rotundis, stipulis floralibus cordatis, obtusis, petalis argute corniculatis.
Peplos (*o*) DODON. *purg.* p. 163. TABERNÆMONT. p. 597.
Esula folio rotundo RIVIN t. 118.
Euphorbia umbella trifida, dichotoma, involucellis ovatis, foliis integerrimis, obovatis, petiolatis LINN. p. 653.
Caulis ramosus, decumbens, pedalis. Folia subrotunda, ovata. Stipulæ sub divisione umbellæ tres, ejusdem figuræ: in adulta planta umbella obscura. Stipulæ sub floribus bifoliæ, de more, sed obtuse cordatæ. Petala argutissimis corniculis.

In

(*a*) Tithymalus Cyparissias caule dodrantali, subrubro, foliis pini mollioribus, tenerioribus, candido succo DIOSCORID. ibid. PLIN. L. XXVI. n. 43.
(*b*) Ad 20. quasi petala *Frank. Samml.* n. 42.
(*c*) POTERIUS.
(*d*) *Plantes usuelles.* p. 25.
(*e*) *Epist. inedit.* & *Cent.* VI. *obs.* 84.
(*f*) *Breel.* SPROGEL p. 14.
(*g*) EHRHARD. *Oecon. Hist.* T. VII. p. 292.
(*h*) TIMÆUS *Casus* I. p. 21.
(*i*) BUCHOZ *plant. Lothar.* II. p. 315.
(*k*) *Breel Samml.* 1721 m. May.
(*l*) BUCHOZ *plant. Lothar.* I. p. 329.
(*m*) *Conf. pro mantuano* p. 127.
(*n*) SCOPOLI p. 435.
(*o*) Peplis alvum solvit PLIN. L. XXVII. n. 93.

In Holſatia hæc ſpecies in medicinam recipitur, ejuſque cortex in hydrope drachmæ pondere propinatur (*o*).

II. PETALIS INTEGRIS.

1050. TITHYMALUS foliis petiolatis, ſubrotundis, ſerratis, ſtipulis rotundis, ſerratis.

Tithymalus helioſcopius (*a*) CAMERAR. *Epit.* p. 963. DODON. *purg.* p. 145.
Euphorbia umbella quinquefida, trifida, dichotoma, involucellis obovatis, foliis reniformibus, ſerratis LINN. p. 658.

Ubique in hortis & ad vias.

Caulis erectus, brachiatus. Folia late petiolata, in ſemicirculum expanſa, circumſerrata. Stipulæ ſub umbella quinæ, ovatæ, ſerratæ. Stipulæ ſub floribus ovatæ. Petala ſubrotunda, non cornuta, viridia.

Sapor lactis non acris, ſubſalſus: tingit chartam cyaneam.

Acrem eſſe & carnes boum ingrato ſapore inficere LINNÆUS (*b*).

1051. TITHYMALUS foliis ellipticis, ſerratis, ſtipulis umbellaribus quinis, floralibus cordatis, fructu peraſpero.

Pityuſa ſeu Eſula altera minor, floribus rubris LOBEL. *ic.* p. 358.
Tithymalus non acris flore rubro J. B. III. p. 673.
Tithymalus nemoroſus alter, foliis latioribus & firmioribus BARRELIER *ic.* 840.
Eſula foliſequa RIVIN. t. 117.
Euphorbia umbella quinquefida, bifida, involucellis ſubovatis, foliis lanceolatis, obtuſis, integerrimis. LINN. p. 656.

Abunde in Helvetia circa Roche *au Prepoury, aux Gauges, à Echarpigny, en Jorogne.* Bernæ *im Engewald.* Baſileæ, in *M. Muteto* &c. In valle Jurana abunde.

Caulis erectus, pedalis. Folia elliptica, obtuſa. Radix ex bulbillis ſquamoſis, per latera ſibi adnatis, conpoſita. Folia elliptica, obtuſa, ſubtiliter ſerrata, ut tamen margo ſæpe dentes abſcondat, nervo albo. Stipulæ ſub umbella quinæ, tamen etiam ternæ, quaternæ: ſtipulæ florales cordiformes, ſubtiliter ſerratæ, latis baſibus ſibi obverſæ, totæ, cum ſumma planta, flaveſcentes. Petala rotunda, flava. Fructus purpureus, aſper, ex convexitate media loculorum prodeuntibus majoribus aculeis, minoribus in valleculis. Totus dulcis eſt.

1052. TITHYMALUS foliis ellipticis, ſerratis, ſtipulis umbellaribus quinis, floralibus obtuſe quadrangulis, capſulis undique exaſperatis.

Tithymalus verrucoſus J. B. III. p. 673.
Tithymalus myrſinites, fructu verrucæ ſimili C. B. MORISON S. X. t. 3. f. 3.
Euphorbia umbella quinquefida, ſubtrifida, bifida, involucellis ovatis, foliolis lanceolatis, ſerrulatis, villoſis, capſulis verrucoſis LINN. p. 658.

In agro vaudenſi, abunde circa *Grandchamp* ſupra *Molendinum*; etiam circa Baſileam, Genevam: reliquis tamen rarior.

Radix inutilis. Caules cubitales, parum ramoſi. Folia juniora ſubhirſuta; in adulta planta calveſcunt, ovata cæterum, & ſerrata. Similia quinque folia, latiora, ſub umbella. Iterum quini ex iis ſtipulis petioli, ut fere in Tithymalis ſolent: rami trifidi, ſic ramuli. Stipulæ ſub floribus ovatæ, ſubquadrangulæ, non cordiformes. Petala flava, rotunda. Fructus totus minutis ſpinulis undique exaſperatus, nulla parte nuda. Non reperio villoſum eſſe.

Differt a paulo priori tithymalo fructus minoribus ſpinis & numeroſioribus, ſtipulis floralibus non cordiformibus, lacte acri &c.

1053. TITHYMALUS foliis lanceolatis, ſerratis, ſtipulis floralibus cordatis, capſulis aſperis, lineis levibus diviſis.

Tithymalus platyphyllos (*c*) FUCHS p. 813. *Fuchſii* J. B. III. p. 670.
Tithymalus arvenſis, latifolius, Germanicus C. B. MORISON. l. c. f. 1.
Euphorbia umbella quinquefida, trifida, dichotoma, involucris carina piloſis, foliis ſerratis, lanceolatis, capſulis verrucoſis LINN. p. 660.

Nihil

(*o*) BUCHWALD.

(*a*) T. Helioſcopius foliis Portulacæ tenuioribus rotundioribus, dodrantalis, lactis plena, capite Anethi, viribus minus validis DIOSCOR. debiliſſimus omnium RUFUS, purgat tamen, add. PLIN. L. XXVI. n. 43.

(*b*) *Flor. Suec.* n. 425.

(*c*) PLIN. L. XXVI. n. 44.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0084-2 DFG

Nihil vulgatius ad vias totius pene Helvetiæ. Bernæ *im Bodenacker*, &c.
Habitus rectus, pedalis, etiam tripedalis. Folia patula, ex lato petiolo lanceolata, hirsuta; circumserrata, sub umbella quina, ut tamen in adulta planta umbellam stipulasque vix adgnoscas. Divisio fere solita. Stipulæ florales cordiformes, transversim latæ. Petala in transversum lata, viridia. Fructus tenuibus spinis adspersus, ut tamen convexus loculorum semicirculus liber sit. Tota planta fætet.

1054. TITHYMALUS foliis ellipticis, ramis umbellam superantibus, capsulis exasperatis.
Esula major DODON. *purg.* p. 158. Sed cur ait in montibus crescere?
Tithymalus palustris, fruticosus C. B. MORIS S. X. t. 2. f. 1.
Esula palustris RIVIN. t. 116.
Esula umbella multifida, subtrifida, bifida, involucellis ovatis, foliis lanceolatis, ramis sterilibus LINN. p. 662.
Frequens in paludosis littoribus fluviorum lente manantium, ad Brojam præaltus; tum in pratis udis; circa *Michelfeldam* in pratis, circa *Roche* abunde.
Radix crassissima. Caulis latissimus. Folia circumserrata, obtusa, elliptica, lente decrescunt. Ex omnibus alis rami folioši & florigeri. In junioribus stipulæ sub umbella quinæ, etiam plures. Rami amant umbellam floralem superare. Sub floribus stipulæ ovatæ, non cordatæ. Petala flava, obtusa (*a*). Fructus totus verrucis obsitus.
Purgandi fine perinde adhiberi potest.

1055. TITHYMALUS foliis linearibus, aristatis, imbricatis, stipulis umbellaribus ovato lanceolatis, floralibus cordatis.
Icon lign. GESNERI n. 149.
Tithymalus paralius (*b*) DODON. *purg.* p. 144.
Tithymalus amygdaloides angustifolius TABERNÆMONT. p. 591.
Esula candidior SCHEUCHZER *It.* IV. p. 342.
Euphorbia &c. GMELIN II. p. 234. n. 7.
Euphorbia umbella subquinquefida, bifida, involucellis cordato reniformibus, foliis sursum imbricatis LINN. p. 657.
α Foliis magis congestis, marinorum littorum.
Tithymalus paralius MATTHIOL. p. 1292. CAMERAR. *Epit.* p. 962. J. B. III. p. 674.
Noster passim ad vias totius Valesiæ; etiam *aux Isles de Lavey*, *Michelfeldæ*, &c.
Ex radice plures caules cubitales, erecti, parum ramosi, folioši. Folia imbricata, non tamen æque arcte, ut ad mare congesta, glauca, firma, glabra, linearia, mucrone brevi, aristato. Sub umbella qninque ovato lanceolatæ, aristatæ, stipulæ; florales ovato cordatæ, pene quadrangulæ, ut semper binatæ. Petala subrotunda, obtusa. Fructus levis.

RESEDA LINN. n. 608.
RESEDA TOURNEFORT. t. 238.
& LUTEOLA TOURNEFORT. ibid.
& SESAMOIDES TOURNEFORT.

Non amo pugnare contra receptas opiniones, quando de generibus sententiam ferre oportet. Ergo character Resedæ erit fructum habere unilocularem, sed divisum, trifidum, in apice patentem: petala inæqualia, quorum aliqua incisa, ad flabelli modum, unum succiferum.

1056. RESEDA hexapetala, foliis pinnatis, undulatis, calyce sexfido.
Reseda Plinii Neotericorum Belgis Eruca peregrina Italica vel Cantabrica LOBEL. *adversf.* p. 76. *ic.* p. 722.
Reseda vulgaris C. B. *lutea Icon Reg.*
Reseda foliis omnibus trifidis, inferioribus pinnatis LINN. p. 645.
β *Reseda*

(*a*) Flores alios mares esse, pentapetalos, alios tetrapetalos, androgynos LINNÆUS p. 127. n. 47.
(*b*) Rami fobrubent, palmam alti, & quini senive a radice exeunt: folia Lini angusta, parva, oblonga in versus quosdam digesta, capitulum in cacumine, orbiculatum, in quo semen, ut ervum; flos albus DIOSCORID. IV. c. 149. PLIN. L. XXVI. n. 41. L. XX. c. 19.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0085-8

β *Reſeda Gallica criſpa* Boccone *plant. Sicul.* t. 41. f. 3.

In glareoſis fluviorum lacuumque oris, & ad vias. Ad *Birſam;* ad lacus *Thunenſis* ſuprema littora: in viis publicis ab *Aventico* in *Valeſiam* uſque.

Caulis cubitatis, ſemiproſtratus, non valde ramoſus. Folia plicata & undulata, nervo lato, pinnis conjugatis, ad radicem & ipſis bilobatis, ad caulem ſimplicibus. Flores in ſpicam aphyllam. Calyx profunde & paulum inæqualiter ſexfidus. Petala poſſis ſex numerare. Suprema duo (*a*) fiunt ſcuto craſſulo, tranſverſim lato, ſerrato, cui ad acutos angulos duæ erectæ ellipſes inſeruntur. Scutum aliud ſpongioſum, ſemicirculare, ſub petalis ſupremis. Linnaeo nectarium. Petala duo lateralia ſcuto ſunt minori, non ſerrato (*b*), quod majorem aliam bracteolam, & duo capillaria quaſi fila exigit. Duo petala infima (*c*) exigua, quibus duæ ligulæ capillares ex ipſa bractea continuantur. Stamina circiter viginti, ex inferiori floris parte ſurſum curvantur. Fructus priſmaticus, inferne trilocularis, ſuperne unilocularis, & hians (*d*), in tria brevia cornua erecta exit, tribus tubis terminata (*e*). Semina nitida, ex ovatis acuminata, compreſſa.

Sapor oleraceus fere Braſſicæ, vires nullæ cognitæ.

*1057. RESEDA foliis radicalibus integris, caulinis integris & ſemitrilobis, calycibus ſexfidis, florem ſuperantibus.

Reſedæ affinis Phyteuma C. B. *Prodr.* p. 42. bene.
Phyteuma J. B. III. p. 306. quod ad *ic.*
Reſeda foliis integris trilobisque, calycibus ſexpartitis maximis Linn. p. 645.

β Phyteuma Monſpelienſium alterum, folio minus laciniato Lobel. *illuſtr.* p. 146.

γ Reſeda minor vulgaris J. R. H.
Phyteuma Monſpelienſium Lobel. *ic.* p. 718.

Erucago apula Column. *Ecphraſ. I.* p. 267. 269. Planta Columnæ foliis caulinis vulgarem referentibus recedit.

Novam civem ſub molendino papiraceo pagi *Dardagny* in agris, & in Rhodani arenis reperit Gen. de Saussure.

Noſtræ radix longa, ſimplex. Caulis ſemi rectus, cubitalis, aut humilior, anguloſus, ramoſus. Folia radicalia petiolo latiori, foliaceo, bractea rotunda vel ovali: caulina ſimilia, non infrequenter inæqualiter ſemitrilobata, & ſemibilobata, ſemper lato & ovato fine. Spica rarior, aphylla. Flos multo, quam priori major. Calyx maximus. Hujus folia ſex elliptica, obtuſa, ſubhirſuta, patula. Petala alba. Duo ſuprema in arcum flexa, introrſum cava, bicornia, argute bifida, ex dorſo nondum ſupremo filum educunt, fimbriato flabello ornatum (*f*). Petala duo media ſimilia, mucrone unico. Petala duo infima in arcum flexa, filum unicum emittunt (*g*). Sub petalis ſupremis arcus ſpongioſus ad petala lateralia protenditur, qui Nectarium. Stamina fere viginti, miniatis antheris. Fructus grandis, obtuſe triquetrus, ſenſim ſe magno & *triangulari* oſtiolo aperit. Semina (*h*) ovata, ad tria receptacula adfixa. Tota planta violæ odorem ſpirat. Ad Ægyptia ſpecie omnino differt calyce exiguo, & floris fabrica (*i*).

1058. RESEDA foliis ellipticis, obtuſe lanceolatis, undulatis, calycibus quadrifidis.

Antirrhinum Trag. p. 362.
Pſeudoſtruthium Camerar. *Epit.* p. 356.
Luteola herba ſalicis folio J. R. H.
Reſeda foliis lanceolatis integris, calycibus quadrifidis Linn. p. 643.

β Junior, foliis magis criſpis.

Radix Raphani odore. Folia ad terram in orbem ſparguntur, longa, elliptica, obtuſa, in junioribus undulata (*k*), denticulata. Spina floralis aphylla, prælonga. Flores herbidi. Calyx quadrifidus, duobus ſuperioribus ſegmentis latioribus. Petala quatuor. Superius pallens, reſpondet duobus petalis Reſedæ, & fit ſcuto craſſulo,

(*a*) Tournefort. A. B.
(*b*) Nectarium Linn.
(*c*) Erndl. *Eph Nat. Cur.* Vol. VIII. *app.*
(*d*) Tournefort. E.
(*e*) Idem ibid.
(*f*) Tredecimfidum, quindecimfidum Fabric. *hort. Helmſt.* p. 202.
(*g*) Quinquefidum Fabric.
(*h*) Dalibard *mem. preſ.* p. 95. ſeqq.
(*i*) Conf. Ledermuller *Verſuch* II.
(*k*) Vide iconem Arduini *Memorie.* t. 16.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0086-4 DFG

fulo, fubrotundo, ex quo quatuor aut quinque (*b*) acuta filamenta eriguntur. Alterum (*c*) petalum fuperius, priori tectum, fimplici fit & fubrotundo ungue. Petala lateralia funt lingulæ fimplices, abfque ungue, etiam bifectæ & trifectæ. Inferiora petala nulla, quæ nonnunquam tamen minima accedunt (*d*). Stamina per inferiorem calycis hiatum fere vigena dependent. Fructus rugofus, triquetrus, femitrilocularis, inferius tribus feptis divifus, fuperne nullo, tribus lineis inter tria cornua (*e*) apertum, quæ funt tubæ. Capfula fexfida, tribus fegmentis erectis, tribus introrfum flexis. Semina fex lineis diftincta, ad tria receptacula. Inter currunt fructus femiquadriloculares.

In Italia aliam Luteolam citant, altiorem, tricubitalem, fpicis numerofis (*f*).

Paffim ad rem tinctoriam colitur (*g*), etfi nobis ad vias abunde provenit. Inter fidos colores flavos ultimo loco ponitur (*h*), ad fericum tamen (*i*) tingendum adhibetur, & omnes colores inter album & limonis colorem fuppeditat (*k*). Lana cum alumine & tartaro cocta altero die fecundo coquitur cum lixivio & Luteola. Provincialis anglicæ præftat. Recens teritur & in pilas fingitur, aut ficca in pulverem (*l*) reducitur.

III. RHOEADEÆ.

PAPAVERA Adanson p. 53.

CHELIDONIUM (*a*) Tournef. t. 116.

CHELIDONII *fpec.* Linn. n. 647.

Calix bifolius. Petata quatuor fubrotunda, patula (*b*) Stamina a 23. ad triginta, longis filamentis, liberis neque connatis. Siliqua fimplex, unilocularis, polyfperma, nodofa (*c*). Semina ad valvularum commiffuras adnata (*d*).

1059. *CHELIDONIUM* lobis foliorum fubrotundis.

Chelidonium majus Fuchs p. 865. Blakwell. t. 91. *Vulgare* Miller t. 92. *Chelidonium pedunculis umbellatis* Linn. p. 723.

ß Foliis incifis Sprenger. *hort.*

Quernum Miller ibid.

Pro varietate nuperi. In Alfatia provenit (*a*).

In macerie, & fepibus ubique.

Caulis ramofus, cubitalis. Folia femipinnata, pinnis in petiolum lata appendice diffluentibus, obtufis & rotunde ferratis, bilobatis & trilobatis. Ex alis petioli florigeri nudi, quatuor vel quinque, ad novem ufque flores ex uno puncto producunt, in petiolis unifloris. Stipula cuique fua. Flos aureus. Siliquæ ftigma pro tuba eft.

Tota planta rupta acri flavoque lacte manat. Acris eft & amara, ingrati faporis, & in analyfi multum lixivioli elementi prodit. Interno ufu, radix infufa, aut lacteus fuccus, ad icterum (*b*), qui abfque inflammatione (*c*) fit, ad chlorofin (*d*), ad cachexiam valere dicitur. Extractum vinofum ad duos fcrupulos in glandularum aut vifcerum obftructione utiliter (*e*) a Cl. Viro propinatum eft, tum cum aceto fcillitico in pulmonum infarctu (*f*). Theiforme infufum ad podagram, & calculum alii laudant (*g*). Succus cum pinguedine vituli & cera miftus ad callos

(*b*) Tournefort B.
(*c*) Nectarium Linn. Wilrich. *obf.* 1. p. 22.
(*d*) Linn.
(*e*) Tourn. H.
(*f*) *Nov. Lit. Florent.* 1758. n. 50.
(*g*) Bradley *aut. husbandry.* p. 221. *Oeconom. Nachr.* V. Ellis *april.* p. 109. *Mém. de la Societé de Rouen* p. 280.
(*h*) Hellot *art. de la teinture.* p. 397. poft Geniftam & Serratulam
(*i*) *Art. de teindre en Soye.* p. 22.
(*k*) Sprat. *Hift. of the Roy. Soc.* p. 299.
(*l*) Arduin. p. 86
(*a*) Chelidonium majus eft caule gracili, cubitali, aut altiore, adgnatis foliofis, foliis ranunculi molliori bus, cæfiis, flore violæ albæ, fecundum fingula folia prodeunte. In eo fuccus croci, acris, mordax, fubamarus, graviter olens. Radix fuperne fingularis, inferne in multa nova capillamenta fibratur. Siliqua corniculati papaveris, tenuis, longa. Semen papavere majus Dioscorid. II. c. 176. Plinius L. XXV. n. 50. folia ei dat paftinacæ erraticæ, florem lactucæ.
(*b*) Tournefort. A.
(*c*) E F G.
(*d*) Semen pingit Grew t. 73.
(*a*) Linder.
(*b*) Olim Dioscorides; tum Lentilius *Eph. Nat. Cur. Dec.* I. *ann.* 1. *obf.* 229.
(*c*) Boerhaave.
(*d*) Trag. Lentil.
(*e*) Lang. *remed. brunfvic.* p. 124.
(*f*) Ibid
(*g*) *Act. Berolin.* T. II. Vol. VIII.

callos ulcerum extenuandos valet. Foliis tritis impoſitis verrucam in lingua veneream ſublatam fuiſſe lego (*h*), & læſiones gutturis a variolis ſuperſtites (*i*). Veteres ſuccum ad oculorum maculas, ad deterendas nubeculas (*k*) ad initia ſuffuſionum (*l*), & ad ungues (*m*) multi faciebant, ut etiam erutis oculis hirudinum pullis (*m**) viſum reſtituere perſuaderentur. Viſum acuere, ut omnia fellea, crediderim (*n*), tamen ut acrem ſuccum multa aqua diluas, monente BOERHAAVIO. Et ſunt Cl. Viri, qui negant, ſibi in oculorum vitiis utilitatem præſtitiſſe (*o*); ſunt denique, qui infuſum, interno uſu ad duas uncias datum nocuiſſe viderint (*p*). Aquam inter ophthalmica cenſent (*q*), quam vix crediderim, veras vires poſſidere. Superſtitiones diſcipulorum PARACELSI omitto (*r*).

GLAUCIUM (*a*) TOURNEFORT t. 130. CRANZ. *Faſc.* II. p. 133.

CHELIDONII. *Spec.* LINNÆI & RAJI *meth.* p. 100.

Omnia ſimilia: Calyx hirſutus (*b*). Siliqua longiſſima (*c*), bilocularis (*d*), medio ſepto (*e*) diviſa, in quo ſemina nidulantur, ſumma parte fungiformi (*f*), bipartita. Stamina innumera, filamenta habent in baſi coaleſcentia.

1060. GLAUCIUM foliis radicalibus ſemipinnatis, caulinis amplexicaulibus.

Papaver corniculatum CAMERAR. *Epit.* p. 805. DODON. *purg.* p. 336. *luteo flore* IC. REG.

Yellow perennial poppy FLOWERGARD p. 86. n. 3.

Chelidonium pedunculis unifloris, foliis amplexicaulibus, ſinuatis, caule glabro LINN. p. 725.

Ad lacum Neocomenſem, tum ad officinas lateritias verſus *Grandſon*, tum ad extremas *A'lées de Colombier.*

Perennis radix plurima folia edit, cauleſque proſtratos, latiſſime brachiatos. Caulis inferne glaber, ſuperne pilis patulis hiſpidus. Folia glauca, ſingulari hirſutie aſpera, elegantia, pinnata, ad decem paria, continuo majora, ut nervus etiam lateſcat, & folia nunc ſemipinnata fiant. Pinnæ magnis dentibus, non profundis, & paucis, varie inciſæ. Folia caulina amplexicaulia, lata, brevia, vix ſemipinnata. Flos flavus, papaveraceus.

In officinas non recipitur. Inter diuretica & lithontriptica medicamenta recenſet TOURNEFORTIUS. Contra, veneni modo egiſſe, & mentem emoviſſe, in Anglia (*a*) compertum eſt, & fætorem certe ſpargit papaveraceum, ſimilemque ut opium noxam facere, eademque medicamenta deſiderare DIOSCORIDES (*b*). Alvum ducere veteres (*c*). Externo uſu decoctum ex optimis eſſe deſiccantibus DES PORTS (*d*).

PAPAVER TOURNEFORT. t. 119. 120. LINN. n. 648.

Calyx bifolius, caducus (*a*). Petala bis bina (*b*), flaccida, ſubrotunda, patula, caduca. Stamina ſupra petala multos circulos efficiunt, ad centena uſque & ultra. Fructus petiolatus (*c*), rotundus (*d*), vel ovatus (*e*), operculo rotundo, radiato

(*b*) ZACUT *hiſt. med. mirabil. obſ.* 79.
(*i*) STEWART. *Epiſt* ad RAJ.
(*k*) *Eph. Nat. Cur. Dec.* I. *ann.* 4. 5. p. 66.
(*l*) HILDAN. *Epiſt.* 79.
(*m*) *Eph. Nat. Cur.* Vol. II. *obſ* 77.
(*m**) PLIN. L. XXV. n. 50. L. VIII. c. 27.
(*n*) RHAZE ad MANSOR. III. c. 40. DIOSCORID.
(*o*) LANGE p. 125.
(*p*) BROOKES T. IV. p. 155.
(*q*) LUDOVIC. *Oper.* p. 208.
(*r*) CRATO *Epiſt* L. II.
(*a*) *Μήκων* cornutum foliis Verbaſci nigri, fructus inflexi & cornicula, purgat THEOPHRAST. L. IX. c. 13. Habet folia candida, Verbaſco ſimilia, in ambitu ſylveſtris Papaveris modo ſerrata, caule non diſſimili, flore pallido, calyculo Fœnigræci, in cornicularum morem flexo. Semen papaveris: radicem nigram, craſſam DIOSCORID. IV. c. 61. add. PLIN. L. XX. c. 19.
(*b*) TOURNEFORT. C. Petala A B.
(*c*) E.
(*d*) F. G. H.
(*e*) H.
(*f*) E. D. A.
(*a*) LOWTHORP. *Phil. Tranſ. abridg.* II. p. 642.
(*b*) L. VI. c. 28.
(*c*) PLIN.
(*d*) *Playes d'armes à feu.* p. 256.
(*a*) TOURNEFORT. t. 119. D. D.
(*b*) A. B.
(*c*) Ad F.
(*d*) In officinali F. t. 120. G. H.
(*e*) In Rhœade E. t. 120. I.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0088-5
DFG

diato (*f*) protectus, ſub quo per maturitatem multa foramina (*g*) in circulum diſpoſita aperiuntur. Quot foramina, tot in fructu ſepta (*h*), imperfecta ſunt, cum medio axi deſtituatur. Ad ea innumerabilia (*i*) ſemina, exaſperata (*k*). Tota planta violata lac narcoticum ſtillat.

* 1063. PAPAVER foliis hiſpidis pinnatis, pinnis lobatis, capitulis ellipticis, hiſpidis.
Argemone (*l*) *capitulo longiore* LOBEL. *ic.* p. 276.
Argemone capitulo tenuiore, longiore hirſuto MORIS. II. p. 278. S. III. t. 14. f. 10.
Papaver capitulis clavatis, hiſpidis, caule folioſo multifloro LINN. p. 725.
Minus, quam in Germania, vulgare. Reperi in agris verſus *Liebek* & *Troſtburg*, verſus *Kulm*, verſus *Sion*. Circa *Regenſperg*, & verſus *Alſchweyler*.
Multa habet vulgaris Rhœadis ſimilia: folia potius magis diviſa, pinnis ſemipinnatis, etiam lobatis, lobis acute inciſis, dentibus ariſtatis. Caulis pedalis & ultra, pilis inferne patulis, ſuperne & in petiolis florigeris, magnis, albis, ad caulem adpreſſis, ſub flore copioſiſſimis, ut pellem animalis piloſi referant. Calyx raris pilis adſperſus. Flos minor quam vulgari, pallidius miniatus, nigris unguibus. Stamina baſi lata, numeroſa, purpurea. Fructus oblonge ovatus, inferne levis, ſuperne pilis aſperis, ſurſum vergentibus adſperſus, lineis eminentibus percurſus, quot ſunt radii, operculo exiguo quatuor vel quinque radiorum.

*1064. PAPAVER nudicaule, foliis pinnatis, pinnis integris & diviſis, capitulis ſubrotundis, hiſpidis.
Minor Anemone Coriandri folia, flore Pulſatillæ, capitulis hirſutis, nec ut papaver corolla donatis LOBEL. *adverſ.* p. 113.
Argemonne lutea PON. *bald ital.* p. 100.
Papaver alpinum λαστετραχυφυλλον RICHER.
Papaver Argemone dictum flore flavo perpuſillum PLUKNET. p. 279. t. 247. f. 3.
Papaver alpinum, Coriandri folio SEGUIER. I. p. 416. t. 4 f. 4.
Argemone alpina, lutea C. B. *Prodr.* p. 93.
Papaver flor. Dan. ic. 41.
Papaver capſulis hiſpidis ſcapo unifloro, nudo, hiſpido, foliis bipinnatis LINN. p. 725.
Papaver Burſeri CRANZ II. t. 6. f. 4.
Non video, qui differat a *Papavere nudicauli, flore flavo odorato* DILLEN. *Hort. Eltham* t. 224.
Rara planta a Cl. CAPPER in monte *Pilato* lecta, abunde provenit inter lapides deciduos *en Pierre plate* ſupra *Portvaley* e regione *Roche*.
Tota planta recens (*m*) vehementem moſchi odorem ſpargit. Radices perennes, longæ, tectæ reliquiis foliorum vetuſtorum. Folia etiam hirſuta (*n*) tamen in noſtris glabra, radicalia longe petiolata, pinnata; pinnæ primæ ſimplices, ovato lanceolatæ; ſequuntur aliæ latiores, trifidæ quinquefidæ, etiam duobus pinnarum paribus auctæ: inde decreſcit folium, & *pinnæ bifidæ ſequuntur*; denique ſimplices, ut ultimæ ſibi viciniores ſint, & confertæ, longæ, parallelæ lanceolatæ, ſine trifido aut circumferrato. Ex ceſpite ejuſmodi folii caulis dodrantalis, aphyllos, pilis tectus & tomento, neque patulo, neque adpreſſo. Calyx fuſcus, hirſutiſſimus. Flos albus, parvus, flaccidus, ungue luteo, ut tamen, perinde ut in Pulſatilla alba, color flavus ſæpe ſe per totum florem diffundat. Staminum ungues non lati. Fructus ovatus, undique ſetis hirtus, radiis tantum quinque. Sub flore, ut in priori ſpecie, penicillus pilorum ſaturate fuſcorum.

* 1065. PAPAVER foliis hiſpidis, pinnatis, pinnis lobatis, fructu ovato, levi.
Argemone capitulis longis, glabris MORISON. S III. t. 14.
Papaver erraticum, capitulo longiſſimo glabro. J. R. H. RUPP. *noſtr.* p. 79.
Papaver capſulis oblongis, glabris, caule multifloro, ſetis adpreſſis, foliis pinnatifidis, inciſis LINN. p. 726.

Paſſim

(*f*) T. 119 F. E t. 120. ad M. N. O. Q. MALPIGH. *ic.* 293. GREW. t 70.
(*g*) TOURN. t. 120. R.
(*h*) T. T. GREW. t 70.
(*i*) TOURN. X.
(*k*) POWER. *obſ.* 41. GREW. t. 73. HOOKE *obſ.* 30. *Schem* XIX. PARSONS T. I. f. 10.
(*l*) Argemone foliis Anemones, Apii modo diviſis, capite papaveris erratici longiori, flore puniceo, ſucco croceo acri, in arvis PLIN. L. XXV. n. 56. DIOSCORID. II. c. 173. Non videtur noſtrum, ob ſuccum croceum.
(*m*) *Emend* III. n. 180.
(*n*) In planta montis Pilati, & SEGUIERIANA, & in Sibirica, & GRANZIANA.

Paſſim in agris, infrequens. Inter *Biel* & *Bonneville* ad viam: inter *Hindelbank* & *Kirchberg*, & circa *Lipp.* Baſileæ in ipſo vallo Petrino.

Satis ſimile prioris, altius & ſpecioſius; caulis pilis perinde inferne patulis, ſuperne robuſtis, ſetaceis, ad caulem appreſſis. Folia pinnata, pinnis pene pinnatis, acute inciſis. Calyx totus hirſutus. Petala minora quam vulgari, minus conſpicue rubra, baſi paulo obſcuriori. Radix operculi & foramina ſeptem, octo. Fructus ovatus, glaber, lineis percurſus. Ab inſectis adroſa capitula mire ſæpe intumeſcunt.

1064. PAPAVER foliis ſemipinnatis, hiſpidis, fructu ovato, glabro.
Papaver erraticum MATTHIOL. p. 1057. DODON. *purg.* p. 333.
Papaver rubrum BLAKWELL. t. 2.

β Flore albo, etiam a me repertum.

γ Flore pleno TRAG. &c.

In agris, exoſa planta agricolis, quam Helvetii, meliores coloni, undique exſtirpant.

Caulis pilis patulis hirſutus, erectus, brachiatus. Folia hirſuta, radicalia integra, ovata, ſerrata, ad caulem ſemipinnata, nervo lato, pinnis acute dentatis, & profunde etiam lobatis. Flos pariter in longis petiolis unifloris. Calyx piloſus. Petala miniata, cum macula in petali origine atropurpurea. Fructus oblongior quam ſativo, operculo minus ſerrato, planiori, ſquamis minus diſtinctis, ſeptis ad undecim, totidemque lateribus operculi. Stamina circa 50. Planta lacteſcit, & aliquid tamen naufeoſi habet, & amari.

Olim ad expediendos catarrhos infuſum florum theiforme datum fuit, tum ſyrupus, iſte inertior (*a*). Idem infuſum, & decoctum capitum, & demum ſuccus ſpiſſatus, quem extractum vocant, ad dimidiam drachmam in pleuritide, a CHOMELIO (*b*) commendatur. Vim enim aliquam narcoticam (*c*) habet, ut etiam diarrhoeam *non* (*d*) abſque ſomnolentia ſedaverit, & exſcreationem flores moderentur (*e*). *Pulvis antipleuriticus* MYNSICHTI *flores hujus papaveris* recipit, non improbatus ILL. WERLHOFIO.

1065. PAPAVER calycibus capſuliſque glabris, foliis amplexicaulibus, inciſis LINNÆUS I. p. 726.
Papaver ſativum (*a*) III. DODON. *purg.* p. 329.
Papaver nigrum BLAKWELL. t. 482. & *album.* t. 483.

Non vera civis. Semen autem ex agris hortiſque ſparſum fecit, ut paſſim ad vias & in ruderoſis vulgo proveniat.

Caulis brachiatus, cubitalis. Folia glauca, glabra, lata, amplexicaulia, varie dentata, majoribus & minoribus dentibus inciſa. Fructus ſphæricus, levis, operculo reflexo, ſub quo foramina decem, duodecim. Flos magnus, in naturali planta leucophæus, ante expanſionem nutat, & in origine ſua quodque petalon livida macula notatur. Succus in tota planta lacteus. Ceræ plurimum ab apibus in papaveribus colligitur (*b*).

In Perſia plurimum colitur, & ad quadraginta (*c*) pedum altitudinem adſurgit, inque Arabia capita prodeunt unciarum triginta quinque capacia (*d*). Etiam Erfforti plurimum feritur. Lac, quo manat, vires habet ſomniferas, ſed mites, & abſque calore, dum recens eſt. Florum infuſum convenit in morbis catarrhalibus pectoris & faucium. Semen blandum & edule (*e*) eſt, & a Sileſiis (*f*), Tridentinis (*g*), Ægyptiis (*h*) in cibum recipitur, farinoſum, mite, & quando ſiccum innoxium (*i*). In Polonia ſemen ad unciam (*k*); ab HEISTERO libra

(*a*) TRALLES l. c. Somnum ciere C. HOFMAN. *med. offic.* p. 529.
(*b*) Grana tantum quatuor *Hiſt. de l'Acad.* ann. 1712. p. 52.
(*c*) Olim DIOSCORIDES.
(*d*) BROOKES.
(*e*) DETHARDING. *meth.* p. 155.
(*a*) Papaveri ſativo capitulum longum eſt, & ſemen candidum; ſylveſtre nigrum habet ſemen: etiam de eo lacteus ſuccus manat Diosc.
(*b*) MARALDI *Mém. de l'Acad.* ann. 1712. p. 317.
(*c*) CHARDIN. t. 4. p. 31.
(*d*) G. ab ORTA. p. 30.
(*e*) PLIN. L. XIX. p. 181. *Eſſays of a Societ.* at *Edimb.* V. p. 130. BRASSAVOLA p. 312. P. ALPIN. Panes inde fieri DIOSCORID.
(*f*) DORING. *de opio* p. 13. TRALLES *Hiſt. Choler.* p. 331. Olim in Luſatia HOFSTETTER. *Epiſt.*
(*g*) MATTHIOL. p. 1059.
(*b*) P. ALPIN. l. p. 160. 161. de albo.
(*i*) VALCARENGHI. *febr.* p. 132. TRALLES *de Opio* l. p. 14.
(*k*) HERTOD. *crocolog.* p. 275.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0090-8
DFG

libra in 5. diebus propinatum (*l*). Placentæ poſt expreſſum oleum a pueris eduntur (*m*). Fallaciam puto ſubeſſe in funeſto eventu, quem BOECLERUS (*n*) narrat. Sed neque oleum expreſſum, quo hoc ſemen abundat *n**) vi narcotica pollere credas, quod ad duas uncias (*n†*) abſque noxa ſumtum, & a BOERHAAVIO ad quatuor uncias phthiſicis præſcriptum ſit; in acetariis (*o*) etiam cum titulo *huile d'oeillet* utile, quod, ex præconcepta opinione, proſcribi (*p*) lego. Ad embrocationes laudat G. de la MOTTE (*q*). Pictoribus ſervit (*r*). Ex capitum recente ſucco ſyrupus (*s*) fit, in febribus minime inutilis, blandus & abſque vi calefaciente (*t*), non nociturus, niſi ob inertiam male parati medicaminis, etſi pueris dederim minus convenire (*u*). Olim capita cum melle Veteres coquebant (*x*) ad faucium mala, ad anginam *y*), & *Diacodion* (*z*) vocabant compoſitionem, ex papaveris ſylveſtris capitulis maceratis, coctis, ſiccatis, iterum cum melle coctis paratam. Externo uſu trita capita, cum lacte cocta, refrigerant & dolores ſopiunt (*a*). Sic recentia papaveris folia reprimunt (*b*), & ſuccus ad ictus apum illitus valet (*c*); etſi alvum ducere minime probabile eſt (*d*). Hæc in recente papavere, cujus ſuccus expreſſus, & ejus ſucci extractum, multum ab Opio differunt (*e*).

Ita in noſtris frigidis regionibus. Nam in calidis etiam recenti papaveri vis eſt inebrians, ſomnifera, & demum funeſta. Papaveris capite ſumto in India mors inevitabilis ſucceſſit (*f*). Delirare, qui papaver biberint, olim in Africa CÆLIUS (*g*). Qui in Perſia capita papaveris ad parandum opium incidunt, & qui præparant, lividi fiunt, tremuli, & macilenti, omnino ut ii, qui opio abutuntur (*h*). Decoctio etiam capitum papaverum, *coquenar* dicta, paſſim pro opio venditur, & pariter lætitiam, deinde ſtuporem facit (*i*).

Ab antiquiſſimis tamen *temporibus vim caput tentantem* opii in arctiora pondera ſtipare *tentatum eſt, cum valde probabile ſit, Nepenthes Homericum ex opio* paratum *fuiſſe* DIOSCORIDIS tempore opium vulgo in uſu erat (*k*), etiam CELSI (*l*). Diverſis modis parabatur. Aliqui capita, & folia tundebant, prelo exprimebant (*m*), in mortario terebant, Meconium vocabant, opio ignavius. Verum autem opium parabatur capitibus decuſſatim in ſtellas ſummam per cutem inciſis, lacruma (*n*) defluente in concham abſterſa, quæ continuo coeat. Eodem fere modo noſtro tempore in Arabia (*o*), Perſia (*p*), Apulia (*q*), Ægypto (*r*) eo uberius opium paratur, quo majora in iis regionibus capita naſcuntur: nam ex ſolis capitibus (*s*) etiam olim parabatur: non (*t*) valde vero differt, num papaver album ſit nigrumve. Sed etiam in Languedocia (*u*) bonum eadem ratione opium fit,

(*l*) *Diſp. de Sarcocele.*
(*m*) REICHART *Gartenſchatz* IV. p. 92.
(*n*) In HERMANNUM l. p. 417.
(*n**) Unciæ novem in unciis ſedecim BORRICH. *Somnifer.* n. 20. Uncias 4 ex libra habuit SPIELMAN. *Chem.* p. 75.
(*n†*) *Gui de la* BROSSE. *nature des plantes* p. 469.
(*o*) In Auſtria edule eſt MATTHIOLUS & odore & ſapore optimo ROHR. p. 76.
(*p*) LEMERY *traité des aliments* T. I. p. 150.
(*q*) l. p. 98.
(*r*) In omni liquore celerrime ſolvitur, & in cenſum laxius fumat BORRICH. l. c. n. 23.
(*s*) MESUE. p. 135.
(*t*) Conf. DIOSCORID.
(*u*) LENTIL *Ecodrom* p. 370. PANAROL. II. *obſ.* 44.
(*x*) PLIN. L. XVIII. c. 25. ex CATONE, tum DIOSCORIDES.
(*y*) MARCELL. c. 14. Eclegma MESUE. p. 125.
(*z*) PLIN. L. XX. c. 19. Extracti ſpeciem ex ſylveſtri papavere ſomni ciendi ſcopo CELSUS dabat L. V. c. 25.
(*a*) *Bresl. Samml.* ann. 1719. m. Maj.
(*b*) CELSUS L. II. c. 33.
(*c*) Semine RUFUS p. 17. *Journ. de medec.* ann. 1756. m. April.
(*d*) Succo papaveris CEL. *tardar.* III. c. 4.
(*e*) *Act. Edimb* V. p. 119.
(*f*) GROSE *voyag.* p. 193.
(*g*) *Acut.* L. I. init.
(*h*) CHARDIN. *voyag. de Perſe* T. IV. p. 32.
(*i*) IDEM ibid. p. 206.
(*k*) Sic P. ALPIN. I. p. 160. 161.
(*l*) CELSUS L. V. c. 15. 25. ARETÆUS *cur. acut.* L. I. c. 1.
(*m*) DIOSCORIDES l. c.
(*n*) DIOSCORID. PLIN. L. XX. c. 18.
(*o*) G. ab ORTA. RAUWOLF. *Reiſe* p. 121.
(*p*) CHARDIN. IV. p. 32. ALSTON. l. c. p. 118.
(*q*) BRASSAVOLA p. 627.
(*r*) P. ALP. l. c. p. 160. 161.
(*s*) THEOPHRAST. L. IX. c. 8. Recte TRALLES I. p. 6. ALSTON. p. 112.
(*t*) ALSTON p. 118. Ex albo ORIBASIUS *Synopſ.* II. c. 56. RAUWOLF. Ex nigro P. ALPINUS l. c. p. 160. 161. *Med.* IV. c. 11. Ex albo amarum calens, ex nigro frigidum fieri, ex conjectura SCALIGER. *exerc.* 174.
(*u*) CHARAS *pharmac.* p. 73.

fit, & in Germania DILLENIUS (*x*) paravit; in Scotia ALSTONUS (*y*), & ego demum ſimillimum officinali inciſis capitulis Gottingiæ obtinui. Olim Lactucæ (*z*) ſucco adulterabant & Glaucio (*a*).

Neſcio adeo, quo auctore Cl. NEUMANN opium noſtro ævo non inciſione parari, ſed melius inter noſtra id eſſe ſcribat, quod ex ſucco capitum expreſſo, per lenem exhalationem, depuretur (*b*): deterius & vulgare ex decocto totius plantæ obtineri, quod coletur & ſpiſſetur (*c*). Noſtrum certe per inciſionem paratum opium officinalis ſimillimum, fuſcum, amarum (*d*) odoratum fuit, neque probabile videtur, ſimilimum ſuccum diverſiſſimis modis obtineri, cum præterea Cl. ALSTONUS *extractum* longe ab opio differre moneat (*e*). Cum vino per quatuordecim dies digeſtis contuſis capitulis, deinde exhalante humore, ſuum opium MURALTUS (*f*) parabat, quæ certe encheireſis in Oriente locum habere non poteſt. Crudum, abſque ulla præparatione; ſuccum eſſe WHEELERUS (*g*), & decoctum ſpiſſatum *Pouſt* vocari, pauperum ſolamen, dum divites *Aſium* bibunt, BONTIUS (*h*) idoneus auctor eſt. Id extractum *Cocnar* vocari della VALLE (*i*).

De opio officinarum & ſpiritus vini magnam partem ſolvit, & paulo minorem aqua: iſta tamen verum narcoticum (*k*) elementum opii nudum repræſentat, glutinoſum, tenerum, innatans, cujus portio ſupra tres drachmas (*l*) in libra ſit opii, & cujus pauca grana canem (*m*) occidant, nudi opii magnum pondus laturum. Efficaciſſimum (*n*) ergo erit (*o*), non ideo tutiſſimum, extractum opii aquoſum, quod etiam Cl. Vir vidit canem ſopire (*p*), eventu rariſſimo, & a ſolutionis aquoſæ granis duodecim periiſſe, qui ab opii granis quindecim nihil paſſus erat (*q*). Reſinoſum vero extractum aquoſo non melius (*r*) eſſe, ex iiſdem ſequitur, cum præterea ad quindecim grana datum cani non nocuerit (*s*). Neque ſpiritus de opio (*t*) ſaporem ei *ſucco proprium extrahit* (*u*), neque lætitiam abſque ſopore *a ſex granis ejus ſpirituoſi extracti* M. CHARAS (*x*) expertus eſſet, ſi ea *pars opii vires narcoticas contineret.* Sed extractum aquoſum ſucci ſaporem & odorem ſolum retinet (*y*).

Hæc copioſius addo, ut errorem emendem, quo in magno opere, extractum aquoſum iners eſſe ſcripſi, ab aliis ſeductus (*z*).

Denique vim opii in partibus volatilibus eſſe contra Clar. ALSTON (*a*) oſtenditur, quod ſolo odore, nulla parte opii ſumta, totam hominum catervam ſe inebriaturum, & vel occiſurum, NEUMANNUS (*b*) recipiat. Si vero cicurare volueris, ſuadet IDEM, in aqua ſolvere, & innatantem partem illam unguinoſam ſeparare, reliquam ſolutionem ſpiſſare (*c*), & denique potentius temperare, ſi etiam tunc ſolutum opium in magno calore coxeris (*d*). Quæ tamen ego omnia ita intelligo (*e*), ut crudum opium omni præparationi præferam (*f*): ſola enim diminuta doſi *hæc omnia obtinentur, quæ lento labore quæruntur.* Neque dare oportet opium, *ſi ſopire nocuerit.*

Cæterum amarum cum ſit, & ignei ſaporis, & odoratum (*g*), utique a frigore longe alienum eſt, & merito a MATTHIOLO (*h*), & a SANCTORIO (*i*), inter calida

(*x*) *Eph. Nat. Cur. Cent.* IX. *obſ.* 43. Granum pro doſi ſufficiebat.
(*y*) p. 112. ex noſtro papavere. p. 135.
(*z*) OREIBAS. DIOSCORID.
(*a*) DIOSCORID.
(*b*) T. II. P. 3. p. 463.
(*c*) p. 464.
(*d*) Conf. ALSTON. p. 117.
(*e*) p. 119.
(*f*) *Colleg.* p. 654.
(*g*) *Voyag.* p. 192.
(*h*) Ad G. ab ORTA c. 4.
(*i*) *Voyag.* III. p. 249. 250.
(*k*) NEUMAN p. 473.
(*l*) Ibid.
(*m*) Ibid.
(*n*) CHARAS. *theriaq.*
(*o*) Commendat MULLER. *correct. opii* p. 17. 18. HOFMAN *opii correct. & abus.*
(*p*) p. 16. HOFMAN ad gran. 15.
(*q*) MULLER p. 14.
(*r*) CHARAS *theriaq.* GEOFFROI. II. p. 705.
(*s*) MULLER p. 15.
(*t*) HEYDE *obſ.* 79.
(*u*) ALSTON. p. 138.
(*x*) Ibid. p. 84.
(*y*) ALSTON. p. 138.
(*z*) L. XVII. p. 611.
(*a*) p. 145.
(*b*) p. 478.
(*c*) p. 479.
(*d*) p. 480.
(*e*) Ad p. 488.
(*f*) Etiam ALSTON. p. 140.
(*g*) PLIN. L. XX. c. 18. ALSTON. p. 134.
(*h*) p. 1060.
(*i*) *In I. ſen. avic.* p. 125.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0092-0
DFG

lida medicamenta recenſetur. Igne ſubjecto oleum craſſum, penetrabilis odoris, per omnes veſicas viam ſibi aperturum fundit, ad dimidiam totius opii (*k*) partem, cum aqua quadruplo pauciori, novo argumento, non eſſe decoctum, a quo aqua non abeſſet. In ſoluto opio acoris veſtigia ſunt, ſiquidem cum ſale fixo effervefcit (*l*).

Ut ut hæ analyſes ſe habeant, eſt certe in opio vis, quæ modica cerebri officia adjuvat, robur (*m*), & lætitiam facit (*n*), & voluptatis genus, quo ſemel adſueti adeo vehementer nolint carere, ut perire malint (*o*). Paulo majori doſi ſomnum cum ſomniis gratis (*p*): iterum majori cum temulentia conjunctum: denique ſtuporem facit, ut ventriculus (*q*), & inteſtina, & ipſæ adeo ſenſiles fibræ Iridis ſui officii obliviſcantur. Etiam a modico uſu, poſt aliquot horas, ſtupor & inertia lætitiæ ſuccedit. Sed & ipſe longus opii uſus ſtupidos reddit debileſque, & lenta phthiſi conſumit (*r*).

Denique majori doſi occidit (*s*), etſi conſuetudo multum de ea efficacia demit (*t*), ut magna opii præbia tolerentur.

In medicinam non ob ſomnum (*u*) adeo ciendum adhibetur, quo ſcopo ſæpe excideres, ſed ad minuendam nervorum ſenſilitatem, adque moderandas nimias evacuationes. Abſque opio dyſenteria vix ſanatur; idem in tuſſi pervicaci, in convulſionibus hyſtericis ultimum ſolamen eſt: ſed de his omnibus vide conſummatum Ill. Tralleſii opus. Cum calefaciat, poteſt ſudorem movere (*x*).

Externo uſu narcoticas vires non demonſtrat (*y*), niſi in vapores ſolvatur, aut in ſuppoſitorio (*z*) admotum, aut in celluloſitatem receptum ſit, in collyrio certe (*a*), dentibuſque inſertum (*b*) funeſtum fuiſſe vix credo. Veteres extus adhibebant ad dolorem capitis (*c*), ad emolliendum (*d*), doloreſque mittigandos (*e*). Phreniticis & pervigilibus Aretæus in nares & aures opium infundebat (*f*). Uſum Celsus in *collyriis adhibebat.*

NYMPHÆA Tournefortii t. 137. 138. Linn. n. 659. Boerhavii.

& LEUCONYMPHÆA Boerhaavii.

Num duo genera, quam unum, præſtet conſtituiſſe, non diſputo: non tamen facile eadem deſcriptione utriuſque florem comprehenderis.

In *lutea* Nymphæa calyx quinque (*a*) craſſis fit foliis, intus coloratis. Petala calyce multo minora (*b*), quatuordecim, ad viginti, ſulcata, & crenata. Stamina numeroſiora, juniora ad fructum adpreſſa, vetuſtiora ab eo recedentia, reflexa, plana cæterum, & duabus lineis ſeminalibus inſcripta. Fructus ex ovato conicus (*c*), coronatus diſco (*d*) *tot cavis lineis inſcripto, quot ſunt loculi* (*e*), a quatuordecim ad viginti; *media inter tubas continua cavitas, infundibuli ſimilis,* ad ovarium ducit, quod quatuordecim, ad viginti, ſeptis in totidem polyſpermos loculos dividitur.

Albæ calyx quadrifolius. Petala (*f*) ſedecim ad viginti, calyce latiora, magis ovata, quorum extima calyci ſimiliora ſunt, interiora, quæ minora, ad ſtaminum naturam

(*k*) Borrich. *Sommifer.* n. 24. Multo minori copia Pitcairne & Zenker *de vrinc opii*; ſed enormem illam vim olei hactenus confirmat Alston. p. 148 ut certe octava pars opii oleum ſit.
(*l*) Neuman.
(*m*) Ex ſex granis Charas.
(*n*) Mead. *of poiſ.* p. 146 Lemnius. Charas. *theriaq.* p. 84 P. Alp. I. p. 133. 134.
(*o*) Alpin. *Med. Ægypt.* L. IV. c. 1.
(*p*) P. Alpin. l. c.
(*q*) *Elem. Phyſ.* T. XVII. p. 606.
(*r*) Wheler. In Lourdes p. 205.
(*s*) Plin. L. XX. c. 18. Conf. *Elem. Phyſ.* T. XVII. p. 612.
(*t*) *Elem. Phyſiol.* ibid.
(*u*) Eo fine veteres dederunt Plin. L. XX. c. 18.
(*x*) Etmuller *Diſſ.* du Hamel. *Hiſt. Acad.* p. 187.
(*y*) Alston p. 159. 160. 161.
(*z*) Nicolus.
(*a*) Avicenna.
(*b*) *Marcell.* Donat. p. 404.
(*c*) Marcell. *Empiric.* p. 32.
(*d*) Celsus L. V. c. 15.
(*e*) Idem ibid. c. 25.
(*f*) *Cur. acut.* I. c. 1.
(*a*) t. 137 B. D.
(*b*) D.
(*c*) t. 138. K.
(*d*) t. 137. H.
(*e*) t. 138. I.
(*f*) Tournefort t. 137. A. E.

turam accedunt, exemplo communis in calyce, petalo & ſtamine fabricæ, propter quam adeo frequenter & calyx in petala convertatur & ſtamen. Ex interioribus petalis paulatim degenerant ſtamina 68. & 70. quorum exteriora petalorum ſimiliora, interiora craſſiora, lineis ſpermaticis inſcripta ſunt. Tubæ (*g*) quot ſepta ovarii, quatuordecim, ſedecim, reflexæ, introrſum cavæ, inter quas ſpongioſa cavitas verſus eminentem ovarii apicem ducit. Fructus ſphæricus (*h*), operculo coronatus, tot radiorum, quot tubæ, in quatuordecim & ultra loculos (*i*) diviſus, qui duplicem ſeriem ſeminum continent. Stamina & petala ex fructus exteriori involucro (*k*) naſcuntur.

1066. NYMPHÆA calyce pentaphyllo, petalis majori, fructu conico.

Nymphæa lutea (*l*) MATTHIOL. p. 894. CAMERAR. *epit.* p. 635. BLAKWELL. t. 497. 498. b. 500.

Nymphæa foliis cordatis integerrimis, calyce petalis majore, pentaphyllo LINN. p. 729.

Nihil frequentius in foſſis majoribus & lacubus, etiam alpinis *au lac rond.* &c.

Habitus utrique ſpeciei idem. Radix flaveſcens, profundiſſime in lutum demerſa, maxima (*m*), ſemper longa (*n*), longiſſimos pedunculos florigeros & folioſos emittit, in ſuperficiem aquæ uſque, cui folia coriacea, plana, ex ſagittatis rotunda, hilo exciſa, innatant. Flos extra aquam eſt, deinde invertitur, & in aqua ſemina maturantur, quæ fundum petunt, novaſque plantas reparant (*o*).

1067. NYMPHÆA calyce quadrifolio, petalis minori, fructu ſphærico.

Nymphæa alba (*p*) MATTHIOL. p. 893. *Epit.* p. 634. BLAKWELL. t. 498. 499. 500.

Nymphæa foliis cordatis, integerrimis, calyce quadrifido LINN. p. 729.

β Nymphæa alba minor HORT. AICHSTETT. *vern. ord.* 7. t. 3. f. 1.

In lacubus & foſſis majoribus etiam frequentior, quam lutea.

Habitus idem, flos natatilis major. Fructus orbiculatus, tubæ apice ſuo reflexæ. Radix nigra longa, & rotunda datur (*q*). Ea, ut aquaticæ luto merſæ omnes, non eſt abſque acrimonia, ſapore acri & amaro corticis juglandis, in calidioribus regionibus dulcis & edulis (*r*). Ea tamen radice & pini cortice Suecos Inſulanos ſalubrem vitam aluiſſe lego (*s*).

Extractum radicis ſubſalſum, ſubamarum eſt, ſive cum aqua extraxeris, ſive cum vini ſpiritu (*t*). Flos & folia putantur, ob aquam abſorbtam, refrigerare (*u*). Aqua ſtillatitia ad urinæ ardores, ad hæmorrhagias coercendas & ad fluxus alvi ſeminiſque, ad cutis maculas abſtergendas, ab omni retro ævo adhibita fuit. Ex ea aqua potum gratiſſimum in gynæceo Turcico parant. Syrupus habetur inter ſoporiferos (*x*). Oleum inter mitigantia numeratur (*y*) & ſomnifera: ut etiam venereos ſtimulos frangat (*z*).

Negat nympheam ſibi veram utilitatem præſtitiſſe J. a BUCHWALD (*a*).

Radix lacte oblinita blattas [*toracan*] (*b*) occidit. Folia pro pecore in Suecia colliguntur. Ex ſemine adfinis Loti ſiccato & trito Ægyptii panem coquebant (*c*). Etiam radice veſcebantur, quæ mali ſimilis erat (*d*).

HYDRO-

(*g*) IDEM. G.
(*h*) t. 138. I.
(*i*) L.
(*k*) t. 137. G.
(*l*) Nymphæa altera foliis antedictæ [albæ], radice alba, ſcabra, flore luteo, nitente, roſæ ſimili DIOSCORID. III. c. 131. & non bene PLINIUS L. XXV. n. 37. capite [pro flore] luteo.
(*m*) LEIGH. *Lancashire* p. 112.
(*n*) P. ALPIN. L. I.
(*o*) BRADLEY *philoſ. account.* p. 33.
(*p*) Nymphæa foliis fabæ Ægyptiæ minoribus, longioribus, pluribus ex radice prodeuntibus, flore Lilii ſimili, albo: in medio crocos habente, cum defloruerit, rotundum malum, aut papaveris caput extuberat, nigro ſemine multo. Caulis levis, niger, radix nigra, ſcabra, clavæ ſimilis DIOSCORID. III. c. 131. PLIN. L. XXV. n. 37.
(*q*) P. ALPIN. I.
(*r*) THEOPHRAST. L. IX. c. 13.
(*s*) LINDER. *de venen* p. 651.
(*t*) CARTHEUSER. *mater. medic.* p. poſt p. 403.
(*u*) AVICENNA *cardiac. tr* 2.
(*x*) TAVERNIER *Relat. du Serrail.* p. 75.
(*y*) MESUE p. 187. b.
(*z*) RHAZES, *de iis quæ ipſi accid.* MARCELL. c. 33.
(*a*) p. 185.
(*b*) GADD. *Sädes maskar.*
(*c*) HERODOT. L. II. p. 121.
(*d*) IDEM ibid.

HYDROCHARIS Linn. n. 1126. Zinn. *Comm. Gott.* III. p. 431.

MORSUS RANÆ Tournefort. *Mémoir. de l'Acad.* ann. 1705. p. 237.

DILLEN. *nov. gener.* p. 149.

STRATIOTES GUNDELSHEIMERI apud Johrenium Trewii *Comm. Litt. Nor.* ann. 1731. p. 164.

Ob ſummam ſimilitudinem habitus hic relinquo, Sagittæ pene propiorem. Pariter duos ſexus in diverſis ſtirpibus gerit. In utroque calyx exiguus, trifolius, foliis concavis. Petala tria rotunda, patula. Mari (*e*) ſtamina novem, apicibus gemellis, cum fructu imperfecto, ſex exteriora breviora, extrorſum curva, interiora ſetam ex baſi emittentia (*f*). Feminæ fructus ſexlocularis (*g*), polyſpermos, flore minore coronatus (*h*), tubis ſenis. Inter tubas & petala ſex ſtyli lanceolati, baſi tubarum adnexi (*i*). Olim Jungius ob florem tripetalon a Nymphæa ſeparavit.

1068. HYDROCHARIS Linnæi p. 1166.

Ranæ morſus Dodon. *Cereal.* p. 228.

Nymphæa minor, ſeu morſus ranæ J. B. III. p. 773. cum icone aliena.

In foſſis circa *Michelfelden*, *Anet*, *Bienmam*, *Nidau*, *Erlach*, &c.

Caules natantes. Folia aquæ impoſita, coriacea, reniformia, ſed magis convexa. Florum marium terni, etiam bini, petioli (*k*) vagina bifolia excipiuntur, albi, origine petali flava. Feminini ſolitarii. Flagella gemmas convolutas novæ plantæ continent.

Non poteſt alia eſſe *Nymphæa parva* Matthioli p. 895. *Epit.* p 636. in Bohemiæ lacubus, fructu Cappari æquali; *Nymphæa alba minor.* C. B. *Baſil.* p. 57. J. B. III. p 773. Quam C. B. voluerit *Michelfeldæ* legiſſe. Nemo enim nuperiorum ejuſmodi pentapetalam & albam Nymphæam reperit. Olim monuit Rajus p. 1320.

IV. COLUMNIFERÆ.

MONADELPHIÆ Linn. *gener.* p. 346.

Conf. Boerhaave p. 267. (*l*) Adanson p. 390.

In omnibus flos pentapetaloides, profunde diviſus, ut tamen in baſi ſua petala coaleſcant, & edant vaginam cylindricam, lenteve conicam, quæ medias tubas contineat, inque vertice in quinque aut plura filamenta antherifera findatur. Fructus plerumque multilocularis, rectas tubas emittit, intra vaginam ſtamineam, tot, quot ſunt in fructu loculi. Ii loculi varie ſe habent, & modo unicum ſemen continent, modo plura, denique etiam molles ſunt. Calyx etiam varie dividitur. Flos totus una delabitur.

MALVA Linn. n. 841.

MALVÆ Tournefort. t. 23. 24. *pleræque.*

ALCEA Tournefort. t. 25.

Conf. Malpigh. *ic.* 120. 149. 180. 281.

Malvæ character genericus eſt in calyce duplici (*m*) eſt, interiori campaniformi ſemiquinque fido, exteriori trifolio, minore, foliis lanceolatis, anguſtis. Fructus capſulis (*n*) plurimis

(*e*) Tournefort. B. Zinn. 1. & 6.
(*f*) Zinn. 4 8.
(*g*) Tournefort. E. Zinn. 4.
(*h*) Tournefort. A. Zinn. 7.
(*i*) Zinn. 7.
(*k*) Trew.
(*l*) Grew. t. 58. f. 12. 13. Malpigh. *ic.* 149. 176. 180. Blair *eſſays* T. I. f. 10.
(*m*) Blair. p 198.
(*n*) Tournefort. t. 24. G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0095-7 DFG

plurimis, reniformibus, non cornutis, monoſpermis, in planum diſcum conjunctis. Semina reniformia (*o*).

1069. MALVA caule erecto, foliis lobatis, lobis ſerratis, quinis & ſeptenis.
Malva ſylveſtris (p), *recta* CORDI. *hiſt.* p. 114.
Malva vulgaris, flore majore, folio ſinuato J. B. II. p. 949.
Malva BLAKWELL. t. 22.
Icon L'ADMIRAL. T. IV.
Malva caule erecto, herbaceo, foliis ſeptem lobatis, acutis, pedunculis petioliſque villoſis LINN. II. p. 969.
II. Flore albo SUTHERLAND. &c.

In ruderoſis, ad ſepes, & vias.
Caulis erectus, ad tres pedes, ramoſus. Folia petiolata, obiter ſubhirſuta, quinquelobata, & ſeptilobata, lobis triangularibus, quorum primi minores, omnes ſerrati. Flores ex alis foliorum prodeuntes, congeſti, ſinguli tamen in petiolo unifloro, hirſuto. Petala inciſa, non vere cordata, per oras adroſa, obliqua, purpurea. Calyces villoſi, capſulæ decem, quindecim. Nonnunquam folium calycis unum alterumve inciſum eſt. Stamina numeroſa.
Veteres Malva veſcebantur (*q*), non iſta, ſed alia adfini (*r*), etiam ſativa (*s*), & alia arborea etiam nunc Ægyptii (*t*), ficciſque Malvis Chinenſes (*u*) in cibo utuntur. Noſtræ a culinis negliguntur, in medicos vero uſus frequenter revocantur, ob molle, viſcidum, inſipidum, innocens & emolliens gluten, quo totæ replentur; neque nocet, quod ſubacidum ineſt (*x*). Etiam veteres ad pleuritidem laudabant (*y*). Decoctum, florumve infuſum ad tuſſes FORESTI experimento confirmatum; ad raucedinem; ad faucium & tonſillarum inflammationes, ad veteres urinæ ardores (*z*), etiam ex calculo aut ulcere veſicæ natos (*a*); ad renum irritationes (*b*); ad alvum *molliendam paſſim adhibent.* Externo uſu malva perinde celebratur; ad clyſteres mollientes; etiam in dyſenteria & teneſmo (*c*): & in gonorrhoea, aliquot dierum continuato uſu (*d*). Denique cataplasmata dat ad imflammata & dolentia apta.

1070. MALVA caule repente, foliis cordato orbicularibus, obſolete quinquelobis LINN. *ſpec.* & II. p. 969.
Malva ſylveſtris, pumila (*e*) FUCHS p. 508. DODON. p. 653.
II. Flore albo SUTHERLAND. &c.

Cum priori ad vias.
Pedalis & cubitatis caulis, ramoſus & proſtratus. Folia reniformia, ſed pene orbiculata, quinque lobis, leviter indicatis: ora circumſerrata. Flores in petiolis foliis brevioribus, longis, unifloris, exigui, minus profunde diviſi, adroſi, albi, venis rubellis picti: Calycis ſquamæ exteriores peranguſtæ. Tubæ ad quatuordenas.

1071. MALVA caule erecto, foliis ſcabris, trilobatis, lobis lateralibus bipartitis, medio tripartito & quinquepartito.
Alcea (*f*) MATTHIOL. p. 927. BLAKWELL t. 304.
Malva caule erecto, foliis multipartitis, ſcabriuſculis LINN. p. 971.
II. Flore albo WEINMANN t. 37.
III. Foliis magis diſſectis VAILLANT.
IV. Major & procerior RAJ.

Non rara ad vias inter *Moratum*, *Paterniacum*; inter *Roche* & *le Furet*, &c. Major & durior *à la Porte du Sex* & *Lenzburgi*.

Caulis

(*o*) TOURNEFORT. N. GREW T. 75.
(*p*) Malva major Græcis Malope PLIN. L. XX. c. 21.
(*q*) Damnabat SEXTIUS NIGER apud PLINIUM L. XX. c 21. Laudat CELSUS.
(*r*) Malva rotundifolia Italica, flore amplo T.
(*s*) DIOSCORID
(*t*) P. ALPIN. I. p. 155.
(*u*) *Mélanges intéréſſants* IV. p. 31.
(*x*) GEOFFROI III. p. 768.
(*y*) AETIUS *cur. acut.* I.
(*z*) CHOMEL.
(*a*) HORST *Epiſt.* p. 10.
(*b*) DIPHILUS apud ATHENÆUM.
(*c*) PLIN. l. c.
(*d*) Pro certiſſimo remedio HANDLEY p. 211.
(*e*) Malva minor malache PLIN. L XX. c. 21.
(*f*) Alcea habet folia Verbenacæ, caules tres quatuorve, cannabino cortice, foliis planis, florem roſæ parvum, radices albas, cubitales, obliquas PLIN. L. XXVII. DIOSCORIDES L. III. c. 147.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0096-3
DFG

Caulis ad tripedalem usque, firmus, erectus, ramosus. Folia scabra, profundius trilobata, lobis lateralibus bipartitis, medio lobo tripartito & quinquepartito, ora rotunda, magnis dentibus incisa. In majori varietate folia minus profunde divisa, fere Ribis, palmata, quinqueloba, lobis dentatis. Flores in umbellas per summos ramos, magni, speciosi, acute incisi, adrosi, carnei coloris. Tubæ supra vigenas, & capsulæ nigræ, ad lentem vitream hirsutæ.

Ad cataractas incipientes peculiariter adhibetur. In dysenteria contagiosa anni 1531. Alceam feliciter adhibitam fuisse AGRICOLA AMMONIUS (*g*).

1072. MALVA foliis radicalibus reniformibus, incisis, caulinis quinquepartitis, pinnatis, pinnis dentatis ad LINN. II. p. 971.

Malva montana seu Alcea rotundifolia, laciniata COLUMN. *Ecphras.* I. p. 147. 148. *Alcea folio rotundo laciniato* RAJ. MILLER t. 17. LINDER. *hort.* t. 4.

Hæc in agro Bernensi frequentior, ad vias, locis lapidosis & sterilibus provenit, *in der Enge, gegen Pümpliz*, &c. Infra *Neuhuntigen* C. B. (*h*). *Au droit de Convers, à Clermont, aux combes de Valanvron* GAGNEBIN.

Caules ut in priori. Folia prima toto ambitu integro, obiter & obtuse serrata, reniformia, subrotunda, alia quinquelobata, sed ne ad dimidias quidem incisa; caulina trilobata, lateralibus lobis bipartitis, minute divisa, lobis pinnatis, pinnis profunde incisis. Capsulæ quindenæ, nigræ, albo villo hispidæ. Flos similis, odore moschato, petalis minus acute incisis. Et huic & priori calycis exterioris folia ovato lanceolata, sæpe quaterna.

ALTHÆA (*i*) LINN. n. 139.
ALTHEÆ TOURNEFORT aliquæ.

Calyx exterior *novem fidus, segmentis gracilibus, subulatis, cætera eadem.*

1073. ALTHÆA foliis radicalibus reniformibus, caulinis palmatis, trilobis & quinquelobis, calycibus hispidis.

Alcea villosa J. B. II. p. 1067.
Althæa foliis trifidis, piloso hispidis, supra glabris LINN. p. 966.

Passim in Helvetia. In sepibus prope Genevam RAJUS. Ego in alveo torrentis, qui a monte *pierre de Moëlez* proxime pagum *Sepey* defluit. Supra *Lussinge*, in campis supra *St. Saphorin* & circa *Chexbres*.

Caulis scaber, semidecumbens, brachiatus, ramosus. Folia scabra, pilosa, ima reniformia, obscure septilobata, deinde dentata; superiora trilobata, & quinquelobata, palmata, serrata. Stipulæ ovato lanceolatæ, binæ. Flores longe petiolati, ex stipularum sinu nati, ante florescentiam cernui, deinde erecti. Folia calycis duris setis hirta, pene spinosa; exteriora lanceolata. Flos dilute cæruleus, petalis leviter emarginatis. Capsulæ rugosæ, fuscæ.

1074. ALTHÆA tomentosa, herbacea, caule erecto, foliis cordato lanceolatis, obsolete trifidis.

Althæa CAMERAR *Epit.* p. 667. FUCHS p. 15. BLAKWELL. t. 290.
Althæa foliis simplicibus, tomentosis LINN. p. 966.

Passim nunc in Helvetia reperi, inter *Rennaz* & *Mont d'Arvel* ad viam; prope castellum *Nidou*; in Valesia.

Radix maxima, longa, teres, alba. Caulis erectus ad aliquot pedes, parum ramosus, fere ut verbasco. Folia tota molli tomento obnupta; ima obscure septilobata, lanceolata, serrata; superiora pene quadrata, exterioribus lateribus dente utrinque separatis, in triangulum coeuntibus. Flores ex alis foliorum pene sessiles, albi, subcarnei,

(*g*) p. 29. 30 & olim DIOSCORIDES.
(*b*) *Basler Mekur* p. 700.
(*i*) Althæa, alias Ibiscus, in sylvestrium Malvarum genere est, folia ut Cyclamino rotunda habet, lanugine incana, florem rosaceum, caulem bicubitalem, radicem lentam, intus albam DIOSCORID. III. c. 146. Habet PLINIUS L. XX. c. 21.

ſubcarnei, grandes: petala emarginata. Calyx exterior novemfidus, lanceolatus, mollis. Capſulæ hirſutulæ.

Inter plantas malvaceas habetur pro molliſſima. Viſcida eſt, & fatua: extracti dat plurimum, aquoſi paulo plus (*k*) quam ſpirituoſi; radix gelatinam edit (*l*), quæ aquam ſpiſſat.

In pectoris morbis Ægyptii (*m*) medici adhibent, & ad aſperitatem pectoris ſuccus cum aliquo ſaccharo ſubactus, *pâte de Guimauve*, aut *Morſellæ* (*n*) vulgo adhibentur. Eodem auxilio, & decoctis foliis, ſtranguria levatur (*o*). Omnia, quæ malva, etiam efficacius præſtat. Radix tuſa & cuti admota veſicas (*p*) ciet.

ABUTILON Tournefort. t. 25.

SIDÆ Linn. n. 837. *Spec. polyſpermæ.*

Huic capſulæ (*q*) etiam in orbem circumpoſitæ, ſed grandes, in uno loculo aliquot ſemina continent, & in cornua reflectuntur (*r*). Calyx ſimplex, profunde quinquefidus (*s*).

Sida abutilon — *1075. ABUTILON foliis tomentoſis, cordatis, petiolatis, filiquis bicornibus.

Abutilon (*t*) Avicennæ (*u*) *Hort. Aichſtett. æſt. ord.* VI. t. 16. f. 1.

Sida foliis brevioribus, cordatis, indiviſis, pedunculis folio brevioribus, capſulis multiloculatis, corniculis bifidis Linn. II. p. 963.

In montibus ad Bergamum tendentibus Battirani. Etiam in *Marca Trevi-ſana* Anguillara p. 236.

Caulis erectus, bipedalis & altior. Folia longe petiolata, molliter tomentoſa, cordata, ſerrata. Petioli foliis breviores, multiflori. Calycis folia ovata, ad ſegmentorum receſſum plicas faciunt, in corollam quinque tumorum conſentientes. Petala lutea, non bifida, eroſa. Tubæ duodecim & ultra. Siliquæ longe caudatæ, triſpermæ (*x*), cauda duobus aculeis (*y*) terminata.

Semen ad unciam unam ſumtum valenter ſomnum ciere Linder (*z*).

V. BACCIFERÆ.

FLORE FRUCTUI CIRCUMNATO.

ACTÆA (*a*) Linn. n. 644.

CHRISTOPHORIANA Tournefort. t. 154.

Calyx quadrifolius, caducus (*b*). Petala vera caduca, utrinque acuminata, calyce majora; ita Linnæus (*b**). Intercedunt unum, duo, tria degenerantia ſtamina (*b†*), ex ungue dilatata, fine bifido. Stamina fere 21. flore longiora. Bacca ſiccior, elliptica, compreſſa (*c*), notata criſta tranſverſa, quæ pro tuba eſt. Semina multa, dimidiæ taleolæ cylindri ellipticæ (*d*) ſimilia, gemino ordine ſibi impoſita.

1076. ACTÆA foliis circumſerratis, duplicato pinnatis, pinnula extrema trilobata.

Chriſtophoriana Dodon. *purg.* p. 237. Weinmann t. 380.

Aconitum racemoſum Actæa quibuſdam J. B. III. p. 660.

Actæa racemo ovato fructibuſque baccatis Linn. p. 722.

Varie-

(*k*) Ex foliis Neuman. T. II. P. I. p. 75. 76. Ex radice $\frac{10}{16}$. extracti mucilaginoſi, $\frac{6}{16}$. ſpirituoſi p. 79.
(*l*) Lewis *mater. medic.* p. 643.
(*m*) P. Alpin. I. p. 156.
(*n*) Lobel. *Adverſ.* p. 293.
(*o*) De Heyde *obſ.* 29.
(*p*) *Ephem. Nat. Cur. Dec.* I. ann. 9. 10. *obſ.* 100.
(*q*) Tournefort. A.
(*r*) B. C.
(*s*) D.
(*t*) Althæa in Arcadia naſcens, Malvæ folio majori & piloſiori, caule molli, flore melino, fructu malvæ, caulibus proximo. Dicunt in aqua tritam eam addenſare Theophrast. l. IX. c. 15. & 19. An ἀλθαία cujus ſemen calculos frangit Suidas I. p. 115?
(*u*) Abutilon citat, ex Alcanzi auctore Arabe, Avicenna II. tr. II. c. 29.
(*x*) Tournefort E.
(*y*) Ibid. B.
(*z*) *Venen.* p. 552.
(*a*) Actea gravi folii odore, caulibus aſperis, geniculatis, ſemine nigro, ut Hederæ, baccis mollibus, in opacis & aſperis Plin. L. XXVII. n. 26.
(*b*) Tournefort. A. B.
(*b**) Meæ adnotationes paulum differunt, quas propediem in recente planta repetam.
(*b†*) Ita vidi.
(*c*) D. E.
(*d*) Fere F.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0098-5 DFG

Varietatem duobus foliis calycis viridibus, tribus cucullatis & candidis habet MICHELI *hort. flor.* p. 128. qui idem, quæ ego, vidiſſe potuit.

In ſylvis umbroſis paſſim, in foſſa arcis *Burgdorf*, ſupra *Doffen*, in ſylva ſub *Wabern*, *derriere le Buis* Aquilejenſium. In montis *Muteti* adſcenſu, in *Falconario*, *Neſſo*, &c.

Folia lucida, glabra, umbelliferarum faciem referunt, circumſcriptione triangulari, pinnis paucorum parium, extremis pinnis trilobatis, pinnis etiam non raro inciſis, omnibus acute ſerratis. Scapus floriger ex caule nudus, gerit in apice racemum floralem, album. Bacca matura nigricat. Radix lignoſa, aſpera.

Venenatam eſſe vetuſta eſt traditio, unde nomen Aconiti. Ad ſtrumas laudari MATTHIOLUS (*e*), & ad aſthma. Pro nigro Helleboro radices Chriſtophorianæ vendi Cl. le MONNIER (*f*), & extractum gallinas enecare (*g*). Pro ſetaceo radix adhibetur (*h*). Cum alumine coctus baccæ ſuccus dat atramentum nigrum (*i*).

CAPPARIS TOURNEFORT. t. 139. LINN. n. 643.

Calyx difformis. Tria folia longa, anguſta (*k*), cava, quartum majus, cavum, deorſum verſum, ora alba. Petala quatuor (*l*) patula, tenera, flaccida, obtuſa. Eorum duo in calycem parte aliqua continuantur, duo libera ſunt. Stamina numeroſiſſima (*m*). Fructus longe petiolatus (*n*) abit in baccam ovatam (*o*), unilocularem, polyſpermam (*p*).

* 1077. CAPPARIS pedunculis ſolitariis, unifloris, ſtipulis ſpinoſis, foliis annuis, capſulis ovatis. LINN. p. 720.

Icon lign. GESNERI 144.

Capparis BLAKWELL. t. 417. du HAMEL. *arbres I.* p. 122. *ſpinoſa* J. B. II. p. 63.

Capparis ſpinoſa, fructu minore, folio rotundo C. B. J. R. H.

β Folio acuto Bocc. *plant. ſicul.* p. 79. t. 42. f. 3. pro varietate a LINNÆO habetur.

Frutex ex muris petriſque amat erumpere (*q*), ſarmentoſus & reptans, & in petris Inſularum. *Borromearum* provenit. Folia nitida, perfecte rotunda, alterna. E regione folii petiolus floriger, longus, uniflorus. Ad ortum petioli duæ ſpinæ breves, incurvæ. Flos albus. Stamina purpurea.

Gemmæ in aceto conditæ in cibum recipiuntur, acres, multis gratæ, non mihi. Cortex Capparidis inter aperientia medicamenta habetur. Ejus cum aqua fabrorum conjuncto uſu ſanatus lienoſus homo (*r*).

Quæ ſequuntur plantæ *Icoſandriæ* ſunt LINNÆANÆ (*s*), quibus calyx unifolius, cavus, fere ſemiquinquefidus, petala producit & ſtamina a 15. ad 30. Fructus in molli pulpa ſemina continet. Intercedunt flores mares (*t*).

AMYGDALUS TOURNEFORT. t. 402. LINN. n. 619.

Calyx ſemiquinquefidus, ſegmentis *ovatis, obtuſis* (*u*). *Ex eo petala quinque*, breviter petiolata, patula, ovata, flaccida (*x*). Stamina circiter triginta. Fructus intra calycem, ſed liber (*y*), cortice ſubcarnoſo, villoſo, qui in corii ſpeciem ſiccatur (*z*), ex ovato ſublunatus, parte convexa futura percurſa, altera cava, fine mucronato, Nux compreſſa, ovata, anterius acuminata (*a*); cortice ligneo, duro, poroſo, reticulato. Nucleus unicus (*b*), farinoſus, oleoſus ejuſdem figuræ. Tuba ſimplex.

* 1080.

(*e*) p 121.
(*f*) Apud LORRY. *de melancbol.* II. p. 293.
(*g*) *Mém. de l'Acad.* ann. 1719. p 623.
(*h*) Le MONNIER. p 15. in Arvernis.
(*i*) LINN. *plant. tinctor.* p. 19.
(*k*) TOURNEFORT. C.
(*l*) A
(*m*) Ibid.
(*n*) D.
(*o*) E.
(*p*) F. G.

(*q*) Ad murorum ſcrobes ſeritur QUISQUERAN. *land. provinc.* p. 796.
(*r*) BENIVENIUS *abdit. rer. cauſ.* c. 105.
(*s*) *Gener.* p. 246.
(*t*) BLAIR. *Eſſays* p. 293. in perſica, pruno, ceraſo, malo, pyro, cydonio.
(*u*) TOURNEFORT. A. C. C.
(*x*) A.
(*y*) D.
(*z*) F. F.
(*a*) E E. G.
(*b*) H H.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0099-3

* 1080. AMYGDALUS foliis glabris, ovatis, utrinque acuminatis, ſerratis, petiolo imiſque dentibus glanduloſis.

Amygdalus amara J. R. H. du HAMEL. *arbres* I. p. 48.

β Sativa.

Amygdalus BLAKWELL. t. 105.

α β *Amygdalus foliis ſerraturis infimis glanduloſis, floribus ſeſſilibus, geminis* LINN. p. 677.

In ſepibus circa *Gonthey* & *Saillon* Valeſiæ inque pratis (*c*).

Arbuſcula humilior, decempedalis, ligno præduro, ad ſcipiones utili. Folia alterna, levia, firma, ſerrata, petiolata, elliptica, acuta: In petiolo ſub folio duæ glandulæ, in imis folii dentibus alias aliquæ, alias nullæ. Stipulæ gemellæ, filiformes. Flores breviter ex gemma petiolati, ſolitarii, binati, carnei, in ſpicas congeſti. Calycis pars campaniformis glabra, expanſa hirſuta. Tuba hirta.

In hortenſi amygdala plurimum eſt blandiſſimi olei (*d*), quod in morbis dolorificis, in urinæ difficultate, etiam a tranſeunte calculo, vel purum ſummo cum fructu bibitur: vel tritis cum multa aqua & expreſſis ſeminibus oleum aquæ admiſcetur, quam albo colore tingit, emulſionis nomine. Ea refrigerat, temperat, in catarrhis utiliſſima, inque tuſſi, & pleuritide, ſive ex ſolis paretur amygdalis, ſive cum adjecto papavere. Id vitii habet, quod ventriculo noceat. Ex Amygdalis Coffeæ ſimilem potum parant (*e*). In vineis noſtris abunde matureſcunt.

Amaræ amygdalæ aliena ſunt indole, etſi dulcibus ſimillimæ, ut vix adgnoſcas. Amaræ ſunt cum aliquo aromate. Veteres iis plurimum in medicina utebantur, noſtro ævo exoleverunt (*f*). Homini, ſi minori copia ſumantur, non nocent, quæ in cibos & dulciaria recipiantur; duodenas tamen amaras amygdales ſe quaſi inebriare Cl. LORRY (*g*). Occidunt autem, vetuſto jam experimento, vulpes (*h*), porcos, aves pleraſque. *Vulpeculæ dedit* WEPFERUS (*i*), inde mors convulſiva, *pyloro clauſo, & ventriculo inflammato.* Teneriorem etiam felem drachmæ duæ occiderunt (*k*). Adultæ feli quatuor drachmæ (*l*) non nocuerunt, robuſto animali. Canem vix læſerunt, qui vomitu rejecerit (*m*). Columbam (*n*) drachma dimidia intra horam necavit convulſam. Etiam ciconiam, moſchatæ nucis mole intruſæ, amygdalæ amaræ in temulentiam quaſi, & in convulſionem, aſphyxiam, mortemque præcipitarunt (*o*).

Et certe in tota hac naturali claſſe aliquid venenatum latet. Nam & perſicæ flores cum moleſtia alvum purgant (*p*), & majori pondere vomitum movent: & Lauroceraſi aqua ſtillatitia manifeſtiſſime venenata eſt, cujus duo cochlearia hominem occiderint (*q*), quæ etiam in cane unici cochlearis pondere funeſta fuerit, ut ex ventriculo odor amygdalarum amararum ſpiraret, qui adſtantes pene interimeret (*r*): alios homines per convulſiones interemerint (*s*); etiam in clyſtere (*t*). Adeo alacre venenum eſt, ut canem, dum in ventriculum deſcendebat, jam enecaverit (*u*). Demum etiam in abdomen vivi canis impulſa eadem aqua robuſtiſſimum animal occidit (*x*). Sed ipſi aquæ ceraſorum peritiſſimus medicus *Richardus* (*y*) MEAD minime fidebat, in tanta Lauroceraſi adfinitate, eademque pro vero veneno a nuperis anglis habetur (*z*). Id mireris, ipſum oleum amygdalarum dulcium cani pro veneno fuiſſe (*a*).

PRUNUS

(*c*) In Perſia. THEVENOT. L. III. T. II. c. 3.
(*d*) SPIELMAN *Inſt. Chem.* p. 73.
(*e*) *Breſl Sam.* ann. 1719. m. Decemb. DILLEN *Eph. Nat. Cur. Cent.* IV. n. 150.
(*f*) DIOSCORIDES I. c. 139.
(*g*) *De venenis* p. 17.
(*h*) CAMERAR. *Cent.* III. n. 88.
(*i*) *Cicut. aquat.* p. 244.
(*k*) p. 242.
(*l*) Ibid.
(*m*) p. 224.
(*n*) p. 218. 239. 240.
(*o*) p. 236.
(*p*) HIEL. *mater. medic.* p. 441.
(*q*) *Phil. Tranſ.* n. 452.
(*r*) Du HAMEL *arbres* I. p. 347.
(*s*) NICHOLLS apud MEAD. p. 271. In alia convulſionem excitavit, ut tamen ſervari poſſet MEAD. p. 275.
(*t*) NICHOLLS.
(*u*) MEAD. *poiſons.* p. 272.
(*x*) LANGRISH. *phyſ. experiment.* 3.
(*y*) p. 276.
(*z*) BROOKE IV. p. 150. *New. diſpenſat.* p. 366.
(*a*) MEAD. *poiſons.* p. 274.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0100-9 DFG

PRUNUS Tournefort. t. 398.

PRUNI Linn. n. 620. ſpecies.

Liceat cum vulgo hic ſentire (*a**), neque cum Pruno Ceraſum conjungere. Pruno calyx, qui amygdalo, ovatis ſegmentis, & flos (*b*), & ſtamina a 18. ad 25. Fructus ovalis (*c*), levi ſulco diviſus, pulpoſus, mollis, plerumque in epidermide polline adſperſus, cætera officulum compreſſum (*d*), utrinque acuminatum, ſimile nucleo fetum (*e*), qui ab amygdalo parum differt. Calycis ſegmenta, ovata, obtuſa (*f*).

1079. PRUNUS foliis ſerratis, hirſutis, ovato lanceolatis, floribus longe petiolatis. — Domestica

Multæ ejus ſativæ varietates ſunt.

Prunus du Hamel. II. p. 186 **.

Prunus Damaſcena Blakwell. t. 305.

Prunus pedunculis ſolitariis, foliis lanceolato ovatis, convolutis, ramis multis Linnæus I. p. 680.

In ſepibus minime rara.

Lignum pulchrum, rubrum, firmum, ad multa utile. Folia alterna, petiolata, ex ovato lanceolata, ſubhirſuta. Flores ex eadem gemma bini, terni, etiam unicus. Calyx glaber, ſerratus, non reflexus, intus gummate plenus. Petala patula, cava, alba, ſub viridia. Stamina 23. Tuba ſimplex, apice ſpongioſo craſſiori. Fructus multiplex, in ſponte natis acidus, per artem dulciſſimus, qualia pruna nullis ceſſura *Rupe* naſcuntur, & in *Bevieux*. Edulia ſunt, ægrotis apta, & alvum cocta laxant (*g*). Deteriores & minores varietates acorem habent, paſſim noxium. Ex eorum eſu lipothymia, vertigo, mors (*h*).

1080. PRUNUS *ſpinoſa, foliis glabris, ſerratis, ovato lanceolatis*, floribus breviter petiolatis, — Spinosa

Prunus ſylveſtris Matthiol. p. 266. du Hamel. I. *arbres* p. 186*. Tabernæmont. p. 992. Blakwell. t. 154.

Prunus pedunculis ſolitariis, foliis lanceolatis, glabris, ramis ſpinoſis. Linn. p. 681.

Frutex paſſim ad ſterilia viarum & in ſepibus frequens, plerumque humilis, fortes ſpinas exigit. Folia alterius a priori figuræ, ſerrata quidem, ſed anguſtiora, elliptica, tenera, acerba Flores ſolitarii, vel bini, ex foliorum alis, in brevioribus petiolis. Petala alba, patula, ungue vix ullo; calyx non replicatus, ora fimbriata. Stamina octodecim (*i*) ad 23. Tuba longa, globoſo apice. Fructus parvus, ex cæruleo niger, acidus, auſteriſſimus.

Flores aquam (*k*) dant, multum in uſum receptam, ut aliorum medicamentorum vehiculum ſit. Fructuum immaturorum ſuccus (*l*) ſpiſſatus eſt Acacia Germanorum, adſtringens, raro (*m*) tamen præſcripta.

Eo ſucco, ſatis ad Catechu accedente, Carrichterum Ferdinando I. ex pectore laborante opem tuliſſe dicitur (*n*). Fructus in vino infunduntur, & efferveſcunt, & ſaccharo addito potionem efficiunt, quàm aliqui valde laudant (*o*). Ruſſi (*p*) ejuſmodi potione utuntur. Radix ad calculum laudatur (*q*), & nuclei (*r*). Cortice in febribus (*s*) intermittentibus Empirici utuntur. Cortex in lixivio coctus rubro colore tingit (*t*). Succus cum vitriolo conſtantius atramentum facit, quam gallæ (*u*).

1083.

(*a**) Separat etiam Cl. Scepin. n. 37.
(*b*) A. B.
(*c*) E.
(*d*) F.
(*e*) I. G.
(*f*) Scepin. p. 37.
(*g*) Mesue. Costeus in Mesuen. c 19.
(*h*) Hildan. *Cent.* V. *obſ.* 39.
(*i*) C. B. ad Lugd. p. 11.
(*k*) Vim in aqua eſſe Stahl. *mater. med.* p. 342.
(*l*) Linn. *obſtucul. medicin.* p. 12.
(*m*) Olim in officinam receptum fuiſſe, nunc veriorem Acaciam adferri Charas. *theriaq.* p. 212.
(*n*) Crato in *Epiſt.*
(*o*) Non malum eſſe Brassavola. p. 592. Eximium vinum prunorum ſylveſtrium Braunes *lib. propr.* p. 5.
(*p*) Ens *morb boum ed.* III. p. 123.
(*q*) Kramer *med. milit.* p. 20.
(*r*) Marcell. *Empir.* p. 26.
(*s*) Sloane *Epiſt.* ad Raj. *Eph. Nat. Cur. Dec.* Vol. V. *obſ.* 166.
(*t*) Linder. p. 43.
(*u*) Lewis *Farben* p. 114.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0101-5

? 1081. PRUNUS pedunculis geminis, foliis ovatis, ſubtus villoſis, convolutis, ramis ſpinaſcentibus LINN. *Centur.* II. p. 273. *ſpec.* p. 681.
Prunus ſylveſtris major. RAJ. p. 1258.
Haberſchleben DOEBEL *Jäger-Prakt.* p. 32.
Au Torrent & à Cormoret prope *Courtelary.*
LINNÆUS ſpinas ei frutici paucas tribuit, ſtipulas ciliatas, in baſi bifidas; folia ovata [lanceolata], ſuperne glabra, inferne villoſa, gemmas bifloras (*u*). Nunquam eam arborem reperi.

CERASUS TOURNEFORT. t. 401. MALPIGHI f. 200.

PRUNI *Spec.* LINN.

Fructus glaber ſubrotundus, leniter bicollis (*x*), oſſiculo ſubrotundo (*y*) acuminato, nucleo (z) rotundo, calycis foliolis acutis, planis, vel reflexis (*a*).

1082. CERASUS foliis ovato lanceolatis, ſerratis, inferne ſubhirſutis, mucrone producto.
Ceraſus ſylveſtris, fructu rubro & nigro J. B. I. P. I. p. 200.
Ceraſa nigra BLAKWELL. t. 425.
Prunus umbellis ſeſſilibus, foliis ovatis, lanceolatis, conduplicatis, ſubtus pubeſcentibus LINN. p. 680.
β Flore plano GESNER. tab. 48.
In ſylvis, ſepibus & triviis ubique, avium donum, arbor procera, albo cortice. Gemmæ quæ ramos terminant, quinquefoliæ, quæ ex latere rami prodeunt trifloræ (*b*): folia longe petiolata, ex lata ellipſi acuminata, cum mucrone quodam lanceolato, producto, amant duplicari, ut partem pronam abſcondant, ſerrata cæterum, tenuia, glabra, averſa parte ſubhirſuta. Flores longe petiolati. *Calycis ſegmenta reflexa, ſæpe colorata. Petala ſubcordata,* alba, roſeo tincta. *Stamina ad triginta. Fructus niger,* etiam ruber, *dulcis, exiguus.*
Aqua florum leniter cardiaca eſt; infuſum theiforme laudatur ad dolores colicos (*c*). Fructus ipſi refrigerans, mite & innocuum (*d*) cibi genus præſtat: ex eo in aqua infuſo, potus, per æſtivos ardores utilis, pro meſſoribus paratur. Vinum inde per fermentationem gratum & valens obtinetur (*e*). Contuſi cum nucleis & fermentati fructus liquorem gratum quidem ſtillant (*f*), quem in patria mea frequentiſſime & parant, & bibunt, ſed ut eadem ei vitia ſint, quæ ſpiritui vini. Cortex medianus ad febres intermittentes (*g*) commendatur, pariter ut peruvianus ille: utinam eadem fide. Gummi de eo ſtillans ex flavo rubellum, mite, ad dyſenterias (*h*), ſtrangurias, calculi dolores utile. Lignum ad varia opera utile, pulchre flavum, in elegantes menſulas fingitur.

*1083. CERASUS foliis glabris ſerratis, ovato lanceolatis, mucrone producto.
Inter multas varietates volo ceraſum, acidiſſimo ſucco.
Ceraſa rubra BLAKWELL. t. 449. Conf. LEDERMULLER *verſ.* T. X.
Prunus umbellis ſubſeſſilibus, foliis ovato lanceolatis, conduplicatis, glabris LINN. p. 673. Conf. du HAMEL. n. 9.
In colle ſuper *Portvaley* maxima copia. A *Champel* & *St. Jean* prope Genevam.
Circa mare nigrum & Ceraſuntem (*i*) plurimæ in ſylvis Ceraſi naſcuntur. Neque tamen LUCULLUS eas primus in Europam intulit, cum DIPHILUS SIPHNIUS, Lyſimacho coævus, ceraſorum meminerit (*k*).
Ceraſi acidæ potius fructicoſæ ſunt, tripedales & humiliores, foliis minoribus, glabris, perinde tamen duplicari amantibus. Petioli breviores, petala ovata, firmiora. Fructus acidus, non abſque gratia, coctus potiſſimum, aut ſaccharo temperatus.

1081

(*u*) *Cent.* I. n. 34.
(*x*) E
(*y*) G. H.
(*z*) I
(*a*) O. O.
(*b*) BLAKWELL.
(*c*) CAMERAR. *Eph. Nat. Cur. Cent.* VIII. *obſ* 16.
(*d*) Raro exemplo, a Ceraſis tumor totius corporis VIRIDET. *bon chyle* p. 141.
(*e*) BOYLE *util. phil experiment. Exp.* 4. BRAUNER. l. c.
(*f*) BOYLE. Etiam a Ruſſis HAWKLUYT. I. p. 323.
(*g*) CONSTANT *præf. ad med. Helvet.*
(*b*) MARCELL. EMPIR. p. 191.
(*i*) TOURNEFORT. voyag. III. p. 65.
(*k*) ATHENÆUS L. III. p. 27.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0102-1
DFG

1084. CERASUS foliis ſubrotundis, ſerratis, petiolis multifloris. — machaleb.

Machalebum CORD. L. IV. c. 77.
Machaleb CAMERAR. *Epit.* p. 91.
Ceraſus n. 6. du HAMEL.
Prunus foliis ovatis, floribus corymboſis LINN. p. 678.

Nihil frequentius in Helvetia ſubalpina & ſubmontana, circa *Roche* & in Gubernio *Aquilejenſi*, ubique ad rupes; ſic *Biennæ*.

Frutex diffuſus, ſepedalis, ligno odorato, duro, virgis rectis. Folia glabra, firmula, longe petiolata, rotunda, exiguo cum acumine, etiam cum hilo, ora circumſerrata. Flores in petiolo ramoſo, multifloro, ex gemma nato: calyx ſegmentis ovatis, reflexis. Petala alba, ovata, patula. Fructus niger, ovalis, macilentus, cum ſimili officulo.

Sapore bacca eſt ingrato, amariſſimo, & purpureo colore tingit. Arabibus (*l*) planta cum hoc nomine nota fuit, quam calidam dixerunt (*m*); album vero & nigrum diſtinxerunt, ut album Mahaleb melius (*n*) eſſet. Lapidem ajebant frangere (*o*). Nobis neglectum eſt, niſi quod lignum ob gratum odorem, & ruborem non diſplicentem, in cultrorum manubria & ſimilia opificia ſoleat fabricari, cum nomine *bois de Ste Lucie*. Id enim nomen ad Mahaleb ſpectare, nuper Clar. du HAMEL (*p*) confirmavit, & D. BUCHOZ, & Cl. du CHESNE (*q*), cum haud longe a St. MIHIEL circa Coenobium PP. Minimorum abunde naſcatur, cui *Ste Lucie* nomen ſit. Addunt Padum in Lotharingia audire (*r*) Putier. Et tamen Vir nobilis, reique herbariæ amantiſſimus, D. de TSCHUDI (*s*), Metenſium magus Bajulivus, narrabat mihi etiam nuper, in Lotharingia Mahaleb ignorari, Padumque lignum *Ste Lucie* ſubpeditare: quod idem in Hiſpania, nomine ligni S. Gregorii (*t*) cluet, ad rabiem laudatum. Ut fere eo inclinem, utrumque (*u*) lignum id nomen gerere. *Padi* tamen lignum odoratius eſt (*x*).

Aqua ſtillatitia non ingrati odoris eſt, & femina cum ſapone ob eam gratiam ſubiguntur.

? 1085. CHAMÆCERASUS *Montis Generoſi* GESNER. *hort.* p. 252. b. LUGD. p. 201. J. B. I. p. 229.

Quid ſit? ignoro; neque Cl. Viri, quos nuper eum in montem miſi, plantam aliquam peculiarem retulerunt. An fuerit *Ceraſus pumila* C. B. *Chamæceraſus* MATTHIOLO dicta & CLUSIO *Pannon.* p. 89. 90. etiam BRUKMANNO, quæ in Hungaria provenit, foliis ellipticis, integris? ſed Aceris folium facit C. B. latius, amplius, fructum rotundum, rubrum, Ceraſi ſimilem. Non eſt ſorbus torminalis, cujus GESNERUS alio cum nomine meminit, & videtur planta eſſe nuperis ignota.

PADUS LINN. prior. edit.

LAUROCERASUS TOURNEFORT. T. 403.

& CERASI *Spec.* EJUSDEM.

PRUNI *Spec.* LINN. edit. ultim.

Perinde eſt, ſive cum Ceraſo conjunxeris, ſive ſeparaveris, & neutra ſententia ſpecie caret.

Calyx non reflexus; petala per ambitum ſerrata; officulum ſcabrum.

1088.

(*l*) SERAPIO *Simpl* c. 44.
(*m*) AVICENNA T. II. L. II. c. 478. RHAZE ad MANSOR. III. c. 22.
(*n*) AVICENNA, SERAPIO.
(*o*) SERAPIO.
(*p*) *Exploit. des arbres* I. p. 309. *traité des ſemit.* p. 50.
(*q*) *Manuel.* II. p. 53. ROSIER. *Dem. Botan.* II. p. 618.
(*r*) BUCHOZ TOURNEFORT. LOTHAR. p. 217.
(*s*) Huc *Eſſays d'Agricuiture* p. 10. 22. 159.
(*t*) QUER. *Flor. Eſpann.* IV. p. 142.
(*u*) Du HAMEL. *des arbres.* p. 151.
(*x*) CRANZ *Faſcic.* II. p. 61.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0103-7 DFG

1086. PADUS foliis ovato lanceolatis, ferratis.

Pſeudoliguſtrum DODON. p. 777.
Ceraſus racemoſa nigra TABERNÆMONT. p. 988.
Prunus floribus racemoſis, foliis deciduis, in baſi ſubtus biglanduloſis LINN. p. 677.

β Flore rubro du HAMEL. *arbres.*

In Helvetiæ ſepibus non rara, Bernæ *im Sulgenbach*, circa *Wabern*: prope *Buren*. in valle *des Ormonts*, & aliis ſubalpinis. In montanis *aux Brenets*, *à Goudeba*. Baſileæ verſus *Rieben*, circa *Münchenſtein*, *Muttenz*, &c.

Frutex decempedalis, frondoſus. Folia levia, minute crenata, ovato lanceolata; ad baſin folii duæ glandulæ. Flores in petiolis racemoſis, ſpicatis, baſi folioſis. Calycis ora lacera, folioſa, ingrati odoris (*y*), Perſicæ utcumque ſapore (*z*) Petala patula, rotunda, ambitu ſerrato. Stamina a 20. ad 33. Fructus macilentus, niger. Tuba ſtigmate dilatato, bifido.

Baccas noſtri aves relinquunt, nauſeoſas, dulces; in Suecia, inque *Kamtſchatka* homines edunt (*a*). Decocto Padi ſaturatiſſimo luem veneream ſanari J. A. GADD.

VI. ARBORES FRUCTU MOLLI UMBILICATO.

FLORE FRUCTUI INNATO.

MESPILUS.

MESPILUS TOURNEFORT. T. 410.

MESPILUS LINN. n. 625.

SORBUS LINN. n. 623.

CRATÆGUS LINN. *n.* 622.

Satis adparet, etiam ex ILL. LINNÆI vocibus (*b*), non (*c*) poſſe hæc genera ſeparari, quæ ex ſolo numero tubarum & ſeminum ſeparat.

Meſpilo nempe fructus globoſus; ſemina oſſea quinque (*d*); Sorbo (*e*) ſemina quinque quatuor & tria, cartilaginea. Cratægo (*f*) ſemina quinque, quatuor, tria & duo, cartilaginea. Ut videas indiviſa catena Cratægum cum Meſpilo conjungi. Foliorum meminiſſe non adtinet, cum Cratægi alpinæ folia non habeant angulata. Tubæ ſunt in ratione ſeminum: fructus omnibus baccatus, abſque cartilagineis loculis, in quibus ſemina nidulentur.

Crataegus oxyacantha 1087. MESPILUS ſpinoſa, foliis glabris, ſerratis, retuſis, trifidis.

Acuta ſpina MATTHIOL. p. 163. CAMERAR. *Epit.* p. 85.
Oxyacantha (*g*) PASSÆI & BOOTII.
Spina alba BLAKWELL. t. 149.
Meſpilus n. 13. du HAMEL. II. p. 20**.
Cratægus foliis obtuſis, ſubtrifidis, ſerratis LINN. p. 683.

α Fructu majori TARGIONI *viagg.* I.
β *Non ſpinoſa* Agauni, *à la porte du ſex.*
γ Bis florens, nempe hieme ſecundo efflorescens, *Glaſtenbury thorn*, quam a *Joſepho* ARIMATHENSI in Britanniam adlatam fabulantur COWELL. II. p. 44. PLOT. *oxfordshire.* p. 159.
δ Ludit præterea foliis profunde & obiter laciniatis.
ε Flore pleno MUNTING *phytograph. ic.* 46. BRADLEY *Calend.* p. 57. *Flower. gard. diſplayd.* p. 107. n. 32.

Frutex

(*y*) Fragrantem eſſe FLOYER p. 110. Sed merito *Lotharingis putier.* audit.
(*z*) *Natur. hiſt.* p. 82.
(*a*) CRANZ *Faſc.* II. p. 59.
(*b*) n. 625.
(*c*) Etiam Cl. SCOPOLI p. 583.
(*d*) Unum ad quinque ADANSON. p. 696.
(*e*) Tria ad quinque IDEM.
(*f*) Duo ad quinque IDEM.
(*g*) Oxyacantha arbor eſt, piraſtro ſimilis, valde ſpinoſa, baccas præfert myrti, rubras, fragiles, intus nucleum DIOSCORIDES I. c. 105. Videtur fructu fuiſſe acido & adſtringente, ob vim medicam, quam ei Arabes tribuunt. Spinam acutam duplicem facit AVICENNA rubram rotundam campeſtrem, & nigram longam montanam II. Tr. II. c. 2.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0104-2 DFG

Frutex plerumque, nam etiam in magnam arborem excreſcit, quales SCHEUCHZERUS ad *Rhenum* (*b*) *poſteriorem* vidit, cæterum diffuſus & difformis frutex, ſepibus aptiſſimus (*i*): lignum prædurum, pene buxeum, utile, ſi quando artifices majuſculas arbores offenderint. Folia nitida, glabra, circumſerrata, variabili figura: integra dantur, apice retuſo; deinde integra, ovata (*k*), apice trifido, ſerrato; porro trilobata, qualia in Ribe ſunt, lobis ſecundo diviſis; demum pinnata, extrema pinna maxima. Spinæ rectæ, ſolitariæ, alias nullæ.

Flores in ſumma planta umbellati, ex longis petiolis unifloris & bifloris & trifloris, albi, fætidi, petalis ſubrotundis, margine criſpo, ſubtiliter ſerrato; umbellas adfectant. Calycis ſegmenta reflexa. Stamina octodecim, ad viginti, ex corolla calyci connata, cava. Duæ longæ & ſimplices tubæ, tamen etiam tres, & quatuor. Fructus ovalis, ruber, inſipidus, farinoſus; officulo ſæpe unico (*k**), plerumque duobus, etiam frequenter tribus (*l*), demum quatuor (*m*). Natura fructui rubra eſt, ut etiam albus (*n*), & flavus (*o*) reperiatur.

Aqua florum ſtillatitia ad calculum frangendum a RATCLIFIO adhibebatur, vix certe famæ reſponſura. Poma pauperculi homines in Germania, etiam in *Kamtſchatka* (*q*) in cibum recipiunt. Ex iis vinum, idque non viliſſimum paratur (*q*) Succus in morbis malignis utilis (*r*), eodem auctore, qui pro Oxyacantha veterum habet, excluſa Berbere: ex eo veteres trochiſcos faciebant (*s*) & ſyrupum (*t*). Id improbabile. In dyſenteria utiliter adhibita (*u*) fuit.

Azarolo folia longa, trifida, medio ſegmento elliptico, vel trifido. Non eſt Meſpilus 1087. in Cydoniam inſita (*x*), ſed propria planta regionum calidiorum.

1088. MESPILUS (*y*). foliis ſerratis, ſeptilobis, lobis primis divergentibus. *Cratægus torminalis*

Sorbus torminalis (*z*) MATTHIOL. p. 263. ALDROVAND. p. 441.
Oxel PONTOPPIDAN. p. 212. cum *ic.*
Cratægus foliis cordatis, ſeptangulis, lobis infimis divaricatis LINN. p. 681.
Cratægus du HAMEL. I. p. 196.

In ſepibus paſſim, multa circa *Roche*, *aux Gauges*, in monte *Falconario*. Baſileæ verſus *Gundeldingen*, in monte *Muteto*, *Munchenſtein*. Circa *Tigurum* GESNER. Inter *Linières & Neufchatel*, & circa eam urbem.

Frutex, in idoneam etiam arborem convaleſcens, purpureo cortice. Folia acerna, firmula, inferne hirſuta, etiam tomentoſa, lobis ſeptenis, non profunde exciſis, primis ad angulos rectos exeuntibus, reliquis ad apicem vergentibus, breviter ſerratis. Flores umbellati, in petiolis tomentoſis, ramoſis & ſubdiviſis. Petala ſubrotunda, ovata, alba, lineata. Stamina vigena. Tubæ duæ, tres, conglutinatæ, ut unica videatur. Fructus magna parte liberi, cum imo tamen calyce connati, villoſi, ovati, obiter quinque lineis percurſi. Caro auſtera, denique ex acido dulcis, continet ſemen unicum, vel bina, etiam terna, quaterna (*a*). Fructus edulis (*b*) fero matureſcit.

Alvum adſtringere olim CELSUS (*c*).

Lignum durum habet.

1089. MESPILUS foliis ovatis, ſerratis, ſubtus tomentoſis. *Cratægus aria*

Aria CRANZ T. 2. f. 2.
Cratægus foliis ovatis, inæqualiter ſerratis, ſubtus tomentoſis LINN. p. 681.

β Foliis

(*b*) *It.* II. p. 90. conf MATTHIOL. *Epiſt.* p. 399. SCHREBER V. *Saml.* p. 206 BRUKMAN p. 49.
(*i*) GLEDITSCH. *Abhandl.* II. p 425. du HAMEL.
(*k*) MERIAN. in *Theatr. Inſect. Europ.* Vol. XX.
(*k**) WILLICH. *Diſſ.* p. 4. du HAMEL, CRANZ p. 40.
(*l*) Azarola tricocca eſt DIOSCORID. l. c. 133. MATTHIOL. p. 252. *ic.* 3. PISANELL. I. p. 23.
(*m*) BRASSAVOLA *Exam. Simpl.* p. 374.
(*n*) PLOT. *natur. hiſt. of Staffordshire* p. 158.
(*o*) PILLETIER. p. 293.
(*p*) l. c.
(*q*) BRAUNER. p. 7. MATTHIOL. p. 165.
(*r*) MATTHIOL. p. 166.
(*s*) MESUE p. 153. b.
(*t*) p. 146.
(*u*) GADD. *Sacund. här.* p. 53.
(*x*) ANGRAND. DE VILLE NOUVE. I. p. 83.
(*y*) Sorbum eſſe JUNGIUS ſenſit.
(*z*) Sorborum quartum genus torminale, folio pene Platani PLIN. L. XV c. 21.
(*a*) In duobus loculis CRANZ. p. 45.
(*b*) GESNER. *phytograph. gener.* P. *Part.* I. p. 27.
(*c*) L. II. c. 30.

β Foliis ſemipinnatis.

Sorbus ſylveſtris Anglica PARKINSON p. 1720.
Aria minor LINN. *Wäſtgota reſa* p. 161.
Cratægus folio ſubrotundo, ſerrato, ſubtus incano VAILLANT.
Pro varietate adgnoſcit LINNÆUS l. c.

In dumetis ſubalpinis, & ſubmontanis, frequentiſſima: etiam in monte *Muteto*.
Varietas β *au Creux du Vent, à la Ferriére*, & apud Neocomenſes.
Frutex non altus, decempedalis, aliquando in arborem convaleſcit, etiam quadraginta pedum. Folia firma, ob nervos eminentes lineata, per oram ſerrata, ſubtus albo tomento obſita, ovalia, ora non raro lineis parallelis profunde diviſa. Flores umbellati, in petiolis ramoſis. Petala alba, ovata. Fructus ovati, ſubtomentoſi, rubri, duobus, tribus, quatuorve (*d*) ſeminibus feti, tubis totidem; per maturitatem dulcis & edulis. In varietate β fructus amarus.
Ex fructu bonus ſpiritus per fermentationem paratur. Lignum prædurum (*e*), ad molendinorum axin quæritur, etiam ad tibias (*f*).

Chamaemespilus

1090. MESPILUS foliis ovatis, ſerratis, glabris.

Cotoneaſter forte GESNERI *Cluſ. Pannon.* p. 83. 84.
Chamæmeſpilus J. B. I. P. I. p. 72. CRANZ p. 40. t. 1. f. 3.
Meſpilus inermis, foliis ovalibus, ſerratis, glabris, floribus capitatis, bracteis deciduis, linearibus LINN. p. 685.

In alpinis ubique, frequens in Aquilejenſibus. In montanis, ut in monte *Botrod*, qua ad cacumen *Dolæ* adſcenditur, in monte *Thuiri*, in monte *Falconario*, *Chaſſeralle*, *Chaſſeron*.
Frutex (*g*) humilis, proſtratus, cubitalis & paulo major, diſtortus & flexuoſus, cortice nigro. Folia dura; noſtræ conſtanter ſubtus pallida, glabra, ovato lanceolata. Stipulæ ad ortum foliorum magnæ, longæ, rubentes, deciduæ. Flores in umbellas ſuper folia vix elatas, in petiolis ramoſis, bifloris, trifloris, quorum ſuperiores longiores ſunt. Flos minor, rubellus, petala cava, leniter pubeſcentia, petiolata, petiolo intus piloſo, albo, ovata. Stamina 18. Fructus niger, totus longe hirſutus, alba lanugine, edulis; Calyx ſæpe purpura tinctus, ſegmentis acutis, triangulis. Semina (*h*) bina & duæ tubæ, fine craſſiori. Pars etiam ovarii calyci connata, pars libera. Reperi tria, & quatuor ſemina, CLUSIUS quina, Cl. JACQUIN tantum duo, quorum unum abortit (*i*).

Sorbus aucuparia

1091. MESPILIUS foliis pinnatis, utrinque glabris *Enum.* LINN. p. 683.

Sorbus aucuparia J. B. I. P. I. p. 62. du HAMEL. II. p. 273. CRANZ *Faſcic.* II. p. 49. t. 1. f. 4.
Sorbus ſylveſtris CAMERAR. *Epit.* p. 161. ALDROVAND. p. 443.
Sorbus torminalis BLAKWELL. t. 73. Flore non bene luteo.
β Foliis extremis confluentibus LINN. *Flor. Suec.* p. 433.

In ſylvis abunde v. gr. inter *Pantiger Hubel & Thorberg*.
Arbor ramoſa, erecta, humilior. Folia pinnata, parium octo, extremo impare: omnia firma, glabra, ſerrata, ovata, acuminata. Flores umbellati in petiolis ramoſis. Calyx acutifolius, germine tomentoſo. Petala alba, cava, ſubrotunda, patula. Ex flava corona, quæ calyci cohæret, ſtamina circiter viginti. Fructus ovatus, ruberrimus, tubis tribus, ſeminibus tribus (*k*), quatuor (*l*) & quinque (*m*); hoc frequentius, ut naturalis numerus videatur.
Fructus ſiccus adſtringit. Videntur in *Kamtſchatka* (*n*) fructibus veſci: neque enim in eo frigore Sorba domeſtica matureſcent. Ex eo fructu per fermentationem ſpiritus paratur, quem etiam ad pectoris morbos laudant. Succus expreſſus, inque ſapam coctus, laudatur ad febres (*o*) intermittentes, & ad hæmorrhoides dolentes (*p*).

Lignum

(*d*) Tubæ quatuor & quinque du HAMEL I. p. 193. Duo loculi, ſemina quatuor CRANZ. p. 46.
(*e*) *Bois d'Ailly*.
(*f*) Du CHESNE *art.* 54.
(*g*) *Emend* VI. n 34.
(*h*) CRANZ. p. 44. ut alterum abortet.
(*i*) JACQUIN. *obſ.* 42.
(*k*) LINN.
(*l*) FABRICIUS *hiſtib.* p. 47.
(*m*) CRANZ.
(*n*) *Natur. hiſt.* p. 82.
(*o*) *Oeconom. Nachricht.* VII p. 850.
(*p*) *Eph. Nat. Cur. Dec.* III. *ann.* 4. *obſ.* 50.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0106-4
DFG

Lignum prædurum, ad opera molendinorum utile, & ubicunque maxima firmitas (*q*) requiritur; ad cochleas prelorum, denique ad inſculpendas ligneas icones (*r*).

Succum alvum ducere LINNÆI (*s*).

1092. MESPILUS [ſorbus] (*t*) foliis pinnatis, ſubtus villoſis. *Enum.* & LINNÆUS. p. 684.

α Sorbus ſylveſtris, foliis domeſticæ ſimilis C. B. du HAMEL. &c.

β Sorbus ſativa BLAKWELL. t. 174. *domeſtica* CRANZ. p. 49. t. 2. f. 3.

Non vulgaris. Reperi circa arcem *Munchenſtein;* circa *Ouchy*. Naſcitur etiam in ſylvis inter *Muttenz* & *Gempen*, & circa *Ramſtein*: inque ſylvis circa *Mülhauſen*.

Differt a priori foliis ſubtus tomentoſis, fructu piriformi, viridi, ſubrubro aut flavo, eduli, potiſſimum quando ad adfinium Meſpilorum morem in ſtramine (*u*) contabuit. Eum fructum non niſi vetula arbor producit, poſt ſexageſimum annum, & per biennia uberrimum, vera ſylveſtris in hortos translata. Semina quinque. Ex eo fructu cum aqua infuſo & lora (*x*) paratur, & ſicera (*y*) expreſſo, etiam valentior (*z*), quam ex prunis. Conditum cum malis granatis citat MESUE [*a*]. Cum Cypreſſo ſtillantem aquam ad reparandam virginitatem laudat L. FIORAVANTI (*b*). Veteres inter ſiſtentia alvum retulerunt (*c*). Lignum duriſſimum.

1093. MESPILUS inermis, foliis ovatis, integerrimis, ſubtus tomentoſis LINNÆUS p. 686.

Chamæmeſpilus GESNER. *Hort. Germ.* p. 214. 215.

Cotoneaſter GESNER. *Epiſt.* l. c. J. B. I p. 73. auctoritate Clar. Viri: CRANZ II. t. 2. f. 2.

Chamæmeſpilus GESNERI *Cluſ. hiſt.* p. 60.

Meſpilus folio ſubrotundo, flore rubro Catal. arbor. & frut. t. 14.

Ic. flor. Danic. 112.

Vulgo in lapidoſis ad pedes Juræ montis & alpium. GESNERUS in *Albio* monte & *Kadæ*. Nos ſupra *Biennam*, ſupra *Bonneville*, ad pedem arcis *Falkenſtein* Solodorenſium, in monte *Waſſerfall*, *Grandvi*, *Saleva*, circa *Roche*, &c. ſub *Goldwyl*.

Frutex humilis, difformis & diſtortus, cortice ſplendente, atro purpureo. Folia integerrima, ex ovatis acuminata, ſuperne viridia, inferne albo tomento goſſypiaceo obſita. Flores ex alis foliorum conferti, in petiolis unifloris, bifloris, trifloris, cernuis, ſtipula rubra ornatis. Calyx lanuginoſus, ſegmentis acutis, reflexis. Germen glabrum. Petala ſubrotunda, alba, pallida linea diſtincta, brevia, ut calycem vix ſuperent. Baccæ rubræ, inſipidæ. Semina (*d*) tria, hinc convexa, inde duobus planis in aciem convenientibus. Tubæ duæ & tres (*e*) diſcedentes, capitatæ.

Vidi ramos vetuſtulos in quatuor ordines ſquamarum divergentium mutatos.

Fructus inutilis, farinoſus.

1094. MESPILUS (*f*) foliis elliptico lanceolatis, ſerratis, calycibus longiſſimis, perſiſtentibus.

Meſpilus Germanica folio laurino, non ſerrato C. B. du HAMEL. II. p. 20*.

Meſpilus DODON. p. 801. BLAKWELL. t. 154. *Vulgaris* J. B. I p. 69.

Meſpilus inermis, foliis lanceolatis, ſubtus tomentoſis, floribus ſeſſilibus, ſolitariis LINN. p. 684.

In

(*q*) Du CHESNE *manuel* p. 55. du HAMEL.
(*r*) HART. *Eſſays* I. p. 113.
(*s*) *Flor. Suec.* n 425.
(*t*) Sorba colore luteo DIOSCORID. l. c. p. 136.
(*u*) WRIGTH. *travels.* p. 90. edit. German. melior meſpilis du HAMEL.
(*x*) Ejus potus HIPPOCRATES meminit.
(*y*) C. STEPHANUS *de nutrim.* p. 25.
(*z*) Du HAMEL. II. p. 474.
(*a*) p. 101.

(*b*) *Teſoro* c. 40. p. 2.
(*c*) DIOSCORID.
(*d*) Etiam GESNER. & J. B. ENDL. *Eph. Nat. Cur. Vol.* III. *app.* OEDERUS. Tria, quatuorve CRANZ II p. 38.
(*e*) SCHEPIN. p. 37.
(*f*) Meſpilus ſetanea foliis mali minoribus, pomo rotundo, umbilico latiore, quod adſtringit & ſero matureſcit DIOSCORID. I. c. 132.

In dumetis circa Bernam, qua nunc via regio ſumtu munita ex urbe in ſummum collem ducit, & qua tunc rupeſtris erat ſolitudo. In dumetis Inſulæ St. *Petri* lacus Biennenſis. Neocomi, *entre les maiſons du Plan.* Inter Argentinam & Badenſes thermas ſylvam facere J. B.

Arbor mediocris, fruticoſa, ramis in robuſtas ſpinas (*g*) exeuntibus, quæ a ſativa abſunt. Folia elliptica, ſerrata (*h*), lanceolata, ſubtus pallida, ſubvilloſa. Flores ex petiolis breviſſimis, unifloris. Calycis ſegmenta longiora (*i*), petala æquantia. Hæc ſubrotunda (*k*), alba, roſeo tincta. Fructus ex brevi petiolo ſubrotundus (*l*), lignei coloris, calyce coronatus, cujus folia connivent, quinque (*m*) oſſeus nucleis fetus.

Meſpila acerbiſſima, demum longa mora dulceſcunt, nunquam magnam gratiam adeptura. In conditis tamen placent. Cum valde adſtringant, conſtipatæ alvi & epilepſiæ ex meſpilis exemplum habet G. W. Wedel (*n*). Pulverem ſeminum calculum comminuere, & contritum expellere, nimia eſt pollicitatio A. M. Brassavolæ (*o*).

PIRUS Linn. n. 626.

PYRUS Tournefort. t. 404. Malpighi. *ic.* 251.

MALUS Tournefort. t. 416. Malpighi. *ic.* 252.

CYDONIA Tournefort. t. 405.

Huic per varietates diffuſo generi calyx in ſummo fructu marceſcens (*p*); tubæ quinæ, loculi quinque (*q*) cartilaginei, vel membranacei, in quorum quoque duo ſemina (*r*). Stamina fere viginti, petala ſubrotunda (*s*). Calyx unico folio ſemiquinquefido (*t*) conſtat.

meſpilus amelanchier

1095. PIRUS foliis ovatis, ſerratis, ſubtus tomentoſis, calveſcentibus.

Dioſpyros Gesner. *hort.* p. 256. b. *append.* p. 291. b. *Epiſt.* p. 91. b. J. B. I. P. I. p. 75. Aldrovand. p. 442.

Vitis idæa tertia Clus. *Pannon.* p. 80. 81. bene.

Amelanchier gallo provincia Barrelier. p. 527.

Meſpilus folio ſubrotundo, fructu nigro, ſubdulci. Catal. arbr. frut. T. 14.

Meſpilus inermis foliis ovatis, ſerratis, cauliculis (hirſutis) Linn. p. 685. Miller t. 178.

In Helvetia frequens, montanorum hoſpita & ſubalpinorum. Trans ſylvam *la Chenau* verſus *Chamoſeire*, circa torrentem *Tantin.* In colle *Soquenil* prope *Rupem.* In monte *Falconario*, in adſcenſu montis *Hauenſtein* ſupra *Balſtel*, & circa *Falckenſtein.* C. B. circa *Reichenſtein* & *Landskron.* J. B. *zu unſer Frauenſtein. Neocomi à la Rochelle*, &c. Inter *Tuſis* & *Chur.*

Arbuſcula ſepedalis, etiam humilior. Rami minime hirſuti. Folia ovata, nullo mucrone, circumſerrata, ſæpe rubore tincta, nervoſa, ut in roſis, ſubtus dum juniora ſunt, tomentoſa, adulta tomentum dejiciunt. Flores conferti ex ſummis ramis, in petiolis unifloris, tomentoſis. Stipulæ inter flores longæ, rufæ, ſubulatæ. Germen tomentoſum: Fructus levis, ex cæruleo niger, ovatus, umbilicatus, lanugine coronatus, dulcis & edulis, quinque, ſex & ultra ſeminibus fetus, nam ad decem (*u*) reperi, ut per hanc arbuſculam Meſpili cum Piris conjungantur, a quibus capſularum defectu differt. Petala alba, ſingulariter longa & elliptica. Tubæ breves, qui-natæ. Calyx ſaturati coloris, patulus, ſegmentis acutis.

Ad ſepes laudat du Hamel.

1096.

(*g*) Habet du Hamel.

(*h*) Negat du Hamel, & de ſolo apice fatetur Linnæus. Noſtra tenuiter ſerrata ſunt, ut in icone J. B & Matthioli. Recte monet Ill. Cranz. *Faſc.* II. p. 36.

(*i*) Tournefort. t. 411. D. F.

(*k*) A. B.

(*l*) E.

(*m*) Tribus, quatuor, quinque Sperling *carpolog.* p. 67. Raj. apud Tournefort. G.

(*n*) *Diſp. de Ileo.* ann. 1690. p. 18.

(*o*) *Exam. ſimpl.* p. 339.

(*p*) Tournefort. t. 406. D. t. 404. E.

(*q*) t. 406. G.

(*r*) t. 406. H. t. 404. F. t. 405. F. Sed imprimis Gleichen ad t. 14. 15. du Hamel *arbres* II. p. 5. 197.

(*s*) Tournefort. t. 404. 406. A. B.

(*t*) t. 406. C.

(*u*) Clusius, du Hamel. II. p. 18. Clusius etiam plura. Sex, ſeptem, octo, decem Cranz. II. p. 55.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0108-5 DFG

1096. PIRUS foliis ovato lanceolatis, ferratis, glabris.
Pirus ſylveſtris (*x*) DODON. p. 799.
Pirus arbor ALDROVAND. II. t. 2. c. 2.
Pirus foliis ſerratis, pedunculis corymboſis LINN. p. 686.
β Fructu majori TABERNAEMONT. p. 1018.
γ Minimo IDEM p. 1019.
Conf. BLAKWELL. t. 453. LEDERMULLER. *Verſuch.* t. 4. GLEICHEN t. 15.
Sativæ piri creduntur ex iſta arbore per artificia varia & inſitionem natæ eſſe.
In arvis & ſylvarum oris,
Magna arbor, dura, vivax, ſpinoſa. Folia ex ovato lanceolata, ſerrata, glabra. Flores quaſi in umbellam congeſti, in petiolis tamen unifloris, ſatis longis; petalis albis, aut ex albo purpureis, cavis, ſubrotundis, ex balſamica ovarii corona natis. Stamina viginti & duo. Germen tomentoſum. Fructus conicus, eundo latior, tamen cum anguſtiori iſthmo ſupra petiolum. Carnoſus idem, circa ſemina materiem grumoſam ſubduram congeſtam (*y*) habet
Spontanea ſpecies acerbiſſimo ſapore eſt, cum ſativis piris commiſta (*z*) tamen ad ſiceram valet, etiam ſola, ſed deterior (*a*).
Sativæ piri fere dulces ſunt, aliquæ tamen (*b*) ſtrangulatoriam acerbitatem nativæ plantæ retinent. Sativæ ſpinas deponunt, ſed ex ſemine ſatæ & ſpinas recuperant, & nativam acerbitatem.
Lignum durum, rubrum, ponderoſum; ad varia inſtrumenta utile, etiam ad ſculpendas icones (*c*) ligneas, atrum colorem Ebeni æmulum facile induit (*d*). Succus piri *Bergamotte* calculum (*e*), & brevi in tempore, ſolvit. Vinum ex dulcibus piris paratur, ſed quod ætatem non ferat (*f*).

1097. PIRUS foliis ovatis, acuminatis, ſubtus hirſutis, petiolis florigeris, breviſſimis.
Mali ſylveſtres (*g*) DODON. p. 790. BLAKWELL. t. 178.
Malus arbor ALDROVAND. II. tr. 2. *Obſ.* I.
Pyrus foliis ſerratis, umbellis ſeſſilibus LINN. l. c.
α Varietates fructu *albo majori* TABERNÆMONT. p. 1008. & *minori* p. 1009.
β Fructu *rubro majori* TABERNÆMONT. p. 1008.
& *Minori*. C. B.
Sativa malus & ipſa videtur ex malo ſylveſtri perfecta eſſe, cum ex ſemine ſata ſpinas recuperet, & acerbitatem.
Ad ejus florem BLAKWELL. t. 141. LEDERMULLER. t. 1. GLEICHEN. t. 14.
In ſylvarum oris & per arva.
Procera arbor, diuturnæ (*h*) vitæ, ſpinoſa.
Pleraque prioris habet, ſed folium brevius mucronatum, minus manifeſto ſerratum, ſubtus ſubhirſutum. Flores pariter congeſti, quaſi umbellati, rubentes (*i*), odorati. Petiolus florum brevior, quam piro. *Stamina fere a 19. ad 25.* Fructus rotundus, circa petiolum cavus (*k*), ſuperne depreſſus, minus, quam pirum, adſtringens, magis auſterus, mollis, grumis calloſis in pulpa adſperſus, loculis ſeminis cartilagineis. Deinde Malo fructus ex pediculo filamentis trajicitur, quorum decem per pulpam circa capſulas, ad calycem tendunt (*l*). Iis ruptis fructus putreſcit ANDRY (*m*). Pirus iis non caret, ut tamen petroſam materiem adeant (*n*). Fructus in malo a calyce ſeparari poteſt, argumento leve diſcrimen eſſe, quo ab umbilicatis arbores non umbilicatæ diſſident.

Acida

(*x*) Achras piraſtri genus ſero matureſcit DIOSCORID. l. c. 132. Sorbo dulcior eſt, ſed minus odoratus THEOPHRAST. *Caus.* L. III. c. 4. Ἀχρὰς ſtrangulatorium ſylveſtre pirum SUIDAS. p. 405.
(*y*) Du HAMEL. *Mém.* de 1730 t. 13. f. 6. 7. t. 14. f. 3. t. 2. &c.
(*z*) Conf. p. ſeq.
(*a*) Du HAMEL *arbr.* II. p. 199.
(*b*) Omnia pira adſtringunt DIOSCORID.
(*c*) Du HAMEL.
(*d*) IDEM.
(*e*) LOBB. *Exp.* 32.
(*f*) Du HAMEL II. p. 200.
(*g*) Sylveſtria mala ſimilia ſunt ſorbis & adſtringunt DIOSCORID l. c. 131.
(*h*) Ad mille annos *Hereford orchards*, p. 12.
(*i*) LEDERMULLER. *verſ.* t. 1.
(*k*) Dari tamen etiam poma baſi plana, & pira baſi concava monet Clar. POPOWITSCH. *vom Meere*, p. 357.
(*l*) GLEICHEN *Reich. der Pflanz.* p. 11.
(*m*) *Alim. du Carême* p. 208.
(*n*) Du HAMEL. l. c. t. 15. f. 2. *Mém. de l'Acad.* 1731. t. 9. & 10.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0109-4

Acida mala ſylveſtria ad edendum inidonea, egregium dant vinum (*o*) pomaceum, quale ex ſativis parari nequit. Vires id vinum habet vitei, ſemper tamen aliquanto minus tenue & limpidum, & flatulentius. Angliæ multæ regiones pomaceo contentæ ſunt, & Neuſtria; generoſiſſimum tamen noſtra *Thurgovia* præſtat. Optimum fit, ſi agreſtibus malis dulcia miſcueris, etiam ſi acida (*p*). Idem calculum ſolvit (*q*).

Sativo pomo nihil ad cibum febrilem aptius acida indole, & appetitum ciente, & refrigerante, abſque vitio. Nuper etiam decoctum ad aſthma (*r*) in Anglia laudari cepit, cum fructus horæi humores humanos ſolvant (*s*). Etiam calculum colliquant (*t*). Decoctum diæteticum in febribus gratum dat & ſalubre.

Apes plurimum ex pomorum flore mel reportant (*u*).

Ex acidis malis ſylveſtribus in ſacco, ex crinibus facto, contuſis, fit omphacium (*x*), Arabibus notum (*y*), utile ad impreſſionem telarum pictarum goſſypiacearum [*Callico*]. Cortex mali dat colorem citreum elegantem (*z*).

Lignum minus durum, quam Piro, tamen a torneatoribus adhibetur, omnium leviſſimum.

PUNICA Tournefort. t. 407. Linnæi n. 618.

Malo punico figura eſt, quæ pomi, coriaceo (*a*) involucro, idemque calyce perſiſtente (*b*), unifolio (*c*) quinquefido coronatur: ſed ſunt intus novem (*d*) loculi, in quibus, ad receptacula loculos ſemibipartientia (*e*), ſemina multa, ſucculenta (*f*). Petala quinque erecta (*g*).

* 1098. PUNICA ſpinoſa, foliis nitentibus, ellipticis, integerrimis, floribus ſeſſilibus.

Malus punica Camerar. *Epit.* p. 130. 131.
Granatus punica mala Blakwell. t. 97. & 1452.
Punica foliis lanceolatis, caule arboreo. Linn. p. 676.
Punica du Hamel II. p. 196.

Seduni in rupibus arcis *Valeriæ* legi, in quibus vivit, olim forte caſu eo delata.

Arbuſcula decempedalis, ſpinoſa, ſpinis rectis. Folia elliptica, aut obtuſa, aut acutius lanceolata, levia, integerrima, nitida, medio nervo conſpicuo. Flores paſſim ſparſi, in petiolis breviſſimis, unifloris, bini, ternive, ſibi proximi. Germen coccineo craſſo corio tectum. Calyx in craſſa, triangularia, quinque, etiam ſex (*h*) ſegmenta dividitur. Ex intervallis ſegmentorum naſcuntur quinque vel ſex petala conica, ungue brevi, craſſo: bractea ovato rotunda, flaccida (*i*). Deinde ſtamina ſuper omnem icoſandriæ (*k*) licentiam numeroſiſſima, longis filamentis. Tuba ſimplex, fine craſſiori (*l*), difformi, fungoſo. Maturus fructus lignei coloris eſt. In medio fructu axis (*m*), ex quo numeroſa incerti numeri ſepta exeunt. In quovis loculo, duplici ordine (*n*), numeroſiſſima ſemina, ſucculenta, carne tecta, & in ſimili carne nidulantia. Ita vidi.

Semina acida ſunt, & ſyrupum grati acoris dant. Ad hæmorrhoides nimias grana expertus laudat. R. H. Behrens (*o*). De acidis ſermo eſt, cum etiam dulcia dentur (*p*). Corium fructus adſtringit, & ad eosdem fines adhibetur, ad quos alia ſtyptica.

OPUNTIA

(*o*) Herevord *Orchards.* p. 4. Langley *pomon.* p. 139.
(*p*) Herevord *Orchards.* p. 33. *Phil. Tranſ. Vol.* 43. n. 477.
(*q*) Lobb. *lith.* c. IV. *Exp.* 13.
(*r*) Baynard. p. 314. Lobb. p. 234. Robert. *tr. de Med.* II. p. 106.
(*s*) Lobb. ibid.
(*t*) Lobb. ibid.
(*u*) Gleditsch *Abhandl.* II. p. 155.
(*x*) Bradley *country ladies direct.* II. p. 16.
(*y*) Mesue *Electl.* L. I.
(*z*) Linn. *Oländska reſa.* p. 101. Linder *Färgak.* p. 83.
(*a*) Tournefort. G.
(*b*) G.
(*c*) C.
(*d*) I.
(*e*) Linn.
(*f*) Tournefort. I.
(*g*) A. Sed flos plenus eſt.
(*h*) Sex Tournefort. D Plura Tournefort. G. Octo numerat du Hamel. II. p. 193.
(*i*) A.
(*k*) D.
(*l*) Blakwell.
(*m*) Tournefort.
(*n*) Tournefort. I.
(*o*) *Diætet.* p. 115.
(*p*) Dioscorid. I. c. 127.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0110-5
DFG

OPUNTIA Tournefort t. 129.

TUNA (q) Dillen. *Hort. Elth.* p. 295.

CACTUS Linn. n. 613.

Habitus naturalis ſucculentus. Flos ex folio natus. Fructus in baccam abit ovatam, oblongam (*r*), unilocularem, umbilicatam (*s*). Huic innaſcitur calyx folioſus (*t*); & petala numeroſa (*u*); interiora majora, conniventia, exteriora patula. Tuba cylindrica, multifida. Stamina plurima (*x*).

* 1099. OPUNTIA foliis ovatis, compreſſis, ſpinis ſetaceis.

Ficus indica Aldrovand. *dendrol.* p. 310.
Opuntia vulgo herbariorum J. B. I. p. 154. Miller *ic.* 191. Conjungit certe Linnæus.
Cactus articulato prolifer, laxus, articulis ovatis, ſpinis ſetaceis Linn. I. p. 669.

In Brossei iconibus optime exprimitur.

Pro Americana planta vulgo habetur: provenit autem in rupibus Valeſiæ, ſupra *Boveret* & *Vauvry*, & in monte *Veche* quinque leucis a *Lugano*. Etiam in *Italia*, in *Minorca* (*y*) inſula &c.

Tota planta conſtat foliis oblique proliferis, ovatis, ſucculentis, intus multiplici reticulo fartis, in ſuperficie, inque angulis paſſim penicillos ſpinarum emittentibus. Fructus junior folio craſſiori ſimilis eſt, unguiculis folioſis obſitus. Calyx fit quinque ſegmentis lanceolatis, virentibus, aliisque quinque intermediis, præter unguiculos foliaceos. Petala decem, lutea, apice lacero. Stamina innumerabilia. Tuba ſimplex, octo vel decem clavis cylindricis coronata. Fructus maturus fit piri ſpecies, edulis (*z*), ut tamen *mictum ſanguineum* ciere ſoleat (*a*). Spinis ſuis, puto alia *ſpecies, militem inflammatis faucibus occidit. Toſta folia* ad *inflammationes* imponuntur (*b*), & pro *eximio remedio ab Afris* habentur (*c*); etiam ad dolores lateris & in variolis (*d*). In adſini planta, rubro flore, vivit celeberrimum inſectum, quod ſiccatum pretioſiſſimum *cocci* colorem impertit.

PHILADELPHUS Linn. n. 614.

SYRINGA Tournefort. t. 389.

Calyx quadrifidus, latis ſegmentis petalodeis, albis, ora virente (*e*). Petala quatuor patula, ovata, firmula (*f*). Stamina fere a 16. ad 24. unguibus petalorum adhærent, filamentis latiuſculis. Fructus flori ſubjectus, carnoſe membranaceus, ovatus, acuminatus (*g*), in conum prominet, quadrilocularis (*h*), quadrivalvis, polyſpermos. Tubæ *longæ quatuor. Semina minuta* (*i*), ad axin fructus adnata. Addit Linnæus, florem primarium quinque partes habere calycis, floris, & fructus.

* 1100. PHILADELPHUS foliis ſubdentatis Linn. p. 671.

Syringa flore albo Clus. *hiſp.* p. 125.
Icon lign. Gesneri 137.

In ſepibus paſſim floret, indigenatum nactus, ut Staphylea, & Lilac.

Frutex

(*q*) Ab ea nomen habet urbs *Tenuchtitlan* Cortes anno 1519. p. 73.
(*r*) Tournefort. D. E.
(*s*) C.
(*t*) C.
(*u*) A.
(*x*) Ad A.
(*y*) Armstrong. p. 191.
(*z*) Armstrong. Shaw.

(*a*) Triumphetti *vindic.* p. 31. Non in Barbaria Shaw. *trav.* p. 227.
(*b*) De la Sale *voy.* p. 65.
(*c*) Shaw. *trav.* p. 267.
(*d*) Cleghorne p. 363. 279.
(*e*) Tournefort. ad C. E.
(*f*) A. B.
(*g*) F.
(*h*) H.
(*i*) I.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0111-1

Frutex ſepedalis & paulo ultra. Folia conjugata, ex ovatis lanceolata, per oram obiter dentata. Flores im ſummis ramis racemoſi, albi, gravi odore, cum aliqua gratia.

ROSA Tournefort. t. 408. Linn. n. 631.

Fructus coriaceus, pulpoſus (*k*) tamen, & hactenus pomo ſimilior, rotundus vel ovatus, coronatus, calyce longo (*l*), quinquepartito, alias ſimpliciter lanceolato, alias hinc & inde ſemipinnato, denique ab uno tantum latere appendice aucto. Petala rotunda, emarginata (*m*), quina, ſemper pro fructus ratione magna. Stamina numerum vigenorum longe ſuperant, quæ ſint ad nonaginta, multiplici ordine, longis filamentis. Tubæ ex intimo fructu natæ, ex ſummo fructu plurimæ, breves, villoſæ (*n*), obtuſæ. Intra unicum fructus loculum in duriori lanugine plurima ſemina globoſa (*o*).

canina *b* 1101. ROSA ſpinis aduncis, foliis ſeptenis, calycibus tomentoſis, ſegmentis pinnatis & ſemipinnatis, tubis breviſſimis.

Roſa canina (*p*) *vulgo dicta* Dodon. *Coron.* p. 187.
Roſa canina (*q*) *ſylveſtris* Blakwell. t. 8.
Roſa germinibus ovatis pedunculiſque glabris, caule petioliſque aculeatis Linn. p. 765.

In ſepibus & dumetis vulgatiſſima.

Frutex ſerpens & incurvus, ad vicina ſe ſuſtentans, ſepedalis, incurvis, acutis ſpinis obſitus. Folia pinnata, glabra, ſubtus glauca, ovata, mucronata, ſerrata, plerumque ſeptena, etiam novena, ultima majora. Stipulæ magnæ, petiolatæ, in duas auriculas fiſſæ. Flores aliquot petiolati, in ſummis ramis conferti. Calycis foliola lanceolata, longe caudata; duo ſimplicia (*r*), duo utrinque pinnata, *pinnis lateſcentibus, acutis, unum ab altero tantum latere pinnatum.* Calyx tomentoſus: *appendices glabræ.* Petioli *florales glabri, folioſi, pilis capitatis adſperſi, rariter ſpinoſi.* Stipulæ dentatæ, dentibus globuligeris. Petala purpurea, emarginata & cordata, ſuaviſſimi odoris. Fructus ovatus, ruberrimus.

Eximius (*s*) odor (*t*) indicat volatiles particulas & æthereas. Quare aqua ſtillatitia (*u*) aquam roſarum ſativarum gratia potius ſuperat. In ea aqua oleum parciſſimum adſcendit, ex libra florum ad grana tria (*x*), ut ejus etiam in Perſia maximum pretium ſit (*y*), quæ regio roſis abundat. Fragrantia ejus olei omnia alia odoramenta ſuperat, ut inter regia dona ſit. Eadem aqua dicitur alvum laxare (*z*). Infuſum florum, ad theæ (*a*) modum paratum, elegantia ſaporis & odoris ſe commendat. Extractum roſæ gummeum balſamicum & adſtringens, reſinoſum auſterum eſt (*b*). Conſerva florum adſtringente ſcopo ad dyſenteriam, ad hæmorrhoides imperatur. Fructus edules ſunt (*c*), cocti, inve paſtam comminuti, quæ cum aqua coquitur, demum cum ſaccharo conditi. Alvum ducere veteres (*d*), & hydropicum eo fructu ſanatum (*e*). Dioscorides melius, alvum ſiſtere ſiccatum. Pulvis fructus exſiccati ad calculum laudatur (*f*); neſcio an bene. Decocta certe cum fructibus aqua eo fine incaſſum adhibitum fuit (*g*).

Ex

(*k*) Tournefort. D.
(*l*) D.
(*m*) A. B. I.
(*n*) Ledermuller. *Beluſtig.* II. t. 80.
(*o*) F. G. H. I.
(*p*) Cynosbatos frutex eſt arboris inſtar, Rubo longe major, folia fert magna, latiora, robuſtis circa ramos ſpinis, flore candido, fructu oblongo, nucleo Olivæ ſimili: ſed per maturitatem pubeſcit, & flocculos intus continet Dioscorid. I. c. 106. Rubus 2. Cynosbatos Plin. L. XVI. c. 37.
(*q*) Plin. L. XXIV. n. 74.
(*r*) Antiquos verſiculos jam habet Brassavola *Exam.* p. 72.
(*s*) Plin. L. XXI. n. 11.
(*t*) Roſarum odor nonnullis ſternutationem movet & raucitatem; etiam ab utero ſymptomata Doering.
(*u*) Roſas rubras & albas ſimplices prafert Mesue *Simpl.* c. 10.
(*x*) Spielmam *Inſtit. Chem.* p. 188. Ex 40 libris roſarum eſſentiæ ſemidrachma Chardin. IV. p. 198. Ex 100. libris roſarum olei drachmæ ſex Cartheuser. *mater. medic.* II. p. 472.
(*y*) Uncia 50. imperialibus venit Tavernier. I. p. 596.
(*z*) Boerrich *herm. med. ſapient.* p. 340.
(*a*) Thomasius *Eph. Nat. Cur. Cent.* IV. *obſ.* 199.
(*b*) Cartheuser. l. c.
(*c*) Etiam in Iedzo *Navigat. navis Caſtricom* in *Recueil des Voyages au Nord.* T. III.
(*d*) De recentibus Rhazis *ſimpl. medic. obſ.* p. 815. De aqua ſtillatitia ex Amato Schulze *mat. med.* p. 182.
(*e*) Schelhammer *Natur.*
(*f*) Borell. *Cent.* III. *obſ.* 22.
(*g*) p. 195.

Ex germinibus cum ſaccharo & cinnamomo, in ſpiritu vini infuſis, & ſoli expoſitis, optimum fit balſamum vulnerarium (*h*). Radix Cynorrhodi vetuſtum, ex divini ſomni (*i*) fide, contra morſum canis rabidi remedium eſt, trita vulneri impoſita, & in potu ſumta (*k*). Eodem fine, & præter eum formidabilem morſum, ad alios venenatorum animalium morſus, & adverſus morbos magicos, cum nomine *Sanatodos* ſpongiola roſis innaſcens apud Siculos (*l*) in uſu eſt, quam peculiaris muſca ex junioris rami germine ſecando ſubnaſci cogit. Ad renum morbos CORDUS (*m*) laudat; ad dyſenteriam MARCELLUS (*n*); ad calculum PLINIUS (*o*). Veteres in unguenta roſæ odorem recipiebant

β Roſa foliis glaucis, rubedine tinctis SCHEUCHZER. *It.* VII. p. 518. in ipſo pago *Grindelwald* lecta, quam ego eodem loco reperi, Cl. vir la CHENAL in alpinis paſcuis, utique hanc in foliis notam habet, & præterea calycem abſque illis appendicibus, certo ordine (*p*) alternis. Nolim tamen ſeparare.

1102. ROSA (*q*) ſpinis recurvis, foliis glabris, ſeptenis, calycibus tomentoſis, ſegmentis ſubpinnatis, tubis longis, barbatis †.
Roſa ſylveſtris, aſperior, candida FUCHS. p. 656.
Roſa ſylveſtris, folio glabro, flore penitus albo. J. B. II. p. 244.
Paſſim ad ſepes Bernæ, Baſileæ, &c.
Cum ante hos viginti tres annos Roſas nullis notis definitas reperirem, ſtudui, ut de ea obſcuritate emergerem. Ergo huic ſpeciei habitus aliquanto humilior; flos inodorus; calycis tomentoſi ſegmenta minus profunde inciſa, uno tantum, alterove ramo, aut integra: tubæ longiores, ſtaminibus æquales, & intricatæ (*r*); columnæ tubarum ſub ſtigmatibus (*s*), piloſæ, quæ caninæ roſæ glabræ; ſtipulæ magis ciliatæ, pilis globuligeris, quæ in canina magis ſerratæ. Vere adeo differt. Petioli florales pilis capitatis adſperſi, folioſi, ſpinoſi, ſed rarius.

1103. ROSA *ſpinis aduncis, foliis ſubtus rubiginoſis.*
Roſa maxima ſylveſtrium CAMERAR. *Epit.* p. 99.
Roſa ſylveſtris odorata DODON. *coron.* p. 100. *hiſt.* p. 187.
Eglanteria de BOOT. *ic.* 50.
II. Flore pleno J. B. BRY. II. t. 126.
III. Flore albo J. B. II. p. 44.

Non rara in Helvetia planiori, circa *Roche*, au *Tombey*, circa St. *Tryphon. Laſſaraz*, ſupra *Biel* & *Craſſy*. Baſileæ verſus St. *Louis*. In alpes adſcendiſſe viſa, verſus *Geſchinen*. Circa *Ferriére*, &c.
Humilior eſt, rectior, ſpinis curvis horrida. Folia quina, & rarius ſeptena, fere rotunda, ſuperne leviter per oram capitatis pilis ciliata, ſubhirſuta; inferne quaſi rubigine villoſa, cum glomerulis ſimilibus ſparſis. Stipulæ ciliatæ, pilis capitatis. Petioli florales rubiginoſi & ſpinoſi; ſic petioli folioſi, pilis glandulofis adſperſi. Summæ etiam plantæ partes omnes viſcoſæ ſunt. Calyx regulam caninæ roſæ ſequitur; parte integra molliter tomentoſa, appendicibus ciliatis. Flos exiguus, incarnatus, ungue albo. Fructus ovalis, per maturitatem denique niger, levis, aut molliter ſpinoſus. Odor in tota planta quaſi (*t*) pomorum.
Ad hanc ſpeciem aliqui vim morſui canis rabidi adverſam alii referunt.
Huc *Roſa flava* LOBEL. II. p. 205. *Catal. of Trees.* t. 18. quæ etiam ſponte in ſepibus circa *Laſſara* a Ven. de COPPETS reperta eſt. Clar. LEYSER ipſam Eglanteriam flavam facit. *Flor. hal.* p. 91. Ei rubigo & odor ſimilis: calycis folia minus ad legem pinnata; petala emarginata, flava.

? 1103.

(*b*) *Act. Helvet.* T. II.
(*i*) PLIN. L. XXV. n. 6. citatis exemplis.
(*k*) VEGET. III. c. 84. ne animal hydrophobum fiat.
(*l*) BOCCONE *muſ di piant.* p. 10.
(*m*) *Botanolog.* p. 84.
(*n*) PAUSANIAS L. IX. p. 556.
(*o*) L. XXIV. n. 74.
(*p*) *Emend.* VI. n. 26.
(*q*) Separat etiam Cl. HERMAN. *de roſa* p. 5. Sed cur rubellam facit?
(*r*) La CHENAL. *Diſſ.* p. 14.
(*s*) *Emend.* VI. n. 25.
(*t*) L. LEMN. *herb. bibl.* p. 140.

? 1104. ROSA . . . .

Roſa ſylveſtris, rubella, parvo frutice J. B. II. p. 35. RAJ. *Syllog. exter.* p. 219.
II. *χαμαιῤῥοδον* CLUS. *Pannon.* p. 113.
Roſa pumila hiſt. p. 117.
Roſa pumila pannonica flore rubello J. B. II. p. 35.
Roſa auſtriaca CRANZ II. p. 36.
Roſa humilior, fructu rotundiori PLOT. *natur. hiſt. of Oxfordshire* p. 159. conf. HUDSON. *flor.* p. 192.

" J. B. in collibus *la Batie* & *Champe;* inter Genevam & *Trancy*, & circa Caſtellum *l'Abbatie.*

" J. B. Suæ fruticem facit cubitalem; folia ſubrotunda, quina, raro ſeptena, minora; ſpinas raras, & flores non parvos, incarnatos, ſuaveolentes, petiolo cum capitulo hiſpido. Porro Clar. GAGNEBIN in ſumma rupe *de la Chage* roſam reperit, quam Eglanteriam vocat, eique florem album odoratum tribuit. Denique ILL. CRANZIUS caulem utique pedalem facit, cubitalem, raro ramoſum, inferne nullis, ſuperne multis ſpinis armatum. Folia terna, quina, rarius ſeptena aut novena, reclinata, carinata, duriora, ſubrotunda, aut ex ovatis acuta. Pedunculum brevem, hiſpidum: germen ovatum, hiſpidum. Calycem ad legem Caninæ diviſum, hiſpidum, ora ſegmentorum glandulis nigris, hiſpidis, obſita. Florem fere unicum, odore jucundiſſimo, læte purpureum, fructum rotundum.

Villarsii

1105. ROSA ſpinis rectis, foliis quinis, tomentoſis, pinnis rotundis, ſpinoſis.

Roſa parvo ſpinoſo folio, hirſuto J. B. II. p. 38.
Roſa germinibus globoſis, aculeatis, pedunculis hiſpidis, caulinis aculeis ſparſis, petiolis aculeatis, foliis tomentoſis LINN. p. 104.

Montana planta eſt, in Gubernio Aquilejenſi, in Valeſia *um das Heilbad*, circa *Ferriére*, & in alnetis circa Baſileam lecta.

Ad Eglanteriam accedit, ſed folia habet uberius villoſa, cinerea, ſæpe quina. Stipulæ prælongæ, tomentoſæ. Et eæ, & pedunculi foliorum, & calycis ſegmenta, & foliorum oræ, pilis craſſis capitatis plenæ. Flos ſaturate ruber, breviter petiolatus. Petioli florigeri breves; ſpinoſi, folioſi; in iis rariſſimæ, ſed in calyce frequentiores ſpinulæ. Calyx ad legem roſæ Caninæ. Flores ſingulares, aut bini ternive. Fructus maximus, ſphæricus, aculeis horridus, per ætatem totus niger. Spinæ curvæ, rectæ, lata baſi.

pimpinellifolia L

1106. ROSA ſpinis rectis, confertis, foliis novenis, glabris, pomis & petiolis ſubſpinoſis.

Roſa campeſtris, odora CLUS. *Pannon.* p. 111. 112. 114. hæc icon melior.
Roſæ Dumenſis ſpecies nova DODON. *hiſt.* p. 187.
Roſa pumila, ſpinoſiſſima, foliis Pimpinellæ, glabris, flore albo J. B. II. p. 40.
Roſa ſpinoſiſſima CRANZ. *Faſcic.* II. p. 30.
Roſa germinibus ovatis, glabris, pedunculis, caule, petiolisque, aculeatiſſimis LINN. p. 705.
Roſa germinibus globoſis, pedunculisque glabris, caule aculeis ſparſis, rectis, petiolis ſcabris, folioſis, obtuſis EJUSDEM. p. 703.

β Flore variegato SIBBALD. p. 46. *ic.* 2. (*u*).

Satis abunde circa *Roche* provenit, ſupra *les Gauges*, en *Planſavey*. *Neocomi* ſupra *Pierabot* GAGNEBIN. *Auf der Siſſacher* (*x*) *Flüh.* In monte *Chaſſeralle*. *Au petit Saleve Gen.* de SAUSSURE.

Humilis frutex ſpinoſiſſimus, ſpinis rectis, confertis, gracilibus, foliis novenis & undenis, minimis in hac gente, & minoribus, quæ prima. Stipulæ ſerratæ. Pedunculi foliorum præter raras ſpinulas glabri. Petioli florales robuſti; alias ſuperne ſub fructu ſpinoſi, cætera glabri; alias toti ſpinoſi, aut toti glabri. Calycis ſegmenta recta, integra, vel modice ciliata & dentata. Petala alba, cum luteo colore admiſto, qui in ungue dominatur, odore dulci; pomo rotundo, per ætatem nigro, glabro fere dum junius eſt, ſpinoſo quando vetuſtum (*y*). Addit

(*u*) Varietatem eſſe PITCAIRNE contra SIBBALDUM p. 190.
(*x*) *Basl. Merkwürd.* II. p. 2093.
(*y*) *Enum.* V. n. 24.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0114-8
DFG

Addit ILL. CRANZ, fruticulum, quando nunc magis adolefcit, ramorum aculeos deponere, & pedunculos nunc glabros eſſe, etiam fructus ovatos.

1107. ROSA inermis, foliis ſeptenis, glabris, calycis ſegmentis indiviſis. *It. Helv.* II. n. 27. — Alpina L.
Synonymia difficillima. Quare pauca nomina repeto.
Roſa rubello flore parvo, ſimpluci, non ſpinoſa J. B. II. p. 39.
Icon CXLV. MERIANÆ *Inſect. Europ.*
Roſa alpina, rubra, ſpinis carens BURSER *Act. Suec.* p. 585.
In rupibus ſubalpinis & montanis abunde. In monte *Grandvi*, *Dolaz*, inter montem *Waſſerfall* & *Vogelberg*. *A la Dent* verſus *le Pont*, & in monte *Thuiri*. In monte *Luan*, in montis *d'Anzex* gypſariis rupibus, &c. *A la Combe Bioſſe* & *Combe de Valanvron*.
Frutex humilis, bicubitalis, ramoſus, non ſpinoſus, præter raros aliquos & imbelles aculeos, per caulem ſparſos. Folia ſeptena, glabra, ſerrata. Stipulæ magnæ, pilis capitatis ciliatæ. Petioli folioſi, & perinde florigeri, ſpinulas innoxias habent. Flores ſolitarii. Fructus ovalis, longior, glaber, aut ad baſin mollibus ſpinis adſperſus. Calycis folia ſimplicia, non ramoſa, appendiculata, appendice unica, ſubovata, ſerrata, parte calycis integra tota pubeſcente. Flos magnus, odorus, ſature purpureus, ungue albo.
Non puto neceſſe eſſe roſarum ſpecies conjungere, qualis quidem Cl. BOEHMERO (z) cogitatio ſe obtulit, & nuper GERARDO (*a*): notas enim diſcriminis ſufficere exiſtimo, neque obſcuriores eſſe, quam in aliis magnis generibus.

VII. GYMNOPOLYSPERMÆ HERMANNI. BOERHAAVII.

Continuo vinculo *ita cohærent*, ut ſeparare non poſſis. *Omnibus* fructus multis fit & *congeſtis feminibus*, *nudis*, *nunquam de ſuo cortice elabentibus*. *Floris* petala quatuor, quinque, & plura, in orbem poſita, ſui ſimilia & æqualia. Tot tubæ quot ſemina.

I. PETALIS ET STAMINIBUS EX CALYCE ORTIS.

SENTICOSÆ LINN. n. XXXV. (*a**).

RUBUS TOURNEFORT. t. 385. LINN. n. 632.

Roſæ hinc proximus, inde Fragariæ, facie, vi medicamentaria folii & radicis, flore, fructu.
Calyx unifolius, profunde (*a*) quinquefidus, ſegmentis lanceolatis, acutis. Petala quinque (*b*) patula, ſubrotunda, flaccida, ex calyce nata. Stamina numeroſiſſima (*c*). Seminum acervus (*d*) modo pauciorum, modo numeroſiorum, quorum ſingulum ſua pulpa (*e*) tegitur, ſucculenta & molli. In pleriſque ſpeciebus pulpoſi acini confluunt, eſt cui diſtincti ſunt. Cuique baccæ ſua tuba brevis & recta.

1108. RUBUS caule ſpinoſo, ſubrecto, foliis quinatis & ternatis, ſubtus tomentoſis, fructibus hirſutis. — Idæus
Rubus idæus (f) BLAKWELL. t. 289. *vulgaris* CLUS. *Hiſt.* p. 117.
Rubus foliis quinato pinnatis, ternatisque, caule aculeato, petiolis canaliculatis LINN. p. 706.
Rubus du HAMEL II. p. 234. n. 9.

β Varietas

(z) *Flor.* p. 188.
(*a*) *Flor. provinc.* p. 463.
(*a**) Qui Roſam, Alchimillam & Aphanes addit.
(*a*) TOURNEFORT. B. B. E.
(*b*) A. C. B. D.
(*c*) F.
(*d*) G.
(*e*) H.
(*f*) Rubus idæus priore [nigro] tenerior, minoribus ſpinis horrens, etiam ſine ſpinis invenitur DIOSCORIDES IV. c. 34. Spinis minus aduncis PLIN. L. XVI. c. 37. rarioribus, calamis innocentioribus L. XXIV. n. 79.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0115-4

β Varietas non ſpinoſa BRASSAVOLA *exam. ſyrup.* p. 218.

Rubus hircinus TABERNÆMONT. p. 896. 897.
Icon MERIANÆ CCXXII. Eum MARANTA pro *Idæo* habet (*g*).

γ Fructu albo THAL. p. 102. ſeq.

Abunde in ſylvis cæduis & collibus.

Varietas non ſpinoſa circa rivum *Glaſbach.*

Frutex ſepedalis, erectior, nec repens, ſpinis paucioribus, rectis, ſulcatis. Folia ex eodem pedunculo pinnata, quina, ſuperne terna, quorum ultimum impar, majus ſæpe, & ſemibilobatum, aut ſemitrilobatum eſt, ut & ipſa vere quinata ſint; cæterum ex ovatis longe lanceolata, ſerrata, ſubtus tomento incano tecta. Petioli florigeri fere quinqueflori. Calyces albo tomento obſiti, longe caudati. Flos ſimilis ſequenti; flaccidus, ſed fructus ruber, odoratus, gratiſſimus, baccis tenero villo obſitis.

De fructu aqua (*b*) grati ſaporis & odoris ſtillat. Fructus & in cibum accipitur, & ſyrupus inde paratur, qui multa aqua dilutus, adjecto acore minerali, in febribus (*i*) refrigerans & ſalutare medicamentum præſtat. Margaritis & lapidibus pretioſis GESNERUS præponebat. Acetum cum fructibus infuſum ad dentium putredinem non præter rem laudatur (*k*). Hydromeli cum Rubo idæo delicioſum Ruſſi (*l*) parant. Vinum (*m*) Fragi & Rubi idæi ad vitia renum non inutile habetur.

1109. RUBUS caule ſpinoſo, ſerpente, foliis quinatis & ternatis, ſubtus ſubtomentoſis, bacca levi.

Rubus CAMERAR. *Epit.* p. 751. LOBEL. *Ic.* II. p. 211. BLAKWELL. t. 45. du HAMEL II. p. 234.* SCHMIEDEL T. II.

β Abſque ſpinis BARRELIER. *ic.* 395.
γ Fructu albo RAJ. *Synopſ.* III. &c.
δ Flore ſemipleno VAILLANT.
ε Flore pleno *Bresl. Saml.* ann. 1723. m. Jul. *Garden of* EDEN. t. 46.
α. ε *Rubus foliis quinato digitatis, ternatisque, caule petiolisque aculeatis* LINN. p. 707.

Nihil frequentius in ſylvis. Sub Rubis abietes renaſcentes convaleſcunt, idque tectamen ad ſylvarum reparationem NATURA dedit.

Caulis fruticoſus, procumbens, longe reptans, ſpinis pedatis, rectis vel aduncis, quæ in pedunculos, & petiolos, florumque nervos continuantur. Folia ima quinata, pinnis confertius naſcentibus, non vere digitata, quoque folio ovato lanceolato, pene rhomboideo, ſerrato, & ſubinde profundius inciſo. Deinde ſuprema folia ternata ſunt, in quibus unum alterumve, ut in priori Rubo, ſæpe ex duobus quaſi coaluit, & bilobatum eſt. Media pars folii interioris, cauli obverſa, ſæpe major eſt. Infima folia alba ſunt, rariori tamen tomento, ſumma ſimplicia, aut ſemitriloba. Pedunculi villoſi, teretes. Petioli triflori, biflori, & uniflori, in ſpicam faſtigiati. Calyx tomentoſus, ut in priori, longe caudatus. Petala (*n*) pariter ſubrotunda, flaccida, alba, vel ſubpurpurea. Stamina numeroſiſſima, ad 150. Circa carnoſum, ovato conicum, receptaculum acini quinquageni, glabri, nigri, monoſpermi, quorum quiſque ſuam rectam tubam edit.

Folia adſtringunt & ſiccant (*o*). In ulceribus pedum (*p*) pervicacibus, in gingivarum malis, in angina, decocta cum foliis aqua laudatur. Cataplaſmatis modo folia in eryſipelate feliciter adhibita fuerunt (*q*). Radices habentur inter aperientes, inque hydrope & diuturnis malis aliis ejus ſcopi medicamentis adduntur.

Fructus dulcis eſt, ſed abſque aromate, pueris non ingratus cibus, ex quo pultes etiam fiunt, quas non illibenter in menſam admitto: ſyrupus & gelatina putredini reſiſtunt; ad febres valent; in angina dolentes fauces ſolantur. Farina cum ſucco

(*g*) *Method.* p. 24.
(*b*) LEMERY *traité des aliments* I. p. 156. SCHULZE *rub. id.* p. 23.
(*i*) SCHULZ. de *fruct. hor.* p. 18.
(*k*) SEBIZ. *Diſſ.* IV. n. 23.
(*l*) OLEAR. p. 295.
(*m*) SHORT. p. 157.
(*n*) Plura, ſæpe quina SCHMIEDEL.
(*o*) DIOSCORID. IV. c. 33.
(*p*) Vis fruticis ad ulcera & adſtringens eſt PLIN. L. XXIV. n. 73.
(*q*) LEMERY *traité des aliments* I. p. 264. 265.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0116-0
DFG

ſucco fructus Rubi toſta in dyſenteria non malum ruſticorum remedium eſt (*r*). Diamoron etiam recipiebat mora *bati*, & ea de cærulea ſpecie ſumi SYLVIUS juſſit (*s*). In ſucco Rubi vim materiem apoſtematum reſolvere aptam incredulus ille *Leonardus* a CAPOA (*t*) admittit. Denique aqua de floribus & fructibus grati odoris ſtillat, & ſuccus per fermentationem bonum in vinum tranſit (*u*).

1110. RUBUS caule aculeato, proſtrato, foliis ternatis, ſubtus hirſutis. —— Caesius.

Rubus minor DODON. p. 742. *fructu cæruleo* J. B. II. p. 59.
Rubus foliis ternatis, ſubnudis, lateralibus bilobis, caule tereti, aculeato LINNÆUS. I. p. 706.

In agris declivibus, & foſſarum aggeribus. In gubernio Aquilejenſi, etiam ad vias, muroſque vinearum.

Habitus proſtratus, minus ramoſus, ſpinis brevibus adſperſus, etiam in pedunculis. Folia conſtanter ternata, ſæpe ſemibilobata, profundius inciſa, ſerrata, ſubtus ſubhirſuta. Petioli florigeri teretes, lanuginoſi, longi, uniflori, biflori, triflori, rariter ſpinoſi. Calyces tomentoſi, caudati. Fructus cæruleus, ex paucioribus & majoribus acinis compoſitus; ſæpe ita paucis (*x*), ut ad ſequentem ſpeciem accedat. Flores ſimiles.

1111 RUBUS caule herbaceo, foliis ternatis, glabris, acinis baccarum diſtinctis, pauciſſimis. —— saxatilis

Rubus ορεσσριζογχολευκανθος RICHER.
Rubus alpinus, humilis GESNER. *hort.* p. 277. J. B. II. p. 61. SCHEUCHZER. *It. alp.* VI. p. 461. VII. p. 518.
Rubus ſaxatilis alpinus CLUS. *Pannon.* p. 115. 116.
Icon OEDERI. t. 134.
Chamærubus ſaxatilis SCHEUCHZER. *It.* I. p. 34.
Rubus foliis ternatis, flagellis nudis, reptantibus, herbaceis LINN. p. 708.

In alpium ſylvoſis & ad vias aſperas dumoſas. *A la Chenau* ſupra Aquilejam, ultra *Panex*; ſupra *les Plans*, ad viam in *Lauterbrunnen*, in montibus vallis *Emmiæ* ultra *Tſchangnau*. In monte *Fracto* C. GESNER, SCHEUCHZER; ad radicem montis *Tittlisberg*, & circa Thermas *Fabarias*. Etiam in montanis, monte *Thuiri*; circa *Sonvilliers* vallis *Erguel*, in valle *Motier-travers*; monte & *Chaſſeralle*, à *la Chetelaz*.

Humilis caulis, herbaceus, hirſutus, proſtratus, flagellis reptantibus folioſis & radicatis, ſpinulis paucis & parum validis adſperſus, ſic pedunculi florum. Folia etiam ſubtus glabra, aut rariſſimis pilis adſperſa, ternata, valida, rotundius circumſerrata, lateralia ſæpe inæqualiter a nervo bipartita, etiam ſemibilobata. Petioli florum foliis breviores hirſuti, uniflori & multiflori. Calyx lanceolatus, molliter ariſtatus, non perinde tomentoſus, ut in prioribus. Baccæ rubræ ex paucioribus, ſed magnis acinis, duobus, tribus, quatuor ad ſex uſque, diſtinctis compoſitus. Flores perexigui.

Pro vero Idæo a SCHULZIO habetur (*y*). Ad ſcorbutum laudat Cl. THRELKELD. Ruſſi ex eo cum melle optimum ſpiritum parant (*z*).

Rubi ſeptentrionales, ternatis foliis uniflorus, & Ribis folio, nondum in Helvetia reperti fuerunt.

FRAGA-

(*r*) SCHURZE de *bor. fr.* p. 15.
(*s*) MESUE. p. 126.
(*t*) I. p. 291.
(*u*) FLOYER. *pharmacobas.* p. 177.
(*x*) Mora campagnola 2 ad 5. acinorum ERASSAVOLA. *exam ſyrup.* p. 214.
(*y*) *De rubo Idæo.*
(*z*) GORTER. *Flor. Ingr.* p. 79.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0117-5 DFG

POLYSTEMONES

FRAGARIA Cranz. *Faſc.* II. p. 9.

FRAGARIA Tournefort. t. 152. Linn. n. 633.

POTENTILLA Linn. n. 634.

PENTAPHYLLOIDES Tournefort.

QUINQUEFOLIUM Tournefort. T. 153.

TORMENTILLA Tournefort. t. 153. Linn. n. 635.

SIBBALDIA Linn. n. 393.

COMARUM Linn. n. 638.

Cum Cl. Viris Cranzio & Boehmero, etiam cum Cl. du Chesne' (*a*), has plantas conjungo, quas ipſa Natura vetet ſeparari. Fragariam cum Pentaphyllis retinet ſimillima eſculentæ ſpecies ſterilis, fructu ſicco. Tormentillam (*b*) ſolus petalorum numerus non poteſt avellere: neque ſtaminum numerus in Sibbaldia. Comari placenta carnoſa non plus valet, quam in Fragaria, neque minora petala.

Calyx ergo Fragariis monophyllos, ſemidecemfidus, ſegmentis alterne majoribus. Petala quinque cordiformia, ex calyce nata. Stamina plerumque numeroſa, perinde ex calyce nata. Receptaculum convexum, educens ſemina numeroſa, nuda, quorum quodque ſuam tubam ex imo educit, & plerumque præterea placenta pilis pubeſcit.

I. FOLIIS TERNATIS.

1112. FRAGARIA foliis ternatis, flagellis reptans Passæi *ic.* 103.
Fragaria (*c*) Blakwell. t. 77. *ſylveſtris, vel montana* Camerar. *Epit.* p. 765. *Fragaria flagellis reptans* Linn.

β Fructu albo Gesner. *hort.* Circa *Jaikum* Gmelin. *Itin.* IV. p. 361.
γ Fructu maximo, parvi pruni magnitudine du Chesne. p. 113.
δ Flore pleno *Bresl. Saml.* ann. 1722. m. Jul. Zanon. Blakwell. l. c.
ε *Presling*, quæ, dum fructus decerpitur, crepitum edit, *Knakelbeer* Wigand. *herb.* p. 59. *Aux bois de la Ferriére; Combe de Valanvron.*
ζ Petalis viridibus, ſerratis, folioſis Zanon. t. 78. f. 1. du Chesne p. 89. Separat Linnæus quod erectam putet ad Zanoni iconem.
η Sterilis ſtigmatibusdeſtituta *Coucoux* du Chesne. p. 107.
θ Flagellis non reptans Ostens. du Chesne p. 204. *Scarlet Strawberry* Bradley *new improv.* p. 226.
ι Unifolia du Chesne. p. 125.
κ Sexu diſtincta du Chesne. p. 145. Capitons.
Conf. egregium Cl. Viri libellum.

In omnibus ſylvis, inque collibus apricis.

In vera planta radices nigræ, ramoſæ; caulis partim folia fert petiolata, & caules ramoſos floridoſque, partim flagellis longe reptat (*d*), terram ſequentibus, iterumque radicatis. Folia ternata, pene rhomboidea, ovato lanceolata, nervis parallelis (*e*), hirſuta, inferne alba. Petioli florigeri breves, uniflori, in ſummo caule conferti: ſtipulæ ovato lanceolatæ. Calyx monophyllus, decemfidus, ſegmentis lanceolatis, ariſtatis, patulis (*f*), per ætatem reflexis (*g*). Ex eo petala quinque, alba, patula, ſubrotunda (*h*), & ex circulo interiori ſtamina circiter vigena

(*a*) p. 39.
(*b*) De iſta Linnæus fatetur, & olim monebat Cl. Burkhart *Epiſt.* p. 168. 169. Separat Hill.
(*c*) Quinquefolium, in quo fraga naſcuntur Marcell. c. 12. Herba pentaphyllos foliis fragorum ſimillima Idem c. 25. Ideo forte Brassavola in agro Ferrarienſi Fragariam dari ſcripſit quinquefoliam.
(*d*) Du Chesne. p. 12. 17.
(*e*) Du Chesne. p. 19.
(*f*) Ad E. F.
(*g*) A. B.
(*h*) Tournefort. C.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0118-1
DFG

gena (*i*). Receptaculum (*k*) ovatum, per maturitatem rubrum fit & ſucculentum (*k**), eique nuda ſemina (*l*) adhærent, ut non vera bacca ſit. Tuba cylindrica, pene ex imo (*m*) ſemine ſurſum flexa.

Radix & folia acorem cum vi adſtringente conjungunt, hinc ad vetuſta ulcera (*n*) ficcanda herba trita imponitur. Decocta cum foliis aqua os colluitur in dentium malis (*o*). Eadem decocta adverſus icterum fineque diuretico præſcribitur; eadem alvinas fæces rubro colore tingit. Fructus aromatici odoris, grate acida, bacca eſt. Sylveſtris hortenſi melior, Europæos fructus horæos hactenus omnes ſuperat Poſſet, etſi vix ſolet, fructus ejuſve ſuccus ad febres etiam mali moris putridasque & phthiſicas (*p*) adhiberi. Vim etiam frangendi calculi (*q*) poſſidet. Aliquantum utique fragum refrigerat, & in teneris corporibus cardialgiam, ſipothymiam (*r*), eryſipelas (*s*), totius corporis tumores (*t*) excitavit. Sicca etiam Fraga in Apennino edunt (*u*). Vinum fragorum ad nephritidem utile (*x*). Aqua ſtillatitia acidas vires habet (*y*) refrigerantes, etiam calculum ſolventes (*z*) retinet, quæ vis in ſpiritum, raro exemplo, tranſit (*a*). Eadem aqua a J. Cratone (*b*) adverſus hæmorrhoides nimias maxime laudatur: & pro coſmetica habetur (*c*).

In ipſo ſale fixo natura acida & ſulfurea reſidet (*d*).

Coccus polonicus ad Fragariam, Pentaphylla, Anſerinam adhæret, aque earum radicibus rubrum ſuum trahere videtur (*e*).

* 1113. FRAGARIA caule proſtrato, foliis ternatis, retuſis, ſericeis.

Fragaria ſterilis C. B. Gerard. p. 170. la Chenal. *Diſp.* p. 10.
& *Fragaria ſterilis amplißimo folio, & floris petalis florum cordatis* Vaillant. t. 10. f. 1.
Fragaria caule decumbente, repente Linn. p. 709.

Ad oras viarum ſteriles circa Bernam, *Roche*, *Yonneville*, &c.

Folia, & flos prioris: ſed decumbit, neque flagella habet, & præcocius floret, & toto habitu duriori eſt; pedicilli florigeri longiores (*f*) ſunt, & magis lanuginoſi; calyx magis villoſus; petala magis emarginata, pilorum circulus pro ſtaminibus, eaque minus numeroſa; placenta nunquam in baccæ ſpeciem emollita. Folia magis retuſa, in eo quaſi refecto fine dentata, cæterum integra (*g*), inferne magis ſericea.

1114. FRAGARIA foliis ternatis, ſericeis, caule declinato, petalis calycem longe ſuperantibus T. XXI.

Fragaria Helvetica nana Parkinson. p. 118. cum icone.
Trifolium ανθοχρυσειδης Richer.

II. *Fragaria parva, luteo flore* C. Gesner. *hort.* add. ad p. 259. b. qui tamen vir Cl. ait fraga ferre, quod a noſtra alienum eſt.

III. *Pentaphylloides majus erectum, flore luteo, ternis foliis* Scheuchzer. *It.* II. p. 138. Conf. Gerard p. 469. n. 10.

Potentilla foliis ternatis, dentatis, utrinque ſubpiloſis, caule decumbente, foliis longiore Linn. p. 715.

In Gubernio Aquilejenſi, & in vicina Valeſia non rara. *Aux Eſſuyeres*, *Martinets*, *Fouly*, editiorum tamen hoſpita, vera alpina: ultra *Enzeindaz*, verſus *Chamouny*, in monte *Simplon*. Scheuchzer ad lacum Sylvæ planæ. C. Gesnerus in monte

(*i*) Du Chesne. p. 27.
(*k*) Tournefort.
(*k**) E. F.
(*l*) F. E. Conf Griendel *obſ.* 5. f 5.
(*m*) Du Chesne. p 34. Gleichen. t 30.
(*n*) *Eph. Nat. Cur. Dec.* III. *ann* 3. *obſ.* 81.
(*o*) Marcell. c. 12.
(*p*) Felix eventus Schulze *bor.* p. 13.
(*q*) Lobb. c. VI
(*r*) Hild. *Cent.* V. *obſ* 18.
(*s*) *Eph. Nat. Cur. Dec.* II. *ann.* 5. *obſ.* 214.
(*t*) Viridet *bon chyle.* p. 141.
(*u*) Campi *Spicileg.* p. 45.
(*x*) Short *tea* &c. p 157.
(*y*) Geoffroi III p 489.
(*z*) Gesner *Epiſt* p 926.
(*a*) Lobb l c Gesner. apud J. B.
(*b*) *Conſil.* L. III. n. 15.
(*c*) Geoffroi.
(*d*) Gmelin. *Comm. Petrop.* T. V. p. 289.
(*e*) *Phil Tranſ Vol.* LIV. p. 92.
(*f*) *Emend* VI. n. 33.
(*g*) Sic Vaillant.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0119-9 DFG

monte *Braulio*, HUBERUS inter *Urſeln & Realp*, in *Gotthardo*. In vallis Urſariæ montibus la CHENAL.

Planta erecta, pedalis, caule hirſutulo, ramoſo, folioſo. Folia prima pulpoſa ſericea, obtuſa, rotunde crenata, pene rotunda, longe de more petiolata: in adulta planta tenuiora, modice hirſuta, & ſuperne acutiora, trifida. In ſummo ramo duo treſve petioli florigeri, ſupra folia elati. Calyces villoſi, albi. Segmenta lanceolata. Flos magnus, flavus; petalis emarginatis. Semina ſicca, pentaphylli.

Non eſt Fragaria VAILLANT. t. 10. ut vel ſolus color floris demonſtrat.

Non eſt Fragaria dubia CRANZII p. 24. qui aliam floribus parvis a noſtra omnium Fragariarum maxime grandiflora diverſam intelligit.

* 1115. FRAGARIA foliis ternatis, hirſutis, caulinis tripartitis, ſtipulis ovato lanceolatis.

Planta Fragariæ ſimilis MARTENS *Spizberg.* T. X. tab. H. ad b.
Quinquefolium hirſutum, luteum, paucioribus laciniis LOESEL. p. 218. *ic.* 70. mala icon. ſi noſtræ eſt.
Trifolium luteum. Tormentillæ folio, cinereaceum BARRELIER *ic.* 710.
Trifolium Norvegicum majus, ſubrectum, foliis crenatis, flore luteo BARTHOLIN. *act. hafn* ann. 1673. *obſ.* 130. p. 346.
Icon OEDERI 171.
Fragaria foliis ternatis, caule dichotomo, pediculis axillaribus LINN. n. 715. Conf. *Flor. Suec.* n. 457.

Novam plantam ex ſummis, circa templum Jovis *Pennini*, alpibus nuper detectam, retulit Cl. RICOU (*b*).

Abunde differt a priori, alta & conſpicua, grandiflora planta, & a Sibbaldia foliis tridentatis, & a Fragaria ſterili foliis retuſis, in ſolo apice ſerratis.

Humillima omnium, *Sibbaldia non major, biuncialis.* Radix tecta vaginis antiquis, *ſubrubentibus.* Folia *radicalia petiolata, petiolo hirſuto: ipſa ternata*, undique circumſerrata, paucis, ſed magnis dentibus, cæterum ovata, hirſuta, non ſericea. Folia caulina fiunt duabus ſtipulis, & graciliori, trifoliato, petiolato folio. Caules vix biunciales, tamen folioſi, & ſtipulati; altiores tamen ſed defractos video, & icon OEDERI altior eſt. Stipulæ magnæ, ovato lanceolatæ (*i*), ad petiolos & ad pedunculos. Flores in ſummo caule pauci. Calyx hirſutus, ſegmentis ovatis, obtuſis, lanceolatis, ora pubeſcente. Petala lutea, cordata (*k*), venoſa, paulo calyce majora. Numeroſiſſima ſemina, paulumque villi.

Ultra nihil in planta ſicca diſtinxi.

* 1116. FRAGARIA foliis ternatis, retuſis, tridentatis, flore calyci æquali, pentaſtemone.

Fragariæ ſylveſtri affinis planta, flore luteo SIBBALD. *Scot. illuſtr.* p. 25. t. 6.
Pentaphylloides fruticoſum minimum procumbens, flore luteo, foliis ſericeis Fragariæ ternis PLUKNET. p. 284. t. 212. f. 3.
Sibbaldia foliis tridentatis LINN. *Flor. Lapon. Spec.* p. 406.
Icon OEDERI t. 32.
Scotish Cinquefoil PETIVER. *phyt.* t. 45.

Alpina, editiorum hoſpita. In mont. Aquilejenſibus ut in *Taveyannaz*. In Valeſiacis *Bovinaz*, *Col de ferry*, & ſupra montem D. *Bernhardi*, in monte *Simplon*, in montibus vallis D. *Nicolai*. In Rhæticis *Speluga*, *Furcula*. In *Abbatiſcellanis*.

Radix lignoſa, multicaulis & multiceps. Folia radicalia, juniora ſericea, adulta calva, ternata, in apice retuſa, & tridentata. Cauliculi humiles, triunciales, uniflori, triflori, vaginoſi. Calyx glaber, durus, venoſus, lanceolatus, connivet. & ſemina, dum maturantur, continet. Petala acuminata, flava, calyce non majora. Stamina & ſemina non ſupra quinque.

II. FO-

(*b*) *Emend.* V. *obſ.* 22.
(*i*) Semicordatæ LINN.
(*k*) Integra LINN.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0120-1
DFG

II. FOLIIS QUINATIS.

1117. FRAGARIA tetrapetala, foliis caulinis ſeſſilibus, quinatis.

Tormentilla (*l*) CAMERAR. *Epit.* p. 685. BLAKWELL. t. 445. J. B. p. 398.

β Tormentilla alpina CAMERAR. *hort.* p. 171. & in *Epit.* cum priori.

Tormentilla caule erectiuſculo, foliis ſeſſilibus LINN.

In paſcuis udis, inque ſylvis, denique in alpes adſcendit.

Radix fit magnis tuberibus, unciam & ultra craſſis, numeroſis, ſanguineo ſucco plenis. Caules erecti, tamen etiam diffuſi, ramoſi, a duabus unciis ad pedem alti. Folia omnia ſeſſilia, præter radicalia, quinata, quorum duo lateralia minora, aliquando profunde trilobata & palmata ſunt, tria majora: lineis duabus divergentibus, integerrimis, incipiunt, & lanceola ſerrata terminantur. In varietate β latiora ſunt, & tota ſerrata. Summus caulis laxe in diſtantes ramos finditur. Calyx octofidus (*m*), ſegmentis lanceolatis, hirſutis. Petala quatuor (*n*) cordiformia, lutea, ungue croceo. Stamina ab octo ad ſedecim (*o*) & viginti. Receptaculum pappo diſtinctum; ſemina a quinis (*p*) circiter ad octona (*q*).

Radix ſtyptica, & auſtera cum aromate, ob quam Tormentilla *Euricio* CORDO (*r*) pro Pentaphyllo veterum habita fuit. Infuſum aquoſum adſtringit (*s*). Maximam vim dat extracti aquoſi (*t*), ſed inertis; utiles autem plantæ partes ſunt in ſpirituoſo extracto (*u*). Aqua ſtillatitia roſeo grato odore & aromate pollet (*x*). Multum terræ ſupereſt, ad tres octavas totius radicis. Inter ſtyptica excellit, ut ſola ſufficere (*y*), & loco Been rubri ſubſtitui poſſit (*z*). Ad firmandas gingivas dentium labantium, ad hæmorrhagias ex nimio corporis motu natas, ad diarrhoeas & ad dyſenterias decoctum adhibetur, in dyſenteria tamen non propinandum, niſi (*a*) poſt evacuatam materiem putridam. Ad vetera ulcera eodem auxilio cum fructu VESALIUS uſus eſt (*b*). Ad coria curanda, ſola radice Tormentillæ *incolæ Faröenſium* (*c*) *inſularum & Orcadum* (*d*) *utuntur: eaque non contemnenda utilitas per nupera* (*e*) *experimenta confirmatur, ut ejuſmodi coria peritis artificibus etiam firmiora* (*f*) viſa ſint, quam ea, quæ vulgari artificio cum cortice quercus macerantur. Spes ergo eſt omnino pretioſæ arboris jacturam evitari poſſe, ubicunque Tormentilla abundat.

In calidioribus regionibus rarior eſt, & ejus loco Pentaphyllum argenteum (*g*) venditur.

Tormentilla reptans, foliis petiolatis, nondum in Helvetia reperta eſt.

1118. FRAGARIA foliis quinatis, ſerratis, petiolis unifloris, caule reptante.

Quinquefolium (*h*) MATTHIOL. p. 1018. CAMERAR. *Epit.* p. 759. BLAKWELL. t. 454.

Potentilla foliis digitatis, caule repente, pediculis unifloris LINN. p. 714.

Ad vias ubique.

Caulis, ut in Tormentilla reptante, *longe repit & ſubinde* radices exigit, & ex longis petiolis folia profert floreſque Illa quina, etiam ſeptena (*i*), ex uno puncto pedunculi nata, hirſuta, circumſerrata (*k*), extrema minora, medium maximum.

Petioli

(*l*) *Pentaphyllum Caſſubicum, foliis viridibus profunde ſectis & majus* HERMAN *Parad. Bat.* p. 211.
(*m*) TOURNEFORT. t. 153. C.
(*n*) A B.
(*o*) Decem A.
(*p*) SCOPOLI. p. 575.
(*q*) TOURNEF. E.
(*r*) *Botanolog.* p. 71. tum BRASSAVOLA. p. 249. Contra eos MARANTA. p. 67. & MATTHIOLUS p. 332.
(*s*) CARTHEUSER. *mater. med.* p. 359.
(*t*) NEUMAN. T. II P. IV. p. 489.
(*u*) NEUMAN. p. 485.
(*x*) IDEM. ibid.
(*y*) LUDOVICI *oper.*
(*z*) Ex conſilio C. GESNERI *Epiſt.* p. 52.
(*a*) BUCHWALD. p. 274. 337. Tuto dari DETHARDING. *method.* p. 112. Ventrem multis in eo morbo moviſſe paradoxe DOERING. *medic.* p. 242.
(*b*) *Rad. Chin. uſ.* p. 18.
(*c*) BARTHOLIN. *act. hafn.* I. *obſ.* 119. *med. Dan. domeſtic.* p. 23 DEBES. *Faro* p. 120
(*d*) MARTIN. *Weſtern Islands.* p. 355.
(*e*) *Gotting. gel. Anzeig.* 1755. p. 1308. *Muſ. ruſtic.* III. n 1.
(*f*) *Muſ. ruſtic.* l. c.
(*g*) KORONZAY.
(*h*) Pentaphylli radix effoſſa rubra eſt, per ſiccitatem vero nigra fit, & quadratur [hæc de Tormentilla rectius dicuntur] Folia vitis puſilla ſunt, quina. Caules pertenues, rubris internodiis THEOPHRASTUS. L. IX c. 14.
(*i*) MARANTA p. 67.
(*k*) TOURNEFORT. H. I.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0121-6 DFG

Petioli florigeri uniflori. Flores flavi, petalis cordatis (*l*). Stamina fere viginti (*m*). Calycis folia alterna minora (*n*): idem amplus. Semina numerosa, in convexum acervum, pilis distinctum congesta: circulus pilosus ovarium circumstat.

Vis in hoc pentaphyllo & radicis & folii acida, terrea, austera, adstringens est. Decoctum ad dysenterias datum est, eodem ILL. AUCTOR (*o*) febres intermittentes pertinaces superavit. In gargarismate utilis est, quando constringere oportet. Ad icterum, ex laxitate natum in Marchia radix adhibetur (*p*). Foliis pentaphylli recentibus quotidie impositis Femina omnia vulnera sanabat (*q*). Inter fomenta in podagra restringentia censebatur (*r*).

1119. FRAGARIA caule decumbente, foliis quinatis, serratis, subhirsutis.

Mutabilis plantula, etsi vulgatissima, vix extricabilis.

Pentaphyllum repens minus, flore luteo CLUS. *Pannon.* p. 426. 427. ad acutifolium varietatem.

Pentaphyllum seu quinquefolium minus TABERNÆMONT. p. 123.

Potentilla lobis radicalibus quinatis, acute serratis, retusis, caulinis ternatis, caule declinato LINN. p. 712.

Fragaria vera CRANZ p. 12. t. 1. f. 1.

Vulgo ad vias apricas, vere floret.

Radix perennis, lignosa, longe repens. Caules plurimi, prostrati, multiflori, in summitate laxe ramosi. Folia ex radice petiolata, ex uno puncto quina, etiam terna (*s*); medium maximum, extrema minima, omnia utrinque & in ora fericeis pilis hirsuta, lineis a petiolo natis integris, quæ lineæ in lateralibus breves sunt, in medio longiores; arcu, quo folium terminatur, profunde dentibus parabolicis serrato, aliquando tamen major folii dentibus inciditur. Folia caulina habent duas stipulas ovato lanceolatas, & folium petiolatum, deinde sessile, trifoliatum, superius tridentatum, palmatum. Stipulæ magnæ, biaures, ovato lanceolatæ. Flores in summis ramis singuli. Calyx valde hirsutis segmentis, alterne majoribus, intus flavis, lanceolatis; exteriora fere purpurascunt, interiora viridia se circa fructum conflectunt. Petala lutea, cordata, alias macula saturata tincta, alias minime (*t*). Stamina fere 18. ad viginti & unum. Semina plurima, in placenta pappo distincta.

Junius in siccis natum, est *Quinquefolium minus, repens, lanuginosum, luteum* C. B.

β Varietas petalis maculatis videtur.

Fragaria foliis radicalibus, quinatis, obtuse & alte serratis, floribus suboppositis, trifidis petalis maculatis CRANZ p. 15. t. 1. f. 2.

Quinquefolium minus, repens, aureum SCHEUCHZER *It.* IV. p. 427.

1120. FRAGARIA caule suberecto, foliis quinis, septenis, serratis, obtusis.

Est ex fide Herbarii BAUHENIANI *Quinquefolium erectum, montanum, hirsutum, luteum* C. B. *Prodr.* p. 109.

Quinquefolio simile enneaphylla, hirsuta C. B. *Prodr.* p. 139. ex LINNÆO.

Potentilla (opaca) foliis radicalibus crenatis, cuneiformibus, serratis, caulinis suboppositis, radicibus filiformibus, decumbentibus LINN. *Cent.* I. n. 35. p. 274. *Spec.* p. 713. Quo refert trifoliatum illud IV. n. 2. CLUS. p. 429.

Videtur *Fragaria foliis quinatis, angustis, cuneiformibus & cuneiformiter serratis, pilosis, caulibus filiformibus, rubentibus* CRANZ p. 14.

Passim reperi, Bernæ in glareæ fodinis, etiam circa *Fouly*, in monte *Joux verte*, in *Gemmio*.

Huic radix etiam longa, gracilis, rubris squamis tecta, multicaulis & multiceps. Folia radicalia longe petiolata, quam priori longiora, quinata, etiam septena, nempe extrema profunde bifida, omnia retusa, tota serrata, leviter hirsuta, etiam glabra, oris pubescen ibus, dentibus ultimis ovatis. Verum in hac specie, minime raro, sub quinis, aut septenis foliis accedunt distincta, etiam semi-

pollice

(*l*) IDEM. p. 263 A.
(*m*) Vide ordinem BOSSEK. *anther. flor.* p. 16.
(*n*) C. C.
(*o*) *Febr. intermitt.* p. 185.
(*p*) GLEDITSCH. *meth.* p. 21.
(*q*) SANCASSANI *diluc.* I. p. 99.
(*r*) ARET. *Cur. diut.* II. c. 12.
(*s*) Unde icon *quarti* II. CLUS *pannon.* p. 42.
(*t*) Etiam LINN. *Flor. Suec.* n. 55.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0122-2
DFG

pollice inferius nata exigua folia profunde ſerrata, ut novena videantur. Folia caulina, ut in priori; prima ex duabus ovato lanceolatis ſtipulis nata, ternata, petiolata; ſuprema tantum inciſa. Non magis, quam in priori, obpoſita ſunt, utrique enim, ubi caulis in duos ramos finditur, & florem tertium educit, duo folia ex eodem loco prodeunt. Caulis minus decumbit, quam priori, pedalis, cubitalis, ramoſus, valde multiflorus, ſubhirſutus, ſæpe rubens. Stipulæ ſimiles. Petioli florigeri prælongi, uniflori. Flos conſpicuæ magnitudinis: calyx etiam ſæpe rubore tinctus, hirſutus: petala multo majora, ut flos unciæ diametrum ſuperet, venoſa, cordata, lutea, etiam maculata. Placenta pappoſa.

Ita noſtra ſe habet. LINNÆANA deſcriptio non recedit. Sed C. BAUHINIANÆ plantæ in adverſariis meis adſcripſi, ignotam eſſe, & C. B. flores parvos foliaque villoſa facit, quod noſtræ non convenit.

Ita ſeparo ſpeciem, quam ſeparatam reperio. Nondum enim perſuadeor ſatis à 1119. diſtinctam eſſe.

* 1121. FRAGARIA caule erecto, foliis quinis & ſeptenis, acute ſerratis.

Quinquefolium montanum, erectum, hirſutum, luteum GARIDEL. t. 83.
Quinquefolium alterum vulgare DODON. *pempt* p. 116.
Potentilla foliis ſeptenis, lanceolatis, ſerratis, utrinque ſubpiloſis, caule erecto LINN. *ſpec.* p. 711.
Fragaria recta CRANZ p. 24.

In monte *Follatel* inter *Branſon* & *Ellé:* in ſummo diſtrictu Decuriæ *Gomſch*, & circa *Chiavennam.*

Caulis erectus, fruticoſus, folioſus, bipedalis. Folia hirſuta, & pene aſpera, viridia, tota acuta, & profunde ſerrata, ſeptena & quina, digitata, ſimilia fere 1120. Stipulæ profunde laciniatæ. Flores in umbellam erectam ſummi caulis. Calyx ſericeus, piloſus. Petala ſulfurea, cordata, emarginata. Stamina fere vigena. Semina intra conniventem calyçem matureſcunt, numeroſa; cum brevi in placenta pappo.

1122. FRAGARIA caule reclinato, foliis quinis, ſerratis, oris ſericeis. T. 21.

Quinquefolium aureo flore III. CLUS. *Panon.* p. 426. 427.
Quinquefolium alpinum, ſplendens, aureo flore. J. B. II. p. 398.
Quinquefolium minus, repens, alpinum, aureum. J. R. H. SCHEUCHZER. *It.* II. p. 139. *It.* VII. p. 517.
Potentilla foliis radicalibus, quinatis, ſerratis, acuminatis, caulinis ternatis, caule declinato LINN. *Cent.* II. n. 153. *ſpec.* p. 712.
Fragaria foliis radicalibus quinatis, ſplendentibus, ora argentea, petalis maculatis CRANZ p. 17.
Icon OEDERI t. 114.

β *Flore pleno* Cl. GAGNEBIN in monte *Chaſſeralle.*

In alpinis ubique, ut enumeraſſe non adtineat. In montanis *Chaſſeralle, Tête de rang, Dolaz*, &c.

Habitus Fragariæ 1119., radice perenni, multicipite, foliis radicalibus quinatis, caulinis perinde ternatis, ex ſtipularum ſinu prodeuntibus. Omnia ad petiolum longe integra, retuſa, non acuta, fericeo pilo hirſuta, oris argenteis. Caules declinati, ſemipedales. Stipulæ ex ovato acutæ, lanceolatæ. Caulis ſummus ramoſus, umbellifer. Calyx ſericeis pilis hirtus, argute lanceolatus. Petala magna, crocea, macula ſaturatiori inſignia. In placenta pappus; conf. JACQUIN. n. 43.

1123. FRAGARIA foliis ovatis, apice ſerratis, oris ſericeis, pappo placentæ longiſſimo

I. *Quinquefolium* II. CLUS. *Pannon.* p. 423. 425.
Quinquefolium minus, album, alterum SCHEUCHZER. *It.* II. p. 139. *It.* VI. p. 460.
Quinquefolium album minus C. B. *Prodr.* p. 139.
An & *majus* EJUSDEM. ibid.?
An & *Quinquefolium* I. *majus, albo flore* CLUS. *Pannon.* p. 423 424. foliis partim integris? Sed ſeparat ILL. CRANZ, cui eſt *F. petiolis & foliis quinatis, caule procumbente fere altioribus, flore albo* p. 19. Exemplum a Cl. JAQUET miſſum vix a noſtris finit ſeparare.

Potentilla foliis quinatis, apice conniventibus, caulibus multifloris, erectis, receptaculis hirsutis LINN. *Centur.* II. n. 155. *spec.* p. 713.

Pulchra planta minime in Helvetia rara, in Gubernio *Aquilejensi* & vicina *Valesiæ* etiam vulgatissima, ad rupes prope *Roche*, *Agaunum* [in muris ipsius oppidi], *porte du Scex*. In *Creux du Vent*. Ad lacum *Rivarium*, versus *Wallenstatt*, *Sargans*, & *Ragaz*. Circa *Curiam*. In monte *Schin* Rhætorum, in Abbatiscellanis alpibus *beym wilden Kirchlein*; ad initia *viæ malæ*, ad viam periculo plenam inter *Salges* & *Innen* Valesiæ. Rupestris & muralis planta.

Radix perennis lignosa, tuberosa, maxima, multicaulis & multiceps: maximos cespites efficit. Folia radicalia petiolata, quinata, aurei similia, retusa, pene ovata, apice angustiori retuso, in eo solo apice serrata, cæterum integra. ora sericea & splendente. Caulis pedalis, ramosus & foliosus. Stipulæ maximæ, ovato lanceolatæ. Flores albi, petalis cordatis, sed angustioribus. Placenta longe papposa; hic semina, & staminum filamenta pubescunt

Vide enumerationem synonymorum, quæ olim conjunxi *It. Helvet.* n. 47. ad 52. & conf JACQUIN *obss.* n. 44.

Quinquefolium album TRAGI in Helvetia nondum repertum est.

1124. FRAGARIA caule erecto, foliis quinatis, apice serratis, subtus tomentosis.

Pentaphyllum minus CAMERAR. *Epit.* p. 760.
Quinquefolium petræum majus TABERNÆMONT. p. 122.
Fragaria subtus argentea CRANZ. p. 11.
Potentilla foliis quinatis, cuneiformibus, incisis, subtus tomentosis, caule erecto LINN. p. 712.

Ad vias siccas & in muris frequens, Bernæ *beym Siechenhause*.

Facies fruticosa, erecta, caule firmo, non diffuso, neque valde ramoso Folia pulposa, subtus albo tomento obducta, in hac gente longissima & strictissima: caulina ima petiolata, quinata, lineis divergentibus, longe integris, dentibus ad convexum apicem paucis, ternis, quinis & septenis. Inde folia sessilia quinata, tunc palmata, & denique linearia Stipulæ subtus tomentosæ Flores in ramosi caulis summa parte umbellam efficiunt. Calyx tomentosus, albus Petala lutea, non maculata, subrotunda. Placenta papposa. Stamina fere vigena, in tribus ordinibus. Radix lignosa, perennis.

III. FOLIIS PINNATIS.

PENTAPHYLLOIDES TOURNEFORT.

* 1125. FRAGARIA foliis subtus tomentosis, pinnatis, pinnis primis pinnatis, ultimis simplicibus.

Pentaphylloides repens, foliis pinnatis BUXBAUM *Centur.* I. p. 49.
Potentilla foliis bipinnatis, segmentis integerrimis, distantibus, subtus tomentosis, caule decumbente LINN. p. 710.

Ex Sibiria missum in horto colui, ubi altius aliquanto & laxius crescit: humilius, cætera simile, circa rupes glaciales montis *Stok* provenit, qui ad vallem St. *Nicolai* pertinet.

Caulis ex perenni radice, fuscis squamis tecta, in hortensi planta erigitur, foliosus & ramosus; in alpina declinatus. Folia cum ultima Fragaria conveniunt, quod facies inferior tomento albo obducatur, cæterum radicalia longe petiolata, pinnata sunt, paribus pinnarum tribus, quatuor, nono impare: pinnæ primæ pinnatæ, tripartitæ, proximæ quinque & septipartitæ, lobis ultimis longis, linearibus, integris: pinnæ ultimæ lineares Stipulæ strictæ, subhirsutæ. Flores in summa planta congesti. Calycis hirsuti & albi segmenta valde inæqualia; exteriora (*u*) ovato lanceolata; interiori gracilia. Petala sulfurea, lutea, profunde cordata. Stamina non numerosa. Placenta papposa.

1126.

(*u*) *Catal. Hort. Gotting.* p. 105.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0124-4
DFG

1126. FRAGARIA caule repente, foliis pinnatis, ferratis, ſubtus tomentoſis, petiolis unifloris.

Potentilla CAMERAR. *Epit.* p. 758.
Argentina BLAKWELL. t. 6. DODON. p. 600.
Potentilla foliis pinnatis, ſerratis, caule repente LINN. p. 710.

Nihil vulgatius ad vias paulum humectas, & ad foſſas.

Radix exigua, multa tamen folia educit, terræ adpreſſa, & caules proſtratos, per intervalla ramoſos, & folioſos, ſeu flagella. Folia acute circumſerrata, ſubtus ſericea, villo ſplendentia, lanceolata, pinnata, parium decem, duodecim, quibus pinnæ minores interponuntur: in univerſum ovales, acute circumſerratæ, progrediendo majores fiunt. Flores ex foliorum alis, in petiolis nudis, unifloris. Calyx ſæpe biſectis foliis ludit. Petala lutea, patentia, rotunda. Stamina a vigenis ad 25. Placenta pappoſa.

Sapor herbaceus, ſubſalſus, cum acoris veſtigiis. Tota planta edulis eſt, & in Scotia (*x*) in cibum recipitur. Cæterum ex gentis more adſtringit, & vulnera ſanat. Succi uncias ſex & quatuor ad fluorem album non abſque utilitate TOURNEFORTIUS propinavit. Eumdem ſuccum, cum fecalis ſucco miſtum, pro idoneo lithontriptico medicamento TIMÆUS (*y*) habuit, ad uncias octo. An huc Potentillam referas, cujus infuſum theiforme cum ſaccharo calculum cogit viſcorem ſudare, & colliquefacit (*z*)? Denique ad antiqua ulcera, ad dyſenterias, tonumque viſcerum confirmandum LOBELIUS laudat. Aqua ſtillatitia inter coſmeticas cenſetur. In ſale fixo acor eſt, ut in aliis ſtypticis (*a*). Armenta anſerinam non amant, forte ob pulverem (*b*).

Pentaphylloides ſupinum nondum reperimus.

1127. FRAGARIA foliis pinnatis, pinnis ſeptenis, ſubrotundis, ſerratis.

Quinquefolium V. CLUS. *Pannon* p. 431.
Pentaphylloides erectum. J. B. II. p. 398. d.
Potentilla foliis pinnatis alternis, foliolis quinis, ovatis, crenatis, caule erecto LINN. *It. Wäſtrogoth.* p. 63. 76. *ſpec.* p. 711.

Non vulgatiſſima in Helvetia, ſecundum ſemitam ab acre *Hermitage* ducentem ad montem *le Petit Saleve*, prope arcem. *A Genton Gen.* de SAUSSURE. In valle *Servant* Valeſiæ, verſus montem *Salanfe.* In valle *Praborgne.* In ſylva *Schæren.*

Ex radice lignea perenni folia & caulis: illa ſubhirſuta, pinnata, pinnis ſeptenis, ſubrotundis, a nervo inique diviſis; primis minimis, ultima maxima, minoribus intermiſtis. Caulina folia quinquefida & trifida. Caulis pedalis, cubitalis, in ſumma parte ramoſus. Stipulæ exiguæ, lanceolatæ. Calyx hirſutus, ſegmentis alterne perparvis, majoribus tridentatis. Petala patula, ſubrotunda, alba. Stamina miniata. Placenta pappoſa (*c*).

1128. FRAGARIA foliis pinnatis, petalis lingulatis, minimis.

Pentaphyllum paluſtre CORD. p. 95. b.
Quinquefolium quartum DODON. p. 167.
α. β. Marsh quinquefoil PETIVER. t. 45.
β Pentaphyllum paluſtre, rubrum, craſſis & villoſis foliis, ſuecicum & hibernicum PLUKNET. p. 284. t. 212. f. 2.
Comarum LINN. p. 718

In Helvetiæ paluſtribus frequens, Bernæ, ultra *Pümpliz* in torfaceis: in paludibus ſylvæ *Bremgarten* inter vias ad *Neubrük* & ad *Hasli.* In torfaceis *Gümlingenſibus* (*d*), & circa *Löbr.* Circa *Herzogenbuchſee.*

Caulis ſerpens, per intervalla radices exigit longiſſimas, & ſimplices. Caulis floriger, cubitalis, ex apice multiflorus. Folia pinnata, pinnæ quinæ & ſeptenæ, ellipticæ, acute

(*x*) SLOANE *trav.* I. *præf.* p. XXI.
(*y*) Duplum anſerinæ, dimidium Secalis L. III. *conſ.* 32. Add *Eph Nat Cur Dec* II. *ann* 5. *obſ* 44.
(*z*) PALUCCI *ſur la pierre* p. 39. qui non eſt ad manus.
(*a*) GMELIN *Comm. Petrop.* V. p. 237.
(*b*) SCHREBER. *Saml.* III p. 12.
(*c*) Semina GREW. t. 72
(*d*) Etiam in America KALM. II. p. 283.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0125-9 DFG

acute ferratæ, impare majori. Stipulæ ex ovatis lanceolatæ. Flores in ſummo cau e ramiſve aliquot. Calyx ampliſſimus, obſcure purpureus, ſegmentis alterne minoribus. Petala quinque minima, lingulata, obſc re purpurea. Stamina 25. ad triginta. Placenta breviter pappigera, undi ue pullis tubis aſpera, per maturitatem carnoſa, tumida. Non poteſt a Pentaphylloide ſeparari.

Ex radice cum Vacciniis & cineribus clavellatis, radice Helenii & urina, cæruleus color paratur (*e*). Infuſum corium (*f*) vitulinum maceratum ad uſus mechanicos bene præparat. Sic Fragaria n 1119.

GEUM Linn. n. 636.

CARYOPHYLLATA Tournefort. t. 151.

Calyx in quinque (*g*) magna, & in quinque perparva ſegmenta diviſus, ut in Fragaria. Flos perinde ex calyce natus. Petala quinque (*h*), ſæpe plura; ſed ſemina tubam longam, plumoſam (*i*) emittunt, quæ Pentaphyllis brevis eſt. Receptaculum pariter pappoſum.

1129. GEUM *foliis pinnatis, pinnis acutis, extrema maxima, trilobata: floribus conniventibus, nutantibus.*

Caryophyllata alpina, nutante flore Clus. *Pannon.* p. 433. 434.
Septentrionalium rotundifolia, pappoſa, caryophyllata Lobel. *ic.* p. 694.

β Caryophyllata montana Ill. Clus *Pannon.* p. 637. 638. calycis foliis magnis, ferratis, flore & pleno & ſimplici. Talis mihi in horto ſponte nata eſt, ut etiam petiolus fructus folioſus eſſet, & calycis ſex folia in folia rhomboidea, reliquæ plantæ foliis æqualia, abirent. Ita Cl. Scopoli p. 572. hoc Geum vidit petalis octo, furculo folioſo, loco germinis, calycis foliis octo, ſtaminibus nullis.

γ Sic flore pleno & prolifero Loesel. *ic.* 6. Linn. *Oelanska reſa.* p. 84.

δ Flore luteo Hedwig *ſuppl. flor. pruſſ.*

ε Geum floribus nutantibus, fructu oblongo, ariſtis plumoſis Linn. p. 716.

Abunde ad rivos, circa *Burgdorf*, *Bernæ* inter duo balnea, ad rivum, qui urbem adluit cis *Holligen*, &c. In montana inque alpina etiam adſcendit.

Radix rufa, lignoſa. Caulis erectus, parum folioſus & ramoſus, cubitalis, ex ſumma parte ramoſus & florifer. Folia ſicca, ſubhirſuta, mollia, pinnata, pinnis fere majoribus quinque, cum minimis intermiſtis, quarum primæ duæ minores ſunt; omnes acutæ, ferratæ Superiora folia tantum tres pinnas habent, aut unam trilobatam, cum paucis acceſſoriis, exiguis; ultimum longe amplius & trilobatum eſt. Stipulæ acute inciſæ, minores quam petioli, ex quibus flores nutant. Calycis ſegmenta alterna, perexigua, acuta. Petala conniventia, in tranſverſum lata, emarginata, rubella, venoſa, ſæpe ſena, aut ſeptena. Stamina ſupra centum, ad 128. 130. Receptaculum petiolatum, ſpæricum, capitulum ſeminiferum rotundum. Semina tubas edunt, molli pilo barbatas, ſine ſimplici, calvo (*k*).

Ad febres intermittentes extractum in Suecia adhibetur (*l*), non certo ſanaturum; ſed ad hæmorrhagias uteri, diarrhoeam, morbos ventriculi magnum auxilium (*m*) præſtiturum.

1130. GEUM (*n*) *foliis pinnatis, pinna ultima trilobata, floribus patulis, tubis aduncis.*

Caryophyllata Dodon. *pempt.* p. 137. Blakwell. t. 253.
C. Vulgaris, flore parvo, luteo J. B. III. p. 398. 1. cum icone aliena.

β Flore

(*e*) Linder *ſvenſka.* p. 62.
(*f*) Gleditsch. *Abhandl.* I. p. 34. 35.
(*g*) Tournefort. C.
(*h*) A
(*i*) C. E. G. H.
(*k*) Etiam nudas eſſe Scopin. p. 38.
(*l*) Linn. *cenſ. med. offic.* p. 20.
(*m*) *K Swensk Wet.nik Acad Handl.* 1757. n. 2.
(*n*) Geum habet radiculas tenues nigras, bene olentes Plin. L. XXVI. c. 21.

γ Flore majori PETIVER. t. 40. C. B.
Caryophyllata ſylveſtris FUCHS. p. 385.
Varietates habet MICHELI *hort. flor.* p. 22.
Geum floribus erectis, fructu globoſo, villoſo, ariſtis uncinatis, nudis, foliis lyratis LINN. p. 716.
Frequens ad ſepes inque ſylvis.
Radix perennis, lignoſa, fuſca, craſſa, conica, verno tempore effoſſa caryophyllos redolet, neque tamen ſemper. Caulis erectus, cubitalis, folioſus, ex ſummitate ramoſus. Folia ſubhirſuta, pinnata, primo alterove, etiam tertio, pare perexiguo, pare majori, a nervo inæqualiter diviſo, pene rhomboideo, etiam ſemibilobo; & extrema pinna maxima, trilobata. Stipulæ magnæ, rotundæ, ſerratæ, etiam ſemibilobæ. In ſummo quoque ramo exiguus flos, calyce per ætatem reflexo, ſegmentis alternis minimis, petalis rotundis, luteis, patulis. Stamina ad quinquaginta quatuor. Placenta cylindrica & ſemina hirſuta; tubæ non plumoſæ, geniculatæ, ut ariſtæ aliquæ avenarum, primum deorſum flexæ, inde ſurſum. Poſt macerationem aliquot dierum, ſtillatitia aqua oleum ſecum elevat, optimi odoris (*o*). Ad morbos a fibra laxa natos valet vi adſtringente, cum debiliori aromate (*p*) conjuncta. In aqua infuſam radicem vidi in febribus malignis dari, malo effectu, ut continuo deliria cieret. Scopus erat, puſtulas expellere (*q*); Alexipharmaca enim eſſe putatur (*r*). Vinoſum infuſum etiam magis roborat ventriculum, & inteſtina, ex diarrhœa, vel ex dyſenteria laxa; in vulneribus, morbis chronicis, ſeroſis (*s*), febribus intermittentibus (*t*) valet. Grana 30. & 40. pulveris radicis in fine dyſenteriæ bona (*u*). Demum inter aphrodiſiaca cenſetur (*x*). Cataplaſma ad epiphoram Cl. KOENIG expertus eſt opem ferre (*y*).

1131. GEUM foliis pinnatis, extrema maxima, rotunde cordata.
GESNER *icon. an.* 21.
Caryophyllata montana CAMERAR. *Epit.* p. 727. II. CLUS. *Pannon.* p. 436.
& *Caryophyllata, omnium minima* PONÆ apud CLUS. p. CCCXLII. *Alpinæ minimæ* I. *Spec.* PON. *Ital.* p. 203.
Caryophyllata alpina minor C. B. *Prodr.* p. 139.
Caryophyllata alpina, minima, flore aureo BARRELIER. *ic.* 399.
Geum flore inclinato, ſolitario, fructu oblongo, ariſtis plumoſis, rectis. LINN. p. 717.
In omnibus paſcuis alpinis, non tamen in Jura monte.
Radix etiam dura, lignoſa. Folia radicalia plurima, mollia, hirſutiſſima, pinnata, parium quinque & ultra, ultima pinna maxima, ſubrotunda, obtuſe cordata, inciſa, & ſerrata. Caulis non ramoſus, paucis ſtipulis laciniatis adſperſus, uniflorus, quatuor unciarum, etiam pedalis. Flos magnus, patulus, petalis flavis, emarginatis, etiam ſeptenis, calycis alternis ſegmentis minimis. Tubæ longæ, plumoſæ, ſericeæ, neque adunco fine. Stamina numeroſiſſima.

1132. GEUM foliis pinnatis, trilobatis, inciſis, flagellis reptans.
GESNER. *ic. lign.* 137.
Caryophyllata alpina minima II. *Spec.* PON. *Ital.* p. 205.
Caryophyllata alpina tenuifolia, incana, flore luteo, longius radicata BARRELIER. *ic.* 400. & omiſſis vocibus, *flore luteo*, BOCCONE *mus di piant.* p. 116. t. 128.
Caryophyllata αλπικοσπερμοκαπος RICHER.
Geum foliolis uniformibus, inciſis, alterne minoribus, flagellis reptantibus LINN. p. 717.
Aliquanto rarior, in Aquilejenſibus tamen alpibus paſſim; in mont. *Audon, Prapioz, Enzeindaz, Javernaz, Chaux commun*, Mont. *Fouly, Serin, Simplon, Schönbühl.* In montibus vallis *Kienthal* Cl. DICK. FABRICIUS (*z*) ex *Galanda* monte Mere alpina.

Ex

(*o*) HILL. *mater. medic.* p. 619.
(*p*) EHRHARD *Oecon. pfl. hiſt.* T. VI. p. 26.
(*q*) VALVASOR *Crain.* I. p. 379.
(*r*) CHOMEL.
(*s*) BUCHWALD. p. 11.
(*t*) CHOMEL.
(*u*) SCOPOLI. p. 571.
(*x*) *Eph. Nat. Cur. Vol.* V. *obſ.* 83.
(*y*) *Eph. Nat. Cur.*
(*z*) p. 225. b.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0127-1

Ex lignoſa, perenni, maxima, radice plurima folia & caules florigeri, aliique ſerpentes. Illa hirſuta, pulpoſa, pinnata, parium quinque & ſex, non ſine minimis pinnulis intermiſtis. Primæ parvæ, ultimæ majores, extrema trilobata, aut quinquelobata, rotunde circumſcripta, & profunde inciſa & dentata Caules foliis paulo longiores, ſtipulis ovato lanceolatis, & foliolis palmatis adſperſi, uniflori. Flos maximus, multo, quam præcedenti major, etiam biuncialis, perſæpe petalis, & calycis diviſionibus ſupernumerariis, & frequentius adhuc minoribus, lanceolatis, ſegmentis calycis duplicatis luxurians, quæ majora ſunt, quam in 1134. & ſæpe rubent. Flos flavus: petala emarginata, lineata. Tubæ ſericeæ, ovatæ; ſemina hirſuta. Alii caules procumbentes, exiguis palmatis foliis adſperſi.

Gea Potentillis proxima ſunt.

DRYAS Linn. n. 637.

GERVARIA *It. Helvet.* I. n. 9. II. n. 11.

CARYOPHYLLATÆ *Spec.* Tournefort.

A Caryophyllata *differt* calycis ſegmentis omnibus æqualibus, eodem cum petalis numero, qui naturaliter quinarium ſuperat, & ad 7. 8. & 9. augetur. Sæpe ad 8. definitur.

1133. DRYAS floribus octopetalis, foliis ovatis, ſubtus albiſſimis [ſimplicibus] Linn. p. 717.

Gesner. *ic. æn.* 20.
Chamædrys III. Clus. *Pannon.* p. 30. 611.
Chamædrys montana Tabernæmont. p. 379.
Caryophyllata alpina, Chamædryos folio J. R. H. Scheuchzer. *It.* I. p. 33. *It.* IV. p. 332. *It.* VII. p. 511. Manget. *Pharm.* T. I. t. 4. T. V. p. 552.
Icon Oederi t. 31.

In omnibus alpibus, etiam in *Falconario* Monte, in *Dent de Vaulion*, et *Hengſt*, montana planta & alpina.

Radix perennis, tuberoſa, lignea, plurima & folia profert & flores, latiſſimosque in ceſpites exuberat. Caules perennantes, lignoſi, folioſi, dodrantales. Folia dura, ſubtus brevi tomento obſita, ovata, rotunde ſerrata. Petioli florales uniflori. Flos patulus, calyce virente, ſtellato. Petala elliptica, obtuſa, tenera, alba. Tubæ molliter plumoſæ, ut in ultimis Georum. Stamina ſupra centum. Calycis ſegmenta ovato lanceolata. Tubæ longiſſimæ, plumoſæ, ut in ſequentibus.

Kamtſchadali Dryadis decoctum adverſus dolores, & tumores crurum adhibent (a).

Ill. Cranzius cum Geo retinet p. 7., a quo proportione partium differt.

FILIPENDULA.

FILIPENDULA Tournefort. t. 151.

ULMARIA Tournefort. t. 141. &

BARBA CAPRÆ Tournefort. t. 141.

SPIRÆA Linn. *nov. gen. plant.* n. 630.

Si aliquæ Linnæi Spireæ polyſpermæ ſunt, noſtris Filipendulis ſemina ſunt in ſua capſula ſolitaria, ut a Thalictro ſeparari nequeant. Calyce primo differunt, quem ſemiquinquefidum, acutum habent. Petala quinque, in aliis ſex, ex calyce nata, ſubrotunda. Stamina circiter viginti, flore breviora. Capſulæ acuminatæ, bivalves, monoſpermæ.

1134.

(a) *Natur. hiſt.* p. 92.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0128-7
DFG

1134. FILIPENDULA dioica, foliis duplicato pinnatis, pinnis quinquefoliis, trifoliis & ſimplicibus.

Barba Capræ CAMERAR. *hort.* p. 26. *Ic.* IX.
Barba Capræ, floribus oblongis C. B. MORISON. *umbell.* p. 59.
Varietates ſtaminibus longioribus & brevioribus habet MICHELI *hort. Florent.* p. 14.
Spiræa foliis ſupradecompoſitis, ſpicis paniculatis, floribus dioicis LINN. p. 702.

In Helvetiæ umbroſis ſylvis minime rara. Bernæ in ſylvulis ad Arolam, ſub *Wabern.* Circa villam fratris mei *die Halle.* In adſcenſu Montis *Pinzberg* prope *Burgdorf.* Ad ſepes inter *Belmont* & *Herblingen*, ad viam *Nidoviam* ducentem. Circa *Waſen* Uriorum. Baſileæ ad Rhenum prope novam domum. J. B. Genevæ *à la Batie.* GAGNEBIN *aux Combes de Valanvron*, inter *Clevillars* & *Bellelai*, &c.

Habitus fruticoſus, ſepedalis. Radix magna, dura, lignoſa. Folia ſicca, nervis duris, conjugatis, figura ex ovali in acutam caudam producta, acute circumſerrata, cæterum duplicato pinnata, pinnis primis trifoliatis & quinquefoliatis, reliquis ſimplicibus, aut ſemitrilobis, extrema impare, reliquis ſimili, alias majori, alias maxima, Stipulæ nullæ. Spicæ floriferæ ex foliorum alis, aphyllæ, ramoſiſſimæ, confertæ. Flores alii in propriis ſtirpibus mares, majores, calyce campaniformi, quinquedentato, albo (*a*), petalis albis, lanceolatis, oblongis, ſtaminibus circa vigena, cum ovarii rudimento (*b*). In aliis ſtirpibus flores feminini, petalis minimis, capſulis tribus (*c*), pendulis, ex ovatis acuminatis, tuba alba, curvula. Semen in quaque capſula ſuum, ſtrictiſſimum, longum (*d*).

Odor gratus.

ILL. LUDWIGIO, ut ex literis percepi, ſpica androgyna in horto nata eſt.

1135. FILIPENDULA foliis pinnatis, acute ſerratis, minimis intermiſtis, extrema trilobata, maxima.

Regina prati DODON. p. 57.
Ulmaria CLUS. *Pannon.* p. 700. J. B. p. 488. BLAKWELL. t. 465.

β Flore pleno KYLLING. p. 43.
Quid eſt *minima* F. *flore luteo* EJUSD.
Spiræa foliis pinnatis, impari majori lobato, floribus cymoſis LINN. p. 708.

Ad aquas, & foſſas, & in humidis pratis frequens.

Multa habet prioris ſimilia, faciem ſiccam, odorem, vim medicam. Sed folia aliter paulo ſe habent, tantum pinnata, parium duorum, trium, cum pinnulis minimis intermiſtis, cæterum eundo majorum, impare folio extremo majori, trilobato. Caulis humilior, ſpica paniculata florigera breviori terminatur. Flores androgyni, calyce colorato, per ætatem juxta pediculum reflexo (*e*); petalis albis majoribus, petiolatis, ſubrotundis (*f*), ſtaminibus 15. ad 25. capſulis numeroſioribus, ſex ad decem, quæ per maturitatem contortæ, *dolii ſpeciem* efficiunt (*g*): tuba incurva, capitata. Semen in quaque capſula perexiguum (*h*).

Odor gratus. Planta ſtyptica; adſtringens, vulneraria: Inde ad dyſenterias, & ad vulnera externa commendatur. *Felicis* etiam WURZII emplaſtrum herniarium ſubit, & in epithemate ad ulcera (*i*) antiqua laudatur. Aqua ſtillatitia aroma aliquod habet, quæ & ipſa, & florum infuſum, ad exanthemata expellenda in uſu eſt (*k*). Fomentum ejus aquæ in arthritide & in podagra SPIGELIUS (*l*) laudat. In ſale fixo acor (*m*) admiſtus eſt, ut in aliis plantis adſtringentibus. Ob eamdem ſtypticam naturam ad coriariorum opera utilis eſt (*n*). Bonum fœnum præſtat (*o*).

1136.

(*a*) TOURNEFORT. t. 141. C.
(*b*) Ita etiam HILL. *brit. herb.* p. 50.
(*c*) TOURNEFORT. E.
(*d*) G.
(*e*) TOURNEFORT. C.
(*f*) A. B.
(*g*) E. F.
(*h*) G.
(*i*) *Provinc. Medic. berättelſe.* p. 8.
(*k*) Phthiſicis commendat WELSCH. *miſſionim.* p. 17.
(*l*) *Arthritid.* p. 85.
(*m*) GMELIN. *Comm. Petrop.* V. p. 237.
(*n*) BERNHARD *Wieſenbau.* p. 166.
(*o*) SCHREBER. III. *Saml.* p. 87.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0129-5
DFG

1136. FILIPENDULA foliis pinnatis, minimis intermiſtis, extremo trilobato.
Filipendula (*p*) DORSTEN. p. 124. BLAKWELL. t. 467. *Vulgaris An Molon* PLINII *Ic. Reg.* 86.
Spiræa foliis pinnatis, foliolis uniformibus, ſerratis, caule herbaceo, floribus cymoſis LINNÆUS p. 702.

In Helvetia paulo infrequentior. Baſileæ reperi ſupra *Münchenſtein*, qua itur ad *Gempenweyd*. In der *Rænklismatt* ib. Circa *Aigle* & *Roche* in pratis udis, ſic in *Valeſia* circa *Gonthey*, Prope *Neocomum au Mail*, *au Clos des Terraux*, in Valle *Motier Travers*. Genevæ circa *Burdigny* & alibi J. B. & nuper *Vener.* de COPPET.

Radix, ex caule continuata, adſperſa, ut nomen fert, habet tubera, ſubrotunda, ex filis teretibus pendula, inque ſimilia fila terminata. Folia pinnata, multorum parium, ut in aliis Filipendulis nervoſa, acute & alterne acutius circumſerrata, oblonga, prima minima, deinde multa æqualia, ultima confluentia, extrema longe trilobata, minimis pinnulis intermiſta. Caulis ſubnudus, erectus, cubitalis & ultra, rectus, ſpica laxiori & umbellata terminatur. Stipulæ ſerratæ, amplexicaules, maximæ. Calyx per maturitatem reflexus (*q*), ſemiſexfidus. Petala ſex, longa elliptica (*r*), alba, aut ſubrubella. Stamina numeroſa, ad triginta (*s*). Capſulæ duodecim, viginti, in circulum diſpoſitæ (*t*), apice in recurvam tubam educto, quæ craſſo ſcuto terminatur.

Planta, ut priores, ſtyptica eſt, acidæ indolis & terreæ. Radix habetur pro aperiente, diuretica, nephritica, ad hæmorrhoides, ad album uteri fluxum utili (*u*). Edulem eſſe, panemque inde fieri, LINNÆUS (*x*). Vix ullo in uſu eſt.

VIII. GYMNOPOLYSPERMÆ.

II. PETALIS EX RECEPTACULO NATIS

THALICTRUM (*a*) TOURNEFORT. t. 143. LINN. n. 697.

Thalictrum cum Viticella naturali adfinitate conjungitur, inde cum Clematide & Anemone. Flore eſt ut Clematis nudo, tetrapetalo (*b*), ſed magis caduco, ſtaminibus breviori. Ea numeroſa, a 20. ad 60. (*c*). Semina capſulæ ſunt monoſpermæ (*d*), alias profunde ſtriatæ, alias foliaceæ, alatæ (*e*), non numeroſæ, tubis brevibus, ſimpliciſſimis.

1137. THALICTRUM foliis adſcendentibus, linearibus, panicula erecta.
Thalictrum anguſtiſſimo folio C. B. *Prodr.* p. 146. PLUKNET. p. 364. t. 65. f. 6.
Thalictrum foliolis lanceolato linearibus, integerrimis LINN. p. 769. (f).

In Helvetia rara. Lauſannæ legit D. MARTIN, locum non indicavit. C. B. in pratis *Michelfeldenſibus*. Ibi Clar. la CHENAL in pratorum marginibus haud longe ab eo viculo. STÆHELINUS in angulis pratorum ultra St. *Louïs*. Prope *Illkirch*, quod ad *Mülhuſiam* pertinet.

Cum ſequenti multa ſimilia habet, caulem ſulcatum, ſtriatum, ſubnigrum, habitum ſtrictum caulis, & ſpicæ floralis. Folia ex vagina orta, ſed ea tenuiſſime diviſa, brevia, obtuſa. Pinnæ pinnatæ, pinnulæ quinquefidæ, trifidæ & ſimplices; ſuperiora folia capillaria, pinnata. Stipulæ ſiccæ, nitentes, ora fuſca, latæ, ovato lanceolatæ, laceræ. Spica ex multis petiolis ramoſis coaleſcit, qui ex alis foliorum ſuperiorum exeunt, & eadem in adulta planta nuda caulem terminat; ſemper autem rami ſurſum vergunt, & unam contractam ſpicam efficiunt. Semina ſtriata, pauca, quinque, ſex. Tuba acuta, curva. Stamina pauca, neque valde longa. Petala alba, minima. Summus caulis, ut in ſequente, amat nigreſcere. Radix conſtat filis flavis, teretibus, gracilibus.

HAGEN-

(*p*) Molon eſt ſcapo ſtriato, foliis *mollibus*, parvis, radice quatuor digitorum, in qua extrema Allii caput eſt PLIN. L. XXVI. n. 19. Vix putes huc facere: annon Moly?
(*q*) TOURNEFORT. t. 150. C.
(*r*) A.
(*s*) TOURNEFORT. t. 34.
(*t*) IDEM E.
(*u*) S. PAULI.
(*x*) *Plant. eſculent.* p. 17.

(*a*) Thalictrum folio Coriandri pinguiore, caule Papaveris PLIN. L. XXVII. n. 112. Addit DIOSCORIDES caulem Rutæ craſſitudine L. IV. c. 93.
(*b*) TOURNEFORT. A. C.
(*c*) E.
(*d*) L.
(*e*) I. H.
(*f*) Separat etiam Cl. DALIBARD. p. 162. & GOUAN. *Flor. Ingric.* p. 86. 87.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0130-6 DFG

HAGENBACHIANUM THALICTRUM in *Enum. priori.* n. 2. a nobis recenſum, huc pertinere monet Cl. la CHENAL.

1138. THALICTRUM foliis erectis, lobulis acute trilobis, ſpica adſcendente.

α Foliis latioribus.

GESNERI *ic. ænea* p. 79.
Thalictrum magnum DODON. *purg.* p. 434. Ita vulgo, ſed eſt potius *minoris* varietas.
Thalictrum nigrum, caule & ſemine ſtriato J. B. III. p. 487.

β Foliis anguſtioribus magis rugoſis.

Ruta pratenſis major TABERNÆMONT p. 55.
Thalictrum majus, foliis rugoſis, trifidis MORISON. *Umbellif.* t. 12. bene.
Thalictrum pratenſe, majus, Monſpelienſium, rugoſis foliis PLUKNET. p. 363. t. 65. f. 3.
α. β. *Thalictrum caule folioſo, ſulcato, panicula multiplici, erecta* LINN. p. 777.

Abunde in paludoſis circa *Anet*, & ad *Erojam* fluv. & circa *Mathod*, *Rupe*. Baſileæ prope *novam domum*.

Radix fuſca, flavo, dulcamaro ſucco turgens. Caulis cubitalis, & ſepedalis, rectus, durus, ſtriatus, ramoſus. Folia in univerſum ſemitrilobata, ſemper acuta & lanceolata, nervis frequentiſſime fuſcis, modo latiora, modo anguſtiora, longa & acuta, ſubtus rugoſa: ora contracta, in ſpeciem plantarum umbelliferarum diſtributa, duplicato pinnata, pinnis pinnatis, pinnulis quinis & ternis, ſemitrilobis, etiam integris. Stipulæ vaginales ſiccæ, ſpadiceæ, lanceolatæ, laceræ. Spicæ florales breves, ſtrictiores, paucifloræ, ex ſumma planta natæ, eaque ſede petioli, & caules nigri. Siliquæ craſſæ, ovales. Stamina 17. 20. Semina 7. 10. 12.

Etiam hujus ſpeciei radices unciarum duarum pondere ad icterum exhibentur. Ad tertianam febrem feminis tantum, ut digitale repleat, cum ovo, in principio frigoris datum, febrem ſolvit (*g*). Eædem radices Rhei viresimitantur, & pariter ſuo colore lotium alvique fæces tingunt (*h*). Cataplaſma ad dorſi dolores (*i*) in *Jämtlandia* imponitur. *Fila* lanea ſiccata, & cum *alumine* macerata, cum hoc *Thalictro* cocta, flavum colorem induunt (*k*).

Pecori gratum eſt (*l*).

1139. THALICTRUM foliis patulis, imis obtuſe trilobis, ſupremis acutis, paniculis diffuſis, floribus nutantibus.

Thalictrum parvum DODON. *purg.* p. 435.
Thalictrum, ſiliqua ſeminis ſtriata, minus MORISON. *umbellifer.* t. 8.
Thalictrum minus C. B. J. R. H. SCHEUCHZER. *It.* I. p. 50.
Thalictrum foliis ſexpartitis, floribus cernuis LINN. p. 769. Conf. *It. Oeland.* p. 180. *Icon* OEDERI t. 244.
Thalictrum alpinum, minus, ſaxatile, Rutæ folio, ſtaminibus luteis SEGUIER I. p. 476. t. XI.

Vulgatiſſimum in rupibus ſubalpinis & ſubmontanis. *Agauni*, & in Gubernio Aquilejenſi. In Neocomenſibus circa *Locle*, à la *Ranceniére*, in rupibus circa *Couvet*, &c. Badæ in monte *Legerberg*. In ſylva, per quam a *Münchenſtein* deſcenditur verſus *Muttenz*. Circa *Tigurum* paſſim. *Chiavennæ*, *Lugani*, *Mendriſii*. Etiam in alpes Aquilejenſes adſcendit, quod circa *Engelberg* in prælta valle SHEUCHZERUS legerit.

Radix crocea. Folia pleraque ex ima parte caulis, magis quam priori glauca, laxe divaricata, pinnata, pinnis pinnatis, pinnulis iterum trifoliatis & ſimplicibus, & rotundius trilobis, media parte iterum triloba. Eadem inferne rotundiora, ſub ſummis ramis argute inciſa, & multis dentibus. Glabra ſunt, nervis inferne ſubhirſutis: cæterum ſemper brevius quid & rotundius conſervant, quam in priori. Per ætatem etiam rugoſa fiunt, Caulis bipedalis, ſtriatus, in dimidia ſuperiori parte minus folioſus. Stipulæ minutiſſimæ. Petioli florigeri longe nudi, ramoſi, numeroſi, laxiorem paniculam faciunt. Flores primum laterales, inde cernui

(*g*) HERVIEUX *Sen.* p. 321.
(*b*) BOERHAAVE. Purgare FLOYER. *pharmacobas* p. 266.
(*i*) HAGSTRÖM. *Jämtland.*
(*k*) *K. Svensk. Wetensk. Acad. Handl.* 1745. p. 259
LINN. *plant. tinctor.* p. 20
(*l*) SCHREBER. III. *Samml.* p. 82.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0131-2

cernui & nutantes. Petala rubentia, per ætatem cum flavore virentia. Stamina circa vigena. Siliquæ ovatæ profunde ſtriatæ, mucronatæ, ſeſſiles, ovatæ a duabus ad ſeptem (*m*).

1140. THALICTRUM foliis patulis, pubeſcentibus, trilobis, petalis ſubhirſutis, floribus nutantibus.

Thalictrum minimum, fœtidiſſimum C. B. *Prodr.* p. 147. PLUKNET. p. 364. t. 65. f. 4.
Thalictrum, ſiliqua ſeminis ſtriata, minimum & fœtidiſſimum MORISON *Umbell.* t. 8.
Thalictrum caule filiformi, ramoſiſſimo, folioſo, paniculato LINN. p. 768.

C. B. ex Valeſiorum alpibus habuit, J. B. ex monte *Leiterberg*; RAJUS, quod mireris, in *Saleva* monte (*n*). Nos abunde in alpibus Aquilejenſibus, *Enzeindaz, la Varaz, Taveyannaz* &c. In monte *Salanfe Valeſiæ* &c.

Ægre a priori diſcernitur, cujus totum habitum refert.

Odor Geranii Robertiani (*o*), ad urinæ felinæ fœtorem accedens, in horto perſiſtit. Folia utrinque ſubhirſuta, pulpoſa, & molliora; ipſa petala ſubhirſuta, quæ perinde in juniori planta ſubrubra, in adulta exalbeſcunt. Humilius etiam eſt, pedale fere, & minus ideo folioſum.

Minimum atrorubens Thalictrum BOERHAAVII circa pontem *Zollbrük* a Clar. la CHENAL & ab HUBERO lectum pertinet ad *fœtidiſſimum.*

Thalictrum montanum, minimum, præcox, foliis ſplendentibus Hiſt. Oxon. III. p. 325. S. 9. t. 20. f. 14. quod *Thalictrum caule ſimpliciſſimo, ſubnudo, racemo ſimplici, terminali* LINN. p. 767. ab ILL. OEDERO pictum T. 11. concinna rotunditate foliorum (*p*), humilitate ſua vix dodrantali, petiolis rubris, panicula conica videtur differre. Verum idem per gradus ſibi ſuccedentes demum ad *minus* redit, cujus nutantem faciem ſtatim oſtendit. Sola folia rotunda habet, acuta nulla, ideo quod in ramos *non* findatur. Naſcitur OEDERIANO ſimile in monte *Fouly*, & in glacialibus ſupra *Bagnes.*

Denique etiam de *fœtidiſſimo* non nimis certus ſum, num vere a *minori* differat; etſi, ſi idem eſt, inſignis, inque hortis ſui diſcriminis tenax varietas fuerit. Monſpelio idem accepi.

1141. THALICTRUM foliis triplicato pinnatis, patulis, obtuſe trilobis, ſtipulis ovatis, paniculis umbellatis.

Thalictrum flore albo Hort. Aichſt. vern. ord. I. t. 11.
& *Purpureo* ibid.
GESNERI *icon ænea* 79.
Thalictrum fructibus pendulis, triangularibus, rectis, caule tereti LINN. p. 770.

In Helvetia etiam planiori, *Michelfeldæ.* Tiguri ad *Silam*, & in monte *Uetliberg.* Bernæ infra villam *Hasli* ad Arolam. Circa *Seelhofen*: ad viam inter *Grenchen* & *Kulm* Argoviæ: inter *Chur* & *Tuſis* ad ſepes. Inde in ſylvas alpinas & montanas adſcendit, in montem *Falconarium*, *Saleva*, *Thuiri*, *Chaſſeral*, *Chamoſeire*, ad lacus montis *Stokhorn*. &c.

Specioſa planta, caule levi, vix ſtriato, foliis glaucis, tenerioribus, ampliſſimis, triplicato pinnatis, pinnulis trifoliatis, pinnulis tertiæ diviſionis ſubrotundis, breviter trilobatis, medio lobulo lato, iterum rotunde tridentato. Stipulæ majores, ad foliorum origines & diviſiones magnæ, ovatæ. Flores in umbellas ſuper folia elatas, denſiſſimas. Petala (*q*) purpurea, majora. Stamina longa, numeroſa, quadragena, & ſexagena, flava, etiam purpurea. Seminales capſulæ ſex ad duodecim, petiolatæ, maximæ, lanceolatæ, tribus alis elevatæ. Semen ipſum ellipticum, acuminatum. Radix (*r*) magna, dura, in multas & teretes fibras diviſa.

CLEMA-

(*m*) Fere ſimilia CRANZ. p. 79.
(*n*) *Syllog. exter.* p. 400.
(*o*) *Emend.* III. n. 68.
(*p*) *Emend.* III. n. 181.
(*q*) Conf. CRANZ. p. 79.
(*r*) LINN.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0132-8
DFG

CLEMATIS (*s*) TOURNEFORT. t. 150. LINN. n. 696.

CLEMATIS DILLEN.

& VITICELLA DILLEN. *nov. gen.* p. 165. t. 14. (*t*).

Flos nudus, tetrapetalos (*u*): tubæ longæ, in plerisque ſpeciebus plumoſæ (*x*), aliis calvæ, aduncæ. Semina (*y*) ovata. Folia omnibus conjugata.

1142. CLEMATIS caule ſcandente, foliis pinnatis, ovato lanceolatis, petalis corinceis. — vitalba

α Varietas foliis omnibus dentatis.

Vitalba DODON. *purg.* p. 242. *hiſt.* p. 404.
Clematis latifolia, dentata J. B. II. p. 125.

β Foliis pauciſſimis dentatis.

Clematis tertia CAMERAR. *Epit.* p. 697.
α. β. *Clematis foliis pinnatis, cordatis, ſcandentibus* LINN. p. 766.

Ad ſepes ubique.

Caules ſcandentes, abſque capreolis, ramis conjugatis, ad ſex pedum altitudinem & ultra ſe in vicinis fruticibus ſuſtentant. Petioli folioſi, rectanguli. Folia pinnata, pinnis duorum parium, remotis, extrema impare, ſæpe reflexis, omnibus ex ovatis acuminatis, uno alterove dente notatis, etiam nullo. Petioli florigeri ex foliorum alis conjugati, ramoſi, trifidi, dichotomi. Petala quatuor, raro quinque, pulpoſa, reflexa, lanceolata, ſubhirſuta, firmula, odorata. Stamina ad 55. & ſexaginta, latis filamentis. Semina congeſta tubas ſericeas, in apice calvas, edunt, in *cylindrum compactis*.

Acerrima planta eſt, ut pleræque hujus claſſis, hinc ſtirpes *Flammulæ* olim, nomen adepta, nuper *Herbe au Gueux*. Veſicas trahentis emplaſtri loco tritam in podagra *Nicolaus* CHESNEAU (*z*) imponebat, ad dolorem capitis & artuum inſularum *Hebridum* incolæ (*a*). Iidem flammula alvum ſibi ducunt, ſed multo ſe prius butyro muniunt (*b*). Olim drachma una ſeminis veteres bilem & flegma educebant (*c*). In ipſam aquam acrimonia tranſit (*d*), ut in frigidis morbis prodeſſe poſſit. Et tamen germina primo vere inter acetaria recipiuntur, ruſticorum (*e*) experimento, ut alvum una ducant. Idem Parienſibus cibus placet (*f*). Ex pappo Clematidis tolerabilem chartam Cl. SCHÆFFERUS paravit.

1143. CLEMATIS caule ſcandente, foliis pinnatis, trilobatis. — flammula

Flammula DODON. *purg.* p. 343. *Pempt.* p. 404.
Clematis urens I. TABERNÆMONT. p. 882. & II. p. 883.
Clematis ſeu Flammula ſcandens, tenuifolia, alba J. B. II. p. 127.
Clematis foliis inferioribus pinnatis, ſcandentibus, laciniatis, ſummis ſimplicibus, integerrimis, lanceolatis LINN. p. 766.

In Rhætia ad ſepes J. BAUHINUS. An ſequentem vidit? Sed in Viro ejus auctoritatis eum errorem non ſuſpiceris.

Habitus humilis tenerior; folia minora, conjugata, pinnata (*g*), pinnis quinis, ſeptenis, aut trilobatis, ut in meis, aut trifoliis, foliis ovato lanceolatis, rariter inciſis, & uno alterove dente. Petioli florigeri conjugati, ramoſi. Stipulæ numeroſæ, ſerratæ. Petala lanceolata, alba, lineata, urentia. Tubæ plumoſæ.

*1144.

(*s*) Clematis altera ramulo reticuloſo, rubeſcente, lento folii guſtu acri & exulcerante; per arbores repit DIOSCORID. IV. c 7. PLIN. L. XXIV. n. 49.
(*t*) In *Hort. Elth.* illas *Flammulas*, has *Clematides* vocat. p. 86. JUNGIUS ſcandentes a non ſcandentibus removere ſuaſerat.
(*u*) TOURNEFORT. A.
(*x*) H.
(*y*) F.
(*z*) p. 421.
(*a*) MARTIN. *Weſtern. Island.* p. 77. 178.
(*b*) IDEM. ibid. p. 179.
(*c*) RUFUS p. 16. add. DIOSCORIDES.
(*d*) MATTHIOL. p. 958.
(*e*) RHOD. *obſ. Cent.* III. n. 96.
(*f*) *Mém. de l'Acad.* 1739. p. 627.
(*g*) DODON.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0133-4

erecta

*1144. CLEMATIS caule erecto, foliis pinnatis, ovato lanceolatis.
Flammula Matthioli CLUS. *Pannon.* p. 296. 297.
Flammula altera DODON. *purg.* p. 244.
Clematis foliis pinnatis, foliolis ovato lanceolatis, integerrimis, caule erecto, floribus tetrapetalis, pentapetalisque LINN. p. 767.

In Valesia passim, circa *Aven*, *Saillon*, & *Tourtemagne* in pratis. Trans alpes ad lacum *Clavennensem*, & *Ripæ*.

Caulis frondosus, erectus, tripedalis, & ultra. Folia conjugata; juniora subhirsuta, pinnata, pinnis septenis, ovato lanceolatis, integerrimis, raro bilobatis. Summus caulis finditur in ramos nudos, florigeros, trichotomos, cum minimis stipulis. Florum petala elliptica, lineata, acuminata, alba, etiam quinata. Tubæ, ut in n. 1142. in cylindrum adunatæ, fericeo pappo plumosæ. Semina non numerosa, quina & ultra.

ATRAGENE LINN. n. 695. CRANZ *Fasc.* II. p. 112. t. 5,

CLEMATIDIS *Spec.* TOURNEFORT.

Calycis folia quatuor (*b*), petalis (*i*) multoties majora, ovato lanceolata. Flos fere Nymphææ. Petala duodecim (*k*), lata, petiolata, venosa; deinde alia semipetala venosa, duabus antheris inscripta; demum numerosa stamina antherifera. Tubæ fericeæ, plumosæ, fine nudo (*l*).

1145. ATRAGENE foliis ternatis, foliolis trifoliis, acutis.
Clematis cruciata, alpina PON. *Ital.* p. 175. & apud CLUS. p. CCXXXV.
Clematis alpina Geranifolia C. B. *Hist. Oxon.* PLUKNET. p. 109. t. 84. f. 7.
Atragene foliis duplicato ternatis, serratis, petalis exterioribus quaternis LINN. p. 764.

J. BAUHINUS in montibus circa *Münsterthal* Rhætiæ. J. GESNERUS in montanis versus *Albulam*. J. SCHEUCHZER in saxosis montis *Tschiera* supra *Anders*. Cl. DICK flore cærulæo in *Speluga* monte a diversorio ad Clavennam: flore albo in monte *Rufeln*. Summarum adeo alpium stirps est.

Ex radice, in omnibus meis abrupta, caulis brevissimus, bifolius & uniflorus. Folia, ut in umbelliferis, circumscriptione triangulari, tripartita, petiolata: quodque iterum trifoliatum, acutum, & acute circumserratum, ad angulos rectos omnia. Flos unicus, in longo scapo, ex foliorum intervallo. Calyx connivens, ampliſſimus, cæruleus & albus.

Cl. CRANZIUS *alpinam* cum *Austriaca scandente ramosa* conjungit. De hac lite definire non possum (*m*), Austriaca stirpe destitutus, solamque alpinam descripturus. Cum tamen unicum florem Cl. JACQUINUS viderit (*n*), putes Cl. CRANZIUM recte cum scandente stirpe conjunxisse, quæ ramosa est & multifolia; & folia pleraque nostrorum similia, sed numerosa, ad angulos rectos de caule conjugatim exeuntia (*o*) producit.

ANEMONE (*p*) CRANZ II. p. 100. LINNÆI n. 694.

PULSATILLA TOURNEFORT. t. 148.

ANEMONE TOURNEFORT. t. 147.

ANEMONOIDES HOTTON apud RAJ. *Method.* p. 190. BOERHAAVE p. 36. VAILLANTII.

RANUNCULI *Spec.* TOURNEFORT.

Indiviso nexu hæ plantæ cohærent, etsi in Pulsatilla tubæ longæ, plumosæ sunt, ut in Clematide & Geo; in Anemone femina vellere laneo obnupta, absque longis

(*b*) CRANZ f. 2. Etiam sex. p. 114.
(*i*) *Emend.* VI. n. 32.
(*k*) f. 2. Etiam plura CRANZ.
(*l*) f. 6.
(*m*) p. 115.
(*n*) *Obs.* p. 248. n. 46.
(*o*) t. 5.
(*p*) Conjungit recte BLAIR. *Ess.* p. 168.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0134-9
DFG

gis illis tubarum caudis; in Anemonoide femina levia, mucrone recurvo, ut in Ranunculo. Petala etiam quina in paucis, in plerisque ſex & ultra. Omnibus commune eſt (*q*), folia habere circa caulem, in uno puncto conjuncta; ſive terna ſint, ut in Anemone, & in Pulſatilla alba; ſive, ut in Pulſatillis nonnullis, in unicam multifidam vaginam coaleſcant. Flos nudus, petalis, per ternatas ſeries, ſibi ſuccedentibus.

I. CAUDIS TUBARUM LONGIS.

PULSATILLÆ Tournefort.

1146. ANEMONE (*r*) tubis caudatis, involucris unifoliis multifidis, foliis linearibus, hirſutis, duplicato pinnatis, pinnis tripartitis. & quadrupartitis. — *pulsatilla*.

Kuchenſchell Brunfels I. p. 217.
Herba venti Trag. p. 413.
Pulſatilla Camerar. *Epit.* p. 392.
Pulſatilla folio craſſiori, & majori flore C. B. J. R. H. Helwing. *pulſatill* p. 59. *ic.* 8.
Great flowerd pulſatilla Eden. t. 22.
Anemone pedunculo involucrato, petalis rectis, foliis bipinnatis Linn. p. 759.
Icon Oederi. t. 153.

β Flore minori *paluſtris* C. B. *Prodr.* p. 94. Non differt, ut ex ſpecimine C. Bauhini video.

γ Flore albo Lindern.

In Helvetia non frequentiſſima. Baſileæ legi *aufm Krenzacher Horn. Badae.* Scaphuſii *auf der Clus, in der Enge*, & in monte *Randen.* Ill. Divernoi. Neocomi *au deſſus du Vauſſeyon.* Claret circa *Martigni.* Etiam circa *Fouly.*

Radix magna, lignoſa, multiceps, nigra, ſetis coronata. Initia foliorum & ſcaporum albiſſimo *tomento obſita. Folia radicalia numeroſa, alba hirſutie incana, tenuiſſime inciſa, lobulis linearibus, acutis, aliquando latioribus, duplicato pinnata, pinnis trium, quatuorve parium, non oppoſitis, pinnulas educentibus:* pinnulis confertim tripartitis, quadrupartitis, etiam pinnatis, duorum partium cum impare. Sic extima pinna, quæ impar eſt, quadrifida, multifida, etiam pinnata, pinnis trifidis & bifidis. Caulis uniflorus, aphyllos, ſemipedalis, habet connata in circulum folia radicalibus latiora, palmata, tripartita, etiam ſimplicia. Flos violaceus, hirſutus, petalis ſex (*s*), elliptico lanceolatis, repandis. Stamina (*t*) numeroſiſſima; tubæ ſericeis plumulis (*u*) adſperſæ, fine calvo. Semina nitentia, argentea. Capitulum rotundum, undique tubis (*x*) capillatum. Placenta punctata.

Radix ſubdulcis: folia & flos acerrima (*y*), ut etiam aqua ſtillatitia vomitum moveat. Quare nolim ad pulmonum vitia commendari, & ſyrupi funeſtum effectum Cl. Helwingius (*z*) vidit. Cuti impoſita herba veſicas excitat.

Flores viridi colore tingunt (*a*), & *hujus*, & *vicinæ ſpeciei*, flore cæruleo obſoleto (*b*). Nullo vero in uſu eſt.

1147. ANEMONE tubis caudatis, involucris multifidis, foliis pinnatis, pinnis latis, lobatis Tab. 21. — *vernalis*

Gesneri *icon. lign.* 137. n. 44.
Pulſatilla II. Lugdun. p. 851.
Pulſatilla lutea, Apii hortenſis folio C. B. Scheuchzer. *It.* II. p. 139.
Annon *Pulſatilla ορεανθιωδης & χαμαιορεανθοπορφυρις* Richer.
Pulſatilla Apii vernalis folio, flore minore C. B. *Prodr.* p. 94. Helwing. *ic.* 10. & 9. Scheuchzer. *It.* IV. p. 339.
Icon Oederi t. 29.
Pulſatilla pedunculo involucrato, foliis pinnatis, flore erecto Linn. p. 759. *Oelanska reſa* p. 13.

Rariorem

(*q*) Raj. *Epiſt. reponſ.* p. 6.
(*r*) Pro Anemone ſylveſtri habuit Solier *Schol. in* Artium.
(*s*) Tournefort. t. 2. p. 48. A. plura pingit in B.
(*t*) E.
(*u*) G.
(*x*) H.
(*y*) Camerar.
(*z*) p. 86.
(*a*) Helwing. p. 93.
(*b*) Kramer *elench.* p. 21.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0135-5 DFG

Rariorem putaveram, deinde abunde legi in monte *Laſſiaz* ſupra Pierre de *Moëlez* ad pedem ſcopuli *Tour de Famelon;* deinde in monte *Enzeindaz* & *Javernaz.* In monte *les Martinets*, *Jeman*, *Fouly*, *à Cotogne*, in monte St. *Bernhardi* abunde naſcitur. HUBERUS ex *Albula* retulit; SCHEUCHZER etiam ex alpibus *Prægallienſibus*, & ex monte *Regio.* Alpina planta.

Radix ſemper lignoſa, dura, ramoſa, multiceps. Folia radicalia multa, craſſula, ſubhirſuta, pinnata, ex petiolo lateſcentia, ſed ſimpliciora. Petiolus longe nudus; Paria pinnarum duo, tria, extremo impare. Pinnæ latæ, breves, primæ acute inciſæ, ſed inæqualiter trilobæ, lobis bipartitis & tripartitis; extrema major, trilobata, etiam tripartita, medio ſegmento ter, quater, inciſo, aliqua cum Thalictris ſimilitudine. Caulis ſemipedalis, involucro fere in media longitudine tomentoſiſſimo, flavo, nitente, in anguſtiſſimas lacinias multipartito. Flos junior & integer albus eſt, extus hirſutus, & ſubpurpureo paulo obſoletiori colore tinctus. Deinde pili invaleſcunt, cumque lutei ſint, in ſericei (*c*) flavi nitentis velleris ſpeciem abeunt. Petala conniventia ſex, ex ovatis lanceolata. Stamina numeroſiſſima. Tubæ plumoſæ, ſericeæ, in ſuo fine calvæ.

— *pulſhurea*

*1148. ANEMONE tubis caudatis, involucris multifidis, foliis hirſutis, pinnatis, pinnis acute lobatis. *Emend.* VI. n. 30. †

Annon *pulſatilla ανθοκεφαλης* RICHER?

Nova planta, Anemones 1147. hactenus ſimilis, tamen diverſa, naſcitur in monte *Fluelen*, vallis S. *Nicolai* Valleſiæ ſuperioris.

Facies in univerſum Anemones 1147. Sed habitu eſt minus pinnato, pinnis duorum quidem parium, ut in illa; verum triplo longioribus, multo acutioribus, totis alba lanugine obductis & mollibus, lobatis. Deinde cum in 1147. lobi parabolice dilatentur, fereque ſint ad unam tertiam trifidi, ſegmentis dentatis, linea una brevioribus: in hac noſtra pinnæ primæ difformiter lobatæ ſunt, duobus, tribuſve ſegmentis, ad ſemuncis longitudinem inciſis, aut integris, lanceolatis; medio etiam profunde & inæqualiter triſulco, acutis omnibus, & diverſo habitu. Pinna ultima in 1147. in tres lobos dividitur, laterales, concinne bilobos; medium trilobum, omnes æqualiter diviſos, circumſcriptione circulari. Sed noſtræ folium impar anguſtum, difformiter trifidum eſt, lobo laterali utrovis uno dente inſigni, medio trifido, ſive duabus inciſuris inciſo, profundis omnibus, & nullam ad regulam exciſis. *Involucrum* caulinum alba lanugine ſplendet, ſed breviori, ut in vulgari ſpecie. Flos multo minor, tota dimidia parte magis connivens, & inapertus, obſcure purpureus, albis, non flavis pilis adſperſus. Tubæ perinde caudatæ.

Habet aliquid de *Pulſatilla Anemones folio* HELWINGII n. 3. &c. & lobos ſatis ſimiles, dentesque ultimos. Sed iſti folium palmatum eſt, ex uno puncto trilobum, noſtræ pinnatum.

— *alpina*

1149. ANEMONE foliis triplicato pinnatis, acute cirumſerratis, caulinis ternatis, tubis caudatis.

Anemone ſylveſtris II. CLUS. *Pannon.* p. 382. 383.
Pulſatilla alba LOBEL. *ic.* p. 282. J. B. III. p. 410.
Anemone caule involucrato, ſeminibus piloſis, caudatis CRANZ II. p. 105. n. 8. t. 3. f. 2.
Pulſatilla folio craſſiori, & majori flore SCHEUCHZER. *It.* IV. p. 339.
Anemone foliis caulinis ternis, connatis, ſupradecompoſitis, multifidis, ſeminibus hirſutis, caudatis LINN. p. 761. non vero ſynonyma.
Puto eſſe *Anemonem alpinam, albam majorem* C. B. *Prodr.* p. 94.

In omnibus alpinis, non editiſſimis, etiam in *Juræ* Jugis, *Dolaz*, *Falconario*, *Thuiri*, demum in *Bructero* monte.

Radix craſſa, ſcabra, lignoſa, multiceps, coronata ſetis. Folia radicalia duo, plerumque etiam unicum, in longo, & nudo petiolo. Caulis nudus, ſub flore tria folia educit, minute diviſa, radicalibus ſimilia, vaginalia. Ea hirſuta, in montanis glabra, trilobata, lobis petiolatis, pinnatis: pinnis primis plusquam ſemipinnatis; pinnulis primis ſemibilobis aut lanceolatis, extremis confluentibus, dentibus

(*c*) *Emend* I. n. 61.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0136-1 DFG

bus magnis paucisque. Flos unicus, magnus, ut in Tulipa connivens, extus hirſutus, petalis ovato lanceolatis ſex, etiam octo & decem, albis, extus violaceo colore tinctis, craſſulis, ellipticis, lanceolatis Stamina numeroſiſſima. Capitulum, ut in præcedente ſpecie, rotundum Semina hirſuta, tubis prælongis, plumoſis, undique rigentibus, echinatum globum efficit; fines tubarum longe calvi.

In monte *Lavaraz* varietatem reperi, loco petalorum meris foliis, petiolatis, lanceolatis, acute ſerratis, numeroſiſſimis compoſitam.

β Bergmännlein flore luteo GESNER. hort. p. 247.
Icon lign. æn. 18.
Pulſatilla lutea CAMERAR. *Epit.* p. 393.
Pulſatilla tertia Dalechamp. LUGDUN. p. 851.
Pulſatilla lutea J. B. III. p. 411.

C. GESNER in altiſſimis ſcopulis legerat. J. B. in monte *Braulio.* CHERLERUS in *Gothardo.* ROELSIUS apud CLUSIUM ad pedem montis S. *Bernhard* Ibi etiamnum abunde provenit; ſed & alibi in paulo editioribus alpibus Aquilejenſibus. Abunde legi *à la Croix de Javernaz:* etiam in monte *Luan*, *la Varaz*, *Prapioz*; *Meuveran*, *Sanetſch.* In *Bovinaz*, *Fouly* & *Sempronio* & *Pilato* montibus, alpina ſemper.

Mera varietas (*a*) eſt plantæ præcedentis, cujus alba petala per ſuccedentes gradus, in pallidum, citrinum, & croceum colorem degenerant Non ab ætate is color eſt; nam eodem in jugo, ſupra ſcaturiginem rivi *Ivoettaz*, & albo flore, & ſemiflavo, & flavo plantas reperi.

II. SEMINIBUS VELLERE LANEO TECTIS.

* 1150. ANEMONE foliis digitatis hirſutis, flevibus pentapetalis, ſeminibus lanatis. — *ſylvestris*
Anemone III. (*b*) *flore pentapetalo* MATTHIOL *p. 617. Epit. p.* 388. VAILLANT.
Anemone ſylveſtris CLUS. I. *Pannon. p.* 381. 382.
Anemone ſeminibus hirſutis LINN. *Olansk. reſa* p. 112. 113. & *ſpec. p.* 760. n. 10. non vero ſynonyma.

In *Alſatia* haud longe *Mülhuſia* Cl. HOFER.

Radix lignoſa, multiceps. Folia radicalia longe petiolata, hirſuta, digitata, ternata, ſed lateralia ad baſin bipartita ut quina videantur, curva, obtuſa, & parce ſerrata, lateralibus lobis profunde bidentatis, medio fere tridentato. Caulina aliquanto acutiora; ſimilia tria illa Anemonea folia caulem amplexa. Caulis cubitalis, de more uniflorus. Flos albus extus hirſutus, & ſubrubens, pentapetalos (*a**). Stamina nummeroſiſſima (*b*). Fructus ovalis (*c*), ex ſeminibus ſericeo vellere tectis conſtans (*d*). Tubæ rectæ, breviſſimæ.

Acris planta. Semen ſpiritu vini fortiori imbutum in dentis dolentis ſedem ſtipatur (*e*).

* 1151. ANEMONE ſeminibus lanatis, foliis caulinis ternatis, triplicato trifidis, lobulis lanceolatis, acute trifidis & bifidis *Emend.* I. n. 60. † — *baldensis*
Anemone alpina alba minor. C. B. *Prodr.* p. 94.

In monte *Prapioz* Aquilejenſium, ſupra *les Plans.* In monte *Fouly*, *Simplon*, Alpibus Griſeis, *Vallée* de St. *Nicolas* &c.

Ignorata nuperis; nihil cum Pulſatilla alba commune habet. Radix lignea, prælonga, ſubinde radiculas demittit, novaque germina fundit. Folia radicalia multa, petiolata, petiolo hirſuto, tripartita. Lobi laterales denuo tripartiti. Quivis lobulus inæqualiter trifidus, & inæqualiter bidentatus & tridentatus; omnes latiuſculi & lanceolati. Scapus hirſutus, triuncialis, aphyllos, cum tribus foliis, ſimilibus

(*a*) *Emend.* III n. 184. I. n. 62.
(*b*) Anemone ſylveſtri latiora & duriora, quam hortenſi folia, caput oblongius. Flos puniceus, tenuia radicum capillamenta. Non eſt papaver DIOSCORID. IV. c. 172. Anemone ſylveſtris prima: altera in cultis phoeniceo flore vulgatior aut purpureo, aut lacteo, folio Apii, cacumine Aſparagi, alta ſemipedem. PLIN. L. XXI. n. 94. Sylveſtris Anemone amplior, latiori folio Phoenicea, diverſa a Papavere PLIN. L. XXI. c. 23. Anemone herba hortenſis, flore rubro, ſylveſtris flore purpureo. SUIDAS p. 196
(*a**) Hexapetalos TOURNEFORT. t. 147.
(*b*) Ibid A.
(*c*) E. D F.
(*d*) CAMERAR. *Epit.*
(*e*) KALM. *Amer. reſa* T. II. 82.

bus radicalium, ex hirſuta vagina natis, trifidis, lobis tripartitis. Flos octo & decem petala habet, elliptica, alba, extus hirſuta & ſubrubella. Fructus Anemones hortenſis.

hortensis

* 1152. ANEMONE ſeminibus lanatis, foliis radicalibus trilobis & multifidis, caulinis ovato lanceolatis. *Emend.* VI. n. 21.

Icon ænea GESNERI 39.
Anemone I. DODON. *purg.* p. 296.
Anemone latifolia Byzantina, coccineo flore II. CLUS. *Pannon.* p. 34. 39. ex radice & flore.
Anemone latifolia altera CLUS. *hiſp.* p. 308. 309. pro flore purpureo. Eadem eſt.
Anemone foliis digitatis LINN. 761. ob CLUSII ſynonymon.

Flore miniato in rupibus, ſupra molendinum, prope *Roche* provenit: purpureo flore, extus hirſuto, circa templum pagi *Moutru* (*f*).

Radix tuberibus aliquot fibras demittentibus. Folia radicalia duorum generum. Alia profundiſſime inciſa, ut quinquedigitata videantur, ſed vere tripartita, lateralibus lobis ad baſin uſque bipartitis, omnibus anguſtis, acutis, lateralibus profunde bifidis, mediis trifidis, quadrifidis, ultimis acute lanceolatis. Alia folia etiam ex radice lata, profunde trilobata, obtuſa, in apice obtuſe & breviter circumſerrata, cum eminente ariſta. Alia ternata caulem circumſtant ovato lanceolata. Caulis uniflorus. Petala novem ſive ter tria, longa, elliptica, lineata; exteriora ſubhirſuta, intus colorata, venoſa. unguibus in ſerratum circulum conſentientibus, album, lineis viridibus percurſum; ora magis alba. Antheræ cæruleæ. Placenta ovalis, ſeminibus lanatis.

In hortenſibus folia caulina magis anguloſa, trilobata reperi, cætera ſimilia.

Acres ſunt radices, phlegma provocant (*g*), eoque fine ad dentium dolores olim mandebantur (*h*).

III. SEMINIBUS LEVIBUS NEQUE PLUMOSIS, NEQUE LANATIS.

ANEMONOIDES BOERHAAV.

ranunculoides

1153. ANEMONE biflora, ſeminibus nudis, foliis radicalibus nullis, caulinis quinquepartitis, lobis tripartitis, inciſis.

Nemoroſus Ranunculus luteus LOBEL. *ic.* p. 674.
Icon OEDERI t. 140.
Anemone ſeminibus acutis, foliolis inciſis, petalis ſubrotundis, caule ſubbifloro LINN. p. 762.

Baſileæ abunde in pomario ad *novam domum*. *Rupe* in prato *Prepoury*, ſub primis juglandibus ad vivarium. Genevæ J B. &c.

Radix cylindrica, tranſverſa. Caulis ad angulum rectum ex radice adſcendit, unicus, non ramoſus, debilis. Folia radicalia nulla, caulina tripartita: duo lobi laterales profunde bipartiti, ut folia digitata videri poſſint; medius tripartitus; omnes acute inciſi, & in baſi fere ſemipinnati. Flos ex ternis iis foliis unicus, etiam duo, breviter petiolati, ut parum ſuper folia flos emineat. Is fit quinque ſubrotundis petalis, flavis. Stamina circa quinquagena. Fructus convexus, glabris capſulis, acute caudatis, incurvis.

nemorosa

1154. ANEMONE ſeminibus nudis, caule unifloro, foliis radicalibus nullis, caulinis quinquepartitis, lobis tripartitis, inciſis.

Anemone V. DODON. *purg.* p. 300. *hiſt.* p. 345.
Ranunculus phragmites, albus (& purpureus) *vernus* J. B. III. p. 412.
Anemone ſeminibus acutis, foliolis inciſis, caule unifloro LINN. p. 762.

Varietates flore dilute & ſaturate purpureo, & pleno (*i*), & foliis ſtigmatibus (*k*) ex inſectorum ictu notatis.

Vulgo verno tempore ad ſepes & in dumetis.

Facies

(*f*) *Emend.* VI. n. 31.
(*g*) SUIDAS p. 196.
(*h*) MARCELL. c. 12.
(*i*) Conf. VALLOT. t. 57. *Garden of* EDEN t. 37. CLUS. p. 247.
(*k*) HOFMAN. &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0138-2
DFG

Facies paulo prioris. Radix pariter tranſverſa, & ſimilis ſcapi origo. Folia ſimilia, unice caulina. Flos ſemper unicus, hexapetalos (*l*), etiam 7. & octo petalos, petalis ellipticis, albis, aut ſubrubris, longius petiolatis, & ſuper folia elatis, etiam nutantibus. Fructus ſimilis; tubæ breviores, minus evidenter incurvæ. Placenta longior, ovata, poroſa.

Actis plantæ cataplaſma Cl. CHOMEL ad tineam laudat. In *Kamtſchatka* incolæ ſua Anemonoide ſagittas venenant, quarum vulnera certam mortem inferant (*m*).

β *Ranunculus nemoroſus Anemones flore minor* C B. *Prodr.* p. 95. in monte altiſſimo ſupra *Curiam* natus, foliis tribus, unico prioris nihilo majoribus, videtur varietas: nulla certe ejusmodi planta nuper reperta eſt.

1155. ANEMONE ſeminibus nudis, rotundis, planis, foliis ſeptifidis, imbricatis, hirſutis, floribus umbellatis. — narcissiflora

Ranunculus IV. MATTHIOL. p. 613. *icon.*
Ranunculus alpinus, Narciſſi flore CLUS *Pannon.* p. 366.
Ranunculi montani II *ſpecies altera* CLUS. *Pannon.* p. 366. 367.
Pulſatilla trianthos ſulfurea, ſemine non pappoſo BARRELIER. *ic.* 494.
Ranunculus μικραλπικοσκιαδιώδης RICHER. *alter ejus tabulæ*

II. *Ranunculus montanus* II. CLUS. *Pannon.* p. 363.
Ranunculus montanus, hirſutus, albus, elatior C. B. SCHEUCHZER. *It.* IV. p. 339.

III. *Ranunculus montanus* III. CLUS. *Pann.* p. 367. 368. *hiſt.* p. 235. petalis ſubrotundis, & calyce, acutiſque ſeminibus, quam iconem a PENÆO accepit.
Ranunculus montanus, hirſutus, flore purpuraſcente SCHEUCHZER. *Itin.* I. p. 47. VII. p. 518.

IV. *Caryophillata pentaphyllaea* LOBEL. *ic.* p. 696. (*n*). add. p. 309. quam etiam vocat *flore luteo.*

V. Sic *Ranunculus cyprius* MYLLER. *Reiſ.* t. 5.
Ranunculus orientalis, Aconiti lycoctoni folio, flore magno, albo & purpuraſcente TOURNEFORT *Voyag. au Levant.* T. III. p. 92.

VI. *Anemone narciſſina* CRANZ. p. 106. t. 3. f. 1.
Anemone floribus umbellatis, ſeminibus depreſſo ovalibus, nudis LINN. p. 763.

Nihil in alpibus vulgatius, locis herboſis. Abunde etiam in montanis *Grandvi*, & *Montendre* legi.

Formoſæ ſtirpi radix perennis, lignoſa, fibroſa, multiceps, vaginoſa. Caules a dodrante ad cubitum varii. Folia hirſuta, mollia, radicalia petiolata, quinquelobata, lobis profundiſſime bifidis, aut trifidis, ut lobi ſepteni videantur; lobulis acute trifidis, confertis, ita vicinis, ut ſibi imponantur. Folia caulina ternata, palmata, acute trifida, quadrifida. Ex iis flores ſex, octo, in petiolis brevibus, unifloris. Petala ſex, ſeptem, ſubhirſuta, ovato lanceolata, alba, extus ſubrubra; ita fornicata, ut hypocraterem effingant. Capſulæ magnæ, rotundæ, compreſſæ, tubis breviſſimis.

HEPATICA *Boerhaavii, Scopoli* & olim *Linnæi.*

Calyx etiam trifolius, perſiſtens. Petala bis terna, patula, abſque ſquama. Semen ſerricum.

1156. ANEMONE foliis trilobis, integerrimis LINN. p. 758. — hepatica

Trifolium aureum DODON. *Cereal.* p. 216. PASSÆUS *hiem.* t. 6.
Ranunculus tridentatus, vernus, flore ſimplici, cæruleo, &c. J. R. H. GARIDEL *ic.* 84.
Hepatica nobilis BLAKWELL. t. 207.

Ludit flore albo, rubro, hæc ſæpe ſpontanea, & varii coloris. Conf. CLARICI p. 382. MORE *Flowergard.* p. 11. 12. &c. (*n**).

In ſylvis abiegnis, circa Bernam, primo vere, abunde & ubique. Baſileæ (*n*†) rara, unice in *Burghaldenberg.*

Folia

(*l*) SPIGELIUS.
(*m*) *Natur. hiſt.* p. 92. 93.
(*n*) PILLETERIUS ad Ranunculum Aconitifolium refert. Olim ad noſtrum J. B. pertinere ſuſpicatus eſt II. p. 398. o.

(*n**) Radices cærulearum alium in locum miſſæ albos flores dederunt, ſuoque ſolo reſtitutæ cæruleum BRADLEY *philoſ. account.* p. 79.
(*n*†) *Basler Merkw.* X. p. 1027. 1028.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0139-1

Folia firmula, coriacea: radicalia petiolata, ſemitrilobata, lobis cordiformibus, lateralibus inique, medio rectius. In caule aphyllo ſimilia folia terna, ovato lanceolata, ſed adeo vicina flori, ut poſſint pro calyce haberi. Flos bis tripetalos, petalis lanceolatis, patulis. Stamina circa 25. Placenta ſucculenta convexa, fungoſa; ſemina oblonge ovata, ſericeo villo obvoluta, pauca, cum pleraque abortiant etiam ſena, collo aliquo prædita, tubarum loco, breviſſimo ſtigmate notata. Radix longa, capillata, lignoſa, aliquando bulbillos alit (o*).

Habetur pro adſtringente planta, quæ viribus cum Pentaphyllis conveniat. In gonorrhœa inveterata, ſputo & mictu ſanguinis, ulceribus, anginis, ad confirmandum partium tonum commendatur; ſed omnino vix in uſu eſt.

ADONIS Linn. n. 698. Boerhaave p. 35.

RANUNCULI *Spec.* Tournefort. t. 149.

Calyx quinquefolius, caducus. Petala nunquam ſenis pauciora, frequenter numeroſiora, abſque ſquama. Fructus ovalis, vel cylindricus (t): capſulis quadrangulis, acuminatis, in quincuncem congeſtis.

* 1157. ADONIS radice perenni, flore dodecapetalo.

Elleborus niger verus. Trag. p. 406.
Buphthalmum Dodon. *coron.* p. 248. *hiſt.* p. 261.
Helleborus Hippocratis Icon ad Blakwell. *adject.* t. 504.
Adonis, Hellebori radice, Buphthalmi flore. Miller. t. 14.

β Flore pleno *Bresl. Samlung.* 1722. m. Jul.
Adonis flore dodecapetalo, fructu ovato. Linnæus. p. 771.

Simillimus eſt, a Linnæo tamen ſeparatur.

II. Helleborus niger, ferulacleus, caule geniculato, flore majori, inſtar Tulipæ Menzel. pugill. t. 3. Hill. brit. herb.

In ſegetibus, inter *Agaunum* & *Sedunum*, huic propius C. B. Utique circa *Vetroz*, *St. Pierre*, *Branſon*, *Fouly*, & inter *Charat* & *Saxon.*

Radix lignoſa, craſſa, numeroſa, fibroſa, nigra, edit folia dura, numeroſiſſima, caulem occultantia, tenuiter inciſa, & multifida, lobulis linearibus, lineatis: caulina vaginalia. Caulis pedalis & ultra, ramoſus & non ramoſus. Flos maximus quemque ramum terminat. Calyx petalis multo brevior, hirſutus, fuſcus. Petala duodena (o) & ultra, flava, cum macula in ungue violacea; cæterum elliptica, anguſta, apice adroſo. Stamina numeroſiſſima, ad 100. Fructus ovalis, capſularum mucro reflexus, anguloſe rotundus, ſemen ſimile.

Radices in Saxonia (p), Bohemia (q), etiam in Gallia pro vero Helleboro nigro Hippocratis habentur (r) & venduntur. Dodonæus tamen & Tournefortius omnino negant alvum ducere (s).

1158. ADONIS radice annua, flore octopetalo.

α. Flore citrino, elatior.

Anemone flore pallido Camerar. *Epit.* p. 648.

β Flore cinnabarino, humilior, & flore minori.

Adonis flore flammeo Hort. Aichſtett. æſt. ord. 5. t. 11. f. 3.
Dat iconem Miller T. 14.
Adonis floribus pentapetalis, fructibus ovatis Linn. p. 771.

Rubro flore circa *Baſileam* legi, eundo verſus *Münchenſtein* & verſus *Dornach.* Circa *St. Pierre*, & *Vetrod* Valeſiæ. Citrino flore circa *St. Jacob. Mulhuſiæ.*

Annua huic radix, exigua, albicans. Folia etiam multifida, molliora, minus conferta. Caulis potius, quam in priore, elatior; flores ramos terminant. Calyx flore minor, pallidus, floralis. Flos fere octopetalos, nobis raro pentapetalos (u), miniatis.

(o*) Loefling. p. 445.
(o) Quindecim Blakwell.
(p) Schulze *mater. medic.* p. 152.
(q) Matthiolus.
(r) Purgare Schulze de *elleborism. vett.* n. 5. Vogel *mater. medic.* p. 197.
(s) Sic Cl. Lewis. p. 560.
(t) Tournefort. P. Q.
(u) L.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0140-2
DFG

miniatis, aut citrinis, ellipticis petalis, macula in utraque varietate penetrante violacea in ungue pictis. Stamina circiter viginti (*x*). Fructus longe cylindricus, quam priori longior. Capsulæ rugosæ, quadrilateræ, mucronatæ, Tuba sessilis, minima.

MYOSURUS DILLEN. *nov. gen.* p. 106. t. 4 VAILLANT. *Mém.* 1719. p. 33. LINN. n. 394.

RANUNCULI *Spec.* TOURNEFORTII.

Calycis caduci folia quinque, colorata, gnomonem (*y*) referunt. Alterum crus descendit, calcaris specie, & caulem sequitur: alterum ellipticum, obtusum & patulum est. Petala (*z*) quinque valde caduca; calyce minora, ungue gracili, bractea lingulata, ad angulum rectum repanda. Stamina in uno (*a*) ordine, septem ad duodecim. Fructus caudæ muris similis, longe cylindricus, numerosissimis fit seminibus (*b*). Tubæ brevissimæ.

* 1159. MYOSURUS LINN. p. 407.

Cauda muris LOBEL. *ic.* p. 40 DODON. p. 112.

An der *Wiese* (*c*), etiam *Mülhusii*; in Helvetia rarus.

Humilis plantula, caule recto, triunciali, unifloro, aphyllo, foliis linearibus, obtusis, caule paulo brevioribus, calyce albido, petalis viridibus.

Pro Rorella vendi KORONZAI.

FICARIA DILLEN. *nov. gener.* p. 108.

RANUNCULI *Spec.* LINN. TOURNEFORT.

CHELIDONIUM MINUS (*d*) RAJ. BOERHAAVE.

Calycis folia tria (*e*), pauciora certe quam petala, quæ octona (*f*) sunt, squama in ungue notata. Fructus ranunculi ex capsulis congestis, apice suo recurvis.

Malui genus Ranunculi castum servare, ut idem foliorum calycis & petalorum numerus esset, in hactenus notis numerosis speciebus quinarius. Ficariæ dissimilis est partium ratio, quæ plus apud me valet, quam squamarum minutiæ.

1160. FICARIA BRUNFELS. DILLEN.

Chelidonium minus DODON. *pempt.* p. 49. *Hort. Aichstett. vern. ord.* 9. t. 1. f. 2. BLAKWELL. t. 51.

β Varietates, folio majori C. B. *Prodr.* p. 137.

γ Folio maculato C. B.

δ Flore pleno *Bresl. Saml.* 1722. m Jul.

ε Folio rotundiori, caule viridi, petalis novenis, staminibus reclinatis BERGEN *Flor. Franc.* p. 159.

Varietates aliæ MICHELI *Hort. florent.* p. 78.

α. ε *Ranunculus foliis petiolatis, cordatis, angulatis* LINN. p. 774.

Ad sepes & in umbrosis ubique, verna planta.

Radix fit, & fibris teretibus, & bulbillis intermistis ovatis. Caulis humi repens, pedalis & ultra, debilis, etiam ramosus, rubens. Folia petiolata, in universum cordiformia, sed angulosa, etiam integerrima, non raro macula ferruginea in origine

(*x*) Tantum octo FABRIC. *hutisbac.* p. 60.

(*y*) VAILLANT. d. d. utcunque DILLEN A. E. C. melius.

(*z*) VAILLANT. e. e. DILLEN. F.

(*a*) Quinque vel plura LINN.

(*b*) VAILLANT. e. f. DILLEN H.

(*c*) *Basler Merkw.* p. 708.

(*d*) Chelidonium minus, herbula pedunculis a radice pendens, sine caule, foliis Hederæ, multo rotundioribus & minoribus, teneris & subpinguibus. Radices ex eodem collo habet complores, pusillas, in granorum Tritici modum acervatim congestas, quarum tres, & quatuor, in longitudinem exeunt DIOSCORID. L. II. c. 177.

PLINIUS cum majori chelidonio confundit, eique succum croceum crodentem, semenque Papaveris tribuit L. XXV. n. 39.

(*e*) DILLEN. t. 5. TOURNEFORT. C. C.

(*f*) TOURNEFORT. t. 149. F. BLAKWELL.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0141-8 DFG

gine ſua notata. Flores in longis petiolis, nudis, unifloris, ex alis foliorum natis. Calyx caducus, multifolius ſæpe videtur, quia petala extus vireſcunt. Quadrifolium tamen & quinquefolium vidi. Petala longe elliptica, ut in Adonide noſtrate, lutea, nitentia, octona (*g*). Squama in ungue oblonga. Stamina viginti. Semina (*b*) abortant, & granula radicalia plantam propagant.

Radix nauſeoſa, ſtyptica (*i*), in receſſu acris (*k*) veſicas excitat, ſed lentius. Ipſa aqua fervidiſſima eſt (*l*), ſinapi acrimonia, ſiccata tamen & cocta planta miteſcit (*m*). Folia mitia ſunt (*n*), & ab Uplandis in cibum recipiuntur (*o*). Decoctum radicis, contra hæmorrhoides, a BOERHAAVIO non abſque ſucceſſu ad duas uncias datum eſt: eodem fine unguentum adhibetur. Aqua inter coſmetica refertur. In pharmacopolarum officinis vix innotuit.

Radices per pluviam denudatæ pro tritico habitæ ſunt, quo cælum pluiſſe imperita plebs ſibi perſuaſit (*p*).

RANUNCULUS (*q*) DILLEN.

RANUNCULI TOURNEFORTII *multæ ſpecies* T. 147.

RANUNCULUS LINN. n. 699. *præter Ficariam.*

RANUNCULUS & RANUNCULOIDES VAILLANT. *Mém. de l'Acad.* ann. 1719. p. 36.

Calyx quinquefolius (*r*), fere caducus, foliis ſurſum curvis. Petala quinque patula (*s*), ſubrotunda, vel cordiformia. Stamina numeroſa (*t*); ſic ſemina (*u*), in capitulum (*x*) ſubrotundum congeſta, in aciem lateraliter excavata, tuba brevi & curva (*y*). Addidit LINNÆUS foveolam ſive nectarium in ungue floris, cujus locum alias eminens ſquamula tenet.

I. FLORIBUS EX PETIOLIS UNIFLORIS, EX FOLIORUM ALIS.

RANUNCULOIDES VAILLANT.

1161. RANUNCULUS caule fluitante, petiolis unifloris, foliis capillaceis, longiſſimis, laciniis parallelis.

Ranunculo ſeu Polyanthemo aquatico, albo, affine, Millefolium maratriphyllum, fluitans. J. B. III. p. 782.

Baſileæ ad *Wieſam*, & paſſim in fluentis paulo rapidioribus.

Non ignoro, noſtro ævo quatuor aquaticos VAILLANTIANOS Ranunculos a LINNÆO conjungi, & a BOEHMERO (*z*), eoque inclinare LUDWIGII animum. Cum vero ſigna, ex quibus recognoſcantur, ſufficientia in plantis ipſis adſint: & cum Cl. Viri ideo has plantas conjungant, quod putent ab aliqua aquarum conditione alias & alias formas induci, nobis ſeparare tutius viſumeſt. Notas diſcriminis fatentur adeſſe, num eæ caſu obrepant, non perinde liquet.

Omnibus his Ranunculis aquaticis commune eſt, caule ſuo longe produci, & ſubinde radicum faſciculos, & e regione folia edere, ſcapoſque ex alis florigeros, nudos, unifloros, ex communi, cum pediculo folioſo, vagina natos. Folia capillariter multifida, ita vero, ut omnium laciniarum conjuncta longitudo latitudinem inſigniſſime ſuperet; rami vero foliorum ſibi paralleli fluitent, neque divergant, ut

(*g*) Ad undecim BLAKWELL.
(*b*) Semen GREW. T. 73. planum.
(*i*) CRAPF. *Ranunc.*
(*k*) MARANTA p. 114.
(*l*) IDEM ibid. GEOFFROI III. p. 315.
(*m*) CRAPF. de *Ranunc.*
(*n*) IDEM.
(*o*) LINN. *macell. olitor.* p. 127.
(*p*) GESNER. *phytogr. gener.* P. I. p. 31. & in proprio folio Tiguri ann. 1746. edito.
(*q*) Quatuor Ranunculos PLINIUS habet L. XXV. n. 109. & DIOSCORIDES II. c. 171. ſed quorum ſolum ſecundum adgnoſcas.
(*r*) TOURNEFORT. E.
(*s*) IDEM A. A.
(*t*) Ad A.
(*u*) J. L.
(*x*) H. K.
(*y*) J. L.
(*z*) *Flor.* p. 181.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0142-3 DFG

ut in ſequentibus. Flos albus (*a*), ungue flavo, fovea inſigni, quæ nectarium audit, & quam tumens anulus ambit. In hoc genere cæterum maximus, & uncialis flos eſt. Fructus ſubrotundus. Capſulæ ovatæ, rugoſæ; tuba obliqua. Stamina viginti ad 30.

Acres ſunt hi Ranunculi, veſicas excitant (*b*), tardius, quam ſceleratus & bulboſus.

1162. RANUNCULUS caule fluitante, petiolis unifloris, foliis capillaribus, laciniis divergentibus.

Fœniculum aquaticum, tertium TABERNÆMONT. p. 71.
Ranunculus trichophyllos, aquaticus, medio luteus COLUMN. *ecphraſ.* p. 315. 316.
Ranunculus aquaticus, albus, Fœniculi folio BARRELIER. *ic.* 566.

Frequentiſſimus in rivulis quietis, foſſisque aqua plenis. A priori 1161. differt, flore minori, foliis nulla quidem certa figura circumſcriptis, multo tamen brevioribus, divergentibus. Flos ſimilis: tuba maxima.

β Fœniculum aquaticum, cornutum C. B. *Prodr.* p. 73. J. B. III. p. 784.
Ranunculus aquaticus, albus, cincinnatus, tenuiſſime diviſis foliis, floribus ex alis longis pediculis immixtis PLUKNET. p. 311. t. 55. f. 2.

Circa *Nidau*, *Erlach*, *Mathod*, in foſſis quietis. J. B. *Genevæ*, C. B. in ſtagnis prope *Hiltelingen*.

Priori proximus, folia habet a caule parum recedentia, omnino circulari circumſcriptione terminata, lobis denſiſſime congeſtis, imbricatis. Nolui tamen a 1162. ſeparare.

1163. RANUNCULUS fluitans, petiolis unifloris, foliis imis capillaribus, ſupremis reniformibus, orbiculatis, palmatis.

Ranunculus aquaticus, Hepaticæ facie LOBEL. *ic.* II. p. 35.
Ranunculus aquaticus, albus, lato & Fœniculi folio BARRELIER. *ic.* 565.

Paſſim in Helvetia. Bernæ inter novum pontem & *Ortſchwaben* in rivo inter duas ſylvas elabente. Baſileæ ad *Wieſam*.

Hunc facilius diſtinguas. Folia inferiora capillariter multifida, circumſcriptione rotunda, breviora & craſſiora, quam priori 1162. Folia ſuprema integra, triloba, lobis lateralibus bifidis, medio trilobo; omnibus lobulis lateralibus iterum bilobis & trilobis. In petalo fovea, albo circulo circumdata, cæterum album idem, ungue luteo.

LINNÆUS has tres ſpecies unico nomine comprehendit *Ranunculi foliis ſubmerſis capillaceis, emerſis ſubpeltatis* 781. Et omnino flore albo, ungue flavo, habitu fluitante, florum naſcendi modo conveniunt.

Neque *hederaceum Ranunculum* in Helvetia reperi, neque eum *longiſſimis & bifidis foliis*, quem in mea RUPPIANÆ floræ editione (*c*) deſcripſi.

II. RANUNCULI VAILLANTII FLORIBUS RAMOS TERMINANTIBUS

I. FOLIIS DIVISIS.

I. FLORIBUS ALBIS.

1164. RANUNCULUS caule ramoſo, multifloro, foliis venoſis, quinquelobis, lobis rhomboideis, acutis, acute ſerratis. — *aconitifolius*

Ranunculus montanus IV. CLUS. *Pannon.* p. 369. 370. bene.
& EJUSDEM *ſpecies altera* p. 369.
Ranunculus quartus CAMERAR. *Epit.* p. 383. optime.
Ranunculus albus, apenninus, Saniculæ majoris folio BARRELIER. *ic.* 88.

β Flore

(*a*) Minor, puto typographi vitio GERARD. p. 388.
(*b*) CRAPF.
(*c*) p. 104.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0143-9

β Flore pleno *Garden of* EDEN. t. 40. In monte *Salanfe* Valeſiæ.

α. β *Ranunculus foliis omnibus quinatis, lanceolatis, inciſo ſerratis* LINN. p. 776. *Icon* OEDERI t. 111. paulo noſtris obtuſior.

Magno flore, & minori ludit, & iſte in *Bructero* provenit. Nobis uterque in omnibus montanis & alpinis naſcitur, in iſtis humilior.

Ranunculorum noſtratium ſpecioſiſſimus, etiam quadrupedalis, brachiatus & ramoſus. Radix bulbiformis, vaginis tecta, educit fibras teretes, albas, copioſas, ſetaſque. Caulis fiſtuloſus, ad quemque ramum tria folia vaginalia emittit. Folia digitata videntur, vere tamen trilobata ſunt, lateralibus lobis profunde bipartitis. Lobi ſinguli longe rhomboidei, acuti, acute circumſerrati, venoſi, cæterum inferne ſubhirſuti. Quemque ramum terminat ſuus flos albus, ſquamula obtuſa notatus, petalis rotundis, ſerratis. Calyx purpura tinctus, exiguus, caduciſſimus. Stamina numeroſa, ad ortum petalorum adhærentia.

* 1165. RANUNCULUS caule unifloro, foliis imbricatis, pinnatis, pinnis lobatis, lobis obtuſe palmatis.

Ranunculus præcox, Rutæ folio. CLUS. p. 232. folia bona, ſed flos alienus.

Ranunculus minor, Rutæ folio, Italicus, flore ſimplici, grumoſa radice BARRELIER. *ic.* 1153. non bene, ſi noſter eſt.

Ranunculus Rutaceo folio, flore ſuaverubente C. B. Pin. *Hiſt. Oxon.* II. p. 448. S. IV. t. 31. f. 54.

Ranunculus foliis ſupra decompoſitis, caule ſimpliciſſimo, unifolio, unifloro, radice tuberoſa LINN. p. 777.

Altiſſimarum alpium. In *Septimo* Rhætiæ monte (*d*), inque *Montemor* & *Oberſtafelberg* Valeſiæ ſuperioris lectus eſt.

Radix fert teretes flavas fibras, quaſi funiculos. Folia radicalia tria, etiam quatuor, pinnata, pinnarum paribus tribus, impare ultima. Pinnæ in latum expanſæ, fumariæ bulboſæ ſimiles, iterum pinnatæ, parium duorum: pinnulæ primæ trilobatæ: lobus quilibet lateralis tripartitus; medius grandior, ſimilis, etiam tripartitus, quavis lacinia laterali bifida, media trifida. Latiuſcula ſunt omnia, & ex petiolo divergunt: & ob copiam laborum fere ſibi imponuntur, quod vocant imbricata eſſe. Caulis fere bifolius, foliis multifidis, brevioribus. Flos in caule unicus: calyx foliis ovatis, per maturitatem fere reflexis, lineatis, coloratis. Petala ex origine lateſcentia, ambitu ſubrotundo, lineata, alba, in baſi miniata, cordiformi macula notata, quæ per totum petalum penetrat, & in quo interius eſt fovea, nectarii nomine celebris. Præcociter floret.

glaciale

1166. RANUNCULUS foliis pulpoſis, repetito trilobatis, calycibus villoſis.

Ranunculus montanus, calyce villoſo, Fel. Plateri J. B. III. p. 862. SCHEUCHZER. *It.* II. p. 139. t. 20. f. I. *It.* IV. p. 339.

Ran. Coriandri folio, flore albo, purpuraſcente BARRELIER. *ic.* 456.

Ranunculus caule biſloro, calyce hirſuto LINN. *flor. Lapon.* n. 33. t. 3. f. 1.

Ranunculus calycibus hirſutis, caule biſloro, foliis multifidis LINN. p. 777. *Icon* OEDERI t. 19.

β *Ranunculus* ορμιπλεανθοπηγανωδης RICHER.

In Gubernii Aquilejenſis alpibus frequens, in *Prapioz, Enzeinda, Pané Roſſaz, ſur Champ, Ovanna.* In vicinæ Valeſiæ montibus *Simplon, St. Bernhard, Jeman, Fouly, Chermontana:* in vallecula *Furcæ* montis prope jugum. In *Septimo* monte Rhætorum, & in alpe *Piora* Lepontiorum. In montibus vallis *St. Nicolai*, & *Kienthal* Cl. DICK.

Radix fit bulbillo paulo minus lato, vaginoſo, napulis teretibus, prælongis, ſucculentis. Caules ſemipedales, folioſi tamen & ramoſi, multiflori, rarius biflori & uniflori, ſucculenti, lati. Folia radicalia aliquot, pariter ſucculenta, ſublutea, tripartita, lobo quovis petiolato, lateralibus quadripartitis, medio ſemitrifido; lobulis omnibus lanceolatis, latiuſculis, ſubhirſutis. Flos uncia latior, calyce villo flavo, aut purpuraſcente, pubeſcente. Petala alba, aut purpura tincta, ex petiolo dilatata; ſtamina numeroſiſſima.

1167.

(*d*) *Emend.* V. n. 28.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0144-5 DFG

1167. RANUNCULUS uniflorus, foliis levibus, ſemitrilobis, rotunde ſerratis, caulinis lingulatis.

Ranunculi montani I. *Spec.* I. CLUS. *Pannon.* p. 363. 364.
Ranunculus minimus alpinus, rotundifolius, flore minori C. B. SCHEUCHZER. *It.* IV. p. 239.
Ranunculus tertius MARTENS *tab.* H *lit.* e.
Ranunculus alpinus, humilis, folio ſubrotundo SEGUIER. t. 12. f. 1. p. 489.

β Varietas flore majori.

Ranunculi montani I. *Species altera* CLUS. *Pannon.* p. 364. 365.
Ranunculus alpinus, humilis rotundifolius, flore majore C. B. SCHEUCHZER *It.* I. p. 47. *It.* VII. p. 517.

γ Flore pleno, majori, legi *en Chaud Commun;* minori, petalis numeroſis, Bellidem plenam referentibus, in monte *Roſſelenaz.*

δ *Ranunculus* διωτοκος RICHER. floribus adverſis, dorſis ſibi obverſis.

α. β γ δ *Ranunculus foliis radicalibus, ſubcordatis, obtuſis, tripartitis, lobis trilobatis, caulino lanceolato, integerrimo, caule unifloro* LINN. p. 778.
Ranunculus foliis ſubrotundis, ſplendentibus, ſemitrifidis, petalis cordatis albis CRANZ p. 88.

Quando nives defluxerunt, in alpibus & in *Jura* monte frequentiſſimus, late regnat. Flore pleno reperi in monte *Enzeindaz.*

Radix ex graciliori collo recta demittit fibras ſucculentas, teneras. Caulis trientalis, una vel altera lineari alba ligula adſperſus, cætera aphyllus, uniflorus, etiam biflorus. Folia levia, nitentia, in univerſum orbicularia, & hilo exciſa, ut renes ſolent, ſemitrilobata, lobo quolibet trilobato, lobulis triſulcis. Dantur & integra, orbiculata, circumſerrata. Flores unciales, aut minores, calyce pallido, in ora late albo & levi. Petala alba, cordiformia. Ovarium longius, ovatum (*e*). Inter acerrimos eſt. Eo ut villoſo Ranunculo, contra vertiginem venatores alpini utuntur, eumque ad laſſitudinem mandunt. Veſicas excitat (*f*) inpoſitus. Ipſa aqua ſtillatitia vehementer (*g*) alvum ducit.

II. FLORIBUS LUTES.

1168. RANUNCULUS caule unifloro, foliis glabris, reniformibus, ſemiquinquelobis.

Ranunculus minimus, alpinus, albus & *luteus It. Helvet.* II. n. 76. J. B. III. p. 861. *ic. exterior.*
Ranunculus ſecundus MARTENS T. G. f. E.
Ranunculus caule unifloro, foliis radicalibus palmatis, caulinis multipartitis, ſeſſilibus LINN. *flor. Lapon.* n. 232. t. 3. f. 2.
Ranunculus ſaxatilis, magno flore SCHEUCHZER. *It.* I. p. 46. cum alpinus ſit. Nam de Monſpelienſi dubito.
Ranunculus ſubbirſutus, caule ſubunifloro, foliis radicalibus palmatis, multipartitis, ſeſſilibus CRANZ *Faſc.* II. p. 92. t. 4. f. 4,
Separat etiam SEGUIER. *Supplem.* p. 213.

In alpibus, cum albo 1167. In *Enzeindaz,* &c. abunde. In *Creux du vent, Chaſſeron.*

Radix lignoſa, nigra, fibras demittens, ſetis coronata. Folia radicalia, qualia fere priori, nitida, glabra, petiolata, reniformia. In omnibus noſtris ſemitrifida ſunt, lobis lateralibus bipartitis, ut digitati folii facies naſcatur: loborum lateralium lobuli bilobi, trilobi, quadridentati; medius tridentatus, obtuſi omnes. Caulis triuncialis & paulo ultra: folia caulina aut ſimplicia elliptica, aut palmata trifida, quinquefida. Flos unicus, flavus, nitens, petalis rotundis, calyce hirſuto, colorato, flavo.

β *Ranunculus montanus, tenuifolius, luteus* J. B. III. p. 416. SEGUIER. p. 215. qui ab ILL. GESNERO habuit.

Aliquanto altior eſt, foliis radicalibus minus reniformibus, magis laciniatis, ſegmentis profundiſſime diviſis, ternis, lateralibus bilobatis, lobo exteriori iterum bifido, ejuſque lobulis extimis bidentatis, ſequentibus tridentatis; intimis quadridentatis: Medius trium loborum cuneiformis, profunde tridentatus. Folia caulina longa

(*e*) *It. Helvet.* n. 74.
(*f*) CONSTANT. *medic. Helvet. obſ.* 20.
(*g*) C. GESNER.

longa, ſtriata, trifida & quinquefida; flos, ut in priori. Reperi in monte *Thuiri*, in *Luan.*

Non differre jam J. B. ſuſpicatus eſt (*g**), & totus perinde glabro eſt habitu, & aliqua folia radicalia faciem minoris α. conſervant.

1169. RANUNCULUS foliis hirſutis, ſemitrilobatis, lobis lateralibus bipartitis, foliis caulinis ſemitrilobis.

Ranunculus hortenſis II. DODON. *pmg.* p. 275. *pempt.* p. 426.
Ranunculus rectus, non repens, flore ſimplici, luteo. J. B. III. p. 416.

β Flore pleno.

γ Faſciatus caule lato ELSHOLZ p. 246. quem etiam reperi.

α. γ. *Ranunculus calycibus patulis, pedunculis teretibus, foliis tripartito multifidis, ſummis linearibus* LINN. p. 779. CRANZ. p. 90. cum deſcriptione & foliorum icone.

Totus habitus conſentit, & noſter in alpes adſcendit: ſed receptaculum in *Breynino* lanuginoſum propriam plantam indicat.

In pratis ad vias, & oras rivulorum.

Planta variabilis. Radix ex oblongo & tranſverſo tubere copioſiſſimas fibras rectas demittit. Caulis fiſtuloſus, erectus, ramoſus & folioſus, umbellam raram florum gerit, qui ramos terminant: in alpina varietate ſimplex eſt, non ramoſus, trientalis. Folia hirſuta, ſæpe ſubtus macula tincta obſcuriori, quæ a petiolo ſe per totum florem diffundit. Folirum figura pentagona, ad baſin uſque trilobata, lobis non petiolatis: lateralibus lobis bipartitis; medio trilobato, lobulis tridentatis. Ad caulem folia vaginalia, minutius diviſa, non tamen petiolatis lobis, ſed cohærentibus, latis, ſerratis, ultimis palmatis, linearibus. Calyx nitens, nigra linea diviſus, caducus, patulus, &, ut ſolent in vetuſta planta, reflexus. Flos luteus, quaſi gummeo nitore oblitus. Squamula ſubcordata.

Acris planta & exurens, cujus acrimonia eſt in volatili elemento, ſiccus enim miteſcit (*b*). Aqua recentis plantæ ſtillatitia vomitum movet (*i*). Cuti admotus veſicas (*k*) excitat, & poteſt cantharidibus hactenus præferri (*l*), quod viis urinariis non moleſtus ſit. Hemicraniam eo emplaſtro *Nicolaus* CHESNEAU (*m*) expugnabat, & nuper *Georgius* BAGLIVI: alii arthritidem (*n*) & podagram, in ægris felices, quorum curam celebres medici (*o*) incaſſum geſſiſſent; demum carpis admotus febres intermittentes (*p*) dicitur fugaſſe. Ad morbum equorum [*farcin*] tuſus & auribus admotus per 24. horas, pro efficaci remedio habetur (*q*). Sympatheticam curationem herniarum, quæ radice hujus plantæ ſuſcipiebatur (*r*), Marpurgenſes medici condemnarunt. Deliquium animi, & enormem tamen ardorem excitavit (*s*), temporibus impoſitus. In horto cultus miteſcit (*t*).

*1170. RANUNCULUS radice ſubrotunda, foliis ſemitrilobatis, ſerratis, hirſutis receptaculo lanuginoſo. †

Ranunculus Breyninus CRANZ p. 91. T. 4. f. 2.

In monte *Enzeindaz* legi & in *Gotthardo.*

Meus omnium ranunculorum minimus eſt.

Radix tuber habet verticilli modo rotundum, ex quo fibras demittit. Caules ex eo tubere numeroſi, hirſuti, humillimi, biunciales & triunciales, uniflori. Folium caulinum unicum, palmatum, tridentatum, laciniis graciliſſimis, linearibus. Folia radicalia pariter hirſuta, ſemitrilobata, lobis lateralibus bilobatis, ut digitata videantur, lobis omnibus bipartitis aut tripartitis, per oram acute ſerratis. Flos pro portione grandis, calyce hirſutiſſimo, qui a præcedente 1169. facile diſtinguitur. Per ætatem reflectitur. Flos flavus, gummeus, receptaculum lanuginoſum, quo ab acri 1162 ſe diſtinguit.

Omnia

(*g**) Conf. *It. Helvet.* II. n. 77.
(*b*) CRAPF.
(*i*) BUCHNER. *mater. med.* p. 375.
(*k*) KRAPF. p. 90.
(*l*) Præferebat SYLVATICUS apud HOFMAN *de veſicant.* p. 12.
(*m*) p. 5. 12. 14. 15.
(*n*) STÖRK. *ann.* II. p. 123. CHESNEAU. p. 420.
(*o*) FABRICIUS & CAPIVACCIUS.
(*p*) *Breſl Saml.* 1719. m. Aug.
(*q*) WILLIS *cerebr.* p. 138.
(*r*) VALENTIN. *Pandect. med.* P. I. S. 4. c. 7.
(*s*) MURALT. *Chir. Geſchicht.* n. 59.
(*t*) CRAPF. p. 90.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0146-7
DFG

Omnia cum CRANZIANO conveniunt, niſi quod multiflorus eſt, quod quidem diſcrimen facile a minus alta ſede oriri poteſt, in qua Vir ILL. plantam legerit.
Acerrimus eſt (*u*), cultu tamen in horto miteſcit (*x*).

* 1171. RANUNCULUS caule ramoſo, multifloro, foliis ſemiſeptilobis, lobis tridentatis, acutis.
Ranunculus ſylveſtris II. DODON. *purg.* p. 279.
Polyanthemum (*y*) *ſimplex* LUGDUN. p. 875.
Ranunculus calycibus patulis, pedunculis ſulcatis, caule erecto, foliis multipartitis LINN. p. 779.
In ſylvis.
Valde priori adfinis, paulo laxiori habitu & nudiori, foliis magis diviſis & minus hirſutis. Nempe trilobata ſunt, ſed profundiſſime, & lobi petiolati: laterales pene ad baſin bilobati, quoque lobulo bilobato, lobulis acute & inæqualiter dentatis: lobo medio bis trilobato, dentibus alterne magnis & parvis ſerrato. Folia caulina prima petiolata, trilobata, lobis profunde inciſis; ulteriora trilobata & ſimplicia. Petioli vix ſulcati (*z*). Rami longe nudi, multiflori. Vereor, ut ſatis a priori 1169. diverſus ſit.

1172. RANUNCULUS caule folioſo, ramoſo, erecto, foliis ſemitrilobatis, ſerratis, hirſutiſſimis, vaginis ſericeis.
Ranunculus magnus, valde hirſutus, flore luteo J. B. III. p. 417.
An *Ranunculus* ὀρεσκαυλορριζογκος RICHER.
Ranunculus montanus, lanuginoſus, folio Ranunculi repentis C. B. SCHEUCHZERI. p. 47.
Ranunculus montanus, ſubhirſutus, latifolius C. B. *Prodr.* p. 96. bene.
Ranunculus nemoroſus, hirſutus folio Caryophyllatæ LOESEL. p. 220. *ic.* 71.
Ranunculus calycibus patulis, pedunculis teretibus, caule petiolisque hirtis, foliis trifidis, lobatis, crenatis, holoſericeis LINN. p. 779.
RAJUS in monte *Saleva*. J. B. & C. B. in monte *Muteto*. *In ſylvis inter Hub & Thorberg Alp.* &c.
Ego quidem non ſepararem a repente, ſeparant vero Cl. SCOPOLI, & LINNÆUS (*a*), & fere nuperi.
Radix fibris fit teretibus. Caulis pedalis, cubitalis, ramoſus, erectus, perinde ut folia, undique pilis longioribus hirtus. Folia craſſiuſcula, ſæpe pallida macula in diviſione ſegmentorum ſignata, cæterum ſemitrilobata, lobis lateralibus bipartitis, medio trilobato, lobulo medio iterum tridentato. Caulina prima ſimilia, ultima non terna, ſed palmata & ſimplicia, petiolis totis fulvis. Calyces hirſuti, patuli, per ætatem reflexi: flos magnus, flavus, gummeus, in origine petalorum viridi lineatus, cum tuberculo.
Mitem eſſe Cl. CRAPF, qua nota cum repente convenit.

1173. RANUNCULUS caule reptante, radicato, foliis ſemitrilobatis, circumſerratis, lobis petiolatis.
Ranunculus hortenſis I. DODON. *purg.* p. 274. *pempt.* p. 425.
Ranunculus pratenſis repens BLAKWELL. t. 31.
Ranunculus calycibus patulis, pedunculis ſulcatis, ſarmentis repentibus, foliis compoſitis LINN. p. 779.
II. *Ranunculus dulcis batrachium ſalutiferum* TABERNÆMONT p. 51. 52.
Ranunculus pratenſis, erectus, dulcis C. B. J. R. H.
III. *Ranunculus rectus foliis palliduribus hirſutis* J. B. III. p. 417. Apud PETIVERIUM habet folia aliqua rotunde ſerrata t. 38.
Thames Crowfoot PETIVER. t. 38.
Radix ſemper tuberis veſtigia habet, ex quo fibræ teretes deſcendunt. Caules alii proſtrati, ſive flagella folioſa, quæ ſpeciem eunt propagatum, & radices agunt. Alii erecti, aut decumbentes (*b*), pedales, ramoſi, multiflori. Folia a prioribus

(*u*) CRAPF.
(*x*) IDEM.
(*y*) Polyanthemon, etiam Batrachium cauſticum PLIN. L. XXVII. n. 90.
(*z*) LINN.
(*a*) p. 504.
(*b*) DODON.

bus diverſa, hirſuta quidem & trilobata, ſed lobis petiolatis, qui in *acri* ſeſſiles ſunt. Laterales lobi bipartiti, lobulo laterali minori iterum ſemipartito, ſic anteriori majori; omnibus acute dentatis: medio lobo aut petiolato, trilobato, aut ſeſſili, lobis ejus lateralibus quadridentatis, medio iterum lobulo trilobato, dentato. Folia caulina petiolata, ſimplicia & trifida. Flos flavus, gummoſus, calyce patulo, ſed leviter ſubhirſuto, per ætatem reflexo (*c*). Squama LINNÆANA lata, leviter bifida. Stamina 55.

Mitis eſt & oleraceus (*d*). Ad hæmorrhoides utile fomentum præſtat (*e*).

1174. RANUNCULUS radice ſubrotunda, foliis hirſutis ſemitrilobis, lobis petiolatis, acute ſerratis.

Ranunculi nona ſpecies CORD. p. 121.
Ranunculus tuberoſus DODON. *purg.* p. 290. *hiſt.* p. 431.

β Flore pleno, in hortis frequens.

Varietates MICHELI *Hort. Florent.* p. 79.

Ranunculus calycibus retroflexis, pedunculis ſulcatis, caule erecto, foliis compoſitis LINNÆI p. 778.

Verna planta, in hortis, pratis & ad vias frequens.

Radix rotunda, ſuperne tamen depreſſior, & inferne. Folia prima ſemitrilobata, reliqua radicalia, qualia priori 1173. trilobata, lobis petiolatis, lateralibus ſemiquadrilobatis, lobulis bidentatis & quadridentatis, medio longius petiolato, ſemitrilobato, lacinia media iterum ſemitrilobata, lateralibus ſegmentis bidentatis, medio ſegmento tridentato. Folia caulina petiolata, trilobata, ſed longiora & grandiora. Caulis pedalis, erectus, fiſtuloſus, brachiatus, aliquot flores gerit. Calyx pene glaber, alis coloratis, patulus, per ætatem reflexus. Petala rotunda, flava, cum gummeo nitore, ungue virente. Squama nectarina pulpoſa, bifida. Stamina 60.

Radix recens acerrima (*f*), odore fere ſpiritum ſalis ammoniaci refert (*g*), & ipſius *Scelerati* violentiam ſuperat. Trita radix & impoſita (*h*) veſicas ciet, tutius quam cantharides, & minori cum dolore (*i*). Per ætatem ſenſim miteſcit (*k*), quarta tamen hebdomade adhuc veſicam trahit (*l*). Decoctus edulis fit (*m*). Folia & ipſa recentia veſicas trahunt (*n*). Decoctum cujuſvis plantæ partis acre eſt (*o*); aqua tamen adjecta mitigatur: ſuccus acrior eſt (*p*), quam ſcelerati, & ſternutationem (*q*) excitat.

Summa ſimilitudo *folii*, & *petioli foliorum*, & reliquiæ bulboſæ in repentis *radice*, & quod bulboſus ſolo vere reperiatur, & *hirſuties bulboſi*, & mitis natura repentis, ut plantæ vetuſtæ, & pene effetæ, fecerunt, ut dudum (*r*), & ego, & Cl. WILLICH (*s*) repentem pro bulboſi vetuſtiori planta haberemus, cujus radix in ſtolones findatur, & figura globi pene amiſſa, tamen adgnoſcatur. Calyx, ex quo ſignum nuperi (*t*) ſumere voluerunt, in meis exemplis & in bulboſo patulus, & in repente omnino reflexus (*u*) fuit. Cum tamen plerique nuperorum (*x*) volint ſeparare, nomina malui diſtincta hactenus relinquere.

In Americam irrepſiſſe DOUGLAS (*y*).

1175. RANUNCULUS foliis levibus, ſemitrilobatis, rotunde ſerratis, fructu ovato.

Ranunculus I. CAMERAR. *Epit.* p. 380.
Ranunculus ſylveſtris I. DODON. *purg.* p. 278. *pempt.* p. 428.
Ranunculus paluſtris TABERNÆMONT. p. 42. BLAKWELL. t. 259.
Ranunculus foliis inferioribus palmatis, ſummis digitatis, fructibus oblongis LINN. p. 776.

In aquoſis abunde circa *Roche*, *Iverdun*: *Chateau Thiele*, *Mathod*, &c.

Radix

(*c*) LINN. *Olanika reſa.* p. 40.
(*d*) CRAPF.
(*e*) CHOMEL.
(*f*) CRAPF p. 69.
(*g*) FLOYER *pharmacobas.* p. 122.
(*h*) CRAPF. p. 106. 73.
(*i*) IDEM p. 105.
(*k*) IDEM p. 69. Siccatus dulci eſt ſapore FLOYER. l. c.
(*l*) CRAPF. p. 74.
(*m*) p. 73.
(*n*) p. 70.
(*o*) p. 75.
(*p*) p. 76.
(*q*) Ibid.
(*r*) *Enum. plant. hort. Gotting.* p. 110.
(*s*) *Diſp. inaug.* p. 7.
(*t*) Patulum eſſe repenti LINN. p. 779.
(*u*) *Emend.* VI. n. 29. Etiam CRANZ. p. 90.
(*x*) GERARD. p. 386. CRANZIUS, &c. WILLICH *obſs.* I. p. 45.
(*y*) II. p. 207.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0148-8
DFG

Radix fibrosa, fasciculata, terminata crasso vaginoso collo. Caulis crassus, fungosus, erectus, cubitalis, ramosus. Folia radicalia petiolata, trilobata, lobis lateralibus semibipartitis; medio trilobato: isto secundo trifido; illis bipartitis omnibus rotunde demum dentatis. Caulina petiolata, palmata, angusta, profunde divisa; suprema elliptica. Flores in numerosis ramis, in diversa altitudine, exigui, petalis pallentibus. Calyx floralis reflexus. Stamina circa vigena. Pro nectario foveola, margine cincta tumente. Fructus convexus, longus, fere Adonidis, capsulis in quincuncem dispositis. Semina ovata, compressa, brevissimis tubis, dissiliunt (*a*) adtacto fructu.

Caulis juniori plantæ & terram propius acrior est (*b*). Folia urentem vim habent (*c*), & linguam inflammant & findunt. Flos etiam foliis (*d*) acrior est. Flos & folium cuti impositum ruborem excitat, & intra duodecimam horam vesicam (*e*) elevat, absque molestia, tamen ut ulcus diutius renuat sanari, magis etiam refractarium (*f*), si vesicam aperueris. Verrucas impositа folia inflammant (*g*): oculis etiam ab ipso volatili (*h*) odore calor & ulcus accedit, & contrita planta (*i*) nares feriens oculos irritat. Succus minus equidem, quam bulbosi succus, acris est, acrior tamen, quando recens (*k*). Decocta (*l*) ad duas tertias cum planta aqua acris est, & in ventriculo dolores ciet, cum deliquiis animi, infusa acerrima & erodens (*m*). Etiam guttulæ succi idem, quod decoctum faciunt, ut tamen aqua, aut balsamus (*n*), id incommodi auferat. Canis a succo intruso vomuit (*o*) & in cadavere ventriculus inflammatus, ruberrimus, eminentibus papillis plenus, pylorus tumidus fuit, & arctatus, & lividi coloris (*p*). Quinquagecupla demum aqua acrimoniam succi domat (*q*). Denique Ranunculus sceleratus ad ignem acerrimam aquam (*r*) fundit, quæ neque acidam naturam prodit, neque alcalinam, & ducentupla demum aqua domatur. Ea callosos sinus tollit. *Quare cum & oves occidisse visus sit, & ei morbus das kalte Feuer* tribuatur (*s*), & risum sardonium excitaverit (*t*), dudum pro herbā sardoa habitus est, dulci, Apio simili, quam qui gustasset, maxillas & carnes suas erodat (*u*): quam porro in acetario sumtam Italos occidisse AMATUS (*x*) auctor est, & quæ ad carpum admota adversus febres continuas certo sit auxilio (*y*). Verum ANGUILLARA aliam plantam Apii tenuissimis pilosis foliis pro Sardoa habet (*z*); & mihi probabile videtur, Oenanthen croceo succo, quæ Apii folio est, id nomen mereri. Ea enim in vicina Corsica inter milites Gallos stragem edidit, ut in epistola ad me data Cl. VACHER retulit.

Denique hunc Ranunculum a pecore tamen depasci, quando cum aliis herbis commistus est, SCHREBERUS (*a*) eo magis probabiliter scribit, quod pecora etiam alias acres plantas invita devorent: neque possint Ranunculos ita seligere, ut solis vescantur dulcibus (*b*). Siccum eo minus devitant, quod *innocuus nunc* (*c*) sit, & herba sicca, & succus extractus *edulem naturam recuperent*. Decoctum levius demulcet, gratoque est & dulci sapore, in catarrho utile (*d*).

1176. RANUNCULUS seminibus aculeatis, foliis tripartitis, lobis longe petiolatis, bipartitis & tripartitis, acute incisis.

Ranunculi V. *Species* CORD. p. 120. b.

Ranunculus sylvestris III. DODON. *purg.* p. 280. *pempt.* p. 427.

Ranunculus

(*a*) CRANZ p. 85.
(*b*) CRAPF. p. 13.
(*c*) p. 14.
(*d*) p. 15.
(*e*) p. 16. Etiam MARTIN. *Westerw Islands* p. 77. 128. 129.
(*f*) KRAPF p. 17.
(*g*) p. 18. 19.
(*b*) p. 19.
(*i*) p. 20.
(*k*) p. 20.
(*l*) p. 22. 29.
(*m*) Ibid.
(*n*) p. 24.
(*o*) p. 25.
(*p*) p. 25.
(*q*) p. 27.
(*r*) p. 30.
(*s*) SCHREBER.
(*t*) *Eph. Nat. Cur. Dec.* III. *ann.* 2. *obs.* 81.
(*u*) SILENUS *Rer. Syracus* III. p. 288.
(*x*) p. 276.
(*y*) FIORAVANT. *tesor.* L. IV. c. 14.
(*z*) *Simplic.* p. 18.
(*a*) III. *Saml.* p. 71.
(*b*) GLEDITSCH. *method.* p 41.
(*c*) CRAPF. p. 20. 21.
(*d*) p. 22.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0149-6

Ranunculus arvenſis, echinatus C. B. *Baſ.* J. R. H.
Ranunculus ſeminibus aculeatis, foliis ſuperioribus decompoſitis, linearibus. LINN. p. 788.
Oland. reſa. p. 104. 105.
OEDERI *ic.* 219.

In agris non rarus.

Radices ex brevi quaſi bulbo fibroſæ. Folia tenuius diviſa, quam prioris: radicalia trilobata, longe petiolata. Caulina, & radicalia majora, trilobata, lobis petiolatis, lateralibus bipartitis, quovis lobulo profunde & acute bifido, medio bis trifido, lateralibus laciniis bifidis, omnibus anguſtioribus. Caulina ſimilia, tenuiter diviſa. Caulis pedalis, folioſus, multiflorus. Flos parvus, pallidus. Stamina circa quindecim. Semina pauca, octo, rotunda, plana, utraque ſuperficie muricata, aculeis marginalibus maximis. Squama nectarii obſcure cordiformis.

Succus acerrimus eſt (*a*). Radices, etſi fatuæ videntur, in faucibus tamen acrimoniam demonſtrant. Folia veſicas trahunt (*b*); flores acerrimi ſunt (*c*), & veſicas & ipſi excitant, etiam magis, ſi prius contriveris (*d*). Uncia ſucci hujus Ranunculi canem intra triduum occidit, ventriculo inflammato (*e*), rubro, eroſo, cum veſiculis. Quinquagecupla aqua mitigatur.

Cl. LOEFLING paluſtrem echinatum, foliis latis, qui diverſiſſimus videtur, negat differre, & ait, notas diſcriminis per gradus aliquos evaneſcere (*f*).

1177. RANUNCULUS foliis radicalibus integris & ſemitrilobatis, rotunde crenatis, caulinis multipartitis, linearibus, integerrimis.
Ranunculus dulcis ſeu pratenſis TRAG. p. 97.
Ranunculus rotundifolius, vernus, ſylvaticus J. B. III. p. 857.

II. Petalis nullis, calycis foliis ſemifloralibus (*g*).
I. II. *Ranunculus foliis radicalibus reniformibus, crenatis, inciſis, caulinis digitatis, linearibus, caule multifloro* LINN. I. p. 775.

In umbroſis, ad ſepes, & in ſylvis, verno tempore, non rarus.

Radix numeroſiſſimis fit & gracilibus fibris. Folia levia; radicalia reniformia, ſubrotunda, rotunde crenata, proxima, etiam radicalia, aliqua trilobata; denique lobis denuo diviſis, ſemper rotunde ſerrata. Caulis folioſus & ramoſus, pedalis. Folia caulina palmata, quinque ad novem lobis ellipticis, non ſerratis. Calyx patulus, per ætatem reflexus. Petala calyce majora, flava, nitida. Stamina 50.

Totus mitis eſt & oleraceus (*h*).

Pro *erecto dulci* habet TREW (*i*).

II. FOLIIS INTEGRIS.

Thora

1178. RANUNCULUS foliis duris, venoſis, reniformibus, rotunde crenatis; convexitate retuſa, acute ſerrata.
Thora major GESNER. *de Aconit.* p. 4. CAMERAR. *Epit.* p. 826.
& *Minor* GESNER *de Aconit.* CAMERAR. *Epit.* l. c. SEGUIER. *Supplem. purg.* p. 212. qui ſeparat.
Thora Valdenſis DODON. *purg.* p. 322. *hiſt.* p. 443.
Ranunculus Thora JACQUIN. *Obſſ.* T. I. t. 13. & *Obſſ. Vindob* n. 47.
Thora MANGET *dict. pharm.* t. 14.
& *Flore pleno* ibid.
Ranunculus foliis reniformibus, ſemitrilobis, crenatis, caulinis ſeſſilibus, floralibus lanceolatis, caule ſubbifloro LINN. p. 775.

Abunde in Gubernii Aquilejenſis montibus occidentalibus ſupra *le Pertuis d'Avenaire, en petit Ayerne*, in mont. *Chaude* & in ea tota regione. *Dans le Val de Lie.* In paſcuis ſummi montis *Thuiri* etiam poſt RAJUM legi.

Radix, quæ Ranunculorum coronariorum, faſciculus nempe incurvorum unguium, in imum caulem convenientium, inferne tamen in fibras ſæpe prælongas productorum, unde nova ſpecies TILLII (*k*). Caulis firmus, humilis, vix dodrantalis, uniflorus

(*a*) KRAPF. p. 82. 106.
(*b*) p. 79.
(*c*) p. 81.
(*d*) Ibid.
(*e*) p. 89.
(*f*) *Oeland. reſ.* p. 57.
(*g*) LINNÆUS juniores flores apetalos invenit, maturiori ætate pentapetalos; ſed ego 12. April. menſ. utique calycem legi petalodeum.
(*h*) CRAPF. p. 95
(*i*) Ad BLAKWELL. t. 31.
(*k*) *Hort. Piſan.* p. 143.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0150-8 DFG

uniflorus & biflorus, unifolius & bifolius. Folia dura, coriacea, nervosa, glauca; radicalia nulla; caulinum primum rotunde reniforme, in parte convexa retusum, cum reliquus ambitus breves dentes habeat; plerumque bis profunde incisum, & in ea parte acute serratum, etiam emarginatum (*a*). Folium caulinum superius simile, aut acute tripartitum: accedit tertia, simplex lingula. Flos parvus Ranunculi, splendens, ad ortum maculatus, petalis lineatis, constanter pentapetalos (*b*). Calyx subcoloratus, reflexus. Fructus capitulum subrotundum capsularum paucarum, grandium, tubis longis.

Radices in Gubernio Aquilejensi pro Asaro venduntur, ut emeticas esse adpareat; cultæ longiores fiunt & fibrosæ.

Habitus totus acris est, ut tamen post perfectum fructum folia mitescant, & sicca perinde (*c*) absque acrimonia sint, ut in aliis Ranunculis. Succo, tamquam atroci veneno, Valdenses (*d*) sagittas suas infeciisse vetusta est narratio, & de Lucernensibus [Pedemontanis] GESNERI (*e*). Experimento facto COLLINUS periculi plenam plantam esse comperit, quæ torporem inferret (*f*). Gallinas cultro Thoræ succo vitiato mactatas teneriores reddi WEPFER (*g*). Negat MANGETUS (*h*) & succum ferramentis vulnus illaturis illitum negat necare, ex suo experimento, sive veteres fabulæ fidem dederunt, sive imbellem succum MANGETUS adhibuit. Credas LIMEUM (*i*) esse, quo Galli sagittas infecerint. GESNERUS pro Pardalianche (*k*) Aconito habuit, repugnante MATTHIOLO (*l*). Veterum vero plantæ, præter vulgares aliquas, ægre adgnoscuntur.

Thoram fuisse, quæ pro Gentiana vendebatur (*m*), Angli. Sed id omnino fieri non potuit.

* 1179 RANUNCULUS radicibus fasciculatis, imo caule reticulato, foliis cordiformibus *Emend.* I. n. 53. —parnassifolius

Ranunculus dulcis, foliis latis, Rapistri, perfoliatis, floribus albis MENZEL *pugil.* t. 8. f. 6.
Ranunculus montanus, folio Plantaginis C. B. *Hist. Oxon.* II. p. 444. S. IV. t. 30. f. 36.
Ranunculus foliis ovatis, acuminatis, amplexicaulibus, caule multifloro, radice fasciculata LINN. p. 774.

In Gubernio *Aquilejensi* pene vulgo, in alpinis saxosis, *Ovannaz, Chaud commun, Javernaz, Prapioz, la Boulaire, Sanetsch.* In vicinæ Valesiæ mont. *Fouly. Jeman, Dent de midi, Bovinaz, St. Bernhard*; in montibus supra *Praborgne.*

Radices teretes, fasciculatæ, etiam semipedales, in quoddam tuber collectæ. Imum caulem ambeunt setæ reticulatæ. Folia dura, glabra, ex radice petiolata, cordiformia, obtusa, integerrima, nervis quinque notata, qui in apice conveniunt; ad caulem inferiora similia, sessilia, semiamplexicaulia, suprema angusta, linearia, acuta. Caulis dodrantalis, erectus, ramosus, brachiatus, multiflorus. Flos uncialis & major. Calyx coloratus, albus, subpurpureus, deciduus. Petala lactea, dilatata, subrotunda, venis concoloribus striata. Squama nectarii prælonga. Fructus ovalis, rotundus.

Ranunculus 6. Parnassifolius TILLI p. 145. t. 46. f. 1. est Damasonii species, flore tripetalo.

1180. RANUNCULUS radicibus fasciculatis, imo caule reticulato, foliis gramineis *Emend.* I n. 52. † —pyrenaeus

Ranunculus alpinus, gramineo albo flore BURSER. *Act. Suec.* 1724. p. 505.
Ranunculus pumilus, gramineis foliis J. B. III. p. 866.

Ranunculus

(*a*) JACQUIN.
(*b*) In icone GESNERI, CAMERARII, MATTHIOLI flos tetrapetalos pingitur. Inde error RUPPII, cum Tormentilla recensentis.
(*c*) CRAPF.
(*d*) THUANI; LOBEL. *adv.* p. 267.
(*e*) *Aconit.* p. 196.
(*f*) COLLINS l. c. apud C. GESNER. p. 20.
(*g*) *Cicut. aquat.* p. 215. Etiam ex THUANO.
(*b*) L. c.
(*i*) PLIN. L. XXVII. n. 76.
(*k*) Aconitum folia habet Cyclamini aut Cucumeris tria vel quatuor minora *subhirsuta*, caulem paulum album; radix Scorpii caudam æmulatur, & Alabastri modo splendet DIOSCORID. IV. c. 72. PLIN. L. XXVII. n. 2. Partim consentit historia, partim aliena est.
(*l*) p. 384. 385.
(*m*) HILL. LEWIS. *mater. medic.* p. 628.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0151-3

Ranunculus leucanthos RICHER p. 192. bene.
Ranunculus gramineus TABERNÆMONT p. 51. bene, pro planta alpina.
Ranunculus foliis linearibus, longissimis, caule erecto, nudo, unifloro LOEFLING. *Itin.* p. 60?
Ranunculus foliis linearibus, caule subnudo, radice fasciculata, ramosa GERARD. p. 389.
Non est *Ranunculus* 5. LINN. p. 773. ex fide Cl. GERARDI.
β *Flore pleno Ranunculus* αλπικολευκανθοπληρης RICHER.
In altioribus alpium, monte *Fouly*, *Jeman*, *Enzeindaz*, *Prapioz*, *la Varaz*, *Pané Rossaz*, *Bovinaz*, *Salanfe*, *St. Bernhard*; montibus supra Vallem D. *Nicolai*, mont. *Bernina* & *Braulio* Rhætiæ, & ad glaciales rupes, ex quibus *Rhodanus* scaturit.
Radices fasciculatæ, teretes: caulis imus quasi bulbosus, fetis reticulatis obnuptus. Folia radicalia longa, angusta, Graminis similia, nervis secundum longitudinem sibi parallelis: in caulis divisione, si divisus fuerit, aliqua latiora, amplexicaulia. Si caulis uniflorus fuerit, unica ligula elliptica. Caulis superne hirsutus, sæpe uniflorus. Flos non magnus, calyce subhirsuto, oris albis, patulo, petalis lacteis, sectorem circuli referentibus. Fructus ovalis. Sed altiora exempla etiam reperiuntur cubitalia, foliis ad unciam latis, receptaculo terete, caule ramoso, multifloro; etiam ad 20. flores.
β Non possum ab istis separare Ranunculis plantam rariſſimam, cujus exempla (*n*) Cl. RICOU in monte *Mille* supra vallem de *Bagnes* legit.
Cum prioribus convenit summa radice obducta reticulo setarum, eadem bulbillis facta. Folia petiolata, ovata, serrata, lacera, nervis parallelis, in longas peracutas lacinias eductis, in caule trifidis. Caulis cubitalis, ramosus, foliosus, superne hirsutus. Flores pauci, magni. Calyx fusco tinctus, reflexus. Petala alba, emarginata. Capsulæ repandæ, tuba curva.
Posset hæc planta ex adulterio Ranunculi 1180. & Aconiti folii n. 1164. nata videri, si iste ad summas alpes adspiraret. Sed est potius perinsignis varietas Ranunculi 1180.

1181. RANUNCULUS caule erecto, ramoso, foliis ensiformibus, subserratis.
Ranunculatus lanceatus major TABERNÆMONT. p 48.
Ranunculus longo folio maximus, lingua PLINII J. B. III. p. 865.
β Foliis serratis AMBROSIN. *phytogr.* p. 459.
γ Latiori folio, marginibus pilosis PLUKNET. p. 312.
α. γ. *Ranunculus foliis lanceolatis, caule erecto* LINN. p. 773.
Passim in aquosis circa *Seelhofen*, *Seedorf*, ad fossas viæ *Worbensis*, circa *Murten*, *Roche*, *Michelfeldæ*, &c.
Caulis erectus, fistulosus, cubitalis, ramosus, teres. Folia vaginalia, sessilia, integra, vel non serrata, longe lanceolata, acuta; etiam tota hirsuta. Flores in summis ramis ampliſſimi. Calyx subhirsutus. Squama eminens, & sub ea foveola. Stamina fere centena. Petala rotunda, flava, nitentia. Semina videntur squamis distingui: sed eæ sunt capsulæ abortivæ, a vicinis elisæ.
Acris est, & causticus.

1182. RANUNCULUS caule declinato, foliis elliptico lanceolatis, subserratis.
Flammula Ranunculus DODON. *purg.* p. 292. DODON. *pempt.* p. 732.
β Foliis dentatis.
Flammula Ranunculus, folio serrato DODON. *pempt.* p. 433.
Ranunculus lanceolatus, serratus C. B. BAS.
α. β. *Ranunculus foliis ovato lanceolatis, petiolatis, caule declinato* LINN. p. 773.
In omnibus udis & inundatis abunde.
Caulis ramosus, partim prostratus, partim erectus, radicibus longis, teretibus. Folia radicalia ex petiolo sulcato, utrinque acuminata, firmula, elliptica, lanceolata, plerumque integra, tamen etiam dentata. Caulis floriger pedalis, cubitalis, ramosus, multiflorus, foliis vaginalibus, supremis linearibus. Flos quam priori minor, flavus, nitens, cum foveola in ungue, ora eminente cincta. Stamina circa triginta. Calyx subhirsutus.

Acris

(*n*) *Emend.* VI.

Acris eſt, ut Flammulæ nomen meruerit, ad veſicas excitandas (*o*) utilis, mitior tamen, quam paluſtris, ut etiam nonnunquam fallat (*p*). In equis hoc Ranunculo paſtis hepar corrumpi, & veſiculis aqua refertis repleri, etiam piſciculis Soleæ ſimilibus [faſciolis] (*q*).

1183. RANUNCULUS caule reptante, foliis linearibus, faſciculatis.

Ranunculus longifolius minimus reptans BURSER *Act. Lit. Suec.* ann. 1724. p. 505. qui & ipſe *Morati* legit.

Ranunculus flammeus, minimus, Spergulæ folio BUXBAUM *Cent.* V. *app.* n. 41.

Ranunculus repens, gramineis foliis, e ſingulis geniculis radices agens AMMAN. *plant. Ruthen.* p. 80. t. 13. f. 1.

Ranunculus foliis linearibus, caule repente LINN. *Flor. Lapon.* p. 236. t. 3. f. 5. *Spec.* p. 773.

Icon OEDERI t. 108.

Ad ripas lapidoſas lacuum Helveticorum, Biennenſis, Moratenſis, Neocomenſis, Genevenſis.

Habitus proſtratus; radiculæ per intervalla ex caule prodeuntes. Caulis alterne alium ductum induens. Folia linearia, tamen cis finem latiuſcula, ſæpiſſime conjugata. Flores exigui, lutei, nitentes, in petiolis unifloris. Calyx ſemipellucidus, per ætatem reflexus.

Pene certus ſum varietatem eſſe (*r*) Ranunculi 1182. quem per continuos gradus viderim, ut a lapidoſis recedebat, altiorem fieri, & denique in omnes Flammulæ conditiones redire.

DAMASONIUM VAILLANT. 1719. p. 26.

ALISMA (*a*) LINN. n. 460.

RANUNCULI *Spec.* TOURNEFORTII.

A Sagitta & a Ranunculis hoc loco retinetur, etiamſi ſtamina tantum ſena ſunt: nam florem illius, hujus fructum habet. Calyx trifolius, foliis triangularibus. Petala tria (*b*), pro plantæ ratione exigua, expanſa, ambitu circulari, ſerrato, arcum efficiente. Siliculæ numeroſæ, duodecim, viginti (*c*), in circulum diſpoſitæ, in noſtra monoſpermæ, ut in Ranunculo, dantur enim & polyſpermæ ſpecies. Nihil adtinet nomen Damaſonii (*d*) novare.

1184. DAMASONIUM foliis ellipticis, lanceolatis, capitulo rotunde triquetro.

Plantago aquatica CAMERAR. *Epit.* p. 264. DODON. *cereal.* p. 267. *hiſt.* p. 606.

Plantago paluſtris, ſeu aquatica TABERNÆMONT. p. 734.

& *Plantago aquatica minor* EJUSDEM ibid. *parva* TARGIONI *viagg.* III. p. 192.

Alisma foliis ovatis, acutis, fructibus obtuſe trigonis LINN. *ſpec.* p. 486.

In omnibus foſſis aqua plenis.

Radix alba, bulbiformis, tunicata, denſiſſimis fibris capillata. Folia radicalia longe petiolata, ovato lanceolata, & ellipticolanceolata (*e*), acuta, nervis in apice convenientibus, ut in Plantagine. Caules nudi, cubitales, paniculati. Petioli ex caule verticillati, vaginis excepti trifoliis, ramoſi ipſi & ſecundo verticillati, & tertio. Diſcus filiquarum rotunde tripartitus. Petala roſea, dum inaperta. Flos pro plantæ portione minimus.

Acris eſt, & ea nota cum Ranunculis cohæret: in hydropicis veſicis (*f*) excitandis adhibetur, ex HEURNII conſilio. Vaccas occidiſſe Cl. FABREGOU teſtis eſt, & alia animalia.

Qui

(*o*) CHYDENIUS *gamle Carleby* p. 41.
(*p*) MARTIN. *Weſtern Island.* p. 179.
(*q*) Le NOBLE *laſt.* p. 12.
(*r*) *It. Helvet.* H. n. 19. p. 203.
(*a*) Alisma Damaſonium, foliis Plantaginis anguſtioribus, magis laciniosis, in terram converſis, ramoſis, caule ſimplici, tenui, cubitali, capite thyrſi, radiculis denſis Veratri, tenuibus, odoratis, pinguibus DIOSCORID. L. III. c. 154. PLIN. L. XXV. n. 77. Sed addit, aliud in ſylvis nigrioribus foliis naſci.
(*b*) TOURNEFORT. D.
(*c*) IDEM. S. T.
(*d*) Non eſſe Plantaginem recte JUNGIUS.
(*e*) Etiam anguſta, quaſi graminea.
(*f*) ETTMULLER p. 77.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0153-5 DFG

Qui fit adeo, ut FLOYERUS (*g*) refrigerantem vocet & adſtringentem, & *Paulus* BOCCONE (*h*) ajat, in Umbria radicem hæmorrhoides ſanare impoſitam. Damaſonium veterum alvum ſiſtebat (*i*), ſurſum tamen & deorſum purgare MARCELLUS *Emp.* (*k*) auctor eſt.

Neque ſtellatum Damaſonium, neque minimum in Helvetia lectum eſt.

SAGITTA (*l*) VAILLANT. *Mém.* de 1719. p. 25.

SAGITTARIA LINN. n. 1067.

RANUNCULI *Spec.* TOURNEFORT.

Flores ſexu diſtincti, ſed in eadem planta. Supremi mares ſunt, calyce ovato, trifolio, petalis tribus, ſubrotundis, ſtaminibus triginta, & ultra, fructu nullo. In imis verticillis flores ſunt feminini, calyce & petalis ſimilibus, ob numerum vero ſilicularum & tubarum quaſi muſcoſi, ſtaminibus nullis, fructu hemiſphærico, ex numeroſiſſimis capſulis, monoſpermis, compacto. Semina alata.

1185. SAGITTA foliis acuminatis.

GESNERI *icon. enea* n. 72.
Sagitta DODON. *cereal.* p. 235. CAMERAR. *Epit.* p. 874.
& *Sagitta major* CAMERAR. *Epit.* p. 875. TABERNÆMONT. p. 743.
& *Minor* J. B. TABERNÆMONT. ibid.
& *Sagitta minor, anguſtifolia* J. B. TABERNÆMONT. p. 744.

Tres etiam figuras dat PETIVER t. 43.

Icon OEDERI t. 172.

β Foliis partim gramineis, partim ſagittatis.

Gramen bulboſum, aquaticum C. B. *Prodr.* p. 4.
Sagitta aquatica, foliis varians LOESEL. p. 234. *ic.* 74.
Graſſ arrow head PETIVER. t. 43.

α. β. *Sagittaria foliis ſagittatis, acutis* LINN. p. 1410.

Ebroduni in foſſis, inque lacu J. B. Nidoviæ in foſſis legi, quæ a monte deſcendentibus primæ occurrunt. Circa *Landeron*, & inter *Pont de Thiele* & *Gampelen* GAGNEBIN. *Michelfeldæ*, *Mülhuſiæ* in foſſis urbanis; in aquis puris.

Radix fit teretibus fibris innumerabilibus, in vaginoſum caput convenientibus. Habitus Damaſonii, nempe caulis erectus, aphyllos, paniculatus, rariores autem, quam Plantagini aquaticæ, paniculæ ſunt, ut flores majores. Folia petiolata, juniora graminea, ſimplicia, adultiora ſagittata, ad acutiorem angulum, aut ad minus acutum. Vaginæ ſub petiolis florigeris trifoliæ, ovato lanceolatis, purpureis. Petala alba, rotunda, ungue purpureo.

Radices in America (*m*) craſſiores, Indis in cibum cedunt. Chinenſes Sagittam (*n*) colunt, cujus radicibus veſcuntur. Nobis negliguntur. Præter oves etiam a pecore amantur (*o*). In pruritu ani & vulvæ *Theodorus* TURQUET decocto Sagittæ partes adfectas fovebat.

VIII. MULTISILIQUÆ.

A priori claſſe ſolis capſulis diſtinguuntur, quas habent polyſpermas, charactere cæterum naturali inſeparabiles.

BUTOMUS TOURNEFORT. t. 143. LINN. n. 507.

Flos bis tripetalos, ut cum Sagitta & Damaſonio continuetur. Petala ſubrotunda, duorum ordinum (*p*), exteriora mucronata, duriora, minora (*q*); interiora majora, teneriora. Stamina ter terna. Siliquæ ſex (*r*) diſtinctæ, in figuram hexagoniam

(*g*) *Pharmacobaſan.* p. 166.
(*h*) *Mus di ſific.* p. 284.
(*i*) DIOSCORIDES.
(*k*) p. 212.
(*l*) Mago piſtanum Græcis vocari ait, quam inter alvas vocant ſagittam PLIN. L. XXI. n. 68.
(*m*) KALM. *Americ. reſa* III. p. 52.
(*n*) *K. Svenska Wetensk. Acad. Handl.* 1757.
(*o*) SCHREBER. *Saml.* III. p. 73.
(*p*) TOURNEFORT. A. B. C.
(*q*) A.
(*r*) E.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0154-1
DFG

niam diſpoſitæ, per inferiorem valvarum conjunctionem dehiſcunt (*s*). Semina pene innumerabilia, ad totas valvas adhærent (*t*). Tuba recta, filiformis.

1186. BUTOMUS LINN. p. 532.

Juncus floridus MATTHIOL. p. 1037. CAMERAR. *Epit.* p. 781. BLAIR. *botanical Eſſ.* p. 215.

Gladiolus aquatilis DODON. *Cereal.* p. 253. 254. *hiſt.* p. 400.

β Flore albo TRAG.

In Helvetia, quam in Germania, rarior: in foſſis *Michelfeldæ* & *Ebroduni* legi. *Mulhuſiæ.*

Radix fibroſa; folia ima quaſi bulboſa (*u*). Caulis erectus, bicubitalis, nudus. Folia radicalia longiſſima, cubitalia, enſiformia, triquetra. Summus caulis edit tres ſtipulas, majores, ovato lanceolatas, ſemiflorales, & multas minores: tum copioſam umbellam. Petioli uniflori, in æquali longitudine. Flores patuli, roſei, aut purpuraſcentes, interioribus petalis pallidius roſeis, lineis ſaturatioribus virgatis, exterioribus atropurpureis, cum virore aliquo.

Armentis non placet (*x*).

PÆONIA (*y*) TOURNEFORT. t. 146. LINN. n. 678.

Calycis folia duorum ordinum, inæqualia & difformia (*z*); exterior ordo ariſtatus; interior obtuſe triangularis. Petala quinque, etiam numeroſiora (*a*), ovata, patula, ſæpe inæqualiter lacera. Siliquæ duæ (*b*), vel plures, ad quinque (*c*), villoſæ, per ſuam longitudinem hiſcentes. Tubarum loco ungues lati, compreſſi, adunci (*d*), ſpongioſi. Semina nigerrima (*e*), ſubrotunda, nitida: ſimiles in iis nuclei (*f*). Stamina numeroſiſſima, ad trecenta (*g*).

1187. PÆONIA radice glanduloſa, foliis duplicato pinnatis, pinnis ellipticis & trilobis.

Pæonia femina MATTHIOL. p. 915. LOBEL. *ic.* p. 682.

Pæonia rubra, flore ſimplici Hort. Aichſtett. vern. ord. 6. t. 15. & t. 10. f. 1. & t. 12. f. 1.

β Flore pleno BLAKWELL. t. 65.

α. β. *Pæonia foliolis oblongis* LINN. p. 746. qui marem conjungit.

C. GESNERUS in montibus *Glaronenſium*, qua fluv. *Sernf* ſcaturit: idem circa *Luganum*. In montis *Generoſi* Inſubriæ pratis Clar. la CHENAL. Circa Genevam LOBELIUS, ſed ea ſede dudum non reperta eſt. In Delphinatu SOLIER ad AETIUM.

Radix glanduloſa. Folia firma, nitida, pinnata, pinnis pinnatis, duorum parium, extrema impare; pinnulis ovato lanceolatis, etiam ſemibilobis & ſemitrilobis, cum nervo medio confluentibus. Caulis pedalis, ramoſus. Flos purpureus, ſpecioſus.

Fætida planta, mihi ſuſpecta. Semen vomitum movet, *BOERHAAVII* experimento, & alvum GREWIO teſte; & olim SUIDAS radicem alvum laxare ſcripſerat (*h*). Infuſum maris aqueum iners eſt & nauſeoſum: ſpirituoſum infuſum & extractum aliquantum adſtringit (*i*). Florum extractum ſpirituoſum parcius, ſed grato ſapore balſamico & pene dulci (*k*) eſt, ut Græcæ vocis vis poſtulat. Semen fere inutile, ſapore piſi (*l*). Ejus extractum ſpirituoſum non ingratum eſt, aquoſum ſecundum nauſeoſum & rancidum (*m*). Radix (*n*) recens ſubacris

(*s*) F.
(*t*) H.
(*u*) Pro involucro LINN.
(*x*) BERNHARD *Wieſenbau* p. 142.
(*y*) Pæonia ſeu Glycyſide caule ſesquipedali, quem multi ſtolones comitantur, femina Smyrnii foliis: ſiliquis amygdali ſimilibus [villoſis], in quibus, cum dehiſcunt, multa grana rubra, in medio nigra. Radici feminæ ut glandes ſeptem vel octo inhærent DIOSCORIDES L. III. c. 140. PLIN. L. XXVII. c. 60. add. L. XXV. n. 1. Omnino noſtra.
(*z*) TOURNEFORT.
(*a*) A.
(*b*) Duas LINN.
(*c*) TOURNEFORT. D. Negat LINNÆUS.
(*d*) TOURNEFORT. D.
(*e*) G.
(*f*) PARSONS t. 3. f. 1.
(*g*) LINN.
(*h*) p. 487.
(*i*) CARTHEUSER *mater. medic.* P. poſt. p. 400.
(*k*) IDEM ibid. p. 468.
(*l*) NEUMAN. T. II. P. IV. p. 35. 40.
(*m*) Ibid.
(*n*) Analyſin radicis habet HUNEBWOLF. p. 22.

cris, ſubdulcis (*o*) cum amarore. Extractum ejus ſpirituoſum Pæoniæ characterem retinet, ſubdulce eſt (*p*), ſed ingratum. Aqua etiam deſtillata odorem Pæoniæ ſervat (*q*). Nihil hic eſt, quod magnas vires medicas promittat: ut ad apoplexiam (*r*), aut epilepſiam (*s*), graviſſima certe mala, valere, aut ejus vi LEONICENUM (*t*) ad 106. annum perveniſſe, aut appenſum florem (*u*) & femina ejusmodi virtutes poſſidere, aut ſubſultus infantum in ſomno (*x*) moleſtos, aut demum convulſiva infantum tormina a radice ſedari credas (*y*). De vi antiepileptica dubitabat BOERHAAVIUS & D. LUDOVICI (*z*). Veteribus fidem ſuperſtitio minuit, quam in extrahenda Pæoniæ radice plurimam THEOPHRASTUS oſtendit (*a*). Neque GALENO crediderim, qui de collo ſuſpenſam radicem epilepſiam ſanaſſe prodidit (*b*).

Marem, foliis minus difformibus diverſam, & radice glandulis deſtituta, in monte *Generoſo* GESNERUS, circa Genevam LOBELIUS naſci audivit. Sed in illo monte femina naſcitur, Genevæ neutra.

CALTHA LINN. n. 733.

POPULAGO TOURNEFORT. t. 145.

Flos nudus, petalis bis ternis, ſubrotundis (*c*), etiam quinis. Stamina ſupra centena. Siliquæ in ſtellam (*d*) diſpoſitæ, quarum duodenæ fere matureſcunt: in qualibet ſemina numeroſa (*e*). Tubæ nullæ, præter ſpongioſos ſiliquarum apices.

1188. **CALTHA LINN. p. 784.**

GESNERI *icon ænea* 54.
Caltha paluſtris LOBEL *ic.* p. 594. &c.
Populago major TABERNÆMONT. p. 750.
& *Minor* EJUSDEM *ibid. Hort. Flor.* p. 76.

β Flore pleno TABERNÆMONT. p. 751. CLUS. VALLET. t. 84. BLAKSTONE p. 9.

γ Petalis acutis *Hort. Florent.*

Ubique ad rivulos, ineunte vere.

Radix fibris numeroſis compoſita. Folia radicalia petiolata, reniformia, ſed rotundiora, pene cordiformia, circumſerrata. Caules pedales, folia aliquot, & flores edunt. Flores in petiolis brevibus, grandes, flavi, tinctorii.

Acris eſt & cauſtica, a vaccis tamen editur.

Nonne eſt *Gillcups*, Ranunculus, cujus flores boum adipem flavo colore tingunt (*f*)?

Flores nondum evoluti, in muria macerati, pro Capparidibus venduntur (*g*).

TROLLIUS LINN. n. 700.

Non bonum nomen. *Trollblume* videtur ſignificare florem magicum. Cum Helleboro olim retinuerat LINNÆUS. Nunc ſeparat, habet tamen communem characterem tubulorum cavorum, qui intra petala reperiuntur, & quorum numerus hic alias (*h*) novenarius ſit, ad ſedecim in meis adſcenderit. Differt petalis numeroſis, circa duodecim, ad quindecim, & ſiliquis pariter numeroſiſſimis, cum Helleboro petala quinque, ſiliquæ ad ſex ſint. Tubæ perbreves. Monoſpermas ſiliquas meæ notæ faciunt, LINNÆUS polyſpermas.

1189.

(*o*) NEUMAN p. 38.
(*p*) p. 41.
(*q*) Ibid.
(*r*) In NICOLAUM p. 163.
(*s*) Ibid. RHAZE L. III. c. 44.
(*t*) SANCTORIUS in I. *Fen. Avic.* p. 350.
(*u*) BRASSAVOLA *exam. ſimpl.* p. 384. etiam proprio experimento.
(*x*) STORCH *Kinderkrankh.* II.
(*y*) DETHARDING. *Spec.* p. 128.
(*z*) *Pharm.* p. 271.
(*a*) L. IX.
(*b*) *Simplic. Fac.* L. VI.
(*c*) TOURNEFORT. A.
(*d*) C.
(*e*) D. E.
(*f*) *Hereford Orchards* p. 31.
(*g*) SCHREBER. III. *Saml.* p. 19.
(*b*) BOEHMER. *nectar. flor.* p. 22.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0156-2
DFG

1189. TROLLIUS.

Ranunculus VI. CAMERAR. *Epit.* p. 385.
Ranunculus flore globoso DODON. *purg.* p. 287. *hist.* p. 430.
Helleborus niger, Ranunculi folio, flore globoso majore J. R. H. SCHEUCHZER. *It.* I. p. 39.
Icon OEDERI t. 133. & in EDEN. t. 38.
β Minor CLUS. &c.
Trollius corollis conniventibus, nectariis longitudine staminum LINN. p. 762.

Nihil vulgatius in pratis montosis & subalpinis.

Radices numerosæ, fibrosæ. Caulis erectus, pedalis, sæpe non ramosus, uniflorus, tamen etiam ramosus & multiflorus. Folia Ranunculi Chrysanthemi, circumscriptione rotunda, sed ad petiolum usque quinquelobata, lobis semibilobatis, semitrilobatis, lobulis acute serratis. Petala fere duodecim, per sex ordines binatos: exteriora sex petala virorem retinent, & adroso sunt apice: interiora late ovalia, tota petalodea sunt. Tubuli duodecim, tredecim, sedecim, petiolati, inflexi, lingulati, plani, ad locum flexionis fovea excavati, inde geniculo tumentes, fine latiori, obtuso, extrorsum cavo. Stamina innumerabilia, antheræ in medio latiores, puncto notatæ. Siliquæ rugosæ numerosissimæ, supra duodecim in stellæ speciem congestæ, bivalves, apice recurvo. Semina minuta, nitida, edulia.

Flos odoratus est: herba absque noxa (*i*) pabulo cedit. Aqua cum Trollio decocta scorbutum sanasse dicitur, de quo medici desperaverant (*k*).

ISOPYRUM LINN. n. 701. CRANZII.

Planta Helvetica alium characterem habere videtur, alium Sibirica. Isti petala quinque elliptica, lanceolata: *tubuli octo bilabiati*, utroque labio integro, breviori quod *interius*. *Stamina duodecim & tredecim. Siliquæ octo, in orbem dispositæ, tubis extrorsum recurvis, capitatis. Intus semina perexigua, subrotunda*, subaspera.

In Austriaco Isopyro (*l*), quod Cl. JAQUINI dono mihi contigit videre, quinque squamulæ sunt, quæ stamina erecta tenent, auriculatæ, integræ. Siliqua una, ad tres, ad se invicem recurvæ, aristatæ. Stamina triginta ad quadraginta (*m*), ego circa dena video. Petala quinque, elliptica.

Helvetici character ignoratur.

LINNÆUS Isopyro facit tubulos quinque tridentatos, filamenta numerosa, siliquas plurimas.

? 1190. ISOPYRUM.

Aquilegia montana, flore parvo, Thalictri folio C. B. *Prodr.* p. 75. *Hist. Oxon.* III. p. 458. S. 12. t. 11. f. 5.
Isopyrum stipulis obsoletis LINN. p. 783.
Annon *Aquilegia foliis Thalictri, floseulis minutis, seu albis* MENZEL. *pugill.* t. 8.

In Helvetiorum alpibus C. B. loco non addito.

„ Radix exigua: folia Thalictri parva, pallida, virentia: cauliculus tenuis, palma minor, duobus tribusve foliolis brevibus, oblongis, minime divisis. Flos unicus, „ cæruleus, vulgari Aquilegiæ similis, quintuplo minor.

HELLEBORUS (*a*) TOURNEFORT. t. 144. LINN. n. 702.

Flos nudus, petalis (*b*) solidis, fere quinis (*c*), ovato lanceolatis & subrotundis. Tubuli bilabiati (*d*), cavi, calice breviores, ostio serrato, sex ad decem & ultra

(*i*) EHRHARD. *Pflanzenhist.* VII. p. 123.
(*k*) KALM. *vesa* I. p. 76.
(*l*) CRANZ. II. p. 125. Etiam SCOPOLI p. 555.
(*m*) SCOPOLI.
(*a*) ἑλλέβορος SUIDAS I. p. 710.

Elleborum nigrum appellatur Melampodium, quod eo MELAMPUS Proetidas purgaverit & sanaverit PLIN. L. XXV. n. 21. Folia viridia Platani, minora, foliis sphondylii proxima, pluribus divisuris incisa. Caulis asper, flores in purpura albicantes, racematim cohærentes. Semen Anisi. Radices nigræ, tenues, a capitulo Cepæ simili confibratæ. Anticyræ nigrum Elleborum optimum generatur, tum in Helicone, Parnasso, in Oeta monte, Parnasso THEOPHRAST. *Caus.* L. VI. c. 20. & Aetolia DIOSCORID. IV. c. 146. Anticyram advenæ undique confluebant, quod ibi cum Sesamo

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0157-8

ultra (*e*). Stamina numeroſiſſima (*f*). Siliquæ (*g*) circa quinas & ſenas, incurvæ (*h*), bivalves (*i*), rugoſæ (*k*), apice recurvo, tuba terminato, cui apex globoſus. Semina gemino ordine (*l*), ad valvarum commiſſionem.

*1191 HELLEBORUS flore folio inſidente LINN. n. 783.

Aconitum luteum minus DODON. *purg.* p. 312.
Aconitum unifolium, bulboſum C. B. HILL. *veget. ſyſtem.* t. II.
Aconitum hyemale CAMERAR. *Epit.* p. 828.

Paſſim in pratis, imprimis in ipſo pago *Bex.* In montoſis Biennenſibus; ut in rupibus montis *Chaſſeralle* SCHUH.

Radix tranſverſim lata, tuberoſa, multiceps, multos caules emittit. Folium petiolatum circulum fere ſub flore facit, ad petiolum uſque quinquepartitum, lobis ſimplicibus ellipticis, bilobatis, trilobatis, quadrilobatis. Eorum foliorum (*m*) unum aliquando luteum eſt, & tunc quidem uno petalo flos diminuitur; ſolet nobis hexapetalos eſſe (*n*), petalis ovatis, flavis, lineatis, aliquantum conniventibus, deciduis. Totidem in flore tubuli; hinc brevius inciſi, ſæpe denticulo præditi; inde longiores & bidentati. Stamina triginta. Siliquæ ſex; hinc rectæ; inde curva linea terminatæ, ſpongiola curvula coronatæ.

1192. HELLEBORUS foliis multipartitis, ſerratis, caule paucifloro.

Elleborum nigrum alterum CAMERAR. *Epit.* p. 941.
Veratrum nigrum alterum DODON. *purg.* p. 190. *pempt.* p. 385.
Helleborus niger flore viridi C. B. HILL. *vegetable ſyſtem.* I.
Helleborus niger fœtidus GARIDEL *ic.* 48.

β Foliis maculis ſanguineis adſperſis BOCCONE *mus di piant.* p. 26. t. 4.
Helleborus caule multifloro, folioſo, foliis digitatis LINN. p. 784.

In Helvetia rarior. Prope *Tigurum* C. GESNER, & circa *Kyburg* Cl. DICKIUS legit. *Mendriſii* in dumetis. In rupibus verſus *la Chetelaz* haud longe *Bellelai.*

Radices fibroſæ, nigræ. Folia radicalia petiolata, ſolida, viridia, nervoſa, ad petiolum uſque in decem lobos diviſa, acute circumſerratos, etiam bilobatos, trilobatos. Similia ad caulem firma, ſerrata & digitata folia, trilobata, quinquelobata. Caules pedales & dodrantales, etiam ramoſi, ramis bifloris & multifloris, flore ſæpe cernuo. Petala, vel calycis folia, ovato lanceolata, patula, viridia. Tubuli conici octo, ad decem, oſtio ſerrato. Stamina quinquaginta & ultra. Siliquæ tres, ad quinque, cornu in tubam abeunte, terminatam globulo. Eædem elatere ſuo ſe aperiunt (*a*).

Difficillime de Helleboris veterum dicitur, cum ne inter ſe quidem conſentiant. De THEOPHRASTI Helleboro non liquet. Videtur DIOSCORIDES nigri nomine *roſeum* velle, qui nobis nuſquam (*b*) provenit. In monte tamen Olympo Helleborus naſcitur radice tuberoſa, valide purgans,* quem botanici Perſæ TOURNEFORTIO pro vero (*c*) dederunt. Eum flore rubro eſſe BELLONIUS (*d*). Idem a TREWIO (*e*) pingitur, & aliquantum a rubro differt, & radice fuſca, ut iſte nigra eſt. Radices legi tenuiſſimas, breves, decurtatas ſuprema, quæ craſſiſima &

ſamo ſimili herba miſceretur THEOPHRASTUS L. IX. c. 14. STRABO L. IX. Ibi ſanatus Helleboros DRUSUS PLINIUS L. XXV. n. 21. Eſt ergo Helleborus albo flore Auſtriacus aut adfinis certe ſpecies. Similia PLINIUS L. XXV. n. 21. minus bono ordine. Ελλεβορος niger, radice nigra eſt; ſunt, qui ei folia laurina faciunt, caulem Aſphodeli breviorem, folia radici adnexa, humi ſparſa, radicem longam, multiplicem, prætenuem: naſcitur in Helicone & Melampodium dicitur THEOPHRASTUS L. IX. c. 11. putes velle Veratrum. Helleborus niger tenuem medullam habet, acris & ignitus eſt, qualis in Helicone, Parnaſſo & Anticyris naſcitur ORIBAS. *Synopſ.* II. c. 56. Cretenſem commendat DEMETRIUS *accipitr.* p. 608.

(*b*) Calycem vocat GESNER. *Epiſt.* ad KENTMAN.
(*c*) TOURNEFORT. t. 144. A. B.
(*d*) C. C. Add. RAJ. *de method.* p. 33.
(*e*) Octodecim in Orientali BLAKWELL. t. 504.
(*f*) A.
(*g*) Tres E.
(*h*) G. F.
(*i*) G.
(*k*) G. F.
(*l*) H.
(*m*) *Emend.* VI. n. 25.
(*n*) Florem eſſe Ranunculi JUNG.
(*a*) *Anc. ment.* T. X. t. 10.
(*b*) In monte Jovis Oſtenſium faſtigio provenire LORRL. *Adverſ.* p. 304. qui certe Penninus eſt Jupiter, cujus templum nuper detectum eſt, idem nobis a St. *Bernhardo* dictus. Frequenter autem cum me procurante nuper is mons percurreretur, nunquam Helleborus roſeus apparuit, nimisque pro eo Helleboro hæc alpium culmina edita videntur.
(*c*) *Voyag. au Levant.* III. p. 347. 348.
(*d*) *Cult.* p. XIX.
(*e*) Add. ad BLAKWELL. t. 505.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0158-4
DFG

& Cepis ſimilis PLINIUS (*e**). Rubrum auſtriacum ſolum valere MATTHIOLUS (*f*), & LOBEL (*g*), & *Franciſcus* APOLLO (*h*), & ipſe C. GESNER (*i*). Sed noſter, qui viridi flore eſt, non ideo iners eſt, ut MATTHIOLUS exiſtimabat (*k*), qui etiam de albo auſtriaco idem fert judicium, cum a roſeo non differat. Nam noſter quidem & ad ſetacea (*l*) adhibetur, & in Pyrenæis & alpibus pro Helleboro habetur, qui (*m*) a roſeo vere differat. Denique a Clar. BOULDUC (*n*), & ab ipſo MATTHIOLO (*o*) noſter adhibitus fuit, qui Tridentanis in uſu ſit.

Liceat ergo hic recenſere, quæ de nigro Helleboro certiora reperi.

Nigrum albo fortiorem eſſe (*p*) aliqui veterum, & capras albo paſci, quas niger enecet PLINIUS (*q*). Meliora tamen docti Arabes (*r*) nigrum pro ſalubriori habuerunt. Arabes Hellebori nomine nigrum intellexiſſe, Græcos album CODRONCHUS (*s*). Eadem cum nigro eſt procul dubio Conſiligo APSYRTI & HIEROCLIS (*t*).

Radix Hellebori nigri nigra, cum amarore nauſeoſa, odore acri, inutilis eſt, quando odorem amiſit. Extractum utrumque uberrimum eſt, cum etiam reſinoſi ſex drachmæ ex duabus radicum unciis obtineantur (*u*); adeo vero accurate partes gummoſæ cum reſinoſis miſtæ ſunt, ut gummoſas ſpiritus vini ſolvat, & reſinoſas aqua (*x*). Igne ſubjecto aqua exſtillat acris, cum flagitio purgatura (*y*), lixivioſæ naturæ (*z*): tum ſpiritus acer (*a*), qui & ex nigro & ex fætido Helleboro obtinetur. Una fæculæ (*b*) albæ primo ab igne adſcendunt, ſal nempe volatilis acerrimus (*c*). Olei multum ineſt, non tamen ætherei (*d*), ad ſemuncem ex ſelibra (*e*); ſalis fixi minimum, ad ſcrupulum (*f*). Præcipua vis eſt in reſinoſo (*g*) volatili, acri, quod per coctionem avolat, ut ea ſola vim Hellebori vehementer frangat (*h*), & Hellebori ſolus odor ſternutationem moveat (*i*). Extractum etiam reſinoſum ſævius alvum ducit (*k*). Deinde alvum ciet (*l*) infuſum, decoctum, aqua, extractum, ut vocatur, aquoſum, reſinoſum, radix ipſa, folium, ſemen (*m*).

Si aliquando imbelle (*n*) fuit pharmacum, potuit & non abſque ſpecie eſt ſuſpicio, diu (*o*) ſervatas radices effetas fuiſſe.

Doſis difficilius determinatur. Radix ad gr. XII. (*p*), ad ſcrupulum (*q*), ad drachmam ſemis (*r*), ad ſcrupulos duos (*s*), ad drachmam (*t*), & ad duas (*u*), & ad quatuor (*x*) drachmas ſumta fuit. Folia pariter ad ſemidrachmam (*y*). Extractum aquoſum ad ſemi ſcrupulum (*z*), & ad integrum ſcrupulum (*a*). Extractum vinoſum amariſſimum ad grana undecim (*b*), & quindecim (*c*) datur.

In

(*e**) L. XXV. c. 21.
(*f*) p. 1222.
(*g*) *Adverſ.* p. 304. & DODATO apud HILDANUM *Epiſt.* XXVI.
(*h*) p. 756. b.
(*i*) Ad J. BAUHINUM p 118.
(*k*) l. c.
(*l*) KRAMER. p. 190.
(*m*) *Journ. de Trévoux* ann. 1710. m. Aug.
(*n*) *Mém. de l'Acad. Royal. des Sciences* ann. 1701. p. m. 195.
(*o*) *Epiſt.* p. 218.
(*p*) AVICENNA L. II. *tr.* 2. c. 242.
(*q*) L. XXV. n. 21.
(*r*) RHAZE III. c. 51. ad MANSOREM. MESUE p. 261. II. c. 30. Sic Cl. BOULDUC. p. 194.
(*s*) p. 261.
(*t*) P. HERSUS p. 76. 77.
(*u*) NEUMAN. T. II. P. III. p. 114. 115.
(*x*) NEUMAN. CARTHEUSER. *mater. medic.* p. 535.
(*y*) BORRICH. *hermet. Ægypt. Sapient.* p. 340. 341. De cohobata aqua ſola admittit PECHLINUS *purgant.* p. 98.
(*z*) Infuſum cæruleo colore tingit LEWIS. p. 561.
(*a*) *Projet pour l'hiſtoire naturelle des plantes* p. 165. Add. BOURDUC. p. 196.
(*b*) Ibid.
(*c*) DEIDIER. p. 12. prior.
(*d*) NEUMAN. p. 114.
(*e*) MEZGER. *de Helleboro.* Add. BOURDUC.
(*f*) ibid.
(*g*) CARTHEUSER.
(*h*) NEUMAN. p. 111.
(*i*) *Per tredecim horas* SWET. *miſcell.* L. X. add. BOERHAAVE *prax.* I. p. 588.
(*k*) BOULDUC. p 197. & parce tamen.
(*l*) Deorſum niger PLIN. L. XXV. n. 21.
(*m*) THEOPHRAST. L. IX. c 10.
(*n*) EUDEMUS apud THEOPHRASTUM L. IX. c. 18. THRASYAS ibid CRANZ. *mater. medic.* III. p. 36. De aquoſo extracto HAARTMAN. *ida pharm. uſual.*
(*o*) Digeſtum inertem eſſe MAYERNE *prax.* p. 68.
(*p*) CLAUDIN. *ingr. infirm.*
(*q*) S. PAULI.
(*r*) IDEM.
(*s*) FALLOP. *purg.* p. 253. PREVÔT.
(*t*) Aureum ſemis SERAPIO, ACTUARIUS *de med. compoſ.* p. 95. MASSARIAS *prax.* p. 996
(*u*) THEMISON apud PLINIUM L. XXV. n. 23. Ex mulſo ARETÆUS *cur. diut.* I. c. 5.
(*x*) PLINIUS ibid.
(*y*) PARACELSUS. SCOPOLI p. 557.
(*z*) HILDAN. *Epiſt. med.* Bono effectu SCOPOLI II. p. 381.
(*a*) BOULDUC. *Helmontianum* ad gr. 12. LENTIL. III. p. 108.
(*b*) SPIES *Diſſ.* p. 15.
(*c*) BOVIUS *Flagell. med. meth.* p. 41.

In calidioribus regionibus vis purgans vehementior eſt, & extracti, ut puto, aquoſi ſcrupulus, aut drachma ſemis, vehementer alvum movet (*d*). In his regionibus infuſa radix ad duas drachmas (*e*) ſumi poteſt; ſic decocta cum radice aqua, aut (*f*) vinum infuſum (*g*) aut decoctum cum Helleboro vinum (*h*). Hydromel ex drachma una, cum ſex unciis aquæ ad unam tertiam coctum, additis æquis aquæ & mellis partibus, abjecto Helleboro, datur pueris ad unum cochlear (*i*). Aquæ ſtillatitiæ cochlearia octo magna tormina excitarunt, duodecim canem ſurſum & deorſum purgarunt (*k*). Etiam capræ eo paſtæ purgantur, ſi vere ab eo eventu MELAMPUS vires Hellebori didicit (*k**).

Sed & aliis modis adſumtus Helleborus alvum ducit, in fonticulum miſſus (*l*); & coturnices veratro paſtæ non abſque periculo in cibum recipiuntur, quæ tetanum faciant (*m*). Filum Hellebori nigri per criſtam gallinæ trajectum, avem interfecit (*n*). Extus impoſitus veſicas trahit (*o*), & ſagittas venenat, & pro ſetaceo eſt (*p*).

Non pauca etiam exempla exſtant nimiæ efficaciæ, & moti inde alvi fluxus (*q*), & hypercatharſeos (*r*), vomituum ſæpiſſime repetitorum (*s*), convulſionum (*t*), inflammatorum inteſtinorum (*u*, ſolo recto excepto; funeſtæ ſternutationis (*x*); ipſius denique mortis (*y*), etiam ab una drachma pulveris radicis (*z*). Equos, boves, ſues necare olim THEOPHRASTUS (*a*). Quare olim legimus, corruptis Helleboro aquis Cyrrham a SOLONE ad deditionem compulſam fuiſſe (*b*). Periculum ſubeſſe LOSSIUS (*c*) ſuſpicatus eſt, etſi folia Conſiliginis ad vermes puerorum valent. Et canibus veteres ſummas radices dabant, quæ validiores (*d*). Eaque cauſa fuit, cur variis modis Hellebori vim frangere tentatum ſit, aceto (*e*) etiam cum Helleboro deſtillato, &c. (*f*).

Morbos autem aliquos difficiliores peculiariter ab Helleboro ſuperari creditum eſt.

Maniam adeo ab antiquiſſimis temporibus Helleboro ſanare adgreſſi ſunt, albo quidem potiſſimum Veratro, ſed etiam noſtro (*g*). Sic adverſus epilepſiam (*h*) veteres Helleboriſmos adhibuerunt, & adverſus melancholiam (*i*). Quartanam, terribilem, ante inventum corticem peruvianum, morbum Helleboro decocto (*k*), & ipſa radice (*l*) propinata ſanare ſuſceperunt: ſic podagram PARACELSUS Helleboro adgreſſus eſt, & N. CHESNEAU (*m*), & olim ARETÆUS (*n*). Peculiari etiam vi Helleborum menſes (*o*) reſides expedire creditum eſt, ejuſve extractum (*p*), aut tincturam (*q*), tanta vi, ut etiam abortum a Thaſio vino moveri ſcriptum ſit, quod Helleborus inter vites (*r*) naſceretur. Et nuper demum, & olim ad vermes (*s*) datus eſt, tum ad dolores capitis (*t*), ad memoriæ vitia (*u*), ad hydropem

(*d*) TOURNEFORT.
(*e*) FALLOP. de roſeo Helleboro LOBEL. *adve.* p. 304.
(*f*) PREVOT. *med. paup.* p. 495. CODRONCHUS expertus *Hellebor.* p. 469.
(*g*) CHESNEAU p. 406.
(*h*) ORIBAS. *Synopſ.* l. c. p. 17. addit Scammoneum.
(*i*) HOLLER. ad HIPPOCRATEM *aphor.* S. IV. n. 13.
(*k*) BORRICH. l. c. p. 341. Purgat ZWELFER. A radicis granis 30. parum purgata virgo SCOPOLI. In clyſtere uncia ſemis decocti ſumi poteſt.
(*k**) PLIN. L. XXV. n. 12.
(*l*) Du HAMEL. *hiſt.*
(*m*) CASSIANUS L. XIV. c. 24. Helleborum nominat.
(*n*) MONARDUS.
(*o*) RONCALL. *med. Europ.* p. 214.
(*p*) LANG. *Epiſt.* L. II. n. 20. PLIN. L. XXV. n. 25.
(*q*) RHAZE L. VIII. c. 50.
(*r*) TIMÆUS *Caſ.* 6. L. VII. In cane COURTEN. *Phil. Tranſ* n 335. *Act. Helv.* V. p. 326. VERZASCHA *obſ.* 3.
(*s*) DORING *med.* p. 242.
(*t*) TIMÆUS. TOURNEFORT. l. c.
(*u*) MORGAGN. l. c.
(*x*) HILDAN. IV. *obſ.* 12.
(*y*) *Act. Helvet.* l. c. TIMÆUS l. c. HILDAN. p. 913. HARDER. *apiar. obſ.* 69. ut putatur.
(*z*) SCHAARSCHMIDT *relat.* I. n. 18.

(*a*) L. IX. C. XI.
(*b*) PAUSANIAS L. X. p. 625.
(*c*) L. III. *obſ.* 34.
(*d*) PLIN. L. XXV. n. 21.
(*e*) Scillitico PECHLIN. p. 185.
(*f*) GESNER. *Epiſt.* p. 25.
(*g*) Decoctum MONAVIUS apud CRAT. L. VII. p. 616. mel Helleboratum MAYERNE; extractum HILDANUS *Cent.* IV. *obſ* 9. in exemplo: ſic PECHLINUS *purg.* p. 315. ter de die dimidia drachma data.
(*b*) CÆLIUS *Chronic.* l c. 4. BARICELLI extracti grana X. *hort. genial.* p. 168.
(*i*) Ex mulſa data Hellebori ARETÆUS l. c.
(*k*) MATTHIOL. p. 1222.
(*l*) *Journ. de Trevoux* l. c. Extracto ſanatus HILDANUS p. 914. Radicum drachmas duas in vino coctas CODRONCHUS feliciter adhibuit p. 471.
(*m*) Infuſo vinoſo uſus p. 416.
(*n*) *Cur. diut.* II. c. 12.
(*o*) BATTIE *aphor.* p. 74.
(*p*) Ad grana 15. BOVIUS l. c. ad decem BARICELLI.
(*q*) Etiam per vias alienas MEAD. *monit.* p. 247.
(*r*) PLIN. L. XXIV. p. 724.
(*s*) LOSS. l. c. LILLIE apud ROSEN. *Kinderkr.* p. 414. Extracti ſcrupulus unus cum croco martis præſcribitur.
(*t*) HILDAN. *intid.*
(*u*) MEIUS p. 261.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0160-3
DFG

hydropem (*x*), quando paracenteſis fruſtra facta eſt, ad tetanum (*y*), etiam diuturnum, adque paralyſin (*z*).

Neque continuo oportet fidem derogare, etſi aliquando fruſtra datus fuit, adverſus maniam (*a*), adve menſes ciendos (*b*). Vix ullum enim fuerit adeo certum medicamentum, quod ſubinde ſpem medici non fefellerit.

Ad externos uſus varie adhibetur; & ad callos fiſtularum abſtergendos (*c*).

Decocta cum Helleboro aqua ſcabiem (*d*) tollit. Pediculos (*e*) radix Hellebori abigit, ut adfinis Staphisagria. Veſicæ, quas Helleborus impoſitus excitat, iſchiadi medentur (*f*).

In medicina veterinaria antiquum remedium eſt, bobus ægris ex pituita (*g*), ex lue vulgatiſſima (*h*) pecorum, per auriculam (*i*), aliamve cutis partem (*k*), Hellebori nigri ſurculum trajicere, qui ſuppurationem excitet (*l*): ſic in ſuum morbo (*m*), in equis aſthmaticis (*n*), leproſis (*o*); quam medendi rationem etiam in humana peſte milites, cum bono ſucceſſu, imitati ſint (*p*). In ea etiam boum lue, quæ a ventriculi inflammatione provenit, aliquando (*q*) hoc ſetacei genus fruſtra adhibitum fuit.

Inter ſternutatoria (*r*) princeps eſt medicamentum.

Peſſarium ex radice fit, ad pellendos menſes utile.

1193. HELLEBORUS caule ramoſo, multifloro, foliis multipartitis, ſerratis, ſtipulis ovato lanceolatis, coloratis.

Veratrum nigrum DODON. *purg.* p. 191. *hiſt.* p. 386. Eadem icon LOBEL. p. 680. & *Helleboraſter maximus flore & ſemine prægnans* LOBEL. *ic.* p. 679.
Helleboraſter BLAKWELL. t. 57.
Helleborus caule multifloro, folioſo, foliis pedatis LINN. p. 784.
Characterem dat MICHELI *Hort. florent. apſp.* p. 142.

Hæc ſpecies in Helvetia frequentiſſima eſt, ad alpium pedem & Juræ. Bernæ rariorem reperi, in ſylva *Bremgarten* in via a *Langgaſſe* ad rivum *Glasbach*.

Radices *longæ*, teretes, ſucculentæ, acerrimæ. Folia trilobata, ſed lobis lateralibus ad petiolum quadrifidis, medio ſimplici, nitida cæterum, firma, circumſerrata, graciliora. Folia caulina ad ramorum diviſionem alba, pallida, tenera, ovato lanceolata. Caulis cubitalis, multiflorus, umbellifer. Petioli lanuginoſi. Flores virentes, ſimiles, etiam per oram rubro tincti, cernui. Tubuli pauci, quini, ad octo, interius reſecti, exterius producti, margine denticulati. Siliquæ fere tres. Semina ovato triquetra, rugoſa.

Fætet ingrate & acriter, ſpiritum acrem dat, uti niger Helleborus (*a*): alvum ducit cum vehementia, ut etiam hypercatharſin moviſſe, & ægros occidiſſe (*b*) exempla exſtent. Vehementius etiam, quam nigrum, purgare Cl. LEWIS (*c*). Eo agyrta ſudorem movebat, ut luem veneream expugnaret (*d*). Nuper in Anglia cepit contra vermes (*e*) infantum commendari. Doſis (*f*) eſt drachmæ foliorum cum aqua decoctæ, aut foliorum ſiccorum in pulverem tritorum. Paulum purgare additur, & vomitum fere movere, ut neceſſe ſit Rheo barbaro (*g*) adjecto vim alvum purgantem adjuvare. Succus etiam in ſyrupum cum ſaccharo viliori redactus

(*x*) CÆLIUS *tardar.* III. c. 8.
(*y*) CODRONCH. *hydrophob.* I. c. 6.
(*z*) Infuſi drachmæ duæ LOBELIUS *adverſ.* p. 304.
(*a*) BATTIE.
(*b*) PASTA *meſtr.* p. 157.
(*c*) *Amæn.* LUSITAN. p. 448. MATTHIOL. p. 1223. *de roſeo.*
(*d*) MATTHIOL.
(*e*) MARCELL. p. 43.
(*f*) RONCALLI. l. c.
(*g*) PLIN.
(*h*) MANGET. *reflex.* p. 167. MATTHIOL. *Epiſt.* p. 219. BOCCONE p. 189. CHOMEL. MAUCHART. de *lue vacc.* KANOLD. p. 26.
(*i*) PLIN. L. XXV. n. 22. De Conſiligine COLUMELLA. L. VI. c. 5.
(*k*) VEGETIUS I. c. 12. III. c. 2. Per paleare MANGET.
(*l*) MAUCHARD. KANOLD. MANGET.
(*m*) WILLOUGHBY apud RAJ. KRAMER.
(*n*) LANG. p. 579.
(*o*) BOERHAAVE *morb. nervor.* p. 754.
(*p*) IDEM. ibid.
(*q*) *Mém. de l'Acad.* ann. 1748. p. 147.
(*r*) CÆLIUS I. c. 15.
(*a*) *Projet pour l'hiſtoire naturelle* p. 165.
(*b*) THERKELD *Irish herb.*
(*c*) *Mater. medic.* p. 560.
(*d*) CONNOR. *hiſt. of Poland.* II. p. 90.
(*e*) ANDREW *inocul.* p. 11. Nominat Helleborum 3. LINNÆI. Verum non probabile eſt, eodem tempore in Anglia duas ſpecies Hellebori vi ſua vermifuga inclaruiſſe.
(*f*) BISSET. *medical conſtit.* p. 333.
(*g*) IDEM p. 336.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0161-9

dactus, & cum aceti momento, poteſt ad tria, quatuorve cochlearia infantibus exhiberi.

Eumdem Delphinatus incolæ adhibent contra noxas Hellebori albi, ab ovibus devorati, & contra inflationes. Ex eodem perinde ſetaceum fit, per aures trajecto (*b*).

Omnino ſuſpicor, quæ Cl. Bouldvc de Helleboro nigro ſcripſit, ad noſtrum pertinere. Nam rarior viridis; Iſte noſtris frequentiſſimus eſt, neque repugnat, noſtratem magis, quam Anglicum, alvum ducere.

NIGELLA (*i*) Tournefortii t. 134. Linn. n. 685.

Flos patulus, pentapetalos, nudus, niſi petala pro calyce cenſere velis; ovato lanceolatis (*k*), quinis, coloratis, venoſis petalis. Nectaria octo (*l*), petiolata, quorum quodque ex filamento ſuſtinet artificioſam quaſi teſtudinem, ſuperne convexam, tranſverſis lineis pictam, in duas partes æquales diviſam, deſinentem in ſtylum geniculatum, craſſiori fine terminatam. In principio hujus gemellæ teſtudinis fovea eſt, quam ſquama latiuſcula, longe ariſtata protegit. Labia firma tument, in fundo ſuccus eſt. Stamina numeroſiſſima. Fructus quinquelocularis, ſuperne in quinque conica cornua fiſſus (*m*), quorum quodque in ſuam tubam terminatur. In quoque loculo ſemina anguloſa, rugoſa (*n*).

1194. NIGELLA flore nudo, ſiliquarum cornubus longiſſimis.

Melanthium ſylveſtre Fuchs p. 505. *alterum* Matthiol. p. 797. Camerar. *Epit.* p. 553.

Nigella arvenſis cornuta C. B. J. R. H.

Nigella petalis integris, piſtillis quinis, capſulis turbinatis Linn. p. 753.

In ſegetibus borealis Helvetiæ circa *Bellelai*, *Lichtſtal*, Baſileam ad Birſam (*o*), Mülhuſiam.

Caulis ſemierectus, ramoſus, pedalis. Folia ſeſſilia, tenuiter diviſa, duplicate pinnata, pinnis primis conjugatis, pinnulis trifidis, bifidis, & ſimplicibus, lobis acutis, planis. Rami uniflori, & nulla ſub flore folia. Petala petiolata, ex albo viridia, lanceolata. Capſularum pars magna diſcedit libera: quæ inferne anguſtiores (*p*) ſunt. Cornua ſiliquarum prælonga. Inter duos antheræ loculos corniculum eminet.

Semina acris & aromatici ſaporis.

Extracti ſpirituoſi tres ſunt ſedecimæ (*q*), gummoſi tantumdem. Vis odorata in aquam tranſit, inque ſpiritum (*r*), inque eo oleum eſt æthereum, præter quod & expreſſum oleum ex eo ſemine habetur. Laudatur Nigellæ ſemen ad lac, urinam (*s*), menſes, & lochia pellenda; infuſum ſeminis per nares hauſtum ad coryzam & nares obſtructas (*t*) adhibetur, a Cratone ad icterum (*u*). Expreſſum oleum ad impetigines Rhaze (*x*). Largius epotum ſemen jam olim enecare apud Dioscoridem legimus. Non male ergo Nigella Trago, & Hoffmanno, ſuſpecta eſt.

AQUILEGIA Tournefort. t. 242. Linn. n. 684.

Petala, quæ poſſunt pro calyce haberi, etſi colorem petali habent & teneritatem, quinque, ovato lanceolata (*a*). Nectaria Linnæana, ſive tubuli quinque, alterne cum petalis poſita, lato oſtio, fine ad cornu copiæ modum anguſto, cylindrico, recurvo (*b*), cæco. Oſtii amplioris labium ſupremum breviſſimum, ad ovarium ſeſſile (*c*): inferius longum, obtuſe rotundum. Quodque nectarium, cum

(*b*) Sorier ad Aetium.

(*i*) Melanthium exiguis ſurculis fruticat, ſæpe duos dodrantes excedentibus, foliis ut Senecionis minutis, ſed multo tenuioribus, capitulo in cacumine tenui, parvo, quaſi Papaveris, oblongo, intercurſantibus intus membranis, quibus ſemen includitur nigrum, acre, odoratum Dioscorides III. c 177.

(*k*) Tournefort. A. B. Petala vocat Cranzius p. 120.

(*l*) C Malpighi *ic.* 159.

(*m*) F. D. E.

(*n*) L. Grew. t. 74.

(*o*) *Basl. Merkwürd.* VI. p. 700.

(*p*) Linn.

(*q*) Neuman. T. II. P. III. p. 420.

(*r*) Ibid. & p. 421.

(*s*) Dioscorid.

(*t*) Archigenes apud Oribas. I. c. 21.

(*u*) Ibid.

(*x*) *Antidotar.* Dioscorides.

(*a*) Tournefort. B.

(*b*) C.

(*c*) Ibid.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0162-5 DFG

cum duobus vicinis petalis aquilæ, vel columbæ, buſtum cum alis refert (*d*). Stamina ad quinquaginta, ortu lato, ſæpe confluente. Poſt ea decem alia foliola (*e*) plicata, obtuſa, quæ ſulcos decem efficiunt, in quos ſtamina recipiuntur Siliquæ quinæ (*f*), venoſæ, bivalves, fine incurvo & gracili. In iis multa duplici (*g*) ordine anguloſa ſemina & nitentia.

1195. AQUILEGIA foliis trilobatis, lobis petiolatis, tripartitis, ſubrotundis, obtuſe dentatis.

Aquilegia DORSTEN. p. 306. BLAKWELL. t. 409.
Iofyrum COLUMN *phytobaſan.* P. I.

β Flore rubro, Bernæ vulgaris LOBEL. *ic.* p. 761.

γ Flore albo, Bernæ etiam lecta TABERNÆMONT. p. 41.

δ Flore pleno, in agro Vaudenſi. Duplici vero modo plenus fit; vel multiplicatis foliis ovato lanceolatis (*h*), vel nectariis multiplicatis, & miris modis in ſe invicem inſertis, concentricis.

α. β *Aquilegia nectariis* incurvis LINN. p. 752.

In dumetis, ad ſepes, in ſylvis.

Radix ramoſa. Caulis tripedalis, erectus, ramoſus, & folioſus. Folia glauca, levia, ternata: pinnæ quinque, trifidæ, lobis rotunde bilobatis & trilobatis, & obtuſe ſerratis. Flores ex ſummis ramis nudis penduli.

Ad varia mala paſſim laudatur: Succus recens ad ſcorbutum ab EYSELIO (*i*), qui etiam in puella hectica utiliter datum vidit. Ad gingivas confirmandas florum tincturam TOURNEFORTIUS commendat. ad anginam LOBELIUS, & infuſum theiforme ad idem malum *Patricius* BLAIR. Idem feminis drachmam ad icterum præſcribit. Hiſpani in Aſturia radice in pulverem trita ad calculum renum comminuendum utuntur (*k*). Ejuſdem feminis emulſio binis horis ad drachmam ſemis propinatur, S. PAULI, KALTSCHMIDIO, & ILL. WERLHOFIO auctoribus. Parciori tamen in uſu eſt.

Nectaria apes ſubeunt (*l*).

1196. AQUILEGIA foliis trilobatis, lobis tripartitis, linearibus, caule paucifloro. — alpina

Aquilegia montana, magno flore C. B. *Prodr.* p. 75. J B. III. p. 484. SCHEUCHZER. *It.* I p. 31.

Aquilegia nectariis rectis, *petalo lanceolato brevioribus* LINN. p. 752.

Circa thermas *Fabarias* C. B. ſupra vallem alpinam *Waldnacht* SCHEUCHZERUS. Abunde legi in monte *Richard*, *la Varaz*, *Chapuiſe*, *Eſſuyeres*, *Pillon*, *Orgevaux*, *Prapioz* Aquilejenſium. In montibus vallis *de Lie*, *Beverin* Rhætiæ, &c.

Diverſa a priori planta. Radix lignoſa, magna, ſetis coronata. Caulis pedalis, cubitalis, uniflorus, aut biflorus. Folia etiam glauca, ſed alia diviſione, lineis fere parallelis, neque divergentibus, cæterum trilobata, lobis petiolatis trilobatis. Flores grandiores, ſpecioſi, pulcherrime cærulei, penduli. Petala ovato lanceolata, ſimilia. Tubulorum amplum oſtium, ovatum, emarginatum, latum, obtuſum, æquæ fere longitudinis, finis perinde curvus, ut inde nota diſcriminis ſumi nequeat.

II. FLORE DIFFORMI.

ACONITUM TOURNEFORT. t. 239. 240. LINN. n. 682.

Conf. Cl. SCHINZII verſionem operis STÖRKIANI.

Flos nudus, pentapetalos (*m*), ad perpendiculum longior (*n*), petalis firmulis, quæ ſemper nonnihil de natura viridi retineant. Eorum ſupremum majus (*o*), convexum

(*d*) A.
(*e*) Non habet TOURNEFORTIUS, LINNÆUS paleas vocat.
(*f*) TOURNEFORT. F.
(*g*) H.
(*b*) M.
(*i*) Diſſ. de Aquilegia.
(*k*) BONCALL. *Europ. med.* p. 196. A.
(*l*) HANNOV *Selectab.* II. p. 284
(*m*) Ad Napellum TOURNEFORT. t. 239. A.
(*n*) A. B. CC.
(*o*) A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0163-1

convexum, fornicatum, cavum, in mucronem productum, caſſidis in aliquot ſpeciebus ſimillimum (*p*). Duo lateralia tranſverſim elliptica (*q*), undulata. Duo infima (*r*) ex ovatis acuta, minora (*s*), deorſum verſa. Intra caſſidem duo tubuli (*t*), ex ovarii ambitu nati, delphinorum, qui tormentis aeneis bini incumbunt, ſimiles, cavi, curvuli, hinc in ſucciferum incurvum calcar terminati, inde trifida lamina finiti. Squamulæ ſex, breviſſimæ, coloratæ, in orbem diſpoſitæ (*u*). Stamina ſupra triginta, latis unguibus elaſticis, antheris repandis. Siliquæ ternæ (*x*), vel quinæ (*y*); tubæ ſimplices, vel mucronatæ, univalves. Semina anguloſa, fere tetraedra (*z*), aſpera, nigra.

1197. ACONITUM caule ſimplici, ſpica denſa, petiolis unifloris, caſſide breviter mucronata.

Napellus MATTHIOL. p. 1094. CAMERAR. *Epit.* p. 836. DODON. *purg.* p. 318. *Hiſt.* p. 442.

Aconitum cæruleum, ſeu Napellus C. B. GARIDEL. p. 7. *ic.* 2. *Ic.* ROBERT. n. 7.

β Minor TRAG. *flore minore* RIVINI t. 128.

γ Flore albo GESNER, quem etiam in Aquilejenſibus reperi, in *Taveyannaz*, ſupra *les Plans*, montibus circa *Servant*.

δ Flore fuſco in mont. *Taveyannaz*.

ε Siliquis quinis CORD. in hortenſibus frequens.

α. ε. *Aconitum foliorum laciniis linearibus, ſuperne latioribus, linea exaratis* LINN. p. 751. K. *Swensk Wetensk Acad.* 1739. p. 41. t. 2.

In lapidoſis & ad vias montium & ſubalpinorum perfrequens.

Radix unica, napiformis, lignoſa, tuberoſa, inæqualis, Caulis erectus, firmus, totus foliis tectus, cubitalis; ſpica denſa, florali, cylindrica terminatus. Folia ſubnigra, nitentia, firma, ad petiolum uſque tripartita, lobis lateralibus profundiſſime bipartitis; lobo medio tripartito; lobulo quolibet acute & inæqualiter trifido: ſic fere lateralibus lobis diviſis, ſed magis irregulariter: ſuperne foliis linea depreſſa percurſis, quæ *inferiori nervo reſpondet*. Cæterum *folia anguſtiora*, quam ſequenti, minus divaricata, non perinde lateſcentia. Petioli florales uniflori, breves; ſtipula ſimplex, non laciniata. Flos potius major, petalis magis collectis, ſaturatius violaceus, roſtro caſſidis breviori.

*1198. ACONITUM caule ramoſo, paniculato, petiolis multifloris, caſſidis mucrone longiori.

Aconitum lycoctonum Taurinum CLU's. *Pannon.* p. 406. 407. *hiſt.* p. 95. Hoc dubium, ob pedunculos breves, unifloros.

Aconitum lycoctonum Neubergenſe EJUSDEM. *Pann.* p. 406. 408. *hiſt.* p. 96. hoc melius.

Aconitum lycoctonum Judenbergenſe EJUSDEM *Pannon.* p. 410. 412. *hiſt.* p. 96. hoc reliquis melius, ob laxiorem habitum.

& *Aconitum lycoctonum maximum, nutante comma* p. 410. 411. nam & noſtra nutaſſe viſa eſt, & petioli CLUSIANO ſunt multiflori.

Aconitum STÖRKII t. 3. optime, non autem nomen.

Aconitum floribus ſubpentagynis, foliorum laciniis, cuneiformibus, inciſis, acutis LINN. p. 451.

Napellus flore majore RIVIN. t. 129.

β *Flore albo* EJUSDEM, quem etiam inveni.

γ Floribus aquoſe cæruleis, albo miſtis, apud Urienſes lectum eſt a Clar. GESNERO, in monte *Mittelberg* Biennenſium a D. GAGNEBIN. Id eſt *Aconitum coma inflexa, floribus rarioribus, & foliis eleganter diſſectis* J. R. H. SEGUIER. Tom. 2. p. 117.

Napellus flore mixto RIVIN. t. 131.

Abunde in Aquilejenſibus, in valle *Goufin* inter *Arveja & la Croix d'Arpille*. In montibus *Richard*, *la Varaz*, *Ovannaz*, *Taveyannaz*.

Radix etiam eſt tuber (*a*) napiforme, deorſum fibras emittens. Caulis altior, etiam ſepedalis; folia latiora, eundo lateſcunt, laciniis magis divaricatis, habitu magis ramoſo,

(*p*) Brevem SCHINZ.
(*q*) TOURNEFORT. B. B.
(*r*) C. C.
(*s*) SCHINZ.
(*t*) TOURNEFORT D.
(*u*) LINNÆUS.
(*x*) Quatuor TOURNEFORT. G. Tres SCHINZ.
(*y*) Præcoces Napellos tres ſiliquas terre ſerotinos quinas HEUCHER. *Oper.* p. 840.
(*z*) K.
(*a*) *Emend.* VI. n. 26.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0164-6
DFG

ramoſo, ſpicis numeroſis, ſed minus denſis, ex alis foliorum natis, petiolis longioribus, unciam ſuperantibus, ramoſis & multifloris, foliis ſub rami origine laciniatis, flore laxiori, petalis magis divaricatis, caſſidis mucrone longiori. Curvo caule & inflexo vidi (*b*). In hortum translata folia latiora producit, fere ut Lycoctonum.

Eo minus ſeparo, quod ad hanc ſpeciem Ill. Stoerkii experimenta pertineant, qui plurimum laborem in hanc plantam impendit.

Aconitum veteres, qui chemica venena ignorabant, pro ſummo veneno habuerunt, & Hecates (*c*) inventum dixerunt, aut ex Cerberi ſpuma natum. Aconitum Theophrasti vix adgnoſcas, cui folia Cichorei tribuit, radicem nucum figura, herbam brevem frumenti ſimilem (*d*). Aconitum Dioscoridis tertium Lycoctonum; [nam duo priora non deſcribit] foliis erat Platani, crebrius diviſo, longiori & multo nigriori: caule cubitali, aut ampliori, Filicis pediculo ſimili, nudo; ſemine in ſiliquis oblongis, radicibus in cirrhorum ſquillæ marinæ modum, nigreſcentibus (*e*). Cum præterea ad lupos enecandos adhiberi ajat, nihil impedit, quin ſit hoc ipſum 1198. acerrimum, cubitali altius, folio nigricante. Celsius Aconitum veterum ad Lycoctonum noſtrum refert (*f*).

Noſtrum Aconitum acerrimum eſt, ut pulvis in lingua diuturnum ardorem excitet, & lancinantem dolorem, ſalivamque cieat (*g*), ut Cebadilla ſolet, Americanum Aconiti aut Delphinii genus. Succus perinde in lingua diuturnum (*h*) ſenſum reliquit. Infuſum mitius eſt, nauſeoſe dulce, & fere inſipidum (*i*): extractum linguæ non moleſtum eſt, in oculis tamen lacrumas ciet (*k*).

Veteres uno ore Aconitum pro funeſto habuerunt, neque abſque conſentiente experientia. Veſicas impoſitum excitat, & perinde ut Hellebori radix ſuppurationem movet. ſi per cutem animalis trajeceris, paſſim etiam pro Helleboro venditur (*l*). Intus adſumtus Napellus vomitum movet (*m*), convulſiones (*n*), rigorem (*o*), vertiginem (*o**), maniam (*p*), *hypercatharſes, ſurſum* (*q*) & *deorſum erumpentes*, tum ventris tumores (*r*), & alia graviſſima ſymptomata (*s*), ſudorem frigidum, aſphyxiam (*t*). Sunt qui ſumto Aconito vitales evaſerint, ex debiliori, ut puto, malo, cum portionem minorem veneni ſumſiſſent (*u*). A vomitu (*x*) meliora ſperarem, quem olim Rhaze præſcripſit, & nuperum experimentum confirmavit. Sed omnino ſæpe enecat, ut dudum mali ingenii homines hoc ipſo veneno interemerint (*y*), quos e medio volebant ſublatos, eoque toxico Calpurnius (*z*) Bestia uxores ſuas occiderit: Sed etiam Theophrasti tempore vulgo norant ita hoc venenum moderari, ut intra unum, duos, aut tres, pro arbitrio menſes interimeret (*a*). Neque nupera exempla deſunt. Chirurgus militaris Suecicus interiit, cum Acetarium ex foliis, in ipſo ſeptentrione (*b*), comediſſet, & ſimile exemplum interemti, a ſeptem fere floribus Napelli cum aceto (*c*) devoratis viri, ex Gallia exſtat. Maniam & intra 24. horas mortem ſuperveniſſe Willisius (*d*). Tres fratres intra pauciſſimas horas interierunt, cum pro Santonico Napelli radicem adſumſiſſent (*e*). Mortes ab eadem cauſa narrabat Valvasor (*f*). Denique experimentum juſſu

(*b*) *Emend.* I n. 44.
(*c*) Dioscorid. Sicul. *Biblioth.* L. IV. c. 46.
(*d*) L. X. c 16.
(*e*) L IV. c 73.
(*f*) *Hierobot.* II. p. 199.
(*g*) Störk. p. 71.
(*h*) Wepfer *cicut.* p. 48.
(*i*) Ritter *Eph. Nat. Cur. Vol.* X *app.* p. 344.
(*k*) Störk. p. 72.
(*l*) Ehrhard. *Oecon. Pflanzhiſt.* II. p. 42.
(*m*) *Eph. Nat. Cur. Dec.* I. *ann.* 5. *obſ* 23. Diom Corn.
(*n*) *Phil. Tranſ. Vol.* XXXVIII. p. 187. Rhaze. Matthiolus. Valvasor.
(*o*) Valvasor.
(*o**) Ibid. Rhaze. L. VIII. c XI.
(*p*) Willis *anim. brut* p. 150. Matthiolus p. 1056. Diomedes Cornarius.
(*q*) Valentin. *Pandect. med. leg.* P. I. S. 6.
(*r*) Camerar. *Cent.* III. n 65. Diom. Corn.
(*s*) Camerar. Lentil. *miſc.* p. 381.
(*t*) *Med. muſ.* III. n. 3.
(*u*) Nam a Bezoar ſanatos eſſe vix credas, ut Matthiolus, & Rhaze, & Camerarius reliquerunt, aut a Ruta, ut Athenæus.
(*x*) Ab acetatio ſervatus *Med. Muſ* III. n. 3.
(*y*) Clearchus Heracleæ Tyrannus apud Athenæum *deipnoſophiſt.* II. p. 43.
(*z*) Plin L. XXVII. n. 2.
(*a*) Theophrast. L. IX.
(*b*) Moræus *K. Svenſk. Wetenſk. Acad. Vol.* I.
(*c*) Bradley *new. improv.* p. 131.
(*d*) l. c.
(*e*) Valentin. l. c.

juſſu Pontificis in latrone factum, aliudque Pragæ repetitum MATTHIOLUS fuſe narrat (*g*).

Porro animalia, quæ majores, quam homines venenorum doſes ferunt, Aconitum quidem noſtrum ſponte non tangunt, ut olim THEOPHRASTUS (*h*), & ſæpe ego vidi, dum montes & alpes pererrabam. Capræ tamen Fahlunenſium aliunde advectæ, indoctæ quaſi, unico loco naſcentem Napellum depaſcuntur, & inflatis ventriculis intra aliquot horas pereunt (*i*): nam adſuetæ vicinorumque oppidorum capræ venenata ſtirpe abſtinent. Patiuntur autem perinde convulſiones (*k*), rigores (*l*), ſyncopen (*m*), difficultatem glutiendi (*n*), ſingultum (*o*), vomitum (*p*), abdominis tumorem (*q*), inteſtini inflammationem (*r*).

Experiundi cauſa animalibus obtruſa radix alios (*s*) canes vehementiſſimis ſymptomatibus mulctavit; occidit alium (*t*). Sed etiam lupus (*u*) a drachmis radicis duabus jamjam erat periturus, cum vivus incideretur, & felis a drachma ſumta interiit, diſſoluto, ut ab acri veneno exſpectes, ſanguine (*x*): lupos denique circa *Kraſnojar*, ad veterum exemplum, Aconiti radice incolæ pe imunt (*y*). Ita ſuccus Napelli (*z*), cum caſu aliquo in vulnuſculum minima ejus portio irrepſiſſet, cardialgiam, lipothymiam, brachii tumorem & gangrænam fecit. Addunt nuperi ſcriptores, Napellum etiam geſtatum anxietates ciere (*a*) & debilitatem & deliquia (*b*) in puellis facere, quæ faſciculos in ſinum condiſſent, ſuffuſosque ſanguine ei ungues fuiſſe, qui Napellum manu geſtaſſet (*c*), & cibos denique vitiari venenata vi Aconiti, quo ſubdito ignis excitatus fuerit (*d*). Sed illa quidem manifeſto falſa ſunt, ut toties expertus ſum, cum integros florum faſciculos ex montanis domum reportarem: & inter medios Napellos illæſa pecora decumbunt (*e*).

Non ideo innoxiam habeo plantam, etſi in Polonia (*f*), in Ruſſia (*g*), in minori Britannia (*h*), & in Laponia (*i*) mitem dicunt eſſe & oleraceam: capriſque nocere alii (*k*) negant: etſi denique nonnunquam cani (*l*), aut feli (*m*) non nocuit, neque equos enecat (*n*). Aliqui horum eventuum poſſunt eo pertinere, ut in Britannia minori, Ruſſia & Polonia non Napellus, ſed Aconitum Lycoctonum cæruleum ab hominibus in uſum recipiatur, qui in ſeptentrionalibus regionibus provenit Animalia plerisque venenis reſiſtunt, maxime vegetabilibus, niſi doſis major fuerit.

Internum in equis uſum primus, quem legerim, STAHLIUS (*o*) indicavit, quod animalium genus Napelli cærulei doſi ſanari ſcripſit, quando morbo *der Wurm* laborat.

Sed nuper Vir ILL. *Antonius* STÖRK (*p*) experimentis primum in ſe ipſo, deinde in ægrotis factis, comperit, extracti Aconiti, cum ſexagecuplo ſaccharo compoſiti, grana decem (*q*), & denique ſcrupulum (*r*), & grana 30. (*s*) abſque malo adſumi poſſe, indeque ſudorem (*t*) absque noxa moveri. Dedit ergo, cum ſaccharo compoſitum, Napelli extractum in dolore lateris, poſt febrem ſupreſſite

(*f*) *Ehrt von Crain.* I. p. 357.
(*g*) p. 1091.
(*h*) l. c.
(*i*) *K. Swensk Wetensk Acad.* 1745. p. 119. HASSELGREN. *pan. Suecicus.* p. 7.
(*k*) SPROEGEL. *Diſp.* SEVERIN. COURTEN. *Phil. tranſ.* n. 335.
(*l*) SPROEGEL.
(*m*) SEVERIN.
(*n*) COURTEN.
(*o*) SPROEGEL.
(*p*) COURTEN. SPROEGEL. WEPFER. *cicut.* p. 176. 178. 179.
(*q*) WEPFER. p. 176. *K. Swensk Wetensk Acad.* 1745.
(*r*) WEPFER. p. 178.
(*s*) COURTEN. SEVERIN.
(*t*) SEVERIN. *Viper.* p. 463.
(*u*) WEPFER. ibid. p. 178. 179
(*x*) SPROEGEL.
(*y*) STRAHLENBERG.
(*z*) RÖDDER. apud ALBERTI, *med. leg.* T. VI. *obſ.* 23.

(*a*) *Eph. Nat. Cur. Dec.* III. *ann.* 10. *obſ.* 92. *Cent. I.*
(*b*) VIRIDET. *bon. chyle.* p. 203.
(*c*) EHRHARD. *Oecon. Pflanzhiſt.* p. 95.
(*d*) QUER. *Flor. Eſpann.* II. p. 175.
(*e*) *Mem. Oeconom.* 1762. n. 4.
(*f*) HERTOD. *crocolog.* p. 274. in acetariis. *Eph. Nat. Cur. Dec.* I. *ann.* 2. *obſ.* 42.
(*g*) RUDBEK. *Fundam. nov. plant.* n. 45.
(*h*) Des LANDES *recueil de phyſ.* p. 98.
(*i*) LINN.
(*k*) RIEDEL. *Gartenlexic.* p. 20.
(*l*) COURTEN. l. c. FLOYER. *pharm.* p. 245. manipulus foliorum & radicum.
(*m*) HANOW. *Seltenh.* II. p. 270. 271.
(*n*) HASSELGREN. l. c.
(*o*) *De cancr.* p. 29.
(*p*) *Libellus quo demonſtratur Stramonium Hyoſcyamum Aconitum tuto poſſe exhiberi* Vienn. ann. 1762. 8.
(*q*) p. 73.
(*r*) p. 74.
(*s*) p. 78.
(*t*) Ibid. & p. 77.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0166-8
DFG

perſtite (*u*), in dolore iſchiadico (*x*), in arthritide (*y*), in dolore articulorum, cum febre quartana conjuncto (*z*), in doloribus brachii pertinacibus (*a*), cum motu ſublato. Porro adverſus ſcirrhos glanduloſos (*b*), tumorem regionis iliacæ (*c*), mammarum tubercula ulceroſa (*d*), tophos venereos (*e*), ancyloſin (*f*), abſque ullo malo, cum ægri levamine, & non raro cum plena ſubjugatione morbi idem remedium repetit.

Deinde in *nupero libello* (*g*) confirmavit, ejuſdem Napelli uſu ſuperatam fuiſſe arthritidem & rheumatiſmum (*h*), & dolores a nixu (*i*) natos, & veneream arthritidem (*k*), & nodos manuum tophoſque diminutos aut ſublatos (*l*), & brachii poſt apoplexiam rigiditatem (*m*) ſanatam, & amauroſin (*n*).

De rheumatiſmo ſanato teſtem ſe addit Vir Ill. *Abraham* Bæck (*o*); de febre intermittente Cl. Lebmacher (*p*). Ut omnino magni momenti experimenta ſint, quæ porro repeti mereantur, & confirmari.

? Aconitum montis *Luſii* prope *Wahlenſtatt* Gesneri *hort.* p. 244. radicis Napis duobus, minus divaricatis, foliis tenuioribus, & minus diviſis, hactenus ignotum eſt.

1199. ACONITUM foliis linearibus, profundiſſime tripartitis, lateralibus lobis bipartitis, inciſis; mediis duplicato trilobatis.

Anthora ſeu Antithora Camerar. *Epit.* p. 837. 838. cum charactere.
Anthora Dodon. *purg.* p. 324. Rivin. t. 126. Miller t. 12.
Aconitum ſalutiferum ſeu *Anthora* Robert. *ic.* 10.
Aconitum floribus pentagynis, foliorum laciniis linearibus Linn. p. 751.

Unico hactenus in Helvetia loco reperta, in montis *Thuiri* adſcenſu auſtrali, inferius, quam ſtabula. Lobelius in alpibus *Rhæticis*, ſed nuper in iis montibus nemo vidit.

Radix fit anguloſis bulbis, carnoſis, duobus (*p**), ad quatuor. Folia linea media depreſſa, linearia, *ſed anguſta, tripartita, lobis lateralibus profundiſſime* bipartitis, *medio duplicato trifido, longe inciſo, acuto; lateralibus magis difformibus.* Caulis pedalis & cubitalis, parum ramoſus. Petioli uniflori, biflori. Flos fere ut Napelli, ſed colore luteo ſubviridi, inelegante, hirſutus præterea & pulpoſus. Ima petala rotundiora, caſſis mucronata. Tubuli, ut in prioribus. Stamina ad 50. latis filamentis, antheris reflexis. Filamenta juxta antheræ pedicillos utrinque ariſtata. Siliquæ quinque, bivalves, hirſutæ. Tuba in caudam producta. Semina rugoſa, multangula.

Sapor radicis cum amaritie dulcis, & acris (*q*). Odor gratus. Olim pro antidoto Thoræ populariter habita eſt, quam in ejus veneni vicinia natura naſci voluiſſet, ut Toxici venefica virtus faciliori auxilio debellaretur (*r*): Napellum Moyſis Arabes dixerunt, ſed *muris* Napellum legere jubet Cl. Celsius (*s*). Innoxiam in animalibus radicem Sproegelius (*t*) reperit, *in homine* Clar. Gesnerus (*u*), *in ſe ipſo expertus.* Ex *characteris tamen natura* olim & Clusio ſuſpicio mota eſt, & J. Bauhino, vix poſſe ab Aconito benignam indolem ſperari. Solerius (*x*) certe radicis tantum, quantus phaſeolus eſt, alvum ſurſum & deorſum emovere vidit, tum Lobelius (*y*), & ſtrenue purgare radicem, a ſcrupulo ad duos ſcrupulos ſumtam (*z*) Cl. Prevot. Iterum

(*n*) p. 79.
(*x*) p. 79. ſeq. *obſ.* 116.
(*y*) p. 97. 101. ſeq.
(*z*) p. 83. ſeqq.
(*a*) p. 97.
(*b*) p. 85. 87. 89. 207.
(*c*) p. 91.
(*d*) p. 95.
(*e*) p. 117. &c.
(*f*) p. 109.
(*g*) *Continuat. experiment.*
(*h*) p. 163. 209. 228. 229. 256. 257.
(*i*) p. 226.
(*k*) p. 258. 262. cum Cicuta
(*l*) p. 164. 165.
(*m*) p. 222.
(*n*) p. 268.
(*o*) *Chron. Stockdom. bot.* p. 29.
(*p*) Apud Ströck. *de Aconit.* p. 117.
(*p**) An Aconitum montis *Luſii* Gesneri. ?
(*q*) Lewis p. 627.
(*r*) Avicenna L. II. *tr.* 2. c. 500.
(*s*) l. c.
(*t*) p. 10.
(*u*) *Epiſt.* p. 66. 142.
(*x*) Schol. ad Aetium.
(*y*) *Adverſ.* p. 101.
(*z*) *Medicin. pauper.* p. 500.

rum malignam plantæ vim *Fridericus* HOFMAN (*a*) accuſavit. Contra eum Cl. GEOFROI & purgandi vim in ea eſſe negavit, & adfirmavit, ad ſcrupuli & dimidiæ drachmæ pondus poſſe contra vermes, viſcidamque inde natam colluviem inteſtinalem, pueris moleſtam, inque malignis morbis ſæpe ſuſpectam exhiberi (*b*). Ego quidem mallem ſuſpicioſo medicamento abſtinere, quoad de ejus innocentia per experimenta conſtet. Turam & Anturam herbam miſcebat, utriuſque ſuccum ad leucomata oculorum commendabat MARCELLUS (*c*).

1200. ACONITUM foliis hirſutis, ſemitrilobis, lobis duplicato trifidis.
Aconitum II. CAMERAR. *Epit.* p. 827.
Aconitum lycoctonum luteum majus DODON. *purg.* p. 310. *hiſt.* p. 443.
Aconitum lycoctonum luteum C. B. J. R. H. *Ic. Reg.* p. 9.
Napellus flore luteo RIVIN. t. 127.
Aconitum foliis palmatis, multifidis, villoſis. LINN. p. 750.
In montanis Helvetiæ, Jura, Valle *Emmia*, & ſubalpinis ubique.
Radix eſt magnum tuber, fibras educens. Caulis cubitali altior, folioſus. Folia multo latiora, quam prioribus, hirſuta, ſemitrilobata, lobis duplicato trifidis, lateralibus profundiſſime bipartitis. Spica rarior, ſimplex. Flos ochroleucus, hirſutus; galea in longam, cylindricam, appendicem, ſurſum educta: duo petala ima minima. Tubuli hinc obtuſi, inde aperti, fine emarginato. Stamina circa triginta. Siliquæ tres.
Aconitum lycoctonum Septentrionalium non huc pertinet; cæruleo enim flore eſt, ut olim WIGANDUS (*d*), & nuper OEDERUS (*e*). Non ſeparat LINNÆUS.
Edunt caballi (*f*): recte tamen CONSTANTIUS pharmacopolam retinuit (*g*), qui pro Sanicula, hujus Aconiti radice erat uſurus. Mitius videtur prioribus, verum parum eſt, quod certi, de eo novimus. Cæruleum in Laponia oleraceum eſt; cur ergo lupos occidit? (*h*).

DELPHINIUM (*i*) TOURNEFORT. t. 241.
LINN. n. 681. MALPIGH. *ic.* 143.

Flores nudi, difformes, hexapetali. Petala quatuor inferiora (*k*) duorum *parium*; quorum ſuperius majus eſt, ſimplicia omnia, ovato lanceolata; ſupremum ſubrectum, cætera ſimile, in calcar rectum (*l*) & acutum deorſum continuatur. Petalum ſextum (*m*), ſive nectarium malueris vocare, intra ſummum florem continuatur *in bracteam* plantæ *pedis* humani ſimilem, bifidam (*n*), cujus loco in aliis ſpeciebus quatuor ſunt *ſimiles particulæ, ciliatæ*. Id nectarium in minoribus Delphiniis hinc calcar (*o*) educit, in *quinti* petali calcar receptum, tamquam in vaginam enſis: inde duas (*p*) latas appendices erigit, quæ ſtamina ſuſtinent. Calcaris oſtium ſquamula peculiari clauditur, quæ ad idem ſextum petalum pertinet. Filamenta lata, ad ſedecim. Siliqua una, vel tres (*q*), cylindrica, bivalvis (*r*), polyſperma, tuba ſimplici.

1201. DELPHINIUM trifiliquum, foliis ſemiquinquelobis, acute ſerratis, petalis interioribus quaternis, barbatis.
α Latifolium.
Aconitum Lycoctonum I. CLUS. *Pannon.* p. 403. 404. hirſutum.
Aconitum I. CAMERAR. *Epit.* p. 829.
Aconitum Lycoctonum, flore Delphinii Hort. Aichſtett. æſt. ord. I. t. 11. f. 1.
Delphinium perenne, montanum, villoſum, Aconiti folio J. R. H. SCHEUCHZER. *It.* I. p. 35.
Delphinium Aconiti folio ampliori AMMAN. p. 174.
Siberian Larkſpur Garden of EDEN. t. 47.
β An.

(*a*) *Medicin. inſecur. & infid.*
(*b*) Ill. p. 11.
(*c*) p. 68.
(*d*) *Plant. Boruſſ.* p. 66. 1.
(*e*) t. 123.
(*f*) MANETTI ad SAUVAGES *de modo, quo medic.*
(*g*) *Obſ.* 51.
(*h*) LINN. *Faun. Suec.*
(*i*) Surculi a radice ſeſquipedales, majores; folia parva, tenuia, diviſa, prælonga, quæ Delphinorum effigiem repræſentant. Flos Violæ albæ non diſſimilis, purpureus. Semen in ſiliquis, Milio proximum DIOSCORID. L. III. c. 70. Vix videtur poſſe ad noſtrum reduci.
(*k*) TOURNEFORT. 2. 3. 4. 5.
(*l*) H. E.
(*m*) B.
(*n*) Ad B. E.
(*o*) C. C. D.
(*p*) E.
(*q*) F. G.
(*r*) G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0168-9
DFG

β Angustifolium.
Lycoctonum flore Delphinii DODON. *purg.* p. 315. *hist.* p. 441.
Separat quidem CLUSIUS. Conjunxit recte, ut puto, LINNÆUS, cui est *Delphinium nectariis diphyllis, labellis bifidis, apice barbatis, foliis incisis, caule erecto.* p. 749.
Olim in *Nesso* monte ARETIUS; in monte *Surenenek* SCHEUCHZERUS. Maxima copia legi in adscensu petroso *la Boulaire*, inter M. *la Varaz* & *Enzeinda*. Sic etiam in montibus *Liosson*, *Taveyannaz*, *Prapioz*, *Audon* & alibi in Aquilejensibus provenit.
Speciosa planta ad humanam altitudinem adscendit. Radix perennis, lignosa, multiceps, setis coronata, aspera, inæqualis, scrobibus effossa, tuberosa, semipedalis, ramosa, ramis similibus, teretibus. Folia quidem nostris leniter villosa, adulta glabra, semiquinqueloba, petiolata. Lobi acuti, sæpe semitrilobi, acute circumserrati. Caulis cavus, erectus, ramosus. Spica longissima & pulcherrima. Petioli uniflori, lanuginosi. Flores (*s*) saturate cærulei, calcare rugoso. Petali sexti loco quatuor petala; duo superiora, anterius conplicata, quæ fiunt lamina fuliginosa, fusca, nigra, tamen alias alba & pallide virente, oblonge quadrato, posterius in semicanalem abeunte, qui cum socii petali simili semicanali calcar tubulosum perficit, in quo mellugo. Alia duo interiora petala petiolum latum habent, sursum cavum, & ovatam bracteam, emarginatam, cavam, fuliginosam, nigram, etiam albam, aut pallide virentem, ornatam penicillo viridium pilorum. Siliquæ tres. Stamina triginta & quadraginta, albis antheris. Tubæ loco, corniculum tubæ perforatum.

1202. DELPHINIUM unisiliquum, caule recto, spicato.
Delphinium sativum RIVIN. t. 123.
Flos regius DODON. *coron.* p. 55. 56.
Consolida regalis BLAKWELL. t. 26.
Delphinium nectariis monophyllis, caule simplici LINN. p. 748.
β Flore *pleno* RIVIN. t. 123.
γ Flore *semipleno* RIVIN. t. 122.
Exotica planta passim nunc in ruderosis provenit.
Caulis erectus, etiam ramosus, foliosus, cubitalis & ultra. Folia petiolata, ad angulum de caule acutum nata, tenuissime divisa, repetito fere trifida. Spica certior & densior, quam sequenti, calcar leve. Petalum sextum unicum; ejus superior lamina venosa, bifida: inferiores ovatæ stamina tegunt. Calcar obtusum, crassiori fine solo melluginem continet, reliquus fundus calcaris adnatam habet sibi peculiarem squamam, ovali principio, ad partem staminum supernam ortam, unde naviculæ species. Siliqua sæpe unica. Tuba lata, obtusa, papillaris.

1203. DELPHINIUM unisiliquum, caule brachiato, diffuso, floribus sparsis.
Consolida regalis CAMERAR. *Epit.* p. 521. *arvensis* TABERNÆMONT. p. 62.
Delphinium RIVIN.
Delphinium nectariis monophyllis, caule subdiviso. LINN. p. 748.
β Flore pleno, mihi in horto nata.
Passim in agris circa *Ebrodunum*, *Neocomum*, *Bellelai*, *Basileam*, *Roche*, in Valesia inferiori.
Folia potius latiora, laxius divisa, magis vaga, prima rotunde lobata. Caulis magis brachiatus, quam priori, minus erectus. Spicæ vix ullæ, floresque sparsi; character, qualem dixi. Flos cæruleus. Stamina undecim, ad sedecim. Siliqua etiam unica.
In medicina aliquis ejus usus est. Florum extractum aquosum suavi est odore, mucilagineo, sapore amaro; spirituosum fere simile, sed duplo parcius (*t*). Aqua eorum florum passim ad oculorum inflammationem dicitur valere, forte ob cæruleum floris colorem. Sed ad movendas etiam urinas, & ad calculum commendatur. Serio tamen vix unquam præscribitur. GARIDELLO nihil in oculorum malis profeciisse visa est, BOERHAAVIO in tanta Aconiti vicinia etiam suspecta. Delphinio masculo pisces provocari, ut manu capi possint, CONSTANTINUS (*u*); sed id Delphinium aliud a nostro fuerit.

PLAN-

(*t*) *Enum hort. Gotting.* p. 93.
(*s*) CARTHEUSER. *mater. med.* II. p. 443.
(*u*) L. XX. c. 2.

PLANTÆ PETALODEÆ.

IX. LILIACEÆ

BOERHAAV. ADANSON. p. 42.

Claſſis naturalis & a nemine prætervisa. Unico foliolo naſcens plantula prodit (*x*): caulis foliis convolutis cingitur ſimplicibus, in quibus nervi paralleli in apice conveniunt. Fructus trilocularis, loculis in pauciſſimis ſpeciebus diſtinctis, ut tres ſint ſiliquæ, cæterum polyſpermos. Floris petala, aut ſegmenta, longe plerumque bis terna (*y*) abſque calyce. Stamina tria, aut ſex: tuba unica, trifida, aut tres. Radicum denique teneritas; frequentes bulbi, & viſcida natura totius plantæ cum acrimonia commiſta, colores florum fere ſpecioſi vulgo hanc claſſem produnt. Unica nobis difformi flore eſt.

I. TRISILOQUÆ.

VERATRUM TOURNEFORT. t. 145. LINN. n. 1144.

Flores bis tripetali, petalis ovato lanceolatis (*a*), lineatis, firmis, perſiſtentibus, ſtaminibus tot quot petala, ex unque ortis. Ungues petalorum conglutinati. Siliculæ tres (*b*), quarum repandi apices extrorſum vergunt. In noſtra ſpecie, non ita in rubra, flores alii mares cum imitamentis fructuum; alii feminæ cum filamentis abſque antheris.

1204. VERATRUM ſpica paniculata, floribus maribus & feminis. MILLER. t. 271.

Veratrum album DODON. *purg.* p. 114.
Elleborum album (*c*) MATTHIOL. p. 1219. CAMERAR. *Epit.* p. 939.
Helleborus albus, flore herbaceo Hort. Aichſtett. ord. 8. t. 9. f. 1.
Veratrum racemo ſupradecompoſito, corollis erectis. LINN. p. 1479.

Nihil frequentius in pratis montanis & ſubalpinis. Noxia planta, quæ integros montes paſcuis deſtinatos inutilis occupat, nullo animali veſca, præter mulum, quem, cum iter per vaſta Helleboreta in montem *Montendre* urgerem, vidi folia, dum tranſibamus, avide decerpſiſſe.

Radix ex tubere longas & innumerabiles fibras teretes demittit. Caulis bicubitalis, non ramoſus, erectus. Folia ex evolutione caulis nata, lineata, ovato lanceolata. Spicæ florales numeroſæ, denſæ: flores erecti, ſubhirſuti, firmi, albi, extus viresſcentes, ſagittata linea in baſi inſcripti; tria petala exteriora duriora, tria interiora pallidiora, omnia lineata. Supremi androgyni, imi mares.

Radices acres manducatæ fauces exurunt & labia (*d*) potiſſimum mordent. Ad ignem liquorem ſtillant acerrimum, fere qualem calx fundit (*e*). Infuſum aquoſum debile

(*x*) De hordeo & tritico THEOPHRASTUS, cum piſum, faba, cicer multis foliis prodeant L. VIII. c. 1.
(*y*) Conf. *Comm. Lit. Nor.* 1744. p. 357.
(*a*) TOURNEFORT. A.
(*b*) D.
(*c*) Helleborum album fert folia Plantaginis, aut Betæ ſylveſtris, breviora, nigriora, canalium dorſo rubeſcentia; caulem cavum, quadrantalem, tunicis convolutum, quæ albicant, dum areſcere incipit, radicibus multis, tenuibus, ab oblongo & exiguo capite, ceparum modo, exeuntibus. Optimum habetur candidum, friabile, carnoſum, non mucronatum, tenui medulla, guſtu non admodum fervido, neque ſalivam ciens. Primam laudem cyrenaicum habet DIOSCORID. L. IV. c. 145. PLIN. L. XXV. n. 21. Helleborus candidus radice alba, folio porraceo, ſecundum aliquos, caule Aſphodeli breviori; foliis continuo radici adnexis humi ſparſis, radice longa, multiplici THEOPHRAST. L. IX. c. XI.
(*d*) GREW.
(*e*) GEOFFROI. II. p. 226.

bile eſt (*f*), ſpirituoſum acre (*g*). Extracti aquoſi magna copia habetur, ad dimidium radicum pondus (*h*), idem debile; ſed etiam ſpiritu vini paratum extractum parcius (*i*) eſt, infuſo debilius (*k*), & tamen nimis acre (*l*). Vis adeo eſt in particulis volatilibus, quæ avolant, dum extractum ſpiſſatur, ut coquendo vires nimiæ debilitentur (*m*). Denique & aquoſo extracto etſi debilior vis, tamen nimia eſt (*n*). Mirum eſt, quam parum ſalis det, ex 150. libr. uncias duas (*o*).

Vis veratri, cum pecora eo uterentur, deprehenſa (*p*) eſt. Eadem, quam Helleboro nigro, multo eſt vehementior, & magis emetica (*q*). Olim Græci, cum Anticyris uterque Helleborus naſceretur, ſolo utebantur nigro, albo enim vomitus movebatur (*r*). Sic RHAZE album inſecurum eſſe pronunciavit (*s*). Acriorem nigro eſſe MESUE (*t*), ſurſum & deorſum purgare, & univerſum corpus immutare ARETÆUS (*u*). Multo nigro terribilior, etiam ubi proſpere cadit (*x*) PLINIUS. Quare HIPPOCRATES, qui albo uſus fuiſſe putatur, non abſque magna cautione propinavit, ut prius corpus cibis & vino repleret (*y*). RHAZE vero tepida multa data vim pharmaci ſuperabat (*z*). Horrendos certe inde vomitus ſucceſſerunt, cum radix pro radice Polygonati ſumta fuiſſet (*a*). Vomitus inde vehementiſſimi (*b*), & ſanguineæ ſedes (*c*). Duriſſimis mortalibus, qui in ſeptentrione Veratro ſibi alvum repurgant, tantus violentiæ ſenſus eſt, ut oculi convertantur & excæcentur (*d*). A Veratro ſtrangulatio, vomitus, anxietas, nervorum convulſio, crampus (*e*). Ab eodem pharmaco animi deliquium (*f*). Ab eodem cum cereviſia cocto, pulſus deletus. A ſcrupulo uno nervorum diſtentio (*g*), ſubpreſſa reſpiratio, aphonia, frigus univerſi corporis (*h*). Iterum ab eodem in vinoſo infuſo hypercatharſis, ſudor frigidus (*i*), convulſiones. Ex nodulo feminæ præſcripto, in quem Helleborus albus recipiebatur, vomitus & mala ſymptomata (*k*). Denique experimento in cane facto, vomitus *inde*, & *alvi purgatio*, & convulſio, & ventriculi inflammatio (*l*). *Etiam ventriculo extus impoſitæ radices vomitum cient* (*m*). *Vinum ex vitibus, inter quas albus Elleborus naſcatur, urinam ciere* THEOPHRASTUS (*n*). Si vero vis venenata ad ſanguinem infracta penetraverit, continuo moriendum eſt animali, etiam a levi vulnere (*o*), ut veterum Luſitanorum exemplo conſtat, qui Veratri ſucco tela obliniebant (*p*), & experimenta MATTHIOLI (*q*) confirmarunt: una tanta putredo excitatur, ut enecti animalis carnes ſubito tenerefcant (*r*).

Denique deglutitum Veratrum, ſi paulo nimia copia ſumatur, etiam occidere poterit (*s*). Ab eo medicamine ſtrangulatos vidit FALLOPIUS (*t*), & mortem intra ſextam horam BENIVENIUS (*u*), & ſæpe Sibiriæ incolas ex eo pharmaco ſumto interire GMELINUS (*x*). Cum drachma, vel duæ drachmæ, cum pomo coctæ fuiſſent (*y*), tunc abjectæ, & additum ſaccharum, tantilla doſis vehementia

(*f*) CARTHEUSER *mater. med.* p. 413.
(*g*) Ibid.
(*h*) NEUMAN. T. II. P. 3. p. 101. CARTHEUSER.
(*i*) NEUMANN. p. 101.
(*k*) CARTHEUSER.
(*l*) NEUMAN. ibid.
(*m*) IDEM. T. I. P. 2. p. 421.
(*n*) IDEM. P. 3. p. 102.
(*o*) REDI *Sal facilit.*
(*p*) THEOPHRAST. l. c.
(*q*) PLIN. L. 25. n. 21.
(*r*) PAUSANIAS L. X. p 623.
(*s*) Ad MANSOR. III. c. 61.
(*t*) II c 30. Iconem dat p. 81.
(*u*) *Cur. diut.* II. fin. Ut vomitum moveat, addi Elleborinen THEOPHRASTUS.
(*x*) PLIN. L. XXV. n 22.
(*y*) Περι ελλεβορισμου. Sic DIOSCORIDES.
(*z*) L VIII. c. 49.
(*a*) LENTILIUS *Etcodrom.* p. 868.
(*b*) FALLOP. *purg. medic. ſimpl.* c. 69.
(*c*) DESSENNIUS p. 442.
(*d*) *Act. haſn.* T. V. *obſ.* 55.
(*e*) LOREY *melanch.* II. p. 313. 314.
(*f*) WEPFER *cicut. aquat.* p. 48.
(*g*) *Eph. Nat Cur. Dec.* III. *ann* 1. *obſ.* 65.
(*h*) RÖDDER apud ALBERTI *med. leg. obſ.* 15.
(*i*) IDEM. *obſ.* 14.
(*k*) SCHRADER. *de venenis.* Vide vehementes etiam effectus *Breſl Samml.* 1725. m. Febr. ann. 1724. p. 537.
(*l*) WEPFER ibid. p. 219.
(*m*) ETTMULLER. *Præf.* ad *Chir. infuſ.*
(*n*) l. c.
(*o*) CRATO *Epiſt.* L. II. p. 226.
(*p*) CÆSALP. *Spec.* p. 192.
(*q*) p 1256. *Epiſt.* p. 219 in gallina.
(*r*) ARETÆUS *cur. diut.* I. p. 76.
(*s*) RHAZE.
(*t*) l c
(*u*) C. 51. 52.
(*x*) l. p. 75.
(*y*) LOREY.

vehementia ſymptomata movit; & narrat NEUMANNUS, tincturam cum ſpiritu vini factam adeo acrem eſſe, ut ſuſcepta guttula, quantum calamus ſibi ſumere poteſt, inque vinum malvaticum dimiſſa, purgationi vehementi ſufficiat (z). CATO major vinum purgans faciebat radicibus Veratri circa vitem ſatis; vel ad vini amphoram Veratri manipulo addito, & una cum muſto fermentato. Scrupulus radicis unicus catellum equidem juniorem occidit (a). Drachmæ duæ cum cereviſia coctæ vehementiſſima mala fecerunt (b); magis adhuc drachmæ (c) quatuor, & a decocto Hellebori albi, in venas injecto, mors cum ſubita flaccidate ſucceſſit (d). GESNERUS vini Helleborati duo dabat cochlearia, ea ad vomitum movendum ſufficiebant (e). Quare unus radicis ſcrupulus nimia doſis fuerit (f): drachmam maniacis relinquimus (g), quam BRASSAVOLA dedit; nimium audax (h). CODRONCHUS ad grana 70. (i) exhibuit, & ego equidem in tanta tutiorum medicamentorum copia nollem veneno uti, & cautos vellem pharmacopolas, ne radices albi Hellebori pro nigro emant (k).

Veteres in graviſſimis malis album Veratrum exhibebant, ad univerſum corpus mutandum (l), ad humores frigidos expellendos (m), & reddendum calorem, ad rigorem (n), ad quartanam (o), ad cephaleas (p), ultimum auxilium, ad epilepſiam (q), ad maniam (r) [etſi Cl. LORRVO dante morbum non ſuperavit], ad elephantiaſin (s); denique in rabie canina (t), ſi nondum aquæ timor (u) adfuerit, & nuperi ad venerea mala (x). Ulcera vetuſta lento uſu in Sibiria Helleboro ſanant (y). Unguentum ad ſcabiem valet (z), & decoctio ad tineam vaccarum (a).

Americani radices Hellebori albi in aqua (b) coquunt, in eo decocto macerant ſuum MAYZ, quod ſementi deſtinant; ita beſtias inebriat, neque homini nocet.

ANTHERICUM (c) LINN. *edit. prior.* n. 303.

NARTHECIUM GORTER *Flor. Belg.* p. 70. GERARD p. 142.

Difficillima genera ſunt Phalangium, Ornithogalum & Scilla. Quare ne definitiones alioquin plenas exceptionibus exceptione maxima onerarem, malui hanc plantam ſeparatam relinquere, cui petala ſex, ſtamina ſex; in noſtra ſpecie imberbia; ſiliquæ tres per ætatem diſtinctæ, cornutæ, polyſpermæ; tubæ totidem ſunt breviſſimæ. Sub flore foliaceum quid breve, trifidum.

1205. ANTHERICUM filamentis glabris.

Pſeudaſphodelus CLUS. *Pannon.* p. 262. *ſecundus hiſtor.* p. 198. ALPINUS C. B. *Theatr.* p. 552.

Phalangium alpinum, paluſtre, Iridis folio J. R. H. SCHEUCHZER. *It.* II. p. 139. SEGUIER. II. t. 2. f. 14. conf. deſcript. MOEHRINGII *Eph. Nat. Cur. Vol.* VI. *obſ.* 117. LINN. *Oelandſk reſ.* p. 194.

Anthericum foliis enſiformibus, perianthiis trilobis, filamentis glabris GMELIN. I. p. 73. t. 18. f. 2.

Vulgo

(z) p. 103.
(a) WEPFER. p. 219.
(b) RÖDDER. *obſ.* 15.
(c) *Obſ.* 14.
(d) *Phil Tranſ* n. 335.
(e) *Epiſt* p. 5.
(f) *Eph. Nat. Cur. Dec.* III. *ann.* 1. *obſ.* 65.
(g) MATTHIOLUS p. 1122. In infuſo WELSCH. *miſtom.* p. 42. 43 & CODRONCHUS p. 231. in vino. In rabie canina SALIUS.
(h) *Exam ſimplic.* p. 531.
(i) p 419.
(k) EHRHARD. *Pflanzenbiſt.* VII. p. 82.
(l) ARETÆUS. Pilulas STARKEYI ingreditur.
(m) Infuſum ARETÆUS *Curat. diut.* II. c. 7.
(n) CODRONCHUS p. 174. ad drachmam.
(o) SALIUS *affect. part.* c. 19.
(p) ARETÆUS *diut. cur.* I. c. 2.
(q) THEMISON. CÆLIUS *Chron* I. c. 4. CELS. L. II. c. 23. Eo remedio LIVIUM DRUSUM ſanatum fuiſſe PLINIUS L. XXV. n. 21.
(r) MAYERNE *prax.* p. 67. BATTIE *aphor.* 74. CÆLIUS *Chronic.* I. c. 5. ROBINSON. *Spleen.* p. 402. & in literis Cl. RAST Junior.
(s) l. c.
(t) CÆLIUS *Chron.* IV. c. 1.
(u) SALIUS. LAYARD *bite of a mad dog.* p. 68. cum exemplis.
(x) GMELIN. *Flor. Sibir.*
(y) IDEM ibid. I. p. 76.
(z) NICOLAUS p. 167. b.
(a) BIANCHI *obſſ.* p. 192.
(b) KALM. *K. Swenska Wetenſk. Handl.* 1751. trim. 4.
(c) Domicilia Afrorum paſtoralia facta ex νόμοισι HERODOTUS nominat IV. p. 282.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0172-0 DFG

Vulgo in Helvetia, nuſquam uberius, quam Bernæ in prato *die Eymatte*, qua primum rivus de ſylva effluit; & in paluſtribus circa *Seelhofen; Burgdorfi in der Eymatte*. Etiam in montes & alpes adſcendit.

Radix ex communi capite alba, folioſa. Folia radicalia duriuſcula, plana, graminea, plurima. Caulis ſimplex, inferne folioſus, terminatur ſpica florum conferta, quæ per ætatem longa fit, & cylindrica, neque raro interrumpitur. Stipulæ ſæpe purpureæ, ovato lanceolatæ. Flores in petiolis unifloris, breviſſimis. Petala duorum ordinum, ex ellipticis lanceolata, patula, linea media diviſa, ex luteo viridia. Stamina glabra, filiformia. Siliquæ ſemiovatæ ſeparari poſſunt; tuba filiformis, acuta. Semina ſcobiformia.

Hæc noſtra ſpecies nullas vires *offifragas* habet, ob quas ſimillima in ſeptentrione planta celebratur.

II. FRUCTU UNICO TRILOCULARI.

I. INTRA FLOREM.

I. PETALIS PATULIS.

ASPHODELUS Tournefort. T. 178. Linn. n. 421.

Flores hexapetali (*d*), patuli, unguibus conglutinatis, petalis ellipticis. Filamenta ungue (*e*) valente ex origine petalorum orta. Ii ungues circa germen in globulum coeunt. Id vocat Linnæus valvulas nectarii, quibus inſerta ſint filamenta. Fructus rotundus (*f*), ſubcarnoſus fit tribus ellipticis loculis (*g*) conjunctis. Tuba longa, ſimplex. Semina ſubtriquetra (*h*).

* 1206. ASPHODELUS (*i*) *caule folioſo, foliis angulatis, ſtriatis, ſtipulis maximis.*

Aſphodelus femina Camerar. *Epit.* p. 372.
Aſphodelus luteus Dodon. *Coron.* p. 142. 143.
Aſphodelus caule folioſo foliis triquetris, ſtriatis Linn. p. 443.
Aſphodelus verus luteus Blakwell. t. 233.

In monte *Frätz* vallis Tellinæ Battiranus rhizotomus.

Radices ſubteretes, ſucculentæ, numeroſæ, divergentes, flavæ. Caulis non ramoſus, firmus, rectus, tripedalis. Folia radicalia numeroſa, ex bulboſa quaſi origine, glauca, ſtriata, carinata, repanda, ad caulem ſimilia, vaginoſa. Spica denſa, ſpecioſa. Stipulæ maximæ, albæ, ovato lanceolatæ. Petioli uniflori, breves. Flos paulum irregularis. Petala flava, linea viridi, ſena: quatuor in unum ordinem diſpoſita, duo inter (*k*) petala ſuperiora. Ungues villoſi; filamentum curvum. Stamina tria reliquis breviora deſcendunt per inferiora floris, & ſurſum reflectuntur. Fructus globoſus, ſex lineis percurſus; tuba curva, ſimplex.

Caules Aſphodeli elixatione miteſcunt, & panem ſuppeditant (*l*). Semen ipſum perinde edule (*m*) eſt. Ex radice (*n*) bonus panis fit, cocta, ſiccata, ejusque ſuccus dulcis eſt. Nocuiſſe tamen in Biturigibus album Aſphodelum, cum in cibum reciperetur, & ſcorbuti genus excitaſſe Cl. le Monnier (*o*).

PHALAN-

(*d*) Tournefort. A.
(*e*) Ibid. & C.
(*f*) D
(*g*) E
(*h*) G
(*i*) Haſtula regia vulgaris notitiæ, foliis majoris porri, caule leviori, ferente in cacumine floram, quem Anthericon appellant. Radices oblongæ, rotundæ, glandibus ſimiles, guſtu acres Dioscorides. L. II. c. 64.
(*k*) Linnæus.
(*l*) Suidas p. 364 Porta *magia natural* L. IV. de Aſphodelo ſiculo, qui noſter.
(*m*) Suidas.
(*n*) Apud Burdigalenſes poteſt de albo ſermo eſſe *Journal de Trevoux* ann. 1709 in Dec.
(*o*) Le Monnier *Obſſ. aſtron. natur.* p. CXV.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0173-6

PHALANGIUM (*p*).

ANTHERICI Linn. n. 422.

Pleræque ſpecies.

PHALANGII Tournefortii. pleræque ſpecies

& aliquæ ORNITHOGALI *Sp.*

A Scilla non video, ut diſtinguatur. Ab Ornithogalo poteſt ſtaminibus non triſulcis ſeparari. Petala patula non poſſunt inter characteres recipi. Nam in vulgatiſſimo Phalangio oſtendit Cl. Müllerus, perpetuam eſſe mutationem, ut noctu flos totus clauſus ſit, meridie patulus, mediis horis medio modo ſe habeat. Nolim tamen nimis longum florem Liliaſtri huc revocare. Erunt ergo Phalangio ſex petala, ſub meridiem patula (*q*): Fructus ovato triquetrus (*r*). Stamina ſex ſubulata, tuba longa, unica, fine globoſo (*s*).

1207. PHALANGIUM radicibus teretibus, foliis radicalibus carinatis, enſiformibus, petiolis unifloris.

Liliago Cordi. *hiſt.* L. II. c. 106. p. 190. b.
Phalangium non ramoſum Dodon. p. 106.
Liliago Cordi Lobel. *ic.* p. 48.
Phalangium parvo flore, non ramoſum C. B. *Theatr.* p. 555.

II. Foliis ſtrictioribus C. B. in monte *Waſſerfall.*

I. II. *Anthericum foliis planis, ſcapo ſimpliciſſimo* (*t*), *corollis planis, piſtillo declinato.* Linn. p. 445.

In Helvetiæ rupeſtribus, in *Paſſgardflüh* prope *Biennam*, circa *Roche*, *Agauni*. Circa *Baſileam bey Oris*, *Michelfeldæ*, & in monte *Crenzach*. In montana etiam adſcendit, ut in monte *Saleva*, *Waſſerfall*: in Valle *Weisland* ſub *Gutendannen*, *in montibus Tombey*, *Prapioæ*, circa *Morcle*.

Specioſæ plantæ radices numeroſæ, teretes, in tuber collectæ, coronatum ſetis. Folia ex radice plurima, firma, pedem longa, carinata, graminea. Caulis erectus, cubitalis, firmus, foliis nudus. Spica laxa, pauciflora, decem florum, petioli uniflori. Flores ad biuncem lati; petala duorum ordinum, ut interiora latiora ſint, petiolata, cæterum ex ellipticis lanceolata, & pure alba; exteriora extus virente linea dimidia percurruntur. Filamenta latiuſcula. Fructus ex rotundo triquetrus, tribus tuberibus exuberans. Semina nitida, hinc convexa, inde duabus planis faciebus exſciſſa. Tuba debilis, incurva.

1208. PHALANGIUM radicibus teretibus, foliis duris, gramineis, caule ramoſo, laxe paniculato.

Phalangium Camerar. *Epit.* p. 580.
Phalangium ramoſum Lobel. *ic.* p. 47. conf. *Flor. Suec.* p. 104.
Phalangium parvo flore, ramoſum C. B. *Theatr.* p. 557.
Anthericum foliis planis, ſcapo ramoſo, corollis (*u*) *planis, piſtillo recto* Linn. p. 445.

In Helvetia vulgatiſſimum. Bernæ in prato aprico *Brunnadern* optimi olim Ithii, in pratis circa *Seelhofen*, in monte *Bolligerberg*. In Aquilejenſibus ubique, circa *le Furet*, *le Bévieux*, &c. etiam in montanis *le Creux du Champ*.

Diverſiſſimum a priori, mollius, minus ſpecioſum. Folia radicalia ſimilia, caulina nulla. Caulis ramoſus, brachiatus. Panicula rara, ſparſa; petioli uniflori. Flos multo minor, petalis ellipticis, quorum exteriora anguſtiora, non petiolata, lanceolata; interiora petiolata, ovalia (*x*). Fructus & ſemina ſimilia. In ſingulo angulo fructus porus parvus, mellifer. Horologium floris ingenioſus Müllerus in hoc flore invenit (*y*).

1209.

(*p*) Phalangio rami duo, tres, plures, in diverſa tendentes; flos candidus Lilio ſimilis, multas inciſuras habens. Semen nigrum, craſſum, Lenticulæ dimidiatæ figura: radix parva, tenuis, herbacei coloris.
(*q*) Tournefort. A.
(*r*) D.
(*s*) A. C.
(*t*) Conf. *Oländſk reſa* p. 228.
(*u*) Conf. *Iter. Oeland.* p. 178.
(*x*) Linn.
(*y*) *Mém. de la Soc. de Berne* 1766. T. IV.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0174-2
DFG

1209. PHALANGIUM foliis craſſulis, ſcapo unifloro.
Pſeudonarciſſus gramineo folio, ſeu Leuconarciſſus æſtivus C. B. *Prodr.* p. 27. RUDBEK. *Elyſ. II.* p. 64.
Bulbocodium alpinum, juncifolium, flore unico, intus albo, extus ſqualide rubente DILLEN. *Syn.* III. p. 374. t. 17. f. 2.
Anthericum foliis planiuſculis, ſcapo unifloro LINN. p. 449.
Et ex *horto ſicco* C. B.
Narciſſus ſerotinus CLUS. p. 162.
Narciſſus autumnalis minor J. B. II. p. 662.
Pure alpina. In *Hohenmesmer* & *Sattel Abatiscellanorum* J. GESNER. C. B in *Speluga*, HUBERUS in monte *Lunae*. Ego in *Gemmio* abunde; etiam in monte St. *Bernhard*, *Kablenberg*, *Schönbühl*.
Radix bulbus eſt oblongus, obductus reticulo. Folia ex radice multa, gracilia, teretia aut triquetra [in notis meis]. Caulis quatuor unciarum, aut paulo altior, frequentibus, ſed brevioribus foliis adſperſus. Flos unicus, ſponte connivet, ut veſpertinus flos Phalangii Petala ovato lanceolata, alba, intus & extus rufis, ſpadiceis lineis picta: unguis luteolus. Fructus ex triquetro conicus; tuba priſmatica, tribus ferrugineis punctis notata. Verna planta, continuo nivis defluxum ſequitur.

1210. PHALANGIUM longiſſime ſpicatum, filamentis latis, lanceolatis.
Ornithogalum ςαχυωδες RENEAULME. p. 90. 93.
Ornithogalum racemo longiſſimo, filamentis lanceolatis, pedunculis floriferis patentibus, aequalibus, fructiferis ſcapo approximatis LINN. p. 440. Add. *Iter. Scan.* p. 220.
J. B. Genevæ *à la Batie*, & in colle ad *Fl. Arve* e regione *Champé* ib id RAJUS in ſegetibus verſus mont. *Saleva*. Circa *Buſſigny* & *Creſſy* ſupra *Lauſannam*. STÆHELINUS ad *Birſam* in dumetis, in via ducente ad *Münchenſtein*, in via ſecundum ſylvam montoſam prope *Siſſach*. Abunde legi in dumetis ad viam inter *Chambon* & *Chaſſal* Aquilejenſium.
Bulbus craſſus (z). Folia mollia, carinata, ad terram reflexa, *cito diſpereunt*. Caulis *bipedalis* & *altior*, non ramoſus ſpicam gerit *longiſſimam*, & *maxime multiflo*ram. Stipulæ albæ, amplexicaules, lata origne, longe caudatæ. Flores erecti, immaturi connivent inde ſenſim magis & magis expanduntur. Petala ex viridibus flava, oris albis; eorum tria exteriora anguſtiora, tria interiora latiora, breviora. Filamenta omnia lata, mucronata, tria exteriora anguſtiora. Tuba filamentis brevior. Fructus ovatus, colliculis ſubrotundis diſtinguitur.

1211. PHALANGIUM radice bulboſa, foliis latiſſimis, obtuſis, ſpica pauciflora, ſtipulis minimis.
Hyacinthus (a*) *Fuchſii* DODON. *coron.* p. 181. *hiſt.* p. 219.
Hyacinthus ſtellaris Germanicus VALLET. t. 35.
Hyacinthus ſtellatus bifolius, vernus, dumetorum, flore caeruleo J. B. II. p. 679.
Icon Cl. LEDERMULLERI *Verſuch.* t. 6.
II. Flore exalbido, carneo, albo.
III. *Triphyllos* I. Flore albido.
Hyacinthus ſtellaris albo flore CLUS. *hiſt.* p. 184.
& II. Cæruleo C. *Baſil.* p. 19.
I. & III. *Scilla radice ſolida floribus erectiuſculis, paucioribus* LINN. p. 443.
In Helvetia aliquanto minus, quam in Alſatia vulgaris; Baſileæ tamen legi paulo ultra *Crenzach*. C. B. in nemore Wylenſi, verſus *Hilteling a*, & circa *novam domum* (a) *Im Homburger Amte* (b). Tiguri *im Käferhölzlein* Aquilejæ abunde in pratis, ut in prato familiæ Bernenſis *Magrau*. In ſepibus *à Noiraigues*. *Au verger de la Combe* CHATELAIN.

Radix

(z) *Emend.* III. n. 179.
(a*) Hi Scillæ LINN. n. 419. quibus pro charactere datur tuba decidua.
(a) *Basl. Merkw.* p. 709.
(b) Ibid. n. 13.

Radix bulboſa, cepacea. Folia lata, obtuſa, mollia, duo, tria. Scapus nudus, ſemipedalis & dodrontalis. Spica florum laxa, pauciflora, ad 10. flores, ſæpe vero tantum duos ternoſve fert. Stipulæ minimæ. Flores patuli, etiam repandi, breviſſime connexi, ungue viridi; bractea ovali cærulea, ſaturatiori linea diviſa. Ordo exterior petalorum anguſtior, interior latior. Tuba ſimplex, fine acuto. Ovarium conicum. Filamenta lata.

* 1212. PHALANGIUM radice bulboſa, foliis latiſſimis, obtuſis, ſpica multiflora, ſtipulis longitudine petioli. †

Hyacinthus ſtellaris, vernus, parvulus, flore ex cæruleo cinereo J. B. II. p. 581.
Parvulus Hyacinthus ſtellaris, vernus LOBEL. *adverſ.* II. p. 486.

In partis ſuburbanis legi *im alten Berge*, qua nunc via munita & omnia Medica conſita ſunt.

Bulbus & folia fere perinde ut in 1211. Sed ſpica brevis, multiflora (*c*); ſtipulis, petiolis & floribus cæruleſcentibus, petalis obtuſis. Stipulæ longæ, ſubulatæ (*d*).

Non eſt *Scilla* 3. LINN.

1213. PHALANGIUM radice bulboſa, ſtipulis maximis, hirſutis, floribus umbellatis, petiolis unifloris.

Ornithogalum πυρροχιτων RENEAULME p. 91. *ic.* p. 90.
II. Majus TABERNÆMONT. p. 632.
Ornithogalon alpinum, latifolium, flore luteo de BRY *florileg.* t. 48.
Ornithogalum ſcapo anguloſo, diphyllo, pedunculis umbellatis, ſimplicibus LINN. p. 439.

Baſileæ verſus *St. Jacob*, ubi legi, circa *Gundeldingen*. C. G. *Kiburgi*. Circa *Thierachern*. In Gubernio Aquilejenſi abunde, *Rupe* in *prepoury* prope ſtagnum, quod effodi: inde in alpes adſcendit *Chapuiſe*, *Fouly*, *Trone*, in pratis ubique, vel in agris.

Radix bulbus eſt carnoſus, rotundus. Folia radicalia pauciſſima, graminea, acuta, *ſcapo ſæpe longiora* (*e*). *Scapus* educit aut unicum, aut duo folia inæqualia, aliquando tria, multo latiora, per oras ſubhirſuta, ex quorum ſinu multi pediculi florigeri, uniflori, exeunt, leves iſti, aut paulum ſubhirſuti. Petala lineata duorum ordinum, intus cum virore lutea, extus tota viridia, plerumque glabra. Stamina neque lata, neque tricuſpidata, nata ex petalorum origine. Tuba trigona, trifida.

* 1214. PHALANGIUM radice bulboſa, ſtipulis maximis, hirſutis, floribus umbellatis, petiolis multifloris.

Ornithogalon pannonicum, minus, luteo flore CLUS. *Pannon.* p. 190. 191.
Ornithogalum pallido flore J. B. II. p. 624.
Ornithogalum luteum TABERNÆMONT. p. 633.
β Ornithogalum bulbiferum, minimum, tenuifolium COLUMN. *Ecphras.* p. 323. 324.
Ornithogalum ανθομηλανοριζογκος RICHER.
Ornithogalon anguſtifolium, bulboſum RUDBEK. II. p. 139.
Ornithogalum ſcapo angulato, diphyllo, pedunculis umbellatis, ramoſis. LINN. p. 440.

In ſylvula ad dextra novæ domus Cl. MIEG.

Humilius (*f*) eſt & ramoſius: folia radicalia anguſta, vix lineam lata. Scapus folia edit numeroſa, quinque, ſex & ſeptem, pariter radicalibus latiora, in longiorem mucronem educta. Petioli florigeri, hirſuti, biflori, etiam triflori. Petala exteriora ſubhirſuta. In ſinu umbellæ ſedet non raro agmen bulbillorum congeſtorum.

ILL. GMELINUS cum 1213. conjungit *Flor. Sibir.* I. p 46. ſeqq. & certe ſumma eſt, etiam cum diſcriminibus, quæ dixi, in utroque ſimilitudo.

ORNI-

(*c*) Paucos habet J. B.
(*d*) Habet J. B.
(*e*) *Emend.* VI. n. 23.
(*f*) *Emend.* VI. n. 24.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0176-4
DFG

ORNITHOGALUM (*g*) Raj. *meth.* p 119.

ORNITHOGALI Tournefort. t. 203. *Species.*

ORNITHOGALI Linn. *Spec.* n. 418.

A Phalangio differt ſtaminibus latis (*b*), quæ vel omnia tricuſpidata ſunt, vel certe alterna tria. A Porro defectu vaginæ diſtinguitur. Flos patulus. Linnæus characterem ſtaminum excludit, ſed addit initium petali erectum eſſe, idque perſiſtere. Ea nota perobſcura eſt.

1215. ORNITHOGALUM ſtipulis maximis, petiolis lateralibus longiſſimis.

Bulbus Leucanthemos minor, ſeu Ornithogalum Dodon. *coron.* p. 183. *hiſt.* p. 221.
Ornithogalum ἡλιεχαρμος Reneaulme. p. 88. *ic.* p. 87.
Ornithogalum floribus corymboſis, pedunculis ſcapo altioribus, filamentis emarginatis Linnæus p. 441.

In viis gramineis & inter vineas, inque agris. *Tiguri* circa *Silam* & *Richtiſchwyl*, Aquilejæ abunde, Baſileæ, circa *Liechſtal.*

Bulboſa radix adgnatos habet. Folia radicalia mollia, carinata, linea parum latiora, tamen & bilinearia, obtuſa. In caule dodrantali ſtipulæ albæ, maximæ, carinatæ. Petioli uniflori. Flores ſpicati ſunt, ut tamen umbellam mentiantur, cum inferiorum petioli longiſſimi ſupra ſupremos breviores ſe efferant. Petalorum ordo duplex, quæ lactea intus, extus lata virente linea diſtinguuntur. Staminum filamenta lata, ſucculenta, tria ſimplicia, tria emarginata antheram ex diviſione emittunt. Fructus ovatus, obtuſus. Tuba ſimplex

Ornithogalum umbellatum aliud medium (i), *latifolium* C. B. quod dicitur in Baſileenſibus provenire, pro eodem habeo.

* 1216. ORNITHOGALUM floribus ſpicatis, ſenefcentibus pendulis, filamentis ſtaminum alternis majoribus, bicornibus.

Ornithogalum Neapolitanum Clus. *append.* II.
Ornithogalon exoticum, magno flore, minori innato C. B. Rudbek. *Hort. Elyſ.* II. p. 137. f. 12.
Ornithogalum floribus ſecundis pendulis, nectario ſtamineo campaniformi Linn. p. 441.

Exotica planta indigenatum adepta eſt, & in pratis circa Bernam paſſim floret via *im alten Berge.* Prope Genevam in pomariis pagorum *Frontenay*, *Conche.*

Bulbus conicus, gracilis. Folia non lata, fere ad ſeſcuncem, mollia, obtuſa, culmo breviora. Culmus ſpicatus. Spica longa, bracteis ovato lanceolatis, coloratis, flore longioribus, longe ariſtatis. Flores juniores erecti, maturi penduli, in petiolis ſemuncialibus, conniventes, per ætatem reflexi, petalis per oram albis, cæterum læte virentibus. Stamina quaſi in unam cylindrum conjuncta, ut tamen ſeparari poſſint, tria majora, tria minora, omnia filamentis latis, quorum minora integra ſunt, apicemque ex obtuſo fine gerunt, majora tricuſpidata, cuſpidibus latis, ovato lanceolatis, paulo anthera brevioribus, quæ ex nervo filamenti lati orta ei inſident. Fructus ovato trigonius, niger; tuba ſimplex, fine extimo clavato.

II. FLO-

(*g*) Ornithogala caule tenero, albo, ſemipedali; radice bulboſa, molli, tres, quatuorve adgnatos habente, in pulte coquitur. Plin. L. XXI. c 17. Eos adenatos Dioscorides in cacumen ponit, & addit flores foris herbaceos, qui, dum ſe pandunt, hiantes lactei videntur, inter quos diſſectum cachryos modo capitulum emicat Dioscorid. L. II. c. 138.
(*b*) Tournefort A.
(*i*) *Bauhin Pinax.* p. 874. 1024.

IX. LILIACEÆ

III. FLORIBUS AGGREGATIS.

ALLIUM (k) HALLERI LINNÆI n. 409.

ALLIUM TOURNEFORTII.

CEPA TOURNEFORTII.

PORRUM TOURNEFORTII.

Flos hexapetalos plerumque connivens, petalis lanceolatis. Stamina ſimplicia, aut alterne trifida. Flores congeſti, & communi vagina excepti. Oſtendi, non poſſe Porrum, ob ſtamina trifida, ſeparari, cum etiam Cepa vulgaris ſtamina alterne trifida habeat, & ea (*l*) tamen Cepa ab altera Cepa ſibi ſimillima ſeparari nequeat, cui ſtamina non trifida ſunt, eamque notam inutilem reddat eadem Cepa quæ Allium 12. Opuſculi noſtri, cui ſtamina & integra ſunt, & ſemitrifida, & trifida. Eadem Cepa oſtendit a ſtaminum coalitu characterem ſumi non poſſe. Ordines inde conſtituere licuerit.

I. STAMINIBUS ALTERNE TRIFIDIS

PORRUM TOURNEFORT. t. 204.

1217. ALLIUM radice ambeunte tunicata, foliis gramineis, ſpica ſphærica, ſtaminibus alterne trifidis (*m*).

Porrum CAMERAR. *Epit.* p. 321. *commune capitatum* C. B. RUDBEK. II. p. 142. BLAKWELL. t. 421.

Allium caule planifolio, umbellifero, ſtaminibus tricuſpidatis, radice tunicata LINN. p. 423.

β Porrum ſectile MATTHIOL. p. 550.

In vineis *Wylenſibus* C. B. Circa *Moutru* in vineis; ſed, ut puto, caſu aliquo provenit.

Bulbus carnoſus, ventricoſus, ſcapum ex medio emittit. Scapus tripedalis & ultra, inferne folioſus. Folia ad unciam lata, ora levi. Vagina breviter conica, caduca. Spica denſa, maxima, ſphærica. Petioli purpurei; petala ſubpurpurea, linea purpuraſcente diviſa, cui in petalis exterioribus obſcurior color reſpondet. Culinaria planta, mihi cum toto genere ob diuturnum factorem exoſa, fatuo juri ad ſaporem additur. Decoctum ex potentioribus medicamentis eſt, quod calculum veſicæ maceratum diſſolvat (*n*), quæ laus a Cepa abeſt. Succum trium denariorum pondere potum ſubito occidiſſe PLINIUS (*o*). Non probabat Porrum DIOSCORIDES, niſi ad pectoris vitia, ciendamque venerem (*p*).

1218. ALLIUM (*q*) radice ſobolifera, foliis gramineis, ſpica ſphærica, ſtaminibus alterne trifidis de *Allio* n. 5.

Allium ſphæriceo capite, folio latiori C. B. RUDBEK. *Camp. Elyſ.* II. p. 151.

Scorodopraſum latifolium, ſpontaneum, Italicum, floribus ſolute purpureis, odoratis. MICHELI t. 24. f. 95.

Allium caule planifolio, umbellifero, umbella globoſa, ſtaminibus tricuſpidatis, petalis carina ſcabris LINN. p. 123.

In agris circa *Wieſam*, inque vinetis circa *Crenzach*.

Neque hanc veram civem eſſe perſuadeor. Stirpes tamen a G. BAUHINO citatas non ſuſtinui omittere.

Radix carnoſa, ſphærica, ex inferiori parte adgnatos bulbos producit, ſibi circumnatos. Culmus cubitalis, aut paulo altior, infeme folioſus, foliis glaucis, pulpoſis & ſucculentis, tribus etiam lineis latioribus; ſpatha conica, unifolia, deciduа; ſphæra denſa; petioli unciales; petala exteriora cavula, alba, media linea diviſa,

(*k*) *Allii genus nat.* p. 325.
(*l*) Ibid. p. 356.
(*m*) *De Allio* n. 7.
(*n*) LOBEL. *de calc.* c. 10.
(*o*) L. XIX. c. 6.
(*p*) L. II. c. 142.
(*q*) Ampeloprafum in vinetis naſcitur, foliis Porri. Ructu gravis ſtomacho adverſatur. PLIN. L. XXIV. n. 86. DIOSCORID. II. c. 144.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0178-5
DFG

divisa, interiora latiora, & rotundiora. Tria stamina paulo flore longiora, lata, mucrone extrorsum flexo, antheram sustinente: interiora longiora, latiora, trifida, tribus aristis quarum media antheram sustinet. Fructus (r) constat duabus pyramidibus, in basibus sibi adaptatis. Earum inferior, brevior, sursum latescit, superior est pyramis truncata, trihedrica. In utriusque pyramidis conjunctione tres lineæ eminentes, quasi resectæ. Tuba brevissima. Odor Porri.

1219. ALLIUM radice multiplici, foliis gramineis, spica sphærica, staminibus alterne trifidis *de Allio* n. 8.

Allium seu Moly montanum V. CLUS. *pannon.* p. 216. 218. ob bulbos laterales: nam figura est Allii n. 1221.

Allium montanum, capite rotundo C. B. RUDBEK. p. 157.

Allium caule planifolio, umbellifero, staminibus tricuspidatis, umbella subglobosa, floribus lateralibus nutantibus LINN. p. 423.

RAJUS & J. B. in vineis & segetibus *Genevæ*, *Basileæ* C. B. & in vicino Comitatu *Montbelgardensi*, inque *Delphinatu* ubique provenit. Legi *Suizæ* Thuringiacæ & inter *Erfort* & *Tieffenthal* Thuringiæ, in Helvetia nunquam.

Radix fit bulbis purpureis & nigris, numerosis, inter albas communes vaginas congestis. Scapus tripedalis; folia graminea, tres lineas lata; spatha, ut LINNÆUS vocat, brevis. Caput fere sphæricum. Flores petiolati, medii subrecti, laterales penduli, sed id cum Porris & omnibus Alliis capitatis commune est. Petala exteriora deorsum gibba, acutiora, ut solent, purpurea, linea distincta saturati coloris. Interna dilutiora, erecta, absque linea eminente. Fructus & semina Porri, & brevissima pariter tuba: stamina de flore eminent.

Ob radicem simplicem non pertinet ad nostrum *Porrum caule tereti, folioso, foliis linearibus, planis, umbella globosa, staminibus corolla longioribus.* GMELIN. n. 19. p. 56. t. 13. & 14. f. 1.

1220. ALLIUM radice gemella, foliis fistulosis, capite sphærico, staminibus alterne trifidis.

Vulgaris plantæ synonyma difficilia.

Nonne *Allium sphærocephalon, purpureum, Italicum* J. B. II. p. 563?

Allium seu Moly juncifolium, capite sphærico, flore purpureo RUDBEK l. c. p. 160.

Allium caule tereti, folio umbellifero: foliis semiteretibus, staminibus tricuspidatis, corolla longioribus LINN. p. 426.

Scorodoprason montanum, juncifolium, capite rotundo, dilute janthino, floribus paucis MICHELI. p. 25. t. 24. f. 2. non videtur differre.

In rupibus Helvetiæ calidioribus abunde. Prope *Hinderlachen* in *der Goldey*, circa *Bonneville*, *Neocomum*, *Roche*, in Gubernio Aquilejensi, *Seduni*, *Agauni* ubique. *Basileæ* in agris *aufm Birsfeld*; versus *Huningen*; ad pontem *Wiesæ* & retro *St. Jacob* la CHENAL.

Icones prioris, plantamque ipsam, satis refert. Bulbi tantum duo, quorum alter in caulem florentem ejus anni consumitur; alter lateralis priori adsidet, semicavus, futuri anni caulem editurus. Scapus cubitalis. Folia fistulosa, succulenta, semiteretia, continuo marcescunt, ut in plerisque solent Alliis. Vagina, quæ spatha, brevis. Spica sphærica, floribus mediis erectis, lateralibus repandis, etiam pendulis. Petala conniventia: exteriora in basi gibba, & reliqua Allii præcedentis. Stamina de flore erumpunt; exteriora acuta, tria interiora longiora, obtusa; aristæ prælongæ: color læte & saturate alias purpureus est. Fructus triquetropyramidalis.

β Recte conjungebat LINNÆUS hortense, grandius, *Moly atropurpureum* SWEETII t. 60. cujus iconem dederam. Nunc separat, ob pedunculos exteriores breviores. Eos video in utroque Allio pares esse, & perinde dependere. Et stamina nostrati juniori breviora flore, adultiori longiora sunt, & habeo in *Valesia* natum atropurpureum.

1221.

(r) LINN.

1221. ALLIUM radice multiplici, foliis fiſtuloſis, capite ſphærico, bulbifero, ſtaminibus alterne trifidis, *de Allio* p. 338. n. 4.

Allium ſylveſtre I. FUCHS. p. 737.
Allium ſylveſtre tenuifolium DODON. p. 683. LOBEL. *ic.* p. 156.
Allium ſylveſtre, campeſtre, purpuraſcens C. B. RUDBEK. p. 153.
Nonne *Scorodopraſum montanum, juncifolium, nucleis capitulorum cicerù magnitudine, plerumque crinitis & purpuraſcentibus: floribus concoloribus* MICHELI. p. 25. n. 5. ob crines, tum n. 7?

II. Capitulo geminato, floribus deſtituto.
Allium ſylveſtre, capite gemino C. B. MORIS. p. 391. S. 4. t. 15. f. 4.

III. *Allium campeſtre, juncifolium, purpuraſcens, capitatum majus* C. B. RUDBEK. p. 153. Foliis quidem latis, ſed ex *crinibus* adgnoſcitur.

IV. Et *minus* C. B.
Allium caule tereti, folio bulbifero, ſtaminibus tricuſpidatis LINN. p. 428.

Circa *Brugg*, *Königsfelden*, *Tigurum*; *Baſileæ* in agris lapidoſis verſus *Muttenz*, *Kleinriehen*, *Kleinhuningen*, *aufm Birsfelde*. Gottingæ vulgatiſſimum. *Interlaci* in ſegetibus.

Radix congeritur ex multis bulbillis, variæ molis, per planas ſuperficieculas ſibi reſpondentibus, in unum bulbum coagmentatis: altera facies convexa, color albus eſt; ſcapus bipedalis; folia teretia, fiſtuloſa. Vagina longa, anguſta. Capitulum fit ex uno, etiam ex duobus bulbillorum ſphæricis racemis, qui ſæpe vivipari, plantulam incipiunt, id vocant *crinitum* eſſe. Inter eos bulbillos petioli florigeri, ſerotini. Flores exigui; petala duorum ordinum, ad baſin gibba & ſubviridia, alba, obſcure purpurea linea diſtincta, apice ſubrubello. Fructus non maturatur. Fætor acris.

Saporis excellentiam alaudis Lipſienſibus addere creditur (*s*); ſed lac & butyrum vitiat (*t*).

* 1222. ALLIUM foliis ciliatis, umbella bulbifera, ſtaminibus (*u*) alterne trifidis *de Allio*, *n.* 3. apud RUPPIUM a me editum delineatum, T. II.

Allium, ſeu Moly montanum, latifolium CLUS. *Pannon.* p. 212. 213.
Allium montanum, bicorne, latifolium, flore dilute purpuraſcente. C. B.
Allium ſylveſtre, amphicarpon, foliis porraceis, floribus & nucleis purpureis RAJ. *Syn.* II. p. 230. cum deſcriptione.
Icon 290. *Flor. Dan.*
Allium caule planifolio, bulbifero, vaginis teretibus, ſpatha mutica, ſtaminibus tricuſpidatis LINN. p. 426. Add. OSBEK. *Chin. reſa* p. 49. qui Gadibus reperit.

Baſileæ ad ſepes inter campos, patibulo adſitos & *St. Jacob.* In montis *Muteti* latere ſeptentrionali, locis gramineis Cl. la CHENAL J. R. STÆHELINUS prope *Rieben.* In monte *Kifhaüſer* legeram.

Multi in umbella bulbi, & una purpurei nuclei, communi fuſca membrana obnupti, aliqui etiam in imo culmo. Culmus bicubitalis. Folia lata, ad quatuor lineas, ex margine ſuo brevibus & rigidulis pilis ciliata. Umbella exigua. Vagina decidua, bicornis, altero cornu longo, altero brevi ovato lanceolato. In umbella bulbi numeroſi, atropurpurei. Flores pauci, vix trigeni, in petiolis ſemuncialibus, etiam duriuſculis, exigui iidem, vix duas lineas longi. Petala violacea, linea diviſa coloris ſaturatioris. Stamina exteriora triſulca, medio petiolo antherifero, ex diviſione prodeunte (*x*). Interioribus latum & ſimplex eſt filamentum. Odor acris Allii.

A ruſticis in cibum recipitur KALM.

In prioribus cum Allio Suecico ab ILL. ROSENIO dicto (*y*), & a ſe ipſo, cumque Allio capite convoluto LINNÆUS (*z*) conjungebat. Nunc ſeparat (*a*) noſtrum, quod utique ab Ophioſcorodo bulbis immenſum minoribus, floribus multo perfectioribus, habitu multo humiliori differt. Num vero ſeptentrionalis planta a noſtra vere diverſa ſit, non dixerim. Vaginas ei ancipites, noſtro teretes, huic

(*s*) BUCHNER. *miſcellan.* ann. 1727. p. 486.
(*t*) BRADLEY *lady direct.* p. 87.
(*u*) Stamina TOURNEFORT. G.
(*x*) ORDER. *ic.* & noſtr.
(*y*) *Obſſ.* p. 22. n. 13.
(*z*) Deſcripſit *Oelandik. reſ.* p. 60. 247.
(*a*) *Spec.* p. 426. *Flor. Suec.* p. 104.

huic etiam ſpathas muticas facit Vir Clar. Sed muticam etiam in boreali Allio & RUDBEKIUS pinxit, & OEDERUS. Vaginæ diſcrimen non ſatis intelligo.

II. STAMINIBUS NON TRIFIDIS,

I. BICORNIA.

1223. ALLIUM bulbo ſimplici, foliis fiſtuloſis, ſpatha bicorni, umbella bulbifera *de Allio* n. 26. cum icone.

Allium ſeu Moly montanum III. CLUS. *Pannon.* p. 213. 215.
Allium montanum, bicorne, flore exalbido C. B. *Pin.* RUDBEK. p. 156.
Allium bicorne, proliferum, flore intus albeſcente, cum ſtria purpuraſcente J. B. II. p. 560.
Allium ſylveſtre, bicorne, flore viridi IDEM II. p. 561.
Allium caule tereti, caule bulbifero, foliis ſcabris, ſemiteretibus, ſubtus ſulcatis, ſtaminibus ſimplicibus LINN. p. 129. *Flor. Suec.* p. 104.

In Helvetia non uno loco; *Michelfeldæ* in dumetis collis, qui longe prata terminat. In dumetis & inter vineas *Muteti* la CHENAL. Circa *Sonvilliers* ſecundum agros Cl. GAGNEBIN. Badæ in arcis dirutæ ruderibus legi. Genevæ inter ſegetes RAJUS. *A la Neuveville* Cl. CHATELAIN.

Radix ſimplex & exiguus eſt bulbus, carnoſus, gracilis, ſurſum acutus. Culmus cubitalis & altior. Folia ex toto culmo, teretia, fiſtuloſa, ut ſcabra vero ſint, non video, etſi lineæ paulo conſpectiores ſunt. Vagina bifolia, cornubus prælongis, etiam quatuor unciarum, altero longiori. Umbella pauciflora, & ſæpe ſoli abſque floribus lutei bulbi, in ſphæricum acervum congelti, ſeſſiles. Alii petioli, unciales, aut bulbos ferunt, aut imperfectos flores; alii veros flores campaniformes. Petala exteriora acutiora, viridi eminente nervo diviſa, pallida purpura ſuffuſa. Interiora latiora, linea minus eminente, obtuſiora, alba magis; ſubinde & *ipſa rubore adſperſa*. Stamina matureſcendo longiora fiunt, ex petalorum origine nata. *Fructus priſmaticus, ſex jugis eminentibus & totidem ſulcis diſtinctus.* Tuba fructus longitudine, de flore eminens. Odor bulbillorum porraceus, mitior.

1224. ALLIUM bulbo ſobolifero, foliis ſucculentis, ſpatha bicorni, umbella bulbifera, *de Allio* n. 27. cum icone.

Ampelopraſſon proliferum LOBEL. *ic.* p. 116. PRAUZ *gram. med.* p. 17.
Moly montanum II. CLUS. p. 213. 214.
Allium ſylveſtre, bicorne flore ex herbaceo albicante cum triplici in ſingulâ petalâ ſtria atropurpurea RAJ. *cat. plant. Angl. app.* p. 2. *hiſt.* p. 119.
Allium montanum, bicorne, anguſtifolium, flore purpuraſcente C. B. RUDBEK. p. 155.
Allium ſylveſtre, bicorne, purpureum, proliferum J. B. II. p. 561.
Allium caule planifolio, bulbifero, ſtaminibus ſubulatis LINN. p. 426.

In Helvetia non rarum. Bernæ *um den Bodenaker.* Circa *Uetendorf, Rinkenberg, Spiez.* Circa *Roche, St. Tryphon*, in muris. Ad viam regiam verſus *Moutru*, circa *Tombey*, circa *Ivorne.* In Valeſiæ ſylva *Leitern. Novæ villæ aux Blanchardes, Neocomi au Pertuis du Sot.* Inter *Chur* & *Tuſis*, & inter *Chur* & *Emo.* Baſileæ prope Villam *die Klibe* (*b*), *Neuhaus, Friedlingen, Arlesheim*, in dumoſis vinearum *Muteti.*

Bulbus carnoſus, ſimplex, inodorus, exiguos ex latere bulbillos generat. Culmus ad quatuor uſque pedes adſcendit, foliis paucis, cito exareſcentibus. Folia pulpoſa, ſucculenta, plana, ſubcarinata, ad tres lineas lata. Vagina longiſſima, anguſta, bifolia; altero folio longiori, etiam ſemipedali. Bulbillorum in capite inſignis acervus; tum longi petioli, unciales, & biunciales, quorum alii bulbillos gerunt, flores alii companulatos. Exteriora petala colore obſcuriori ſunt, interna dilutiori, ochroleuca fere cum linea obſcure virente; ſed etiam pulchre purpures

(*b*) *Basler Merkw.* VI. p. 698.

purea reperiuntur, & ſponte, dum ſiccantur, purpuræ colorem induunt. Stamina ſimplicia, imis unguibus inter ſe & cum petalis connata. Fructus columnaris, ſex obſcurioribus lineis diſtinctus, abortiens.

Odor plantæ, & bulborum, omnibus aliis Alliis mitior, fere rapaceus, neque ſapor in foliis acrior.

* 1225. ALLIUM radice duplici, foliis ſucculentis, ſpatha bicorni, umbellæ radiis pendulis. *De Allio* n. 25. cum icone.

Allium montanum, bicorne floribus triquetris, purpureis, pedunculis longis & reflexis SEGUIER. II. p. 70.

Allium folio ſubtereti, caule umbellifero, pedunculis capillaribus effuſis, ſtaminibus ſimplicibus, ſpatha longiſſima LINN. p. 428.

Circa *Bonneville* Clar. CHATELAIN. Circa *Pfeffers*, & in ſylva *Sauffeullaz* Aquilejenſium.

Bulbus conicus, ſolidus, cum adnato ex fiſſura novo bulbo. Caulis bipedalis: folia craſſula, valde convexa, ab altero latere plana. Vagina bicornis, prælonga, ad quatuor uncias, principio venoſo, tenero. In umbella plerumque nulli bulbi: aliquos tamen ſe vidiſſe Cl. CHATELAIN. Flores exteriores, quaſi radiales, primi florent, ex petiolis biuncialibus penduli, dum medii ex longis petiolis eriguntur. Petala dilute purpurea, linea ex purpuraſcente viridi diſtincta, amœna, ovata, retuſa, emarginata, in campanulæ ſpeciem connivent. Stamina latis filamentis ex petalorum ortu prodeunt. Fructus oblongus, ſex rotundis lineis eminens. Valvæ tres ovales, diſpermæ, ſeptis diviſæ. Tuba ovario æqualis. Interiores flores ſimiles, minores, neque ſtamina, ut de pendulis eminent.

Odor porraceus.

Ad hanc ſpeciem Cl. GERARD (c) refert *Allium montanum, bicorne, flore pallido, odoro* C. B. J. R. H. & *Allium flore obſoletiore* EJUSDEM ibid. & *Allium juncifolium, bicorne, luteum* C. B. Cum recentia iſtorum exempla mihi non præſto ſint, pronuntiare *non* ſuſtineo. LINNÆUS ſeparat, cui ſunt *Allium* 18. & 19.

II. STAMINIBUS NON TRIFIDIS.

II. VAGINA NON BICORNI.

1226. ALLIUM radice multiplici, foliis radicalibus teretibus, ſcapi longitudine, floribus umbellatis, cylindricis, *de Allio* p. 361. n. 14.

Porrum ſectivum FUCHS p. 613. *Juncifolium* C. B. RUDBEK. II. p. 143.

II. *Cepa alpina, paluſtris, tenuifolia.* J. R. H.

Allium montanum ſphærocephalon purpureum SCHEUCHZER *It.* I. p. 24. t. 3. f. 2.

Cepa paluſtris altiſſima BUXBAUM *Cent.* IV. t. 45. f. 27.

Allium ſcapo nudo, folia adæquante, foliis teretibus ſubulate filiformibus LINN. p. 432. Conf. *It. Oeland.* p. 53. 64. *Flor. Ingr.* p. 49.

Cepa ſcapis foliisque teretibus, capitulis pyramidatis GMELIN. *Flor.* I. p. 59. t. 1.

Alpina planta, inque alpibus vulgaris. In monte *Waach:* in vallecula *der Keſſel* inter montem *Neunenen* & balneum *Wyſſenburg.* In montibus *Aix, Enzeinda, la Boulaire, Chaud commun, Nombrieux, Javernaz, Prapioz, Fouly, St. Bernhard, Hohen Meſmer* (d), *Mürtſchen.* Etiam in altioribus montibus, ut in monte *Dolaz*, qua ad Burgundiam ſpectat. Denique pene in planitie C. GESNER legit, in petroſis circa *Lauffenburg*, & ad ripam Rheni. C. B.

Bulbi conpreſſi, longi, elliptici, planis rectilineis ſibi adplicati, ut findi queant. Scapi fiſtuloſi, in noſtratibus palmares, pedales. Folia fiſtuloſa, ſcapi longitudine, in caule medio ſcapo longiora (a). Vagina brevis, bifolia, alba, ovata, lineis purpureis picta. Umbella florum maximorum, ſed pauciorum. Flores erecti, cylindrici; petala acute lanceolata, nitida, dilute purpurea, linea ſaturatiori diviſa, duorum ordinum, ad baſin coalita. Stamina ex origine petalorum, latis unguibus & inter ſe connata, & cum petalis. Fructus conicus, obtuſus.

Odor

(c) *Flor. Prov.* p. 153.
(d) WALSER *appenz. chron.* p. 20.
(a) KRASCHENINN. *Flor. Ingr.* p. 49.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0182-6 DFG

Odor cepaceus, virulentus, quo lac & butyrum inficit. In hortis colitur, ſimilesque vires habet vulgaris Cepæ hortenſis; aqua (*b*) quidem exuberat, ſalem (*c*) tamen etiam habet, volatilem, ſolidum. Vis in aqua ſtillatitia eſt, & cum aqua oleum eſſentiale ita miſtum adſcendit, ut ſeparari nequeant (*d*). Plurimum dat extractum, etiam ſpirituoſum (*e*); ſed vis in reſinoſo eſt, & in ſale trituratione parato (*f*).

In *Archipelago*, *Sicilia* (*g*), *Græcia* (*h*), *Turcia* (*i*) dulces & abſque fætore Cepæ naſcuntur, optimæ etiam circa *Halepum* (*k*), & in *Ægypto* (*l*).

Appetitum ſtimulant, & in regionibus calidis *Galliæ*, *Hiſpaniæ*, *Hungariæ* (*m*), *Græciæ* frequentiſſimo in uſu ſunt, ut perinde *Græci* crudis (*n*) cepis veſcantur, uti *Belgæ* butyro (*o*) & caſeo, & Turcæ cepas cum ſale miſceant (*p*).

Acerrimæ cum ſint, lacrumaſque odore ſuo cieant, fieri poteſt, ob multum Ceparum uſum incolæ vallium Macedoniæ non perinde, ut alii Alpium incolæ ſtrumis obnoxiæ ſint (*q*). Calculum ſucco ſuo frangere olim putatur (*r*); & ex Cepa perinde, ut ex Scilla, diureticum vinum paratur (*s*). Tuſi bulbi, ſcopo maturandorum abceſſuum, ab omni retro ævo in uſu fuerunt, etiam ad peſtilentiales bubones (*t*), & ad urinam ciendam, veſicæ regioni impoſitæ. Etiam ſale ſuo triturato ulcera potentiſſime maturari la GARAYE. Succo Cepæ humectato capite, capillitium longius producitur (*u*).

Durabili ſunt ſapore odore & virulentia, ut in gallopavone Cepis paſto ſapor, gallis amatus, redeat (*x*).

Mihi quidem virus in Cepis plurimum eſſe videtur, ut SPIGELIO facilius credam, qui a diuturniori uſu mentem monet turbari.

1227. ALLIUM, radice ſeneſcente lignoſa tranſverſa, foliis radicalibus, gramineis, floribus umbellatis. *de Allio.* n. 19. p. 370.

Hanc plantam ſcriptores botanici variis cum nominibus repetierunt.

α Minor, *petræa*, quam vix tribus unciis altiorem *Sedumi legi*, flore multo minori.
Allium montanum radice oblonga C. B. *Prodr.* p. 27. ex qua nota adgnoſcitur.
& *Allium ſphæriceo capite, folio anguſtiore* C. B. *Baſil.* p. 21.
Allii forte genus Scorodopraſon alterum J. B. II. p. 564. (*a*).
Allium pratenſe, radice Iridis flore purpuraſcente ZANICHELL. *Venet. ic.* 273. n. 1.
Cepa ſcapo nudo, ſubangulato, farcto, foliis linearibus, ſubtus anguloſis, ſtaminibus corolla brevioribus GMELIN. *Flor. Sibir.* I. p. 58. n. 20. t. 14. f. 2.

β Badæ a C. GESNERO lectum, etiam petræum, eodem loco a J. GESNERO decerptum, flore fere æque grandi ut γ.
Allium ſeu Moly, narciſſinis foliis II. CLUS. *Pannon.* p. 220. 222. ex radice.
Allium petræum, umbelliferum J. B. II. p. 564. RAJ.
Allium montanum, foliis Narciſſi, minus. C. B. RUDBEK. p. 141.
Allium ſaxatile Acori folio, flore purpureo BARRELIER. *ic.* 1022. BOCCONE *Muſ.* p. 84 t. 79. flore grandi.

γ *Pratenſe* amplius, flore majori.
Allium, ſeu Moly Narciſſinis foliis I. CLUS. *Pannon.* p. 220. 221.
Allium umbelliferum pratenſe J. B. II. p. 564.
Allium montanum, foliis narciſſi majus C. B. RUDBEK. II. p. 157. &c.
Allium ſcapo ancipiti, teretiuſculo, foliis enſiformibus, hinc paulo convexioribus GMELIN. *Flor.* I. p. 53. n. 13. t. 11. f. 2.

Rupeſtre

(*b*) NEUMAN. T. II. P. I. p. 436. 437.
(*c*) GEOFFROI III. p. 280.
(*d*) NEUMAN ibid.
(*e*) NEUMANN.
(*f*) GARAYE. p. 187.
(*g*) LABAT. *Ital* V. p. 104. 105.
(*h*) SPON. *Voyag.* I. p. 171.
(*i*) BRUYN.
(*k*) CORTE *iter Palæſtin.*
(*l*) MAILLET. II. p 103. SPON.
(*m*) BRUKMAN. *Epiſt.*
(*n*) SPON.
(*o*) De BRUYN *klein azien.* p. 134.
(*p*) BELLON. *Singular.* p. 422.
(*q*) IDEM ibid. p. 433.
(*r*) KRAMER *Chir. Caſtr.* p. 138.
(*s*) *Comm. Lit. Noric.* ann. 1742. hebd. 10. GEOFFROI p. 282. Urinam ciere DIOSCORIDES.
(*t*) KRAMER. p. 141.
(*u*) BROUZET. *educat.* p. 396.
(*x*) REAUMUR. *art de faire éclore* II. p. 271.
(*a*) Aliam plantam huc refert GMELINUS p. 51. t. 10. bulbo non tranſverſo, neque ligneſcente, & capitulo ſphærico. J. B. tamen ſuum cum *petræo* comparat, & umbellatum potius florem pingit.

Rupeſtre in monte *Danſex* legi; *Badæ*, *Furmii* C. G. cum ſodali J. BAUHINO (*b*). SCHEUCHZER in alta Rhætia. Flore etiam parvo legi circa *St. Triphon*, & *Seduni*. Cl. la CHENAL circa *Telonium* vallis Lepontiæ

Pratenſe *Genevæ* in pratis provenit, & abundantiſſime in pratis udis inter *Roche* & *Cheſſel*. Etiam circa *Seelhofen*.

Radix characterem dat, quæ in juniori ſtirpe bulboſa, fit bulbis denſe ſtipatis, gracilibus, ſquamoſis, communibus vaginis obductis. Annoſior eadem ad latus producitur, & tranſverſa fit, atque lignoſa, plurimaſque fibrillas dejicit. Folia radicalia plurima, mollia, carinata, duas lineas & ultra lata. Vagina in duas fiſſilis, brevis, ſemiconica, non caudata. Flores in umbellam; petioli validi erecti. In *pratenſibus* flos magnus, tres & ultra lineas longus, in rupeſtribus multo minor eſt. Color ſuave purpureus, cum media linea ſaturati coloris: exteriora petala magis cava, breviora. Stamina breviter radici petalorum cohærent, ut tamen omnia conjuncta ſeparari poſſint; cæterum flore longiora. Fructus purpureus, ex tribus ovatis cylindris conjunctus. Tuba fructu longior.

Odor alliaceus.

LINNÆUS ſeparat *ſeneſcens*, ſeu *majus*, ab *anguloſo*, ſeu *petræo*, cum quo nomen GMELINI conjungit. Folia priori ſubtus convexa, alteri ſubangulata facit, obſcure ſæpe: aliasque notas tribuit, quæ mihi minime ſufficere videntur, ut plantæ radice maxime ſingulari, vagina, totoque habitu, ſimiles ſeparentur. Caulis certiſſime in grandifloro & pauciflоro anguloſus, & in utroque ſtamina exſerta ſunt.

Pratis nocet, cum vix exſiccetur, ſœnumque humectet: ſaporem tamen ſiccum deponit, neque lac corrumpit.

1228. ALLIUM foliis radicalibus petiolatis, ovato lanceolatis, floribus umbellatis, *de Allio* n. 21. p. 379.

Allium urſinum FUCHS p. 739. MATTHIOL. p. 560. CAMERAR. *epit.* p. 330. *latifolium* LOBEL. *ic.* p. 159.

Allium ſylveſtre (*b**), *latifolium* C. B. RUDBEK. p. 152.

Allium ſcapo nudo, ſemicylindrico, foliis lanceolatis, petiolatis, umbella faſtigiata LINN. p. 431. *It. Oeland.* p. 169. 170.

In Helvetia nimis frequens, *Baſileæ*, *Genevæ*, circa *Roche*, &c. in aditu *Frépoury*.

Bulbi faſciculati, ſibi paralleli, longe elliptici, tunicis glabris, non reticulatis obnupti; eorum quisque ſuum in caulem, vel in folium abit. Folia radicalia fere bina, longe petiolata, ex ellipticis lanceolata, unciam lata, ex imo caule ſimilia, cætera nudo. Is pedalis, folioſus, triangularis. Vagina brevis, fere ovalis, bifida. Umbella rara, duodecim fere florum. Petala in campanulæ ſpeciem conniventia, alba (*b†*), ex ellipticis lanceolata; exteriora deorſum gibba. Stamina ex ortu petalorum (*c*), gracilibus filamentis nata. Tuba fructu longior (*d*), valvis ternis rotundis (*e*), nullo ſepto diviſis. Semina atra, rugoſa, ſolitaria.

Odor virulentiſſimus Allii, qui lac odioſo rancore inficit, ſi planta virente vaccæ paſtæ fuerint (*f*); ſed & in caſeum ſapor tranſit. In *Hebridibus* inſulis (*g*) infuſum ad calculum adhibetur, & arenulas valide pellit. In *Kamtſchatka* (*h*) plurimum hoc Allio utuntur, & ad ſcorbutum vires ejus experiuntur. In *Hibernia* (*i*) & in *Sibiria* (*k*), dum junius eſt, in cibum recipitur, adeo tamen acre, ut inpoſitum veſicas excitet (*l*).

A tal-

(*b*) Eo loco cum C. GESNERO in itinere Rhætico decerpſit J. BAUHINUS, comes Rhætici itineris. Negat ILL. SCHMIDELIUS, & me redarguit in GESNERI *vita*. Sed ecce teſtem irrefragabilem J. B. II. p. 564. Alio loco repetit, in peregrinatione ſua cum GESNERO in pratis montis *Septimi*, & *Burmii* prope *Ka. ſeſt* Liliaſtrum ſe legiſſe II. p. 636.

(*b**) Allium ſylveſtre urſinum odore molli, capite pertenui, foliis grandibus PLIN. L. XIX. c. 6.

(*b†*) TOURNEFORT. t. 206. A.

(*c*) Ibid. B.

(*d*) C.

(*e*) D E.

(*f*) In *Montendre* VIRIDET. *bon chyle* p. 145.

(*g*) MARTIN *Weſtern Islands* p. 41. Etiam in Hibernia THRELKELD; cum ſuccum cum vino.

(*h*) *Natural. hiſt.* p. 89.

(*i*) THRELKELD.

(*k*) In Sibiria GMELIN. p. 48.

(*l*) THRELKELD.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0184-8 DFG

A talpis (*m*) pratum defendere dicitur: verum pratum dominii Rupenſis male certe ab ea peſte tuetur. Siccius, adultum, poſt Junium menſem, non ultra nunc lac inficit (*n**).

Allium ſativum nobis ſponte non provenit, ſed vires habet ſimiles, acres, ventriculum ſtimulantes, appetitum augentes, vimque motricem univerſi corporis (*u*). Hungaris (*o*), malis aquis utentibus, plurimo in uſu eſt, neque inutile (*p*); ſic Judæis, qui viliſſimis alimentis vivunt, & Ruſſis frigidos cibos, ob ſua jejunia, copioſe admittentibus. Eo ſuperata apoſitia in ſene maxima (*q*), tum colica flatulenta (*r*), & vermes (*s*). Ipſum hydropem, etiam abſque purgantibus medicamentis, Allii uſus ſuſtulit, magnis teſtibus (*t*). Etiam adverſus febres intermittentes profuit (*u*). In ſcorbuto ſaluberrimum eſt (*x*), cum apicibus Cedri [Pinaſtri] decoctum (*y*) & in ictero (*z*). Vehementer calefacero non recuſo, ut capitis dolores ciere poſſit (*a*), & etiam cum periculo ſumatur (*b*).

1229. ALLIUM radice oblonga, reticulo obducta, foliis ovato lanceolatis, umbella ſphærica, *de Allio* n. 20.

Victorialis longa CLUS. *Pannon.* p. 223. 324.
Allium anguinum MATTHIOL. p. 559. CAMERAR. *Epit.* p. 329. optime.
Allium alpinum J. B. II. p. 566.
Allium montanum, latifolium, maculatum C. B. RUDBEK. p. 152.

β Varietas anguſtifolia.

α. β. *Allium caule planifolio, umbella rotunda, ſtaminibus lanceolatis, corolla longioribus, foliis ellipticis* LINN. p. 424.

In alpibus Helveticis, locis ſaxoſis, frequens; in *Neſſo* monte, *Fracto*, ſupra *Schennis*, circa glaciales rupes Vallis *Grindelwald*. In monte *Oehrli* & *Hohenmesmer* (*c*), *Abbatiscellanorum*. In monte *Rohtenborn* ſupra *Brienz*. In Aquilejenſibus *Serin*, *la Varaz*, *Prapioz*. In ſummis montibus, rarius, in *Chaſſeral*, *Creux du vent*. Prope *Bonneville*, *à Maupraz*.

Bulbi faſciculati ſibi paralleli, ſed ſingulares caules, aut certe folia educentes, longi, conici, reticulo fibroſo obnupti. Folia radicalia in alpinis anguſta, ex ellipticis lanceolata, ſemuncem lata: in hortis ovata, ad quatuor uncias lata, neque multo, quam in alpibus longiora. Caulis folioſus, pedalis, cubitalis. Vagina lata, brevis; ſpica ſphærica, petiolis uncia brevioribus. Petala ſordide alba, virore tincta; tria exteriora graciliora; tria interiora majora, obtuſa. Stamina filamentis latis, in baſi connatis, flore longiora. Fructus ex tribus ſubrotundis ſiliculis compoſitus, petiolatus. Semina rotunde rugoſa. Odor alliatus.

Alpicolis multo, & fere ſuperſtitioſo in uſu eſt. Pro Mandragora habitum, ad incantamenta adhibitum eſt AMMANNO (*d*) teſte. Ad crampos gravidarum, amuleti loco, appenditur.

Allium paluſtre in Commentar. Societ. Regiæ Gotting. T. II. p. 338. t. 10. a nobis depictum; nondum repertum eſt; etſi ſperari poſſit, quod circa *Memmingam* in arundinetis ad *Danubium* proveniat, poſſe in vicina Helvetia naſci. Neque plura Allia in Helvetia naſci comperi. Sativum, & Cepas, lubens omitto, etſi in vineis paſſim naſcantur.

IV. FLO-

(*m*) CARESON. *Lexic.*
(*n**) MULLER *Flor. Fridrichsdal* p. 61.
(*n*) SYDENHAM. *hydrop.* p. 633.
(*o*) COBER. *obſſ. ung.* VII. p. 70.
(*p*) *Breſl. Samml.* 1725. m. Aug.
(*q*) ZACUT. *prax. mirabil.* L. II. *obſ.* 12.
(*r*) GALEN. *meth. med.* L. XII. *obſ.* 12.
(*s*) BOYER. *meth. des malad. epidemiq.* p. 29. ROSEN. *Kinderkrankh.* p. 412. 449.
(*t*) SYDENHAM. l. c. MAYERNE *prax.* p. 396. Olim DIOCLES PLIN. L. XX. p. 296.
(*u*) ROSEN *Kinderkrankh.* p. 361.
(*x*) ROUPPE *morb. navig.* p. 195.
(*y*) *Natural hiſt of Kamtſchatka.*
(*z*) PRAXAGORAS. PLIN. l. c.
(*a*) MAYERNE.
(*b*) Largius ſumtum interficere. SPIGEL. L. II. c. 16.
(*c*) Etiam WALSER. *appenz chron.* p. 20.
(*d*) *Medic. critiq.* c. 40.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0185-3

IV. FLORE CAMPANIFORMI.

HEMEROCALLIS Linn. n. 433.

LILIASTRUM Tournefort. t. 279.

Flos hexapetalos, petalis longis, ellipticis, in tubi ſenſim dilatati modum conjunctis.

1230. HEMEROCALLIS floribus patulis ſecundis.

Phalangium Dalechamp. Lugdun. p. 1496.
Phalangium Allobrogicum majus Clus. *append. alt.* Hort. Aichstett. *vern. ord.* IX. t. 6. f. 1.
Liliaſtrum alpinum minus J. R. H. Scheuchzer. *It.* I. p. 48. *It.* VII. p. 514. & *Majus* J. R. H.
Allobrogic Hemerocallis Garden of Eden t. 57.
Anthericum foliis planis, ſcapo ſimpliciſſimo, corollis campanulatis, ſtaminibus declinatis Linn. p. 445.

In pratis alpinis abunde. *Burmii* J. B. In valle urſaria: inter *Waldnacht* & *Surenen.* In *Abbatiscellanorum* monte *Hohenkaſten* Walser. p. 16. In Aquilejenſibus vulgo, in *Jorogne, Luan, la Varaz, Richard, Prapioz, Fouly.* Super thermas etiam Leucenſes legi, & in monte *Waach.* Etiam in ſummis montibus, ut in *Thuiry.*

Radices fiunt multis fibris teretibus (*a*), prælongis. Folia graminea, mollia, duabus lineis latiora, radicalia prælonga. Caulis aphyllos, pedalis, cubitalis, ſpica rariori, uni laterali: flores patuli, in petiolis unifloris. Stipulæ coloratæ, ovato lanceolatæ. Flos unciali major, in principio anguſtior (*b*), inde ſenſim dilatatus: petala longe conjuncta, tenera & nivea, elliptica, inde lanceolata (*c*), cum acumine reflexo, craſſiori, notato puncto viridi: lineata, odorata Stamina longitudine fere petalorum (*d*), debilibus filamentis. Sic tuba (*e*) antheris *longior, ſine incraſſato, ſpongioſo.* Fructus ex ovato conicus (*f*). Semina anguloſa (*g*).

LILIUM Tournefort. T. 195.

Linn. n. 410.

Flos hexapetalos (*a*), petalis petiolatis, ovato lanceolatis (*b*), ad Campanulæ infundibuliformis modum conjunctis, latioribus, quam Liliaſtrum, dimidia ulteriori parte repandis (*c*), & nonnunquam reflexis. In media petali linea (*d*) ſenſim canalis deprimitur, qui verſus ovarium profundior fit. Quæ ego Lilia novi, petala baſi carnoſa habent, etiam tota craſſula ſunt. Fructus cylindricus (*e*), tribus profundioribus & tribus minus profundis ſulcis diviſus (*f*).

* 1231. LILIUM foliis ſparſis, corollis campanulatis, intus glabris. Linn. p. 433.

Lilium candidum Dodon. *coron.* p. 121. 122. *pempt.* p. 197.
Lilium Camerar. *Epit.* p. 570. *cum fructu.*
Lilium albo flore, recto & vulgare Rudbek. *Elyſ.* II. p. 167.
Lilium album, vulgare Blakwell. t. 8.

II. Caule lato Kundmann *Seltenheit.* p. 531. ſeq. Grimm. *monſtr. bicorp.*
β Multiflorum *Satyr. Sileſ.* II. n. 9. *Bresl. Saml.* 1721. m. Jul.
γ Striis rubris.
δ Flore plano.

In monte *Schlosberg Novæ villæ* D. Chatelain.

Radix

(*a*) Tournefort. t. 194. H.
(*b*) A.
(*c*) B.
(*d*) A.
(*e*) Ad C.
(*f*) D.
(*g*) G.

(*a*) A.
(*b*) B.
(*c*) A.
(*d*) Blair. *Eſſays* Linn.
(*e*) Tournefort. C.
(*f*) D.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0186-9
DFG

Radix, huic & plerisque Liliis, ſquamoſa, ex numeroſis bulbis, hinc convexis, inde cavis compacta, flava. Caulis rectus, bipedalis, non ramoſus. Folia circa radicem elliptica, undulata, in caule plurima, ſeſſilia, terno ordine, leviora, acutiora. Spica pauciflora. Stipulæ lanceolatæ; petioli uniflori. Flores campaniformes (*g*) repandi, candidi, petalis ſucculentis, teneris, petiolatis, ovato lanceolatis, obſcure ſulcatis Fructus petiolatus, rotunde ſulcatus (*h*), trigonius, trilocularis. Tuba antheris longior, in tria cornua diviſa (*i*), rima ad ovarium ducente fiſſa.

Odor florum gratus, cum aliqua gravitate (*k*), ut infantes ſopiiſſe viſus ſit (*l*). Flores in oleo infuſi, inque ſpiritu vini, adhibentur, neutro fine valde efficaces. Aqua ordorata & coſmetica eſt. Radices contuſæ, aut cum lacte coctæ, ad tumores (*m*), & ad maturandos abſceſſus, ad ambuſta olim adhibentur (*n*). Inter diſcutientia CELSUS (*o*).

1232. LILIUM caule folioſo, foliis ſulcatis, gramineis, floribus campaniformibus, intus floccoſis.

α *Hemerocallis* MATTHIOL. p. 873. CAMERAR. *Epit.* p. 616. cum charactere.
Lilium rubrum PASSÆUS *ic.* 40.
Lilium purpureum majus DODON. *coron.* p. 124. 125.
Lilium flavum rubens SWEERT. t. 46.
Lilium purpuro croceum majus C. B. RUDBEK. p. 168.
II. Flore pleno SENKENBERG *Lil. conv.* p. 10. ROUYIERE p. 270. RUDBEK. p. 169.

β *Lilium rubrum, vel croceum minus.* C. B. II. p. 689.
Lilium purpureum minus. DODON. *coron.* p. 128.
Lilium foliis ſparſis, corollis campanulatis, erectis, intus ſcabris LINN. p. 433. GMELIN. I. p. 41.
Lilium ὑποκροκεζνθοκαλον RICHER.
Majus J. GESNER. in *Bodmen Albatiscellanorum*, J. SCHEUCHZER inter *Art* & *Schweitz*, ad lacum Rivarium, *auf Aumon* & *Quinten*, & trans Montem *Gotthard.*
Minus Cl. DICK abunde & paſſim in Rhætiæ rupibus legit. Inter Mont. *Enzeinda* & pagum *Aven.*

Noſtrum radicem habet albam, ex ſquamis compactam, caulem pedalem, cubitalem, etiam maculatum, lanugine adſperſum, non ramoſum, uniflorum, aut multiflorum. Folia in caule numeroſiſſima, & graminea, fortiter lineata, ſubhirſuta, duas lineas lata. Flos ex flavo rubens (*a*), medii coloris, prioris Lilii ſimilis, petalis ad ungues pene connatis, exterioribus mucrone retracto, viridi, interioribus paulo latioribus, omnibus petiolatis, ſulco evidente diviſis, in foramen terminato, labris hirſutis, præterea intus lineis eminentibus percurſis, quæ nigris punctis notantur, deinde circa ſulcum, floccis (*b*) & alis percurſa. Tuba ſtigmatibus tribus ovatis terminata. *Fructus ovatus.*

In alis foliorum, non quidem *in noſtris*, *bulbi* amant ſedere, qui loco gemmarum ſunt (*c*).

Radicem Tunguſi & Ruſſi edunt, ſub cinere toſtam, vel lacti incoctam (*d*).

1233. LILIUM foliis verticillatis, floribus pendulis, revolutis conf. LINN. p. 435. Varietates habet plurimas.

α *Martagon* CAMERAR. *Epit.* p. 617.
Lilium ſylveſtre DODON. *coron.* p. 131. *hiſt.* p. 201.
Lilium montanum PASSÆUS *æſt.* t. 8.
II. Flore *albicante*, quod in Jura reperi SWEERT. t. 53.

III. Flore

(*g*) t. 195. A.
(*h*) D. E.
(*i*) C.
(*k*) De ὑρινω λειριω jam THEOPHRASTUS L. VI. c. 21.
(*l*) STORCH. *Kinderkrankheit.* T. II. p. 206.
(*m*) DETHARDING. *ſpec.* p. 177.
(*n*) DIOSCORID. L. III. c. 99.
(*o*) L. V. c. XI.
(*p*) LEDERMULLER *Verſuch.* t. 3.
(*b*) Eleganter ſtriatis ibid.
(*c*) CLUS. *Pannon.* p. 139. 140. 141.
(*d*) GMELIN. *Flor. Sibir.* I. p. 42.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0187-5

III. Flore *albo punctato*, *Hort. Aichſtett. æſt. ord.* 3. t. 7. f. 2. RUDBEK. p. 173. *non punctato* IDEM p. 172.

γ Majus.

Lilium montanum ſylveſtre I. *ſive majus* CLUS. *Pannon. hiſt.* 43. p. 134.
Lilium ſaracenicum mas TABERNÆMONT. p. 647.

Id in *Saleva* monte RAJUS legit, *à Pertuis*, *le long des Convers*, *au bec de l'Oiſeau* Cl. GAGNEBIN.

In omnibus ſylvis vulgare, etiam potiſſimum in Biennenſium montanis pratis; in Aquilejenſibus &c.

Radix ex ſquamis compacta, huic ſpeciei crocea. Caulis firmus, non ramoſus, cubitalis & ultra, maculatus, imperfectis verticillis foliorum, trium, ad quinque, adſperſus, quæ in ſummo caule ſingulatim proveniunt. Dura ſunt, petiolata, ex ellipticis lanceolata. In ſummo caule, ex longis petiolis penduli flores aliquot, ad uſque octodecim in varietate β. Ii, dum juniores, prioribus ſimiles ſunt, campaniformes, & una infundibuli adfines, petalis extremis rectis, colore rufo, cum maculis ſanguineis, aut albo (*e*), cum punctis rubiginoſis, & una toti lanugine obducuntur (*f*). Per maturitatem eadem ſe retorquent, ut denique apex deorſum & introrſum curvatus unguem petali pene adtingat. In eo ſtatu ſtamina & tuba de flore eminent, hæc brevior. Petala craſſa ſunt, & ſulco diviſa. Fructus priſma eſt hexagonium, tuba ut in prioribus cava, fine tricorni.

Radicem in Sibiria edunt, tenaciorem tamen & minus ſapidam (*g*).

Pro Hyacintho, & Vaccinio habet Cl. MARTYN (*h*).

ERYTHRONIUM (*i*) LINN. n. 414.

DENS CANIS TOURNEFORT. t. 202.

Petala ſex acùte lanceolata, patula, tria ſuperiora minora, juniora clauſa, ſenſim reflexa, *ut baſin ſuperent* (*k*). *In tribus petalis interioribus* ad baſin duo tubercula obtuſa & calloſa adnata (*l*). Tuba ſimplex, tribus clavis obtuſis (*m*) terminata, ſtigmata fiſſa. Fructus (*n*) trilocularis, ovatus, compreſſus, ſubtriquetrus, levis.

1234. ERYTHRONIUM LINN. p. 437. GMELIN. p. 39. t. 7.

Dens caninus DODON. *purg.* p. 389.

Tres varietates pingit RUDBEK. *Elyſ.* II. p. 228.
Crimſon Erythronium HALE. *Eden.* t. 31.

β Flore pleno GMELIN.

Dudum LOBELIUS in *Jura* monte prope Genevam naſci ſcripſerat. Inde Clar. le CLERC reperit *à la Batie*, & ad lacum Lemanum, qua ex regia via Helvetica ſemita *ducit* ad ſylvam *Vaugeron* in ſepibus. Reperit etiam & miſit Gen. de SAUSSURE.

Radix fit bulbo (*o*) cepaceo, vaginoſo, in quo continentur quatuor bulbi, ſibi paralleli, dentium inciſoriorum ſimiles, hinc convexi, inde cavi. Caulis non ramoſus, uniflorus, ſemipedalis. Folia caulina fere duo, petiolata, ovato lanceolata, ſæpe maculis obſcure purpureis varia. Flos nutans, dilute purpureus, cum viridi in ungue macula, quam ſerratus & fuſcus margo circumſcribit, hunc albedo circumdat. Petala exteriora gibbo terminata, ſub quo plica tranſverſa. Intus medius viridis ſubcordatus, purpureis punctis adſperſus unguis lineis percurritur, quarum media in verrucam albam ducit, ſub qua ſcrobecula eſt. Interiora petala non gibba ſunt, ſed gibbi loco habent ornamentum flabelliforme, dilatatum, in quatuor

(*e*) Vide varietates colorum LEDERMULLER. t. 5.
(*f*) Inde varietas RUDBECK. p. 172.
(*g*) GMELIN. I. p. 45.
(*h*) *In Georgica virgil.* p. 430.
(*i*) Satyrii Erythronii DIOSCORID. *deſcriptio* L. III. c. 127. non poteſt intelligi.
(*k*) TOURNEFORT. A.
(*l*) LINN.
(*m*) A. A.
(*n*) C. D.
(*o*) Ita ego. Unicum bulbum Cl. le CLERC.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0188-1
DFG

Chærleria.

Fragaria Helvetica nana. C. B.

Quinquefolium minus repens alpinum aureum. C. B.

Pulsatilla lutea apii hortensis folio. C. B.

Sculp. C. F. Frölich C. filius

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0190-3

tuor rotunda tubercula terminatum, quorum exteriora, tamquam duo denticuli, de margine petali eminent. Staminum filamenta lata. Stamina ad petalorum ungues adnata. Fructus trigonus, trivalvis. Tuba ſtaminibus longior.

Tartari Sibiriæ incolæ bulbum edunt, cum lacte intritum, neque GMELINO diſplicuit.

FRITILLARIA LINN. n. 411.

FRITILLARIA TOURNEFORT. t. 201.

& CORONA IMPERIALIS TOURNEFORT. t. 197. 198.

Petala ſex in campanæ, ſed amplæ, ſpeciem conniventia. In eorum origine nectarium, ſive foveola.

* 1235. FRITILLARIA caule paucifloro, foliis caulinis gramineis, alternis.

Meleagris RENEAULME. p. 146. 147.
Fritillaria dilutior CLUS. *Pannon.* p. 170. & ſaturatior EJUSDEM.
Varietates EDEN. t. 38. RUDBEK. RICHER.
Fritillaria caule ſubunifloro, foliis omnibus alternis LINN. p. 436.

Pure albam etiam Cl. GAGNEBIN reperit.

Cl. GAGNEBIN in paludoſis circa *Goudeba* invenit, ubi ita inclaruit, ut vicini *Tulipes de Goudeba* vocent. Naſcitur etiam ad lacum *des Brenets*, à *Moron* & *aux Eſſertilles*.

Radix bulboſa, rotunda, ſolida, culmus lateralis. Caulis pedalis fere quinque foliis gramineis, vaginalibus, anguſtis adſperſus. In ſummo caule flos unicus, aut duo, rarius tres, ex incurvis pedunculis penduli: petala ovalia, dorſo ad originem gibbo (*p*), cui interius profunda vallecula reſpondet, in viridem foveam ellipticam, ſiccam *terminata. Interiora* petala valleculam *non* habent, ſed foveam. *Color extus ſubviridis, obſcuriori colore varius: intus lineis quibusdam* ſatis regularibus percurruntur, *inter quas* maculæ rubræ, purpureæ & flavo vireſcentes, alternæ diſponuntur, ad aliquam ſimilitudinem menſulæ ſcacchariæ. Tuba ſemitrifida; ſtigmatibus craſſis, cylindricis (*q*), cavis. Fructus priſmaticus, obtuſe trigonus (*r*).

TULIPA TOURNEFORT. T. 199. 200. LINN. n. 415.

Petala ovato lanceolata, tria exteriora (*s*) acutiora, tria interiora (*t*) magis ovata, in ſpeciem campanulæ conniventia. Fructus (*u*) prismaticus, trigonius, tuba ſimplex, in tria brevia cornua fiſſa (*x*). Semina ſectori pene circuli ſimilia (*y*), plana, alata, ſibi incumbentia.

* 1236. TULIPA. . . .

Tulipa minor, lutea C. B. *Narbonenſis* MAGNOL.
Tulipa flore ſubnutante, foliis lanceolatis LINN. p. 438. *Flor. Suec. ed.* II. p. 284.

Non credo veram eſſe civem, etſi paſſim in pratis circa urbem reperitur. Cum tamen LINNÆUS inter indigenas numeret, non viſum eſt patriæ hoc ornamentum negare. In prato plano e regione urbis *im alten Berge*.

Radix bulboſa adgnatos generat, communi involucro comprehenſos (*z*). Caulis erectus, pedalis; folia graciliora, quam in vulgari, fere enſiformia. Flos multo minor, quam hortenſi, petalis valde acutis, & pro portione ſtrictioribus, bis tripetalos, flavus; exteriora petala anguſtiora, extus virent, interiora lata, teneriora, flava ſunt, linea virente diſtincta. Stamina bis tria, longiora & breviora

(*p*) TOURNEFORT. A.
(*q*) C.
(*r*) D.
(*s*) A. B.
(*t*) Ibid.
(*u*) D.
(*x*) D.
(*y*) T. 200. H.
(*z*) T. 210. K.

viora. Pediculi firmiſſimi, flavi, ad baſin barbati. Apices longi, quadranguli, biloculares, loculis per totam longitudinem apertis, de more. Filamenta ſupra baſin hirſutula. Odor ſuavis.

Radix acris vomitum movet, & maligno odore eſt.

V. BACCIFERÆ.

UVULARIA Linn. n. 412.

Petala ſex, elliptica, lanceolata, gracilia, in quoque fine baſi inſculpta. Filamenta ſex breviſſima. Fructus ex ovato oblongus, trilocularis, coloratus.

* 1237. UVULARIA foliis amplexicaulibus Linn. *Spec.* n. 436.

Polygonatum latifolium, ramoſum Clus. p. 266. 267. *hiſt.* p. 276.

Laurus Alexandrina Camerar. *Epit.* p. 936.

& *Polygonatum latifolium, ramoſum, flore albo, minore, Germanicum* Barrelier *ic.* 720. hi ex Clusio.

& *Polygonatum perfoliatum, luteum, alpinum* Barrelier. *ic.* 719.

Primus reperit Cl. Gagnebin *au fond de la Combe Bioſſe*, verſus montem *Chaſſeralle, à la Chaux d'Abel, aux Combes de Valanvron, au mont Pouillet dans les Abimes.* Nunc abunde legimus in alpibus Aquilejenſibus, ut in valle *Chapuiſe*, in Valeſiacis vallibus *de Lie*, & ſupra *Vauvry*; etiam in alpibus Griſeis.

Radices innumerabiles, teretes, ſerpentinæ. Caulis cubitalis, brachiatus & ramoſus. Folia tenera, alterna, diſtantia, ſeſſilia, lata baſi caulem amplexa. Petioli florigeri ſingulares, ſub foliis producti, uniflori, ad rectos angulos infracti. Flos pendulus, campaniformis, convergens: petala albida, per ætatem apicibus reflexa, exteriora baſi gibba rubro notata, interiora anguſtiora, pene ſubulata. Antherarum intervallum in ariſtam terminatur. Fructus fit bacca rubra, ovato triquetra, trilocularis: tuba lateſcens, fine craſſo, compreſſo. Tota planta grate odorata.

RUSCUS Tournefort. t. 15.

Dillen. *Hort. Elth.* p. 250. 251.

Linn. n. 1139.

In noſtra, aliisque aliquot ſpeciebus, flores (*a*) mere androgyni, monopetali. Segmenta exteriora tria ovata, acuminata (*b*): interiora tria anguſtiora, acuminata. Loculus (*d*) coloratus, ovatus, ſuperne apertus. Antheræ tres (*e*), in apice ſpurii ejus loculi, baſi coalitæ. Fructus in imo loculo (*f*), junior conicus; tuba obtuſo fine (*g*), ex ora nectarii eminens, bacca globoſa (*h*), trilocularis, triſperma. Seminum vero aliqua abortant, quæ magna & ſphærica (*i*).

* 1238. RUSCUS foliis ovato lanceolatis, pungentibus, petiolis breviſſimis, vaginoſis.

Ruſcus J. B. I. p. 579. Passæus I. *att.* t. 63.

Bruſcus, vel Ruſcus Blakwell. t. 155. bene, femina.

Butchers broom Petiver. t. 44.

Ruſcus foliis ſupra floriferis, nudis Linn. p. 1474.

In aſperis ſaxoſis Gubernii Aquilejenſis, *Rupe, en Chalet*, & cis ſcaturiginem *Furet. Mendriſii & Chiavennæ* in ſepibus.

Radices lignoſæ, imbricatæ, copioſiſſimæ. Frutex ramoſus, projectus, folioſiſſimus. Folia dura, ovato lanceolata, nitentia, pungentia. Ex folii nervo, haud longe a baſi, inter vaginulas albas, breviſſimus petiolus florifer; ſegmenta floris exteriora tria ovata, albida, tria interiora parva, lanceolata, ſubpurpurea; loculus violaceus, ſucculentus, ovalis, ſuperne tribus antheris albis pulverulentis, intricatis, & ſerpentinis coronatus, fere ut in cucurbitaceis. Tuba recta ſimplex.

Radices

(*a*) Androgynam habet Linnæus, & aliam Fabricius *Hort. Helmſt.* p. 39.
(*b*) Tournefort. ad B.
(*d*) A.
(*e*) Linnæus, nam marem non vidi.
(*f*) Tournefort. C.
(*g*) Trifido Tournefort. D.

ASPARAGUS (a) TOURNEFORT. t. 154. LINNÆI n. 424.

Tria petala exteriora acuminata, tria interiora apice obtuſo, modice reflexo (*b*). Ex origine cujusque petali ſtamen. Flos in campanulæ ſpeciem connivet, & petala baſi cohærent, ut tamen ſeparari poſſint. Fructus fit bacca globoſa (*c*), trilocularis. Semina rotunda (*d*).

* 1239. ASPARAGUS foliis filiformibus, ſtipulatis.

Aſparagus CAMERAR. *Epit.* p. 259. BLAKWELL. t. 332.
Aſparagus ſativus MILLER. t. 55.
Aſparagus caule herbaceo, erecto, foliis ſetaceis, ſtipulis duabus interioribus, una exteriori LINN. p. 448.

In pratis Valeſiæ paſſim, circa *Octodurum*, *Martigny*, in Rhætia.] Inter *Cliben* & *Wieſe* Fl.

Radices ſunt bulbi ſucculenti, teretes, in craſſum transverſum tuber convenientes, ex quo multi ſurgunt turiones, ſquamoſa clava terminati, in caules abituri. Caulis erectus, ramoſus. Folia numeroſiſſima, terna, quaterna, conjunctim prodeuntia, teretia, filiformia, non pungentia. Stipulæ minutæ, latiuſculæ. Petioli gemini, uniflori, biflori, ex ramorum folioſorum ortu. Floris petala exteriora ex rubro virentia, linea diſtincta. Marino Aſparago ſtipulæ majores, omnia craſſiora.

Turio edulis eſt, & peculiari ingrato odore urinam imbuit, gratum veris (*e*) ferculum, in ſylveſtri quidem amarior, tamen in regionibus calidis edulis. Italia (*f*), Hiſpania (*g*) Valeſia, non ita in frigidis (*h*). Colendo tamen craſſeſcit. In Rhodani inſulis natum nonnullos cultis (*i*) præferre lego, non quidem auctorem (*k*). In Sibiria tamen GMELINO (*l*) placuerunt. Radices ſunt inter aperientes. Dant olei copiam, ad unciam (*m*) ex quatuor libris, & ſalem volatilem concretum (*n*); Spontaneos aperientibus viribus ſativos credas ſuperare, ad urinam ciendam, ad icterum (*o*).

UNIFOLIUM DILLEN. *nov. Spec.* p. 138. t. 7. ADANSON. p. 54.

SMILACIS *Spec.* TOURNEFORT.

CONVALLARIÆ *Spec.* LINN.

Flos monopetalos, campaniformis, ſed per ætatem reflexus (*p*), quadrifidus totus, ut tetrapetalos videatur, ſolus inter Liliaceas. Stamina quatuor. Fructus bilocularis, dicoccos (*q*), qui polyſpermos Polygonato (*r*). A Polygonato floris partibus, & ſegmentis ad baſin diviſis differt, & ſeminum paucitate. Stamina nuda. Tubæ duæ.

1240. UNIFOLIUM DODON. *Coron.* p. 138. *Hiſt.* p. 205.

Gramen Parnaſſi CAMERAR. *Epit.* p. 744.
Lilium convallium minus C. B. BARRELIER. *ic.* 1212.
Convallaria foliis cordatis LINN. p. 452. MILLER t. 105.
Icon OEDERI. t. 291.

In

(*b*) G. H.
(*i*) I. K.
(*a*) Ασπαραγος, σπαρασσω POLLUX p. 145. Altilis Aſparagus multis ramis fruticat, foliis Fœniculi longis, numeroſus, radice rotunda, grandem ſpongiam habente DIOSCORIDES II. c. 118.
(*b*) TOURNEFORT. A.
(*c*) D.
(*d*) E.
(*e*) QUER. III. p. 133.
(*f*) Præferri culto LABAT. *Voyag.* V. p. 165.
(*g*) AMATUS p. 243.

(*b*) In *Lincolnſhire* LISTER. *travels.* p. 223. In Hibernia THRELKELD. In Germania malus PLINIUS.
(*i*) DESSENIUS p. 196. Ali radice TRAG. apud BRUNS. II. p. 276.
(*k*) *Ecole du potager.* p. 224.
(*l*) p. 38.
(*m*) DU HAMEL. *Hiſt.* p. 211.
(*n*) GEOFFROI III. p. 138.
(*o*) DIOSCORIDES. II. c. 118.
(*p*) PLUMIER. FABRIC. *botaniac.* p. 40. DILLEN.
(*q*) DILLEN.
(*r*) MALPIGH. t. 197.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0193-1 DFG

In ſylvis abiegnis abunde v. c. *im Bremgarten.*

Primo vere unicum folium prodit in longo & erecto petiolo; deinde, caule interim & ipſo adſurgente etiam alterum; aliquando tertium accedit, cordiformia omnia, firma, nervis parallelis, amplexicaulia. Scapus aliquot unciarum, rectus, & ſimplex. Spica unica, rara. Petioli uniflori teneri. Stipulæ minimæ, lanceolatæ. Flores lacteoli. Segmenta ovato lanceolata. Bacca globoſa, rubens, bicollis, quando dicocca; ſæpe vero alterum ſemen abortat. Radices longæ & teretes.

Paridem, minime ab Unifolio remotam, ob duplum numerum ſtaminum cum Diploſtemonibus reliquimus.

POLYGONATUM.

POLYGONATUM TOURNEFORT. t. 14.

& LILIUM CONVALLIUM TOURNEFORT. t. 14 MALPIGHI. f. 137. 197.

CONVALLARIA LINN. n. 425.

Bonum nomen & principis ſpeciei characteriſticum, nolui novare. Flos monopetalos, campaniformis, brevior, aut longior; neque ob eam diverſitatem Lilium Convallium (*a*) ſeparo. Bacca utrique rotunda, polyſpermos. Stamina incluſa.

1241. POLYGONATUM ſcapo diphyllo, floribus ſpicatis, nutantibus, campaniformibus.

Lilium convallium CAMERAR. *Epit.* p. 618. DODON. *coron.* p. 137. BLAKWELL. t. 70. *album* GARIDEL. p. 284. *ic.* 64.

Convallaria ſcapo nudo LINN. p. 451.

Ad varietates α *Alpinum* CAMERAR. SENKENBERG. Rubra macula inſigne.

β *Flore pleno.*

Vulgo in ſylvis & ſepibus, etiam in altiores alpes adſcendit.

Radix lignea, longe reptans, ramoſa. Folia radicalia duo, petiolata, ovato lanceolata. Scapus aphyllos, dodrantalis; ſpica rara, cernua, unilateralis; petioli uniflori. Flores lacteoli, campaniformes (*b*), pene globoſi, ad tertias ſexfidi, apicibus reflexis (*c*). Stipulæ longæ, lanceolatæ. Staminum filamenta triangularia. Tuba cylindrica, obtuſis ſtigmatibus. Bacca rubens, globoſa (*d*), triſperma (*e*). Semina ovata (*f*).

Radix, baccæ & folia amariſſima. Baccarum ſiccarum ſcrupulum adverſus epilepſiam SENKENBERGIUS ſenior propinabat (*g*). Vermes etiam necant; & in univerſum nervorum robur augent, ut etiam cum cortice peruviano SENKENBERGIUS filius comparaverit (*h*). Florum recentium gratus odor eſt, qui in aquam ſtillatitiam tranſit, & ſimplicem & vinoſam, cui inter cephalica principem locum *Daniel* LUDOVICI (*i*) tribuit. Inter analeptica fragrantem ſpiritum ſtillantia MATTHIOLUS habet (*k*), inter vulneraria Cl. MOSSDORF (*l*). Spiritus ex fermentatis floribus ſtillat, eo melior, ſi de recentibus floribus iterato ſtillaverit: is eſt inter potus calidos, borealibus amatos. Oleum æthereum exigua copia ineſt (*m*). Dat etiam ſalem volatilem ſiccum, ſatis abunde (*n*). Sicci flores in pulverem redacti ſternutationem movent, ad drachmam ſemis ſumti (*o*). Infuſum aquoſum balſamicum, amarum (*p*) eſt, extractum ſpirituoſum ceræ gratum odorem habet, & amara vi purgante pollet, ad drachmam ſemis ſumtum

(*a*) Conjunxerat BRASSAVOLA apud MATTHIOLUM *Epiſt.* p. 213.
(*b*) TOURNEFORT. A.
(*c*) A.
(*d*) C.
(*e*) D.
(*f*) E.
(*g*) Fil. *de Lilio convallerum* Gotting. 1737. p. 29.
(*h*) p. 34.
(*i*) *Diſſ. pharmac.* p. 269.
(*k*) p. 879.
(*l*) *De Lilio convall.* p. 27.
(*m*) HILL. *mater. medic.* p. 430. CARTHEUSER LENTIL. add. *Eph. Nat. Cur. Dec.* III. *ann.* 6.
(*n*) GEOFFROI. III. p. 726.
(*o*) SCHARSCHMIDT &c.
(*p*) CARTHEUSER, *mater. medic.* II. p. 464. MOSDORF.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0194-7 DFG

tum (*q*). Etiam pilulæ de maſſa, poſt deſtillationem, ſuperſtite fictæ purgant (*r*). Sal eſſentialis acidus eſt.

Ex foliis, cum calce, fit color viridis, pulcherrimus & durabilis (*s*).

1242. POLYGONATUM caule ſimplici, anguloſo, cernuo, foliis ovato lanceolatis, rigidis, alis unifloris.

Polygonatum flore odoro CLUS. *Pannon.* p. 263. 264. bene.
Polygonatum latifolium, flore majore, odorato BARRELIER. *ic.* 711.
Sweet Salomons Seal PETIVER. t. 44.
II. *Polygonatum latifolium minus, flore majore* C. B. *Prodr.* p. 136. &c.
III. Flore pleno MARCHANT. p. 307.
I. III. *Convallaria foliis alternis, amplexicaulibus, caule ancipiti, pedunculis axillaribus unifloris* LINN. p. 451.

Frequens in ſaxoſis aſperis circa *Moncharans*, *Creux du Vent*; *Porte du ſex*; *Roche*; in Valeſia, &c. In monte *Crenzach* C. B. ego ſupra *Munchenſtein*.

Vere diſtinctum a n. 1243. (*t*) caule anguloſo, firmo, humiliori, pedali, vix cubitali; foliis firmioribus, brevioribus, cæterum vix amplexicaulibus, floribus plerumque ſingularibus, majoribus in planta minori, vix revolutis. ſegmenta floris tria exteriora majora. Fructus rotundus, niger, hexaſpermos. Nam quinque ſemina rotunda triquetra reperi, ut verus numerus ſenarius videatur. Radix ſimilis. Qui conjungebat cum ſequente, nunc ſeparat (*u*).

1243. POLYGONATUM (*a*) caule ſimplici, cernuo, foliis ovato lanceolatis, petiolis multifloris.

Elleborus albus DORSTEN. p. 108.
Polygonatum DODON. *purg.* p. 77. CAMERAR. *Epit.* p. 692. BLAKWELL. t. 251. & *Polygonatum vulgatius* CAMERAR. p. 693. anguſtifolium.
Icon OEDERI 152.

β Flore pleno *Bresl. Saml.* 1722. m. Jun. MARCHANT. p. 307.

γ *Latifolium* II. CLUS. p. 265. & III. *Hiſt.* p. 275.
α. γ. Convallaria foliis alternis, amplexicaulibus, caule tereti, pedunculis axillaribus, multiflora LINN. p. 452. MILLER. *ic.* t. 101.

Vulgo in ſepibus & dumetis.

Radix carnoſa, tranſverſa, paſſim producit tubera orbicularia, explanata, quaſi recipiendo ſigillo deſtinata. Caulis tripedalis; non ramoſus, in arcum flexus, cernuus, ſed mollior, & minus ſulcatus, quam priori. Folia alterna, ſæpe etiam ſurſum reflexa, petiolata, vix amplexicaulia, elliptico lanceolata, molliora, majora, quam priori. Flores minores, ex foliorum alis conferti, bini, terni, etiam ſeni & octoni. Flos albus, tubulo cylindrico, ſuperne latior, ſegmentis brevibus, obtuſis (*b*), paulum repandis, viridibus, duorum ordinum. Tuba ſimplex, apice anguloſo, ſpongioſo. Semina rotunda (*c*), in bacca ſimili nigra (*d*).

Radix dulcis, ſubacris, viſcida, edulis (*e*). Inter reſolventia, ut Lilii radix, recipitur in cataplaſma, quod FUCHSIUS ad inflammatum puerperarum uterum commendabat, ſua vero auctoritate celebre reddit ILL. Vir & ſummus medicus *Paulus Gottlieb* WERLHOF. Ad ſugillata cataplaſma ETTMULLERUS laudabat, ad hernias CHOMELIUS. Baccæ vomitum movent, & ipſa folia nauſeam.

1244.

(*q*) CARTHEUSER, Sic SCHARSCHMIDT *mat. med.* p. 199. MOSDORF. p. 21.
(*r*) SCHULZE *mat. med.* p. 164.
(*s*) *Flor. M. M.* p. 101.
(*t*) *Ic. Helv.* II. n. 19.
(*u*) LINNÆUS, etiam GMELINUS p. 34. GUETTARD. I. p. 196.
(*a*) Polygonaton naſcitur in montibus, frutice cubito altiore, foliis Lauri, latioribus & levioribus, ſapore Mali cotonei aut punici. Flores, per ſingulos foliorum exortus, candidi, foliis numeroſiores. Radix alba, mollis, longa, crebro geniculata, denſa; graveolens, digiti craſſitie DIOSCORID. IV. c. 5. ſatis ad noſtram.
(*b*) TOURNEFORT. A. A.
(*c*) E.
(*d*) C. D.
(*e*) GADD. *Froſtnäſter.* p. 98. *plantag.* I. p. 11. ut pro pane ſerviant.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0195-3 DFG

1244. POLYGONATUM caule ſimplici, erecto, foliis verticillatis ellipticis.
Polygonatum angustifolium, non ramosum C. B. SCHEUCHZER. *It.* VII. p. 517.
Icon OEDERI t. 156.
Convallaria foliis verticillatis LINN. p. 451.

In Helvetiæ ſylvis montoſis & ſubalpinis. In *la Chenau* Aquilejæ, *au Furet*, *Luan*, *ſur Champ*, *Feuerſtein*, *Creux du Vent*. In Montibus *Biennenſibus*. *Schafhuſiæ* in *der Claus*.

Caulis latus, fiſtuloſus, erectus, non ramoſus, cubitalis. Folia verticillata, terna, quaterna, elliptica, multo graciliora, quam prioribus. Petioli florales ſub foliis penduli, etiam ramoſi, ut ad uſque ſex flores gerant. Ii, quam in paulo priori, minores, ſubvirides, potiſſimum in apice, ſtricti. Bacca violacea. Semina ſena, ovata.

VI. FLORE TUBULOSO.

HYACINTHUS LINN. n. 727.

HYACINTHUS TOURNEFORT.

& MUSCARI TOURNEFORT. t. 180.

Etiam in his plantis & longior flos reperitur & brevior. In Hyacintho (*g*) longus, tubuloſus, ſemiſexfidus, ſegmentis lanceolatis: in Muſcari brevis, globoſus, ſegmentis (*g*) breviſſimis. Conſentit uterque fructu ex tribus globis compoſito (*h*), tuba ſimplici, flore breviori, ſtaminibus etiam flore brevioribus. Fructus ſubrotundus, triquetrus, ſeminibus binis, in quoque loculo (*i*) ſæpe abortivus. In apice, dum flore continetur, tribus poris (*k*) melliferis notari LINNÆUS: eos non reperi, cum quærerem.

1245. HYACINTHUS *foliis carinatis, ſpica ovata, floribus globoſis Emend.* I. 34. n. 3.
Allium caninum exiguum TRAG. p. 750. etſi inodorum dicit.
Hyacinthus recentiorum primus DODON. *coron.* p. 176.
Hyacinthus corollis ovatis, ſummis ſeſſilibus, foliis laxis LINN. p. 455.
β Flore albo MORTON. *Northamptonshir.* p. 380.

In Helvetia vulgaris, circa *Roche* ubique in petroſis. Bernæ in via per villam *Rappenthal* ad ſiniſtra. C. B. in vineis *Wylenſibus*: in agris prope *portam Blaſianam*.

Bulbus ſolidus generat & adgnatos ſibi circumpoſitos, & folia petiolata, hinc convexa, inde ſulco exarata, linea non latiora, ob longos petiolos debilesque laxa, decumbentia. Scapus aphyllos trium, quatuorve unciarum, terminatur ſpica denſa, ovata, florum fere quadraginta, & quinquaginta, Hyacinthi 1246. ſimilium, ſed minorum, colore ſaturate cæruleo, prunorum odore, mellugine intus plenorum. Interveniunt in ſumma ſpica flores ſteriles, in longioribus pedicillis erecti, ſed pauci, in ſpicæ parte ſuprema, etiam nulli.

1246. HYACINTHUS foliis gramineis, ſpica ovata, floribus globoſis, fecundis.
Hyacynthus botryoides, vernus, minor, latifolius, cæruleus, inodorus J. B. II. p. 572.
Hyacinthus botryoides, purpureus tertius CLUS. p. 181.
Hyacinthus corollis globoſis, uniformibus, foliis canaliculato cylindricis, ſtriatis LINNÆUS. p. 455.

Hic aliquanto rarior, Bernæ in via per villam *Rappenthal* ſupra domum, inque vicina villa *Lorraine*.

Bulbus ſimilis, & ſcapus, & habitus, ſed folia triplo latiora, ad tres lineas, rotunde carinata, non cylindrica, ob breviores petiolos multo firmiora & rectiora, fine repando. Spica florum aliquanto pauciorum, fere 20. ad triginta, majorum, quam priori, coloris lætius amethyſtini: figura floris cylindrica, dilatata, inde contracta, in ſex parvos, triangulares, candidos dentes diviſa. Intus tubus floris

(*f*) TOURNEFORT. A.
(*g*) A. B.
(*b*) TOURNEFORT. I. & E.
(*i*) LINN.
(*k*) TOURNEFORT. E. G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0196-9

ris mellugine plenus. Antheræ albæ. Germen triquetrum, ſulcatum, in quo nullos poros vidi melliferos, ut neque in reliquis. Tuba ſimplex, acuta. Flores ſupremi exigui, quos credas abortivos, & tamen in meis exemplis alias nullos vidi. Odor debiliſſimus.

1247. HYACINTHUS ſpica longiſſima, floribus ſuperioribus ſterilibus, erectis, inferioribus fecundis, patulis.

Hyacinthus CAMERAR. *Epit.* p. 798.
Hyacinthus recentiorum tertius DODON. *Coron.* p. 178.
Hyacinthus maximus, botryoides, cæruleus J. B. II. p. 371.
Hyacinthus corollis ungulato cylindricis, ſummis ſterilibus, longius pedicillatis LINN. p. 455.

Iſte calidioris eſt Helvetiæ. Circa *Roche* abunde, ut in aditu *du Prépoury*; in rupibus *Agaunenſibus*. Lauſannæ in agris circa *Chamblande*. J. B. & RAJUS Genevæ. *Anſon Binsfeld* Baſileæ.

Bulbus ſimilis, ſcapus multo ſpecioſior, pedalis, cubitalis. Folia lata, pedalia & dodrantalia. Spica longiſſima, etiam pedalis. Flores inferiores cylindrici, oblongi, patuli, baſi ventricoſa, ad ſegmentorum diviſionem dilatati, ſegmentis ſex breviſſime inciſi, colore fuſco ſubviridi obſoleto, mellugine pleni. Fructus triquetri, cordiformes, ex tribus valvis ſemicircularibus compoſiti, polyſpermi. In ſuperiori parte ſpicæ color cæruleus in petiolos irrepit, & demum flores totos occupat: Sed ii cærulei ſupremi flores graciles, exigui, abortivi, abſque ſtaminibus & fructu diſpereunt, iidemque petiolos habent erectos.

* 1248. HYACINTHUS (*l*) floribus baſi globoſis, tubo cylindrico, apice ſexpartito, revoluto.

Hyacinthus non ſcriptus DODON. *cereal.* p. 172.
Hyacinthus BLAKWELL. t. 61.
Hyacinthus corollis campanulatis, ſexpartitis, apice revolutis LINN. p. 457.
β Flore *albo*.

In Helvetia rarior, tamen circa *Moutru*, ſupra templum, in dumetis aſperis, verſus *Chillon*, & in ſolitudine *Plan favey* haud longe a *Roche* lectus eſt.

Bulbus ſimilis, habitus floris diverſiſſimus. Folia graminea ex longis & debilibus pedicillis orta, mollia, longa, lata, etiam reflexa. Spica pauciflora, fere ad unum latus converſa, cernua. Stipulæ longæ, ſubulatæ. Flos tubuloſus, mellugine plenus ad originem ventricoſus, tunc cylindricus ſegmentis ad unam tertiam inciſis & ultra, lanceolatis, repandis, tribus majoribus, tribus minoribus, linea diviſis, in planta naturali cæruleis. Stamina ſupra nodulum floris ſeſſilia. Fructus rotundus. Tuba trifida.

VII. FLORE FRUCTUI INNATO.

I. HEXASTEMONES.

AGAVE LINN. n. 431.

ALOE TOURNEFORT. T. 190.

Cum valde varia flori in vaſtiſſimo Aloes genere natura ſit, manebimus in hac noſtra ſpecie. Flos monopetalos, dimidia fere parte integer (*a*), plus quam dimidia ſexfidus (*b*), in ſegmenta tria exteriora, tria interiora (*c*), non repanda, & in cylindrum clauſam conniventia. Stamina ſex, flore longiora (*d*). Fructus pene

(*l*) Hyacinthus folia habet bulbi, caulem dodrantalem levem, minimo digito tenuiorem; herbacei coloris, comam procumbentem incurvam, florum purpureorum, radicem bulbaceam. Dioscorid. IV. c. 8. *Hyacinthus* in Gallia maxime naſcitur: eo hyſgino tinguntur. Radix bulbacea, mangoniis obnoxia PLIN. L. XXI. c. 26.

(*a*) TREW. *Comm. Lit. Nor.* ann. 1744. hebd. t. 3, f. 1. 4 b b. TOURNEFORT. t. 191.
(*b*) TREW. f. 1. 3.
(*c*) Ibid. f. 1.
(*d*) f. 1. h h. TOURNEFORT. C. A.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0197-5 DFG

pene ovatus (*e*), tribus ſulcis diſtinctus, trilocularis, polyſpermos (*f*). Tuba longiſſima, ſimplex, cava, ſtigmate triloculari (*g*), tribus ſulcis fiſſo. Semina numeroſa, plana.

* 1249. AGAVE ſcapo arboreo, ramoſo.

Aloe Americana ILL. TREW. in proprio lib. *Bresl. Saml.* 1719. m. Octobr.

Agave foliis dentato ſpinoſis, ſcapo ramoſo LINN. p. 461.

Prope *Lugano*, ad pagum *Gandri* in rupibus. Etiam ad lacum Verbanum (*h*) haud valde remotum. Americana ſtirps, quam veteres non habent, ſed Europa auſtralis nunc ſuam fecit.

Folia ampliſſima, ſucculenta, hinc convexa, inde cava, mucrone duriſſimo, firmis per oram ſpinis. Caulis in calidis regionibus (*i*) erectus, ſimplex, non ramoſus, etiam triginta (*k*) pedum, ſpicam fert florum ramoſam, quorum numerus ſupra decem (*l*) millia adſcendit: in Europa ejusmodi caulem rarius profert, celerrimo incremento, ut intra 24. horas ſex (*m*) pollicibus increverit. Hi flores fructui innati, firmi, virides, ſublutei ſunt. Stamina nunc de flore eminent. In tubo floris plurimus ſuccus aquoſus, melleus (*n*) & dulcis, acidæ naturæ (*o*). In foliis alius ſuccus eſt, qui in magma, denique ſiccitatem adepturum ſpiſſatur (*p*); ab Aloë tamen medica diverſum, amarum, ſubdulce & acre, veſicam (*q*) tamen purgans (*r*). Quod ex cortice, id flavum & amarum eſt (*s*). Mel, quod in floribus continetur, alvum laxat, etiam vomitum movet (*t*). Trunco reſecto etiam ſuccus effluit, qui in mel, vinum & acetum abit (*u*). Folia ſub cineribus cocta impoſita (*x*) ſtrumas ſanant.

Ex magnis nervis corticis fila parantur (*y*), & telæ texuntur.

NARCISSUS TOURNEFORT. t. 185.

LINN. n. 403.

Fructus piriformis (*a*), ſex lineis inſculptus, polyſpermos (*b*). Ei ſummo (*c*) innaſcitur floris tubus longus, cylindricus (*d*), duabus factus tunicis. Exterior abit in ſex petalodea ſegmenta (*e*), bis terna, patula, lanceolata, ariſtata, quorum tria interiora latiora ſunt & breviora. Interior educitur in ſcyphum (*f*), qui ex tubo floris continuatur, pene cylindricus, margine undulato, obſcure ſexfido. Stamina ſex, de tubo floris eminentia. Tuba fine trifido, cavo.

* 1250. NARCISSUS (*g*) uniflorus, foliis enſiformibus, ſcypho breviſſimo.

Narciſſus medio purpureus DODON. coron. p. 189.

β Flore *medio luteo* PASSÆUS ic. 19.

γ Flore *candido*, odoratiſſimo C. GESNER.

Narciſſus ſpatha uniflora, nectario rotato, breviſſimo, ſcabroſo, crenulato LINN. p. 414.

Circa

(*e*) TREW. f. 9. 10. TOURNEFORT. E.
(*f*) TOURNEFORT. F.
(*g*) TREW. f. 6 8.
(*h*) SCARELLA *Gal. minerv.* T. VII. p. 218. 222.
(*i*) In *Capite bonæ ſpei* floret ſexto, aut decimo anno, KOLBE III. p. 248. Liburni anno decimo VALISNERUS.
(*k*) TREWIANO fere 18. pedum.
(*l*) 8265. TREW. Flor. 4610. FREDERICII ad 14264. *Eph. Nat. Cur. Vol.* VII. n. 121.
(*m*) TREW.
(*n*) SCARELLA propr. lib. COWELL. P. II. TREW.
(*o*) VALISNER. *Oper.* II. p. 69. ſeq.
(*p*) TREW. In Aloen tamen abire SPORRI *itin.* p. 28. & LIGON. p. 91. primum nempe liquorem, qui de ſectis foliis ſtillat.
(*q*) *Bresl. Samlung.* 1718. p. 1737. ann. 1721. m. April.
(*r*) COWELL. *Bresl. Saml.* ann. 1721. m. April.
(*s*) PERRAULT *circul. de la Séve* p. 241.
(*t*) TREW. ad duo cochlearia ZAPP. *Act. Erud.* anu. 1688. p. 121. WALDSCHMIDT p. 32. Extractum *Satur. ſilef* V. n. 8.
(*u*) J a COSTA *hiſt. natur. Ind.* p. 1736. GEMELL. CARERRI *Voyag.* T. VI. p. 220.
(*x*) PANAROL. *Pentec. obſ.* 22.
(*y*) *Bresl. Saml.* ann. 1718. p. 1737. ann. 1721. m. April. PERRAULT l. c.
(*a*) TOURNEFORT. I.
(*b*) L.
(*c*) F. F.
(*d*) E. B. F. A.
(*e*) A B.
(*f*) C. D.
(*g*) Narciſſo folia porri ſimilia, tenuia, multo minora, anguſtiora; caulis vacuus & ſine foliis, ſupra dodrantem: flos albus, intus croceus, in quibusdam purpureus; radix intus alba, rotunda, bulboſa. Semen velut in tunica, nigrum, longum; in montibus, ſuavi odore DIOSCORID. IV. c. 155. Inter diſcutientia CELS. L. V. c. XI.

Radix & ſemen inter rodentia CELS. V. c. 6. Hunc noſtrum pro Narciſſo veterum habet MARTYN. ad Georgiam p. 415. Purpureum vocat Narciſſum VIRGILIUS.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0198-1 DFG

Circa *Genevam* priorem, ultimum C. B. in montibus circa *Curiam* legit, Scypho purpureo vulgatiſſimus eſt in ſubalpinis pratis vallis inferioris *Geſſenay*, unde ad *Villeneuve* uſque & *Blonai* deſcendit, vernaque prata tota dealbat. Etiam *Rupe* reperi inter arundines. GAGNEBIN in valle *Motier travers*, circa *la Brévine*: in *Combes de Vallanvron*, *au cul des prés*. *A Bonneville*.

Radix carnoſa, globoſa. Folia radicalia caulis longitudine, duas fere lineas lata. Caulis pedalis & ultra, firmus, rectus, uniflorus. Spatha lacera; ex ejus ſinu petiolus florem præfert. Tubus cylindricus viret; petala lactei ſunt coloris; ſcyphus plerumque in ora ſua puniceus.

Odor cum aliqua gravitate gratus.

Radix acris (*b*), vomitum ciet, nullo nobis in uſu.

*1251. NARCISSUS foliis junceis carinatis, ſcapo unifloro, ſcypho ſexies emarginato.

Narciſſus juncifolius I. amplo calyce CLUS. p. 158. *luteo* du PAS. t. 23.
Narciſſus juncifolius flavus, amplo calyce J. B. II. p. 608.
Narciſſus ſpatha multiflora, nectario campanulato, ſubcrenato, foliis planis LINN. p. 415?

In prato *à la gardelle*, haud longe Geneva Gen. de SAUSSURE (*k*).

Bulbus magnus, ovo paulo minor. Ex eo duæ plantæ, quarum altera hoc anno floret. In utraque duo folia ſolida, pulpoſa, carinata, tres fere lineas lata, ſcapo ſupparia. Forum in juniori planta ſemicircularis eſt ſectio, juncea, plena ſpongioſa natura: in adultis ſemilunaris. In uno ſcapo flos unicus. Spathæ duæ, longæ & laceræ. Flos nutans, non pendulus, tubo gracili, ſegmentis flavis, odore grato, ſubgravi. Segmenta duorum ordinum ovato lanceolata, ariſta alba terminata, ſcyphus flavus, concolor, petalis brevior, multo grandior, quam Narciſſo 1250. undulatus, in ſex emarginata, obſcura, pene ovata ſegmenta terminatus. Tuba ſcypho brevior, ſtigmatibus tribus globoſis, connatis. Stamina flore dimidio breviora. Antheræ ſagittatæ. Hæc ad plantam naturalem ſpontaneam.

* 1252. NARCISSUS foliis enſiformibus, ſcapo unifloro, ſcypho undulato, ſerrato, petalis æquali.

Narciſſus luteus TRAG. p. 757.
Pſeudonarciſſus PASSÆUS *vern.* 38.
Narciſſus luteus, ſylveſtris DODON. *Coron.* p. 198. *hiſt.* p. 227.
Bulco codium vulgatius J. B. II. p. 593.
Narciſſus ſpatha uniflora, nectario campanulato, erecto, criſpo, æquante petala, ovata, LINN. p. 414.
β Flore pleno PASSÆUS *vern.* 3.

Bernæ in pomariis primo vere vulgo, ſic in *Neocomenſi* Comitatu & alibi.

Bulbus cepaceus, tunicatus. Scapus dodrantalis, unifiorus. Folia radicalia craſſa, lata, carinata, obtuſa. Flos grandis, brevis & latus, flavus, ſegmentis floralibus exterioribus tribus longioribus, interioribus latioribus, ariſtatis. Scyphus tinctioris coloris, peramplus, petalis æqualis, totus plicatus, obſcure ſexfidus. Stamina de flore eminent. Fructus triquetrus, polyſpermus. Semina ſubreniformia, nitida, aſpera.

Radicis drachmæ duæ, aut ultra, alvum ducunt (*l*).

GALANTHUS.

NARCISSOLEUCOIUM TOURNEFORT. t. 208.
LEUCOIUM LINNÆI n. 402.
& GALANTHUS LINNÆI n. 401.

Num duo genera præſtet facere, num unum ſufficiat, diſputari poteſt. Summa in tota utriusque plantæ facie ſimilitudo fecit, ut conjunctas reliquerim. Flos fructui

(*b*) DIOSCORIDES.
(*l*) PREVOT. *medec. pauper.* p. 488.
(*k*) *Emend.* IV. p. 9.

ctui ſupernatus (*m*). Petala conniventia, apice incraſſata, ſemper inæqualia, ut tria exteriora majora ſint, omnia vero ex ambitu circuli ſpongioſi oriuntur, qui germen terminat. Fructus pyri forma.

In ſpecie, quæ *Galanthus* LINNÆI, petala interiora multo minora ſunt, & cordiformia.

1253. GALANTHUS (*n*) uniflorus, petalis ſubæqualibus.

Leucojum bulboſum de BRY *floral.* t. 20.
Leucojum 2. DODON. PASSÆI *vern.* t. 4.
Narciſſus VII. MATTHIOLI. CAMERAR. *Epit.* p. 957.
Leucojum bulboſum hexaphyllon DODON. *coron.* p. 202. *hiſt.* p. 230.
Leucojum ſpatha uniflora, ſtylo clavato LINN. p. 414.

Secundum rivulos, quibus prata irrorantur, circa Bernam. In *Museto* monae C. B. In ſepibus umbroſis Helvetiæ RAJUS.

Radix carnoſa, tunicata, profunda, globoſa. Folia hinc convexa, lata, obtuſa. Culmus pedalis, uniflorus, raro biflorus. Vagina longa, ſtricta, petiolum continet. Flos ex ſuo pediculo nutans. Petala ovato lanceolata (*o*), lineata, exteriora majora (*p*), eadem conniventia, lactea, apice craſſiori (*q*), virente, ſubluteo. Fructus piriformis (*r*), polyſpermos (*s*). Semina rotunda. Stamina ex circulo ſena. Tuba pyramis eſt inverſa, ex baſi breve acumen producens.

Floris odor ſuavis, radix acris.

* 1254. GALANTHUS uniflorus, petalis alternis cordatis, brevioribus.

Leucojum bulboſum triphyllon DODON. *coron.* p. 200.
Leucojum bulboſum, præcox, minus CLUS. *Pannon.* p. 181. 182.
Evangelia RENEAULME p. 96. 97.
Galanthus LINN. p. 413.

In pratis *der Schoshalde*, prope Bernam, *Aquilejæ*, *Moutru*, in pratis *ſur les Cretets de la Chaud de fonds.*

Tenerius eſt & humilius; folia anguſtiora, pauciora; vagina ſulcata, quaſi gemella, robuſta. Flos unicus, minor, petalis exterioribus ſatis prioris ſimilibus, ovatis, albis (*t*); petalis interioribus dimidio brevioribus (*u*), craſſulis, petiolatis, emarginatis, cordiformibus, albis, viridi lineatis. Sex filamenta, quorum antheræ in triangulum diſponuntur, & ſepta loculorum in ariſtam exeunt. Tuba filiformis ſimplex. Circulus ovarium finiens minus ſpongioſus.

COLCHICUM TOURNEFORT. t. 181.

LINNÆI n. 457

Tubus floralis ex ipſa radice natus, abſque exemplo longus (*x*), peranguſtus, denique in tria majora & tria minora conniventia, elliptica (*y*) ſegmenta diviſus. Stamina ſex, ex imis petalis (*z*) nata. Tubæ tres, pariter enormiter longæ, filiformes, hamis terminatæ recurvis. Fructus magnus, ovatus, trilocularis, polyſpermos (*z**).

1255. COLCHICUM flore folium longe præcedente, petalis ovatis.

Colchicum FUCHS. p. 356. 357. CAMERAR. *Epit.* p. 845. DODON. *pmpt.* p. 371, *hiſt.* p. 460. SCHINZ & STORCK in libello.

Varietates flore albo, lineato, pleno, &c. RUDBEK II. p. 123. ſeq.

Colchicum foliis planis, lanceolatis, erectis LINN. p. 485.

Varietas autumno florens abſque foliis; in omnibus pratis, potiſſimum ſubudis, florum ultima prodit.

Radix

(*m*) TOURNEFORT. C.
(*n*) Viola alba prima emicat, triennio durat PLIN. L. XXI. n. 38. Inter bulboſas THEOPHRAST. L. VII. c. 13.
(*o*) TOURNEFORT. A.
(*p*) Ibid.
(*q*) Utrumque A.
(*r*) D.
(*s*) F.
(*t*) TOURNEFORT. B.
(*u*) B. B.
(*x*) B.
(*y*) A. A.
(*z*) Ad A.
(*z**) t. 182.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0200-5
DFG

β. Idem eſt *Colchicum vernum* C. B. quod prope *Roche* in pratis circa *Rennas* abundat, & Tiguri, & circa *Divionem* prodit (*a*), & perinde florem paulo ante folia profert, quæ una cum flore ſuperſunt, idemque petala habet anguſtiora. Folia vero neque linearia ſunt, neque patula, etſi perinde, ut petala, aliquanto quam alteri anguſtiora ſunt.

Radix globoſa, carnoſa, vaginoſa, hinc convexa, inde plana: in ea facie de ſulco novum caulem emittens, autumno fructum, cum foliorum rudimentis, ſub terra producit. Flos vero ea ætate, & perinde vere in varietate *β.* ſolus emergit per ſulcum veteris radicis, tubo ſemipedali, dodrantali, petalis dilute purpureis. Proximo vere [aut ſub junium menſem in varietate *β*] folia ſuccedunt, liliacea, perampla, ovato lanceolata, quæ ſeſſilem fructum continent.

? 1256. COLCHICUM flore cum foliis conjuncto, petalis linearibus.

Colchicum montanum CLUS. *hiſp.* p. 266. *hiſpanicum hiſt.* p. 200.
Colchicum montanum, anguſtifolium C B J R H. SCHEUCHZER *It.* II. p. 132.
Colchium foliis linearibus patentiſſimis LINN. p. 485. LOFLING. p. 19.

A Cl. SCHEUCHZERO lectum prope *Madeſen*, ſupra *Campdolcin*, & ab ILL. GESNERO in pratis *Altſtettenſibus*, qua itur ad montem *Gamor*.

Flos autumnalis, anguſtioribus petalis, vix duas lineas latis, paulo ante folia erumpit. Folia ſemuncem & paulo ultra lata.

Colchicum autumnale noſtro ævo per lites celebritatem nactum eſt, quibus occaſionem dedit: vulgo dicitur radix eſſe nauſeoſo & acri odore, ſapore acri, fauceſque conſtringere (*b*), linguam vero ita amburere, ut per plures horas ſenſum amittat (*c*). Sic vinum, cui radix infuſa fuit, urinam cum ardore (*d*) urſiſſe legimus, granum vero unicum in ventriculo (*e*) ſenſum quaſi uſtionis excitaſſe, urinam cum ſimili ſenſu frequenter coegiſſe reddere, deinde teneſmum feciſſe, appetitum abſtuliſſe, alvum aliquoties aperuiſſe, quoad acris ejus radicis effectus decocto radicis Altheæ ſopiretur. Nuper effoſſa eadem lacteum ſerum dicitur reddere (*f*); extractum aquoſum amariſſimum (*g*) eſſe; vaporem ipſum manus & nares momordiſſe; & lotium citaviſſe: cum aceto amarum dare ſaporem & extractum amarum. Succum dentes ſtupefacere, & ſalivam intolerabili amarore imbuere. Etſi ſaporem avellanarum habere videatur, tamen manducatam radicem labia calefacere, ſalivam ciere. Tincturam *æthere* factam, & extractum etiam ſecundum, tamen amariſſimum eſſe, & acerrimum. Quare ex vetuſtioribus jam teſtimoniis duas radicis drachmas purgare (*h*), & alias cum maximis ſymptomatibus alvum civiſſe (*i*), ad necem uſque (*k*). Sed etiam radicem contra febrem propinatam funeſtum eventum (*l*) habuiſſe, & ſeminum drachmas duas, has cum vomitu horrendo (*m*); alias duos pueros a Colchico interemtos fuiſſe (*n*), & aliæ ejus generis hiſtoriæ exſtant (*o*).

Porro animalia ea radice paſta interiiſſe dicuntur, ut Damæ (*p*), & inflammato ventriculo vitulus (*q*). Et canem (*r*), prævalidum animal, a devoratis quinque radicibus ægrotaſſe legitur, a duabus vero unciis excæcatum fuiſſe (*r**), & in alio exemplo a duabus drachmis cani ingeſtis, cum plurimo vomitu & alvo mota pereunte, ventriculum parvum & inflammatum repertum fuiſſe, inteſtina anguſta, craſſa duraque, & membranas vomitu & alvo egeſtas (*s*). Merito ergo MARANTA eos carpſit, qui Colchico (*t*), ut funeſta radice, pro Hermodactylo uterentur, & DESSENNIUS (*u*) ſuſpecto pharmaco uti noluit.

ILL.

(*a*) COLLET. p. 19.
(*b*) BOERHAAVE *Prælect.*
(*c*) STORCH *de Colchico intt. exper.* I.
(*d*) *Exper.* 2.
(*e*) *Exper.* 3.
(*f*) BROOKLESBY IV. p. 163.
(*g*) MARGES *Journal de médecine* ann. 1765. m. Jul.
(*h*) PREVOT. *medic. pauper.* p. 448.
(*i*) CORDUS.
(*k*) BROOKES. IV. p. 164.
(*l*) GARIDEL.
(*m*) *Paon. & Pythagor. Exerc.* p. 227.
(*n*) AGRICOLA. AMMON. p. 90.
(*o*) *Breſl. Saml.*
(*p*) ROHR. *phytoth.* p. 49.
(*q*) SCOPOLI p. 225.
(*r*) *Phil. Tranſ.* n. 335.
(*r**) *Med. Muſ.* III. n. 5.
(*s*) STÖRK. *Colchic.* p. 21. 22. 23.
(*t*) *Method.* p. 17.
(*u*) p. 439.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0201-1 DFG

Ill. ergo Störkius (*x*) radicem, ſub æſtatis principium lectam, cum duodecuplo aceto digeſſit, mellis duplum admiſcuit, & oxymel Colchici coquendo paravit. Id medicamentum poteſt ad ſex (*y*) drachmas in puero, in viro (*z*) ad ſeſcuncem dari, & omni bihorio ad drachmas (*a*) duas. Ita nonnunquam in ægris ab Ill. Viro curatis tanta cum violentia urina mota eſt, ut per ſex dies continuos novem libræ lotii (*b*) quotidie redderentur, & intra tantillum tempus hydropici abdomen molle redderetur, eoque ſolo ex remedio æger plane convaleſceret (*c*). Ejusmodi ſanati hydropis exempla Vir Ill. habet (*d*), utiliter etiam adjuta terra foliata tartari (*e*). Idem oxymel hydropem cum perculoſa tuſſi (*f*) conjunctum ſuſtulit, & cum ictero (*g*), cumque aſthmate (*h*); & oxymel ad aſthma (*i*) cum tuſſi conjunctum (*k*), & in pectoris (*k**) hydrope (*l*) utiliſſime datum eſt. Pulverem bono cum ſucceſſu in hydrope Cl. Heuerman propinavit (*m*), & oxymel Clar. Marges (*n*) in aliquot ægrotis, eodemque exſcreationem in aſthmate vidit (*o*) promoveri.

Verum, ne nimium his bonis medici lætarentur, exſtitit *Carolus* (*p*) Cratochwiel, qui omnia alia nos docet. Is radicem rapaceam eſſe monet, ſubamaram, inertem, cujus quatuor drachmas (*q*) abſque ullo effectu ſumſerit. Aquam reperit, quæ de radice ſtillat, acidam eſſe; vinum, cui infuſa radix, amarum, & amarum inde paratum extractum; ſic extractum ſpirituoſum; acetoſum denique amarum & ſubacidum; negat porro oxymellis quinque uncias, intra unum diem, in Noſodochio datas, ullum conſpicuum effectum oſtendiſſe. Ita in Anglia negatum eſt, vim in ea radice diureticam eſſe (*r*).

Fatetur ergo Ill. Störkius in Carniola (*s*) ſe innocuam radicem reperiſſe, ut integram devorare licuerit illæſo: & cum ipſe experimentum repeterem, abſque ullo ſapore & acrimonia autumnalem radicem reperi. An ſorte, quod Maranta monuit (*t*), verno tempore amariſſima, autumno dulcis eſt? Sed tamen *in aliorum experimentis vehemens a Colchici uſu irritatio* & dolens urina (*u*) ſucceſſit, & apud Cl. Monro. Alii medici ſcilla debiliorem (*x*) faciunt: alii tamen oxymel valide lotium puliſſe viderunt, felice omnino eventu (*y*). Denique in ipſis tamen Cl. Cratochwyll (*z*) experimentis canis ab unciis duabus radicum cum inflammatione inteſtinorum interiit. Mihi vero ab omni experimento alienum videtur, canem a duabus radicibus interire, dum homo quaternas ferat. Nam in univerſum *canes majores*, quam homines, medicamentorum doſes ferunt.

Amuletum ex Colchico ad peſtem & morbos contagioſos valere neque Wilhelmio (*a*) credo neque aliis (*b*).

II. TRISTEMONES.

CROCUS Tournefort. t. 183. 184.

Linn. n. 55.

Flos fructui innatus, ex longiſſimo (*a*) tubo paulatim dilatatus, finditur in ſegmenta floris bis tria (*b*), interiora fere latiora, & alterius coloris. Stamina tria, & tuba

(*x*) *De Colebic.* p. 47. 48.
(*y*) p. 145.
(*z*) Ibid.
(*a*) p. 147.
(*b*) Caſ. I.
(*c*) p. 48.
(*d*) Caſ. 5. 7. 8. 10. 13. *continuatio experimentorum* p. 152. 155. 156. 221. 252. 254.
(*e*) p. 148.
(*f*) Caſ. 4. 6. *contin. experiment.* p. 250.
(*g*) Caſ. 9.
(*h*) *Contin. experim.* p. 155.
(*i*) Caſ. 11. *Contin. experim.* p. 149. 156. Etiam Buchner. *miſcellan.* ann. 1728. p. 1212. ipſam radicem.
(*k*) Caſ. 4.
(*k**) Caſ. 12.
(*l*) *Contin. experim.* 149. 152.
(*m*) *Unterſuch.* p. 241.
(*n*) l. c.
(*o*) Ibid.
(*p*) *De radice Colchici vulgaris Francf. Viadr.* ann. 1764.
(*q*) Duas vel tres drachmas *Med. Muſ.* III. n. 5.
(*r*) *Med. Muſ.* l. c.
(*s*) *Contin. obſervat.* p. 233.
(*t*) *Meth.* p. 32.
(*u*) *Journ. de Med.* ann. 1765. m. Juin.
(*x*) *Dropſy* p. 88.
(*y*) p. 108.
(*z*) p. 48.
(*a*) *De Colebico* Lipſ. ann. 1721.
(*b*) Wedel *de Colchico* p. 12. Grotian von *Leucojem.* Boccone *obſerv.* p. 56.
(*a*) Tournefort. t. 183. ſupra B.
(*b*) A.

tuba in tres plumoſas (*b**) antennas fiſſa, breviores, aut longiores Fructus cylindricus (*c*). Semina rotunda (*d*).

1257. CROCUS tuba breviſſime trifida.

Varietates floris ſunt (*e*) innumerabiles. Albo flore eſt, ſed frequenter venis purpureis, magis minusve confertis, ſtriato, denique toto violaceo.

Ecce aliqua nomina.

α Flore albo.

Crocum vernum, latifolium, albo flore CLUS. *hiſt.* p. 203. *ic. int.* (*f*).
β. Crocus vernus, album, latifolius, variegatus, C. B. SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 333.
Crocus vernus, latifolius, albus, verſicolore flore I. CLUS. p. 204.
γ. Crocus vernus, latifolius, flore purpureo CLUS p. 203.

Albo flore, baſi violacea, tubus ſtriis concoloribus vulgatiſſimus eſt in Helvetia montana & ſubalpina. Deſcendit in planitiem, & provenit in *Prépoury* prope *Roche*, in pratis ſub *Moutru*. In montoſis Neocomenſibus, Biennenſibus ubique, primi veris planta eſt. Varie venoſus paſſim intercurrit.

Radix rotunda, depreſſa, obducta reticulo, duos bulbos ſibi impoſitos habere videtur, majorem nempe radicem orbiculatam, compreſſam, cui impreſſus eſt cauliculus, cujus pars ima exiguo bulbo ſimilis eſt. Vagina prima viridis, altera ſpathacea latea, obtuſa. Folia radicalia tria, quatuor, ſcapum ſuperantia, linearia, hinc graminea, lineata; inde alba linea per medium diviſa. Vagina grandis, tubum floris amplexa. Petala exteriora longiora, evidentioribus lineis picta, interiora minus, eademque breviora & latiora. Tuba apice vix per unam lineam trifido: quodque ſtigma dilatatum, infundibuliforme, tenerrime fibroſum, & per ætatem in fila fiſſum multo, quam in ſativo Croco breviora.

? Crocum montanum CLUS. *hiſp.* p. 269.
Crocus (*g*) *alpinus, autumnalis* C. B.

Quem LOBELIUS in arduis vallis Auguſtæ naſci dicit, haud procul a monte D. *Bernhardi* & Cl. CAPELER in mont *Pilato* legit.

Is utique idem noſtro eſt, flore violeceo diluto, ut vel ex alba linea intelligas; quam CLUSIUS deſcribit. Flos tamen major eſt.

? CROCUS flavus, linea in petalis exterioribus viridi.

Crocus vernus, latifolius, flavo, vario flore I. CLUS. p. 205. & 206. *Vernus Mœſiacus* EJUSDEM *pannon.* p. 227.
Crocus luteus lineis nigris SWEERT. *florileg.* t. 5. Habet & PASSÆUS *hiem.* t. 7. BLAKWELL. t. 144.

Flavus inſignior varietas in *der Schwendi Abbatis Cellanorum* & in mont. *Glaronenſibus* ab ILL. GESNERO lectus eſt.

Cætera ſimillimus, tria cornua tubæ duplo longiora habet, quam albus.

Crocus ſativus circa *Brieg*, *Naters*, *Leucam* & *Sedunum* colitur, cæterum a ſpontaneo, cum quo LINNÆUS conjungit, diverſus, tuba profunde trifida, in tria longa ſegmenta diviſa (*b*), quorum finis æque trifidus eſt, uti tota tuba ſpontanei verni Croci. Deinde ea tria tubæ cornua odorata ſunt & aromatica, non ita ſpontanei: eademque cornua ſunt, quæ in officinas Croci nomine recipiuntur. Sed etiam flos multo major eſt, quam noſtro verno.

Radix Croci acris eſt. Inter diſcutientia CELSUS numerat (*i*).

IRIS

(*b**) t. 184. D.
(*c*) F. G.
(*d*) G. H.
(*e*) Conf. *It. Helvet.* II. p. 284.
(*f*) Conf. PASSÆUM *hyem.* t. 7. de Bat &c.
(*g*) Crocus autumnalis hebes PLIN. L. XXI. n. 19
(*b*) TOURNEFORT. t. 184. D. BLAKWELL. f. 2. 3. a. a. a.
(*i*) L. V. c. XI.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0203-2

IRIS (*a*) LINNÆI n. 59.

IRIS TOURNEFORT. t. 187. 188.

BLAIR. *Essays* t. 3. f. 7. 8. 9.

& XIPHION TOURNEFORTII. t. 189.

& SISYRINCHIUM TOURNEFORTII. t. 365.

Spatha fere bifolia tubum floris continet. Fructus ovato cylindricus bilocularis, polyspermos (*b*). Ei insidet flos ex cylindrico tubo (*c*) sexfidus, monopetalos (*d*). Tria petala interiora erecta (*e*), angustiora, ungue simplici, ovato lanceolata, paulum undulata, intus carinata. Tria exteriora latiora, longe reflexa (*f*); ovata, linea media barbata percursa, vel imberbi. Ex summo tubo floris stamina tria, quæ inter petala reflexa & tubæ ornamenta, tamquam in canale (*g*) continentur. Tuba (*b*) apice fisso in tres bracteas florales latas, convexas abit sine bifido, sub eo fine arcu eminente divisas.

I. PETALIS REFLEXIS BARBATIS.

1258. IRIS foliis ensiformibus distichis, petalis reflexis barbatis, tubalibus arcu distinctis.

Iris Germanica FUCHS p. 317.
Iris sylvestris major CAMERAR. *Epit.* p. 2.
& pro hortensi varietate, quæ non differt, *Iris* EJUSDEM p. 1. DODON. *Coron.* p. 147.
Iris major PASSÆI *æst.* t. 3.
Iris corollis barbatis, caule foliis longiore, multiflora, floribus inferioribus pedunculatis LINN. p. 55.
Iris hortensis nostræ similis BLAKWELL. t. 69.

In Helvetia vitifera ubique. Basileæ *an der Baar* ad Rhenum, ad arcem *Munchenstein*. In Aquilejensibus abunde in ruderibus *St. Tryphon*, ad viam a *Glerole* ad *Vevai, à la Tour*, in rupestribus *Pasgardfluh* prope *Biennam* &c.

Radix dura, cylindrica, grandis. Folia plana, & disticha, crassula, pedalia, unciam lata. Caulis pedalis & ultra, pauciflorus. Spathæ albæ, ovato lanceolatæ, magnæ, siccæ, ad ramum floralem fere quinæ. Flores conjuncti, duo, tres; in ima vagina sinu folioso & robusta. Flores magni, petalis erectis semiherbaceis, petiolatis, saturate cæruleis, ellipticis, profunda carina exsculptis, propriis tumoribus aciem petalorum tubariorum amplexa: petalis reflexis dilutioris coloris, cum lineis purpureis, ad latus lineæ mediæ, in qua plurimi contra antheram oppositi pili crassuli, flavi (*i*) pubescunt. Eadem crassissimis tumoribus nascentia filamenta amplectuntur. Ornamenta tubæ serrata, bifida, extus arcu eminente, emarginato, sub divisione distincta, interius linea plana eminente. Odor flori gratus, aquosus, radix inodora

In radice Iridis (*k*) vis est purgatrix (*l*), quæ phlegma & bilem ducit, nimia vero copia data etiam sanguinem & bilem atram. Succus expressus adhibebatur ab uncia (*m*), ad biuncem (*n*); etiam ad quatuor uncias (*o*) ad hydropem AMATUS propinabat (*p*), & BRASSAVOLA. FALLOPIUS (*q*) mitiora præferebat, nimios ab Iride dolores succedere gnarus. In hydrope neque SYDENHAMUS Iridem repudiavit, neque LISTERUS (*r*), & passim felicia exempla

(*a*) Iris folia fert Gladioli', majora, latiora & pinguiora. Flores in summitate cujusque caulis, æqualibus inter se spatiis distant, incurvi, varii, candidi, pallentes, lutei, purpurei & cærulei. Radices geniculatæ, solidæ, odoratæ DIOSCORID. c. 1. *de Iride Illyrica*, quæ nostro ævo *Florentina* dicitur. In Illyrico, quam in Macedonia efficacior, in Thracia inodora provenit. THEOPHRAST. *caus.* L. VI. c. 28.
(*b*) TOURNEFORT. t. 187. H. & t. 188.
(*c*) TOURNEFORT. B B. conf. GREW. t. 76.
(*d*) Recte BLAIR. *Essays* p. 35. MAGNOL. & RUPP.
(*e*) TOURNEFORT. 2. 3. 4.
(*f*) IDEM. 5. 6.
(*g*) T. 187.
(*b*) T. 187. C. T. 189. B.
(*i*) Conf. LEDERMULLER. *Versuch.* t. VIII.
(*k*) ARETÆUS *Cur. diut.* L. II. c. 12. 13. Male vulgo Ireos scribunt.
(*l*) RUFUS.
(*m*) AMATUS.
(*n*) Sibi tribuit inventum MASSARIA *præt.* p. 339. Dabat cum manna.
(*o*) LISTER. *hydrop.* p. 58.
(*p*) In DIOSCORID. p. 5.
(*q*) *Purg. simpl.* c. 54. in DIOSCORID. I. c. 6.
(*r*) l. c. Etiam CHOMEL. Semuncem cremoris tartari addebat p. 14.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0204-8
DFG

exempla (*s*) legas. Guttis 80 (*t*) ſucci, ſingulo bihorio datis, hydrops ſanatus (*u*). Decocti ſimilis effectus eſt. Clyſter icterum ſanat (*x*). Recentem tantum radicem purgare (*y*) LINNÆUS monet, recentis etiam ſolus ſuccus exprimitur. Inter diſcutientia CELSUS (*z*).

Ex Iridis flore macerata & putreſcente, cum calce adjecta, pulcher viridis color paratur (*a*).

II. PETALIS REFLEXIS IMBERBIBUS.

1259. IRIS foliis linearibus, caule ſubnudo, petalis reflexis imberbibus, venoſis, tubarum arcu acuminato.

Iris tenuifolia CORD. L. II. c. 42. PASSÆUS t. 3. *æſtiv.*
Iris angustifolia media, ſeu varia CLUS. *Pannon.* p. 252. & XI. *ſpecies prior* p. 253. & XI. *altera ſpecies* p. 254.
Iris tenuifolia Michelfeldenſis ſpontanea forte CLUSII *anguſtifolia major ſeu prima* J. B. II. p. 729.
& denuo *Iris tenuifolia major, flore cæruleo & ſtriato anguſtifolia ſecunda* J. B. II. p. 727. ex CLUSIO.
& *Iris tenuifolia, violacea tertia II.* p. 729. *ex* CORDO.
Iris corollis imberbibus, germinibus trigonis, caule tereti, foliis linearibus LINN. p. 57.

In Helvetia rara, reperitur etiamnum *Michelfeldæ* teſte Clar. la CHENAL. GESNERUS etiam ait „ Iridem anguſtifoliam hic habemus *Epiſt.* p. 72. b. Sed efficaciam addit parem eſſe & majorem, quam Illyricæ. Id de noſtra dici nequit, dicit tamen Vir Cl in pratis humidis tenuifoliam naſci. In Germania legeram abunde inter *Eubek* & *Waldek* ſupra *Jenam.*

Radix fibroſa, multiplex, fibris teretibus, anulatis, ſetis coronata. Folia cubitalia, anguſta, carinata, vix tres lineas lata. Caulis rectus, cubitali major, tripedalis, foliis brevibus adſperſus, biflorus. Spathæ cæruleæ. flores gemini. Flos naturali plantæ totus cyaneus, Petala erecta petiolata, elliptica. Petalorum reflexorum alba origo, bracteæ cæruleæ, venis ſaturatioris coloris pictæ, imberbes; eadem duabus appendicibus ſtamen naſcens amplectuntur. Tubæ foliola bifida, ſerrata, ſub fiſſura triangulo eminente percurſa. Aciem eorum appendix rectorum petalorum utrinque coercet. Fructus ovato trigonus, levis.

A pecore non tangitur, & ſicca inodora eſt (*b*).

1260. IRIS caule inflexo, foliis enſiformibus, petalis erectis minimis, reflexis imberbibus.

Acorum falſum CAMERAR. *Epit.* p. 6.
Acorus adulterinus BLAKWELL. t. 261.
Pſeudoiris DODON. *Coron.* p. 159. *hiſt.* p. 248. *paluſtris Hort. Aichſtett. vern. ord.* 3 t. 7. f. 3.
Iris corollis imberbibus, petalis exterioribus ſtigmate minoribus, foliis enſiformibus LINN. p. 56.

In omnibus foſſis aquoſis Helvetiæ.

Radix magnum & longum, cylindricum, tuber eſt, deorſum fibroſum, intus rubrum Folia ampliſſima, tripedalia, eminente nervo, plana cæterum & enſiforma. Caulis folioſus quadrupedalis, pauciflorus, alterne reflexus. Spatha trifolia, pro gemellis floribus. Flores ſpecioſi, flavi: radii & nigricantes lineæ in reflexis petalis, quæ cæterum elevatis marginibus filamentum ſtaminis ſibi adhærentis amplectuntur. Petala erecta minima, elliptica, magnis tumoribus tubalium petalorum aciem amplexa. Tubarum bracteæ fine ſuo exterius tripartitæ. Lamina exterior bicornis, fine ſerrato. In ea linea eminens media parabola augetur. Fructus longus, ovatus, tribus collibus eminens, quorum quemque linea dividit.

Radix

(*s*) *Eph. Nat. Cur. Dec.* II. *ann.* 8. *obſ.* 63. *Act. Berol. Dec.* I. *ann.* 8.
(*t*) *Eſſays of a Societ.* at *Edimb.* V. p. 93.
(*u*) *Fräuk. Anmerk* IV. p. 493.
(*x*) *Natur. hiſt. of Kamtſchatka* p. 219. 220.
(*y*) *Obſtac. medic.* p. 10.
(*z*) L. V. c. XI.
(*a*) La HIRE *accid. de la vue* p. 679.
(*b*) SCHREBER. III. *Saml.* p. 41.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0205-4

Radix adſtringit (*a*), tamen etiam acris, ut ſucci unciæ tres alvum ducant (*b*), & ſuccus denti dolenti admotus ſenſum ſubito tollat (*c*). Male adeo pro aromatico acoro in medicamenta, inque confectiones recipitur, vi adſtringente vi meitura potius, ut medicamentum inde ſtomachicum *Chriſtianus* LANGE pararet (*d*). Frigidum eſſe olim LISETTUS BENANCIUS (*d**). Cum vitriolo martis infuſum, ut alia adſtringentia, ex vegetali regno, atramentum dat, Scotis montanis notum (*e*). Flos acerrimus bonum colorem flavum ſuppeditat (*f*).

GLADIOLUS (*g*) TOURNEFORT. t. 119. MALPIGHI f. 145.

LINN. n. 55.

Spatha bifolia. Fructus obtuſe trigonus, ſulcatus (*h*), polyſpermos. Ex eo flos monopetalos (*i*), ex brevi tubo in ſex ſegmenta fiſſus. Tria ſuperiora (*k*) intervallo aliquo diſtant a tribus inferioribus (*l*). In utroque ordine medium latiſſimum eſt, ſupremum adeo & infimum (*m*). Stamina ex imo floris tubo tria (*n*) brevibus filamentis. Tuba in tria undulata foliola diviſa (*o*).

1261. GLADIOLUS foliis enſiformibus, floribus diſtantibus LINN. p. 52.

Victorialis rotunda GESNER. CORD in *Diſcorſ.* p. 63. *Hort. Aichſtett. æſt. Ord.* 4. t. 10. f. 2. & f. 3. & t. 12. f. 3.
Victorialis mas CORD. *hiſt.* L. I. c. 32.
Gladiolus DODON. *Coron.* p. 162. *hiſt.* p. 209. RIVIN. *monop. irreg.*
Gladiolus Narbonenſis PASSIUS *æſtiv.* t. 11.

β Flore albo. LOBEL.

C. GESNER minorem varietatem legit circa *Chur* &c. in montibus *Abbatis Cellanorum.* Majorem C. GESNERUS in monte *Zurichberg*, per agros. J. B. in prato inter *Burdigni & Thuiri.*

Radix bulboſa, carnoſa, generat adgnatos. Caulis pedalis, & paulo ultra, erectus, folioſus, ſpica terminatus unilaterali, floribus aliquo intervallo diſtinctis. Folia enſiformia. Bracteæ graciles, longe lanceolatæ. Flores quatuor, quinque, purpurei, ſpecioſi; petala inferiora, macula inſcripta: ſupremum deorſum fornicatum, reliquis imminens.

Radicem dulcem videri, in vulneribus tamen vim extrahentem validam demonſtrare FALLOPIUS (*a*).

Ex Liliaceis per Anthericum ad Scheuchzeriam, Juncum, Acorum, Triglochin, *in ordine naturali tranſitur*; ſed idem ordo naturalis cum Liliaceis plantis Orchideas connectit, radice, foliis, habitu, floribus, fructu ſimiles, ſtaminibus potiſſimum diverſas. Natura in reticulum ſua genera connexit, non in catenam: homines non poſſunt niſi catenam ſequi, cum non plura ſimul poſſint ſermone exponere.

I. PETA-

(*a*) BLAIR. *miſcellan.* p. 78. NEUMAN. p. 631. edit ZIMM.
(*b*) Ibid.
(*c*) ALLEN *Synopſ.* p. 321.
(*d*) *Paul* AMMAN. *remed. ſtomach.*
(*d**) *Pharmac fraud.* p. 77.
(*e*) *Philoſ. tranſact.* n. 117. PECHEY. *herbal.* p. 97.
(*f*) DENSO *Monatl. Beyträg.* p. 356. 367.
(*g*) Gladiolo folium Iridi ſimile; minus, anguſtius, mucronatum, nervoſum. Caulis cubitalis; flores purpurei, in ordinem digeſti, inter ſe diſtant; rotundo ſemine, radicibus geminis, una parvorum bulbillorum modo ſupra alteram ſedente, quarum inferior gracilis, ſuperior uberior eſt DIOSCORID. IV. c. 20.
(*b*) TOURNEFORT. C.
(*i*) Ad B.
(*k*) A cum duobus proximis.
(*l*) Ibid.
(*m*) Ibid.
(*n*) CAMERAR. *Epiſt.* p. 6.
(*o*) MALPIGHI f. 291. TOURNEFORT. ad A.
(*a*) *Vulner.* p. 265.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0206-9
DFG

I. PETALODEÆ.

CLASSIS X.

X. LILIACEIS ADFINES.

I. SATYRIA.

ORCHIDEÆ Linn. *Claſſ. natur.* 7. Oeder. p. 277. Adanson. p. 68.

Radices bulboſæ, teneræ, ut in Liliaceis: ſic ſcapi ſimplices; folia graminea, indiviſa, nervis ſibi parallelis. Inter flores ſtipulæ. Fructus ovato trigonus (*a**), trivalvis, valvis anguſtis (*b*); ad tria lata receptacula (*c*) ſemina congeſta continet. Fructui flos innaſcitur: maturus idem diſſilit, ut inter receptacula & vaginas, feneſtris factis, ſemina dilabantur. Petala ſena (*d*), ſed pene conſtanter tria ſibi ſimilia ſuperiora (*e*), & lateralia; duo interiora anguſtiora (*f*), ſextum (*g*) in variis varium, ſæpe calcare auctum longo, breviori, tantum foveam moliente, aut nullo. Machina ſtaminea peculiaris, neque tamen in omnibus eadem. Stamina duo (*g**), plerumque; aut filamentis prædita, in membranaceis duobus loculis mobilia, qui pone petalum ſextum ſe efferunt: aut inſculpta inferiori faciei fungoſæ cylindri, ſolis facta antheris abſque filamentis; aut ſimilia, ſed diſtantia, duobuſque columnis fungoſis inſculpta. Tuba, me judice, nulla, niſi foramen velis, unguine circumdatum, in germen ducens, ſub ſtaminum columna poſitum. Linnæus ſtamineam columnam pro tuba habet. Odor omnibus ſpermaticus.

In claſſe maxime naturali *genera difficillima* ſunt, neque a flore repeti poſſunt. *Oſtendi* (*h*), *ut puto, abunde, calcaria non poſſe ad generum characteres adhiberi, cum in Orchide per ſenſim ſubrepentes gradus a calcaribus omnino nullis*, ad breviſſima, & ſenſim demum ad longiora calcaria Natura progrediatur (*i*). Neque diviſiones labelli bona genera præbent, cum ſimillimas plantas lacerent, & cogant in quodque genus plantas recipere, alias radice teſticulata, alias palmata, alias fibroſa. A ſtaminibus ergo genera repetii, quæ ita recte evenerunt, ut fere Tournefortiana genera ex noſtra methodo ſerventur.

ORCHIS Tournefort. t. 247. 248.

ORCHIS Linn. n. 1009. calcare prædita.

SATYRIUM Linn. n. 1010. calcare brevi, quod cum ſcroto comparet.

& OPHRYOS *Spec. Ejusdem n. 1011.* calcare nullo.

Orchidi radices bulboſæ (*k*), palmatæ (*l*), aut integræ. Stamina duo filamentis conſpicuis. In ſtaminibus proprii cuculli exſtructi ſunt, in brevi columna, membranacei, velo quaſi clauſi, quod fiſſum ſuo tempore antheras dimittit. Antheræ non ſunt capſulæ, ſed filum convolutum in globuli ſpeciem, quod undique ſphærulas ſpermaticas ſibi adnatas habet. Ophryn excludo, quod ſtamina abſque filamento ſint, antheraſque habeat fungoſæ columnæ innatas.

I. CAL-

(*a**) Tournefort. 248. g.
(*b*) 10.
(*c*) 12. *Orchid. gener. conſtit.* p. 4.
(*d*) Tournefort. 6. Nectarium Linn. l. c. Sed dantur in Orchide virginica curva rubra duo nectaria, a labello diverſa *Philoſoph. Transact.* Vol. LIII. p. 83.
(*e*) Tournefort. t. 247. 1. 2. 3. 4. 5. 6.
(*f*) Tournefort. 1. 3. 5.
(*g*) Ibid. 2. 4.
(*g**) Duo Burkhard. *Epiſt.* p. 149.
(*h*) *Orchid. gener. conſtit.* p. 8. ſeq.
(*i*) p. 10.
(*k*) Tournefort. t. 248. 14.
(*l*) Lib. noſtr. p. 12. conf. in Fucifloræ figura cucullos, & ſtamina exemta, tum in muſciflora &c.

I. ORCHIS CALCARE NULLO.

OPHRYOS Linn. *Species.*

His loco calcaris levis fovea parti poſtremæ labelli imprimitur.

1262. ORCHIS bulbo unico, ſubrotundo, labello cruciformi t. 22. & *Itin. hercyn.* n. 6.
Orchis puſilla, alba, odorata Clus. *Pannon.* p. 239.
Orchis coleo unico, ſeu monorchis, floſculis pallide viridibus Loesel. p. 184. t. 61.
Monorchis montana, minima, flore obſoleto, vix conſpicuo Micheli *nov. gen.* p. 30. t. 26.
Orchis trifolia, floribus ſpicatis, herbaceis Seguier. p. 13. t. 16.
Monorchis bifolia, flore pallide virente, Pruſſica Menzel. *pugill.* f. 5.
Orchis radice ſubrotunda, labello haſtato Gmelin. *Flor. Sibir.* I. p. 18. t. 4. f. 1.
Ophrys bulbo globoſo, ſcapo nudo, nectarii labio trifido, cruciato Linn. p. 1342.
Icon Oederi t. 102.
Plurimæ aliæ *Caſpari* Bauhini plantæ huc pertinent, ut
Orchis Friſia lateralis Lobel. *ic.* p. 186.
Orchis minor Leodienſis Ejusdem p. 167.
& *Triorchis lutea, flore luteo, ſeu Baſilica minor* & *Serapias* & *Triorchis* Ægi-netæ p. 187.

In omnibus ſubalpinis & montanis (*a*) Helvetiæ, inque urbis Bernæ propugnaculo majori, verſus ſeptentrionem, abunde. Prope *Birſek* ultima Lobeliana C B. (*b*).

Radix unica rotunda, cui altera nonnunquam per oblongum filum connectitur. Folia radicalia duo, tria, ex ovatis lanceolata, in caule unicum, lineare. Scapus humilis, quatuor unciarum, aut ſex: Spica denſa, hactenus ſpiralis, ut flores oblique diſponantur. Stipulæ ex ovatis lanceolatæ, germine breviores, ut in univerſum teſticulatis, quam palmatis Orchidibus minores ſunt. Germen ovale, *ſeſſile. Flos e luteo virens, mellis odore, de petiolo*, ex ſummo ovario oblique nutat (*c*). Petalum ſupremum ovatum, lanceolatum (*d*). Duo exteriora inferiora ex ovatis lanceolata (*e*). Interiora duo lata baſi, fine ad pugionis modum acuto, & ad ortum ex baſi inciſione aliqua notata (*f*). Petalum ſextum, ſeu labellum, cruciforme, ad angulos rectos trifidum (*g*), omnibus particulis acutis. Cuculli ſtaminei duo (*h*), duæque antheræ, ſub iis duæ columnæ in fauce floris laterales, & in earum cum labello concurſu fovea ovalis parum depreſſa (*i*).

1263. ORCHIS radicibus ſubrotundis, labello ovato, utrinque denticulo notato t. 22.
Chamaeorchis alpina, gramineo folio C. B. *Prodr.* p. 29. Rudbek. II. p. 190.
Ophrys bulbis ovatis, ſcapo nudo, foliis ſubulatis, nectarii labio indiviſo, obtuſo, utrinque tridentato Jacquin. *vindob. obſſ.* p. 295. t. 9. Linn. p. 1342.

Planta pure alpina, in deſcenſu *Gemmii*, in *Pané Roſſa*, *Prapioz*, monte *Fouly*, *Pennino*, *Gotthardi* M.

Bulbi duo, pro plantæ portione magni (*k*). Eorum & hic, & in omnibus bulboſis Orchidibus, ea eſt natura, ut alter hoc anno vigeat, inde periturus, alter nunc minor alterius anni ſcapum ſit editurus. Folia linearia multa, ſcapo paulo breviora, pulpoſa, ſolida. Caulis quatuor unciarum, aut ſex, aphyllos. Spica florum duodecim, ad viginti. Stipula germine fere longior, ex ovato lanceolata (*l*). Germen ſeſſile, ſubrotundum. Flores ſemierecti. Petala tria exteriora (*m*) ex ovatis lanceolata, circa ſtaminum cucullum conflexa, viridia, linea viridi diviſa. Interiora duo (*n*) parva, pene ſubulata, flava, circa cucullum ſtamineum conflexa. Sextum ad fauces

(*a*) *It. Hercyn* n. 6.
(*b*) *Basler Mokvv.* T. II.
(*c*) Tab. noſtr. 22. f. 3. 4.
(*d*) f. 1. 2. 3. a.
(*e*) f. 2. b. c.
(*f*) f. 2. d. e.
(*g*) f. 2. 3. 4. 5. f.
(*b*) f. 6. g. Oeder.
(*i*) f. 6. h. Oeder.
(*k*) Exemplum noſtrum eſt ex maximis.
(*l*) T. 22. k.
(*m*) a. b. c.
(*n*) d. e.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0208-1 DFG

N: 1262
Ophrys Monorchis –
Monorchis
Tab. 22.

N: 1263.
Ophrys Alpina W.
Chamorchys
Tab. 22.

N: 1264.
Ophrys anthropophora
T. 23.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0209-9

Morges.

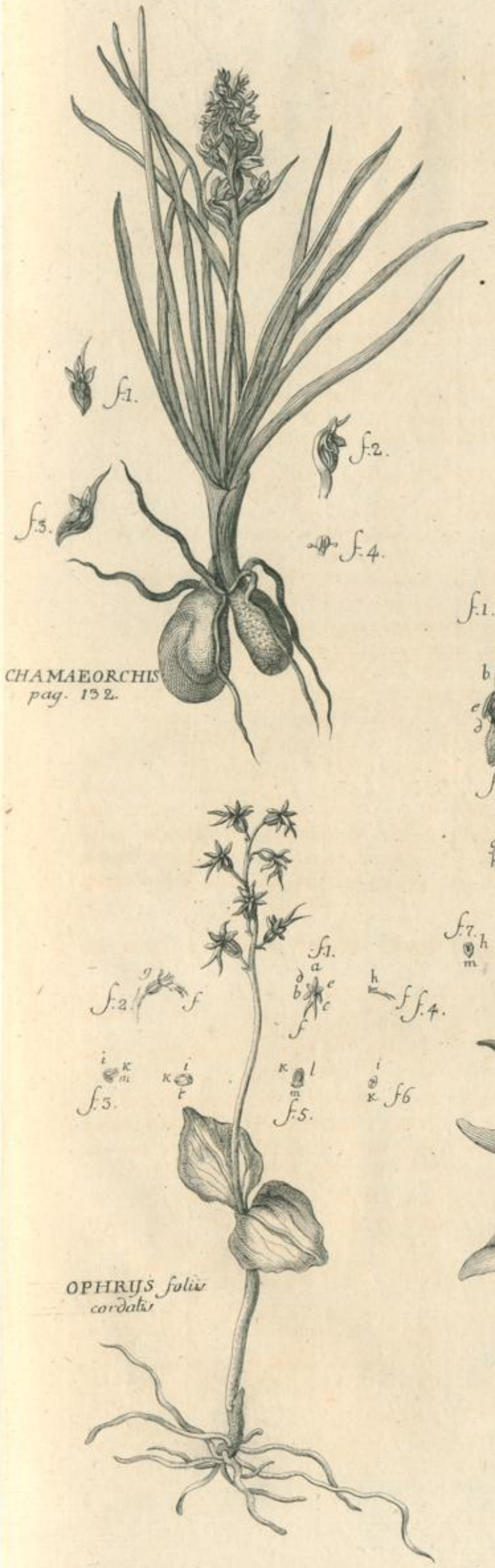

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0211-6
DFG

CHAMAEORCHIS
pag. 132.

EPIPACTIS foliis petiolatis, ovato lanceolatis floribus tetrapetalis, hirsutis.

MONORCHIS
pag. 132.

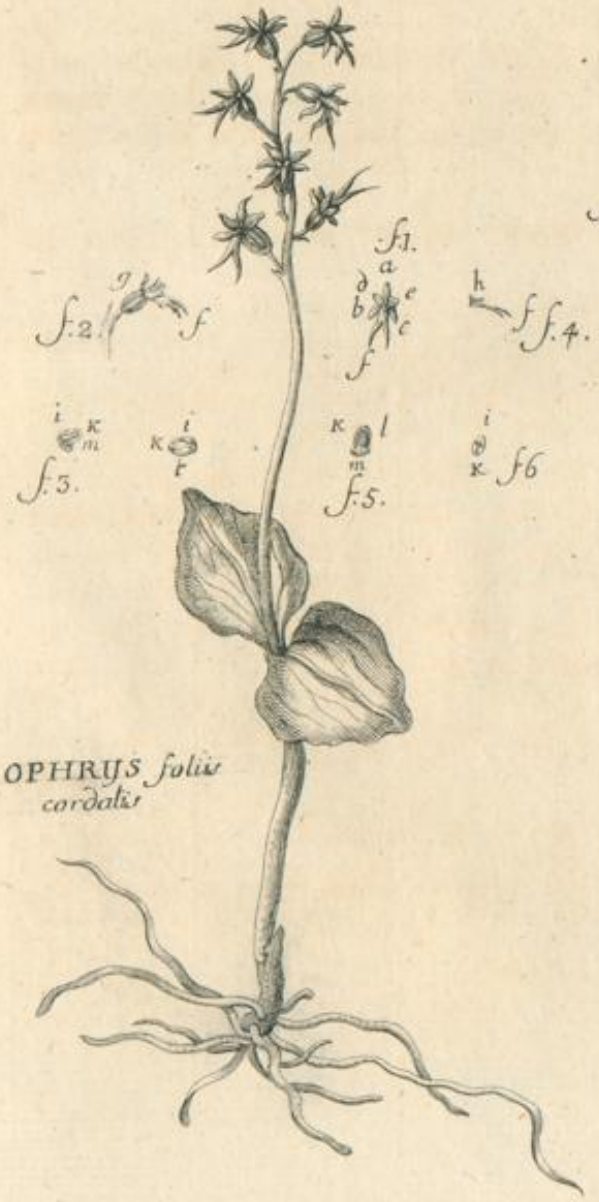

OPHRYS foliis cordatis

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0212-2

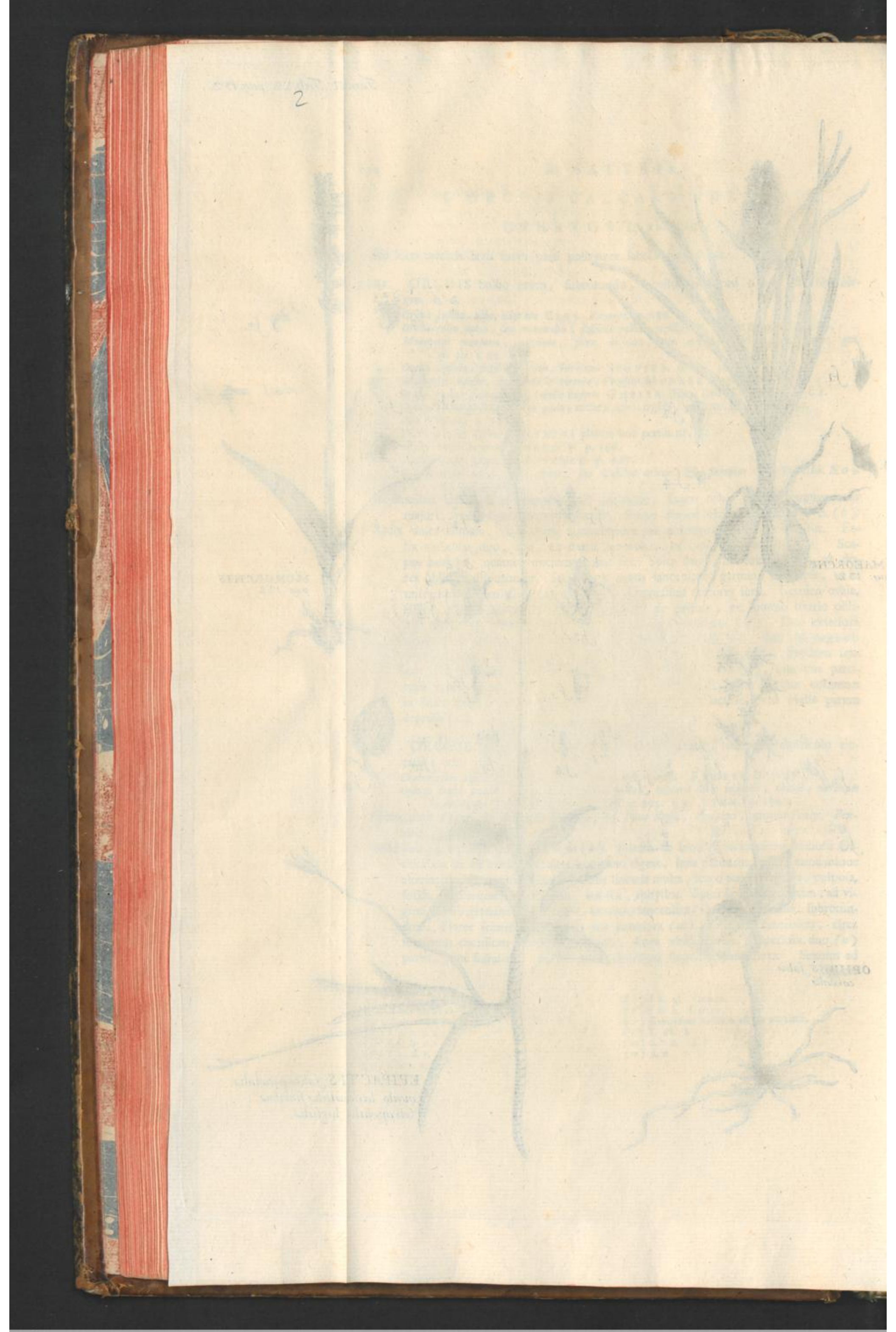

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0213-8
DFG

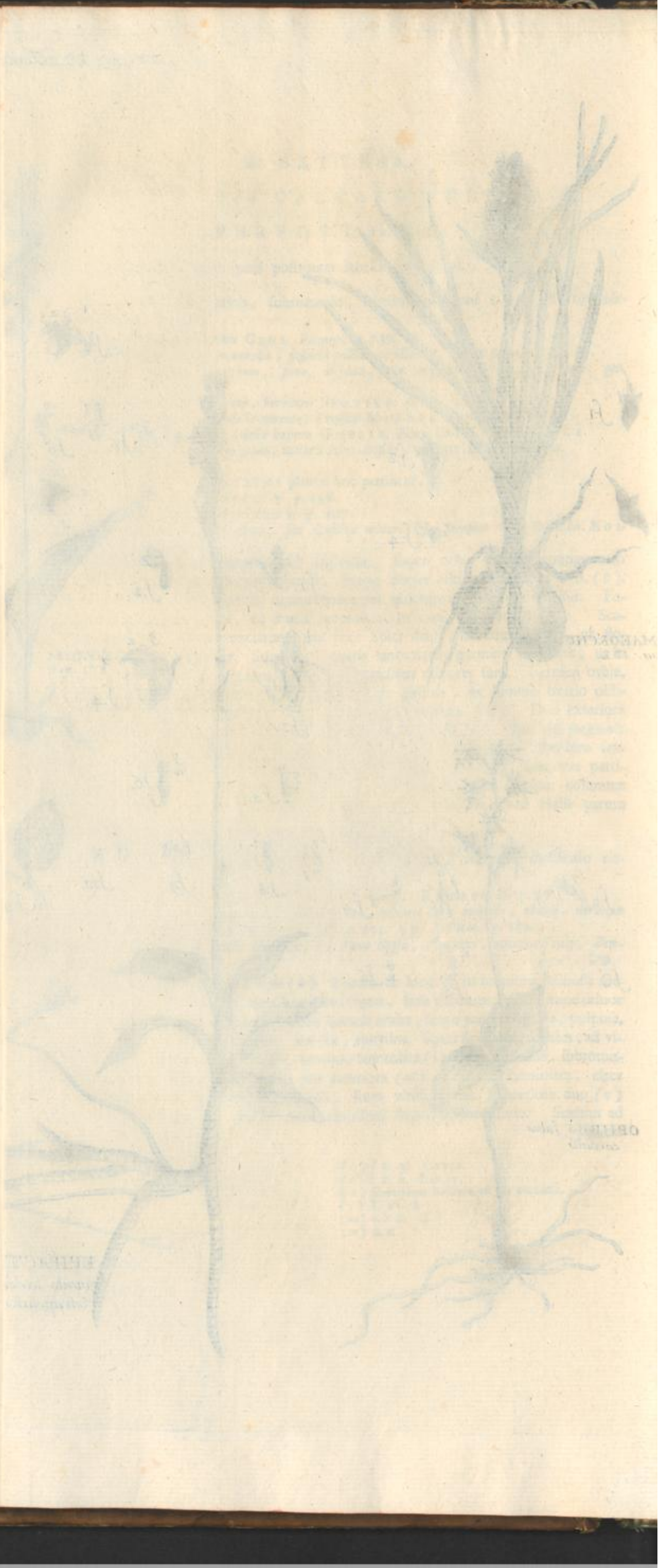

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0214-4
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0215-9
DFG

F. 2. F. 3.

F. 6. F. 4. F. 5.

ORCHIS *radicibus Subrotundis, Spica longa, flore inermi, labello angusto quadrifido.*
T. II. T. XXIII. p. 133.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0216-5
DFG

fauces duabus plicis notatum, deinde contractum, duos (*o*) facit evidentes quasi denticulos; alias ea plica nulla est. Finis labelli linguæ similis, obtusus: initium depressum levem foveam molitur. Color flavus, linea media, qua distinguitur, viridis. Cuculli staminum (*p*), & petiolatæ (*q*) antheræ conspicuæ. Odor in flore orchideus.

1264. ORCHIS radicibus subrotundis, spica longa, flore inermi, labello peranguſto, quadrifido t. 23. & *de Orchid.* p. 56.

Orchis anthropophora oreades COLUMN. p. 318. 320.

Orchis flore nudi hominis effigiem repræsentans, femina VAILLANT. t. 31. f. 19. 20. GARIDEL. n. 77.

Ophrys bulbis subrotundis, scapo folioso, nectarii labio lineari tripartito, medio elongato, bifido LINN. p. 1343.

In Aquilejensibus vulgaris, *au Furet*, supra *Molendinum Rupense*, *aux Ganges*, versus *Echarpigny*, *aux Chênes* supra *Bex*. Lausannæ in descensu a specula versus viam regiam, austrum versus: prope *Moncharand versus la Douviére*. Neocomi *au pertuis du Sot*, inter *Plan* & *Pierobot*. STÆHELINUS in monte *Crenzach*. Novæ villæ *à Croizevaux*. RAJUS Genevæ ad agrorum margines. Calida aprica sequitur.

Bulbi duo de more, & supra eos radices teretes, veræ, nutritiæ. Caulis firmus, pedalis, cubitalis Folia radicalia graminea, caulina aliqua, breviora. Spica longissima rarior. Flores numerosi. Stipulæ germine breviores, lanceolatæ, aristatæ. Germen ovato cylindricum, sessile, sex lineis eminentibus percursum. Flos perpendicularis. Cucullus connivens: ejus petala tria exteriora ad se invicem conflexa, magna, ovato lanceolata, quæ linea perpetua distinguntur, ora purpurea. Interiora duo petala erecta, gracilia. Labellum in origine sua foveola levi depressum duos habet colliculos, inde discedit, colore subaureo, micante, brevissime quasi villosum, longum, gracile, longaque ex principio filiformia cruscula prodicit, ipsum longe & acute bifidum, parum dilatatum. Cruscula utraque fere cinnabarina Cucullus staminum perbrevis, habet filamenta, & antheras, & membranaceos nidos. Odor vehemens, orchideus.

1265. ORCHIS radicibus subrotundis, labello sericeo, bisulco, brachiolis brevibus, subulatis T. 24. *de Orchid. gener.* p. 57.

Orchis serapias tertia DODON. *Cereal.* p. 222.

Testiculus muscarius III. *luteus* TABERNÆMONT. p. 662.

Orchis vespam referens RIVIN. *hexapetal. irregul.* t. 13.

& *Referens muscam* EJUSDEM t. 19.

Orchis muscæ corpus referens, sive galea & alis herbidis VAILLANT. p. 147. t. 31. f. 17. 18.

Ophrys bulbis subrotundis, scapo folioso, nectarii labio subquinquelobulo LINN. Varietates ab α. ad ζ. Descripsit nostram *Oelandsk. res.* p. 44. *Cypripedii* nunc nomine.

In herbidis acclivibus. Bernæ *in der Enge*, & *im Weissenstein*. Basileæ in monte *Muteto*, qua ad pagos *Brattelen* & *Muttenz* descenditur: in dumeto prope *das äusserste Gundeldingen*, in via, qua a cornu Montis *Crenzach* ad pagum descenditur, in propugnaculo *P. albanæ*. In Aquilejensibus *aux Chênes* prope *Bex*, *en Sublins*, circa *Gryon*, ad viam sub villa *Bury* versus *Vevai*: in sylva *Sauvetel n* ad austrum, *à Bussigny* & *Crecy* ad vias. Tiguri ad *Silam* & in monte *Uetliberg*. DIVERNOI *sur le Crêt de Pierabot*, *aux Plans* prope Neocomum. MEYER Scaphusiæ *in der Enge*.

Bulbi duo. Caulis cubitalis, firmus. Folia graminea, lanceolata vix unciæ latitudinem adtingunt, ad caulem etiam inferiorem aliqua. Spica floralis omnium Orchidum rarissima: Flores vix supra octonos. Stipula ovato lanceolata, par germini

(*o*) f.
(*p*) i i.
(*q*) k. k.

mini & longior. Germen ſeſſile, longum, gracile. Flos perpendicularis, omnino muſcam cæruleam carnivoram imitatur. Petala diducta (*a*) ſunt, & aperta galea. Tria petala exteriora ex ovatis obtuſe lanceolata (*b*), viridia. Duo interiora minora, graciliſſima (*c*), atropurpurea, pene nigra, per petalorum exteriorum intervalla exeunt. Labelli initium in foveolam depreſſum, idem recta deſcendit, cauli parallelum, & continuo duo brachiola obtuſa (*d*), faturate purpurea, edit. Inde paulum contractum quaſi thoracem habet, cærulea macula notatum, quæ obtuſum angulum refert (*e*). Tunc paulum dilatatum, in brevia cruſcula inferiora (*f*) ſecedit, caprilli pedis ſimilia, cæterum atropurpureum, ſerici tonſi modo villoſum & nitens. In marceſcente flore fuſcum ſit, & macula albicat. Columna ſtaminea abſque roſtro (*g*); antheræ facile evolvuntur (*h*).

1266. ORCHIS radicibus ſubrotundis, labello holoſericeo, emarginato, appendiculato t. 24. *Orchid. gen.* n. 5.

Innumeræ huc plantæ pertinent. Ecce aliquas icones.

Orchis referens fucum RIVIN. t. 13.
Orchis fucum referens major, foliis ſuperioribus candidis & purpuraſcentibus C. B. VAILLANT. t. 30. f. 10. 11. 12. 13.
Orchis apem referens, Luſitanica BREYNE *Centur.* p. 98. *ic.* 43.
The Bee flower HALE *Eden* t. 48. confuſa deſcriptio.
Orchis araneam referens SEGUIER. *Supplem.* p. 244. t. 8. f. 1.
Orchis fuciflora galea & alis purpuraſcentibus J. B. II. p. 766. bona deſcriptio.
Ophrydis 15. LINN. p. 1343. Varietates 7. & ſeqq.

Bernæ vulgatiſſima, in *der Enge* in *Ottiana* villa, in ipſo urbis propugnaculo *die groſſe Schanze*, in prædio *Bodenaker*, &c. In Aquilejenſibus etiam vulgo, *au Furet, à Chambon, aux Gauges, à Echarpigny, aux Chênes de Bex.* Lauſannæ in deſcenſu ſylvæ *Sauvebelin.* Tiguri in monte *Uetliberg*, & circa villam *der Höckler.* Baſileæ paulo ultra primam arcem dirutam montis *Muteti* abunde.

Aliqua utique cum muſciflora communia habet, habitum, caulem, folia ad caulem pluſcula, ſpicam raram, ſtipulas prægrandes, flores cucullo patulo, antheras flavas. Verum habitus muſcifloræ ſtrictior, nudior, huic folioſus & floriger denſior, in ſtatura non altiori. Flos totus undique alius. Petala tria exteriora (*a*) divergentia quidem, & ex ovatis lanceolata, ſatis ſimilia, unum ſuperius & duo tranſverſa; ſed alba ſunt, & virente linea dividuntur, in ſeneſcente vero planta, ut in multis Epipactidis ſpeciebus, & in Hellebori purpuraſcunt. Interiora duo petala a muſciflora diverſiſſima, brevia, lata (*b*), triangula, craſſula, etiam albida, & per ætatem ſubpurpurea. Labellum totum ad ſerici tonſi modum pubeſcit & nitet, colore ex fuſco ſpadiceo. Figura tota alia eſt. In medio fornicatum (*c*), ad latera depreſſum, amplum eſt, ex pentagono pene rotundum, totum circumferratum. Qua ſede a columna ſtaminea ſecedit, duo tumores, quaſi glandulæ ſunt, ſericei & nitidi: ſub iis glandulis duo tubera (*d*) exeunt, gibba, villoſa, ex fuſco nitentia, quorum loco muſciflora crura habet ſuperiora. Ab eo cornu oritur linea, quæ cum ſimili ab altero cornu, linea convenit (*e*), lateſcit, ibi ſpadicea, inde ad illas glandulas, quas dixi, divaricata deſinit. Sub eo arcu macula, duæve (*f*) maculæ virentes in labello ſunt, hæc enim omnia ludunt. Imus labelli margo breviter emarginatus eſt, & ex hilo appendicula pene triangularis, ſerrata prodit, quæ in flore integerrimo ſurſum reflectitur (*g*). Columna ſtaminea (*h*) magna, duos habet nidos membranaceos (*i*), qui antheras flavas recipiunt. Inter eos ſola hæc Orchidum Europearum præter 1267 de ſtaminum columna firmum mucronem viridem (*k*) antrorſum producit, qui de latere adſpectus, caput refert aviculæ. Imi cuculli utrinque in ſphæru-

(*a*) Tab. XXIV. f. 1. 3.
(*b*) f. 1. 3. a. b. c.
(*c*) d. e.
(*d*) g. g.
(*e*) f. 2. inter g. g.
(*f*) h. h.
(*g*) f. 3. i.
(*h*) Conf. ibid. o. p.
(*a*) f. 2. 3. 4. 5. a. b. c.
(*b*) f. 2. 3. 4. 5. d. e.
(*c*) f. 2. 3. 4.
(*d*) f. 2. 3. g. h.
(*e*) f. 2. 3. 4. i. i.
(*f*) Ibid.
(*g*) *
(*h*) f. 6. 7. 8.
(*i*) f. 6. 7. k. k.
(*k*) f. 2. 3. 4. 5. o. m.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0218-7
DFG

N: 1265.
Ophrys mycodes
T. 24.

N: 1266
Ophrys Arachnites.
T. 24.

N: 1267.
Serapias Lingua.

N: 1268
Orchis hircina
(Satyrium hircinum)
T. 26.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0219-5
DFG

Monsieur

Mazele

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0220-6
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0221-2
DFG

f. 2.
f. 8.
f. 6.
f. 3
f. 7
f. 5
f. 4.
f. 2.
f. 3
f. 4.
ORCHIS Spuciflora
ORCHIS Muscaflora

sphærulam (*l*) definunt, & sub iis cavitas cæca (*m*) est, oblinita visco, loco calcaris: finisque columnæ staminеæ linea spadicea circumscribitur (*n*).

β Eadem Orchis per ætatem insigniter mutatur. Medius denticulus labelli replicatur contra ejusdem cavam faciem, ut margo continuari videatur, & absque appendice esse. Vicissim pars superior & posterior labelli tumoribus globosis vicina introrsum vertitur, & nova tamquam brachia labello accedunt (*o*), quæ inter & labellum incisio adparet. Una illa venosa linea obscuratur, ut labellum villosum videatur & concolor (*p*). Ita nascitur Orchis *fucum referens colore rubiginoso* C. B. VAILLANT. t. 30. f. 9. t. 31. f. 15. 16. uti ex exemplis video, quæ mecum DILLENIUS olim communicavit. Eadem est *Orchis araneam referens, rostro recurvo* MAPP. *Flor. Alsat.* p. 219. SEGUIER. *Supplem.* p. 246. t. 8. f. 2.

Orchides insectiferæ arachnites OSBEKII (*q*) videntur ad utramque varietatem pertinere. Et constat, non fugitivis oculis inspectam Orchidem fucifloram a musciflora nos separare, sed ex intimo floris charactere. Muscifloræ petala interiora filiformia, fucifloræ lanceolata. Huic rostrum in summa columna staminea, muscifloræ nullum. Nostræ appendix in imo petalo, cujus loco muscifiora bisulcum habet finem; nostræ tumores globosi sub staminum columna, & linea venosa marmorea, quæ omnia a muscifiora absunt.

* 1267. ORCHIS radicibus subrotundis, galea conglutinata, longissime rostrata, labello trilobato, ovato lanceolato. *Orchid. gen.* p. 61. n. 6.

Orchis macrophylla COLUMN. *ecphras.* p. 321 322

Orchis montana Italica, flore ferrugineo, lingua oblonga C. B. RAJ. SEGUIER *Supplem.* p. 248. t. 8 f. 4. ubi pro duobus petalis galeæ tria numera.

Serapias bulbis subrotundis, nectarii labio trifido, acuminato, petalis longiore, glabro. LINN. p. 1344. *Conf.* OSBEK. *resa.* p. 99.

In Valle *Tellina* prope *Dubino* Cl DICK.

Habitu cum prioribus convenit. Bulbi duo. Caulis pedalis, foliosus. Stipulæ maximæ, subpurpureæ, lineatæ, ovato lanceolatæ. Spica pauciflora. Floris fabrica tota alia est. Galea longe antrorsum rostrata, fit tribus petalis exterioribus lineatis, ex ovato longe lanceolatis: Eorum faciei interiori adglutinantur duo petala interiora, ejusdem figuræ, striata, lineata. Sextum longe descendit, vomeris simile, lanceolatum, & in origine sua duas appendices ovatas, obtusas exigit, hactenus Epipactidum similius, quæ subrectæ valleculam intercipiunt, & staminum columnam utrinque sustinent: ipsum petalon inferiori sede serpentinis, elevatis, lineis percurritur, in principio vero pubescit. Columna staminea ad anteriora longissimum mucronem producit, ut in Orchide fuciflora: cæterum duos cucullos habet & antheras petiolatas, vera Orchis. Mediis sub antheris globulus eminet, sub columna staminea pars ima, cava, unguine repletur.

Non differt *Orchis Italica lingua trifida* RUDBEK. p. 204.

II. CALCARE BREVISSIMO.

SATYRIA LINNÆI.

1268. ORCHIS radicibus subrotundis, labello longissimo, tripartito, plicato. t. 25.

Orchis barbata, odore hirci, breviore & latiore folio C. B. VAILLANT. t. 30. f. 6.

& *Longiore & angustiore folio* C. B.

Orchis barbata, feriia RIVIN. t. 18.

Satyrium bulbis indivisis, foliis lanceolatis, nectarii labio trifido, intermedia lineari elongata, obliqne præmorsa LINN. p. 1337.

Rarius, passim tamen nascitur. C. B. in monte *Muteto* legit, & ad Rhenum *bey der Baar.* Prope Lausannam *en Chamblande*, circa *Bussigny* & *Crecy* ad vias. In

(*l*) f. 6. 7. n. n.
(*m*) f. 6. 7. o.
(*n*) f. 7.
(*o*) Vide f. nostram 5. sub c.
(*p*) Ibid.
(*q*) Labio trifido l. c. p. 55. labio quadrifido p. 57.

In Baronatu *Gex* prope noſtros limites, *à la vallée de Miſou* D. *Commerſon.* A *Croiſevaux* Cl. *Chatelain.* Circa *Pierabot*, *au Pertuis du ſot* & *au bois de Pater* GAGNEBIN. In monte *Randenberg* prope Scaphuſiam Cl. AMMAN.

Radices bulbi ſunt oblongi, conici, omnium in hac gente maximi, ovi mole, & ſupra triuncem longi. Folia radicalia & caulina ampliſſima, ſemipedalia, & ultra, ad tres uſque uncias lata. Culmus cubitalis, bicubitalis. Spica multiflora, in planta feneſcente prælonga, etiam curva. Stipulæ (*a*) graciles, acutæ, ex albo virentes, germinibus (*b*) duplo longiores. Tria petala exteriora (*c*) in ſubrotundam galeam conſentiunt (*d*), obtuſa, ovata, exterius lineata & maculata, virentia, intus rubiginoſa, lineis purpureis diſtincta, quas puncta comitantur, & maculæ. Duo petala interiora (*e*) & parva, ſubulata, amant ſe circa ſtaminum columnam conflectere, & media linea dividuntur, cui rubiginoſæ maculæ adſident. Denique labellum in principio (*f*) calcar (*g*) habet, linea longius, craſſum, obtuſum, contra germen retrogradum. Ex eodem labello ſurſum appendices eminentes adſcendunt; inde idem promiſſum, tæniæ [ruban] (*h*) ſimile, curvulum, duas & tres uncias longum, incerto ductu fluctuat: initium ſulci alba pubes occupat: ſequuntur brachiola (*i*) ſeſcuncialia, repetito plicata, anguſta, undulata: media vero tænia plicata, in quatuor, aut quinque dentes (*k*) latiori fine deſinit, nonnunquam quaſi bifida, alba eadem cum maculis purpureis; feneſcenti rubiginoſus color obrepit, & brachiola obſcure purpuraſcunt. Columna ſtaminea brevis, ſuas in binis loculis antheras habet, ſpinulamque inter loculos, & mucronem ex ea ſede verſus calcar deſcendentem, ſub qua ſemicirculus purpureus foſſam unguine plenam circumlegit, quod in duas purpureas maculas colligitur.

Fætor floris ſingularis, hircinus. Hieme animalibus pro lacte augendo radix infunditur (*l*), & ea armenta utiliter paſcuntur.

1269. ORCHIS *radicibus palmatis, galea connivente, labello triſulco, calcare breviſſimo Gener. Orch* p. 67. n. 12. tab. 26. Conf. GMELIN. p. 21. n. 18.
Orchis palmata, batrachites C. B. VAILLANT. t. 31. f. 6. 7. 8.
Orchis palmata, flore viridi C. B. *Prodr.* p. 30. RAJ. *Cantabrig.* p. 7. RUDBEK p. 216.
Serapias ορεσιβοτχλωρος RICHER.
Orchis palmata, flore galericulato, dilute viridi LOESEL. p. 182. *ic.* 59.
Icon OEDERI t. 87.
Satyrium foliis palmatis, oblongis, obtuſis, nectarii labio lineari trifido, intermedia obſoleta LINN. p. 1337.

In Helvetiæ montoſis gramineis & ſubalpinis frequens. Inter alpes legi in mont. *Gemmio*, *Stokhorn*, *Luan*, *Tombey*, *Prapioz*, *Richard*, *la Varaz*, *Enzeindaz*. Inde in planitiem deſcendit, & ad ſiniſtra paguli *Chambon* prope *Rupem* in pratis abundat. In montoſis reperi, in *Vogelberg*, *Falconario*, *Feuerſtein*, *dent de Vaulion*. Cl. GAGNEBIN circa *Ferriére*.

Radices duæ palmatæ, trifidæ, quæ perinde, ut bulbi, alterne vigent & flaccidæ ſunt. Culmus vix dodrantalis. Folia lata, ovata, ad caulem pauca, lanceolata. Spica rarior & longior: ſtipulæ ovario longiores, lanceolatæ. Galea pene clauſa (*a*), quam faciunt tria petala exteriora, ovata, lanceolata (*b*), pallide virentia, linea diviſa Petala interiora duo ſubulata, gracilia, ſecundum columnam ſtamineam producta. Labellum læte, aut obſcure flavum, recta deſcendit (*c*), & lateſcit, fine triſulco (*d*), ſegmentis lateralibus longioribus, acutis, medio breviori, triangulo: etiam inique (*e*) dividi vidi. Totus flos per ætatem obſcure rufeſcit. Calcar breviſſimum (*f*), craſſum, ovatum, vix adparens. Scapus ſtamineus,

(*a*) f. 2. 3. 5. k.
(*b*) Ibid. i.
(*c*) f. 2. a. b. c.
(*d*) f. 3. a.
(*e*) f. 2. 4. 5. d. d.
(*f*) f. 2. 5. e.
(*g*) f. 3. 5. l.
(*h*) f. 2. 3. 4. 5. m.
(*i*) f. 2. 3. 4. 5. f. f.
(*k*) f. 2. 3. 4. 5. n.
(*l*) SAGAR. *de lue pecorum* p. 17.
(*a*) Tab. XXVI. f. 1. 2. a. b. c. f. 3.
(*b*) a. b. c.
(*c*) * f. 1. 2. f.
(*d*) f. 1. 2. 3. 4. f.
(*e*) f. 2.
(*f*) 3. 4. 9.

N.o 1269
Orchis viridis
T. 26.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0225-5
DFG

5

6

ORCHIS rad.
plicato tripa

ORCHIS *radicibus Subrotundis, labello longissimo, plicato bipartito T. II. T. XXV. p. 136.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0228-2

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0229-1

DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0230-2
DFG

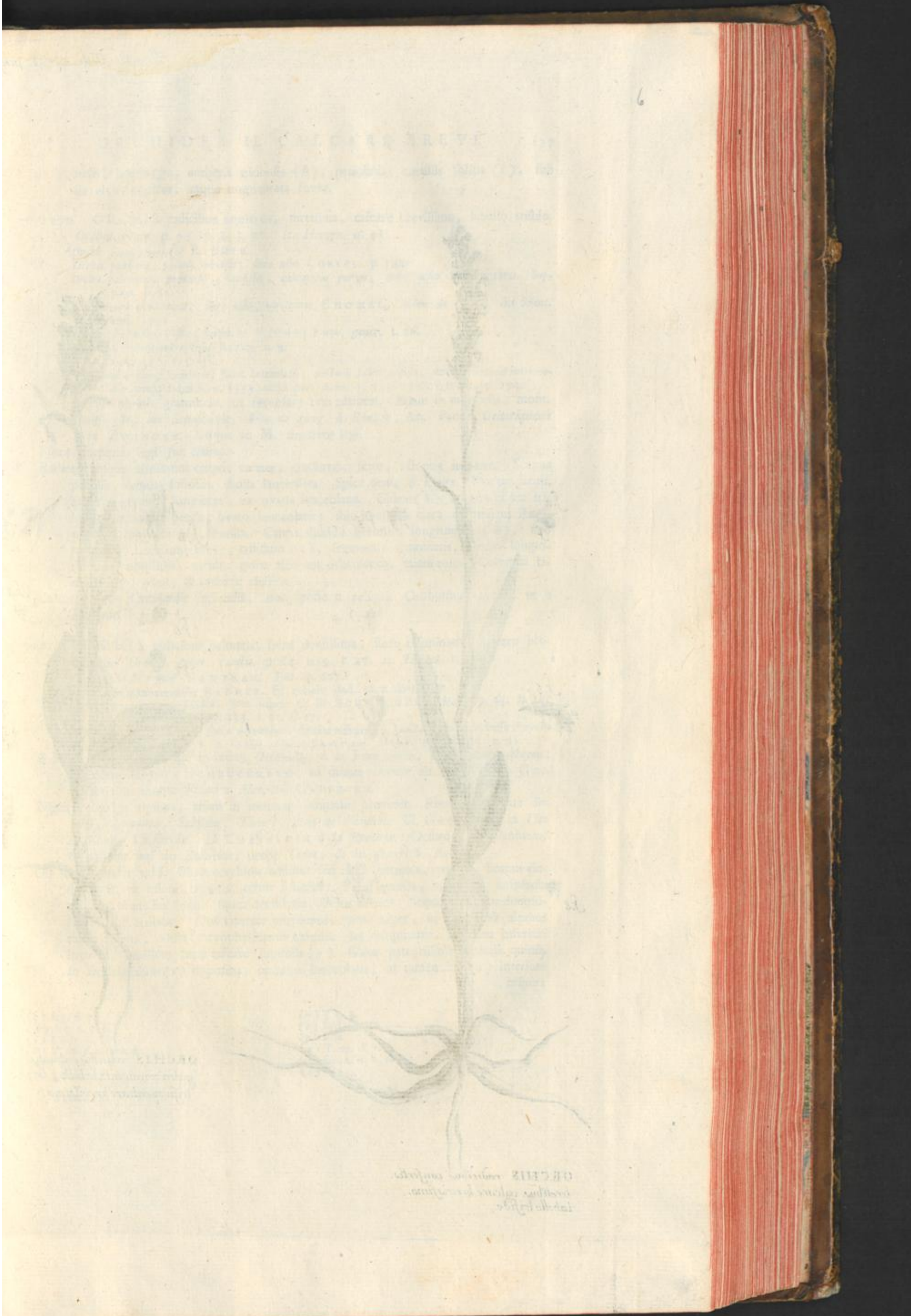

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0231-8
DFG

ORCHIS radicibus palmatis.
galea connivente. labello
trifulco calcare brevissimo.

ORCHIS radicibus confertis.
teretibus. calcare brevissimo.
labello trifido.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0232-3
DFG

neus, brevis (*g*), antheris globosis (*h*), petiolatis, cucullis solitis (*i*), sub iis arcus conicus, atque unguentata fovea.

* 1270. ORCHIS radicibus confertis, teretibus, calcare brevissimo, labello trifido. *Orchid. gener.* p. 63. n. 8 t. 26. *It. Hrcyn.* n. 41.

Orchis ορεοπολυρριζος RICHER.
Orchis palmata, palmis inversis, flore albo LOESEL. p. 182.
Orchis palmata, pratensis, latifolia, calcaribus parvis, flore albo HELWING. *Supplem.* p 51.
Limodorum montanum, flore albo, virescente CHOMEL. *Mém. de l'Acad. des Scienc.* ann. 1705
Pseudorchis alpina, flore herbaceo MICHELI *nov. gener.* t. 26.
Helleborine Bruccenbergensis RIVIN. t. 3.
Icon OEDERI t. 115.
Satyrium bulbis fasciculatis, foliis lanceolatis, nectarii labio trifido, acuto, lacinia intermedia obtusa LINN. p. 1338. add. *Iter. Scan.* p. 153. JACQUIN. p. 294.

In omnibus alpinis gramineis, ut recensere non adtineat. Etiam in montanis, mont. *Chasseralle, die Schafhalde, Tête de rang, à Roulier*, &c. Prope *Gelterkinden Frid.* ZWINGER. Utique in M. *Bructero* legi.

Flore purpureo legi *sur champ.*

Radices absque communi carpo, teretes, confertæ, senæ, octonæ, novenæ. Scapus pedalis, firmus, foliosus. Folia lanceolata. Spica densa & longa. Flores patuli. Stipulæ germine longiores, ex ovatis lanceolatæ. Galea (*k*) conjuncta ex tribus exterioribus petalis, ovato lanceolatis: duo interiora circa columnam staminea complicata (*l*), similia. Calcar dimidii germinis longitudine (*m*), fine recurvo. Labellum breve, trifidum (*n*), segmentis acuminatis, medio longiori (*o*), obtusiori, viridi: galea alba aut ochroleuca, etiam rosea. Columna staminea (*p*) adest, & antheræ elasticæ.

Calcar hujus *Orchidis ostendit, non posse a reliquis* Orchidibus avelli, ut a sequente.

1271. ORCHIS radicibus palmatis, spica densissima, flore resupinato, calcare brevissimo. *Orchid. gener. constit.* p. 64. n 9. t. 27. *It. Helvet.* n. 32.

Palma Christi minor CAMERAR. *Epit.* p. 627.
Orchis μειζαλπικοειδης RICHER. & *minor.* ibid. cum charactere.
Orchis palmata angustifolia, flore nigro C. B. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 45. *It. IV.* p. 339. SEGUIER. p. 133. t. 15. f. 17.
Satyrion bulbis palmatis, foliis linearibus, floribus resupinatis nectarii labio indiviso, ovato acuminato LINN. p. 1338. Conf. JACQUIN. *vindob. obss.* p. 293. n. 91.

β Flore roseo lecta a me in mont. *Ovannaz, à la Jux verte*, in *Ezeinda, Mayen*; in monte *Surfees* a SCHEUCHZERO, in monte *Gamor* ab ILL. Viro J. GESNERO: in monte *Pilato* a *Mauritio* CAPPELER.

Nigra vulgo in alpibus, etiam in montanis, abunde provenit. Reperi in monte *Suchet, Grandvi, Salevaz, Thuiri, dent de Vaulion.* Cl. GAGNEBIN in *Tête de Rang, Chasseralle.* D. CHATELAIN *à la Brevine.* Descendit in planitiem, & nascitur *auf der Rosweide*, prope *Thun*, & in glareis fl. *Kander.*

Ob folia linearia valde Chamæorchidis adfinis: sed radix palmata, trifida. Scapus dodrantalis, & minor, firmus, etiam foliosus: Folia linearia, tamen & latiuscula vidi, ad usque sex lineas. Spica densissima, ovato conica. Stipulæ germine longiores, longe aristatæ. Flos saturate purpureus, pene niger, in altioribus alpibus rarius roseus, odore caryophyllorum eximio. Ita resupinatur, ut galea inferiori loco sit, labellum cum calcare superius (*q*). Galea patentissima, petalis quinis, in semicirculum (*r*) dispositis, omnibus lanceolatis, ut tamen duo (*s*) interiora minora

(*g*) f. 5. 6. 7.
(*h*) f 5. 6. 7. h.
(*i*) f. 6. 7. i.
(*k*) T. 26. f. 5. a. b. c.
(*l*) f 5. d.
(*m*) f. 7. f.
(*n*) f. 5. e.
(*o*) Ibid.
(*p*) f. 8.
(*q*) T. 27. f 1. 2.
(*r*) f. 1. 2. a. b. c.
(*s*) d. e.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0233-9 DFG

minora ſint. Labellum ſimpliciſſimum, vomeris ſimile (*t*), ovato lanceolatum, reliquis petalis majus, ora dentata. Calcar dimidia linea non longius (*u*). Staminum columna ſolita, & bini ſtaminum nidi (*x*). Antheræ clavatæ, & inter cucullos ſpinula.

Incocta radix dicitur lac in fervorem ciere. Flores ſpiritum vini violaceo colore tingunt (*y*).

1272. ORCHIS radicibus ſubrotundis, ſpica denſiſſima, petalis exterioribus ariſtatis t. 27. *It. Helvet.* II. n. 31.

Orchis rotundus Dalechamp. LUGD. p. 1556.

Orchis bulbis indiviſis, nectarii cornu brevi, labio trifido, petalis in ſetam apice ſpathulatam abeuntibus JACQUIN. *Vindob. obſ.* 88. p. 292.

Orchis bulbis indiviſis, nectarii labio trifido, medio trilobo, cornu brevi, petalis apice ſubulatis LINN. p. 1332.

In Helvetia paſſim provenit, potiſſimum in Aquilejenſibus, *aux Gauges*, prope *Roche*, & *au Furet*, in mont *Prapioz*, *Juvernaz*, *la Varaz*, in *Wängenalp*, *Rohtenborn*, & in *Sattel Abbatiscellanorum*. In Montanis pariter frequens, in monte *Grandvi*, *Pouilleret*, *Tête de Rang*.

Bulbi oblongi, conici. Scapus firmus, pedalis, cubitalis, folioſus. Folia lanceolata. Spica brevis (*a*), confertiſſima. Stipulæ germinis longitudine. Flores ſæpe reſupinati, ut labellum ſpicæ baſin (*b*) reſpiciat, galea ab ea recedat. Galea fit tribus (*c*) exterioribus petalis, circa columnam ſtamineam conflexis, ovatis, ſed ariſtam dimidio petalo æqualem producentibus, cujus finis latior & pene clavatus eſt (*d*). Duo petala interiora ſcapum ſtamineum tegunt, lata, lanceolata (*e*), ariſta breviori. Labellum breve, tripartitum (*f*), ſegmentis lateralibus quadrangulis, medio latiori, emarginato, cum ſpinula de inciſione eminente (*g*). Totus flos læte purpureus, labellum maculis ſaturati coloris varium. Calcar (*h*) tertiæ parti longitudinis germinis æquale. Columna ſtaminea claſſica, cum loculis, antheris (*i*) & ſpinula inter loculos.

1273. ORCHIS radicibus ſubrotundis, labello quadrifido, calcare breviſſimo t. 28.

Orchis Pannonica IV. CLUS. *Pannon.* p. 236. 238.

Orchis militaris pratenſis SEGUIER. p. 123. t. 15. f. 4. *humilior* C. B. VAILLANT. t. 32. f. 35. 36.

Orchis militaris, minor RIVIN. t. 17. & *Minima* ibid.

Icon OEDERI t. 103.

Orchis bulbis indiviſis, nectarii labio quadrifido, punctis ſcabro, cornu obtuſo, petalis diſtinctis LINN. p. 1333. *Oland.* k. p. 45.

Abſque maculis SCOPOLI.

In Helvetia frequens, Bernæ etiam potiſſimum, ultra *Seelhofen*, ad *Arolam*. Circa *Weiſſenburg*. Prope *Roche*, circa *Chambon*, aux *Gauges*, à *Bex*. In montanis circa *Dornach*, *au Creux du vent*.

Culmus dodrantalis, foliis radicalibus octonis, ad unciam latis, caulinis paucis. Spica brevis, denſa, per ſenium laxatur. Stipulæ albæ, linea purpurea diviſæ, germine breviores, ex ovatis lanceolatæ. Galea, conjuncta ex tribus petalis exterioribus: mucronata eadem & quaſi ariſtata: medium extus ſaturate purpureum, qui color in ſpica juniori dominatur: duo lateralia exterius eumdem colorem præ ſe ferentia, interius ex albo viridia. Petala (*k*) duo interiora (*l*) parva, lanceolata: ea quinque petala interius lineis & maculis purpureis pinguntur. Labellum lacteolum, purpureis guttis adſperſum (*m*), planum, latiuſculum; duo ſuperiora (*n*) brachiola ad angulum rectum producit, lata, lanceolata, non

(*t*) f. 1. 4. g.
(*u*) f. 3. f.
(*x*) f. 4. h.
(*y*) f. 4. i.
(*z*) LINN. *plant. tinctor.* p. 24.
(*a*) Tab. XXVII. f. 1. 2.
(*b*) Vide f. 2.
(*c*) f. 4. 5. 6. a. b. c.
(*d*) f. 6.
(*e*) f. 6. d.
(*f*) f. 3. 4. 5. 6. f.
(*g*) f. 5.
(*h*) f. 6. g.
(*i*) f. 7. h.
(*k*) T. 28. f. 1. 2. 3. 4. a. b. c.
(*l*) f. 2. 5. 6. d. e.
(*m*) f. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. f.
(*n*) f. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 9. g g.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0234-5
DFG

N: 1272.
Orchis globosa.
Tab. 27.

N: 1273.
Orchis ustulata
T. 28.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0235-1

Monsieur

Docteur M

ORCHIS radicibus subrotundis, spica densissima, petalis exterioribus cristatis

ORCHIS radicibus palmatis, spica densissima, flore resupinato, calcare brevissimo.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0237-2

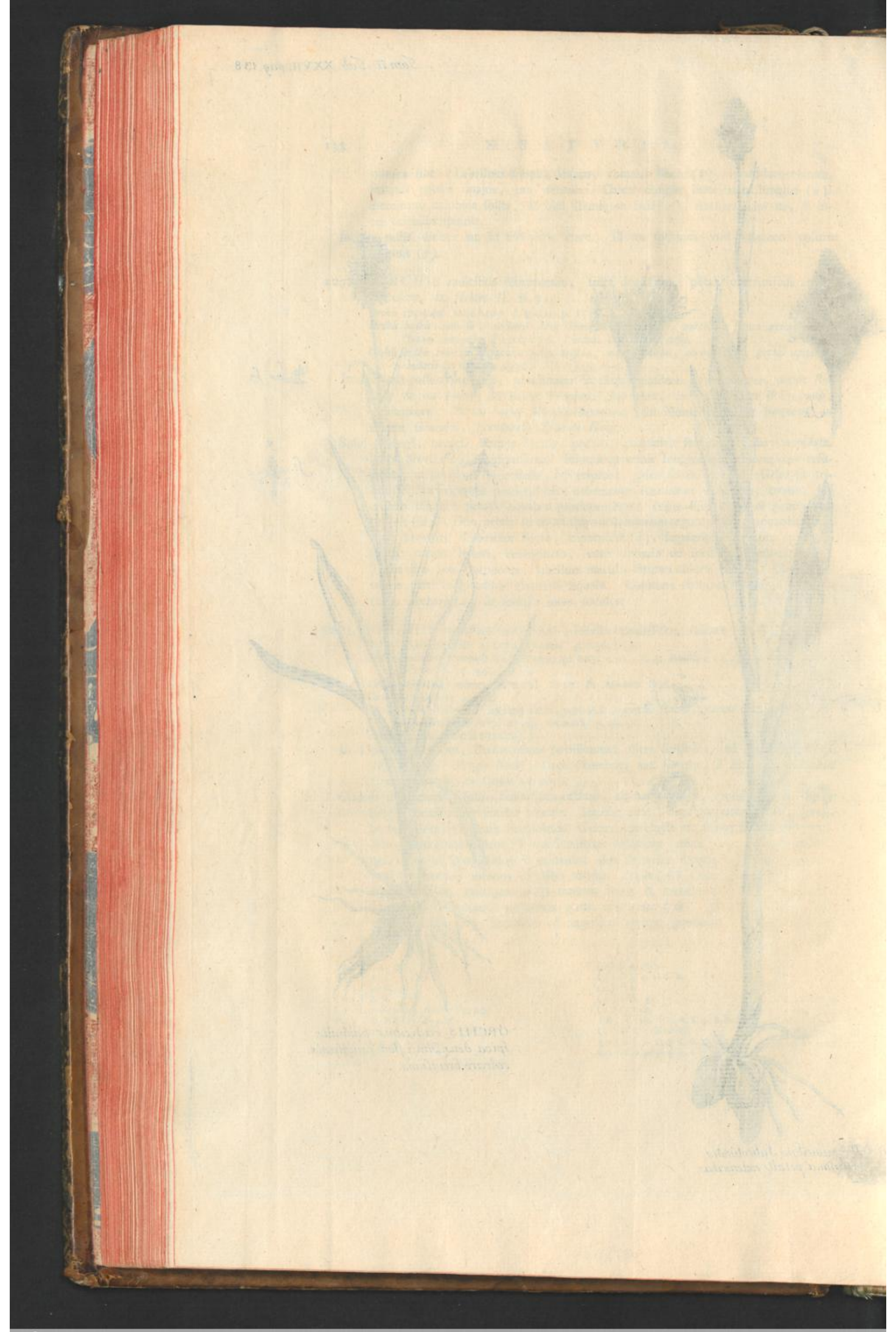

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0238-8
DFG

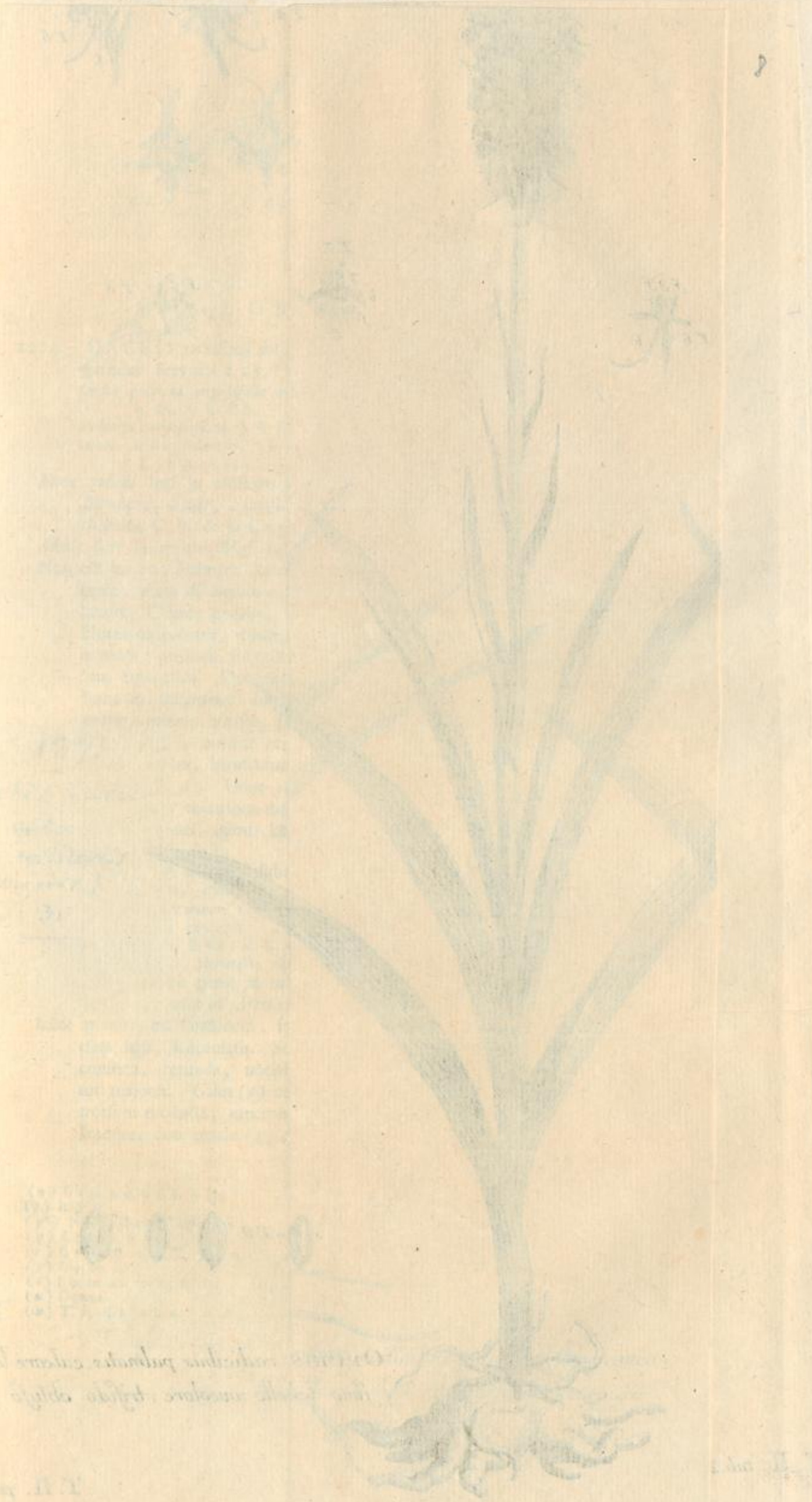

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0239-6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0240-7

ORCHIS *radicibus palmatis. flore concolore labello obtuse trifido. calcare germine breviori*

T. II. *tab. 29. p. 139.*

ORCHIS *radicibus palmatis. calcare longissimo labello unicolore. trifido obtuso*

T. II. *p. 147.*

T. Sheratt fec. Sculps.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0241-3

OR *radicibus palmatis, calcare longis-*
ello unicolore, trifido obtuso

T. II. *tab. 29. p. 139.*

T. II. *p. 147.*

I. Stoerck lin. Sculps.

N: 1275.

Orchis varie-
gata
(— militaris
minor)
T. 30.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0244-1
DFG

non raro uno dente incisa. Ex medio corpusculo duo crura ulteriora (*o*) ad angulum obtusum discedunt, & per ætatem curvantur, atque acutiora adparent. Ea inter spinula (*p*) minuta exit. Calcar curvulum (*q*) dimidio germine paulo brevius. Columna staminea (*r*) parva, suos habet loculos (*s*) & pallentes antheras (*t*), & inter nidos spinulam, & sub staminibus viride unguen (*u*).

III. CALCARE LONGIUSCULO.

ORCHIDES Linn.

1274. ORCHIS radicibus palmatis, flore concolore, labello obtuse trifido, calcare germine breviore t. 29. *Gen. Orchid.* p. 68. n. 13.

Orchis palmata angustifolia minor, odoratissima C. B. *Basil.* p. 24. Seguier *Supplem.* p. 25. t. 8. f. 6.

Palmata caryophyllata J. B. II. p. 777.

Orchis bulbis palmatis, nectarii cornu recurvo, labio ovato, acuto, foliis linearibus Linn. p. 1335.

Flore rubello legi in altissimo monte *la Boulaire*, supra *Enzeindaz*, in mont. *St. Bernhard*, *Fouly*, *Sanetsch*: misit etiam ex monte *Pilato Cl.* Cappeler. *Michelfeldæ* C. B. & la Chenal.

Albido flore in monte *Wasserfall*. Versus *Melimpsch* Huberus.

Non est varietas Palmatæ calcaribus oblongis; etsi multa conveniunt. Duriori est caule, duris & sursum rigentibus foliis, linearibus, quatuor & quinque uncias longis. Culmus pedalis, cubitalis. Stipulæ germine longiores, longe aristatæ. Flores concolores, dilute, etiam suaviter purpurei. Petala tria exteriora (*x*) expansa: medium subrectum, ovatum, modice serratum, lateralia transversa, paulum lanceolata. Duo interiora brevia, lanceolata (*y*), leviter serrata, circa columnam staminem conflexa, quam curvata tegunt. Labellum parvum (*z*), petalo supremo brevius, pene æqualiter, neque profunde trifidum, medio segmento (*a*) latiori, modice acuminato, lateralibus paulo angustioribus. Calcar (*b*) ovario brevius, latiusculum, mucronatum. Columna (*c*) staminea brevis. Antheræ flavæ (*d*). Odor singularis, gratus, validus.

A Palmata longis calcaribus differt, calcare duplo breviori, latiori, petalis serratis, labello longiori, minus lato, lacinia media magis producta, firmitate sui habitus.

1275. ORCHIS radicibus subrotundis, spica brevissima. Labello breviter quadrifido, circumserrato, punctato. *Gener. Orchid. constit.* p. 77. n. 20. tab. 30.

Orchis militaris minor. C. B. & in tabula nostra ad Ruppium addita VI. quæ humiliorem exprimit.

Orchis militaris Rivin. t. 15. quæ altior.

Orchis militaris, pratensis, elatior, floribus variegatis Seguier. t. 11. p. 123. t. 15. f. 3.

C. B. suam Basileæ ponit in monte *Mateto*, in *Saleva* monte Rajus; incertum an nostram, quam in Germania & Gottingæ abunde; in Helvetia nondum legimus.

Inter minores est Orchidum, foliis radicalibus numerosis, dodrantem unciæ & unciam latis, lanceolatis. Scapus dodrantalis, pedalis, ubi altior. Spica brevis, conferta, rotunda, uncialis. Stipulæ coloratæ, lanceolatæ; germini æquales, aut majores. Galea (*e*) connivens, quam tria petala exteriora (*f*) faciunt, antrorsum producta, mucronata, extus subpurpurea; linea media purpurea divisa. Interiora duo petala (*g*) gracilia, longe lanceolata, supremo adglutinata, super

(*o*) f. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 9. h. h.
(*p*) Ibid. i.
(*p**) Nullum Rosen. *obs.* 49.
(*q*) f. 3. 7. 9. i.
(*r*) f. 6. 8. 10. k.
(*s*) f. 9. 10. l.
(*t*) f. 9. 10. 11. 12. m. m.
(*u*) Oeder.
(*x*) T. 29. f. 2. a. b. c.
(*y*) f. 2. 3. d. e.
(*z*) f. 2. 3. f.
(*a*) Ibid. g.
(*b*) f. ib. h.
(*c*) f. 2. 4. k.
(*d*) f. 2. 4. i. i.
(*e*) T. 30. f. 2. 4.
(*f*) f. 2. 3. a. b. c.
(*g*) f. 2. 4. d. e.

per ſtamineam columnam conflexa. Labellum (*h*) latius, brachiolis duobus (*i*) & totidem cruſculis (*k*); ſuperiora brachia deſcendentia, obtuſa, ſerrata: inferiora brevia, parum a ſe invicem diſcedentia, lata, ſerrata, cum ſpinula (*l*) ex angulo diviſionis egrediente: totum labellum album eſt, & purpureis lineis pingitur. Calcar (*l**) germine brevius, curvulum, deſcendens, cis finem latius. Columna ſtaminea anguſta, cum purpureis cucullis, flavis antheris, & unguentata ſede, in qua fovea, quæ ad caveam germinis ducere videtur.

1276. ORCHIS radicibus ſubrotundis, ſpica longa, labello quadrifido, brachiolis anguſtis, cruſculis latis, ſerratis. *Orchid. gen.* p. 78. n. 21. t. 31.
Orchis militaris major J. R. H. VAILLANT. t. 31. f. 27. 28. 29. RIVIN. t. 16.
Orchis magna, latis foliis, galea fiſca ſeu nigricante J. B. II. p. 759.
Orchidum fere ſpecioſiſſima. Bernæ paſſim provenit, ut in ſylvula ſupra fratris mei villam *die Holl.* J. GESNER *Iguri* legit. C. B. in monte *Mutteto*, mont. *Crenzach*, ZWINGERUS *beym neuen Hauſe* (*m*). RAJUS ad latus ſylvoſum montis *Salevæ*. Cl. le CLERC à *Ruth*, *à la Pierriére de Cologny*, *dans le Nant de traînant*.
Bulbi oblongi. Folia ad terram ampliſſima, tres, & quatuor uncias lata, ſemipedem longa & ultra, *neque caulina pauca*. Scapus cubitalis & altior. Spica longa, cylindrica. Stipulæ pro portione minores, latæ, longe ariſtatæ. Flos triplo major, ſatura purpura conſpicuus, quæ galeam extus tingit. Ea connivens (*n*), antrorſum producta. Petala tria exteriora (*o*) ex ovatis lanceolata, medium æqualiter, lateralia extus latiora, omnia tribus nigris lineis percurſa, ſæpe etiam punctata, extus atro ſanguinea, intus pallidiora. Petala interiora (*p*) ſtaminum columna longiora, ſubulata, erecta, divergentia, pallida, punctata. Labellum (*q*) juniori flori anguſtius, in adulto valde latum, pallidum, punctis purpureis pictum, quæ ſunt brevium pilorum faſciculi: oræ purpureæ, brachia duo, crura duo. Brachiola (*r*), quam in 1277. longiora, gracilia, cruſcula (*s*) duplo latiora, divergentia. Pectus latiuſculum & deorſum lateſcens, ſpinula media (*t*), eminente, quæ in vetuſto flore evaneſcit. Calcar (*u*) dimidii germinis longitudine, in duos quaſi globulos diviſum. Columna ſtaminea (*x*) brevis, in duo tubercula terminatur: cuculli (*y*) purpurei, antheræ globoſæ (*z*), ſpirales, flaveſcentes: vallecula (*a*) ſub columna unguentata, cum via, quæ ad ovarium ducere videtur.

1277. ORCHIS radicibus ſubrotundis, ſpica conica, labello quadrifido, brachiolis & pectore peranguſtis. *Gener. Orchid.* n. 22. tab. 28.
Orchis latifolia, hiante cucullo major J. R. H. VAILLANT. t. 31. f. 21.
Orchis maſcula RIVIN. t. 15.
Orchis galea & alis cinereis J. B. II. p. 755. Conf. LINN. *Olandk. reſ.* p. 45.
In Helvetia vulgatiſſima, Bernæ etiam potiſſimum, *auf der groſſen Schanze*, *unterm Sandrein*, &c. Sic circa *Roche aux Gauges*, *à Chambon*. Lauſannæ *en Chamblande*.
Multo priori 1276. humilior, pedalis, vix cubitalis. Folia unciam & ſeſcuncem lata, longa ad quatuor, acutiora, quam *majori* 1276. Spica conferta, conica, biuncialis. Stipulæ breves, latæ, lanceolatæ, ariſtatæ. Floris proportiones totæ diverſæ. Galea (*b*) ex conjunctis, mucronatis petalis facta: ſed tria petala exteriora (*c*), extus peculiari, ſubcæruleo candore conſpicua, lineata, acutiora, acumine longiori, quam 1276. Lineæ eorum petalorum purpureæ, ternæ, & quaſi effuſa per albam naturam purpura. Duo petala interiora (*d*) ſimilia, erecta,

(*b*) f. 2. 3. 4.
(*i*) Ibid. g g.
(*k*) Ibid. h h. h.
(*l*) f. 3. k.
(*l**) f. 4. i
(*m*) *Basler Merkwürd.* p. 763.
(*n*) f. 2. 5.
(*o*) f. 2. 3. 5. a. b. c.
(*p*) f. 2. d e.
(*q*) f. 2. 3. 4. 5.
(*r*) f. 2. 3. 4. 5. g g.
(*s*) Ibid. i. i.
(*t*) f. 2. 3. 4. 5. k.
(*u*) f. 2. 3. 5. h.
(*x*) f. 4. m.
(*y*) Ibid. n. n.
(*z*) Ibid. o. o.
(*a*) Ibid. p.
(*b*) T. 28. f. 1. 3. 4. a. b. c.
(*c*) Ibid.
(*d*) f. 4. 5. 9. d. e.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0246-2
DFG

Tom. II. Tab. 28. pag. 140.

ORCHIS *radicibus subrotundis, spica conica, labello quadrifido, brachiolis et pectore peranguste.*

ORCHIS *radicibus subrotundis, labello quadrifido, calcare breviſſimo.*

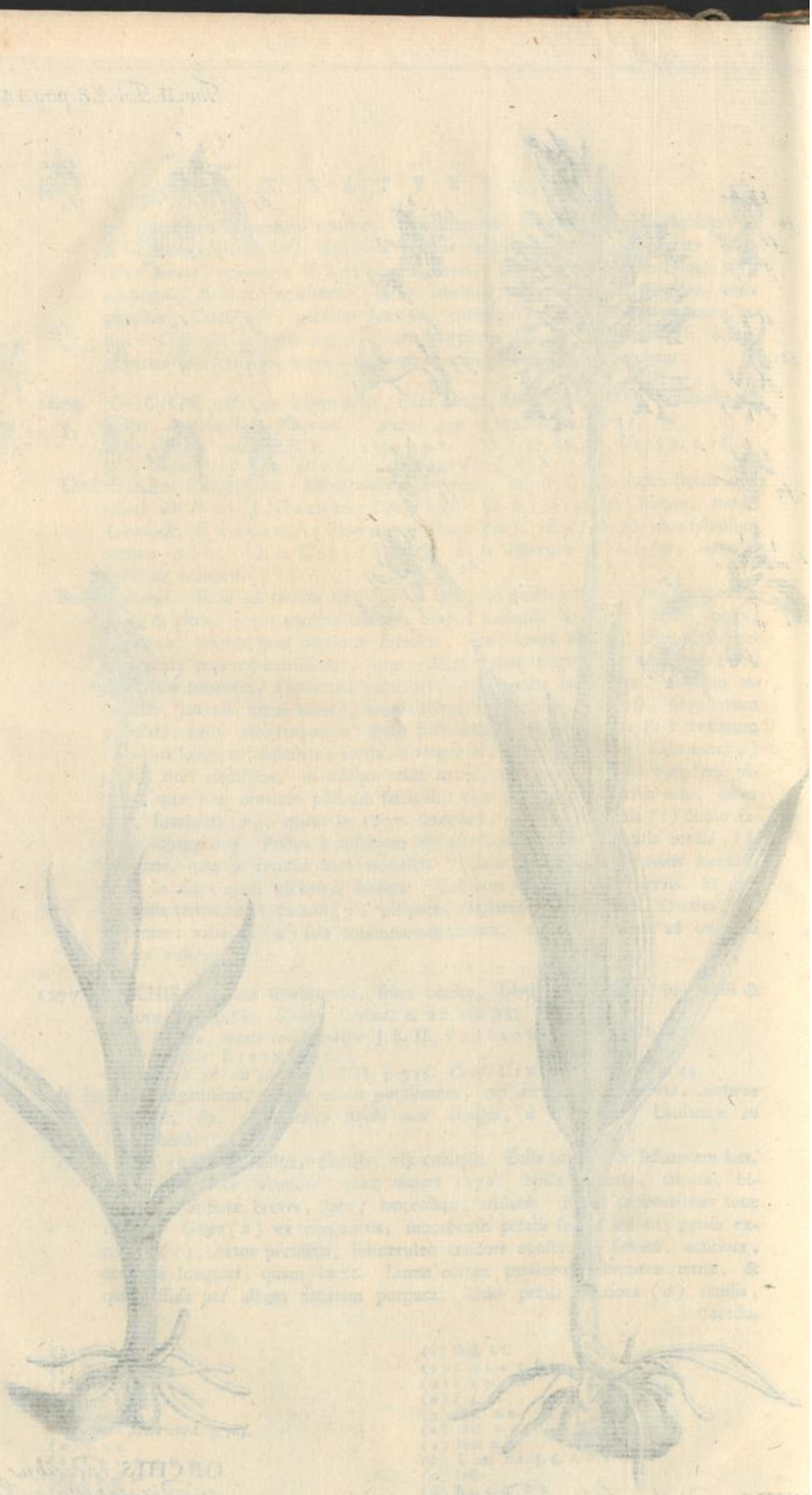

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0248-4
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0249-2
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0250-3
DFG

ORCHIS *radicibus Subrotundis, labello quadrifido, brachiolis angustis, cruscis latis Servatis*

T. II. *tab.* 31. *pag.* 140.

Iohañ Sterklin. Sculps: AV

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0251-9

31. pag. 140.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0252-5
DFG

erecta, ſubulata, purpurea, quæ majori punctata, unica linea diſtincta. Labellum multo (*e*), quam in 1275. & 1276. anguſtius, & longius pectus, ſive ea labelli pars, quæ eſt inter brachiola & cruſcula. Brachiola fere (*f*) ſimilia 1276. ad dimidia cruſcula protenſa, fere verſus ovarium curvula: cruſcula breviora (*g*), multo anguſtiora, quam priori, ſuis brachiolis duplo latiora, modice ſerrata. Spinula (*h*) de diviſione evidens: labellum fere album, penicillis pilorum purpureis pictum, deorſum non lateſcens. Calcar (*i*) ſimile, germine dimidio brevius, fine diviſo. Columna ſtaminea (*k*) brevis, in obtuſum mucronem terminata (*l*), ſub quo unguentata vallecula (*m*), & viæ ad germen veſtigium. Antheræ *n*) manifeſtiſſimo funiculo fiunt, in ſpiram convoluto, ad quam ſphærulæ ſpermaticæ flavæ adhærent. Cuculli ſolſti (*o*).

I. Hujus ſpeciei duæ inſignes varietates ſunt. Prior ſola gracilitate brachiolorum, pectoris, & cruſculorum diverſa.

Orchis ſimiam referens J. R. H. VAILLANT. t. 31. f. 22. 23. 24. 25. 26. SEGUIER. t. 15. f. 9. RUDBEK. p. 194. iſte Cercopithecum nominat.
Orchis altera Oreades cercopithecophora COLUMN. *Ecphraſ.* p. 320.
Orchis cercopithecum exprimens, Luſitanica altera BREYNE *centur. ic.* p. 42.
Orchis flore nudi hominis effigiem repræſentans mas EHRHARD. & MAPP. p. 256.

Paſſim legi; etiam *Michelfeldæ* provenit, Genevæ, & in *Brittenwald* Glaronenſium a Cl RAMSPEK reperta eſt.

II. Flore immaculati candoris, cruſculis recta protenſis, ſpinula de cruſculorum intervallo inſigni; *Seduni* lecta. Eam cum iconibus J. BURMANNI & BERNARDI de JUSSIEU comparavi, cumque planta Veronenſi a Cl. SEGUIER miſſa: eamque habeo pro *Orchide anthropophora Oreade* COLUMN. *Ecphraſ.* II. p. 9. uti dudum *Tancredus* ROBINSON (*p*).

Reperitur etiam carneo colore, cum lineis in galea purpureis, punctisque rubris, pectore *labelli rubris maculis picto.*

LINNÆUS Orchidum priorum commentationem (*q*) plurimum emendavit, verasque ſpecies reſtituit. Orchides tamem 1275. 1276. & 1277. etiam in nuperrima editione conjunctas reliquit, & nomen fecit *Orchis bulbis indiviſis, nectarii labio quinquefido, punctis ſcabro, cornu obtuſo, petalis confluentibus* p. 1333.

Facilibus tamen notis differunt, in aliis ſimiles, Orchidi *minori* 1275. ſtatura humilis, bracteæ majores, ſpica breviſſima, labellum breve, totum punctatum, brachia, & cruſcula brevia, petala interiora duo circa columnam ſtamineam conflexa.

Orchidi *militari majori* 1276. ſtatura altiſſima; bracteæ minores, flores triplo majores; floris galea extus atropurpurea, brachiola anguſtiora, quam 1275. neque ſerrata, cruſcula & pectus latiora, petala interiora recta.

Orchidi *maſculæ* RIVINI ut a 1276 diſtinguatur; galeæ petala exteriora longiora, longius antrorſum mucronata, extus alba, internis lineatis, non punctatis, corpuſculo longiori, & cruſculis, & iisdem gracilioribus. Statura humilior.

1278. ORCHIS radicibus palmatis, caule ſolido, labello trifido, ſerrato, medio ſegmento acuminato. *Orchid. gener.* p. 69. n. 14. t. 32.
Orchis palmata, montana, maculata J. B. VAILLANT. t. 31. f. 9. 10.
Palmata maculata RIVIN t. 8.
& *non maculata* RIVIN. ibid.
& *anguſtifolia, maculata* EJUSDEM t. 11.
Orchis bulbis palmatis, patentibus, nectarii cornu germinibus breviore, labio plano, petalis dorſalibus patulis LINN. p. 1335. *Oelandſk. reſ.* p. 48.

Vulgatiſſima in gramineis montoſis.
Flore albo circa *Echarpigny* & alias lecta.

Vulgaris

(*e*) f. 2. 3. 4. 5. 6. 9.
(*f*) f. 2. 3. 4. 5. 6. 9. f f.
(*g*) f. 2. 3. 4. 5. 6. 9. g g.
(*h*) f. 2. 3. 4. 5. 6. h.
(*i*) f. 4. 6. i
(*k*) f. 5. 6. 7. 8. *k.*
(*l*) f. 6. o.
(*m*) f. 6. 7. n.
(*n*) f. 7. 8. 9. m. m.
(*o*) Ibid. l. l.
(*p*) RAJ. *letters* p. 369.
(*q*) *Act. Upſal.* ann. 1740.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0253-0 DFG

Vulgaris planta ab Orchide 1279. diſtinguitur foliis aliquanto anguſtioribus, caule ſolido quam ea fiſtuloſum educit, aliquanto altiori, cubitali, qui ei pedalis ſit, flore ſerius erumpente. Noſtræ etiam folia frequentius nigrioribus maculis variant. Spica noſtræ magis triangularis, in vulgatiſſima paluſtri magis cylindrica eſt; ſtipulæ multo minores, etiam lanceolatæ; flos pallidior, dilute violaceus. Petalum ſupremum (*r*) ſubrectum, etiam revolutum, purpureum, lateralia bina ſemi ſubrecta (*s*), antrorſum cava, ex ovatis lanceolata, maculata. Duo interiora (*t*) circa columnam ſtamineam complicata, pallida purpurea. Labellum (*u*) profundius trifidum, quam in paluſtri 1279. ſegmentis ſerratis (*x*), triangularibus, medio acutiori (*y*); ſolet idem lineam purpuream inſcriptam habere, in univerſum peripheriæ (*z*) parallelam, interque eam & fauces puncta, lineas & maculas ſaturate purpureas. Alba etiam ſuas lineas, ſed pallidas habet. Calcar (*a*) ovario aliquanto brevius, obtuſum, modice incurvum. Cuculli ſtaminei lati, ſpinula diſtincti: ſub iis ſedes unguine plena, in qua fovea (*b*), quæ ad cavitatem germinis ducere videtur.

1279. ORCHIS radicibus palmatis, caule fiſtuloſo, bracteis maximis, labello trifido, ſerrato, medio ſegmento obtuſo. *Orch. Gen conſtit.* p. 70. n. 15. t. 32.

Innumeras veterum plantæ huc refero, ut *Orchidem palmatam pratenſem, latifoliam* C. B. VAILLANT. t. 30. f. 14. 15. t. 31. f. 1. 2. 3. 4. 5. 9. 10.

& *Orchidem palmatam paluſtrem alteram* C. B.
& *Orchidem palmatam paluſtrem, totam rubram* C. B.
& *Orchidem palmatam paluſtrem, tertiam* C. B.
& *Orchidem palmatam paluſtrem, latifoliam* C. B.
& *Orchidem palmatam pratenſem, maculatam* C. B.
& *Orchidem palmatam paluſtrem, maculatam* C. B.

Huc *palmata paluſtris latifolia, ſpica folioſa* RIVIN. t. 9.
& *Maculata, ſpica folioſa* ibid.

Orchis bulbis ſubpalmatis, rectis, nectarii cornu conico, labio trilobo, lateribus reflexo, bracteis flore longioribus LINN. p. 1334. *It. Oeland.* p. 48.

Icon OEDERI t. 266.

Satyrium femina BLAKWELL. t. 405.

In omnibus pratis humidis.

Folia ei, quam in 1278. latiora. Caulis mollis, fiſtuloſus humilior: Stipulæ floribus longiores, peculiarem ſpicæ folioſamque faciem impertiunt: ſpica cylindrica, obtuſa; flores majores: petalum (*c*) ſupremum ex ovato lanceolatum, imminet petalo quarto & quinto, & ſtaminum columnæ. Duo lateralia petala (*d*) ex ovatis lanceolata, latiora, partim eriguntur, partim recta exeunt. Petala interiora (*e*) ovato lanceolata, purpurea, ſe circa ſcapum ſtamineum conflectunt. Labellum latum (*f*), convexum, lateribus retrorſum cedentibus, ora circumſerrata, manifeſto trifidum, ſegmento medio breviori (*g*), ſerrato. Maculæ & lineæ purpureæ, minus bono, quam in n. 1279. ordine. Calcar (*h*) germine brevius, conicum, incurvum, obtuſum. Columna ſtaminum purpurea; ſic cuculli, antheræ virentes, quas ſpinula diſtinguit.

Flore albo ludit & roſeo.

* 1280. ORCHIS radicibus palmatis, bracteis coloratis, labello circumſerrato, trilobato, lobo medio emarginato.

Orchis palmata, lutea, labio floris maculato SEGUIER *Supplem.* p. 249. t. 8. f. 5.

Orchis bulbis palmatis, nectarii cornu conico, labello obſolete trilobo, ſerrato, petalis dorſalibus reflexis LINN. p. 1335. Cur vocat *Incarnatam Flor. Suec.* II. p. 312. *Emend.* III. n. 178.

Primum legi in monte *Joux verte*, deinde etiam ſuper *les Plans* & ad alpes Griſeas lecta eſt.

Palmata

(*r*) f. 1. 3. 2.
(*s*) Ibid. b. c.
(*t*) Ibid. d. e.
(*u*) Ibid. g. h.
(*x*) g. g.
(*y*) h.
(*z*) Integra LINN.
(*a*) f. 3. i.
(*b*) f. 1.
(*c*) f. 1. 3. 2.
(*d*) Ibid. b. c.
(*e*) Ibid. d. e.
(*f*) f. 4. g. h.
(*g*) f. 5. h.
(*h*) f. 6. g.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0254-6
DFG

ORCHIS *radicibus palmatis, caule solido, labello trifido serrato, medio segmento acuminato.*

ORCHIS *radicibus palmatis, caule fistuloso, bracteis maximis, labello serrato trifido, medio segmento obtuso.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0255-2

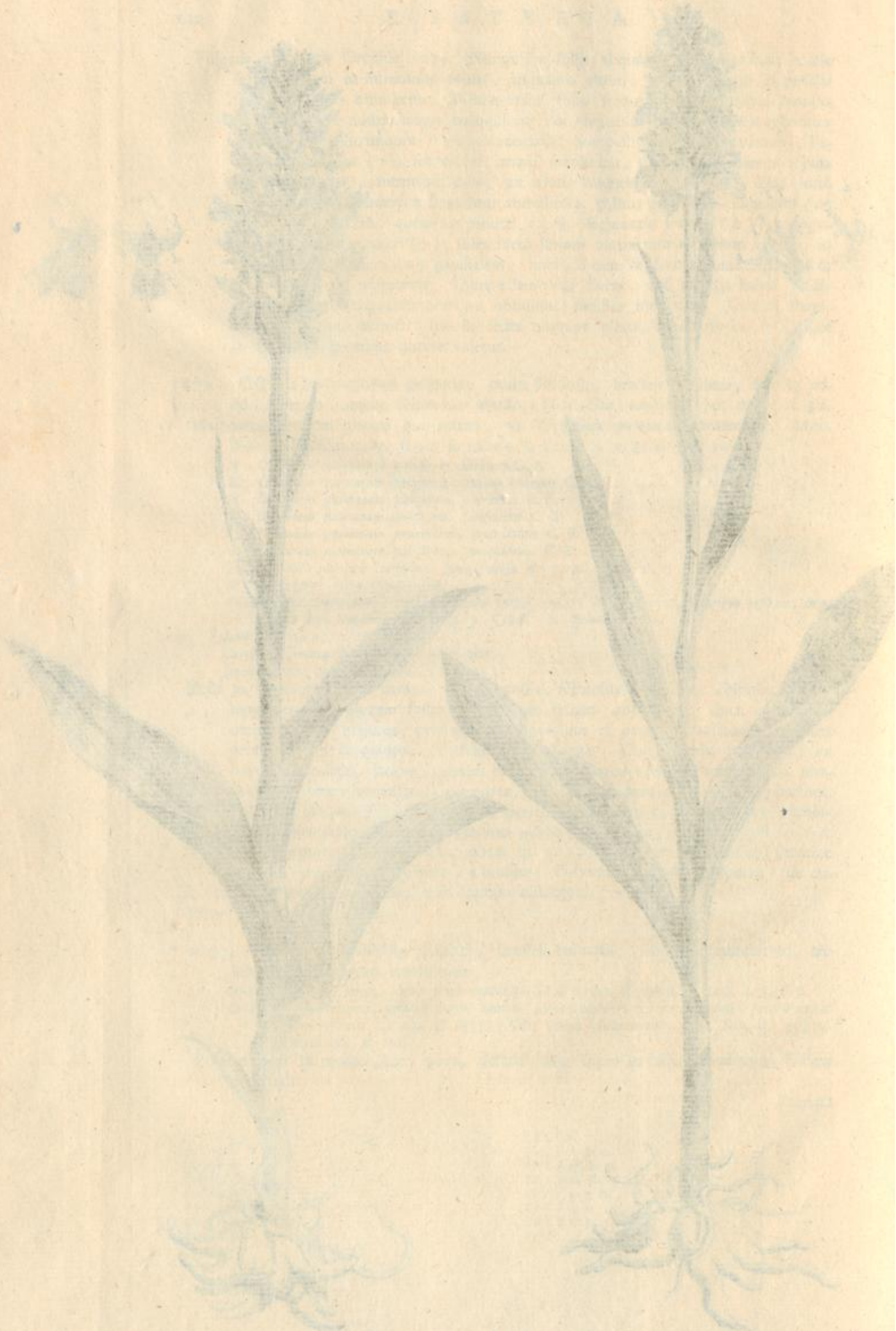

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0256-8
DFG

N: 1281
Orchis pallens.
Tab. 30.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0257-4
DFG

1821 7-
Ottini pict.
Bonn
Tab. 30

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0258-9
DFG

Palmata, carpo, ut in ſpecie 1278. craſſo. Folia quatuor, quinque, uncia latiora, quadruplo longiora. Culmus pedalis, ſpica denſa, ut priori, bracteis lanceolatis, multo flore longioribus, albis. Galea pene clauſa, petalum primum ſuper quartum & quintum conflexum, iſta ſuper ſcapum ſtamineum: ea quinque petala ex albis ſublutea: in ſecundo & tertio linea flaveſcens: eademque per ætatem a primo ad angulum rectum recedunt. Petalum ſextum circumſerratum, trifidum, medio ſegmento emarginato, flavum, maculis in principio petali inque faucibus purpureis, ſex lineis flaveſcentibus, ſibi parallelis, pictum. Perinde fornicatum eſt, reflexis lateribus. Calcar obtuſum, emarginatum, germini æquale. Ad latera cucullorum ſtamineorum cornicula brevia, & inter eos ſpinula. Sub ea columna ſpatium unguinoſum, duabus lineis rufis interceptum. Nullus ei odor. Valde dubito a n. 1279. diverſam eſſe, etſi nobilis eſt varietas.

β *Orchis palmata, Sambuci odore* C. B.
Orchis pannonica VII. CLUS. *Pannon* p. 239 240.
Satyrium flore luteolo RIVIN.

Orchis ſambucina LINN. p. 1334. *Olauſk. ref.* p. 148. *Flor. Suec.* n. 803. quam Vir Cl. ſtipulis multo minoribus differre autumat, omnino non differt, & bracteas perinde coloratas habet, ut nunc video, comparatis Jenenſibus & Helveticis exemplis.

* 1281 ORCHIS radicibus ſubrotundis, petalis galeæ lineatis, labello trifido, integerrimo. *Orchid. gen.* p. 73. n. 17. t. 30. †.

Orchis præcox alba, barba luteola RUPP. cum icone in priori edit.
Orchis bulboſa, floribus flaveſcentibus SEGUIER *Suppl.* p. 247. t. 8. f. 3.

Detexi *à la Joux* verte ſecundum oram ſylvæ *Traverſin*, qua deſcenditur a torrente *des males pierres*. In alpibus *Griſis*, Jenæ *im Rauhenthale*.

In plerisque palmatæ præcedenti convenit. Bulbos tamen rotundos habet. Folia valde lata, ad duas uncias, acuta, radicalia. Scapus nudus eſt, vix dodrantalis. Spica pauciflora, rara. Bracteæ perinde coloratæ, ſubluteæ, germine breviores. Petala quinque ſurſum verſa, reflexa, ut in morionibus. Petalum ſupremum (*i*) ſuper ſtamineum ſcapum ſe conflectit, ovatum idem, tribus lineis diſtinctum. Petala duo lateralia (*k*) ſubrecta, ex ovatis lanceolata, obtuſa, tribus lineis diviſa, ochroleuca: petala interiora (*l*) luteola, quam morioni feminæ latiora & obtuſiora, unica virente linea diviſa. Labellum (*m*) flavum, trifidum, convexum, ad fauces villoſum, lateralibus ſegmentis (*n*), quam in 1282. minoribus, medio breviori (*o*), latiori, emarginato, neque dentato, ut in n. 1282. Calcar (*p*), etiam gracilius, germinis fere longitudine, fine ſurſum recurvato, tamen ſubgemello. Non habet ullas maculas.

A ſequente differt foliis latioribus, lineis petalorum paucioribus, petalo quarto & quinto latioribus, calcare longiori, ſurſum curvo, labello non ſerrato.

Cur omittit LINNÆUS, qui *ſambucina* abundat?

Urinæ felis odore eſt, ut feminas teneras fere in animi deliquium præcipitet.

1282. ORCHIS radicibus ſubrotundis, galeæ petalis lineatis, labello trifido, crenato, medio ſegmento emarginato. *Orchid. gen.* p. 72. n. 16. t. 33.

Orchis morio femina C. B. VAILLANT. t. 13. f. 31. 14. SEGUIER. t. 15. f. 7.
Orchis RIVIN. t. 13.
Orchis morio femina, calcare extuberante bifariamque diviſo SEGUIER p. 126. t. 15. f. 8.

β. *Orchis morio femina proverior, majori flore* J. R. H. VAILLANT. t. 31. f. 33. 34.
Orchis anguſtifolia RIVIN. t. 19.
Icon OEDERI I. 253.
Orchis bulbis indiviſis, nectarii labio quadrifido, crenulato, cornu obtuſo, petalis omnibus conniventibus LINN. p. 1333. *Oelauſk. ref.* p. 46.

In

(*i*) f. 2. 2. a.
(*k*) f. 2. b c.
(*l*) f. 3. d. e.
(*m*) f. 9.
(*n*) f. 5. f. f.
(*o*) f. 6. g.
(*p*) f. 3. h.

In pafcuis aridioribus vulgatiſſima

Scapus dodrantalis, in β tamen altior, etiam pedem ſuperat. Folia ſemuncem lata, lanceolata. Spica cylindrica, in β rarior, pauciflora, cæterum vix excedit 12. flores. Stipulæ coloratæ, germine paulo longiores. Galea connivens (q). Exteriora (r) tria petala obtuſa, lanceolata, lineis parallelis diſtincta, cujuſcunque flos coloris fuerit, ſemper viridibus: ſupremum incurvo mucrone ſe ſuper columnam ſtamineam conflectit, tribus fere lineis diſtinctum; ſecundum & tertium lineis fere ſenis pinguntur, eademque eriguntur, & latera galeæ perficiunt, neque, ut in morione mare, retrorſum vertuntur. Petala duo interiora (s) ovato lanceolata, lineata, pariter ſe ſuper columnam ſtamineam curvant. Labellum medium convexum (t), ea ſede maculoſum, lateribus retrorſum plicatis, ut ſpatium intercipiant. Ejus ambitus ſerratus eſt (u), & emarginatus: deque eo hilo exit ſegmentum brevius (x) quam ſegmenta lateralia, & anguſtius, denuo ſerratum & emarginatum. Calcar (y) germini æquale, fine emarginato. Scapus (z) ſtamineus magnus. Cuculli colorati (a), ſubque iis duo tubercula, deinde valecula (b) unguine obducta, quæ ad ovarium ducit. Anthera globoſæ (c), virides: inter filamenta ſpinula. Color flori purpureus, roſeus, albus.

Varietatem β floribus diſtantibus & violaceis alium habitum vidi adfectaſſe.

1283. ORCHIS (d) radicibus ſubrotundis, petalis lateralibus reflexis, labello trifido, ſegmento medio longiori bifido. *Orchid. gen. conſtit.* p. 74. n. 18. t. 33.

Orchis morio mas, foliis maculatis C. B. VAILLANT t. 31. f. 11. 12. LINN. *It. Oland.* p. 171.

Satyrium mas BLAKWELL. t. 53.

II. *Orchis morio foliis ſeſſilibus maculatis* C. B.

III. *Orchis morio mas foliis ſeſſilibus, non maculatis* C. B.

Orchis morio foliis non maculatis flore roſeo SEGUIER. p. 225. t. 15. f. 6.

Orchis folio Gladioli flore magno, roſeo RIVIN. t. 21.

IV. Caule ad terram ſeſſili, nana.

V. Floribus reſupinatis.

I. III. *Orchis bulbis indiviſis, nectarii labio quadrilobo, crenulato, cornu obtuſo, petalis dorſalibus reflexis* LINN. p. 1333.

In ſylvis, & in pratis vulgaris: albo flore ludit, foliisque maculatis aut puris.

Bulbi grandes, hircum olentes, inter orchides potiſſimum in officinas recipiuntur. Culmus pedalis & cubitalis, folioſus. Folia ad ſeſcuncem lata, ad caulem ſeſſilia. Spica ſpecioſa, longa, rara, aliquot unciarum. Stipulæ germinis longitudine, purpureæ, lanceolatæ. Floris petala vaga (e) nunquam in galeam connivent; ſupremum (f) ex ovato lanceolatum inminet (g) columnæ ſtamineæ, ſed ſubrigitur. Secundum & tertium (h) pariter erecta, in maturiori flore etiam verſus ovarium retroverſa, diſcedunt a primo: purpurea omnia, lineis picta concoloribus. Petala interiora (i) ſimilis figuræ, pallida, ſuper ſtamineam columnam ſe conflectunt. Labellum quam in hactenus dictis ſpeciebus, longius, tripartitum, circumſerratum, marginibus deorſum reflexis, maculis & lineis purpureis minus numeroſis varium, neque in univerſum flos diſcolor: ejus ſegmenta lateralia (k) quadrangularia, obiter ſerrata, medium longius (l) productum, bifidum, dentatum, nonnunquam ita longum, ut *Orchidis* (m) *quadripartitæ longioris*

(q) f. 4. 5.
(r) f. 2. 3. 6. a. b. c.
(s) f. 2. 3. d. e.
(t) f. 3. 4. 6.
(u) f. 2. 3. g g.
(x) f. 2. 3. 7. h h.
(y) f. 3. 9. 11.
(z) f. 8. 9. 10. 11.
(a) f. 8. 10. 11. k k.
(b) f. 10.
(c) f. 8. 10. 11. l l.

(d) Cynoſorchis foliis circa caulem, & ima ejus parte in terra ſtratis, oleæ molli ſimilibus, longioribus, anguſtioribus, levibus, caule dodrantali, floribus purpureis, radice bulboſa, oblonga, Olivæ modo anguſta, duplici ordine; ſuperiore, quæ plenior eſt, inferiore, quæ melior & rugoſior. DIOSCORID. III. c. 24. PLIN. L. XXVII. n. 42.

Orchis altera, Serapias, foliis Porri latioribus, oblongis, pinguibus, ex alarum ſinu inflexis, caule palmeo, floribus pene purpureis, radice teſticulis ſimili. Dioſc. III. c. 125. PLIN. L. XXVI. n. 62. Addit, radicem alterne renaſci & intumeſcere.

Satyrium alterum eſt, flore Lilii c. 126. PLIN. L. XXVI. n. 63.

(e) T. 33. f. 2. 3.
(f) f. 2. 3. 4. 5. a.
(g) f. 1. 5.
(h) Ibid. b. c.
(i) f. 5. d. e.
(k) f. 6. h h.
(l) f. 7. i.
(m) *Tetr. irreg.* t. 20.

Orchis
morio
N: 1282.

Orchis
mascula
N: 1283.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0261-5

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0262-0
DFG

ORCHIS *radicibus subrotun-*
dis, petalis lateralibus reflexis,
labello trifido, segmento me-
dio longiori trifido.

ORCHIS *radicibus subrotundis, galea*
petalis lineatis, labello trifido crenato,
medio segmento emarginato.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0263-6
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0264-2

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0265-8
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0266-3
DFG

ORCHIS *radicibus Subrotundis petalis galeae lineatis labello quadrifido integerrimo T.III. p.138.*

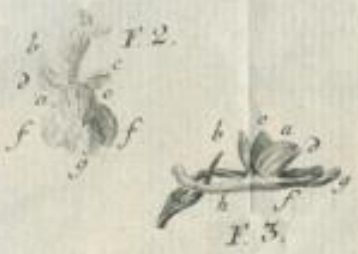

ORCHIS *radicibus Subrotundis. Spica brevissima. labello brevitas quadrifido cujus lobus intermedius emarginatus punctato T.II.T.XXX. p.139.*

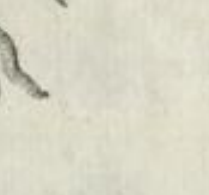

ORCHIS *radicibus Subrotundis galea connivente labello trifido reflexo T.II. T. XXXII. p.145.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0267-9

dis. Spica
quadrifido
XXX. p. 139.

N.° 1284
Orchis Corio-
phora.
Tab. 34.
— hirci odor-
minor.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0269-3
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0270-4

gioris punctatæ nomine a RIVINO ſeparata ſit: cæterum labellum pallide purpureum, maculæ ad fauces coloris ſaturatioris. Calcar (*n*) rectum, tranſverſum, germini par aut longius, craſſum, fine, ut in præcedentibus, dilatato, compreſſo. Spinula inter cucullos: hi ex purpura ferruginei; antheræ obſcuræ: ſub earum filamentis productus mucro, & ſub eo ſedes glabra, unguine obducta.

A præcedente differt petalis exterioribus acutioribus, longioribus, cucullo vago, labello longiori, medioque ejus ſegmento etiam longius ultra lateralia producto, lineis viridibus nullis, habitu altiori, foliis latioribus, etiam maculatis.

Palmata major RIVIN. t. 10. eſt optima icon hujus ſpeciei.

Veteres ad ſtimulum venereum (*o*), cum lacte exhibebant. Nuperiores in electarium diaſatyrion ciendæ veneri deſtinatum hanc Orchidem juſſerunt recipi (*p*). Ipſas radices Satyrii, quæ in aqua fundum petunt, cum panis mica contuſas, irroratas ſpiritu vini malvatici, in alembico digeſtas, expreſſas, liquorem rubrum dare *Henricus* ab HEERS (*q*) docuit, qui veneri faveat. Memini etiam Princip m, cum ſobole careret, vim magnam radicum plantæ noſtræ ſaccharo conditarum abſumſiſſe, & fruſtra quidem. Non tamen putem hos bulbos emeticos (*r*) eſſe, qui manifeſtum feminis odorem repræſentent.

Sed alia hujus Orchidis eſt utilitas. Radices nempe [equidem etiam aliarum Orchidum] ſiccatæ in gummi ſpeciem abeunt. Quare Perſæ Orchidis radicem, nomine *Salap*, ad dyſenteriam (*s*), ad phthiſin (*t*), & ubicunque lenire oportet, in medicinam recipiunt: inque dyſenteria Clar. DEGNERUS utilem comperit. Veram autem radicem Salap ex noſtra radice Cl. RETZIUS paravit, quam epidermide nudatam per triginta minuta cum aqua coxit, deinde in umbra ſiccavit: ita mucilaginoſi bulbi fiunt, & perfici Salap ſimillimi (*u*), in aqua in gelatinam diſceſſuri. Male ergo du BUISSON Salap (*x*) non radicem, ſed fructum eſſe, qui in Palæſtina proveniat. Vitium in dyſenteria habet: quod ſiccet & adſtringat (*y*).

Ob easdem vires emollientes, PAULI jam tempore, Alexandriæ ex Orchidis Serapiadis radice, cum mica panis, cataplaſma parabant, ad carbunculos utile (*z*).

1284. ORCHIS radicibus ſubrotundis, galea connivente, labello trifido, reflexo *Gen. Orchid. conſtit.* p. 76 n. 19 t. 34. *iter. Hercyn.* n. 7.

Orchis hirci odore minor. C. B. VAILLANT. t. 31. f. 30. 31. 32. 37.

Orchis flore parvo, viridi purpureo RIVIN. t. 20.

II. Varietas purpurea *Orchis Batavica* IV. CLUS. p. 268.

Orchis bulbis indiviſis, nectarii labio trifido, reflexo, crenato, cornu brevi, petalis conniventibus LINN. p. 1332.

STÆHELINUS ad remotiſſimam villarum, quæ dicuntur *Gundeldingen*. Ibi fruſtra quæſitam, reperit Clar. la CHENAL in pratis nonnulis circa *Wyl*. RAJUS prope Genevam, trans Rhodanum. Ego legi circa *Echarpigny* Aquilejenſium. In pratis pagi *outre Rhône ad* Rhodanum.

Folia radicalia ſemuncem lata, caulina minora. Scapus pedalis. Spica biuncialis. Flores numeroſi. Stipulæ lanceolatæ, germini æquales. Flores minores, quam prioribus, cimicum odore, juniores triſti ſubrufo & virente colore, qui per ætatem in fuſcum obſcurum degenerat. Galea fit quinque petalis arcte conjunctis, ut trifolia videatur. Quinque nempe petala minora circa ſtamineum tubum conflectuntur, eumque protegunt; exteriora tria lata, ex ovatis lanceolata, lineis picta concoloribus: interiora anguſta, ſubulata. Labellum ad fauces rufo maculatum, fere æqualiter trifidum, ſegmentis lateralibus latis, ſerratis, argute mucronatis, medio longiori anguſtiori, breviter mucronato: totum cæterum labellum contra germen reflexum, rigens. Calcar deſcendens, germini parallelum, curvum. Dum flacceſcit, perdite fætet.

IV.

(*n*) f. g. k.
(*o*) DIOSCORID. PLIN.
(*p*) COSTÆUS ad MESUEN. p. 94. b.
(*q*) *Obſſ.* 98. 99. add. *Breſl. Samlung.* ann. 1724. m. Jul.
(*r*) FLOYER. *pharmacobas.* p. 159.
(*s*) DEGNER. *de dyſent.*
(*t*) *Eph. Nat. Cur. Vol.* I. *app. Vol.* IV. *obſ.* 62.
(*u*) *K. Swenſk. wetenſk. handl.* 1764. *trim.* 3.
(*x*) Apud DEGNER *de dyſenteria* Ed. II. p. 177. Omnino Orchis eſt Cl. ZIMMERMAN.
(*y*) ZIMMERMAN *von der Ruhr* p. 518.
(*z*) L. IV. c. 25.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0271-0 DFG

IV. ORCHIDES CALCARE LONGISSIMO.

1285. ORCHIS radicibus oblongis, labello lineari. *Gen. Orchid.* p. 82. n. 23. Tab 35.

Teſticuli ſpecies V. CAMERAR. *Epit.* p. 625.
Orchis alba bifolia, calcare oblongo C. B. VAILLANT. t. 30. f. 7.
Satyrium flore albo RIVIN. t. 12.
Orchis bulbis indiviſis, nectarii labio lanceolato, integerrimo, cornu longiſſimo, petalis patentibus LINN. p. 1331.
Icon OEDERI t. 235.

Vulgo provenit in ſylvis, aut apricis pratis, ſerotina: odorem veſperi, & ſummo mane (a*) gratiſſimum ſpargit.

Radices oblongæ, conicæ. Folia ex maximis, radicalia duo, tria, ad duas & tres uncias lata. Caulina nulla, niſi breves ſtipulæ. Caulis cubitalis; ſpica longa, & rara. Stipulæ magnæ, germinis longitudine, ovato lanceolatæ, virentes. Flos apprime apertus, ut tota columna ſtaminea (*a*) libera adpareat, in univerſum albus, cum admiſto virore. Petala tria exteriora ex ovatis lanceolata: ſupremum (*b*) pone columnam ſtamineam ſubrectum, lateralia (*c*) deorſum latiora, ad angulum a columna ſtaminea rectum recedunt, etiam deſcendunt. Petala duo interiora (*d*) anguſta, lanceolata, ſe ſuper eam columnam conflectunt. Labellum ſimpliciſſimum, prælongum (*e*), latitudine fere ubique eadem, fine obtuſo, virente, nullis omnino brachiis. Calcar (*f*) longiſſimum, duplo germine longius, graciliſſimum, fine conico, liquorem continente. Columna ſtaminea peculiaris (*g*) fabricæ, brevis, lata, obtuſa, antheris longe (*h*) diſtantibus: cuculli albi, antheræ ſubflavæ, columna abſque ſpina, arcu obtuſo, inferne terminatur, & alius arcus utrinque ad latus utriusque antheræ venit. Sedes ſub antheris unguentata, & vulvæ ſpecies, ut in aliis Orchidibus.

1286. ORCHIS radicibus ſubrotundis, ſpica denſa, calcare longiſſimo, labello bicorni, æqualiter tripartito. *Orchid. gener. conſtit.* p. 83. n. 24. tab. 35.

Bonam iconem habet RICHER cum nomine αλπικο σκιαδιωδης.

Orchis purpurea, ſpica congeſta, pyramidali RAJ. *Syn.* III. t. 18. SEGUIER. t. 15. f. XI.
Orchis militaris montana, ſpica rubente, conglomerata J. R. H. VAILLANT. t. 31. f. 38. C. B. *prodr.* p. 28. (*Cynoſorchis*).
Orchis flore conglomerato RIVIN. t. 14.
Orchis bulbis indiviſis, nectarii labio trifido, æquali, integerrimo, cornu longo, petalis ſublanceolatis LINN. p. 1332. JACQUIN *obſſ.* p. 292.

β. Flore albo MAPPUS.

In Juræ montis apricis pratis, *Muteto*, verſus *Deſſ*, *Grandvi*. *Au Plan prés de Neufchatel*, circa *Moncharan; Chaſſeralle*. Circa *Roche aux Gauges*.

Elegans planta. Folia & radicalia & caulina ſex & ultra, ſemuncem & unciam lata, ad ſemipedem longa. Culmus pedalis, cubitalis. Spica juniori plantæ conferta, late conica, pene umbellata, convexa: adultæ cylindrica. Stipulæ germini pares & longiores, lanceolatæ, ariſtatæ. Flos ſuave purpureus, colore durabili; exteriora petala paulo ſaturatioris coloris, interna roſea. Galea (*i*) fit ex petalo exteriori (*k*) medio, & interioribus (*l*) duobus, quæ terna columnam ſtamineam protegunt, dum petala exteriora (*m*) lateralia ad angulum rectum recedunt, omnia ovato lanceolata. Labellum breviter trifidum (*n*), ſegmentis rotundis, pene æqualibus, ut tamen medium (*o*) paulo anguſtius ſit: ejusdem radix ad fauces utrinque, in oblongum gibbum (*p*) intumeſcit. Calcar (*q*) fructu

(a*) Conf. GLEDITCH. *method. botan.* p. 17.
(*a*) Tab 35. f. 2. 4 5.
(*b*) f 2. 3. 4 5. a. c.
(*c*) f. 2. 3. 4. 5. 6. b. c.
(*d*) f. 2. 4 5. 6. d. e.
(*e*) f. 2. 4. 5. 6. g.
(*f*) f. 3. 5. 6. i.
(*g*) f. 2.
(*h*) f. 2. 5. 6. f. f.
(*i*) Tab. 35. f. 2. 4. a. d. e.
(*k*) f. 2. 4. a.
(*l*) f. 2. 4. d. e.
(*m*) f 2. 4. b. c.
(*n*) f. 2. 3. 4. 5. f. f.
(*o*) Ibid. 9.
(*p*) f. 2. 3. 5. i.
(*q*) f. 2. h.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0272-6
DFG

N: 1285.
Orchis bifolia
— alba
(labello lineato)
Tab. 35.

N: 1286
Orchis pyra-
midalis.
Tab. 35.

N: 1287.
Orchis cono-
psea.
T. 24.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0273-2
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0274-8
DFG

F. 2.

F. 3.

F. 5.

F. 6.

F. 4.

dicibus oblongis. labello lineari

I. Stoerckln. Sculp.

ORCHIS *radicibus Subrotundis. Spica densa. calcare longissimo. labello bicorni. aequaliter tripartito*

ORCHIS *radicibus oblongis. labello lineari*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0276-9

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0277-5
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0278-1

fructu longius, cylindricum, gracile. Columna (*r*) ſtaminea lata, brevis; cucullis ſeparatis, filamentis flavis, antheris fuſcis (*s*): ad utrumque antherarum latus, torus in arcum (*t*) flexus eminet, ut in 1285.

1287. ORCHIS radicibus palmatis, calcare longiſſimo, labello trifido, obtuſo, unicolore *Orchid. gen. conſtit.* p. 84. n. 25. tab. 29.

Orchis palmata, minor, calcaribus oblongis C. B. VAILLANT. t. 30. f. 8.
Orchis palmata pratenſis maxima. C. B.
Orchis palmata, montana, maxima EJUSDEM *prodr.* p. 31
Orchis palmata, angustifolia, minor EJUSDEM.
Palmata angustifolia, non maculata RIVIN. t. 11.
Orchis radicibus palmatis, nectarii cornu ſetaceo, germinibus longiore, labio trifido, petalis duobus patentiſſimis LINNÆI p. 1735. & *Oelandk. reſ.* p. 46. JACQUIN. p. 293. n. 90.
Icon OEDERI t. 224.

β Flore albo paſſim reperta.

Ubique in pratis, ſed etiam in alpes adſcendit, tunc humilior. In *Gemmio* monte reperi, & in M. *Orgevaux.*

Flos multa habet ſimilia cum 1286. colorem, calcar prælongum, labellum æqualiter trifidum, etiam id ſignum, quod ſupremum petalum, cum duobus interioribus, columnam ſtaminem protegat, exterius ſecundum & tertium ad angulum rectum recedant. Differt radicibus, foliis anguſtioribus, ſemuncem vix adtingentibus, & ſpica prælonga. Ab Orchide 1274. ſeparatur calcare germen ſuperante, graciliſſimo labello breviori, medio ſegmento minus producto.

Cæterum caulis foliosus eſt, cubitalis. Stipulæ ovato lanceolatæ, ariſtatæ, germinis longitudine. Floris color purpureus, concolor, odor plerumque ſubgravis, alias ſuavior. Petalum ſupremum (*u*), & lateralia (*x*), & interiora (*y*) ovato lanceolata: ſecundum & tertium ſæpe convolvuntur. Labelli ſegmenta (*z*) obtuſa: etiam acutiuſcula (*a*): pars media ovata, neque ſerrata, neque punctata, partes laterales quadrangulares, leviter ſerratæ: ſtaminum (*b*) cuculli anguſti, ſub iis ad latera eminentiæ amplæ; columna brevis, pars unguentata ſimilis, & vulvæ imago. Calcar prælongum (*c*).

EPIPACTIS (*d*) *Gen. Orchid.* p. 20.

HELLEBORINE TOURNEFORT. t. 249.

OPHRYS TOURNEFORT. t. 250.

NIDUS AVIS TOURNEFORT. ibid.

LIMODORUM TOURNEFORT. ibid.

SERAPIAS LINN. n. 1012.

OPHRYDIS LINN. *Species* n. 1011.

Rationes diximus, quare a fabrica partium genitalium genera in hac claſſe definiamus. Epipactis cum Orchide communia habet petala quinque, in ſpeciem galeæ conjuncta, quorum exteriora tria majora, rectiora, duriora, duo interiora teneriora, minora, & magis ad ſe mutuo conflexa ſunt. Labellum, ſextumve petalum, perinde ut in Orchide, incertæ eſt figuræ, integrum aut diviſum, ſæpe ad originem appendiculatum, ſæpe in foveam depreſſum, rarius in verum calcar.

Staminea

(*r*) f. 3. 5. k.
(*s*) f. 3. 5. l. l.
(*t*) f. 2. 5. m. m.
(*u*) Tab. 29. f. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 2.
(*x*) Ibid. b. c.
(*y*) f. 2. 3. 4. 5. 7. 8.
(*z*) f. 2. 3. 6. f. f.
(*a*) f. 4.
(*b*) f. 3. 4. i.
(*c*) f. 2. 3. 4. 5. 6. h.
(*d*) Epipactis, ab aliis *Elleborine* DIOSCORID. L. IV. c. 104. Epipactis FEUILLÉE *Journ.* t. I. t. 57. ſeqq.

Staminea columna ab Orchide differt. Ex germine nempe, ſuperius & poſterius, firma, carnea, columna ſemicylindrica erigitur, pene convexa, anterius plana. Ea columna gerit ſuperne ex filamento articulatum corpus fungoſum, ſubrotundum, craſſum, ſuperne gibbum, inferne planius, duabus non profundis foveis exſculptum. In iis foveis ſedent abſque filamentis immerſæ duæ antheræ ovales, pulveriferæ, anterius ſibi propiores, poſterius remotiores, nunquam omnino quidquam habentes filamenti ſimile, ſed velum, quo lacerato tota cohærens antheræ maſſa exit, viſco aliquo cohærens, & ad ſuſtentaculum retinetur.

Sub antheris nempe ſtaminea columna anterius duabus foveolis, per eminentem lineam ſeparatis, diſtingui ſolet, & marginem, plerumque acuminatum, antrorſum producere. Ei ſuſtentaculo antheræ innituntur. Sub eo, in columnæ anteriori facie, fovea ut in Orchidibus eſt, plena unguine, quæ interius profundior vulvam efficit, ducentem ad ovarium, quam ipſam eminens margo ambit.

Ordo I.

FLORE CALCARE DONATO.

LIMODORUM Tournefort. t. 250.

Limodorum abortivum * 1288. EPIPACTIS aphylla, calcare longo, labello ovato lanceolato tab. 36. *Gen. Orchid.* p. 49. n. 14. *It. Helvet.* II. n. 24.

Limodorum (a) *Auſtriacum* Clus. *Pannon.* p. 241.

II. *Limodorum Creticum flore magno, lineis purpureis ſtriato* Tournefort *Coroll.* Buxbaum *Cent.* III. t. 1. f. 1.

Orchis bulbis faſciculatis, filiformibus, nectarii labio ovato, integerrimo Linn. p. 1336.

Paſſim in Helvetia; in Gubernio *Aquilejenſi* frequentius, *en Chalet*: ſupra *Cuilly* & *St. Saphorin*. *Agauni* ſub fano Eremitæ. In *Neocomenſibus*, *au bas des Chênes*, & circa *Fontaine André*; legi etiam ſupra *Moncharant*, qua rivus la *Douvière* ex præcipitio advenit. *Genevæ*. In *Valeſia*.

Radio ex ſcabro tubere tranſverſos, numeroſos, craſſos, teretes, aliquot uncias longos bulbos abſque ordine producit. Caulis cubitalis & ultra, firmus, erectus, ſtipulis brevibus, lanceolatis, totus adſperſus, totus cum flore violaceus, qui tamen color, perinde ut in violaceis fungis, facile in ligneum degenerat. Spica rara, pauciflora. Stipulæ germinis longitudine. Flores ad caulem adpreſſi; quindenos numeravi. Petioli germinis longitudine, erecti. Fructus inter omnes Orchideas maximus eſt, ovato triquetrus (*b*), tribus eminentibus jugis diſtinctus, & tribus intermediis (*c*) lineis. Inter eas lineas aperitur, & ſeminalem ſcobem dimittit. Receptacula in quaque valva (*d*) duo, undulata (*e*), rugoſa, ſemina *retortarum* ſimilia, ima parte ovali, craſſa, collo gracili Eæ valvæ, in fructu marceſcente, de lineis intermediis ſecedunt (*f*). Flos violaceus, ſpecioſus. Galeæ petalum ſupremum (*g*) ex ovato lanceolatum: duo reliqua petala externa anguſtiora (*h*), viridia, cum lineis violaceis. Petala duo interiora (*i*) minora, enſiformia, anguſtiora, inæquali latitudine, ut ſæpe in Orchidibus, circa ſtamineam columnam (*k*) conflexa, violacea. Labellum ſuperne calcare mittit, conicum, rectum, germini æquale (*l*); inde pergit obtuſius, ex ovato lanceolatum (*m*), oris introrſum elevatis, venis quinque, ad ſeptem, violaceis pictum, oris læte violaceis, parte media pallente. Columna ſtaminea craſſa, incurva (*n*). Fungus filamento innixus, craſſus, convexus, nidis duobus excavatus, ſepto membranaceo diſtinctis. In his nidis duæ antheræ (*o*) ſeſſiles, inferne paulum diſtantes, ſuperne ſibi proximæ, pollinem tenerrima membrana continent. Suſtentaculum breve (*p*), ovatum

(*a*) Ἀμπεδωρον Cumino & Fœnogræco adnaſcitur, caule breviori, quam Orobanche, ſuperne inſtar capitis quid gerente, radice ſubrotunda Theophrast. L. VIII. c. 8.
(*b*) Tab. 36. f. 5.
(*c*) Ibid. h.
(*d*) f. 6. i. k l.
(*e*) m.
(*f*) Tournefort. E.
(*g*) Tab. noſtr. 36. f. 3. a.
(*h*) Ibid. b. c.
(*i*) Ibid. d. e.
(*k*) f. 3. 4. i.
(*l*) * f. 3. 4. Tournefort. B.
(*m*) Tab. 36. f. 3. 4. f. f.
(*n*) f. 3. 4. i. Tournefort. A.
(*o*) Tab. 36. f. 3. 4. *b*
(*p*) f. 3. 4. i.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0280-0 DFG

N: 1288
Limodorum
abortivum.
Orchis abortiva
L.
Epipactis Hall.
T. 36.

N: 1289.
Limodorum
Epipogium.
Satyr. Epip. L.
Epipactis hall.

N: 1290
Epipactis
Nidus avis.
Tab. 37.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0281-6
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0282-2
DFG

ovatum, obtuſum, ſuperne duobus levibus veſtigiis inſcriptum, quibus antheræ nituntur. Sub eo ſuſtentaculo vallecula parabolica, modice excavata, unguine viſcido plena: ſuper inferiorem marginem fovea depreſſior. Is margo valleculam finit, brevis, ſemicircularis. Sub eo in columna ſtaminea duæ ſedes leviter depreſſæ, colliculo medio diſtinctæ.

* 1289. EPIPACTIS caule aphyllo, flore ſupinato, labello ovato lanceolato, calcare ovato turgido *Emend.* V. n. 18.

Epipogum GMELIN. *Flor. Sibir.* p. 12. t. 2. f. 2.

Satyrium bulbis compreſſis, dentatis, caule vaginato, corollis reſupinatis, nectarii labio inverſo LINN. p. 1338.

In ſylva *Saufeulaz* ad latus dextrum viæ ducentis in montem *Pont de Nan*, & vallem *Chapuiſe*, ſupra *les Plans*. In vicinia ſylva *Combanivaz*, locis ſemper umbroſis, & ſole carentibus.

Peregrinus hujus plantæ habitus eſt. Radix ramoſa, Corallorrhizæ, minus tamen compoſita. Caulis tener, debiliſſimus, dodrantalis, & ſemipedalis, aliquot ſtipulis adſperſus, aphyllos, latus, & prope terram quaſi bulboſus. Florum ſpica rara, ſæpe triflora: ſtipulæ magnæ, ovato lanceolatæ. Germen ſphæricum, album, maculatum. Flos araneam longiorem refert, ſupinatus idem ut calcar ſuperiora petat. Petala quinque interiora in diverſum abeunt, ovato lanceolata, flava. Labellum ovatis appendicibus ornatum, ut in multis Epipactidis ſpeciebus; cæterum vomeris ſimile, ovato lanceolatum, pictum duabus lineis penicillorum piloſorum, per latera ductis, & macula in medio tricuſpidata, omnibus purpureis. Calcar breve, curvum, lineatum & maculatum, intus pingue. Columnæ ſtaminea verſus calcar valleculam habet, quam ambit colliculus. Eadem poſterius fungoſum capitulum educit, inferne biloculare, cui duæ antheræ inmerguntur. Suſtentaculum anterius craſſum, obtuſum, farinoſum, album, ex eo margo lateralis eminens retrorſum it, & in vallecula duo loculi pro antheris excavantur. *Auguſto menſe floret.*

Ob ſupinatum florem non magis ab Epipactide ſeparari debet, quam ab Orchide *nigra palmata.*

II. CALCARE DESTITUTÆ.

I. LABELLO BIFIDO.

OPHRYS TOURNEFORT.

& NIDUS AVIS TOURNEFORT.

1290. EPIPACTIS aphylla, flore inermi, labello bicorni tab. 37. *Orchid. gen.* p. 47. n. 13.

Satyrium nonum TRAGI L. II. p. 783. 785.

Nidus RIVIN. t. 7.

Ophrys bulbis fibroſo faſciculatis, caule vaginato, nectarii labio bifido LINN. p. 1339.

Icon OEDERI t. 181.

In umbroſis Helvetiæ nemoribus non rara. Bernæ in ſylva verſus villam *Drakau*, in ſylvula verſus villam *Bodenaker*, in nemore *Doffano*. In pinaſtreto montis *Crenzach*, in ſylvis montis *Falconarii*. Circa *Ferriere* GAGNEBIN. Circa Tigurum J. GESNER, &c.

Radix fere Bifolii, fibræ tamen carnoſæ, cylindricæ, numeroſiores, in unum glomerem ſub imo caule collectæ, ad rectum cum eo caule angulum. Pedalis is eſt & cubitalis, rectus, craſſus, firmus, pro foliis veſtitus ſquamis ſiccis, ſex & octo, caulem amplexis, etiam uncialibus, ſordide albis, fuſciſque lineis pictis. Spica longa, cylindrica, inferne laxior, ſuperne denſa. Flores numeroſi, ad quinquagenos. Germen ovato trigonum, tribus convexis majoribus, tribus minoribus

noribus (*q*) jugis percurſum, illis valde ſolidis, pene ligneis. Caulinæ in mediis valvulis, de generis more. Stipulæ graciles, germine breviores: petioli germinum fere longitudine. Galea ſpatium (*r*) intercipiens, in ſenio laxatur, ut petala (*s*) patula fiant, quina, ex ovatis lanceolata, obtuſa, exteriora tria (*t*), duo interiora (*u*). Color omnibus ligneus & rufus, odor gravis. Labellum in principio foveam habet, calcaris (*x*) quaſi initium, deinde latiuſculo pectore in duo obtuſa & incurva crura divaricatur (*y*). Columna ſtaminea (*z*) poſterius convexa, anterius cava. Capitulum fungoſum, hemiſphæricum (*a*), ſubtus duobus loculis inſcriptum, in quibus duæ ovales antheræ (*b*) ſedent. Squama ſuperior Bifolii hic nulla. Suſtentaculum longum, ex ovato acuminatum, ſurſum cavum (*c*), epiglottidis ſimile, duobus ſinubus (*d*) antheras fulcit. Sub eo ſuſtentaculo vallecula tranſverſa, in qua vulva, manifeſtus hic canalis, verſus ovarium ducit. Eam arcus ſemicircularis, in medio quaſi emarginatus, inferior ambit.

1291. EPIPACTIS foliis binis, ovatis, labello bifido. *Orchid. gen.* p. 45. n. 12. Tab. 37.

Ophrys ANGUILLARÆ p. 229. FUCHS p. 566. MATTHIOL. p. 1225. CAMERAR. *Epit.* p. 943.

Bifolium RIVIN. t. 7.

Icon OEDERI t. 137.

Ophrys bulbo fibroſo, caule bifolio, foliis ovatis, nectarii labio bifido LINN. p. 1340.

β Trifolia C. B. &c.

In pratis, pomariis, ſylvis, ubique.

Radix ex tubere oblongo innumerabiles fibras teretes demittit. Caulis ſubhirſutus, cubitalis, nudus, præter duo folia, quæ a terra diſtant, & medio pene loco radicem inter & ſpicam ponuntur: non adeo oppoſita, quam proxima, ovata ſemper, lata, nervis percurſa plantagineis, pallide viridia, alias obtuſe ovata, alias lanceolata. Supra ea folia fere unica, & minima, in caule ſtipula ſupereſt. Spica longa, ſex unciarum & ultra, florum ad quadraginta, rara, & diſtincta, ex *petiolis brevibus, germinis longitudine.* Stipulæ minimæ, latæ, ariſtatæ. Germen rotundum (*e*), craſſius, quam in aliis Orchidibus, ſex lineis percurſum, ex claſſico more apertum, pollinem ſuum dimittit.

Flos ex luteo viridis, apertus & hians (*f*). Petala exteriora ex ovatis lanceolata (*g*); interiora duo anguſtiora, lanceolata (*h*). Labellum in principio ventricoſum, in foveam depreſſum, cymbæ (*i*) ſimilem, quæ calcar orditur: inde recta deſcendit, fine dilatato, ad dimidium fiſſo, cruſculis obtuſis, ad angulum peracutum diſcedentibus (*k*). Ad latus emergentis a cymba labelli plicatus & eminens margo aliquid denticuli ſimile efficit (*l*). Columna ſtaminea (*m*) breviſſima, ſupremam edit ſquamam (*n*) diſtinctam, ovalem, viridem, deorſum cavam, quæ in aliis Epipactidis ſpeciebus cum fungoſo capite continuatur. Id aliquanto macilentius (*o*), petiolatum, mucronatum, ſuperne convexum, ſubtus concavum, duobus nidulis inſcribitur, in quibus duæ antheræ (*p*), anterius conjunctæ. Suſtentaculum (*q*) ſurſum cavum, ovato lanceolatum, acutiuſculum, cui antheræ innituntur, aliquanto, quam in aliis ſpeciebus longius. Squama ſuperna cum ſuſtentaculo forcipem quaſi imitatur, qua anthera cum ſuo fungoſo nido continetur (*r*). Sub ſuſtentaculo vulva (*s*) unguinoſa, minus eminente margine cincta, quam in Nido avis.

Vis

(*q*) TOURNEFORT. t. 250. G.
(*r*) Tab 37. f. 1.
(*s*) TOURNEF. C.
(*t*) Tab. 17. f. 1. 2. a. b. c.
(*u*) Ibid. d. e.
(*x*) f. 1. g.
(*y*) f. 1. f.
(*z*) f. 3. 5.
(*a*) f. 3. 5. k.
(*b*) f. 3. 5. i.
(*c*) f. 3. m.
(*d*) f. 4. n. n.
(*e*) f. 2. 4. 6. 7. 8. 9.
(*f*) f. 1. 3.
(*g*) f. 2. 3. 4. ad A. a. b. c. TOURNEF.
(*h*) IDEM ibid. Nobis f. 1. 2. 3. 4. d e.
(*i*) Supra B. Nobis f. 5. h h.
(*k*) TOURNEF. B. B. Nobis f. 1. 2. 3. 4. 5. f.
(*l*) Tab. 37. f. 5. h. h.
(*m*) f. 6. 7.
(*n*) Ibid. i.
(*o*) k.
(*p*) Ibid. m. m. m.
(*q*) f. 6. 7. 8. n.
(*r*) f. 6. 7. i. n.
(*s*) f. 8. o.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0284-3
DFG

F. 1.

F. 2.

F. 2

F. 5

T. II. t. XXXVII.
p. 150.

EPIPACTIS aphylla
flore inermi, labello
bicorni. T. II. p. 149.

I. Stärklin sc.

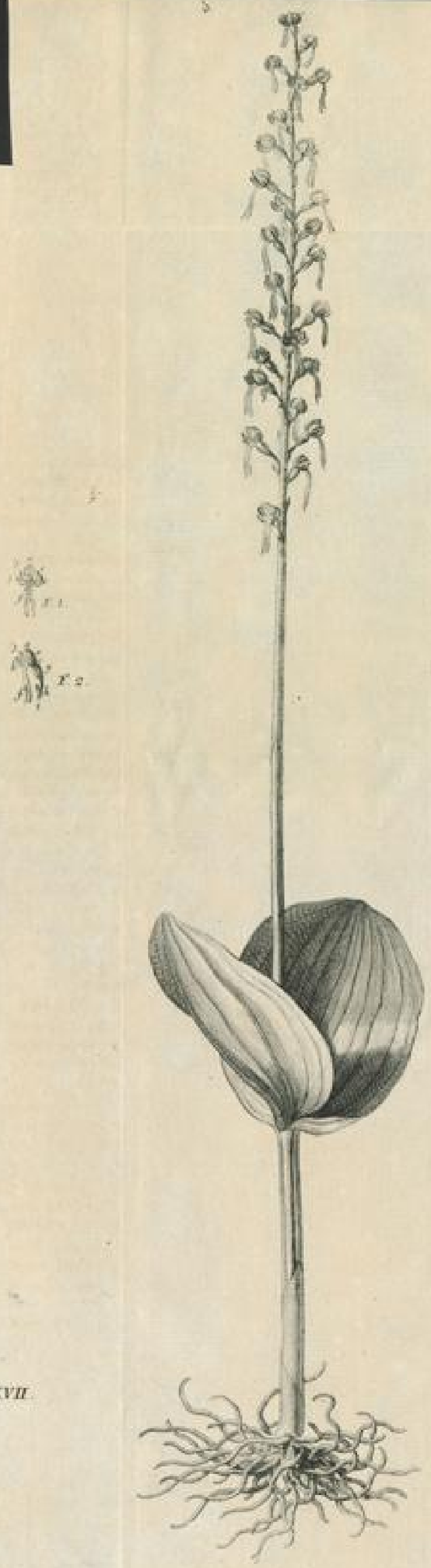

T II. t. XXXVII
p. 150.

EPIPACTIS
foliis binis ovatis
labello bifido

EPIPACTIS aphylla
flore inerme, labello
bicorni. T II. p. 149.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0286-5

5v

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0287-1
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0288-6
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0289-5
DFG

Fig. J.

Fig. 2.

Fig. 3.

Fig. 4.

Fig. 5.

Fig. 6.

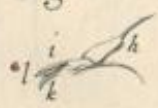

Fig. 7.

EPIPACTIS *bulbis radicalibus oblongis labello orbiculato crenato.*

I. M. Seligmann fc. Norimbergae

Valeria mono:
phyllos

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0291-5
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0292-1
DFG

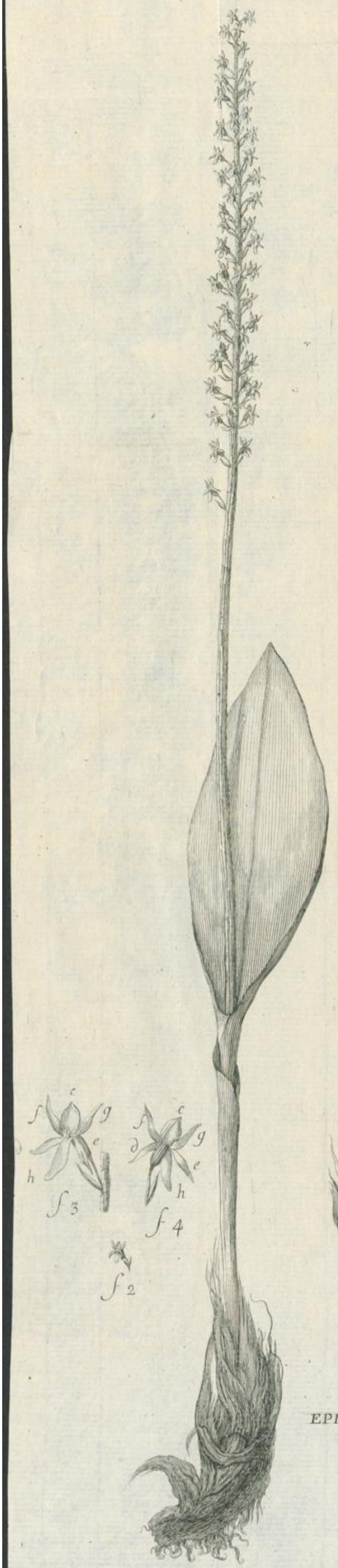

EPIPACTIS unifolia spica prolixa multiflora.

EPIPACTIS aphylla calcare longo labello ovato lanceolato.

nifolia ſpica prolixa

EPIPACTIS aphylla calcare longo labello ovato lanceolato.

Vis aliqua vulneraria Bifolio tribuitur, quod totum glutinoſum ſit. Parco tamen in uſu eſt.

* 1292. EPIPACTIS foliis binis, cordatis, labello bifido, poſtice bidentato *Gen. Orchid.* p. 43. n. 11. tab. 22. f 4.

Ophris minima C. B. *Prodr.* p. 31. cum deſcriptione. RUDBEK. II. p. 227.
Ophrys foliis cordatis GAGNEBIN. *Act. Helvet.* T. II. p. 70. cum icone.
Ophrys bulbo fibroſo, caule bifolio, foliis cordatis LINN. p. 1340.

In umbroſis ſylvis & uliginoſis Helvetiæ paſſim. Inter ſtabula *du milieu*, & montana paſcua Biennenſia, ſub monte *Choſſeralle*. *Aux Pontins* haud longe a *Ferrariis* vallis *Ergnel* officinis, *aux Pruats* Cl. GAGNEBIN. *En Chapuiſe* & *Combanivaz* Aquilejenſium legi, & verſus *St. Bernhard* Cl. CLARET. In montibus ſupra vallem *Kienthal* Cl. DICK.

Radix fibris facta teretibus, multo, quam Ophry vulgari ſimplicior. Caulis ſemipedalis, pedalis, ut totus plantæ habitus tener. Foliorum par unicum, aliquanto propius ſpicam floriferam poſitum. Cordiformia hactenus, ſed absque hilo, latis baſibus ſibi obvertuntur, extrorſum ſenſim in mucronem coitura. Aliquando tertium foliolum ovato lanceolatum, aliquanto minus, proxime ſpicam accedit. Spica rara, florum fere duodecim. Stipulæ lanceolatæ, minimæ. Petiolus germine brevior. Germen breviter ovatum (*t*), ſex lineis percurſum. Flos patulus (*u*). Petala tria exteriora ovato lanceolata (*x*), linea obſcuriori diſtincta. Duo interiora minora (*y*), linearia fere, viridia omnia, aut per ætatem ſanguinea. Labellum concolor, acutius, quam in vulgari Ophry, bifurcatum (*z*) cruſculis curvulis, peracutis, pectore longioribus, purpureis. Idem ex principio duas ſpinulas (*a*) educit, quales ſunt in Lychnidum floribus.

Columna ſtaminea lentis vitreæ ope inſpecta ſpeciei 1291. ſimilis. Columna brevis (*b*); fungulus ſuperior convexus (*c*). Suſtentaculum lanceolatum (*d*) antheræ duæ intermediæ (*e*): ſub ſuſtentaculo vulva, ſuo eminente margine terminata. Non vidi ſupremam ſquamam liberam fuiſſe.

II. FLORE ABSQUE CALCARE.

II. LABELLO INTEGRO.

Bifolium paluſtre, vera planta, & *Helleborine bifolia, radice ovali, cuculło ſparſo Comm. Gotting.* T. I. p. 215. t. 14. nondum in Helvetia repertæ ſunt.

* 1293. EPIPACTIS folio unico, amplexicauli, ſpica prolixa, multiflora. *Gen. Orchid. conſt.* p. 41. n. 9. tab. 36.

An *Pſeudorchis monophyllos* CLUS. *hiſt.* p. 269? Ob unicum folium, & vaginas, quæ radices obvolvunt.

Ophrys monophyllos bulboſa LOESEL. II. Ed. 1654. p. 54. Ed. 1703. p. 180. *ic.* 57. planta matura.

Monorchis ophioglosſoides unifolia Pruſſica MENZEL. *pugill. rar.* t. 5.

Orchis bulbo rotundo, ſcapo nudo, folio ovato, nectarii labio integro LINN. p. 1342.

Unico loco, vere tamen a Cl. RAMSPEK, Profeſſore Baſileenſi reperta eſt, in adſcenſu montis *Fronalp* Glaronenſium.

Bulbus rotundus (*f*), multis foliis laceris & ſiccis cinctus. A bulbo radix tranſverſa (*g*), fere ut in Allio umbellifero, in terram continuatur, multis & ipſa vaginis folioſis & aliorum caulium veſtigiis obducta, fibraſque dimittens teretes. Culmus cubitalis, firmus, ſimpliciſſimus. Folium unicum, ex evolutione vaginæ natum, vere Ophioglosſoides; nempe caulem ex parte amplexum, ex ovato lanceola-

(*t*) Tab 22. f. 2.
(*u*) f. 1.
(*x*) f. 1. 2.
(*y*) f. 1.
(*z*) f. 1. 2. &
(*a*) Ad

(*b*) f. 5. l.
(*c*) f. 3. 4. 5. i.
(*d*) f. 5. 6. m.
(*e*) f. 1. e. 5. 6. k.
(*f*) Tab 36. f. 1. a.
(*g*) 2. a.

lanceolatum, pollicem fere latum, triplo longius. Stipulæ minimæ, argute lanceolatæ. Spica ſemipedalis, prælonga, florum ad octoginta, non tamen valde conferta. Petioli erecti, germine longiores. Flores in tota gente Orchidearum minimi (*h*). Germen ovatum, breve. Petalum ſupremum ovatum (*i*), breviter acuminatum, multo reliquis petalis latius, ſecundum & tertium lanceolatum (*k*): Sic interiora duo (*l*). Labellum fere ſimile, linguæ adfine (*m*), reliquis latius, & minus acutum. Totus flos viridis.

Cum, in hac ſola ſpecie, de tota Orchidea claſſe, recentem plantam non viderim, ſed ſiccam, cum icone a Clar. inventore miſſa, non poſſum columnam ſtamineam deſcribere.

Neottia ſpiralis

1294. EPIPACTIS bulbis cylindricis, ſpica ſpirali, labello crenulato *Gen. Orchid. conſtit.* p. 36. n. 7. tab. 38.

Multiplex hujus plantæ memoria eſt.

I. *Teſticulus candidus, odoratus, minor.* CORD. L. II. c. 31.
Orchis ſpiralis RIVIN. t. 14. *alba odorata* J. B. II. p. 769. cum icone aliena.
Orchiaſtrum autumnale, pratenſe, ſpirale, album, odoratum MICHELI *nov. gen.* p. 30. SEGUIER. *Supplem.* p. 253. t. 8. f. 9.
II. *Orchis odorata, teſticulus odoratus* DODON. *Coron.* p. 224.
III. *Orchis ſpiralis, alba, odorata, longioribus foliis* VAILLANT. p. 147. Eſt ſerotinum exemplum.
IV. *Orchiaſtrum æſtivum, paluſtre, ſpirale, album, odoratum* MICHELI l. c. p. 30. t. 26. cucullo nimis ſtellato.
V. *Epipactis foliis plerisque ex lineari lanceolatis* GMELIN. *Flor. Sibir.* p. 13. t. 3. f. 1. convenit icon & omnia, colore excepto, quem facit purpuraſcentem.
Ophrys bulbis aggregatis, oblongis, caule ſubfolioſo, floribus ſecundis, nectarii labio indiviſo, crenato LINN. p. 1340.

In Helvetia frequens. Prope Bernam abunde, inter *Seedorf* & lacum. Prope *Roche*, ad viam a *Vervai* ad *Ivorne* ducentem, in udis, & ultra *Agaunum*. In valle *Weisland*, inter *Brienz* & *Meiringen*. Baſileæ C. B. Circa *Michelfelden*: am mittlern *Gundeldingen*. Ad *lacum ſelinum*. In Jura monte, verſus *Pierre pertuis* legi. Inter alpinas in Monte *Intrame* Cl. BERDOT.

Radix fit uno, duobus, tribus bulbis cylindricis, rugoſis, ad duas uncias longis. Scapus firmus, ſemipedalis, pedalis. Folia radicalia quatuor, quinque, ſucculenta, hinc convexa, inde cava, obtuſa, ad ſemunciam lata; ſuperiora caulina brevia, ligulata. Autumno vero vertente ſcapus aphyllos adeſt, & prima folia novæ plantæ, anno proximo flores producturæ, latiora, ovata, ad ſcapi florentis latus nunc adparent. Spica longa, gracilis, florum 20. & ultra. Stipulæ cavæ, germinis & dimidii floris longitudine. Ordo florum ſpiralis. Si poſita linea ſcapum per axin divideres, & lineam per primum florem duceres, ad latus ejus lineæ ſecundus flos prodit, tertius iterum ad prioris latus, quartus demum directe ſupra primum. Germen (*n*) ſeſſile, inæqualiter ovatum, ſuperne gibbum, tribus depreſſis lineis ſignatum. Flos ad angulum rectum exſtans, longus, petalis conglutinatis, in aliquam ſpeciem Aloes minoris (*o*). Tria petala ſuperiora (*p*) in unum ſemicylindricum canalem coeunt, oblonga, acuminata: & eorum ſupremum plerumque ſimplex, tamen etiam duobus denticulis inciſum reperitur. Petala duo interiora, ad latus verſa, acuminata. Labellum in principio leniter depreſſum (*p**), dilatatur in latiorem bracteam, rotundam, ciliatam (*p†*) & ſerratam, oris ſæpe elevatis. In exſiccatione dentes fere evaneſcunt. Petala intus nivea, extus paulum ochroleuca. Odor gratus, Hyacinthinus.

Columna ſtaminea procumbens (*q*) abit in duos mucrones lanceolatos, ad volſellæ (*r*) modum. Superior fungulus macilentior (*s*), ariſtatus (*t*), antheras ſibi ſubjectas

(*b*) f. 2.
(*c*) f. 3. 4. d.
(*k*) d. e.
(*l*) f. 9.
(*m*) h
(*n*) Tab. 38. f. 1. 2. 3. a. d. e.
(*o*) Lilio convallium ideo Junceus accenſuit doxeſ. *op. phyſ.*
(*p*) f. 1. 2. 3. b. c.
(*p**) f. 2.
(*p†*) f. 1. 2. 3. 4. f.
(*q*) f. 4. 5. 6. 7. i. k.
(*r*) ibid.
(*s*) f. 4. 5. 6. 7. k.
(*t*) f. 6. i.

jectas habet, longas, anguſtas, in mucrone coeuntes, receptas in nidulos faciei inferioris: antheræ (*u*) odore Orchideo, undique membranis clauſæ, per maturitatem ſecundum longitudinem aperiuntur, & medulla pulverulenta ſecedit. Inferius ſuſtentaculum (*x*) etiam loculos habet duos, pro antheris paratos.

1295. EPIPACTIS foliis petiolatis, ovato lanceolatis, floribus tetrapetalis, hirſutis. *Gener. Orchid.* p. 34 n. 6. tab. 22. Noctia regnis.

Orchis minor, flore albo, radice geniculata CAMERAR. *hort.* p. 111. n. 35.

Pyrola anguſtifolia, polyanthos, radice geniculata LOESEL Ed. 1654. p. 62. Ed. 1703. p. 210. *Ic.* 68.

Orchioides TREW *Comm. Lit. Noric.* ann. 1736. hebd. 52. p. 409. t. 6. f. 2. bona icon.

β Varietas nervis fuſcis f. 1.

Pſeudorchis radice repente, foliis maculatis MENZEL. *plant. rar.* tab. 3.

α. β Satyrium bulbis fibroſis, foliis ovatis, radicalibus, floribus ſecundis LINN. p. 1339.

In ſylvis pineis & abiegnis. Bernæ in pineto montis *Gurten*, ſupra fontem *Haſenbrunn*. In Aquilejenſibus in *Combanivaz*, *Chapuiſe*, monte *Taveyannaz*. In valle *Gaſtern* Cl. DICK. In monte *Uetliberg* J. GESNER, & prope *lacum ſelinum*. in ſylva *Chanet* D. CHATELAIN, *aux Convers* prope *Ferriere* GAGNEBIN in prato *du bas:* ad pedes rupium in valle *Motier Grandval*, ad rupes ſummæ ſylvæ *du droit de Cortebert*, in ſylvis circa *Valangin* prope patibulum. C B. in monte *Waſſerfall:* in valle Urſaria Cl. la CHÉNAL.

Radices teretes, ramoſæ, anulatæ, non capillatæ, plenæ reliquiis priorum caulium & adhærescentibus quisquiliis. Emittunt flagella repentia, quæ alium iterum caulem eunt productum. Folia circa radicem, & per unum alterumve a radice pollicem aliquot, patula, longe quaſi petiolata, ut tamen petiolus naturam folii retineat, inde valde dilatata, ovato lanceolata: ſuperiora graciliora fiunt, & denique in ligulas abeunt. Nervi quinque vel ſeptem in apice folii concurrunt, per latera ramoſi & reticulati, nonnunquam pallide fuſci, unde varietas *β* nata eſt. Eorum foliorum duo, tria, & quatuor quaſi paria ſunt, impar unum. Scapus dodrantalis, erectus, ſtipulis ligulatis adſperſus, cætera nudus, totus hirſutus, ſuperne magis. Spica florum 16. ad 24. uncialis, ad alterum latus converſa videtur; etſi vere contrariis ductibus flores de ſcapo exeunt. Stipulæ ovario longiores, latæ, ut totum germen contineant, ariſtatæ. Germen ovatum, hirſutum (*a*), ſuis tribus filis (*b*), atque valvis intermediis (*c*) diſtinctum, ſemina ſcobiformia (*d*) continet. Flos ad Helleborinen amplexicaulem accedit. Petala (*e*), quæ quinque eſſe ſolent, hic tria, ex ovatis lanceolata, ochroleuca, hirſutula, conglutinata, ut ſeparare nequeas. Labellum ad reliquas, quæ ſequentur, Epipactides hactenus accedit, quod in principio cymbam evidentem (*f*), deorſum valde gibbam referat: ex ea in vomerem lanceolatum abeat, carinatum, ſurſum cavum (*g*).

Columna ſtaminea fungum (*h*) habet, in acutum mucronem eductum (*i*). Ad hujus utrumque latus, & ſub eo, una utrinque rotunda eſt anthera (*k*), etiam ſuperne conſpicua, ob mucronis gracilitatem. Eæ antheræ in ſuſtentaculi nidos (*l*) recipiuntur, quod & ipſum in longum & acutum mucronem producitur (*m*); ſub quo rotundum quaſi ſcutum eſt (*n*), breviſſimo margine terminatum, & inferius depreſſa ſede, vulvæ ſimili, notatum. Antheræ etſi adhærere videntur, vere non adhærent, & figura petiolatarum antherarum (*o*), quæ videntur ex ſuſtentaculo oriri, caſu & vitio naſcitur.

Quæ ſequuntur quatuor Epipactides caule folioſo, ſunt *Helleborinæ* TOURNEFORTII, ſibi adfines, tamen diverſæ.

1296.

(*u*) f. 6. l.
(*x*) f. 4. 5. 6. 7. k.
(*a*) Trew l. c. i. k. l. m. Ic. noſtr. 4. Tab. 22. f.
(*b*) Trew k.
(*c*) L.
(*d*) M.
(*e*) Fig. noſtr. a. b. c. Trew f. 7. A. B. C. D. E. F. h. i. i.
(*f*) Ic. noſtr. 3. 4. e. e. Trew. F.
(*g*) Ic. noſtr. 3. 4. d. Trew. f. [illegible] k.
(*b*) f. noſtr. 4. 5. 6. g.
(*i*) f. 5. 6. g. i.
(*k*) Tab. noſtr. f. 6. h. h.
(*l*) f. 9. k. k.
(*m*) f. 5. 7. m.
(*n*) f. 8. l.
(*o*) f. 10.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0297-0 DFG

1296. EPIPACTIS foliis enſiformibus, caulinis, floribus pendulis, labello obtuſo, per oras plicato. *Gen. Orchid.* p. 31. n. 5. tab. 39.
Elleborine αλπικοχυγροτροφες RICHER non male.
Helleborine angustifolia RAJ. *Plant. Cantabr.* p. 72.
Helleborine RIVIN. t. 3.
Icon OEDERI t. 267.
A LINNÆO olim cum 1297. 1298. 1299, nunc cum 1298. 1299. confunditur. Diſtinguit Vir ILL. E. ROSEN. *obſſ.* p. 55. n 46.
In omnibus pratis udis circa Bernam abunde, circa villas *Seelhofen*, *Bodenacker* & *Inſeli*. Ita circa *Vervai* & oras lacus *Lemani*; in *Aquilejenſibus*. In montanis circa *Weiſſenburg*, *Ragaz*, in monte *Pilato*. C. B. *Michelfeldæ*. GAGNEBIN circa *Ferriére*.
Radix cauli continua, longa, teres, lignoſa, ſub terra tranſverſim reptans, capillata; odore, ut in congeneribus, orchideo. Caulis firmus, erectus, cubitalis, ſubhirſutus, purpureus. Folia caulina fere ſeptem, imum obtuſius, ſurſum acutiora & minora: omnia ex evolutis caulis involucris nata, glabra, enſiformia. Spica longa, laxa, florum 15. ad 21. Imæ ſtipulæ flore longiores; ſupremæ germine breviores, reflexæ, deorſum repreſſæ; latæ omnes, & latiores, quam in 1298. 1299. Petioli florum longiores, ad ſemuncem uſque, hinc flores cernui, & *fructus penduli*. Germen rubiginoſum, in juniori planta ſtrictum, in matura ex ovato cylindricum (*p*), valvis tribus latis (*q*), tribus craſſis filiformibus (*r*). Hæ diſcedunt ab *illis*, *ita feneſtræ* (*s*) naſcuntur, quibus fructus patet, & ſemina (*t*) ſcobiformia elabuntur, quæ receptaculo mediarum valvarum latiorum innumera adhærent. Flos patulus (*u*), ſpecioſus. Tria petala exteriora (*x*) ſubhirſuta, ex ovatis lanceolata, ex viridi & purpureo miſta, etiam purpurea, obſoleti extus coloris. Duo interiora (*y*) breviora, obtuſiora, alba, cum adſperſo rubore. Labellum (*z*) contra exemplum ſpecierum ſequentium, de flore exit, & iis longius, parte ſui vomeris ſimili dependet. In principio in cymbam (*a*) *deprimitur*, *interceptam marginibus* ovatis, erectis, cæterum *lineis* pictam *purpureis* & flavis maculis: eadem inciſione profunda (*b*) ſeparatur ab ea parte, quæ vomerem refert. In hujus vomeris (*c*) principio duo flavi (*d*) tumores. Bractea cordata, mucrone obtuſo (*e*), etiam emarginato, in hac ſola ſpecie Helleborines. Tota in ambitu plicata (*f*), pene ſerrata, alba eſt. Columna ſtaminea (*g*) ex charactere claſſico, & in duobus ejus nidis (*h*) duæ antheræ, ſepto diviſæ, odore orchideo. Suſtentaculum tridentatum (*i*), cum medio nodulo: ejus facies ſuperior, cui antheræ incumbunt, duabus ſcrobeculis excavata, ſeptulo diviſis; ſub eo vallecula (*k*) unguine plena, & ſub ea duo ſejuncti tumores (*l*), qui in ſequentibus ſpeciebus unum continuum marginem efficiunt.

1297. EPIPACTIS foliis amplexicaulibus ovato lanceolatis, labello lanceolato. *Orchid. gen. conſtit.* p. 28. n. 4. tab. 40.
α Planta junior, flore viridi & albeſcente.
Elleborine recentiorum genus II. CLUS. *Pannon.* L. II. p. 275.
Helleborine latifolia montana C. B.
β Planta paulo vetuſtior, flore purpureo & carneo dilutiori.
Elleborines recentiorum genus III. CLUS. *Pannon.* p 276.
γ Flore & imprimis unguine atrorubente, ſerotina, prælonga ſpica.
Helleborine altera flore atrorubente C. B.
Eſt etiam *Damaſonium*, *flore mixto* RIVIN. t. 6.

& *Flore*

(*p*) Tab. 39. f. 11.
(*q*) b b.
(*r*) a a.
(*s*) d.
(*t*) c.
(*u*) f. 1. 3.
(*x*) f. 1. 2. 3. a b c.
(*y*) f. 1. 2. 3. d e.
(*z*) f. 1. 2. 3. 4. 5. f.
(*a*) f. 4. i. l. & f. 2. 3.
(*b*) f. 4. inter l. & f.
(*c*) f. 1. 2. 3. 4. 5. f.
(*d*) f. 1. 2. 3. 5.
(*e*) f. 5. f.
(*f*) Ubique.
(*g*) f. 19. f. 4. & f. 6. 7.
(*h*) f. 6. 7. o.
(*i*) f. 6. 7. n. n.
(*k*) f. 6. 7. p.
(*l*) f. 6. 7. m.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0298-6
DFG

N°. 1297.
Epipactis
latifolia.
Tab. 40.
(Serap. latifolia).

N°. 1298
Epipactis
pallens.
Tab. 41.
Flores albi, magni
(Serap. grandiflora)

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0299-4

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0300-0
DFG

EPIPACTIS *foliis ensiformibus, caulinis floribus pendulis, labello obtuso, oris plicatis.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0301-6

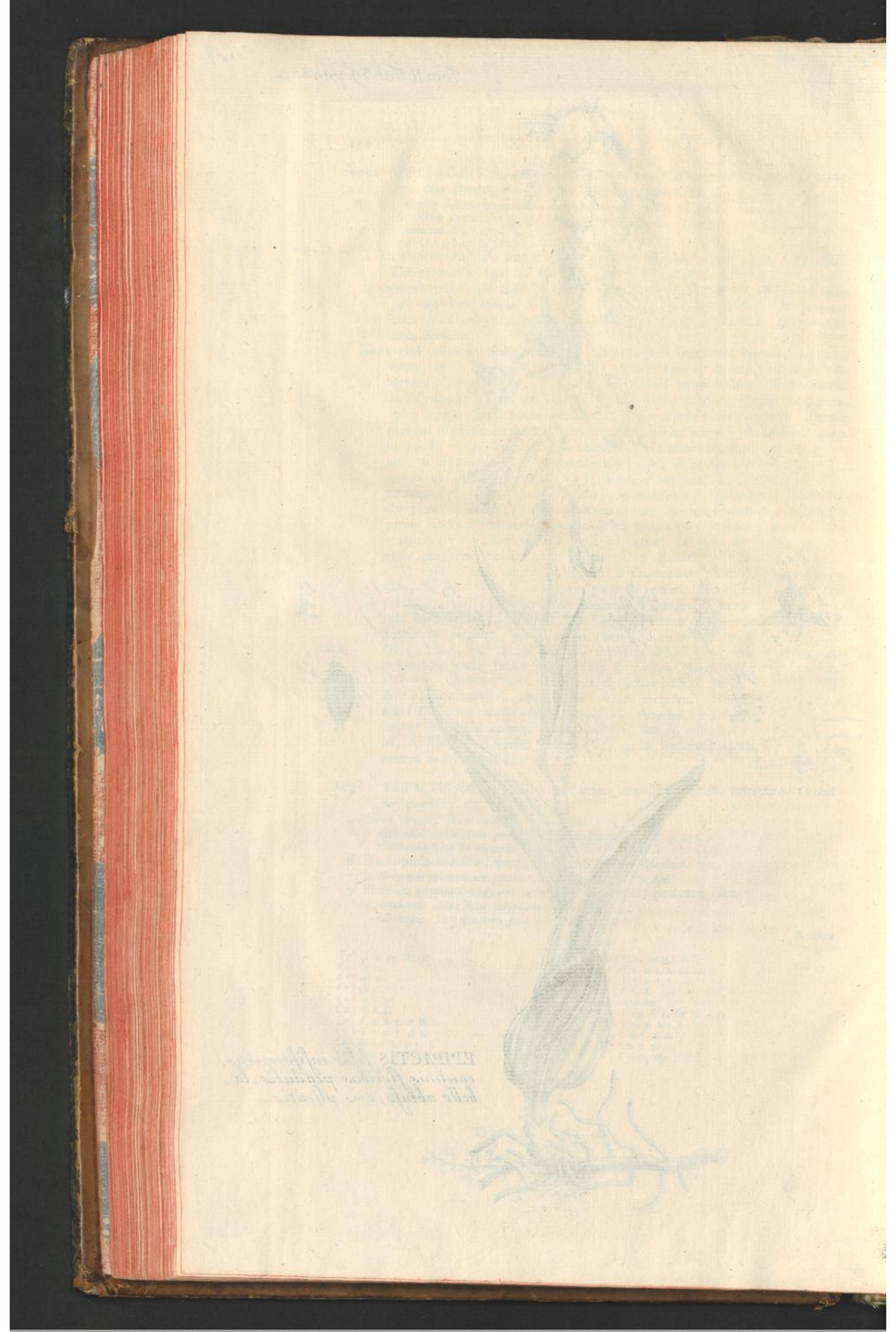

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0302-2
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0303-8
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0304-3

EPIPACTIS *caule pauciflora, labello lanceolato*

Linnæi ... Tab. T. II. T. XXXIV.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0305-9
DFG

F. 2.

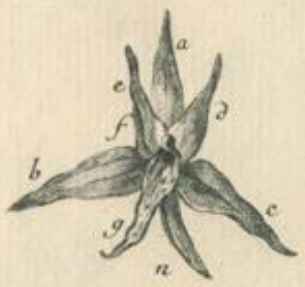

F. 1.

F. 3.

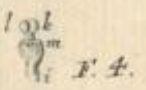

F. 4.

EPIPACTIS *caule pauciflora, labello lanceolato*
Linn. Mantis. T. II. F. XXXV.

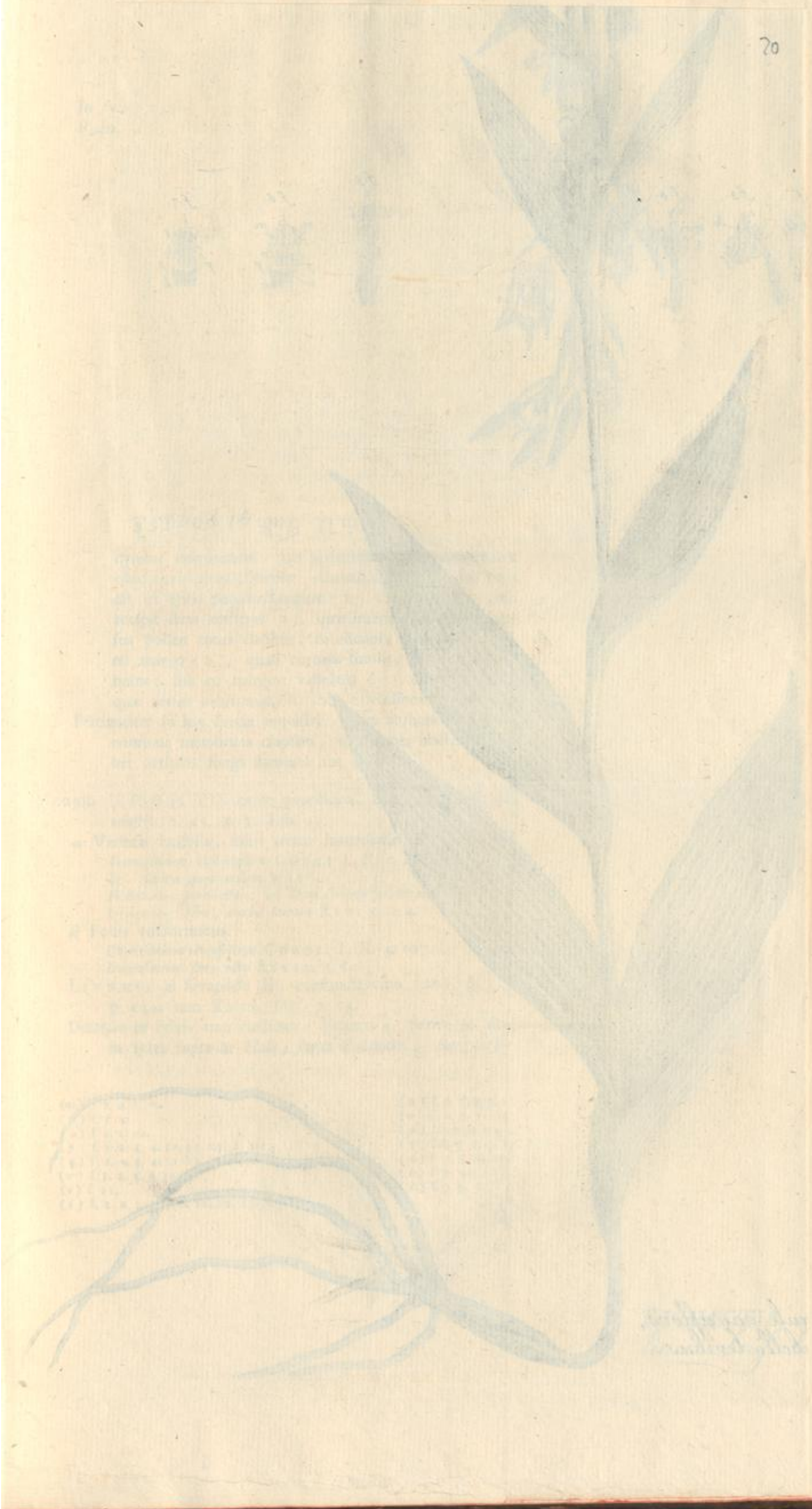

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0307-1
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0308-7
DFG

EPIPACTIS *caule pauciflora, lineis obtusi labelli levibus.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0309-5
DFG

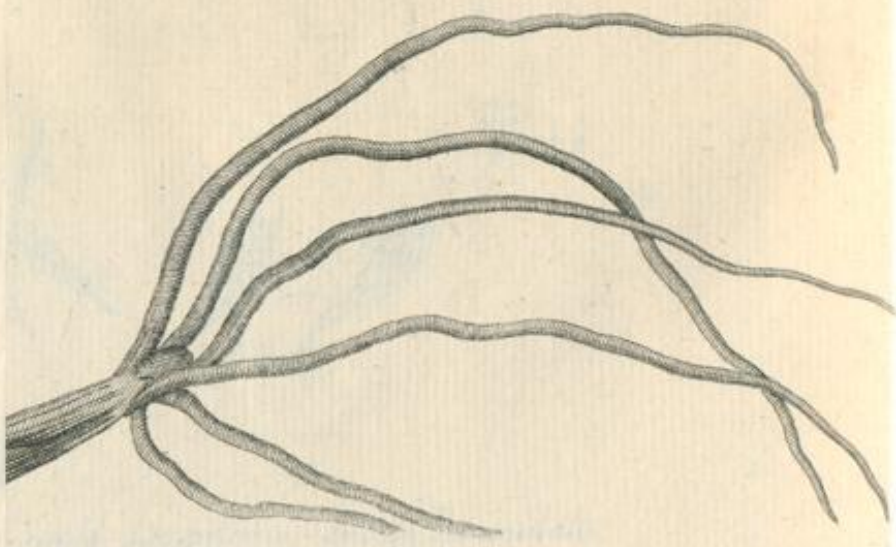

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0310-6
DFG

& *Flore viridi violaceo* t. 4.
& *Barba rubra* t. 2.
Serapias bulbis fibrosis, floribus erectis, bracteis brevioribus. LINN. p. 1344.

In sylvis ubique frequens.

Radix longa, lignosa, scabra, deorsum fibras emittens, & subinde novum scapum ordiens. Scapus rectus, firmus, cubitalis. Folia caulina firma, septem & octo, in hoc ordine latissima & brevissima, ut latitudo sescuncis, longitudo duarum unciarum sit, mucro obtusus: eorum, quæ medio loco ponuntur, latitudo tanta est, ut caulem amplecti videantur, & ab eo perforari; superiora acutiora sunt, & denique in stipulas degenerant, quæ latæ in imis, & toto flore longiores sunt. Spica semipedalis, multo, quam adfinibus, magis multiflora, ad triginta flores. Petiolus debilis est; hinc flores nutant, etiam pendent, & sæpe in alterum latus declinant. Germen ex ovato trigonum (*m*), piriforme, latescens, hirsutum, tribus latis valvis & tribus minoribus interseptis constat. Flos (*n*), quam in 1296 & 1298. 1299 minor. Maturior totus hiat (*o*), & petala secedunt, quæ in juniori connivent. Tria petala exteriora (*p*) duriora, quam in n. 1298. 1299. ovato lanceolata, extus subhirsuta, virentia. Duo interiora (*q*) paulo breviora, teneriora, alba, cum aliquo virore admisto. Galea labello longior, ut idem petala externa lateralia non excedat. Labelli origo cymba (*r*) est, deorsum depulsa, calcaris quasi initium, obducta virescente glutine, erectis albis marginibus aucta (*s*). Ea cymba utrinque incisione (*t*) separatur a descendente vomere fere cordiformi (*t**), brevi, fine recurvo, ut basis cordis ex cymba prodeat. In origine hujus bracteæ figura cordis exasperata eminet, cæterum nullæ in eo vomere lineæ sunt: mucro acutus, plerumque deorsum flectitur. Color labello albus est, subcarneus: idem tamen, & totus flos, & cymbæ unguentum, per maturitatem purpurascit, tunc vero in vomere lineæ obscure rubentes adparent. Columna (*u*) staminea brevis. Ejus suprema pars educit ex brevi petiolo fungum (*x*) cordiformem, qui inferius in duobus nidis (*y*) recipit duas antheras (*z*), quæ inferius sejunctæ, superne coeunt. Earum viscosus pollen totus elabitur, & alicubi, incerta sede, adhæret. Sustentaculi loco est margo (*a*), quasi coronæ similis, in quo inter duos arcus medius est globulus; sub eo margine vallecula (*b*) unguine obducta, in vulvam depressa, quæ versus ovarium ducit. Sub ea via linea eminens (*c*), in duo tubercula educta.

Pertinaciter in hac specie inquisivi, num anthera petiolum habeat. Reperi certissime continua membrana clausam, quæ rupta massam spermaticam dimittit. Non debet petiolus fungi staminei huc revocari.

1298. EPIPACTIS caule paucifloro, lineis in obtuso labello levibus. *Gen. Orchid. constit.* p. 25. n 3. Tab. 41.

α Varietas latifolia, foliis ovato lanceolatis.
Damasonium Calliphyllon CORDI L. II. c. 108.
& *Alisma quoruudam* p. 151.
Helleborine flore albo, vel Damasonium montanum, latifolium C. B.
Helleborine alba, barba luteola RIVIN. t. 4.

β Foliis ensiformibus.
Damasonium tenuifolium CORDI. L. II. c. 107.
Damasonium flore albo RIVIN. t. 5.

LINNÆUS in Serapiade III. confundit cum 1298. & 1299. describit *Oelandsk. res.* p. 144. tum ROSEN. *Obss.* p. 54.

Utraque in sylvis non rarissima. Varietas α. Bernæ in monte *Gurten* supra *Wabern*, in sylva supra *die Halle*, supra *Bodenaker*, *Burgdorfi* in angulo sylvæ, supra *die Lymatt*

(*m*) f. 2. 4. 5. h.
(*n*) f. 3 4.
(*o*) f. 1. 2. 12.
(*p*) f. 1. 2. 3. 4. 11. 12. 13. a. b. c.
(*q*) f. 1. 2. 3. 4. 11. 12. 13. d. e.
(*r*) f. 1. 2. 5. 6. 11. k.
(*s*) f. 11.
(*t*) f. 1. 2. 3. 4. 5. 6. 11. 12. 13. f.
(*u*) f. 6. 7. 8. 9. 14.
(*x*) f. 6. 7. 11. 13 14. m.
(*y*) f. 10. 13. 14. s.
(*z*) f. 6. 7 8. 9. 13. n. n.
(*a*) f. 7. 8. 9. 11. o.
(*b*) f. 7. q
(*c*) f. 7. 8. r.

Eymatte. In Aquilejenſibus *aux Chênes de Bex* & alibi. Tiguri in monte *Utliberg.* Baſileæ in *cornu* montis *Crenzach*, in ſylvis montis *Münchenſtein*, *im Schauenburger Walde.* In ſylva montis *Saleva* J. B.

Varietatem β. legi in adſcenſu mont. *Waſſerfall*, in monte *Vogelberg.* GAGNEBIN *à la Ferriére* prope *Saignelet.* In Aquilejenſibus circa *Echarpigny*, ſupra *Evieux*, verſus *les Plans*, &c.

Radix teres, obliqua, ſub terra repens, capillata, ſcapo continuata. Culmus pedalis, cubitalis, folioſus: folia in α ovate lanceolata, lata ad ſeſcuncem, duplo longiora: juniora videntur caulem amplecti: ſtipulæ etiam latiores, folioſæ, longiores pro latitudinis portione, quam in 1297. & 1296. neque reflexæ. In varietate β. folia longa, enſiformia. Spica ſimilis magnis diſtincta ſtipulis, toto flore longioribus; flores pauci, ſex, ſeptem, pene ſeſſiles.

Petala parum divergunt (*d*), ut flos clauſus videatur. Petala tria exteriora (*e*) alba, breviora, quam 1299 lanceolata: duo interiora (*f*) iis breviora, ovata. Labellum breve, petalis lateralibus brevius, aut vix longius (*g*) de flore non eminet. In principio cymbam (*h*) efficit, marginibus elevatis comprehenſam, pigmento plenam flavo, quæ quaſi initium calcaris eſt; tunc inciſura utrinque ſeparatur. Vomer reliquus, ex ovato lanceolatus multo brevior, quam in 1299. in tenero flore tamen acutior: lineatum labellum (*i*) tribus flavis jugis rotundulis, minus, quam 1299. criſpis & piloſis percurritur; cæterum album.

Columna ſtaminea (*k*) longa, curvula, pene convexa, anterius plana. Summa pars ex triangulari petiolo gerit fungoſum (*l*) capitulum, ſurſum convexum, inferius cavum, duobus nidis exſculptum (*m*). In eos duæ antheræ (*n*) recipiuntur, quæ ſurſum convergunt, ſeſſiles, ovatæ; tenera membrana viſcidum continentes pollinem, qui ſe trahit, & unica in maſſa de fungulo de labitur. Sub antheris in columna ſtaminea margo eminet (*o*), qui antheras ſuſtentat, & cujus medius globulus antherarum intervallo reſpondet; ſub eo margine vulva unguine plena, ſemicirculari margine terminata, cis quem via depreſſa ad ovarium ducit. Fructus maturus grandis, uncialis, erectus, trigonus, ima parte gracili, ejusdem fabricæ, quam deſcripſi.

1299. EPIPACTIS caule pauciflоro, labello lanceolato, lineato, lineis undulatis. *Gen. Orchid. conſtit.* p. 23. t. 2. tab. 42.
Elleborines genus V. CLUS. *Pannon.* p. 33.
Damaſonium flore roſeo RIVIN. t. 6.
Helleborine longifolia, paucis purpureis floribus Enum. p. 274.

Non rara. In ſylva *Bremgarten*, ſupra *die Neuenbrüke*, in ſylva prope *Toffan*, & monte *Belpberg.* In ſylva prope pratum *die Eymatte*, prope *Burgdorf*; ſupra *Mathod* & *Moncharand*, *Buſſigny*, *Crecy*, *Sublins.* In adſcenſu montis *Saleva.* Etiam Genevæ *à la Baſtie* RAJ. In mont. *Muteto*, *Munchenſtein* & *Crenzach.* C. B. *A la Vanne*, *à Pierabot*, *au bois d'Iter* prope *Neocomum* GAGNEBIN. In monte *Uetliberg* circa villam *der Hökler* J. GESNERUS. Inter *Pfiffers* & *Vettis*, & circa *Weſen.*

Multa prioris ſimilia, a qua tamen abunde differt. Radix ſimilis, & habitus varietatis β Epipactidis 1298. foliis imis ovatis, ſurſum longioribus; acutioribus, lanceolatis, triplo, quam lata ſunt, longioribus, ſeptenis, novenis. In ſumma planta in ſtipulas degenerant, quæ germine longiores, ovatæ, eriguntur. Spica florum vix ſupra novem, compacta, ſtipulis diſtincta. Germen in perbrevi petiolo erectum, rubiginoſum, grande, nunquam cernuum. Flos ſpecioſus (*p*); galea nunquam patula: petala tenera extus lanuginoſa. Tria externa longiora (*q*), anguſtiora, lanceolata, ſuave purpurea. Eorum ſupremum cum quarto & quinto in

(*d*) Nobis in caule TOURNEFORT. t. 250. A. Hinc Helleborine flore albo clauſo RAJ. *Syn.* III. p. 384.
(*e*) TOURNEFORT. C. E. F. nobis f. 1. 2. a. b. c.
(*f*) TOURNEFORT. B. D. nobis f. 1. 2. d. e.
(*g*) TOURNEFORT. G. nobis f. 1.
(*h*) TOURNEFORT. nobis f. 3. ad k.
(*i*) TOURNEFORT. nobis f. 3. f.
(*k*) Nob. f. 3. 4. 5. 6. 7. k.
(*l*) f. 3. 4. 5. 6. 7. i.
(*m*) f. 5. 7. l l.
(*n*) f. 6. m. m.
(*o*) f. 6. 7. p. p.
(*p*) Tab. 43. f. 1.
(*q*) f. 1. a. b. c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0312-8
DFG

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0313-3
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0314-9

CALEOLNS *radicibus fibrosis folius erecto laciniatis.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0315-5
DFG

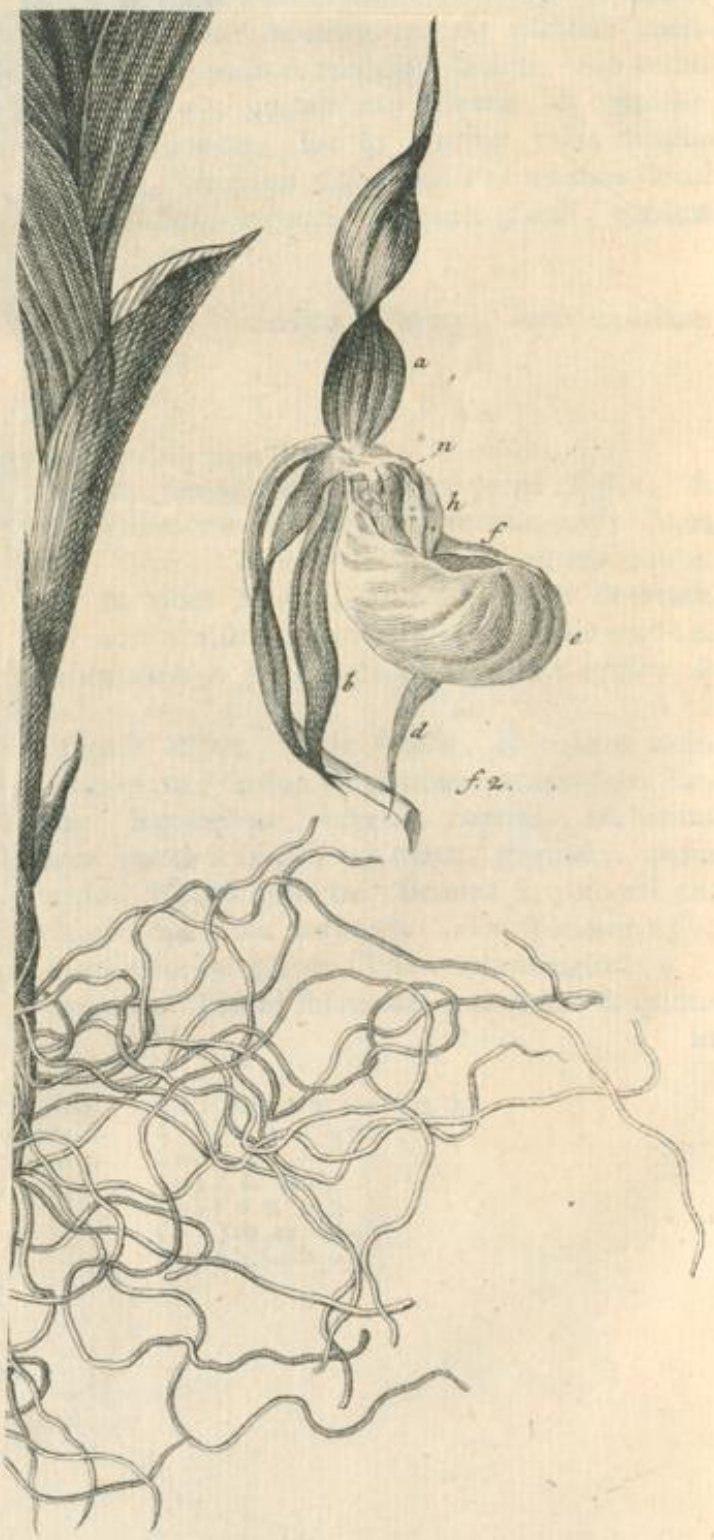

f. 2.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0316-1
DFG

in galeam coit; ſecundum & tertium ad latera exeunt. Interiora (*r*) illa duo [4. & 5.] latiora, breviora, glabra, ſaturatiori ſunt purpura. Labelli origo cymbiformis (*s*), inciſione propria (*t*) a vomere ſeparatur, qui ovato lanceolatus, argutus (*u*), deorſum flectitur. Cymbæ margines elevati, vomer quinque & ſeptem lineis undulatis (*x*) & criſpis, pallidis percurritur. Origo alba eſt, finis purpureus. Columna ſtaminea (*y*) ex gentis charactere; ſupremus eſt fungus petiolatus, inferne duobus nidis inſcriptus, in quibus antheræ (*z*), Suſtentaculum (*a*) duobus pariter in loculis antheras ſuſtinet. Vallecula ſubeſt (*b*) cordiformis, unguine plena, deorſum depreſſior, purpurea, quam eminens margo (*c*) terminat.

Ut nunc notas diſcriminis in unum contraham, Epipactis 1299. & 1298. ſolæ poſſunt confundi, cum habitu, paucis floribus, petiolis brevibus, floribus erectis, galea pene clauſa, labello brevi & lineato conveniant. Differunt tamen, quod purpurea 1299. labellum multo longius & argute mucronatum habeat, lineasque percurrentes undulatas. In alba 1298. lineæ potius eminentes, quam undulatæ, petala omnia, & potiſſimum labellum, breviora & minus acuta.

Amplexicaulis 1297. & paluſtris 1296. habent ſpicas longiſſimas, florum quadruplo numeroſiorum, quam 1298. & 1299. petiolos florigeros longos; flores hinc cernuos, & fructus nutantes pendulosque, labelli initium corde ſignatum, lineis parallelis nullis, ſtipulis latioribus reflexis.

Denique in amplexicauli ſtipulæ majores; petioli florigeri breviores; vomer firmus, rectus, non plicatus, tuberculis duobus ſub vulva diſtinctis, mucrone ſuſtentaculi unico, petalis durioribus, foliis amplexicaulibus, brevioribus. Eadem a 1298. 1299. differt labello non lineato, duobus inſcripto tuberculis, petiolo longiori, floribus minoribus.

Paluſtris ab amplexicauli diſtat flore grandiori, lineis & plicis labelli, eodem longiori, magis e flore educto, emarginato, foliis anguſtioribus, minus amplexicaulibus (*d*).

Cymbam evidentiorem habent Epipactis roſea & alba, *amplexicaulis*, *paluſtris*, tetrapetala, & Limodorum, Epipogum, hæ duæ verum calcar; Cymbam conſpicuam, ſed minorem, Nidus avis, Ophrys bifolia. Cymbam obſcuriorem ſpiralis, cordata; nullam Ophiogloſſoides.

Iterum, ut in Orchide, gradus vides, qui non ſinunt plantas iſtas divellere.

CALCEOLUS Tournefort. t. 249.

CYPRIPEDIUM Linn. n. 1014.

Petala huic non quinque, ſed quatuor, ovato lanceolata, tota vaga, neque in ullam galeam conjuncta. Columna media, quam Linnæus tubam vocat, hic ab antheris diſtincta. Plura deſcriptio dicet. Nomen Calceoli melius, quam illud a Cypride ſumtum. Labellum ligneum calceum refert, Dea indignum.

1300. CALCEOLUS radicibus fibroſis, foliis ovato lanceolatis. *Orchid. gen. conſt.* p. 14. tab. 43.

Damaſonium nothum Dodon. *coron.* p. 80. icon uniflora.
Pſeudodamaſonium Clus. *Pannon.* p. 271.
Elleborine, recentiorum I. Clus. *hiſt.* p. 272. Seba *Theſ.* T. I. t. 8. f. 5.
Calceolus Rivin. t. 1.
Cypripedium foliis ovato lanceolatis Linn. *Flor. Lapon.* n. 318. Gmelin. *Flor. Sibir.* T. I. p. 2. t. 1.
Cypripedium radicibus fibroſis, foliis ovato lanceolatis, caulinis Linn. *Spec.* p. 346. Miller. t. 242. bene.

Pulchra

(*r*) f. 1. d. e.
(*s*) f. 2. h.
(*t*) f. 2.
(*u*) f. 1. 2. 3. g.
(*x*) f. 3.
(*y*) f. 4. & 2.
(*z*) f. 4. k.
(*a*) f. 4. l.
(*b*) f. 4.
(*c*) f. 4. m.
(*d*) Separat roſeam, & albam, & amplexicaules Cl. Scopoli.

Pulchra planta in Helvetia non rara eſt. Bernæ in declivitate boreali ſylvæ *Brengarten*, inter villas *Drakau* & *Hasli*, etiam in ſylva *der Enge*, ad Arolam. Tiguri in monte *Uetkberg*, circa villam *der Höklen*, J. GESNER. Scaphuſiæ *in der Claus*, & in monte *Randen*. Prope *Wallenburg*, in monte *Rohrbart*. Prope *Villarzel l'Evêque* Cl. GAGNEBIN; deinde *au piéd des rochers de Pertuis* & in *Pertuis de Combe Grede*. In adſcenſu montis *Saleva* J. B. & RAJ in *Neſſo* monte ARETIUS. In *Ormond deſſus*, monte *Pilato*, &c.

Habitus Helleborines, potiſſimum 1299. & 1298. Radix, ut ipſe ſcapus, perennans, ad angulum rectum recurvus, repens, qui innumerabiles fibras cylindricas dimittit, & reliquiis veterum caulium exaſperatur. Caulis pedalis, & cubitalis, folioſus. Folia prima duo parva, ſeſſilia, parum a caule recedentia, deinde quatuor, ad ſeptem, ovato lanceolata, ſurſum tamen, ut ſolent, acutiora, nervis craſſis, hirſutis, in dorſo magis, ad duas uncias lata, amplexicaulia. Flores duo, unusve, ex maxima folioſa ſtipula, ſpecioſa magnitudine & ipſa; cymba pollicem longa; petala exteriora ad duas uncias.

Germen prægrande (*a*), prismaticum, trigonium, dum flos viget incurvum, rubiginoſum, lineis ſolitis tribus minoribus, & tribus majoribus percurſum: quarum illæ valvæ ſunt, hæ mediam carinam percurrunt (*b*). Petala quatuor, ad rectos angulos patula; duo exteriora ita poſita (*c*), ut alterum ſuperius ſit, inferius alterum, longum utrumque, lanceolatum, plerumque ob mollitiem undulatum, ex purpura maculoſum. Petala interiora duo ſimilia, in noſtris exemplis anguſtiora, pene linearia (*d*), lanceolata, in origine villoſa, purpurea. Labellum ampliſſimum (*e*), calcei lignei ſimile, ovatum, ad cymbæ modum cavum, parietе ſuperne contracto, ut oſtium apertum cymbæ aliquanto minus ſit. Totum lineis depreſſis percurritur, inter quas colliculi eminent (*f*). In noſtris flavum eſt, intus maculis & lineis piloſis pingitur.

Scapus (*g*) ſolidus fert petalum peculiare (*h*), antheras duas (*i*) & aliquid, quod pro tuba haberi poſſit (*k*). Petalum peculiare fungoſi capituli Helleborines locum tenet, petiolatum, verſus tubam cavum, ovatum (*l*), oriſve plicatis, proboſcidi tubæ inminens. Color ei albus, lineis pictus purpureis. Eodem ex petiolo tuba in proboſcidem (*m*), ſolidam & carnoſam, dilatatur, medio dorſo ſurſum eminente, deorſum concava, tribus quatuorve lineis exarata. Ad latera tubæ duo (*n*) ungues ſolidi, divergentes, curvuli, triangulares (*o*): ſub eorum ſingulo anthera (*p*) ſeſſilis, transverſim lata, deorſum bilocularis, ſepto diviſa.

Hæc tota columna ſtaminea oſtio cymbæ inminet, & in immatura comprehenditur. Calceoli varietates aut adfines plantæ ſunt.

I. *Helleborine calceolus dicta Mariana, foliis binis, ex radice ex adverſo erumpentibus; flore atropurpureo* PLUKNET. *Amalth.* p. 115. *Mantiſſ.* p. 101. t. 418. f. 1.
& Ejus *Helleborine Calceolus dicta Mariana, caule folioſo, flore luteo minori. Mantiſſ.* p. 101. t. 418. f. 2.
Calceolus marianus glaber, petalis anguſtis CATESBY *natur. hiſt* II. p. 73.
& EJUSDEM CATESB. *Calceolus flore maximo rubente, foliis amplis, hirſutis, crenatis, radice dentis canini append.* t. 3.
II. *Flore duplo majori* HERMAN J. R. H. &c. HALE. *Eden.* p. 305.
Calceolus petalis nectario brevioribus GMELIN. p. 3. t. 1.
III. *Petalis omnibus lanceolatis, auctore* GMELINO.
Talis in Sibiria provenit *Calceolus purpureus, ſpecioſus* AMMAN. *plant. ruthen.* p. 176. t. 21. GMELIN. *var.* γ. p. 2. T. I.

&

(*a*) TOURNEFORT. t. 249.
(*b*) TOURNEFORT. A. GMELIN. T. I. in omnibus figuris.
(*c*) TOURNEFORT. A. C. GMELIN. in α. β. δ. nobis f. 1. 2. A. B.
(*d*) GMELIN. α. β. δ. TOURNEFORT B. D. nobis f. 1. 2. C. D.
(*e*) TOURNEFORT. E. E. GMELIN. α. β. γ. δ. nobis f. 1. 2. E.
(*f*) GMELIN. & nobis l. c.
(*g*) GMELIN. f. 1. 2. nobis f. 3. 4. & 1. 2.
(*h*) TOURNEFORT. F. G. GMELIN. f. 1. inferius. nobis 1. 2. 3. 4. H.
(*i*) GMELIN. ad 1. utrumque. nobis f. 3. 4. I. K.
(*k*) TOURNEFORT. G. nobis f. 3. 4 L.
(*l*) GMELIN. in variet. γ. ad 1. inferius nobis f. 3.
(*m*) GMELIN. in f. 1. 2. utroque nobis f 3. L. L.
(*n*) GMELIN. l. utrumque. nobis f. 3. 4. N. N.
(*o*) CLUSIUS cornubus cancrorum comparat.
(*p*) f. 3. 4. i. k.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0318-2
DFG

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0319-1
DFG

CORALLORRHIZA

& *Calceolus minor, flore vario.* AMMAN. p. 177. t. 22.
Calceolus foliis ovatis, binis, caulinis GMELIN. p. 5. n. 5.
& in America *Calceolus Marianus Canadenſis* CORNUT. *plant. Canad.* c. 78. p. 205.
Conjungit certe LINNÆUS, & ipſe GMELINUS: notas diſcriminis gnari inquirant.

CORALLORRHIZA RUPP. I. p. 231.

GMELIN. *Flor. Sibir.* p. 26.

OPHRYOS *Species* LINN.

Valde adfinis Epipactidi, antheris quaternis differt.

* 1301. CORALLORRHIZA RUPP. *Orchid. gen. conſtit.* p. 12. GMELIN. l. c. Tab 44.
Orobanche Suecorum, radice Coralloide, flore albo RUDBEK. *Elyſ.* II. p. 234. f. 16.
Ophrys bulbis ramoſis, flexuoſis, caule vaginato, nectarii labio trifido LINN. *Spec.* p. 1339.
Paſſim in ſylvis abiegnis umbroſis. *Sur la Montagne Darnain, à la Combe de Pelu, à la Jaques, à Sombaille, au haut du bas Monſieur, près de la Chaud de fonds* Cl. GAGNEBIN. Circa *la Brévine* CHATELAIN. In Aquilejenſibus paſſim, *en Combanivaz, Chapuiſe, Javernaz.*
Radix ex ſcapo ad angulum rectum declinat, ſed undique adpendices edit, quæ ipſæ ramoſæ ſunt, obtuſæ, ut in Coralliis; teneræ omnes, ſucci plenæ, albæ; Scapus dodrantalis, pedalis, rectus, aphyllos, præter ſquamas non virides, parum exſtantes, obtuſas. Spica rarior, florum fere circa duodenos. Stipulæ ovato lanceolatæ. Petioli aliquot linearum, hinc fructus penduli.
Germen ovato triquetrum, extus convexius, tribus colliculis, & tribus eminentibus lineis diſtinctum, illi valvæ *ſunt*, quibus ex claſſico more ſemina ſcobiformia adfiguntur. *Petala ſex, tria in galeæ (a) ſpeciem facta, nempe ſupremum (b), & duo interiora (c); exteriora tria ovato lanceolata (d), ſecundum & tertium* patula deſcendunt. Exteriora viridia ſunt, quartum & quintum latiora, ovata (e), acuminata, alba, viridi linea diſtincta; ſextum, ſeu labellum, ex ovato lanceolatum (f), acuminatum, duabus lineis eminentibus percurſum (g), aut figura etiam lanceolata inſcriptum, alias purum, album, in faucibus tamen purpureis maculis inſigne, in principio duos acutos & breves denticulos exigit (h). Denticuli labelli alias *obſcuri ſunt (i)*, neque tamen ideo ſpeciem ſeparaverim (k).
Columna ſtaminea (l) ſuperne convexa, inferne cavula, purpura, maculata. In ejus parte ſuprema duo ſunt margines, ſuperior (m) in arcum flexus; inferior, ſeu ſuſtentaculum, mucrone brevi tripartito (n) eminens. Inter eos margines virides eſt vallecula (o). Ex ſuperiori margine exit fungulus celerrime (p) ficeſcens, inclinatus. Sub eo ſunt duæ ovales capſulæ (q), dorſis oppoſitis, tenerrimæ, ſpongioſæ. *Iis apertis adparent quatuor (r)* antheræ, ſeu globuli ovati, pellucidi, *in quoque loculo bini.* Pro iis loculis duæ in labello depreſſiones *inſcribuntur.* Maturi elabuntur, & glutinoſo ſcapo paſſim adhærent, cavosque nidos relinquunt (s).
Cæterum figuras 6. ad 10. ipſe delineavi, ſola ſumma rerum momenta ſecutus, quæ oculo vitro convexo adjuto ſe offerebant.

III.

(a) Tab. noſtr. f. 1. a. 3.
(b) a.
(c) b. c.
(d) a. b. c. f. 4. 3°. 4°.
(e) f. 2° 4°. d. e.
(f) f. f.
(g) h. h.
(h) g. g.
(i) GMELIN. nulli.
(k) CHATELAIN.
(l) f. 6. 8. 9. 10.
(m) q. q.
(n) l. l.
(o) m. m.
(p) k. k.
(q) n. n.
(r) f. 8. 9. Vidit etiam Clar. GAGNEBIN. & CHATELAIN.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0321-7 DFG

XI. SPATHACEÆ.

PIPERITÆ Linn. n. 2.

Paucas hujus generis plantas habemus, quas non longe a Liliaceis poſſumus removere, etſi foliis ſunt diviſis. Hetteroclitis plantis non alium locum invenio.

ARUM Tournefort. t. 69.

Linn. n. 1028.

Rivin. *Monop. irreg.* Malpigh. *ic.* 184.

ARISARUM Tournefort. t. 70.

DRACUNCULUS Tournefort. t. 70.

Spatha equidem eſt, quam Tournefortius (*t*) & Rivinus pro petalo habent, ſed maxima, floralis, caduca, ſemiconica, hinc convexa, inde aperta, characterem meretur ingredi. Intra eam cylindrus (*u*) de ſummo pedunculo exit, qualem fere Typha emittit. Ei cylindro inferius baccæ rotundæ, polyſpermæ (*x*), numeroſæ adhærent, cum tuba breviſſima. Super has baccas papillæ breves (*y*), ſurſum pilos emittentes. Deinde antheræ craſſæ, quadrangulares (*y**), ſeſſiles, ſcapo infixæ, quadriloculares. Iterum ſupra eas papillæ rotundæ (*z*), quæ curva filamenta deorſum educunt. Suprema pars ſcapi nuda, craſſior, clavata (*z**).

1302. ARUM (*a*) foliis ſagittatis, ſpatha recta, clava cylindrica.

Arum Camerar. *Epit.* p. 365. 366. Blakwell. t. 228. Dodon. *pempt.* p. 27. *Vulgare* Miller t. 52.

II. *Minus* Camerar. *Epit.* p. 367.

III. *Piſtillo albo, luteolo.* Trag.

IV. *Arum venis aureis, pulcherrimis*, quas in horto conſervaverit Doering. p. 24.

Arum acaule, foliis haſtatis, integerrimis, ſpadice clavato. Linn. p. 1370.

In omnibus dumetis & ad ſepes, verno tempore.

Radix tuberoſa, carnoſa, fibras emittit. Folia radicalia, petiolata, ſagittata, nitida, ſæpe maculata. Spatha alba, recta. Baccæ per ætatem ſucco rubro tinctorio ebriæ. Semen unum vel duo, rotunda, dura, ſuperficie reticulata. Clava ſanguinei coloris.

Tota planta acerrima (*b*), exurens, linguam diutiſſime mordens, ut etiam infuſum vinoſum ſputum cruentum civerit. Radix farinoſa, viſcida, ſed tamen acerrima, minus quidem, quam folia, & fibræ minus, quam bulbus, plena lacteo (*c*) ſucco, non valde acri, ſuccum violarum viridi colore tingente. Succus viridis de lacte ſecedens ſuo lacte etiam magis tingit, & ab acore cogitur; tum ad ignem. Coctus dat extractum dulce, & ſedimentum relinquit, quod eſt glutinis adufti odore: reliqua tunc radix inſipida eſt. Siccæ radicis extractum aquoſum ad $\frac{1}{50}$. obtinetur, nauſeoſe dulce, neque acre. De recente radice ad ignem ſtillat aqua ſublixiva, tunc alia empyreumatica, magis alcalina: porro empyreumaticus liquor ſubacidus (*d*) cum oleo miſtus pariter empyreumatico; manet carbo, in

(*s*) t. 7. o. o. p. p.
(*t*) Tournef. A. B.
(*u*) A. C. ad B.
(*x*) C. D. E. F.
(*y*) In Icone Blakwell. t. 228.
(*y**) Tournefort.
(*z*) Ibid.
(*z**) Ibid. B.

(*a*) Arum habet folia Dracunculi longiora, paucioribus maculis diſtincta, caulem ſubpurpureum, dodrantalem, piſtilli effigie, a quo croceum ſemen exit; radix Dracunculi alba. Dioscorides L. II. c. 163. Ægyptus gignit maxime Aron [Coloeaſiam] Glaucias hoc a Dracontio diſcrevit; dixit ſylveſtrem; alii Aron radicem vocant, herbam Dracontium, ſed omnino differunt Plin. L. XXIV. t. 91. Phanias Arum eſſe idem cum Dracontio Athenæum ⊙. p. 185. Ita Cordus *botanolog.* p. 134. 135.

(*b*) *Fränk. Anmerk.* n. 40.

(*c*) Ibid.

(*d*) Geoffroi III. p. 125. des Serres p. 751. Etiam Wedel. Plurimum acidi continet Navier. Geoffroi. p. 129.

in quo ſal parciſſimus (*e*) ad $\frac{1}{200}$. Volatilem ſalem plurimum continere *Urbanus* HIARNE: eum in his experimentis non invenio (*f*).

Contuſa cum vini liquore ſtillatitio dat extractum Colophoniæ ſimile, nauſeoſe dulce; & innatat in vini ſpiritu oleum acre, ut Pimpinellæ eſſentia, ad grana in libra decem (*g*). Cum aqua longe & quinquies uberius extractum dat, nauſeoſe dulce, non acre. Vis eſt in aqueo ſucco, non in lacte; & radix ſicca ad drachmam poteſt exhiberi, multo tunc mitior (*h*). Adnotat Cl. GEOFFROI, extimam radicis partem pene inſipidam eſſe, dum interior acrimoniam retinet (*i*).

Folia, quam radix majorum ſunt virium: ſuccus de recentibus foliis parum acris, tamen ſublixivus eſt, deinde ut prelum urgetur, acrior, celeriter violarum ſuccum rubro colore tincturus (*k*); & reliqua folia nunc inſipida ſunt. Extractum ex eo parcum, granorum 25. ex 20. drachmis, dulce eſt & ſubacre (*l*). De iisdem contuſis, cum aqua pluvia, ſtillavit aqua ſubalcalina, tunc alia empyreumatica alcaleſcens, & olei 24. grana, ex 1210. In carbone parciſſimus ſal alcalinus fixus (*m*). Siccata folia dederunt cum aqua extractum fuſcum cum acrimonia dulce, qualis in Pimpinella [alba] ſapor eſt; deinde extractum ſpirituoſum parcum, ſimile, ſed debilius. Cum ſpiritu vini unciæ duæ dederunt extracti grana 56. & tincturæ oleum, radicis Pimpinellæ oleo ſimile innatat, ſuperſunt aquoſi extracti grana 17. Ita vero commiſtæ ſunt gummoſæ particulæ cum reſinoſis, ut aqueum extractum in vini ſpiritu deliqueſcat, ſpirituoſum in aqua. Ex levi extracti utriuſque acrimonia adparet, vim eſſe imprimis in partibus volatilibus, quæ avolant.

Vires in radice ſunt ſaponaceæ, ut etiam ſaponis loco ſiccata ſerviat (*n*). Arum urſus quærit, hiemales ſordes abſterſurus (*n**). In uſus medicos eodem fine trahitur, ad reſolvendum ſpontaneum humorum gluten: fecula tamen, de qua ſuccus expreſſus fuerit, *aut elotus, debilior* (*o*) *eſt utique*, & ſiccata denique inutilis. *Nam ex ficco Aro panis fit edulis* (*p*), *uti ex Calla, adfini* (*q*) *planta, panis hieme paratur*, & ex propiori Aro Colocaſia (*r*). Quare oporteret ſuccum exhibere, aut recentem certe radicem: nunc fecula, ſive farina acri ſucco privata, adhibetur.

Ad debilem ventriculum datur, in pulvere ſtomachico BIRKMANNI; ad aſthma (*s*), ad alvum purgandam (*t*); ad rachitidem, radicis grana quinque cum duplo ſaponis & melle coctæ (*u*). Homo pene raucus & pene aphonus Aro ſanatus (*x*). Veteres inter diuretica numerabant (*y*). Externo uſu, in turundam ficta, radix ulcera mundat, ad arthritidem levandam imponitur (*z*).

Radice Ari debile vinum confirmatur, ut acetum inde obtineri poſſit (*z**).

Callam nondum in Helvetia reperimus, quæ in uliginoſis ſylvis ſeptentrionis reperitur.

Ab Aro ad Typham ordo naturalis ducere videtur.

CLAS.

(*e*) Ibid. Omnino aliter, quam WEDELIUS, qui in libra drachmam ſemis ejus ſalis reperit *de Aro*: aut Cl. GEOFFROI, qui grana 204. ex libris quinque p. 125.

(*f*) II. p. 67.

(*g*) Ibid. CARTHEUSERUS reſinæ parum reperit. *Mater. med.* p. 402. 403. ad gr. 16. ex uncia: gummi drachmas duas.

(*h*) CARTHEUSER. Recte monet absque lotione adhibendam eſſe GEOFFROI. p. 128. Exſuccas eſſe radices, quando caulis floreat LUDWIG *bonis. rud.*

(*i*) p. 125.

(*k*) *Fränk. Anmerk.* n. 40.

(*l*) Ibid.

(*m*) Ibid.

(*n*) PECKEY. *herbal.* p. 65. circa Maidſtone. NAVIER. *annotiſſem. des* 01 p. 75. CÆSALPINUS. *Fränk. Anmerk.* l. c.

(*n**) ARISTOTELES *Hiſt.* L. IX. c. 6.

(*o*) Radix raſa prelo exprimitur, tunc ſuccus intra 24. horas deponit farinam, hæc colligitur, & poteſt addi, quod in torculare manſit DONZELLI. p. 387.

(*p*) In Sclavonia ANGUILLARA p. 128. ut optimus fiat PORTA *mag natural.* L. IV. c. 17. add. CHYDENIUS *gamla Carleby* p. 41. 42. In agro Noribergenſi BURGGRAV. p. 1055. Panis Dyrrhachinus erat ex Ari radice WEDEL. *Progr.* Expreſſo ſucco in *Garfagnana* panis inde fit *Journ. Litt.* S. III. p. 387.

(*q*) *K. Swenik. Wetenik. Acad.* ann. 1742. p. 284.

(*r*) In Aegypto Aron edule, nempe femina PLIN. *Hiſt.* L. XXIV. c. 92. Ari Aethiopici radix acris; Lota tamen & ſiccata & toſta Hottentotti veſcuntur. KOLBE III. p. 187.

(*s*) DIOSCORID. apud PLIN. L. XXIV. c. 92. HILL. *Mater. medic.* p. 596. DETHARDING *meth. med.* p. 150. radicis ſiccæ drachma, ad duas drachmas. Etiam phthiſicis cum melle datur DIODORUS. PLIN. ibid.

(*t*) CONSTANTIN. apud GEOFFROI.

(*u*) MESUE L. II. c. 24. ROSEN *Kinderkrankheit.* p. 478.

(*x*) BURGGRAV. *Lex* I. p. 1097.

(*y*) RUFUS c. 5. p. 8.

(*z*) CHOMEL. *Supplem.* p. 148.

(*z**) LEPECHIN. *acetific.* p. 11.

CLASSIS XII.

GRAMINEÆ.

NAturalis omnino classis, nisi, quod Junci, Triglochin, Scheuchzeria, Valisneria, & Acorus eam inter & Liliaceam ambigant. Communem cum Liliaceis habitum habent, culmos vaginales, folia simplicissima, nervis parallelis, in apice convenientibus, naturam monocotyledonem. Differunt flore apetalo, decolore, persistente, paucissimis exceptis.

Classes facimus, triglumes, sexglumes, uniglumes, biglumes. Apetalarum nomen novi a VAILLANTIO & a LINNÆO repudiari. Verum nostra classis, & ejus ordines, certe naturales sunt.

I. TRIGLUMES.

His tria calycis folia, tria stamina,

SPARGANIUM (a) TOURNEFORT. t. 302.

LINN. n. 1041.

Typham mallem post Arum ponere, sed ab Acoro separari nequit, neque a Sparganio.

Flores Sparganio in densas sphæras (*b*) congesti, quarum superiores masculæ (*c*) sunt, inferiores feminæ (*d*), in eodem tamen flexuoso pediculo. Calycem (*e*) triphyllum LINNÆUS vocat, etsi numerare perdifficile est, tunc stria stamina, in capillaribus filamentis. *Feminis capsula pyramidalis* (*f*), ut sphæra feminina undique rigeat (*g*). Tuba simplex, fine bifido. Semina duo ossea (*h*), aut unicum (*i*), neque enim hic propria experimenta habeo.

1303. SPARGANIUM caule foliisque erectis.

α. *Sparganium* CAMERAR. *Epit.* p. 732.
Plantanaria DODON. *Cereal.* p. 256.
Sparganium ramosum C. B. *Hist. Oxon.* III. p. 247. t. 13. f. 1.

β. *Sparganium non ramosum* TABERNÆMONT. p. 247. *Hist. Oxon.* III. p. 248. t. 13. f. 2.
Sparganium alterum LOBEL. p. 80.
Icon OEDERI t. 260.

α. β. *Sparganium foliis erectis, triquetris* LINN. p. 1378.

Utraque varietas in stagnis paludosis,, & rivis, quorum fluentum impedit, posterior in paludosis ad *Gürbam*.

Culmus firmus, erectus, tripedalis & ultra: folia ima triquetra; suprema plana, illa maxima, etiam tripedalia. Ex sinu foliorum superiorum pediculi anguloſi & inflexi, nudi, ramosi in α, non ramosi in β, unam in β. plures in α. pilulas sessiles perforantes. Hæ pilæ fiunt placenta carnosa, crassa, cujus foraminulis bases seminum infiguntur. Sphæræ mares minores, odoratæ, filamentis longis. Anthera fusca. Squamarum calycinarum una major.

1304

(*a*) Sparganium, alii Xiphidon, folia habet Gladioli, sed arctiora, & in terram magis procumbentia. In summo caule, velut pilulæ prominent, in quibus semen DIOSCORIDES L. IV. c. 21. Non dissentit.
(*b*) TOURNEFORT. A. A. C. C.
(*c*) A. A. A.
(*d*) C. C. K.
(*e*) Ad E.
(*f*) E. F.
(*g*) K.
(*h*) G.
(*i*) H.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0324-5
DFG

1304. SPARGANIUM foliis planis, mollibus, decumbentibus.

An *Sparganium minimum* C. B. *Theatr.* p. 232. *prodr.* p. 24.? Non videtur, & habeo potius pro exemplo prioris humili, qualia palmaria vidi.

Sed eſt *Sparganium minimum* RAJ. *Synops. III.* p. 437. RAJ. 1910.

An *Sparganium foliis natantibus, plano convexis* LINN. *Flor. Lapon.* n. 345.? *foliis decumbentibus planis Spec. II.* p. 1378. Putem ob vocem *natantibus*, etſi noſtrum non perinde numeroſas ſpicas habet. Ex Suecia certe prioris varietatem cum hoc nomine accepi.

Bernæ in foſſis, quæ erant inter viam *Worbenſem* & villam *Wittighofen*, ſed eæ nunc ſiccatæ ſunt. Circa *Landeron*. In lacu Tigurino prope *Lachen*.

Radix fibroſa, alba. Culmus ex aqua ad aliquot uncias erigitur, brevis, non ramoſus. Folia tres lineas lata, pedalia, craſſula, complanata, obtuſa. In ſumma planta ſphæræ feminæ duæ, tres, vel quatuor: una ad brevem ramulum ſcapi, reliquæ ſeſſiles. Sphæra maſcula unica caulem terminat. Minora omnia, quam in ſpecie 1303. & molliora.

TYPHA TOURNEFORT. t. 301.

LINN. n. 1040.

Summum caulem vel una cylindrus florifera terminat, vel duæ, aliquo ſpatio disjunctæ: ſuperior pars clavæ, aut clava ſuperior, quoties duæ ſunt, maſcula eſt (*k*), floſculis facta innumerabilibus, calycibus peranguſtis, trifoliis, ſtaminibus ternis (*l*). Inferior clava (*m*), aut clavæ unicæ pars inferior, feminina eſt, ſitque ſtipatis pariter floſculis femineis, petiolo longo pappum radiatum (*n*) emittente, ſemine claviformi (*o*), tuba ſimplici.

*1305. TYPHA clava unica

Typha CAMERAR. *Epit.* p. 607.

Typha paluſtris major C. B. *Theatr.* p. 337. *Hiſt. Oxon.* III. p. 246. t. 13. f. 1.

Typha foliis ſubenſiformibus, ſpica maſcula feminaque approximatis LINN. p. 1377. *It. Scan.* p. 160.

Ad ſtagnorum & fluviorum latera, in arundinetis.

Culmus ſepedalis; folia plana, convexa, craſſa, uncia anguſtiora, tripedalia & ultra; amplexicaulia. Clava unica, continua, ſexuncialis, pollicem lata, fuſca. Semina ex petiolis pappoſis ſuſtentata avolant.

Radicem inter acetaria haberi (*p*), & infuſam in aqua potum vi imprægnare lego, quæ nimium ſanguinis de utero fluxu moderetur (*q*).

A pecore editur, ſuſpicatur tamen SCHREBERUS (*r*) nocere.

Pappus calcitris replendis ſervit.

*1306. TYPHA clava maſcula a feminina remota.

α. *Typha* GMELIN. *Flor. Sibir. I.* p. 133.

Typha paluſtris media J. B. II. p. 540. MORISON. *Hiſt. Oxon. III.* p. 246. S. VIII. t. 13. f. 2. HILL. *Flor. Brit.* p. 468.

Typha paluſtris, clava gracili C. B. *Theatr.* p. 340.

β. *Typha minor* J. B. II. p. 540.

Typha paluſtris, minor C. B. *Theatr.* p. 341.

α. β. *Typha foliis ſemicylindricis, ſpica maſcula, femineaque remota* LINN. *It. Scan.* p. 198. *Spec. II.* p. 1377.

Hæc rarior. *Sur les Eloges* GAGNEBIN, ad viam inter *Ferrière* & S. *Imier*. *Genevæ ſous Gaillard* in paludoſis inſulis Gen. de *Sauſſure*. In confluente fluvii *Arve* cum Rhodano LOBELIUS & RAJUS. Cl. GAGNEBIN ad Rhodani in lacum Lemanum influxum prope *Bouveret*. Plurimam reperi in villa *Bodenaker* ad Arolam.

Culmus

(*k*) TOURNEFORT. C.
(*l*) A.
(*m*) F.
(*n*) H.
(*o*) G. D. GREW. t. 27.
(*p*) GLEDITSCH. *method.* p. 21.
(*q*) Loss. L. IV. *obſ.* 4.
(*r*) H. *Saml.* p. 84.

Culmus humilior, cubitalis, bicubitalis, ſed firmior, junceus. Folia multo duriora, anguſtiora, ima etiam vaginalia. Clava tres lineas lata, & paulo ultra, longa unciam, iſthmo intercedente inter partem marem feminamque (*s*), non penitus perpetuo (*t*).

Varietas *Lobeliana* β. eſt exemplum vetuſtum, de quo pars ſpicæ maris, aut ea tota ſpica defracta eſt, ut femina ſuperſit.

II. SEX GLUMES.

ACORUS (*a*) LINN. n. 434.

CALAMUS AROMATICUS PETIT. *Létres d'un medecin* p. 49. MICHELI p. 43. t. 31.

Et ſinu folii clava ſolitaria, ſeſſilis, erigitur, cylindrica, dura, floribus ſeſſilibus denſiſſime obducta. Calycis foliola ſex (*b*), rhomboidea, fine triangulari, truncato (*c*), intus cava. Stamina ſex, antheris gemellis (*d*). Capſula ſuperne hexagonia, acuminata, triloçularis (*e*). Semina tria (*f*). Hinc Junco proximus, inde Typhæ.

1307. ACORUS LINN. p. 462.
Acorum CAMERAR. *Epit.* p. 5. *legitimum* TABERNÆMONT. p. 643.
Acorus verus C. B. *Theatr.* p. 625. *ſeu Calamus aromaticus officinarum* Ic. *Reg.* II. *Hiſt. Oxon.* III. p. 437. BLAKWELL. T. 466.

β Varietas julis ternis, quaternis BLAKSTONE I.

In Helvetia paſſim. Bernæ in ſtagnis prædii *Holligen*, olim Soceri mei *Ampl. Tribuni* BUCHERI. Circa *Schadau*. Ad *Tramlingen* in ſtagno. C. B. circa *Brüglingen* & *St. Jacob*. Prope *Gundeldingen* (*g*), & in piſcina prope *Brattelen*.

Radix ſpongioſa, tuberoſa, oblonga, punctata, anulata, teres, fibras dejiciens. Folia erecta, tres & ultra lineas lata, a nervo valde eminente inæqualiter diviſa, ut altera medietas tranſverſis rugis plicetur. Typha flava, unica, foliis brevior.

Plurimum inter plantas ſeptentrionis aroma poſſidet, ſive nunc verus (*h*) Calamus aromaticus ſit, ſive ſecus (*i*). Radicis aqua ſimplex magis aromatica eſt, & oleum ſecum abripit æthereum (*k*): ſpiritus vini de recente radice vim medicam non extrahit, de ſicca magis, & olei ætherei multum continet, ad drachmam in libra (*l*), de ſicca radice ſemper melius.

Infuſum aquoſum amarum & aromaticum eſt (*m*); ſed extractum inodorum (*n*), inutile; ſpirituoſum acre, & de odore Calami aliquid (*o*) retinet. Ita aut vinoſam extractionem NEUMANNUS (*p*) præfert. Salem volatilem abunde ſuppeditat (*q*).

Mihi placeret vel in vino Burgundico infundi, ut CHOMEL, vel crudum ſumi, ad duas fere drachmas, neque ſpiritum propinarem, ut WEDELIUS (*r*), poſt ea, quæ NEUMANNUS monuit. Olim cum ſaccharo condiebatur (*s*).

Veteres

(*a*) Ita in icone TOURNEFORTII.
(*b*) Defuiſſe aliquando Cl. WILLICH.
(*c*) Acorum habet folia Iridis anguſtiora, radices non diſſimiles, complicatas, in obliquum natas, ſummo ceſpite ſparſas, geniculis interruptas, albicantes, guſtu acres, odore non ingratas. Calefacit, antidotis immiſcetur DIOSCORIDES L. I. c. 2. PLIN. L. XXV. n. 100. Papyro ſimilis, nodis albidis, fœtidus, mali ſaporis AVICENNA L. II *tr.* 2. c. 4. de alia, ut puto, planta. Viridis non olet, ſiccus melius THEOPHRAST. *Cauſ.* L. VI. c. 22.
(*b*) MICHELI A.
(*c*) Ibid.
(*d*) B.
(*e*) E. F.
(*f*) F.
(*g*) *Basler Merkwürd.* p. 542.
(*h*) MATTHIOLUS *Epiſt.* p. 98. 99. TOURNEFORT. *plant. environ de Paris* p. 278.
(*i*) WEDEL. *Cent.* II. *Exerc.* V. *Dec* 3. J. SYLVIUS ad MESUE. FALLOPIUS *in Dioſcorid.* l. c. 7. LOBEL. *adverſ.* p. 29. P. ALPINUS *Med. Aegypt.* p. 137. b.
(*k*) NEUMAN T. II. P. I. p. 271. Olim, radices manſiſſe ſapidas, cum extractum ſpirituoſum paſſæ eſſent A. De HEYDE *obſ.* 65. Sapore eſſe ſpiritus vini CARTHEUSER. *Mater. medic* II. p. 51.
(*l*) CARTHEUSER ibid. NEUMAN. p 273. conf. WEDEL *de Calamo aromatico.*
(*m*) CARTHEUSER. ibid.
(*n*) Ibid. NEUMAN. p. 274. 275.
(*o*) NEUMAN.
(*p*) IDEM p. 279.
(*q*) p. 275.
(*r*) *Diſſ. de Calamo aromatico.*
(*s*) MESUE. p. 121. b.

Ep.

T. II. tab. 40. pag. 164.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0327-2
DFG

Epipactis *foliis amplexi caulibus ovato lanceolatis labello lanceolato*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0328-8

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0329-6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0330-7

Veteres & nuperi Arabes veriori Acoro in theriaca (*t*) utuntur, & gargarismate ad dentium (*u*) dolorem: noſtro tempore ad ventriculi debilitatem adhibetur, ſive cruda acida ſubnata fuerint, ſive flatu diſtendatur. Ad vertiginem pro ſpecifico T. TURQUET (*x*). Unice adſtringere, & in hæmorrhagiis internis (*y*) valere, credo de Iride flava potius dici poſſe. Odorem in folliculo Ratti moſchati a Calamo aromatico eſſe lego (*z*).

TRIGLOCHIN LINN. n. 453.

JUNCAGO TOURNEFORT. t. 142. MICHELI p. 43. t 31.

Flos hexaphyllos (*a*), foliis ovatis (*b*), quorum interiora minora, teneriora, poſſint pro petalis haberi; exteriora majora, omnia decidua, omnia cava, & in ſinu ſuo ſtamina ſeſſilia continentia, quæ pollinem elaſtica vi explodunt. Siliculæ tres (*c*), aut ſex, longæ, erectæ, graciles. Tubæ denſe plumoſæ, tres vel ſex (*d*). Semen in quoque loculo, unicum, de apice ſuſpenſum. Potuiſſet cum Antherico manſiſſe.

1308. TRIGLOCHIN capſulis triloculariſbus ſublinearibus LINN. p. 482. *K. Swenska Wetenskap. handling.* 1742. p. 147. t. 6. f. 1. 2. 3.
Gramen junceum ſpicatum TABERNÆMONT. p. 224. *ſeu Triglochin* C. B. *Theatr.* p. 80. 81.
In pratis udis abunde, circa *Seedorf*, &c.
Culmus imus bulboſus folioſas radices emittit. Folia radicalia multa, craſſula, & tamen mollia; hinc convexa, inde plana. Caulis nudus, pedalis & altior. Spica longa, rara, multiflora. Petala ovata, viridia, roſeo tincta, interiora tota roſea, delabuntur omnia, ut hactenus ad liliaceas pertineant. Fructus, dum matureſcit, longe de calyce exit, ſtrictus, priſmaticus (*e*), & denique loculus quisque inferne *in duas valvas diſſilit, dum ſuperne cohærent* (*f*); *ita ſagittæ ſimilitudo naſcitur, ex qua nomen. Hæc de noſtra nam altera Salſa ſpecies, qua caremus*, rotundum fructum & ſexlocularem habet.
Subſalſus ſapor pecori & placet, & ſalubris eſt (*g*), ut ob ejus plantæ copiam paſcua ad oſtia Rhodani ovibus ſaluberrima putentur, in quibus mire pingueſcant. Maritimam ſpeciem ad colenda prata humecta SCHREBERUS laudat; ſed expertus ſum, ſemina difficulter matura haberi, cum *Rupe* colere vellem.
Ea ſpecies nuſquam in Helvetia provenit, etſi paſſim aquæ ſalſæ ſcaturiunt, & ſalſa aſpergo de ſpinis a vento diſſipatur. Non ergo a ſalſedine certæ plantæ naſcuntur, niſi in vicinia ſtirpes fuerint, quarum ſemen venti adferre poſſint.

VALISNERIA LINN. n. 1097.

VALISNERIA MICHELI p. 12. t. 10.

& VALISNEROIDES EJUSDEM. p. 13.

Sexus tota planta diſtincti. Femina, quæ Valisneria MICHELI, ſcapum habet ſpiralem (*h*): vaginam bifidam (*i*): tunc tubum florigerum longiſſimum: in eo calicis tria foliola ovata (*k*): petala tria elliptica (*l*), cum cuſpide ſibi (*m*) impoſita. Capſula longa, unilocularis (*n*) polyſperma, ſtigmate tripartito (*o*). Stamina tria. Flos mas vagina bipartita (*p*) & quadrupartita (*q*), floribus congeſtis trifidis (*r*), ovatis, repandis & reflexis, ſtaminibus duobus (*s*).

1309.

(*a*) P. ALPIN. p. 141. b.
(*b*) H. H.
(*c*) MARCELL. c. 12.
(*d*) C.
(*e*) *Prax.* p. 59.
(*f*) *Journ. med.* ann. 1759. m. April.
(*g*) *Mém. de l'Acad.* ann. 1725. p. 334.
(*a*) TOURNEFORT. A.
(*b*) B. MICHELI. A.
(*c*) E.
(*d*) C.
(*e*) TOURNEFORT. C. MICHELI D. E.
(*f*) MICHELI. E.
(*h*) C.
(*i*) D.
(*k*) B. B. B. J. J. J.
(*l*) Ad E. E. MICHELIUS pro ſtaminibus habet.
(*m*) F.
(*n*) Supra F.
(*o*) N.
(*p*) O.
(*q*) L.
(*r*) Ibid.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0331-3

* 1309. VALISNERIA LINN. p. 1442.
Valiſneria androgyna paluſtris, Algæ folio, Italica, foliis in ſummitate denticulatis, flore purpuraſcente MICHELI p. 12.
Potamogeton, Algæ folio, Piſanum BOCCONE *muſ di fiſic.* p. 289. E.
β. & *Valiſneroides paluſtre, Algæ folio, Italicum, foliis in ſummitate tenuiſſime denticulatis, floribus albis vix conſpicuis* MICHELI p. 12. t. 10. f. 2.
Cl. la CHENAL invenit.
Folia pro aquæ profunditate variæ longitudinis, graminea, ſed nervis pliciſve paralleliſ folium tranſverſim dividentibus, fine lanceolato, obtuſo, ſubtiliter dentato. Flos mas minimus, ex brevi & ſolido ſtilo, prope radicem, folio brevior; maturus abrumpitur, & per aquæ ſuperficiem vagatur. Flos femina in ſcapo ſpirali, foliis altiori, florem majorem purpureum. Si vere ſtamina bina habet, in charactere tamen naturali ad Juncos pertinet.

SCHEUCHZERIA LINN. n. 452.

Calyx hexaphyllos. Siliculæ craſſæ, compreſſæ, diſtinctæ, tres ad ſex (*a*), quarum duæ plerumque matureſcunt, reliquæ abortant. Stamina ſex (*b*). Tubæ tres obtuſæ.

1310. SCHEUCHZERIA LINN. *Flor. Lapon.* t. 10. f. 1. *Spec.* p. 482. GMELIN. *Flor. Sibir.* p. 713.
Juncus floridus minor C. B. *Prodr.* p. 43. *Theatr.* p. 190. J. B. II. RUDBEK. I. p. 110. f. 2.
Gramen junceum, aquaticum, ſemine racemoſo LOBEL. *Flor. Pruſſ.* p. 114. *ic.* 28.
Juncoidi adſinis paluſtris SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 336.
Icon OEDERI 76.
In Helvetia rara, nunquam a me lecta. Circa *Einſidlen* & ad *Pilati* lacum BUSSER. Circa lacum ſelinum SCHEUCHZER, ſed eo loco exſtirpata eſt. Circa *Mülhuſiam* HOFER.
Culmi pedales, geniculati, ad terram vaginis albis *obducti*. Folia convoluta, carinata, *ut explicari poſſint*. *Stipulæ ovato lanceolatæ*, amplexicaules. Ex geniculis panicula rara, facta petiolis ſemel ramoſis, quibus adſident, in longo petiolo, flores ſolitarii, hexapetali, ex viridibus ſublutei, petalis lanceolatis. Stamina de flore eminentia. Siliquæ cum acumine, rotundæ, breves, latæ, planæque, duæ & tres, ſibi obverſæ (*c*), monoſpermæ (*d*), & diſpermæ (*e*). Semina ovata, compreſſa, amygdalæ forma.
Juncis adnumerat Cl. BOEHMER (*f*) ab iis differt, ut a Phalangio Anthericum.

JUNCUS TOURNEFORT. t. 127.

LINN. n. 237.

JUNCUS SCHEUCHZERI p. 337.

& JUNCOIDES SCHEUCHZERI p. 318.

JUNCUS MICHELI.

& JUNCOIDES MICHELI. t. 31.

Calycis foliola bis terna, ovato lanceolata (*g*). Stamina ſex (*h*). Germen triquetrum. Tuba unica (*i*), tricornis (*k*), cornubus villoſis (*l*). Fructus triquetrus, trivalvis (*m*). Semina ſubrotunda (*n*), in Junco MICHELII numeroſa (*o*), in

(*a*) LINN.
(*b*) BOEHMER. LINN.
(*c*) OEDER.
(*d*) LINN.
(*e*) GMELIN.
(*f*) *Flor.* p. 344.
(*g*) TOURNEFORT. A. MICHELI in Junco A. in Juncoide A. A.
(*h*) MICHELI ad A. A. A.
(*i*) B TOURNEFORT.
(*k*) MICHELI D E. F.
(*l*) Ibid.
(*m*) D. MICHELI in Junco H. in Juncoide K.
(*n*) E. MICHELI in Junco I. in Juncoide K.
(*o*) MICHELI.

in Juncoide terna (*p*). Glumæ ſub flore binæ, frequentes, non perpetuæ, aut una bivalvis.

1311. JUNCUS caule nudo, foliis teretibus, ſtrictis, panicula laterali ſparſa.

Juncus tertius DODON. *Ceral.* p. 265.
Juncus foliaceus J. B. II. p. 221.
& II. An *Juncus levis* DIOSCORID. L. IV. c. 47. PLIN. L. XXI. n. 69?
Juncus acumine reflexo major. C. B. *Theatr.* p. 184. cum bona noſtri icone J. B. II. p. 524.
Juncus acumine reflexo major, panicula majori BARRELIER *ic.* 204. *& minore* ibid.
& III. *Juncus acumine reflexo alter* C. B. *prodr.* p. 23. *Theatr.* p. 183. SCHEUCHZER. p. 345. n. 5. & 6.
Juncus caule nudo, apice membranaceo, incurvo, panicula laterali LINN. p. 464.

Cum multum laboris poſuiſſem in Juncis inveniendis, qui his ſcriptorum deſcripſionibus reſponderent, unicum inveni, in terra tenaci, ſubpaludoſa frequentem, exoſum agricolis.

Ceſpites aliquanto rariores, quam in 1312. Culmi multi, ſtrictiores, duriores, profundius ſulcati, firmiores, cæterum perinde ad terram nigris vaginis veſtiti. Haud longe ab apice duæ glumæ vaginales, quarum altera brevis, cava, ariſtata, altera in biuncialem & ultra caulem continuatur; ſæpe vagum & inflexum. Ex ſinu glumæ minoris, eam inter & majorem, multi ramoſi pediculi floriferi prodeunt; in juniori planta vicini & denſe congeſti; in adulta divaricati & paniculati. Sub quovis flore duo folia fuſca, ſicca. Folia calycina in florem ſtrictiſſimum fere connivent, acute ariſtata, juniora quidem ex albo virentia, adulta ſpadicea. Fructus ovatus, ariſtatus. Semina (*q*) multa & fulva.

Hic ob duritatem ad texendum & vinciendum utilior: ad funes egregius (*r*). In pratis tubera colligit (*s*), quare exſtirpare vetat SCHREBERUS (*t*).

Diureticam radicem veteres faciunt, ſi de iſto junco loquuntur (*u*).

β Juncus DODON. *Ceral.* p. 264. *levis* TABERNÆMONT. p. 249.
Juncus panicula arundinacea J. B. II. p. 520.
Juncus levis, panicula ſparſa, major. J. B. *Theatr.* p. 182. SCHEUCHZER. p. 341. panicula nimis conglomerata & ſimilior Junci 1312.
Juncus caule nudo, ſtricto, panicula laterali LINN. p. 464. non vero ſynonyma, GMELINI p. 70.

Icon C. B. paniculam minus ſparſam facit, aut plantæ junioris, aut Junci 1312. SCHEUCHZERI deſcriptiones id vitii habent, quod notas veras diſcriminis non effatæ, innumera ſigna nihil docentia coacervent. Vox *molliuſculus* poſſit ad n. 1312. ducere, tum panicula valde brevis. Si omnino alius Juncus β & ab α. & a 1312. diverſus exſtat, nondum certe in Helvetia a me repertus eſt.

1312. JUNCUS caule nudo, foliis teretibus, mollibus, panicula conglomerata.

Juncus MATTHIOL. *ic.* p. 1036. CAMERAR. *Epit.* p. 780. *levis* J. B. II. p. 520. *alter* C. B. *Theatr.* p. 182. 183.
Juncus levis, panicula non ſparſa C. B. *Theatr.* p. 183.
Juncus levis, panicula conglomerata SCHEUCHZER. p. 343.
Juncus caule nudo, ſtricto, capitulo laterali LINN. p. 464.

Nihilo infrequentior priori.

Ceſpites copioſiores: culmi humiliores, unciales, cubitales, ſubtiliter ſtriati, latiores, & ad lineam uſque. Panicula brevior, circumſcriptione fere circulari, vix uncia latior, & petioli florigeri breviores, minus divaricati. Fructus ovatus, truncatus, tubæ reliquiis ariſtatus. Hic juncus ob latiorem culmum abundat medulla ad ellychnia apta, & corbellos monialium, poſtquam cortex detractus eſt.

β Juncus nemoroſus, mollis panicula ſparſa SCHEUCHZER. p. 344. *im Kaſerhölzlein.*

Altior eſt priori, & panicula laxiori, floſculis ſtrictis, pallidisque. Non tamen ſeparo, cum lato caule & folio conveniat, & mollitie.

Hic in horto ſicco SCHEUCHZERI fuit cum nomine *Junci acumine reflexo majoris*; & *alterius.*

1313.

(*p*) IDEM H. K.
(*q*) GREW. t. 73.
(*r*) PLOT. *natural hiſt. of Staffordſhire* p. 379.
(*s*) KALM *reſa* II. p. 14.
(*t*) Ill. *Saml.* p. 45.
(*u*) In NICOL. p. 674.

1313. JUNCUS caule nudo, foliis mollibus; teretibus, panicula laterali pauciflora.

Juncus parvus scapo (Calamo) supra compactam paniculam longius producto RAJ. *Catal. stirp. Britan. app.* p. 13. *Syn. III.* p. 342. PLUKNET. p. 200. t. 40. f. 8. J. J. SCHEUCHZER. *It. I* p. 132. RUDBEK *Lapon.* p. 98.

Juncus levis, panicula sparsa minor. C. B. *Theatr.* p. 183. J. SCHEUCHZER *agrostograph.* p. 347 t. 7. f. 11.

Juncus caule nudo, filiformi nutante, panicula laterali LINN. p. 465. GMELIN. p. 71.

Alpina planta, in *Gotthardi* montis paludosis, inter *Lauterbrunn* & *Grindelwald*, in Alpibus Surenensibus. In monte *Fouly*, *Sanetsch*, supra *les Plans*, &c. In *Kamtschatka.*

Culmi juncei, molles, pedales, recti, teretes. Panicula in medio culmo, etiam infra medium posita, qua nota hactenus a 1312 differt. Eadem rara, pauciflora, sex, septemve, aut novem florum, pallida & albicans.

* 1314. JUNCUS caule folioso, nudo, foliis teretibus, floribus terminantibus ternis.

Juncus exiguus montanus, mucrone carens C. B. *Prodr.* p. 22. *Theatr.* p. 183.

Juncus foliis planis, gluma triflora, caulem terminante LINN. *Flor. Lapon.* t. 10. f. 5.

Juncus foliis planis, gluma triflora terminali LINN. *Spec.* p. 467. GMELIN. *Flor. Sibir. I.* p. 67.

Icon. Flor. Danic. n. 132.

Pure alpinus est, a nobis in monte *Javernaz*, inque prima scaturigine torrentis *Ivoettaz* lectus; tum passim in alpinis *Oberstafel*, *Simplon*, *St. Bernhard*, *Fouly*, *Sanetsch*, supra *Praborgne*. J. GESNER in monte *Bernhardino* seu *Furcula Rhætica.* In *Pilato.* SCHEUCHZERI industriam fugit.

Cespites facit culmorum, ad radicem fuscis vaginis tectorum, trientalium, & paulo ultra, mollium. Culmus ex latis vaginis duo teretia, non plana, & fistulosa folia juncea emittit, dimidio suo caule breviora. Facies Scirpi. Summus caulis terminatur capitulo inæqualiter alto, trifloro, floribus petiolatis. Duæ primæ glumæ magnæ, carinatæ, ovato lanceolatæ, spadiceæ, cum rubore admisto, summa parte alba. Tertia gluma intra priores, nec ad basin duæ. Folia floris exteriora majora, spadiceo rufa, interiora pallida. Stamina sex. Tuba tricornis. Fructus grandis, ovatus & triquetrus, trivalvis, polyspermus. Semina acuminata.

Vidi etiam dodrantalem, quadriflorum, & humilem biflorum (*x*).

Juncus folio subulato, gluma terminali biflora MONTIN. *de Splachn.* p. 3. f. 3. LINN. *Amen. Acad. II.* p. 266. t. 3. f. 3. *Spec.* p. 467. cujus icon est apud OEDERUM t. 120. communi consensu scriptorum videtur differre.

II. JUNCI foliis crassis, sed carinatis, neque vere teretibus.

1315. JUNCUS acumine reflexo trifidus C. B. *Prodr.* p. 22. *Theatr.* p. 185. J. SCHEUCHZER. *It. Alp.* I. p. 41.

Icon GESNERI in Fasc. I. n. 16.

Juncoides alpinum trifidum J. SCHEUCHZER. *agrostograph.* p. 325.

Juncus caule foliis floribusque tribus terminato LINN. p. 465.

Icon OEDERI t. 107.

Juncus (monanthos) *culmo folioso, gluma subtriflora* JACQUIN. *obss.* n. 33. t. 4. f. 1.

In alpibus non rarus. J. SCHEUCHZER in summo monte *Joch.* C. B. ex *Fracto* monte. Ego abunde in valle alpina *Schöllinen*, circa pontem *Teufelsbrücke*: in montibus *Fouly*, *St. Bernhard*, *Simplon*, *Salanfe*, valle *Praborgne*, Monte *Ferpelo.*

Caules striati, juncei, dodrantales. Ad aliquot ab apice culmi uncias stipula alba, aristata, divisioni caulis subjecta est, & folium biunciale prodit; paulo superius culmus in duo folia finditur, quorum alterum brevius est, alterum caulem continuat, flexuosum utrumque. In ipsa divisione, ex brevi petiolo, flos unicus adsidet, rarius duo (*y*). Vidi etiam apicem caulis quadrifidum fuisse. Flores spadicei, cum duabus stipulis. Folia convexa, sulco per longitudinem exarata.

1316.

(*x*) Etiam GMELINUS.

(*y*) Duo OEDER. C. B. constanter tres flores numerat, & pro frequentiore SCHEUCHZER.

1316. JUNCUS caule unifolio, petiolis bifloris, floribus umbellatis add. *Enum.* III. n. 167. †

Juncus alpinus capitulo glomerato & nigro ſplendente J. SCHEUCHZER. *It* I. p. 40. t. 5. f. 2

Juncoides alpinum, floſculis juncigloneratis, atrofuſcis J. SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 323 t. 7. f. 9. bene.

Juncus biglumis JACQUIN. t. 4. f. 2. p. 237. ex ſpecimine ſicco, non vero biglumis borealium.

Nihil commune habet cum Junco 1311. quo LINNÆUS refert p. 464. & *Flor. Suec* II. n. 299.

Planta pure alpina. SCHEUCHZER in monte *Ochſenſtok*, ſupra Coenobium *Engelbergenſe*. In monte *Salanfe*, *St. Bernhard*, *Rosboden*, *Oberſtafel*, *Serpelo* vallis *Pedemontanae*.

Aliqua habet cum trifido n. 1315 communia, in facie, & ſitu florum in ala foliii, ſupra florem producti: & in ſtatura dodrantali; ſed multa differunt. Noſter craſſior eſt & firmior, unifolius. Super id folium caulis umbellam floralem molitur. Ei ſubjacent duæ glumæ, altera brevior, tamen ariſtata, altera longa, caudata etiam uncialis, florigerum petiolum ſuſtinens, umbella tamen florali non longior. Petioli biflori, quibus brevis, & ovato lanceolata, gluma ſubjicitur. Duæ glumæ calycinæ nigræ, breves, ovato lanceolatæ. Ipſe flos longe acuminatus, mucronatus, ex ſpadiceo niger. Flores in umbellam plane diſpoſiti, ſex florum ad decem, in ſemicirculum diſpoſiti.

Radix reptatrix.

* 1317 JUNCUS rigidus, panicula ſpicata, floribus cartilagineis.

Gramen junceum maximum LOBEL. *ic.* p. 18.

Gramen junceum foliis & ſpica Junci C. B. *Theatr.* p. 78. *Hiſt. Oxon. III.* p. 226. t. 9. f. 13.

Gramen junceum ſemine acuminato LOBEL p. 115. *ic.* 29.

Junco affinis panicula laxa, ſeu longioribus pediculis inſiſtente SCHEUCHZER *agroſtograph* p. 350.

Juncus caule nudo, foliis ſetaceis, capitulis glomeratis, aphyllis LINN. p. 465.

In montis *Gotthardi* paludibus legi.

Peculiaris in hoc Junco rigiditas eſt in caule, inque foliis. Radicalia iſta, ſemipedalia; hinc convexa; inde acute carinata. Caulis dodrantalis, aphyllos. Panicula ſpicata, petiolis inæqualibus. Glumæ ad baſin calycis albæ, duræ, ovato lanceolatæ. Fructus connivens, nitidus, ſpadiceus, durus.

* 1318. JUNCUS foliis carinatis, panicula ſparſa, fructu globoſo.

Icon GESNERI n. 13. *Faſc.* 1.

Juncus parvus cum pericarpiis rotundis J. B. II. p. 522 non vero Synonyma.

Juncus repens αμφικαρπες minor Botryoides BARRELIER *ic.* 114.

& *Juncus Sorghi capitulis* EJUSDEM *ic.* 747.

& *Juncus Milii panicula* EJUSDEM *ibid.* n. 11.

Juncus foliis mollioribus carinatis panicula multiplici & ramoſa GMELIN. p. 67. t. 17. f. 2. Sed glumas hirſutas pingit.

Gramen junceum, foliis & ſpica Junci SCHEUCHZER. *agroſt.* p. 322.

II. & *Juncoides anguſtifolium glabrum, ſparſa panicula* EJUSDEM p. 320. Folia tamen non ſunt capillaria. Sed neque ſunt in H. S.

Ad Rhodanum prope *porte du Sex* legi, in Germania frequentem. Infra *Michelfelden*, infra *St. Jacob*, in *der Hart*, ad ripas *Wieſæ* & Rheni, circa confluentem, *auf der Lehen*, verſus *Botmingen*. *Tiguri* ſuum n. 2. J SCHEUCHZER. *Aux marais de Creſſier.*

Culmi pedales, etiam altiores, folioſi, ſuperne ramoſi. Folia mollia, craſſula tamen; hinc leviter carinata; inde convexa. In ſummo culmo panicula una, vel duæ, petiolis inæqualibus, ramoſis, uno ſemper flore in diviſione teſſili. Stipulæ ad quamque diviſionem albidæ, lanceolatæ, ariſtatæ, ſub flore breves, albæ, ternæ; flores juniores virent; adulti ſpadicei. Tria folia exteriora gracilia, acuta, interiora ovata, oris albis. Fructus ſubrotundus, ariſtatus. Semina numeroſa, ejusdem figuræ. Supremum folium paulum paniculam fere ſuperat.

1319. JUNCUS caule brachiato, foliis ſetaceis, floribus ſolitariis, ad ramos ſeſſilibus.

Gramen junceum bufonium TABERNÆMONT. p. 225.
Gramen nemoroſeum, calyculis paleaceis repens SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 327.
Gramen bufonium erectum, latifolium BARRELIER. *ic.* 263.
& *Angustifolium majus & minus* EJUSDEM n. 263. 264.
II. *Juncus paluſtris annuus erectus, caule cubitali* MICHELI p. 40.
& *Gramen nemoroſum, calyculis paleaceis repens* C. B. *Theatr.* p. 99. SCHEUCHZER. *Agr.* p. 329.
III. *Gramen Holoſteum alpinum minimum* C. B. *Theatr.* p. 101. J. B. II. p. 510.
Juncus culmo dichotomo, foliis angulatis, floribus ſolitariis, ſeſſilibus LINN. p. 466. conf. GORTER *Flor. Ingric.* p. 52.

In ſylvis udis, ad foſſas viasque humidas vulgatiſſimus.

Caules ceſpitoſi, ſemipedales, erecti, multifolii, dichotomi, divaricati; folia hinc convexa; inde carinata. Sub diviſione ſtipulæ duæ albæ, in longum folium eductæ, & in ala diviſionis flos unicus; ſic flores ſecundum longitudinem ramorum ſeſſiles. Stipulæ ſub quoque flore duæ, tres, albæ, extima lanceolata: interiores de more breves, ovatæ. Habitus calycis peracutus, lanceolatus, ariſtatus. Fructus ex triquetro conicus, nitens, ſpadiceus, polyſpermos, fuſcus.

Varietatem haoeo in Suecia lectam; florum magna parte in foliola ſetacea converſa, qui rotunda capitula efficiunt.

* 1320. JUNCUS caule brachiato, foliis ſetaceis, floribus faſciculatis, ad ramos ſeſſilibus *Emend.* III. n. 168.

Juncus foliis linearibus canaliculatis, capſulis obtuſis LINN. *Spec.* p. 327. Ed. I.
Gramen junceum capſulis, triangulis, minimum DILLEN. *Syn. III.* p. 934. exemplum enim Vir. Ill. ad me miſit.
II. *Juncoides calyculis paleaceis, glomeratis, folio variante* SCHEUCHZER. p. 330. t. 7. f. 10. ex fide horti ſicci.
Gramen junceum aquaticum, capitulis cum foliis capillaceis, ſimul ortis, proliferum PLUKNET p. 179. t. 32. f. 3.

Non poteſt eſſe planta GMELINI p. 70 t. 18. f. 1 quæ ſynonyma DILLENII habet.

Legi circa *Cellam*; Cl. la CHENAL circa montem *Beligardum*. STÆHELINUS Baſileæ, etſi locus ignoratur.

Cum Bufonio facie convenit. Humilior eſt, triuncialis, brachiatus, ad terram quaſi bulboſus, ramoſus & folioſus, foliis teretibus capillaribus, quæ LINNÆUS ſetacea vocat. Sub diviſione ſtipula alba, ovato lanceolata, & ſub quavis umbellula duæ exiguæ, reflexæ, ſtipulæ. Secundum ramorum longitudinem, & in alis, flores ſeſſiles, ſed faſciculati, non ſolitarii, terni fere, aut aliquanto plures, in umbellam diſpoſiti, etiam in rotundam ſphæram, petalis lanceolatis, non vero ariſtatis, ut in Bufonio, longitudine germinis, cum in Bufonio calyx ſit dupla longitudine germinis. Inter flores ſæpe longa folia erumpunt, ut in varietate prioris 1319.

A Bufonio adprime differt, & accedit potius ad *Juncum pericarpiis rotundis.*

III. FOLIIS ARTICULATIS.

* 1321. JUNCUS foliis fiſtuloſis, articulatis, panicula ſimplici, glumis ariſtatis. †

Annon *Gramen Junceum ſylvaticum minus, articulato folio* PARKINSON p. 1189?
An *Gramen junceum, folio articulato, alpinum* SCHEUCHZERI p. 333. 334? Videtur, etſi ego nunquam flores vidi, niſi ſolitarios.

Noſtra pure alpina eſt, quam in *Gotthardo* monte legi; habui etiam ex prærato monte *Oberſtafel.*

Pro varietate olim recenſui, nunc accurate rimatus, veri diſcriminis notas reperi. Humillimus eſt, ſemipedalis, dodrantalis, foliis, ut in 1322. compreſſis & articulatis; ſed panicula ex ala folii prodit, a qua longe ſuperatur: & ea adeo ſimplex eſt, ut flores ſex omnino, vix multo plures numeraverim. Petioli uniflori, ad ſummum biflori. Sub quoque flore diſtans ſtipula, filiformis, Gluma

ad

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0336-2 DFG

ad florem baſis magna; flore longior, longe ariſtata, quæ in vulgari mutica. Petala ſature ſpadicea, longo mucrone, ut ariſtata dici poſſint.

1322. JUNCUS foliis conpreſſis, articulatis, panicula ſemel ramoſa.
Arundo minima Hiſt. Lugd. p. 1001.
Gramen junceum, folio articulato, aquaticum C. B. *Theatr.* p. 76. SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 331.
Gramen junceum paniculatum, humilius, utriculis frequenter donatum. HIST. OXON. III. p. 227. t. 9. f. 2.
Icon GESNERI in *Faſc. I.* n. 12.
II. Varietas cum utriculis C. B. *Theatr.* p. 77. SCHEUCHZER. p. 333.
In aquoſis vulgaris.
Culmus cubitalis, teres, junceus, quatuor vel quinque geniculis diſtinctus. Folia paſſim ex caule nata, fiſtuloſa, compreſſa, per ſiccitatem plana fiunt, & lineis transverſis eminentibus diſtinguuntur, quæ totidem ſunt diaphragmata. Culmus & rami in umbellas laxas, brachiatas, paniculatas definunt; aliquando folium ſupremum ſuper paniculam effertur, plerumque ea ramum terminat. Pediculi inæquali longitudine, rigidi, ſemel ramoſi, his inſident faſciculi florum triflori. Stipulæ ſub ramis lanceolatæ, longo mucrone, ſub faſciculis florum ternæ, conſpicuæ, firmæ, ovato lanceolatæ, ſub floribus bivalves brevesque, de generis more. Flores ſpadicei, lineis diſtincti virentibus, argute mucronati. Fructus oblongus, ex ovato triquetrus, nitens, ſpadiceus, hedris acutis. Semina rotunda, flava, numeroſiſſima.
Minime rarum eſt autumno, & poſt fœniſecium, loco umbellarum magnos globos foliorum, longe caudatorum, ex purpureo virentium ſuccedere, ut vel una cum floribus ii glomeres adſint, aut ſoli.

1323. JUNCUS foliis teretibus articulatis, panicula repetito ramoſa. †
Gramen junceum ſylvaticum TABERNÆMONT. p. 223.
Gramen junceum folio articulato, ſylvaticum C. B. *Theatr.* p. 75. 76. SCHEUCHZER. p. 334.
Gramen articulatum, paluſtre, erectum & elatius HIST. OXON. III. p. 227. t. 9. f. 1.
Tiguri inter arundines SCHEUCHZERUS *um das Horn.* Paſſim reperi, circa *Roche* abunde in foſſis & inter arundines, verſus *Vervai* & alibi. Ad ſtagnum, ex quo rivus in prata *Kymatten* defluit, haud longe Berna. GAGNEBIN *aux Combes de Valanvron* Baſileæ ad *Birſam & Rhenum.*
Variis modis a priori differt (*a*), cum quo LINNÆUS (*b*) conjunxit. Multo altior eſt, panicula ampliori, petiolis duplicato ramoſis, foliis magis teretibus, quæ priori magis compreſſa ſunt, internodiis obſcurioribus (*c*), & ſæpe omnino nullis, ſpicis ultimis multifloris, quæ priori triforæ, ſtipulis pro portione brevioribus, ſub ramis ovato lanceolatis, ſub petiolis amplexicaulibus, ſtriatis, minus lanceolatis, trifoliis, floribus in majori planta minoribus, viridibus & decoloribus, obtuſioribus, quæ priori ſpadicea; capſula minori, minus colorata. Petala exteriora majora & acutiora, interiora ſubroſea.

IV. FOLIIS PLANIS GRAMINEIS.

JUNCOIDES SCHEUCHZERI.

1324. JUNCUS foliis planis, hirſutis, floribus paniculatis, faſciculatis. †
Icon GESNERI n. 14.
Gramen hirſutum latifolium minus C. B. *Theatr.* p. 102.
Gramen Luzulæ maximum J. B. II. p. 493.

Gramen

(*a*) *Emend.* II. n. 175.
(*b*) Nomen *Junci foliis nodoſo articulatis, petalis obtuſis*, huic 1323. convenit. Conjungit & GMELINUS I. p. 69. & alii.
(*c*) Recte J. B.

Gramen nemoroſum, hirſutum, latifolium majus SCHEUCHZER. p. 317.
Gramen hirſutum, latifolium maximum, juncea panicula HIST. OXON. III. p. 225. t. 9. f. 2.

In ſylvis montanis, *au Creux du Vent.* Circa Tigurum SCHEUCHZERUS. *Sur les Eloges, au Moulin de la Suze* GAGNEB.

Folia radicalia multa, graminea, ora hirſuta, ad ſemuncem usque lata. Culmus cubitalis, folioſus, ex ſumma parte, inter duo folia inæqualia, emittit petiolum continuum, multifidum, in numeroſos, longos, debiles, incurvos, duplicato ramoſos pedicillos fiſſum. Eorum quilibet gerit umbellam, cujus bacilli longi, debiles, ramoſi ſunt, aut ſimplices. Sæpe aliquis ramorum florigerorum adeo longus eſt, ut duæ poſſint umbellæ numerari. Stipulæ ſub ramorum diviſionibus coloratæ, longe mucronatæ, laceræ, ariſtatæ; ſub floribus ſiccæ, albæ nitentes, etiam laceræ. Ad quemlibet bacillum faſciculi florum, ſæpe trium, ſpadiceorum, mucrone peracuto.

1325. JUNCUS foliis planis, hirſutis, floribus umbellatis, ſolitariis, petiolatis, ariſtatis.

Gramen hirſutum, nemoroſum LOBEL. *ic.* p. 16.
Gramen hirſutum, latifolium majus C. B. *Theatr.* p. 101. in icone, & *minus* in deſcriptione.
Gramen rore lucidum nemorenſe, ſeu Luzula J. B. II. p. 492.
Gramen hirſutum, perenne, lini utriculis BARRELIER *ic.* 748. n. 1.
Juncoides hirſutum, latifolium minus SCHEUCHZERUS *agrotograph.* p. 315.
Juncus foliis planis, piloſis, corymbo ramoſo LINN. p. 468. qui cum priori conjungit non vero ſynonyma.

Verno tempore in ſylvis vulgatiſſimum, nunquam in ſimilitudinem prioris tranſit.

Culmus pedalis & paulo ultra. Folia ſatis ſimilia, ſed multo anguſtiora, ad tres lineas. Umbellæ ſimiles, inter duo folia natæ, petiolis paucioribus inæqualibus, unifloris & bifloris, & trifloris, ut flos medius in ala ſedeat; calyce bifolio, lacero, ſpadiceo & albo. Flores ſemper ſolitarii, petalis duris, pene æqualibus, triplo calyce majoribus, ariſtatis, *ſpadiceis, oris albis.*

In plerisque certe cum priori convenit, ut hactenus non longe a LINNÆI & GMELINI (*d*) ſententia recedam. Umbella in 1324. magis ramoſa, floresque faſciculati diſcrimen conſtituunt.

1326. JUNCUS planifolius, panicula laxa, petalis mollibus, breviter ariſtatis *Emend.* III. n. 172. †

Gramen hirſutum, nemoroſum, alpinum, anguſtifolium, paniculis obſcure rufeſcentibus J. J. SCHEUCHZER. *It. Alp VI.* p. 458.

Alpina planta J. SCHEUCHZER. in alpibus vallis Sexamniæ [*Schams*] & verſus originem *Rheni poſterioris.* J. J. SCHEUCHZERUS in monte *Bernhardino.* Ego abunde in montibus *Gotthardo*, *Furca*, *Javernaz.* In *Creux du Vent* GAGNEBIN. In mont. *Prapioz*, *Fouly*, *Bernhard*, valle *Orſiere*, *Sempronio*, in alpibus vallis *D. Nicolai*, ut *Oberſtafel*, *Ferpelo.*

Cum paulo priori 1325. pene convenit, & a LINNÆO conjungitur (*e*). Vere tamen, & in intimo charactere differt, a priori abunde, ſed & a ſequente (*f*) 1327.

Culmus pedalis aut humilior, parum folioſus. Folia anguſta, vix ad duas lineas lata, ſubhirſuta, vagina cæterum glabra. Panicula folio anguſto ſuſcipitur, umbellæ æquali, laxa eadem & diſperſa. Petioli longi. Flores ſecundum petiolos in glomeres irregulares, ſeſſiles, diſperſi, neque umbellati, neque in ſemicirculum digeſti. Stipulæ ſud ramis amplexicaules, ſtrictæ, ariſtatæ, ſub petiolis ſpadiceæ, laceræ; ſub flore piloſæ, ovato lanceolatæ, dimidio flore minores, ora alba, lacera. Flos brevis, multo minor, quam priori, latiuſculis petalis, atris, lanceolatis, breviter & argute ariſtatis, ſpadiceis.

1327.

(*d*) p. 65.
(*e*) Pene conjungit GMELIN. p. 66.
(*f*) Separat etiam Cl. SCHMIEDEL. l. c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0338-4 DFG

1327. JUNCUS planifolius, umbellatus, petalis æqualibus *Emend.* III. n. 171. †
Gramen hirſutum, anguſtifolium majus C. B. *Prodr.* p. 16. *Theatr.* p. 105. J. B. SCHEUCHZER. p. 318. & denuo
Gramen Luzulæ medium J. B. II. p. 493.
Vulgo in ſylvis.
Caulis altior, bipedalis & ultra. Folia anguſta, circa ſesquilineam & duas lineas, piloſa. Umbella exit ex ſinu folii, umbellam ſuperantis, & in ejus foliorum ſinu ut in 1329. longi pili ſunt; ſecundum folium ex ipſa umbella oritur, & ſuper eam adſcendit. Panicula ramoſa, ſpicata, non valde ſparſa, petiolis fere adſcendentibus, ut parum divergant. Stipulæ ſub ramis albæ, amplexicaules, laceræ, longæ; ſub petiolis ovato lanceolatæ, albæ; ſub floribus breves, bivalves, ex charactere claſſico. Petala mucronata, non ariſtata; hinc flos brevior, petalis exterioribus ſubſpadiceis, interioribus æqualibus, aut paulo longioribus; albo margine cinctis, etiam totis albis, mucronatis, non ariſtatis.
A priori abunde differt, vel ſolo habitu recto petiolorum, florumque parvitate.

1328. JUNCUS planifolius, paniculis umbellatis, petalis interioribus duplo longioribus *Emend.* III. n. 170.
Gramen Leucanthemon DALECHAMP. *Hiſt. Lugd.* p. 426.
Grammi Luzulæ affine, flore albo J. B. II. p. 492.
Gramen hirſutum, anguſtifolium minus; paniculis albis C. B. *Theatr.* p. 106.
Juncoides nemoroſum, flore niveo SCHEUCHZER. p. 320. t. 7. f. 7.
Juncus foliis planis, ſubpiloſis, corymbis folio brevioribus, floribus faſciculatis LINN. p. 468.
In pratis *Jorogne* maxima copia, tum circa *Bouveret*, & circa *Echarpigny*. In monte *Gotthardo*, *Speluga*, & ad viam, qua adſcenditur ad *Waſen*. In ſylvoſis viæ malæ SCHEUCHZER., & circa *thermas Fabarias* Clar. HUBER. J. B. & RAJ ad latera montis *Salevæ*, inque colle *la Batie*.
Habitus firmus, *tripedalis*. *Folia vix lineam lata, hirſuta*. *Panicula umbellæ convexa, in arcum circuli facta*. *Super eam duo folia longa & anguſta ſe efferunt, ſibi vicina*, ad baſin umbellæ & paulo ſuperius orta. Stipulæ ſub ramis longæ, ſtrictæ, laceræ; ſub floribus breves, ovato lanceolatæ, niveæ, nitidæ. Flores in tota gente ſpecioſiſſimi. Petala alba, glabra, interiora tres lineas (*g*) longa, exteriora dimidio breviora; omnia lanceolata.

1329. JUNCUS planifolius, glaber, panicula nitente, floribus obtuſis, *Emend.* III. n. 169. †
Gramen aliud ex alpibus Rhæticis J. J. SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 335.
Juncoides alpinum latifolium, glabrum, panicula ſublutea ſplendente J. SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 314.
SCHEUCHZERI ad viam malam, & in aridis montis *Aviculæ* [*Adulæ* Rom]. Ego abunde in deſcenſu *Furcæ*, ſecundum glacialem molem, ex qua præcipua Rhodani ſcaturigo prodit; tum in monte *Javernaz*. In *Chaud Commun*. *Fouly*, mont. *Valorſine*, *Trona*, *Sempronio*, *St. Bernhard*, *Ferpelo*, mont. ſupra *Praborgne*. In monte *Fræla* Rhætorum. Alpina planta.
Caulis ſemipedalis, pedalis. Folia latiuſcula, ad tres uſque lineas, tota glabra; etiam ad vaginam. Umbella ſubjectum habet glabrum folium, multo umbella brevius, & ſecundum alterum paulo ſuperius accedit. Stipulæ ſub petiolis glabræ, ex albis rubentes, ovato lanceolatæ, apice lacero. Sub floribus alba, ſicca, brevia folia, ovato lanceolata. Panicula ſit petiolis inæqualibus, gerentibus umbellulas convexas, denſas, multifloras. Petala pallida, ſtraminis colore, cum nitore, ita æqualia, & alterna, cum ſtaminibus æque longis, ut habitus inde peculiaris, obtuſus naſcatur, cum tamen ex ovatis lanceolata ſint.
Cum ſequente nihil commune habet, cum quo LINNÆUS confundit. Umbellam habet, non ſpicam.

1330.

(*g*) SCHEUCHZER. in *ic.*

1330. JUNCUS planifolius, ſpicis petiolatis nutantibus, petalis ariſtatis. Conf. GMELIN. p. 64. n. 26.

Gramen exile, hirſutum, Cyperoides LOBEL. *ic.* p. 15.
Gramen hirſutum, capitulis Piſylli SCHEUCHZER. p. 310.
Gramen δασυΦυλλανθομηλινον RICHER.
β. *Gramen hirſutum, capitulo globoſo* C. B. *Theatr.* p. 104.
Gramen junceum, ſpica compacta N. D. SCHÆFFER. *Itin. Bructer. apud* GRUNDIG.
Juncoides hirſutum, capitulo conglomerato SCHEUCHZER. l. c. p. 312.
Juncus foliis planis, ſubpiloſis, ſpicis ſeſſilibus pedunculatisve LINN. p. 468. Non autem omnia ſynonyma. Habet iconem *Flor. Lapon.* T. X. n. 2. petiolis mire longis.

Ubique in nemoribus, ad vias, primo vere: & in alpes adſcendit in mont. *Scheidek*, *Neunenen*, *Gotthard*.

Habitus priorum 1327. 1328. culmi pedales, parum folioſi, aut ramoſi. Folia ad lineam lata; vagina piloſa: cætera ſæpe glabra, imprimis in alpibus; tum vaginæ, quæ cum ætate calveſcunt. In ſumma planta, in planioribus, umbellæ ſpecies ex ſpicis petiolatis facta, quæ divergunt, quæque ſubrotunda & denſe compacta, & quarum extimæ denique nutant. In alpibus congeruntur magis in confertum capitulum β. qua nota a prioribus facile ſe diſtinguit. Petioli duo, ad octo uſque, perbreves, imo uno & altero excepto. Quivis fert ſex fere flores ſeſſiles, denſe confertos; ita fit capitulum ovatum, variegatum ex albis ſtipulis, & floribus ſubnigris. Stipulæ ſub ſpica ovato lanceolatæ, in origine hirſutæ, virides, longe ariſtatæ: ſub petiolis ſpadiceæ, magnæ, ovato lanceolatæ, oris & mucrone albis: ſub floribus bivalves, ex albis rubellæ, ſiccæ. Petala ſpadicea, ariſtata, in petalis exterioribus etiam longiſſime. Per maturitatem, increſcente germine, habitus mutatur. Spica tota ſpadicea fit, craſſa, & brevis. In alpibus etiam duæ ſæpe ſpicæ ſunt, quas medium foliolum dividit.

γ. *Juncus foliis planis, culmo ſpicâ racemoſa nutante terminato* LINN. *Flor. Lapon.* n. 125. t. 10. f. 4. *Spec.* p. 469.
Gramen nemoroſum, ſpica ſubnigra, recurva C. B. *Theatr.* p. 98. ex fide horti ſicci.
Juncus alpinus, latifolius, panicula racemoſa, nigricante, pendula MICHELI *nov. gen.* p. 42. n. 7. & apud TILLIUM *Hort. Piſan.* p. 91.

C. B. In *Gotthardo*.

Calvus eſt Juncus, ſpicam habet longiorem, nutantem, recurvam. Non tamen perſuadeor, noſtratem a priori differre, etſi de planta ſeptentrionali minus definiverim, cum icon certe OEDERI t. 270. a noſtra planta differre videatur.

III. UNIGLUMES.

Quisque flos conſtat unica gluma, plerumque ovato lanceolata, concava: intra quam & tria ſtamina petiolata prodeunt, & ſemen unicum, coronatum tuba unica, trifida.

ERIOPHORUM LINN. n. 68.

LINAGROSTIS TOURNEFORT. *append.*

MICHELI p. 53. t. 31. SCHEUCHZER. p. 302.

Gluma magna, membranacea, laxa, ovato lanceolata (*b*). Pappus longus (*i*) baſi feminis circumponitur, adeo longus, ut ſuper glumam emineat; & capitulum reddat tomentoſum. Stamina tria (*k*). Tuba trifida (*l*). Semen triquetrum (*m*), acuminatum.

1331.

(*b*) MICHELI G.
(*i*) F. F.
(*k*) Non bene duo D. G.
(*l*) Non bene bifida A.
(*m*) R.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0340-3
DFG

1331. ERIOPHORUN foliis planis, ſpicis pendulis.

Gramen Eriophorum DODON. *pempt.* p. 562.

Gramen tomentoſum, panicula ſparſa C. B. *Theatr.* p. 60.

Linagroſtis panicula umpliori J. R. H. VAILLANT. t. 16. f. 1. MONTI p. 261. SCHEUCHZER. p. 306.

II. Panicula *minori* VAILLANT. *ibid.* f. 2.

III. Pappo rariori SCHEUCHZER. p. 308. MICHELI.

Eriophorum culmis teretibus, foliis planis, ſpicis pedunculatis LINN. p. 76. Vide deſcriptionem Cl. GLEDITSCH. *Abhandl.* I. p. 252, ſeq.

In omnibus fere pratis udis.

Culmus pedalis, cubitalis, ad terram vaginoſus. Folia plana, firma, ad duas, tres & ultra lineas lata; etiam caulina. In ſummo culmo inter breviora inæqualia folia multæ ſpicæ prodeunt, ad ſeptem uſque, quæ immaturæ erectæ, per ætatem pendulæ fiunt, rotundæ cæterum (*n*), prius quam pappum educant, deinde longiores. Glumæ fuſcæ, lanceolatæ, nudæ in juniori flore, inde in adultiori multo pappo occultatæ. Semen pene unionis forma. Stamina tria, longa, pappus maturus uncialis.

Pappus ad lanificia varia adhiberi poteſt, optimi GLEDITSCHII (*o*) experimento. Medulla inter euporiſta ad ambuſta eſt (*p*). Chartam inde confecit Clar. SCHÆFFER. Tenera planta boves paſcuntur, non item quando pappum explicuit (*q*).

1332. ERIOPHORUS caule tereti, foliis caulinis vaginalibus, ſpica erecta, ovata. *It. hercyn.* n. 25.

Juncus alpinus capitulo lanuginoſo C. B. *Prodr.* p. 23. *Theatr.* p. 187. *ſive Schœnolaguros* SCHEUCHZER. p. 302 t. 7. f. 1. 2. 3. *Prodr.* t. VII.

Eriophorum foliis caulinis vaginatis, teretibus, ſpica ſcarioſa LINN. p. 76.

In torfaceis *Löbr* prope Bernam, & prope *Herrenſchwanden*. In monte *Waſſerfalle*. *A la Chaux d'Abelle*. Circa lacum *Felinum*.

Culmus & folia teretis figuræ, ille pedalis; hæc radici proxima, anguſta, erecta, firma, ad caulem, præter obtuſas vaginas, nulla. Spica in ſummo caule unica, ovalis, erecta, nulla gluma majori ſuſcepta, ſquamis etiam lividis, in ora albis, nitentibus, membranaceis, ariſtatis, linea diviſis. Semen longum, priſmaticum.

In Sibiria caule triquetro naſcitur GMELINUS (*r*).

β. Gramen tomentoſum, alpinum & minus C. B. *Prodr.* n. 33. *Theatr.* p. 62. J. J. SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 336.

Juncus alpinus, capite tomentoſo majori SCHEUCHZER *agroſtograph.* p. 304. & T. VII. prodromi.

In alpinis legi, in *Enzeindaz*, *Gothardo*, & *Scehidek*, qua deſcenditur ad montem *Schvvarzvvald*. In mont. *Fouly*, *Bovinaz*, *St. Bernhard* C. B. in mont. *Bernardino*. J. J. SCHEUCHZER in udis alpium *Glaronenſium* & *Urienſium*.

Humilius eſt, aliquanto mollius, capitulo potius latiori, rotundiori, glumis fuſcis, minus lividis, evidente & magna ſub capitulo gluma triangulari, fuſca, quæ in α. obſcurior; neque tamen credo differre.

1333. ERIOPHORUM caule foliisque triquetris, ſpica pauciflora.

Juncus alpinus, bombycinus C. B. *Prodr.* n. 23. *Theatr.* p. 188. J. J. SCHEUCHZER *It. IV.* p. 337.

Linagroſtis juncea, alpina, capitulo parvo, tomento rariore J. SCHEUCHZER *agroſtograph.* p. 305. t. 7. f. 4. & T. VIII. *prodr.*

Eriophorum culmis nudis, triquetris, ſpica pappo breviore LINN. p. 77.

C. B. in udis vallis *Grindelwald*. J. J SCHEUCHZER in pratis paludoſis montis *Hirzel*, qui ad montes mediocres pertinet. Clar. GAGNEBIN *aux marais de l'Echelette, aux Eplatures, aux Pontins, à l'Anvers de Renan, à la Varode, au Coudrey*, in monte *Pouilleret & au Pont de Martel* circa *la Brevine*. In monte *Pilato*;

(*n*) Seſſilem unam, tres petiolatas eſſe *Flor. Jurgic.* p. 8. ſed id non eſt perpetuum.
(*o*) *Abhandl.* p. 252. ſeq.
(*p*) *Eph. Nat. Cur. Vol.* VIII. *obſ.* 119.
(*q*) GUNNER *Flor. Norveg* p. 66.
(*r*) p. 65.

lato, & prope *Spiez*, in torfacea palude Clar. DICK. Montanum adeo & alpinum.

Culmus & folia ſemipedalia, dodrantalia, triquetra, retroverſu aſpera: folia ad terram fere tria, vaginalia. Spica unica terminans, erecta, ſubovata, pauciflora, florum ad quindecim. Gluma ſub ſpica firma, dura, virens, ſubulata. Glumæ longe lanceolatæ, e cinnameo virides, non ariſtatæ. Pappus undulatus, erectus, de ſpica eminet, ad unciam longus.

SCIRPUS TOURNEFORT.

LINNÆI n. 67. MICHELI p. 49.

& SCHOENI *Species* LINN.

Præcipuus character eſt in ariſtis baſin feminis circumvallantibus, aut apicem coronantibus. Ii villi, qui in Linagroſtide calyce longiores, hic eodem breviores ſunt.

I. FOLIIS TERETIBUS.

1334. SCIRPUS caule terete, aphyllo, ſpica pauciflora, acuminata, calycinæ glumæ longitudine.

Gramen junceum foliis & ſpica junci, minus C. B. *Theatr.* p. 79.

Juncus parvus, montanus, cum parvis capitulis luteis J. B. II. p. 523. *Hiſt. Oxon. III.* p. 333. t. 10. f. 35.

Scirpus montanus, capitulo breviore SCHEUCHZER p. 363. t. 7. f. 18.

Scirpus culmo ſtriato, nudo, bivalvi ſpica terminato, longitudine calycis, radicibus ſquamula interſinctis LINN. p. 6.

In alpium Helveticarum humidis ubique, v. gr. in udis circa pedem montis *Forcletaz*, in planitie *aux Barmes*. In mont. *Fouly*, *Oberſtafel*, &c. In paludoſis *des petits Ponts de Martel, à la Brevine, à Chatagne, à la Chaux du milieu.*

Culmi ceſpitoſi, ad terram vaginoſi, ſulcati, fere ſemper duri, curvi, triunciales, ad ſummum dodrantales, aphylli, præter ligulam ex vagina caulis infra medii grandem adpreſſam. Calycis glumæ duæ, inæquales, ovato ſpadiceæ, quarum major toti ſpicæ æqualis eſt, & longior, mucronata, non ariſtata, altera brevior. Spica minima ſtricta. In ſpica floſculi pauci, ad tres. Ariſtæ circa ſemen breviores. Tuba longa, trifurca.

In Hercynia ſylva, Bohemia & Anglia altius excreſcit, ad dodrantem, culmis rectis, ſpica habitiori paulo, & magis multiflora, ad quinque flores, gluma altera tota ſpica longiori, filamentis de ſpica exeuntibus, ad ultimi Eriophori ſimilitudinem. Non tamen, omnibus compenſatis, putem differre.

1335. SCIRPUS caule tereti, ſpica nuda, pauciflora, glumis calycinis longiore.

Scirpus minimus, capitulo ſquamoſo breviore & craſſiori fuſco SCHEUCHZER p. 366. t. 7. f. 21.

& *Scirpus minimus, ſpica breviore ſquamoſa, ſpadicea* SCHEUCHZER p. 364. t. 7. f. 19. *Icon* OEDERI t. 167.

SCHEUCHZERUS in alpibus. Ego in villa *Bodenaker* in ſabuloſis foſſis, ad ſiniſtra, in viis humidis inſulæ *Hunzikerau*, in monte *Gotthardo*. *A la Porte du Sex, Val de Lie* &c. Circa *Ferriere*.

Quos prius ſeparabam Scirpos 159. 160. rar. nunc malo conjungere, cum nemo nuperiorum duos habeat.

Culmi ceſpitoſi, & folia teretia, radicalia iſta, illi nudi, ſemipedales. Spica in ſumma ſtirpe unica, ſpadiceo habitu, nullis foliis eminentibus. Glumæ ovatæ, muticæ, oris albis, calycinæ non mucronatæ. Flores tres, quinque, ad decem uſque, inæquali plerumque altitudine, ut ſpica obiter in duas ſecedat. Semina triquetra, ovata, ſetis circa baſin circumvallata, non eminentibus.

A Scirpo *rufo* 1334. differt, glumis calycinis ſpica brevioribus, non longe mucronatis, a ſequente 1336. paucioribus floribus, neque in coni pinei modum coaptatis.

1336. SCIRPUS caule terete, ſpica unica, terete, multiflora.

Juncus aquatilis, capitulis Equiſeti LOBEL. *ic.* p. 86.
Juncus Equiſeti capitulis C. B. *Theatr.* p. 186.
Juncellus cyperoides, capitulo ſimplici LOESEL. p. 131. t. 36.
Scirpus Equiſeti capitulo majori J. R. H. SCHEUCHZER *agroſtograph.* p. 360.
Icon OEDERI t. 273.
II. Non differt *Scirpus Equiſeti capitulo majori alter* SCHEUCHZER p. 361. t. 3. f. 17.
Juncus capitulis Equiſeti longioribus MORISON. *Hiſt. Oxon. III.* p. 233. t. 10. f. 33.
α. β. Scirpus culmo tereti nudo, ſpica ſubovata terminali LINN. p. 70. GMELIN. p. 83.

Vulgo in paluſtribus, variabili ſtatura & totius plantæ, & ſpicæ, ſemper teretis.

Caules ceſpitoſi, aphylli, a ſex unciis ad pedem alti & ultra. Spica unica, teres, acuminata, ſquamis facta arcte compactis, muticis, in quibus fuſcum triangulum alba ora circumſcribitur. Ad baſin ſpicæ glumæ paulo reliquis majores, breves, tamen æque ariſtatæ. Semen ovatum, triquetrum, nitens, diademate coronatum, ad baſim ſuam tres quatuorve ſetas habet circumpoſitas, ſemine paulo longiores.

β Hujus memorabilis inter noſtras varietas eſt (*a*), quæ poſſet nomen mereri *Scirpi culmo tereti nudo, ſetiformi, ſpica ſubgloboſa terminali* LINN. p. 70. n. 3. niſi iſta Americanæ eſſet originis. Folia latiora, culmi magis juncei, varia longitudine, ab uncia ad quatuor uncias, capitulo brevi, ovato, non terete, perfecte obtuſo & rotundo, ſquamis ex rufo ſpadiceis, obtuſis, ovatis. Latitudo ſpicæ, quæ longitudo, duarum fere linearum.

II. CULMO TERETE PANICULATI.

1337. SCIRPUS caule tereti, panicula laterali, ramoſa, locuſtis ovatis.

Juncus aquaticus maximus LOBEL. *ic.* p. 85.
Juncus maximus, ſeu Schœnus (b) C. B. *Theatr.* p. 178.
Scirpus paluſtris altiſſimus J. R. H. SCHEUCHZER. p. 154.
& β. Juncus ſylvaticus TABERNÆMONT. p. 250.
Juncus ſeu ſcirpus medius C. B. *Theatr.* p. 181.
Juncus paluſtris humilior SCHEUCHZER. p. 356.
α. β. Scirpus culmo tereti, nudo, ſpicis ovatis, pluribus, pedunculatis, terminalibus LINN. *Spec.* p. 72.

In lacubus, & aquis ſylvarum frequens.

Varietatem β legi in Inſulis Rheni Alſaticis.

In lacubus ad altitudinem humanam adſcendit. Culmi fæpiſſime ſolitarii, ſimpliciſſimi, teretes, fungoſi, molles, ad terram vaginoſi. Folia ſimilia. Sub acuto apice ſedet panicula, ex pluſculis petiolis facta, ſimplicibus & trifloris, Incurvis: ſtipulæ ſub panicula ſiccæ, lanceolatæ, ariſtatæ; ſub ramis ſimiles; ſub umbellis binæ glumæ, ovato lanceolatæ, ariſtatæ, floralium ſimiles, cinnamei coloris. Locuſtæ ex ovatis conicæ, obeſæ, cinnameæ. Semina hinc gibba, inde plana, baſi filamentis cincta.

Medulla ad ambuſta commendatur (*c*). Ex eadem in longas laminas ſecta, in prelo ſiccata, contrario ductu conglutinata (*d*), charta parari poteſt.

Ab armentis non amatur (*e*), ut labore concidendi ad pabulum Scirpi ſuperſedere poſſimus (*f*).

β. *Alga graminea longiſſimo folio* J. R. H. fit ex foliis hujus Scirpi, ſecundum aquæ fluentum obſequioſis (*g*).

III. CAULE TRIQUETRO.

* 1338. SCIRPUS caule triquetro panicula laterali ramoſa, locuſtis ovatis.

Juncus acutus maritimus, caule triangulo C. B. *prodr.* p. 22. *Theatr.* p. 175. *Hiſt. Oxon.* III. p. 232. t. 11. f. 20.

Juncus

(*a*) *Emend.* III. n. 162.
(*b*) Holoſchœnus mollis PLIN. L. XXI. n. 69. Carnoſiorem eſſe, aſperiorem DIOSCORIDES L. IV. c. 47. quod repugnat.
(*c*) *Eph. Nat. Cur. Vol.* VIII. *obſ.* 119.
(*d*) Du CHESNE monuit.
(*e*) SCHREBER, III *Saml.* p. 77.
(*f*) BOHADSCH *Reiſe* p. 53.
(*g*) JUSSIEU apud GERARD. p. 115.

Juncus acutus maritimus, caule triquetro rigido PLUKNET. p. 200. t. 41. f. 1. & *molli* ibid. f. 3.
Scirpocyperus maritimus MICHELI p. 47.
Scirpus culmo triquetro, nudo, acuminato, laterali, ſpicis conglomeratis LINN. p. 73.

Novam civem detexi circa *Noville*, in ſylvis udis, & circa *Vervai*, verſus *le Furet*, & in inſulis ad cives *de la Tour* pertinentibus. Clar. la CHENAL *Boſileæ*, verſus *Rhenum* inter *Neudorf* & *Huningen*, & verſus *Binzen*.

Caulis cubitalis & bicubitalis, medulla vaginatus, fartus (*b*), triquetrus, glaucus. Panicula, ut in paulo priori 1337. prodit ex ſinu caulis, aliquot ſub apice unciis: habet etiam pediculos ſimplices & ramoſos, quadrifloros, ſexfloros, etſi in univerſum pauciores locuſtas fert. Eæ ovatæ, ex fuſco & pallido variæ. Stipula ſpathacea, latiuſcula, brevis, mucronata, ſub petiolis ſimiles aliæ. Glumæ florales ovatæ, parum acuminatæ, cavæ; ſetæ ad baſin ſeminis aliquæ.

* 1339. SCIRPUS locuſtis ovatis, nutantibus, caule triquetro, panicula folioſa, ramoſa, glumis dentatis, ariſtatis.
Cyperus rotundus inodorus, Germanicus C. B. *Theatr.* p. 215.
Gramen cyperoides, vulgatius aquaticum J. B. II. p. 495.
Cyperus panicula ſparſa, ſpicis longioribus, tenuioribus, teretibus compoſita SCHEUCHZER. p. 398. t. 9. f. 7. 8. aut potius *e ſpicis teretibus craſſioribus compoſita* p. 400. t. 9. f. 9. 10.
Scirpus culmo triquetro, panicula conglobata, foliacea, ſpicularum ſquamis trifidis, intermedia ſubulata LINN. p. 74. GMELIN. p. 79. n. 2.

In Saxonia inferiori frequentior, tamen etiam *Michelfeldæ* lectus, & circa *Roche*. Exempla in terra naſcentia differunt ab iis, quæ in aqua proveniunt.

Culmus in terreſtribus triquetrus, pedalis. Folia aliquot ejusdem longitudinis plana, pulpoſa, acuta, recta. In ſummo culmo duo folia ſtipularia, alterum gracilius biunciale & ultra, alterum ex lata origine longe ariſtatum, & brevius. In ſinu horum foliorum ſeſſiles ſpicæ quinque, vel octo & decem, ovatæ, obeſæ, tubis & filamentis tectæ, *denſe congeſtæ, ſpadiceæ: tamen*, ſi recte inſpexeris, petiolatæ, *ſed in brevibus & ramoſis petiolis*. Glumæ calycinæ ſiccæ, obtuſæ, ſed acute bicornes, interius ex medio educunt flexam ariſtam lineæ longitudine. Glumæ florales quadridentatæ, laceræ, ſimiles, ſed abſque breviori ariſta. Semen ſetis circumvallatum: tuba tricornis, triaque ſtamina.

In aquis *omnia altiora, majora, culmi trium, quatuorve* pedum. Folia ſub panicula, alterum ſemipedale, alterum triunciale, ſed & tertium accedit. Spicæ *florales* aliæ in brevibus, aliæ in longis petiolis, tetraſtachyis, pentaſtachyis, in panicula eadem adeo fere ad triginta ſpicas. Cæterum eæ ſimiles, unciales, ſpadiceæ, longiores quidem, ſed perinde lacerato, tridentato, & quadridentato fine, ſimili ariſta: ſetæ circa ſemen gluma breviores.

1340. SCIRPUS planifolius, panicula ramoſiſſima, locuſtis ovatis.
Gramen cyperoides miliaceum C. B. *Theatr.* p. 90.
Cyperus gramineus J. B. II. p. 504. SCHEUCHZER. p. 393.
Cyperus longus latifolius, locuſtis plurimis, minoribus & brevioribus Hiſt. Oxon. III. p. 235. t. 11. f. 15.
Gramen arundinaceum, foliis acutiſſimis, panicula acutiſſima, Cyperi facie LOESEL. p. 119. *ic.* 33.
Scirpus culmo triquetro folioſo, umbella foliacea, pedunculis nudis, ſupra decompoſitis, ſpicis confertis LINN. p. 75.

Vulgo in aquoſis.

Culmus pedalis, triquetrus, folioſus: folia plana, ad tres lineas lata, per oras & in carina aſperrima. In apice culmi quatuor conferta folia ſimilia oriuntur, longitudinis & latitudinis inæqualis, unum maximum, quod paniculam ſuperat. Inter hæc folia multi pedunculi inæquales, alii longiores, omnes ramoſi, ramis etiam ramoſis ramulisque. Stipulæ foliaceæ, longe mucronatæ. Locuſtæ, ſeu exiguæ ſpicæ, aliquot, duæ & quatuor, confertæ, ovatæ, acuminatæ, virentes & lividæ. Glumæ ſteriles nullæ. Semen inter ſetas poſitum.

1341.

(*b*) *Emend.* III. p. 8. n. 21.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0344-6 DFG

1341. SCIRPUS foliis ſetaceis, panicula plana, locuſtis teretibus.

Gramen cyperoides paluſtre, leucanthemon RAJ. *hiſt.* p. 1295. SCHEUCHZER. p. 503. t. 11. f. 11.

Gramen Luzulæ accedens, glabrum, in paluſtribus proveniens, paniculatum PLUKNET. p. 178. t. 34. f. 11.

Cyperus minor anguſtifolius paluſtris, paniculis fuſcis, capillaceis Hiſt. Oxon. III. p. 239. t. 11. f. 40.

Schœnus culmo ſubtriquetro, folioſo, floribus faſciculatis, foliis ſetaceis LINN. p. 65.

Paſſim in torfaceis, circa *Seedorf*, *im Löhr*, prope *Vervai*. *A la Brevine*, circa *lacum felinum*, in lateribus montis *Saleva*.

Culmus pedalis & ultra, triquetrus. Folia pallida, linea anguſtiora. In ſummo culmo folio unciali inſidet panicula erecta, lata, æqualis, alba, vel rubella. Locuſtæ teretes, anguſtæ. Calyx univerſalis unico brevi fit folio. Glumæ florales fere tres, ariſtatæ. Intra eas ſemen piriforme, ex baſi coni tubam educens, cujus defractæ ſpiculum remanent. Setæ circa ſemen decem, ſemine longiores. Tertius floſculus ſerius maturatur.

IV. SPICIS SOLITARIIS DISTICHIS.

1342. SCIRPUS planifolius, ſpica terminante diſticha.

Gramen cyperoides, ſpica compreſſa, diſticha RAJ. PLUKNET. t. 34. f. 9. p. 178. SCHEUCHZER. p. 490. t. 11. f. 6.

Schœnus culmo ſubtriquetro, nudo, ſpica diſticha, involucro monophyllo LINN. p. 65.

In aquoſis non rarus. Bernæ in palude inter utrumque balneum *Marzilianum*. In Inſula *Hunzikerau*. In pratis circa *Noville*, ad cives de *la Tour* pertinentibus. Ad Rhenum circa regionem *Creuzach*, *Fridlingæ*, & ad rivum *Birſig*. GAGNEBIN circa *Ferriére*; SCHEUCHZER. circa Tigurum. In alpes adſcendit, ut in montes *Fouly*, *Gotthard*.

Culmus ſulcatus, compreſſus, ſubteres, cubitalis, pedalis, folioſus. Folia plana, ſeſquilineam lata. In ſummo culmo ſpica uncialis & longior, cui folium tota ſpica brevius ſubſternitur, lata origine, longo mucrone. Spica ſit alternis locuſtis, ad ſcapum alterne flexum ſeſſilibus, in eodem plano poſitis, diſtichis. Cuique locuſta elliptica, ſpadicea, ſplendens. Gluma calycina unica, locuſta brevior, ovata, lanceolata, oris albis. Locuſtæ glumæ æquales, denſe congeſtæ. Semen ſex ariſtis circumvalatum, e globoſo compreſſum.

MARISCUS.

SCHOENUS LINN. n. 65.

Nomen non bonum, nimis ſimile Schini, & græce Juncum ſignificans.

In charactere harum plantarum eſt mihi a LINNÆO diſſentiendum, neque enim in ulla ſpecie Schœni ſex petala reperio. Aliquot ſpecies ita differunt, ut non poſſint conjunctæ manere.

Mariſco meo aſpero 1343. locuſtæ teretes, acutæ. Calycinæ glumæ duæ ovales, tunc aliæ duæ longæ & ſiccæ. Inde flores duo, gluma ad quemque unica, ſtamina tria, quantum videre potui, & tuba tricornis. In aliis Mariſcis nullus communis calyx eſt.

A Scirpo defectu ariſtarum ſeparatur.

1343. MARISCUS panicula ramoſa, foliorum oris, dorſoque ſerratis.

Cyperus longus inodorus, ſylveſtris LOBEL. *ic.* p. 67. J. B. II. p. 503.

Cyperus longus inodorus, Germanicus C. B. *Theatr.* p. 220. 221.

Cyperus longus inodorus, major, foliis & carina ſerratis Hiſt. Oxon. III. p. 237. t. 11. f. 24.

Gramen cyperoides altiſſimum, foliis & carina ſerratis BOCCONE *plant. rar. ſic.* p. 72. t. 39.

Pſeudocyperus paluſtris, foliis & carina ſerratis SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 375. t. 8 f. 7. 8. 9. 10. 11.

Schœnos culmo tereti, foliis, margine dorſoque aculeatis LINN. p. 62. *Oelanska reſa* p. 12.

Circa *felinum lacum* SCHEUCHZERUS. J. B. Genevæ ad fluv. *Arve*. Abunde in humidis inter *Vervai* & *le Furet*, haud longe *Roche*. In lacu Neocomenſi prope *Grandſon*.

Culmi a duobus pedibus, ad ſex alti. Folia nervo valde eminente, pene triquetra, nervo & oris acute & valide dentatis, ut digitum vulnerare poſſint. Ex ſinubus foliorum aliquot paniculæ. Stipulæ ſub panicula longæ, aridæ, fuſcæ, longo mucrone filiformi. Stipulæ ſub petiolis ſimiles, breviores. Petioli, ut in Juncis, inæquales, longi, ramoſi, ſtipulis ſub ramis ſimilibus. Ultimus quiſque ramus gerit faſciculum locuſtarum, ex ovatis acuminatarum, coloris lignei, ſubcinnamomei. Semen fere unicum maturatur, & fit triquetra capſula, feta ſemine ſubrotundo.

In Suecia ad tecta ruſticorum adhibetur, omni ſtramine firmior. Hoc putem eſſe *Segger* (*k*), gramen aculeato margine, quod boves enecet. Inſulas efficere natantes SCHEUCHZERUS (*l*).

* 1344. MARISCUS folio gramineo, culmo tereti, capitulis lateralibus ternis, ovatis. †

Circa lacum Lemanum incipientem *aux Grangettes* in foſſis.

Oportet peculiarem hiſtoriam hujus plantulæ dare, quæ a *minimo* auctorum Scirpo differre videatur. Noſtræ natura robuſta eſt, caules ex una radice ceſpitoſi. Folia radicalia plana, graminea, unciam longa, ad ſeſquilineam lata. Culmi ab uncia, ad quatuor & ſex uſque uncias alti, teretes, abeunt in folium vaginale, ſulcatum, convolutum, ſeſcunce & duabus unciis ſuper ſpicam elatum. In ſinu ejus vaginæ ſeſſilis & divergens. Spica ovato conica, etiam duæ & tres: craſſa, ad ſemuncem longa, ad tres lineas lata. Glumæ ad decem & quindecim, omnes fertiles, ovato lanceolatæ, mucronatæ, ſpadiceo virides. Semen triquetrum, breve; rugoſo cortice; villi nulli.

* 1345. MARISCUS ſetaceus, capitulis lateralibus pauciſſimis. *Emend. III.* n. 164.

Gramen juncetum minimum, capite ſquamoſo C. B. *Prodr.* p. 13.
Juncellus omnium minimus Hiſt. Oxon. III. p. 232. t. 10. f. 23.
Scirpus foliaceus humilis DILLEN. *Syn. III.* p. 430.
Scirpus omnium minimus, capitulo breviore SCHEUCHZER. p. 358. ex Gallia.
Scirpus culmo nudo, ſetaceo, ſpicis lateralibus, ſubſolitariis, ſeſſilibus LINN. p. 73. *Skonska reſa* p. 227. 228.

In ſylva *Urban* HOFERUS (*m*). Baſileæ prope *Neuhaus*, in ſylva *Wylenſi*, *die Hard*, ad *Wieſam* Cl. la CHENAL.

Humiliſſima planta & mollis, omnino a 1345. diverſa, ut etiam minimo Mariſco n. 1346. humilior ſit. Folia ſetacea, caule paulo breviora. Caulis unum folium prope radicem edit; ipſe uncia altior, ad duas tertias ſuæ longitudinis paulum inflexus, in foliolum ſulcatum ſemunciale abit. In ſinu capitulum unicum, etiam duo, omnium minimum, trium quatuorve glumarum, ſubrotundum. Glumæ ſpadiceæ, ovatæ, mucronatæ.

1346. MARISCUS foliis ſetaceis, mollibus, ſpica nuda, pauciflora.

Juncellus inutilis, ſeu Chamæſchœnos C. B. *Theatr.* p. 183.
Juncellus omnium minimus, Equiſeti capitulis PLOT. *Nat. Hiſt. of Oxfordshire* p. 148. t. 9. f. 3.
Scirpus minimus, capitulis Equiſeti PLUKNET. p. 201. t. 40. f. 7. *Hiſt. Oxon. III.* p. 234. S. VIII. t. 10. f. 37.
Scirpus culmo tereti nudo, ſetiformi, ſpica ovata terminali, bivalvi; ſeminibus nudis LINN. p. 71. Non vero ſynonyma.
Icon OEDERI t. 287.

Magna copia legi ad ſtagnum ſupra pagum *Herzogenbuchſee*; tum ad lacum Lemanum prope *les Grangettes*: & circa Baſileam Cl. la CHENAL. Circa *lacum felinum* J. B. Circa *Spiez* ad lacum. *A la montagne de Cuilly.* In fundo piſcinæ prope *klein Riechen.*

Omnium minimus (*i*), & una mollis, ceſpitoſus, foliis & culmo terete, capillari; hoc vix unquam trientali, capitulo unico, compacto, dum junius eſt, diſticho in

(*i*) *Emend.* III. n. 161.
(*k*) LINN. *Olanika reſa* p. 170.
(*l*) *Oecon. Nachricht.* V. p. 600.
(*m*) *Act. Helvet.* II. p. 20. *Spica unica.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0346-8
DFG

in planta adulta. Glumæ ovato lanceolatæ, non ariſtatæ, fuſcæ, non nitentes, oris albicantibus. Flores fere bini, tamen etiam tres, quatuorve, & quinque: ſetæ nullæ, ut cum Scirpis manere nequeat. Tota ſpica ſeſquilinea non longior. SCHEUCHZERI induſtriam effugit.

CYPERUS (*n*) MICHELI p 44.

LINN. n. 66.

A Carice & a Mariſco vix differt, niſi ſpicis accurate diſtichis. A Scirpo ſetarum defectu.

1347. CYPERUS ſpicis conglomeratis, calyce multifolio.

Juncus levis, panicula glomerata, nigricante. Hiſt. Oxon. III. p. 233. t. 10. f. 28.
Junco affinis, capitulo glomerato, nigricante SCHEUCHZER. p. 349. t. 7. f. 13. 14 15.
Schœnus culmo tereti nudo, capitulo ovato, involucri diphylli valvula altera ſubulata longa LINN. *It. Gottland.* p. 234. *Spec.* p. 64. add. *K. Wetenk. Handl.* 1741. p. 182.
Juncus Lithoſpermi ſemine MAGNOL. *Hort. Monſpel.* p. 144. 145.

In Helvetia vulgaris, in locis udis, in *der Eymatte*, *bey Seedorf*, circa *Vervai Cully* &c Ad lacum ſelinum SCHEUCHZER. In monte *Pilato.*

Ceſpites foliorum & caulium; horum teretium, durorum, pedalium & cubitalium; illorum carinatorum, convexorum. Summus caulis educit duo folia inæqualia; alterum majus ariſtatum, alterum minus emarginatum, ex cujus hilo ariſta longa & rigens producitur. Inter hæc duo folia multæ ſpicæ ad ſe invicem adpreſſæ, petiolatæ, atro ſpadiceæ. Cuilibet receptaculum alterne flexum; glumæ calycinæ fere quatuor, floralibus breviores, ovato lanceolatæ, cavæ, complicatæ. Glumæ florales majores, longiores, diſtichæ. Tubæ trifidæ. Stamina tria. Semen e triquetro rotundum, breve, margaritini ſplendoris. Primum ſpicæ initium tantum duas vaginales, aut calycinas, nigras glumas oſtendit: uſtilaginem in ea vidi.

1348. CYPERUS umbella trifolia, ſpicis ſeſſilibus, umbellatis, glumis obtuſis.

Gramen Cyperoides minus, panicula ſparſa C. B. *Theatr.* p. 8. 9.
Cyperus minor pulcher, panicula lata, compreſſa, flaveſcente. Hiſt. Oxon. III. p. 239. t. 11. f. 37.
Cyperus minimus, panicula ſparſa, flaveſcente SCHEUCHZER. p. 485.
Cyperus culmo triquetro nudo, umbella triphylla, pedunculis ſimpliciter æqualibus, ſpicis confertis, lanceolatis LINN. p. 68.
β. Minor SCHEUCHZER p. 386. t. VIII. f. 13.

In aquoſis, ad vias vulgo & ad foſſas.

Radiculæ bulbillos adnatos habent. Cauliculi ceſpitoſi, dodrantales, quando altiſſimi. In quoque caule unicum fere folium carinatum, dimidiam lineam latum. Sub umbella folia duo, etiam tria, quorum utrumque umbellam excedit, alterum longiſſime. Spicæ plurimæ, ad quindecim, in diverſum exeuntes umbellam faciunt, non tamen ex eodem puncto natæ, ſed ex ordine, ad flexuoſum petiolum ſeſſiles, planiſſimæ, diſtichæ, ex viridibus ſubluteæ. Gluma calycina nulla; glumæ florales complicatæ, cavæ, compreſſæ, ovatæ, obtuſæ, circa quindenas. Stamina tria. Semen conicum.

1349. CYPERUS umbella trifolia, ſpicis petiolatis congeſtis, glumis ovato lanceolatis.

Quartum genus Graminis Trag. p. 676. cum icone p. 679.
Gramen Cyperoides minus, panicula ſparſa, nigricante C. B. *Theatr.* p. 89. pro varietate.
Cyperus minor pulcher, panicula compreſſa, nigricante Hiſt. Oxon. III. p. 239. t. 11. f. 38.
Cyperus minimus, panicula ſparſa, nigricante SCHEUCHZER. p. 389.
Cyperus culmo triquetro, nudo, umbella triphylla, pedunculis ſimplicibus, inæqualibus, ſpicis confertis, linearibus LINN. p. 690.
Icon OEDERI t. 179.

Aliquanto

(*n*) Cyperus juncus quadratus, κύπειρος rotundus CRTE. L. III. c. 21. utrque exoticus. Quadratum junceum inter diſcutienda IOKM L. V. c. XI Sed una Cyperum nominat. Per Cyperum odorata ſpecies intelligi videtur, cum eo Regum cadavera apud Scythas ajat farciri HERODOTUS L. IV. p. 244. cum Thymiamate.

Aliquanto rarior, etiam in udis naſcitur. Reperi *aux Grangettes*, ad lacum Lemanum ad oppidum *Bonneville*, ad viam *Worbenſem*. SCHEUCHZER circa *lacum ſelinum*. *J. Henricus* STÆHELIN, *Benedicti Pater*, *Sebæ* Solodorenſium. *Aux Convers*. *A Nods*, *à Liniére* ID. GAGNEBIN. *Fridlingæ*, *Michelfeldæ*, ad torrentes *Birſam* & *Birſig*.

Omnia fere eadem. Spicæ minores, longioribus in pedunculis; glumæ acutiores, ovato lanceolatæ, magis ſpicatæ, nigricantes.

CYPERUS *longus odoratus*, quem ex fama publica circa *Rapperſwyl* ILL. C. GESNERUS ait provenire (*o*), dudum eo loco non lectus eſt, neque auſim inter cives numerare.

CAREX LINN. n. 1046.

CYPEROIDES J. R. H. 300. SCHEUCHZERI p. 406. MICHELI p. 55. t. 32.

& CAREX DILLEN. *nov. gen.* p. 165. t. 14. MICHELI p. 66. t. 33.

Spicæ teretes, imbricatæ, involucrum ſeminis a ſemine fere ſeparabile, quod LINNÆUS nectarium dicit, MICHELIUS capſulam, idem apice bidentatum & dehiſcens. Semen cæterum fere ovato triquetrum, ad axin compreſſum; gluma cuique ſemini unica compreſſa, cava, lanceolata. Stamina in iis, quæ vidimus tria, & tuba fere tricornis. A Mariſco involucro differt ſeparabili, a Scirpo ſetarum defectu, a Cypero ſpica non diſticha. Sexu hæ plantæ varie diſtinguntur. Dantur, quibus in eadem ſpica, inque eadem gluma, ſexus uterque conjungitur: hi Carices DILLENII & MICHELI. Dantur, quibus in eadem planta, ſed diverſis locis, uterque ſexus eſt, ſive ſpicæ totæ maſculæ ſint, feminæve; ſive ſpicæ pars *ſuperior maſcula*, *inferior femina ſit*, quod frequens eſt. Hæc *ſunt cyperoidea* DILLEN & MICHELI. Denique dantur, quibus aliæ ſtirpes ſola habent organa maſcula, aliæ ſola feminima. Eas *Ulvas* dicebam, præſtat autem omnino omnes conjunctas relinquere; etſi enim in ſyſtemate LINNÆANO, ex commiſtis vario ſexu diſtinctis plantis inſuperabilis difficultas naſcitur, nos tamen hæc difficultas non tangit.

I. SPICIS MARIBUS A FEMININIS SÆPE TOTA PLANTA DISTINCTIS.

Sæpe inquam, nam per omnes ſpecies hujus ordinis etiam androgynos flores vidi: omnes quidem flores in primis tribus ſpeciebus, ſpicas in reliquis ſuperne mares, inferne androgynas.

1350. CAREX (*q*) ſpica unica, terete, feminibus roſtratis. *Emend. III.* n. 152.
Gramen Cyperoides minimum, ſeminibus deorſum reflexis, puliciformibus. Hiſt. Oxon. III. p. 244. t. 12. f. 21. PLUKNET. p. 178. t. 34. f. 10. planta femina.
& *Gramen Cyperoides minimum, ſpica ſimplici caſſa Hiſt. Oxon.* ib. f. 22. planta maſcula.
Gramen Cyperoides, ſpica ſimplici caſſa SCHEUCHZER. p. 497. t. 11. f. 9. 10.
Carex minima, caulibus & foliis capillaceis, capitulo ſingulari, tenuiori, capſulis oblongis, utrinque acuminatis, & deorſum reflexis MICHELI p. 66. t. 33. f. 1. Spica manifeſto androgyna.
Icon OEDERI t. 166. ſemine breviori.
Carex ſpica ſimplici, androgyna, ſuperne maſcula, capſulis divaricatis, retroflexis LINN. p. 1380. add. *It. Gottland.* p. 240. add. LYONS p. 49. n. 93.

In Helvetiæ udis vulgaris. Bernæ in pratis inter *Papiermühle* & *Worlauffen*, *Tiguri*, &c.

Folia radicalia peranguſta, dura; hinc convexa, retroverſu aſpera. Culmus dodrantalis, unica ſpica terminatus. Maſcula longa, teres, laxiuſcula, glumis dilute fuſcis.

(*o*) *Hort. Germ.* p. 246.
(*p*) Ulva de paludibus refecta, optima ad ligandas vites COLUMELLA IV. c. 13. omnino ergo Graminis ſpecies.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0348-9 DFG

fuſcis. Spicæ feminæ in principio ſimiles, per ætatem totæ ſui diſſimiles fiunt: laxantur paulatim, dum glumæ ſubnaſcente capſula deorſum vertuntur, & denique glumæ delabuntur, & capſulæ ad angulum rectum patent, diſtinctæ, demum reflexæ, longe cæterum mucronatæ, mucrone ſubtiliter bifido. Frequenter omnino, quas feminas vocamus ſpicas, eæ androgynæ ſunt, ut ſupremæ femininæ ſpicæ glumæ ſolæ maſculæ ſint, infernæ aut maſculæ, aut etiam androgynæ (*q*).

Neſcio, quare SCHEUCHZERI planta alio avocetur, cujus capſulæ noſtram manifeſto exprimant.

* 1351. CAREX ſpica unica, ſubrotunda, feminibus inflatis *Emend.* III. n. 153.

Cyperoides Ranunculi folio rotundo Hiſt. Oxon. III t. 12. f. 36.

Cyperoides parvum, caulibus & foliis tenuiſſimis, triangularibus, ſpica ſubrotunda, capſulis oblongis, in anguſtum collum, vix bifidum, adtenuatis MICHELI. p. 56. t. 32. f. 2.

Carex ſpica ſimplici, androgyna, ovata, ſuperne maſcula, capſulis imbricato patulis LINN. p. 1379. *Flor. Suec.* n. 834. add. LYONS p. 50 n. 94.

Paſſim etiam in paludoſis, *um den Ballenbühl*, & ſupra *les Plans*, & in monte *Enzeinda* & *Sylvio*. SCHEUCHZERUS non habet.

Habitus fere prioris & folia.

Capitulum rotundum, ut in vulgaribus Ranunculis. Semina ampullacea, ventre amplo brevi collo, recto & cylindrico.

Uſtilaginem in iſta carice vidi.

* 1352. CAREX ſpica unica, capſulis rotundis, hirſutis *Emend.* III. n. 154. †

Nova planta, a Cl. Viro *Achille* MIC. mecum communicata, qui legit inter pagum *Munchenſtein* & villam *die Grut*. Cl. GAGEBIN. *au bec de l'oiſeau*. Folia latiuſcula, ad lineam uſque, & molliora, ſubglauca, retroverſu ſubaſpera. Culmus triuncialis, ad ſummum ſemipedalis, ex triquetro compreſſus. Capitulum unicum, ovatum, in medio femineum, ſuperne & inferne maſculum. Glumæ fuſcæ, magno nervo diviſæ. Capſulæ rotundæ, totæ hirſutæ, in longum collum productæ.

Neque hanc SCHEUCHZERUS vidit.

II. CARICES SPICA UNICA, CONSTANTER ANDROGYNA.

* 1353. CAREX culmo foliisque duris, curvulis, ſpica unica, glumis ariſtatis *Emend.* III n. 155. †

In monte *Fouly* rara planta, inque *Salanfe*, *Simplon*, & alpibus ſupra *Praborgne*.

Culmus triuncialis, & ſemipedalis, durus; dura etiam, & glauca folia, dimidiæ lineæ latitudine, cauli æqualia. Et ea, & caulis, ſæpe in alterum latus curvantur. Spica brevis, quæ ſimplex videatur, & ſurſum lateſcat. Glumæ lanceolatæ, ariſtatæ, nitentes, oris albis: earum in quavis peculiari ſpica una reliquis manifeſtior eſt, & reliquas occultat calycinæ ſimilis, & ariſtam e medio producit. Flores pauci, capſulæ longe conicæ, mucrone bifido. In nonnullis foliolum tres ſecedentes ſpicas disjungit. Per ſenium laxata ſpica adparet, eam vere ex plurimis exiguis ſpicis componi.

Etiam ad ripam maris mediterranei lectam habeo.

1354. CAREX ſpica unica, ſubrotunda, glumis ovatis, breviſſime ariſtatis. †

Carex ſpica tripartita culmum terminante, ſubrotunda, ſquamis baſis cordatis, cum mucrone GMELIN. *Flor. I.* p. 145. n. 56. t. 30. f. 2. Si ea eſt, valde a noſtra differt, ſquamis minoribus, acutis.

Carex alpina minima, juncifolia, caule rotundo triquetro, ſpica in ſummitate caulis atrofuſca, ſquamis amplioribus, plerumque bifidis, & limbo membranaceo cinctis, &c. MICHELI p. 68. n. 6.

Gramen Cyperoides, juncifolium, ſpica ſimplici, in ſummitate culmi, atrofuſca SCHEUCHZER. p. 492. t. 11. f. 7.

(*q*) Conf. GMELIN. I. p. 144.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0349-8 DFG

Scheuchzerus in pratis alpium Rhæticarum, & potiſſimum montis *Surſeet*, vallis *Sexamniæ*. In *Gotthardo* monte video me reperiſſe, & Cl. Bellardus ex paludoſis montis *Cenis* plantam, certe ſpica ſua ſimillimam, miſit.

Caulis vaginoſus, trientalis & paulo altior. Folia omnino pene ad lineam lata, & plana, ſed convolvuntur, ut poſſint pro junceis haberi. Spica brevis & lata. Glumæ valde latæ; ovatæ, ora alba, cæterum fuſcæ, nervo in pertenuem ſpinulam educto; ima maxima, lata, emarginata, ex hilo ariſtam educens, quæ defracta ſæpe muticam glumam relinquit.

Duæ plantæ ſibi proximæ, & demum forte eadem.

1355. CAREX fætidus, ſpica fuſca, conglomerata *Emend.* III. n. 156. †

Gramen alpinum parvum, latifolium, ſpica ſubrotunda, ferruginea J. J. Scheuchzer *It. VI.* p. 458. f. 18.

Gramen alpinum, enode ſpica parva, ſubrotunda, ferruginea J. Scheuchzer. *agroſtographi* p. 495. T. *Prodr. IV.*

In montibus *Fouly*, *Darbignon*, *Gotthardo* legi. J. Scheuchzer in alpibus *Urienſibus & Rhæticis.* In *Bernhardino* monte J. J. Scheuchzerus.

Fætet & ficca & recens, raro in Graminibus exemplo. Folia radicalia ceſpitoſa, cyperoidea, ad duas & tres uncias lata, carinata, nervo retroverſu aſpero Culmus nudus, triquetrus, oris perinde retroverſu aſperis Spica unica, ex numeroſiſſimis ſpicis minoribus congeſta, difformiter conica, pene pentagonia, prælata, breviter acuminata. Folia duo longa, caudata, ſpicæ ſubjecta, alias unum, etiam nullum. Glumæ cum nitore fuſcæ, ariſtatæ, aut mucronatæ: tuba bicornis. Stamina tria, flaccidis filamentis. Spica matureſcens longior fit, & undique riget, nitor de glumis diſperit, eæque palleſcunt. Semina ſemiconica, hinc convexa, inde explanata, collo acuto. Quæque ſpica in ſex ſeptemve minores, ſed arcte compactas, ſpicas diſcedit.

1356. CAREX *ſpica terminali tripartita.* †

Effet Carex Micheli p. 61. f. 5. t. 33. f. 6. niſi collum bifidum diceretur.

An *Cyperoides alpinum tenuifolium, ſpica brevi, ferruginea* Scheuchzer. p. 493. t. 11. f. 8.?

In alpibus reperi, ut in mont. *Fouly*, valle *Trient*; miſit etiam Cl. Bellardus. Folia radicalia culmo breviora, latiuſcula, ad lineam & ultra. Culmus ſuperne nudus, triquetrus, ſemipedalis; non aſper, ut neque folia. Spica ex tribus compoſita congeſtis. Duæ laterales breviores, media longior, androgynæ omnes. Glumæ ovatæ, mucronatæ, ſpadiceæ, linea flava diviſæ. Capſulæ breves, ventricoſæ, mucrone longiuſculo, ſimplici.

Planta Scheuchzeri in H. S. manifeſto eadem cum 1355. Noſtra magis diverſa, etiam ſpicarum numero.

II. CARICES.

SPICIS ANDROGYNIS.

I. UNA PLURIBUS.

I. SESSILIBUS.

I. SIMPLICIBUS.

I. POLYSTACHYÆ.

1357. CAREX ſpicis androgynis, imis in ala prælongi folii ſeſſilibus, ſupremis nudis.

Gramen cyperoides, anguſtifolium, ſpicis parvis ſeſſilibus, in foliorum alis Pluknet. p. 178. t. 34. f. 3 & omiſſa voce *ſeſſilibus Hiſt. Oxon. III.* p. 243. t. 12. f. 17.

Cyperoides anguſtifolium, ſpicis ſeſſilibus, in foliorum alis J. R. H. Scheuchzer. p. 483.

Carex anguſtifolia, caule triquetro, capitulis pulchellis, ſtrigoſioribus, compactis, inter ſe diſtantibus, & in foliorum alis ſeſſilibus Micheli p. 70. n. 3. t. 33. f. 18.

Carex ſpiculis ovatis, ſeſſilibus, remotis, androgynis, bracteis culmum æquantibus Linn. p. 1382. n. 12. conf. Linn. *Cent. I.* p. 31.

& Ca-

& *Carex ſpicis ovatis, ſubſeſſilibus, androgynis, foliis caulinis culmum æquantibus* LINN. p. 1383.

SCHEUCHZER ad rivulorum ripas. In pratis udis, ut in *Prépourry;* in ſylva *Bremgarten. Baſileæ* extra portam *Riehanam.*

Caulis debilis, cubitalis, laxe ramoſus, brachiatus, folioſus. Folia anguſta, vix dimidiam lineam lata, ſubaſpera. Folium imæ ſpicæ ſubſtratum prælongum, deinde ut altiori loco naſcuntur, ita brevius, ut denique mere caudata gluma ſit, & ſupremæ ſpicæ ſe contingant, ſintque longiores, ut imæ breviores ſunt, & ſubrotundæ. Glumæ imæ ariſtatæ, ſuperiores mucronatæ, albæ, linea virente diſtinctæ. Capſulæ decem, duodecim, turgidæ, mucrone bifurcato.

Hæc Carex repetitur apud LINNÆUM cum duobus nominibus p. 12. & 14.

II. CARICES SPICIS ANDROGYNIS.

I. SESSILIBUS.

II. CONGESTIS.

1358. CAREX ſpicis diſtichis teretibus, repandis.

Gramen Cyperoides elegans, ſpica compoſita, aſperiore Hiſt. Oxon. III. p. 245. RAJ.

Carex fibrata radice, anguſtifolia, caule exquiſite triangulari MICHELI p. 70. t. 33. f. 17.

Carex ſpica compoſita, diſticha, nuda, ſpiculis androgynis, oblongis, contiguis, culmo nudo LINN. p. 1381. n. 9.

Paſſim reperi in alpibus Bernenſium, in mont. la *Tour d'Aix.* C. B. in ipſo monte *Muteto.* Extra portam *Riehanam bey der Schorenbrück* in nemore vicino, & in dumetis verſus *Friedlingen.* Gottingæ vulgaris eſt. SCHEUCHZERUS non habet.

Caules triquetri, retrorſum verſu aſperi, cubitales, nudi. Folia longa, ad lineam uſque lata, & ipſa retroverſu aſpera. Spicæ, ut in Gramine ſpica Brizæ, in ſummo caule ſeptenæ & novenæ, diſtichæ, in eodem plano poſitæ, alternæ. Quæque ſpica oblonga, teres, fine, ut ſolent, conico, gracilis, denſiſſima, ſemipatula, etiam recurva. Gluma ima magna, neque tamen ariſtata, omnes cæterum albæ, aut ex albo virentes, ovato lanceolatæ, non valde acutæ, etiam fuſcæ, quando adoleverunt.

1359. CAREX ſpicis ovatis, imis, remotis, ſupremis congeſtis.

Cyperoides polyſtachyon, ſpicis laxis, paniculam veluti componentibus SCHEUCHZER p. 487. t. 11. f. 4.

An *Gramen Cyperoides, medium anguſtifolium, ſpicis teretibus, erectis, flavicantibus Hiſt. Oxon. III.* p. 242. S. VIII. t. 12. f. 8?

Carex ſpiculis oblongis, ſeſſilibus, remotis, androgynis, capſulis ovatis, acutis. LINN. p. 1383. Conf. *Centur. I.* p. 31.

SCHEUCHZERUS in alpibus: in Germania reperi.

Caules bipedales, aſperi, triquetri, fere nudi, præter folia terræ propiora. Folia retrorſum plicata, aſpera, ad unam duasque lineas lata. Spica compoſita, prælonga, quatuor unciarum. In eam coaleſcunt ſpicæ ſingulæ, quarum inferiores totæ diſtinctæ ſunt, ſuperiorum inferior quæque proxime vicinæ ſuperioris baſin adtingit: latæ cæterum & obtuſæ. Glumæ fuſcæ, acutæ. Sub ſpica inferius verum foliolum, unciali brevius, deinde gluma ariſtata, tunc ſimplex, in ſupremis mucronata gluma. Capſulæ conicæ, longo collo prominulæ, incurvo bifido; ſuprema ſpica nonnunquam partim maſcula.

* 1360. CAREX ſpicis ovatis alternis, ſupremis ſe contingentibus.

Gramen cyperoides, ſpicis erectis divulſis LOESEL. *ic.* 32.

Ob id ſynonymon eſt *Carex ſpiculis ſubrotundis, remotis ſeſſilibus, obtuſis, androgynis; capſulis obtuſiuſculis* LINN. p. 1383.

A priori planta differt, quam in palludoſis ad pedem montis *Bructeri* reperi, in Helvetiæ paludibus etiam naſcens, foliis potius radicalibus, duas lineas latis, ora aſpera, culmo pedali, ſpicis imis diſtinctis, ſuperioribus approximatis, fere ovatis, albovirentibus, exceptis gluma foliolo ariſtata, in inferioribus longa, ſuperne brevi glumis, brevibus floralibus ovato lanceolatis, ſic ovata & acuminata capſula.

Capſulæ in una ſpica ad trigenas. Brevitate capſularum & glumarum ab iis differt, quæ ſequuntur.

1361. CAREX ſpicis nudis, ſubrotundis, diſtinctis, in ſummo caule congeſtis.
Gramen Cyperoides ex monte Ballon, ſpica diviſa J. B. II. p. 457.
Gramen Cyperoides, paluſtre, majus C. B. *Theatr.* p. 88. etſi icon non bona eſt HIST. OXON. III. p. 244. t. 12. f. 29.
Gramen Cyperoides, ſpica ex pluribus ſpicis mollibus compoſita SCHEUCHZER. p. 456. t. 11. f. 15. Cum hoc nomine Carex paniculatus in horto ſicco ſervatur, adeſt tamen etiam ſpecimen veræ plantæ, a BREYNIO acceptæ.
Non eſt *Carex anguſtifolia, caule triquetro, ſpicis pluribus elegantibus, parum inter ſe diſtantibus* SEGUIER. II. p. 124. t. 1. f. 2.
Non videtur eſſe n. 294. OEDERI.
Carex ſpica compoſita, ſpiculis ovatis, ſeſſilibus, approximatis, alternis, androgynis, nudis LINN. p. 1381. GMELIN. *Flor. l.* p. 147.
In Helvetia non rara: in ſylva *Bremgarten*, circa *Ferriére*, *Michelfeldæ*, &c. In alpes adſcendit.
Caulis bipedalis, triquetrus, ſubaſper. Folia lineam lata, retrorſum digito ducto aſpera. In ſummo culmo quatuor ſpicæ, ad octo, ſibi proximæ, nullo ſubjecto folio, ſed gluma aliquanto majori, ariſtata. Eædem ſpicæ breviſſimæ & latiſſimæ, ſubrotundæ, compreſſæ. Glumæ argute lanceolatæ, rigentes, denſiſſime congeſtæ, pallide ſpadiceæ, nervo luteo. Capſulæ roſtratæ, longitudine glumarum.
In alpinis ſemipedalem vidi, ſpicis peculiaribus quinque vel ſex.

1362. CAREX ſpicis in ſummo caule congeſtis, imis foliolis inſidentibus.
Gramini Cyperoidi ex monte Ballon ſimile, ſpica totali ex pluribus ſpicis compoſita PLUKNET t. 34. f. 7. folio unico ſubjecto J. J. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 39. DILLEN. *Syn.* RAJ. III. p. 423. ex propriis a DILLENIO miſſis exemplis. In *herb. ſicc.* SCHEUCHZERI cum hoc nomine Carex paniculatus eſt.
An *Carex paluſtris elatior, radice repente, caule trilatero, ſpica ſpadicea, nonnihil folioſa, capitulis craſſioribus, capſulis marginatis* MICHEL. p. 67. t. 33. f. 4? Hic ſpicis foliis ſuſceptis ſimilior.
Gramen Cyperoidi ex monte Ballon ſimile humilius, in maritimis & arenoſis naſcens RAJ. PLUKNET. t. 34. f. 8.
Carex ſpica compoſita, ſpiculis androgynis inferioribus remotioribus, folio longiori inſtructis, culmo triquetro LINN. *It. Oeland.* p. 139. *Spec.* p. 1381.
Carex diſticha LYONS p. 50. n. 96.
Bernæ, *Michelfeldæ*, circa *lacum ſelinum*. Circa *Roche* abunde, *in ipſo Prépoury*. Circa *Gottingam* frequens. Mirum videtur a J. SCHEUCHZERO prætermitti, niſi cum *Carice compacta* conjunxit, cui proxima eſt.
Culmus bipedalis, folioſus, triquetrus, retrorſum ductus peraſper. Folia longa, lineam & ultra lata, retrorſum ductu aſpera. Spica compoſita ex viginti ſpicis, inferne laxioribus, ſuperne congeſtis, ad ſcapum adpreſſis, dum juniores, inde laxatis, pene diſtichis. Inferioribus ſpicis uni, etiam quatuor, foliolum, ſpicula longius ſubſternitur, viride, etiam unciale; ſuperne ea folia deſiderantur. Eorum loco ſuperius gluma magna, ex nervo ariſtata, ſpicæ peculiari ſubjecta. Eæ ſpicæ teretes, breves, denſæ, anguſtiores, quam 1361. glumis acuminatis, ex ſpadiceo & luteo variis, oris albis. Folliculi longe mucronati eminentes.

* 1363. CAREX ſpicis ſtipula brevioribus, imis diſtinctis, ſuperioribus congeſtis.
Gramen cyperoidi e monte Ballon ſimile humilius in arenoſis naſcens PLUKNET. t. 34. f. 8.
Gramen cyperoides paluſtre majus, ſpica diviſa C. B.
Gramen cyperoides minus repens, ſpica diviſa LOESEL. p. 116. *ic.* 31.
Carex ſpica compoſita, ſpiculis androgynis, inferioribus remotioribus, folio longiori inſtructis, culmo triquetro LINN. p. 1381. *It. Oeland.* p. 139.
Inter plantas fuit J. SCHEUCHZERI vere diverſum, *Michelfeldæ* C. B. Circa *Ferriére*, &c.
Culmus pedalis; folia potius longiora, ad duas & ultra lineas lata, oris, ſed ſolis, aſperis. Spicæ infernæ remotæ, ſuperne congeſtæ. Cuique ſubjectum folium trientem pollicis longum, eaque folia etiam de ſpicæ parte compacta eminent. Spica quæque ſpecialis oblonga, ad baſin duas ſpiculas diſtinctas habet. Glumæ ex luteo virentes, inſigniter ariſtatæ. Foliis, & ſpicis longioribus ſe diſtinguit.

1364.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0352-0

1364. CAREX ſpicis ſubrotundis, echinatis, ſupremis confluentibus, capſulis roſtratis, bifidis.

Gramen Cyperoides majus, ſpica compacta C. B. *Theatr.* p. 87. non bene. *Hiſt. Oxon. III.* p. 244. t. 12. f. 24.

Gramen Cyperoides paluſtre, triquetrum, ſpica integra J. B. II. p. 497.

Juncus repens, grumoſa & echinata ſpica BARRELIER. *ic.* 114. n. 11.

Scirpoides paluſtre majus, ſpica compacta MONTI p. 17. tab. iconum F.

Carex ſpicis ſupradecompoſitis, inferne laxioribus, ſpiculis androgynis, ovatis, ſeſſilibus, confertis, ſuperne maſculis LINN. p. 1382. GMELIN. p. 146. t. 32. non bene, ſi noſtra eſt.

Carex paluſtris major, radice fibroſa, caule exquiſite triangulari, ſpica breviore, habitiore, compacta MICHELI p. 69. & *divulſa, ſeu interrupta* ibid. t. 33. f. 13.

II. *Gramen ſpartium Cyperoides, echinata ſpica, nemorum majus* BARRELIER. *ic.* 19.

Carex paluſtris, media, radice fibroſo, caule exquiſite triangulari, ſpica brevi compactiori MICHELI p. 68. t. 33. f. 14. & plures, puto, aliæ.

Bernæ ad ſepes viaſque frequens.

Variabili plantæ culmus triquetrus, pedalis, & cubitalis, longe nudus. Folia longiſſima, ſeſquilineam & tres lineas lata, retroverſu non aſpera. Spica integra fit ſpicis peculiaribus tribus, ad octo uſque: imæ diſtinctæ ſunt, etſi proximæ; ſuperæ confluunt, ſeſſiles, breves, ſubrotundæ: imæ gluma calycina longe ariſtata; eadem etiam folio ſuſcepta ſuperiores abſque folio ſubjecto. Glumæ florales lanceolatæ, ariſtatæ. Juniores mediocriter echinatæ ſunt, aut molles, virides, cum admiſta flavedine: adultæ ſpadiceæ, echinatæ, rigentes. Capſulæ patulæ maximæ, roſtratæ, triquetræ, bifidæ; gluma ſua longiores.

1365. CAREX caule foliisque aſperis, ſpicis echinatis ſubrotundis, ſupremis congeſtis.

Gramen nemoroſum, ſpicis parvis, aſperis C. B. *Theatr.* p. 100. HIST. OXON. III. p. 244. t. 12. f. 26.

Gramen Cyperoides ſpicatum minus RAJ. *Syn. III.* p. 424.

Graminis ſpicis minoribus & minus compactis C. B. 2. varietas.

Gramen ſylvaticum tertium TABERNÆMONT. p. 227.

Gramen Cyperoides minus, ſpicis minoribus, minusque compactis SCHEUCHZER. p. 488. t. 11. f. 5. ob mucronem bifurcatum.

Huc Carices MICHELI p. 69. n. 5. t. 33. f. 11. & n. 6. f. 12. & f. 10.

Carex ſpiculis ſubovatis, ſeſſilibus, remotis, androgynis, capſulis acutis, divergentibus, ſpinoſis LINN. p. 1382. GMELIN. p. 148. LYONS p. 51. n. 97.

Icon OEDERI n. 284.

En *Planfavey* prope *Roche*. In monte *Fouly*. Baſileæ, Tiguri, Bernæ.

Caulis ſemipedalis & pedalis; folia ne lineam quidem lata, retroverſu aſpera; ſpica laxa, tota ſit remotis ſpicis, octo decemve, ultimis in vertice congeſtis. Spicæ partiales ſeſſiles, dum florent breves. Gluma calycina ariſtata, in foliolum inferne producta. Glumæ florales lanceolatæ, ariſtatæ, virides, ora pallente, inde tinctiores, maturæ undique echinatæ rigent. Spica ſuprema inferne maſcula (*a*) & gracilis, ſuperne androgyna, latior. Capſulæ longe mucronatæ, patulæ mucrone rigentes. Sub ſpica minori & infima foliolum. A priori differt habitu aſpero, ſpicis minoribus.

Carex *ſpiculis ſubovatis ſeſſilibus, remotis, androgynis, capſulis ovatis teretiuſculis, muticis, divaricatis* LINN. *Flor. Suec.* n. 846. *Spec.* p. 1384. quam Cl. JACQUINUS miſit, mihi non videtur differre, & eſſe junius ſpecimen, hinc minus, & minus muricatum, ut in iſtis Caricibus ſolet.

1366. CAREX ſpicis ternis, echinatis, glumis lanceolatis, capſulæ mucrone ſimplici.

Icon OEDERI t. 284.

Gramen Cyperoides, ſpicatum, minimum; ſpica divulſa, aculeata RAJ. *Syn. III.* p. 424. SCHEUCHZER *agroſtograph.* p. 485. t. 11. f. 3. ob mucronum ſimplicem. MICHELI p. 69. t. 33. f. 9.

In Hercynicis paludibus & paſſim in Helvetia.

(*a*) Etiam aliæ GMELINI.

Satis ſimilis prioris n. 1365. foliis anguſtis, hinc convexis, inde ſulco diviſis, longis, etiam culmum ſuperantibus, minus, quam 1365. retroverſu aſperis. Culmus triquetrus, dodrantalis, pedalis. Spicæ in ſummo caule non ſupra tres, quatuorve, diſtinctæ, tamen proximæ, paucifloræ, florum fere quinque: ſubima folium unciale, deciduum, ſub reliquis gluma ariſtata. Glumæ florales lanceolatæ, pallentes, dorſo viridi. Maturæ rigent, capſulis patulis, longe mucronatis, ſimplici, non bifido mucrone, qua nota, & paucis ſpicis, atque molliori habitu diſtat a 1365.

Cum nomine *Caricis muricati* LINN. ex Suecia habui.

* 1367. CAREX ſpicis ternis congeſtis, glumis ariſtatis. †

Gramini montano caryophyllato, ſpica multiplici non diſſimile C. B. *Prodr.* p. 9. n. 22. ex fide horti ſicci *Hagenbachiani.*

In ſepibus gramineis viæ *Riehen* ducentis, & alibi circa Baſileam. In Germania legi.

Vicinus Carici priori 1366. differt ſpicis longioribus, non foliis, ſed glumis inſidentibus. Radix reptatrix, faſciculum caulium edit, inde tranſverſa erepit, & ſimilem ceſpitem regenerat. Folia erecta, peranguſta, ad tertiam partem lineæ, retroverſu aſpera. Culmi pedales & dodrantales, retroverſu aſperi, tenues. Spica etiam unica, ſed tamen frequentius duæ, tres, etiam quatuor, ſeſſiles, ſibi vicinæ, ut ſe adtingant. Teretes omnes, ſuprema ad ſemuncem longa; reliquæ breviores. Gluma calycina lanceolata, longe ariſtata, floralibus major: iſtæ etiam mucronatæ, ariſtatæ, alis albentibus; cæterum fuſcæ, ſplendentes, nervo ſubluteo & viridi. Capſulæ . . . .

1368. CAREX ſpica paniculata.

Cyperus longus inodorus, ſylvaticus C. B. *Prodr.* p. 24. *Theatr.* p. 221.
Cyperus alpinus longus, inodorus, panicula ferruginea, minus ſparſa SCHEUCHZER. tab. prodr. VIII.
& *Gramen Cyperoides, ſpica longiore, laxa* EJUSDEM p. 499.
Gramen Cyperoides paluſtre, elatius, ſpica longiore, laxa Hiſt. Oxon. III. p. 244. t. 12. f. 23.
Cyperus alpinus, ſpica rufa ſplendente, e pluribus veluti ſpicis compoſita J. J. SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 458.
Carex &c. MICHELI p. 68. t. 7. Spicis valde & craſſis, & brevibus.
Carex ſpicis androgynis, racemo compoſito LINN. *Spec.* & *Centur. I.* p. 32. n. 92.

Nobis vulgo; etiam inter arundines *du Prépoury*, prius quam eam lacunam ſiccavi. In ſtagno ſylvæ *Sedelbach. Michelfeldæ. Fridlingæ* in paludoſis ad *Burſam.* SCHEUCHZER in uliginoſis montis *Regii.* GAGNEBIN *aux marais de Goudeba du Locle* prope *Molendinum, Renan, a l'Echelette.* J. J. SCHEUCHZER circa Valentiam.

Caulis altus, tripedalis, triquetrus, aſper. Folia ad duas lineas lata, pariter ad digitum retrorſum ducentem aſpera: Panicula longa, rara, ſpicata, ex ramis alternis, qui conferti in juniori planta, per ætatem laxantur. Ramoſa eſt panicula, & ad ſingulum ramum aliquot ſpicæ ſeſſiles, confertæ, paulum diſtinctæ. Sub quavis ſpica peculiari gluma ovato lanceolata. Sub ima etiam foliolum. Glumæ florales ex flavo ſpadiceo & albo variæ. Capſula anguloſa, conica, mucrone ſubtiliter bifido.

β. *Cyperoides paluſtre, ſpica laxa, minus* SCHEUCHZER. p. 501.

Circa *lacum Felinum* SCHEUCHZER. Ego.

Huc referrem varietatem a me repertam, ſimilibus ſpicis, & robuſtis glumis, ſub ſpicis peculiaribus, ſpadiceo flavis, nervo virente, ariſtatis, cui ſpica non ramoſa eſt.

II. SPICIS PETIOLATIS.

1369. CAREX ſpicis ovatis, petiolatis, congeſtis, feneſcendo nutantibus.

Cyperoides alpinum pulchrum, foliis Caryophyllæis, ſpicis albis & tumentibus SCHEUCHZER. p. 481. t. 10. f. 1. 2.

Carex

Carex &c. MICHELI p. 69. *Ord. I.* n. 1.
Icon OEDERI t. 158.
Carex ſpicis androgynis, terminalibus, pedunculatis, florentibus erectis, fructiferis pendulis LINN. p. 1386. GMELIN. p. 149. in alio ordine Caricum ſexu diſtinctorum.
In omnibus alpibus abunde, in ſummo monte *Javernaz* copioſiſſime. Altiſſima circa *Servant* Valeſiæ.
Radix magna, lignoſa, multiceps. Folia radicalia, retrorſum ductu aſpera, ceſpitoſa, ad duas lineas lata, caryophyllæa. Culmus pedalis, cubitalis, triquetrus. Spicæ ex apice culmi ternæ, quaternæ, ſenæ, in oblongis pedicillis, obeſæ, hinc per maturitatem pendulæ. Glumæ pene nigræ, lanceolatæ. Capſulæ ovatæ, flavæ, collo brevi, aperto. Sub imis duabus tribusve ſpicis, foliolum: ſub prima unciale: ſub ſecunda brevius, ita ſub tertia, aut nullum.
In altiſſimis alpibus, *Oberſtafel*, aliisque ſupra vallem *St. Nicolai*, humillima reperitur, vix triuncıali, caule ſpicis breviter ovatis, ex ſubviridi, & ſpadiceo variis, quia capſulæ ſubvirentes, ovatæ, ſupra glumas ſpadiceas, flava linea diviſas, eminent. Nolui ſeparare.

III. CARICES.

FLORIBUS MARIBUS ET FEMINIS IN EADEM PLANTA SEJUNCTIS.

CYPEROIDES DILLEN. MICHELI p. 55. &c.

Flores ſcripſi, non ſpicas, quod minime infrequenter in ſpica aliqua pars ſuperior maſcula, inferior femina ſit. Veros autem androgynos, & ſtaminibus, & ſemine, inſtructos flores raro putem reperiri.

I. SPICA MASCULA UNICA.

FEMINIS PLURIBUS SESSILIBUS.

1370. CAREX ſpica mare unica, femininis adpreſſis, calycinis glumis maximis, caule ſeneſcente proſtrato. †

α Planta adultior, æſtiva & autumnalis.

Cyperoides montanum, humile, anguſtifolium, culmo veluti folioſo, ſpicâ obſeſſo SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 407. t. 10. f. 1. *capſulis oblongis, gibbis, trilateris* MICHELI p. 63. n. 65. t. 32. f. 8.

β Planta vera junior.

Cyperoides longifolium, culmo pumilo, veluti folioſo, ſpicâ obſeſſo SCHEUCHZER. p. 408. t. 10. f. 2.

SCHEUCHZERUS priorem α. in monte *Uetliberg* invenit, ſupra villam *Frieſenberg*, alteram β. circa Tigurum. *Ego* utramque varietatem circa *Roche*; tum ſupra molendinum Rupenſe; tum circa rupem, ex qua rivus *le Furet* ſcaturit, locis petroſis & aſperis. In monte *Creuzach.*
Folia ceſpitoſa, dura, ſubaſpera, ad lineam lata. Culmi humiles, triuncıales & paſlo ultra, verno tempore ſupra folia elati, ut in β., autumno declinati, & foliis multo breviores, quæ nunc ſuper eos ſe adtollunt α. Spicæ ſeminales tres quatuorve, graciles, glumis vaginalibus prælongis, lanceolatis, ſpadiceis, ſed lato albo & argenteo margine conſpicuis continentur ſtricte ad caulem adpreſſæ. Spica maſcula pariter argenteis oris, & gluma calycina magna, ovato lanceolata, ex ſpadiceo albicans. Capſula ovata, collo brevi.

1371. CAREX ſpicis ſeſſilibus, approximatis, ovatis. †

Cyperoides alpinum, foliis caryophyllæis, ſpicis brevibus, ex nigricante & albido variis SCHEUCHZER. p. 421. t. 10. f. 10.

In monte *Surſee* vallis *Sexamniæ* Rhætorum SCHEUCHZER.
Denſus ceſpes foliorum, ut in caryophyllis. Folia firma, brevia, caryophyllea, ad ſeſquilineam lata, linea exarata. Culmus triuncialis, fere nudus, triquetrus. Spica mas

ovata, brevis, ſed obeſa, concinne ex ſpadiceo & argenteo varia: glumæ obtuſæ, ſpadiceæ, ora late alba. Gluma calycina ſimilis, obtuſa, maxima. Spicæ feminæ, una, duæ, tres, proxime marem ſeſſiles, exiguæ, adpreſſæ, ſpadiceæ, ora alba, feminibus ovato triquetris, breviſſimo mucrone.

β. *Cyperoides alpinum pumilum, ſpicis ex albicante & ſpadiceo variis* SCHEUCHZER p. 437. t. 11. f. 12.

In *Avicula* monte lecta, non differt.

1372. CAREX foliis caryophylleis, ſpicis ſeſſilibus approximatis, pauciſloris, capſulis ovatis ſubhirſutis. †

Cyperoides montanum, foliis anguſtis, parvis, ſpica ſpadicea diviſa SCHUCHZER. p. 419. t. 10. f. 8. 9.

An n. 73. an 75. MICHELI?

Carex ſpicis femineis ſeſſilibus, ſubſolitariis, ovatis, maſculæ adproximatis, culmo nudo, capſulis pubeſcentibus LINN. p. 1285. Credas ad ſequentem pertinere, neque noſtræ folia capillacea ſunt.

In monte *Uetliaco:* legi in monte *Waſſerfalle.* Cl. MIEG inter *St. Jacob* & *Brüglingen. Au chemin des Ecots Rupe.*

Habitus prioris, ceſpes foliorum caryophylleorum, repandorum, linea exaratorum, ad oram aſperorum, latitudine unius lineæ, & ultra. Culmus triquetrus, pene nudus, ſemipedalis. Spica maſcula, ut in paulo priori, ovata, ſpadicea, glumis ovato lanceolatis, ſpadiceis, linea flaveſcente diviſis; gluma calycina pariter ovato lanceolata, ariſtata. Spicæ femininæ una vel duæ, breves, obtuſæ, parvæ & pauciſloræ, glumis ſimilibus, inſident viridi foliolo, aliquot lineas longo. Capſulæ ſeminales ovato triquetræ, mucrone perbrevi, ad lentem vitream hirſutæ.

1373. CAREX anguſtifolius, ſpicis ſeſſilibus, approximatis, teretibus, capſulis hirſutis.

Gramen ſpicatum anguſtifolium, montanum C. B. *Prodr.* n. 20. *Theatr.* p. 47.

Cyperoides anguſtifolium, montanum, folliculis ſeminalibus villoſis SCHEUCHZER. p. 423.

Cyperoides MICHELI p. 64. n. 68.

In ſylvula prope *Muri:* in mont. *Chamoſeire, Javernaz.* SCHEUCHZER in monte *Uetliberg* & ad *Silam* fluv. In monte *Muteto.*

Folia glabra, longiora & anguſtiora, quam priori, dimidiam lineam lata & ultra. Culmus dodrantalis. Spicæ ſature fuſcæ, graciles. Mas longior; feminæ perbreves, ſex non pluribus floribus factæ, fere ternæ, inter ſe, & ad maſculam congeſtæ. Glumæ nervo flaveſcente, cæterum ovato lanceolatæ; ſub ima feminarum foliolum. Capſula villoſa. Proxima certe priori.

* 1374. CAREX ſpicis ſeſſilibus approximatis, breviſſimis, glumis lanceolatis, mucronatis. †

An *Cyperoides alpinum ſaxatile, anguſtifolium, caule rotundo triquetro, tenuibus ſpicis gracilioribus, fuſco ferrugineis, ſquamis acutis, capſulis oblongis, anguſtis, ſubhirſutis, bifidis* MICHELI p. 56. n. 8.?

Folia anguſtiſſima, quaſi juncea, qua prima nota a præcedente differt; hinc convexa; inde carinata. Culmus pedalis, ſuperne nudus. Spicæ fere tres: mas longior, teres, ſquamis ſpadiceis, ovato lanceolatis, acutis, oris pallidis nervo flavo, cum nitore. Feminæ duæ ſeſſiles, pauciſloræ, perbreves, colorum eorumdem. Inferiori ſubjicitur folioſum longo & gracili mucrone, multum ſpicam excedente.

Miſit Vir ILL. J. GESNER. ex *Lützelalp Abbatiscellanorum.* Ex iis etiam alpibus habuit J. SCHEUCHZERUS, in *Supplementis* ſui horti ſicci. GAGNEBIN *au bec de l'oiſeau: Joux du plane.*

1375. CAREX ſpicis femininis rariſ, marem adæquantibus, ima petiolata.

Gramen caryophyllatum nemoroſum, ſpica multiplici C. B. *Prodr.* n. 22. *Theatr.* p. 47. J. B. SCHEUCHZER. p. 450.

& *Gramen parvum ſylvaticum, paniculis forma pedis avium* J. B. II. p. 499.

Cyperoides &c. MICHELI p 65. n. 78. t. 32. f. 14. bene.

Carex ſpicis femineis ſeſſilibus, oblongis, inferiori axillari, foliis ſubſiliformibus LINN. p. 19.

C. B. in dumetis humidis, inter *Wieſam* & *Birſam. Genevæ* J. B. In ſylva *Bremgarten* prope Bernam.

Humilior

Humilior eſt, quam *Carex varius*. Folia lata, ad duas lineas & ultra, ora aſpera. Culmi humiliores, vix ſemipedales. Spicæ femineæ duæ, tres, parvæ, pene ex uno cum mare puncto ſummi caulis natæ, æquali altitudine, mare tamen potius ſuperante; his alia remotior, unica, ex culmo accedit, petiolata, erecta. Spica maſcula gracilis, teres, acuta, glumis obtuſis, dilute ſpadiceis, ora late albicante; gluma calycina longa, obtuſa, ſimilis. Feminæ raræ, glumis pene alternis, capſulis ovatis, brevi mucrone. Stipula petioli longa, ſtricta, gracilis.

II. CYPEROIDE SPICIS PETIOLATIS.

I. ERECTIS.

1376. CAREX ſpicis femininis petiolatis, raris, maſculam ſuperantibus.

Gramen caryophyllatum montanum, ſpica varia C. B. *Prodr.* p. 23. *Theatr.* p. 47. *Hiſt. Oxon. III.* p. 243. t. 12. f. 15, SCHEUCHZER. p. 448. t. 10. f. 14.
Gramen caryophyllatum, polycarpion, fructu triangulo LOBEL. p. 112. n. 27.
Cyperoides &c. MICHELI p. 65. n. 77. t. 32. f. 9.
Carex ſpicis linearibus erectis, maſcula breviore & inferiore, bracteis aphyllis, capſulis diſtantibus LINN. p. 1384.

C. B. in ſaxoſis montis *Muteti*. Bernæ in ſylva *Bremgarten* frequens. In monte *Chapuiſe*.

Folia lata, ad duas uſque lineas, nervo eminente, in dorſo retroverſu aſpera. Culmi dodrantales. Spicæ femineæ duæ, tres, etiam quatuor, petiolatæ. Sub petiolis florigeris ſtipulæ longæ, amplexicaules, ſtrictæ, ariſtatæ. Spicæ feminæ raræ, alternis floſculis. Glumæ latæ, quaſi reſectæ, emarginatæ, cinnamomeæ, nervo virente, aut ſubluteo: earum ſuprema marem potius ſuperat. Capſulæ mucro brevis. Mas teres, ſtricta, ſquamarum ora lata, alba. Gluma calycina paulo major, emarginata. *Ex humillimis.*

1377. CAREX ſpicis femininis raris, petiolatis, teretibus, acutis, marem æquantibus. †

Gramen ſpicatum anguſtifolium, ſpica alba C. B. Prodr. p. 21. *Theatr.* p. 47. SCHEUCHZER. p. 410. t. 10. f. 3. 4. 5.
Gramen Cyperoides exiguum, ſeminibus bullatis PLUKNET. p. 128. t. 128. t. 91. f. 2.
Cyperoides &c. MICHELI p. 65. n. 79.

RAJUS Genevæ. C. B. in ſylva Huningenſi. SCHEUCHZERUS Tiguri. Bernæ primo vere, in ſylva *Bremgarten* & alibi; circa *Roche* in rupeſtribus. In monte *Waſſerfall*: in adſcenſu a *Munchenſtein* ad *Aſp*.

Folia erecta, lata ad uſque lineam, ſed fere anguſtiora, etiam tertia parte lineæ non latiora. Caules dodrantales. Spica maſcula teres, gracilis, alba; gluma calycina tenera, ovato lanceolata, ora ſæpe lacera. Spicæ femininæ duæ, tres, longe petiolatæ, petiolis erectis; earum gluma calycina peculiaris nulla, præter ſtipulam. Suprema ſpica feminea maſculæ altitudinem æquat, quod rarius eſt. Eædem ſpicæ per maturitatem laxæ, ſeminibus alternis, ovato triquetris, craſſis, mucrone valido. Stipula ſub petiolo longa, uncialis, ſtricta, amplexicaulis, alba.

* 1378. CAREX ſpicis femininis tribus erectis, capſulis ovatis breviter mucronatis, petiolatis, folio inſidentibus *Emend.* III. n. 146. †

Cyperoides anguſtifolium, ſpica ſpadiceo viridi minus, alpinum, ſpicis longioribus SCHEUCHZERI *It. VI.* p. 458.

In monte *Enzeindaz* legi; etiam in monte *Fouly*, in montanis etiam ſupra *Val de Lie*, & aliis alpibus Valeſiacis provenit. In *Speluga* monte, in montibus ſupra *Praborgne*.

Radices magnæ, longæ, multicaules. Culmus vaginoſus, ſemipedalis. Folia longa, anguſta, intra lineam, caulem fere æquantia, ora retroductu aſpera. Spica mas longa, pene nigra, teres, gracilis, glumis lanceolatis, calycina majori, ſpadicea. Feminæ duæ & tres, quarum inferior breviter petiolata, ſuprema ſeſſilis. Utraque folio inſidet in ima biunciali, etiam ſpicam ſuperante, in ſuperiori uncia breviori. Suprema ſpica feminina nuda, quando tres ſunt, marem adtingit. Glumæ ſpicis femininis totæ nigræ, obtuſæ. Capſulæ ovatæ, pallidæ, breviter

mucronatæ. Quare maturæ ſpicæ ex viridibus capſulis & fuſcis glumis variæ ſunt. Vidi etiam ſpicam in culmo unicam fuiſſe, biuncialem, femineam, primis floribus ternatis, verticillatis, remotis: ſupremis in ſpicam confluentibus.

1379. CAREX ſpicis femininis petiolatis erectis, floribus remotis.
Cyperoides hirſutum, latifolium, ſpicis latifolium, ſpicis tenuioribus SCHEUCHZER. p. 412.
SCHEUCHZERUS in montanis nemoribus, mont. *Zurichberg* infrequenter.
In herbario SCHEUCHZERI. Folia ad tres uſque lineas lata, culmo longiore, carinis & oris leviter aſperis, pilis per oras brevibus, denſis, rigidiuſculis ciliato. Culmi dodrantales. Spica maſcula obtuſa, dodrantem unciæ longa, ſpadicea, glumis obtuſis, ora tenuiſſima alba; gluma calycina longe mucronata; ſpicæ feminæ ejusdem longitudinis, duæ, in ſeſcuncialibus, hirſutis, pedunculis, virides, prætenues, laxæ, glumis alternis, ſe minime adtengentibus, qua nota ab omnibus plantis hujus generis differt: eadem caſſa videretur, niſi tubas haberet.

1380. CAREX ſpicis femininis petiolatis, erectis, ovatis, echinatis.
Gramen paluſtre echinatum LOBEL. *Ic. IV.* p. 15. &c.
Gramen paluſtre aculeatum, Germanicum C. B. *Theatr.* p. 109.
Cyperoides paluſtre aculeatum, ſpica breviore J. R. H. SCHEUCHZER. p. 426.
Carex ſpicis confertis, ſubſeſſilibus, ſubrotundis, maſculalineari, capſulis acutis, recurvis LINN. Sp. p. 1384.
In udis frequens.
Folia longa, ad duas lineas lata, retroverſu ſubaſpera. Culmi pedales, triquetri. Spica mas uncia anguſtior, teres, anguſta, glumæ lanceolatæ, ſpadiceæ, ora alba; gluma calycina magna, ſpadicea. Spicæ femininæ duæ, vel tres, ſibi vicinæ, foliis inſidentes, quarum ſupremæ marem pene contingunt. Petiolus imæ uncialis, aut brevior, ſupremæ breviſſimus. Immaturæ latiuſculæ, glumis lanceolatis ſpadiceis, nervo virente. Maturæ ovatæ, aut ſphæricæ, undique rigent, capſulis longe roſtratis, roſtro reflexo, breviter inciſo. Vidi ſpicam marem ſuperne femineam fuiſſe.

1381. CAREX foliis ceſpitoſis, brevibus, ſpicis confertis, petiolis erectis brevibus, capſulis ovato triquetris. †
Gramen caryophyllatæ foliis, ſpica divulſa C. B. *Theatr.* p. 46.
Cyperoides alpinum, Caryophyllatæ foliis, ſpicis tenuibus, e fuſco rufeſcentibus SCHEUCHZER. p. 433.
Primo vere Bernæ & Gottingæ, circa *Roche*, ſupra molendinum. Tiguri, vere. *Baſileæ* inter patibulum à *St. Jacob.* In monte *Crenzach* & in alpibus SCHEUCHZER.
Scriptores botanici fere cum C. *nigro luteo* confuderunt, ad quod accedit facie, & differt ſpica mare unica.
Habitus caryophylleus. Folia ceſpitoſa, brevia: firma, ad duas lineas lata, linea exarata, eminente nervo, retrorſum ducto digito aſpera. Culmi trientales. Spicæ in ſumma planta congeſtæ. Maſcula craſſior, obeſa, rufa, glumis cinnamomeis, nervo vireſcente diviſis, ovatis. Feminæ duæ, tres, graciliores breviores, per maturitatem lateſcentes, capſulis hirſutis, ovato triquetris, abſque roſtro. Petiolus in ima ſpica aliquot linearum, ſuprema ſeſſilis, marem contingit. Inſident glumis ariſtatis.

1382. CAREX ſpicis breviſſime petiolatis, diſſitis.
Gramen Cyperoides, gracile, alterum, glomeratis toridis, ſpatio diſtantibus LOBEL. *illuſtr.* p. 61. HIST. OXON. III. p. 243. t. 12. f. 18.
Cyperoides ſpicis parvis, longi diſtantibus J. R. H. SCHEUCHZER. p. 431, MICHELI p. 58. n. 16. & *abſque pediculis* n. 18.
Carex ſpicis remotiſſimis, ſubſeſſilibus, bractea vaginata, capſulis angulatis, mucronatis LINN. p. 1387. GMELIN. p. 136. n. 74.
SCHEUCHZERUS in torfaceis, circa *Ruti*, & *Wiedikon*, in udis, Baſileæ & circa torrentem *Birſig*, & verſus *St. Jacob.* Ego in udis paſſim legi, ut inter *Frienisperg* & *Bagwyl.* *A la Chaux d'Abelle*, au *Creux du Vent*, *cul des prés* &c.

Culmus

Culmus triquetrus, cubitalis & altior. Folia ad ſeſquilineam lata, retrorſum ductu ſubaſpera. Spica mas obtuſa, uncialis, glumis obtuſis, ſpadiceis, dilutis, nervo virente, calycina majori. Vidi etiam alteram maſculam acceſſiſſe. Spicæ feminæ duæ, tres, in brevibus petiolis erectæ, maſcula breviores, latæ, longe & a mare, & a ſe invicem remotæ, imæ ad ſemipedem, glumis lanceolatis, ſpadiceis, nervo viridi. Inferiores aliis foliorum inſident, ſuprema etiam glumæ magnæ, ariſtatæ. Capſulæ patulæ, triquetræ, roſtro firmo, conico, ſubtiliter bifido.

* 1382 *β*. CAREX culmo, foliiſque firmis, erectis, ſpicis femininis quatuor, breviter petiolatis, erectis.

An *Carex ſpicis erectis cylindricis ternis, ſubſeſſilibus, maſcula terminali, culmo triquetro* LINN. p. 384. GMELIN. *Flor. I.* p. 137. ? Non videtur ob ſpicas breves obeſas, in icone BUXBAUM II. expreſſas, quam GMELINUS citat. *Cent. IV.* t. 59. *Michelfeldæ* in paludoſis.

Planta firma, foliis erectis, duas lineas latis, carinatis, nervo eminente, retroverſu aſperis. Spica mas teres, unciali brevior, glumis obtuſis, fuſcis, oris albentibus. Ea ſæpe inferne feminea eſt. Spicæ feminæ tres, quatuor, breviter petiolatæ (*a*), ima ad ſemuncem. Iſta in ſinu folii triuncialis, ex vagina ſubfuſca nati: altera ex ſinu folii uncialis, tertia ex vaginæ amplexicaulis longe ariſtatæ ſinu: quarta habet ſtipulam ovato lanceolatam, mucronatam. Glumæ omnibus lanceolatæ, acute mucronatæ, ora fuſca, cætera virides: omnes mare latiores & breviores. Culmus durus, firmus, dodrantalis. pedalis.

Valde adfinis Carici 1384. diverſus foliis latioribus, ſpicis numeroſioribus petiolatis. Non ſepararo a 1382.

* 1383. CAREX ſpicis ſeſſilibus approximatis, teretibus, folio inſidentibus. †

Cyperoides ſylvaticum angustifolium, ſpicis parvis, tenuibus, ſpadiceo viridibus SCHEUCHZER p. 425. t. 10. f. 11.

In umbroſis mont. *Uetliberg*. Circa Baſileam & *Michelfeldæ* Cl. la CHENAL.

Continuo a præcedente dignoſcitur foliis fere lineam latis, ora & carina retroverſu aſperis. Culmi ſemipedales, dodrantales, cubitales. Spica mas gracilis, acuta, absque ſplendore dilute ſpadicea, nervo virente latiuſculo. Spicæ femineæ duæ, fere breviores, paucifloræ, graciles tamen, & oblongæ, ſpadiceoviridis, ſingula ſuo foliolo impoſita, & inferior nonnunquam ſatis longe a ſuprema remota. Datur & unica. Id folium in ima biunciale, etiam in ſuperiori unciale.

1384. CAREX ſpicis femininis ſeſſilibus, ima petiolata, glumis peranguſtis.

Cyperoides ſpicis viridibus brevibus, e ſquamis angustioribus compoſitum J. SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 435.

In monte *Uetliberg*.

Carex diſtinctiſſima. Folia radicalia cauli æqualia, ad ſeſquilineam & dua lineas lata, glabra, oris retroverſu aſperis. Culmus pedalis, triquetrus. Spica mas unica, longe cylindrica, gracilis, pallide ſpadicea & alba, glumis ovato lanceolatis, olivaceo colore, oris albis. Spicæ femininæ duæ, contertæ, lpngis foliis inſidentes, inferior petiolata, ad ſemuncem, ſuperior ſeſſilis. Vidi etiam quatuor ſpicas fuiſſe, imam ſolam petiolatam. Breviores eæ ſunt, & latiores, peculiariter virides, peranguſtis lanceolatis glumis, ora ſubaurantia. Capſulæ graciles, longiſſime mucronatæ.

* 1385. CAREX ſpica feminina infima radicali, capſulis triquetris elongatis *Emend. III.* n. 146. †

In montibus *Enzeindaz*, *Propioz*, *Salanfe*, &c. Cl. GAGNEBIN in monte *Cluſſerelle* & in monte *du milieu* & *Mittelberg* Biennenſium.

Habitus foliorum radicalium caryophylleus. Folia ceſpitoſa, firma, carinata, nervo eminente, ad duas lineas lata, nervo ad apicem aſpero, cætera glabra. Culmi nudi, trientales, dodrantales. Spicæ in tota claſſe ex minimis, maſcula ad qua-

(*a*) Seſſiles BUXBAUM.

tuor lineas longa, ſpadicea, glumis ovatis, obtuſis, ora alba, nervo flavo; gluma calycina majori. Spica feminina ſuprema ſeſſilis, ad unciam ſub mare, ſpadicea, pauciflora, gluma vaginali amplexicauli, longa, ariſtata. Sed accedit alia ſpica feminina, inter folia radicalia, ex imo caule nata, ex ala folii vaginalis, amplexicaulis. Huic ſpicæ petiolus erectus, triuncialis & ultra: reliquæ ſimiles, flores vix ſupra ſex. Capſulæ ovato triquetræ, mucronatæ, valente roſtro, incilo. Tres ſpicæ feminæ rariores ſunt.

1386. CAREX ſpica feminina infima radicali, capſulis ovatis. †
Cyperoides alpinum anguſtifolium, ſpicis ſeminiferis tenuibus, fuſcovirentibus SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 416.
In udis alpium Valeſiacarum.
Folia culmo breviora, ægre ad lineam lata, retrorſum ducta ſubaſperu. Spicæ mares ſimillimæ, & feminæ, & ſpica pariter femina infima ex radice, ſed differt tamen, ut conjungere nequeas, capſulis in ſpecimine SCHEUCHZERI manifeſto brevibus, ovatis, collo brevi, bifido, quæ in meis longæ ſunt & triquetræ, collo longo. Habitus etiam SCHEUCHZERIANÆ plantæ anguſtior eſt & mollior.

1387. CAREX ſpicis femininis ſeſſilibus ternis, capſulis ovato triquetris. †
Cyperoides alpinum pumilum, ſpicis ſpadiceo viridibus brevioribus & craſſioribus SCHEUCHZER. p. 428.
Cyperoides alpinum pumilum, ſpica ſpadiceo viridi, minus alpinum, ſpicis brevioribus & habitioribus J. J. SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 458.
In alpibus Helveticis SCHEUCHZER.
Folia brevia, ad lineam lata, retroverſu aſpera. Culmi palmares, nudi. Spica maſcula obtuſa, latiuſcula, brevis, ſemuncialis, atroſpadicea. Glumæ obtuſæ, nervo virente ſubluteo. Spicæ femininæ duæ, etiam tres, diſſitæ, utraque breviter petiolata, ſuperior, aut duæ ſupremæ, ſeſſilis; ima folio inſidet; ſuprema gluma fuſca. Breviores eædem, quam mares, concolores pauciforæ, glumæ ſimiles. Capſulæ ovato triquetræ, mucrone brevi. Androgyna ſpica aliquando mari ſubjicitur, potius tamen feminina. In exemplo ILL. GESNERI ſuprema maſcula eſt, duæ androgynæ, & in ſumma ſui parte maſculæ. Quam eo cum nomine in meis habui, invenio a 1386. non differre, niſi ſexu ſpicarum, qui inconſtans eſt.

1388. CAREX foliis ceſpitoſis brevibus, ſpicis femininis pauciforis, ſuprema ſeſſili. †
Cyperoides alpinum angujifolium ſpicis laxis ſpadiceo viridibus SCHEUCHZER. p. 416.
In prælto monte Valeſiæ *Oberſtafel*. In mont. *Iſenau*, *Enzeinda*, *Montendre*.
Habitus etiam caryophyllæus, foliis ceſpitoſis firmis, ſeſquilinearibus, retroverſu aſperis. Culmus debilis, curvulus, tener, foliis potius brevior, quatuor unciarum Spica mas grandis ovata, obtuſa, glumis ovatis, ora alba, gluma vaginali majori. Feminæ tres, multo graciliores, pauciforæ, ſuprema minima, proxima ad marem ſeſſili, nuda. Media in petiolo aliquot linearum, ex ala folii paulo ſpica longioris. Tertia ex ala folii biuncialis, in petiolo nondum unciali, erecto. Capſulæ longo collo bifido.

1389. CAREX ſpicis femininis binis, longe petiolatis, diſſitis, capſulis longe roſtratis, bifidis. *Emend. III.* n. 145.
Cyperoides alpinum, ſpicis ſeminiferis tenuioribus, atroſpadiceis SCHEUCHZER. p. 415.
Carex (Saxatilis) ſpicis tribus ovatis, ſeſſilibus alternis, maſcula oblonga LINN. p. 1385. ex fide ſpeciminis ex Suecia miſſi.
In alpinis vulgo, etiam in montanis. SCHEUCHZER. in alpibus Valeſiacis, ego ibidem, & in montibus *Chapuiſe*, *Joux verte*, *Gotthardo*, *Scheidek*, *d'Anſex*. In mont. *Chaſſeralle* & *Mittelberg*, *Montendre*: *aux Barmes*.
Multa ſimilia Caricis n. 1388. Folia longa, lineam dimidiam & ultra lata, digito retrorſum verſo aſpera. Culmus dodrantalis, pedalis, cubitalis, nudus; ſpica mas brevis, paulo craſſior, ex ſpadiceo nitente & albo varia, glumis ovato lanceolatis. Spicæ feminæ duæ; ſuperior ſeſſilis, longe petiolata, ad unciam & ultra, pauciflora,

pauciflora, ad octo flores. Glumæ ſpadiceæ nitentes, oris nervis flavis, minus albentes. Harum ſpicarum ima folio inſidet, ſuperior vaginæ ſubtuſcæ longæ, amplexicauli: ſuprema marem adtingit; ſæpe unica ſpica femina eſt; vidi etiam feminam abſque mare. Capſulæ longe mucronatæ, mucrone bifido.

In maturioribus ſpeciminibus capſulæ virentes ultra glumas eminent. Ita fit varietas a SCHEUCHZERO dicta p. 416.

A priori n. 1388. differt, habitu toto laxo, ſpicis magis diſſitis, foliis minus ceſpitoſis, in altiori planta potius anguſtioribus, ſpicis paucioribus.

? 1390. CAREX . . . . . .

Cyperoides anguſtifolium, ſpica ſpadiceo tenuiore SCHEUCHZER. p. 413. t. 10. f. 6.

In monte *Tſchiera* Rhætorum

Folia radicalia levia, ultra lineam lata, retroverſu aſpera. Culmus ad pedem altus, folioſus. Spica mas gracilis, uncialis, ſpadicea, glumis obtuſis, ſpadiceis, nervo tenui pallente diviſis, calycina obtuſa. Spicæ femininæ duæ, tres, minores, graciliores, quam maſculæ, ſemunciales, petiolis ſemuncialibus. Capſulæ. . . . .

Ex fide horti ſicci eadem eſt priori.

II. SPICIS FEMININIS NUTANTIBUS ET PENDULIS.

* 1391. CAREX ſpicis femininis ternis quaternisque diſtichis, capſulis longe mucronatis. *Emend. III.* n. 149. †

In ſummis alpibus, *Javernaz*, *Fouly*, &c.

Aliquam habet adfinitatem cum rufa Carice, ſed folia glabra ſunt: lata ad lineam & ultra, retroverſu aſpera. Culmus nudus, ſemipedalis, & ultra. Spica maſcula unica, *ima parte ſui ſæpe feminifera*, *uncia paulo brevior*. Glumæ acute lanceolatæ, cum nitore ſpadiceæ, nervo viridi, aut flaveſcente. Spicæ femineæ fere quaternæ, omnes petiolatæ, inferiores adeo longæ, ut cernuæ nutent, eadem foliis inſident: latæ, quaſi diſtichæ, dum juniores. Capſulæ mucrone longo, inciſo.

1392. CAREX ſpicis femininis pendulis, capſulis ovatis, compreſſis.

Cyperoides ſpica pendula breviore, ſquamis ex ſpadiceo vel fuſco rutilante viridibus SCHEUCHZER *agroſtograph.* p. 443. t. 10. f. 13. bene ſi glumas a ſeminibus ſepararet.

Carex (limoſa) ſpicis ovatis pendulis, maſcula longiore, erectiore, radice repente LINN. p. 1386. GMELIN. I. p. 140.

SCHEUCHZER in torfaceis circa *lacum Felinum*; ſimili loco circa *Chaux d'Abelle* GAGNEBIN. Ego in monte *Fouly*.

Caules pedales, ex radice reptantes, novoſque ordientes culmos. *Folia prælonga*, lineam lata, retrorſum ductu ſubaſpera. Spica maſcula uncialis, glumis ovato lanceolatis. Spicæ femininæ fere duæ, etiam tres, & unica, ex ala foliorum, in ſuprema etiam quadruncialium, latiſſimæ eædem, breves, glumis ſpadiceis lanceolatis, ariſtatis. Petioli longi, teneri, & ſuprema ſpica marem adtingit. Capſulæ ovatæ, compreſſæ, lineatæ, breviſſimo mucrone.

1393. CAREX ſpicis femininis pendulis, capſulis ovato conicis.

Gramen cyperoides polyſtachyon, flavicans, ſpicis brevioribus, prope ſummitatem caulis Hiſt. Oxon. III. p. 243. S. VIII. t. 12. f. 16. PLUKNET. p. 178. t. 34. f. 5.

Cyperoides polyſtachyon flavicans, ſpicis brevibus, prope ſummitatem caulis SCHEUCHZER p. 431. MICHELI p. 61. n. 45. t. 32. f. 13.

Carex ſpicis pendulis, maſcula erecta, femineis ovatis, imbricatis, capſulis confertis, obtuſis LINN. p. 1386. *Flor. Suec. Ed. II.* n. 852. GMELIN. I. p. 139. n. 78.

SCHEUCHZER in pratis umbroſis circa *Tigurum*. Ego Bernæ legi, Badæ; etiam in alpibus & *Gotthardo* monte.

Folia lineam lata & ultra, retroverſu aſpera. Caules triquetri pedales. Spicæ confertæ, maſcula oblonga, ſpadicea. Feminæ tres, in alis foliorum, quorum imum ſpi-

cam marem ſuperat: petiolatæ eædem, in tenuibus petiolis, ut nutent & pendeant, ovatæ: glumæ ochroleucæ, nervo viridi, mucronatæ, ariſtatæ. Capſulæ ovatæ, conicæ.

* 1394. CAREX ſpicis femininis raris, pendulis, capſulis ovato conicis, mucronatis
Emend. III. n. 147.
Cyperoides alpinum, ſpicis ſeminiferis pendulis, binis, in ſummo caule SEGUIER. *Suppl.* p. 83. t. 3. f. 1.
Carex ſpicis pendulis, maſcula erecta, femineis oblongis diſtichis, capſulis nudis, acuminatis LINN. p. 1386. *Gottl. reſa* p. 240. *Flor. Suec.* n. 851.
Icon OEDERI t. 168.
In mont. *Enzeindaz*, *la Varaz*, vicinique alpibus Valeſiacis, & in monte *Oberſtafel*. SCHEUCHZERUS non habet. Miſit etiam ex ſuis alpibus Cl. BELLARDUS.
Noſtratium per omnes ſuas partes fere minima Carex, foliis culmi altitudine, lineam & ultra latis, retroverſu aſperis. Culmo trientali debili. Spica mare minore, vix bilineari, terete, conica, glumis obtuſis, late argenteis, in medio cinnamomeis. Spicæ feminæ una, ad tres, ad marem accedentes & ſupra eam latæ, in petiolis perteneris, ex alis foliorum caulem non ſuperantium. Rariſſimæ ſunt, alternis capſulis & diſtinctis, glumis, ut in mare; capſulis craſſis, ovato conicis, argute mucronatis, pene nudis, breviſſime inciſis.

1395. CAREX ſpicis femininis pendulis, raris, prælongis, capſulis roſtratis, bifidis. †
Gramen cyperoides tenuius ſpicatum LOBEL. *ic.* p. 60. *Hiſt. Oxon.* III. p. 243. S. VIII. t. 12. f. 9.
Cyperoides ſylvarum tenuius ſpicatum J. R. H. SCHEUCHZER. p. 418. MICHELI p. 56. n. 4.
LINNÆUS cum utraque Carice *veſicaria* conjungit, ſeparat GMELINUS p. 141.
In ſylvis Helveticis vulgo.
Culmus cubitalis, folioſus. *Folia ad tres uſque lineas lata*, retrorſum verſu aſpera. Spica maſcula *biuncialis*, gracilis, uno ad baſin flore androgyno; *glumis* flavescentibus, planis, ovatis, acuminatis, viridibus. Spicæ feminæ numeroſæ, quatuor, ex longiſſimis pedunculis, longiſſimæ, raræ, hinc parum teretes, ſæpe ad baſin minoribus ſpicis auctæ, quaſi ramoſæ. Glumæ coloratæ, ut in maſcula ſpica, ſed longe mucronatæ, aut ariſtatæ. Capſula collo prælongo, argute bifido.

1396. CAREX ſpicis femininis pendulis, longiſſimis, capſulis mucronatis, ovatis. †
Gramen cyperoides, ſpica pendula longiore Hiſt. Oxon. III. t. 242. S. VIII. t. 12. f. 4. & *anguſtiore* C. B. *Theatr.* p. 85. *Prodr.* n. 42.
Gramen cyperoides latifolium, typha pendula longiore BARRELIER. *ic.* 45.
Cyperoides ſpica pendula longiore & anguſtiore SCHEUCHZER. p. 445. MICHELI p. 59. n. 28.
Bernæ in ſylva *Bremgarten*, ſupra villam *Hasle*. SCHEUCHZER in ſylvis umbroſis circa villam *der Hökter*.
Culmus tripedalis. Folia latiſſima, ad ſex uſque lineas, oris nerviſque aſperis. Spica mas prælonga, ad uncias tres & quatuor, etiam quinque, gracilis, glumis ſubrufis, gracilibus, lanceolatis. Spicæ femininæ ad quatuor, & quinque, ſæpiſſime baſi ſua maſculæ, longiſſimæ, ad quatuor uncias, glumis ſpadiceis, ovato lanceolatis. Petioli perbreves, ut pene ſeſſiles ſint ſpicæ, ob ſuam longitudinem tamen pendulæ. Vidi ramoſas fuiſſe. Capſula brevi mucrone ovata, abunde differt a 1395. ſpicis confertis, collo capſulæ brevi a 1397. eadem capſula minime retroverſa, neque hirta.

1397. CAREX ſpicis femininis pendulis, aſperis, capſulis longe roſtratis, retroverſis.
Pſeudocyperus DODON. p. 339.
Gramen cyperoides, ſpica pendula breviori C. B. *Theatr.* p. 85.
Cyperoides ſpica pendula, breviore SCHEUCHZER. p. 440.
Carex ſpicis pendulis geminatis LINN. p. 1387.
Carex &c. GMELIN. I. 140. n. 80.

SCHEUCH-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0362-6

SCHEUCHZER. circa *lacum Felinum* & alibi, *Tiguri*. C. B. Baſileæ inter *Kliben* & *Klein Huningen* ſub *Friedlingen*. Cl. DIVERNOI *au Creux du Vent*.

Folia latiſſima, ad octo lineas. Culmi tripedales, folioſi. Spica mas biuncialis, teres, glumis longiſſime acuminatis, quaſi ariſtatis, ad lentem vitream ſubhirſutis. Spicæ femininæ ex alis foliorum tres, quatuorve, maribus pares, ex longis petiolis pendulæ, ſeſcunciales & ultra, in ſummitate confertæ, aliquando, non ſemper, ex eodem folii ſinu duæ, ut etiam in aliis Caricibus vidi. Glumæ virides, graciles, pene filiformes. Capſulæ confertæ, imbricatæ, lineatæ, collo longiſſimo, bifido, retroverſo, totæ hirtam ſpicam efficiunt.

IV. NUMERO SPICARUM MARIUM UNITATEM EXCEDENTE.

Hæc claſſis omnium eſt maxime dubia. Carices omnes difficultatem habent plurimam, cum juniores ſpicæ teretes, & denſe imbricatæ ſint; adultæ maſculæ, effetæ, paleaceæ: feminæ ob ſuccreſcentia ſemina rariores, craſſiores, glumis exiguis latentibus: cum præterea petioli per ætatem ſuccreſcant, & ſumma ſimilitudo ſpecierum diſcriminis notas certas poſtulet, quas ea, quam modo accuſavi, inconſtantia reddit obſcuras & incertas. Locus natalis addit labori, qui plantas humiles reddit, quando ſiccus, adultas & folioſas quando humidior. SCHEUCHZERUS ſpecies ſubtiliter diſtinguit, & habet numeroſas: LINNÆUS pauciſſimas (*f*), & alias omittit, conjungit alias. Mediocritatem aliquam ſecutus ſum, & malo, ſi omnino error evitari nequit, ſpecies minus certas diſtinguere, quam opprimere veras, quæ de plantarum hiſtoria evaneſcunt, quamprimum in varietatum ordinem rediguntur, capito quaſi minores.

I. SPICES SESSILES, AUT BREVIBUS PETIOLIS ET ERECTIS.

1398. CAREX ſpica maſcula ſuprema, ſecunda androgyna, femininis ſeſſilibus, capſulis breviter bifurcatis.

Cyperoides latifolium, ſpica ſpadiceo viridi, majus SCHEUCHZER p. 464.
& *Cyperoides paluſtre anguſtifolium, ſpicis habitioribus, ſpadiceo viridibus* SCHEUCHZER. p. 452.

In udis circa *Tigurum* & Lacum *Felinum*, & paſſim legi *Bernæ*, *Gottingæ*, &c.

Folia glauca, retrorſum ſtrictu aſpera, lineam & paulo ultra lata. Culmus triquetrus, nudus, bipedalis. Spica mas ſuprema gracilis, obſcure fuſca. Proxima androgyna eſt, major tamen pars maſcula, baſis feminea. Vidi ejuſmodi, vidi etiam marem unicam. Feminæ tres; duæ ſeſſiles, unciales, quarum inferior folium prælongum, & culmo altius, ſubjectum habet, & in petiolo brevi erigitur. Glumæ acutæ, pene ariſtatæ, obſcure fuſcæ, nervo in juniori flavente, in adulto vix conſpicuo, ut tota gluma nigra ſit. Capſulæ magnæ, lividæ, ex ovato conicæ, compreſſæ, collo brevi.

1399. CAREX ſpicis maſculis duabus, femininis ſeſſilibus, capſulis ellipticis, obſcure bifidis.

In udis paſſim a me repertum, & a J. GESNERO miſſum.

Folia longa, duas lineas lata, & ultra, retroverſu peraſpera. Culmi ad quatuor uſque pedes alti. Spicæ mares prælongæ, biunciales, una, duæ, ad quatuor, ut tamen una alterave earum alias androgyna ſit. Glumæ acutæ, ariſtatæ, fuſcæ,

(*f*) Tres pro noſtris duodenis.

alis & nervo pallidis. Seminiferæ ſpicæ duæ, ad quatuor, in alis ſuorum foliorum ſeſſiles, aut infima breviter petiolata; glumis lanceolatis, ariſtatis. Capſulæ ex ellipticis triquetræ, acumine longiori, quam præcedenti, trifido & bifido. Etſi altius eſt, & latiori folio, & ſpicis habitioribus, femineque longiori, & obſcurius bifido, vix tamen fere puto differre a 1399.

1400. CAREX ſpicis maſculis duabus, femininis ſeſſilibus, capſulis ovatis, breviſſime mucronatis.

Cyperoides foliis caryophyllæis, ſpicis erectis ſeſſilibus, ex ſeminibus confertis compoſitis RAJ. *Syn. III.* p. 418.

In udis & paluſtribus inter *Baggwyl* & *Frieniſperg*, & alibi.

Folia longiſſima, potius latiora, quam priora, etiam ad duas treſve lineas lata, ora nerviſque aſperis. Culmus triquetrus, tripedalis. Spica mas longa, biuncialis, glumis ſpadiceis obtuſis, nervo virente diviſis. Accedit altera ſimilis, etiam tertia maſcula, aut ſemimaſcula. Femininæ tres, ad quinque. ſeſſiles, foliis inſidentes, infima etiam longiſſima; juniores totæ nigræ, glumis obtuſis; adultiores ex nigro & luteo variæ, cum capſulæ nudæ nunc adpareant. Ovatæ eædem, compreſſæ, mucrone non bifido, brevi, ſimplici, qua nota facile a 1398. differt.

1401. CAREX ſpicis maribus una pluribuſve, femininis erectis, teretibus, capſulis ampullatis, roſtratis.

Gramen cyperoides anguſtifolium, ſpicis longis, erectis C. B. *Theatr.* p. 84.

Gramen cyperoides majus, præcox, ſpicis turgidis, teretibus flaveſcentibus HIST. OXON. III. p. 242. t. 12. f. 6.

Cyperoides veſicarium, ſpicis teretibus, erectis, majus SCHEUCHZER. p. 476. *& medium* p. 474. *& minimum* p. 472.

Cyperoides &c. MICHELI p. 59. n. 31. Non reſpondet.

Carex ſpicis maſculis pluribus, femineis pedunculatis, capſulis inflatis, acuminatis LINN. p. 1388. GMELIN. p. 143. GORTER. *Flor. Ingr.* p. 152. non vero ſynonyma.

Ad *Arolam* ſub pineto *Dälbölzlein*. Prope *Roche à la Rape*, circa *Noville*. In paludoſis circa *Goudeba*, *à l'étang des Crocettes* GAGNEBIN. C. B. inter *St. Jacob* & *Brüglingen*, ad *Birſam*. In *den Endtenhäuſern ſylvæ die Hardt* ſub *Friedlingen*. SCHEUCHZER circa *lacum Felinum*.

Culmi prælti, ad quinque uſque pedes, triquetri, angulis aſperis. Folia longiſſima, bipedalia, duas treſve lineas lata, retrorſum ſtringenti aſperrima. Spicæ mares duæ, tres, graciliſſimæ, biunciales, ſubrufæ. Glumæ ex ovato lanceolatæ, obtuſæ, oris late albis. Spicæ femininæ duæ, ad quatuor, in brevibus petiolis, ex alis foliorum erectæ, glumis ſpadiceis, lanceolatis. Capſulæ *patulæ*, tumidæ, ampullaceæ, ſtriatæ, collo recto gracili, bicorni.

1402. CAREX ſpicis maribus ternis, emarcidis, femininis longiſſime petiolatis, gracillimis. †

Cyperoides ſylvaticum, ſpicis tenuibus, e viridi albicantibus SCHEUCHZER. p. 454.

In ſylvoſis mont. *Uetiberg*, & ſupra villam *der Höhler*.

Folia a ſeſquilinea pene ad tres lineas lata, retrorſum ſtrictu aſpera. Spica mas unciam longa, feminæ breviores, glumis quaſi membranaceis, emarcidis, palliditſimis, ſubviridibus ex albo. Proxima androgyna. Feminæ tres, ſuprema ſeſſilis, inferiores longiſſime petiolatæ; unciales eædem, rariores, graciliſſimæ, ſquamis viridibus, margine dilute fuſco. Capſulæ peranguſtæ. Accedit ad Cyperoides ſylvarum tenuiter ſpicatum.

1403. CAREX caule, foliis capſuliſque hirſutis.

Gramen ſpicatum, foliis & ſpicis hirſutis, mollibus C. B. *Theatr.* p. 48.

Cyperoides polyſtachyon lanuginoſum SCHEUCHZER. p. 478. MICHELI p. 57. n. 15.

Carex ſpicis remotis, maſculis pluribus, femineis ſubpedunculatis, erectis, capſulis hirtis LINN. p. 1389.

Bernæ non rarum; ut inter duo balnea ſuburbana *Marſiliana*. *Huningæ*, *Michelfeldæ*, ad *Birſam* & *Wieſam*, in dumetis & ad agros.

Tota planta mollitie & hirſutie a prioribus diſtat. Culmi pedem alti, folioſi. Folia ad uſque duas lineas lata. Spicæ mares duæ, tres, confertæ: ſuprema maxima, uncials,

uncialis, reliquæ minores; glumæ ovato lanceolatæ, hirſutæ, fuſcæ, per ætatem albidæ. Femininæ ſpicæ tres, ex alis foliorum, in brevibus pediculis erectæ, laxæ Glumæ lanceolatæ, ariſtatæ. Capſulæ hirſutæ, conicæ, mucrone longo, bifido.

1404. CAREX ſpicis maſculis terrnis, femininis numeroſis, erectis, breviſſime petiolatis, capſulis bicornibus.

Gramen cyperoides latifolium, ſpica rufa, ſeu caule triangulo C. B. *Theatr.* p 83. *Hiſt. Oxon. III.* p. 242. t 12. f. 1. ad flores mares. SCHEUCHZER p. 458.

& *Cyperoides paluſtre latifolium, ſpicis teretibus erectis, ex terreo obſcure fuſcis* SCHEUCHZER. p. 465.

Cyperoides MICHELI p. 57. n. 10. t. 32. f. 6. ob collum feminis brevius.

Carex ſpicis maſculis pluribus, femineis ſubſeſſilibus, capſulis obtuſiuſculis LINN. p. 1388. Conjungit cum ſequente *nigro luteo.*

In aquoſis ubique: ceſpitoſum cum ſit, apud nos in mediis aquoſis paludibus inſulas facit, quibus firmiter inſiſtas, & quæ ſolvi, atque per aquam natare poſſint. Culmi aſperi, triquetri, craſſi, bipedales. Folia carinata, retrorſum ſtringenti aſpera, ad uſque ſemuncem lata. Spica mas ſuprema latiuſcula, unciali longior, glumis rufis fuſciſque, anguſtis, longe lanceolatis, nervo diviſis virente. Ei adſidet ſpica mas in baſi feminiha, etiam tertia ſimilis, alias tres mares. Femininæ tres ad quinque uſque, longæ, ſeſſiles, aut breviter petiolatæ, glumis ſimilibus. Capſulæ ſublividæ, ellipticæ, ſtriatæ, collo brevi, breviſſime bicorni. Vidi ſpicas totas abortivas, ſeminibus extenuatis. Carices 1398. & 1399. huic proximi.

In Germania ſoli equi Caricem edunt (*g*), noſtris bobus etiam & ovibus paluſtre fœnum dant, dum abſit Equiſetum.

1405. CAREX ſpica mare una, pluribuſve, femininis petiolatis, erectis, capſulis raris, maximis, ovato triquetris, bidentatis.

Gramen cyperoides, foliis caryophyllæis, ſpicis ex varioribus & tumidioribus granis compoſitis PLUKNET. p. 178. t. 91. f. 7. RAJ. *Syn. III.* p. 418.

Cyperoides MICHELI n. 49. t. 32. f. 11. qui monandram facit.

Carex ſpicis pedunculatis erectis, remotis, femineis linearibus, capſulis obtuſiuſculis inflatis LINN. p. 1387. GMELIN. I. p. 136. inter Carices ſpica mare unica.

Icon OEDER. t. 261. Spica grandi unica. Sic LYONS p. 54.

SCHEUCHZERUS non habet. Paſſim in alpibus. In monte *Oberſtafel* Valeſiæ. In montanis *Biennenſibus.*

Culmus nudus, cubitalis, triquetrus Folia glauca, lineam lata & ultra, retrorſum verſu aſpera; ſpica mas unica (*h*), ut ſæpe fit, aut ſubjunctam habens androgynam maremve, quod nobis frequentius, parvam, natam in ſinu glumæ ariſtatæ, aut feminam pauciſſimarum glumarum. Maſcula ſtricta eſt, dodrantem unciæ longa, ſpadicea, glumis lanceolatis, ora alba, nervo luteo. Spica feminina ſuprema ex brevi petiolo, altera in unciali pedicillo, ex ala foliorum erectæ, diſſitæ, glumis ſpadiceis, late lanceolatis, ora alba. Capſulæ maximæ, ovales, ſpadiceæ, turgidæ, ſubtriquetræ, collo brevi, bidentato, paucæ cæterum & alternæ.

1406. CAREX ſpicis maribus ovatis, femininis gracilibus, erectis, capſulis triquetro conicis.

Gramen ſpicatum, Caryophyllatæ folio minus, ſpica divulſa C. B. *Theatr.* p. 46. ex notis meis.

Cyperoides nigro luteum vernum minus J. R. H. SCHEUCHZER. p. 460.

Carex ſpicis per culmum ſparſis, maſculis pluribus, ſpadiceis, femininis, ſubſeſſilibus, variis GMELIN I. p. 142.

Carex &c. GORTER. p. 151. cum nomine a LINNÆO pro Carice ſpica rufa dato.

Nihil frequentius primo vere, in viarum aggeribus & oris ſylvarum.

Culmi triquetri, ſemipedales. Folia lineam lata, retroverſu aſpera; ſpica mas princeps uncialis, teres, ovata, dum junior eſt, ob antheras ex nigro & luteo varia,

(*g*) SCHREBER. III. *Saml.* p. 36.

glumis obtuſis, ſpadiceis, pene nigris, nervo parum virente. Adſidet alias nulla alia ſpica maſcula, alias unica, minor & exigua, alias duæ. Eſt ubi cum una maſcula ſpica androgyna adfuit, eſt ubi cum tribus maſculis. Spicæ feminæ potius longiores, quam mares, graciliores, totæ fuſcæ, ſuperiores ſeſſiles nudæ, altera in ſinu glumæ foliaceæ; ima ex longiuſculo petiolo erecta. Glumæ ſimiles, nigræ, ovatæ, conicæ. Capſulæ triquetræ.

Vel ſolis glumis ovatis a priori differt, tum brevi ſtatura & omnibus aliis notis, planta cæterum non ſatis certa, & quam ſuſpicor per ætatem in pendulam illam veſicariam Caricem abire 1408.

? 1407. CAREX ſpicis maribus tribus, femininis tribus, capſulis numeroſis, breviter bifurcaris.

Gramen cyperoides anguſtifolium, ſpica ſpadiceo viridi minus C. B. *Theatr.* p. 84. *Prodr.* n. 41. *Gramen cyperoides majus, anguſtifolium* SCHEUCHZER. p. 462. RAJ.

SCHEUCHZERUS ſeparat. Omnia exempla, quæ ego vidi, erant ſpecimina juniora ſequentis bullati, & in SCHEUCHZERI plantis ſiccis etiam certiſſime.

Culmos facit pedales; folia duas lineas lata, glauca retrorſum ſtrictu aſpera; ſpicam ſupremam marem uncialem, atroſpadiceam, glumas ipſas mucronatas, nervo viridi flaveſcente diſtinctas. Sub ea ſpicam maſcula ſecunda & tertia & quarta aliquando adeſt. Femininæ duæ, tres, graciliores quarum inferiores longius petiolatæ, ex alis foliorum ortæ, erectæ. Glumæ ſimiles, nervo viridi, conſpicuo. Capſulæ numeroſiſſimæ, minores, collo brevi, bifurcato, ſemine convexiore.

III. SPICIS PENDULIS.

1408. CAREX ſpicis maribus una, pluribus, femininis pendulis, capſulis ovato triquetris, confertis.

An *Cyperoides paluſtre, ſpica pendula* LOESEL. p. 116. *ic.* 30?

Gramen cyperoides caryophylleum, elatius, granis tumidioribus, ſpicis pediculis tenuiſſimis appenſis Hiſt. Oxon. III. p. 243. n. 13. nam a DILLENIO habui.

Cyperoides paluſtre, ſpicis purpuroſpadiceis, tenuibus pediculis inſidentibus SCHEUCHZER. p. 467.

Cyperoides MICHELI p. 67. n. 57.

SCHEUCHZER circa *lacum Felinum;* Baſileæ ad marginem *ſylvæ Muratènſis Crenzachenſis*, in foſſas retro *P. Albani*, nos multis locis. Paſſim in paluſtribus, ut inter *Wittighofen* & *viam Murienſem*. Circa *Fouly*. *A la Chaux d'Abelle* & circa *Ferriére*. In alpes adſcendit, ut in monte *Prapioz*.

Culmus cubitalis & ultra, triquetrus, ſuperne nudus. Folia ſeſquilineam, & duas, & tres lineas lata, ora aſpera. Spicæ numeroſæ. Mares tres, aut duæ, cum androgyna tertia, etiam cum quarta. Cuique longitudo unciæ; glumæ obtuſæ, ſature ſpadiceæ, nervo viridi luteo. Femininæ ſpicæ duæ, tres, quatuor, longe pediculatæ, ima ad octo uncias, petiolis tenerrimis, hinc ex ſuorum foliorum alis pendulæ. Juniores graciles, ſpadiceæ, ſaturate purpureæ, ſubnaſcentibus capſulis craſſiores fiunt. Capſulæ purpureæ, ſubatræ, breves, craſſæ, ovato triquetræ, mucrone vix ullo. Accedunt ſub ſpicis femininis ſingulares & remotæ capſulæ, multo plures & longiores, quam priorum, & minores, & capſulis abſque collo.

1409. CAREX ſpicis maribus una, pluribus, femininis teretibus, pendulis, capſulis conicis, roſtratis, bicornibus.

Cyperoides veſicarium, ſpicis viridantibus vel ſubfuſcis SCHEUCHZER. p. 470. omnino.

Cyperoides MICHELI p. 57. n. 13.

SCHUCHZER in udis circa Tigurum. Prope Bernam in torfaceis, prope *Gümligen*, *Bübl*. *Aux marais de l'Echelette*. *A l'étang des Crocettes*.

Culmus triquetrus, aſper, tripedalis. Folia longiſſima, ad duas lineas lata, retrorſum ductu aſpera. Spicæ mares duæ & tres, ſpadiceæ, tenues, glumis pallidis. Femininæ

(*b*) Unica Cl. DICK.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0366-9 DFG

mininæ duæ, ad quatuor uſque, quarum ima ex biunciali pediculo fere pendet; ſuperiores breviter petiolatæ. Craſſæ ſunt, denſæ, imbricatæ, teretes, glumis ſpadiceis, lanceolatis, ariſtatis, capſulis inflatis, ſtriatis, in longum bifidumque roſtrum extenuatis, alterius a n. 1401. figuræ, cum qua LINNÆUS miſcet, majores, neque ſphæricæ cum cylindro ſubito eductæ, ſed coniçæ, in mucronem adtenuatæ, deinde pendulæ (*i*).

II. GRAMINEÆ, BIGLUMES.

GRAMINA VERA.

Hæc gramina fere unum, cohærens, ægre ſeperabile genus conſtituunt, cujus caracter eſt, ſtamina & ſemen continere inter duas glumas inæquales, quarum exterior major, durior, & convexa, minor plana, aut concava, & tenerior eſt, & quæ ſibi accurate adaptantur. Stamina plerumque tria; tubæ duæ, plumoſæ, rariſſime unica. Semen unicum.

In plurimis etiam Graminibus (*k*), non in ſolis cerealibus, intra glumas folliculi, duo veri nominis petala continentur, tenerrimæ ſericeæ naturæ, fere pentagona, lata baſi nata. Quare nullo modo debet folliculus pro corolla haberi.

Neceſſitas denique ſeparandi immenſi generis fecit, ut a calyce, ſive a glumis exterioribus, ab ariſtis, ab aliis accidentibus harum plantarum genera definiantur, ne nomina ſpecierum in immenſam longitudinem excreſcant

In generibus conſtituendis ſimpliciſſimam rationem ſecutus, neque ſexu uſus ſum, cum maſculos verorum Graminum flores fere eliſis & abortientibus feminibus floſculorum interiorum tribuam.

I. CALYCE NULLO.

NARDUS LINN. *n. 69.*

Huic glumæ duæ longæ, anguſtæ, acutæ; tuba ſimplex.

1410. NARDUS ſpica ſetacea, recta LINN. p. 77. SCHREBER t. 7,
Gramen ſparteum juncifolium C. B. *Theatr.* p. 69. J. J. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 38. *It. IV.* p. 335. J. SCHEUCHZER *agroſtograph.* p. 90. t. 2. f. 10.
Gramen Loliaceum minimum, foliolis junceis, panicula unam partem ſpectante MONTI p. 43. *ic.* 31.
II. *Gramen ſparteum Baſileenſe, capillaceo folio majus* C. B. *Prodr.* n. 29. *Theatr.* p. 69.
III. Ex fide iconis & horti ſicci C. B.
Gramen ſparteum Hollandicum, ſeu capillaceo folio minus C. B. *Prodr.* n. 30. *Theatr.* p. 69.
Gramen ſparteum, capillaceo folio minus Hiſt. Oxon. III. p. 217. t. 7. f. 8. bene.
Alpina & montana. Reperi in mont. *Neunenen, Gemmio, Tombey, Fouly, Javernaz.* In monte *Vogelberg* Baſileenſium. J. J. SCHEUCHZER in alpibus & in monte *Hirzel.* Deſcendit in planitiem, cum J. SCHEUCHZERUS in aggeribus Urbis Tiguri legerit.

Ceſpites magni foliorum capillarium, rigidiuſculorum. Culmi ſemipedales, & dodrantales, erecti, ſtricti. Spica longa, fere heteromalla, rara. Locuſtæ ſtrictæ, ariſtis debilibus, colore ſæpe violaceo.

HOMALOCENCHRUS Cl. MIEG. *Act. Helvet. IV.* p. 317.

PHALARIDIS SPECIES LINN.

Flos compreſſus, ovatus, lineatus, acuminatus, per oras ciliatus. Gluma exterior, qualem dixi, interior alba, tenera, ut ſolet, difficillime ſeparabilis.

1411.

(*i*) Semen bene MICHELI.
(*k*) Sola Panica excipit Cl. ADANSON. p. 28.

* 1411. HOMALOCENCHRUS.

An *Gramen paluſtre, ſpica ſpecioſa* C. B. *Prodr.* p. 7. *Theatr.* p. 39? ob laminulas ſeminales, quas vir Cl. ei tribuit.

Gramen miliaceum paluſtre, ſerotinum, paniculis ex locuſtis compreſſis compoſitis MONTI. *Prodr.* p. 51. *ic.* 58.

Oryza glumis carina hiſpidis GRONOV. *Flor. Virgin.* p. 153.

Gramini Tremulo affine paniculatum elegans majus SLOANE *Jam. I.* p. 113. t. 71. f. 1.

Gramen paluſtre ſerotinum, paniculis & locuſtis compreſſis compoſitis MONTI p. 55. ex *fide Herbar.* J. SCHEUCHZERI.

Gramen aqueaticum aſperum ſerotinum & elatius, radice repente, Orizæ panicula villoſa flaveſcente, ſemine griſeo, &c. TILLI *Hort. Piſan.*

Phalaris panicula effuſa, glumarum carinis ciliatis LINN. p. 81. JACQUIN. *obſſ.* p. 207. n. 8.

In rivulo verſus *Hiltelingen*, & *Alſchwyler*, ad foſſam juxta pratum Sclopetariorum, *Friedlingæ* & circa *klein Riehen*. Inter *Spiez* & *Wyler* in paluſtribus Cl. DICK.

Gramen procerum, bipedale & ultra, paniculis ad foliorum originem conſpicuis. Folia aſpera, ad duas lineas lata. Ex ſinu folii ſupremi panicula erecta, ſtricta, ramoſa, pedicillis flexuoſis. Floſculi albicantes, lineis virentibus.

A Phalaride recte ſeparat Cl. MIEGIUS.

PHOENIX.

ANDROPOGONIS *Spec.* LINN.

Flores ſertiles, calyce nullo, ſteriles calyce bifolio.

1412. PHOENIX ſpica laxa, locuſtis, longe petiolatis, quadrifloris, duobus floribus ſeſſilibus, duobus petiolatis.

Feſtuca dumetorum, utriculis lanugine flaveſcentibus, ægilopſi Dioſcoridis C. B. *Theatr.* p. 149. icon., non vero flos ſeorſum adpictus.

Gramen ſparteum, feſtuceum, ſeu Ægilops (*a*) *ſpartea villoſa* BARRELIER. *ic.* 18. n. 2.

Ægilops bromoides, ſpica purpuraſcente J. B. SCHEUCHZER. p. 267. t. 6. f. 1.

Gramen avenaceum, locuſtis gracilibus, purpuraſcentibus, longiſſimis petiolis inſidentibus MONTI p. 57. *ic.* 67.

Andropogon paniculæ pedunculis ſimpliciſſimis triflori, floſculo hermaphrodito ariſtato, ciliato, baſi barbato LINN. p. 1480. *Centur. II.* in *Amoen. Acad.* p. 332. n. 200.

Avena ſpiculis polygamis trifloris SCOPOLI p. 207.

SCHEUCHZERUS *in imo aditu vallis Miſox.* Cl. DICK *Chiavennæ.*

Caulis tripedalis, ad terram vaginoſus. Folia lineam & ultra lata, hirſuta. Summa planta ſpica laxa, non panicula erecta terminatur, neque enim petioli plures una locuſtas gerunt; longi ii, teneri & flexuoſi, baſi florigera, ſericea. Floris mira fabrica. Locuſta quadriflora. Flos imus ſeſſilis (*b*), gluma mucronata, elliptica, breviter hirſuta, canaliculata, dura, cui alia opponitur tenera, hirſutula. In ſulco glumæ ſtamina comprehenduntur, in ſulco vero ſcapi ſemen minutum, bicorne, quod non certo vidi. Flores duo laterales, petiolati, ſimiles æquales (*c*), fortiſſimis petiolis; Calycis glumæ duæ inæquales, duræ, mucronatæ, tenera ariſta terminatæ. Intra interiorem glumam duæ ſolitæ, teneræ, plumoſæ, violaceæ glumæ, comprehendentes ſtamina, & minimum ſemen. Flos quartus (*d*), cum ariſta geniculata, inferne plana, ſuperne hirſuta habet glumam canaliculatam, duram, ariſtam flexuoſam, debilem emittentem. Ei opponitur altera (*e*) ariſta, longe maxima & flexa; tunc gluma longe minor, tenera. Stamina interponuntur utrique, & obſcurum mihi ſemen.

II. CA-

(*a*) Ægilops folia tritici habet, molliora, in ſummo capite ſemina bina vel terna, rubra, quibus ariſtæ velut capillaceæ exeunt DIOSCORID. L. IV. c. 134. Ægilops tritici folio, ſanat Ægilopes, in hordeo naſcitur. PLIN. L. XXV. n. 93. Inter bulboſas cum Siſyrinchio IDEM L. XIX. c. 5.

(*b*) SCHEUCHZER. a. Hunc prætervidit SCOPOLIUS & LINNÆUS.

(*c*) SCHEUCHZER C. C. Unicum numerat inter medium, minoris negligens. Duos recte SCOPOLI.

(*d*) SCHEUCHZER.

(*e*) Etiam hic duo petala interiora deſcribit Clar. SCOPOLI.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0368-1 DFG

II. CALYCE UNIGLUMI.

TRAGUS (*f*).

CENCHRI LINN. n. 1149. *Spec.*

Locuſtæ quadrifloræ: cuique folliculo calyx uniglumis maximis & aſperis pilis ciliatus, mucronatus, in forte roſtrum productus. Folliculus quiſque tener, biglumis: glaber, glumis inæqualibus, altera exteriori acuminata. Petala perexigua, bina. Unus folliculorum plerumque imperfectus, imaginem tantum floris & gracile foliolum calycinum habet. Non reſpondet characteri LINNÆANO.

* 1413. TRAGUS.

Gramen caninum maritimum, aſperum C. B. *prodr.* n. 2. *Theatr.* p. 16. bona *icon.*
Gramen caninum maritimum, ſpicatum, echinatis glumis. BARRELIER. *ic.* 718.
Gramen caninum maritimum, ſpica echinata SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 76. t. 2. f. 7. C. D. Glumas duas pro unica habet, hinc florem nudum facit.
Cenchrus panicula ſpicata, glumis muricatis, ſetis ciliaribus LINN. p. 1487.
Cenchrus racemoſus SCHREBER p. 45. t. 4.

Circa arcem Sedunenſem.

Culmi vaginoſi, foliofi dodrantales, curvi, infracti. Folia glauca, firma, lappaceeis durisque ciliis ferrata, duas & ultra lineas lata, undulata. Spica ſuperne congeſtior florum viridium, cum fuſcedine, imbricatorum.

ANDROPOGON LINN. n. 1145.

Calycis gluma unica. Folliculi biglumes, alii ariſtati, alii mutici. Addit LINNÆUS flores alios androgynos eſſe, maſculos alios; ſeſſiles illos; hos petiolatos. Calycem *præterea bivalvem facit. Semen ariſtatum.*

1414. ANDROPOGON (*g*) ſpicis villoſis ſeptenis, locuſtis biſloris, floribus alternis, ſeſſilibus.

Gramen dactylon ſpicis villoſis C. B. *Theatr.* p. 116. SCHEUCHZER. p. 94.
Gramen dactylon ſpicatum, ariſtis genicidatis BARRELIER. n. 753.
Andropogon ſpicis digitatis, plurimis floſculis ſeſſilibus, ariſtato muticoque, pedicillis lanatis LINN. p. 1483.

Abunde in aridis viarum, etiam Bernæ ultra *die Papiermühle, oben auf dem Muriſtalden* & alibi. In Aquilejenſibus ubique. Circa caſtrum *Sargans.*

Culmus cubitalis, & bipedalis. Folia ad lineam lata, hirſuta & mollia. Ex ſummo caule ſpicæ confertæ, fere quinæ, non digitatæ, ſed congeſtæ, unciales & ultra, totæ lanuginoſæ. Locuſtæ quaſi diſtichæ, ſubviolaceæ, biſloræ. Duo nempe flores ſibi vicini, ſeſſiles. Calyx ellipticus, uniflorus, totus hirſutus, ad baſin magis. Floralis gluma exterior gracilis & longa, ſtricta, tenera: interior robuſta tum ariſtata, in cujus ſinu ſemen & ſtamina, & ad ejus baſin internam longa ariſta flexuoſa, non perpetua. Alterius floſculi petiolus ſericeo pappo lanuginoſus, glumæ duæ violaceæ, ellipticæ, mucronatæ, æquales. Earum altera eſt pro calyce; altera habet ſibi adaptatam glumam ſimilem pellucidam, teneram, ſibi adplicatam, & in intervallo ſtamina. Ita altera ad flexuoſum ſcapum ſpica perficitur.

1415. ANROPOGON ſpicis geminis biſloris, alterne muticis.

Feſtuca ſtoicco folio, ſpica gemina C. B. *Prodr.* n. 19. *Theatr.* p. 145. Separat LINNÆUS a BOCCONIANO *Muſ di ſiſic.* t. 8. f. 1.
Gramen dactylon, ſpica gemina J. R. H. SCHEUCHZER p. 95.
Andropogon ſpicis binis terminalibus, culmo indiviſo LINN. p. 1481. GERARD. 106. f. 3.

LINNÆUS ex BURSERO ait in Helvetia naſci, regionum calidarum plantam, quam SCHEUCHZERUS. Smyrna habuit.

Culmus

(*f*) Inter cibos boni ſucci CELSUS L. II. c. 20.
(*g*) Iſchæmon ſilio ſimilis, foliis aſperis, lanuginoſis, ſanguinem ſiſtens PLIN. L. XXV. n. 45.

Culmus bipedalis. Folia glabra, firma, ad duas & tres lineas lata. Spicæ duæ nutantes, ex ſinu folii in eodem culmo ramove, in petiolo hirſuto nutante. Spicæ laxiores, minus firmæ, rectæque, fabrica prioris perſimili. Proximi ſibi flos inferior ſeſſilis, ſuperior petiolatus. Seſſilis ad baſin ſericeos etiam pilos habet, & glumam calycinam hirſutam, ciliatam, cavam. Floris ipſius gluma exterior pariter ciliata, obtuſa, interior glabra, denique longa & flexa ariſta, ex ſe ipſa oritur inter utriuſque glumæ baſin. Petiolus alterius floſculi ſerico tectus, glumæ calycinæ & florales ſimillimæ longæ & ſtrictæ, muticæ omnes.

LOLIUM Linn. n. 95.

Calyx unifolius. Locuſtæ ita ad flexuoſum ſcapum diſpoſitæ, ut dorſum glumarum convexum ſcapo obvertatur. Glumæ florales duæ, muticæ vel ariſtatæ. Omnia Lolia nobis ſpicata ſunt, locuſtis in alternas ſcapi foveas receptis. Ad originem glumæ majoris breviſſima petala. Addit Cl. Adanson, calycis glumam alteram in floribus inferioribus abortire, in ſuperioribus magis & magis excreſcere (*b*). Contra Cl. Willich, inferiores locuſtas habere calycem interiorem brevem, medias duas anguſtiorem; ſupremam nullam (*i*). Horum omnium in L. perenni nihil vidi, ſed glumas florales imas ovatas, æquales.

1416. LOLIUM radice perenni, *locuſtis contiguis*, octifloris.

Gramen Loliaceum, anguſtiori folio & ſpica C. B. *Theatr.* p. 127. 128. cum icone. Scheuchzer. p. 25. Monti c. 19. & addita voce vulgare *Hiſt. Oxon. III.* p. 182. t. 2. f. 2.

β Ariſtatum Vaillant. p. 80. t. XVII. f. 3.

Lolium ſpica mutica, ſpiculis compreſſis multifloris Linn. p. 122.

Vulgo ad vias, ſed idem eſt *Ryegraſſ* Anglorum, jam a Plotii (*k*) tempore pro pecoris alimento cultum. Mihi quidem non placet, durum & ſtramineum, non boni nutrimenti, niſi junius demeſſum fuerit.

Caules ceſpitoſi, pedales. Folia ad duas lineas lata, retroverſu aſpera. Spica longiſſima, ſæpe pedalis, rara & interrupta, ut tamen locuſtæ plerumque ſe adtingant. Gluma calycina magna, locuſtæ pene æqualis. Flores in una locuſta octoni. Gluma floralis exterior plerumque mutica, quandoque ariſtata β. omnes virentes, alis albis.

γ Elegans eſt varietas *Gramen Liliaceum ſpica lata, ex plurimis ſpicis duplice verſu diſpoſitis conſtante* Scheuchzer. p. 29. *Prodr.* t. 2. *agroſtograph.* t. 1. f. 7. D. *Gramen Loliaceum, ſpicis brevioribus & habitioribus compreſſis Hiſt. Oxon. III.* p. 182. S. VIII. t. 2. f. 2. &c.

Scheuchzerus locis ſiccis ad vias & oras agrorum, etiam J. Gesner. Clar. Gagnebin inter *Lauffen* & *Baſileam*. D. Dick circa *Morbinium*. *Mülhuſiæ* Hofer.

Ex Anglia Hudsonus exemplar miſit, ex quo adgnoſcas varietatem eſſe Lolii 1416. Inferior enim pars ſpicæ a ſolita fabrica nihil differt: in ſuperiori ſola locuſtæ multo, quam vulgo ſolent, confertiores, & diſtichæ ſunt. In alio exemplo Helvetico deformatio plenior eſt, & tota ſpica diſticha, receptaculum alterne flexum, decuplo craſſius, locuſtæ longiores, duodecimfloræ.

Pro morbo habet Cl. Hoferus, ex compreſſione nato.

δ *Gramen Loliaceum latifolium, ſpica anguſtiore* C. B. *Theatr.* p. 127. *Prodr.* n. 61. *Hiſt. Oxon. III.* p. 181. Scheuchzer. p. 27.

Varietas Lolii n. 1416. foliis radicalibus anguſtis, vix lineam latis, caulinis ad duas. In *horto ſicco* C. B. cum hoc nomine erat Graminis triticei genus. Sed in Scheuchzeriano vera varietas lolii 1416. adfuit.

? 1417. LOLIUM.

Gramen Loliaceum, radice repente, locuſtis teretiuſculis muticis Scheuchzer. p. 28.

Circa muros foſſaſque Tiguri.

Plantam

(*b*) Adanson. p. 36.
(*i*) *Faſc. obſſ.* II. p. 1011
(*k*) *Natur hiſt of Oxfordshire.* p. 157. Add. l'Isle *husbandr.* II. p. 58. *Receuil d'obſſ. de Rennes* II. p. 50. &c.

Plantam ipſam inter SCHEUCHZERIANAS vidi, ſed Vir Cl. notas diſcriminis ſumit a locuſtis magis teretibus, glabris, cum in priori ſpecie gluma exterior, vitro convexo aucta, hirſuta ſit. Folia anguſta, ſuperius ſubaſpera, inferne levia. Vix videtur vere differre.

? 1418. LOLIUM perenne, locuſtis diſſitis, quadrifloris.

Gramen Loliaceum, anguſtiore folio & ſpica, ſpicis partialibus varioribus, ab invicem remotis SCHEUCHZER p. 26.

SCHEUCHZER in pratis circa Tigurum. Ego *Baſileæ* & *Badæ* reperi.

Noſtrates plantæ vix ſunt, niſi varietates Lolii folio anguſtiori 1416. locuſtis minoribus quinque, ſexfloris, diſtantibus, ad aliquot lineas. Sed in Gallia calidiori naſcentes plantæ vere differre videntur, dodrantali caule, locuſtis quadrifloris, glumis omnibus una cum calyce ariſtatis. Ea eſt

Graminis Loliacei anguſtiori folio varietas, ſpica tereti, anguſtiſſima SCHEUCHZERI n. 28.

Ejuſmodi plantam STÆHELINUS ad me miſit, & ea proxime a noſtris ſpecimini-bus diſtat, Baſileæ lectis (*l*), ut vel has tres 1416. 1417. & 1418. pro varietatibus ejuſdem plantæ haberi neceſſe ſit, aut adjungere noſtrati pauciforæ. Sed neque SCHEUCHZERIANUM Gramen ſepararem, etſi utique locuſtæ teretes magis ſunt, minuſque diſtichæ.

* 1419. LÓLIUM procumbens, ſpica diſticha, locuſtis teretibus trifloris.

Gramen Loliaceum minus, ſupinum, ſpica multiplici C. B. *Prodr.* p. 19.
Gramen arvenſe Polypodii panicula craſſiori BARRELIER. *ic.* 50.
Cynoſurus ſpiculis alternis, ſecundis, ſeſſilibus, rigidis, obtuſis, appreſſis LINN. p. 105.

In Valeſia inferiori *Venerab.* de COPPET. Ego in Thuringia abunde.

Humilis planta, caulibus multis ſemipedalibus, infractis & projectis. Folia glabra, ſeſquilineam lata, retrorſum ducta ſubaſpera. Spicæ copioſæ quemque ramum terminant. Axis flexuoſus *pinnatus, parium quinque, ſex, pluribus, ultimis ſibi pervicinis, quæ ſæpe quaſi complicantur, & ad alterum latus vergunt.* Petioli unam, duas, tres locuſtas gerunt. Locuſtæ longæ, ſtriatæ, duræ; ſic axis, & pediculi. Calyx unifolius, viridis, albus, ovatus. Locuſtæ trifloræ. Flores ovati; gluma exterior cum virore alba, interior perexigua; omnia mutica.

1420. LOLIUM (*m*) annuum, locuſtis diſſitis.

Lolium DODON. *Cereal.* p. 141. CAMERAR. *Epit.* p. 198.
Gramen Loliaceum, ſpica longiore, ſeu Lolium DIOSCORIDIS C. B. *Theatr.* p. 121. SCHEUCHZER. p. 31. t. I. f. 7. E. F.
Gramen Loliaceum, ſpica longiore, ariſtas habens J. R. H. MONTI p. 39. *ic.* 18.
Lolium ſpica ariſtata, ſpiculis compreſſis, ariſtatis LINN. p. 122.
Icon OEDERI t. 160.

β Varietas *mutica* J. R. H. &c. Ex Anglia miſſa, cum nomine *Lolii albi.*

In ſegetibus potiſſimum, quando pluvia æſtas, aut alioquin nimius udor, terram corrupit.

Culmi cubitales, geniculati. Folia glabra, ad duas lineas lata. Spica pedalis, locuſtis raris, remotis, ad octodecim. Calycina gluma totius locuſtæ longitudine, ariſta recta, alias nulla. Floſculi octo; gluma exterior emittit ariſtam ſemuncialem, alias nullam, aut minimam: interior ovata, plana. Semen ovale, utrinque compreſſum, minus, quam veris cerealibus.

Semen ſubdulce, ſapore non ingrato, acore abundante, cum ſpiritum acidum (*n*) corroſivum maxima copia edat, qui Heliotropii ſuccum rubro colore tingat; etiam acrem ſalem volatilem, & reſinam (*o*) acrem.

Vis in ea pulpa eſt (*p*); etiam in pane, magis adhuc in calido (*q*), ut temulentiam

(*l*) Ita & HOFFIUS p. 148.
(*m*) Lolium habet anguſtum & piloſum folium & pingue THEOPHRAST. L. VIII. c. 7.
(*n*) LENTIL. *Eroſtrum.* ann. 1722. p. 962. Contra, urinoſum eſſe *Mém. de Montpel.* ann. 1766. p. 314.
(*o*) *Mém. de l'Acad. de Montpel.* ann. 1729.
(*p*) CAMERAR. p. 13.
(*q*) *Sat. Sileſ.* I. n. 8.

tiam (*r*), cephalalgiam (*s*), vertiginem (*t*), anxietatem (*u*), ſomnum (*x*); etiam in canibus (*y*) & ſuibus (*z*) atque gallinis faciat; tum vomitus (*a*), delirium (*b*), convulſiones (*c*), in paralyſin (*d*) deſinentes, inter milites epidemiam, tumores (*e*), morteſque (*f*) etiam ſubitas, ut ventriculus (*g*) contractus repertus ſit. Sed & anſeres enecat (*h*), aliaque animalia (*i*), & ipſos demum equos (*k*).

Vis temulenta in cereviſiam tranſit (*l*), eamque valide inebriantem reddit, & deliria movet (*m*); denique in ſpiritum fermentatione paratum (*n*), qui in venas canis injectus ſtuporem facit (*o*).

Modico uſu Lolii ſemen gallinas (*p*), & porcos (*q*) ſaginat.

Externo uſu anodynum ſe præſtat (*r*), non ſine calore (*s*), eoque ſcopo veteribus (*t*) farina Lolii paſſim in uſu (*u*) fuit, etam in pleuritide.

Humida æſtate, & poſt inundationes, Tricicum in Lolium degenerare (*x*) vetuſta fama eſt, ſed dudum monuit VALISNERIUS (*y*), placere ſibi in humore Lolium, & lætius foboleſcere, ita bonam frugem opprimi, neque ideo ſpeciem mutari.

IV. FOLRE BIGLUMI.

III. CALYCE BIGLUMI.

SECALE TOURNEFORT. t. 254.
LINN. n. 97.

Scapus alterne flexuoſus & ſcrobibus (*a*) exciſus, ut in reliquis Cerealibus. Locuſtæ bifloræ (*b*), media commiſſione florum ad ſcapum vergentes, etiam trifloræ. Calyx bifolius (*c*), glumis duabus muticis, æqualibus, gracilibus, ſubulatis. Floſculorum gluma exterior aſpera, tribus lineis picta, ciliata, in ariſtam (*d*) valde acutam, uncialem, debilem, & rectam, ſuo mucrone exeuns. Interior concava, gracilior, fine tridentato, congruens (*e*). Inter eas tria ſtamina (*f*). Semen tuba bicorni, plumoſa (*g*), pene ovatum (*h*), & duo pet li (*i*) fimbriata plumoſa, peracuta, ex ellipticis acuminata, tenerrima. Ita in noſtro.

1421. *SECALE glumarum ciliis ſcabris* LINN. p. 124.

β Etiam hic hibernum (*k*) datur Secale & æſtivum (*k**); *iſtud ſemper gracilius.*

γ Spicis aduſque quatuordecim, & earum nonnullis ramoſis TRENZEL. *mon. U[illegible] red. I. Rep. X. Fach.* 3.

Aruſti-

(*r*) *Comm.* CAMER. *Sat. Sileſ.*
(*s*) GALENUS *de aliment.* L. I. THEOPHRAST. L. VIII. c. 5.
(*t*) CAMERAR. *Eph. Nat. Cur. Dec.* II. *ann.* 8. *obſ.* 173.
(*u*) CAMERAR. *Lol. temul* Etiam fumo.
(*x*) LINDER. *venen.* p. 538. in Wermelandia KALM.
(*y*) CAMERAR. *Lol. temul.*
(*z*) BUFFON. T. V. p. 113.
(*a*) *Eph. Nat Cur. Dec* II. *ann.* 3. *obſ.* 186.
(*b*) CAMERAR. l. c MEIROM. KALM.
(*c*) SCHOBER. admiſtum erat ſecale corniculatum.
(*d*) SULZER. *morb. Helvet. endem. Bresl. Samml.* ann. 1723. m. Jan.
(*e*) *Sat Sileſ.* l. c.
(*f*) KALM &c. SCHOBER.
(*g*) SCHOBER. in *Act. Erud.* ann. 1723. p. 446.
(*h*) *Satur. Sileſ.* l. c.
(*i*) Ibid.
(*k*) Ibid.
(*l*) LINN. *plant. eſcul.* p. 8. *Sat. Sileſ.* I. n. 8.
(*m*) IDEM *Olandika reſa* p. 223. 245.
(*n*) CAMERAR. *Lol. temulent.* Ad ſpiritum Secalis portiones 20. Lolii 8. adhiberi DENFER.
(*o*) CAMERAR. *Lol. temul.*
(*p*) COLUMELLA L. VII. c. 4.
(*q*) BUFFON. l. c. & conf. REAUMUR. *art de faire éclore.*
(*r*) DIOSCORID. II. c. 93.
(*s*) CELS. II. fin.
(*t*) ARETÆUS *cur. acut.* II. c. 6. &c.
(*u*) Cum humida & multa excretione ARETÆUS *Cur. acut.* L. I. c. *ult.*
(*x*) THEOPHRAST. *cauſ.* L. III. c. 6. RAMAZZINUS.
(*y*) *Galer di minerv.* V. p. 242. *Append. Eph. Nat. Cur. Cent.* I. tum J. R. CAMERAR. *Eph. Nat. Cur. Dec.* III. *ann.* III. *obſ.* 133.
(*a*) TOURNEFORT. n. n.
(*b*) Ibid. A.
(*c*) Ad G.
(*d*) A. G.
(*e*) Ibid.
(*f*) A.
(*g*) G. E. F.
(*b*) H. I.
(*i*) I.
(*k*) C. B. *Theatr.* p. 425.
(*k**) Des SERRES. p. 128.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0372-2
DFG

A ruſticis uberrime ſeritur, Germanica potiſſimum lingua utentibus: a *Romanenſibus* cum Tritico miſtum. In *Sibiria* ſpontaneum eſſe (*l*).

Cerealium noſtrorum altiſſimum, culmo in Helvetia non perinde alto, in Germania ſepedali. Folia ad quatuor lineas lata, retroverſu aſpera, non hirſuta. Spica (*l**) conferta, ſubdiſticha (*m*). Semen minus & gracilius, quam Zeæ.

Non ſatis notum eſt, num veteres ſecale coluerint; *Siliginem* (n), multi eo revocant. Eſſe *Centenum*, & ISIDORUM, atque Hiſpanos, eo nomine Secale deſignare NONNUS (*o*).

Farina ſubdulcis, nigrior, minus habet glutinoſæ materiei (*p*), plurimum acoris, ut ego quidem, in longa illa Gottingenſi vita, nunquam eum panem ferre potuerim, quin *fodam* ſentirem. Quare tabem ſola pulte, ex farina ſecalina parata, ſanatam legas (*q*), & Secalis ſucco, cum Anſerina, calculum ſolvi (*r*). Aqua cum Secali infuſa, & fermentationi permiſſa, laminas ferreas erodit (*s*), ut ſtannum recipiant. Spiritus denique panis ſecalini potentius fere, quam aqua fortis (*t*), ferrum & cuprum ſolvit.

Ex ſecali bonus potus Coffeæ adfinis paratur (*u*), & pernicioſus ille frumenti ſpiritus, ex cujus uſu gentes ſeptentrionales, tamquam ex lento veneno, contabeſcunt.

Frequens in Secali vitium eſt, loco grani farina pleni capſulam carbonario polline repletam producere (*x*). Ejus pollinis, ut Lolii & uſtilaginis tritici, rancida, putrida, butyroſa (*y*), peſtilens vis eſt, quando uberius in panem ruricolarum recipitur. Inde enim morbus convulſivus (*z*), dolores ſubcutanei (*a*), ebrietas (*b*), ſtupor (*c*); ſphaceli demum artuum ſpontanei (*d*). Purum datum ejuſmodi Secale omnino necat (*e*). Etiam animalia (*f*) occidit.

TRITICUM (*g*) TOURNEFORT. t. 292. 293. LINN. n. 99.

Quo Gramina triticea & alia multa SCHEUCHZERI *continentur.*

Summus caulis abit in ſcapum (*h*) flexuoſum, alternis crenis exciſum, quarum quæque ſeſſilem locuſtam recipit. Calyx univerſæ locuſtæ biglumis, muticus (*i*); ſcapus cujuſque Locuſtæ ſimilis, ut in caule, alterne denticulatus. Flores tres, aut ultra, in locuſta biglumi, convexa altera & duriori gluma, tenerrima altera, illa ſæpe, hac nunquam ariſtata. Inter eas glumas ſtamina tria; petala duo tenerrima, quaſi goſſypiacea, rhomboidea, & ſemen duabus plumoſis tubis coronatum. Commiſſura glumarum ſcapo obvertitur. Semen ovatum, hinc convexum, inde ſulco diviſum (*k*).

1422. TRITICUM locuſtis imbricatis, quadrifloris, glabris, muticis.
Triticum BLAKWELL. t. 40. TOURNEFORT. t. 292. M. M. M.
Triticum calycibus quadrifloris ventricoſis, glabris, imbricatis, ſubmuticis LINN. p. 126.
Huc refert *Triticum hybernum* (1) *ariſtis carens* C. B. *Theatr.* p. 352.
Icon. D. de GLEICHEN. T. XVI.

Radix

(*l*) LINN. *Hiſt. Natur. in Ruſſ.*
(*l**) Spica ramoſa BUCHNER *miſcell.* ann. 1727. p. 557.
(*m*) GLEICHEN p. 20.
(*n*) Inter contrahentia CELSUS L. IV. c. 21.
(*o*) *De re cibar.* p. 21.
(*p*) *Elem. phyſ.* l. c. p. 193.
(*q*) SCHELHAMMER *natur.* p. 213.
(*r*) *Eph. Nat. Cur. Dec.* II. *ann.* V. *obſ.* 44. Ex pane Secalino medicamentum calculum ſolvens parari BOERHAAVE apud ALLEN.
(*s*) REAUMUR. SCHEUCHZER. III. *Saml.* p. 2. 192.
(*t*) ETTMULLER *med. Hipp. chym.* p. 32.
(*u*) DILLEN *Eph. Nat. Cur. Cent.* III. IV. *obſ.* 150.
(*x*) LANGE *Clav. Secal.*
(*y*) LANGE *propr. lib.* Etiam ignem alit.
(*z*) *Satyr. Sileſ.* IV. n. 5. BERGEN *de rubig. Secal Comm. Nor.* ann. 1718. *hebd.* 7.
(*a*) LANGE.
(*b*) *Mém. de l'Acad.* ann. 1710. *hiſt.* p. 80. KLEIN *natur. hiſt. Erpac.* p. 18.
(*c*) *Anc. Mém.* l. c.
(*d*) *Eph. Nat. Cur. Dec.* III. *ann.* 2. *obſ.* 224. LANGE. *Mém. de l'Acad.* ann. 1710. 1748. p. 128. *Anc. Mém.* X. p. 561. 562. LOWTHORP. *Abridgm.* II. p. 625.
(*e*) *Satyr. Sileſ.* IV. n. 5.
(*f*) *Comm. Lit.* l. c.
(*g*) Tritico caulis, quam Hordeo, altior, durior, ægrius fragilis. Folium anguſtius; tunicæ plures; ſpica diſtinctior. A folio emicat, palea ſuavior PLINIUS L. VIII. c. 4.
(*h*) l. K.
(*i*) C.
(*k*) F. G.
(*l*) Sola de radicibus, altero anno, renaſcuntur Triticum & Hordeum THEOPHRAST. *cauſ.* L. IV. c. 9.

Radix annua, fibrosa, nonnunquam prælonga (*m*). Culmus tripedalis, geniculatus, cespitosus (*n*), folia glabra, tres lineas lata. Spica densa, ponderosa, aliquot unciarum, locustis imbricatis. Flores imi imperfecti, quod in cerealibus frequens est. Glumæ calycinæ ovato lanceolatæ, in mucronem, aristæ similem, exeunt. Locusta sæpissime quadriflora, ut tamen etiam tres, & quinque, & sex flores reperiantur, quorum tamen unus pluresve decidui sint, & abortivum semen. Glumæ æquales, sed exterior paulum sub apice emittit aristam ovatam, uncialem, biuncialem, alias nullam: altera cava est, mutica, bidentata. Inter has glumas semen villo tectum, congenerum maximum: petala parva, fimbriata, sericea.

β. Triticum locustis imbricatis, quadrifloris, glabris, aristatis.
Triticum aristatum BLAKWELL. t. 10. TOURNEFORT. t. 293.
Triticum calycibus quadrifloris, ventricosis, glabris, imbricatis, aristatis. LINN. p. 176.

Huc refert LINNÆUS *æstivum* (o).

Vocant, *Froment grison.* Habet perinde primos flores imperfectos: locustas latas: calycis glumas duras, glaucas, subhirsutas, brevissime aristatas, locustas trifloras, aristam ex gluma exteriori triuncialem, interiorem glumam ad semen convexam, ad sodalem cavam, ovato lanceolatam. Flos tertius, medius, aristam habet brevissimam: quartus infecundus & emarcidus; quintus etiam minor & imperfectior. Aquilejenses ferunt.

TRITICUM spica basi ramosa.

Ima pars spicæ crassissima, superne tenuis, nempe ima spica ramosa est, & ex pluribus spicis confluentibus unitur. Calyx biglumis, æqualis, cavus, hirsutus. Locustæ fere trifloræ, glumis hirsutis: exterior ovato lanceolata, cava, arista biunciali: interior in eumdem sensum cava, lineata, mutica. Petala duo lanceolata subpilosa. Semen hirsutum.

Non potest *muticum pro hyberno numerari, neque aristatum* pro æstivo, ut ILL. LINNÆUS. *Nam & aristatum datur inter hiberna, & muticum inter æstiva* uti modo vidimus, & hybernum (*p*) per mea experimenta perinde ex verno semine provenit, etsi in universum hibernum fructuosius est. Denique dudum est adnotatum, in asperis aristas excrescere, in mitiori solo deponi.

Utraque planta sativa est. *In Vaudensi regione,* etiam montana, vulgo seritur, incertæ originis; sive vere in Sicilia (*q*), aut apud *Baschkirros* (*r*) *frumentum* sponte nascatur, sive in Oriente planta spontanea lateat, sive ex gramine aliquo canino (*s*) non satis noto, longo cultu, Triticum perfectum sit. Probabile fit, utique hoc nostrum Triticum esse πυρον (*t*) veterum, quale potissimum in Sicilia rubro, duro (*u*) & cartilagineo semine provenit; quod nobis mollius est. In Ægypto (*x*) enim, in Græcia, & in Oriente ejusmodi Triticum colitur. Cæterum *varietates neque apud veteres* (*y*) extricare datur, sed ne apud recentiores quidem, quales cito Cl. LAWRENCE (*z*) & des SERRES (*a*).

Hæc cæterum planta, cum sui similibus, orbi antiquo occidentali, a Persia fere ad Lusitaniam, præcipuum alimentum præstat, dum alba farina feminis a glumis liberata, innumeris modis, in cibum fingitur, potissimum vero, dum fermentationi

(*m*) Ad 18. pedes BRODIN. *princ phil.* p. 43.
(*n*) Ut etiam ex uno grano 72. provenerint. SCHMUK *Wunderb Cent.* III. n. 9.
(*o*) Trimestre esse robur, & in Apennino seri BRADLEY *ancient husbandry.* p. 78 Optima colore luteo tritica, postea trimestria vel setania DIOSCORIDES L. II. c 78.
(*p*) Ad BLAKWELL.
(*q*) DIODOR. V. n. 2.
(*r*) HEINZELMANNUS Triticum æstivum, & Hordeum distichum, apud Baschkirros sponte provenire LINN. *Hist. Natur. Russ.*
(*s*) Ita MYLIUS *Physic. Beluslig.* I. p. 59. Secale maritimum edule est KALM p. 73. An id frumentum spontaneum fabuletorum Islandiæ Clar. HORREBOW. p. 116.
(*t*) Σιτου genus πυρος THEOPHRAST. L. VIII. c. 7.
(*u*) Jam des SERRES.
(*x*) Solo P. ALPIN. I. p. 176.
(*y*) THEOPHRAST. L. VIII. c. 4. Aliud jejuno parvoque gramine, aliud grandiori spica, aliud diu in folliculo manens, aliud cito maturescens.
(*z*) *Husbandr.* p. 92.
(*a*) p. 118.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0374-3
DFG

tioni cum aqua commiſſa, inque furno cocta, diſſipata parte humoris, fermentatione ſupreſſa, in panem paratur. Ejus alias oſtendimus duas partes nutritias eſſe (*b*), alteram glutinoſam, alcaleſcentem (*c*), amylaceam aceſcentem alteram. Quare ſolo pane pauperes, & captivi, & Triremium miſeri remiges ſalubriter & cum robore vivunt.

Triticum plus habet partis alcalinæ, Secale magis in acorem vergit.

Teterrimus morbus in Tritico ſævit, & contagio propagatur, quo farina naſcentis grani, in nigrum pollinem ſolvitur. Veneni (*d*) naturam ejuſmodi pollen imitatur, ſi majori copia in panem tranſierit. Ex eo convulſiones (*e*). Sic ex rubiginoſis granis epidemicus morbus convulſivus, in melancholiam & claudicationem tendens ortus fuit (*f*). Gravitas inde capitis, & cephalea, & diarrhœa (*g*). Uſtilago tamen colorem nigrum pictoribus utilem ſuppeditat (*h*), & emplaſtrum ex eo polline fungo articulari PURMANNUS opponebat (*i*).

Amylum ex Zeæ (*k*) majori varietate ariſtata (*l*), etiam ex oryza paratur, & ex Tritico, quod adſtringit & ſpiſſat (*m*). Veteres in cibum (*n*) recipiebant, nos fere ad alios uſus adhibemus. Nempe Triticum in vaſe lapideo maceratur, ad germinationem, dum nudis pedibus teritur, & maſſa preſſa manubus colligitur, & ſuccus ad ſolem exſiccatur, fœtidum opus.

* 1423. TRITICUM leviſſimum, glaucum, locuſtis quadrifloris, duobus floribus ariſtatis, duobus mucronatis.

Frumenti genus maximum in Thuringia colitur, & in Helvetia coli incipit.

Spica irregularis, non diſticha. Glumæ leviſſimæ. Locuſta quadriflora, ſed duo tantum aut tres flores adoleſcunt. Perfectis floribus calyx bifolius, inæqualibus glumis, altera paulo majori, unciali, mutica utraque & auguſta. Folliculi duo inæquales. Gluma exterior uncialis & major, ariſta biunciali in uno flore; in altero ſodali flore *gluma brevior*, ſed ariſta *longior*. Ea gluma tota cava eſt & *plicata*. *Gluma interior tertia parte minor*, *mutica*, *plana*, *oris albis*, in parte media lineis virentibus percurſa. In ſinu claudit ſtamina tria, & ſemen totum villoſum, tranſverſim latum, duabus tubis fimbriatis. Petala duo parva fimbriata. Intra glumam illam ariſtatam duo folliculi minores, quorum alter non raro imperfectus, & etiam majori ariſta brevis eſt. Spica longiſſima, & granum maximum, dimidio vulgari Tritici grano longius.

1424. TRITICUM *floribus* quaternis, duobus fecundis, glumis adhærentibus.

Zea dicoccos & major C. B. *Theatr.* p. 413.

Triticum calycibus truncatis, *quadrifloris*, *floſculis ariſtatis hermaphroditis*, *intermedio neutro* LINN. p. 127.

Locuſtæ quadrifloræ, ſed duo tamen flores fecundi, exteriores abortivi, ſic imi in quaque ſpica. Flores magis conici, quam Tritico. Glumæ calycis cartilagineæ, lineatæ, æquales, muticæ, ut ariſtæ ſignum ſuperſit. Gluma floralis exterior paulo longior, acuminata, ſub apice ariſtam edit, in imis floribus vix linea longiorem, in ſupremis uncialem. Gluma interior pariter complicata, acuminata, mutica. Petala duo, ovato lanceolata. Semen villo tectum, minus, quam Tritico.

Hoc princeps in Helvetia planiori & ſeptentrionali frumentum eſt, porroque in Suevia, inque Franconia colitur (*o*).

Veteribus frumenti genus notum erat, quod Zeam dixerunt. Eo ſolo Ægyptios uſos fuiſſe HERODOTUS (*p*): unde JULIUS ALEXANDRINUS deduxiſſe potuit, Zeam HOMERI Triticum eſſe. Sed alio utebatur argumento, non valde, ut

(*b*) *Comm. Acad. Bonon.* T. II. P. I. p. 424. *Elem. Phyſiol.* L. XIX. p. 192. 193.
(*c*) Ea in oculo *das Gries* abundat SPIELMAN *Diſſ.* p. 33. Ibid.
(*d*) CAMERAR. *de uſtil. frument.*
(*e*) SAUVAGES *noſolog.* L. II. P. 2. p. 52.
(*f*) *Exerc. Francof.* T. II.
(*g*) SARCONE *Morb. Epid.* II. p. 246.
(*h*) LINDER. *Färgekonſt.* p. 70.
(*i*) *Lorbeerkr.* p. 619.
(*k*) DIOSCORIDES II. c. 94.
(*l*) Zea amylacea C. B. *Theatr.* p. 419.
(*m*) ARETÆUS *cur. acut.* II. c. 2. CELS. IV. c. 21.
(*n*) CELS. L. II. c. 20.
(*o*) TOURNEFORT. T. 292. H. H.
(*p*) L. II. p. 102. Ὀλυραι quas alii Zeam vocant.

ut puto, firmo, equos nempe Homericos tritico paſtos fuiſſe, ſed ex ejus uſu interire, cum Zea nutriantur (*q*).

Inter frumenti genera THEOPHRASTUS (*r*) Zeam numerat, & DIOSCORIDES. Radice eſſe multiplici, alta, culmis numeroſis (*s*) THEOPHR. cætera σίτου perſimilem. Duplicem Zeam facit DIOSCORIDES (*t*), primam ſimplicem, alteram in geminis putaminibus grana tria juncta gerentem, quæ dicoccos dicatur. Clar. MARTYN Zeam noſtram far eſſe perſuadetur: ſed incerta ſunt omnia, cum veteres notas, ad diſcrimen ſufficientes, non relinquerint.

Farinam certe Zea dat albiſſimam, etiam triticea candidiorem, & glutinoſæ partis (*u*) plus continet, in qua vis alens conſiſtit, panem tamen dat aliquanto ficciorem, qui paulo vetuſtior minus habeat gratiæ. Ad dulciaria non alia farina pulchrior eſt.

1425. TRITICUM ſpica diſticha, floribus ternis, fertili unico, glumis tridentatis, florali ariſtata.

Zea oriza dicta, ſeu monococcos Germanica C. B. *Theatr.* p. 415.
Triticum calycibus trifloris, floſculo alterno ariſtato, intermedio neutro LINN. p. 127.

In monteſis paſſim colitur, inque ſteriliſſimis. Prope Bernam in monte *Gurten* ſatum vidi, & circa *Toffan.*

Spica diſticha. Folia calycina æqualia, cava, anguloſa, tridentata. Locuſta triflora. Unicus flos fertilis: ei gluma major, anguloſa, cava, bidentata, educit inter dentes ex nervo ariſtam debilem, triuncialem, quæ latus ſpicæ tuetur Gluma interior de more ſimplex, gracilis, obtuſa. Tria ſtamina, ſemen, & duo petala ovata, pene glabra, de more. Alter quaſi floſculus ſtrictus duos flores majorem & minorem continet, biglumes, cum rudimento ſeminis, & trium antherarum.

Quæ nunc ſequuntur Gramina, difficilia ſunt, & difficillime varietates a ſpeciebus diſtinguuntur. Locuſtæ in juniori planta teretes, in vetuſtiori diſtichæ fiunt, habituſque confertus in laxum abit. Colores incerti ſunt; ariſtæ in triticeis inconſtantes; neque certior *folii latitudo. Quare aliqua mediocritate judicii uſus, ſpecies quidem ad meas adnotationes conſtituere malui*, ut tamen SCHEUCHZERI *numeroſas ſpecies* non ſupprimam. Cum enim in *Graminibus* vir alioquin ſolers longum laborem poſuerit, non temere antiquanda ſunt, quæ in tanta peritia ſanxit.

1426. TRITICUM *radicibus repentibus vaginoſis*, foliis hirſutis, locuſtis quinquefloris.

Gramen caninum arvenſe, ſeu Gramen Dioſcoridis C. B. Theatr. cum icone non bona, præter radicem. SCHEUCHZER. p. 5.
Gramen caninum repens vulgatius Hift. Oxon. III. p. 178. t. 1. f. 8.
Gramen Loliaceum, radice repente, ſeu Gramen officinarum MONTI p. 41. *ic.* 25.

Ad ſepes paſſim, inque hortorum viis, glarea obſitis, peſtis frugum & hortorum (*x*).

Radix longe repit, teretibus vaginoſis draconibus, novoſque ſubinde foliioſos & florigeros caules protrudit. Caulis cubitalis & ultra; folia ad duas lineas lata, ſuperne paucis pilis hirſuta, oris & nervo aſperis. Spica triuncialis, locuſtis quinquefloris, minoribus, quam ſequenti. Omnia mutica.

Hoc putatur eſſe Gramen (*y*) veterum. radice geniculata, quod internodiis ſerpit, & ex cacumine novas radices ſpargit, foliis in gracilitatem faſtigiatis (*z*). Ea radice primi Ægyptii vixiſſe dicuntur, cum dulcis ſit, & homines pecudeſque alat (*a*). In medicinam noſtro ævo recipitur, ad decocta diætetica, quæ abſque morſu & impetu reſolvere debent & abſtergere. In ſcirrho hepatis non alteri remedio plus tribuebat optimus olim PRÆCEPTOR BOERHAAVIUS. Ad ſtranguriam MARCELLUS (*b*) dabat. Verno tempore legi jubet Clar. LUDWIG (*c*). Ex iſtis etiam radicibus panis parari poteſt (*d*).

β. Gramen

(*q*) L. VIII. init.
(*r*) L. VIII. c. 1. 9.
(*s*) THEOPHRAST. L. VIII. c. 9.
(*t*) DIOSCORIDES L. II. c. 82. VIRGIL. *Georg.* p. 22.
(*u*) Conf. *Elem. Phyſiol.* l. c. p. 193.
(*x*) REICHART *Gartenſchad.* V. p. 225.
(*y*) PLIN. L. XIX. c. 6. Ἄγρωστις herba communiter ἄγρωστις dicta SUIDAS.
(*z*) PLIN. L. XXIV. n. 118.
(*a*) DIODOR. *Bibl.* L. I. c. 43.
(*b*) c. 26.
(*c*) *Bonit. radic.* Diſſ. II.
(*d*) BERGIUS *quikros.*

β Gramen Loliaceum, radice repente, ſeu Gramen officinarum, ariſtis donatum VAILLANT. p. 81. t. 17. f. 2.

Gramen ſpica triticea repentis vulgaris varietas, cum ſpica ariſtata SCHEUCHZER. p. 9. RAJ. *Syn. III.* p. 390.

Gramen Loliaceum, longioribus ariſtis donatum MONTI p. 41. n. 26.

SCHEUCHZERUS Tiguri: paſſim etiam legi v. gr. ad ripam torrentis *Vevaiſe*, in ſepibus *aux Ganges*, *Interlaci.*

Locuſta parva quinqueflora, ut in Gramine canino, ſed ariſta in calycis gluma exteriori, & in gluma floris pariter exteriori, ad ſemuncem longa. Glumæ ad lentem vitream ciliatæ, ut in Gramine canino, ut eo minus ſeparem.

1427. TRITICUM radicibus repentibus, vaginoſis, foliis hirſutis, locuſtis octifloris.

Gramen latifolium, ſpica triticea compacta C. B. *Prodr.* n. 53. *Theatr.* p. 31. HIST. OXON. III. p. 177. S. VIII. t. 1. f. 1. SCHEUCHZER p. 4.

LINNÆUS cum *Canino* conjungit.

Paſſim ad ſepes provenit, Tiguri, & alibi.

Radix etiam repens & geniculata. Planta tota procerior, etiam tricubitalis. Folia a tribus ad octo lineas lata, retroverſu aſpera, ſuperne hirſuta. Spica prælonga ad ſemipedem: locuſtæ imæ diſſitæ, ſuperne ſe adtingunt, & per duas tertias partes ſuæ longitudinis ſe contegunt. Locuſtæ, quam canino, triplo majores, ſexfloræ, & octifloræ, glumis etiam ciliatis, alias muticæ, alias ariſtatæ; tum ex calycis utriuſque gluma; tum ex gluma folliculi exteriori, ut tamen ariſtæ breves omnes ſint, & circa lineam longæ.

β. Gramen latifolium, ſpica triticea diviſa Prodr. n. 54. &c.

In aquoſis prope *Huningen.*

Non differt. Nam & locuſtas diſſitas in priori α. invenio, & breves ariſtas.

γ. Gramen ſpica triticea compacta, hirſutum, ariſtatum J. SCHEUCHZER p. 9.

& δ. Gramen ſpica triticea, compacta, longioribus ariſtis donatum EJUSDEM p. 10.

SCHEUCHZERUS *Tiguri*, ego in aquoſis *Gottingæ*, *Rodæ* & alibi, & a J. GESNERO accepi.

Non invenio notas, quæ ad ſeparandam plantam ſufficiant. Locuſtæ magnæ, ſemunciales. Spica rara; calycis ariſtæ breviſſimæ; in folliculo ſemuncialis ariſta. In β. longiuſculæ ariſtæ, ad dodrantem unciæ. Folia valde hirſuta, ad quatuor lineas lata.

In herbario SCHEUCHZERI *cum nomine γ.* gramen *fuit, quod inferius deſcribitur, paniculatum* 1436. Pro δ varietas fuit *Canini* longius ariſtati.

ε. Gramen anguſtifolium ſpica tritica, compacta C. B. *Prodr.* n. 56. *Theatr.* p. 131.

C. B. extra portam *Blaſianam*: SCHEUCHZERUS cum priori. GAGNEBIN prope *St. Imier* & circa *Ferriéres.*

Folia ad tres lineas lata, retroverſu aſpera, glabra, aut rariter hirſuta. Locuſtæ majores, a quinque ad novem flores habent, gluma exteriori mucronata, ariſtata.

In horto ſicco SCHEUCHZERI a *compacto* non diverſum fuit, niſi folio glabro.

1428. TRITICUM radice repente, culmo duro, foliis hirſutis, locuſtis quinquefloris.

Gramen tritici ſpica mutica ſimile, anguſtifolium C. B. *Theatr.* p. 131. *Prodr.* n. 56. *Hiſt. Oxon. III.* p. 178. S. VIII. t. 1. n. 5. SCHEUCHZER. p. 7.

Triticum calycibus truncatis, quinquefloris, foliis convolutis LINN. *Cent. I. Spec.* p. 128.

Pulchram plantam C. B. circa *Cliben* ad *Rhenum* indicat. SCHEUCHZERUS in Valeſia inferiori. Etiam ego ibi reperi; tum ſupra *Ivorne* abunde, qua itur *Corbirier.*

Radix geniculata, longa. Culmus cum tota planta glaucus, tripedalis & ultra. Folia glauca, alias vix ſeſquilineam lata, tamen etiam ad tres, retroverſu aſpera, amant ob duritatem ſe convolvere, & tunc glabra videntur, cum tamen intus contenta ſuperficies piloſa ſit. Locuſtæ quinquefloræ, ſemunciales, ex minoribus. Calycis glumæ æquales, evidentiſſime ciliatæ. Folliculorum glumæ etiam ſubhirſutæ, alias brevem ariſtam educunt, alias nullam, ut fere in noſtris.

1429. TRITICUM radice fibrosa, foliis hirsutis, locustis quinquesloris, aristatis.
Gramen caninum non repens, elatius, spica aristata HIST. OXON. III. p. 177. s. 8. t. 1. f. 2. BUXBAUM *Cent. IV.* t. 50.
Elymos spica nutante, arcta, spiculis rectis, involucro deflitutis, infimis geminis LINN. p. 124.
Gramen Cl. MIEG. III. *Spec. inaug.* n. 11.
In monte *Wasserfall.* Ad Rhenum pone suburbium *St. Albani.* *A la Ferriére*, à *Champ Meusel* prope *St. Imier.*
Radix fit fibris longis, non repens eadem, neque geniculata. Culmi bipedales & ultra. Folia retroversu aspera, breviter pilosa, ad duas & tres lineas lata. Spica brevis, triuncialis; locustæ alterne se contingentes, exiguæ, teretes, semuncem longæ. Calycis glumæ aristam educunt, ad lineam longam. Folliculi tres, ex gluma exteriori emittunt aristam semunce longiorem, ad cujus latera breves adpendices eminent. Viridis planta, non glauca.

* 1430. TRITICUM radice fibrosa, foliis angustissimis, locustis muticis, folliculis ovatis, obesis.
Gramen Loliaceum foliis & spicâ tenuissimâ HIST. OXON III. p. 182. S. VIII. t. 2. f. 3.
Triticum calycibus subquadriflovis, floseulis muticis, acutis, foliis setaceis LINN. p. 127.
In agris nonnullis versus *Wyl* Cl. la CHENAL. *Aux Ferrieres d'Erguel.*
Planta varia facie est; in Gallia calidiori humilis & pauciflora, nobis altior & locustis triplo majoribus.
Radix fibrosa. Culmi recti, pedales, cubitales, bipedales, geniculis nigris interstincti, simplices, parum foliosi. Folia brevia, etiam radicalia, peranguste, ad tertiam & mediam lineæ partem lata, cum præterea se convolvant, quæ tamen plana sunt. Spica dissita, locustis per aliquot lineas a se invicem distantibus, ad scapum adpressis. Locustæ teretes, conicæ. Calycis glumæ lineatæ, ovatæ, obtusa altera, altera mucronata. Glumæ floris imbricatæ, non lineatæ, obesæ. In parvis exemplis flores quinque, in magnis ad octonos & ultra. Nomen *tenelli* magnis exemplis non convenit.

1431. TRITICUM spicis distichis, locustis teretibus hirsutis, aristatis duodecim floris.
Gramen Loliaceum corniculatum TOURNEFORT. *autour de Paris* p. 92. SCHEUCHZER. p. 35. t. 1. f. 7. lit. H.
Gramen spica brizæ majus C. B. *Prodr.* n. 58. *Theatr.* p. 133. J. B. PETIVER. *concord. gram.* t. 3. f. 1.
Gramen Loliaceum altissimum, spica brizæ prælonga, aristis brevibus donata J. R. H. MONTI p. 42. *ic.* 16.
Bromus spiculis alternis subsessilibus, teretibus, culmo indiviso LINN. *Gottlandska resa.* p. 180. *Spec.* p. 115. Verum Triticum, vel ex Cl. viri notis.
Poa culmo alternatim spicato, spicis teretibus, hirsutis GMELIN. p. 112.
Icon OEDERI t. 164.
Locis sylvosis frequens reperio. Sic SCHEUCHZERUS. C. B. ad ripam Rheni, & in adscensu montis *Crenzach.*
Caulis bicubitalis cum foliis & vaginis villosis: folia ad tres lineas lata. Spica fit locustis numerosis, distichis, imbricatis, longis, teretibus, multifloris, ad usque 13. flores. Calycis glumæ lineatæ, mucronatæ, inæquales, minores, quam glumæ florales. Istarum exteriores ex suprema mediaque parte, lineæ longitudine aristam emittunt: ad cujus latus utrinque obtuse ovata gluma interior eminet. Cæterum & calyx, & floris glumæ, pilis longiusculis pubescunt: & commissura scapo obvertitur.
β. *Gramen Loliaceum villosum, molliusculum* SCHEUCHZER. p. 37.
In *via operta* (chemin couvert) minoris Tiguri. Vir ILL. nullam discriminis notam dat, præter hirsutiem majorem, locustas minores, aristas breviores, folia retroversu leviter aspera.
γ. Missa mihi Monspelio varietas unica spica.
δ. *Gramen Loliaceum corniculatum, latifolium, spicis teretiusculis angustis & glabris* SCHEUCHZER. p. 36.
In sylvis passim reperi, etiam alpinis, *au Tompey* & in monte *Dolaz.*

Folia

Folia ſimilia, ſed glabra, habitus ſimilis; ſed locuſtæ glabræ, tantum ad microſcopium ſubtiliſſime villoſæ. Sed eæ mihi notæ non videntur ſufficere.

1432. TRITICUM locuſtis remotis, hirſutis, teretibus, exiguis, culmis floriferis gracilibus. †

Gramen Loliaceum corniculatum, ſpica partiali ſubhirſuta, fragili SCHEUCHZER.
Feſtuca dumetorum C. B. *Prodr.* n. 69. *Theatr.* p. 148. ex fide horti ſicci.
Feſtuca ſylvatica HUDSON p. 38.
Icon OEDERI t. 164.

SCHEUCHZERUS in adſcenſu a pago *Art*, ad *Switenſium* montem *Rigi*. GAGNEBIN *au chemin de la Cibour*, qua adſcenditur a pago *Renan*. *Au Pelard & à la Côte du Doux*. Baſileæ circa *Birſam*. In monte *Vogelberg*.

Folia hirſuta, retroverſu aſpera. Spica multo laxior, neque diſticha. Locuſtæ multo minores, neque ſupra quatuor, ſex & octo flores continent, ſubvilloſæ eædem, magis contractæ & denſæ, minus diſtichæ: calycis gluma utraque ariſtata; Floralium ariſtæ ad ſemuncem longæ. Locuſta tota, præter calycem, facile dilabitur, unde nomen SCHEUCHZERI. Rami florigeri pergraciles, ex qua ſola nota facile a priori dignoſcitur. Feſtucis propius.

FESTUCA LINN. n. 88.

Hæ plantæ Tritici locuſtas habent, ex teretibus diſtichas, & calycem, & parem fere ariſtarum inconſtantiam. Quare diſcrimen totum in ſolo eſt receptaculo Tritici, alterne flexuoſo, in cujus ſcrobibus locuſtæ ſedent; cum Feſtucæ locuſtas habeant in oblongis pedicillis ramoſis & multifloris. Pleræque ariſtatæ ſunt, calycis glumæ inæquales, muticæ, mucronatæ,.

* 1433. FESTUCA *locuſtis teretibus, multifloris, glumis ſemimembranaceis, breviter ariſtatis.* †

Gramen ſpartum, ſpica brizæ paniculata BARRELIER. *ic.* 25. omnino.
Gramen pratenſe elatius, locuſtis longis, ſquamoſis, non ariſtatis BUXBAUM p. 21. t. 40.
& *Gramen pratenſe majus, locuſtis tumidis* EJUSDEM ibid. p. 41. n. 16.
Poa panicula ſtricta, ſpicis oblongis, erectis multifloris, ſubmuticis GMELIN. p. 109.

Specioſum gramen Baſileæ a D. la CHENAL. Bernæ etiam a Clar. DICKIO lectum. Paſſim etiam ex Germania habeo.

Radices villoſæ. Culmus *bipedalis* & tripedalis. Folia ad tres & quatuor lineas lata, retroverſu aſpera. Spica paniculata, ramis nempe ramoſis, longis, gracilibus, multifloris, cæterum quatuor & ultra, ad uſque novem uncias longa. Locuſtæ magis compreſſæ & diſtichæ, minus teretes, glabræ, octifloræ, uncia longiores. Calyx bifolius, inæqualis, parvus, muticus. Glumæ florales exteriores ovato lanceolatæ, lata ala foliacea, ſubfulva, auctæ, unde ille habitus peculiaris ſquamoſus; ariſta linea breviori, ex nervo nata, plerumque nulla. Gluma interior mucronata, qua nota a congeneribus evidenter differt.

1434. FESTUCA locuſtis teretibus muticis, octifloris, floſculis alternis imperfectis.

Gramen montanum avenaceum, locuſtis muticis tumentibus, non piloſis SCHEUCHZER. p. 170. t. 3. f. 16. A. B. C. MONTI t. 2. f.
Icon OEDERI t. 162.
Gramen avenaceum parvum, procumbens, paniculis non ariſtatis RAJ. PLUKNET. p. 174. t. 34. f. 1. MONTI *ic.* 77.
Feſtuca panicula erecta, ſpicis ſubovatis, muticis, calyce floſculis majore, culmo declinato LINN. *Skonsk. reſ* p. 226. *Spec.* p. 110.

J. SCHEUCHZERUS in ſylvoſis circa Tigurum, & ad radicem montis *Tſchiera* GAGNEBIN *au Mont Poullerel, au Cernil Antoine*, &c. Ego in lapidoſis paſcuis montis *Suchet*. In udis ſylvæ *Wylenſis* Cl. la CHENAL.

Culmus palmaris & pedalis, firmus, erectus. Folia firma, lineam lata, ſæpe convoluta, hirſuta. Panicula rara, ſpicæ ſimilior, contracta, petiolis tamen multifloris. Locuſtæ duræ, obeſæ, ex ovatis conicæ. Calycis glumæ duæ inæquales, cavæ, mucronatæ, ex viridi albo & ſpadiceo variæ. Floſculi quatuor (a) perfecti,

(a) SCHEUCHZER. etiam quinque.

imperfecti totidem. Basis florum villosa. Gluma exterior dura, ovata, cava, ciliata, apice tridentato, Huic adplicatur altera gluma pariter dura, ovata lanceolata, dimidio brevior, versus scapum concava. Inter utramque semen & stamina: sed in glumæ minoris exteriori cavea corpusculum petiolatum, hirsutum, capitatum: quod in supremo flore evidenter adgnoscitur esse flosculus immaturus, tum ex consensu *Gr. avenacei rubri* & arundinis. Quare ad Melicam quidem LINNÆI (*b* pertineret: sed Melicæ character malus est, qui ab ejusmodi corpusculo sumitur.

1435. FESTUCA foliis hirsutis, latiusculis, locustis paniculatis quinquefloris, aristatis, glabris. †

Gramen pratense paniculatum elatius, spica laxa: heteromalla SCHEUCHZER. p. 289. *Purple fescue* STILLINGFLEET. t. 9. ex folio.

In pratis Helvetiæ circa Tigurum, *Ferriére*, &c.

Caules duri, cespitosi, tripedales. Folia lata, a dimidia linea ad sesquilineam, hirsuta & incana. Panicula longa, multiflora, ramosa, tamen non sparsa, aliquando ad unum quasi latus versa. Petioli ramosi, minus, quam in congeneribus asperi. Locustæ parvæ, graciles, distichæ, quinquefloræ (*c*), sexfloræ. Calycis glumæ acuminatæ, muticæ. Folliculi gluma exterior gracilis, mucronata, sæpe emittit aristam linerm longam, sæpe omnino nullam. Interior solito modo se habet. Color viridis cui se spadiceus admiscet. Villus in glumis brevis.

1436.? FESTUCA . . .

β. Gramen alpinum latifolium, paniculis heteromallis, spadiceis, locustis pennatis SCHEUCHZER p. 278.

In humidis alpinum Rhæticarum.

Putes esse varietatem non aristatam Festucæ 1435. Nam folia habet ad lineam lata, culmos pedales, paniculas laxas, locustas distichas, trifloras, quinquefloras. Gluma exterior, *ut in adfinibus, exterius villosa; color violaceus obscurus in spica dominatur.*

1437. FESTUCA foliis perangustis, panicula stricta, locustis distichis, aristatis, glabris, septifloris.

Gramen Loliacea panicula, ramosum, maritimum HIST. OXON. III. p. 182. *S.* 8. t. 2. f. 6.?

Gramen pratense, panicula duriore laxa, unam partem spectante RAJ. *Syn. III.* p. 413. t. 19. f. 1. SCHEUCHZER. p. 285. Non vero synonyma.

Festuca panicula secunda oblonga, spiculis sexfloris, oblongis, levibus, foliis setaceis LINN. p. 108.

In pratis siccis.

Pleraque prioris 1435. sed folia vix tertiam lineæ partem lata, juncea, glabra, retroversu aspera. Panicula stricta, sæpe ad unum latus conversa. Locustæ virides, exiguæ, pariter septifloræ, perfecte glabræ, qua nota a sequentibus dissidet, arista nigra, lineam longa. A Junceo proxime distat.

* 1438. FESTUCA foliis radicalibus setaceis, caulinis latioribus, locusta septiflora. †

Gramen nemorosum, foliis præter culmum junceis, in culmo latioribus SCHEUCHZER. *posth.*

Extra pagum *Hirslanden.*

Folia radicalia peranguста setacea, caulina semilineam & ultra lata. Culmi tripedales, geniculis, nigris. Panicula laxa, viridis. Calycis glumæ inæquales, graciles. Flores alterni ad septem usque, graciles, virentes; arista ex gluma exteriori lineam longa. Omnia glabra ad inermem oculum, nam lens vitrea in dorso folliculi pilos breves ostendit.

* 1439. FESTUCA panicula stricta, locustis teretibus quadrifloris †

In monte *Taveyannaz*, adfinis priori 1435. habitu foliorum, in reliquis notis tamen aliquid diversi habet. Locustæ non distichæ, neque tot flores continent, glabræ quidem,

(*b*) *Gener.* n. 81.
(*c*) SCHEUCHZER ad septem.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0380-6 DFG

dem, ſed violaceæ, cum ſplendore aureo admiſto, ariſtis linearibus, ipſo calyce argute mucronato, pene ariſtato. Folia glauca, dura, ad lineam luta. Panicula rara.

1440. FESTUCA foliis peranguſtis, locuſtis teretibus, quinquefloris, ariſtatis, oris membranaceis.

Gramen alpinum, panicula duriore laxa, locuſtis majoribus SCHEUCHZER. p. 287. t. 6. f. 9.

Feſtuca panicula ſecunda ſcabra, ſpiculis ſexfloris, ariſtatis, floſculo ultimo mutico culmo ſemiterete LINN. p. 109.

In alpibus Aquilejenſibus ubique, *Enzeindaz*, *Javernaz*, *Ovannaz*, *Nombrieux*, *Oberſtafel*, *Stok*. In dorſo montis *Suchet* legi. SCHEUCHZER in alpibus Helveticis & Rhæticis.

Foliorum peranguſtorum, & ſe convolventium, & retroverſu aſperorum, ut in priori, ceſpites. Culmus pene nudus, a duabus ad octo (*d*) uncias altus, ſubteres, ſulcatus, non conſtanter hinc convexus; inde planus; idem ſuperne purpuraſcit. Paniculæ raræ, non heteromallæ, ſed brizæ potius ſimiles. Locuſtæ vix ſupra decem, diu teretes, maturæ tamen diſtichæ, laxæ. Glumæ calycinæ inæquales, mucronatæ floralibus minores. Flores quatuor & quinque. Glumæ exteriores majuſculæ, ex dorſo ariſtam emittunt, ad duas lineas longam. Interiores acutæ. Color in ima gluma ſpadiceus, ſuperne flavus, cum virore, ſplendens. Gluma exterior leviter ſubhirſuta, ſi microſcopio uſus fueris.

In pratis *du Val de Trient* altius & cubitale, panicula multiflora reperitur, ut aliam plantam eſſe putes. Non tamen vere differt.

* 1441. FESTUCA foliis peranguſtis, panicula ſtricta, locuſtis teretibus hirſutis, longius ariſtatis. *Lamed. III.* n. 141. †

An *Gramen foliolis junceis, brevibus minus* SCHEUCHZER. p. 282. ob hirſutiem; non certe BAUHINI, cujus planta eſt vulgare junceum, radice nigra.

In mont. *Anſex*, *Jeman*, *Fouly*, *Javernaz*, *Richard*. Ad glacialia mont. *Stok*, *St. Bernhard*.

Folia peranguſta, retrorſum ductu aſpera, glauca, panicula ſtricta, inelegans, minima, ſecunda. Locuſtæ longiores, quam priori, & graciliores, ſexfloræ, non majores tamen, ob minores glumas; ariſtæ triplo longiores, ſeſquilinea folliculum ſuperant, cum in alpino 1439. dimidio breviores ſint. In locuſta villus manifeſtior.

1442. FESTUCA foliis peranguſtis, panicula ſtricta, locuſtis quinquefloris, ſubhirſutis.

Gramina foliolis junceis brevibus majus, radice nigra C. B. *Theatr.* p. 7. *Prodr.* n. 34. SCHEUCHZER p. 279. t. 6. f. 8.

Feſtuca panicula ſecunda coarctata, ariſtata, culmo tetragono, nudiuſculo; foliis ſetaceis LINN. p. 108.

Poa foliis ſetaceis panicula ſecunda glumis anguſtis ariſtatis GMELIN. p. 107. Quo refert pleraque Gramina heteromalla SCHEUCHZERI.

Frequens in torfaceis, etiam locis ſiccis, & in muris.

Radices nigræ, innumerabiles. Folia tenuiſſima, plana tamen, quartam partem lineæ lata, retroverſu aſpera. Culmi ceſpitoſi, pedales teretes, geniculis nigris, panicula parum ſparſa, fere biuncialis, petiolis tamen ramoſis, raro heteromalla. Locuſtæ totæ violaceæ, aut e violaceo virentes, de more juniores teretes, per ætatem diſtichæ, trifloræ, glabræ, ad microſcopium ſub apice paulum hirſutæ. Calyx ſimilis, glumis inæqualibus mucronatis, florales glumæ ariſtatæ, ariſta lineam longa.

β. *Gramen Capillaceum locuſtellis pennatis, non ariſtatis* RAJ. *Hiſt. Syn. III.* p. 410. PLUKNET. p. 176. t. 34. f. 21. SCHEUCHZER. p. 276. t. 6. f. 6. J. J. SCHEUCHZER *It. I.* p. 39.

Gramen ariſtatum, radiculis nigricantibus.

& *Gramen* LOESEL p. 110. *Ic.* 24. foliis tamen valde latis.

Gramen

(*d*) Pedem SCHEUCHZER.

Gramen foliolis junceis, brevibus minus C. B. *Theatr.* p. 73. ex icone.
Sheeps feſcue STILL. t. 8.

In torfaceis v. gr. prope *Pümpliz.*

Omnino ab α. non differt, & promiſcue ariſtas habet & non habet. Locuſtæ paulo minores, quinquefloræ, glabriores.

γ. *Gramen montanum, foliis capillaceis longioribus, panicula heteromalla ſpadicea, & velut amethyſtina* SCHEUCHZER p. 276. t. 6. f. 7. GMELIN. n. 40. p. 107.

SCHEUCHZERUS in monte *Albis* & *Uetliberg.*

Non puto aliter a Feſtuca α. differre, quam abſentia ariſtarum. Omnia conveniunt, habitus junceus, locuſtæ violaceæ, grandiuſculæ, quatuor ad ſexfloræ; culmus bipedalis, in recente planta purpureus.

Non videtur eſſe *Feſtuca panicula flexuoſa ſpiculis ſecundis inclinatis, ſubmuticis, foliis ſetaceis* LINN. p. 109. Noſtrum enim muticum eſt.

Ex iſto, & ex paulo priori Gramine, oriuntur gramina prolifera, dum floſculus ſemen non maturat, ſed foliola longa viridia producit.

Ergo ex 1442. naſcitur

1442. β. β. *Gramen ſparteum montanum, ſpica foliacea, gaminea majus & minus.* RAJ. *Hiſt.* p. 1270. *Syn. III.* p. 410. t. 22. f. 1.

1442. γ. β. *Gramen panicula ſpartea, alpinum panicula ſpadicea, uno plerumque verſu diſpoſita, ſpicata* J. J. SCHEUCHZER *It. V.* p. 457. f. 20.
Gramen paniculatum ſparteum alpinum panicula anguſta, ſpadiceo viridi, proliferum J. SCHEUCHZER p. 213. t. *Append. I.*

1442. δ. Alia juncei varietas eſt, dicta in *Emend. III.* n. 140.
Gramen alpinum pratenſe, panicula laxa, locuſtis majoribus varietas pumila SCHEUCHZER *Agroſtograph.* p. 288. ex fide horti ſicci.

Frequens in altioribus Alpium, in *Gemmio, Javernaz, Fouly, Enzeindaz, Richard, ſur Champ.*

Folia pariter capillaria, ad caulem pauciſſima: nudus iſte, vix quatuor unciarum. Spica exigua, locuſtarum ſex ad decem, quarum pleræque in petiolis unifloris. Locuſtæ diſtichæ, *juncei graminis ſimiles, folliculis tribus*, quaternis, ariſtam lineæ *longitudine emittentibus* Viridis eſt, & ſubhirſuta.

Hæc Gramina, dum juniora ſunt, bonum ovibus pabulum præſtant (*e*).

1443. FESTUCA foliis ſetaceis, panicula erecta, locuſtis glabris, longius ariſtatis. *Emend. III.* n 142. *It. Helvet. I.* n. 5.
Gramen feſtuceum myurum, minori ſpica heteromalla BARRELIER *ic.* 99. PETIVER. *Gram Ital.* t. 5. f. 10. SCHEUCHZER p. 294. t. 6. f. 12. add. Clar. HOFER. *Act. Helvet. II.* p. 143.
Gramen murorum, ſpica longiſſima Hiſt. Oxon. III. p. 215. S. 8. t. 7. f. 43.
Feſtuca (Myuros) *panicula ſpicata nutante, calycibus minutiſſimis, muticis, floribus ſcabris, longius ariſtatis* LINN. p. 109.
Feſtuca ſcapo ſubſpicato, compoſito, ſpiculis linearibus, ariſta recta HOFER. l. c.

Cl. la CHENAL legit in agris macilentis, circa Baſileam, & majorem varietatem ad *Wieſam.* Bernæ legi in muris ſub *porta Marſiliana.*

Culmi ceſpitoſi, a ſemipedalibus ad cubitales, ſæpe violaceo colore tincti, longi, nudi. Folia anguſta, linea anguſtiora, ſe convolventia & exareſcentia, ad caulem pauca. Panicula longa, etiam ſemipedalis, ſtrictiſſima, ad angulos peracutos ramoſa, in lætioribus nata petiolis ramoſis conſtat, in macilentis inferius ramoſis, ſuperne unifloris, ſeſſilibus, heteromalla cæterum aut æqualis. Locuſtæ de more juniores teretes, adultæ diſtichæ, paucifloræ, trium quatuorve florum. Calycis glumæ exiguæ, mucronatæ, inæquales, perinde, ut florales, ad lentem vitream ſubhirſutæ. iſtæ acute mucronatæ ariſtam educunt, ſæpe violaceam, tortilem, rectam, ſemuncialem, debilem. Ad Bromum accedit, cum ariſta vere ex nervo glumæ paulo ſub apice oriatur. Ita in noſtris ſpeciminibus.

1444. *

(*e*) GLEDITSCH *Abhandl.* I. p. 303.

1444. FESTUCA locuſtis biflоris, mucronatis, confertis, imbricatis, paniculatis, in ſpicam congeſtis.

Gramen ſpica criſtata, ſubhirſutum C. B. *Prodr.* n. 19. *Theatr.* p. 43. *Hiſt. Oxon. III.* p. 194. t. 4. f. 7. SCHEUCHZER p. 167. t. 3. f. 15. conf GMELIN. p. 93.

Aira panicula ſpicata, calycibus ſubtriflоris, pedunculo longioribus, petalis ſubariſtatis, inæqualibus LINN. p. 94.

Ad ſicca, aſpera, rupeſtria.

Culmi cubitales. Folia aſpera, hirſuta, ad duas lineas lata, frequenter anguſtiora. Panicula contracta, pene ſpicata, alterne latior, denſa & imbricata. Calyx flore brevior, glumis inæqualibus, in dorſo hirſutis, mucronatis, cavis, compreſſis, viridibus, oris late albis, cum admiſta flavedine. Folliculi duo; ſeſſilis; & petiolatus. Gluma exterior viridis, interior alba, utraque compreſſa, cava; æqualis: illa mucrone ariſtiformi, ſub eo mucrone leviter ſubhirſuta.

1445. FESTUCA locuſtis biflоris, ſpicatis, calycibus glabris, floribus villoſis. †

Gramen Valeſianum tenuifolium, panicula ſpicata, viridi argentea, ſplendente SCHEUCHZER p. 169.

Ad margines agrorum Valeſiæ inferioris.

Simile priori, differt folio vix ſemilineam lato, convoluto, quaſi junceo: ſpica magis compacta, conica, unciali, locuſtis multo obeſioribus, gluma florali exteriori conſpicue villoſa, quæ priori pene glabra, calyce glabro, cujus nervus in priori hirſutus & eminentior.

SESLERIA SCOPOLI. p. 189.

ARDUINI *anim.* vol. alt. p. XVIII.

Noſtris calyx univerſalis *bifolius*, *æqualis*, *mucronatus*. Gluma floralis exterior (*a**) ampla *compreſſa*, *mucronata*, *tridentata*, *in ſinu ſuo amplectens* alteram *glumam*, *graciliorem*, etiam tridentatam, *ſed obtuſius*.

Hoc charactere utraque ſpecies comprehenditur. A Cynoſuro multum differt. *Poſſit* cum Poa manere.

1446. SESLERIA locuſtis unifloris, imbricatis, calyce tricorni.

Sesleria cærulea, culmo ſimplici, ſpica ſubcylindrica ARDUINI p. XVIII.

Gramen glumis variis C. B. *Theatr.* p. 158. cum ic. *Prodr.* n. 73. SCHEUCHZER p. 83. t. 2. f. 9. A. B.

Cynoſurus bracteis integris LINN. p. 106.

In rupeſtribus vulgo, circa *Roche*, & alibi, etiam *au Prépoury*. In alpes etiam præaltas adſcendit.

Radix perennis, multiceps: folia radicalia firma, ad lineam, ad duas lineas lata. Culmus nudus, dodrantalis, inferne vaginoſus. Spica congeſta, imbricata, ſubovata. Locuſtæ unifloræ, biflоræ, etiam triflоræ, compreſſæ. Calyx univerſalis fit duabus glumis æqualibus, argenteis ex violaceo, linea violacea percurſis, mucrone ariſtiformi. Gluma floralis exterior mucrone lato, in tres ariſtas ſimiles terminato, ex albo & violaceo varia. Gluma interior aliquanto gracilior, violacea & alba, bicornis. Semen hirſutum, tubam & ſtamina extra floſculum dimittit.

Circulos aridos, quos ſtrigibus tribuunt, ab hoc Gramine LINNÆUS derivat (*a*).

* 1447. SESLERIA locuſtis quinqueflоris, diſtichis, calyce tridentato. *Emend. III.* n. 16. †

An *Sesleria ſphærocephala, caule ſimplici nudo, ſpica ſubrotunda involucrata* ARDUINI p. XX. t. 2.?

Noſtra ſubrotunda quidem, ſed evidenter diſticha, neque habet involucrum univerſale diverſum a ſimili prioris ſpeciei involucro.

In

(*a**) Eſt corolla exterior ARDUINI.
(*a*) *Olaniſka reſa.* p. 69.

In monte *Bernina* ab A. THOMA, in *Speluga* a Cl. la CHENAL lecta.
Caulis imus vaginatus, cætera nudus, dodrantalis. Folia glauca, dura, unam tertiam partem lineæ lata, ſulco diviſa, radicalia. Spica diſticha, locuſtis paulum ſe contegentibus fere duodenis, quæ priori numeroſiſſimæ. Quæque locuſta & ipſa, diſticha, quinqueflora. Calyx univerſalis brevior, quam priori, duabus glumis ſit nitentibus & mucronatis, æqualibus. Calyx peculiaris ex gluma lata, cava, in roſtrum mucronatum ſimplex terminata, ſub quo denticulus brevis eſt. Continet ſimilem folliculum ut in *varia*. Calyces primi nitentes albidi, ultimi violaceo diſtincti.

POA.

POA LINNÆI n. 83.

& BRIZA LINN. n. 84.

Ægre a Feſtuca ſeparari poteſt. Ariſtæ in utraque & reperiuntur, & deſunt: glumarum obtuſa figura in Poa non perpetua eſt. Margo ſubſcarioſus [membranaceus ſiccus] in Feſtucis vulgo reperitur. Vix ſupereſt, niſi habitus minus teres, perpetuo diſtichus, hactenus obtuſior. A Briza nullo vero ſigno diſtinguitur. Locuſtæ in Graminibus tremulis cordiformes, ſed Briza 5. LINNÆI p. 103. ſeu Eragroſtis neque ab Eragroſtide minori ullo modo divelli poteſt, quam LINNÆUS inter Poas habet, neque a Gramine paniculato paluſtri, aliiſque diſtichis.

I. POÆ POLYANTHÆ

DISTICHÆ.

1448. POA petiolis *tenuiſſimis*, *locuſtis ovatis*.
Ægilops TRAG. p. 670.
Gramen leporinum, *Gramen tremulum* TABERNÆMONT p. 231.
Gramen tremulum vulgare minus, *locuſtis rotundioribus Hiſt. Oxon. III.* p. 205. t. 6. f. 45.
Gramen tremulum ſeu Phalaroides minus, *lata ſparſa panicula* BARRELIER. *ic.* 16. MONTI ic. 39.
Gramen tremulum majus C. B. *Theatr.* p. 22. SCHEUCHZER. p. 204. t. 4. f. 8.
Icon OEDERI t. 258.
Briza ſpiculis ovatis, *calyce floſculis breviore* LINN. p. 103.
In omnibus pratis ſiccis & humidis vulgare.
Culmus pedalis, cubitalis. Folia ad ſeſquilineam & duas lineas lata, glabra, retroverſu aſpera. Panicula latet aliquantum in vagina folii; deinde prodit rara, triangularis, pedicillis minutiſſimis, unde *G.* tremuli nomen. Locuſtæ ovatæ, imbricatis floſculis, fere novenis, etiam ſeptenis. Gluma exterior ampla, ovata, oris membranaceis albis: interior (*b*) anguſta & acuminata. Calycis glumæ floralibus ſimiles, acuminatæ: interior paulo minor.

? 1449. POA petiolis tenerrimis, locuſtis triangularibus.
Gramen tremulum minus, *panicula parva* C. B. *Prodr.* n. 9. *Theatr.* p. 24. SCHEUCHZER. p. 205. t. 4. f. 9.
Briza ſpiculis triangulis, *calyce floſculis longiore* LINN. p. 102.
SCHEUCHZERUS in montanis & alpinis legit. C. B. in pratis noſtris, quo quidem nimis vago titulo videtur fateri, varietatem ſe vidiſſe prioris 1448. minorem & minus ſparſam. Neque enim unquam vere diverſam in Helvetia vidi.
Quam e calidis regionibus habui, ea humilis, dodrantalis, foliis eſt linea anguſtioribus, panicula ſparſa, pedicillis longis & teneris, locuſtis minoribus ſubviolaceis, calycis glumis ovatis, cavis, ejuſdem cum floralibus longitudinis, floribus quinis, ſenis.
Ex herbario C. B. varietatem vulgati habeo.
Majus nondum reperimus.

1450.

(*b*) Semen & tubas plumoſas depingit Cl. BAKER. *Phil. Tranſ.* n. 457.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0384-9 DFG

* 1450. POA locuſtis diſtichis decemfloris, calycibus acutis.

Gramen Phalaroides, ſparſa Briza panicula, minus BARRELIER *ic.* 44. n. 11.
Gramen paniculis elegantiſſimis minimum J. R. H. SCHEUCHZER. p. 192. t. 2. f. 2.
Gramen tremulum minus, locuſta deltoide Hiſt. Oxon. III. f. 8. t. 6. f. 47.
Poa panicula patente, pedicillis flexuoſis, ſpiculis ſerratis, decemfloris LINN. p. 100.

Vere minimi nomine dignum, vix biunciale, copioſe reperi ad ripam lacus Lemani, prope *Villeneuve*, qua via regia lacum ſequitur. Majus & altius circa Baſileam Cl. la CHENAL ad ſepes viarum aggeres, & in arenoſis.

Culmi ad radicem bulboſi, debiles, in majori tamen varietate cubitales, erecti. Folia ad lineam lata, glabra, non aſpera. Panicula ramoſiſſima, pedicillis perteneris, flexuoſis. Locuſtæ erectæ, tenellæ, ſubviolaceæ, primæ quinquefloræ, inde ſeptifloræ, & denique ſupremæ novemfloræ, eleganter imbricatæ & diſtichæ. Calycis glumæ parvæ, floralibus minores, inæquales, lanceolatæ: ſic florales.

β. Gramen paniculis elegantiſſimis majus, locuſtis purpuroſpadiceis minoribus SCHEUCHZER. p. 193. t. 4. p. 13. GMELIN. p. 106. n. 40. Eſt exemplum Junius plantæ elatioris.

Maximum in Helvetia non repertum eſt. Ex Hungaria habui, obtuſioribus floſculis & vigenis, calyce etiam minori & acuminato, ut noſtra.

1451. POA foliis latis, aſperis, locuſtis teretibus muticis, glumarum oris membranaceis. Cl. SCHREBER *Gräſer* T. 2.

Gramen loliaceum, panicula multiplici & ſpicata J. R. H. SCHEUCHZER p. 200. t. 4. f. 6. *Hiſt. Oxon.* t. 2. f. 1.
Feſtuca panicula ſecunda ramoſa erecta, ſpiculis ſubariſtatis exterioribus teretibus LINN. p. 111. HUDSON. p. 37. ex fide plantæ ſiccæ HUDSONI & denuo eſt.
Feſtuca panicula erecta, ſpiculis linearibus muticis, foliis planis HUDSON. p. 37.
Poa panicula ſtricta, ſpicis oblongis erectis, pauciſloris, ſæpe ariſtatis GMELIN. p. 111. ob locuſtas pauciſloras.

In aquoſis, & ad vias. *Au Prépoury.*

Culmi bipedales, ad quatuor pedes. Folia ad duas lineas & ultra lata, retroverſa aſpera, ſulcata. Panicula magna, laxa, ſæpe ad alterum latus inclinata. Locuſtæ teretes, ſexfloræ & octofloræ, acuminatæ, per ætatem diſtichæ, glabræ. Glumæ calycis argute acuminatæ, inæquales. Glumæ florales ex pallido & violaceo variæ, oris albis, ſiccis; exterior argute mucronata; interiores acutæ (*b**).

β. Gramen paniculatum elatius, paniculis ſpicis muticis ſquamoſum SCHEUCHZER. p. 202. ab ipſo auctore datur pro varietate, & in herbis ſiccis omnino non diverſum eſt. Quare cum Feſtuca 1433. evidentiſſime ab iſta differat, vel latis glumarum alis ſiccis, & ariſtatis glumis, ea planta in SCHEUCHZERI opere deſiderabitur, inque LINNÆI.

Feſtuca pratenſis HUDSONI a noſtro non differt, ut ex ejus ſpecimine video. Ut autem ſe ſynonyma habeant plantæ 1433. & 1451. certo tamen differunt.

* 1452. POA locuſtis diſtichis, ſpicatis, muticis. †

Annon *Feſtuca ſpicata, ſpicatis, alternis, compreſſis, muticis* HUDSON p. 38?

Paſſim reperi ad vias, & ex Germania a Cl. WILLICH habui. Cl. MIEG in pratis humidis circa pontem *Biſæ* & circa *Mutetum.*

Vel inſignis eſt Feſtucæ 1451. varietas, vel propria planta.

Multo humilior, foliis lineam latis, glabris, culmo cubitali, geniculis ſaturate virentibus. Spica vera, nempe petiolis non ramoſis, ſed oblongis tamen, & plerumque, inferne certe geminis; ſupremæ ſolitariæ ſeſſiles. Fabrica prioris 1451. etiam color violaceus, & ora alba glumæ interioris folliculo, & numerus florum in una locuſta. Mutica omnia.

1453. POA locuſtis teretibus multifloris, glumis floralibus, exterioribus truncatis, interioribus bifidis.

Gramen aquaticum fluitans, multiplici ſpica C. B. *Theatr.* p. 41. SCHEUCHZER. p. 199. t. 4. f. 5.

Gramen

(*b**) SCHEUCHZERO octifloræ.

Gramen loliaceum fluitans, ſpica longiſſime diviſa Hiſt. Oxon. III. p. 183. S. 8. t. 3. f. 16.
Gramen miliaceum aquaticum, Brizæ locuſtis, ſemine rufo. BARRELIER. *ic.* 7.
Flote feſcue STILLINGFLEET. *ic.* 10.
Feſtuca panicula ramoſa erecta, ſpiculis ſubſeſſilibus, teretibus, muticis LINN. III.
Icon OEDERI t. 237. SCHREBERI t. 3.
Icon LOESELII *ic.* 21. mala eſt, locuſtis nimis brevibus.

In foſſis ubique.

Caulis procumbens, longus, ramoſus. Folia glabra, mollia, nervo & oris aſperis, ad duas & tres lineas lata. Panicula longa, laxa, fit alternis locuſtis decemfloris, teretibus, pene uncialibus, in petiolis ſimplicibus, ſæpe tamen ramoſis. Calycis glumæ ovatæ, breves. Sic folliculi glumæ exteriores, latæ, lineatæ, truncatæ, e viridi pallentes, ora ſuprema alba. Interior gluma apice fiſſo. Maturæ eædem diſtichæ fiunt.

Nuper compertum eſt, Gramen Mannæ (*c*), cujus ſemen in cibum recipitur, dulce, gratique ſaporis, non eſſe, uti putabatur, Gramen dactylon, ſed omnino noſtram Feſtucam (*d*). Solet in Germania ſeptentrionali cum lacte coqui (*e*), id tamen vitii habet, quod alvum ſiccet (*f*). Grana ei magna (*g*). Etiam coli lego (*b*), noſtris negligitur.

Hæ LINNÆANÆ Feſtucæ omnino, cum perpetuo muticæ ſint, rectius inter Poas manent.

1454. POA altiſſima, foliis latiſſimis, panicula ampliſſima, locuſtis diſtichis, multifloris.

Gramen paluſtre paniculatum altiſſimum C. B. *Theatr.* p. 38. SCHEUCHZER. p. 191. t. 4. f. 1.
Gramen paniculatum aquaticum latifolium Hiſt. Oxon. III. p. 201. t. 6. f. 25.
Gramen phalaroides paluſtre, arundinaceum, radice ampliſſima MONTI *ic.* 38.
Poa panicula diffuſa, ſpiculis ſexforis, linearibus LINN. p. 98.

In *Broja* fluv. in foſſis circa *Biennam* & *Ebrodunum* C. B. circa *Crenzach* & *Michelfelden*, infra *Neudorf.*

Ex altiſſimis Graminum noſtratium, ſepedale, foliis in aquis latiſſimis, ad ſemuncem & ad unciam, glabris, oris & nervo aſperis, in ſiccioribus multa anguſtioribus. Panicula ramoſiſſima, maxime multiflora, pedalis. Locuſtæ, quam ſequentibus, majores, diſtichæ, ſexfloræ (*i*), octofloræ, imbricatæ, colore ex ſpadiceo & viridi miſto. Calycis glumæ latæ & breves, ovatæ, mucronatæ, albæ. Glumæ florales exteriores lineatæ, latæ, lanceolatæ, interiores mucronatæ potius longiores. *Petioli glabri.*

Bono cum ſucceſſu coli in paludibus humidis, & bonum dare fœnum LINNÆUS (*k*).

1455. POA culmo compreſſo, declinato, locuſtis diſtichis, ſexfloris.

Gramen caninum vineale C. B. *Theatr.* p. 11.
& *Gramen murorum, radice repente* EJUSDEM *Prodr.* n. 2.
Gramen paniculatum, radice repente, culmo compreſſo VAILLANT. p. 91. t. 18. f. 5.
locuſtis diſtichis, pulchellis SCHEUCHZER. p. 198. GMELIN. n. 36. p. 103.
Gramen Loliaceum procumbens, caulibus compreſſis, paniculis rigidiuſculis MONTI *ic.* 10.
Poa panicula ſecunda, coarctata, culmo obliquo compreſſo LINN. *Gothlandik reſa.* p. 178.

Ubique reperit SCHEUCHZERUS. Ego paſſim in muris, inque viis, ut in argillæ fodinis verſus *Pümpliz*. Ad *Wieſam* Baſileæ in arenoſis.

Culmi ſemidecumbentes, plani, tamen duriuſculi. Folia glabra, ad unam lineam lata. Panicula ſtricta, parum ſparſa, pauciflora. Locuſtæ pulchellæ, diſtichæ, ſexfloræ, firmulæ, magna parte ſui ſpadiceæ. Calycis glumæ minores, acuminatæ. Glumæ florales majores, cavæ, mucronatæ, mucrone albo.

1456. POA latifolia, culmo debili, locuſtis quadrifloris, calycis glumis æqualibus, floralium dorſo fericeo.

Gramen alpinum majus, panicula ſpecioſa, variegata SCHEUCHZER. p. 186. *tab. app.* 3.

Non

(*c*) ELSHOLZ *Tichbuch.* p. 15.
(*d*) C. A. v. BERGEN *Flor. Francof.* p. 321. CARPHEUSER. *de aere, aqua & locis Francof.* p. 15. BECMAN. *Märk. Hiſt.* p. 702. LINN. *Skoniska reſa* p. 149. RAYGER *Flor. Gedan.* I. p. 52. II. p. 43. SCHELHER l. c. p. 37.
(*e*) ELSHOLZ.
(*f*) IDEM.
(*g*) BERNHARD. *Wiet.* p. 234.
(*b*) BECMAN *Märk. Hiſt.* I p. 677.
(*i*) Flores a tribus ad ſex Cl. MULLER *Flor. Friedrichsdal* p. 16. plerumque tamen quinque.
(*k*) *Flor. Suec.* p. 73.

Non eſt *Gramen Loliaceum panicula variegata, radicibus bulboſis* MONTI *ic.* 13. ob locuſtam hujus minimam.

Poa panicula diffuſa, ramoſiſſima, ſpiculis ſexfloris cordatis LINN. p. 99.

β. Foliis longioribus incurvis, de flore eminentibus, ex glumis productis, cum femine abortivo (*l*), cæterum pulchris ex violaceo & flavo variis locuſtis.

Gramen montanum, ſpica ſpecioſa graminea J. J. SCHEUCHZER. *It. Alp.* p. 38. t. 4. f. 2.

Gramen alpinum latifolium, panicula laxa, foliacea, foliolis in panicula paucioribus & magis criſpis J. SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 22. t. 4. f. 14.

Vulgo in alpinis & montoſis optimum Gramen, neque varietas prolifera rara, ut in *Creux du Vent.*

Culmus quidem humilis, vix unquam pedalis, totus vaginoſus. Folia lata, ad duas lineas, mollia, glabra retroverſu non aſpera. Panicula denſa, multiflora, imbricata. Locuſtæ a quatuor ad ſeptem & octo flores habent, & in hac claſſe maximæ ſunt, ex violaceo, luteo & albo variæ, ut tamen etiam virides viderim. Glumæ calycinæ latæ, floralibus æquales, argute mucronatæ, pene ariſtatæ: Florales ſimiles, ſubhirſutæ, inprimis in linea alba, quæ convexitatem percurrit. Satis frequenter in eadem panicula & veros flores reperi fertiles, & alios abortivos.

γ. *Gramen pratenſe paniculatum, minus rubrum* SCHEUCHZER. *agr.* p. 190. Synonymum C. B. non bonum puto, qui de vulgari planta dicat: Sic neque TABERNÆMONTANI iconem p. 207.

Gramen paniculatum elegans, paniculis ex ſpadiceo viridi & argenteo variegatis SCHEUCHZER. *Prodr.* p. 20. T. III.

In alpinis, ut in monte *Rohtenhorn*, *Sulz*, *Glütſch Egg*, *Hohrein*, ſupra vallem *Kienthal*, aliiſque montibus ejus regionis; in pratis circa *Praborgne* &c.

Cum præcedente plurima habet ſimilia, differt foliis peranguſtis, ſemilineam latis, neque lineam unquam ſuperantibus; culmo rectiori, dodrantali, fere purpureo; panicula multo rariori, pauciflora, ad octo, decemve locuſtas habente. Locuſtæ quaternæ, diſtichæ, imbricatæ. Calycis gluma altera peranguſta, utraque acute mucronata. Baſis folliculi multo uberiori & albo ſerico tecta. Glumæ calycinæ & florales pene totæ ſanguinei ſaturati coloris, ora & acumine albo.

Vicina priori, ut omnibus computatis ſeparare nolim.

Quæ ſequuntur Poæ, etſi vulgatiſſimæ, tamen difficillimæ ſunt, ut quiſque auctor ab omnibus aliis, denique a ſeipſo diſſentiat.

1457. POA caule recto, panicula rara, folliculis trifloris, baſi dorſoque villoſis. †

Gramen alpinum, paniculatum minus, panicula ſpadiceo viridi elegans SCHEUCHZER. p. 163. tab. *Prodr.* 4.

Gramen paniculatum alpinum parvum, panicula ſpicata, ſpadiceo viridi elegans J. J. SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 457. t. 6. f. 16.

In pratis altioribus alpium.

Culmi ſemipedales & ultra, debiles. Folia tenera, ad unam denique lineam lata, plerumque anguſtiora. E geniculo culmi ſupremo, foliolo ſuo veſtita, panicula ſparſa, uncialis & ultra. Calycinæ glumæ inæquales, mucronatæ, major floralibus æqualis. Flores tres, in iis quos vidi mucronati, ad baſin & in dorſo villoſi

Proximum Gramini 1456. magnitudine locuſtæ adfine, paucitate florum diverſorum.

* 1458. POA panicula ſparſa, locuſtis quadrifloris, folliculis villoſis. †

An *Gramen loliaceum paniculatum vulgare, panicula minus expanſa* MONTI *ic.* 9? cui locuſta quinqueflora convenit.

An *Poa ſpiculis ovatis, compreſſis, muticis, floſculis lanuginoſis* GMELIN. I. p. 103.? Poteſt.

In monte *Fouly*, circa *les Plans*, &c.

Non poteſt eſſe *Poa trivialis* LINN. ob culmum erectum, locuſtam quinqueflorum.

Culmus latus, ſed debilis, infractus & declinatus, deinde erectus, qua nota a *Poa juncea* differt, denique cubitalis. Folia ad lineam lata. Panicula junior collecta, imbricata.

(*l*) Gramina in alpibus ſæpe vivipara MONTIN. *Lap.* p. 2.

imbricata, adulta valde laxa & ſparſa. Flores ex maximis, poſt priorem 1457. Calycis-glumæ acutæ, floralibus minores, altera anguſtior. Flores quatuor, etiam quinque, gluma exteriori ad baſin villoſa, & in tota longitudine, apice albo, non acutiſſimo. Totus flos ex viridi ſpadiceo & aureo varius. A priori tamen evidenter vel ſola longa & laxa panicula differt.

A Poa *annua*, cujus habitum imitatur, differt locuſtis quadrifloris, glumis villoſis.

* 1459. POA juncea, culmo recto, locuſtis quadrifloris, floralium dorſo ſericeo. †

Accedit ad *Gramen caule compreſſo* modo deſcriptum n. 1455, ſed evidentes notas habet diſcriminis: A n. 1468. numero floſculorum ſeparatur.

In alpibus Valeſiæ ſuperioris, circa *Praborgne*, in monte *Taveyannaz*.

Culmi pedales, cubitales, duri, erecti, pene ligneſcentes, quando emarcuerunt. Folia glabra, tertiam lineæ partem lata. Panicula ſtricta, pauciflora, inelegans, diſticha, ut non alia magis pauciflora ſit. Squamæ calycinæ grandes, altera glumis floralibus major, argute mucronata, pene ariſtata, Floſculi quatuor, etiam quinque & ſex, virides, mucrone albo obtuſiori, gluma exterior baſi hirſuta, minor quam in 1456. n γ. Violaceus color ſeadmiſcet, & in calycem, & in florem, ſed abſque ſplendore.

1460. POA foliis duris, ſe convolventibus, locuſtis quadrifloris villoſis.

Gramen pratenſe paniculatum majus, anguſtiore folio C. B. *Theatr.* p. 29. *Prodr.* n. 5. J. B. SCHEUCHZER p. 178. t. 3. f. 17.

Poa panicula diffuſa, ſpiculis quadriflori, pubeſcentibus, culmo erecto, tereti LINN. p. 34.

In pratis ſiccis & lapidoſis, deſertis locis. Baſileæ in pratis.

Radix reptans, ſtolonifera. Culmus ex altiſſimis hujus ordinis, tripedalis, firmus cæterum. Folia peranguſta cis lineam lata, convoluta, ut ſetacea videantur. Panicula anguſta, non mediocriter multiflora. Locuſtæ parvæ, inelegantes, quadrifloræ, etiam quinquefloræ, virides & ſpadiceæ. Calycis glumæ floralibus minores. Iſtæ villoſæ, baſi & *dorſo*, *ex viridi ſpadiceæ*.

In monte *Richard* varietatem proliferam reperi (*m*).

1461. POA foliis bulboſis, panicula diffuſa, locuſtis quadrifloris, folliculis ſubvilloſis.

Gramen Xerampelinum, miliacea prætenui panicula SCHEUCHZERI p. 185.

Gramen vernum, radice Aſcalonitis VAILLANT. t. 17. f. 1.

β. Varietas prolifera.

Gramen arvenſe anguſtifolium, panicula denſa, foliacea, foliolis in panicula anguſtiſſimis SCHEUCHZER. p. 211. t. 4. f. 13. A. B. C.

Gramen arvenſe panicula criſpa C. B. *Prodr.* n. 6. *Theatr.* p. 32. PETIVER. t. 4. *ianthina foliis geniculatis minus* BARRELIER. *ic.* 703.

& *Majus* BARRELIER. n. 1. PETIVER. *Gram. Ital.* t. 4.

& *Proliferum criſpum majus* BARR. ibid.

Gramen montanum, panicula foliacea criſpa breviore HIST. OXON. p. 200. t. 5. f. 14.

Poa panicula ſecunda patentiuſcula, ſpiculis quadrifloris LINN. p. 102.

C. B. in agris ficciſque locis, ad ripam Rheni, *Wieſæ*, & circa *Munchenſtein*. J. B. circa *Telonium*. Bernæ reperi *auf dem Weilerfeide*, ſed in pago *Vaudenſi* abundat. In ipſo pagulo *Sales*. *Rupe* in aggeribus à *l'eau Froide*. Intra arcem *St. Tryphon* in muris. In pago *Gonthey* Valeſiæ.

Foliorum conferti ad radicem faſciculi bulbillos æmulantur. Folia anguſta, ad lineam uſque lata. Culmi teretes, pedales & ultra. Panicula diffuſa, ſingulari habitu glauca. Calycis glumæ omnino ariſtatæ. Folliculi tres, quatuor (*n*) mucronati, etiam ariſtati. Imi ſubvilloſi ſunt, ſupremi glabri, virides, ora alba.

Intimi folliculi, unus & alter, amant degenerare in longum, curvum, de flore prodeuntem, violaceum, conum.

1462. POA panicula diffuſa, locuſtis trifloris, villoſis.

Gramen pratenſe paniculatum majus, foliis præter culmum anguſtioribus, in culmo latioribus SCHEUCHZER p. 103. t. 3. f. 17. C. A.

Poa

(*m*) *Emend. III. obſ.* 1291

(*n*) Etiam quinque SCHEUCHZER.

Poa panicula diffusa, spiculis quinquefloris, glabris, culmo erecto, tereti LINN. p. 99. ob flores numerosos.

In pratis ubique, optimum pabulum. In aggere armamenti navalis SCHEUCHZER. Basileæ ad agros pinguiores.

Radix fibrosa, stolones teretes, reptantes, ut in n. 1458. Culmus prælatus, tripedalis, geniculatus, ad terram infractus. Folia concava, ad sesquilineam lata, retroversu perasperа, radicalia lineam lata. Panicula diffusissima, maxime multiflora, sed floribus minoribus, inelegantibus, viridibus, trifloris. Calycis glumæ parvæ, inæquales, altera adeo arguta, ut aristata videatur. Florales virides, albo mucrone, paulum ad basin villosæ, & quam prioribus minores. Duritas in tota planta est (o).

* 1463. POA culmo recto, locustis trifloris, glaberrimis, calycibus aristatis. †

Poa panicula erecta, spiculis trifloris glabris, corollis acuminatis, calyce duplo longioribus GERARD. p. 9. t. 2.

Cl. DICK ex itinere Rhætico.

Tot cum Poas recensuerimus, nulli satis convenit. A *media* differt locusta triflora, a *majori* eadem, a G. *paniculato* 1462. habitu perfecte glabro.

Culmus rectus, cubitalis, teres. Folia ad duas lineas lata. Panicula ex ala folii, ut priori, sed tota diversa, majoribus floribus, totis glabris, calyce striato, folliculis floralibus minori, tamen etiam aristato, floralibus mucronatis, absque villo; hæc omnia viridia sunt, mucronibus spadiceis.

1464. POA stolonifera, locustis trifloris, folliculis villosis. †

Gramen pratense paniculatum medium, angustiore folio SCHEUCHZER. p. 181. Nomen repetit Cl. GMELIN. p. 104.

In monte *Fouly, aux Plans*, &c.

Radices reptantes subinde edunt novos dracones, squamatis, oblongis capitibus terminatos, novos caules reddituros, ex qua nota cognoscitur. Culmi erecti, cubitales, compressi. Folia radicalia lineam lata, caulina pauca. Panicula multiflora, non valde sparsa. Locustæ pulchellæ, distichæ, trifloræ, spadiceo tinctæ, apicibus albis. Calyx inæqualis, floribus brevior. Gluma floralis exterior basi & dorso villosa.

1465. POA panicula diffusa, locustis trifloris, glabris.

Gramen paniculatum pratense majus C. B. *Theatr.* p. 28. cum ic. SCHEUCHZERI p. 177. t. 3. f. 17. A.

Great Meadowgrass STILLINGFLEET. p. 16.

Huic culmi recti, absque stolonibus, tripedales, teretes. Folia lineam, & ultra lata, retroversu aspera. Panicula diffusa, maxime multiflora, sed locustis minimis, multo, quam in priori, minoribus, ex viridi & albo variis. Locustæ biflorae, etiam trifloræ, glabræ. Calyx glumis floralibus minor; istæ latiores, ovatæ, mucronatæ, ora alba. Petiolus alterius floseuli villosus, dorsum & basis utriusque subvillosa.

A *minori* 1466. non differt, nisi habitu recto & firmo, panicula diffusa.

1466. POA culmo infracto, panicula triangulari, locustis trifloris, glabris.

Gramen pratense paniculatum minus C. B. *Theatr.* p. 30. 31. SCHEUCHZER. p. 189. t. 3. f. 17. E. add. GMELIN. p. 102.

Annual Meadowgrass STILLINGFLEET. t. 7. bene.

β. Huc omnino revoco, cum J. B. *Gramen rubrum* TABERNÆMONT. p. 207. J. R. H. non vero SCHEUCHZERI.

γ. Idem est *Gramen caninum supinum minus* C. B. *Theatr.* p. 13. ex fide horti sicci.

δ & ε. *Gramen pratense paniculatum medium* C. B. *Theatr.* p. 30. SCHEUCHZER. p. 180. ob ramos oppositos.

α. *Poa panicula diffusa, angulis rectis, spiculis obtusis, culmo obliquo compresso* LINN. p. 99. HUDSON. p. 34.

(o) SCHEUCHZER. etiam 4. & 5.

Locis ficcis & ad vias vulgo.

Caulis compreſſus, lateribus acutis, ſemiprocumbens, ceſpitoſus, dodrantalis. Folia brevia, glabra, ad duas lineas lata. Panicula denſa, imbricata, triangularis, primis petiolis pene conjugatis. Locuſtæ trifloræ, quadrifloræ. Calycinæ glumæ breviores. Glumæ florales glabræ, ad lentem vitream viſæ leviter villoſæ.

1467. POA panicula ſtricta, locuſtis biſloris, calycibus ariſtatis, folliculis villoſis.

Gramen paniculatum aquaticum, anguſtifolium, panicula ſpecioſa, locuſtis parvis SCHEUCHZER. p. 184.

Gramen paluſtre, panicula ſpecioſa, non C. B. cujus laminulæ aliud gramen indicare videntur, ſed *Hiſt. Oxon. III.* p. 201. t. 6. f. 17.

Poa panicula diffuſa, ſpiculis ſubtriſloris, foliis ſubtus ſcabris LINN. *Spec.* p. 98.

In aquoſis paſſim. Tiguri ad marginem foſſæ civitatis minoris. In aquoſis montis *Luan* legi.

Culmus tripedalis. Folia retroverſu aſpera, ad duas lineas lata. Panicula diffuſa, ſemipedalis, maxime multiflora. Locuſtæ exiguæ, pulchellæ, acuminatæ, biſloræ. Glumæ calycinæ lineatæ, ariſtatæ. Glumæ florales villoſæ, mucronatæ, ex ſpadiceo variæ.

In plantis ficcis SCHEUCHZERI alia planta, (panicula arundinacea), cum hoc nomine continetur.

1468. POA panicula ſtricta, locuſtis biſloris, folliculis baſi villoſis. †

Gramen paniculatum anguſtifolium, montanum, panicula denſa, locuſtis parvis, mutica SCHEUCHZER p. 180.

In monte *Legerberg*. Circa Baſileam Cl. la CHENAL. In muris, ut in pago *Agy*.

Culmi recti, duri, geniculis nigris: ſic folia, recta, ad lineam, ubi latiſſima, lata. Panicula rara, parum diffuſa, violacea, cum virore admiſto, & aureo ſplendore in ſummo folliculo. Locuſtæ biſloræ. Glumæ calycinæ inæquales, argutæ, mucronatæ. Folliculi tres, acuminati, in baſi villoſi. Dura omnia. A 1456. differt locuſta quadruplo minori, triflora.

Ità meæ. In SCHEUCHZERI plantis panicula ampliſſima, maxime multiflora: flores virides exigui; locuſtæ biſloræ, aut trifloræ, petiolo floſculi alterni, dorſo pauco villo adſperſo.

1469. POA culmo debili, panicula nutante, locuſtis biſloris, folliculis ſubvilloſis.

Gramini canino vineali ſimile, anguſtioribus foliis, paniculis minoribus non ariſtatis J. J. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 135. t. 18. f. 3.

Gramen Loliaceum alpinum, paniculis ex varioribus & exiguis locuſtis compoſitum MONTI p. 39. *ic.* 12.

Gramen paniculatum anguſtifolium alpinum, locuſtis varioribus & anguſtioribus non ariſtatis J. SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 164. tab. *prodr.* 2. GMELIN. I. p. 95.

β. Varietas circa genicula funiculis flavis abduris ſuccincta.

Gramen cirrhoſa & villoſa ſpongiola & ad ſingula genicula donatum minimum alpinum BOCCONE *muſ. di piant.* p. 70. t. 69. J. J. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 38. t. 5. f. 1.

& fere idem nomen *Gramen cirrhoſa & villoſa ſpongia, ad ſingula genicula donatum, paniculatum alpinum* J. SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 165.

Poa paniculata adtenuata, ſpiculis ſubbiſloris, mucronatis, ſcabris, culmo incurvo LINNÆI p. 102.

SCHEUCHZER circa *thermas ſabarias* & in monte *Legerberg*. Ego Bernæ in dumetis, in monte *Ovanmaz*, &c. Sic varietas *β.* etiam Gottingæ; in *Val de Lie*.

Culmus debilis, ſemiprocumbens, ulnaris. Folia glabra, dimidiam lineam lata. Panicula rara, debilis, vaga. Calycinæ glumæ lineatæ; ora late alba; exterior & major ariſtata. Folliculi duo, virides, oris albis, & apice, exteriori gluma leviſſime villoſa. Spongiola eſt inſecti opus (*p*).

* 1470. POA panicula laxa, locuſtis biſloris, floribus calyce duplo longioribus, glaberrimis. †

Inter *Salanche* & *Chamouny* Nob. de SAUSSURE.

Culmus

(*p*) GOUAN. p. 45.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0390-5 DFG

Culmus tripedalis erectus. Folia glabra, ad tres lineas lata, retroducto digito aſpera. Panicula pedalis, non valde ſparſa, valde rara: petiolis ramoſis, longe nudis. Petioli laxe ramoſi Calycis folia duo inæqualia, mucronata. Flores bini, duplo calyce longiores, ſeſſiles & petiolati. Glumæ æquales longæ, graciles, lineatæ, mucrone albo. Tubæ grandes plumoſæ Omnia viridia, glabra, mutica. Locuſtæ multo, quam toti huic generi majores. Facies Avenæ, ſed abſque omni ariſta.

1471. POA locuſtis bifloris; glabris, florali gluma majori plicata, ſerrata.
Gramen caninum, ſupinum, paniculatum, dulce C. B. *Prodr.* n. 2. *Theatr.* p. 13.
Gramen miliaceum aquaticum RAJ. *Syn.* SCHEUCHZER. p. 176. VAILLANT. p. 89. t. 17. f. 7.
Aira foliis planis. panicula patente, floribus levibus muticis, calyce longioribus LINN. p. 95.
Vulgo in ſolis; Bernæ in vallecula *Marſiliana*. Infra *Michelfelden*.
Culmus erectus, dodrantalis, pedaliſque. Folia glabra, ad duas lineas cum dimidia lata. Panicula diffuſa, laxa, verticillata. Locuſtæ minimæ, quaſi truncatæ. Calyx exiguus, bifolius, acuminatus. Folliculus unus, duove, ſæpius duo; gluma exteriori lata, violacea, apice albo, lato, plicato & ſerrato.

1472. POA panicula laxa, locuſtis nutantibus, dianthis, alterno floſculo imperfecto.
Gramen avenaceum, locuſtis rubris montanum C. B. *Theatr.* p. 154. 155. *Prodr.* n. 71. SCHEUCHZER. p. 171. f. 16. D. E. F. *paniculatum.*
Gramen avenaceum montanum, locuſtis rubris RAJ. *Hiſt. Oxon. III.* p. 215. t. 7. f. 48. bene. MONTI *ic* 73.
β. *Gramen avenaceum, locuſtis varioribus* C. B. *Theatr.* p. 155. *Hiſt. Oxon. III.* p. 215. t. 7. f. 49.
γ. Junius exemplar viridi flore, & panicula anguſta.
Gramen montanum, ſpicatum CLUS. *Pannon.* p. 716. 717. *hiſt.* p. CCXVIII.
Gramen montanum avenaceum ſpicatum C. B. *Theatr.* p. 153. 154. *Spica heteromalla.*
ε. γ. *Melica petalis imberbibus, panicula nutante ſimplici* LINN. p. 98.
Melica nutans SCHREBER. p. 62. t. 6.
In nemoribus Helvetiæ vulgo, maxime circa Bernam. In monte *Albio* SCHEUCHZER. Culmus pedalis. Folia ad duas lineas lata, retroverſu aſpera, glabra. Panicula rara, etiam mere ſpicata, ad unum latus converſa, petiolis longis, paucifloris: locuſtæ obtuſae. Calyx ex ſpadiceo purpureus, inæqualis. Flos paulo calyce brevior, cartilagineus, virens. *Ejus duæ glumæ ad eumdem ſenſum cavæ, duræ. Inter utramque ſemen & ſtamina*: in cavea vero glumæ exterioris petiolus, cum imperfecto floſculo, qui caveam exteriorem ejus glumæ replet (*p**). Ejuſmodi immaturi flores in omnibus Graminibus (*q*) frequentes reperiuntur. Duo etiam flores perfecti adfuerunt, imperfecti duo, ita SCHEUCHZER; & tres demum perfecti, cum imperfecto, GMELINO auctore.

II. POÆ MONANTHÆ.

AGROSTIDIS LINN. n. 80.

SPECIES MUTICÆ.

Ob numerum ſolum non poſſe monanthas ſeparari ex avena SCHEUCHZERI n. 1492. vincitur, quæ modo uniflora eſt, modo biflora.

1473. POA ſtolonifera monantha, calycibus leviter exaſperatis.
Gramen montanum miliaceum, radice repente RAJ. *Syn. III.* p. 402.
Gramen caninum ſupinum minus SCHEUCHZER. p. 128. & VAILLANTII, non autem C. B.
Agroſtis paniculæ ramis divaricatis, muticis, culmo ramoſo repente, calycibus æqualibus LINN. p. 93. Conf. RAYGER. p. 76.
In herbario HAGENBACHII fuit cum nomine *canini vinealis.*

Ad

(*p**) SCOPOLI p. 198.
(*q*) De Triticis monet Cl. HOFER. l. c. p. 139.

Ad vias abunde; etiam in Germania. Circa *Farnſpurg*, &c.

Adgnoſcitur ex caulibus reptantibus, & radices ſubinde emittentibus, & plantas novas reparantibus; ex culmo primum proſtrato, inde erecto, ex foliis ad lineam latis & ultra, glabris, ex panicula juniori contracta, inde magis expanſa. Calycis glumæ æquales, conicæ, longe mucronatæ, utique ſub apice in dorſo tuberculoſæ (*r*). Florales glumæ in acutum conicumque folliculum coarctatæ, albidæ, tamen etiam violaceæ.

β. *Gramen radice repente, panicula delicata, ſpa liceo viridi* SCHEUCHZER p. 127. t. 3. f. 5. A.

SCHEUCHZERUS Tiguri locis incultis ponit, & diſtinguit foliis ad tres lineas latis, glabris, glumis calycinis levibus; ſed in exmplis SCHEUCHZERIANIS dentes Vir ILL. GESNERUS vidit. Nam reliqua, & imprimis ſtolones cum α conveniunt. Sed etiam in herbis ſiccis SCHEUCHZERIANIS altior equidem planta fuit, durior, foliis ad tres lineas latis, panicula ampliſſima, cæterum ſimili, & pariter glumis ſub apice echinatis.

γ. Huc etiam refert LINNÆUS *Gramen radice repente, panicula denſa, ſpicata, ſpadiceo viridi, locuſtis exiguis, muticis* SCHEUCHZER. I. p. 130. Gramen exoticum, etiam in Genevenſi ditione lectum, priori β. ſimile, panicula denſiſſima, & confertiſſima.

1474. POA monantha, foliis ſetaceis, calycibus dorſo exaſperatis. †

Gramen minimum paluſtre, panicula ſpadicea, delicata, tenuifolium, ſemine exiguo, rotundo SCHEUCHZER p. 131.

In paludoſis circa *lacum Felinum*.

Humillimum eſt, culmo vix ſemidodrantali, cæſpitoſo, foliis capillaribus, panicula multo minori, pauciflora, ſpadicea, dorſo glumarum calycinarum dentato.

1475. POA monantha, caule erecto, panicula diffuſa, calycibus exaſperatis.

Gramen miliaceum minus, panicula rubente MONTI p. 52. *ic.* 64.

Gramen montanum, panicula ſpadicea delicatiori C. B. *Prodr.* n. 12. *Theatr.* p. 36. SCHEUCHZER. *p.* 129. t. 3. f. 5. non autem HISTORIÆ OXONIENSIS, *cujus* Gramen ariſtatum ſit.

Agroſtis panicula capillari patente, calycibus ſubulatis equalibus, hiſpidiuſculis, coloratis, floſculis muticis LINN. p. 93. Conf. KRASCHENNIKOF. *Flor. Ingr.* p. 11. Icon OEDERI t. 163.

β. *Gramen montanum, panicula ſpadicea, delicatiori majus* C. B. Prodr. n. 12.

Caulis erectus, abſque ſtolonibus. Folia ad lineam & ſeſquilineam lata. Panicula junior contracta, matura expanſa, petiolis ramoſis tenellis, ut in priori, per intervalla verticillatis; color in juniori planta viridis, inde purpureus; in vetula pallens. Calycis glumæ æquales, evidentius in dorſo denticulatæ (*s*). Maturæ ſolæ remanent, & ampliter hiant, elapſo floſculo. Glumæ florales anguſtæ, albidæ, conum faciunt. Clar. HUDSON *miliaceum majus paluſtre* n. 5. diſtinguit, flore utique majori. Exempla a Clar. Viro miſſa conveniunt cum meis exemplis majoribus.

γ. *Gramen alpinum, panicula fere arundinacea, ſpadiceo viridi, locuſtis muticis* SCHEUCHZER. p. 131.

In alpium udis.

Neque hic, aut in deſcriptione Cl. Viri, aut in ſpeciminibus SCHEUCHZERI a Cel. GESNERO miſſis, diſcrimen invent. Folia ad ſeſquilineam lata, panicula contracta, dorſa glumarum exaſperata.

* 1476. POA monantha, caule erecto, panicula ſtricta, pauciflora. †

Gramen miliaceum anguſtifolium, calyce levi, glumis perexiguis DILLEN. *Syn. III.* p. 404.

Vere diverſum, culmo proſtrato & facie Poæ 1475. Panicula parva, rara, ex albo viridis. Calycis glumæ perfecte leves, longe mucronatæ, pene ariſtatæ, virides, oris albis. Folia vix tertiam partem lineæ lata.

In Germania reperi.

AVE.

(*r*) Non reperiebat Cl. GMELINUS p. 91. Reperit KRASCHENNIKOF. p. 10.
(*s*) OEDER.

AVENA.

AVENA Linn. n. 91.

& AIRÆ *Spec.* n. 81.

& AGROSTIDIS *Species ariſtatæ* n. 80.

Characterem a numero folliculorum ſumere vetant, quæ in Poa monuimus, & quæ porro monebimus.

Avenæ calyx biglumis eſt, mucronatus, neque ariſtatus. Folliculis biglumis, cujus ex dorſo vel medio, vel baſin propius, ariſta prodit, quæ flexa, in alium ductum finitur. Intercurrunt ſubinde in eadem locuſta flores mutici.

I. AVENÆ MONANTHÆ.

AIRA Linn.

1477. **AVENA** monantha, paniculata, gluma calycina exaſperata ariſta flori æquali. †

Gramen parvum paniculatum, panicula ſpadicea ariſtata Scheuchzer. p. 140. t. 3. f. 9. & B. & T. IV. *Prodr.*

Icon Oederi t. 161.

Scheuchzerus in ſiccioribus pratis alpium Helveticarum & Rhæticarum. In valle Urſaria, mont. *St. Gotthard* & *Spluga*. In *Taveyannaz*, *St. Bernhard*, &c.

Humile, culmo ſemipedali: foliis caulinis dimidiam lineam latis; radicalibus plerumque in junci ſpeciem convolutis. Panicula pauciflora, unam alteramve unciam longa. Locuſtæ minores, ex ſpadiceo & aureo variæ, ariſta glumæ floralis longitudine. Facies concinnior, flos minor.

1478. **AVENA** *monantha, paniculata, foliis ſetaceis, gluma calycina exaſperata*; ariſta flore duplo longiori. †

Gramen paniculatum, capillaceo folio, locuſtis ſpadiceo fuſcis, ariſtatis Scheuchzer. p. 141.

In alpium apricis Scheuchzer. Reperi in *Fouly*, *Prapioz*, *Gotthard*, *Stok*.

Pleraque certe prioris, ut ægre ſepares. Folia anguſtiora, caulina etiam ſemilineam lata. Locuſtæ majores, lividæ, ariſta recurva, gluma floruli duplo longiori. Facies hirta, in concinna.

1479. **AVENA** monantha, panicula diffuſa, multiflora, adſcendente, gluma calycina exaſperata.

Graminis primi Dioſcoridis ſpecies minima Thal. p. 50.

Gramen caninum ſupinum, paniculatum, folio varians C. B. *Theatr.* p. 12.

β. Gramen capitulo globoſo foliaceo Ambrosin. p. 253. 254. *novar. plantar. hiſt.* c. 2. Raj.

Gramen paniculatum ſupinum, ad infima culmorum genicula foliorum capillarium faſciculo donatum Scheuchzer. p. 141. t. 3. f. 9. C.

Agroſtis calycibus coloratis, petalorum ariſta dorſali, recurva, culmis proſtratis, ſubramoſis, Linn. p. 92.

Scheuchzerus in torfaceis, circa *lacum Felinum*. Ego abunde in pratis humidis inter *Villeneuve* & villam *Peraufaz*.

Culmus pedalis, mollis, proſtratus; inde erectus. Folia mollia, ad lineam lata, panicula ſtricta, pene ſpicata, e violaceo purpurea. Glumæ calycis acute micronatæ, inæquales, dorſo dentato. Gluma floralis exterior ariſtam violaceam, longam, emittit: interior mucronata, ora alba.

Mutatio frequens in hac planta eſt, ut panicula ex ala folii prodeuns, glumis gracilentibus & ſterileſcentibus abeat: in merum, criſpum, & ex albo virens capillitium, rotundum, ſurſum converſum.

Differt a *venti ſpica*, ariſta multo breviori, dorſo glumæ magis denticulato, ab alpinis paulo prioribus, habitu altiori, flore minori, panicula laxiori, perampla & adſcendente.

1480. AVENA monantha, panicula adſcendente, multiflora, calyce levi, florali ariſta longiſſima.

Gramen ſegetum, panicula arundinacea C. B. *Theatr.* p. 34. 35.
Gramen agrorum LOBELII. J. B. II. p. 461.
& *Gramen capillatum* EJUSDEM. p. 462.
Gramen utriculatum majus, glumis ariſtatis ſpadiceis MONTI *ic.* 63.
Gramen ſegetum, altiſſima panicula ſparſa SCHEUCHZER. p. 144. t. 3. f. 10.
Agroſtis petalo exteriore exſerente ariſtam rectam ſtrictam longiſſimam LINN. p. 91.
β. *Gramen capillatum paniculis interruptis, anguſtioribus* VAILLANT. p. 88. t. 17. f. 4.
Agroſtis petalo ariſtato, panicula attenuata, coarctata, interrupta LINN. p. 92.

In agris Helvetiæ calidioris.

Culmi tripedales. Folia lata, ad ſeſquilineam, duas, & tres lineas, retroverſu aſpera. Panicula maxima, etiam pedalis, enormiter multiflora, ſæpe nutans; junior viridis; matura violacea. Calyx inæqualis, ſplendens, mucronatus, fere ariſtatus. Folliculus conicus, acutus. Gluma calyce brevior, emittit ſub apice ariſtam debilem, tamen ex ſummo folliculo flexam, tres lineas longam, unde facies capillata. Totus calyx glaber eſt.

Cum lana cocta colorem dat viridem (*a*). Ob utilitatem pabuli ſuadet colere Clar. KALMIUS (*b*).

1481. AVENA monantha, panicula ſparſa, ariſta paulo florem ſuperante. †

Gramen caninum vineale SCHEUCHZER. p. 143. 144. t. 3. f. 9. D. E. non vero BAUHINORUM.

Circa Tigurum in vinearum viis.

Radix repens, geniculata. Culmi primum declinati, inde rectiores, ſeſquipedales. Folia ad lineam lata, hirſuta, retroverſu aſpera. Panicula ſtricta, ex ſpadiceo viridis. Glumæ calycinæ acute mucronatæ, æquales. Folliculus acuminatus, calyce paulo brevior. Gluma exterior emittit de medio dorſo ariſtam ægre conſpicuam, tamen omnino a me viſam, vere inflexam, ut ex *icone* ipſa adparet. Elapſis floſculis ſoli *calyces in panicula ſuperſunt ſubnitidi.*

Quam GESNERUS miſit, erat diantha, mutica, glabra: ex genere delicatiorum, puto, Gramen ſupinum minus.

Gramen ſerotinum arvenſe, panicula laxa, pyramidali, nondum in Helvetia lectum eſt.

II. AVENÆ DIANTHÆ.

1482. AVENA diantha, foliis ſetaceis, panicula *divaricata.*

Gramen paniculatum, locuſtis purpuro argenteis, annuum RAJ. J. J. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 134. t. 18. f. 2.
Gramen paniculatum, purpuro argenteum, locuſtis parvis, annuum Hiſt. Oxon. III. p. 200. t. 5. f. 11.
Gramen avenaceum, paniculis ex parvis locuſtis purpura argenteis compoſitis MONTI *ic.* 60.
Gramen paniculatum minimum, molle RAJ. SCHEUCHZER. p. 215. t. 4. f. 15.
Gramen phalaroides, ſparſa panicula, minimum, anguſtifolium. BARRELIER. *ic.* 44. n. 1.
Silver Hairgraß. STILLINGFLEET. t. 5.
Aira foliis ſetaceis, panicula divaricata, floribus ariſtatis, diſtantibus LINN. p. 97.
Caryophyllus arvenſis, glaber minimus C. B. *Prodr.* n. 105. Planta eſt vetuſta, alba.

J. J. SCHEUCHZERUS in ficcioribus alpium paſcuis. Inter *Voco d'Adda* vallis Tellinæ, & *Morbegno.* Baſileæ ad *Birſam*, & *Birſig ſt. auf dem Birsfelde*, verſus *Haltingen*, ad *Wieſam.*

Folia radicalia, capillaria, conferta, brevia. Culmus pedalis. Panicula expanſa, valde divaricata & laxa. Locuſtæ exiguæ, conicæ, acutæ & graciles. Calycis glumæ pene æquales, albidæ, cum aliqua purpura. Floſculi duo in eodem ordine, minores, quam calyx, valde acuti & fuſci: ex dorſo exterioris, infra medium, ariſta flexa, tenera, una linea floſculo longior, minime clavata. Per maturitatem locuſtæ bicornes.

1483. AVENA diantha, foliis ſetaceis, panicula ſtricta, ariſtis clavatis.

Gramen foliolis junceis oblongis, radice alba C. B. *Theatr.* p. 72. 73. *Hiſt. Oxon. III.* p. 200. t. 3. f. 10. SCHEUCHZER. p. 242. t. 4. f. 29. 30.
Aira foliis ſetaceis, ſummo ſpathaceo paniculam inferne obvolvente LINN. p. 97.

C. B.

(*a*) *Sw. Acad. Handl.* 1745. p. 249.
(*b*) ibid 1747. p. 680.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0394-8
DFG

C. B. in mœniis Basileensibus. In fabulosis Germaniæ, circa *Rode*, & arcem *Regenstein*.

Folia radicalia cespitosa, dura, juncea, retroversu aspera. Culmi dodrantales. Panicula multiflora, angusta, contracta. Locustæ majores, quam priori, imprimis longiores, per ætatem bicornes. Calycis glumæ æquales, flore majores, mucronatæ argenteæ, tenui admista purpura, quam junioris plantæ violaceæ antheræ distinguunt. Glumæ florales minores, ovato lanceolatæ, pallidæ Exterior ex imo dorso emittit aristam recurvam, albam, apice latescente, clavato.

Aira præcox, valde contracta est & pauciflora panicula, neque clavatis aristis, necdum in Helvetia reperta. Sed etiam de *Avena aristis clavatis* vereor, ne C. B. eamdem cum priori viderit, discrimine, ut eo tempore solebat, non accurate definito. Icon tamen bona est.

Bonum alimentum ovibus, dum tenera est (*c*).

1484. AVENA diantha, floribus ovatis, perfecto mutico, imperfecto aristato.

Gramen pratense paniculatum, molle C. B. *Theatr.* p. 27. *Prodr.* p. 5. *Hist. Oxon. III.* p. 202. t. 6. f. 34. SCHEUCHZER. p. 234. t. 4. f. 24. A. B.

Gramen paniculatum molle, panicula dilute cærulea LOESEL. p. 111. *ic.* 25.

Gramen miliaceum pratense, molle MONTI *ic.* 56. non vero nomen.

Holcus glumis bifloris, villosis, hermaphrodito mutico, masculo aristis recurvis LINN. p. 1485.

Abunde in pratis, potissimum locis subhumidis, & ad stagnorum oras. Optimum pabulum.

Culmi, folia, glumæ, molli villo pubescunt. Cespitosi illi, cubitales. Folia ad tres usque lineas lata. Panicula stricta, erecta. Calycis glumæ albæ, viola tinctæ, inæquales; altera angustior. Locusta per ætatem bicornis, biflora. Majori glumæ calycinæ respondet folliculus major, androgynus, muticus, pene ovatus, obesus: *alter, cui semen abortivum est, educit aristam brevem, & inflexam; uterque multo calyce minor, glaber & nitens.*

1485. AVENA. . . .

Gramen paniculatum molle, radice Graminis canini repente Hist. Oxon. III. p. 202.

Gramen caninum paniculatum, molle SCHEUCHZERI p. 235. t. 4. f. 25.

Holcus glumis bifloris nudiusculis, flosculo hermophrodito mutico, masculo arista recurva LINN. p. 1481

Exempla HUDSONII cum *meis contuli*: reperi in 1468. glumarum calycis habitum magis glabrum; aristam longiorem; caules paulo longius (*d*) prostratos, nam etiam nostro aliquousque prosternuntur, prius quam erigantur; folia minus evidenter hirsuta (*e*). Nescio tamen, num hæc sufficiant ad separandas stirpes simillimas, toto habitu, ratione calycis ad flosculos, flosculis nitentibus, culmis solitariis, cum peculiari nota folliculi alterius sterilis & aristati.

Basileæ Cl. la CHENAL.

1486. AVENA diantha, paniculis flexuosis, floribus basi villosis, locustis ovatis.

Gramen avenaceum capillaceum, minoribus glumis RAJ. p. 1288 &c.

Festuca avenacea alpina angustissimis junceis foliis &c. J. J. SCHEUCHZER. *Itin. VI.* p. 455 f. 15.

Gramen avenaceum paniculatum, alpinum foliis capillaceis brevibus, locustis purpura argenteis, splendentibus J. SCHEUCHZER. p. 216. t. 4 f. 16. A. B. C. & T. IV. *Prodr.* MONTI *ic.* 74.

Aira foliis setaceis, panicula angustata, flosculis basi pilosis, aristatis, arista tortili longiore LINN. p. 96.

J. J. SCHEUCHZERUS in monte *Bernhardino* Rhætiæ. J. SCHEUCHZERUS in pratis alpinis, Ego ubique in alpinis & subalpinis, supra *Wasen*; in mont. *Enzeindaz*, *Javernaz* aliisque. In Helvetia transalpina.

Folia

(*c*) GLEDITSCH. *Abhandl.* p. 303.
(*d*) *Emend. VI* n. 17.
(*e*) RAYGER. *Flor. Gedan.* p. 152.

Folia juncea, teretia, glabra, ad terram plurima, ad caulem pauca. Culmus cubitalis. Panicula flexuosis fit pedicillis; cæterum angusta, erecta. Locustæ breves, subovatæ. Calyx violaceus, lanceolatus. Folliculi gluma exterior altera gluma major, argenteo villo inferne obducta, ferrato apice, aristam robustam pene de imo dorso emittit.

Vetusta planta albescit, & panicula laxatur, & locustæ hiant, ut folliculi adpareant.

β. *Gramen nemorosum, paniculis albis, capillaceo folio* C. B. *Theatr.* p. 97. HIST. OXON. p. 200. S. 8. t. 7. f. 9.

Gramen alpinum nemorosum, paniculatum, foliis angustissimis, locustis splendentibus, aristatis J. SCHEUCHZER. *agrostograph.* p. 218. t. 4. f. 16. D. *Prodr.* t. VI.

Mountain Hairgrass. STILLINGFLEET t. 4.

Aira foliis solitariis, culmis subnudis, panicula divaricata, pedunculis flexuosis p. 96. cum quo nomine nostram veritissimam Cl. HUDSONUS misit.

Icon OEDERI t. 157.

SCHEUCHZERUS in sylvosis alpium, & circa *Michelfeldam* in querceto.

Panicula laxior, & in icone magis apertæ locustæ, & colores pallidiores indicant, plantam SCHEUCHZERI esse adultius specimen Avenæ α. Ejusmodi exemplum habeo ex monte *Schönbühl* Vallesiæ, aliud ex *Hercynia* sylva, laxa panicula, laxo flore, arista conspicua, calyce pallido, inferne subfusco, aut viridi. Sed certe eadem planta est, ut imæ glumæ teretitudinem prioris plantæ retineant, & conveniunt petioli pilosi; gluma floralis exterior serrata, folia & habitus.

1487. AVENA diantha, panicula amplissima, patula, bicolore.

Gramen segetum, panicula arundinacea SCHEUCHZER. p. 244. t. 3. f. 2. 3. non vero C. B. quod est *spica venti.*

Gramen agrorum, latiori arundinacea, comosa panicula HIST. OXON. III. S. 8. t. 5. f. 17.

Aira foliis planis, panicula patente, petalis basi villosis, arista tuque, arista recta, brevi LINN. p. 96. GMELIN. p. 95. Conf. *Flor. Suec.* n. 63. RAYGER. II. p. 37. OEDER T. 24.

Abunde in pratis, segetibus, *locis udis & sylvis.*

Culmus *bipedalis & ultra. Folia deorsum ductu* aspera, lineis subdentatis, ad *lineam, aut paulo ultra lata.* Panicula amplissima, ramosissima, patula, florum fere innumerabilium. Locustæ minimæ, dianthæ. Calycis glumæ pene æquales, fuscæ, mucronatæ. Glumæ florales ad basin longe villosæ, fine obtuso, serrato, ex viridi violaceo, & argenteo variæ. Exterior ex basi dorsi aristam producit brevem, *flore breviorem, inflexam, ut avena sit.*

* 1488. AVENA diantha, panicula sparsa, erecta, floribus auratis, basi villosis *Emend. V.* n. 17. †

In alpibus Penninis, supra vallem *Bagnes*, in alpe *Kienboden.* Pulchra planta.

Folia setacea, tenuissima. Culmi dodrantales. Panicula stricta; locustæ longe mucronatæ. Calycis glumæ mucronatæ, flosculo longiores, altera longior. Flos ellipticus, ad basin pubescens, apice plicato, serrato: ad radicem glumæ exterioris arista geniculata, toto flore longior. Semen oblongum, acutum. Junior planta viridiusculo calyce est, flore subflavo nitente, adulta tota cum caule, calyce, & flore, auri metallico splendore refulget.

* 1489. AVENA diantha, foliis planis-patulis, petiolis floralibus villosis *Emend. III.* n. 135. †

Nascitur in alpium editioribus, mont. *Javernaz*, *Enzeindaz*, *Chaud Commun*, *Fouly*, *Schönenbühl* & *Stok.* In plantis siccis SCHEUCHZERI non reperitur.

Radix reptatrix, multicaulis: caules juncei, ad terram foliosi, superne nudi, semipedales, etiam pedales. Folia glauca, firma, ad angulos rectos, patulos, lineam lata. Panicula angusta, pene spicata, floribus ad viginti; juniores ii teretes, ex viridi purpureo & albo varii, prioribus 1488. majores. Calyx biglumis; glumæ mucronatæ, inæquales, nitentes, violaceæ, ora late alba, cum aureo nitore: petioli florales villosi. Floris glumæ exteriores, ex viridi purpureo & albo variæ, interiores albæ: arista ex dorso, ad tertiam partem longitudinis, sub apice prodeuns. Adulta planta quasi disticha est, & villus petioli tunc calycis

cis eſt longitudine, & gluma interior argentea melius adparet, totuſque flos ex argenteo & violaceo varius eſt.

1490. AVENA diantha; panicula denſe ſpicata.

Gramen avenaceum paniculatum, alpinum, humile, locuſtis in ſpicam collectis, varicoloribus, ariſtatis SCHEUCHZER p. 221. tab. *Prodr. VI.*

Aira foliis planis, panicula ſpicata, floſculis medio ariſtatis, ariſta erecta breviore LINNÆI p. 95.

In ſummis alpium. *Au Chalet deſſus*, ad dextra montis *St. Bernhard: in* montibus *du Val de Trient*, & ſupra *Bagnes.*

Radicales bulbilli culmoſi. Culmus trientalis, ſemipedalis, dodrantalis, ſub panicula villoſus (*m*). Folia mollia, glabra, ad lineam lata & ſeſquilineam, non patula. Panicula pauciflora, denſa, ſpicata. Locuſtæ multo majores, quam prioribus, duas lineas longæ Calycis glumæ mucronatæ, violaceæ, apice aureo, flore breviores. Floſculi nitentes, gluma exteriori ex purpurea viridi & aurea varia, ſummo dorſo flavo nitente. Sub apice ariſta deorſum recurva, ex dorſo nata, floſculo duabus lineis longior. Interior gluma mucrone recto, petioli glabri. Junior ſpica inelegans, adulta, coloribus reliquis evaneſcentibus, tota aurea & nitens.

1491. AVENA diantha, folliculo villoſo, calycis glumis inæqualibus, altera de imo dorſo, altera de ſummo ariſtata.

Gramen pratenſe, ſpica flaveſcente C. B. *Theatr.* p. 44. SCHEUCHZER. p. 88.

Gramen alopecurum vernum, pratenſe, ſpica flaveſcente HIST. OXON. III. p. 193. t. 7. f. 25.

Gramen avenaceum odoratum, ſpica flaveſcente MONTI p. 57. ic. 84.

Vernal graſſ. STILLINGFLEET. t. 1.

Anthoxanthon LINN. *gener.* p. 42. *ſpica ovata oblonga, floſculis ſubpeduncolatis, ariſta longioribus Spec.* p. 40.

Ic. SCHREBERI p. 49. t. 5.

Ubique in pratis & ad vias. Varietas *β* in collibus & alpibus.

Culmus pedalis; folia hirſuta, ad duas lineas lata, ſuperiora breviter lanceolata. Panicula ſpicata ex ſinu folii. Locuſtæ faſciculatæ, ſeſſiles. In varietate *β.* flores in petiolis ramoſis; etiam in biſloris & triſloris petiolis, etſi breviſſimis. Calycis duæ glumæ valde inæquales, una brevis, altera flore duplo longior; *mucronatæ*, pene ariſtatæ, viridantes, *aut ſubrubræ, ora aurea:* earumque major flores amplectitur. *Flores bini*, parvi, pro calycis portione; uterque flavus & villoſus, glumis longe ellipticis, obtuſis. Earum altera ex imo dorſo ariſtam incurvam producit, altera ex medio dorſo: utraque ariſta duplo flore longior. Petala duo; alterum ovatum, glabrum, ſemen continens; alterum e regione minus, ellipticum. Tubæ duæ & duo ſtamina.

β. Idem, ex fide herbarii SCHEUCHZERI *montanum*, ſpica paulo laxiori, ramoſa.

Gramen montanum, odoratum, ſpicatum LOESEL. *ic.* 22. De SCHEUCHZERIANO p. 89. certum eſt.

Gramen erectum, pomum, aut Melilotum redolens, panicula cupreſſina BOCCONE *muſ.* 67. t. 57.

Aqua ſtillatitia ad recipiendos odores utilis eſt. BOCCONE.

1492. AVENA diantha, folliculis baſi villoſis, majoris ariſta geniculata.

Gramen nodoſum, avenacea panicula C. B. *Prodr.* p. 3. *Theatr.* p. 18. MONTI *ic.* 76. SCHEUCHZER. p. 239. t. 4. f. 27. 28.

Gramen avenaceum, gemmea radice, ſeu nodoſum minus Hiſt. Oxon. III. p. 214. f. 3. t. 7. f. 38.

Avena paniculata calycibus biſloris, floſculo hermaphrodito mutico, maſculo ariſtato LINN. p. 117.

GESNER. *ic. an.* 152.

In ſegetibus cum flagitio abundat.

Radix ſingularis, rotundis, ſed utrinque compreſſis tuberibus, etiam quinque, ſibi impoſitis, fatuis. Culmi bipedales, tripedales. Folia retroverſu ſubaſpera, ad tres lineas lata; etiam ſubhirſuta. Panicula longa, multiflora, anguſta. Calycis gluma altera minima, utraque mucronata. Flores duo, major alter & perfectior,

(*m*) *Emend. IV.* n. 20. *III.* n. 135.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0397-6

alter minor imperfectus, uterque ariſtam emittit; ille ſub apice brevem rectamque, vel nullam: iſte ex imo dorſo longam & inflexam, major calyci æqualis, minor brevior, uterque lineatus, mucronatus. Color viridis, alis albis; ad baſin villoſi ſunt.

β. Conjungit LINNÆUS

Gramen avenaceum elatius, juba longa ſplendente Hiſt. Oxon. III. p. 214. SCHEUCHZER. p. 239. OEDER. t. 165.

Icon SCHREBER T. I.

Hoc eſt *Fromental* (n) Gallorum, quod aliquamdiu pro *Raygraſſ* Anglorum habitum eſt, cujus cultus commendatur. Male, nam celeriter excreſcit, reliquas herbas ſuperat, & quando fœnum ſecatur, nunc ſiccum eſt durumque.

Cæterum priori ſimillimum radice differt fibroſa, non nodoſa.

In noſtris pratis abundat, v. gr. in *Prépoury*.

Adnotatum reperio, id Gramen frequentius in utroque folliculo ariſtam inflexam habere, quam nodoſum. In SCHEUCHZERIANIS hanc frequentiam non reperio.

1493. AVENA diantha, glumis floralibus villoſis, ex baſi ariſtatis. †

Gramen paluſtre paniculatum minus C. B. *Theatr.* p. 39. *Prodr.* n. 16. SCHEUCHZER. p. 157.

In udis ſub *Crenzach* & *Michelfeldæ* STÆHELINUS, & C. B. verum id a medio non differebat.

Culmi tripedales: panicula ſtricta. Folia ad duas & ultra lineas lata, retroverſu aſpera. Locuſtæ minimæ, monanthæ & dianthæ. Glumæ calycinæ mucronatæ Glumæ florales pappo villoſæ. In exteriori gluma ariſta teres, flexa, longiuſcula, ex baſi dorſo enata Erit ergo Avena. Ita SCHEUCHZERUS. In herbis ſiccis fuit certiſſima Avena, nihil cum *Poa paniculata* commune habens, neque villoſi quidquam. Panicula rara, pauciflora, petiolis ramoſis, ſed paucifloris. Calycis duæ glumæ mucronatæ, *inæquales*. *Flores bini*, fere æquales, lineati. Eorum plerumque alteri, alias & utrique, ab ima baſi ariſta longa, geniculata: ſæpius tamen tantum alteri. Nihil villoſum, & eſt *Gramen avenaceum elatius, juba longa ſplendente*, n. 1491.

1494. AVENA (o) diantha, locuſtis pendulis, floribus cartilagineis, inæqualibus, majori ariſtato.

Avena nigra.

& *Avena alba* C. B. *Theatr.*

Avena BLAKWELL. t. 422.

Icon in GLEICHEN *Reich der Pflanzen* t. 6.

Avena paniculata, calycibus diſpermis, ſeminibus levibus LINN. p. 118.

Locus natalis ignoratur (p).

Radix annua, fibroſa. Culmi bipedales & ultra, panicula varia, unde varietates Avenæ œconomis notæ, ſemper laxa, locuſtis longe petiolatis penduliſque. Calycis duæ glumæ lineatæ, mucronatæ, flore longiores, *inæquales*. Flores duo alterni, conici, minor muticus, major ex medio dorſo robuſtam, bicolorem & geniculatam ariſtam emittens, cartilagineus uterque & fertilis. Semen inter cerealia minimum, color omnium viridis, deinde paleaceus.

In Europa ſeptentrionali equorum alimentum eſt, etiam pauperiorum hominum. Pani noſtro admiſcetur, quem ingratum enim reddit, etſi volunt in Cambria (q) non malos coqui panes. Sic in Norvegia (r). Juſcula ex ſemine paulum toſto utilia parantur, ad catarrhos, ad febrilem cibum, ad ſanguinis diminuendam acrimoniam.

Ex magis toſta farina pultem in Helvetia (s) boreali parant, validi alimenti, multique uſus. Frixam ad colicam pro egregio fomento C. HOFMANNUS laudat (t).

III. AVE-

(n) Du HAMEL. *Cult VI.* p. 149. *Obſſ. de la Societé de Rennes. II.* p. 59

(o) Avena multa involucra habet THEOPHRAST. *cauſ* L. IV. c. 17 Avena genicula quædam habet, folio & ſtipula Triticum æmulatur, & in cacuminibus dependentes parvulas veluti locuſtas bipedes gerit, in quibus ſemen continetur DIOSCORIDES II. c. 87.

(p) Avenam Gramen avenaceum eſſe, & cultu neglecto in idem redire MYLIUS *Phyſic. Beluſtig. I.* p. 59.

(q) LORRL. *adverſ* p. 9

(r) PONTOPPIDAN. H. *Norveg.* p. 493.

(s) Alvum ſiſtere DIOSCORIDES.

(t) Apud CRATON *Cent. III.* n. 14.

III. AVENÆ TRIFLORÆ.

* 1495. AVENA triantha, locuſtis patulis, folliculis villoſis.

Ægilops DODON. *Cereal.* p. 143.
Feſtuca utriculis lanugine flaveſcentibus C. B. *Theatr.* p. 149. *ic. major locuſta.*
Gramen avenaceum, locuſtis lanugine flaveſcentibus SCHEUCHZER. p. 239. t. 5. f. 1.
Feſtuca dumetorum, utriculis lanugine flaveſcentibus BARRELIER. *ic.* 75. n. 2.
Avena paniculata, calycibus trifloris, floſculis omnibus baſi piloſis, ariſtis totis levibus LINN. p. 118.

In Helvetia calidiori, ut *Octoduri.* Etiam Baſileæ ad portam *St. Johannis.*

Culmus quadrupedalis: folia glabra, ſemuncem & ultra lata, retroverſu aſpera. Panicula perampla, rara, locuſtis maturis pendulis, fere uncialibus. Calycis glumæ lineatæ, longe mucronatæ, floribus longiores, ex albo virides. Flores tres, petiolis flavo pappo nitentibus, etiam duo. Gluma exterior flava, villoſa, longe mucronata, a tertia parte longitudinis dorſi edit ariſtam valentem, quæ ipſa ex tertia parte ſuæ longitudinis inflectitur & longe eminet. Interior gluma pariter flava, multo brevior. Semen piloſo cortice. Quem folliculum muticum vocant; is junior eſt, ſerius maturatur, & ſæpe muticus eſt.

* 1496. AVENA locuſtis trianthis, paniculatis, hiantibus, floſculo tertio imperfecto. †

Gramen Mariæ Borufſorum LOESEL. *ic.* 26.
Holcus glumis triflorus, muticis, glabris, hermaphroditis, diandris LINN. p. 1485.
Hierochloe GMELIN. I. p. 100. 101.
Gramen paniculatum odoratum C. B. *Theatr.* p. 36. mala icon. SCHEUCHZER p. 236. t. 4. f. 26. BOCCONE *piant.* p. 67. t. 91.

Mulhuſiæ Cl. HOFER verſus *den Pulvertburm* (f).

Culmus cubitalis. Folia glabra, ſeſquilineam lata, retroverſu aſpera. Panicula non valde ſparſa, *pauciflora, exigua, biuncialis, colore ex fuſco flavo, nitente,* petiolis *brevibus. Locuſta triflora, patula. Calycis glumæ cavæ mucronatæ,* ſiccæ, albidæ; fere æquales. Flores duo & tres, æquales, ſibi adſident. *In uno,* etiam in duobus, gluma exterior fuſca, cartilaginea, hirſuta, nitens, mucronata, ſinu ſuo minorem glumam comprehendit, & ſtamina; ſed alter flos & perfectior ex medio dorſo ariſtam inflexam exigit (g), ob quam ad Avenam pertinet. LINNÆUS & RAIGERUS *duos floſculos laterales maſculos,* hirſutos, triandros faciunt; *medium hermaphroditum,* diandrum. Ego ſexum definire nequii, cum pauca exempla haberem.

Bonus odor pilorum in fronte urorum, qui Gramini odorato tribuitur (i), huc forte pertinet (k). An etiam *Gramen Islandicum odoratum* (l).

1497. AVENA triantha, locuſtis terctibus, calycina gluma altera minima, petiolo villoſo.

Gramen avenaceum pratenſe elatius, panicula flaveſcente, locuſtis parvis RAJ. MONTI p. 55. *ic.* 79. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 223. t. 4. f. 18, & omiſſa voce *elatius* HIST. OXON. III. p. 215. t. 7. f. 42. SCHREBER t. 9.

β. *Gramen avenaceum pratenſe elatius, panicula denſa flaveſcente, locuſtis majoribus villoſis* SCHEUCHZER. p. 225. t. 4. f. 19.

α. β. *Avena panicula* laxa, *calycibus triflorus brevibus, floſculis omnibus ariſtatis* LINN. p. 118.

In ſegetibus abunde, & in pratis, potiſſimum etiam circa *Roche.*

Culmi tripedales, vaginis ſubvilloſis. Folia glabra, etiam hirſuta, lata ad duas lineas & ultra. Panicula longa, multiflora, ſemipedalis, contracta & anguſta. Locuſtæ molles,

(f) *Adl. Helvet. II.* p. 162.
(g) Etiam Cl. RAYGER. *Flor. Gedan. I.* p. 238.
(i) *Emend. III.* n. 132.
(k) *Breſl. Saml.* ann. 1719. m. Febr.
(l) *Adl. Hafn. Vol. II.* p. 346. edote Natriſylvæ.

molles, teretes, compreſſæ, maturæ diſtichæ, nitentes, ex viridi colore & ſtramineo variæ. Glumæ calycinæ inæquales, pallide nitentes, altera perexigua. Glumæ florales flaveſcentes, nitidæ, compreſſæ, mucronatæ. Petioli villoſi. Ariſta a tertia parte longitudinis dorſi glumæ exterioris inflexa & debilis. Folliculi fere tres, tamen etiam quatuor & quinque, unde varietas β. Gluma interior minor, argentea, obtuſa.

Etiam pro *Raygraſſ* ad me miſſum eſt.

γ. *Gramen pratenſe villoſa panicula, ex argenteo dilute ſpadicea, vel fuſca* SCHEUCHZER. p. 220. t. 4. f. 17. A. B.

In pratis SCHEUCHZERUS vulgo.

Culmus tripedalis. Folia ſuperne brevi villo pubeſcunt; inferne etiam glabra, ad lineam lata. Panicula multiflora, parum ſparſa. Locuſtæ ad tres lineas longæ, craſſiuſculæ, ad ſerici modum ſplendentes, bifloræ. Calyx exterius lividus, intus flaveſcens, glumis inæqualibus, altera anguſtiſſima & gracillima. Floſculi pallide virentes e ſubfuſco. Ex imo dorſo exterioris glumæ ariſta valens, recurva, ad baſin & in petiolo villus.

In Herbario SCHEUCHZERIANO eſt omnino *flaveſcens*, paulo macilentius.

1498. AVENA triantha, locuſtis teretibus erectis, petiolis ſericeis, gluma exteriori lacera. †

Gramen avenaceum ſeu glabrum, panicula purpuro argentea ſplendente RAJ. *Syn. III.* p. 406. t. 21 f. 2.

Gramen avenaceum, panicula purpuro argentea ſplendente RAJ. *Hiſt.* p. 1909. MONTI *ic.* 65. SCHEUCHZERI. p. 226. t. 4. f. 20.

LINNÆUS omittit

In pratis Helvetiæ frequens, ſpecioſum Gramen.

Culmus tripedalis. Folia hirſuta, ad quatuor uſque lineas lata. Panicula longa, rara, ſtricta, erecta, pene ſpicata, petiolis paucifloris. Calycis glumæ inæquales, major floris pene longitudine, *viridis pallidave*, cum argenteo nitore, baſi violacea. Flores tres, unus ſeſſilis, duo (*u*) in villoſiſſimis ſericeis petiolis. Gluma exterior apice ferrato, argenteo, inde linea violacea, baſi ſubviridi. Ariſta ſupra medium dorſum nata, atro ſpadicea, incurva. Folliculus intimus ſerius matureſcit, hinc ariſtam breviſſimam educit.

IV. LOCUSTIS POLYANTHIS.

1499. AVENA petiolis unifloris, brevibus, locuſtis teretibus, quinqueflоris, baſi pubeſcentibus.

Gramen avenaceum erectum, foliis anguſtioribus glabris RAJ. *Hiſt. Oxon. III.* p. 217. t. 7. f. 21.

Gramen avenaceum, locuſta ſimplici, ariſtis recurvis RAJ. *Syn. III.* p. 405. t. 21. f. 1.

Gramen avenaceum, locuſtis ſplendentibus & bicornibus VAILLANT. t. 18. f. 1.

Gramen avenaceum anguſtifolium, alpinum, ſpicata panicula ex purpureo viridi, & argenteo variegata SCHEUCHZER. p. 230.

Avena calycibus quinqueflоris, panicula ſpicata, foliis involutis HUDSON. p. 42.

Avena ſpicata calycibus quinqueflоris LINN. p. 119. GORTER. *ingr.* p. 25.

In Germania ad viarum ſiccarum oras. In pratis inferioribus alpium, ut montis *Surſees* vallis *Sexamniæ*. In montibus *Fouly*, *Luan*.

Culmus cubitalis. Folia glabra, anguſta, lineam dimidiam, denique integram lata, rigidiuſcula, carinata, retroverſu aſpera. Spica biuncialis & ultra, ſive panicula anguſta, locuſtarum teretium, in petiolis plerumque unifloris, etiam bifloris, ad caulem appreſſarum & parallelarum. Calycis ſegmenta duo inæqualia, mucronata, ex ſubviolaceo pallido & argenteo varia, floribus breviora. Flores duo, ad quinque, petiolis ſub flore pubeſcentibus, ſed breviter, ipſis glumis glabris, exteriori pallida, ora late argentea, apice in filamenta fiſſo, ariſta inflexa, tortili, ex medio dorſo prodeunte; interior multo brevior, latius mucronata, argentea.

β. *Gramen*

(*u*) Etiam ad quinque SCHEUCHZER.

β *Gramen avenaceum alpinum, anguſtifolium, locuſtis ariſtatis, in ſpicam diſpoſitis.* SCHEUCHZER *agroſtograph.* p. 228. t. 4. f. 21. 22.

Circa *Spelugam* montem SCHEUCHZER. Ego paſſim in alpibus Valeſiacis, *Fouly*, *Jeman*, &c.

Culmus pedalis, glaucus: folia glabra, aſpera, glauca, lineam lata. Panicula pauciflora, erecta, anguſta, ſpicata, arctior. Locuſtæ teretes, longæ, trifloræ, quinquefloræ. Calycis glumæ mucronatæ, inæquales; baſis viridis, deinde ſpadiceus color, apex argenteus. Floris glumæ etiam virides, ſpadiceæ, argenteæ. Ariſta prælonga uncialis. Petioli pariter villoſi.

1500. AVENA petiolis ramoſis, locuſtis teretibus, quinquefloris, baſi pubeſcentibus. †

Feſtuca avenacea humilior, alpina, locuſtis varicoloribus, majoribus ariſtatis J. J. SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 455. t. 19.

Gramen avenaceum paniculatum, alpinum, locuſtis varicoloribus majoribus ariſtatis J. SCHEUCHZER p. 231. & T. III. *Prodr.*

SCHEUCHZERUS major in jugis *Adulæ*; minor in alpibus Helveticis & Rhæticis, v. gr. *Surſees*. Abunde legi in adſcenſu montis *Gottbard*. In *Fouly*, *St. Bernhard*, ſupra *Bagnes*, *Chamouny*; circa glaciales moles.

Culmus ſemipedalis & pedalis. Folia glabra, minus quam 1499. rigida, latiora, ad duas lineas, & carinata. Panicula perinde longa, anguſta, ſpicata, petiolis trifloris & ultra. Locuſtæ teretes, quadrifloræ, & quinquefloræ, dimidio minores, quam 1499. Calyx ſplendens, purpureus, apice curvo, glumis inæqualibus, mucronatis. Folliculi gluma exterior ex viridi, ſpadiceo & aureo varia, mucronata; interior membranacea, pariter ex aureo & argenteo varia. Ariſta longa, fuſca, geniculata, tortilis, petioli breviter villoſi.

? *Feſtuca avenacea humillima, alpina, locuſtis varicoloribus ſplendentibus, in purpureas ariſtas deſinentibus, caule hirſuto* J. J. SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 456.

Culmus hirſutus videtur Avenam 1498. prodere, color fulgidus, aureus, & humilitas palmaris & alpina patria ad noſtram accedere.

1501. AVENA locuſtis teretibus, novemfloris, ariſtis, reflexis.

Feſtuca avenacea, glumis vacuis C. B. *Prodr.* n. 64. *Theatr.* p. 144. SCHEUCHZER p. 252. t. 5. f. 11.

Gramen phalaroides majus, aceroſa nutante ſpica BARRELIER. *ic.* 24. MONTI *ic.* 52. & *Gramen phalaroides minus, erecta ſpica, obliquis ariſtis* BARRELIER. *ibid.* n. 2.

Bromus panicula nutante, ſpicis ovatis, ariſtis divaricatis LINN. p. 143.

β. *Gramen feſtuceum majus, locuſtis craſſis, lanuginoſis* BUXBAUMII *Cent. V.* t. 38. f. 1.

In ſegetibus Valeſiæ. Baſileæ.

Culmus pedalis, cubitalis, inferius cum mollibus foliis hirſutus. Panicula pauciflora, ſparſa, per maturitatem nutans. Locuſtæ teretes, acutæ, longæ, unciales, flores in una ad novenos: eædem alias glabræ ſunt, alias hirſutæ. Calycis glumæ duæ inæquales, ovatæ. Flores ſtraminei coloris, albis oris, glumis etiam ovatis, quarum exteriores infra fiſſum apicem exterioris glumæ ariſtam robuſtam, quatuor lineas longam, extrorſum & retrorſum reflexam emittunt, qua nota principe dignoſcitur, ut vera ſit Avena.

BROMUS (*a*) LINN. n. 89. MONTI p. 32. t. 3.

ÆGILOPS DILLEN *Nov. gen.*

Ab Avena differt ariſta recta, quæ ſub apice glumæ floralis exterioris prodire ſolet. Obſcurum cæterum floris diſcrimen eſt, cum aliqui Bromi, quibus debiliores ariſtæ ſunt, eas non obſcurius inflexas habeant, quam aliquæ Avenæ.

I. BRO-

(*a*) Bromus herba Ægilopi ſimilis DIOSCORIDES L. IV. c. 115. Bromus ſemen eſt, ſpicam ferentis herbæ, naſcitur inter vitia ſegetum, Avenæ genera; folio & ſtipula Triticum imitatur. In cacumine habet dependentes parvas veluti locuſtas PLIN. L. XXII. n. 79. Eædem fere voces de Avena apud DIOSCORIDEM leguntur, quæ Græcis βρωμος eſt.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0401-2

I. BROMI POLYANTHI.

LOCUSTA TERETE.

Hi ſunt Bromi LINNÆI, qui oliganthos alio refert.

1502. BROMUS foliis glabris, locuſtis duodecimflotis.

Gramen murorum LUGDUN. p. 428.

Feſtuca graminea, gluma hirſuta C. B. *Theatr.* p. 143. SCHEUCHZER. p. 250. t. 3. f. 9.

Gramen avenaceum, locuſtis maioribus, ſquamatis, ſegetale majus HIST. OXON. III. p. 212. S. 8. t. 7. f. 16. (a*).

Bromus panicula patente, ſpiculis ovatis, ariſtis rectis LINN. p. 112.

In ſegetibus Helvetiæ.

Culmi tripedales. Folia ad tres lineas lata, levia, oris & nervo peraſperis. Panicula noſtris rara, pauciflora; nam ex Anglia ramoſiorem habui. Locuſtæ erectæ, per muturitatem nutantes & diſtichæ, hirſutæ per ætatem calveſcentes, arcte compactæ, in toto genere maximæ, ſemiuncia longiores, duodecimfloræ & quatuordecimfloræ. Calycis glumæ inæquales; altera breviter mucronata & lata, anguſta altera. Floſculorum gluma exterior obtuſa, pariter ut calyx lineata, ora viridi. Ariſta ex fiſſura glumæ exterioris recta, per ſiccitatem tamen inflexa, debilior, quam in 1501. ſæpe quam breviſſima, demum nulla.

β. *Feſtuca graminea, gluma glabris* C. B. *Theatr.* p. 144. SCHEUCHZER p. 251. t. 5. f. 10. ob magnitudinem locuſtæ.

Olim monuit C. B. varietatem eſſe. In Germania frequentior eſt.

1503. BROMUS foliis hirſutis, per oras aſperrimis, locuſtis glabris, teretibus, novemfloris. †

Gramen phalaroides majus, aceroſa, erecta, parva paniculata MONTI *ic.* 33.

Gramen avenaceum pratenſe, ſquamoſa gluma longiore glabra HIST. OXON. t. 7. f. 19.

Feſtuca graminea nemoralis, latifolia, mollis C. B. *Theatr.* p. 144. 145. ob folia mollia, paniculas ſubnutantes.

Feſtuca avenacea, ſpicis ſtrigoſioribus, e glumis glabris compactis RAJ *Syn. III.* p. 414.

Ægilops major, caule & foliis arundinaceis, locuſtis glabrioribus & variioribus, ex fuſco Xerampelinis DILLEN. *nov. Spec.* p. 60.

Gramen avenaceum villoſum, locuſtis amplioribus, viridantibus, margine argenteo cinctis SCHEUCHZER. p. 253. non vero t. 5. f. 12.

Bromus panicula ramoſa nutante, ſcabra, ſpiculis linearibus decemfloris, ariſta longioribus foliis ſcabris HUDSON. p. 40.

In Helvetia & Gottingæ. Miſit etiam Cl. WILLICH.

Caulis tripedalis, quam prioribus altior. Folia ad duas lineas lata, hirſuta, hactenus mollia, ſed oris retroverſu aſperrimis. Panicula longa, laxa, multiflora, prælongis petiolis. Locuſtæ novemfloræ, ſtrictiores, denſius compactæ, teretes, uncia breviores, glabræ, frequenter purpureæ, aut fuſcæ, oris albis. Calycis glumæ inæquales, lineatæ, floralibus minores, oris anguſtioribus albis. Florales glumæ latiores, pariter virides, ſubfuſcæ, oris albis, ariſta nigra.

1504. BROMUS hirſutus, locuſtis ſeptifloris, ovato conicis.

Gramen avenaceum, villoſum, locuſtis anguſtis, candicantibus & ariſtatis SCHEUCHZER p. 254. t. 5. f. 10.

Gramen avenaceum pratenſe, panicula ſquamata & piloſa HIST. OXON. III. p. 213. t. 7. f. 18.

Bromus panicula erectiuſcula, ſpicis ovatis, ariſtis rectis, foliis molliſſime villoſis LINN. p. 112.

Bromus mollis SCHREBER p. 60. t. 6.

Vulgatiſſima planta. Folia ad tres lineas lata, utrinque hirſuta, mollia, oris aſperis. Panicula longa, erecta, inde nutans, multiflora. Locuſtæ ſubvilloſæ, compactæ, imbricatæ, ſubdiſtichæ, latiores, quam prioris, ovato conicæ, ſeptifloræ. Calycis glumæ lineatæ, acutæ, latiores, quam priori, virides, oris albis, ex qua nota facile adgnoſcas. Florales glumæ lineatæ, valde latæ, mucrone brevi, ariſta alba, debili recta.

A Bromo 1503. differt foliis mollibus, locuſta breviori, minus multiflora.

Hoc eſt *Trieſpe* Germanorum (*b*). Pro *Fromental* habet G. de PISLE (*c*).

1505.

(a*) LINNÆUS *Gramen avenaceum ſegetale, gluma exigidiori* HISt. OXON. ibid. f. 17. huc refert.

(*b*) EHRHARD. *Oeconom. Nachr.* T. VIII.

(*c*) II. p. 73.

1505. BROMUS panicula nutante, locuſtis ſeptifloris, glumis argute lanceolatis lineatis, ſubhirſutis.

Bromos herba DODON. *Cereal.* p. 141.

Feſtuca avenacea ſterilis, elatior, ſeu Bromos Dioſcoridis C. B. *Theatr.* p. 146. HIST. OXON. III. p. 212. t. 7. f. 11.

Gramen loliaceum locuſtis longiſſimis, modo purpuraſcentibus, modo viridibus MONTI p. 35. *ic.* 1.

Gramen avenaceum, panicula ſparſa, locuſtis majoribus & ariſtatis SCHEUCHZER. p. 258. t. 5. f. 14.

Bromus panicula patula, ſpiculis oblongis diſtichis, glumis, ſubulato ariſtatis LINN. p. 113.

Ad vias inque muris.

Culmus pedalis & ultra. Folia piloſa, oris aſperis, ab una linea ad quatuor lata. Panicula longa, laxa, ad unum fere latus converſa. Locuſtæ ex longis petiolis unciales, ſeptifloræ. Calycis glumæ lineatæ, valde inæquales, virides, oris albis; longe mucronatæ. Glumæ florales ſimiles, acutæ; mucrone albo; cis quem ex dorſo longa & recta uncialis ariſta exit. Lineæ glumarum ſubhirſutæ.

1506. BROMUS glaber, panicula nutante, locuſtis quadrifloris, glumis ſubhirſutis. †

Feſtuca avenacea, ſpicis ſtrigoſioribus, e glumis glabris compactis RAJ. *Syn. III.* p. 414. ex planta HUDSONI, non vero ſynonymon LINNÆI.

Gramen bromoides montanum, hirſutum, panicula minus ſparſa, corniculata SCHEUCHZER. p. 263. t. 5. f. 16.

& *Gramen bromoides, panicula ſparſa, locuſtis minoribus ariſtatis* SCHEUCHZER p. 511. ex fide horti ſicci.

Frequens in ſylvis, inque aquoſis. *In der Hard, zu Munchenſtein.*

Culmus prælтus, ad quatuor pedes. Folia glabra, tres & quatuor lineas lata. Panicula alias rariuſcula, parum ſparſa, alias pedalis, multiflora. Locuſtæ parvæ, ex ſubviridi albicantes, teretes, acutæ. Calycis folia duo inæqualia, floralibus multo minora, mucronata, albida. Locuſtæ flores quatuor, gluma exteriori glabra lata, ſerrata, ad apicem ſubflava & ſubhirſuta, etiam tota, ſi microſcopio uſus fueris. Ariſta gracilis, alba, ſemuncialis.

Cum nomine *Bromi Gigantei* ad me miſſus eſt. Priori nimis vicinus.

1507. BROMUS hirſutus, anguſtifolius, locuſtis quinquefloris, ariſtis folliculo brevioribus. †

Feſtuca pratenſis lanuginoſa C. B. *Theatr.* p. 148. *Prodr.* n. 68. ex SCHEUCHZERO & VAILLANT. p. 93. t. 18. f. 2.

Gramen avenaceum dumetorum majus hirſutum Hiſt. Oxon. III. p. 213. t. 7. f. 27.

Gramen bromoides pratenſe, foliis præter culmum anguſtioribus, rara lanugine villoſis SCHEUCHZER. p. 255. t. 5. f. 13.

β. Foliis anguſtiſſimis & piloſis C. B. *Theatr.* p. 148. *Prodr.* n. 70.

γ. Foliis glabris VAILLANT.

C. B. Baſileæ. SCHEUCHZER. in pratis ficcioribus. In valle *du Trient* glabra. Miſit etiam Cl. CHATELAIN & GESNER.

Caulis ad ſeſquipedem altus. Folia hirſuta, etiam glabra, retroverſu aſpera, radicalia dimidiam, caulina unam lineam lata & ultra, ex qua nota adgnoſcas. Panicula ſtricta, veluti ſpicata. Locuſtæ circa vigenas, longiſſimæ, unciales & ultra, pentanthæ, etiam hexanthæ, octanthæ, ex violaceo & pallido variæ, per ætatem diſtichæ. Calycis glumæ inæquales, acutæ, lineatæ, ala membranea. Florales glumæ ovatæ, acutæ, lineatæ, hirſutæ, mucrone fiſſo, & cis apicem ariſtam tantum duarum linearum, & folliculo ſuo breviorem, emittit, qua nota a 1505. differt.

Ex icone *Hiſt. Oxon.* poſſet eſſe varietas hirſuta Bromi ſterilis, neque icon SCHEUCHZERI repugnat.

1508. BROMUS hirſutus, panicula nutante, pauciflora, locuſtis quinquefloris, hirſutis, glumis acute lanceolatis.

An *Feſtuca avenacea ſterilis humilior* C. B. *Theatr.* p. 128.? non SCHEUCHZER p. 259. Nonne varietas, quæ in LINNÆI *Flor. Suec.* n. 98. exſtat? Ob locuſtam quinquefloram, & ariſtam gluma non longiorem credo ſermonem eſſe de noſtra planta.

Ad ripam *Rheni* prope *Crenzach.*

Separavit Cl. MIEG *ſpec. inaugur.* n. 12. ob ſparſos & longos petiolos ramoſos, varie inflexos, qualia multa inter noſtras ſpecimina ſunt.

In tectis & muris, in Valeſia imprimis.

Culmi dodrantales & pedales, faſciculati. Folia mollia, hirſuta, ad lineam lata. Panicula ramoſa, erecta, mature tamen nutans. Locuſtæ minores, quam 1505 & quinquefloræ. Glumæ calycinæ inæquales. Glumæ florales totæ hirſutæ, mucrone albo, ultra quem ariſta producitur, recta, tortilis, quatuor lineas longa. Interior gluma alba, ſimplex, elliptica, lanceolata.

1509. BROMUS glaber, locuſtis octifloris, nutantibus, glabris, glumis marginatis.

Feſtuca graminea, effuſa juba SCHEUCHZER. p. 262. t. 5. f. 15. C. B. *Theatr.* p. 144. *Prodr.* n. 65.

Gramen ſylvaticum glabrum, panicula recurva VAILLANT. t. 18. f. 3. bona icon ſpicæ.

Bromus panicula nutante, ſpiculis ovato oblongis LINN. p. 113.

Icon OEDERI t. 293.

In agris.

Gramen maximum, ad quinque pedes altum culmo, hirto. Folia maxima, ad tres lineas lata, juniora hirſuta, adulta glabra, oris aſperis. Panicula longa, ſemipedalis, longis petiolis ramoſis. Locuſtæ teretes, denſæ, uncia longiores, totæ glabræ, etſi ad microſcopium ſubtiliter hirſutæ ſunt. Duo folia calycina inæqualia, mucronata, viridia, multo floralibus breviora. Flores in locuſta octo, diſtantes, exteriori gluma viridi, oris albis, acute mucronata, ariſta recta, debili, paulum ſub mucrone nata.

1510. BROMUS glaber, locuſtis quadrifloris, nutantibus, ariſtis longiſſimis.

Gramen bromoides aquaticum, latifolium, panicula ſparſa, tenuiſſime ariſtata. SCHEUCHZER. p. 264. t. 5. f. 17.

An *Bromus panicula nutante, ſpiculis quadrifloris, ariſtis brevioribus?* LINN. *Skonska reſa* p. 394. *Spec II.* p. 114. *Bromus giganteus Flor. Suec.* SCHREBER. t. XI. Sed noſtro ariſtæ tres lineas longæ.

In aquoſis & circa foſſas, Tiguri; etiam circa *Roche, au Prépoury.*

Culmus tripedalis, quadrupedalis. Folia glabra, latiſſima, etiam ad ſemuncem. Panicula pedem longa, erecta, parum ſparſa. Calycis foliola inæqualia lineata, viridia & alba. Locuſta longa, ſtricta, quadriflora (*d*). Glumæ florales multo quam prioribus minores, tres (*e*) lineas longæ, lineatæ, ora & apice viridi, ſtrictæ, mucronatæ. Ariſtæ ſemunciales, etiam curvæ, debiles.

1511. BROMUS panicula laxa, locuſtis quadrifloris, breviſſime ariſtatis.

Gramen arundinaceum, locuſtis viridi ſpadiceis, foliaceis, brevius ariſtatis SCHEUCHZER. p. 266. t. 5. f. 18. GMELIN. p. 111. n. 45.

Videtur eſſe Bromus panicula patente, floribus ſubtrifloris LINN. RAYGER. II. p. 41.

SCHEUCHZER locis umbroſis ad *Silæ* aggerem, ego etiam Baſileæ.

Caulis altiſſimus, quinquepedalis. Folia unam alteramve lineam lata, glabra, retroverſu aſpera, ficca, arundinacea. Panicula laxa, etiam pedalis. Locuſtæ parvæ, vix quatuor linearum; juniores violaceæ, cum virore, inde pallentes, trifloræ, quadrifloræ, quinquefloræ. Calyx glumis inæqualibus, mucronatis. Glumæ florales ampliuſculæ, fuſcæ, mucrone albo, acuto. Ariſta glumæ exterioris breviſſima, etiam nulla.

A *Feſtuca pratenſi* differt ariſtis, & locuſtis paucifloris, quæ Feſtucæ numeroſiores ſunt.

1512. BROMUS locuſtis tetranthis faſciculatis, imbricatis.

Gramen ſpicatum, folio aſpero C. B. *Theatr.* p. 45. bene *Prodr.* p. 23. *Hiſt. Oxon. III.* p. 202. t. 6. f. 38. bene SCHEUCHZER. p. 299. t. 6. f. 15.

Gramen arvenſe, ſpica compacta, divulſa LOESEL p. 110. *ic.* 23.

Dactylis

(*d*) Sparſa, laxa SCHEUCHZER.
(*e*) Ad ſex LINN.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0404-9 DFG

Dactylis panicula secunda glomerata LINN. p. 105.
Dactylis glomerata SCHREBER. t. 8.
In pratis & ad vias vulgatissimum.
Caulis tripedalis; folia glauca, subhirsuta, retroversu aspera, tres quatuorve lineas lata. Panicula pene spicata, fit fasciculis crassis, confertis, subrotundis, nutantibus, ex racemis factis folliculorum, nullum situm definitum adfectantibus. Calyx bifolius, glumæ inæquales, utraque mucronata, pene aristata, alba, subviridis, & violacea, ubique, & in dorso hirsuta, pene dentata. Locusta triflora, etiam biflora. Gluma exterior major, subhirsuta, lineata, cava, viridis, violacea & alba, paulo cis apicem aristam, lineæ longitudine, emittit. Interior mucronata, apice plerumque bifido, arista quasi ex basi nata, mucronata, quæ imperfectus est flosculus. Is quartus est folliculus, præter quem duo, etiam tres, maturi adsunt.
Hoc Gramine deglutito canes sibi vomitum cient.
Novo genere nos quidem non egemus. Etiam SCHEUCHZERUS cum Bromo reliquit.
β. Varietas gluma breviori, calycis glumis æqualibus apud SCHREBER ibid.

STIPA LINN. n. 90.

Longitudo immensa aristæ, florem multoties superantis, characterem efficit.

1513. STIPA aristis nudis, incurvatis, calycibus semine longioribus LINN. p. 116.
Festuca junceo folio C. B. *Theatr.* p. 145. *Prodr.* p. 19. SCHEUCHZER. p. 151. t. 3. f. 13. A.
β. Aristis minus recurvis junioribus, ut ex brevi panicula adparet.
Festuca longissimis aristis C. B. *Theatr.* p. 152. 153.
Circa *Sedunum*, in muris sub *Montru*. Etiam in Rhætia ad petram prope *balneum fontis rubri*.
Culmi tripedales. *Folia ad lineam lata, in junceam gracilitatem convoluta, teretia.* *Panicula angustissima, prælonga, pedalis, longo in folio vaginali lato & glabro* continetur. Calycis glumæ duæ, utraque in prælongum mucronem, aristiformem, sed planum productæ. Flosculi glumæ inæquales, accurate in folliculum basi villosum, ellipticum, utrinque acuminatum connivent. Interior simplex, mucronata, angusta, in cavo majoris absconsa; exterior cartilaginea ex apice aristam robustam, pene pedalem emittit, *juniorem rectiorem, inde varie flexuosam (a).* Delapso *folliculo calyces soli* supersunt, & paniculam crassam referunt.
Ab hac planta aliam separat LINNÆUS, quam vocat *Stipam aristis nudis rectis, calycibus semine longioribus I.* p. 116. & cui pro synonymo dat *Festucam junceo folio* C. B. *Theatr.* p. 145. & SCHEUCHZERI, eique patriam tribuit Helvetiam. Verum certum est, nostratem varie curvatas habere aristas, & folia convoluta, juncea, glabra. Quare de vero discrimine utriusque dubito; si ullum vero est, nostra erit *aristis incurvis.* Certum est denique, me *Quedlinburgi* eamdem cum nostra junceam plantam aristis flexuosis legisse. Et C. B. suam longissimis aristis in Germania collegit, in Helvetia eam, quæ junceo folio est.

* 1514. STIPA aristis plumosis (lanatis LINN.)
Gramen austriacum pennatum CLUS. *Pannon.* p. 717. 718.
Gramen sparteum pennatum C. B. *Theatr.* p. 70. *majus* BARRELIER n. 46.
Gramen spicatum, aristis pennatis J. R. H. SCHEUCHZER. p. 153. t. 3. f. 13. *β.*
Gramen plumeum MUNTING t. 173.
Abunde circa *Roche*, *St. Maurice*, &c. Ex monte *Scaletta* Rhætiæ GESNERUS misit.
Radices cespitosæ: folia ad lineam lata, sed in junceam tenuitatem convoluta. Panicula, ut in priori planta, continetur vagina folii latiusculi, pedalis, laxior & disjecta. Calycis duæ glumæ inæquales, strictæ cæterum & cavæ, utraque in filamentum aristæ simile terminata, in altera unciale. Folliculus ad basin villosus, longus, strictus, acuminatus. Gluma floralis interior simplex a majori continetur, major prædura, ut in priori convoluta, abscondit minorem, & ex dorso valentem spira-
lem

(a) Amare flecti GMELINUS p. 114.

lem plumam emittit, ſuperne longe pennatam, ad modum pennarum avium, pilis ſimplicibus & mollibus.

ARUNDO.

ARUNDINIS Linn. *Spec.* n. 93.

& ex aliis generibus variæ.

Arundini meæ a conica & acuta figura folliculi nomen feci. Dantur autem inter Arundines ariſtatæ, ariſtam varie producentes, & muticæ, villoſæ & minus villoſæ. Communis omnibus habitus eas continuo prodit, neque unquam pappus undique deficit.

1515. ARUNDO foliis ſecantibus, locuſtis triflоris, pappoſis, muticis.

Arundo paluſtris Camerar. *Epit.* p. 73.
Arundo vulgaris C. B. *Theatr.* p. 269. *paluſtris* Hist. Oxon. III. p. 218. t. 8. f. 2.
Arundo vulgaris, ſeu phragmites Dioſcoridis Scheuchzer p. 161. t. 3. f. 14. D. Monti *ic.* p. 31. β.
Arundo calycibus quinqueflоris, panicula laxa Linn. p. 120.
β. *Arundo media vulgaris, foliis & culmo in ſummo fuſiforme corpus componentibus* Scheuchzer. p. 162. panicula, ut in ſequente, intra foliolam conicamque vaginam incluſa.

Prior ubique in foſſis, ſtagnis, oris lacuum. Varietas β. in foſſis circa *Wahlenſtatt* a Scheuchzero lecta eſt.

Radices geniculatæ, reptatrices, longe plantam ſuam in agris humidis propagant, cum ſummo tædio agricolarum. Culmi ad ſex pedes eriguntur. Folia ad unciam lata, firma, lineata, oris ſecantibus, manuſque convulnerantibus. Panicula erecta, adſcendens, pedalis, maxima, multiflora, per ætatem nutans. Locuſtæ ſtrictæ, peranguſtæ, triflоræ, etiam quadriflоræ, quinqueflоræ. Calycis glumæ inæquales, acute micronatæ, ſpadiceæ. Folliculorum gluma exterior violacea, longe de calyce eminet, mucrone producto, interior dimidio brevior, ſimplex. Pappus copioſiſſimus, ſericeus, in petiolis ſeminum, fere locuſtæ longitudine.

Dulcis planta, grato ſucco plena, qui abſtergit, & leviter alvum ſubducit. Radices dulces, cum nauſeoſo ſapore. Veteres ea radice in medicina utebantur, deque ea celebris lis inter *Cl. Viros* Trillerum & D. Springsfeld exarſit. Nuper aquam cum ea radice coctam, ad promovenda lochia Cl. Deidier (a*) ſuaſit. Chinæ radici cum bono eventu ſubſtitui Claudinus (*b*): apoſtemata ad ſuppurationem perducere *Levinus* Lemnius (c).

Coma viridi colore tingit (*d*) cum Campanula cærulea & baccis Myrtilli *Trinkebär* (e) conjuncta.

1516. ARUNDO caule lignoſo, geniculato, foliis latiſſimis, locuſtis triflоris.

Arundo maxima & hortenſis J. B. II. p. 486.
Arundo ſativa, quæ δονάξ Dioſcoridis C. B. *Theatr.* p. 271. Scheuchzer. p. 156. t. 3. f. f. 14. A. B. C. Monti *ic.* 1.
Arundo calycibus triflоris, panicula diffuſa Linn. p. 120.

In colle prope pagum *Olon*, ſub via, quæ ducit *à Verchier*.

Culmus ſepedalis & altior, ſubligneus, durus, ut ſcipionum loco ſit, geniculis & diaphragmatibus interſtinctus. Super quodque geniculum folium, caulem flava cavaque vagina amplexum, patulum, bipedale, ad tres uncias latum; ora in juniori planta ciliata, ſubaſpera, in adulta glabra. Summus caulis terminatur in acumen, foliis ſe in coni ſpeciem convolventibus. Panicula ſeſquipedalis, erecta, multiflora. Locuſtæ aliquanto, quam priori, majores. Calycis glumæ duæ inæquales, glabræ, acute mucronatæ. Flores duo, etiam tres, ſed fere bini maturi, ad baſin villo ſericeo excepti, floris ipſius longitudinem æquante; cæterum gluma exteriori longa, & argute mucronata.

Nobis infervit ad pectines textorum; Italis ad vites ſuſtentandas.

1517.

(a*) *Conſult. II.* p. 234.
(*b*) *Ingreſſ. ad infirm.* p. 178.
(c) *Herb. bibl.* p. 97.
(*d*) Linn. *plant. tinctor.* p. 28.
(e) *K. Swenſk Wetenſk. Handl.* 1761. trim. IV.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0406-1 DFG

1517. ARUNDO locuſtis biſloris, ſpicatis, gluma florali exteriori ciliata.

Gramen montanum Avenæ ſemine GLUS *Pannon.* p. 717. 718. *Hiſt.* p. CCXIX.

Gramen avenaceum montanum lanuginoſum C. B. *Theatr.* p. 156. non bene, *Hiſt. Oxon. III.* p. 215. n. 40. & 45. S. 8. MONTI *ic.* 85.

Gramen avenaceum, ſpica ſimplici, locuſtis denſiſſimis, candicantibus & lanuginoſis J. J. SCHEUCHZER. *It. Alp. I.* p. 37. t. 4. f. 1. *It. II.* p. 134. J. SCHEUCHZER. *agroſtograph.* p. 174. t. 3. f. 16. G. H. J. K.

Melica floſculi inferioris petalo exteriori ciliato LINN. p. 94.

β. Gramen avenaceum lanuginoſum, ſpicis rarioribus C. B. *prodr.* n. 72. *Theatr* p. 157. icon melior. MORIS f. 27.

In muris calidioris Helvetiæ, circa *Roche; Aigle*, in Valeſia, *Biennæ*, *Badæ*, *Altorfi*, &c.

Culmi ceſpitoſi, cubitales. Folia glabra, ad lineam lata, glauca, ſæpe in vetulis exemplis convoluta. Panicula ſpicata, denſa, floſculis ſe continuo conſequentibus, patulis. Calycis duo foliola mucronata, flaveſcentia, multo flore majora. Flores duo; perfectus & imperfectus, hic petiolatus. Gluma perfecti exterior cava, acuta, longis pilis ſericeis ciliata, interior minor, glabra planior. In iſta floſculus imperfectus manifeſtiſſimus.

1518. ARUNDO locuſtis biſloris, floribus conicis, petiolis ſubvilloſis.

Gramen arundinaceum enode majus, montanum C. B. *Theatr.* p. 96. cum icone?

Gramen paniculatum, autumnale, panicula ampliore, ex viridi nigricante SCHEUCHZER. p. 207. t. 4. f. 11.

β. Gramen arundinaceum enode, montanum, panicula longiſſima, locuſtis anguſtiſſimis SCHEUCHZER. p. 208. omnino.

Circa *Roche* paſſim, ad oras lacus Lemani, in pratis circa *Aigle*, etiam in dominio *Salinarum*. SCHEUCHZERUS in ſylvoſis. *Aux marais de Refrein.* Circa *Crenzach*, & *Lörach.*

Culmus firmus, tripedalis & ultra, fere enodis, teres. Folia dura, arundinacea, ad duas lineas lata, glabra, non aſpera. Panicula longiſſima, pedalis, erecta & ſtricta. Locuſtæ arundinaceæ, longæ, ſtrictæ, mucronatæ. Calycis duæ glumæ inæquales, argutæ, ut tota planta firmæ. Floſculus plerumque unicus, violaceus, in ligneum ſæpe elanguens; ſi duo, tunc alter petiolatus, uterque acute conicus, acuminatus, durus, viridis, aut totus etiam violaceus, cum aliquo rariori pappo, ad baſin & in petiolo, ut Arundinem adgnoſcas.

Ad confirmandos aggeres ſeritur BRADLEY (*g*).

β. Gramen arundinaceum enode, minus J. B. II. p. 481. RAJ. *ſylvaticum* C. B. *Theatr.* p. 97. SCHEUCHZER p. 209.

Icon OEDERI t. 239.

Frequens in paludoſis, torfaceis, circa *Seedorf*, *Vervai*, &c. Prope *Neuhaus*, in ſylva *Wylenſi* & *Waſſerfall* C. B. SCHEUCHZER. in monte *Regio* & in alpibus.

Mihi quidem non aliter videtur differre, niſi ſtatura. Nam etiam prius in altiſſimis exemplis ſæpe locuſtis eſt uniſloris.

Unam etiam ſpeciem LINNÆUS habet, cui eſt *Aira foliis planis*, *panicula coarctata*, *floribus pedunculatis*, *muticis*, *convoluto ſubulatis* (*h*).

Colere ſuadet Cl. KALMIUS (*i*).

1519. ARUNDO locuſtis uniſloris, muticis, panicula alterne contracta.

Gramen arundinaceum, panicula molli ſpadicea majus C. B. *Theatr.* p. 94. 95. SCHEUCHZER p. 122. t. 5. t. 3. f. C. D. *tab. prodr. V.*

Gramen tomentoſum & aceroſum, Calamagroſtis quorundam & vulgi Gramen plumoſum LOBEL. *ic.* 6.

Arundo calycibus uniſloris, culmo ramoſo LINN. p. 121.

Icon OEDERI t. 280.

Non rara in pratis humidis, circa Bernam, v. gr. *im Inſeli*, *& im Bodenaker*; tum circa *Roche*, *Tigurum*, *Baſileam*. *Michelfeldæ.*

Caules cubitales & ultra, ceſpitoſi, ramoſi. Folia lata, ad tres lineas & ultra, oris nerviſque aſperis. Panicula denſa, florum innumerabilium, alterne latior & contracta.

(*g*) *Farmer. direct.* p. 54.
(*h*) p. 95.
(*i*) *K. Svenska Wetensk Handl.* 1747.

tracta. Calyx violaceus, binis glumis longe mucronatis. Glumæ florales inæquales, compreſſæ, longe mucronatæ, membranaceæ: major ex violaceo & argenteo varia. Cis apicem exterioris ariſta, paulum flexa. Circa baſin folliculorum plurima pubes ſericea. SCHEUCHZERUS mucronem locuſtæ non habet pro ariſta.

1520. ARUNDO locuſtis unifloris, ſericeis, muticis, panicula ſtricta.
Gramen arundinaceum, paniculatum, montanum, panicula ſpadiceo viridi, ſemine pappoſo SCHEUCHZER. p. 124.
Gramen arundinaceum aquaticum latifolium glabrum TILLI *Hort. Piſan.*
Arundo calycibus unifloris, panicula erecta, foliis ſubtus glabris LINN. p. 121.
SCHEUCHZERUS in ſylvoſis montis *Tſchiera*, paulo ſupra *Anders.*
Radix geniculata. Culmi ad terram vaginoſi, cubitales, & ultra (*f*). Folia ſuperne hirſuta, inferne glabra, ad duas lineas lata. Panicula duarum unciarum, anguſta, pene ſpicata. Locuſtæ minimæ, peracutæ. Calycis glumæ paulum inæquales, acutæ, violaceæ; altera mucrone adeo ſtricto, ut pene ariſtata ſit. Flos calyci æqualis, acuminatus, ad baſin pappo multo exceptus, ſibi æquali. Glumæ fere æquales, albæ, mucronatæ non ariſtatæ. Mea exempla paleæ ſunt colore, violacei vero aliquid admiſcetur. Ramoſæ arundini folliculus calyce valde minor eſt, huic parum, & panicula multo minus multiflora, nec alterne contracta.

1521. ARUNDO locuſtis unifloris, ex ſumma gluma ariſtatis.
Gramen arundinaceum, panicula ariſtata, denſa, viridi argentea, ſplendente SCHEUCHZER. p. 146. t. 3. f. 11. A. B. SEGUIER *Supplem.* p. 163.
Agroſtis panicula increſſata, petalo exteriore toto lanato, apice ariſtato, caule ramoſo LINN. p. 92.
In Gubernio Aquilejenſi abundat ſpecioſa planta ad rupes, cis aditum cuniculorum *des fondemens*, ſupra torrentem *Gryonne*, ad viam inter *Olon* & *Aigle*, quæ dicitur *le Tombey*, ſupra *Ivorne* & *au mont d'Arvel.* SCHEUCHZERUS in arduo litore Rheni *poſterioris*, e regione caſtri *Rätzuns*, ad viam, quæ ducit *ad fontem rubrum.*
Culmi tripedales, in baſi quaſi bulboſi. Folia glabra, ad duas & tres lineas lata, dura, retroverſu ad oras aſpera. Panicula anguſta, erecta, ſemipedalis, & ultra, minus tamen, quam in vulgatis arundinibus, denſa. Locuſtæ ex ovato conicæ, acutæ. *Calycis glumæ inæquales, in longiorem* mucronem, ariſtæ ſimilem, eductæ, baſi ſubvirides, cætera albæ, alias totæ *virent.* Flos unicus, conicus; gluma exterior ex ipſo mucrone ariſtam, ad quatuor lineas productam, edit, eademque gluma plurimo albo pappo nitet. Elapſo folliculo, ut ſolus calyx ſuperſit, aliud omnino Gramen videtur.
Proliferam reperi, ut pro flore folia eleganter ex viridi & argenteo varia, longe conica, ex calyce educerentur.

1522. ARUNDO locuſtis unifloris, glumis ex imo dorſo ariſtatis. †
Gramen avenaceum montanum, panicula anguſta, e dilutiſſimo fuſco albicante & pappoſa SCHEUCHZER *Append.* p. 507.
Gramen avenaceum, ſemine pappoſo, panicula aceroſa Dillengroß p. 93.
SCHEUCHZERUS in monte *Uetliberg*, ſupra arcem *Mannegg*, & ad *Silam.* Ego in mont. *Danſez*, & *Bernæ.* Sub arcibus *Farnſpurg* & *Wallenburg.*
Caulis bipedalis. Folia duas, & tres lineas lata, retroverſu aſpera. Panicula anguſta, pene ſpicata, ſemipedalis, dilute fuſca, antheris ſubviolaceis. Locuſtæ longiores, ovatæ, mucronatæ. Calycis glumæ æquales, mucronatæ, virides, albo margine. Flos unicus, calyce longior, ſericeo villo tectus, locuſtis acutis, æqualibus, ariſta flexa, ex imo dorſo nata; paulo flore longiori.
Stragula ex hac Arundine texi GMELINUS (*k*).

* 1523. ARUNDO locuſtis unifloris, ariſta ex imo dorſo, florem ſuperante. †
A la Joux verte Aquilejenſium: & in ſcopulis montis *Nombrieux.* Supra *les Plans.* Miſit etiam J. GESNERUS.

Culmus

(*f*) *Emend. III.* n. 123.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0408-2 DFG

Culmus (*l*) tripedalis: folia retroverſu aſpera, ſulcata, ad tres lineas lata. Panicula contracta, lente decreſcens, pene ſpicata, ſemipedalis, valde ſimilis *ramoſæ* Arundini, ariſtis ſubaſperis. Locuſtæ majores longe, quam priori, etiam biſloræ. Glumæ calycis pene æquales, mucronatæ, violaceæ. Glumæ florales calyci æquales, lineatæ, baſi pappoſa nitente, violaceæ, ſupremæ argenteæ. Ex dorſo exterioris glumæ, pene ex baſi, ariſta curva, calyce & folliculo longior, etiam uncialis. Virentem etiam paniculam reperi.

Nullum ſynonymum reperio, & puto cum *ramoſa* Arundine confuſam fuiſſe, quæ mutica eſt.

1524. ARUNDO locuſtis unifloris, faſciculatis, imbricatis, glumis floralibus nitentibus, ſubhirſutis.

Gramen arundinaceum aceroſa gluma, noſtras RAJ. *Hiſt. Oxon. III.* p. 203. t. 6. f. 41. bene.

Gramen miliaceum aquaticum, phalaridis ſemine SCHEUCHZER. p. 126. t. 3. f. 4. A. B. C.

Icon OEDERI 259.

Phalaris panicula oblonga LINN. p. 80.

β. Gramen arundinaceum ſpicatum C. B. *Theatr.* p. 94.

γ. Gramen arundinaceum paniceum, ſpica diviſa LOESEL. p. 119. *ic.* 34.

δ. Gramen ſulcatum aut ſtriatum album LOBEL. *ic.* p. 3.

In aquoſis ad foſſas paſſim. Circa *Seelhofen*, *Sugy*, *Michelfeldæ*, *au Cul des près. Tiguri*, &c.

Caulis craſſus, bicubitalis. Folia glabra, ad octo lineas lata. Panicula pedalis, ramoſa, ſed ramis faſciculis florum tectis, confertis, imbricatis, alterne longioribus. Calycis duæ glumæ mucronatæ, æquales. Folliculus unicus, conicus, in baſi hirſutus, & inferne nitens, ut Milia & Phalarides. Gluma exterior nitens, paleacei, etiam ſubviolacei, coloris, convexa, ſubhirſuta, adaptata internæ glumæ, pariter inferius nitenti, & hirſutæ: utraque mucronata, fere æqualis, interna anguſtior. Inter eas duas glumas ſemen eſt.

Poteſt cum Arundine manere, & habet pappum in baſi floſculi & in floſculo, folliculumque conicum.

MILIUM LINNÆI n. 79.

Glumæ calycinæ duæ ovatæ, parum mucronatæ, æquales. Folliculus unicus, calyci æqualis, ex ovato conicus, nitens, ſubcartilagineus. Semen ſimile, lenticulare, nitens.

1525. MILIUM paniculis raris, longiſſime petiolatis.

Miliaceum Gramen LOBEL p. 3.

Gramen ſylvaticum miliaceum, panicula ſparſa C. B. *Theatr.* p. 140. 141. SCHEUCHZER. p. 131. t. 3. f. 6.

Gramen miliaceum vulgare HIST. OXON. III. p. 197. S. 8. t. 5. f. 10. bene.

Milium floribus paniculatis, diſperſis, muticis LINN. p. 90.

In ſylvis abunde.

Culmi tripedales: folia ad quatuor lineas & ultra lata. Panicula laxa, valde ſparſa, non multiflora. Rami verticillati, flexuoſi, longe nudi. Locuſtæ, calyce viridi, lineato.

β. Gramen paniculatum alpinum, panicula miliacea ſparſa SCHEUCHZER. p. 134.

Milium floribus paniculatis confertis LINN. p. 90.

In ſylvis montis *Tſchiera* Rhætorum.

„ Folia mollia, ad ſeptem lineas lata. Culmus bicubitalis. Locuſtæ numeroſiores, „ denſius confertæ. "

Mera varietas, ut ex plantis ſiccis SCHEUCHZERI confirmor.

Milium vulgare paſſim colitur, etiam *Milium Africanum*, quod *Sorghum*.

DIGI-

(*k*) p. 126.
(*l*) *Emend. III.* n. 121.

DIGITARIA Heister & Adanson.

Antiquum nomen, & characteriſticum, reddo plantis noſtris, quæ adeo vehementer a Linnæanis *Panicis* abludunt, ut nullo modo eo referri poſſint. Receptaculum Tritici, alternis ſcrobibus excavatum, in eas ſcrobes applicantur floſculi petiolati. Calyx biglumis, lineatus, altera gluma parva, mucronata, altera majori faciei floris reſpondente, lineata: ita mucronata, compreſſa, ovato lanceolata uniflora, locuſta oritur. Flos durus, nitens, ſiccus, convexus inde, hinc complanatus, & linea quaſi diviſus, non tamen penetrante. Nonquam ſatis potui diſtinguere diviſionem in duas glumas. In cavea certe undique clauſa ſemen ſedet, compreſſum, planum.

1526. DIGITARIA (*a*) foliis ſubhirſutis, caule debili, ſpicis verticillatis, ſcapo ancipite.

Dactylus Clus. *Hiſp.* p. 497.

Gramen dactylon, folio latiore C. B. *Theatr.* p. 114 bene, Scheuchzer p. 101. t. 2. f. 2. G. H.

Gramen dactylon, annuum, folio latiore Hiſt. Oxon. III. p. 184. t. 3. f. 2.

Sanguinella Gleichen t. 8.

II. *Gramen dactylon eſculentum* C. B. *Theatr.* p. 118. Circa *Giornico* Vallis Lepontinæ.

III. *Gramen dactylon aquaticum* C. B. *Theatr.* p. 118. *Hiſt. Oxon. III.* p. 184. S. 8. t. 3. f. 5.

IV. *Gramen dactylon majus repens, foliis ſimpliciſſimis* Buxbaum *Cent. V.* p. 34. t. 65.

I-IV. *Panicum ſpicis digitatis, baſi interiori nodoſis, floſculis gemmis muticis, vaginis foliorum punctatis* Linn. p. 84.

In arcolis hortorum *Rupe*, Baſileæ & Tiguri.

Caulis ab unciali, ad ſemipedalem. Folia hirſuta, mollia, longa, ad tres lineas lata & ultra. Spicæ plurimæ, primæ verticillatæ, ultimæ alternæ, omnes prælongæ, raræ, ut flos florem vix adtingat. *Aliquando locuſtæ binæ conjunctæ*, etiam in uno petiolo. *Locuſta ex ovata mucronata*, calycis gluma major flori adplicata & æqualis, ſubviolacea, lineata. Flos, qualem dixi, hirſutulus. Semen Mannæ (*Himmelsthau*) Sclavorum (*b*) olim huic herbæ tribuebatur, etiam nuper (*c*). Nunc ad aliam ſtirpem ea laus transfertur (*d*).

1527. DIGITARIA *ſtolonibus teretibus, foliis* patulis, glabris, ſpicis digitatis.

Gramen repens, cum panicula Graminis mannæ J. B. II. p. 755.

Gramen dactylon, folio arundinaceo majus Monti *ic.* 99. *Germanicum* C. B. *Theatr.* p. 112. bene. Monti *ic.* 99. bene.

Gramen dactylon, radice repente, ſeu officinarum Scheuchzer p. 104. t. 2. f. 11. I.

β. *Gramen* Idem *minus* C. B. *Theatr.* p. 113. noſtri potius ſimillimum. *Hiſt. Oxon.* S. VIII. t. 3. f. 4.

Panicum ſpicis digitatis, patentibus, baſi interiore villoſis, floribus ſolitariis, ſarmentis repentibus Linn. p. 85.

C. B. in arenoſis ad Rhenum: ſic Stæhelinus. Scheuchzerus in declivitate foſſæ aqua plenæ Tiguri minoris. Ego in arenoſis litoribus lacus Lemani, v. gr. *aux Grangettes.*

Stolones repentes, teretes, craſſi, ſolidi, ſquamoſi; caules rigidi, pedales; ſic folia lineam & ultra lata, glauca. Spicæ unciales, ex uno puncto fere quaternæ, tamen etiam plures & ad ſeptem. Flores omnes ad unum latus verſi. Receptaculum in principio rectum, in fine flexuoſum. Locuſtæ inclinatæ, unifloræ. Calycis glumæ minus inæquales, minus adplicatæ, fine gracilius. Flos ſubviolaceus planus, ovato lanceolatus, ora ſubhirſuta, in duas glumas facilius diſcedit, latam cavam, & anguſtiorem alteram. Ad ejus dorſum ariſta breviſſima exit.

PHLEUM

(*a*) Gramen I. aculeatum dactylon, quinque in cacumine aculeis. Alterum etiam Dactylen aculeo ſimile. Tertium Dactyli genus cauſticum Plin. L. XXIV. n. 119 videtur de aliis plantis dicere.

(*b*) Matthiol. p. 213. 495. *ic.* 1000. C. B. l. c.

(*c*) Gleichen t. 8.

(*d*) p. 220.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0410-2 DFG

PHLEUM Linn. n. 77.

GRAMINA TYPHOIDEA. Scheuchzeri.

Character eſt in calyce, cujus duæ glumæ ſimiles & æquales, ex angulo exteriori in mucronem terminatæ, bicornem figuram referunt. Folliculus cæterum floralis biglumis, muticus, glumis æqualibus, ovatis.

1528. PHLEUM caule erecto, ſpicis cylindricis longiſſimis, glumis calycinis oblique truncatis.

Gramen typhoides maximum, ſpica longiſſima C. B. *Prodr.* n. 25. *Theatr.* p. 49. *Hiſt. Oxon. III.* p. 188. t. 4. f. 1. Scheuchzer p. 65.

Phleum ſpica cylindrica longiſſima, culmo recto Linn. p. 87.

Timothygraß Anglorum (e), quod ob fœni copiam & ſaporem colitur.

β. Inter plantas ſiccas Scheuchzeri præamplum exemplum fuit, quadrupedale, foliis ad lineas latis, cum nomine *Graminis typhoidis, radice Graminis canini, ſpica foliacea prolifera, Horgæ* lectum p. 16. In eo glumæ calycinæ naturæ tenuis, ſed cornubus longioribus, & glumæ florales in foliolum ſemunciale productæ.

In humidis pratis abunde.

Radix bulboſæ ſimilis. Caulis prælatus, trium, quatuorve pedum. Spica denſiſſima, totidem unciarum, etiam ultra: floſculi ſeſſiles ad petiolos breves, tamen non unifloros. Calycis folia lineata, ciliata, æqualia, retuſa; ſed ex angulo exteriori mucronem validum & ariſtiformem emittentia. Floris glumæ æque longæ, inferne ventricoſæ. Calyx viridis, folliculus pallens.

1529. PHLEUM *ſpicis ovatis, hirſutis, locuſtis longe bicornibus.*

Gramen typhoides alpinum, ſpica brevi, denſa & veluti villoſa Scheuchzer p. 64. *Prodr.* t. 3.

Icon Oederi t. 213.

Phleum ſpica ovato cylindrica Linn. p. 88.

Scheuchzerus in pratis alpium, in quibus etiam ubique legi.

Culmus pedalis, & paulo ultra: folia ad ſesquilineam lata, glabra. Spica *junior* breviſſima (f); in adulta *planta longior. Floris fabrica paulum* alia. Glumæ calycinæ *multo magis* hirſutæ: mucrones ariſtiformes, longiores, intervallum ariſtarum lunatum, margine quaſi eminente confirmatum. Id fit ex latitudine glumæ calycinæ, quæ exterius recta in ariſtam producitur, interius oblique in ariſtam vergit.

1530. PHLEUM caule *imo bulboſo, declinante, glumis calycinis oblique truncatis.*

Gramen typhinum Lobel. *ic.* p. 10.

Gramen typhoides minus nodoſum Historiæ Oxoniensis III. p. 194. S. VIII. t. 4. f. 3.

Gramen typhinum pratenſe tuberoſum, ſpica aſpera Barrelier *ic.* 22. n. 2.

& *Gramen typhoides arvenſe, radice tuberoſa, ſpica aſpera, longa,* &c. J. Petiver. *Gram. Italic.* t. 3. f. 1.

& *Gramen typhinum ſupinum, tuberoſum, ſpica non aſpera,* &c. Petiver. n. 53.

Gramen typhoides aſperum alterum C. B. *Theatr.* p. 52. Scheuchzer. p. 62.

Phleum ſpica cylindrica, baſi ſterili, culmo adſcendente, radice bulbifera Linn. p. 88.

II. Gramen nodoſum, ſpica parva C. B. *Theatr.* p. 20. *Prodr.* n. 6.

& β. *Gramen alopecuroides minus* Lobel. p. 9.

Gramen typhoides, culmo reclinato C. B. &c.

In pratis, & oris viarum abunde.

Caules ad terram vaginis obducti, quaſi bulboſi, primum decumbentes, inde erecti. Folia peraſpera, ad duas lineas lata. Spica, quam priorum, aſperior, modo brevis, modo longior. Glumæ calycinæ evidenter bicornes, ipſæ albæ, mucronibus ariſtiformibus, viridibus, linea longioribus, cætera retuſæ & ciliatæ. Margo glumam terminans evidentiſſimus. Ima pars ſpicæ flores habet imperfectos.

1531.

(e) *Muſ. ruſtic.* T. IV. n 4.
(f) Ita icon Oederi.

1531. PHLEUM culmo recto, ſpicis cylindricis, glabris, calycibus breviſſime mucronatis.

Gramen typhoides, aſperum primum C. B. *Theatr.* p. 51. SCHEUCHZER. p. 61.
Gramen typhoides medium, ſeu vulgatiſſimum Hiſt. Oxon. III. p. 193. t. 4. f. 2.
An *Gramen typhinum, ſpica conoide, ſtricta, culmo violaceo* BARRELIER. *ic.* 21. n. 1?
An *Gramen ſupinum Italicum minus* BARRELIER. *ic.* 54?
Phleum panicula cylindrica, ſpiciformi, glumis glabris, culmo ſubramoſo HUDSON p. 23.
Phalaris panicula cylindrica, ſpiciformi LINN. p. 80. GMELIN. p. 86.

In agris.

Caulis erectus, pedalis & ultra: folia anguſtiora, ad duas lineas lata. Calyx glaber; cornua breviora, robuſtiora, ariſtis perbrevibus, petiolis etiam multifloris. Paniculatum eſt, ſed non ſolum (*g*).

Gramen inſtar limæ dentatum Hort. Cathol. non videtur differre ab exemplis, qualia Badæ reperi.

1532. PHLEUM ſpicis paniculatis, hirſutis, calycibus lanceolatis. †

Gramen caudæ muris purpuraſcenti aliquantum ſimile J. B. II. p. 473.
Gramen alopecuroides, cum cauda muris purpuraſcente Hiſt. Oxon. III. p. 192.
Gramen typhinum juncetum perenne BARRELIER *ic.* 21. n. 2.
Gramen typhoides alpinum ſpica graciliori delicata & villoſa SCHEUCHZER p. 65.
Gramen ſpicatum ſaxatile, glabrum, perenne, ſpica cylindracea, flaveſcente, longa, locuſtis acutis, cilii inſtar piloſis Hort. Piſan.

In pratis montanis & alpinis. SCHEUCHZER. in mont. *Tſchiera.* Ego in pratis ſupra *Ilſingen; au Creux du Vent*, ex Valle de *Bagnes*.

Fabrica a Phleo ſpica rotundiori 1529. evidenter differt, & hæc ſpecies omnium Phleorum minime bicornis eſt.

Culmus rectus, pedalis, cubitalis. Folia glabra, ad duas lineas lata, & ultra, Spica manifeſto paniculata, faſciculis etiam diſtinctis. Locuſtæ in tota gente maximæ, apprime hirſutæ. Calycis foliola longe ariſtata, ſed abſque eo retuſo fine, qui, in prioribus ſpeciebus, quaſi eminentem marginem efficit, pure lanceolata, cornubus hirſutis, folliculo flaveſcente, acuminato. Cornua, quam Phleo rotundo, multo breviora.

IV. CALYCE BIGLUMI, SETIS COMITATO.

HORDEUM LINN. n. 98.

TOURNEFORT. t. 295.

Faſciculi florum triflori, Duorum lateralium cuique calycis loco duo foliola peranguſta (*a*), in ariſtas longas degenerantia, & tertia ſeta non folioſa, brevis. Folliculus biglumis, inter majorem, convexam, mucronatam glumam, & alteram (*b*) planam, ſemen recondens & ſtamina: ejus gluma exterior, ex apice longe ariſtata (*c*). Interior gluma cavea ſua ariſtam ſe ipſa breviorem recipit. Tertius flos imperfectus, peranguſtus, fere ſolas ariſtas pro calyce habet. Quiſque florum faſciculus ad ſcapi denticulati unam ſcrobem (*d*) pertinet, eique media ſua plana parte obvertitur. Hordea noſtra ſpicata ſunt, LINNÆI voces paulum aliæ ſunt, ſenſus idem.

1533. HORDEUM (*e*) ſpica ſubdiſticha, calyce folioſo ſetaceo, floribus omnibus hermaphroditis, longe ariſtatis.

Hordeum floſculis omnibus hermaphroditis, ariſtatis, ordinibus duobus erectioribus LINN. p. 125.
Hordeum polyſtichum vernum (f) C. B. *Theatr.* p. 439. MORISON. l. c. t. 6. f. 1.

Locus

(*g*) WIRTICH. II. *n.* 54.
(*a*) GLEICHEN t. 27. f. 2. 3.
(*b*) IDEM ibid.
(*c*) TOURNEFORT O. O. GLEICHEN ibid.
(*d*) TOURNEFORT M. N.
(*e*) Hordeum verſus habet, non Triticum: datur binis ordinibus, & tribus, & quatuor, & ſex quando plurimi, hoc ſpiſſius. Deinde aliud Hordeum rotundius, minus, aliud oblongius & majus eſt THEOPHRAST. L. VIII. c. 4. Nudum eſt & tenuius, triticum tunicis tectum IDEM. *cauſ.* L. IV. c. 14.
(*f*) Conf de Hordei ſpeciebus *des* SERRES p. 128. 129. LAWRENCE p. 96. SWITZER. *jun.* p. 65. 66.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0412-3 DFG

Locus natalis ignoratur. In Atholia Scotiæ ſponte provenire vix crediderim (*g*). Sponte naſcens OSIRIS colere docuit (*h*).

Flores imi imperfecti. Spica quaſi diſticha, etſi plurium eſt ordinum. In omnibus floribus calycis duæ glumæ flore breviores, ſubulatæ, in ariſtam brevem terminatæ. Gluma floralis exterior maxime cava, lateribus complicatis, dorſo ciliato, apice in triuncialem ariſtam producto; interior mutica. Petala duo plumoſa. Exterius in commiſſura glumæ majoris ſtylus piloſus, tertiam partem glumæ longus, qui floſculus eſt imperfectus.

Ea in montanis feritur, eamdemque ſpeciem pingit BLAKWELL. t. 423.

1534. HORDEUM ſpica polyſticha, floribus omnibus hermaphroditis, longe ariſtatis.

Hordeum hexaſtichon omnium Auctorum.
Hordeum polyſtichon hibernum C. B. *Theatr.* p. 439. *Hiſt. Oxon. III.* S. 8. t. 6. f. 3.
Hordeum floſculis omnibus hermaphroditis ariſtatis, ſeminibus ſexfariam æqualiter poſitis LINN. p. 135.

Vulgo feritur.

Spica craſſior & toroſior. Flores imi imperfecti: reliqui habent calycem flore breviorem, origine folioli foliacea, fine ariſtato. Floris gluma exterior ariſtam aſperam biuncialem edit, interior brevis eſt & lanceolata. Petala duo conſpicua. Tertia quaſi ariſta, ut in altero 1533. dimidia glumæ longioris longitudine, ad originem glumæ brevioris poſita.

1535. HORDEUM. . . . .

Hordeum floſculis lateralibus maſculis muticis, ſeminibus angulatis, imbricatis LINN. p. 125.
Hordeum vulgare diſtichum Hiſt. Oxon. S. 8. t. 6. f. 2.
Hordeum diſtichum C. B. *Theatr.* p. 440.

Mihi ſatum non occurrit.

Hordei granum minus eſt, quam Zeæ, & duplicem meſſem noſtris Aquilejenſibus præſtat; poſt hibernum enim Hordeum, quod Majo menſe deſecatur, hordeum vere ſatum maturatur. Farinam dulcem dat, ex qua alpicolæ fere panem ſuum conficiunt; tum boreales populi, quibus Hordeum *Korn* dicitur, frumenti nempe genus uſitatius. Cauſa, cur in frigidis regionibus colatur, eſt celeritas, qua maturescit. In univerſum 55. ad 58. *die, poſtquam ſatum eſt, in ultimo* ſeptentrione deſecatur, LINNÆO *teſte*. Vitium eſt in pane, quod continuo ficceſcat. Ptiſana veterum (*k*) erat Hordeum decorticatum, in ſole ſiccatum, piſtum, iterum ſiccatum, & eo adſperſum, quod in pinſendo deceſſerat. Ex ea farina veteres decoctum faciebant, quo in acutis morbis ægri alebantur (*l*), & cui id vitii dabat GALENUS, quod flatuoſum eſſet. *In* pleuritide enim ARETÆUS laudabat (*m*). Inter cibos mali ſucci *Hordeum* a CELSO (*n*) referebatur. *Noſtro* tempore ad cereviſiam potiſſimum inſervit, quæ decoctum eſt, in quod farina germinantis, inde ſiccati, Hordei admiſcetur, & quam Europa borealis bibit, lupulo plerumque medicatam. Eam vires augere, magis quam vinum, BOERHAAVIUS docebat. Nos in medicina, decocto Hordei varie parato, & ſemine ipſo, cum jure carnium, aliove modo decocto, in morbis utimur. Hiſpani Hordeo equos ſuos alunt. Utiliter in mitiori regione ſeri poteſt, ut viride deſecetur, armentis alendis idoneum; deinde ultima renaſcens ſeges maturationi permittatur. Ex Hordei ariſtis *Thomas* WOOLHOUSE ſua xyſtra parabat, quibus oculorum venas aperiebat, malo invento, ob barbulas, quibus eæ ariſtæ armantur (*o*), deciduas, & in oculis hæſuras. Veteres iisdem ariſtis (*p*) utebantur ad hordeola compungenda. Eædem ariſtæ in humido aere gyros explicant, in ſicco contrahunt (*q*).

1536.

(*g*) CARDAN. *variet.* p. 109.
(*h*) DIODOR. *Bibl.* L. c 14.
(*i*) L. VIII. c. 3.
(*k*) CASSIAN. L. II. c. 34.
(*l*) Conf. DIOSCORID. L. II. c. 79.
(*m*) *Cur. acut.* I. c. 10.
(*n*) L. II. c. 21.
(*o*) HOOKE *micrograph.* p. 147. Schem. XV. f. 2.
(*p*) MARCELL. p. 71.
(*q*) HOOKE p. 151.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0413-9

1536. HORDEUM ſpicis craſſis, longe ariſtatis, calycinis glumis ariſtatis.
Gramen hordeaceum (r) *minus & vulgare* C. B. *Theatr.* p. 134. SCHEUCHZER. p. 14. bene.
Gramen ſecalinum vulgatiſſimum viarum Hiſt. Oxon. III. p. 179. t. 6. f. 4.
Hordeum floſculis lateralibus maſculis ariſtatis, involucris intermediis ciliatis LINN. p. 126.
Ad muros viarum.
Culmus pedalis & cubitalis, infractus. Folia hirſuta, mollia, tres lineas lata. Ex ſinu folii ſpica denſa, latiuſcula, ovata, quæ diſticha videtur, ſed vere polyſticha eſt. Ad quemque petiolum, & ſcapi ſcrobiculum, petiolus triflorus. Calyx, qualem dixi: ariſtæ ciliatæ, baſi foliacea. Ariſta glumæ exterioris folliculi prælonga, uncialis; ariſta glumæ minoris perbrevis. Tertius floſculus hic perfectus.
Ariſtis ſetaceis a vero Hordeo differt, neque videtur ejus eſſe degeneratio (s).

1537. HORDEUM ſpicis rigidis cylindricis, calycinis glumis ariſtatis. †
Gramen hordeaceum montanum, ſpica ſurgoſiore, brevius ariſtata SCHEUCHZER. p. 16. t. *Prodr. I.* bene.
β. Gramen hordeaceum montanum, ſeu majus C. B. *Theatr.* p. 135. Ad vulgare murinum revocat SCHEUCHZERUS; ſpica tamen longior, & habitus bicubitalis, huc videntur eam ſpeciem revocare. In herbis SCHEUCHZERI verum Hordeum cum eo nomine adfuit.
SCHEUCHZERUS in ſylvoſis montis *Regii*. C. B. in monte *Waſſerfall*. Inter *Corno* & *Claviller*; in vallecula *Combe de Valanvron*. Gottingæ in ſylvis paſſim.
Culmus etiam ſepedalis, rectus, firmus. Folia glabra, aut breviter ſubhirſuta, ad tres & ultra lineas lata, prælonga. Spica triuncialis, rarior, quam priori, multo macilentior, nudior, minus hirta, durior; locuſtæ ſtrictiores, longiores; petioli craſſiores; ariſtæ breviores, excepta ariſta glumæ floralis interioris, quæ longior eſt. Omnia glabra, niſi lentem vitream adhibueris, Cl. MIEG omnes tres flores hermaphroditos facit: Sic mihi, ut tamen medius major ſit, ariſta quatuor linearum.

1538. HORDEUM ſpicis diſtichis, folliculo brevi, glumis calycinis ariſtatis. †
Gramen ſecalinum RAJ. *Syn. III.* p. 392.
Gramen ſpica ſecalina C. B. *Prodr.* n. 57.
Gramen ſpicatum ſecalinum minus SCHEUCHZER. p. 17.
C. B. ſuum Baſileæ in agris frumento conſitis; tum Clar. MIEG. nos noſtrum ad oras fluviorum.
Culmus durus & junceus, parum foliofus. Folia glabra, ad ſeſquilineam lata. Spica diſticha videtur, vere tamen eſt hexaſticha. Character, quem dixi, floribus, quam primo & ſecundo Hordeo minoribus, ariſtis calycinis ſubhirſutis. Floſculi, quam murino breviores; tertius imperfectior; facies magis diſticha, ariſtæ dimidio breviores.
Non eſt varietas murini; (t), & cum iſtud viale, & in Helvetia frequentiſſimum ſit, ſecalinum ad fluvios rariſſime naſcitur; ſeparat etiam GMELINUS (u).

V. III. CALYCE BIGLUMI.

II. FOLLICULO UNIGLUMI.

ALOPECURUS (x) LINNÆI n. 78.

Huic calyx biglumis, glumis æqualibus concavis, Corolla univalvis, unico in veris Graminibus exemplo, longitudine calycis. Ariſta longa, ex dorſo glumæ exterioris. Tria ſtamina, & ſemen cum tuba, in glumæ floralis cavea.

1539. ALOPECURUS ſpica ovata.
Gramen typhoides molle C. B. *Theatr.* p. 50. non vero SCHEUCHZERI p. 246. t. 5. f. 5. quod diverſiſſimum eſt.
Gramen alopecurum, viridi & molli ſpica BARRELIER *ic.* 123.
Gramen typhoides medium, folio lanuginoſo Hiſt. Oxon. III. p. 191. t. 5. f. 8.

Meadow

(r) Herba Phœnicea, nobis Hordeum murinum PLIN. L. XXII. n. 65.
(s) *Act. Helvet. II.* p. 132.
(t) p. 124.
(u) LINN. *K. Swenska reſa* p. 214.
(x) Alopecurus, ſpica molli, denſa lanugine PLIN. L. XXI. c. 17. non noſtra.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0414-5 DFG

Meadow Foxtail STILLINGFLEET t. 2.
Gramen phalaroides C. B. *Theatr.* p. 55. a LINNÆO huc revocatur, neque recedit.
Alopecurus culmo ſpicato erecto, glumis villoſis LINN. p. 88.
Multo minus vulgare in Helvetia, quam in Germania. C. B. *Baſileæ*, SCHEUCHZERUS nuſquam reperit. In pratis montis Juræ. *A la Brevine, au Mont de Suze, aux Eſplatures, près du moulin de la Chaux de fonds* GAGNEBIN.
Culmus cubitalis, totus cum foliis hirſutus & mollis. Folia lata, ad ſeſquilineam, & duas lineas. Panicula in denſam, ovalemque ſpicam collecta. Petioli breves, ramoſi, uniflori. Locuſtæ unifloræ (*y*), compreſſæ, villoſæ, ex viridi albæ. Calycis glumæ æquales, mucronatæ, lineatæ, hirſutæ Gluma floralis unica, calycinæ ſimilis, compreſſa, cavo ſuo ſtamina continet & ſemen. Ei glumæ ad baſin tenuis ariſta adſidet, paulo flore major, inflexa & avenacea.

1540. ALOPECURUS culmo recto, ſpicato, calyce ciliato.
Gramen alopecurum minus alterum LOBEL. *ic.* 9.
Gramen typhoides, ſpica anguſtiore C. B. *Theatr.* p. 53. *longiore* MONTI *ic.* 51.
Gramen alopecuroides, ſpica longa tenuiori HIST. OXON III. p. 192. t. 4. f. 12 bene.
Gramen typhinum, Plantaginis ſpica, ariſtis geniculatis BARRELIER. *ic.* 699. & n. 2. ibid.
Gramen ſpicatum, ſpica cylindracea, tenuiſſima, longiore SCHEUCHZER. p. 69. t. 2. f. 6. A. B.
Icon OEDERI t. 228.
Alopecurus culmo ſpicato erecto, glumis nudis LINN. p. 86.
II *Spica breviori* MONTI.
Paſſim in agris. Inter *Pont de Thiele* & *Neufchatel*; in valle *Motier Grand-Val.* In Germania vulgo.
Culmus erectus, cubitalis. Folia glabra, ad duas lineas lata, retroverſu aſpera. Spica laxa, longa ad uncias tres. Calycis glumæ hirſutæ. muticæ, æquales, violaceæ, mucronatæ, quaſi bicornes, oris ciliatis. Gluma floralis cava, compreſſa, mucronata. Ariſta ex baſi glumæ nata, tota locuſta longior, inflexa.
Inter optima Gramina numeratur.

1541. ALOPECURUS culmo ſpicato infracto LINN. p. 89.
Gramen aquaticum, geniculatum, ſpicatum C. B. *Theatr.* p. 41. SCHEUCHZER. p. 72. t. 3. f. 6. C. D. E.
Gramen aquaticum ſpicatum LOBEL. p. 13.
Gramen alopecuroides fluviatile, geniculatum, procumbens HIST. OXON. III. p. 194. t. 4. f. 15.
In foſſis aqua plenis paſſim.
Culmi reclinati, frequentibus geniculis. Folia glabra, ad ſeſquilineam lata, ſæpe anguſtiora. Spica culmum terminans gracilis, denſa, cylindrica, glabra Locuſtæ in petiolis omnino ramoſis. Calycis glumæ æquales, mucronatæ, bicornes, ut in Phleo, viridibus lineis pictæ. Gluma floralis plana, bidentata, duabus viridibus lineolis notata.

VI. CALYCE TRIGLUMI.

PANICUM (*z*) LINNÆI n. 76.

In noſtris Panica ita ſe habent. Primus calyx fit duabus glumis ovatis, inæqualibus; ſequitur folliculus ovatus, cui tertia gluma calycina congruit, & ſe adaptat. Eſt ubi quarta gluma accedit. Glumæ florales duæ cartilagineæ; exterior hinc convexa, inde cava, ſemiovalis, cartilaginea; & altera ſimilis, hinc concava, inde plana. Inter has duas glumas ſtamina ſunt & ſemen.
Cl. MIEGIUS (*a*) habet glumam tertiam pro floſculo imperfecto; ſed adfinitas Dactyli, in quo ſimillima gluma eſt, & noſtræ adnotationes, non ſinunt conſentire. Ita jam olim invenio me cogitaſſe.

1542.

(*y*) Etiam quinquefloræ SCHEUCHZER.
(*z*) Panicum DIOCLES mel rufum dixit PLIN. L. XXII. n. 63.
(*a*) *Spec. anat. bot.* n. 13. ſeqq.

1542. PANICUM ſpica unica, floſculis ſeſſilibus ſolitariis, ſetis numeroſis.
Panici effigie, *Gramen ſimplici ſpica* LOBEL. *ic.* p. 13.
Gramen paniculatum, *ſeu Gramen ſylveſtre*, *ſpica ſimplici* C. B. *Theatr.* p. 138. SCHEUCHZER p. 46. t. 2. f. 2. E.
Gramen paniceum, *ſpica ſimplici. Elymagroſtis* HIST. OXON. III. p. 189. S. 8. t. 4. f. 17.
Panicum ſpica tereti, *involucellis unifloris*, *faſciculato piloſis*, *ſeminibus nervoſis* LINN. p. 83.
Inter *St. Blaiſe* & *Neſchatel*, &c.
Culmus erectus, pedalis & ultra. Folia lata, ad tres & quatuor lineas, in origine ſua etiam tomentoſa. Spica pene ovata, floſculis ſolitariis ſeſſilibus. Involucrum ſetaceum multo uberius, flavum, ſetis longioribus, florem ſuperantibus. Calyx triglumis, fit duabus glumis remotis, una ad florem adplicata, omnibus muticis. Flos ſimilis. Ex flavo ariſtato habitu facile adgnoſcitur.

1543. PANICUM ſpica unica, paniculata, ſetis paucioribus.
Gramen geniculatum TABERNÆMONT. p. 200.
Gramen paniceum, *ſpica aſpera* C. B. *Theatr.* p. 139. SCHEUCHZER p. 47.
Panicum ſpica verticillata, *racemulis quaternis*, *involucellis unifloris*, *biſetis*, *culmis diffuſis* LINN. p. 83. *Skonska reſa* p. 312.
In agris, & inter ſtipulas, æſtate exeunte, inque hortis. Circa *Neufchatel*.
Culmi dodrantales, plerumque declinati. Folia glabra, in origine ſua tomentoſa, ad tres lineas lata. Spica cylindrica, viridis, ramoſa, paniculata, floſculis in faſciculos collectis. Locuſta uniflora, ovata. Inprimis cujuſque faſciculi floſculis primum involucrum in aliquot ariſtas diviſum; duriores eas & breviores, quam priori. Calyx verior triglumis, lineatus, muticus, una gluma minori, duabus majoribus, flori congruentibus, lineatis, ovatis. Floſculus hinc convexa gluma fit, inde plana, utraque cartilaginea & nitente. In aliis floſculis ulterioribus una ariſta; denique nulla. Locuſtæ pondere auctæ ſæpe nutant.

1544. PANICUM ſpica ramoſa, ſetis nullis.
Gramen paniceum, *ſpica diviſa* C. B. SCHEUCHZER. p. 49. *primum Hiſt. Oxon. III.* p. 189. t. 4. f. 19.
II. *Gramen Sorghi effigia* LOBEL. *ic.* p. 5.
Gramen Sorghi panicula erectum C. B. *Theatr.* p. 142. *Huningæ* lectum.
Panicum ſpicis alternis conjugatiſque, *ſpiculis ſubdiviſis*, *glumis ariſtatis*, *biſpidis*, *radice quinquangulari* LINN. t. 83.
Ad foſſas v. gr. *aux Grangettes*, ad oram lacus *Lemani*.
Culmus bipedalis. Folia ad quatuor lineas lata & ultra. Ex alis foliorum paniculæ fiunt ſpicis alternis, & ipſis paniculatis, quarum ſemina ſunt in ramoſis petiolis. Locuſtæ unifloræ, ſubque iis pili ſolitarii vel nulli, ſub faſciculo aliquot pili teneri. Calyx primus bifolius; gluma altera parva, altera flore longior, ariſtata, lineata, ſubhirſuta. Sequitur ſecundus calyx interior. Ejus gluma exterior floſculi convexitati adaptata, priori æqualis eſt & ſimilis, & ariſtam educit; altera minor, florali propior, flaveſcens, nitens, mucronata, flore brevior. Gluma floralis exterior convexa, mucronata, & introrſum cava; interior plana; utraque paleacei coloris, nitens & cartilaginea.
β. *Panicum ſylveſtre* CAMERAR. *Epit.* p. 196.
Gramen paniceum, *ſpica longis ariſtis armata* C. B. SCHEUCHZER p. 48.
Gramen paniceum, *ſpica diviſa*, *ariſtis longis armata Hiſt. Oxon. III.* p. 189. t. 4. f. 16.
Gluma calycina flori adpplicata, quæ etiam in priori ariſtam habet, producitur hic in ariſtam uncialem, toti ſpicæ æqualem; ſic in nonnullis floſculis, non in omnibus. Reliqua ſimillima.
Panicum ſativum apud nos parciſſimum, in pago Tigurino & Turgovia frequentius Mayz abunde in vineis & agris.

VII. CALYCE PINNATO.

CYNOSURUS.

CYNOSURI LINNÆI n. 87. *Species.*

Sub quaque locuſta foliolum, pinnis decem, duodecimve. Flores teretes in una locuſta ad quinque. His calyx univerſalis bifolius, anguſtus, lanceolatus. Gluma floralis exte-

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0416-6 DFG

exterior cava, lanceolata, breviter ariſtata; interior ſimilis, minor, mucronata. Ita noſter. LINNÆI character noſtro non bene reſpondet.

1545. CYNOSURUS involucris pinnatis, retuſis.

Gramen criſtatum C. BAUHINI LOBEL. *Adverſ. II.* p. 467. &c.
Britannicum Gramen criſtatum EJUSDEM *ill.* p. 30. etſi diſtinguit.
Gramen pratenſe criſtatum, ſeu ſpica criſtata C. B. *Prodr.* n. 18. *Theatr.* p. 42. SCHEUCHZER. p. 79. t. 2. f. 8. A. C.
Gramen typhinum, Plantaginis ſpica glumoſa, heteromalla, digitata, majus BARRELIER. *ic.* 27. n. 11.
Gramen loliaceum, ſpicæ locuſtis criſtatis MONTI *ic.* 23.
Icon OEDERI t. 238. SCHREBERI t. 8.
Cynoſurus bracteis pinnatifidis LINN. p. 105.

In pratis & ad vias vulgare.

Culmus cubitalis, ſubnudus. Folia glabra, ad lineam lata. Spica quaſi diſticha; tres tamen & nonnunquam quatuor (*a*) ſunt verſus florum, breviter petiolatorum, ad ſcapum adnatorum. Scapus alterne flexuoſus. Petiolus unam, etiam duas, & plures locuſtas, & duo & tria pinnata foliola producit; omnia viridia, cum albore. Pinnarum ultimæ breviores, ut tota plumula retuſa videatur: primæ ariſtatæ. Flores in locuſta tres, ad quinque.

* 1546. CYNOSURUS dentibus bracteæ lanceolato linearibus.

Gramen alopecuroides ſpica aſpera C. B. SCHEUCHZER p. 80. & cum voce *Alopecurum* BARRELIER p. 123.
Cynoſurus bracteis pinnato paleaceis ariſtatis LINN. p. 105.

In ſegetibus circa *Courmayeul*, ad pedem montis *Col de Ferry*.

Culmus tripedalis & altior. Folia glabra. Ad tres lineas lata, ſpica ramoſa ſive paniculata, ſed *denſe ſpicata*, ad alterum ſæpe latus converſa. Rami ramoſi, *fortibus pedicillis. Quiſque faſciculus fit uno folio pectinato*, pinnato, pinnis albis, lanceolatis, ſed longiſſimo mucrone, ariſtæformi, debili, parium ſex, ſeptem, cum impare. Cuique pinnæ adſidet uniflora *locuſta*, etſi mihi videntur pluſculæ ſine locuſta pinnæ eſſe. Calyx bifolius, paulum inæqualibus albis lanceolatis glumis, mucrone ariſtæformi, ſed non pungente. Major gluma cava, dura ovato lanceolata, trifida, de medio nervo exigit ariſtam fere ſemuncialem. *Semen ſuperne villo ſetaceo coronatum.* Gluma altera minor, mucronata. In cava ſede folliculi alia ariſta ex baſi fiori æqualis prodit, brevior & craſſa, cylindrica.

(*a*) Varietas eſt a RAJO dicta in ſynopſi.

CLASSIS XIII.

II. PLANTÆ APETALÆ (a).

I. STAMINIBUS CONSPICUIS.

II. DICOTYLEDONES.

NON ignoro, hanc claſſem olim a VAILLANTIO repudiatam fuiſſe, & etiam nunc re ipſa a LINNÆO rejici. Mihi tamen & tota Claſſis minime artificialis viſa eſt, & plerique ordines naturales. Omnibus commune eſt, flores habere ſimplices, regulares, partibus omnibus ſimilibus & ſimiliter poſitis, fere ſemper in pauca ſegmenta diviſis, tria, quatuor, quinque, ſex, raro in octo, conſtanter parva. Omnibus vita floris perennis, ut in eo, tamquam in calyce, ſemen matureſcat. Pleriſque flores conglomerati, ſeſſiles. Pleriſque flores virides, decolores, durique, paucis exceptis, in quibus colorem habent, tamen cum duritie conjunctum (*b*).
In America ſeptentrionali & Europa hæc claſſis abundat.

ORDO I.

SEXUBUS CONJUNCTIS.

His commune eſt, utrumque ſexum in eodem flore conjungere.

I. VASCULIFERÆ POLYSPERMÆ.

I. *POLYSTEMONES.*

His ter & quater numeroſiora ſtamina ſunt, quam floris diviſiones.

ASARUM (c) TOURNEFORT. t. 286.
LINN. n. 589.

Flos ſive calyx, nam flos in hac claſſe nihil a calyce *differt*, *campaniformis*, ſemitrifidus (*d*), ſegmentorum mucrone incurvo (*e*). Ex ſummo germine (*f*) ſtamina duodecim, antheris gemellis, corniculo (*g*) ex earum antherarum conjunctione ſurgente: ea ſtamina ex ſummo fructu nata, circumſtant tubam (*h*) cylindricam, apice ſexfido. In calyce adnatus ipſe fructus ſexlocularis (*i*), *polyſpermos*, abſque axi, ut in *Papavere*.

1547. ASARUM foliis reniformibus, ſubhirſutis.
Aſarum TRAG. p. 64. CAMERAR. *Epit.* p. 19. DODON. *purg.* p. 110. BLAKWELL. t. 383. MILLER t. 53. non optime.
Aſarum foliis reniformibus, obtuſis, binis LINN. p. 633.
β. Foliis majoribus circa fanum D. *Virginis Eremitarum* GESNER *hort.* p. 249.
In Helvetiæ ſylvis montoſis. Abunde in adſcenſu montis *Dolæ*: inter *Münchenſtein* & *Muttenz*, qua via per ſylvam ducit; in ſylva *die Hardt*, circa *Schauenburg* & *Gempen*. Abunde prope *St. Imier*; *prés du Locle*; *à la Côte* de *St. Sulpice contre le Valon*. *Aux Cornes de Cerf*, *Mairie de la Brévine*; circa *Delſperg*. Non procul *Tiguro* ad *Limagum* flumen.

Caulis

(*a*) STAMINEI. JUNG.
(*b*) DOUGLAS H. p. 216.
(*c*) Aſarum, aliis Nardus ſylveſtris, ederæ foliis rotundioribus, mollioribus, flore purpureo, intra folia proxima radicem emicante, odorato: cauliculis angulosis, hirſutis, mollibus, radice Nardi Celticæ, geniculata, odorata, calida. Semen acinoſum, ſapore calido, viroſo. Bis floret. In Ponto optimum effoditur, dum incipit folia mittere PLIN. L. XII. c. 13. DIOSCORID. I. c. 9. Aſarum foliis Hederæ, folio Cyclamini MESUE c. 21.
(*d*) TOURNEFORT. C. D. E.
(*e*) Ibid.
(*f*) B. B.
(*g*) BLAKWELL.
(*h*) Tubas ſex GREW.
(*i*) TOURNEFORT F.

Caulis reptans, ſubinde radices demittit. Folia petiolata, coriacea, ſubhirſuta, reniformia. Scapi florigeri radicales, unifiori, aphylli. Flores extus hirſuti, viridesque, intus obſcure purpurei. Odor cum gravitate gratus, valenſque. Ob eum, ut in alias graviter odoratis plantis, feles in Aſarum lotium effundunt (*k*).

Sapor acris & amarus. Aqua fragrans, aromatica, emetica (*l*) de Aſaro adſcendit, reſiduum iners eſt (*m*). Poſt fermentationem ſpiritum dat (*n*). Sal fixus copioſus, alcalinus. Vis primaria in radice eſt, in foliis & floribus debilior (*o*). Vomitum movet illa, ſi cruda ſumatur, ad ſcrupulum (*p*), ad dimidiam (*q*) & ad integram (*r*) drachmam. Pulvis tenerius tritus magis vomitum ciet (*r**). Armentis ad unam duaſve drachmas (*s*) propinatur. Folia octona dat *Patricius* BLAIR (*t*), quorum ſemunciam, & unciam (*u*) equi tolerant. Vetuſta radix in mite purgans (*x*) medicamentum abit. Extractum (*y*) leve cocti Aſari in catharticam naturam tranſit, & ſi ſecunda vice coctio repetita (*z*) fuerit, in diureticum medicamentum, quam vim veteres (*a*) Aſaro tribuebant. Eadem vis eſt infuſi Aſari, ſi doſis dimidiæ drachmæ non ſuperata fuerit (*b*).

Denique, poſt repetitam coctionem, eam ſolam vim (*c*) retinet, qua ſudorem movet (*d*). Vini, cui radices infuſæ fuerunt, drachmæ duæ, ad quatuor, vomitum movent (*e*) &. urinam (*f*). Veteres in mulſa unciam dabant (*g*), & ea doſi, ut Helleborus, Aſarum purgabat. Infuſum aquoſum debile eſt (*h*), & catharticum (*h**).

Ob has vires valet ad jecoris morbos (*h***); ad longas febres intermittentes (*i*), & quartanas (*k*), ad iſchiadicos (*l*), renumque morbos, ad menſes pellendos (*m*), ad ipſum hydropem (*n*); demum ad maniam.

Pulvis foliorum ſiccorum valenter (*o*) ſternutamenta ciet, & ad cephaleas (*p*) adhibetur: eodem *in meatum auditorium inflato*, etiam ſurditas (*q*) ſuperata fuit, *& ulcus ſinus frontalis evacuatum, cum per nares adtraheretur* (*r*). Gravi *in lue* pecorum, cum paſſim circa genitales partes humores erumperent, *idem* in aures inflatus pulvis ſummam utilitatem præſtitit (s).

II. DIPLOSTEMONES.

CHRYSOSPLENIUM TOURNEFORT. t. 60.

LINN. n. 558.

Calyx rotati floris ſimilis (*a*), in quatuor ſubrotunda ſegmenta fiſſus. Ex quadrata placenta ſtamina octo, & decem exeunt (*b*). Fructus flori ſubjectus, bicornis (*c*), recurvus; per maturitatem aperitur, ad conchæ bivalvis (*d*) modum, & revolvitur. Semina numeroſa, nitentia. Tubæ duæ. Unicus flos ſupremus quinque partes habet, & ſtamina decem.

1548.

(*k*) BOCCONE *muſ. di fiſic.* p. 144.
(*l*) NEVETT. *rational accon of hum body* p. 156. Non purgare PECHLIN. *purg.* n. 95. Sed experimentum ſuum citat NEVETT.
(*m*) SCHEFFER *de Aſaro.*
(*n*) IDEM.
(*o*) LUDWIG. *de bonit. radic. Progr. I.*
(*p*) RONDELET. *Pond.* CHAILLON.
(*q*) KLAUNIG. *obſ.* p. 80.
(*r*) MESUE *Act. Hafn. IV.* LINDER. Egregie ea doſi purgare LINNÆUS *purg. indig.*
(*r**) *Deſcr. des plant. uſuell.* p 59.
(*s*) SAGAR. p. 56.
(*t*) *Pharm botan.* p. 116.
(*u*) BUCHOZ II. p. 47.
(*x*) NEUMAN *ed.* ZIMMERMAN p. 897. &c.
(*y*) Doſi extracti ad drachmam LENTIL. *Miſcell. III.* p. 57.
(*z*) NEUMAN.
(*a*) ARETÆUS *cur. diut. II.* c. 3. *cur. acut. II.* c. 7. RHAZE ad MANSOR. III. c. 28.
(*b*) PETZOLD *obſ.* 57.
(*c*) Nimis lene eſſe medicamentum FALLOP. *purg. ſimpl.* c. 4. Segne, ſi minori copia detur STAHL. *mat. med.* p. 137. Solum vinoſum infuſum valet, non aquoſum LINNÆUS.
(*d*) NEUMAN. Pro diaphoretico ARETÆUS *Cur. acut. II.* c. 5.
(*e*) MESUE. *Deſcr. des plant. uſuell.* p. 60.
(*f*) IDEM.
(*g*) PLIN. L. XXI. c. 19.
(*h*) Sudorem & urinam ciere LINNÆUS.
(*h**) PLIN. l. c. RHAZE l. c. *Deſcr.*
(*i*) PETZOLD. KLAUNIG. CHAILLON. BURGRAV. *lexic.* p. 1120. LENTIL.
(*k*) In NICOLAUM p. 161. decoctum.
(*l*) Decoctum CHESNEAU p. 425. ex RONDELETIO.
(*m*) GEOFFROI p. 131.
(*n*) RUFUS. RULANDUS.
(*o*) *Chirurg. pharmac.* p. 81. BLAIR. l. c.
(*p*) COLBATCH. *acid and alcali.* p. 1. 164. BLAIR.
(*q*) COLBATCH.
(*r*) *Journ. de medec.* ann. 1757. m. Jul.
(*s*) *Afhandling om ſarſotor* p. 72.
(*a*) TOURNEFORT. A. A. B.
(*b*) LINN. *Skonika reſa.* p. 17.
(*c*) TOURNEFORT. C.
(*d*) D.

1548. CHRYSOSPLENIUM foliis alternis LINN. p. 569. *Skonska reſa* p. 16.
Saxifraga aurea Hort. Aichſtett. hiem. t. 6. f. 5. *Dodonæi* LUGDUN. p. 1113. J. B. III. p. 707.
Sedum paluſtre luteum majus, foliis pediculis longis inſidentibus HIST. OXON. III. p. 477. S. 12. t. 8. f. 8.
Golden Saxifrage PETIVER *herb. Brit.* t. 6.
Bernæ reperiebatur in urbe, *hinter den Speichern*, in ſepibus, & ad rivos alioquin non rara. In foſſis arcis *Burgdorfenſis* abunde; & in humidis umbroſis alpium.
Radices ſucci plenæ. Caulis in ſumma parte ramoſus. Folia alterna, longe petiolata, reniformia, rotunde ſerrata, ſubhirſuta. Flores in ſumma planta in planam umbellam congeſti, flaveſcentes iidem, micantes, & foliis inſidentes.
Sapor ſtypticus, ſubacris, vulnerarius. Nullo in uſu eſt.

* 1549. CHRYSOSPLENIUM foliis conjugatis (oppoſitis) LINN. p. 569.
Saxifraga aurea DODON. *pempt.* p. 316. LOBEL. *ic.* p. 612.
Sedum paluſtre luteum, foliis ſubrotundis, ſeſſilibus HIST. OXON. III. p. 477. S. 12. t. 8. f. 7.
Deſcripſit Cl. PETIT *Lettres d'un Médecin III.*
In adſcenſu montis *Ballon*; ſupra *Mülhuſiam*. *A la Vachette prés de Goumoy*, in dominio *Franquemont*, Cl. GAGNEBIN.
Habitus totus prioris ſpeciei, qua aliquanto minus eſt. Folia conjugata, minora, minus reniformia, rotundiora. Caulis dichotomus. Flores perinde petiolati, quiſque ſuo foliolo inſidens.

II. MONOSPERMÆ.

I. DIPLOSTEMONES.

Semine unico, plerumque nudo.

SCLERANTHUS LINN. KNAWEL. RAJ. DILL &c.

Calyx campaniformis, quinque ſegmentis ſubulatis. In ejus cavo ſemen unicum, calyce coronatum, & ejus ſegmentis connatum. Stamina decem. Tubæ duæ. Petala a calyce *diverſa* habet Cl. C. A. v. BERGEN (*e*), ſive petala in nonnullis exemplis accedunt, ad CHERLERIÆ ſimilitudinem, ſive de alia planta ſermo eſt. Stylum trifidum Cl. POPOWITSCH (*f*).

1550. SCLERANTHUS floris ſegmentis erectis.
Polygonum minus, polycarpon TABERNÆMONT. p. 834.
Alchimilla gramineo folio, majori flore VAILLANT. p. 4. t. 1. f. 5.
Knawel incanum, flore majori, perenne RAJ. *Synops. III.* p. 160. t. 5. f. 1.
Spreading Knawel PETIVER. *Brit.* t. 9.
β. Teſte BREYNIO eſt etiam.
Polygonum cocciferum CAMERAR. *Epit.* p. 691. *
Polygonum Polonicum coccifernm J. B. III. p. 378. RAJ. p. 186. BREYNE *de cocco rad.* f. 1.
Polygonum minus FRISCH *inſecte Teutſchlandes* t. II. n. 1.
α. β. *Scleranthus calycibus fructus clauſis* LINN. p. 580.
Baſileæ ad *Wieſam* ſurſum eunti occurret, poſtquam pontem Huningem ducentem ſuperaſti. In colle, qui agros *Wylenſes* ſeparat a ſylva cognomine. In *Valeſia* paſſim, circa *Fouly*, *Gonthey*, *aux Ecrottes*, *en montant au Trient*. In ſummo monte *Salanſe*.
Radix perennis. Caules filiformes, quatuor, & ſex unciarum, numeroſi, geniculati, ſemiprocumbentes. Folia conjugata, curva, linearia, peranguſta, in origine ſua latiora. In ſumma planta flores congeſti, ex ramulis breviter petiolati. Stipulæ breves, lanceolatæ. Flores albi, linea viridi ſegmenta diſtinguente, non quidem clauſi, minus tamen, quam in ſequente ſpecie patuli, ſegmentis calycinis ovatis, erectis.

1551.

(*e*) *Comm. Lit. Noric.* ann. 1739. p. 35. *Progr. de Alchimilla.*
(*f*) *Vom Meere* p. 354.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0420-7
DFG

1551. SCLERANTHUS floribus patulis.
Polygonum Germanis Knawel TRAG. p. 393.
Scleranthus calycibus fructus patulis LINN. p. 580.
II. *Polygonum minus alterum* TABERNÆMONT. p. 835.
In agris & inter ſtipulas vulgo.
Altius & erectius, donec maturi caules a ſeminum pondere coacti decumbant, pariter geniculati. Folia ſimilia, longiora, ortu lateſcente. Flores pariter congeſti, per ætatem rigentes, ſegmentis lanceolatis, acutis, in maturis patuli, diſtinctionibus, acutioribus, viridioribus, etſi neque ab iſtis albor abeſt. Stamina etiam denis pauciora, octo, ſeptem, quinque (*g*).
Ad prioris plerumque ſpeciei, tamen etiam ad iſtius (*b*) radicem, inſectum ex genere *Progallinſectorum* REAUMURII adhæret, ex quo muſca & vermiculus coccineus prodit, a BREYNIO, olim amico noſtro, deſcripta. Hæc quaſi galla olim ad tinctoriam artem in Polonia & Pruſſia adhibita fuit (*i*). Nunc Coccinella Mexicana invaluit,
Scleranthus ad Alſinen per Cherleriam reddci poteſt, cum quibus habitu conſentit, petalorum defectu differt.

I. II. II. ANOMALÆ.

His ratio ſtaminum ad ſegmenta floris non dupla eſt, ad duplam tamen accedit, ut unum alterumve deficiat, denique perinde, ut in Alſines genere, ad quinarium numerum ſtamina minuuntur.

HERNIARIA TOURNEFORT. t. 288.
LINN. n. 308.

Calyx quinquepartitus, ſegmentis lanceolatis. *Stamina vera decem*, ut priori ordini (*a*) proxima ſit, alterna quina antheris prædita, & quina ſterilia. Tuba bifida. Semen nitidum in capſula, quam a cortice ſeminis, in tanta minutie, non diſtinguas. Etiam quadrifolio calyce, & quatuor ſtaminibus reperitur.

1552. HERNIARIA glabra, glomerulis multifloris.
Herniaria GESNER. *hort.* BLAKWELL. t. 320. *glabra* J. B. III. p. 379. *herbacea* LINN. p. 317.
Paſſim in arenoſis. Baſileæ ad *VViesam* fluv. In arce *St. Tryphon*, in Valeſia; à *St. Sulpy*, *Morgiæ*, Genevæ, Tiguri, *Delemontii*.
Herbula humifuſa, multis cauliculis, vix ſemipedalibus. Folia ovato lanceolata Serpylli. Ad cujuſque folii alam glomeruli florum ſeſſilium. Bractea flore minor, ovato lanceolata, ſicca. Floſculi virentes, ſegmentis ovatis. Semen ſubrotundum, cinctum ſeparabili involucro albido. Habitus glaber.
Subſalſa, ſtyptica plantula, medicata. Ob vim ſtypticam ad hernias laudatur, potius, quam adhibetur. Succus expreſſus cum vino HOLLERIO (*b*) olim commendatus eſt, & ab HILDANO (*c*) & ſemen, & ſuccus cum albo vino (*d*). Deinde ad calculum frangendum eadem adhibita fuerunt, quæ vis pene contraria eſt prioris. Tophum renum decocta cum Herniaria aqua ſolutum fuiſſe *Johannes* VIRIDET (*e*); juſculum cum magna doſi lapidum cancrorum POTERIUS (*f*). Fefelliſſe aliquando fatentur (*g*). Urinam pellere & vehementer, apud Cl. CHOMEL (*h*) lego, & ejus plantulæ ope hydropem curatum (*i*), qui equidem ex nimio potu ortus fuiſſet. Pulverem adverſus oculorum caliginem in propria diſſertatione GRUHLMANNUS laudavit (*k*). Vix noſtris temporibus in medicina nota eſt.

1553.

(*g*) POPOWITSCH p. 163.
(*b*) BARYNE *Cur. radic. Diſſ. II.*
(*i*) De eo Cocco BERNIZ *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann. III. obſ.* 104.
(*a*) BLAKWELL.
(*b*) *Morb. intern.* c. 62.
(*c*) In epiſtolam ad D. HAGENBACH.
(*d*) DURET apud CANERAR. Cent. III. n. 48.
(*e*) *Du bon uſage* p. 350.
(*f*) *Centur III.* c. 73.
(*g*) HOFNUNG. *ciſt.* p. 36.
(*b*) *Plantes uſuelles* p. 248 *Supplem.* p. 83.
(*i*) IDEM ibid.
(*k*) Jen. ann. 1706.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0421-3

1553. HERNIARIA hirſuta, glomerulis pauciſloris.

Herniaria hirſuta RAJ. ZANICHELL. *ic.* 284. C. B. J. B. III. p. 379.
Hoary rupture Wort PETIVER. *Brit.* t. 10.
Herniaria herbacea hirſuta LINN.

In Valeſia paſſim. Ad rupes glaciales montis *Oberſtafel.* Circa *Branſon*, *Zurmeatte.* C. B. etiam inter *Baſileenſes* habet. In agris verſus *Hauingen*, cis & trans *Wieſæ* (1) pontem; circa *Wyl* & *Rieben* naſci dicitur.

Habitus idem, tamen minor, & ſimilia folia & bracteæ. Dubitat, num vere diverſa ſit, LINNÆUS, conjungit ILL. TREW (*m*). Sed facile diſtinguitur, glomerulis pauciſloris, qui in vulgari plurimos flores continent, & flore multo majori, pro folii portione. Bracteæ albiſſimæ.

POLYGONUM (*a*) LINN. n. 495. *Mat. med.* p. 62.

POLYGONUM TOURNEFORT. t. 290.

PERSICARIA TOURNEFORT. t. 290.

BISTORTA TOURNEFORT. t. 291.

& FEGOPYRUM TOURNEFORT. t. 290.

Cum LINNÆUS omnia tentaſſet, glanduliſque videret ſe uti non poſſe, denique de ſeparandis his generibus deſperavit, & glandulis uti deſiit. Neque aliud conſilium vidi, quod ſequerer. Nam a glandulis ſumtus character plantas perſimiles ſeparat. Ex iis unum genus fieret Perſicariæ racemoſæ, & orientalis, cum Fegopyro cereali, & cum Perſicaria natante: aliud ex reliquis omnibus. Ex ſtaminibus conveniunt octoſtemones Biſtortæ duæ, & Polygonum, & Fegopyra: diſcedunt hexaſtemones Perſicariæ; & pentaſtemon *Perſicaria natans*. *Ex tribus tubis Biſtortæ, Fegopyra, Polygonum ſecedunt a Perſicariis, quibus tubæ duæ ſunt, vel una bifida* (*b*).

Ergo ſimplex huic generi character eſt, florem habere profunde quinquefidum, ſegmentis obtuſis (*c*), plerumque coloratum. Stamina a quinque (*d*) ad octo, ut numerus naturalis videatur octo eſſe, & in pleriſque ſpeciebus dominetur. Semen plerumque triquetrum (*e*).

I. GLANDULIS NULLIS.

I. TUBA BIPARTITA.

1554. POLYGONUM foliis ovato lanceolatis, ſpicis florigeris, vaginis calvis, truncatis.

Hydropiper FUCHS p. 842. DODON. *Cereal.* p. 269. BLAKWELL. t. 119.
Perſicaria acris, ſeu Hydropiper J. B. III. p. 780.
Iconem dedit TREWIUS *Comm. Lit. Noric.* ann. 1737. t. 5. f. 7. 8.
Polygonum foliis hexandris, ſemidigynis, foliis lanceolatis, ſtipulis ſubnullis LINN. p. 517.

β. Flore albo JOHRENIUS, &c.

In foſſis & aquoſis viarum.

Caulis pedalis, cubitalis, ſemiſubrectus, geniculis evidentibus. Folia late elliptica, lanceolata, glabra, non maculata. Summi rami in gracilem ſpicam abeunt. Flores ad ramum ſeſſiles, non congeſti, ſæpe quadrifidi, ſegmentis albis, vel rubellis. Vaginæ coloratæ, breves, latæ, truncatæ, non ciliatæ, niſi eæ, quæ diviſioni caulis & rami origini adponuntur. Tuba biſida, antennis globulo terminatis. Stamina ſex. Semen compreſſum, nitens.

Totius

(*l*) p. 217.
(*m*) Ad BLAKWELL. l. c.
(*a*) Polygonum mas, Sanguinaria, ramos habet teneros, exiles, copioſos, geniculis cinctos, qui per terram, ut gramen, repunt. Folia Rutæ longiora; ſemen ſub omnibus foliis turgeſcens; florem candidum habet, aut puniceum *Dioscorid.* L. IV. c. 4. PLIN. L. XXVII. n. 91. Polygonum nobis Sanguinaria MARCELLUS c. 9. ſeu herba ſanguinalis CELSUS L. II. c. 33. Proſerpinacam ſeorſim habet PLIN. L. XXVII. n. 104. easdem tamen vires, quas Polygono, ei PLATEARIUS tribuit p. 181. b.
(*b*) *Catal. Hort. Gotting.* p. 30. HOFFMER *neſſ. v. flor.* p. XII.
(*c*) TOURNEFORT. A. B. B.
(*d*) B.
(*e*) F.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0422-9
DFG

Totius plantæ acrimonia cauſtica, durabilis. A *miti* vaginis ſeparatur (*f*), ut fatearis eam, quæ proxime dicitur, videri utramque conjungere.

Succus leviter acidus eſt. Aqua ſtillatitia (*g*) fragrans, & ſubacris. Extractum gelatinoſum, ſalſum. Sal fixus multo marino miſtus.

Infuſa aut decocta planta urinam pellit, in Luſitania (*b*) ob eam vim vulgo nota; hinc ad hydropem & iterum utilis, ut paſſulis, vel acetoſa, nimiam medicaminis vim contemperent (*i*). Calculum minus tamen ſolvit, quam aqua ſimplex (*k*). Aquam deſtillantem ajunt vitioſum renum & veſicæ glutem expellere.

Externum uſum ad œdemata magni Viri laudant, CHOMELIUS & BOERHAAVIUS. Succus Perſicariæ acris cum ſale contritæ, carnem putridam deſtruit (*l*), & ulcera fiſtuloſa mundat. Luteo colore tingit (*m*).

1555. POLYGONUM foliis ovato lanceolatis, glabris, ſpicis ſtrigoſis, vaginis ciliatis. †

Perſicaria anguſtifolia C. B. *Prodr.* p. 43. ex *ſinguli geniculi florens* PETIVER. *muſ.* n. 90. RAJ. *Synopſ. III.* p. 145.

β. Eadem eſt ex fide horti ſicci C. B.

Perſicaria paſilla repens LOBEL. *ic.* p. 316. PETIVER. RAJ. &c.

Perſicaria pumila TABERNÆMONT p. 858.

C. BAUHINUS *anguſtifoliam Michelfeldæ*, *minorem* in agris *Huningenſibus* legit, & circa *Haltingen*. Ego in torfaceis *das Löhr*, & in ſylvoſis humidis.

Habitum habet *acris*, ſpicas ſtrigoſas, florum ſibi ſuccedentium; folia glabra, abſque maculis, eadem ſuperne valde anguſta, linearia, inferius ovato lanceolata. Sed vaginæ florum omnes ciliatæ, ut in miti, & nulla acrimonia.

* 1556. POLYGONUM foliis ovato lanceolatis, ſubtus tomentoſis, ſpicis ovatis, vaginis ciliatis. †

Perſicaria folio ſubtus incano RAJ. *Synopſ. III.* p. 145.

In inſulis Rheni STÆHELINUS; ego paſſim. Si vera varietas eſt, erit inter magis inſignes.

Caules erecti, dodrantales, ruberrimi. Folia maculata, & non maculata: ſterilia linearia, tota ſubtus albo tomento obducta, ut dirupta fila trahant: fertilia ovato lanceolata. Vaginæ ciliatæ. Flores non in ſtrigoſas ſpicas, ſed denſas, ut in miti; albi aut rubri, plerumque quadrifidi, cum ſex tamen ſtaminibus.

1557. POLYGONUM foliis ovato lanceolatis, ſubhirſutis, ſpicis ovatis, vaginis ciliatis.

α. Varietas maculata, flore rubro & albo.

Perſicaria (n) FUCHS p. 630. DODON. *pempt.* p. 108. *maculoſa* RAJ. BLAIR. VAILLANT. t. 118.

Icones TREWII *Comm. Lit.* l. c. f. 5. 6.

II. *Macula maxima, ferri equini figura* PLUKNET. RAJ. &c.

β. Varietas non maculata, flore perinde albo & rubro.

Perſicaria DODON. *Cereal.* p. 271. *altera* MATTHIOL. p. 584. CAMERAR. *Epit.* p. 353.

Icones TREWII l. c. f. 3. 4.

α. β. *Polygonum foliis hexandris, digynis, ſpicis ovato oblongis, foliis lanceolatis, ſtipulis ciliatis* LINN. p. 518.

In agris, hortis, foſſis, ad vias.

Radix gracilis; caulis cubitalis, procumbens, inde erectus, ſub foliis nodoſus. Folia ex ellipticis longe lanceolata, plerumque glabra, ora & nervis ſubhirſutis, etiam tota nonnunquam ſuperficie. Terram propius in folii parte latiſſima macula ſubnigra, in ſuperioribus foliis nulla. Vagina cuique flori infundibuliformis, lacera, in fila terminata. Spicæ ex alis foliorum rariores, quam natanti, denſiores multo, quam prioribus, cylindricæ, ovatæ, breves. Flores juniores virentes,

(*f*) Conf. SCOPOLI p. 421.
(*g*) *Comm. Lit. Noric.* ann. 1739. p. 137. 138.
(*b*) BOCCONE *muſ. di fiſic.* p. 214.
(*i*) *Comm. Lit. Noric.* ann. 1739. *hebd.* 18.
(*k*) HARTLEY *lithontript.* p. 57.
(*l*) HERRGÆUS *kanbiſoku* p. 63.
(*m*) LINN. *plant. tinctor.* p. 17.
(*n*) Perſicaria TOURNEFORT. t. 291.

rentes, adulti albi, rubrive, quinque ovatis (*o*) segmentis. Tubæ duæ (*p*), globulo ornatæ. Stamina quinque in uno ordine, deinde extra ordinem sextum, etiam septimum. Semen subovatum, acuminatum (*q*).

Sapor acidulus, nitrosus, adstringens (*r*), sed mitis, non acidus. Aqua stillatitia grati odoris: sic grati saporis extractum: sal fixus impurus, oleo & terra mistus. Aquam stillatitiam aliqui calculum vesicæ comminuisse (*s*) ajunt, quod quidem nimium videtur (*t*). Pro vulneraria cæterum planta habetur, cum qua decocta aqua in pectoris vulneribus, ad eluendum pus vel cruorem (*u*) e Siphone injicitur. Ad ulcera (*x*) etiam antiqua; denique ad compescendam gangrænam herba commendatur. Miras morborum curationes (*y*) hac stirpe a PARACELSI schola perfectas fuisse lego (*z*). Etiam a scorpiis tutum reddere (*a*), qui comederit. In officinis medicorum, cum istis laudibus, tamen ignoratur. Lanam cum alumine maceratam, & Persicariæ incoctam, luteo colore tingit (*b*).

Ad varietates hujus speciei pertinere videntur *Persicaria minor supina, spica ex alis foliorum pluribus pediculis insidente* rubra, habitiori quam AMMANNUS Scaphusiæ ad Rheni ripam legit (*c*); tum *Persicaria anguſtifolia, geniculis maxime nodosis Pauli* BOCCONE (*d*); & *Persicaria mitis major, foliis pallidioribus*, &c. (*e*) a Cl. HUDSON missa mihi proximæ videntur, aut eædem.

II. TUBIS TRIBUS.

1558. POLYGONUM radice lignosa, contorta, foliis nervosis, radicalibus ovato lanceolatis, caulinis linearibus, *It. Helv. II.* n. 37.
Bistorta minor, seu alpina CAMERAR. *Epit.* p. 684. bene.
Bistorta minor CLUS. *Pannon.* p. 479.
Bistorta alpina media, folio minus rugoso PLUKNET. t. 151. f. 2.
Bistorta alpina pumila, varia RAJ SCHEUCHZER. *It. II.* p. 130.
Bistorta &c. AMMAN. *plant. ruthen.* n. 243. p. 199.
Polygonum caule simplicissimo, monostachyo, foliis lanceolatis LINN. p. 516.
Icon OEDERI t. 13.

In alpium pratis altioribus ubique. In Juræ etiam culminibus *Falconario, Montendre, Dolaz.* In Suecia vulgaris herba (*f*).

Radix magna, lignosa, intorta, tamen simplicior. Folia radicalia robusta, petiolata, elliptica, per oram robustioribus nervulis striata, ut ora punctata videatur, vel serrata: caulina linearia, lanceolata, cæterum similia. Caulis dodrantalis; spica terminatur unica; ea in juniori planta densa; in adulta rara, strigosa, floribus sessilibus, albis, profundissime divisis. Bracteæ argute lanceolatæ. Flos quinquefidus. Stamina octo (*g*), etiam sex. Tubæ tres erectæ. Semen ovato conicum, cuticula indutum, quam facile exsuit. Ea semina frequenter & in bulbillos (*h*) informes, & aliquando in folia (*i*) degenerant, quod olim CLUSIUS vidit, & BOCCONE (*k*).

Radices cedunt in cibos Tungusis (*l*) & Kamtschadali (*m*), etiam Norvegis fame pressis (*n*).

1559. POLYGONUM radice lignosa contorta, spica ovata, foliorum petiolis alatis.
α. Varietas quam ajunt esse radice magis intorta, foliis minus rugosis.
Serpentaria mas, seu Bistorta FUCHS p. 773.
Bistorta (n*) DODON. *de purgant.* p. 40. 41. *major Hort. Aichstett. vern. ord.* 9. t. 2. f. 1.

β. Varie-

(*o*) IDEM A.
(*p*) IDEM C.
(*q*) IDEM D. F.
(*r*) *Comm. Lit. Noric.* ann. 1739. p. 132.
(*s*) BOYLE *utilit. philosoph. experient.* p. 160.
(*t*) Etiam BOERHAAVIO in Prælect.
(*u*) GARENGEOT. *Operat. de Chirurg.*
(*x*) CRATO *Epist.* L. III. p. 201.
(*y*) LEVINO. BATTO.
(*z*) SMET. *Miscell.* L. XII. p. 650.
(*a*) VALVASOR *Ehre von Crain I.* p. 450.
(*b*) *K. Swenska Wetenskap. Acad. handl.* ann. 1745. p. 251.
(*c*) *Mus.* p. 487.
(*d*) *Recherches* p. 207.
(*e*) LYONS *Fascic.* p. 13.
(*f*) *K. Swenska Wetenik. handl.* 1745. p. 114.
(*g*) OEDER.
(*h*) Ibid.
(*i*) Ibid.
(*k*) *Mus di piant.* p. 52.
(*l*) GMELIN. *It. II.* p. 50.
(*m*) *Natur. Histor.* p. 90.
(*n*) GUNNER *Flor.* p. 9.
(*n**) Non est Behen rubrum, neque Britannica BRASSAVOLA *Exam. simpl.* p. 548.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0424-0 DFG

β. Varietas *radice minus intorta*, *folio rugoso* MILLER t. 66.
Colubrina, *seu serpentina femina* FUCHS p. 774.
Bistorta CAMERAR. *Epit.* p. 683. BLAKWELL. t. 254.
γ. Folio dodrantem, & pedem longo.
Bistorta alpina maxima C. B. *Prodr.* p. 100. J. B. III. p. 539.
α. β. γ. *Polygonum caule simplicissimo, monostachyo, foliis ovatis, in petiolum decurrentibus* LINN. p. 716.

In pratis udis vulgo. Prope balneum exterius in suburbiis Bernensibus, qua itur ad fabricas, *im Sulgenbache*.

Radix magna, lignosa, capillata, teres (*o*), semel, bis, & ter intorta, nullo certo ordine. Folia glabra, ex ellipticis lanceolata, ora modo undulata, modo plana; radicalia petiolata, hilo obscuriori, petiolo foliaceo latescente; caulina amplexicaulia. Caulis pedalis, cubitalis, simplex. Spica unica, ovata, densa. Bracteæ argenteæ, strepentes, lanceolatæ. Flores petiolati (*p*), constanter rosei, segmentis quinque (*q*), etiam quatuor, in basi connatis, ovatis, leviter acuminatis (*r*), etiam paulum inæqualibus (*s*). Stamina octo, etiam decem. Semen triquetrum (*t*), calyce majus, tubis tribus subrectis. Bulbillos etiam in caulis alis habet, per quos planta se multiplicat (*u*), & demum ex iis bulbillis folia (*x*) producit.

Radix acido austeroque succo turget, ut Tormentilla: vehementer adstringit: quare ad dentium vacillationem, ad fluxam alvum, ad nimios menses, ad dysenteriam adhibetur, non utili quidem consilio, nisi expurgata fuerit acris saburra, a qua morbus est. Etiam infusum aquosum, & extractum inde paratum, valde adstringit (*y*). Resinæ parum habet (*z*). Farinam radicis in pane grati saporis esse & salubrem KALMIUS (*a*). A pecore præter equos amatur (*b*).

560. POLYGONUM procumbens, foliis linearibus, acutis, floribus solitariis.
Polygonum BLAKWELL. t. 315. *mas* MATTHIOLI *p.* 951.
Polygonum majus, *Corrigiola* TABERNÆMONTANI *p.* 832.
α. Flore albo.
β. Foliis rubentibus SCHWENKFELD.
γ. Αφυλλον DILLEN. *Cat. Giess.* p. 165.
δ. Folio brevi & angusto TABERNÆMONT. p. 833.
ε. Folio longo & angusto EJUSDEM ibid. J. B. RAJ.
ζ. Foliis latioribus, vaginis majoribus.
Polygonum saxatile C. B. *Prodr.* p. 131. RAJ. &c.
α. ζ. *Polygonum floribus octandris, tryginis, axillaribus, foliis lanceolatis, caule procumbente herbaceo* LINN. p. 319.

Nihil vulgatius ad vias, & inter stipulas. Varietas ζ. marini similior, in arce *Wallenburg* a C. B. lecta est.

Radiculæ exiguæ generant numerosos caules, prostratos, geniculatos, dodrantales. Folia elliptica, lanceolata, latitudine varia; majora, quæ superiora. Flores solitarii, aut glomeres pauciflori, alis foliorum insident. Vaginæ sub foliorum originem albæ, siccæ, in apice fibrosæ, multo, quam Polygono maritimo, minores. Flos coloratus, albus, aut subruber, pictus effigie calycis quinquefidi, viridis. Tubæ tres, glandulæ nullæ. Stamina in uno ordine quinque, in altero interiore tria alia.

Siccat, & adstringit, & refrigerat (*c*), parco tamen in usu est. Veteres putabant sanguinem supprimere (*d*), unde nomen: & ad vomitum sanguinis CAMERARIUS laudat. Ad vulnera recentia glutinanda laudatur. Ani prolapsus, & dysenteria admoto Polygono curata leguntur. Succi uncias duas, aut tres, aut infusam in vino, vel in aqua herbam, in dysenteriis sanguinisve jacturis laudat Cl. CHOMEL

(*o*) TOURNEFORT. t. 291. L.
(*p*) A. B.
(*q*) A. A.
(*r*) Ibid.
(*s*) Ibid.
(*t*) E. E.
(*u*) BOEHMER *plant. caul. bulbifer.* n. 13.
(*x*) TOURNEFORT. I. K. M.
(*y*) CARTHEUSER *mater. med.* p. 360.
(*z*) Ibid.
(*a*) *Calajoki Sokn.* p. 34.
(*b*) SCHREBER *III. Saml* p. 16.
(*c*) De Proserpinaca PLATEARIUS, ad polypos laudat MARCELLUS c. 10.
(*d*) CELSUS L. V. c. 2. PLIN. L. XXVII. n. 91.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0425-6 DFG

MEL (*e*). Ad diarrhœas diuturnas Cl. SCOPOLI utile invenit (*f*). Herniæ uſu Polygoni ſanatas etiam FALLOPIO (*g* vix credo. Ad morbos aurium MARCELLUS. Aqua, ut inodoræ plantæ, inutilis fuerit.

1561. POLYGONUM caule volubili, foliis ſagittatis.

Volubilis nigra TABERNÆMONT p. 876.
Helxine ſemine triangulo J. B. II. p. 157.
Polygonum foliis cordatis, caule volubili, floribus planiſculis LINN. p. 522.

Ubique in arvis, etiam cum aliqua frumenti noxa.

Caulis ad terram deſtitutus repit, fulcro, id nactus circa calamos & fruticulos flexuoſo caule ſcandit volubilis, pedalis, cubitalis, & ultra. Folia petiolata, ſagittata, circa petiolum hilo exciſa, triangula, glabra, amant rubere. Flores in ſpicas parvas, paucifloras, ex alis foliorum perbreviter petiolati. Calycis duo foliola minora, tria majora, ex albo virentia, ſe circa ſemen complicant, & ei ſunt pro involucro. Semen triquetrum. Tuba tripartita, non tres tubæ. Stamina octo.

1562. POLYGONUM caule volubili, foliis ſagittatis, valvulis ſeminalibus alatis.

Convolvulum nigrum DODON. *purg.* p. 220. ob ſemina alata & petiolata.
Fagopyrum dumetorum prælongum, ſeminibus alatis, duplici more diſpoſitis DILLEN. *Catal. Gieſſ.* p. 136. *nov. Spec.* p. 60.
Polygonum foliis cordatis, caule volubili lævi, floribus, carinate alatis LINN. p. 522.

Aquilegiæ in dumetis abunde. Bernæ in hortis legi, vitio natam.

Præcipuum diſcrimen eſt in trium foliorum ſemen includentium aliis membranaceis latis, valde elevatis, & albis. Habitus altior. Flores alii ex alis racemoſi, alii in ſpicas majuſculas, multifloras, diſpoſiti, ex longis petiolis penſiles. Cæterum caules ſtriati ſunt.

II. FLORE GLANDULIS ORNATO.

HELXINE BOERHMERI *Flor.* p. 246.

1563. POLYGONUM caule erecto, foliis ſagittatis, ſeminibus integerrimis.

Frumentum ſaracenicum MATTHIOL. p. 394.
Fagopyrum DODON. *Cereal.* p. 80.
Oxynum cerevale, Fagopyrum TABERNÆMONT. p. 276.
Polygonum foliis cordato ſagittatis, caule erectiuſculo, inermi, ſeminis angulis æqualibus LINN. p. 522.

Paſſim ſeritur, alteram poſt vernale hordeum meſſem daturum. Non notum antiquis, paulo ante BRUYERINI tempora coli cepit, ex Græcia, vel ex Aſia advectum (*a*). Ad litora arenoſa lacus *Lemani* ſpontaneum legi, & paſſim ad ſimeta.

Caulis (*b*) cum foliis ſucculentus, erectus, brachiatus, pedalis, cubitalis. Folia petiolata, ex cordatis triangula, hamis acutis, per ætatem plicata. Flores in ſpicas erectas, ſpecioſi, albi, per ætatem rubelli, ſegmentis ovatis, acutis, picti viridi calycis imagine, tribus foliolis circa ſemen conniventibus (*c*). Globuli flavi, octoni, in fundo floris conſpicui. Tubæ tres (*d*), capitatæ. Semen triquetrum, acutum, hedris levibus (*e*).

Noſtris ad alimenta avium cortinarum frequentiori in uſu eſt; ad panem etiam admiſcetur, & in Dania pultem dat, populariter edulem. Cum Dauco in cereviſiam decoquitur (*f*). Apibus optimum autumno alimentum præſtat (*g*).

* 1564.

(*e*) *Plant. uſuelles.* p. 575.
(*f*) p. 423.
(*g*) MATTHIOL. p. 952.
(*a*) L. V. c. 23.
(*b*) Albos fertiles eſſe, rubros vacuos *Oeconom. Nachricht. V.* p. 256.
(*c*) TOURNEFORT. t. 290. A. A.
(*d*) C.
(*e*) TOURNEFORT. H.
(*f*) CIRCQ *de teſte.*
(*g*) DES SERRES p. 550.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0426-2
DFG

* 1564. POLYGONUM caule erecto, foliis ovato lanceolatis, subhirsutis, spicis paniculatis.

Persicaria alpina Persicæ folio non maculoso, flore albo CAMPI *spicileg.* p. 29.
Persicaria alpina, folio nigricante, floribus albis BOCCONE *mus di piant.* t. 27. ALLIONE *Specim.* p. 41. t. 8.
Persicaria alpina altera saxatilis, foliis durioribus acutis BOCCONE *mus di piant.* p. 108. t. 83.
Polygonum foliis octandriis trigynis, racemosis, foliis lanceolatis, caule divaricato, patulo LINN. p. 520.

In pratis circa pagum *Formazz*, ad pedem alpium Grisearum.

Caulis ramosus, erectus, geniculatus, cubitalis & ultra. Stipulæ hirsutæ, squalescentes. Folia petiolata, longe ex ellipticis lanceolata, subhirsuta, nervo magno & albo. Flores in summa stirpe albi, paniculati, copiosissimi, in petiolis brevibus ad ramos ramosos dispositis. Stipulæ fuscæ, ex ovatis lanceolatæ. Segmenta floris quinque, etiam sex & quatuor, ovata, tria majora, cava, viridia, oris albis, in angulos planos educta: duo intermedia alba, intus rosea. Pars proxima origini saturate purpurea, pulposa, glandularum similis. Stamina octo, etiam pauciora, ad quinque. Tuba crassa. Semen triquetrum.

Acida, subadstringens, ad dysenterias utilis, cum aqua decocta, ex *Bartholomæi* CACCIA experimento (*b*).

Etiam *Orientalis* glandulas habet.

1565. POLYGONUM foliis ovato lanceolatis, ciliatis, spicis ovatis.

α. Planta foliis aquæ innatantibus.

Fontalis seu Potamogeton DODON. *Cereal.* p. 227.
Potamogeton angustifolium TABERNÆMONT p. 740.

β. Planta terrestris, caule recto, foliis manifesto hirsutis.

Persicaria acida peculiaris JUNGERMANNI HOPMAN. *Flor. Altdorf.* TREW. *Commerc. Lit. Noric.* ann. 1737. t. 5. f. 1. 2.
Polygonum floribus pentandris semidigynis, staminibus corolla longioribus LINN. p. 517.

Natatilis ubique v. gr. Bernæ in piscinis *im Sulgenbache*. Erecta in vineis nimis frequens, circa *Biel*, *Ligerz*. Etiam *aux Grangettes*, ad lacum Lemanum

In natatili folia Bistortæ, elliptico lanceolata, ut in Nymphæa coriacea, nervis parallelis, petiolo etiam alato, ora subtiliter vel serrata, vel ciliata. Ex alis foliorum in longis scapis aphyllis. Spicæ, quas ex aquis effert, ut in Bistorta densæ, teretes, semper rubellæ. Bracteæ breves, ovato lanceolatæ. Segmenta floris ovata quinque. Stamina quinque, in juniori flore breviora, in adulta planta erumpentia (*i*). In origine segmentorum floris macula, seu nectarium saturate purpureum. Semen ovatum, compressius. Tuba profunde bifida, antennis capitatis, sive duæ.

In terrestribus caules rubri, longe reptantes, pene Rubiæ æmuli, eriguntur, ut flores proferant, foliis minus duris, hirsutis, erectis: & in summis ramis similes spicas proferunt.

Ob saporem *acidam* SCHULZIUS dixit, & videtur vires habere Bistortæ, aut Lapathi. Laudatur ob vires lithontripticas (*k*). Utique chartam cæruleam (*l*) rubro tingit, & salem essentialem dat subacidum. Extractum gummosum adstringit, & valde salsum est: in capite mortuo sal acidus supersest, & marinus; denique fixus. Aqua stillatitia leniter adstringit. Induit vinum Rubi Idæi odore (*m*).

III. MEI-

(*b*) ALLIONE p. 42.
(*i*) Cl. JACQUIN. *Vindobon.* ad p. 66. in aquis breviora stamina esse, in terra longiora. Sed etiam in aquis adulti flores stamina emittunt.
(*k*) Apud SCHULZE ex *Ger.* BOOTIO, HEFFELMEYERO, & aliis
(*l*) *Comm. Lit. Nor.* ann. 1739. p. 139.
(*m*) QUELMALZ *mangon.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0427-8

III. MEIOSTEMONES.

QUIBUS PLURES FLORIS SUNT PARTES, QUAM STAMINA.

ALCHEMILLA Linn. n. 165.

ALCHIMILLÆ Tournefortii t. 289.

SPECIES ALIQUÆ.

Calyx campaniformis (*n*), in octo plana segmenta triangularia fissus (*o*), quorum quatuor majora sunt, minora totidem. Calycis divisionem quadrata & fungosa corona obducit (*p*), ex qua stamina quatuor nascuntur. Per eam receptaculi speciem tuba eminet, fine bifido, quam imum in calyce residens (*q*), ex ovato acuminatum semen emittit. Ob eam originem & calycem ad Quinquefolia accedit, flore nimis diversa.

1566. ALCHEMILLA foliis serratis, palmatis, seminovemfidis.

Pes Leonis Fuchs p. 612.
Alchimilla Dorsten. p. 22. b. *Hort. Aichstett. vern. ord. 6. t. 10. f. 2.* Blakwell. t. 72.
Stellaria Camerar. *Epit.* p. 908.
Alchimilla vulgaris Ic. Reg. 13. Garidel. *ic.* 4. Miller t. 18.
β. Minor Morison *prælud. Ic. Reg.* 12.
γ. Maxima Scheuchzer. *It. IV.* p. 29.
Alchimilla foliis lobatis Linn. p. 178.
δ. Pubescens J. R. H. Miller t. 18. Pluknet. t. 240. f. 1.
Alchimilla hybrida Linn.

Non est varietas sericeæ, ut coram video.

In pratis & sylvis: in alpes etiam adscendit. Pubescens in *St. Bernhardi* monte & vicinis alpibus (*r*).

Radix lignosa, magna, multifolia & multicaulis. Folia serrata, glabra, aut subhirsuta, complicata, palmata, sive expansa in stellam octo ad duodecim radiorum. Ad caulem majus folium & duo exigua, quasi auriculæ, opposita. Flores petiolati, in spicas convexas dispositi. Color iis viridis. In *pubescente* facies etiam calycis pene sericeo villo tecta, fabrica vulgatæ.

Infusum aquosum herbaceo odore, & subausterum; extractum mellis ŏdore, acidulo & austerum est. Spirituosa quam vocant, tinctura viridis est, odore leni balsami; extractum inde spissatum austerum, odore perinde leni balsamico (*s*).

Adstringit, ad vulnera valet, in vinoso (*t*) infuso, parco tamen in usu est. Sal fixus impurus est, muria imbutus (*u*).

1567. ALCHEMILLA foliis digitatis, apice dentatis, sericeis.

Stellaria argentea Camerar. *Epit.* p. 909.
Heptaphyllon Clus *pannon.* p. 490.
Alchimilla perennis incana, argentea, seu sericea, satinum provocans Hist. Oxon. II. p. 190. t. 20. f. 3.
Alchimilla argentea montana, pentaphyllos Barrelier *ic.* 756.
Alchimilla pentaphyllea Munting *phytograph.* t. 90.
Silver lady mantle Petiver. *Brit.* t. 9.
Icon Oederi t. 49.
β. *Alchimilla alpina argentea, enneaphyllos ferc, habitu toto crassior & villosior* Scheuchzer. *It. I.* p. 29. *It. IV.* p. 328. non differt a vulgatiori ejusdem paginæ.
Alchimilla foliis digitatis, serratis Linn. p. 119.

In alpibus, subalpinis, & Juræ cacuminibus ubique.

Elegans planta, radice grandi, lignosa, habitu eodem quo vulgaris. Sed folia, quæ priori tantum palmata sunt, hic in quinque, septem, novem, ovata foliola, ad

(*n*) C.
(*o*) A. B. C.
(*p*) Ad A.
(*q*) D
(*r*) *Emend. V.* n. 15.
(*s*) Cartheuser *mat. med. II.* Edit. nov. p. 448. 449.
(*t*) Quer. *Elor. Espann. II.* p. 213.
(*u*) Bourdelin.

ad pediculum uſque fiſſilia ſunt, anguſta, in apice ſerrata, ſubtus tota argenteo villo nitentia. Corona illa quadrata, fuſca, & fabrica tota eadem; calyces etiam nitentes.

1568. ALCHEMILLA foliis glabris, quinatis, ſemimultilobis (*x*).
Alchimilla alpina quinquefolia C. B. *Prodr.* p. 138.
Alchimilla alpina pentaphyllea minima, lobis ſimbriatis BOCCONE *Muſ di piant.* p. 158. t. 1.
Alchemilla foliis quinatis, multifidis, glabris LINN. p. 179.
Multo rarior, & altiorum alpium. In *Gotthardo* monte, in *Furca*, *Pennino*, *Speluga*, *Pilato*, *Abbatiscellanis* alpibus, ſupra *Bagnes*, circa *Chamouny*.
Habitus humilis, vix ſemipedalis, totus glaber, cætera idem. Folia digitata, quinquepartita, ut in pentaphyllis, quoque lobo in plures minores, etiam octo, lobulos minores ſemidiviſo.

1569. ALCHEMILLA hirſuta, foliis trilobatis, lobis tripartitis & bipartitis.
Scandix minor TABERNÆMONT. p. 96.
Alchimilla minima montana COLUMN. *ecphraſ.* p. 146. 148. optime, etſi a Perchepier ſeparat.
Ic. Reg. t. 12.
Alchimilla annua minima, hirſuta, foliis inferne candicantibus HIST. OXON. II. p. 195. t. 20. f. 4.
Parsley piert PETIVER. t. 9.
Aphanes LINN.
Inter ſtipulas abunde.
Caulis erectus, paucarum unciarum, & tota planta hirſuta. Folia crebra, alterna, trilobata, lobo medio denuo trifido, lobulo medio tridentato, interioribus bidentatis. Lobi exteriores bipartiti, lobulis bifidis & trifidis. Faſciculi florum alis foliorum inſident, quorum minora ſegmenta perexigua (*a**) ſunt, merive pili. Semina ſæpe duo.

POLYCNEMON LINN. n. 53. (*a*).

CHENOPODII *Spec.* TOURNEFORT.

Calycis folia quinque inæqualia, lanceolata, acuta. Stamina tria. Tuba unica. Semen ſplendens, lenticulatum, involucro tenui, ſericeo, adhærente incluſum. Tuba bifida.

1570. POLYCNEMON LINN. p. 50.
Camphorata glabra C. B. *Baſil.* (b), neque enim alia circa *Oetlingen* naſcitur. & eadem in herbario HAGENBACHII cum hoc nomine ſervatur.
Anthyllis altera Italorum LOBEL p. 404.
Paſſim in Helvetia. Circa *Branſon*, *Orbe*, *Grandſon*, *Conciſe*, *Morges*, *à la Vachereſſe*. Baſileæ in ſegetibus *vor dem St. Johannſer Thore*. Circa *Oetlingen* STÆHELINUS (*c*); etiam ad *Wieſam* (*d*). In *valle Auguſta* vulgo provenit.
Radix longa, teres. Caules humi fuſi, ramoſi, etiam cubitales. Folia craſſula, ex lata origine longe filiformia, ſæpe curva, ariſta alba terminata. Flores in foliorum alis ſeſſiles, inter duas ſetas ariſtatas.

BLITUM (*e*) LINN.

CHENOPODIOMORUS BOERHAAVE.

Calyx tripartitus, per ætatem emollitur, coloratur, & glomeres florum in baccas abeunt. Stamen unicum. Semen intra calycem compreſſum, roſtratum. Tuba bicornis.

1571.

(*x*) *It. Helvet. II.* n. 18.
(*a*) LA CHENAL. *Diſſ. inaug.* p. 5.
(*a**) Habet ILL. FABRICIUS *Flor. Butisbac.* p. 41.
(*b*) *Enend I.* n. 22.
(*c*) *Bauler Merkwürd.* p. 701.
(*d*) Ibid.
(*e*) Blitum eſtur oleris modo, alvo utile DIOSCORID. L. II. c. 110. Βλιτον olus inſipidum SUIDAS. p. 439. Blitum inſipidum, alvum tamen ducit PLIN. L. XX. c. 22.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0429-2

* 1571. BLITUM foliis ſemitrilobis, rariter dentatis.

Atriplex ſylveſtris, lappulas habens C. B. *Prodr.* p. 58. in MATTHIOL. p. 363. RAJ.
Atriplex Mori fructu minima HIST. OXON. II. p. 606. t. 32. f. 11.
Blitum capitulis ſpicatis terminalibus LINN. *Spec.* p. 6.

J. GESNERUS in Rhætia in via verſus montem *Albulam.* Circa *Oſogno* vallis *Lepontiæ.*

Caulis rectus, pedalis, ſimplex, etiam ramoſus. Folia triangularia, ſemitriloba, paucis dentibus inciſa, longe petiolata. In foliorum alis per totum caulem, & infimum, & ſupremum, glomeres florum ſeſſiles, rotundi, per maturitatem rubri, ſucculenti. Semen nigrum.

Ad artem tinctoriam inſervit, etſi colorem inconſtantem præſtat. (*f*).

IV. ISOSTEMONES.

LIMNOPEUCE COR'D. p. 150.

VAILLANT. *Mémoires de l'Acad.* ann. 1719. t. 1. f. 3.

PINASTELLA RUPPII apud DILLEN *nov. gen.* p. 168.

HIPPURIS LINN. n. 11. MORHRING. *Phil. Tranſ.* n. 454.

Capſula ovata. Semen unicum (*g*), ex apice interius tubam recurvam (*h*), exterius antheram craſſiſſimam (*i*) geminam profert. Diadema in ſummo ſemine (*k*) alii rejiciunt (*l*); neque reperio. A pentapteride longe abeſt.

1572. LIMNOPEUCE COR'D. p. 150. VAILLANT. l. c. RAJ. *Syn. III.* p. 136.

Polygonum femina CAMERAR. *Epit.* p. 689.
Equiſetum paluſtre, brevioribus foliis polyſpermon C. B. *Theatr.* p. 242. TOURNEFORT. *autour de Paris* p. 268. SCHEUCHZER It. *VII.* p. 511.
Icon OEDERI t. 87. T. 2. SEGUIER.
β. Equiſetum paluſtre Linariæ ſcopariæ folio C. B. *Prodr.* p. 24. *Theatr.* p. 241. RAJ. &c. nam *Michelfeldæ*, & prope patibulum a C. B. indicatur, quibus locis vulgarem legi.
Hippuris LINN. *Spec.* p. 6.

In foſſis & lacubus Helvetiæ.

Caulis in aquis tranquillis erigitur, ex lacu Moratenſi ad aliquot a radice cubitos, in fluviis inclinatur & fluentum ſequitur. Caulis ſimplex, aqua plenus, e diaphragmatibus diviſus. Folia verticillata, duodena & ultra, erecta, quæ ſub aqua reflexa, linearia, acuminata. Semen cuique alæ ſuum inſident. Interponuntur ſeminibus corpuſcula, quæ gemmæ videntur.

THESIUM (*a*) LINN. n. 292.

LINOSYRIS RUPP. BUXBAUM. KNAUT.

LINOPHYLLUM PONTEDER.

ALCHIMILLÆ *Species* TOURNEFORT.

Semen unicum ad calycem adnaſcitur, ut ſegmenta calycis ex ſummo ſemine naſci videantur. Segmenta calycis triangularia, quinque (*b*), & quatuor, intus colore floreli tincta. Stamina tot quot ſegmenta floris. Tuba ſimplex, apice globoſo.

* 1573

(*f*) ROHR *phytotheol.* p. 115.
(*g*) VAILLANT. h. g. i. &c. MORHRING.
(*h*) VAILL. h. MORHRING. e.
(*i*) VAILLANT. e. e. e.
(*k*) IDEM c. c. MORHRING. c. e.
(*l*) MORHRING.
(*a*) Θέσιον radix amara, alvum purgans THEOPHRAST. L. VII. c. XI.
(*b*) Quinque FABRICIUS *Flor. Eutib.* p. 23. Quinque LINNÆUS.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0430-3
DFG

1573. THESIUM caule erecto, paniculato, foliis lanceolatis *Emend. III.* n. 106. *V.* n. 16.

Anonymos Lini folio CLUS. *pann.* p. 312.
Annon Linophyllon alpinum, latifolium, majus PONTEDER. *anthol.* p. 162. SEGUIER?
Theſium panicula foliata, foliis linearibus LINN. p. 301.

In Helvetia rarum, inter *Mendris* & *Caſſina*, in via ad montem *Generoſum*.

Huic caulis firmus, rectus, pedalis & ultra, ſuperne paniculatus. Folia radicalia longe petiolata, elliptica, circumſerrata, ad caulem frequentia, Lini ſimilia, erecta, firma, mucronata, ad tres lineas lata. Rami florigeri laxe paniculati, inflexi, multiflori. Flori cuique, in ima panicula, in ſuo ramo fere medio, foliolum latiuſculum, deinde duo exigua; in ſuprema panicula medium illud folium deeſt. Flos frequentius quinquefidus.

1574. THESIUM caule diffuſo, floribus alaribus, foliis linearibus.

β. Ejus varietas alpina *Linophyllon alpinum, flore fructuque per ramulos perbreves cauli adhæreſcente* PONTEDER l. c.
Theſium floribus tetrandris LINN. *Supplem.* p. 1678. JACQUIN. *obſſ. vindobon.* p. 15.
Theſium floribus ſubſeſſilibus, pedunculis foliofis, foliis linearibus GERARD. p. 442.

Alpina manifeſto videtur a 1573. differre, caule ab imo ramoſiſſimo, potius procumbente, foliis infimis ſeſſilibus, ovato lanceolatis, reliquis linearibus, non lanceolatis, triplo anguſtioribus. Rami florigeri hic perbreves, & breviores foliis, ex quorum alis prodeunt, ut ſpicam foliofam, ſeu heteromallam potius, quam paniculam voces, ſua tamen duo folia minora ſubjecta habent. Accurate inſpecti flores frequentius quadrifidi, etiam trifidi.

Ejuſmodi plantæ reperiuntur in monte *Fouly*, ſupra *Portvaley*, in glacialibus ſupra *Bagnes*. Sed in mont. *Weisner* Haſſiæ, *Altenſtolberg* Thuringiæ, in monte *Gurten* propeBernam, circa Baſileam, *in montibus Biennenſibus, & in valle Adelboden*, in monte *Prapioz; in montanis & ſubalpinis paſcuis ubique Theſium caule altiori provenit, erectiori, foliis tamen linearibus, mollibus & flaccidis; florigeris ramulis uncialibus, parum ramoſis, tamen & bifloris, majori foliolo cum duobus minoribus exceptis, ut majus illud in juniori planta ultra florem procurrat, in adulta a flore ſuperetur.* Numerus ſegmentorum floris modo quatuor, modo quinque.

Valde adeo vereor ut plantæ 1573. & 1574. vere diverſæ ſint, quas hæc *planta* conjungere videatur.

ELÆAGNUS paſſim *in* Valeſia reperitur, ante ædes plantatus. Eum, ut Oleam & Pſeudacaciam omitto, qui nondum ſatis nobiſcum conſueverit, ut jus civitatis nactus videatur.

CHENOPODIUM TOURNEFORT. t. 288.

LINNÆI n. 309.

Calyx quinquefolius (*c*), incurvis ſegmentis, ovato lanceolatis, in ſtellæ ſpeciem conniventibus (*d*) continet ſemen rotundum, compreſſum. Tubæ duæ (*e*), vel una bicornis (*f*). Stamina quinque (*g*), quæ in pleriſque ſpeciebus tacta reſiliunt, ſe erigunt, pollinemque ſpermaticum excutiunt; etiam ſponte, quando juſtam maturitatem adtigerunt (*h*).

* 1475. CHENOPODIUM foliis ſubulatis, fericeis, florum glomeribus geminis *Emend. VI.* n. 12. †.

Kali hirſuto affinis, Antyllioidis forte aliqua ſpecies J. B. III. P. 2. p. 205.

In *Valle Auguſta* ad pedem alpium Valeſiacarum.

Caulis lignoſus, pedalis, erectus, ramoſus, totus tectus foliis longis, peranguſtis, ſæpe recurvis, tomento fericeo adſperſis; in juniori planta magis conſpicuo. In alis foliorum

(*c*) TOURNEFORT A. B. D.
(*d*) G.
(*e*) E.
(*f*) LINN.
(*g*) A. B. D.
(*h*) TARGIONI *Hort. Flor.* p. 127.

foliorum fasciculi florum sedent, in quibus gemelli florum glomeres sibi obponuntur, & spicam raram efficiunt. Calycis hirsuti segmenta alba, ex ovatis lanceolata. Antheræ quinque, breviter petiolatæ, biloculares. Semen unicum, lenticulare, compressum.

A *Chenopodio maritimo* LINNÆI differt, foliis & calyce sericeis, flore majori.

ɛ576. CHENOPODIUM caule erecto, foliis ovatis integris.

Blitum sylvestre CAMERAR. *Epit.* p. 237.
Polyspermum TABERNÆMONT. p. 857.
Blitum minus polyspermon a seminis copia MORISON II. p. 599. t. 30. f. 6.
All Seed blite PETIVER. t. 7.
Chenopodium Betæ folio TOURNEFORT. J. R. H. *Hist. des plantes autour de Paris* p. 187.
Chenopodium foliis integerrimis ovatis, caule decumbente, cymis dichotomis, aphyllis, axillaribus LINN. p. 321.

Passim in hortis & incultis, Bernæ, Basileæ, Genevæ.

Caulis rectus, cubitalis. Folia petiolata, subhirsuta, ex ovatis sensim obtuse mucronata. Racemi ex alis foliorum erecti, ramosi, nudi, juniores fere cylindrici, maturi discedunt in paniculam glomerulorum divaricatam; flores virides, sæpe quadrifidi. Stamina elastica.

ɛ577. CHENOPODIUM caule diffuso, foliis obtuse lanceolatis.

Garosmus DODON. p. 616.
Vulvaria TABERNÆMONT. p. 428.
Atriplex fœtida J. B. II. p. 974. *Hist. Oxon. II.* p. 605. t. 31. f. 6.
Atriplex olida BLAKWELL. t. 100.
Chenopodium foliis integerrimis, rhombeo ovatis, floribus conglomeratis axillaribus LINN. p. 321.

In hortis & ad vias circa *Roche*, *Biennæ*, Basileæ.

Caulis ramosus & foliosus, procumbens. Folia lanceolata (en *as de pique*) margine integro, aut rariter dentato, polline farinaceo adspersa, & albicantia. In summa planta ramuli florigeri breves, ex alis foliorum erecti, ad quos glomeruli rotundi florum sessiles adhærent. Odor vehemens piscium salsorum, subputridorum, qui digitis tenax adhæret.

Hystericam esse non levis est conjectura. In clysteribus CHOMEL.

Chenopodium Buxbaumianum nondum in Helvetia repertum est.

ɛ578. CHENOPODIUM foliis triangularibus undulatis, integerrimis, subtus farinosis.

Bonus Henricus TRAG. p. 317. J. B. II. p. 964.
Lapathum unctuosum MUNTING. t. 191.
Mercurialis BLAKWELL. t. 311.
Wild Spinage PETIVER. t. 7. f. 12.
Chenopodium foliis triangulari sagittatis, integerrimis, spicis compositis aphyllis LINN. p. 318.

Vulgo ad vias & ad fimeta.

Caulis erectus, ad terram folios, superne floriger, nudus, glumerulis rotundis, distitis. Folia petiolata, ad utrumque petioli latus in semicirculum excisa, triangularia, ora undulata, integra, subtus albo farinaceo polline obsita, ut ad tactum unguinosa videantur. Racemi rotundi, in spicam sibi continuati, caulem terminant. Flores majusculi. Tubæ crassæ, etiam ternæ.

Asparagi verno tempore in cibum recipiuntur, tum folia. Totum pene genus Chenopodii, & istud potissimum, mite est, subnitrosum, alvumque leniissime solvit, ut de suo Blito Veteres. Bonus Henricus vim etiam detergendi (*i*) habet, & in tumoribus pedum profuit (*k*). Balneum ad vermes hominum & equorum prodesse (*l*) lego.

ɛ579. CHENOPODIUM foliis subtus farinosis, rhomboideis, dentatis, superioribus integerrimis.

Atriplex sylvestris FUCHS p. 119. J. B. II. p. 972. *folio sinuato candicante* C. B. *Rand*

(*i*) LOBEL. *adverss.* p. 98.
(*k*) BURGGRAV *Lexic.* p. 1624.
(*l*) WEDEL. *ven. medic.* p. 378.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0432-4
DFG

Rands froſt blite PETIVER. t. 8.

β. *Atriplex ſylveſtris tertia* CAMERAR. *Epit.* p. 243.
Atriplex ſylveſtris, folio integro, racemoſa J. B. II. p. 973.
Chenopodium folio oblongo integro DILLEN. *nov. Spec.* p. 62.
Atriplex foliis rhombuideo triangularibus eroſis, poſtice integris, ſummis oblongis, racemis erectis LINN. p. 319.

Nihil vulgatius in ruderoſis, ad vias, inque hortis.

Caulis erectus, etiam ſepedalis, minus ſparſus. Folia ſubtus copioſa, farina adſperſa, longe petiolata; ima in univerſum rhomboidea. ſecunda medietate rhombi multo longiori, alias integra, alias obiter & vage dentata; ſuprema lingulata, ſimplicia. Racemi in pediculis, ex omnibus alis foliorum erecti. Calyces farinoſi. Semen exiguum, lenticulatum. Autumnalis planta folia dejecit, & nunc ramos habet ſolis racemis florigeris undique cinctos.

Primo vere folia in cibum recipiuntur (*m*).

1580. CHENOPODIUM foliis rhomboideis, dentatis, ſubtus incanis.

Annon Chenopodium pes anſerinus I. TABERNÆMONT. p. 427?
Chenopodium Opuli folio VAILLANT. t. 7. f. 1.
Chenopodium foliis rhomboideis dentato ſinuatis, racemis ramoſis ſubfoliatis LINN. p. 319.
Buddles round Blite PETIVER. t. 8. & alia forte Blita EJUSD.

Similibus locis abunde.

Caulis ſimilis, erectus, ramoſus. Folia ſupina viridia, prona polline farinaceo conſperſa, rhomboidea, primis duobus lateribus integris, ulterioribus varie & acute, ſed brevius dentatis, quam ſequenti, dentibus alternatim majoribus & minoribus. Superiora folia longa, parum dentata, etiam integra, lanceolata. Racemi ad pediculos, ex alis foliorum erectos, juniores conferti, in adultiori planta laxiores. Omnibus enim Chenopodiis racemi in juniori planta alares videntur, in vetula ramos & caules terminant.

In Blitis *nitroſus ſal & niveus efflorescit, dum ſiccantur* (*m**).

Dubito, num vere a 1580. differat, neque ſatis certus eſt LINNÆUS.

1581. CHENOPODIUM foliis glabris ſeptangulis, floribus paniculatis.

Solanum quartum TRAG. p. 304.
Chenopodium, ſeu pes anſerinus II. TABERNÆMONT. p. 428.
Atriplex ſylveſtris major, angulo ſo folio BARRELIER *ic.* 540.
Maple Blite PETIVER. t. 8.
Chenopodium Stramonii folio VAILLANT. t. 7. f. 2.
Chenopodium foliis cordatis, angulato acuminatis, racemis ramoſis nudis LINN. p. 319.

Similibus cum priori locis.

Folia ſature viridia, abſque farinaceo polline, venoſa, in univerſum ex ovatis lanceolata, dentibus ſeptem, & novem, acutis & magnis inciſa, fere ut in torminali Sorbo. Flores in paniculas valde ramoſas, ex alis foliorum ſummiſque ramis prodeuntes, ad quos glomeres rotundi adhæreſcunt. Calyx albus, ora virente: maturi tamen glomeres purpuraſcunt. Odor fere Stramonii, ut noxia planta videatur. Sues interficere TRAGUS.

* 1582. CHENOPODIUM foliis glabris trilobatis.

Blitum Ficus folio PETIVER. t. 8.
Chenopodium foliis deltoideis, ſinuato dentatis, rugoſis, glabris, uniformibus, racemis terminalibus LINN. *Cent. II. Spec.* p. 319. HUDSON.

Non nimis certa ſunt ſynonyma, etſi icon PETIVERI ſatis accedit.

Sæpe reperi, locis ſimilibus.

Caulis ramoſus, diffuſus. Folia viridia, non farinoſa, petiolata, trilobata, lobis lateralibus profunde, & rectangula inciſione, a medio lobo ſeparatis, qui triangularis eſt, longus, lanceolatus, ſæpe integer, alias paucis dentibus inciſus, denique dentatus, ſemper cæterum tripartita figura ſupereſt. Spicæ globuloſorum glomerum teretes, per ætatem ramoſæ & divaricatæ.

Poſſet

(*m*) SLOANE *trav. pref.* ad *T. I.* p. XXIII.
(*m**) GLEDITSCH. *mat. med.* p. 369.

Poſſet eſſe varietas notabilis paulo prioris 1581, cujus tamen ovatam lanceolatam, ſeptangulam figuram non imitatur.

1583. CHENOPODIUM foliis glabris nitentibus, acute circumdentatis.
Pes anſerinus FUCHS p. 633. DODON. p. 616.
Chenopodium, Pes anſerinus I. TABERNÆMONT. p. 427. bene.
Atriplex dicta Pes anſerinus J. B. II. p. 975.
Atriplex ſylveſtris latifolia C. B. *Hiſt. Oxon. II.* p. 604. *t.* 31.
The ſhining Blite PETIVER. t. 8.
Chenopodium foliis cordato triangularibus obtuſiuſculis, racemis erectis compoſitis, foliofis, caule brevioribus LINN. p. 318.
Similibus, ut priora, locis. Bernæ, qua ſecundum muros Armamentarii ad ſolitariam ſemitam itur, quæ in forum annonarium ducit. In hortorum etiam areis.
Caulis ruber, ramoſiſſimus, culitalis & ultra. Folia in univerſum rhomboidea, primis lineis ad magnum angulum divergentibus, lunate exciſis, integris, ſecundis in trianguli ſpeciem lente convenientibus, mucrone tamen acuto: firmiuſcula ſunt & nitida, in juniori planta ſubtus farinoſa, in adulta utrinque viridia, tota ora numeroſiſſimis dentibus ſerrata, alterne majoribus & minoribus, acutis. Racemi innumeri ex foliorum alis, foliis breviores, ramoſi: calyces fere rubentes.
LINNÆUS duas in ſpecies noſtram dividere videtur, ſed plantam foliis ovatis acutis, cui icon TABERNÆMONTANI conveniat, nullam invenio.

1584. CHENOPODIUM foliis oblongis, ſinuatis, ſubtus incanis.
Rands Oak Blite PETIVER. t. 8.
Atriplex ſylveſtris II. TABERNÆMONT. p. 427.
Atriplex anguſtifolia laciniata J. B. II. p. 472.
Chenopodium foliis ovato oblongis repandis, racemis nudis, ſimplicibus, glomeratis LINN. p. 320.
Non certa civis. Ex ſynonymis a J. B. citatis intelligas, eſſe inter C. BAUHINIANAS, & quidem *Atriplicem ſylveſtrem alteram* C. B. huc pertinere, quæ eſt inter Baſileenſes. In Germania paſſim reperi; tum ad ſalſos fontes ubique; tum Jenæ, *auf der Inſul:* in Helvetia nondum.
Humifuſi caules, ramoſi, pedales & ultra. Folia petiolata, ſubtus incana, figura, quam ægre definias. Duæ lineæ ex petiolo diſcedunt, & angulum pene ſemirectum cum eo intercipiunt, æquales, neque dentatæ, nili uno forte pare dentium. Quod ultra eſt longius, ultimo obtuſe lanceolatum, dentibus majoribus & minoribus inciditur, parum acutis. Petioli cum glomerulis adnatis, rariuſculis & diſſitis, quam folia brevioribus, ſupremi ſummos ramos terminant.

1585. CHENOPODIUM foliis oblongis ſemipinnatis, viſcidis, dentibus rotundis.
Botrys (n) FUCHS p. 179. MATTHIOL. p. 853. CAMERAR. *Epit.* p. 598. BLAKWELL. t. 114.
Chenopodium foliis oblongis ſinuatis, racemis nudis multifidis LINN. p. 320.
Bernæ quidem in ruderoſis, tamen ſuſpecta. Sed in *Valeſia inferiori* abundat, circa *Branſon*, ad Rhodani ripas, circa *Fouly*, inter *Sierre* & *Louesche*, &c. Etiam *Genevæ*. Abunde inter pagum *Lucens* & *Brojæ* pontem ad viam regiam. In *Forojulienſibus*, & *Tridentinis* MATTHIOLUS.
Folia ſatis adſinia paulo prius dictæ ſpeciei, ſublutea, hirſuta, viſcida, ſemipinnata, dentibus angulosis. Caulis durior, fruticoſior, uti tota planta hirſutus, viſcidus, odoratus, odore aromatico, qui tamen hactenus mihi diſplicet, minus quidem, quam in Mexicano. Folia ſemipinnata, dentibus angulosis. Plantæ alis plurimi petioli florigeri, ramoſi, glomerulis rotundis obſiti. In floribus nonnunquam duo tantum ſtamina reperiri Cl. de SAUSSURE.
Antaſthmaticam plantam eſſe. Mire prodeſſe purulentis (o), hyſtericis (p).

Americana

(n) Botrys fruticoſa herba lutea, tota in multas alas ſparſa. Semen circa totos ramulos naſcitur. Folia citri ſuavem odorem ſpirant; in torrentum ripis DIOSCORIDES *L. III. c.* 113. PLIN. L. XXVII. n. 31.

(o) MATTHIOL. p. 852. ea aqua FLOYER. p. 218.
(p) *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann.* 4. 5. *append.* p. 33. MEIBOM. &c.

Americana ſpecies adfinis, dat aquam odoratam (*q*), cum oleo æthereo, cujus pars in ſebum coit. In eo oleo vires plantæ putes reſidere, nam infuſum aquoſum debilius eſt, ſpirituoſum etiam deterius. Eadem anthelmintica (*r*) eſt, ſed male pro Thea paſſim venditur.

ULMUS Tournefort. t. 372.

Linn. n. 316.

Floris campaniformis ſegmenta obtuſa, quatuor (*a*) & quinque (*b*). Germen bicorne (*c*), corniculis ſpongioſis, ad ſe invicem converſis. Tubæ duæ repandæ (*d*), hirſutæ. Circa germinis baſin ſtamina quatuor, quinque (*e*), ſex, flore longiora. Fructus maturi cornua diminuuntur (*f*), idemque ovalis nunc eſt, & compreſſus, & foliaceus (*g*). Semen intus unicum, margaritiforme (*h*).

1586. ULMUS foliis ovato lanceolatis, dentatis, dentibus ſerratis.
Ulmus (i) Camerar. *Epit.* p. 70. Lobel. *Ic. II.* p. 89.
Ulmus I. Tabernæmont. p. 979. & *II.* ibid. & *III.* p. 980.
Ulmus campeſtris C. B. Matthiol. Scheuchzer. *It. VII.* p. 519.
Petit Orme Spectacle de la Nature II. p. 456.
Ruſter Cramer. t. 5.
Varietates plurimæ.
α. Folio glabro J. R. H.
β. Pumila foliis parvis glabris, cortice fungoſo. Vaillant. Pumila circa *Crenzach*, *Friedlingen* & *St. Jacob*.
γ. Longioribus foliorum & florum petiolis Rupp.
δ. Minor folio anguſto ſcabro Raj. Plot. *Oxfordshire* t. 10. f. 2.
ε. Eodem variegato Miller.
ζ. Folio latiſſimo ſcabro Raj. In *Spectacle de la Nature II.* p. 84. du Hamel *Exploit. I.* p. 294.
Quæ Tilia mas (k) Matthiol. (l) p. 175. &c.
η. Foliis calyculatis Aldrovandi.
Ulmus foliis duplicato ſerratis, baſi inæqualibus Linn. p. 327.
Conf. Switzer *April.* p. 155. 157. Multas varietates enumerat, rectam albam, Anglicam raro ſemen dantem, ſerotinam, fuſcam, patulam, anguſtifoliam, alias, conf. etiam decem varietates Ill. du Hamel II. p. 368.
Non vulgatiſſima in *Helvetia*. In Gubernio *Aquilejenſi* paſſim, ut ad ſiniſtra Torrentis *la Gryonne*, verſus *les prés novés*. In *Valeſia*, *Rhætia*, circa *Baſileam*.
Arbor mediocris, cortice ſcabro, foliis duris, ſiccis, nervis parallelis, dentibus in ora acutis & ipſis inciſis: in varietate ζ. eadem folia ampliora, & leviora ſunt. Umbellæ unico petiolo præditæ, per ramos pene ſeſſiles. Flos laxus, albicans, antheris purpureis.
Veſicularum, quas aphides (*m*) rodendo faciunt, liquor viſcidus habetur pro magno medicamento ad vulnera recentia (*n*), etiam teneriorum partium, ut oculorum; ſed etiam ex cortice ſuccus viſcidus grato ſapore habetur (*o*), eumque corticem viridem veteres vulneribus (*p*) imponebant, cumque eodem interiori cortice decocta aqua adverſus ſcorbutum, & gargarismatis loco ad aphthas adhibetur (*q*), ad aſciten demum hydropem (*r*). Aqua cum radice decocta ad hæmorrhagias pulmonis & uteri laudatur (*s*).

Dura

(*q*) Cartheuser *de ea herba mater med. II.* p. 139 edit. nov.
(*r*) *Hamburg. Magaz.* T. XVII. p. 505.
(*a*) Tournefort. A.
(*b*) Linn.
(*c*) D. E.
(*d*) C.
(*e*) Quinque Tournefort. A. Linn.
(*f*) Tournefort. G. G.
(*g*) Ibid.
(*h*) I. K.
(*i*) Ulmus campeſtris in Gallia; montana; Atinea non ferens ſamaras; noſtras denſiore folio & numeroſiore Plin. L. XVI. c. 17.
(*k*) Tilia montana dura, rufa, nodoſa, odoratiore materie, cortice craſſiori, in ſaxatilibus ſterilis Plin. L. XVI. c. 14.
(*l*) Jam notante C. B. ad Lugdun. p. 9.
(*m*) Bonnet. *Inſectolog. I.* p. 10. 11.
(*n*) Dioscorides L. I. c. 95. Galenus. Reusner *obſ.* 136.
(*o*) Slare *of Sugar.* p. 53.
(*p*) In *Daphnidis & Chloes amoribus* apud Longum. Etiam Fallopius ad carnes uriendas.
(*q*) *Chirurg. pharmac.* p. 491.
(*r*) *Breſl. Saml. IV. Supplem.* p. 85.
(*s*) Chomel. *plantes uſuelles* p. 618.

Dura materies & rigida ad cardines (*t*), ad prelorum cochleas (*u*), aliaque opera rotarum requiritur. Datur etiam pulchre venoſo (*x*) ligno, potiſſimum vero in radice (*y*) criſpæ venæ reperiuntur. Nimis ſiccum lignum fragile eſt. Ad ambulacra ornanda hæc arbor in Belgio potiſſimum adhibetur, quam quidem per umbram ante dimidium fere ſeculum Leidæ ſtudia ſeveriora me ambulando leniſſe, gratus recordor.

LAPATHUM.

RUMEX Linn. n. 451.

LAPATHUM Tournefort.

& ACETOSA Tournefort. t. 287.

Calyx duplex, trifolius uterque: patulus, qui exterior (*a*); interior (*b*) increſcit, dum exterior non mutatur (*c*), & major fit, & circa ſemen complicatur (*d*), dum matureſcit, ut ei ſit pro capſula. Lapathis non acidis, & nonnullis acidorum, ſtamina ſex (*e*), tubæque tres plumoſæ (*f*) ex triquetri (*g*) ſeminis angulis natæ. In aliis nonnullis Lapathis intercedunt inter ejuſmodi androgynos flores aliqui flores maſculi, etiam feminei. Sed inter acida Lapatha præterea ſpecies dantur, quibus aliis in ſtirpibus ſoli flores mares creſcunt, in aliis feminei ſoli, ut duo ſexus in diverſas ſtirpes ſeparentur.

1587. LAPATHUM foliis obtuſis, circa petiolum emarginatis, paniculis denſe ſpicatis, vaginis maximis.

Lapathum rotundifolium Clus. *Pannon.* p. 480. *Hiſt.* p. LXIX. *fimbriatum* Munting. t. 200.

Lapathum foliis rotundis Anguillara p. 111.

Lapathum folio rotundo alpinum J. B. II. p. 987.

Lapathum hortenſe rotundifolium, ſeu montanum Scheuchzer. *It. II.* p. 136.

Rumex floribus hermaphroditis, ſterilibus, femineisque, valvulis integerrimis, nudis, foliis cordatis, obtuſis, rugoſis Linn. p. 480.

Vulgo ad ſtabula alpina, qua ſimus abundat.

Radix magna, brachialis, lignoſa, ramoſa, intus flava & purpuraſcens. Caulis craſſus, ſtriatus, ramoſus, brachiatus: vaginæ ſub foliis & ramis albæ, teneræ, peramplæ. Folia radicalia longe petiolata, ovata, obtuſa, ad petiolum utrinque ſemilunariter inciſa; caulina lanceolata, omnia per oras plicata. Spicæ florales paniculatæ, denſiſſimæ, valde multifloræ. Valvulæ ſeminales venoſæ, margine integro, interiores ſubinde uno alterove dente notatæ. Flores mares & feminas in eadem panicula reperi.

Cum ad *Wolgam* naſcatur (*h*), & cum omnino alvum ducat, poteſt eſſe verum veterum Rhaponticum. Noſtro certe jam in montanis Galliæ (*i*) loco Rhei uſi ſunt, & Hildanus (*k*) foliorum uno pugillo alvum duxit, & ipſe vidi, dupla tamen doſi. Deinde amara eſt, & flava, & odora, & reſinoſa. In Rhodope tamen Thraciæ monte Rheum enneapetalon naſcitur, quod *Proſper* Alpinus (*l*) pro Rhapontico habet, & omnino vereor, ne etiam Galli Rheum intelligant (*m*). Ponticum ſuum veteres inter adſtringentia numerabant (*n*). Pro Rhapontico fere noſtrum in officinis venditur (*o*).

1588.

(*s*) Plin. L. XVI. p. 36.
(*u*) *Rheingauer Weinbau* p. 290.
(*x*) Du Chesne *manuel des arts* p. 73.
(*y*) Cardan *ſubtilit.* p. 256.
(*a*) Tournefort. C.
(*b*) 1. 2. 3.
(*c*) Quare majora Fabric. *Butisbac.* p. 46.
(*d*) Tournefort. L. N. O. Malpigh. &c. p. 263. *Hort. Florent.* p. 207.
(*e*) Tourn. A.
(*f*) D. F. G. H.
(*g*) E. I.
(*h*) Gmelin. *Rhabarb.* p. 18.
(*i*) *Recueil de Mémoires de l'Academie de Béziers* p. 34. Putranus in *deſcr. Meſues* p. 58. Niſi forte de Rheo enneaſtemone loquuntur.
(*k*) *Epiſt. ined.*
(*l*) *In libro de Rhapont.*
(*m*) Le Monnier p. CLXV.
(*n*) Celsius *tard. II.* c. 13.
(*o*) Lewis *mater. medic.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0436-8 DFG

1588. LAPATHUM foliis longe lanceolatis, paniculis denſiſſimis.
Hippolapathum CAMERAR. *Epit.* p. 232.
Rumex paluſtris TRAG. p. 317. 318.
Lapathum paluſtre TABERNÆMONT. p. 437.
Lapathum planum paludoſum MUNTING. t. 194. (non bene).
Britannica antiquorum vera MUNTING. p. 202. cum figura oxylapathi ſimili.
Lapathum aquaticum BLAKWELL. t. 490.
Rumex floribus hermaphroditis, valvulis integerrimis, nudis, foliis cordatis, acutis LINN. *Flor. Suec.* n. 315. *Spec.* p. 479.
In foſſis ſuburbanis, & alibi; in foſſis aqua plenis circa *St. Blaiſe.*
Radix lignea, magna, intus flava. Folia radicalia longe petiolata, longe ex ellipticis lanceolata, per oras criſpa & ſerrata. Panicula ramoſa, laxa, maxima, multiflora, foliis interſtincta elliptico lanceolatis, anguſtis. Valvulæ leves (*p*), vidi etiam dentatas.
Radix intus ſumta alvum ducit. Decoctum ad ſcabiem apprime laudatur (*q*). Caſu factum eſſe puto, ut ex ejus radicibus comeſtis aliqui pueri perierint (*r*). Cur inter acria veteres (*s*) habuerunt? Præterea Britannicam MUNTINGII Lapathum cubitale eſſe COMMELINUS (*t*) monuit, longis foliis herbam, cujus radix ex fuſco nigricans ad ſtomacacen (ſcorbutum) Romanis in Friſia infeſtam utilis deprehenſa eſt (*u*): etiam viridis ſuccus & acetarium. Simul enim & vires (*x*) auget, & alvum tenet apertam. Siccata (*y*) ad ulcera phagedænica convenit (*z*). Denique decocta cum radice aqua magnis adverſus ſcorbutum etiam nuper laudibus venit, ut de noſtra planta ſermo ſit (*a*).

1589. LAPATHUM foliis criſpis, imis ovatis, ſupremis lanceolatis, calycibus verrucoſis.
Lapathum acutum criſpum TABERNÆMONT. p. 436. J. B. II. p. 988.
Lapathum longifolium criſpum MUNTING. *ver Britann.* p. 104. *Tabb.* 190.
Curld ſharp Dock PETIVER. t. 2.
Rumex foliis hermaphroditis, valvulis integris graniferis, foliis lanceolatis, undulatis, acutis LINN. p. 476.
Ad vias, foſſas, domuum areas.
Caulis erectus, tripedalis & ultra. Folia ima obtuſa, ad latus petioli paulum emarginata, ſuperiora longe lanceolata; omnia per oram criſpa & plicata. Ex alis foliorum, & in ſummis plantis, ſpicæ paniculatæ, juniores, denſæ, nullis foliis diſtinctæ. Valvulæ feminis interiores integræ, glandulis, ſeu verrucis flavis diſtinctæ, ampke, foliaceæ.
β. *Lapathum ſylveſtre, folio ſubrotundo, ſeminis involucro recto, ſeu plano* HIST. OXON. II. p. 580. eſt varietas foliis planis.

1590. LAPATHUM petiolis lateſcentibus foliis, longe lanceolatis, floribus verticillatis verrucoſis. †
Lapathum aquaticum minus C. B. I. R. H. J. B. II. p. 987.
Lapathum vulgare minus MUNTING. t. 188. & *Lapathum minus dentatum* t. 192.
Smooth ſharp Dock PETIVER. t. 2.
& *Small ſharp Dock*. ibid.
Rumex floribus hermaphroditis, ad alas foliorum conglomeratis, foliis lanceolatis, integerrimis BOEHMER. p. 240.
Ad ripas fluviorum, ſtagnorum, & ad foſſas. Ad *Birſam* & *Wieſam.*
Caulis ramoſus, erectus. Folia petiolata, circa petiolum non emarginata, per oras plicata, ut ſerrata videantur, tamen integra. Flores breviter petiolati, in verticillos diſtantes, imi in alis foliorum ſeſſiles, iiſque foliis breviores; ſuperiores in ſpicam nudam, longam, gracilem, diſpoſiti. Valvulæ margine integro; interiores glandula aurantii coloris extus notatæ, unde color totius verticilli croceus.

Ab

(*p*) WILRICH.
(*q*) FLOYER. *phytobaſan.* p. 144.
(*r*) WIGAND. *Boruſſ.* p. 60. b.
(*s*) THEOPHRAST. *cauſ.* L. III. c. 1.
(*t*) Apud CANNEGIETER. p. 157.
(*u*) PLIN. L. XXV. n. 6.
(*x*) MARCELL. c XI.
(*y*) *K. Swenska Wetenskaps. Acad. Handl.* 1755. I.
(*z*) *Act. Upſal.* ann. 1743. p. 115. LINN. *cauſ. medic. offic.* p 18.
(*a*) *Muſ. Med.* I. n. 1.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0437-3

Ab Oxylapatho differt verticillis diſſitis, imis ſeſſilibus.

β. *Lapathum acutum minimum* LOBEL. *ic.* p. 284. C. B. II. p. 987.
Lapathum minimum TABERNÆMONT p. 437. C. B. *Hiſt. Oxon.*
In ſylva *Auguſtam* verſus C. B.
A priori non differt.

1591. LAPATHUM (*b*) petiolo lateſcente, foliis longe lanceolatis, calyce ſerrato.

Oxylapathum (c) FUCHS p. 461.
Lapathum acutum BLAKWELL. t. 491. MUNTING. t. 189. *ſeu Oxylapathum* LOBEL *ic.* p. 284.
Rumex floribus hermaphroditis, valvulis dentatis graniferis, foliis cordato oblongis, acuminatis LINN. p. 478.

In foſſis, ad vias, &c.

Radix lignoſa, craſſa, fuſca, intus flava. Caulis etiam tricubitalis; folia circa petiolum non emarginata, longa, lanceolata, per oras ſerrata. Paniculæ ſpicatæ, nudæ, laxæ, diſſitæ: ſeminum valvulæ interiores dentatæ; glandulæ nullæ.

Hæc ſpecies etiam in officinas recipitur. Olim ad hæmorrhagias laudabatur (*d*). Dalmatæ ſucco copioſe utuntur adverſus ſcrophulas (*e*). Ad decocta ſanguinem, ut vocant, depurantia etiam adhibetur, & ad vitia cutanea (*f*). In elephantiaſi ARETÆUS (*g*), in prophylaxi podagræ MUNTINGIUS (*h*), ad corrigendam putredinoſam ſanguinis indolem BOERHAAVIUS laudat; DIOSCORIDES potius adſtringendi ſcopo. Dentes labantes confirmat. Copioſiori uſu & alvum ducit, & ſputum tingit (*i*). Unguentum ex Lapathi & Helenii radicibus cum ſulfure componitur (*k*), ad ſcabiem utile.

Ad modum Rubiæ adhibitum flavum, denique olivaceum colorem præſtat (*l*).

Veteres Lapathum, an noſtrum? in cibum accipiebant. Mali ſucci vocat CELSUS (*m*) & addit, alvum ducere (*n*).

1592. LAPATHUM *foliis ovatis, circa petiolum emarginatis, floribus denſe paniculatis, dentatis, verrucoſis.*

Lapathum CAMERAR. *Epit.* p. 228.
Lapathum folio minus acuto LOBEL. *ic.* p. 284.
Hippolapathum ſylveſtre TABERNÆMONT. p. 436.
Hippolapathum vulgare album, folio ſubrotundo MUNTING. *Brit.* p. 68. *Tabb.* 187.
Broad Dock PETIVER. t. 2.
Rumex floribus hermaphroditis, valvulis dentatis, graniferis, foliis cordato oblongis, obtuſiuſculis, crenulatis LINN. p. 478.

In ruderoſis, ad vias vulgo.

Folia circa petiolum emarginata, oblonge ovata, non acuminata, ora criſpula. Paniculæ denſæ, ſpicatæ, foliis non interruptæ. Valvulæ interiores dentatæ, pene ſpinoſæ. Intercedunt flores mares & feminæ.

Omnia Lapatha pecori diſplicent. (*o*).

1593. LAPATHUM foliis radicalibus utrinque emarginatis, calycibus reticulatis, ciliatis, verrucoſis *Emend. I.* n. 19.

Lapathum pulchrum Bononienſe ſinuatum J. B. II. p. 988.
Lapathum ramis procumbentibus, ſeminis involucro dentato foliis inferioribus fidium inſtar MORISON. II. p. 580. S. V. t. 27. f. 13.
Fiddle Dock PETIVER. t. 2.
Rumex floribus hermaphroditis, valvulis dentatis, ſubunica granifera, foliis radicalibus pandiformibus LINN. p. 477.

Ad

(*b*) Veteribus *Lapathus* dicebatur & *Lapathum*. Λάπαθον THEOPHRAST. *cauſ.* L. III. c. 1. RUFUS *morb. veſic.* Lapathum & Oxylapathum DIOSCORIDES. PLIN. L. XX. n. 85. Me lapathum leveſque Malvæ HORATIUS. O Lapathe, ut jactare neceſſe eſt cognitus cui ſis LUCRETIUS L. IV. c. 7.
(*c*) Ὀξυλάπαθον ARETÆUS *cur. acut.* II. c. 7. Oxylapathum in acumen tendit, dura habens extrema. in paluſtribus naſcens DIOSCORID. II. c. 108.
(*d*) ARETÆUS *cur. acut.* L. II. c. 2.
(*e*) RONCALL. *Europ. medic.* p. 212.
(*f*) *Simen* PAULLI.
(*g*) *Curat. Diuturn.* II. c. 13.
(*h*) Et CHOMEL. *plantes uſuelles* p. 247.
(*i*) *Prov. med. Berlin.* p. 7.
(*k*) CHOMEL. p. 208.
(*l*) *Scheff. Oeconom.* T. I. n. 6.
(*m*) L. II. c. 25.
(*n*) c. 29.
(*o*) SCHREBER. III. p. 48.

Ad vias inter *Viviſcum* & *Puilly*, & abunde, qua verſus *Glerolle* adſcenditur ad *Chexbres*. RAJUS in foſſis Helvetiæ.

Caules proſtrati, anguloſi, difformes. Folia nervis hirſutis, ima & imis proxima lanceolata quidem & criſpula, ſed foliorum longitudine media profunde emarginata. Ea proprietas in ſupremis evaneſcit, ut mere lanceolata ſint & criſpa. Flores verticillati, verticillis in ſumma planta in ſpicas continuatis, magni cæterum, valvulis ſeminalibus reticulatis, valde ſerratis, longe denticulatis, verruca notatis, in extrema valvula majori, minori in reliquis.

In hortis ſeri ad uſus culinarios (*p*).

β. Cl. WILLICHIUS ſemen *Lapathi arvenſis ſubhirſuti, folio retuſo, caule longius brachiato, capſula ſeminis crenata* TILLI *Hort. Piſan.* t. 37. f. 2. vidit primo quidem anno folia edere non ſinuata, altero vero panduriformia, ut hæ duæ plantæ non videantur differre. Is eſt *Rumex floribus hermaphroditis, valvulis dentatis graniferis, foliis cordato oblongis, obtuſis, pubeſcentibus* LINN. p. 478.

Lapathum anthoxanthon J. B. in Germania, etiam Gottingæ, vulgare, in Helvetia nondum lectum eſt.

1594. LAPATHUM foliis ſagittatis, cis mucronem latiſſimis, hamis rectis, divergentibus.

Acetoſa ſcutata repens C. B. *Prodr.* p. 55. TRIUMPHETTI *obſerv.* p. 26. *icon.* p. 68.
Acetoſa Cambrobritannica montana SCHEUCHZER. *It. II.* p. 128.
Acetoſa alpina ſerpeggiante ZANON. t. 87.
β. Acetoſa rotundifolia hortenſis MARISON. II. p. 583. S. 5. t. 28. f. 9. ZANONI p. 11. t. 8. Non differre editor MONTIUS p. 241.
Acetoſa Romana BLAKWELL. t. 306.
α. β. Rumex floribus hermaphroditis, foliis cordato haſtatis LINN. p. 480.

Abunde ad lapides deciduos in alpibus *Steinenberg*, *Prapioz*, *Gemmi*, *Culand*, *Chapuiſe*, ad ſcaturiginem fluvii *Noirague*; in montibus *Javernaz*, *Chaude*, *Ovannaz*, alp. *Bärenboden* & *Prægallienſibus*. In *Gotthardo* in M. Valle *Lepontia*, ad *Luganum* & *Menaris*. Etiam in montanis, ut ſupra *Balſtall*, in monte *Thuiri*, aux *Combes de Valancron*, & *de Beaufonds*. Etiam in ruderoſis & in muris *Aganni*, *Melodoni*, circa *Lugamum*, *Chiavennam*.

Radix cubitalis, ſubrubra, ramoſa. Caules cubitales, male erecti. Folia ſagittata, mucronibus longis, ad angulos rectos divergentibus, media lanceolata, fere pentagona, angulo mucronali prægrandi, minus cæterum & rotunda, & glauca, quam in culta varietate. Spicæ raræ, ut in reliquis Acetoſis, ramoſæ, ſexus uterque. Valvulæ ſeminales latæ, alatae, compreſſæ. Vaginæ lanceolatæ.

Sapor acidus & gratus.

1595. LAPATHUM foliis antice emarginatis.

Acetoſa rotundifolia, repens, Eboracenſis, folio in medium deliquium patiente HIST. OXON. II. p. 583.
Acetoſa repens Weſtmorlandica, Cochleariæ folio, apicibus nonnihil ſinuatis PLUKNET. p. 8. t. 252.
Acetoſa Britannica BLAIR. *miſcell. obſ.* p. 67. cum ic. *Eſſays* p. 36. *Pharm. Botanic.* p. 28. 29.
Rumex floribus hermaphroditis digynis LINN. p. 480.

In alpibus editioribus paſſim, *Javernaz*, *Ormond*, *Prapioz*, *Furcæ* parte reſpiciente ad Rhodanum, *Lioſon d'enhaut*, *Prapioz*, *Taveyannaz*, ſupra *Portvalley*, *St. Bernhard*, in monte *Pilato*, &c.

Radix lignoſa, conica, ſemipedalis. Folia radicalia, juniora longe petiolata, integra, adultorum apex rotundatus, & leviter quaſi emarginatus eſt. Calycis valvæ & externæ & internæ binæ, ovatæ. Semen compreſſum, hilo quaſi in apice exciſum, cum duabus tubis plumoſis. Stamina tamen ſex. Stipulæ albæ, retuſæ.

Sapor acidus.

β. Junior planta, foliis non emarginatis, eſt
Acetoſa rotundifolia alpina C. B. *Prodr.* p. 55. RAJ. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 29. *It. II.* p. 128.
Acetoſa alpina, Aſari folio AMBROSIN *phytograph.* p. 9. *nov. plant. hiſt.* c. XI. RAJ. C. B.

(*p*) BROOKES IV. p. 22. Mihi valde durum videtur.

C. B in monte *St. Bernhard* prope diverſorium. SCHEUCHZER in deſcenſu montis *Spelugæ*, & in alpibus *Uriorum* & *Engelbergenſium*. In monte *Joeh*, *auf Egg*.

II. LAPATHA FLORIBUS MARIBUS A FEMININIS TOTA PLANTA REMOTIS.

2596. LAPATHUM ſexubus ſeparatis, foliis ſagittatis, hamis acutis, recurvis.
Oxalis, ſeu Acetoſa minor MATTHIOL. p. 448.
Oxalis minor CAMERAR. *Epit.* p. 231.
Oxalis ovina TABERNÆMONT. p. 440.
Acetoſa arvenſis BLAKWELL. t. 307.
Acetoſa ſagittata, alpina ZANONI t. 5.
β. *Acetoſa anguſtifolia lanceolata, elatior* HIST. OXON. II. p. 583. n. 11.
γ. *Oxalis lanceolata, anguſtifolia, repens* C. B. *Prodr.* p. 55.
Oxalis minima I. TABERNÆMONT. p. 441. MUNTING. T. 76.
δ. Semine vidua VAILLANT. planta mas.
ε. Foliis pleriſque, etiam omnibus, non hamatis.
Oxalis minima II. TABERNÆMONT. p. 441.
ζ. Eadem mas VAILLANT.
η. *Acetoſa minor erecta, foliis multifidis* BOCCONE *muſ di piant.* p. 164. t. 126.
α η. *Rumex floribus dioicis, foliis lanceolato haſtatis* LINN. p. 481.

In agris requietis, areis carbonariorum, &c. In alpes etiam ſummas adſcendit; tunc quidem minima.

Radix lignoſa, tranſverſa. Caulis repens, aut erectus, dodrantalis. Folia longe petiolata, peranguſta; hami ſagittæ longi & recurvi; ſuperiora folia lingulata, abſque hamis, alias omnia ſimplicia, ovata & linearia. Spicæ confertæ, parum ramoſæ, fructus penduli, ſæpe, ut tota etiam planta, rubentes. Stipulæ ſiccæ lanceolatæ.

Sapor acidus.

2597. LAPATHUM (*q*) ſexubus diſtinctis, foliis ſagittatis, hamis retrorſum porrectis.
Acetoſa BRUNFELS II. p. 72. BLAKWELL. t. 230.
Oxalis FUCHS p. 464. *major* CAMERAR. *Epit.* p. 230. hamis valde rectis.
β. Mas. Ic. ROBERT. 4.
Acetoſa moſcovitica ſterilis RAJ.
γ. Criſpa TABERNÆMONT. p. 440.
δ. *Oxalis ſylvatica maxima* J. B. II. p. 890.
Acetoſa montana maxima C. B. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 129.
ε. *Acetoſa pumila Fagopyri folio* BOCCONE *muſ di piant.* p. 165. t. 126.
Rumex floribus dioicis, foliis oblongis, ſagittatis LINN. p. 481. SCHREBER III. *Samml.* p. 7.

Nihil in pratis vulgatius, hactenus non utilis, quod folia matura exareſcant. Maxima in ſylvis Hercynicis *um die Schluft*, in monte *Bructero*, & alibi, ſemper longis & anguſtioribus foliis a ſequenti diverſa.

Radices longiſſimæ (*r*), teretes fibras dejiciunt. Folia ima petiolata, ovata, caulina ſagittata, hamis ſagittæ brevibus & rectis, acuto angulo ſeparatis, etiam nullis. Habitus idem. Spicæ raræ; flores penduli, maſculi majores (*s*). Vaginæ ariſtatæ; valvulæ ovatæ.

Sapor acidus foliorum florumque, in radice adſtringens. In utriſque natura acida (*t*). Plurima pars aquea, magna portio ſalis eſſentialis acidi, ad ſeptem drachmas (*u*) ex libra, quem BOERHAAVIUS ad putrida ulcera laudabat. Edulis eſt, & Gallis (*x*) familiaris, qui late per integros agros colunt; ſalubris cibus, quo reſtituto nonnunquam ſcorbutus ſanatus eſt (*y*). Acida enim vi putredini reſiſtit, adſtringente partes ſolidas confirmat. Etiam cum ovis cocta, mala tamen copula, ſcorbutum ſuſtulit (*z*). In morbis acutis parciori in uſu eſt, quam mereretur.

(*q*) Lapathum quartum, quod alii Oxalidem vocant. Folia exigua, Rumici ſimilia. Caulis non magnus. Semen ſubacutum, rubens, lucre, in caule & adgnatis appendicibus emicat DIOSCORIDES L. II. c. 168. Lapathum ſylveſtre, aliis Oxalis, foliis acutis, Betæ colore albæ, radice minima PLIN. L. XX. n. 85.
(*r*) Ad tres cubitos BACON. *Sylv.* p. 672.
(*s*) Semen PARSONS T. II. f. 4.
(*t*) GEOFFROI p. 24. 25.
(*u*) La GARAYE p. 182.
(*x*) LISTER *travels.* p. 162.
(*y*) TAVERNIER. *Act. Hafn.* ann. 1671. & *It.* p. 604. Add. GEOFFROI p. 29. &c.
(*z*) *Hiſt. de l'Acad. des Scienc.* ann. 1708. p. 52.

rerstur. Oxalidis syrupum ad febres pestilentes Arabes parabant (*a*). Decocta cum radice herba hepar (*b*) obstructum liberavit; rubet ea, vini colore (*b**). Externo usu in cataplasmate ad ulcera pedum feliciter adhibetur (*c*). Dolorem erosæ a Ranunculo Sardonio linguæ (*d*) acetosa contusa sola sustulit. Ex radicibus (*e*), ex semine solo, vel cum farina (*f*) misto, Sueci panem coquunt. In cinere sal lixivus supereft (*g*).

1598. LAPATHUM sexubus separatis, foliis sagittatis, hamis brevissimis, recta divergentibus *Emend. I.* n. 18. †

Acetosa montana, latiori rotundo folio BOCCONE *Mus di piant* p. 165. t. 125. RAJ. *Acetosa montana, folio undulato, flagellis non ramosis* BOCCONE I. p. 164. t. 126.

In monte *Chapuise*.

Radix lignosa, teres, crassa, capillata. Folia plana, non undulata, ima petiolata, obtuse sagittata, caulina sessilia, amplexicaulia, circa petiolum alias non excisa, sed recta porecta, alias emarginata, non profunde tamen. Ora plana, neque rugosa, aut plicata, hamis brevibus. Vaginæ truncatæ, albæ. Rami florales, ut in prioribus, nudi, ramosi. In horto etiam auget staturam, & discrimen servat. Aut vera species, aut varietas notatu digna. Semina etiam vivipara habet (*b*).

Aliæ etiam Rumicis acidæ species superstant, & nobilis inter eas Livas, seu Ribas Arabum (*i*).

APETALÆ.

II. SEXUBUS SEPARATIS IN EADEM PLANTA SEPARATIS, AUT IN DIVERSIS PLANTIS.

I. IN EADEM PLANTA. I. POLYSTEMONES

CERATOPHYLLUM LINN. n. 1065.

DICHOTOPHYLLUM DILLEN. *nov. gen. plant.* p. 91. t. 3.

HYDROCERATOPHYLLUM

VAILLANT. *Mém. de l'Acad. des Sciences* ann. 1719. p. 16. 20.

Flores in eadem planta alii mares, ad foliorum alas sessiles, calyce sunt multifido, foliis subulatis, ad decem (*a*) usque, staminibus numerosis (*b*), ad sedecim & viginti (*c*), absque filamentis. Feminini flores etiam in foliorum alis positi, sunt foliolis similibus; capsula unica, monosperma (*d*), in nostra tribus aculeis armata (*e*), in altera specie levi (*f*). Semen ovatum (*g*).

1599. CERATOPHYLLUM foliis subspinosis, capsula tricorni.

Icon an. GESNERI 138.

Millefolium aquaticum cornutum J. B. III. p. 784. non vero icon. TOURNEFORT. *autour de Paris* p. 290. non vero in magno opere.

Equisetum sub aqua repens, foliis bifurcis LOESEL. p. 67. *ic.* n. 12. bene.

Dichotophyllon DILLEN. *Catal. Giess.* p. 149. t. 7.

Hydroceratophyllon folio aspero, quatuor cornibus armato VAILLANT. l. c. T. II. cum icone RAJ. *Syn. III.* p. 115.

Ceratophyllum foliis dichotomo bigeminis, fructibus trispinosis LINN. p. 1409.

In fossis aqua plenis circa Tigurum, *Gampelen*, *Paterniacum*, Basileam, *vorm Steinthore*; ut *Michelfeldæ*, Genevam, circa Nosodochium.

Caulis

(*a*) MESUE p. 130.
(*b*) LOESEL.
(*b**) LIEUTAUD. *precis mat. med.* p. 44.
(*c*) PARSONS l. c. p. 46.
(*d*) CRANZ. p. 31. 13.
(*e*) BODING. in Disp. malum quidem esse fatentur.
(*f*) KALM p. 191. in Carelia.
(*g*) *Anc. Mémoir.* T. I. p. 406.
(*b*) BOCCONE p. 165.
(*i*) CHARDIN. T. V. p. 31. RHAZE l. IX. c. 63.
(*a*) LINN.
(*b*) Coronatis corona quinque radiorum brevi VAILLANT. c.
(*c*) LINN.
(*d*) VAILL. b. d. p. k. o.
(*e*) k. o. DILLEN. p 93.
(*f*) VAILL. b. d. p.
(*g*) q.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0441-4 DFG

Caulis teres, levis, longus, ramoſiſſimus. Folia in ſumma planta in viridiſſimos glomeres collecta. Ea folia verticillata, multa ad eumdem caulis circulum. Folia craſſa, duriuſcula, compreſſa, raris ſpinulis ferrata, ad angulum acutum, in duos ramos diviſa. Eorum quiſque ſimili ſub angulo bifidus. In alis foliorum frequentes glomeruli, qui ſunt primordia novorum ramorum.

? *Millefolium aquaticum cornutum, minus, nondum deſcriptum* C. B. *Pin.* p. 516. RAJ. *Sylloge* p. 184.

Michelfeldæ in fundo aquarum.

Quam ex SPOERLINI herbario poſſideo, minima & tenerrima planta Confervam aliquam refert. Verticillus folioſus vix quatuor lineas latus eſt. Folia ſimiliter verticillata, diviſa, & ſubdiviſa.

Quæ plantæ ab amicis, etiam Pariſiis pro *Hydroceratophyllo, folio levi, octo cornubus armato* VAILLANTII l. c. l. c. miſſæ ſunt, eæ vere & quadrifido folio fuerunt, & aſpero, ut vix a priori ſeparem. Sed etiam LINNÆUS dubitat. In fructu diſcrimen fuerit.

MERCURIALIS (a) TOURNEFORT. t. 308. LINN. n. 1125.

Flores feminini a maſculis tota planta ſeparati, ut in Acetoſis ultimis. Flores maſculi plerique calyce trifido (b), etiam quadrifido (c), foliolis ex ovato acuminatis, cavis. Stamina longis, pergracilibus filamentis, portione pro numero diviſionum calycis quadruplici, duodenis, ſedenis: antheræ gemellæ. Hi flores in glomerulos diſſitos. Flores feminæ fiunt ſolitariis calycibus trifoliis (d), & quadrifoliis (e), deinde capſulis gemellis (f), exaſperatis, rotundis, monoſpermis (g). Tubæ duæ, recurvæ, cornuum ibicum ſimiles (h). Addit LINNÆUS duo acumina, ſubulata, ſulco germinis impreſſa. Ea nectaria Cl. BOEHMERUS filamenta ſterilia eſſe monet (i).

1600. *MERCURIALIS* caule annuo, brachiato, foliis conjugatis, ovato lanceolatis, glabris.

α. Mas.

Mercurialis femina CAMERAR. *Epit.* p. 997. TABERNÆMONT. p. 551.
Mercurialis mas BLAKWELL. t. 162.

β. Femina.

Mercurialis mas MATTHIOL. p. 1297. TABERNÆMONT. l. c.
Mercurialis CAMERAR. *Epit.* p. 996. *Femina* BLAKWELL. t. 162.

α. β. *Mercurialis caule brachiato, foliis glabris, floribus ſpicatis* LINN. p. 1465.

Abunde in vineis, hortis neglectis, & ad vias.

Habitus tener & ſucci plenus. Caulis cubitalis, erectus, brachiatus. Folia conjugata, glabra, petiolata, ovata, lanceolata, ſerrata, patula. Flores mares in raros julos ex alis foliorum erectos, in glomerulis diſſitis, colore viridi. Feminini in alis foliorum ſeſſiles, fere binati.

Aquoſa, ſubſalſa planta alvum laxat (k), & in clyſteres recipitur. Alvi laxandæ cauſa etiam decoctum vino admiſto ebibebatur (l). Ruſtici etiam noſtris temporibus Mercuriali ſibi alvum aperiunt (m). Syrupum ex ſucco in Gallia parant (n), qui duarum unciarum pondere alvum ducit. Mel, quod ſeſqui alteram ſucci portionem recepit, Monſpelii (n*) plurimo ad clyſteres & peſſos in uſu eſt.

(a) Linozoſtis, parthenion ἴρεως βοτάνη foliis eſt Ocimi, helxinæ cognatis, minoribus, ramulis duplici geniculorum modo cinctis, alarum cavis multis, fructu feminæ copioſo, quamdam racemorum ſimilitudinem præbente, mari e foliorum ſinu dependente, parvo, rotundo, cum duobus teſticulis una cohærentibus, fructice dodrantali, majori DIOSCORIDES L. IV. c. 183. PLIN. L. XXV. n. 18. Manifeſtum eſt ſexus inverti. Θηλυγονον & ἀρρενογονον THEOPHRAST. L. IX. c. 19.

(b) TOURNEFORT. B. E.
(c) A D.
(d) E.
(e) F. D.
(f) G.
(g) K.
(h) F.
(i) *Nectar Flor.* p. 28.
(k) Olim DIOSCORIDES.
(l) ORIBAS. *Synopſ. I.* c. 17.
(m) BRASSAVOLA *Exam.* p. 201.
(n) TOURNEFORT. *plantes autour de Paris Epb. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 8. *obſ.* 10. nimiis cum laudibus.
(n*) Ad ventrem diſtentum *defer. des plant. uſuell.* p. 230.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0442-0 DFG

eſt. Veteres herbam in cibum recipiebant, quam vel ſolam, vel cum Malva (*o*) CÆLIUS in lumbagine laudat.

Mortem ſubitam ab illita Merculiali alienæ cauſæ tribuit Cl. GALLI (*p*).

Monet Cl. ALSTONUS, Mercurialem, quæ in Scotia ſponte non proveniat, loco ab omni mare remoto, fructum tuliſſe (*q*).

1601. MERCURIALIS caule perenni ſimplici, foliis ovato lanceolatis, hirſutis.

α. Mas.

Cynocrambe femina CAMERAR. *Epit.* p. 999.

β. Femina.

Cynocrambe FUCHS p. 444. *Mas* CAMERAR. *Epit.* p. 998.

Mercurialis maxima ſylveſtris CORD. p. 111.

Androgynam pingit, non bene, DODONÆUS p. 659. cui eſt *Cynocrambe, Mercurialis ſylveſtris.*

α. β. Mercurialis caule ſimpliciſſimo, foliis ſcabris LINN. p. 1465.

In ſylvis abunde.

Annua prior, hæc perennis eſt, caule ſimplici, non ramoſo, una cum foliis hirſuto. Folia majora, ovato lanceolata, ſerrata, patula. Flores feminæ longe petiolati, mares ſimilibus in ſpicis raris, ex ſingulis alis.

GESNERUS etiam gratiori inter olera ſapore eſſe ſcripſerat. Sed nequitiam narcoticam & funeſtam Ill. *Hans* SLOANE (*r*) deprehendit, ſomnus enim inde profundus & mors ſupervenit: qui evaſerunt, ii vomitu excitato ſervati ſunt. Male ergo ad ſeſcuncem alvi ducendæ fine præſcribitur (*s*).

LAURUS TOURNEFORT. t. 367.

LINN. n. 503. TREW. *Eph. Nat. Cur. Vol. II.* p. 332. ſeq. T. VII.

Calycis communis ſegmenta ovata quatuor (*a*), ſive bis bina. Floris petala, ſeu diviſiones, pariter quatuor, non deciduæ (*b*). Stamina ſeptem, ad tredecim (*c*), antheris lateralibus (*d*), tribus in ordinibus. Exteriora filamenta nuda, in interioribus pleriſque duæ glandulæ globoſæ (*d**), breviter petiolatæ. In flore androgyno flos ſimilis, ſtamina quatuor, ex ſummis antheris (*e*) cornuta, cæterum abortivis. Bacca ovata (*f*), unilocularis, in qua nux bilobata (*g*), ovata, & ſimilis nucleus acuminatus. Tuba unica, emarginata (*h*). Noſtra planta flores mares a feminis tota ſtirpe diſtinctos habet.

1602. LAURUS foliis ovato lanceolatis, ramis florigeris, folio brevioribus.

Laurus CAMERAR. *Epit.* p. 60.

Laurus foliis venoſis, lanceolatis, perennantibus, floribus quadrifidis, dioicis LINN. p. 529.

Pulchram plantam inter cives refero, cum circa *Montru* in omnibus pomariis abundet, & in arbores Piris non humiliores convaleſcat (*i*).

Arbor nobis viginti & triginta pedum, ſempervirens, foliis ovato lanceolatis, firmis & ſolidis, ora integra. Flores in muſcaria, ſeu petiolos ramoſos, foliis breviores, geminis ſtipulis. Bacca ſaturate cærulea. Flos decolor.

Calida & aromatica planta, ſemine potiſſimum, cujus vires a medicis nondum pro dignitate per experimenta exploratæ ſunt. Oleum expreſſum fit ex baccis cum aqua coctis, & ſupernatat levitate ſua (*i**). Ad pellendos menſes, & in clyſteribus carminativis oleum expreſſum fere in uſu eſt. Aqua ſtillatitia Lauri, ſecundum

(*o*) *Chronic.* L V. c. 1.
(*p*) Cantharidibus in *opuſc. med. pract.*
(*q*) *Eſſ of a Societ at Edimb.* p. 228. 229
(*r*) *Phil. Tranſ* n. 203 RAJ. *Synopſ. III.* p. 138.
(*s*) PREVÔT *medic. pauper.* p. 500.
(*a*) TREW. f. 14. 15. 16. 17.
(*b*) f. 18. 22. Conf. *Enumerat. Plant. Gotting.* p. 15 & TOURNEFORT. A B C. Sena folia LINNÆUS.
(*c*) p. 334 Sex nos & octo
(*d*) f. 23. & 24. *Catal. Gotting.* l. c.
(*d**) f. 25. 31. 32.
(*e*) f. 37. ad 46. Hæc nectaria LINNÆI.
(*f*) f. 57. 62. ſeqq.
(*g*) f. 60.
(*h*) f. 50.
(*i*) Etiam in Zeelandia LEVIN. LEMN. *mirac. nat.* L. IV. c. 4. In Olympo abundare PLIN. L. XVI. c. 32.
(*i**) De JEAN. *Traité des odeurs* p. 374.

cundum Clar. CANTWELL, antidotus eſt aquæ ſtillatitiæ Lauro cerafi (*k*). Lignum flexile, ad circulos doliorum utile eſt.

II. DIPLOSTEMONES.

HIPPOPHAE (*l*) LINN. n. 1106.

RHAMNOIDES TOURNEFORT. t. 481.

Flores mares a femininis toto ſexu diſtincti. Illis calycis foliola duo (*m*), tranſverſim ovata, per apicem cohærentia, a quo ſenſim ſolvuntur. Stamina quatuor breviter petiolata. In flore feminino calyx monophyllus, bivalvis, facci modo contractus, circa baccam ovatam (*m**), monopyrenam. Tuba unica ſimplex (*n*).

1603. HIPPOPHAE foliis linearibus, ſubtus rubiginoſis.
Oleaſter Germanicus CORD. *Hiſt. III.* c. 24. p. 186.
Rhamni ſpecies CAMERAR. *Epit.* p. 81. bene.
Rhamnus ſecunda CLUS. *Hiſpan.* p. 66. *Hiſt.* p. 110.
Hippophae Dioſcoridis forte COLUMN. *Ecphraſ. I.* p. 37.
OEDERI *Icon.* 265.
β. Baccis aureis [nobis non naſcitur alia].
II. Florifera J. R. H.
α. β. *Hippophae foliis lanceolatis* LINN. p. 1452.

Per totam Helvetiam in glareis fluviorum Rheni (*o*), Rhodani, Arolæ, Ticini, Maræ, (*p*). Prope Bernam abunde in *der Hunzikeraw*. Aquilejenſes habent in inſulis circa *Lavey*, & ad *Gryonam*, etiam ad torrentem, qui ab *Ivorna* deſcendit

Frutex humilis, tripedalis & paulo ultra, virgis rectis, cortice rubiginoſo; ſpinis rectis, ferociſſimis. Folia linearia, hinc viridantia, inde alba, maculis rubiginoſis adſperſa. Et flores maſculi, & calyces feminini, utrique rubiginoſi, ad alas foliorum, *in faſciculis ſeſſiles: Baccæ flavæ, ſapore acidiſſimo & ingratiſſimo, Laponum* (*q*) *miſerabile condimentum.* Pro Omphacio LUGDUNENSES. Rhamnum dyſentericam *Levinus* LEMNIUS (*r*) vocat, qui in Zeelandia invenit, Aſpalathum *Cornelius* PETRI (*s*). Non videtur Hippophae, cum radix ſucco lacteo (*t*) careat, & noſtra planta adſtringat (*u*). Citreo colore tingere lego, poſt detractum corticem (*x*).

III. MEIOSTEMONES.

ZANICHELLIA MICHELI p. 70. t. 34.

LINN. n.

GRAMINIFOLIA DILLEN. *nov. gen.* p. 168.

APONOGETON PONTEDER. *antholog.* p. 117.

ALGOIDES

VAILLANT. *Mém. de l'Acad. des Scienc.* ann. 1719. p. 12. t. 1. f. 1. (*a*).

Flores maſculi a femininis diſtincti, in eadem tamen planta, & ſibi viciniſſimi. Feminini conſpicui; capſulæ ſunt ſpatulatæ, ſcabræ (*b*), clypeorum ſimiles, lenticulares,

(*k*) *Inoculat.* p. 45.
(*l*) Hippophaes in fabuloſis & maritimis, frutice furculoſo, undique denſa, foliis Oleæ longioribus, molliuſculis, inter quæ ſpinæ candicantes emicant, ſiccæ, angulofæ, diſtantes: flores Hederæ, Corymbi ſimiles racematim cohærent, minuſculi, molles, candidi, ex parte rufeſcentes. Radix craſſa, mollis, amara, lacteo ſucco turget, qui Oboli pondere bilem dejicit DIOSCORIDES p. 396. Ἱππόφαης THEOPHRAST. L. VI. c. 4. folio carnoſo, ſpinis incurvis. Valde purgat Ἱππόφαης ad tres ſicci oboli ſumtis Ἱππόφαιον mitius RUFUS p. 16. Pituitam purgat Hippophae MARCELLUS p. 212.
(*m*) TOURNEFORT. A. B. C.
(*m**) f. 9.
(*n*) e.
(*o*) *Rey klein Huningen Basler Merkwürd.* p. 713.
(*p*) *Leguni.*
(*q*) LINN.
(*r*) *Herb. bibl.* p. 22. *miracul.* L. III. p. 357.
(*s*) *In Dioſcorid.* L. I.
(*t*) ANGUILLARA p. 144.
(*u*) *Corn.* PETRI.
(*x*) *K. Swenska Wetenſka Acad. Handl.* 1761. *trim.* 4. addl. 1745. p. 252.
(*a*) Solum florem feminam deſcribit.
(*b*) VAILLANT. c. d. d. MICHELI H. M.

lares, ex mucrone ſuo petiolatam tubam coloratam, planam, latam, lanceolatam (*c*) efferunt. Numerus capſularum incertus, ad quatuor (*d*) & ultra (*e*). Calyx communis campaniformis, bidentatus (*f*). Intus ſemen unicum (*g*). Maſculus flos ex ejusdem folii ala, craſſa anthera eſt, longo in filamento (*b*).

1604. ZANICHELLIA LINN. p. 1375. *Skonska reſa* p. 250.
Potamogeton capillaceum, capitulis ad alas trifidis C. B. *Prodr.* p. 101.
Potamogetoni ſimilis, graminifolia, ramoſa, & ad genicula polyanthos PLUKNET. p. 305. t. 102. f. 7.
Horned Pondweed PETIVER. *herb. Britan.* t. 6.
Graminifolia DILLEN.
Zanichellia paluſtris major, foliis gramineis acutis, flore cum apice quadricapſulari, embryonis clypeolis integris, & vaſculo non barbato, capſulis ſeminalibus ad coſtam dentatis MICHELI t. 11. f. 1.

In *Sila* fluv. Tiguri: ſupra *Curiam:* verſus *Sax* in paludoſis *J. Caſpar* BAUHINUS. In fonte pagi *Bubendorf.* Etiam Baſileæ & Gottingæ in fontibus reperi.

Caulis ramoſiſſimus, geniculatus, ex geniculis radiculas & folia emittit conjugata, graminea, perangusta, linearia, fine lanceolato. Vagina lata orientem ramum excipit. Capſulæ quatuor, ad ſex, ſubaſperæ. Tuba ſubrotunda, curvula, cujus ſumma pars in latam & cordiformem bracteolam flectitur, quæ margine eſt integro.

EMPETRUM (*a*) TOURNEFORT. T. 421.
LINN. 1100.

Calyx tripartitus, ſegmentis ſubrotundis. Petalon, ſeu calyx interior, tribus fit foliolis ovatis, deciduis. Stamina tria, longis filamentis. Bacca enneapyrenos: ſemina cunei ſunt ſphærici, in globum compacti. Tuba unica, ſtigmatibus novem (*b*). In pleriſque floribus *ſtamina, cum abortivo fructu conjuncta, in aliis cum vero & matureſcente fructu; in aliis abſque fructu (c); alias fructus abſque ſtaminibus.*

1605. EMPETRUM procumbens, foliis ovato lanceolatis, obtuſis.
Erica baccifera CAMERAR. *Epit.* p. 77. CLUS. *Pannon.* p. 28. *procumbens nigra* C. B. SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 334.
Empetrum procumbens LINN. p. 1450.

In altioribus alpibus ubique legi, *Grimſula, Gotthardo.* In montis *d'Anſex* gypſaceis rupibus, in montibus ſupra *Bagnes*, in mont. *Bernhardo*, Col *de Ferry*, *Fouly.* In monte *Intrame*, circa *Engelberg*, &c.

Sola inter plantas fumum cupreum tolerat (*d*).

Fruticulus humilis, ramoſiſſimus, virgis pedalibus. Folia valde conferta, reclinata, craſſa & firma, oris introtractis, obtuſe ovato lanceolata, nervo diviſa. In alis flores ſeſſiles; calyx exterior viridis, internus rufus. Baccæ nigræ.

Baccas noxias eſſe & vertiginem facere THALIUS, innoxias BORRICHIUS. Noſtris negliguntur. Veteres (*e*) ex coctis foliis cataplaſma deficcans faciebant. In Kamtſchatka ad ſcorbutum adhibentur (*f*). Baccæ coctæ cum lino vel lana, in aluminoſa aqua macerata, colorem ex fuſco nigrum dant (*g*). Olim vinum ex Empetro Grönlandi parabant, noſtro ævo Limonatæ genus (*b**).

IV. ISO-

(*c*) MICHELI M M. E. C.
(*d*) LINN.
(*e*) Sex ad minimum VAILLANT. in ic. Quinque, ſex p. 11.
(*f*) MICHELI F. F.
(*g*) VAILLANT. e f. Septem MICHELI. G.
(*b*) VAILLANT. b. MICHELI B.
(*a*) Εμπετρον non floret THEOPHRAST. L. VII. c. 8. GAZA legit Επιμετρον, HESYCHIUS recte Εμπετρον. Nam ARETÆUS ſemen των το πεπτικων laudat inter aromatica, ad cibi coctionem adjuvandam *Cur. diut. II.* c. 6.
(*b*) *Emend. III* p. 104.
(*c*) LINN.
(*d*) *Tägte jordiköttfel I.* p. 14.
(*e*) THEOPHRAST. l. c.
(*f*) *Natur. Hiſt.* p. 81.
(*g*) LINDER. *Färgak* p. 74.
(*b*) TOURNEFORT. I. K.
(*b**) GUNNER. p. 11.

IV. ISOSTEMONES.

AMARANTHUS Linnæi n. 1060.

AMARANTHI Tournefort. t. 118. *Spec.*

Genus difficile, & fere ex habitu conſtitutum. Flores mares a femineis diverſi, ſed in eadem planta. Pleriſque calyx trifolius. Stamina tria. Tubæ tres (*h*). Semen unicum, intra capſulam (*i*) membranaceam, indiviſam. Dantur tamen etiam Amaranthi calycibus quinquefoliis, ſtaminibus quinis, tubis totidem. Proportio conſtans, non item numerus.

1606. AMARANTHUS procumbens, foliis ovatis, emarginatis.

Blitum album minus Camerar. *Epit.* p. 236. J. B. II. p. 967. bon. deſcript. non vero C. B. cui cum eo nomine fuit inter herbas ſiccas *Chenopodium Betæ folio.*

Amaranthus ſylveſtris & vulgaris Tournefort. *autour de Paris* p. 385.

Small garden Blite Petiver. t. 7.

Amaranthus glomerulis lateralibus trifidis, foliis ovatis, retuſis, caule diffuſo Linn. p. 1405.

In rejectaneis hortorum, *Bernæ*, *Ebroduni*, *Baſileæ*, ſic *Tiguri*, *Genevæ*. Inelegantem plantam ſativam eſſe vix putes, ut vera potius ſit indigena. In arenoſis etiam ad Rhenum, adque lacum Lemanum, prope *Villeneuve*.

Caules ſucculenti, debiles, proſtrati, etiam ſubrecti. Folia albida, nervis albis, apice emarginato, amant rubore miſceri. Ad caulem hinc inde in foliorum alis ſeſſiles glomeres florum, qui juniores a foliis occultantur, adulti in ſumma planta ſpicam efficiunt. Segmenta calycis viridia, ovata. Semen nitidum in propria capſula, a ſemine diverſa.

β. Non puto differre *Blitum rubrum minus* Camerar. *Epit.* p. 295. J. B. II. p. 967 C. B. & *majus* Ejusdem, ex fide horti ſicci.

Blitum rubrum ſupinum Lobel. *ic.* p. 250.

Erectam ſpeciem Linnæus & Tournefortius ſeparant; iſte etiam ob fructum tranſverſim diſſilientem (*k*). In Helveticis nullum diſcrimen reperio.

FICUS Tournefortii t. 420.

De la Hire *Mém. de l'Acad.* ann. 1712. p. 278. ſeq. (*l*) Linnæi n. 1168.

Fructus conicus, ex petiolo lateſcens, apice depreſſe rotundo, carnoſus (*m*), intus cavus. In ea cavea proxime verticem ſquamæ pectinatæ, lanceolatæ, triangulares, ſerratæ (*n*). Deinde flores mares petiolati, calyce trifido (*o*), ſtaminibus tribus (*p*), antheris bilocularibus (*q*) & fructu abortivo (*r*). Reliqua cavea Ficus ad uſque pediculum plena eſt floribus femininis (*s*), calyce quadrifido (*t*), & quinquefido (*t**), & pulpa (*u*) ſemen ovatum obvolvente (*x*), de quo tuba incurva bicornis exit (*y*). Dantur ſpecies, in quibus ſoli flores mares in ſua ſtirpe habitant (*z*).

1607. FICUS foliis palmatis.

Ficus Dodon. *pempt.* p. 812. Blakwell. t. 125.

In agro Vaudenſi abunde reperitur, ſativa, ſed in aere libero, ut ſub Ficu tua in umbra poſſis conſidere. Etiam ſi gelu ramos deſtruit, novi renaſcuntur. Sed in *valle Tellina* paſſim in locis deſertis, ad vias de rupibus Ficus prodeunt; tum circa Valeſiæ pagum *Saillon*.

Arbor

(*i*) Ibid. K.
(*k*) *Opt. method.* p. 27.
(*l*) Jam anno 1691. eos flores ſe detexiſſe *anc. Mém. II.* p. 116.
(*m*) La Hire f 1.
(*n*) f. 1. X. & f. 7.
(*o*) f. 8. 9.
(*p*) Ibid.
(*q*) Ibid. f. 12.
(*r*) f. 9. G.
(*s*) f 1. A.
(*t*) f 6.
(*t**) f. 5.
(*u*) f 2. B.
(*x*) f 4. 3. c. Tournefort. D. F.
(*y*) f. 3. B.
(*z*) Pontedera *anthol.* Caprificum vocat.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0446-3 DFG

Arbor humilis, laceſcens, cortice hirſuto, foliis petiolatis, quinquelobatis, obtuſis, hirſutis & aſperis. Fructus ſecundum caules ſeſſiles, per maturitatem ſubviolacei, mihi, dum recentes, fatui, ſicci dulces & albo ſaccharo efflorescentes.

Veterum familiaris cibus fuit, Græcorum potiſſimum. Noſtris temporibus ſiccæ Ficus pro pectoralibus habentur, quarum infuſum in tuſſi ſicca & raucedine laudetur. Emolliendi ſcopo tritæ imponuntur. Lac cauſticum eſt.

In Græcia Ficus, præter Ficus domeſticas, tria ſunt genera Ficuum inutilium, *autumnales*, quæ delabuntur, *hibernæ* & *vernæ*, quæ mares, ſeu *Caprificus* LINNÆO, veræ tamen androgynæ (*a*). Cynipes circa mares caprificos obvolitantes, autumnales Ficus, exeunte autumno, conpungunt, & ova ſua in eas deponunt. Qui inde proveniunt fetus, hibernas Ficus vulnerant, & ipſi ova in his ficubus deponunt, ex quibus cynipes vere evolantes vernas Ficus fodicant. Quando nunc æſtivis menſibus eæ vernæ Ficus matureſcunt, inutiles equidem, tunc eas Ficus, culicibus evolaturis graves, in Ficus domeſticas tranſportant (*b*). Ii culices ſubeunt Ficus domeſticas, & in eas vermes deponunt, ex quibus novi cynipes evolant. Eæ nunc Ficus quadruplo plures fructus ferunt, quam eæ, quibus caprificatio deficit. Adparet nullam (*c*) fecundationem hic ab inſectis peragi, ſed compunctionem ad maturationem (*d*) fructus conferre. In Provincia hac tota caprificatione abſtinent (*e*).

LEMNA JUSSIEU *Mém. de l'Acad.* ann. 1740. p. 363.

Ficui utique adfinis character. Calyx clauſus, globoſus (*f*), hirſutus, continet flores (*f**) utriuſque ſexus. Feminini flores ſunt ſemina in loculis calycis, per ſepta diviſis, 14 & 16. (g), nidulantia, ovata. Stamina brevia, breviſſimis filamentis, ad baſin ſeminum (*h*) ponuntur.

1608. LEMNA.

Lens paluſtris altera MATTHIOL. p. 385. *1116.* CAMERAR. *Epit.* p. 854.
Lens paluſtris quadrifolia J. B. HIST. OXON. III. p. 619. S. XV. t. 4. EHRMAN ad MAPP. *ic.* p. 166.
Stratiotes quadrifolia Lujulæ facie PETIVER. *Gazophylac.* t. V. p. 17.
Marſilea foliis quaternis LINN. p. 1563.

Abunde in omnibus foſſis & vicinis gramineis, *aux Grangettes*, ad lacum Lemanum. In aquoſis circa *Hiltelingen* STÆHELINUS.

Caulis longus, tranſverſus, deorſum radicatus, caules ſurſum emittens. Petioli florigeri & folioſi, primum ſpirales, deinde erecti, gerunt florigeros pedicillos cernuos duos, unumve, & altius producti folium unicum. Ejus quatuor conſtanter lobi ſunt, ad petiolum diviſi, coriacei, ſectoris circuli ſimiles.

Marſileæ LINNÆI, *Salviniae* MICHELI character diverſiſſimus eſt (*i*), a Clar. GUETTARD *Mém. de l'Acad.* ann. 1762. p. 543. deſcriptus. Eam in Germania reperi, in Helvetia nondum.

VISCUM TOURNEFORT. t. 380.

LINN. n. 1105.

DU HAMEL. *Mém. de l'Acad.* ann. 1740. & *Arbres & Arbuſtes II.* p. 353. MALPIGHI *anat. plant. II.* f. 103. S. T. T. V. X. X.

Flores mares & feminæ, partim in arboribus (i*) pure maribus, aut pure femineis, partim & frequentius in eadem (*k*) arbore, ejuſdemque arboris eodem glomere, reperiun-

(*a*) DU HAMEL. I. p. 142.
(*b*) SHAW *travels.* p. 224. Caprificus pro maribus habet KIRCHER. *magnet.* p. 164. in Apulia.
(*c*) GODEHEU *mem. préſ.* T. II.
(*d*) TOURNEFORT. *voyage au Levant. II.* p. 24. ſeqq. THEOPHRASTUS *Cauſ.* L. II. c. 12. SUIDAS III. p. 704. PLIN. L. XV. c. 19.
(*e*) GODEHEU.
(*f*) JUSSIEU B.
(*f**) M.
(*g*) C. D. E. F. G.
(*h*) G. F. H. K.
(*i*) Racemum profert globulorum, quorum unicus habet intus petiolatas clavas, quas Vir Cl. pro tubis recipit: reliqui pleni ſunt granis parvis, rotundis, ſeu ſtaminibus.
(*i**) DU HAMEL p. 507. LINN. Viſcum mas fertile, femina ſterile PLIN. L. XVI. fin.
(*k*) Ibid.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0447-9 DFG

reperiuntur, ut mares feminis obverſi ſint. Mares majores, quadrifidi (*l*) etiam quinquefidi & ſexfidi (*m*), tubo brevi, ſegmentis pulpoſis, intus lineis (*n*) latiuſculis inſcriptis, quæ antherarum loco ſunt. Femineorum florum tubus campaniformis, in apice quinquedentatus, etiam numeroſioribus dentibus (*o*), inciſus, intra quem bacca rotunda (*p*), glutinoſa, pellucens. Semina ovata (*q*), etiam triangularia (*r*), cordata (*s*). Tuba breviſſima, ſeſſilis.

1609. VISCUM foliis lanceolatis, obtuſis, caule dichotomo, glomeribus (ſpicis) axillaribus LINNÆI p. 1451.

α. Mas.

Le Gui male du HAMEL t. 22.

In icone Viſci polycocci figura interior CAMERAR. *Epit.* p. 556.

β. Femina Miſtel CRAMER t. 46.

Le Gui femelle du HAMEL t. 23.

Viſcum EJUSD. *arbres & arbuſtes* p. 356*. BLAKWELL. t. 184. CAMERAR. *Epit.* p. 555. TABERNÆMONT p. 965.

Viſcum baccis albis BLAIR. *botan. eſſay.* p. 337.

II. *Viſcum* πολυκοκκον CAMERAR. *Epit.* p. 556. numeroſis baccis, quæ vulgari binæ, ternæve, ad ſex uſque.

In arboribus omnis generis (*t*), etiam mortuis (*u*), miro modo ſemen glutine obductum, in rimas corticis (*x*) arborum alienarum radices exigit (*y*), quæ omni ductu ſe inter ipſas fibras arboris nutricis (*z*) inſerunt. Vulgo caſu (*a*) eo deferuntur, poteſt tamen viſcum etiam humano (*b*) artificio ſeri, neque unquam tamen in terra provenit, neque, niſi in arboribus (*c*). Germinationem in Aſia TOURNEFORTIUS vidit (*d*), ſemenque ramo adhærens & germinare incipiens, accuratiſſime vero du HAMEL.

Arbuſcula eſt dichotoma, divaricata, foliis ſolidis, ſiccis, craſſulis, ellipticis, conjugatis, ſubluteis. Florum maſculorum faſciculi, ad initia ramorum dorſis ſibi obverſi, femininis glomeribus paucifloris.

Odor ſubnauſeoſus, *narcoticus, ſapor adſtringens; vis in cortice maxima, qui longe plus extracti dat (e); ad* 18. drachmas ex libra, *ut lignum potius adſtringat*, & terra abundet (*f*). Infuſum viſci querni ſubnauſeoſum, ſubamarum, iners; extractum ſalſum amarum: tinctura debilis, ſapore auſtero balſamico; tinctura ſpirituoſa paulum balſamica, extractum ingrato balſamico odore, amarum & adſtringens (*g*); deſtillatum fundit amarorem (*h*); Betulini viſci extractum reſinoſum ſubamarum, leniter balſamicum; aquoſum ſimile odore viſci (*i*); acidum ſpiritum dat parciori copia & aliquid olei eſſentialis (*k*).

Ob vim adſtringentem in dyſenteria exhibetur, ad arthritidem, ad languores, & ad vires per diuturna mala fractas reſtituendas (*l*); ad mala hyſterica, paralytica (*m*) vitia nervoſa oculorum (*n*), choream S. Viti (*o*), faſcinum (*p*). Denique adverſus epilepſiam multis cum laudibus commendatur a *Roberto* BOYLE (*q*), G. COLE (*r*), G. COLEBATCH (*s*), Cl. *Weſſel* LINDEN (*t*); & ſemidrachma ſingulo trihorio data id malum ſuperatum fuiſſe teſtis exſtat (*u*) Pulverem

(*l*) Du HAMEL t. 21. d d. E. F.
(*m*) d d.
(*n*) E. f g.
(*o*) t. 22. B. E.
(*p*) B G. F. p. 485.
(*q*) H.
(*r*) I.
(*s*) CRAMER. t. 46.
(*t*) Du HAMEL 1740. p. 484. DIOSCORID.
(*u*) p. 487.
(*x*) BRADLEY *philoſ. account.* p. 39. du HAMEL.
(*y*) Du HAMEL. p. 488.
(*z*) t 24. f. 3.
(*a*) Non naſci, niſi a turdis devoratum per alvum tranſierit PLIN. Viſcum eguſtum alvo germinat THEOPHRAST. *cauſ.* L. II. c. 24.
(*b*) BRADLEY *improvem* p. 22. *mat. medic.* p. 119. *Anonym. append. ad Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 4. *Cool.* HOTTON apud MORTON. p. 379. in Populo.
(*c*) BRADLEY *Husbandry Garden. II.* p. 144. t. 24. E. Du HAMEL p 486. 487.
(*d*) *Voyage au Levant. III.* p. 310.
(*e*) KOELREUTER. EHRHART. *Pflanzenbiſt. I.* p. 149.
(*f*) EHRART. ibid.
(*g*) CARTHEUSER *mater. medic. II.* p. 479. 480. nov. edit. p. 525.
(*h*) Ibid. p. 482.
(*i*) *Act. Mogunt. II.*
(*k*) LINDEN. p. 200. 201.
(*l*) WEITMAN *Eph. Nat. Cur. Vol. II.*
(*m*) BRADLEY *mater. medic.* p. 115.
(*n*) *Fabrik of the eyes* p. 52.
(*o*) KOELREUTER Diſſ. *de Viſco.*
(*p*) HEERE. *obſerv.*
(*q*) *Utilit. philoſoph. experiental. Exerc. V.* p. 251.
(*r*) *Conſult. pro Epilepſ.* p. 33.
(*s*) *Propr. Lib.* dictum.
(*t*) *Opuſc.* p. 147. Add. *Oecon. Nachricht.* IV. p. 243. JACOBI apud VOGEL. p. 364.
(*u*) LORECKE *Arzneymitt.* p. 417. KOELREUTER.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0448-5 DFG

rem merito præfert Cl. LINDEN. Non mireris tamen, in tanto malo nonnunquam vim Viſci non ſuffeciſſe (*x*). Vaccis pugillus ad lochia pellenda datur (*y*). Idem Viſcum ſternutationem movet, etiam vapore (*z*), dum teritur. Externo uſu emollire, & in cataplaſmate ad podagram valere CHOMEL (*a*), etiam veſicas trahere (*b*). Pus validiſſime etiam per cartilagines adtrahere LOBELIUS (*c*).

Cum in varii generis arboribus proveniat, etiam reſinoſis (*d*) & in vite (*e*), quæſitum eſt, num nutrix arbor vires Viſci mutet? Negarunt alii (*f*), vulgo tamen quernum Viſcum præferunt (*g*), & aliqua id inter & betulinum (*g**) nuper per experimenta diverſitas reperta eſt. Nobis in malis frequentiſſimum provenit, & arbori nutrici nocet (*h*).

Antiquitus gluten ex Viſci baccis parabant (*i*), ad aves capiendas utile. Baccas in oleo coqui OLINA (*k*) jubet, & ſub finem terebinthinam addere. Ruſtici corticem terunt, filamenta aqua eluunt (*l*). Aviculæ bene multæ, & Turdi, baccis Viſci aluntur.

BUXUS (*a*) TOURNEFORT. t. 345.

LINN. n. 1053.

Flores mares & feminæ in eadem planta, non in diverſis. Faſciculi florum marium alii pure maſculi, alii unam feminam admiſtam habet. Maribus glumæ parvæ, ovato lanceolatæ, ſubjectæ. Flos durus, quadrifidus, ſegmentis ovatis (*b*). Flores maſculi inter folia congeſti; calyx parvus quinquefidus. In medio corpuſculum unicum fungoſum (*c*), ex quo ſtamina quatuor erumpentia, antheris magnis, bilocularibus. Feminæ, ſimiles, ſed loco ſtaminum fructus priſmaticus, trigonus, trilocularis (*d*). Valva quæque duo habet cornua lateralia, & lingulam mediam incumbentem. *In juniori fructu cornua ſibi proxima* ſunt, in adulto diſcedunt. Inter duo cornua eſt vallecula ſcalena, cujus medium tuber viride occupat. Inter ea triangula fructus tribus lineis patet. *Loculi* cordiformes, cartilagineo involucro ſeparabili tecti. In quoque ſemina duo, compreſſa, involucro rugoſo. Addit RAJUS fructum elaſtica vi diſſilire.

1610. BUXUS LINN. p. 1394.

Buxus CAMERAR. *Epit.* p. 101. TABERNÆMONT. p. 1049. BLAKWELL. t. 184.

Varietates numeroſiſſimæ (*e*): potiſſimum

β. Humilior, nunquam florens, neque (*f*) fructum ferens, tonſionis patientiſſima, qua hortorum areolas circumſcribunt.

Chamæbuxus TABERNÆMONT. p. 1050.

Circa Baſileam in adſcenſu montis *Crenzach*. In colle prope *Friedlingen*. In alio colle prope *Höllſtein* ad dextra. Circa Genevam, verſus *Thuiri*: in *Sabaudia* uberrime. *Scaphuſii* in ſylva *Enge*.

Nobis frutex tripedalis, in oriente arboreſcit, unde lignum buxeum advehitur, etiam in Anglia (*g*), Neuſtria, Picardia (*h*), Campania (*i*), demum haud longe Geneva,

(*x*) DOUGLAS apud BLAIR. p. 343. LINDEN. p. 156. & du HAMEL. Parum ei *Dan.* LUDOVICI tribuit.
(*y*) LISLE II. p. 104.
(*z*) EHRHARD. *Eph. Nat. Cur.* X. *Vol. VIII. obſ.* 90.
(*a*) Expertus *plantes uſuelles* p. 361. add. DIOSCORIDES L. III. c. 87.
(*b*) LUDOVICI p. 273.
(*c*) *Adverſ.* p. 283.
(*d*) Cl. DOEBEL negat ibi naſci.
(*e*) BRASSAVOLA *Exam.* p. 705.
(*f*) FLOYER. *pharmacobaſan.* p. 199.
(*g*) LINDEN p. 155.
(*g**) In *Act. Moguut. II.* aquam Viſci querni nauſeoſam eſſe; non ita betulini. In reſinoſis arboribus pinguius provenire lego.
(*h*) RUDBEK *propagat.* p. 14.
(*i*) PLIN. L. XVI. fin.
(*k*) *Uccellaria* p. 76.
(*l*) Du HAMEL. *arbres II.* p. 355.
(*a*) Buxo materies honorata, tum topiario opere ad metas PLIN. L. XVI. c. 16.
(*b*) TOURNEFORT. A. C. tribus foliis minoribus, duobus majoribus LINN. du HAMEL.
(*c*) TOURNEFORT. D. E. Quatuor folia minora, tria majora LINN. tria minora du HAMEL.
(*d*) I.
(*e*) MUNTING. p. 35. 36.
(*f*) Subinde *Mém. de l'Acad. de Berlin. XIV.* p. 103.
(*g*) BRADLEY *new. improv.* p. 82.
(*h*) Trabes inde fieri des SERRES p. 670.
(*i*) Du HAMEL.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0449-3

nevam, ſex pedum ambitu (*k*). Folia conjugata, denſe congeſta, ovata, emarginata, ſempervirentia, levia, firmula. Flores ſubfætidi, in glomeres congeſtis in ultimam ramum terminante umbellati.

Folia amara, nauſeoſa, ut iis facile fidem adhibeam, qui ajunt alvum ducere, ad drachmæ pondus ſumta. Capillorum copiam in calvis reſtituere (*l*), & nimiam ſuperveniſſe (*m*) lego, cum caput aqua cum Buxo decocta lavaretur. Sunt qui laudent ad mala venerea, ut ligna illa exotica pariter ponderoſa, & ad caput ficandum (*n*). Infuſum vinoſum ad colicam frigidam (*o*), ad intermittentes (*p*) febres commendatur. Vix credo ſerio in uſum recipi. Mel amarum in Cyrna [Corſica] ex Buxi copia fieri (*q*) veteres.

Duritas, cum flexilitate minutiſſimas formas & recipiente & conſervante, ligno pretium fecit, ad icones ligneas exſculpendas, ad opera varia. Solum inter ligna Europea fundum aquæ petit.

MORUS Tournefortii t. 362.

Linn. n. 1055.

Flores mares a feminis alias tota ſtirpe diviſi, alias in eadem planta, diverſis locis. Mares flores in ſpicis ſub foliis pendulis, abſque communi calyce. Flores breviter petiolati, quadrifolii. Folia convexa, obtuſa, quorum quodque filamentum ſui ſtaminis amplectitur. Quatuor ea (*r*), craſſo filamento, calyce longiori, acuto, antheris bilocularibus. Medio in flore obtuſum tuberculum, quaſi abortivus fructus. Stamina ſuum pollinem vi elaſtica expellunt. Flores feminini denſe ſpicati, ſeſſiles, ſpicis ovatis. Germen compreſſum, a quatuor foliolis cadenſe ſpicati, ſeſſiles, ſpicis ovatis. Germen compreſſum, a quatuor foliolis calycis accurate clauſum, quæ perinde obtuſa ſunt, & concava. Duo foliola nucem amplectenda exteriora, ora diſtincta alba, & pilis albis villoſa; duo interiora totum germen amplectuntur. Tubæ duæ breves, albæ, incurvæ, linea viridi diſtinctæ. *Calyx cum embryone increſcit per ætatem, & ſucculentus factus, abit in baccam, quæ cum ſui ſimilibus conglomerata ovata fit* (*s*).

* 1611. MORUS foliis ſcabris, ſemitrilobis & cordatis.

Morus alba candida Lobel. ic. 11. p. 196.
Varietates varias habet Targioni T. IV. p. 232.
Morus foliis obliique cordatis, levibus Linn. p. 1358.

Exotica arbor nunc in glareoſis ſub *Ivorne*, & ad torrentem *grande Eau*, alibique abunde provenit, magiſque & magis ad ſerici proventum augendum colitur.

Arbor excelſa, Ceraſo major. Folia hirſuta, alia ſemitrilobata, lobis lateralibus ſemibifidis, alia ab altera parte lobata, alia cordata, ora circumſerrata. Spinæ de ramis ſolitariæ. Flores virides, in ſpicas, ex alis foliorum. Fructus albus, inſipidus.

Hæc arbor in univerſa Europa noſtro ævo omnium creberrima colitur, quod ejus folia præcipuum, & pene unicum, alimentum ei ſpeciei Erucæ præſtent, cujus tela ſericum eſt. Inter multas varietates inſita humilior, ſpiniſque minus ferocibus,, præfertur; ſed de ejus cultu libri innumeri exſtant. Ut ex Urtica, ita ex Moro, telæ fieri poſſunt, & ex Chinenſis ſpeciei cortice charta paratur.

PARIETARIA (*t*) Tournefort. t. 289.

Linn. n. 1152.

Flores mares & feminei in eodem unius plantæ racemo. Maribus calyx tubo brevi (*u*) profunde quadrifidus, ſtaminibus quatuor (*x*), quæ elaſtica vi diſſiliunt, & pollinem

(*k*) Kiesler *Reiſ. I.* p. 234.
(*l*) Heucher. *Oper.* p. 480.
(*m*) *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 2. *obſ.* 55.
(*n*) *All. Hafn.* Vol. IV. p. 57.
(*o*) *Zool. Med. Gall. ann. II.* p. 15.
(*p*) Chomel. *Supplem.* p. 96.
(*q*) Dionor. *bibl. V.* c. 14. Plin. l. 2.
(*r*) Tournefort D.
(*s*) Idem G.

(*t*) Helxine [Perdicium parthenium Plin.] in maceriis, foliis Mercurialis, hirſutis, cauliculis ſubrubentibus, & circa eos ſemina aſpera, quæ veſtibus adhærent Dioscorides L. IV. c 81. Plinius miſtam ſimilitudinem facit inter Plantaginem & Marrubium L. XXII. c 17. Calyculatis, quam Helxinen nominant Celius *rard.* L II. c. 7. Inter Carduos æſtate floret Plin. L. XXI. c. 16.
(*u*) Tournefort. B.
(*x*) E. C.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0450-4 DFG

linem explodunt, qui quidem motus etiam irritando poteſt (*y*) ſuſcitari. In medio tubulo calycis fructus imitamentum, ovatum, abſque tuba. Femininus flos gracilior, & quatuor ſegmenta conglutinata, in (*z*) ovato conicum clauſumque tubum. Stamina ei nulla, & in calyce capſula (*a*) feminis ovata, nitida (*b*). Tuba plumoſa (*c*), multifida. Androgynis floribus & ſemen dicitur eſſe & ſtamina. Ego ſpurios androgynos vidi, feminas, cum quatuor ſtaminibus imperfectis, androgynos veros in ultimis exemplis nullos. Floribus omnis generis duo (*d*) vel tria (*e*) foliola loco calycis ſubjiciuntur, veræ bracteæ, hirſutæ, ovato lanceolatæ.

1612. PARIETARIA foliis elliptico lanceolatis, hirſutis.

Helxine CAMERAR. *Epit.* p. 849.
Parietaria Helxine TABERNÆMONT. p. 550. BLAKWELL. t. 156.
Parietaria foliis lanceolato ovatis alternis LINN. p. 1496.

In Helvetia paſſim, potiſſimum in Gubernio Aquilejenſi, & vicina Valeſia. Copioſiſſime in deſerto pagulo *Ellé*. *Biennæ* ad vias abunde. *Baſileæ* ſub muris D. *Margaret*, ſic *Tiguri*, &c.

Caulis erectus, hirſutus. Folia longe lanceolata, ſubhirſuta, ſiccando pellucida reddantur. Ad origines foliorum verticilli florum denſiſſimi, ſeſſiles, ramoſi, in brevibus petiolis.

Succo, ut ruderoſæ plantæ ſolent, nitroſo plena eſt & aqua; refrigerans, adeo diuretica, ut ſucci tres (*f*) unciæ potenter lotium ducant. Aqua falſa eſt. Etiam calculoſis lotium (*g*) expedire creditur, quod nimium videtur. Legitur calculoſi canis hiſtoria, qui iſchuriam paſſus devorata Parietaria ſæpius ſibi ſubvenerit, denique, abſumta Parietaria, perierit, & in calculo inæquali veſtigia potentis medicamenti oſtenderit (*h*). Inter elephantiaſeos remedia CÆLIUS (*i*) parietariæ meminit. Carbonem ad dentium albedinem MARCELLUS commendat. Recte FLOYERUS (*k*) monet, *non eſſe in Parietaria vim emollientem*, etſi inter ea remedia numeratur. Ad curculionem a frumento arcendum folia laudat Cl. HARRIS, acervo impoſita (*l*).

* 1613. PARIETARIA foliis ovato lanceolatis, ſubhirſutis.

Parietaria Ocimi folio TRAG. BOCCONE *Sicul.* p. 47.
Parietaria minor, Ocimi folio MUNTING. p. 227.
Parietaria foliis ex adverſo naſcentibus, Urticæ racemoſo flore SLOANE p. 144. t. 91. f. 1.
Parietaria foliis ovatis, caulibus erectiuſculis, calycibus triflоris, corollis hermaphroditis, defloratis, elongato cylindricis LINN. p. 1492.

Gottingæ: ſed etiam *Chiaventnæ*, *Mendriſii*.

Caulis humilior, decumbens, vel erectus ramus. Folia ovato lanceolata, breviora & latiora, ſubhirſuta. Florum racemi minores, minus multiflori, ad ſuperiora caulis & ramorum poſiti; in ſummo caule ramiſque pene continuati; maſculi purpurei. Character idem, & tres in racemo ſexus.

URTICA TOURNEFORT. t. 308.

LINN. n. 1054.

Proxima Parietariæ, ut tamen duo ſexus in aliquibus ſpeciebus in diverſas plantas diſtributi, in aliis, in eadem planta, diſtinctis locis reperiantur. Flos maſculus

(*y*) STÆHELIN. *ſpec. anat. botan.* ann. 1721.
(*z*) TOURNEFORT. A.
(*a*) D.
(*b*) F.
(*c*) F.
(*d*) Ad A.
(*e*) H.
(*f*) FLOYER. *pharmacobaſan.* p. 161.
(*g*) IDEM.
(*b*) GIZZARELLI apud TINASSUM in *Diario* 1670. p. 63. S. BOCCONE *de cane Corſicano.*
(*i*) *Tardar.* L. IV. c. I.
(*k*) C 13.
(*l*) *Med. Chirurg.* p. 146. & BRADLEY *farm. diæt.* p. 122.

ſculus (*a*) omnino, ut in Parietaria, rotatus, quadrifidus, quatuor (*b*), etiam quinque (*c*) ſtaminibus elaſticis, & ſponte vel per irritationem diſſilientibus (*d*) non ſine imitamento fructus. Flos femininus fit duabus glumis (*e*) calycinis, ovatis, conniventibus, æqualibus: intus ſemen ovatum (*f*), acuminatum, nitens. Tuba plumoſa.

1614. URTICA (*g*) ſtirpibus ſexu diſtinctis, foliis ſerratis, ovato lanceolatis, productis.

Urtica BLAKWELL. t. 12. mas.
Urtica II. MATTHIOL. p. 862. CÆSALPIN. p. 156. qui ſexus diverſitatem adgnovit.
Urtica urens altera DODON. p. 151.
β. *Urtica rubra* TABERNÆMONT. p. 534.
γ. Non urens SLEVOGT. *de Urtica* p. 9.
δ. Conf. varietates VAILLANTII. *Hort. Florent.* p. 100.
γ. *Androgyna* J. R. CAMERAR. *Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann. 6. obſ.* 2. BOERHAAVE
α-γ *Urtica foliis oppoſitis cordatis, racemis geminis* LINN. p. 1396.

Ad ſepes & maceries.

Caulis quadratus, erectus, ramoſus, bicubitalis & ultra. Folia conjugata, petiolata, cordata, ſed mucrone longiore, ora ſerrata, aculeis urentibus, ut ipſe caulis, adſperſa, quorum baſis quaſi veſica (*b*) eſt. Flores mares & feminæ in erectos ramoſos petiolos, fere conjugatos.

Polychreſta planta in noſtro Orbe forte vulgatiſſima. Tota verno tempore (*i*) inter olera recipitur, ſalubremque victum cum ſpinachia præſtat, qui etiam alvum (*k*) mollit, urinamque pellit (*l*), & pulmonem expedit (*m*).

Eadem planta tota, & ejus ſuccus, & radix decocta, & impoſita (*n*), ad compeſcendas hæmorrhagias valet, etiam ad hæmoptyſin (*o*), etiam vulnerum cruentos fluxus (*p*), & naribus immiſſa ad earum hæmorrhagias (*q*). Sanguinis jacturæ *in feminis cedunt ſucco recentis Urticæ, paulum decocto, per colum cribrato, ad duas uncias ter de die ſumto* PEYROUX (*r*). Urinas pellere dicitur decocta, ut etiam quaſi cruentum (*s*) lotium ab ejus uſu deceſſerit; ſemen vero diabeten hecticum (*t*) moverit. Idem decoctum inter antiſcorbutica cenſetur (*u*), ad corruptionem gingivarum inque variolis utile (*x*). Radix ad icterum laudatur (*y*). Semen Urticæ ab Antiquis inter venena recenſum (*z*), motus vitales languentes excitat, venerem (*a*) ſtimulat, menſes pellit, ut etiam a nimia copia febris & interna (*b*) quaſi conſumtio ſucceſſerit. Inter purgantia valida a SERAPIONE habetur, non majori pondere, quam viginti & triginta granorum (*c*). Pinguedinem nimiam ſuſtulit, ad unam unciam ſumtum (*d*). Oleum ex eo ſemine Ægyptii exprimebant (*e*). Externo uſu Urtica cum aceto cocta, & contuſa ad ſtrumas diſcutiendas, aut aperiendas, ſi maturæ fuerint, MARCELLUS (*f*) laudat.

Porro

(*a*) TOURNEFORT. A.
(*b*) IDEM A.
(*c*) IDEM C.
(*d*) MALPIGHI f. 216. ALSTON. l. c. p. 263.
(*e*) TOURNEFORT. F. F. K. K.
(*f*) L.
(*g*) An Urtica ſylveſtrior, aſperior, latioribus, nigrioribus foliis, ſemine Lini minore DIOSCORIDES L. IV. c. 89.? Sæpe duobus cubitis altior, acetabulis in flore purpureis. Sylveſtris ſpecies, canina, acrior, foliis fimbriatis, femina mitior PLIN. L. XXI. n. 55.
(*b*) HOOKE *micrograph.* BONANN. *micr. ic.* 75.
(*i*) CELSUS L. II. c. 20.
(*k*) DIOSCORID. BARTHOLIN. *medic. Dan. domeſtic.* p. 22.
(*l*) DIOSCORID.
(*m*) IDEM.
(*n*) La BROSSE *natur. plant.* p. 511. BORELL. *Centur. I obſ* 95.
(*o*) Succi quatuor unciæ AMATUS *Cent. VI. Cur.* 4. Unciæ quatuor CHOMEL. Dimidium poculum DEIDIER *Conſult. II* p. 106.
(*p*) MARTIN. *Weſtern. Island.* p. 229. DIOSCORIDES. Manu retenta MARCELL. c. 10 SARTORIUS in Diſp. *de admiranda narium hæmorrhagia Altdorf.* ann. 1683.
(*q*) Ibid.
(*r*) *Obſervations de médecine* p. 74.
(*s*) SPIESS. *herb. antinephrit.* CHOMEL. *Supplem.* p. 170.
(*t*) TULP. L. II. c 46.
(*u*) *Comm. Lit. Noric.* ann. 1741. h. 25.
(*x*) Ibid.
(*y*) BARTHOLIN. *Medic. Dan. domeſtic.* p. 22.
(*z*) RHAZE.
(*a*) DIOSCORIDES
(*b*) AMAT. *Cent. VII.* c. 57.
(*c*) SERAPIO p 85
(*d*) *Bresl. Samml.* ann 1718. m Febr.
(*e*) PLIN. L. XXII. c. 13.
(*f*) p. 109.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0452-6
DFG

Porro in Urticis utriuſque Orbis aculei (*g*) ſunt, pleni corroſivo liquore, qui tactu veſicas excitant, cum inſigni pruritu, etſi in apice conſpicuum foramen non adparet, neque ad oculum quidquam effluere videtur (*h*). Eas veſicas liquori tribuas, cum ſiccæ (*i*) Urticæ non urant. Iis urticationibus languentem venerem veteres excitabant (*k*). In ſoporibus febrium malignarum a Clar. PISONI utiliter idem remedii genus adhibitum fuit (*l*); in paralyſi a Cl. SCOPOLI (*m*).

Sed etiam aliæ Urticæ ſunt utilitates. Egregium pabulum armentis præbent, potiſſimum vaccis lactantibus, & nuper in Suecia ejus cultus (*n*) ad alendos boves utilis compertus eſt. Semen avenis additum, ad manipulum, bis in die, equos reddit luculentos (*o*). Denique in tanta cum Cannabi adfinitate pares habet ad opus textorium uſus, & cortex ſe (*p*) in fila duci patitur, inque linteamina texi, tum in Europa, tum in Sibiria (*q*); denique in Kurilorum inſulis (*r*). Sed etiam ſatis bonæ chartæ ex tuſa cortice parantur, Cl. SCHÆFFERI experimento. Porro radices coctæ cum alumine filum flavo colore tingunt. Et in ſucco Urticæ exſtinctus chalybs mollis & docilior (*s*) magis eſſe dicitur.

1615. URTICA ſexubus ſede disjunctis, foliis ovato lanceolatis, ſerratis, julis oblongis.

Urtica tertia MATTHIOL. p. 1127.
Urtica minor acrior LOBEL. *ic.* p. 522.
Urticoides urens PONTEDER. *antholog.* p. 219.
Foliis variis RUDBEK, & aliæ varietates in *Hort. Florent.*
Urtica foliis oppoſitis ovalibus LINN. p. 1396.

Perinde frequens, lociſque ſimilibus.

Folia huic rotundiora, mucrone breviori, ſerræ dentium profundæ, aculei frequentiores: Caulis humilior: flores mares in eadem (*t*) planta, diverſo a femininis loco (*u*), utrique in denſis racemis fere ſeſſiles.

Virtus eadem; extractum tamen gratius, ſubdulce, odore ſubviolaceo (*x*). Cum melle intrita (*y*) in principio phthiſeos utiliter ſumitur; ulcera pulmonum maturat, etiam quando pus rejicitur; uberius ſumta aqua cum Urtica decocta arthritis (*z*) levata eſt: urinam denique (*a*) pellit, & ſolvit obſtructa (*b*).

CANNABIS TOURNEFORT. du HAMEL *de la Corderie.*

LINNÆI n. 1115.

Adfinis Urticæ, filis, aſperitate, ſexu, flore.

Exotica utique & ſpontanea Americæ (*c*) ſeptentrionalis, & ultimi Orientis (*d*) hoſpita, nobis colitur, non ſatis magna copia, ut quidem expediret. Circa hortos tamen paſſim oberrat, & in ruderoſis.

Aliæ plantæ mares, aliæ feminæ, ut tamen in maribus aliqui flores feminæ intercurrant, in feminis aliqui maſculi flores. Inde fieri potuit, ut Cannabis minime a maſculo (*e*) polline imprægnata, tamen fructum tulerit; nam vacua grana fert, quæ abſque mare colitur (*f*). Cæterum maribus calyx quinquepartitus (*f**), foliolis cavis. Stamina quinque, craſſis antheris, filamentis brevibus. Feminæ gluma unica

(*g*) HOOKE.
(*b*) BONANN. *micrograph.* p. 57. 76.
(*i*) *Mém. de l'Acad.* ann. 1751. p. 350. Cum aqua forti comparat VALISNERI *Oper.* T. III. p. 204.
(*k*) In PETRONII Satyrico.
(*l*) *Spicileg. curat. Obſ. I.*
(*m*) p. 428.
(*n*) *K. Swenska Wetensk Handl.* 1747. p. 79. & Cl. STRANGE in proprio libello *om nässlors. planterande.*
(*o*) *Oecon. Patr.* n. 35.
(*p*) Des SERRES p. 594. In Sileſia & Hamburgi ROHR *phytotheol.* p. 441.
(*q*) *Journal d'Agriculture* ann. 1766. menſ. Jun. *Leipz. Saml. II.* p. 749. *K Swenska Wetenska Handl.* ann. 1747. p. 59. Vela muſcaria apud Oſtiakos *Relat. des voyages au Nord. VIII.* p. 400. 401.
(*r*) *Natur. Hiſtor. of Kamtſchatka* p. 40.
(*s*) WERSCH. *Hecatoſt I. obſ.* 24.
(*t*) J. R. CAMERAR. l. c.
(*u*) SLEVOGT *de Urtica.*
(*x*) IDEM *de Urtica.*
(*y*) LANGE *remed. Brunſvic.* p. 237.
(*z*) p. 239. 240.
(*a*) p. 243.
(*b*) p. 238.
(*c*) Apud Hinenſes HENNEPIN. p. 178.
(*d*) Apud Scythas HERODOTUS L. IV. p. 245. In *Jedzo Voyag. au Nord.* T. IV. p. 13.
(*e*) *Eſſ. of a Societ. at Edimb.* p. 228.
(*f*) GROBROI. Ergo homo vermis.
(*f**) TOURNEFORT A. du HAMEL t. 1. K. L.

unica (*g*), altero latere hiſcens, ut in graminibus, & ſemen continens (*h*). Tubæ duæ (*i*). Nux bivalvis, monoſperma (*k*).

1616. CANNABIS (*l*) LINNÆI p. 1457.

α. Femina.

Cannabis LOBEL. p. 526. *femina* MILLER. t. 77. BLAKWELL. t. 322. a. du HAMEL. T. II.

β. Mas.

Cannabis erratica paludoſa ſylveſtris LOBEL. *ic.*

Cannabis mas MILLER ibid. BLAKWELL. t. 322. b. du HAMEL. t. I.

Caulis humana etiam altitudine, ramoſus, ut folia hirtus. Folia digitata, gracilia, ſerrata, digitorum fere ſeptem, quorum extremi minimi. In feminis flore in foliorum alis ſolitarii. In maſculis, in ſpicas raras, de ſummo caule ramiſque, adſcendentes, penduli.

In Pedemontio altiſſima, ad 18 pedes (*m*). Apud Ilinenſes prælta (*n*). Etiam in Sabinis arboreſcebat (*o*), & in Italia primum in ſylvis nata ſylveſtrior erat & aſperior (*p*).

Tota planta vehementer odorata, cum oleoſo glutine, ut odor adhæreſcat. Quare plurimum dat olei & ſalis volatilis (*q*). Semine aliquis vitam ſuſtentaſſe dicitur, idque aviculis (*r*) bene multis gratiſſimum alimentum eſt, ex quo ad venerem caleſcunt, & multa ova ferunt, potiſſimum gallinæ (*s*), ut etiam exhauſto ovario ſterileſcant (*t*); ſed ad venerem idem valet (*u*), & ad icterum (*x*). Calidum eſt alimenti genus, ut ex puro ſemine Cannabis alaudæ nigreſcant (*y*). Oleum ad colicam laudatur (*z*). Folia in pulverem trita cum melle Perſæ in paſtillos fingunt, ovi columbini magnitudine, duoſque, aut tres, ad venerem excitandam deglutiunt (*a*). Sed præcipuus uſus in Oriente eſt, ad ſoporem cum gratis deliriis ciendum, ut Cannabis omnino Opii efficaciam imitetur; ſemen (*b*) etiam potentius. Olim AVICENNA (*c*) *Bengi* inter ſtupefacientia numerabat, & *Simeon* SETHUS (*c**) farinam in eo ſemine eſſe, quæ pota *ſtuporem faciat & temulentiam*, indeque Arabes aliquid *inebrians* exprimere addit. Summas partes ergo plantæ, cum melle, ad ſemuncem ſumunt, ut lætitiam excitent (*d*). Inde vertigo (*e*).

Quare in *Palæſtina* (f) eo fine Cannabis vulgaris colitur. Neque enim alia eſt *Beng* (g) AVICENNÆ, *Bangue* G. ab ORTA (*h*) & RUMPFII & CHARDIN; cujus effectus læta eſt ebrietas (*i*), & grata exſtaſis (*k*), ut ab eo præbio homines cantent, male cohærentia effutiant, geſticulentur & denique obdormiſcant (*l*). Ejus enim cortex, ſemen & folia, teruntur, infunduntur abſque papavere, & longo denique uſu, ut opium, etiam Cannabis, occidit, (*m*); ſemen etiam potiſſimum (*u*). Denique foliorum, ad morem tabaci hauſtus; fumus ſimilia facit (*o*).

Maslach dicitur compoſitum medicamentum, quod Cannabin recipit, quod idem alii *Aſſeral* (*p*) vocant (*q*), aut demum *Aſſis* (*r*). Eo & ipſo læta deliria Turcæ invocant, ſomnumque.

Immen-

(*g*) G. A.
(*h*) E.
(*i*) E.
(*k*) PARSONS. t. 7. f. 3. 4. GREW. t. 78.
(*l*) Cannabis foliis Fraxini, gravi odore, caulibus proceris, inanibus, ſemine rotundo: Sylveſtris Altheæ ſimilis virgas profert, nigriores, aſperiores, cubitales, flore Lychnidis &c. DIOSCORIDES L. III. c. 148. Eſt ergo ſativa.
(*m*) *Mém. de l'Acad.* ann. 1749. p. 469.
(*n*) HENNEPIN.
(*o*) PLIN. L. XIX. c. 9.
(*p*) IDEM L. XX. c. 97.
(*q*) Du HAMEL. *Hiſt. Acad.* p. 155.
(*r*) SLOANE *travels I. Pref.* p. XXII.
(*s*) Des SERRES. p. 320.
(*t*) THEOPHRAST. edit. BODÆI p 949.
(*u*) BODÆUS ibid. p. 1170.
(*x*) LEWIS.
(*y*) *Hiſt. des animaux* T. III. p. 19.
(*z*) WELSCH. *miſcellan.* p. 58.
(*a*) OLEARIUS p. 196.
(*b*) HARDIN. IV. p. 208.
(*c*) *Oper.* p. 84.
(*c**) *De aliment.*
(*d*) LISTER. *aq. med. II.* p. 122.
(*e*) BIRCH. *Hiſt. of the Reg. Societ. III.* p. 23.
(*f*) HASSELQUIST. p. 512.
(*g*) l. c.
(*h*) CHARDIN, RUMPF, HOOKE p. 211. a COSTA.
(*i*) CHARDIN. IV. p. 208. RUMPF L. VIII. c. 34. FRYER. *trav.* p. 104. FLACOURT. p. 145.
(*k*) GARCIAS ab ORTA II. c. 25.
(*l*) HOOKE *Exper.* p. 210.
(*m*) CHARDIN. IV. p. 207. 208.
(*n*) IDEM III. Potum dare inebriantem CHARDIN. *ſubtilit.* L. VII.
(*o*) *Herb. amboin.* L. VIII. c. 34.
(*p*) RUMPF. Ipſam eſſe Cannabin WEDEL *Spicileg. II.* S. 4.
(*q*) HEUCHER. *prov. nov.* p. 973.
(*r*) P. ALPIN. I. p. 134.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0454-7
DFG

Immenſus uſus præterea Cannabis eſt, in validis telis, in velis navium, ad funes torquendos. Id vitii habet, potiſſimum in Italia, & Germania, quod aquas, in quibus maceratur, peſſima putredine inficiat, & late ſparſo pædore rivos corrumpat (*s*), & denique intermittentes pervicaces febres circa *Urbem veterem* excitaverit (*t*).

Quæ omnino nullius ad fila torquenda uſus ſunt, ut ſtipites rejectitii, ea ad pulverem ſclopetarium utilem carbonem ſuppeditant (*u*).

ATRIPLEX (*a*) TOURNEFORT. t. 286.

LINN. n. 1153.

In eadem planta invenio alias flores mares & feminas, alias androgynos (*b*) & feminas. Feminæ ſemper majores, calyce fiunt magno, bivalvi (*c*), cujus valvulæ ſibi congruunt, & ſemen compreſſum (*d*) includunt. Tuba profundiſſime bifida. Androgynis calyx brevis, quinquefidus, foliolis alatis, recurvis, ſemen rotundum, compreſſum includentibus. Mares cætera ſimiles, ſemine deſtituuntur. Intercurrunt flores quadrifidi, quatuor ſtaminibus. Flores cæterum, ut in Chenopodio, ſeſſiles, in arctos glomerulos congeſti, totaque planta Chenopodio ſimillima, præter florem femininum.

1616. ATRIPLEX foliis imis hamatis, reliquis lingulatis, vaſculis ſeminalibus dentatis.

Artiplex ſylveſtris I. MATTHIOL. p. 460. *anguſto oblongo folio* C. B. MORISON. II. p. 607. S. V. t. 32. n. 15.

Artiplex vulgaris, anguſtifolia, cum folliculis J. B. II. p. 973.

Spear Orrach PETIVER. t. 7.

β. Humifuſa VAILLANT.

α. β. Atriplex caule herbaceo, patulo, foliis ſubdeltoidibus, lanceolatis, calycibus ſeminum diſco (dorſo forte) *dentato* LINN. p. 1494.

In hortis, ſepibus & ruderoſis.

Caules ſulcati, fere procumbentes, etiam erecti. Folia ſucculenta, glauca, ima ſagittata, ut alter ſæpe hamus deſit, hamo ſemper brevi: ſuperiora conſtanter ſimplicia, longa, linearia, lanceolata. Spicæ graciles, erectæ, ex floribus maribus & femineis miſtæ, femineis valvulæ in convexo dorſo aſperæ, & tuberculoſæ, tuberculis fere decem. Mares frequentius quadrifidi.

1617. ATRIPLEX foliis triangularibus, baſi producta, valvulis triangularibus, ſubaſperis.

Atriplex ſylveſtris, annua, folio triangulari, ſinuato & mucronato, bracteæ cuſpidi ſimili, MORISON II. p. 607. *Sect. V.* t. 32. f. 14.

Delt orrach.

& *Delt ſea orrach* PETIVER. t. 7.

Atriplex caule herbaceo, valvulis ſeminum magnis, deltoidibus, ſinuatis LINN. p. 1494.

Circa *Mülhuſiam.* In Germania ſeptentrionali ad foſſas frequentior.

Caulis erectus, brachiatus, anguloſus. Folia Chenopodii, in univerſum triangularia, ſed baſi utrinque in appendicem educta, lateribus convergentibus, rariter dentatis. Racemi erecti, ob flores femininos triangulares, paulum echinati. Valvulæ triangulares, undique etiam exaſperatæ.

Valde, & nimium, prioris ſimilis.

Sativam Atriplicem omitto, quæ edulis (*e*) eſt & mitis, & cujus ſemen vomitum movet (*f*), ad drachmam & ad duas drachmas ſumtum. Noſtræ olus perinde primo vere

(*s*) LANCIS. *nov. palud. effluv.* L. I. P. I. c 8. *Ep. II. obſ.* 2.
(*t*) LANCIS. *Epid. II.*
(*u*) Des LANDES I. p. 129.
(*a*) Ἀτριπλὲξ oleris genus DIOSCORIDES L. II. c. 112. SUIDAS. p. 374.
(*b*) Ita LINNÆUS.
(*c*) TOURNEFORT. K. L.
(*d*) TOURNEFORT. M. PARSONS. Semina foliacea Atriplicis PLIN. L. XIX. c. 7.
(*e*) Damnabant PYTHAGORAS & alii veterum PLIN. L. XX. n. 83.
(*f*) RHAZE. *ſimpl. antidot.* p. 396. PREVÔT. *med. ſimp.* p. 511.

vere edule, molle, aqueum, demulcens, alvum molliturum, clysteribus etiam emollientibus aptum.

LUPULUS Tournefort. t. 309.

HUMULUS Linn. n. 1116.

Antiquum nomen præfero.

Sexus tota planta distincti. Mares in pedicillis ramosis, calyce quinquefolio (*g*), staminibus quinque (*h*), antheris grandibus. In feminis petioli conjugati gerunt compressos (*i*) strobilos, factos bracteis peramplis, imbricatis, quarum quælibet duo semina, ex oblongo rotunda, suo in sinu continet. Eorum quodque cavo foliolo extus obvolvitur (*k*). Tubæ duæ longissimæ. Marem male destrui, & meliore Lupulum obineri, quando uterque sexus mistus colitur Cl. Dahlman.

1618. LUPULUS.

α. Mas.

Lupulus femina Camerar. *Epit.* p. 933. Dodon. *purgant.* p. 257. Gleichen. *Humulus* Linn. p. 1457.

Ubique ad sepes, vere spontanea planta, cum nusquam in Helvetia lupuleta alantur.

Frutex volubilis, asper, etiam foliis. Ea acute serrata, trilobata, conjugata, superiora cordata.

Nobis edulis est, primi veris non ingratum olus (*l*), acris equidem. Strobili amari; aromatici. Sanguinem depurare olim (*m*), dolores calidos sedare, bilem educere, icterum sanare (*n*). In lue venerea inque scabie, Sarsæ Parillæ loco exhiberi posse (*o*), recte Cl. Floyer. Denique decoctum intra triduum durissimum calculum solvit, & est inter potentiora lithontriptica (*p*).

Præcipua tamen utilitas est, *amaro aromate cerevisiam condire, ut minus facile acescat, & præterea vires induat lithontripticas.* In Italia (*q*) primum experimentum factum est, nunc lupuleta ingentia in Anglia, & in Cantio potissimum, in Bohemia, inque Suecia (*r*) coluntur. Fortiores cerevisias omni vino ad vires restituendas Præceptor noster præferebat, & Tronchinus nostro ævo commendat.

CELTIS Tournefort. t. 383.

Linn. n. 1143.

Florentem non vidi, ut alienis oporteat uti divitiis. Flores in eadem arbore mares & androgyni. Maribus calyx sexpartitus (*a*). Stamina quinque, brevibus filamentis. Androgynis perianthium quinquepartitum, staminibus iisdem, tubis duabus hirsutis (*b*), fructu globoso (*c*), uniloculari, in quo nux subrotunda (*d*).

1619. CELTIS foliis scabris, serratis, longissime lanceolatis.

Lotus arbor Lobel. II. p. 186.
Lotus, seu Celtis Camerar. *Epit.*
Celtis folio ovato lanceolato Linn. p. 1478.

Circa *Chiavennam* olim Turnero (*e*) teste proveniebat, & nunc provenit: etiam in *valle Augusta* proxime sub *Gotthardo* monte.

Arbor mediocris, ligno flexili (*f*). Folia hirsuta, & aspera, ex ovatis lanceolata, sed mucrone longo, ora circumserrata. Germina spicata, pleraque abortant. Fructus solitarii in longis petiolis.

In

(*g*) Tournefort. H. Gleichen *Reich der Pflanzen* t. 4.
(*h*) Gleichen ibid.
(*i*) Tournefort. F. Linnæus quatuor ejusmodi squamas enumerat p. 10.
(*k*) K. I.
(*l*) Lupus Salictarius inter edulia sponte nascentia Plin. L. XXI. n. 15.
(*m*) Saladin. p. 259.
(*n*) Mesue c. 14.
(*o*) p. 149.
(*p*) Lobe. *Exp.* 147.
(*q*) Isidorus.
(*r*) Dahlman. p. 34.
(*a*) Tournef. a. b.
(*b*) e.
(*c*) f.
(*d*) g.
(*e*) L. I. ad vetustum castrum.
(*f*) Du Hamel *explor. I.* p. 310.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0456-9
DFG

In Languedocia furcis ligneis infervit, in quas arbor proprio artificio fingitur (*g*). Bacca avium cibus eſt.

TAMUS Linn. n. 119.

TAMNUS Tournefort. t. 28.

Flores maſculi a femininis tota planta diſtincti. Calyx utrinque ſexfidus (*a*), exteriora tria folia lanceolata, interna obtuſa. Stamina in maſculo ſex antheris ſubrotundis. Feminæ fructus in baccam rotundam trilocularem & diſpermam (*b*) abit, cum tubis tribus, coronatam calyce (*c*). Addit Linnæus, punctum oblongum, in facie exteriori cujuſque folii calycini. Poſſit Ruſco ſubjungi.

1620. TAMUS foliis cordatis indiviſis Linn. n. 1458.

Vitis nigra (d) Matthioli p. 1285. Camerar. *Epit.* p. 988.
Vitis vel Bryonia ſylveſtris Lobel. *ic.* p. 625.
Bryonia nigra Blakwell. t. 457.

β. Femina ſola.

Bryonia ſylveſtris baccifera C. B. *Prodr.* p. 135.
Bryonia levis ſeu nigra baccifera J. B. II. p. 149.

In Helvetia pene ubique ad ſepes & in dumetis. Circa *Mathod*, Baſileæ, &c. Bernæ ad ſepes, & in ſylvula ſupra villam *die Halle*.

Radix craſſa, teres. Caulis volubilis, ſepedalis. Folia petiolata, glabra, nitida, cordis forma, longo mucrone. Flores virides, mares ſolitarii, & in ſpicas: feminæ in petiolis ramoſis, de alis prodeuntibus. Bacca rubens, aquoſa.

Uva taminia veterum inter acria numerabatur, quæ etiam vulnera aperiret (*e*); & ſylveſtris vitis inter purgantia, & ad hydropem (*f*) utilia. Adverſus pediculos taminiam uvam Celsus (*g*) adhibet.

Tamnus contra inter edulia ſponte naſcentia numerabatur (*h*); uti quidem Turcæ etiam noſtro ævo turiones cum aceto & oleo edunt (*i*). Radices ſub cinere coctas præſtans ad venerem ciendam remedium eſſe Matthiolus (*k*) reliquit, a pharmacopola edoctus. Id verum eſſe negat Lobelius (*l*) & acrem eſſe monet. Nobis quidem nullo in uſu eſt.

V. FLORE COMPOSITO.

XANTHIUM (*m*) Tournefort. t. 252.

Linn. n. 1056. Ponteder. *antholog.* p. 205.

Flore ſuo ad plantas corymbiferas, & ad Syngeneſiam accedit, fructu nimis diſſentit. In eadem ergo planta flos mas (*n*) habet plurimas ſibi circumpoſitas ſquamas, quales etiam inter floſculos ponuntur, tot quot floſculi, ut in Buphthalmis, &c. Plurimi adeo, quaſi in communem calycem, floſculi congregantur, tubuloſi, quadrifidi & quinquefidi, conniventes, non repandi, totidem ſtaminibus, ex uno pedunculo, de quo maturi eminent. Fructus diſtincti, in uno calyce binati; calyce bipartito, foliis tripartitis, & nuce biloculari (*o*), echinata, bicorni, cornubus ad ſe invicem flexis, in qua duo ſemina (*p*) ovata, acuminata. Tubæ quatuor.

1621.

(*g*) Astruc *Mémoir. pour ſervir à l'hiſtoire naturelle du Langnedoc* Quer. IV. p. 107.
(*a*) Tournefort. A.
(*b*) G.
(*c*) B. C.
(*d*) Vitis nigra folia fert Hederæ, ſmilaceis proxima, majora, caules etiam cognatos. Capreolis ſuis arbores comprehendit. Fructus racematim cohærent, qui poſt maturitatem nigreſcunt. Radix foris nigra, intus buxea Dioscorid. L. IV. c. 187.
(*e*) Celsus L. V. c. 4. L. VI. c. 10. Etiam inter rodentia V. c. 6.
(*f*) Rufus p. 17.
(*g*) L. VI. c. 6.
(*b*) Plinius L. XXI. c. 15.
(*i*) Bellon. *Singular.* p. 465.
(*k*) p. 1287.
(*l*) *Adverſ.* p. 257.
(*m*) Xanthium caule cubitali, anguloſo, pingui, crebris alis: foliis Atriplicis, inciſis, odore Naſturtii, fructu grandi, olivæ modo rotundo, ut Platani pilulæ, ſpinoſo, qui veſtibus adhæreſcit Dioscorides L. IV. c. 133.
(*n*) Tournefort. A.
(*o*) Tournefort. I. K. M. N.
(*p*) O.

1621. XANTHIUM foliis semitrilobatis, aculeis uncinatis.

Xanthium FUCHS p. 979. CAMERAR. *Epit.* p. 926. BLAKWELL. t. 444.
Xanthium seu Lappa minor MATTHIOL. p. 1204. J. B.
Xanthium strumarium HILL. T. V. t. 3.
Xanthium caule inermi, foliis cordatis, hinc ovatis LINN. p. 1406.

In Helvetia passim imprimis in agro Vaudensi, in pago *Roche*, prope *Noville*, *Aquilejam*, *Paterniacum*, *Aventicum*: etiam in pago *Goumoens*, cum Lappis. Basileæ *vorm Spalenthor*, *St. Johannis Thor*, *Eschemer Thor* CHERLER Genevæ &c.

Caulis erectus, ramosus. Folia hirsuta, longe petiolata, obiter trilobata, circumserrata; dentibus alterne majoribus, circa petiolum emarginata. In alis foliorum fasciculi florum mares pauci, unusve, feminæ numerosi. Fructus aculei, uncinati.

Nobis in medicina ignota est; folia amara sunt & adstringunt, adque depurandum sanguinem succi uncias sex in Gallia præscribunt; tum ad scrophulas (*g*). DIOSCORIDES fructum reconditum tepida aqua madefieri, eaque nitro ante perfrictum caput illini jubet; ita flavos reddi capillos, & flavo lanas tingi, potissimum fructu.

VI. JULIFERÆ.

AMENTACEÆ *Linn.* n. 50. *Gmelini* I. p. 150.

Huic naturali classi flores mares & feminæ nunquam conjuncti, sed aut in eadem stirpe loco distincti, aut totis stirpibus separati nascuntur. Feminei variabiles: maribus commune est, provenire in spicis aliquando subrotundis, longis plerumque & cylindricis, sæpe pendulis, imbricatis, in quibus ex alis foliolorum vario numero stamina prodeunt.

FAGUS (*a*) TOURNEFORT. t. 351.

FAGI Linn. Spec. n. 1072.

Spicæ mares Fago subrotundæ, pendulæ, laxæ, paucifloræ. Calyces plumosi, campaniformes, quadrifidi, quinquefidi (*b*), sexfidi, ab altera parte minus longi. Intra eos stamina ex longis filamentis octo (*c*). Flores feminæ duo, dorsis obversis, plurimis filamentis rubris in carnosum involucrum conjunctis obducti, conici, coronati foliis teneris, plumosis, ad sex (*d*); cæterum nuces nunc angulosæ, exterius rectæ & planæ, qua se respiciunt, & tubas emittunt fere tres, ex quoque fructu, longas, subplumosas. Maturus (*e*) fructus echinatus, quadrivalvis (*f*), duplici septo divisus, continet nuces duras (*g*), tres (*h*), quatuor, ex rotundis triquetras.

f. Sylvatica L.

1622. FAGUS foliis ovato lanceolatis, oris undulatis.

Fagus ALDROVAND. I. *tr.* 2. c. 2. du CHESNE *querc.* p. 64. CAMERAR. *Epit.* p. 112. TABERNÆMONTAN. p. 974. Du HAMEL. CRAMER. t. 3. p. 12.
Hêtre Spectacle de la Nature II. p. 466.

β. Varietas per totum annum rubris foliis conspicua *Buchensis* WAGNER. *Helvet. curios.* p. 266. SCHEUCHZER. *Naturgeschicht. I.* P. 2. PLOT. *natural hist of Stafordhire* p. 207. 208.

γ. Foliis candidis SCHEUCHZER. *It. Alp. VI.* p. 322. supra *les Fondemens.*

α. γ. *Fagus foliis ovatis, obsolete seratis* LINN. p. 1416.

In Helvetia planiori, acclivia amat modica. Frigora metuit, neque alpium juga adtingit, neque montium, neque provincias Sueciæ (*i*) septentrionales, neque Sibiriam (*k*).

Arbor

(*g*) TOURNEFORT.
(*a*) Fagi glans triangula cute includitur. Folium tenue, leve, Populo simile, sæpe gignit baccam aculeatam PLIN. L. XVI. c. 6. Fagus & Ilex Quercus generi adsignantur DIOSCORIDES. I. c. 121.
(*b*) TOURNEFORT. A. C.
(*c*) Conf. TOURNEFORT. A.
(*d*) Ad. E.
(*e*) TOURNEFORT. E. Stylus tripartitus LINN.
(*f*) TOURNEFORT. H. I. K.
(*g*) TOURNEFORT.
(*h*) GLEICHEN. LINN.
(*i*) BODING. *Disp.* p. 11.
(*k*) GMELIN. *Flor.*

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0458-0
DFG

Arbor procera, recta, albo cortice, foliis (*l*) petiolatis, nitidis, ex ovatis acuminatis, oris undulatis, non vere ferratis. Spicæ florales longe petiolatæ, petiolis hirsutis (*m*). Stipulæ fulvæ, nitentes, lanceolatæ, conspicuæ.

Semen oleo plenum, ad lampades (*n*) optimum, etiam edule (*o*), innoxium, quando vetustum (*p*); sed etiam cibo cesserunt semina (*q*), ut tamen passim reprobentur, iisque malæ febres (*r*) imputentur, etiam pleuritides (*s*), & demum hydrophobia (*t*). A gliribus amantur (*u*), etiam ab avibus cortalibus (*x*); demum suibus pabulum præbent, ut tamen lardum ab oleoso semine molleſcat.

Cortex interior Fagi intus in ligno latens ad febres adhibetur (*y*), Querni fere similis.

Lignum ad alendum focum omnibus aliis præfertur, & ejus flamma habetur pro saluberrima (*z*). Ad materiem raro adhibetur, quod vermibus sit obnoxium, potest tamen corrigi, si vel in stagno per mensem unum alterumve maceretur, vel igne torreatur (*a*). Ad axes tamen, temones, aliasque curruum particulas adhibetur. In foliis frequentes gallæ rubræ, convexæ, subacidæ efflorescunt. Adnotatum est, fulmina Fago parcere (*b*).

CASTANEA (*c*) TOURNEFORT. t. 352.

FAGI *Spec.* LINN.

Adeo a Fagis aliena, ut altera in alteram insita non comprehendat.

Juli mares perælongi (*d*), ad eos glomeres dissiti, sessiles, fere decemflori. Calyx primus glumosus, subhirsutus; alter foliis fit teneris, lanceolatis, quaternis (*e*), quinis (*f*), senis & ultra. Stamina quinque, sex (*g*), septem (*h*), octo, decem (*i*), & plura (*k*), ad octodecim, brevibus filamentis. Juli feminæ in bacillis brevioribus ad marium basin ponuntur. Fructus conjuncti, fere tres, etiam duo. *Eorum calyx universalis fit plurimis foliis, primis ovatis, interioribus lanceolatis, repandis.* Calyx peculiaris ex brevi tubulo habet quatuor (*l*) & sex segmenta ovato lanceolata, intus hirsuta, ciliata, frequentius sex. Nuces sunt, testa echinata (*m*) tectæ, coriaceæ, biloculares, triloculares, quadriloculares, tot tubis, quot sunt loculi, quatuor, ad sex usque & septem, sex frequentius, in basi plumosæ, totidem etiam nucleis, hinc convexis, inde planis. Memorabile est marium florum ad paucas feminas enormem rationem esse. A glandularum defectu Castaneam GUETTARDUS separat (*n*), demum *Franc.* du HAMEL.

1623. CASTANEA foliis ovato lanceolatis, serratis, dentibus aduncis. *Fagus castanea L.*

Chataigner Spectacle de la Nature II. p. 464.

Castanea CAMERAR. *Epit.* p. 118. PASSÆI t. 113. ALDROVAND. I. *tr.* 2. c. 6. BLAKWELL. t. 330.

Icones veterum fere ad sativam factæ sunt, quæ a sylvestri non differt MILLER t. 84.

β. Insititia fructu majori, & aliæ varietates coluntur.

γ. Humilis montis PILATI du CHOUL *de Querc.* p. 65. LUGD. p. 33.

α. γ. *Fagus foliis lanceolatis, acuminate serratis, subtus nudis* LINN. p. 1416.

In

(*l*) Sceletos pingitur apud SEBAM I. t. 5. f. 1.
(*m*) TOURNEFORT. *ic.*
(*n*) *Journal d'Agriculture* T. V. p. 172. PORT. *mag.* L. IV.
(*o*) Apud Gallos BRADLEY *improv.* p. 39. LAWRENCE p. 228. in acetariis.
(*p*) Du HAMEL II. p. 234.
(*q*) Ex iis panis BARTHOLIN. *medic. Dan. domest.* p. 304.
(*r*) *Act. Hafn. Vol. II. obs.* 57.
(*s*) SCHMIEDEL *de hydrophob. ex seminibus Fagi.*
(*t*) SCHMIEDEL.
(*u*) MATTHIOL. p. 206.
(*x*) BRADLEY ibid.
(*y*) LANGE *rened. domestic.* p. 250.
(*z*) Inde Hafniæ nullas mali moris febres dari PLOT. *natur hist of Oxfordshire* p. 177.

(*a*) *Mus. med. II.* p. 136.
(*b*) CRAMER p. 13.
(*c*) Κασνον absque διασυν λεπτοκαρυον, aut Castaneæ, alii credunt poetis δρυς βαλανους dictas esse POLLUX p. 139.
(*d*) A. A.
(*e*) Du HAMEL. BERGEN. p. 306.
(*f*) TOURNEFORT. B.
(*g*) B.
(*h*) BERGEN *Flor.* p. 306.
(*i*) Du HAMEL p. 133
(*k*) MALPIGHI TREW ad BLAKWELL.
(*l*) Du HAMEL.
(*m*) TOURNEFORT. A.
(*n*) *Plantes d'Estamp. I.* p. 215.

In Helvetiæ ſubmontanis. Integra aliquot leucarum ſylva eſt in agro pagi *Bex* verſus *Chietres*, tum in *Valeſia inferiori* circa *Chouex*, & alibi; & in agro *Tugienſi* verſus *Walkwil.* Trans alpes in *Helvetica* ditione uberrimæ ſunt; etiam locis deſertis.

Arbor procera, foliis nitentibus, firmis, longe lanceolatis, ſerratis, dentibus hamatis. Juli mares prælongi, odore ſpermatico, floribus in glomerulos remotos collectis, adque julum ſeſſilibus. Fructus rugoſi, farinoſi, ſubdulces, quando ignem experti ſunt. Allobrogibus, & Gallis, & Apenninicolis fere unicum cibum præſtant, ut placentæ (*o*) etiam, & denique panes (*p*) ex caſtaneis coquantur. Flatus tamen generant, & difficulter a ventriculo ſubiguntur. Et tamen nonagenarii & ſeculares ſenes exſtant in Italia, qui ſolis caſtaneis cum aqua vixerunt (*q*).

Multum dant ſpiritus acidi, ad uncias quatuor (*r*) ex libra una. In cineribus tartarus eſt vitriolatus, & parum ſalis lixivi (*s*), ut ad lavandum inutiles ſint.

Vetulæ caſtaneæ tumorem putridum patiuntur, ex quo per fiſſuram aliquam atramentum defluit, quo (*t*) literæ duci poſſunt. Sic ex Julis caſtanearum in Apennino, cum aqua vitriolata, faciunt colorem nigrum (*u*). Gummi etiam coloris fuſci ex iis ſtillat (*x*), quoad ſiccum vitrum referat. Lignum ad opera ſcriniariorum, ſed potiſſimum ad dolia facienda omnibus præſtat. Eſt ex longæviſſimis arborum (*y*).

JUGLANS Tournefort. t. 346.

Linn. n. 1071.

Juli cylindrici, denſi (*z*), ſub imis foliis. Flores maſculi fiunt una ſquama prima (*a*) exteriori, firma, triangula, tunc calyce hexaphyllo (*b*), heptaphyllo, tenero, in tranſverſin longo. Stamina fere 12. etiam 15. & 24. educuntur (*c*), filamentis valentibus, quadratis, quibus duæ antheræ laterales, cornutæ, adhærent. Inter antheras mucro exit. *In alio loco plantæ ſuperiori*, ad petioli folioſi baſin, *duo flores feminini*, calycis foliolis ovatis, hirſutis, quaternis (*d*), excepti, calyce quadrifido coronati. Nux hirſuta, duas tubas hirſutas, latas (*e*), ſemifoliaceas educit, & per maturitatem primum involucrum (*f*) carnoſum acerbum habet, tunc teſtam oſſeam (*g*), rugoſam, acuminatam, bipartibilem; & interius ſeptum (*h*) membranaceum, imperfecte quadrifidum, & nucleum ſemiquadrifidum (*i*), farinoſum, oleoſum.

1624. JUGLANS foliis ſeptenis, ovato lanceolatis, integerrimis.

Nux juglans Dodon. p. 816. Camerar. *Epit.* p. 172. Cramer. p. 34. t. 22. A. B. Blakwell. t. 247.

Nux juglans foliolis ovalibus glabris, ſubſerratis, *ſubæqualibus* Linn. p. 1415.

Varietates multæ (*k*), inter eas præcipua

Nux juglans fructu ſerotino C. B J. B. *de plantis a Divis nomen habent.* p. 38. quæ nunc maxime paſſim commendatur & ſeritur, quia a frigore minus aduritur.

Vaſta arbor, alta, frondoſa, Quercui ſuppar, magnis & late repentibus radicibus, per compita regnat, adque vias. Frondes odoratæ, gravi neque ingrato odore, qui idem in ligno eſt, pinnatæ, extrema pinna impare majori, nitentes cæterum ovato lanceolatæ, ora æquabili, folia quina, ſeptena, novena.

Magni pretii arbor. Lignum pulchre venoſum, maxime in nodoſis radicibus, ponderoſum, odoratum, ad ſcriniaria opera inter Europea ligna fere pulcherrimum.

Cum

(*o*) Raj. *topograph. obſſ.* p. 405.
(*p*) Apud Lemovicos vid. Quercetan. *diætet.* p. 389 b. In Apennino Bartholin. *Cent. IV. hiſt.* 26 In Cemanis Bruyerinus L. II. c. 3.
(*q*) Pinelli p. 72.
(*r*) Idem. ibid.
(*s*) *Mémoir. de l'Acad.* ann. 1762. p. 653.
(*t*) Ibid. p. 652.
(*u*) In *Garfagnana* Valisner. II. p. 285. 286.
(*x*) Boccone *muſ. di Fiſic.* p. 143. Targioni *It.* VI. p. 237.
(*y*) Mille annorum Bradley *philoſ. acount.* p. 177.
(*z*) Tournefort. A.
(*a*) Linn.
(*b*) Idem. Unum folium pinnatum Tournefort. B. recte.
(*c*) D.
(*d*) Calyx quadrifidus & corolla quadripartita Linn.
(*e*) Tournef. F. G.
(*f*) I. I.
(*g*) H.
(*h*) L.
(*i*) M.
(*k*) Switzer. Juli p. 102. Du Hamel.

Cum foliis decocta aqua, addito saccharo, BELLOSTII (*l*) ad ulcera erat medicamentum, in plumaceolis inposita. Cortex nucis, radices, folia, in tinctoria arte ad colorem (*m*) nigrum aliis præferuntur, & ex recenti molli cortice pulcher color luteo fuscus (*n*) obtinetur, ut ipsi radici cortex præstet (*o*). Idem vomitum movet (*p*), etiam cruentum (*q*). Putamina contusa, & in linimentum redacta, ad hæmorrhagias valent (*r*). Nuces ipsæ in cibum cedunt, faucibus equidem inimicum, neque salubrem, ob olei rancescentis abundantiam. Ex nucibus rob ad ulcera oris SERAPIO laudat (*s*). Aqua nucum æstate cum spiritu vini stillans carminativa est: Syrupus etiam aqua vitæ miscetur & ad delicias bibitur (*s**). Oleum expressum lampades alit, equidem fumo suo incommodum, pictoribus utile: idem a nullo frigore congelatur (*t*), & in cibum recipitur, salubrius rancido & acri olivarum oleo. Idem ad vermes utilissimum (*u*) habetur. Juli siccati, ad unum scrupulum, ad strangulationem (*x*) uteri exhibentur. Ex incisa arbore liquor stillat, cujus usum aliqui ad longævitatem (*y*) commendarunt, idemque in America in saccharum Acerno suavius (*z*) cogitur. Ex foliis per æstivos ardores mel exsudat, cujus copia arbori nocet, & in Delphinatu funesta est. Vasta cum sit arbor, vicinas plantas necat, nisi solum & locus frigus desideraverint. Odore & umbra nocere putatur, & capitis dolorem inferre.

CORYLUS (*a*) TOURNEFORT t. 347. PONTEDER *anthol.* p. 199. LINN. n. 1074. MALPIGHI. fig. 220. 221. 224.

Juli mares longi (*b*), cylindrici. Flores mares fiunt tribus foliis, uno superiori majori (*c*), & duobus dimidio minoribus, hirsutis, intus quatuor & quinque loculos habentibus: antheriſque sex ad decem, ad basin inter antheras pilorum sunt fasciculi. Fructus ad basin juli, in glomeres decem & ultra florum congesti, quorum plerique abortant. *Duas quisque tubas edit, ut totus fasciculus viginti tubas (d)* educat. Calyx foliaceus (*e*), bifolius, lacer, cum fructu increscit, & testam osseam (*f*) continet, levem, monospermam, subrotundam, nucleo simili, ovato (*g*).

1625. CORYLUS sepium.

Corylus sylvestris LOBEL. *Ic. II.* p. 192. *Spectacle de la Nature II.* p. 453. 462. PASSÆI c. 9. GRAMER t. 30. *Sativa* BLAKWELL. t. 293. BASSÆI 70.

Varietates habet BRADLEY. *Husb. and Garden. II.* p. 117. LANGLEY *Pomon.* t. 57: Dividunt imprimis in corylos fructu calyce obducto, inter quos est spontanea, & Corylos fructu nudo. Putamina mollia radice media resecta parantur *Oeconom Nachricht. V.* p. 696.

Est *Corylus stipulis ovatis* obtusis LINN. p. 1417.

In sepibus & in sylvis vulgo.

Arbuscula decempedalis, & aliquando altior (*h*). Rami lanuginosi. Stipulæ lanceolatæ. Folia circa petiolum emarginata, subrotunda, nervosa, mucronata, serrata, dentibus alterne majoribus. Nucleus mitissimus, farinosus, oleosus, grati saporis, quo solo alimento aliquando Prænestini vitam sustentarunt. Potus inde chocolatæ similis paratur (*i*), & nonnunquam panis (*k*). Oleum (*l*) inde exprimitur,

(*l*) BELLOSTE *médecin de l'Hopital.* p. 240. SLARE *Sugar.* p. 43. GUISARD. II. p. 203.
(*m*) *Färber Unterricht.* p. 300.
(*n*) KALM. *Norr Americ. Färgörter.* SWITZER *Jul* p. 204. HELLOT p. 408. 411. 412.
(*o*) HELLOT.
(*p*) *Dem. de Botan. II.* p. 522. BROOKES IV. p. 217.
(*q*) *Bresl. Saml.* ann. 1721. m. Aug.
(*r*) WELSCH *miscellan.* p. 44. *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann.* 4. 5. *obs.* 80.
(*s*) *Aeg. c. II.* c. 18.
(*s**) DEJEAN. *destill.* p. 401. 402.
(*t*) De la HIRE *de la glace* p. 499.
(*u*) *Gott. Anzeig.* 1751. n. 109. BELLOSTE II. p. 189.
(*x*) MOUFET. apud CRATON. *Epist. III.* p. 248.
(*y*) *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 5. *obs.* 202.
(*z*) LAFITEAU *moeurs des Sauvages II.* p. 155.
(*a*) Nuces avellanæ κεντροκαρυα DIOSCORIDES. I. c. 142. Abellas mollis barba protegit; nucleus rotundus est, tum putamen PLIN. L. XV. c. 22.
(*b*) TOURNEFORT A. GLEICHEN. t. 5.
(*c*) B. GLEICHEN.
(*d*) G. G. GLEICHEN. f. 5.
(*e*) TOURNEF. M. N.
(*f*) I.
(*g*) K.
(*h*) *Comm. Lit. Nor.* ann. 1741. n. 12. Ad 87. pedes Francofurti, add. WAGNER p. 261.
(*i*) *Hamburger Magaz.* T. XVI.
(*k*) BARTHOLIN. *Medic. Dan. Domest.* p. 304.
(*l*) PORTA *Mag. natur* L. IV.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0461-6

mitur, bonæ notæ amygdalini æmulum (*m*), & feminis (*n*) dimidium pondus æquat, ad picturam, ad recipiendos odores (*n**) & colorem album utile. Oleum per deſcenſum lumbricos necat, ad tres quatnorve guttas (*o*) ſumtum. Dicitur etiam avellanas nuces ad calculum (*p*) valere. Ramenta ligni recentis vinum turbidum reſtituunt (*q*). Cortex radicis adverſus febres intermittentes valere dicitur, ut tamen infuſi ſapor vix ferri poſſit (*r*). Corylus carbones optimos ſuppeditat; tum carbones delineatoribus utiles. Ad opera minora corbium adhibetur. Fabulam virgæ divinatoriæ omitto.

QUERCUS Linn. n. 1078.

QUERCUS Tournefort. t. 349.

& ILEX Tournefort. t. 350.

& SUBER Tournefort.

Juli mares ex gemmis lateralibus prodeunt, & fiunt floribus imis diſſitis (*a*), ſupremis congeſtis. Calyx unifolius, in quinque (*b*), ſex (*c*), ſeptem & ultra ad novem uſque, gracilia, tenera folia, aut filamenta diviſus. Stamina ſex, ad novem (*d*). Flores feminini ex alis foliorum ſuperiorum, fiunt calyce (*e*) hemiſphærico, foliis conſtante imbricatis, numeroſis, exterius majoribus, intus minoribus, qui in cavam cupulam mutatur, de qua major pars glandis (*f*) ovato cylindricæ eminet. Conicæ tubæ nitentes cornua tria (*g*), quatuor earum, aut quinque, recurva, obtuſa. Intra tenax glandis corium nucleus ovatus (*h*).

1626. QUERCUS (*i*) foliis glabris ſemipinnatis, pinnis obtuſis, ſuperioribus majoribus.

Quercus Matthiol. p. 204. Blakwell t. 487. Passæi *ic.* 99. *Spectacle de la Nature II.* p. 449.

Quercus foliis deciduis oblongis, ſuperne latioribus, ſinubus acutioribus, angulis obtuſis Linn. p. 1416.

α. Major (*k*) Glande ex longis pediculis unifloris & bifloris pendula, foliis magis diviſis, ligno pallido J. B. P. II. p. 10. C. B. *phytopin. ic.* 8. *Oeconom. Nachricht.* p. 240. 241. du Hamel. p. 291.

Ἡμερις Reneaulme p. 2.

Sommereiche Cramer p. 8. t. 2. f. 1. 4. Munchhaus. *Hanov. Anzeig.* 1753. n. 62.

β. Glandibus ſex, ſeptem & ultra (*l*), in brevibus pediculis ſeſſilibus, minoribus, folio præterea duriori, magis laurino, minus diviſo, humilior tota, & durior, ligno valde colorato.

Quercus cum brevibus pediculis J. B. C. B. Linn. *Waſtgöta reſa.* p. 214. du Hamel *Exploit. I.* p. 291.

Πλατυφυλλος *mas* Reneaulme l. c.

Wintereiche Cramer p. 8. t. 2. f. 3. *Dürreiche* Munchhausen l. c.

Conjungit utramque Carlowiz p. 188. & Linnæus & alii.

γ. Foliis variegatis Switzer. *Auguſt.* p. 101.

ε. Aliæ varietates Helwing *Flor.* p. 42.

Arbor altiſſima (*m*), longæviſſima, lenti incrementi (*n*), nobis & in humidis inque planitie provenit, & in collibus; frigora majora tamen (*o*) fugit, alpeſque & ſeptentrionem vitat. Late radicibus repit, plurimumque ſolum occupat ſtirpeſque ſubjectas

(*m*) In officinis jam Mesues tempore p. 182.
(*n*) Spielman *Inſtit. Chem.* p. 75.
(*n**) Dejean *des odeurs* p. 367. *deſtill.* p. 434.
(*o*) Stokker empiricus.
(*p*) Amat. *Centur. VII. cur.* 78.
(*q*) Pisanelli p. 23.
(*r*) Grosse ad Gal. p. 287.
(*a*) Tournefort. A. Gleichen. t. 29. f. 1.
(*b*) Linn.
(*c*) Gleichen f. 3.
(*d*) Decem Linn.
(*e*) Gleichen f. 2. Tournefort. E. E.
(*f*) Tournefort. D. D.
(*g*) Gleichen f. 5.
(*h*) Tournefort. K. K.
(*i*) Quercus Arcadicæ primæ Platyphyllæ, altera ſpecies Fagi, tertia phellos Pausan. L. VIII. p. 435. Nulla earum noſtra eſt.
(*k*) Dobel. III. p. 5.
(*l*) Ad octo *Hamburg. Magaz.* T. XV. p. 69.
(*m*) Plot *Natur hiſt of Oxfordshire* p. 161. ambitu 45. pedum. Iorm *Staffordshire* p. 210.
(*n*) Ad 6 & 14. unciarum craſſitiem in 80. annis. Cramer ad 10. intra ſeculum uncias Ad ambitum 7. 8. pedum intra 70. annos Switzer l. c. p. 127.
(*o*) Nulla in Angermannia Boding. p. 11.

ſubjectas ſuffocat, ut querceta, cum Caſtaneis, nitidiſſimas ſylvas efficiant. Folia laurina firma, in arbore contabeſcentia, ut nova alterius veris folia (*p*) exſpectent, in univerſum ovata, ſed ſemipinnata, pinnis ſubrotundis, ulterioribus majoribus. Gemmæ glumis fiunt fuſcis, denſe imbricatis, in quinque ordines congeſtis, ſuperne laxatis, & in birſuta folia abeuntibus. Ex una gemma duo, tres, quatuor juli penduli.

Pretioſa arbor, ligno duro, oculis non ingrato, ob craſſitiem ſuam ad opera navalia, ad ædificia utilis, potiſſimum (*q*), ſi retuſis (*r*) malleo germinibus trunci rectitudo conſervetur.

Adſtringente (*s*), ſucco tota Quercus turget, in ligno, foliis, cortice & fructu; ſucco ſuo ſuccum Heliotropii rubefacit, pezizas viridi colore tingit, adeo enim vitriolo ſimilis ſuccus eſt, ut cum alcali tartarum vitriolicum det (*t*). In cinere ſal eſt pure lixivus (*u*). Corticis præcipuus uſus eſt ad induranda coria & acore penetranda, & ad nigrum colorem (*x*) parandum. Nuper compertum eſt, ligni ſcobem, perinde, ut corticem, ad coria præparanda valere, denique etiam folia. Aqua ejus corticis pulveri adfuſa marmor & duriores lapides penetrat (*y*). Liquorem ex Quercu ſtillantem ad podagram (*z*) laudant. Folia, & aqua ex foliis ad ignem deſtillans (*a*), pro adſtringentibus medicamentis habentur; ad hæmorrhagias reprimendas, ad diarrhoeas & dyſenterias (*b*) compeſcendas, ad ulcerationes ſuppreſſas (*b**), & ad vulnera ſicca. Et tamen mictum a quernis foliis in pecore ſanguineum, quem ruricolæ braſſicæ foliis compeſcant, lego dari (*c*). Gallæ, quas aliquæ muſcæ compungendo excitant, ſucco acido adſtringente pleniſſimæ ſunt. Ex Aſia (*d*) potiſſimum minori advehuntur, quæ in tinctoria arte, ad nigrum cum ferro efficiendum colorem, præcipuum elementum ſuppeditant. Europeæ, etiam Italicæ deteriores ſunt Et tamen etiam noſtræ (*e*) eo fine, & ad atramentum utiles ſunt, plerumque tamen non dureſcunt (*f*). *Ex ſucco gallarum noſtratium expreſſo* (*g*), *cum vitriolo & gummi*, atramentum parari poteſt. Etiam flores mares *in gallas abeunt, uvarum* (*h*) ſimiles, baſin racemorum pilula goſſypina ambeunte. Sæpe Quercus mel ſudat (*i*), & ab inſectis diverſi generis varie vexatur, ut non alia arbor majorem concrementorum morboſorum varietatem generet. Apes id mel quærunt. Denique glandes noſtratium acerbæ ſunt, magnum ruricolarum ad alendas ſues præſidium, quod tamen & ob *frigoris inclementiam*, & ob *inſectorum injurias* ſæpe nos deſtituit. Homines ultima famis neceſſitate adacti ſubinde farinam glandium (*k*), miſerrimum cibum, in miſeriæ ſolamen verterunt. Galli ipſi, poſt ſeveram anni 1709. (*l*) hiemem, glandibus uſi ſunt, ut denique pani admiſcerent. Vehementer certe alvum conſtringunt (*m*): & earum uſum nocere (*n*), & ab eo cibo morbum *le Trouſſe galant*, funeſtam choleram, naſci, Gallici (*o*) medici reliquerunt. Hæc de noſtris glandibus, nam in callidis regionibus aliæ ſpecies Quercuum naſcuntur, quarum glandes coctæ caſtanearum ſaporem habent, & in cibum etiam abſque neceſſitatis juſſu admittuntur, ut in Hiſpania (*p*), Græcia (*q*), America (*r*). Ea glande Coſſenſes (*s*) vivebant, & eam fuiſſe glandem puto, quam

(*p*) Scoleton folii SEBA T. V. f. 1.
(*q*) Recte per 35. pedes SCALIGER 166. *exerc.*
(*r*) WHEELER *modern. Druid.*
(*s*) Deſtillata ex raſo ligno aqua BRADLEY *mater. medic.* p. 102.
(*t*) NEUMAN *Chem.* p. 189. ZIMMERMAN de ſucco raſi ligni.
(*u*) GMELIN. *Comm. Petrop. V.* p. 285.
(*x*) LINDER *Färgakonſt.* p. 72.
(*y*) WEDEL *de liq non corroſiv* &c.
(*z*) *Eph. Nat. Cur. Dec. II. ann.* 5. *obſ.* 91.
(*a*) WELSCH *miſcellan.* p. 38.
(*b*) DIOSCORIDES.
(*b**) GUISARD. I. p. 329. de juſculis, cum iis foliis paratis.
(*c*) *Oeconom. Saml.* 1764. 2.
(*d*) Du HAMEL II. p. 209.
(*e*) ROHR *von Bäumen* p. 144.
(*f*) TURNER. II. p. 107
(*g*) LEWIS *Farben* p. 113.
(*h*) MONTALBAN. *dendrol* p. 109. CAMERAR. ex Ed. BURKHART. p. 86.
(*i*) PORT. *med. militar.* p. 114.
(*k*) HIAERNE II. p. 194.
(*l*) Du HAMEL II. t. 209.
(*m*) BARTHOLIN. *med. Danorum domeſtic.* p. 304.
(*n*) In Ungaria COBER II. p 97.
(*o*) GAILLARD *Hiſt. de France. I.* T. III. p 193.
(*p*) ARMSTRONG. *Minorc.* p. 199. ANGUILLARA p 68. du CHOUL. *querc.* p. 10.
(*q*) BELLON *voyag* p. 331.
(*r*) Du HAMEL. n 16. p. 209. 210.
(*s*) DIODORUS L. XIV. c. 19.

quant PELASGUS Græcos docuit edere, cum prius malis herbis alerentur (*t*). Sed etiam noſtram, brevi pediculo, Quercum in Africa edules glandes ferre T. SHAW (*u*).

Raſuram glandis aliqui in colica, inque pleuritide, propinant (*x*), quod mihi abſurdum videtur. Ad dyſenteriam pulveris glandium omni trihorio drachmam, etiam ad febres intermittentes Cl. SCOPOLI exhibet (*y*): oleum facilius tolerres (*z*). Glandis maxima ſpecies in Aſia minori naſcitur, ad tincturas utilis, quæ vetuſto nomine ſervato *Velani* dicitur (*a*).

CARPINUS (*b*) TOURNEFORT. t. 348.

LINN. n. 1073.

Juli mares (*c*) habent ſquamam amplam (*d*), ciliatam, ovato lanceolatam, cavam. Stamina numeroſa, octo, decem (*e*), duodecim, quatuordecim (*f*), ex apice bina, pedunculis connata, ad baſin villoſa, villo etiam de ſumma anthera exeunte. Julus femineus (*g*) longus, laxus. Glumæ maximæ, trifidæ, medio ſegmento maximo, per oras obiter dentatæ. In cujuſque principio, qua tres lobi folii uniuntur, nux (*h*) ſubhirſuta, ovata, compreſſa, lineata, apice coronato calyce ſexfido (*i*), uno ſegmento maximo, oppoſito minimo. Tubæ duæ (*k*) prælongæ. Semen unicum (*l*).

1627. CARPINUS MATTHIOL. p. 145. CAMERAR. *Epit.* p. 71. TABERNÆMONT. p. 974.

Fagus ſepium vulgo J. B. I. P. 2. p. 146.
Carpinus ſquamis ſtrobilorum planis LINN. p. 1416.
Charme Spectacle de la Nature II. p. 456.

Circa Genevam, Bernam, *Roche*, Baſileam, *Zoffingam*, *Surſee*, *Meltingen*, *Môtier grand Val*, *Orvins*, *St. Aubin*, *Bevaix*, inter *Olten* & *Arau*, circa *Lenzburg* in dumetis.

Arbor modica, decempedalis, cortice albido, ligno duro, albo, foliis rugoſis, nervoſis, dentatis, ovato lanceolatis. Dentes peracuti, dentati. Rami ad foliorum ortum ductum mutant.

Præcipuus uſus eſt ad ſepes ambulacrorum, cum denſos efficiat quaſi muros, & tonſionis ſit patientiſſima. Materies dura, ad rotarum opera, & temones. Ex vetuſtis carpinis gummi reſinoſum Laccæ pene ſimile ſtillat (*m*). Cortex interior luteo tingit (*n*).

BETULA TOURNEFORTII t. 360. *Plant. autour de Paris.*

& BETULÆ LINNÆI *Spec.*

Squama Juli maſculi (*o*) unica videtur. Sed una extima ovata eſt, duæ in eodem ordine ſequentes anguſtiores, quarta media, fornicatæ omnes, duæ laterales etiam teneriores introrſum verſæ, ovato lanceolatæ. Antheræ duodecim in brevibus filamentis ſub ſquama media pendulæ. Tres corollulas quadripartitas, tetraſtemones LINNÆUS habet (*q*), ſed ita deſcribo, ut coram video.

(*t*) Ex Fago repetit PAUSANIAS L. VIII. p. 417. Sed Φηγος Græcorum quercus eſt glande eduli.
(*u*) *Travels.*
(*x*) FLOYER. *Gerocom.* p. 114.
(*y*) p. 415.
(*z*) Ibid.
(*a*) THEVENOT. *voyag.* L. II. p. 18.
(*b*) Charme eſt Oſtrya non Carpinus BELLON. *ſilvp. cult. neglig. probl.* 2.
Atra Carpinus CATONIS eſt Oſtrya Ulmo ſimilis PONTEDER. *antiq.* p. 46.
Oſtrys, Oſtrya, ſolitaria circa ſaxa, ſimilis Fraxino [ſeminibus], cortice, ramis, folio piri, tamen craſſiori, longiori, rugoſo, ſemine hordeo ſimili, materie dura PLIN. L. XIII. c. 21.
(*c*) CRAMER t. 1. a. 2 a. TOURNEFORT. A.
(*d*) B.
(*e*) LINN. *Skonska reſa.* p. 46.
(*f*) Sedecim SCOPOLI p. 413.
(*g*) TOURNEFORT. E.
(*h*) TOURNEFORT. T. KRAMER f. 4. a. 2.
(*i*) Sexfido SCOPOLI.
(*k*) Tres SCOPOLI.
(*l*) KRAMER. b.
(*m*) *Ann. Mém.* T. X. p. 558.
(*n*) *K. Swenska Acad. Handl.* 1742. p. 26.
(*o*) TOURNEFORT. E. conf. BLAKWELL.
(*p*) TOURNEFORT. B.
(*q*) Etiam Cl. SCOPOLI.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0464-3
DFG

videó. Coni feminini ſtorbilorum ſimiles; ſquamæ bifloræ, retuſe lanceolatæ (*r*), ſemitrilobatæ (*s*), medio ſegmento lanceolato. Semina duo, magnis alis foliaceis aucta (*t*). Cuique ſemini tubæ duæ prælongæ, ſimplices & teneræ. In matureſcente julo ſquamæ femininæ revolvuntur, ut juli toti aſperi reddantur, & ſemina tubæque nudentur. Eædem verſus apicem juli cavæ fiunt, ad initium convexæ, & ad limæ modum aſperæ.

1628. BETULA foliis cordato lanceolatis, ſerratis.

Betula MATTHIOL. p. 142. CAMERAR. *Epit.* p. 69. PONTEDERA p. 200. BLAKWELL. t. 240. CRAMER. t. 10. *Spectacle de la Nature II.* p. 461.

Betula foliis ovatis acuminatis, ſerratis LINN. p. 1393.

β. Junior ramis erectis, alba CRAMER. p. 23.

γ. Adultior ramis pendulis, rubra CRAMER. LEOPOLD. p. 667. *Oecon. Samł.* p. 314.

δ. Parvula, mera varietas ZANONI p. 242.

ε. Foliis obſcure novemlobis QUER. III. t. 55.

Alias varietates habet Cl. KALM. p. 4. 5.

In ſylvis montanis copioſiſſime, ut in montoſis ſupra *Cheires* & *Ivonans*. In paluſtribus paſſim, non tamen frequenter: frigoris patiens, & ultimi ſeptentrionis (*a*) arbor.

Arbor recta, mediocris, albo cortice, foliis longe petiolatis, pendulis, cordiformibus, abſque vero hilo, mucrone producto, ora dentata, dentibus ſerratis; juniora hirſuta, adulta levia. Juli maſculi longi, penduli, feminini breves, ovati, imbricati.

Hujus arboris multa eſt œconomica utilitas. Virgæ ramis ſubnodoſis, flexiles, ad pœnas ſerviunt, adque munditiem ædium. Rami ad circulos doliorum. Lignum durum, in borealibus etiam durius (*b*), ad rotas utile, & ad torneatorum opera, carboneſque (*c*) optimos. Idem lignum pulcherrime ſæpe venis ornatur. Junior arbor *multos ramos, totidem ergo nodos edit, eorumque ramorum inferiores perierunt, ſuperni ſoli ſuperſunt, dum arbor increſcit, & ligni novi albi ſtrata naſcuntur*, dum fuſcæ venæ interiores remanent (*d*). Ex cortice in America integras naviculas fabrefaciunt (*e*). Ex julis Betulæ cum aqua ebulliente cera habetur, vulgari ſimilis (*f*).

Folia amara, glutinoſa, cum lanis cocta flavo tingunt (*g*), & fundamentum præſtant rubri coloris, qui a Rubia pratenſi quadrifolia ſuperadditur (*g**). Ex iisdem foliis cum aqua coctis & alumine, ſedimentum ſaturate croceum *Schuttgelb* paratur (*h*). Lignum perforatum per calamum aquam verno tempore fundit, ad terram fatuum, in ſumma arbore acidum (*i*). Eum ſuccum variis in malis medici, ad potum (*k*) ſanguinem depurantem, ad calculum (*l*), etiam cereviſiæ miſtum (*m*), ad urinam ciendam (*n*), ad ſcabiem retrogreſſam expellendam (*o*), ad obeſitatem tollendam (*p*), ad phthiſeos initia, earumque & veſicæ morbos (*p**) commendant, Ruſſis familiarem (*p***). Vino admiſtus ſuccus ſpumam agit (*q*). Ex eodem ſucco ſaccharum parari poteſt (*r*), & ex eo cum uvis ficcis & ſaccharo, cocto & fermentato vinum (*s*). Etiam cum Groſſularia (*t*). Demum ad cereviſiam idem utiliter adhibetur (*u*). Ex cortice aduſto oleum fit,

(*r*) TOURNEFORT. G.
(*s*) Trifidæ TOURNEFORT. F.
(*t*) BLAKWELL. 7. TOURNEFORT. K. L. M. CRAMER. b
(*a*) In Islandia cum Salice & Junipero ſupereſt *Act. Hafn. IV.* n. 7. In Grönlandia KALM. *biork.*
(*b*) CRAMER. du HAMEL. *exploit. I.* p. 309.
(*c*) GMELIN. *Reiſ. I.* p. 449.
(*d*) du HAMEL. *exploit I.* p. 307. de Acere.
(*e*) KALM. *om Näfverbotar.*
(*f*) CARTHEUSER. *plant. princip.* p. 41.
(*g*) LINN. *Olandika reſa* p. 224. LINDER. *Färgak.* p. 90. RUDENSCHIOLD *Skogarnes nyttjande.* Cum Serratula GMELIN.
(*g**) GUNNER. p. 49.
(*h*) ROHR. *Bäume* p. 110. LINDER. p. 81.
(*i*) BUCHOZ *Plant. Lotbar.* T. VI. p. 86.
(*k*) HAWKLOYT. I. p. 323. in Ruſſia.
(*l*) RZASCYNSKI p. 191. HELMONT. *Aithiat. c.* 8. n. 24. 25. BOYLE *utilit experiment.* Exerc. IV.
(*m*) CHARLETON. *lithiaſ.* p. 179.
(*n*) SPIESS. *herb antinephrit.*
(*o*) HUNDERTMARK *Scab. artif.*
(*p*) HELMONT.
(*p**) CLERC *hiſt. nat.* p. 449.
(*p***) Ibid.
(*q*) MALOUIN. *Chym. med.* Ed. 1755. I. p. 368.
(*r*) *Mém. de Berlin.* ann. 1747. p. 89.
(*s*) BRADLEY *lad direct.* p. 39. BLAIR. *pharm. botan.* p. 160. De hydromelite EVELYN. *ſylv* p. 84. 85. Alio modo vinum ex eo ſucco parare docet Clar. KALM p. 27.
(*t*) *Breſl. Samł.* ann. 1725. m. Novembr.
(*u*) LUDOVICI *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann.* 4. *obſ.* 21. *Act. Hafn. I. obſ.* 19. *Phil. Tranſ.* n. 68.

fit, quod PURMANNUS ad hæmorrhoides cæcas (*x*), ipſumque cancrum valde laudat (*y*); idem ad rem coriariam (*z*) adhibetur, & ab eo Ruſſica coria *Juchten* odorem habent (*a*). Sed etiam meris Betulæ foliis bonum corium paratur.

Cortex etiam cum alumine filum rubro fuſco colore tingit (*b*). Moxam ex tumoribus de cortice Betulæ luxuriantibus Lappones parant (*c*).

Fuliginem ad prelorum typographicorum uſum optimam dat (*d*).

Folia ad paſcenda animalia ſalutaria (*e*) ſunt.

* 1629. BETULA foliis orbiculatis, crenatis LINN. *Flor. Lapon.* n. 342. t. 6. f. 4. & *Diſſ. de Betul. nana & Specier. II.* p. 1394. GAGNEBIN. *Act. Helvet. I.* p. 60.
Betula paluſtris nana RUDBEK. *Act. Suec.* ann. 1720. p. 96.
Betula pumila, foliis ſubrotundis AMMAN. *plant. ruthen.* n. 259. p. 180. *Comm. Petrop.* T. IX. p. 314. t. 14.
Icon OEDERI. t. 91.

Paſſim in paludoſis montoſis Juræ. *A la Chetelaz. A la Chaux d'Abelle, aux marais des Pontins, de l'Echelette, des Croſſetes, des Eſplatures, des ponts de Martel, de la Varode.* In paludoſis circa *Schweitz.*

Fruticulus tripedalis, rectus, cortice nigro, ſubhirſuto, purpureo, foliis levibus, circumſcriptione orbiculari, undique rotundis & concinne crenatis, firmulis, ſubtus nervoſis. Juli mares & Juli feminæ craſſi, ovati, ex alis foliorum erecti. Character ſimilis, ſed folia ima floris minus conſpicua. Stamina fere ſena. Femineo flori. glumæ ovatæ, biflorae; cuique ſemini duæ tubæ purpureæ recurvæ. Semina plana, pene rotunda. Folia luteo colere tingunt, etiam pulchriori (*f*), quam vulgaris ſpeciei frondes.

ALNUS (*g*) TOURNEFORT. t. 359.

BETULÆ *Spec.* LINNÆI.

Hujus character reſpondet LINNÆANÆ Betulæ.

Juli mares (*h*) fiunt glumis arcte imbricatis, quæ tamquam ſcuta petiolata ſtamina floresque ſubjecta habent (*i*). Scutum princeps cordiforme, cui tria minora ſcutula adplicantur, & ſunt quaſi appendices, ea ſunt grandiora folia trium florum quadrifidorum, rotatorum, qui intus ſedent, tetraſtemones (*k*), antheris bilocularibus. Strobili feminini juniores pineorum ſimiles ſunt (*l*). Squamæ in apice craſſeſcentes, carnoſæ, acuminatæ, pene quadratæ, in juniori cono imbricatæ (*m*), per maturitatem exſtantes, patulæ (*n*), diſſitæ, quatuor ſulcis, & quatuor appendicibus auctæ, præterea biflorae. Semen compreſſum (*o*), fere ovatum. Tubæ binæ (*p*) purpureæ.

1630. ALNUS *foliis* glabris, rotundis, rotunde crenatis, ſpongiolis ad nervorum angulos.
Alnus MATTHIOL. p. 140. CAMERAR. *Epit.* p. 60. LOESEL. *ic.* I. CRAMER. t. XII.
Alnus rotundifolia, glutinoſa, viridis C. B. PONTEDER. p. 200.
Betula pedunculis ramoſis LINN. p. 1394.

Frequens in aquoſis.

Arbor mediocris, in univerſum recta, ſed flexuoſa, ligno rubro, fragili, cortice ſubnigro. Folia glutinoſa, glabra, dentata, dentibus ſubrotundis, circumſcriptione rotunda,

(*x*) An hoc bitumen, quod Galli ex Betula coquebant PLIN. l. c?
(*y*) PURMAN. II. p. 477.
(*z*) RSASZYNSKI p. 191.
(*a*) BELLON. *Voyag. III.* p. 25.
(*b*) CHYDENIUS *gamle Carleby.* p. 42.
(*c*) MONTIN. *medic. Lapon. Lut.* p. 21.
(*d*) RUDENSCHIOLD. KALM. p. 16.
(*e*) BOIE *Svenſk. hushall.*
(*f*) LINN. *plant. tinct.* p. 25.
(*g*) Alni nullum ſemen PLIN. L. XVI. c. 26.
(*h*) TOURNEFORT. A
(*i*) Non habet flores quadrifidos SCOPOLI. p. 413.
(*k*) TOURNEF. D. E.
(*l*) M.
(*m*) F.
(*n*) L. Tres vocat LINNÆUS.
(*o*) N.
(*p*) G.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0466-5 DFG

rotunda, etiam emarginata. Ad nervorum diviſiones ſpongiolæ hirſutæ, ut in Tilia. Nervi conſpicui, paralleli, obliqui. Viror in foliis ſubater. Petioli florigeri, ramoſi, divaricati.

Lignum putredini obnoxium, nodoſum tamen, nodis etiam criſpis venis ornatis. Nigreſcit, ut Ebenus (*q*), ſub aqua duraturum. Cortex lanæ fuſcum dat colorem (*r*); cum limatura vero chalybis, aut cum polline, qui coti adhæret, nigrum (*s*), eamque in tingendo vim AUCTOR ILL. defendit (*t*), contra prohibitiones a LINDERO repetitas (*u*). Artificium KALMIUS deſcribit; corticem cum aqua coquunt, lanam intinguunt, eximunt, in aqua fabrorum macerant, coquunt (*x*). Folia ad coriariam artem inſerviunt. Solus KRAMERUS medicæ vis Alni meminit, foliaque ait ulcera corroſiva ſanare (*y*). Ad alenda animalia ſervire Cl. BOIE (*z*).

1631. ALNUS foliis mucronatis, acute ſerratis, ſubtus lanuginoſis.

Vera mihi planta videtur, & ſi omnino non differt, memorabilis certe varietas.

Alnus incana & hirſuta J. B. I. P. II. p. 154.
Alnus 2. CLUS p. 12. cum ic.
Alnus folio incano C. B.
II. *Folio laciniato* J. B. du HAMEL.
β. *Alnus flore roſeo* BUCHNER *miſcell.* ann. 1730. p. 1290. cum icone, bracteis ex julo petalodeis productis, quales nuper vidi.

Pro varietate LINNÆUS (*a*) habet.

In alpinis & ſubalpinis, circa *Kerſaz*, in valle montis *Gurten*, e regione arcis *Reichenbach*. Inter *Lauterbrunn* & *Zweylütſchenen* C. B. *im Huninger Walde*. J. B. inter *Muttenz* & *Münchenſtein*. Inter *Cliben* & *klein Huningen*. In valle *Delemont*, in *Motier Grandval*, *aux Allées de Colombier*, &c.

Folia neque viſcida, neque rotunda, ſed in acumen educta, dentibus majoribus, folium in loborum initia dividentibus, ſerratis, ſuperne tota hirſutie incana, inferne cana lanugine obducta. Nullæ ad nervorum diviſionem ſpongiolæ. Juli mares denſiſſime cylindrici, quales deſcripſi. In iis varietatem β vidi. Juli feminini valde compacti, in aqua laxati, habent ſquamas imbricatas, de quarum quaque duæ reclives tubæ eminent.

γ. *Alnus alpina minor* C. B. J. R. H.
Alnus montana, pallido, glabro, ſinuato folio BOCCONE *Muſ. di piant.* p. 139. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 129. RAJ.
& *Alnus montana criſpa, viridi, nana, glutinoſo, ſerrato folio* EJUSDEM BOCCONE *ibid.* p. 80.
Alnus montana, Ulmi folio BOCCONE l. c. t. 96.
Alnus alpina, folio eleganter ſerrato, plano, neque glutinoſo PONTEDER. *compend.* p. 145.

Droſſeln noſtratibus, acclivia aſpera paſſim occupat, ut in adſcenſu montis *Gurten*, etiam in alpinis. En *Chapotane* ſupra *Cuilly*.

Humilis, tripedalis, folia acute circumſerrata, cætera glabra profert, & ſumma pars plantæ verno tempore glutinoſiſſima eſt.

Hæc planta poſſet videri Alnos 1630. 1631. conjungere. Nam glutinoſa eſt, ut 1630. & acutifolia & abſque ſpongiolis.

δ. *Alnus folio oblongo* C. B. in MATTHIOL. p. 139.
Alnus folio oblongo, viridi J. R. H. *Cortice albo, & cortice pallidiori* PONTEDER. *compend.* p. 146.

Inter *Muttenz* & *Munchenſtein* C. B. quam ſedem plantæ γ. Frater JOHANNES fecerat, ut eadem eſſe videatur.

Alnus ſpreta nobis ob lignum fragile, & ignem levem ſuppeditans, in aliis regionibus colitur, ut in Hannonia (*b*). Carbones dat egregios. Oves folia amant.

POPU-

(*q*) Du HAMEL *Exploit. I.* p. 308.
(*r*) *K. Swenska Wetenſk. Acad.* ann. 1745. p. 246. LINDER. *Färg.* p. 73.
(*s*) Ibid. p. 248.
(*t*) STAHLIUS Editor *des Färberunterrichts* p. 128. 188.
(*u*) *Färgakonſt.*
(*x*) *Reſa.* p. 186.
(*y*) *Medic. milit.* p. 21.
(*z*) *Swenska husholl.*
(*a*) *Oelandska reſa.* p. 18.
(*b*) *K. Swenska Wetenskar. Acad. Handl.* 1764. *Trim. III.* SWITZER. *June.* p. 88.

POPULUS Tournefort. t. 365.

Linnæi n. 1123.

Julus maſculus cylindricus (*c*): ejus glumæ multifidæ (*d*), earum quæque octo ſtamina (*e*) edit, in breviſſimis petiolis. Femininus Julus (*f*) tota ſtirpe diviſus, ſit glumis fericeis, plumoſis, ſemipinnatis (*g*), laceris. Intra eas calyx eſt infundibuliformis, lateſcens (*h*), bilabiatus, extus latiori ovato, intus minori labio, quaſi truncato (*h**). Capſulæ bivalves incurvæ, cornutæ, in duo cornua revolutæ, in quibus multa ſemina (*i*), limbo ovali (*k*) goſſypio obducta (*l*), quo velantur. Tubæ quatuor.

nigra

1632. POPULUS foliis glabris, cordato rhomboideis, ſerratis.

Populus nigra Plin. L. XVI. c. 23. Matthiol. p. 137. Camerar. *Epit.* p. 66. Blakwell. t. 248. Cramer. t. XI.

Populus foliis deltoidibus acuminatis, ſerratis Linn. p. 1469.

Paſſim in ripis fluviorum & humidis. Quæ in paluſtribus colitur, cylindricam rectam, ramiſque deſtitutam formam induit, & a noſtris peculiare nomen accepit *Felbaum*.

Italica varietas altior, ab œconomis nuper laudata, non diſtinguitur a Clar. Seguier (*m*).

Arbor procera, etiam ex *putrido trunco* ramoſa, gemmis verno tempore balſamo validi odoris obductis, ligno levi, molli, cortice albo cinereo. Folia longe petiolata, cordiformia abſque hilo, pene rhomboidea, mucronata, obiter circumſerrata, glabra, nervis & petiolis flavis (*n*).

Ex radicibus infinitis ſurculis repullulat.

Gemmarum odoratam flavamque reſinam (*o*), cum aqua coquendo, deinde exprimendo (*p*) obtinemus. Ipſæ gemmæ in aqua maceratæ dant aquam lacteam, odoratam, cui oleum æthereum innatat, neque eo minus reſinam preſſæ largiuntur. Si cum vini ſpiritu *gemmas igni inponas, ſpiritus prodit odoratus, deinde lactea aqua, cum oleo æthereo, & de reſiduo reſina balſamica* exprimitur. *Iidem oculi fundamentum præſtant* unguento populeo, quod demulciendi & emolliendi fine adhibetur, denique ad ſomnum ciendum (*q*). Oleum ſtillatitium iſchiadem ſuperavit (*r*). Tinctura gemmarum ad dyſenterias & diuturnas alvi laxitates (*s*), ad ſemi drachmam data profuit; tum in aneuryſmate ſcopo vulnerario (*t*) bis de die ſumta. Eædem gemmæ apibus propolin ſuppeditant (*u*). Denique cortex Populi in ultima Aſia, ad ſeptentriones vergente, pro pane (*x*) adhibetur. Lignum ad torneatorum & ſcriniariorum molliora opera inſervit, & criſpis venis radicum placet.

Cum celerrimi incrementi ſit, Italica potiſſimum varietas, ex Phaetontia dum ad Eridanum lacrumis nata, colitur lignandi fine, & a Gen. Viro (*y*) nuper enixe eo fine laudata fuit. Optimam chartam ex lana populi induſtria Cl. Schæfferi paratam vidi. Radices *Populi nigræ in* oſteocollam abeunt, in gelatinoſam (*z*) *naturam mutatæ*. *In* Confervam ſpuriam tubulorum eadem producitur. Denique ex ligno & inflammabilem gummi (*a*) reſinam, & filamentoſum gummi (*b*) ſudaſſe Cl. Montius auctor eſt.

1633.

(*c*) A.
(*d*) C.
(*e*) Ibid.
(*f*) B.
(*g*) D. E. F.
(*h*) K. L. N.
(*h**) Veſicula Linn.
(*i*) Semina non habere Plinius L. XVI. c. 26.
(*k*) Habet alam Linnæus.
(*l*) M.
(*m*) H. p. 267.
(*n*) Sceleton Seba I. t 4. f. 5.
(*o*) Conf. Dioscorides l. c. 93.
(*p*) A Weisman *Eph. Nat. Cur. Vol. III. obſ.* 92.
(*q*) In Nicolaum p. 190. b.
(*r*) Ehrhard. *Oecon. Pflanzlijt. IV.* p. 79.
(*s*) Tournefort.
(*t*) Ill. Socer Teichmeyer. *de aneuryſm.*
(*u*) Gleditsch. *Abhandl. II.* p. 136.
(*x*) *Natur hiſt of Kamtſchatka* p. 47.
(*y*) Meyer de Knonau *Entwurf wie der Stadt Zurich* &c.
(*z*) Beurer olim noſter amicus *Phil. Tranſ.* n. 476. p. 376. Neuman ex edit Zimmerm. p. 1194. Gleditsch *Abhandl. II.*
(*a*) *Comm. Acad. Bonon.* T. II. P. II. p. 182.
(*b*) Ibid. p. 183.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0468-6 DFG

1633. POPULUS foliis glabris orbiculatis, acuminatis, laxe ferratis. — tremula

Populus Libyca PLIN. L. XVI. c. 23. MATTHIOL. p. 136. CAMERAR. *Epit.* p. 67. *Esse* CRAMER. t. 13.

Populus foliis subrotundis, dentato angulatis, utrinque glabris LINN. p. 1964.

Nihil frequentius in adclivibus, dumetis, & sylvis.

Prima folia (*c*) superne hirsuta sunt, inferne tomentosa, ut aliam plantam esse putes: eadem cordata, acuminata; matura glabra, longe petiolata, rariter circumserrata, orbiculata, cum mucrone; eadem vento agitante tremunt. Arbuscula quam prior humilior, decempedalis & paulo ultra. Cortex viridis, levis.

Lignum molle, album, ad opera robur non requirentia, a torneatoribus adhibetur; ad ignem alendum parum utile.

Folia animalibus in cibum cedunt.

1634. POPULUS foliis angulosis, subtus tomentosis, subrotundis, dentato angulatis LINN. p. 1463. — alba

Populus alba (d) MATTHIOL. p. 136. CAMERAR. *Epit.* p. 61. *majoribus foliis* SCHEUCHZER. *It. V.* p. 339.

β. Minoribus foliis LOBEL.

In Valesia ad Rhodanum dumeta efficit, Basileæ ad *Birsam um die neue Welt*, etiam circa novam domum & *Michelfeldæ*, & porro ubique per Rheni insulas.

Juniori folia circinata, in adulta trilobata hederacea, alias non trilobata, & unice serrata, semper firma, hinc nigricantia, hirsuta, inde in prona parte tomento niveo obducta. Citissime crescit, ut anno 20mo plenum incrementum adepta sit (*e*). Ob pulchritudinem etiam ad ambulacra ornanda seritur.

SALIX (*f*) TOURNEFORT. t. 364.

LINN. 1098.

Vastissimo *generi inter arbores nostrates commune est „flores mares* (*g*) *in* aliis (*h*) *stirpibus ferre*, feminas in aliis. „ Juli mares subrotundi, ovati, cylindrici, denique pauciflori sunt, ut vix juli nomen mereantur. Flos unica gluma fit fere lanceolata (*i*), deinde staminibus incerti numeri, uno (*k*), duobus (*l*), tribus (*m*), quatuor (*n*), quinque (*o*), & particula, quam LINNÆUS nectarium vocat, plana, vel cylindrica, inter axin posita & stamina. Circa filamenta alias pappus est, alias nullus. *Juli feminini* similes (*p*), gluma pariter simplici, lanceolata (*q*), & fructu oblongo, cornu simili (*r*), tubis duabus bifidis, bivalvi, in duo cornua se revolvente, in quo semina pappo (*s*) obvoluta, minima, ut veteres nulla dixerint.

I. FOLIIS LANCEOLATIS.

1635. SALIX arborea, foliis ellipticis, lanceolatis, subtus fericeis, dentibus crassescentibus. — alba

Salix LOBEL. *ic. II.* p. 136. BLAKWELL. t. 327. bene.

Salix maxima (t) *alba, fragilis, hirsuta* J. B. I. P. II. p. 212.

Salix foliis lanceolatis acuminatis, serratis, utrinque pubescentibus, serraturis infimis glandulosis LINN. p. 1449.

Plurima

(*c*) La CHENAL. *Diss inaug.* p. 3.

(*d*) Populus alba bicolor, inferne viridis, junior rotunda folia habet, adultior angulosa, lanuginosa. Folia circa solstitium circumaguntur PLIN. L. XVI. c. 23. Semen non habet ibid. c. 26. Λευκη SUIDAS. II. p. 132.

(*e*) BRADLEY *Husbandry and garden.* p. 424.

(*f*) Salix Frugiperda PLIN. L. XVI. c. 26. quod arbor ocyssime immaturum semen dejiciat ibid. Sed etiam ex seminibus propagari potest BRADLEY *improv.* p. 47. & melior ex semine nascitur CRAMER.

(*g*) TOURNEFORT. A. B. F.

(*h*) Datur unica hermaphroditica species LINN. p. 1442.

(*i*) TOURNEF. D.

(*k*) Salix monantha.

(*l*) TOURN. C. Duo LINNÆUS.

(*m*) TOURN. D. Triantha.

(*n*) LINN. n. 638.

(*o*) Salix laurina GMELIN. I. t. 34.

(*p*) TOURN. E.

(*q*) Ad G.

(*r*) G. H.

(*s*) I. K.

(*t*) Salix procera ad perticas PLINIUS L. XVI. c. 37.

Plurima, aut ſponte in ſylvis, aut ad vias ſativa, ſumma frigora Islandiæ (*u*) tolerat. non fert nimis humectam ſedem, & in ſiccis egregie viget, ut in vineis.

Arbor erecta, etiam viginti & triginta pedum, vidi & Quercui parem. Cortice eſt peraſpero, brevis ævi, putredini obnoxia, potiſſimum quando decapitatur. Rami fuſci & ſubvirides. Folia longa, anguſta, ex ellipticis lanceolata, pene cartilaginea, denticulis craſſis, cum tumore ſubrubro, ſuperne viridia, cum brevi & appreſſo collo, inferne ſericea, glauco etiam polline adſperſa. Ad petioli inſertionem duo paria punctorum nigrorum ſubhirſutorum, in altero latere unum, tria, quatuor puncta nigra, aut nullum (*x*). Stamina duo. Juli cylindrici, graciles, glumis hirſutis.

Lignum & rami juniores flexiles, adulti fragiles; julus odoratus.

Huic Salici præcipuus uſus in re œconomica, ad focum alendum, ad circulos doliorum, ad perticas (*y*), ad doliola (*z*) ſolida & monoxyla.

In tam molli ligno venas criſpas reperiri non ſperaſſem (*a*).

Gallas ſubinde fert, & eſt tunc Salix *Φυλλοσφαιριδιοφόρος* RICHER.

Ad paſcendos greges ſervire poteſt (*b*).

Cortex cinnamomeo colore tingit (*c*): tinctura lixivio extrahitur ex incocto cortice, cupreo in vaſe, ita color fere ſanguineus obtinetur, qui lanam, & ſericum tingit. Deinde cum alumine ſiccata tinctura cinnamei coloris *Laccam*, ut vocant, dat (*d*).

Corticem in panem (*e*) recipere dura juſſit neceſſitas.

Tota arbor vi auſtera & adſtringente cæterum eminet, veteribus non ignorata. Extractum foliorum ad refrigerandi finem, nympheæ *Daniel* LUDOVICI (*f*) præfert. Eodem extracto G. H. WELSCH (*g*) jubet ad pulmonum ulcera uti. Mirum ergo fuerit, ſi ſemen in feminis (*h*) abortum civerit, aut decoctum menſes pulerit (*i*). Corticem ipſum nuper in febribus intermittentibus, vel corticis peruviani loco, ad ſcrupuli pondus utiliter dederunt, vel cum quinta parte ejus corticis *miſtum* (*k*). *Colchi in maximis* febribus ægros foliis ſalignis contegunt (*l*). *Ego balneo decocti corticis in debilitate crurum infantili feliciter uſus ſum. In oriente* ex julis variarum Salicum (*m*) odoratam aquam parant; in febribus acutis ſalubrem, qualem etiam noſtra ſpecies & aliæ fundunt, cui juli odorati ſunt. Majo menſe plurimam aquam hæc Salix ſtillat, Rupe potiſſimum, & aliquando mannam ſudavit (*n*).

β. Salix . . . .

Salicis alterum genus FUCHS p. 335.

Salix lutea (*o*) *tenuior, ſativa, viminea* J. B. I. P. 2. p. 214.

Salix tenuifolia dentata MUNTING *ic.* 12.

Salix foliis ſerratis, ovatis, acutis, glabris, ſerraturis cartilagineis, petiolis calloſo punctatis LINN. p. 1442.

An *Salix Græca rubens* PLINII *viminalis purpurea* J. B.

Salix Gallica obſolete purpureo vimine COLUM. l. c.

Num ſponte proveniat? ignoro. Plurima ſeritur & plantatur ad rivulorum & foſſarum oras.

Multo priori humiliior, viminibus flavis, aurantiis, purpureis, flexilibus, lanuginoſis. Folia figuram quidem prioris tenent, minus tomentoſa, niſi quæ prima prodeunt, albo polline ſubtus adſperſa, ſuperne viridia, glabra, etiam hirſuta, puncta nigra ſimilia, & dentium tumores. Quare etiam, poſt J. BAUHINI ſuſpitionem (*p*), cum alba conjungo. Stamina bina, juli odorati. Capſulæ pariter ſpadiceæ.

Flexilior, ad ligamina ruſticorum, ad corbes faciendos (*q*) ſervit.

Fructus collecti perinde pappum præbent, & intra quatuor horas aperiuntur (*r*).

Hic

(*u*) *Act. Hafn. IV.* c. 7. Circa Ochotzk vix aliud equis pabulum naſcitur. GMELIN.
(*x*) *Emend. V.* n. 12.
(*y*) Salix perticalis COLUMELLÆ L. IV. c. 31.
(*z*) Du HAMEL. *exploit. II* p. 546.
(*a*) SCHARMER p. 109. 110.
(*b*) BOIR l. c. p. 29.
(*c*) ARDUINI *Mémoire.* p. 64.
(*d*) p. 65.
(*e*) *Natur hiſt of Kamtſchatka.* p. 82.
(*f*) *Oper.* p. 315.
(*g*) *Midlonim.* p. 12.
(*h*) PLIN. l. c.
(*i*) WELSCH ibid.
(*k*) STONE *philoſ. tranſ.* Vol. LIII. p. 195.
(*l*) LAMBERTI p. 161.
(*m*) P. ALPIN. I. p. 193. CHARDIN. L. IV. p. 197. TAVERNIER.
(*n*) *Mém. des Savans étrang. III.* p. 501.
(*o*) Salix græca flava COLUMELL. L. IV. c. 31. Salix vitellina CLUS I. XVI. c. 37.
(*p*) *Emend. V.* n. 12.
(*q*) Osier jaune du HAMEL. p. 248.
(*r*) WESTERB *Svensk botanik.* p. 9.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0470-6
DFG

Hic incipimus experiri, quam difficilis Salicum ſit hiſtoria. Variabiles ſunt foliorum figura auriculis, pilis; julorum figura, denſitate, ſitu inter brevia folia in juniori ramo, inter longa in ramo autumnali; colore ramorum & viminum; ſtatura; flexilitate Quare plurima omnis ætatisexempla ad meas deſcriptiones adhibui, & paucas propono ſpecies, qui malim pauper videri, ut nihil ſcribam, niſi certum. De Synonymis, etiam LINNÆANIS, omnino deſpero.

1636. SALIX ſtipulis ſerratis, foliis lanceolatis, ſerratis, glabris. *Amygdalina*

Salix MATTHIOLI p. 199. CAMERAR. *Epit.* p. 107. ob auriculas.

An *Oſier rouge* du HAMEL?

Salix ſpontanea fragilis, amygdalino folio, auriculata J. B. I. P. 2. p. 214.

Salix folio lato, ſplendente, fragilis RAJ. & DILLEN. *Syn. III.* p. 448. ex fide exempli a DILLENIO miſſi LINN. *It. Scan.* 200*.

Salix foliis ſerratis, glabris, lanceolatis, ſtipulis trapeziformibus LINN. p. 1443. *Flor. Lapon.* n. 349. t. 8. f. γ. *Iter. Scan.* p. 200.

Videtur eſſe Salix rubro vimine *Obſ. de la Societé de Rennes II.* p. 250.

Ad ripas lacus Lemani cis *Lutry*. In vineis paſſim, etiam Baſileæ.

Pulchra arbor paulo priori humilior. Vimen & petiolus purpureus, glabrum illud & flexile. Folia permagna, nitida, glaberrima, majora, quam albæ, aliquanto latiora, longe lanceolata, purpurea, glandula in quoque dente. Stipulæ binatæ, quæ imis foliis deſunt, ſurſum ſemper majores, ſemiamplexicaules, lanceolatæ, ſerratæ. Florentem non vidi. Ad vimina feritur, ut non ſit fragilis.

1637. SALIX foliis glabris, elliptico lanceolatis, ſerratis, ſtipulis dentatis, julis gracilibus, triandris *Emend. III.* n. 89. *VI.* n. 10. *triandra*

Salix LINN. p. 1442. *Flor. Ing.* p. 156. add. SCOPOLI p. 409.

Salix foliis elliptico lanceolatis, utrinque glabris, ſerratis, appendiculatis GMELIN. n. 9. t. 34. f. 3. bene.

Non rara ad foſſas, in fabuloſis Rhodani ripis, in dimetis. Etiam Gottingæ. Ad Birſam.

Arbor modica. Folia juniori breviora, ovato lanceolata, ſubtus polline tenui, & glauco adſperſa: adultæ longiora, firma, laurina, glabra, ſubtus pallida, fere incana, acute ſerrata, dentibus cartilagineis, qui in juniori non adparent: ſtipulis inferne nullis, ſuperius brevibus, latiuſculis, ſerratis. Juli pergraciles, parum de foliis eminent. Glumæ petiolatæ, elatæ, cavæ, pene cordatæ. Glumæ florales valde piloſæ. Stamina frequentius terna, etiam bina. Capſulæ glabræ. Vimen e flavo fuſcum, flexile.

Duritate habitus; foliis minoribus, ſubtus incanis, a priori differt.

1638. SALIX ſtipulis dentatis, foliis glabris, ovato lanceolatis, glumis ovatis piloſis. *fragilis? h.*

Salix fragilis C. B. *Prodr.* p. 159. ſecundum LINNÆUM, certe non fragilis Anglorum.

An *Salix foliis ſerratis glabris, ſubovatis, acutis, ſeſſilibus, ſtipulis ſubcordatis* LINN. p. 1443. *Flor. Lapon.* t. 8. G.? ſatis accedit.

Salix folio auriculato ſplendente, flexilis RAJ. *Syn. III.* p. 448. *hiſt.* p. 1420. ex fide exempli HUDSONIANI.

Vimen fuſcum: juli foliis breviores, capſulis fuſcis, longe eminentibus; ſtipulis exiguis, ſubrotundis, crenatis, foliorum robuſto & brevi petiolo, abſque glandula, ipſis foliis ovatis & ovato lanceolatis, acute ſerratis, dentibus robuſtis, utrinque glabris, nervo flaveſcente, inferne pallidis. Juli denſi, lati, ſquamis intus egregie piloſis, peculiariter ovatis, obtuſis, ex qua nota adgnoſcas. Stamina fere quatuor.

A præcedente differt foliis & habitu majoribus, iſtis ſubtus non glaucis; non ſatis certa civis, cum loci natalis oblitus ſim.

1639.

pentandra

1639. SALIX foliis glabris ovato lanceolatis, petiolis glandulosis, floribus hexandris.
Salix spontanea folio amygdalino, fragilis, non auriculata J. B.
Salix folio laureo, seu lato, glabro, odorato RAJ. *Syn. III.* p. 449. *hist.* p. 1420.
Salix floribus pentandris LINN. *Flor. Lapon.* p. 370. t. 8. f. 3. Z.
Salix foliis serratis glabris, flosculis pentandris LINN. p. 1447. GMELIN. I. t. 34. f. 1. foliis anguste ellipticis.

In Helvetia non vulgarem, Basileæ legi.

Arbor erecta, virgæ coloris ex luteo sanguinei. Folia dura, laurina, splendentia, utrinque glabra, ovato lanceolata, argute serrata, dentibus cartilagineis, petiolo lato, glandulis adsperso, uno pluribusve, sæpe numerosis. Eadem adulta longiora fiunt. Juli gluma pilosa, fusca, ovato lanceolata; staminibus quinis, septenis, frequentius senis, longe eminentibus. Auriculas plerumque nullas habet, & ea nota a præcedente differt, coram tamen in exemplo (*s*) pentandro stipulas video. Etiam sapore & odore ad Laurum accedere FLOYER (*t*).

Porro pappum Cl. WESTBEK (*y*) gossypii vices docuit explere. Fructus in lata lintea expanduntur, ita intra unum, alterumve diem pappum suum fundunt, rastro colliguntur, invertuntur, intra aliquot horas iterato pappum fundunt (*z*). Semina, etsi non nocent, proprio artificio separari possunt (*a*).

Recens pappus optima est *Watte*, qua culcitræ, aliave replentur, quæ debent cum mollitie crassa esse. Si recens non habeatur, oportet dipsaci sativi ope pecti, vel in proprio vase bacillo conquassari. Rem in ipso opere constitit firmam esse, cum operarum director *Sarnefield* ad usus publicos hoc pappo usus sit, melius si tertia pars Gossypii admisceretur (*b*). Necesse tamen est in vestibus, aut in culcitris, hunc pappum filis distinguere, alias in unum acervum se collecturum (*c*). Cum gossypio bona dat ellychnia (*d*).

helix R.

1640. SALIX monandra, foliis glabris, lineari lanceolatis, serratis, superne conjugatis, julis tomentosis *Emend. III. n. 93.*
Salix helice THEOPHRASTI LUGDUN. p. 277.
Salix humilior foliis angustis, subcinereis, ut plurimum sibi invicem oppositis RAJ. *Plant. Cantabr.* p. 144.
Salix foliis serratis glabris, lanceolato linearibus, superioribus oppositis, obliquis LINN. p. 1444.
Salix monandra ARDUINI *Mém.* p. 67. *ic.*
An *Salix* Cl. la CHENAL. n. 23? Sed auriculatam dicit.
β. *Salix humilis, capite squamoso* C. B. & forte EJUSDEM *Salix rubens.*
Vulgo in oris fluviorum, & in pascuis.

Inter minores est Salices, decempedalis, etiam humilior, ramis lentis, saturate purpureis, quando maturi. Folia inferiora alterna, superiora sibi vicina, & pene opposita, firmula, inferne glauca, superne livida, ora ultima dentata, ad petiolum integra, lineari lanceolata, & cis finem latiora. Juli mares graciles, toti pappo efflorescunt, glumis ovatis, rubris, deinde nigris. Stamina ad quamque glumam solitaria. Capsulæ serico lanuginosæ.

Hæc est *Ouarse* Aqùilejensium, quæ ad continendos & firmandos glareosos aggeres, adque ripas fluviorum seritur.

Frequentius ista, quam aliæ Salices, glomeres (*e*) folioſos adnatos habet, quas rosas vocant.

Ex gallis quibusdam ad folia Salicis nascentibus contracta gula (*f*).

An

(*s*) *Emend. III.* n. 88.
(*t*) *Pharmacobasan.* p. 178.
(*y*) In proprio libello. *Om Swenska bomull* LINN. *Westgotha resa* p. 3.
(*z*) p. 10.
(*a*) p. 22.
(*b*) Id.
(*c*) Id.
(*d*) Id.
(*e*) *Eph. Nat. Cur. Dec. I. ann.* 6. 7. *obs.* 17. *ann.* 3. *append.* ad 362. *Brest. Saml.* ann. 1721. m. Maj. ann. 1723. m. Septembr. ann. 1726. m. August.
(*f*) *Oecon. Pflanzbist. X.* p. 127.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0472-7
DFG

An datur planta vere ab ista diversa, quam LINNÆUS dixit *Salicem foliis serratis glabris, lanceolatis, inferioribus oppositis* p. 1444. *It. Scan.* 252. quam vocat *vulgarem nigricantem, folio serrato* C. B. Inter meas certe nulla est.
Ex Anglia habui varietatem *folio lato, ovato, crenato, cæterum simillimo julo.*

1641. SALIX foliis prælongis, obscure dentatis, subtus tomentosis & albicantibus *Emend. III.* n. 103. viminalis

Salix fragilis C. B *Prodr.* p. 159.
Salix longissimo folio RAJ. *Cent.* p. 146. &c.
Salix foliis angustis & longissimis crispis, subtus albicantibus J. B. I. p. 212.
Salix foliis subintegerrimis, lanceolato linearibus, longissimis, acutis, subtus sericeis, ramis virgatis LINN. p. 1448.

In torrentum alveis, adque sepes.
Arbuscula decempedalis. Rami longi, recti, fragiles. Folia plerumque prælonga, trium unciarum & ultra, linearia, angusta, nervis divergentibus, parallelis, superne hirsuta vel glabra, subtus constanter tomentosa & alba, oris tenuiter dentatis, ut tamen margo contractus dentes sæpe abscondat. Juli inter folia sessiles, foliis breviores, graciles, cylindrici. Glumæ ovato lanceolatæ, fuscæ. Capsulæ juniores sericeæ.

β. *Salix foliis ex ellipsi lanceolatis integerrimis, subtus sericeis amentis brevibus* GMELIN. *Flor. I.* p. 162. n. 18. *Emend. III.* n. 94.
Salix folio oblongo incano C. B.
Passim reperi, etiam *Aquilejæ.*
Arborem vidi, non exiguam, *foliis pene ovatis, subtus incanis, oris integerrimis. Juli breves, ovati, sessiles; capsulæ albo tomento obductæ.*

1642. SALIX foliis integerrimis, ovato lanceolatis, subtus sericeis, julis tomentosis *Emend. IV.* n. 19. arenaria R.

Salix foliis integris, utrinque hirsutis, lanceolatis LINN. *Flor. Lapon.* n. 367. t. VIII. p. 8. t. 7. f. 5. *Enum. Ed. I.* n. 21. t. 14. LINN. *Spec.* p. 1447. qui meam iconem bis citat.
Salix pumila, foliis utrinque candicantibus & lanuginosis GMELIN. p. 164. t. 36. f. 1. bene.

Passim in Alpibus. In *Albula* Rhætica HUBERUS. In *Boulaire* monte, supra mont. *Enzeinda*, in mont. *Richard*, *Dansex*, *aux Martinets*, in mont. *Zinkengletscher*. *Stafelberg*, *Sempronio*, *Pennino*, *Salanfe*, *Fouly*.
Frutex humilis, diffusus, bipedalis; virgæ angulosæ, fature purpureæ, aurantiæ. Foliorum etiam in gemma pars supina viridis, fere glabra, & in adulta levis: pars supina inferne sericea, tota nitida, nervo potissimum: id sericum matura folia amittunt. Ora rarissime serrata. Juli ericei, glumis fuscis, longe lanceolatis capsulæ totæ serico nitentes, mares ovati, papposissimi. Foliis longiores, femininis breviores.

* 1643. SALIX foliis crassis, elliptico lanceolatis integerrimis, utrinque sericeis. lapponum R.

An hæc fuerint ob vim vocis *Salix pumila, foliis utrinque candicantibus & lanuginosis* RAJ. *Syn. III.* p. 447. t. 19. f. 3. Figura ad priorem accedit. Planta tamen a Cl. HUDSONO missa brevior quam nostra est, & ovato folio.
Icon OEDERI t. 197. folia ejusdem figuræ cum nostra habet, sed viridia.
Alpina planta, in monte *la Boulaire*, *sex rouge*, *au rocher du tremble*, *la Varaz*, &c.
Fruticulus tripedalis, diffusus. Virgæ fragiles, nitentes, lividæ, angulosæ. Folia, quale nomen exprimit, utrinque tomentosa, tomento adpresso. Juli petiolati, cylindrici, foliis breviores. Gluma distemon, pilosa, fusca, lanceolata. Capsulæ albæ, sericeæ.
Proxima priori, diversa, quod utrinque tomentosa, & folio sit multo crassiori.

1644. SALIX procumbens, foliis lanceolatis, subtus sericeis *Emend. III.* n. 94. *Hort. Gotting.* rosmarinifolia R.

Salix humilis repens LOBEL. II. p. 137. J. B. I. p. 209.

Salix pumila anguſtifolia, inferne lanuginoſa J. B. I. p. 212. RAJ. fide exempli HUDSONIANI.
Salix foliis lanceolato linearibus, ſubtus villoſis ſplendentibus KRASCHENINNIKOF *Flor. ingr.* p. 158.
Salix pumila, linifolia, incana BLAKSTONE p. 87.
Salix αλπινολευκορρηπις RICHER.
Salix foliis integerrimis, lanceolato linearibus, ſtriatis, ſeſſilibus, ſubtus tomentoſis LINN. p. 1448.

Abunde in torfaceis, inque glareis torrentium *Grande Eau*, *Baye de Clarens*, *ſur Chaſſeral*, *à la Chaux d'Abelle.*

Ex humilioribus, omnium Salicum minima, cum Serpyllifolia, & Ulmifolia; proſtrata, virgis angulosis, nigris. Folia ima rotundiora, ſuperiora acutiora, lanceolata, ſuperne glabra, inferne ſerico nitentia; ora quidem ſerrata, ut tamen ſæpe contracta dentes abſcondat. Juli per caulem ſeſſiles, breves, ovati. Glumæ fuſcæ, piloſæ. Capſulæ raræ, ut nullus pappus intercedat, maturæ longe mucronatæ, leves, & fuſcæ.

myrſinites

1645. SALIX foliis ovato lanceolatis, venoſis, ſerratis, julis tomentoſis *Emend. III.* n. 96. *IV.* n. 17.
Salix foliis ſerratis, glabris, ovatis LINN. *Flor. Lapon.* t. 7. f. 6. t. 8. f. *venoſis Spec.* p. 1445.
Salix alpina foliis anguſtioribus, ſplendentibus, ſerratis SCHEUCHZER. *It. IV.* p. 340.
Salix pumila alpina myrſinites PONTEDER. *Compend. tab.* p. 149.

In montibus *Albula*, *Gemmio*, *Fouly*, *Audon*, *Pané Roſſa*, *St. Bernhard*, *Sylvio*, altiorum alpium filia.

Ex humillimis, pedalis, cortice ſcabro, rubente. Folia nitida, firma, juniora inferne ſubſericea, ſuperiora etiam utrinque, inde glabra, per oram ſubtiliter ſerrata, ex ellipticis lanceolata, exigua, utrinque venoſa. Juli extra folia in ſuis petiolis ſe efferunt. Glumæ ciliatæ. Stamina prælonga. Julus femininus pro portione maximus, pappo denſiſſimo, *glumis nigris*, *ciliatis*, capſulis ſericeis.

Vicina ſequenti 1647. differt tota ſtatura, & foliis conſtanter multo minoribus, etiam cum maturiſſimo pappo.

myrtilloides N.*

1646. SALIX foliis ovato lanceolatis glabris, obſcure ſerratis, venoſis.
Salix pumila, folio utrinque glabro J. B. I. p. 217.
Salix latifolia, folio utrinque glabro, ſuperne ſplendente RAJ. *hiſt.* p. 1422, Ita SCHEUCHZER.
An *Salix foliis integris glabris, ovatis, acutis* LINN. *Flor. Lapon.* p. 357. t. 8. f. i. k? Si oræ dentes non vidit.
Inter SCHEUCHZERIANAS.

Planta a noſtris omnibus diverſa, vimine atro purpureo, foliis petiolatis, ovato lanceolatis, glabris, reticulo duro, & inſigni notatis, nervis etiam ſubrubellis, ora tenuiter dentata, ut tamen ora replicata dentes abſcondat. Juli ovati magni, foliis longiores capſulis cinnameis, glabris.

A Myrſinite longiſſime differt.

arbuscula

* 1647. SALIX foliis ovato lanceolatis, teneris, ſerratis, ſtipulis lanceolatis *Enum. III.* n. 95.
Salix latifolia, folio utrinque glabro, ſuperne ſplendente SCHEUCHZER *It. I.* p. 17.
Salix foliis ſerratis, glabris, obovatis LINN. *Flor. Lapon.* p. 352. t. 8. E. e.
Salix foliis integris glabris, ovatis, confertis, pellucidis EJUSDEM. ibid. n. 356.
Salix foliis ſerratis, glabris, lanceolatis, utrinque acutis EJUSDEM n. 360. t. 8. m. Ita LINNÆUS, nam folia valde parva ſunt.
Salix foliis ſubſerratis glabris, ſubdiaphanis, ſubtus glaucis, caule ſuffruticoſo GMELIN. *Flor Sibir. I.* p. 166. LINN. *Spec.* p. 1445.

In alpibus frequens *Boulaire*, *Lavaraz*, *Richard*, *Martinets*, *Combanivaz*, *Eſſuyere*, *Javernaz*, *Prapioz*, Aquilejenſium. In monte *d'Arbignon*, & ſupra *Portvaley*, & in montibus du *Val de Lie* Valeſiæ. Ad pedem montis *Titliaci* SCHEUCHZERUS, ſi recte divinavi.

Frutex humilis, tripedalis, frondoſus, vimine fragili, cortice fuſco & nigro. Folia congeſta, glabra, tenera, circumſerrata, inferne glauca, nonnunquam ſubhirſuta, ovato

ovato lanceolata, non acuminata, dentibus ſæpe abſconſis. In longioribus ramis accedunt ſtipulæ circumſerratæ, ſurſum in ramo de more majores. Juli in brevibus pedunculis longi, de foliis eminentes. Glumæ ſericeo villo in utroque ſexu nitent. Capſulæ glabræ, purpureæ, longo collo. Stamina bina. Folia ex gemma prodeuntia juniora ſericeum nitorem habent.

II. FOLIIS ROTUNDIS.

1648. SALIX foliis glabris, ovatis, nitentibus, julis paucifloris *Emend. III.* n. 97. *It. Helvet. II.* n. 80.

Salix puſilla, humilis CAMERAR. *Epit.* p. 108.
Salix alpina anguſtifolia, repens, non incana C. B. *Prodr.* p. 159.
Salix alpina puſilla, repens, retuſo Serpylli folio lucido BOCCONE *Mus di piant.* p. 18. cum icone t. I. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 48. *It. V.* p. 427.
Salix foliis ſubſerratis glabris, obovatis, obtuſiſſimis. LINN. *Spec.* p. 1445.

Frequens in ſummis montium jugis, ut in *Chaſſeral*, tum in omnibus alpinis petroſis. Fruticulus humilis, pedalis, tamen frondoſus. Folia nitida, glaberrima, elliptica, juniora & inferiora perfecte rotunda, in ramis longioribus vero lanceolata, ſerrata. Juli conſtanter glabri, glumis magnis ovatis, obtuſis, glabris, ſtaminibus longis, geminis, adeo cæterum pauciflori, ut in ſummis alpibus etiam unifloros repererim.

Bombace di vedreto, ad vulnera ſananda celebrata, eſt pappus hujus Salicis.

Salix fuſca huic proxima, foliis utrinque villoſis eſt. LINN. p. 1447. n 26.
β. *Salix foliis integris glabris, ovatis, alternis* LINN. *Flor. Lapon.* t. 8. n. 357.
Salix foliis integris glabris, ovatis, acutis LINN. *Spec.* p. 1436.

In mont. *Tête de rang, Chaſſeralle*, &c.

Penitus aliam plantam eſſe putes, quam alpium illam ſerpyllifoliam. Caulis cubitalis, aurantio & rugoſo cortice. Folia dura, glabra, nitida, nervoſa, ovata, obtuſa, plerumque tamen acuta, petiolo perbrevi. Ora ſecundum naturam integra, frequenter undulata & ſerrata.

1649. SALIX foliis orbiculatis ſerratis, glabris, julis paucifloris *Emend. III.* n. 98.

Salix ſaxatilis minima C. B. *Prodr.* p. 159.
Herba facie Pyrolæ MARTENS *Reiſe nach Spizbergen* p. 47. t. 5. ad B.
Salix alpina minima, lucida, repens, Alni rotundo folio BOCCONE *mus di piant.* p. 29. & *Salix alpina Alni rotundo folio, repens* BOCCONE *ibid.* t. I. SCHEUCHZER. *It. II.* p. 140.
Salix foliis ſerratis, glabris, orbiculatis LINN. *Flor. Lapon.* n. 355. t. 7. f. 3 4. t. 8. f. h. *Spec.* p. 1445.

In altioribus alpibus, *Furca, Septimo, Col de Ferry, Jeman, Prapioz, Arbignon, Grandvire, Enzeinda, Martinets*, circa *Scaturigines Rhodani.* In *Krajalp Abbatis cellanorum, Speluga*, &c.

Non herbacea quidem, ſed durus fruticulus, breviſſimis vero ramis, biuncialibus, nigris, vix unquam dodrantalibus, procumbentibus Folia petiolata, orbiculata, non acuminata, etiam emarginata, circumſerrata, glaberrima, venoſa. Juli pauciflori, duorum, ad quinque florum. Glumæ flavæ, ciliatæ. Capſulæ glabræ, in humillima planta ex maximis.

1650. SALIX foliis rotundis integerrimis, ſubtus tomentoſis, julis gracilibus, longe petiolatis *Emend. III.* n. 102.

Salix pumila, folio rotundo J. B. I. P. 2. p. 217. SCHEUCHZER. *It. I.* p. 47. *IV.* p. 340. ZANONI *Edit. Nov.* p. 194. t. 117.
Salix foliis integris, glabris, ſubtus reticulatis LINN. *Flor. Lapon.* n. 359. t. 7. f. 1. 2. Noſtræ tamen plantæ neque craſſi juli conveniunt, neque folia glabra.
Icon OEDERI t. 212.

In omnibus alpibus vulgatiſſima: etiam in montanis Juræ.

Frutex humilis, vix pedali major, proſtratus, diffuſus, ramis nodoſis, cinereis. Folia petiolata ovata, non ſerrata, ſuperne glabra, inferne alias pure ſericea, filis adpreſſis, alias lanuginoſa, rugoſa, nervis eminentibus. Juli feminini longi, in unciali

unciali petiolo, ut ſuper folia ſe efferant, gracillimi cæterum & pauciflori, glumis fuſcis, ovatis, capſulis lanuginoſis, quæ per ætatem calveſcunt, & fuſcæ fiunt. Juli mares ſimiles, longi.

Ludit etiam figura foliorum oblonga: tomento etiam ſuperne craſſo, qualis in monte *Rosboden* lecta eſt. Sed petioli longitudo perpetua eſt.

Lanatae R.

1651. SALIX foliis integerrimis, ovato lanceolatis, ſubtus ſericeis, julis ovatis.

Plantæ incredibiliter variæ, ab omnibus ſcriptoribus, etiam a LINNÆO, in plures ſpecies diſcerptæ, ſecundum præcipuas varietates & ego nomina imponam, etſi manifeſto video, omnes in præcipuis notis conſentire, fungoſa natura folii, ſtipularum per ætatem incremento, julis brevibus ovatis, glumis fuſcis, pappoſis, capſulis ſericeis.

Prima ergo erit vicina proxime priori 1650, cujus nomen præfixi, in omnibus dumetis verno tempore florens, decempedalis, ligno fragili, folio ovato, breviter lanceolato, juniori toto villoſo, maturo ſuperne calvo, inferne toto perpetuo ſericeo villo, nitente, obſito, abſque dentibus in ora & ſtipulis. Juli ovati craſſiſſimi; mares glumis hirſutis, fuſcis, nectariis bifidis, pappo plurimo, ſtaminibus longis, odore grato. Femininæ capſulæ ſericeæ, in adulta planta pene leves, & ex viridi flaventes. Hæc eſt

Salix latifolia rotunda C. B. RAJ. *Syn. III.* p. 449. &c.

Hujus exigua & aquatica varietas eſt

Salix foliis utrinque lanatis, ſubrotundis, acutis LINN. p. 1446. *Flor. Lapon.* t. 8. f. t. 7. f. 7. bene.

& *Salix foliis integris ſubtus villoſis, lanceolato ovatis, utrinque acutis* LINN. *Flor. Lapon.* n. 361. t. 8. n. hæc ex acutioribus.

Aurita

1652. SALIX foliis rugoſis, reticulatis, integerrimis, inferne tomentoſis, julis ovatis.

Ad hanc pertinent proxime.

Salix caprea pumila, folio ſubrotundo, ſubtus incano RAJ. *Syn. III.* p. 450. n. 18. ex fide plantæ HUDSONIANÆ & DILLENIANÆ olim ad me miſſæ.

Salix folio rotundo minore DILLEN. *Syn. III.* p. 17. ex fide exempli ſicci.

Salix foliis integerrimis, utrinque villoſis, obovatis, appendiculatis LINN. *Flor. Lapon.* n. 365. t. 8. z. quod exemplum ex minimis eſt *Spec.* p. 1446.

Huic foliorum figura eadem, etiam rotundior, mucrone minus acuminato, juli iidem, ſed habitus humilior, folia, ut in adultiori planta, magis craſſula, ſuperne obſcure viridia, ſubhirſuta, inferne venoſa, tomentoſa. Vimen inferne glabrum, ſuperne villoſum. In ſuperioribus foliis grandes amplexicaules ſtipulæ.

caprea

1653. SALIX foliis ovatis rugoſis, ſubtus reticulatis, tomentoſis, julis ovatis, ſtipulis amplexicaulibus, ſerratis.

Salix caprea latifolia TABERNÆMONT. p. 1038.

Salix latifolia inferne hirſuta J. B. I. p. 215.

Salix folio ex rotunditate acuminato C. B. *Baſil.* &c.

Marceau du HAMEL.

Sohlweide CRAMER. t. 14. f. 2.

Salix foliis ovatis rugoſis, ſubtus tomentoſis, undatis, ſuperne denticulatis LINN. p. 1448. GMELIN. *Flor. Sibir. I.* p. 157.

& *Salix foliis elliptico lanceolatis, ſubtus ſericeis, appendiculatis* GMELIN. *Flor. I.* p. 169.

Salix foliis oblongis ſubtus villoſis, inferioribus crenatis, ſuperioribus integris LINN. *Flor. Lapon.* n. 967. t. 8. f. u. anguſtifolium ſpecimen.

Icon OEDERI t. 245.

Hæc omnium in dumetis vulgatiſſima, altior, decempedalis. Folia ei magis ovata, plerumque acuminata, ut in n. 1652. rugoſa, & ſubtus reticulata, ſed oris evidentius ſerratis. Vidi longa, ſuperne lucida, ſimilia amygdalinæ, ſubtus tamen reticulata & villoſa. Stipulæ ad folia ſuperiora circumſerratæ. Flores, ut in n. 1651. & gallæ in foliis frequentes. Nectarium cordiforme. Stamina ſæpe ſemibifida (*t*). Vimen flexile.

Nigro colore tingit (*u*). Cortex ad opera coriaria valet.

In

(*t*) La CHENAL. SCOPOLI. p. 406.
(*u*) *K. Swenſk. Wetenſk. Acad. Handl.* 1761. *trim.* 4.

In humili varietate *Brutteri* montis gallas reperi.

Salicis iſtius quamdam ſpongiam nuper vidi, roſaceæ non diſſimilem, in univerſum reniformem, in lobulos diviſam, quorum baſis ex innumeris ſtipatis parallelis foliolis conſtat; extremi fines iisdem foliis laciniatis, & in breves lanceolatos lobulos ſpinulaſque diviſis ſtipantur.

1654. SALIX foliis glabris ovatis, ſerratis, ſtipulis latiſſimis *Enum. I.* n. 1. GMELIN. p. 156. n. 10. — hastata

Salix latifolia non hirſuta J. B. I. P. 2. p. 216.

Salix foliis ſerratis glabris, ſubovatis, acutis, ſeſſilibus, ſtipulis ſubcordatis LINN. p. 1443.

Salix foliis ſerratis, glabris, ſubovatis, ſeſſilibus, appendiculatis LINN. *Flor. Lapon.* n. 354. t. 8.

Bernæ in ſylvis, & ad fluviorum ripas. GAGNEBIN in *Combe de Valanvron.*

Nihil poteſt a n. 1651. alienius cogitari, niſi gradus adeſſent intermedii.

Frutex mediocris, decempedalis, rami juniores tomentoſi, flexiles. Stipulæ ampliſſimæ, amplexicaules, dentatæ. Folium peramplum, in meis ex ovato paulum lanceolatum, glabrum, tamen venoſum, margine ſerrato: in planta Cl. GAGNEBINI longius lanceolatum.

Simillimas vero plantas habeo, pertinentes ad n. 1653. folio & auribus ampliſſimis, ſed ſubtus tomentoſis.

1655. SALIX foliis ovato lanceolatis, ſerratis, ſubtus albiſſimis *Emend. III.* n. 90.

Salix alpina pumila, rotundifolia, repens, inferne ſubcinerea C. B. SCHEUCHZER. IV. p. 340. TITA *It. I.*

An *Salix pumila, foliis ovalibus, obſcure ſerratis, utrinque levibus, inferne glaucis* GMELIN. n. 15. t. 35. f. 1? foliis nimis integris & nimis ovatis.

Um Seelhofen, in inſulis Rhodani, in *valle Urſaria*, circa *Wallenburg* (*x*), prope *Hinterlachen.* Circa *Chaud d'Abelle, Burgdorf.*

β. Foliis ſuperne hirſutis, inferne tomentoſis, reticulatis.

Videtur *Salix pumila, foliis utrinque candicantibus & lanuginoſis* SCHEUCHZER. *It. V.* p. 417.

Circa rupes glaciales vallis *Grindelwald.*

Frutex non ſupra decem pedes altus, vimine nigro, flexili: julis maribus gracilibus, qua nota a prioribus differt, quibus juli ovati ſunt, petiolis argutis; glumis fuſcis piloſis; capſulis junioribus ſericeis, adultis glabris, inter longiores. Folia prima rotunda, in adulta planta lanceolata, denique ovalia, ſerrata, ſuperne glabra, petiolo & nervo ſericeis, inferne perfecte glauca. Stipulæ circumſerratæ.

A triandra differt folio tamen magis ovato, & aliquid de natura fungoſa retinente.

Vidi tamen penitus laurina folia, ramis atro purpureis, foliis ovatis, mucronatis, venoſis, nitidis, ſubnigris, ſerratis, diverſiſſimo habitu, quam tamen non ſeparo.

In varietate *β.* villus qui in *α.* ſuperne in ſolo nervo eſt, hic per totum folium diſpergitur, & infernus pollen glaucus in tomentum abit.

Non differre certum eſt, cum in eodem caule & glauca ſubtus folia habeam, & villoſa.

VI. CONIFERÆ.

LINN. n. 51.

Claſſis naturalis. Ei flores duorum ſexuum, mares quidem conſtanter in conos congeſti, feminæ plerumque: iidem perpetuo ſeparati, alias in eadem planta, alias in diverſis. Antheræ pulverulentæ, plerumque ſeſſiles, inter glumas collectæ. Folia in omnibus ſimplicia, linearia: in plerisque ſempervirentia. Natura pene omnibus reſinoſa, inflammabili ſucco plena; omnibus etiam commune eſt, ex depactis ramis non renaſci, neque niſi ex ſemine pullulare (*a*).

PINUS

(*x*) Ibid. *Basler Merkwürd.* p. 1527.

(*a*) THEOPHRAST. *Cauſ.* L. I. c. 2. BELLON. *conifer.* c. 1.

PINUS Linn. n. 1077.

ABIES Tournefort. t. 353. 354.

PINUS Ejusd. t. 355. 356.

& LARIX Idem. t. 357.

Commune eſt his plantis utriuſque ſexus julos in eodem ſtipite, ſed diverſis locis ferre, conos nempe maſculos (*b*), & conos femininos (*c*). Omnibus etiam commune eſt antheras binas petiolo innatas habere; in feminino vero cono flores quaſi biglumes, duas nempe ſui diſſimiles glumas ſibi adplicatas, exteriorem minorem mucronatam, interiorem (*d*) & femina bina alata (*e*) in propriis nidis gerit. Hæ glumæ, circa axin communem denſiſſimæ, in junioribus imbricatæ, per ætatem laxantur, & ſemina decidua avolant (*f*). Ala membranacea, oblique truncata. Strobili maris glumæ in lato petiolo duas antheras membranaceas gerunt, inde ſcutum rotundum circumſerratum in transverſum reflectunt. Abieti albæ character paulum differt.

1656. PINUS foliis ſolitariis, tetragonis, mucronatis

Picea (g) Matthioli p. 97. bene, Camerar. *Epit.* p. 37. Blakwell. t. 198. Scaliger *Exerc.* p. 149. Besler *Muſ.* T. II. fructus.
Picea Latinorum, ſeu ελατη αρρην. J. B. I. P. 2. p. 238.
Abies tenuiori folio, fructu deorſum inflexo J. R. H. Garidel. t. 1.
Sapin ſpectac. de la Natur. II. p. 92.
Icon Oederi t. 193.
Sapinus Bellon. *conifer.* p. 27. cum mala icone
Suiſſe Bellon. *negl. cult.* p. 229.
Picea Blakwell. t. 198.
Abies fructu inflexo catal. arbor. t. 2.
Rothtanne Cramer. t. 24.
Pinus foliis ſolitariis, ſubulatis, mucronatis, lævibus, bifariam verſis Linn. p. 1421,
Fichte Germanis Carlowiz. Lengefeld. t. 3. 4. Doebel. III. p. 22.

Nihil in Helvetia frequentius. Alpium (*h*) radices paulo ſupra terram cultam perpetuo ſylvarum Abiegnarum cingulo teguntur, quæ adclivia tenent, quoad rigidior nunc aer Abietes cogat Pinaſtris cedere, aliiſque fruticibus. Juræ fere eadem ratio eſt. Rupeſtria loca veſtit, etiam aſperrima. In planitiem denique paſſim deſcendit, frigoris comes & cauſa.

Arborum Europearum altiſſima, ad 125. 130. (*i*), & 141. (*k*), & 150. pedes adſurgit, rectiſſima, pyramidalis, ramis patulis. Folia conferta (*l*), inordinata, minus pectinata, quam ſequenti, ex ſquama corticali oblonga nata, tetragonia, in acutum mucronem extenuata, craſſula, viridia, plerumque curvula (*m*). Cortex ſquamoſus, rufus. Coni mares ovati, per foliorum alas ſparſi, purpurei. Coni feminæ juniores purpurei, maturi penduli, ſquama exteriore non increſcente, hinc minima, ovato lanceolata, interiori ovali, tenui, cordata, cujus pars nuda quadrangularis eſt & rhomboidea. In gluma interna nidi parvi, ſemina duo alata parva. Squamæ utramque conorum ſpeciem involventes obtuſæ, ovales. Squamæ mares petiolo rugoſo, clypeolo ſubrotundo, ſerrato. Materies alba, levis, mollis, in ſquamas & fibras ſolubilis, vitioſe rubra. Paſſim tamen etiam duriſſimæ, ligneæ partes in Abiete ſubnaſcuntur a vento depreſſa (*n*).

Lignum ob rectitudinem, ad trabes ædium, ad malos, ad afferes utiliſſimum, quo ſolo fere in Helvetia utimur; tum ad infinita vaſa, inſtrumenta naveſque. Carbones, etſi

(*b*) Tournefort. A.
(*c*) P.
(*d*) Trew. *Nov. Eph. Nat. Cur.* V. II. t. 9. In Abiete f. 26. a Tournefort. Q.
(*e*) In Larice f. 216. Ledermuller *Beluſtig. II.* t. 64.
(*f*) Trew f. 26. b. f. 29. in Abiete. In Larice f. 21. a. & f. 22. Tournefort. ad Q.
(*g*) Piceæ, Abieti breves craſſiores ſetæ. Picea tonſilis, plurimam dat reſinam, ei rami ab ima radice Plin. L. XVI. c 9. Abies femina etiam prolixior, folio pinnato, denſo, ex ea nucamenta pendent Idem ibid.
(*h*) In Olympo Piceæ Bellon. *Singul* p. 448.
(*i*) Zofingæ Cardan. *ſubtil.* L. VIII. p. 136.
(*k*) Plot. *Natur hiſt of Staffordshire.* p. 212.
(*l*) Camerar. p. 49.
(*m*) Ibid.
(*n*) Gunner *Flor. Norveg.* p. 25.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0478-2 DFG

etſi non duriſſimi, ad metalla fundenda præcipui uſus ſunt. Sponte reſinam in lacrumas ſe colligentem fundit, quam vocant *Thus*. Ex inciſa arbore (*o*), vel decorticata (*p*), reſina alba (*q*) ſudat, interque lignum & corticem colligitur, ad 40. libras in annum (*r*). Ea pix cum aqua cocta, in dolia recepta venit, minimo calore fuſilis, & *pix Burgundica* dicitur: eadem ad multos uſus ſervit, adque navium rimas obturandas, & cum aſphalto in pulverem redacto egregia eſt, ad confirmanda vaſa lignea. Color ruber ligno communicatur, lavando cum infuſo ſtercoris equini, cui urina admiſta fuerit (*r**).

Cocta ſicceſcit, ſi diutius cocta fuerit (*s*), & cum adfuſo aceto in colophonium abit (*t*). Stillatitium dat oleum, ab oleo terebinthinæ diverſum, & Colophonio (*u*) ſimilem materiem relinquit. Ex eo oleo cum maſtiche vernix paratur (*x*). Ex rejectaneis incenſis fumus in conum cannabinum (*y*), vel in cameras obſcuras (*z*) receptus fuliginem dat, ad varia pigmenta, librorumque impreſſionem utilem, quæ ſola verum atrorem continet. Purior reſina, cum oleo ſuo deſtillato digeſta, dat liquorem venetæ terebinthinæ ſimilem (*a*).

In medicina parci uſus eſt, negatque ad ſcorbutum valere HAENIUS (*b*). In America tamen Abietis ſpecies a noſtra non diverſiſſima, cum avena coquitur (*c*), adjicitur depurato liquori deterius ſaccharum, inque dolio, quod vinum continuerit, aliqua cum vini portione fermentationi permittitur. Ita potus fit ſubacidus, æſtivos per menſes non ingratus, quem Angli cum cereviſia parant, vino ſubſtituta, vocantque *Spruce beer*, eoque in freto Hudſoni (*d*), inclemente ſub cælo, ſcorbutum arcent, & in *Terra nova* (*e*). Succus vermes pellit, ſatis vehementer (*f*). Lacte capræ, his turionibus paſtæ, ſuperata phthiſis (*f**).

Etiam ſola decocta cum apicibus Pinaſtri & allio aqua ſcorbutus (*g*) in ultimo ſeptentrione ſanatur, & ſimilis eſt abjegnorum conorum efficacia (*h*), etiam in *invalidorum Pariſinorum* noſodochio confirmata (*h**), ut una alvum apertam ſervet (*i*), ulcera pedum ſiccet (*i**).

Dicitur cereviſiæ vis inebrians a conis Abiegnis augeri (*k*). Tota arbor diuretica eſt (*l*), ut in univerſum reſina & terebinthina urinam ciet. Idem decoctum cum melle & Glycyrrhiza olim CELSIUS (*m*) adverſus phthiſin præſcripſit, & polline conorum REINESIUS tuſſim puerorum ferinam ſuſtulit. Ex foliis etiam aqua ſatis ſimilis aquæ Reginæ Hungariæ cum ſpiritu (*n*) frumenti (*n**) ſtillat. Oleum templinum verum, ex viridibus conis Abietis, ſubjecto (*o*) igne obtinetur, & ſalubris, ſi placet, ſpiritus (*p*). Ex ligno oleum, & acerrimi ſpiritus magna portio ſtillat, ad 15. drachmas ex drachmis triginta duabus (*q*).

Lappones ſubtilem pelliculam, quæ ſub Abietis cortice eſt, deradunt, & cum farina pinſunt (*r*). Corticis polline coriario in balneo adhibito ſcabies ſanata (*r**).

Cæterum, pretioſa arbor noſtro tempore plurima colitur (*s*). Nobis ea felicitas eſt, ut ſponte renaſcatur ex ſeminibus a vicinia per ventorum miniſterium adlatis, & intra ſexageſimum annum ſylva cæſa fere reſtituatur, ut certo experimento de valle *les Eſſerts* ſupra *Roche* mihi conſtat. Plenum tamen incrementum ſecularis demum adtingit.

β. Picea

(*o*) DU HAMEL.
(*p*) AXTIUS *conifer.*
(*q*) Etiam in Aſia ex Picea pix alba paratur PLIN. L. XIV. c. 20.
(*r*) DUHAMEL Tantum 4.5. libras ROSBERG. *pic.* p. 10.
(*r**) BUCHOLZ *Plant. Lothar.* T. VI. p. 401.
(*s*) AXTIUS, du HAMEL.
(*t*) DU HAMEL.
(*u*) Etiam ROSBERG. p. 11.
(*x*) BELLON. *conifer.* p. 32.
(*y*) AXTIUS, du HAMEL.
(*z*) ROSBERG. p. 18.
(*a*) IDEM.
(*b*) IV. p. 234.
(*c*) *Voyage for the diſcov of the North. Weſt paſſage* p. 170. Addunt etiam Saſſafras BOLZ. *Berichte I* p. 107.
(*d*) ELLIS p. 200.
(*e*) SMITH *Natur. hiſt. of Corke.* p. 350.
(*f*) HOGSTRÖM. *Jämtland.* p. 139.
(*f**) CLERC II. p. 40. 41. 42.
(*g*) *Natural hiſt. of Kamtſchatka.*

(*b*) BURGGRAV *lexic.* p. 26. add. HOFMAN. *purgant. Salut. minus cognit.* S. PAULI.
(*b**) BUCHOLZ *Plant. Lotharing. VI* p. 400. Conf. imprimis CLERC *hiſt. nat. de l'homm.* II. p. 140. ad 144. in corpore ulceroſo.
(*i*) HOFMAN ibid.
(*i**) CLERC II. p. 147.
(*k*) GOTTSCHED. *Sen.* &c.
(*l*) Reſina pura ad dyſuriam HÖGSTRÖM. p. 139.
(*m*) *Tardav.* L. II c. 14.
(*n*) *Epiſt. XI.*
(*n**) LINN. *Skenska reſa.* p. 387.
(*o*) NEUMAN edit. ZIMMERM. p. 281.
(*p*) ROHR. *phytotheol.* p. 418.
(*q*) BARCHUSEN poſt *Acroam Exp. IV.*
(*r*) *Mémoir. ſur les Samojedes* p. 51. Etiam in Kamtſchatka, Norwegia, Suecia. BARTHOLIN. *med. Dan. domeſt.* p. 304.
(*r**) RIEDLIN *millen.* n. 313.
(*s*) CARLOWITZ p. 178. BEADL. *phiſ. acc.* p. 172. CRAMER. DU HAMEL.

β. *Picea pumila* CLUS *Pannon.* p. 21. J. B. I. p. 241. foliis paulo solidioribus. *Abies minor, longioribus setis, ramulorum ex omni parte prorumpentibus, Pinastrum referens* PLUKNET p. 1. t. 1. f. 1.

Non differre RAJUS.

γ. ABIES (Sapin) *foliis minoribus, minus duris, fructu pendulo mont. Pilati* du LAC Lionnois I. p. 354.

δ. Quid est *Abies tenuiori folio, fructu sursum spectante* circa *Embrun* du MAMEL *exploit. I.* p. 303. *Semis.* p. 36. addit. p. 1. 2. Nobis non provenit.

1657. PINUS foliis solitariis, planis, pectinatis, emarginatis.

Abies (*u*) MATTHIOL. p. 102. BELLON. *conifer.* p. 28. b. CAMERAR. *Epit.* p. 48. 49. AXT. *conifer.* c. 1. LENGENFELD t. 1. 2. 3. CARLOWIZ.

Sapin (x) BELLON. *Singular.* p. 370.

Abies femina seu ελατη θηλεια J. B. I. P. 2. p. 231.

Abies mas BLAKWELL. t. 203.

Weistanne CRAMER t. 25.

Abies Taxi folio, fructu sursum spectante. Mas J. R. H. &c.

Pinus foliis solitariis emarginatis LINN. p. 1420.

Aliquanto infrequentior, tamen circa Bernam, *Aquilejam*, non rara, & in *Jura* monte.

Arbor priori suppar, humilior, cortice albo, ligno molliori, leviori, nisi tectum sit vix duraturo. Rami quasi conjugati, folia pinnata videntur, etsi solitaria omnino, & inordinata proveniunt: plana eadem, apice retuso, bifido, etiam acuto, parte inferiori tribus lineis viridibus & duabus albis fossulis divisa. Juli mares fiunt scutis purpureis, reflexis, inque petiolo duabus antheris pulveriferis. Coni (*y*) feminæ sessiles, ex nido squamarum erecti (z), juniores melius fabricam ostendunt. Arctissime adplicatæ sunt glumæ & imbricatæ. Major interior cordiformis, simplex, arcu majore & obtuso terminatur. Hæc semina duo in suis nidis habet. Gluma exterior gracilis, tenuior, medio interioris dorso adplicata, media educit replicatum semicirculum fuscum (*a*), siccum, serratum, de quo acutus & lanceolatus mucro descendit, quo mucrone a rubra 1656. longe differt. *Semina longe ovata* (*b*); ala sicca & foliacea, acuta.

In hac arbore sponte per corticem efflorescunt vesicæ, plenæ resina (*c*) liquida, limpida, terebinthinarum optima (*d*): eam alpicolæ incisa vesica colligunt. Ejus essentia obtinetur, si cum multa aqua coegeris super ignem de terebinthina nativa stillare. Plurimus utique usus est, vis amara, & odora.

Essentia, quando resinas concretas dissolvit, vernicem præstat. Caput mortuum, quod supereſt, *Colophonia* dicitur (*e*).

Vires medicæ notæ sunt. Balsamis orientalibus lacrumam Abietum KRAMERUS æquat (*f*). Urinam terebinthina urget, & violæ odore tingit. Ejus usu, ad unciam sumtæ, rheumatismum & arthritidem superari HARRIS. In chirurgicis celeberrima, composita, est usitatius *digestivum*, cum putredinem acida vi abigat. Sæpe expertus sum, cadavera, quibus oleo terebinthinæ injecto repleta vasa erant, potius glutine quodam fædari, quam putrescere. Calidum sanguinem cogit, & hæmorrhagias supprimit. Nucleos edules esse lego (*g*): sed tentavi, amari sunt, & intolerabiles. Infusum summorum apicum plantæ scorbuto adversari, facilius crediderim (*b*).

1658. PINUS foliis fasciculatis deciduis.

Larix MATTHIOL. p. 105. CAMERAR. *Epit.* p. 45. BELLON *Singular.* p. 449. CLUS. *Pannon.* p. 21. BLAKWELL. t. 477.

Larix

(*u*) Abietes arbores rectissimæ, altissimæ PLIN. L. XVI. c. 39. Rami in cælum tendunt, non in latera proni c. 10.

In Olympo altissimæ Abietes Albæ BELLON. p. 448.

(*x*) Sapinus non arbor est, sed materies PLIN. L. XVI. c. 12. Abieti quæ pars a terra fuit enodis, hæc decorticatur, dicitur Sapinus PLIN. L. XVI. c. 39.

(*y*) *Enend. III.* n. 85.

(z) LOBEL *adversf.* p. 450. BELLON. *neglect.* p. 220.

(*a*) TREW l. c. f. 28. 29. & CAMERAR. p. 29.

(*b*) TREW p. 30.

(*c*) Lacruma ex Abiete SCALIGER. *Exerc.* 249.

(*d*) Melior quam Larigna MATTHIOL. p. 107. 336. Ubique pro terebinthina habetur, qua caremus BELLON. *conifer.* p. 306. Hæc est terebinthina veneta IDEM. p. 31.

(*e*) WILHELMI *terebinth.* p. 12.

(*f*) *Med. veritat.* p. 67.

(*g*) *Bresl. Samml.* ann. 1723. m. Jul.

(*b*) Ibid.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0480-1 DFG

Larix folio deciduo, conifera J. B. I. P. 2. p. 265. *Catal. arbor. frut.* t. 11.
Pinus sylvestris minor, Laricis strobilo BARRELIER. *ic* 500.
Lerchenbaum CRAMER. t. 28.
Pinus foliis fasciculatis obtusis LINN. p. 1420.

In alpium mediocri altitudine, supra Abietes, per herbosa & prata superiora amant succrescere, & in humiliora passim descendunt, ut circa *Panex*, *Bevieux*, supra *Ivorne*, in planitiem denique circa *Agaunum*.

Arbor recta (*i*), Abiete humilior (*k*), ramis brevioribus, ligno rubro (*l*), multo densiori, & firmiori. Folia mollia, tamen acuta, pedicillos (*m*) ex nodis de latere ramorum faciunt, & sola inter coniferas nostras hieme delabuntur. Eos pedicillos filamenta transversa, in speciem vaginæ ambiunt. Coni feminini (*n*) rotundiores, breviores, ovati. Sic glumæ florales.

In tenero cono gluma exterior squalida, oblonga, tricuspidata, medio de hilo spiculum longius edit (*o*). Interior squama carnosa, in juniori planta perparva est, subrotunda, matura simplex & viridis: sed externa parum increscit, dum interna maxima (*p*) capit incrementa, cumque ea semina increscunt. Per intervalla vero squamarum interiorum mucrones exteriorum glumarum exeunt, & conum reddunt hispidum. Semina in squama interna (*q*) duo, ovata, alata, hirsuta, septo separantur, & multa abortant. Juli mares minimi, purpurei (*r*), sessiles (*s*), ovati. Scutula umbonata, petiolo biloculari, duas antheras gerente; sub utroque genere conorum glumæ involventes, subulatæ.

Tota planta boni odoris est, & resinosi. Lignum limpida lacruma undique turget, quam continuo per aliquot annos sudat, hinc ad domuum interiora vestimenta inutilis. Ea resina perterebrato (*t*) ligno obtinetur, frequente in Rhætia & a Brigantibus vallium Valdensium artificio, & vulgo in medicas officinas (*u*), inque artium usum recipitur, nomenque Laricis in Helvetico idiomate tuetur, & a gnaro vitro Cypriæ (*x*) præfertur (*y*). In adultioribus arboribus resina in ligno confluit & receptacula quædam replet, & ejus una arbor quotannis ad quinque libras fundit (*z*). De ea terebratione aliquanto deterius oleum stillat, & colophonium in fundo residet (*a*).

Vires terebinthinæ in Abietis historia diximus: Larigna acrior est (*b*). Ea sola Brigantes sua vulnera curant (*c*). Interno usu perinde urinam movet, & balsama indica æmulatur; vertiginem tamen, etiam ebrietatem (*d*) facit.

Porro, uti ex aliis plantis resiniferis (*e*), Cedro (*f*) etiam & Junipero (*g*), per fervidiorem æstatem melleus succus exsudat, ita ex Larice. Eum Brigantes (*h*) a sole densatum, in alba grana colligunt, neque pharmacopolæ alia fere manna in universa Gallia utuntur (*i*): etsi alii duplo ajunt debiliorem esse (*k*). Nostris aut nulla provenit, aut certe negligitur, ut vix debuerit inter Helvetiæ proventus (*l*) recenseri. Negat etiam a suis colligi du HAMEL (*m*). Ex succoso interiori cortice Russi cum farina fecalis fermentum faciunt (*n*).

Lignum compactum, non inelegantis coloris rubri, nunquam albi; aquis fere incorruptum, hinc ad naves fabricandas, ad tubulos, qui fontes adducunt, ad alia opera

(*i*) Larices rectissimæ, altissimæ PLIN. L. XV c. 39.
(*k*) Trabem tamen 120. pedum PLINIUS Romæ visam esse ibid.
(*l*) PLIN. L. XVI. c. 39.
(*m*) TOURNEFORT. t. 357. m. N TREW. t. 9.
(*n*) G Conus Laricis BESLER. *mus.* T. H.
(*o*) TREW t. 9. f. 23. a TOURNEFORT. H.
(*p*) TREW Ibid. b. TOURNEFORT. E.
(*q*) TOURNEFORT. K K.
(*r*) SCALIGER *Exerc.* 149. MATTHIOL.
(*s*) TOURNEFORT. A.
(*t*) TURNER. II p. 27. MATTHIOL. p. 106. du HAMEL I. p. 335.
(*u*) MATTHIOL. BELLON. *conifer.* p. 31.
(*x*) Eam etiam ex Larice esse BRASSAVOLA p. 662.
(*y*) FALLOP. *Vuln.* p. 286.
(*z*) Du HAMEL.
(*a*) IDEM.
(*b*) Du HAMEL.
(*c*) BELLOSTE. *Chirurg. de l'hopital* p. 221.
(*d*) TURNER II. p. 27.
(*e*) In Stiria superiori, ad folia THORER. *Epist.* 16. L. VI.
(*f*) Sudat melleum quid PLIN. L XVI. c. 9. Cur ergo esset στυραξ ut SCALIGER? aut πιτυς PLIN p. 253. aut tetragonon Hippocratis ut SIEGESBEK *Diss.* hinc Cedrum magnam Græcorum P. HESSUS *problem.* p. 67. Cum nulla in Græcia proveniat BELLON. *Singul.* p. 449.
(*g*) COSTÆUS ad MESUEN p. 326. non satis certo.
(*h*) *Mémoir. de l'Academie des belles lettres* BELLON. Male ex Plinea COSTÆUS.
(*i*) LOBEL. *adverf.* p. 26. STROBELBERGER *descript. Galliæ* p. 255.
(*k*) SAUBIN. *Supplem. aux plantes usuelles de* CHOMEL. p. 19.
(*l*) CONSTANT. *Medic. Helvet.* p. 13. *Essays de pharmacie.* p. 215.
(*m*) I. p. 339.
(*n*) GMELIN I. p. 276.

opera aquis obnoxia optimum. Ad ædificia id vitii habet, quod se contorqueat & findatur. In Italia pictores fabulas suas in ligno larigno depingunt, quod putredinem (*o*) non sentiat, eoque fine *Raphael* SANCTIUS (*p*) utebatur, ut denuo Laricem veterum agnoscas. Nam etiam PLINIUS Aegidem (*q*) larignam citat, immortalem pictorum tabellis. Scriniariis ob duritatem minus placet (*r*).

Denique etiam focum alit, bonosque carbones (*s*) præstat, neque aliter a copia resinæ exspectes, qua abundat. Ob densitatem fieri potuit, ut aliquando difficilius flammæ (*t*) cedat; unde veterum (*u*) opinio, incendiis resistere. In nuperis certe experimentis (*x*) ardet utique, & apud Tridentinos suo carbone (*y*) fornaces alit. In aquis non natare (*z*) fabulosum est: nullum enim lignum ab accolis Lemani lacus Larigno, ad naves construendas præfertur.

Agaricum in Laricibus abunde apud Tridentinos, Rhætosque, & Tirolinos natum, medicina recipit; etiam in Valesia non rarum (*a*).

Nuper passim colitur, quod celeriter in magnam arborem crederetur convalescere. Id mihi ex densitate ligni, & ex circulis exiguo spatio dissitis, incredibile videtur.

1659. PINUS foliis quinis triquetris.

Pinaster Alevo quinque foliis, nucleo fragili BELLON. *confer.* p. 20. b. 21.
Pinus sylvestris Cembro (*d*) CAMERAR. *Epit.* p. 42.
Pinaster C. GESNER *Hort. Germ.* p. 272. b. MICHELI *nov. gen. plant.* p. 223. t. 15. HART. *Essays l.* t. 2.
Pinus sylvestris montana tertia C. B. SCHEUCHZER *It. VI.* p. 460.
Pinus Cembro LOBEL. *Adverss.* p. 449. MATTHIOL. p. 103. &c.
Larix sempervirens, foliis quinis, nucleis edulibus BREYNE *Eph. Nat. Cur. Cent. VII. obs.* 2.
Arbor Limbove Drewo RZASZCYNSKI II. p. 278. BRUKMAN in propria Disput. & *Epist.* 89. *Limba Pol.* RZASCYNSKI p. 197.
Pinus foliis quinis levibus LINN. p. 1419. *It. Scan.* 32.

In alpinis frequens, altius, quam Abietes. Reperi in adscensu montis *Enzeindaz.* Inter *les Barmes* & *Forclettaz;* integram sylvam in adscensu *Grimsulæ* supra *Gutendannen*, cis *Haudek* percurri. In valle *Grindelwald*, & circa rupes glaciales, in monte *Intrame:* circa thermas *Leucenses.* In montibus *Fouly*, *Arbignon*, &c. SCHEUCHZER. Supra *Celerinam* in sylva *Stazz.* In *Maloja* monte.

Arbor difformis, humilior. Cortex ob tubercula quinquefolia scabrior. Vaginæ foliosæ juniores cylindricæ, transversim ductæ, filamentosæ, inde minuuntur. Folia quaterna, quina, ex eodem nodulo, multo validiora, quam in vulgari, quæ continuo dicetur (*e*), congesta, triquetra, hinc depressione divisa, inde linea eminente bipartita. Vaginæ fibrosæ longiores, & tria quatuorve magna sicca folia subspadicea habent, similia. Conus femininus ovatus, non acuminatus, crassus & brevis, sub conis feminis congestis, fature purpureis. Gluma exterior minima, brevis, serrata, & dentata, purpurea. Interior magna parte nuda, quadrangula, intus fere cordiformis, crassa, extus subhirsuta. In parte cava duo nidi ovales, septo distincti, pro duobus seminibus parati: etiam unicus. In parte convexa etiam duæ leviores scrobes a vicinis seminibus impressæ; pars eminens, seu finis glumæ rhomboideæ crassa. Nuculæ basi acutæ sursum latescentes; petiolus in parte crassissima brevissimus, utrinque compressus, lateribus convexioribus. Intus semen ovatum edule. Hi strobili inter folia sessiles. Mares juli ovati, in summis ramis congesti.

Tota arbor plena est terebinthinato, sed gratiori odore. Ex eadem etiam arbore in Carpathicis montibus nascente, aqua de contusis & per quatuor septimanas maceratis surculis igne abacta, adscendit oleum fragrans seu *balsamum Carpathicum*

(*o*) PLIN. L. XVI. c. 9.
(*p*) HARW. *Essays of husbandry.* p. 149.
(*q*) PLIN. L. XVI. c. 39.
(*r*) GMELIN. *Reis. III.* p. 411.
(*s*) CRAMER.
(*t*) HEUCHER. *Oper.* p. 1003.
(*u*) JUL. CÆSAR. PALLADIUS m. Novembr. & nuper KUSTERUS.
(*x*) SCALIGER *Exerc.* 156. BELLON. *confer.* p. 236. MATTHIOL. p. 256. STRAHLENBERG. SIMLER. du HAMEL. p. 356.
(*y*) MATTHIOL. p. 105.
(*z*) PLIN. L. XVI. c. 39.
(*a*) MATTHIOL. p. 329.
(*d*) Zarawbar Pinum Arabibus dici CELSIUS *hierob. I.* n. 112. Sed SERAPIO ex ABUHANIFA Zonobar esse taedam fructum non facientem *Simpl.* c. 63.
(*e*) *Emend. I.* n. 15.

cum (*f*), quod pro insigni remedio vulnerario venditur, ulcera mundare creditur (*g*), & calculos cum urina pellere (*h*).

Semina edulia sunt, nobisque ad eosdem usus servantur, ad quos veteres (*i*) suis Italicis edulibus Pini nucleis utebantur, ad ulcera mundanda, ad morbos pectoris, ad phthisin, sive ab ægris edantur, sive emulsio ex iis nucibus paretur (*k*). Oleo super omnes alios fructus abundant, ut libra seminis lini duas uncias det cum dimidia, libra nucum Pinearum uncias quinque (*l*). Obstructos renes aperire RHAZE (*m*) ex CRATEVA; ad hæmorrhagias CÆLIUS (*n*) laudat; ad tussim & phthisin Hyoscyamum MARCELLUS addit (*o*). Etiam sani homines alpini in cibum recipiunt (*p*). Venereis rebus augendis diasatyrio adjiciebatur (*q*).

Materies boni odoris asseres dat (*r*), nostri ob locorum asperitatem vix utuntur, molle cæterum lignum est, & facilis laboris (*s*).

Vulgo cum Sibirica Pinu quinquefolia nostra (*t*) conjungitur, quam AMMANNUS (*u*) descripsit, & quam vulgo Cedrum in Sibiria vocant (*x*), quam ipsam in tota Sibiria in mensas recipiunt (*y*), & ad scorbutum etiam laudant (*z*). Mihi neque id placet, quod alta & enodis arbor sit (*a*), neque nuces eædem videntur, quæ nobis rufæ, Sibiricæ Cedro cinerei coloris (*b*) & majores sunt, lignumque inodorum Sibirico, nostro fragrans. Separat etiam Cl. du HAMEL (*c*).

1660. PINUS foliis binis, convexo concavis, conis masculis solitariis alaribus.

Picea BELLON *Singul.* p. 175. *conif.* p. 16. 19.
Pinus sylvestris Genevensis & tæda J. B. I. P. 2. p. 252.
Pinus sylvestris vulgaris seu Pinaster BARRELIER. *ic.* 279.
Pinus sylvestris BLAKWELL. t. 190. *seu Pinaster* AXI. *conifer.* c. 3.
Kiefer CRAMER. t. 26. CARLOWIZ.
Kühnbaum LENGEFELD. t. 5 6.
Pinus foliis geminis, primordialibus solitariis glabris LINN. p. 1418.

In collibus arenosis (*d*) passim.

Arbor nobis nunquam procera, raro recta, sæpe varie distorta. Vaginæ foliorum cylindricæ, transversim fibrosæ. Folia glauca, binata, hinc convexa, inde concava, in ora subtiliter ciliata. Juli mares (*e*) erecti, conici, de summo ramo emergentes. Squamæ fuscæ obvolventes, plumosæ, revolvunt apicem suum, & aliæ breviores basin excipiunt. Illæ araneosa lanugine cohærent. Coni minores numerosi; ovati, fiunt glumis ovato cordatis, absque clypeolo, interne duas antheras adnatas habentibus. Sub novis germinibus coni penduli, ovati, purpurei. Petiolus curvus, plenus squamis fuscis, lanceolatis. Glumæ florum feminarum superiorum interiores (*f*), deorsum lunatæ, sursum brevi arista mucronatæ; inferiorum florum muticæ fere similes sectori circuli vel flabello. Semina jam nunc adparent, & gluma exterior emarginata, margine rubro, in principio glumarum aristatarum constans. Maturæ glumæ seminales finiuntur quadrangulari, rhomboidea (*f**) crassitie, sub qua seminum nidi sunt. Totus strobilus ex ovato conicus, multo crassior & rigidior, quam Abjeti. Semina nuces sunt, quarum putamen de semine facile secedit.

Super

(*f*) BRUKMAN. *Epist.* 89.
(*g*) BREYNE *Eph. Nat. Cur. Cent. VII. obs.* 2.
(*h*) RUSNER. *Cent. IX. obs.* 97.
(*i*) Cum Marrubio ad asthma *Janus* DAMASENUS p. 239. Ad pleuritidem ARET. *Cur. acut* l. c. ult. Arteriacis ATHENÆUS adnumerat. II. c. 28.
(*k*) MESUE p. 124. b
(*l*) SPIELMAN. *Instit. chem.* p. 75.
(*m*) *Aphor. IV.*
(*n*) *Tard.* L. II. c. 3.
(*o*) p. 117.
(*p*) BELLON. *neglect. cult. stirp.* p. 228.
(*q*) MESUE p. 94. b.
(*r*) MATTHIOL. p. 103.
(*s*) GMELIN.
(*t*) BRUKMAN. *Suppiem.* p. 17. GMELIN. LINNÆUS.
(*u*) *Plant. Ruthen* p. 178. n. 257.
(*x*) STRAHLENBERG.
(*y*) *Itbr.* IDES p. 52. BELLON. *Voyag. I.* p. 139. GMELIN. p. 180.
(*z*) *Natur hist of Kamtschatka* p. 82. GMELIN. p. 181.
(*a*) BELLON. GMELIN. I. p. 179.
(*b*) Figura satis convenit GMELIN. t. 39. sed nostræ conus multo plures squamas habet.
(*c*) I. p. 139
(*d*) In Hellesponte nascitur BELLON. *Singul.* p. 175 in monte Libano RAUWOLF *Flor. Orient.* p. 120. Hocce quæ tædam habet THEOPHRAST. *caus.* L. VI. c. 15.
(*e*) LEDERMULLER *Ergöz. II.* t. 68.
(*f*) TERW f. 36. 37.
(*f**) TOURNEF. t. 355. G. t. 356. H. I. P. Q. R. S.

Super conos femininos, in ſummis germinibus folioſis, ſunt conimares purpurei. Dicotyledonem eſſe ADANSON (*g*).

Planta tota reſina odorifera & aromatica turget. Corticem interiorem viridem ficcant in Suecia (*b*), & molunt, panique admiſcent, tum in Kamtſchatka (*i*). Reſinam Lappones mandunt, dentesque ſuos ab odontalgia defendunt (*k*).

Ex ſtrobilis cum vini ſpiritu egregiarum virium ſpiritus ſtillat (*l*). Oleum etiam aureum ex iis ad ignem elicitur, ſimile olei terebinthinæ, diureticum, ad tendinum puncturas & ad ulcera manantia utile, etiam veterinariis notum (*m*). Aqua ſimplex urinam & ſudorem movet (*n*). Extractum reſinoſum ad mala venerea laudatur, & multa habet balſami peruviani ſimilia (*o*). Decoctum adverſus ſcorbutum valet (*p*). Eodem ſudorem ruſtici Poloni excitant, morboſque varios curant (*q*).

Inciſæ arbores reſinam fundunt, ad decem libras una, cujus pars craſſiſſima *Gallipot* vocatur, & optimam reſinam ſiccam dat, quæ vel in panes funditur (*r*), vel cum aqua igne ſuppoſito urgetur; ita aqua cum oleo eſſentiali adſcendit, deteriori, quam terebinthinæ oleum, quod in Thuringia parant (*s*). Eo balſama & olea deſtillata adulterantur (*t*). Ejus olei internus uſus nimium calefacit (*u*). Equiſones eo ad vulnera & ad varios equorum morbos utuntur (*x*). Sed alio modo (*y*), & faciliori, in Valeſia pix fabricatur. Truncus & rami Pini conciſi, ſed inprimis radices in bacillos conciſæ, in furnos ovum referentes faſciculatim dimiſſæ, ſimili ligno tectæ, incenduntur. Ita pix liquida, per tubulos, in doliola defluit, obducendo navium ligno, ipſisque funibus navalibus deſtinata (*z*).

Paulo alio modo, viridi cum ligno & ſicco & reſina miſtis, igne ſuppreſſo, pix liquida, ſed pinguior (*a*) obtinetur, tantum ut ignis vehementia etiam magis ſubprimatur.

Ex ſordibus reſinæ, in clauſa camera, charta veſtita, incenſis (*b*) fuligo colligitur.

Reſinæ copia ſæpe tanta in arbore eſt, & potiſſimum in radice, ut arbor proprio in adipe ſuffocetur (*c*): id ajebant veteres in tædam (*d*) abire, quæ non lignum eſt, ſed vitium arboris (*e*).

Pix varia emplaſtra ingreditur. Pix ſimplex dorſo impoſita aquam ciet, & ad rheumatiſmum longum valet (*f*). Ejus infuſum *Teerwaſſer* ante viginti annos ex optimi BERKLEYI commendatione parabatur, pice cum aqua per viginti quatuor horas concuſſa. Id remedii genus ad expellendas variolas, ad phthiſin, ad ulcera ſananda, tamquam potentiſſimum balſami genus adhibebatur. Nunc fere in deſuetudinem abiit.

Lignum pini facile deflagrat; ad tubulos aquam ducentes nobis vix ſufficit, neque in architectura adhibetur. Facile nigreſcere, & ob eum finem ab Ebeniſtis adhiberi, du HAMEL (*g*).

Copioſiſſimus antherarum pollen, verno tempore a ventis difflatus, pluvias facit ſulphureas (*h*). Sationem, quam nos negligimus paſſim ſcriptores deſcribunt (*h**).

β. Pinus

(*g*) *Préface* p. CCCV.
(*b*) BODING. *Diſp.* p. 19.
(*i*) *Natur. hiſt.* p. 47.
(*k*) HARMES *Medic. Lapon.* p. 20.
(*l*) HOPPE *Erdapf.* p. 28.
(*m*) LANGE *Remed. Brunſvic.* p. 138. 139.
(*n*) PORTIUS *Medic. milit.* p. 92.
(*o*) HIRSCHEL *vom Sublim.* p. 9.
(*p*) Ad SINAPII *Parad.* P. II. p. 20. SCOPOLI p. 402.
(*q*) HELWIG *Exot.* p. 91.
(*r*) Conf. du HAMEL.
(*s*) TEICHMEYER *Chem.* p. 69.
(*t*) ROHR *Bäume* p. 3.
(*u*) LANGE *Medic. Brunſvic.* p. 231.
(*x*) IDEM. p. 235.
(*y*) Du HAMEL.
(*z*) Ut fiat pix liquida PLIN. L. XVI. c. XI. Conf. in Miſnia LEHMAN *Meiſn. Chron.* p. 102. In Augermania BODING. *Diſp.* p. 21. Ex tæda accenſa in Carolina CATESBY II. *Append.* p. XXIII.
(*a*) Cedria a pice liquida parum differt, & ab omnibus arboribus coniferis provenit BELLON. *Fun. Med. III.* c. 1. Etiam ex tæda in Turcia paratur IDEM *Singul.* p. 175. Cedria cadavera Ægyptii condiebant BELLON. *conifer.* p. 146.
(*b*) Hæc omnia ex Cl. *Franciſco* du HAMEL.
(*c*) Pinus in radice tædam habet, & pene tota in tædam mutata emoritur THEOPHRAST. *caus.* L. VI. c. 15.
(*d*) BELLON p. 175. VI. Pini genus tæda PLIN. L. IV. c. 9.
(*e*) BELLON *conifer.* p. 22.
(*f*) Conf. etiam SCOPOLI.
(*g*) *Exploit. I.* p. 311.
(*h*) NEUMAN *Chym* p. 1773. BERGER *Begehenh.*
(*h**) *Swensk. Wetenska Acad. Handl.* 1748. P. 4. *Leipz. Saml. V.* n. 52. du HAMEL. KRAMER &c.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0484-4
DFG

β. *Pinus ſylveſtris Mugo* MATTHIOL. p. 101. LOBEL *Ic. II.* p. 227.
Pinus ſylveſtris altera Mugo dicta CAMERAR. *Epit.* p. 41.
Pinus Mugo LOBEL. *Adverſ.* p. 449.
Pinus ſylveſtris Mugho ſeu Crein J. B. I. P. 2. p. 255.

Miſſa mihi *Altdorfio* J. GESNERI beneficio, ubi populare nomen *Crein* retinuit, nihil viſa eſt diverſi habere a Pino vulgari; folia ſimillima, coni pariter ſeſſiles & cernui (*i*).

Cum ei peculiariter tribuatur, abſque caule ramos ex radice (*k*) emittere, erit eadem omnino *Krumholz* (*l*), late patens frutex in *Sudetum* montibus, utique a Pinaſtro BELLONII diverſus (*m*).

γ. *Pinaſter pumilio* CLUS. *Pannon.* p. 15.
Pinus conis erectis SCHEUCHZER. *It. VI.* p. 460.

Sedem ei facit SCHEUCHZERUS deſcenſum montis *Bernardini* Rhætorum, HUBERUS humilem Pinum ad fontem *Oeni* legit, prope *Sils*.

Eam Pinum pariter ex radice continuo ramos dividere; folia vero eſſe firmiora & breviora quam vulgari Pinaſtro & faturatius virentia, conos Lariginis non majores lego, turbinatos magis & erectos, quales etiam icon demonſtret.

Ego in paludoſis circa *Cellam*, & Cl. GAGNEBIN in paludoſis circa *Montmolin* & *à la Chaux d'Abelle* ejuſmodi humilem Pinum reperimus, foliis dimidio brevioribus. Multi coni mares in vertice congeſti, coni feminæ minores globoſi, ſquamis in apice craſſeſcentibus, parte aſpera quaſi trifoliata, hinc ſemilunari, inde modico acumine. Sed noſtra certe varietas eſt.

Hybridam ex Pino & Abiete ILL. LINNÆUS vidit *Flor. Suec.* p. 344.

JUNIPERUS TOURNEFORT. t. 361.

LINN. n. 1134.

Maris charactér eſt ejuſmodi, ut coram video. Juli mares ovati, ſeſſiles (*a*). Eorum quæque gluma petiolata, fungi ſimilis, triangula (*b*), ad baſin adhærentes habet antheras uniloculares, globoſas, quatuor & quinque (*c*), raro tres: paulo vero interius duas & tres alias abſconditas, ut numerus a tribus ad octo ludat, raro ad novem. Nullo modo poſſunt tres flores admitti, qui tribus antheris præditi ſint: Glumæ cæterum de more ad axin firmantur, & baſis rami foliola ſubjecta habet imbricata. Juniperi feminæ calyx trifolius, foliis ovato lanceolatis, cavis, conniventibus, intus in pulpa ſemina tria triquetra, cum perobſcuris tubis (*d*). Per ætatem producta ſegmenta calycis ſe adtingunt, & claudunt, inque rotundam baccam fiunt, in qua tria dura ſemina, globoſus nempe calyx, coaleſcens, ut vix ſigna trifida prioris diviſionis maneant. Sub calyce aliquot ſeries foliorum ovato lanceolatorum, viridium. Flores mares a femininis tota planta ſeparati (*e*).

1661. JUNIPERUS (*g*) foliis convexo concavis, ariſtatis, baccis alaribus, ſeſſilibus.

Juniperus MATTHIOL. p. 121. CAMERAR. *Epit.* p. 53. BLAKWELL. t. 184. PASSÆI *ic.* 42.
Juniperus vulgaris, baccis parvis purpureis J. B. I. P. 2. p. 293.
Wachholder CRAMER t. 44
Juniperus foliis ternis mucronatis, bacca longioribus LINN. p. 1470.

β. Arborea

(*i*) Etiam in CAMERARII icone.
(*k*) MATTHIOL. p. 103.
(*l*) *Hamburg. Magaz.* T. XI. RZASCYNSKI II. p. 281.
(*m*) BRUKMAN *Epiſt.* 89.
(*a*) GLEICHEN t. 23. f. 13. TOURNEFORT A. B.
(*b*) GLEICHEN 3. 4. Melius TOURNEFORT. D. E.
(*c*) Quatuor GLEICHEN, quinque TOURNEFORT.
(*d*) Habet GLEICHEN f. 9 12.
(*e*) CORDUS. RUELL. l. c. CAMERAR. *Epiſt. de ſex. plant.* p. 22. CÆSALP. L. 9. c. 58.
(*f*) Juniperi duo genera, alia floret, neque fructum fert, quæ vero non floret, baccas fert biennio hærentes PLIN. L. XVI. c. 25.
(*g*) Junipero pro foliis ſpina PLIN. L. XVI. c. 25. lignum rubet IDEM L. XVI. c. 39.

β. Arborea (*b*), ad 30. & 40. (*i*) pedes alta, quales paſſim in ſylva *Brengarten* vidi, & quales erant in aditu ad prædium *Hollingen*, triſtiſſimæ mihi memoriæ, cui fuerat ſuaviſſimum.
Juniperus vulgaris celſior, arboreſcens CLUS. *Hiſt.* p. 38.
γ. Mas ſola BROMEL. &c. & in arborea varietate PONTEDER. *anthолog.* p. 223.
Vetuſtas Juniperos florere tantum abſque fructu (*k*).
δ. Alpina (*l*), habitu humiliori, foliis minus expanſis, magis congeſtis, latioribus, bacca paulo longiori, & dulci (*m*).
Juniperus alpina CLUS. *Pannon.* p. 26. C. B. p. 301. SCHEUCHZER. *It. V.* p. 325. &c.
ε. Baccis albis KLEIN *de Juniper.*

Vulgaris in acclivibus macilentis ad vias, & in ultimo borea ſupereſt (*n*).

Alpina altiorum alpium, *Grimſulæ*, *Jugi*, *Gotthardi*, *Furcæ*.

Frutex difformis, diffuſus. Folia per verticillos ternatos patula, latiuſcula, lanceolata, rigida, ſuperne convexa, oris contractis, inferne cava & glauca. Juli mares ovati, in alis foliorum ſeſſiles: baccæ perinde altero demum anno maturæ, cæruleæ, ſubnigræ.

Tota planta aroma ſpirat, gratior autem in ligno odor eſt, quod fragrantem ignem alit: in baccis ſubingrata vis eſt, certe mihi. Ex ligno tinctura ſpirituoſa habetur maſtichis fere ſapore, & ſimile extractum: oleum vero multum (*o*). Baccæ gummeam dulcem naturam cum odorata reſinoſa conjungunt (*p*). Extractum reſinoſum ſubſidet, & dulce gummi, & tenax aromatica reſinoſa maſſa. Aqua de baccis etiam fragrans, poſt quinque dierum infuſionem ſtillat, & oleum ad drachmas (*q*) tres ex libra una elevat. Aliud oleum expreſſum baccæ dant, poſtquam vaporem bullientis aquæ exceperunt (*q**). Spiritus ex baccis contuſis & fermentationi permiſſis in Thuringia validior paratur, & iisdem baccis ſpiritus (*r*) frumenti in Belgio vulgo fucatur.

Baccæ aromaticæ, ſtomachicæ, urinam abſque violentia movent, & commode in rob (*s*) ſeu electarium rediguntur. Id ad morbos pectoris & viſcera obſtructa (*t*), & ad calculum amoliendum (*u*) in uſu eſt. Infuſum, ad Theæ modum, etiam calculoſam materiem expellit, menſes ciet (*x*) & urinam. Aquam cum baccis Juniperi fermentatam, in Carniola bibunt (*y*), & in Gallia, & vinum inde parant in Gallia (*z*) & in Suecia, calculum veſicæ expulſurum (*a*). Extractum ſtomachium, bonum dat tincturæ genus *ratafia* (a*). Easdem baccas, cum armoracia contuſas, pro potu ordinario ad hydropem DIPPELIUS (*b*) adhibebat. Cum cereviſia baccæ infuſæ lotium (*c*) potius nimis pellunt, ut cum dolore ſtillet. Oleum ex baccis ſtillatitium vires in urinam tradit, ad gonorrhœam (*d*), externo etiam uſu in cutaneis morbis (*e*), in doloribus arthriticis (*f*) utile. Ad morbum epidemicum hominum & brutorum KALMIUS laudat.

Frondes *Juniperi* decoctæ ad lac augendum vaccis propinantur (*g*). Eædem alvum (*h*) ducunt.

Ligni vis odora, & ſiccans, exoticis lignis, adverſus veneream luem (*i*), in (*k*) ſcorbuto, adque pellendum ſudorem valet, inque catarrhis (*l*). Decoctum balnea dat (*m*), ad podagram utilia.

Lignum

(*b*) In Toſcia arboreæ MATTHIOL p. 121. In Hiſpania vaſtiſſimæ PLIN. L. XVI. c 39.
(*i*) BRADLEY *new improv.* p. 87.
(*k*) KRAMER p. 114.
(*l*) In ſummo Olympo cum nivibus creſcit POCCOK. *Reiſ. II.* P. II. p. 121.
(*m*) KRAMER *Elench.* p. 30.
(*n*) In Islandia *Act. Hafn. IV. obſ.* 7.
(*o*) CARTHEUSER *mat. med. P. poſt.* p. 146. 147.
(*p*) IDEM p 125.
(*q*) IDEM. Ad ſex libras, ex libris ſedecim NEUMAN I. P. II. p. 331.
(*q.*) De JEAN *des odeurs* p. 378.
(*r*) TRICHMEYER *chem.* p. 77. *Eph. Nat. Cur. Cent. IV. obſ.* 199.
(*s*) Etiam ex Ocycedro, ſuavius *Hort. Florent.* p. 147. *app.*
(*t*) Pulvis in Soda LANGE p. 129.
(*u*) *Cor.* PISO HILDAN. *Epiſt.* 73.
(*x*) *Eph. Nat. Cur. Dec. III. ann.* 8. *app.*
(*y*) VALVASOR. *Ehre des H. Crain. I.* p. 354.
(*z*) Du HAMEL I. p. 324.
(*a*) CHOMEL. *plantes uſuelles Supplem.* p. 93. *Comm. Lit. Noric.* ann. 1739. hebd 13.
(*a**) BAUME' *Elem.* p. 442.
(*b*) *Vit anim. morb. & medic.* p. 172.
(*c*) *Breſl. Saml.* ann. 1720. m. Novembr.
(*d*) LANGE *Remed. Brianſoic.* p. 130.
(*e*) MESUE p. 193.
(*f*) LANGE.
(*g*) *Act. Liter. Suec.* ann. 1721. p. 138.
(*h*) WELSCH *miſcellan.* p. 29.
(*i*) SCOPOLI p. 405.
(*k*) *Provinc. med. berättelſ.*
(*l*) SCOPOLI p. 404.
(*m*) MATTHIOL. p. 122.

Lignum fubrubrum ad minora ſcriniaria (*n*) opera valet: ſic ad ædificia, ſi ſatis procera arbor obtigerit, neque trabes (*o*) cariem ſentiunt (*p*).

Inter lignum & corticem nonnunquam boni odoris reſina colligitur, quæ ex Africa advecta *Sandaracha* dicitur *Arabum*. Ad albos vernices inſervit (*q*).

* 1662 JUNIPERUS foliis cauli adpreſſis lanceolatis, alterne conjugatis.

Sabina (*r*) DODON. *pempt.* p. 854. BLAKWELL. t. 214. CAMERAR. *Epit.* p. 55. & *Sabina ſterilis* CAMERAR. p. 56.

Sabina ορεινη ετεροφυης RICHER.

Sabina foliis oppoſitis, erectis, decurrentibus, oppoſitionibus pyxidatis LINN. p. 1473.

Multis in Helvetia locis, in monte *Fouly, au rocher du Tremble*, ſupra *les Plans*: in valle *St. Nicolai* abunde. Circa *Sondrio* vallis Tellinæ ad rupes. Cum torrentum aqua nonnunquam in planitiem deſcendit, & in inſulis *der Hunzikerau* reperta eſt, haud longe *Berna* (*s*).

Arbuſcula humilis, ligno duro. Rami toti tecti foliis adpreſſis, alternis paribus lanceolatis, ramis planis, catenulatis, alterne pinnatis. In ramis altioribus laxantur eadem, & exſtant, & denique ſecedunt, ſubulata, lanceolata, diſticha. Hæc eſt *Sabina folio Tamariſci*. Baccæ inter folia cæruleæ, triſpermæ, aut uno ſemine abortante diſpermæ, etiam monoſpermæ.

Tota planta graviter odorata, & acris eſt. In medicina exhibentur decocta folia ad ſemuncem (*u*), aqua ſtillatitia ad uncias (*x*) duas, ſcopo emmenagogo, etiam febrifugo. Cum Allio ad cochlear ad vermes optima (*y*). Vis eſt in oleo, inque parte reſinoſa (*z*). Olei dat dimidio parciorem, quam Juniperus (*a*), doſin ſed calidiſſimi, & vehementiſſimi, ad ulcera luxuriantia utiliſſimi, uti & folia porra venerea diſſipant (*b*).

Tota planta ad movendum abortum ab impiis miſeriſve matribus adhibetur; & propterea *pharmacopolis per leges vetitum eſt Sabinam vendere, ut etiam* multatus (*c*) *ſit, qui* vendiderat, & exempla legantur, aut ante partum ea fronde ſumta, aut poſt partum, miſeras periiſſe (*d*). Non inmerito tamen alii monent, fruſtra ad hunc deteſtabilem finem adhiberi (*e*). Vidi enim puellam poſt plurimum Sabinæ uſum nihilo debiliorem fetum legitimo tempore perperiſſe. Pectori utique noçet, & ipſum ſanguinem de pulmonibus ciet, ut in eadem puella vidi.

TAXUS (*f*) TOURNEFORT. t. 362.

LINN. n. 1135.

Duo ſexus florum in diverſis plantis. Flores mares conici, gemmam habent ſquamoſam, viridem (*g*): calycis glumas quatuor, ad ſeptem uſque: earum exteriores duræ, interiores teneræ ſunt, & quaſi argenteæ. Intra eas glumas ſtylus eſt, quem, fungoſum, hæmiſphæricum, capitulum (*h*) terminat. Ex eo capitulo undique prodeunt ſeptem, octo, novem, decem fere petioli (*h**) florigeri, quorum quiſque ſuum habet ſcutulum, obſcure hexagonum, heptagonum, & octogonum

(*n*) Du HAMEL *exploit. I.* p. 313. *Arbr. I.* p. 323.
(*o*) Du HAMEL.
(*p*) PLIN. L. XVI. c. 39.
(*q*) Du HAMEL.
(*r*) Sabina duorum generum eſt. Una foliis Cupreſſi ſimilis, ſpinis horridior, graviter olens, acris, & fervens, coactæ brevitatis, quæ ſe magis in latitudinem fundit [noſtra] DIOSCORID. L. I. c. 88. *Athel* AVICENNÆ *Canon. II.* tr. 2. c. 5. Eſt inter arbores, etſi herba dicitur PLIN. L. XVI. c. 20.
(*s*) In Sibiria GMELIN. I. p. 183.
(*u*) Arbor nonnunquam procera SLEVOGT. TOURNEFORT *Voyag.* t. 3.
(*x*) *Demonſtr. Botan. II.* p. 541.
(*y*) GIBSON. *oper. anat.* p. 284.
(*z*) CARTHEUSER *mater. medic* P. poſt p. 108.
(*a*) NEUMAN *Chem. el.* KESSEL T. I. P. 2. p. 331.
(*b*) FABRE *malad. vener.* p. 365.
(*c*) AMMAN *med. crit.* c. 66.
(*d*) STORCH *Hebammenb.* p. 220.
(*e*) ALBERTI *Med. Leg.* T. V. c. 7.
(*f*) Taxus ſimilis Abieti, magnitudine & foliis; baccis venenatis DIOSCORID. I. p. 359. PLIN. L. XVI. c. 9.
(*g*) Quatuor TOURNEFORT. A. B. Quatuor SCHMIEDEL. ad GESNER. t. 13. h. i.
(*h*) TOURNEFORT. SCHMIEDEL. D. II.
(*h**) SCHMIEDEL p.

octogonum (*i*), intus in totidem ovatis antheris (*i**), polline ſpermatico plenum. Hi ſunt floſculi (*k*) rotati, TOURNEFORTII (*l*), nimis eleganter ad effetam plantam picti. Flos femininus fit gemma ſquamoſa (*m*). Placenta per ætatem ſucculenta fit (*n*), baccamque refert excavatam, & ex medio ſemen unicum (*o*) profert, dum calyx immutatus ſupereſt.

1663. TAXUS baccifera.

Taxus MATTHIOL. p. 199. CAMERAR. *Epit.* p. 840. J. B. I. p. 241. BLAKWELL.

Taxus lutea foliis & ramis PLOT. *Natur. hiſt. of Staffordhire* p. 207.

Eibenbaum CRAMER.

L'If Spectacle de la Nature II p. 92.

Taxus foliis approximatis LINN. p. 1472.

Non rara in obſcuris ſylvis, ut in monte *Belpberg*, in dumetis prope *Villeneuve*, verſus *Chatelar*, *à la porte du Sex*, in præcipitiis ſupra *Urbam* fluv. prope civitatem cognominem. Circa *St. Imier*, *Valangin*, *Motier Grandval.* Circa *Schauenburg*, & *Frenkendorf.*

Arbor ex topiariis ornamentis nota, ſæpe fruticoſa, tamen alias ſeſquipedis diametro. Folia pectinata, planiſſima, ſature viridia, nitida, linearia, lanceolata, ariſtata, linea diviſa. Ex foliorum alis flores mares & feminini. Bacca rubens, dulcis, ſatui ſaporis, mucilaginei.

Vetus (*p*) fama eſt, baccas frondesque hujus ſempervirentis arboris veneno plenas eſſe. CATTIVULCUS (*q*), ARMINII avunculus, Taxi ſucco ſumto ſe dicitur interemiſſe. Ex uſu baccarum diarrhœam & ardentem febrem ſecutam eſſe MATTHIOLUS (*r*). Semina alvum dicuntur movere (*s*), quæ amara ſunt. Paſſim legitur equos (*t*), vaccas (*u*), capras (*x*), frondibus Taxi paſtas periiſſe.

Alii contra negant aut umbram (*y*), aut baccas (*z*), venenum habere, neque de quoque audivi, qui quidquam ab eo fructu ſiniſtrum paſſus ſit.

Succo CLAUDIUS IMPER. ad viperarum morſum eximiam vim eſſe edicto monuit (*a*).

Lignum rubrum, durum, conſtans, pulcherrimum eſt ad ciſtulas, ad torneatorum & Scriniariorum opera. Tincturam etiam nigram recipit, & Ebenum æmulatur. Tonſionis patientiſſima, ad ſæpes & ornamenta hortorum aptiſſima, exoſa POPIO, qui funeream dixit..

EPHEDRA (*b*). TOURNEFORT. t. 477.

LINN. n. 1136.

Multa ad Equiſetum accedunt, folia teretia, caulis ſimilia, vaginæ, quæ per intervalla ad diaphragmata caulem dividunt. In flore mare, qui in propria planta habitat, vidi flores in globulos congeſtos. Sub floralibus conis ſtipulæ. Calyx glumoſus, latus, exterior unifolius, cavus; interior bivalvis, foliis æqualibus, latis, concavis, obtuſis. Filamentum unicum de flore eminet, & antheras ſeſſiles,

(*i*) SCHMIEDEL m. l.

(*i**) Anthera octofida LINN. Quinque antheræ BADCOK. *Phil. Tranſ.* n. 481. t. 1. f. 4. 5.

(*k*) SCHMIEDEL n. n. l. c. p. BADCOK. ibid.

(*l*) A. B.

(*m*) SCHMIEDEL ad 1.

(*n*) G. SCHMIEDEL q. 1.

(*o*) E. SCHMIEDEL q. 1.

(*p*) Baccas venenatas eſſe PLIN. l. c. & lignum, etiam umbram DIOSCORIDES l. c. add. L. VI. c. 12.

(*q*) CÆSAR. *Bell. Gall.* L. VI.

(*r*) p. 1416.

(*s*) FLOYER. *pharmacobaſan.* p. 189.

(*t*) BIRCH. *Hiſt. of Royal Soc. I.* p. 454. SCHWENKE *icon.* p. 53.

(*u*) COLES *art of Simpl.* p. 59. PECHEY *herbal.* p. 196. FLOYER. *pharmacobaſan.* p. 189.

(*x*) SCHWENKE.

(*y*) Per experimenta TAGLINI *lettra ſupra argum. dilet.* p. 90.

(*z*) LOBEL. RAJ. THRELKELD. MARTYN. *Georg.* p. 195. qui alias ſpecies putat venenum habere.

(*a*) SUETON.

(*b*) Ephedra, anabaſis, ſcandit arbores, & extremis pendet, folio nullo, cirrhis numeroſis, qui ſunt juncei geniculati PLIN. L. XXVI. c. 20. Noſtra fruteſcit, & easdem voces de Equiſeto habet DIOSCORIDES.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0488-7 DFG

siles, ovales, magnas, septem (*c*), octo, ad duodecim gerit. Flos femininus conus est, calyce factus, cujus bina folia, basi conjuncta, alternatim sibi insinuantur, eo majora, quo interiora & media magis. Semina in centro duo continent, hinc convexa, inde plana (*d*), planis faciebus sibi obversa. Per maturitatem calyx pulposus fit, & baccæ speciem exprimit. Tubæ duæ, fine obtuso.

1664. EPHEDRA petiolis maribus repetito ramosis.

Polygonum IV. Plinii majus CLUS. *Hisp.* p. 184. icon plantæ maris, & *minus* p. 189. *Flos femina.*

Uva marina Monspelienſium LOBEL. *ic.* p. 796. Sexus uterque.

Tragum, uva marina circa Monspelium CAMERAR. *Hort. ic. XLVI.* bene & sexus uterque.

Polygonum fruticans, botryoides, Narbonense, minus II. CLUS. BARRELIER. *ic.* 731. n. 2.

Ephedra pedunculis compositis, amentis geminis LINN. p. 1472.

In arce *Tourbillon* olim legi, nunc etiam circa *Fouly* lecta est. Ex *Valesia* olim GESNERUS habuit, Hispanicam plantam, quam CLUSIUS circa *Salamanticam* legerat.

Caulis tripedalis, ramosus: folia & rami similes, teretes, similares, nulla folii distinctione. Sub spicis stipulæ duæ, siccæ, lanceolatæ. Flores mares conjugati, flavi, ad foliorum alas in suis petiolis sessiles. Flores feminæ conjugati & verticillati, petiolati, solitarii. Vaginæ cylindricæ, perforatæ, bicornes.

Succus baccæ maturæ dulcis, acidus, non ingratus. Frutex tonsionis patiens, ad opera topiaria adhiberi potest.

(*c*) 7. 8. DU HAMEL. Septem LINNÆUS.
(*d*) TOURNEFORT. *p.* 9.

FINIS TOMI SECUNDI.

TOM. III.

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0489-6

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf
urn:nbn:de:hbz:061:2-170823-p0490-0